R. P. VINCENTII
HOUDRY
E SOCIETATE JESU
BIBLIOTHECA
CONCIONATORUM THEOLOGICA,

COMPLECTENS

MYSTERIA DOMINI NOSTRI, ET B. VIRGINIS:

Insuper & Cæremonias, Consuetudines, & Ecclesiæ Placita,

e Gallico sermone in Latinum translata.

TOMUS PRIMUS,

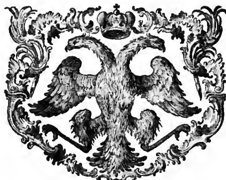
IN QUO CONTINENTUR

MYSTERIA DOMINI NOSTRI

Ab Incarnatione ad Passionem inclusive.

EDITIO NOVISSIMA.

VENETIIS, MDCCLXXII.

EX TYPOGRAPHIA BALLEONIANA.

Superiorum Permissu, ac Privilegiis.

PRÆFATIO

Ubi ostenditur, quo modo de Suggestu pertractanda sint Religionis nostræ Mysteria.

N vobis partem alteram Bibliothecæ Concionatorum, continentem Religionis nostræ Mysteria, quorum alia respiciunt Mundi Salvatorem, & alia Sanctam Virginem Matrem Dei. Eadem servata est Methodus, quam in parte priori ad Mores spectante secuti sumus, hoc uno excepto, quod cum hæc tanto non essent in numero, ut in Alphabeticum Ordinem cogi possent, coordinata fuerunt secundum tempus, quo adimpleta sunt, & quo eorum memoria recolitur ab Ecclesia ad excitandam eorum devotionem per eas sollemnitates, quas quotannis concelebrat. Verum antequam ad singula Mysteria descendam, operæ factturum me duxi pretium generatim sensus meos expr mere de modo, quo de Suggestu illa pertractanda sunt, non ut proponam regulas tot insignibus, zeloque succensis Concionatoribus, sed ut, si fieri potest, illas restituam, quæ plurimos annos constanti consuetudine valuerunt, & quas nonnisi ægre, & gravate jam obsolevisse ægre fero.

Profecto jure queruntur mortales, jam pridem fundamentalia Christianæ Religionis Myiteria vix de Suggestu pertractari. Tantus Moralis disciplinæ gustus apud omnes pervasit, ut in consuetudinem abierit, & plurimi Concionatores laudi sibi vertant, non aliud prædicare ipsis etiam diebus, quibus Ecclesia magnis illis Mysteriis est occupata. Absit, quod eorum intentionem coarguam, quæ sancta esse potest, neque zelum, qui ea consectari videntur, quæ sunt utiliora. Nolo in quæstionem vocare, utrum peculiares temporum circumstantiæ, & urgentior Auditorum utilitas probare valeant novam hanc agendi rationem; & utrum hæc pristinæ consuetudini debeant præpollere: Sed non nego, ne unum esse illorum, quibus minus arridet mos, qui cœpit invehi ne verbum quidem faciendi, vel pauca dicendi de iis, quæ sunt potissima Fidei nostræ Mysteria.

Ad evellendas speciosas causas, quas prætexunt, sufficeret in medium afferre cohortationes, quibus utitur Ecclesia excitatura Fideles ad celebrandas hasce sollemnitates cum sensibus non vulgaris devotionis; quod facere non possunt, nisi erudiantur de caussis, quibus excitari possunt; ideoque nonne necessum est, ut Concionatores illis ampliorem tribuant, & penitiorem cognitionem, quæ sane tribui non potest ab illis, qui obiter, & per transennam leviter hæc argumenta perstringunt? Si per insignium harum veritatum prædicationem fides, re adhuc integra, constituta est; quomodonam roborari potest, si cum earum memoria recolitur, non satis impenditur curæ, ut earum magnitudo, necessitas, sanctitas, & fructus inde percipiendus intelligitur? Nonne periculum est, ne ignorantiam principiorum Religionis, subsequatur morum corruptio, quam radicitus convellere conantur morum disciplina, ac vitiorum omnium

censura? Nonne dicere fas est, eos qui hac via bellum peccato, publicisque vitiis inferunt, similes esse Principibus, qui recentes sibi provincias subjicere quærunt, quin laborent eas in sua ditione tueri, quas a Majoribus suis possidendas acceperunt. Neque prodest asserere, cum Fides hodierna die jam sese in omnes Mundi partes effuderit; Christianorum spiritum non ita indigere elucidatione Mysteriorum, ut eorum cor movendum, & excitandum est ad praxim virtutum, quæ mores, & vitæ ipsorum rationem informant; quia fides, & magnarum harum veritatum cognitio sunt fundamentum moralis Christianæ, & zelus quo feruntur ad illam prædicandam potest abunde alias invenire occasiones sibimet indulgendi per Adventum, & Quadragesimam, nec non per anni dominicos dies, qui satis amplum prædicandi locum suppeditant. Si mea quæratur opinio, existimo id inde profectum esse, quod plurimi velint evitare laborem pertractandi hujusmodi argumenta, quæ omnes, qui hanc profitentur artem, uno ore fatentur esse difficiliora. His autem mihi respondere satis est, intempestiva hæc argumenta, & ab Auditore inexpectata, non semper effectum, quem cupiunt, obtinere; & præterquamquod singula argumenta habere debent tempus sibi proprium (nisi hoc fieret aliquando varietatis gratia, & per mutuam hanc vicissitudinem quæreretur Auditorum ingenio morem gerere) non deest temperamentum, & ratio utramque partem conciliandi, quod faciendum aggredior in brevi hoc tractatu de ratione cum fructu elaborandi Sermonem de Mysteriis, qui esse poterit veluti prolegomenon ad collectanea, quæ in hæc argumenta in unum congessi, & quæ publici juris facio. Ratus sum me non ingratam rem facturum, si aliquorum afferam animadversiones in hoc argumentorum genus ad materiam, methodum, ac formam, qua ab aliis sermonibus secernuntur; ac denique ad stylum, & ornamenta, quæ adhibenda sunt, quemadmodum in argumentis moralibus facere institui.

Nullum nobis suppetit exemplum hujus generis Eloquentiæ in Profanis Oratoribus; neque enim rati sunt, sibi ad examen revocanda esse suarum superstitionum Mysteria; quod fortasse profuisset ad populi errorem auferendum: satis enim est illa reducto velo retegere, ut quam ridicula sint, innotescat. Verum quidem est Julianum Apostatam, Porphirium, Libanium, aliosque nonnullos operam navasse, ut illa comprobarent, atque ostenderent, non ita rationis, & boni sensus luminibus repugnare, quemadmodum illis objiciebant Christiani. Sed illi Sophistarum more potius quam Oratorum sese gesserunt: & ea eloquendi ratio, quam secuti sunt, ut illis aliquam veritatis speciem allinirent, & auctoritatem conciliarent, non minori laborat infamia, quam principia, quibus fulcire adnisi sunt eorum vanitatem. Ex Sanctis Patribus, qui primi fuerunt Christiani Oratores, quamvis hujusmodi argumenta illis essent familiaria, nemo tamen regulas tradidit vel præcepta; & nemo artem conscripsit novæ id genus Rhetoricæ priscis omnibus ignotæ. Ipsi enim quisque suo indulserunt ingenio, ac zelo potius quam præcepta ulla secuti fuerint, & locuti sunt potius ex abundantia cordis, quam ex methodo, atque industria. Liquet solum aliam consuevisse formam tribuere hisce argumentis ad religionem spectantibus, ab ea, quam servabant in iis tradendis, quæ ad mores pertinebant; illos occasionem sumere solitos fuisse ex aliquo Scripturæ verbo, impugnandi Hæreticos ævi sui, & probandi id, quod hodie supponimus tamquam certissimum, & in dubium non revocandum: cumque argumentum esset sublimius, huic suas sententias, & verba conformabant.

Tamen hodierna die sumi nequeunt tamquam absolutissima in novo hoc dicendi genere exemplaria; neque inde certæ regulæ excerpi, quæ omnibus ad imitandum proponantur. Sæculi hujus gustus, & ingenium nimis differt ab illorum ingenio; & si quam mutuamur illorum locutio-

tionem, aut sententiam, hoc fit solum, ut ex auctoritate summorum illorum Virorum aliquid nobis roboris, & firmamenti accedat ad ea, quæ nobis probanda proposuimus. Neque illos ad imitandum deligere fas est, qui hujus sæculi initio summa cum laude floruerunt: in quibus profecto intuemur locos disertissimos, veritates luculenter expositas, & morum præcepta callide inserta, ad impressionem efficiendam aptissima; & dicere possumus eos invexisse modum concionandi, qui hodie in more positus est. Verumtamen illum duntaxat adumbrare inceperunt; quandoquidem neque eorum methodus, neque sermo, neque ratio, qua res ipsas offerunt, plurimos habent sectatores: omnia prorsus immutata sunt. Alibi ergo quærenda sunt artis præcepta; quandoquidem Spiritus Dei sese aptare dignatur genio temporum, atque personarum: tandem enim rerum experientia satis aperte nos docet, non esse Apostolorum morem, ut nonnulli arbitrantur, proferre, quidquid in buccam venerit, sine methodo, sine præmeditatione; sed opus esse ut Orator sese Auditorum gustui, & captui submittat: vulgo enim Dei verbum nullam in animis mortalium efficit impressionem, nisi quatenus cum robore effertur, & eo modo tractatur, qui sit ad persuadendum appositus. Igitur divinum hoc Verbum adulterare, vel corrumpere non est, canones præscribere ad illud utiliter annuntiandum; immo hoc est viam digito monstrare, ex eo fructum, qui maximus inde oriri potest, percipiendi.

Profecto finis, quem sibi ob oculos statuere debet Orator sacer exponens nostræ Religionis Mysteria, non est solum edocere populum de his fundamentalibus veritatibus; verum etiam excitare illum ad conformandos mores fidei suæ, atque ex eadem fide, duplicem, ut ajunt, parietem dealbare, spiritum siquidem nutriendo, & cor promovendo: videlicet in corpore orationis conjungenda est morum doctrina cum theoria; tradendæ sunt fidei veritates, & inde haurienda argumenta, quæ nos ad bene vivendum compellant. Hanc nobismet adstruere, opus est, ideam sermonis de aliquo Mysterio; qui sane alius esse debet a sermone Academico, ubi de moralibus quidem virtutibus agitur, quatenus hominem tantummodo formant, non autem Christianum: quod sermonis genus medium tenet locum inter Panegyricum, & Sermonem mere Moralem. In hunc igitur finem, atque secundum conceptum hunc hic in medium proferam, tum ea, quæ aliquem statuere obicem possunt, ne id ex voto contingat, tum ea, quæ aliquo esse possunt auxilio, ut id ipsum facilius, feliciusque assequamur.

Ante cetera hoc in loco supponendum est Mysteria a nobis appellari, non solum essentiales Religionis nostræ veritates, cujusmodi sunt, Unus Deus in Tribus Personis; Deus homo; felicitas, vel calamitas æterna speranda, vel metuenda in altera vita, aliaque id genus: verum etiam hoc nomine complectitur facta, & actiones, quæ in salutis nostræ œconomia contigerunt, puta Nativitatem, Mortem, Resurrectionem Salvatoris, quo nomine nequaquam vocantur, nisi fortasse per metaphoram, aliæ actiones, quæ non ita immediate cohærent operi nostræ Redemptionis, qualia sunt ejus miracula, etiamsi naturæ vires excedant. Addimus tamen actionibus Salvatoris illas, quas operatus est Deus in Beatissimæ Virginis gratiam, Immaculatam ejus Conceptionem, Annuntiationem, Assumptionem, & illas ipsas, quas felix hæc creatura operata est, divino afflata Spiritu, & quæ aliquam habent cum salute nostra rationem: qualia sunt Mysteria Visitationis, Præsentationis in Templo, & Purificationis suæ, ut Mosaicæ legi obsequeretur. Illud vero potissimum animadvertendum puto: quamvis Ecclesia recentes vetustis festis diebus adjecerit, & his quoque Mysteriorum nomen deferatur, cujusmodi sunt Nominis, & Magnalium JESU, Nominis, & Cordis MARIÆ; Mysteriorum nomine cum iis utendum non esse, quandoquidem non sunt nisi effectus, vel partes eorum, quæ semper coluit; sunt

enim eædem personæ, quas sub variis rationibus consideravit ad excitandam, vel instaurandam fidelium devotionem. Igitur præsupposita communi hac notione quæ Mysterii,

Primum illud, cujus habenda est ratio diligenter in illius tractatione, delectus est argumenti, vel propositionis, quo nomine intelligo universam orationis œconomiam, synopsim, atque structuram. Hæc propositio secundum hujus ævi morem, qui profecto optimus est, complecti debet aliquid ad mores pertinens, aliquod virtutis exemplum, secundum quod mores informari possint; vel aliquod documentum, quod nos excitet ad munera nostra obeunda, vel denique veritatem aliquam, quæ tendat in praxim; alioquin hic erit potius sermo Theologicus, quam Sermo de Mysteriis, cujus finis esse debet id explicare, quod nobis revelare voluit Deus, & inde ad vitæ nostræ regimen aliqua percipere documenta. Exempli gratia, in Nativitate, vel Epiphania Salvatoris propositio non satis apte, & concinne esset disposita ad locum aperiendum iis sensibus, quos pro virili parte debemus populo inspirare, si hoc nobis ostendendum susciperemus, in altera quidem Verbum Divinum nullam fecisse Magnitudinis, & Majestatis jacturam, eo quod factum fuerit Caro, & natum sit in præsepio: in altera vero, illud verum Regem terræ fuisse declaratum. Oportet in propositione aliquid esse, quod nostra interesse arbitremur, & quod pertineat ad nos, tamquam aliquid, quod naturaliter consequatur ex ea veritate, quæ probanda, vel explananda proponitur.

Hic Canon, qui videtur consentaneus fini, quem Sacer Orator sibi proponere debet hodierna die a suggestu, tamquam edictum publico judicio prolatum, atque firmatum, proscribit eas propositiones nitentes, quæ olim tanta cura, ac studio conquirebantur; qualis esset exhibere Filium Dei velut Orientem solem pro sermone de illius Nativitate, vel Sanctam Virginem in immaculata Conceptione sua tamquam Lunam semper crescentem; vel aliquod inter astra, vel meteora hieroglyphicum invenire, cum quo perennis fiat, semperque sibi constans comparatio. Hujusmodi magnifica argumenta non sapiunt ultra nisi illis, qui ea quærunt, quibus multum quidem splendoris inest, parum autem soliditatis.

Verum e contra minime puto, ut hac in re bonum videaris sensum attigisse, in alterum extremum incidendum esse: quandoquidem in vitium ducit culpæ fuga, si caret arte; nonnullorum exemplo, quibus satis est aliquam duntaxat moralem propositionem haurire, postquam Auditorem in exordio præparaverint, ita ut Mysterium, quod potissimum esse deberet Sermonis argumentum, non adhibeatur, nisi ut locus fiat Morali doctrinæ, quæ esse debet orationis fructus, atque conclusio.

Intelligere vos, arbitror, in hujusmodi argumentis locum esse debere morum disciplinæ; sed addendum est, opus esse, ea, quæ ex morum disciplina petuntur, eorumdem argumentorum esse propria: vitium quippe est satis vulgatum, quærere in ipsis Mysteriis nova Mysteria, eaque illic, ubi non sunt, velle invenire; quod faciunt, qui ne communibus hæreant rationibus, quæ ultro in mentem incurrunt, atque Patrum, Ecclesiæque sensibus sunt magis conformes, alias adferunt, quæ de longinquo arcessitæ, longis ratiocinationibus, vix in mentem venire possunt, ut nimia subtilitate ea morum documenta inveniantur, quæ nondum alicui occurrerunt. Nostræ Religionis Mysteria secum quodammodo gestant moralitatem suam, & quæ maximæ naturalis est, minorem expetit speculandi facultatem. Ad hæc nomine Moralis, argumenti propriæ, eam intelligo, quæ majorem habet affinitatem cum Mysterio, de quo agitur, quam cum Prædicatoris temperamento, ac ingenio. Itaque in iis argumentis, in quibus Dei Filius apertiora nobis reliquit amo-

ris sui

ris sui monumenta, excitandi sunt potius affectus suaves, quam terror incutiendus per invectivas, aut minas iræ Dei; neque enim obliviscendum est, humanum cor potius lenitate duci, ac beneficiis mulceri, quam judiciorum, atque cælestium ultionum metu deterreri.

Post argumenti delectum, vel etiam in ipso delectu habendo illud, cujus ratio habenda est diligentissime, unitas est, quæ in omni sermonis genere servanda est, sed ut plurimum difficilius servatur in Mysteriis propter moralem quæ immiscenda est, ad hoc ut fiant apta ad docendum, & qualia hodierna die requiruntur. In hac commixtione, & varietate, in qua laus, & fructus omnis consistit, non leve negotium est evitare multiplicitatem argumentorum, quæ recto sensui, & justi sermonis regulis adversantur; ubi duo potissimum sunt advertenda.

Quorum primum unitas est ejusdem Mysterii, quæ servanda est, illud ab alio quopiam Mysterio sejungendo, ut minime cum eo permisceatur; quod illis accidit, qui Dei Incarnationem a Domini Nativitate non satis distinguunt, & Beatæ Virginis Nativitatem ab illius Conceptione, eo quod inter hæc Mysteria aliquid commune invenitur. Alterum vero, quod non minus necessarium est, ut quidquid hoc in Mysterio est ad docendum appositum ad eamdem tendat morum Disciplinam, cujusmodi essent varii ejusdem virtutis actus; vel diversa peccata ab eodem vitio profecta, vel ex eadem animi cupiditate: sufficit enim ad unitatem hanc servandam, si in genere eodem conveniant. Illud duntaxat observandum est, moralem hanc, quæ expectatur esse debere aliquam magni momenti veritatem ad vitæ nostræ regimen non inutilem, quale esset officium aliquod, & inevitabile munus status nostri, vel nostræ Religionis. Cum enim omnia Mysteria nostra sublimia, augustaque sint, nequaquam converterentur in usum satis præclarum, si proponerentur tamquam exempla modicæ alicujus rei; sed non satis meditati sunt, neque penitus, & in cute scrutati sunt medullam argumenti sui illi, qui unam duntaxat habent moralem pro omnibus Domini nostri Mysteriis; alteram vero pro illis, quæ ad Sanctam Virginem pertinent. Non minimum Oratoris negotium, nec minima laus est illam scite variare, & nihilo minus illam ex ipsis argumenti sui visceribus haurire, potissimum vero in Octavis, in quibus quisque sibi laudi vertit, generalem sibi deligere propositionem, ad quam ea omnia redigantur, quæ dicenda sunt. Exempli caussa in Octava Sanctissimi Sacramenti si pro argumento assumantur mirabilia in adorabili hoc Mysterio latentia, ut hæc singula quovis die pertractentur: eadem semper orietur imago, & idem adstruetur conceptus tamquam Mysterii admirabilis, in quo Dei potentia elucescit; econtra vero si variis ex partibus, ex quibus spectari potest, consideretur, non deerit locus variis doctrinis, & morum institutis, quæ majori varietate condiantur.

Quod attinet ad dispositionem atque structuram sermonis de Mysteriis, postquam immorati fuerimus in aliqua veritate, quæ aditum aperiat ad explicanda ea, quæ scienda sunt, methodus, quæ mihi magis arridet, & æquior, atque temporis ingenio accommodatior videtur, hæc fere est. Primum partitio, atque sermonis divisio ita est instituenda, ut quævis Mysterii pars naturaliter deducat ad conclusionem propositam. Mysterii partes voco facta, quæ complectitur, vel fines, quos sibi proposuit Deus illud adimplens; vel rationes, quas Ecclesia, Patresque memorant providentiæ Dei erga homines in eodem Mysterio: deinde facta hæc, & hæ rationes amplificandæ sunt, & probandæ: alioquin morales conclusiones, quæ inde promentur, veluti ex principio non satis solide constituto, laborabunt, & nunquam in populo magnam vim obtinebunt; nisi primum in medium prolata fuerint argumenta quibus probentur. Errat quippe, & sua abutitur ratiocinatione qui elicit conclusionem, quæ non satis liquet, utrum ex allatis rationi-

bus

bus rite fuerit deducta. Quapropter censeo operæ pretium facturum Concionatorem, qui antequam suis auditoribus inspiret animi grati sensus erga Dei bonitatem, & ostendat, quanta inde nobis utilitas cesserit, Concionatorem, inquam; si conatus fuerit sublimem ciere conceptum Mysterii sui, & significare caussas, quæ Deum impulerunt, ut id ageret, & rationes, propter quas Ecclesia illud oculis nostris considerandum subjecit, ut illum effectum assequatur, qui rationabiliter sperari posse videtur. Verum illud potissimum cavendum est, ne unquam oculos a suo amoveat argumento, neque imitetur eos, qui cum re adhuc integra rectam ingressi sunt viam, ut ad statutum finem perveniant, aberrant aliam secuti; quippe sæpenumero contingit, ut ad amplificandum locum aliquem ethicæ, qui sese ultro offert, id tanto cum animi ardore fiat, ut nunquam revertatur illuc, unde oratio discesserat; Vitium hoc defectus est aptæ, & concinnæ compositionis, & effectus fervidæ imaginationis, cui illi obnoxii sunt, qui non satis digerunt argumentum suum, vel qui sine ulla præparatione concionantur. Quod minime prohibet, quominus, ubi sese offerat occasio, modo impugnentur Hæretici, & modo Religionis contemptores iis argumentis, quæ afferuntur ad probandam nostræ Religionis veritatem, & quæ ex ipso, de quo agitur, Mysterio promuntur. Sed tunc haud abs re puto, auditorem esse admonendum, hæc per occasionem tantummodo adferri, ne fortasse leviter perstringendo tanti momenti argumentum arbitretur, non alias suppetere probationes, quibus id valeat evinci.

Ex hac animadversione oboritur mihi quæstio, quæ crebro solet agitari; videlicet utrum præstet uno veluti spiritu, & sine ulla interpellatione effundere, quidquid de Mysterio dicendum meditati sumus, & integram sermonis partem absolvere, rejectis in partem alteram vel tertiam, qui mos est Italorum, iis quæ ad morum disciplinam pertinent; an vero in singulas divisionum, atque subdivisionum partes subnectere nonnihil Ethices, maxime vero postquam quælibet propositionis pars solidis fuerit argumentis confirmata. Posteriorem hanc rationem commendat varietas, quæ minus auditorem fatigat, & celerius optatum finem assequitur. Altera vero solidior videtur, tractat funditus Mysterium, & magis recedit ab usu sermonis, qui de moribus solet institui. Sed reor hoc pendere a Mysteriorum natura, & a varietate factorum, quæ in illis occurrunt; veluti in Mysteriis Epiphaniæ, Purificationis Beatæ Virginis, & Dominicæ Resurrectionis, ubi plures, eæque diversæ actiones occurrunt; mallem singulas aliquod conferre argumentum doctrinæ, prout sese nobis exhibent, quam differre ad calcem orationis quidquid spectat ad mores: quippe difficile est singulas partes, ex quibus constat Mysterium concurrere posse in unitatem moralis, quæ quoad fieri potest servanda est; quemadmodum omnes ad Mysterii unitatem concurrunt; cum alioquin partiri in plures veritates nullum inter se vinculum habentes quidquid ad mores pertinet, incidere est in vitium eorum, qui duplicem, vel triplicem instituunt in mores animadversionem pro multiplici argumento, quod inserunt; quod idem esse videtur, ac plures simul pannos assuere.

Non desunt, qui rati, sermonem nunquam esse posse satis moralem, occasionem arripiunt ex omnibus textus sui verbis, vel ex omnibus Scripturæ locis, ex quibus suas probationes eliciunt, ut aliquod moralis punctum instituant: sed minime vident se contra mentem suam Homiliam potius, quam sermonem conflare; nam quamvis Homilia sit quædam species sermonis, quæ nequaquam penitus hoc sæculo obsolevit; tamen nequaquam Homiliam elucubrari se putant hi Concionatores hac moralis varietate, quæ illis accidit opportune.

Illud etiam sedulo animadvertendum occurrit; ubi de Mysterio aliquo sermo est, ea tantum esse dicenda, quæ certa sunt, & omnibus

proba-

probata, quin ambiguis, incertisque immoremur, de quibus nullum extat in Scripturis, vel in traditione fundamentum; cujusmodi esset inniti prodigiis quæ nonnulli ajunt, præcessisse, vel subsecuta fuisse Nativitatem Filii Dei; & singularibus actionibus Infantiæ ipsius, vel Incolatus in Ægypto, quæ omnia inter apocripha rejicienda esse, suspicioni locus non deest. Neque necesse est omnibus immorari circumstantiis, ut inde petatur ratio ad probandum: satis enim est exponere ea quæ magis notanda sunt, & magis ad rei essentiam pertinentia. Ita loquentes de Mysterio Visitationis Sanctæ Virginis, satis est generatim verba facere de officiis Caritatis, quæ ab illa præstita fuere Sanctæ Elisabeth, quin excurramus in minuta quædam, & abjecta, quorum enumerationem suggestus dignitas, & sermonis nostri elegantia non patitur.

Tandem, ut iis defungamur, quæ spectant ad formam vel structuram sermonis de Mysteriis, cum solidus esse debeat, & Fidei principiis inniti, si fieri omnino non potest quominus ad Theologiam confugiamus; saltem evitandum est diligentissime, ne Theologorum methodum, disputandique rationem imitemur; hoc enim esset sese Prædicatoris munere abdicare, & Theologi personam induere. Duæ facultates istæ, quarum utraque suam methodum habent, inter se quamdam oppositionis speciem in ratione cogitandi, & veritatem exponendi, habere videntur: Quarum alteram aridam, & jejunam esse constat, & unice argumentum suum enucleatius pertractando intentam; alteram vero de eodem exornando, & minus abstractis rationibus explanando, sollicitiorem. Igitur de Mysterio sermo instituendus est iis verbis, quæ minime scholam redoleant, quin tamen argumentationis robur imminuatur, & addendi sunt ornatus, qui necessarii sunt, ut cum quadam oblectatione excipiatur. Quapropter elocutio potius Panegyrica esse debet, quam sermonis mere moralis propria.

Sed hoc illud est, quod paucis ad examen superest revocandum. Hoc olim erat, extremum illud, cui animus adverteretur, & cujus minor haberetur ratio in hoc sermonum genere, non secus ac in aliis. Hodierna autem die aliter sæculi suadet elegantia. Quamvis autem inficias ire possit nemo, Nostræ Religionis Mysteria cum sint argumenta maxime sublimia, de quibus sermo de suggestu habeatur, sententias quoque, ac dicendi stylum magis quam alibi uspiam excultissimum, ac præstantissimum esse oportere: Non ideo tamen a naturali discedendum est, neque semper utendum sublimi; sæpe enim contingit explicanda esse ea, quibus omnino perspicue lux afferri non licet. Præsertim vero auctor essem, ut evitaretur stylus sententiis refertus, atque concisus, qui totidem fere sententias continet, quot periodos, & pene dixerim lineas; sed qui tandem mentes fatigat, & fastidium creat. Quippe qui pressius, & confertim, atque paucis verbis nimis multa studet exprimere, hic fere non patitur, ut per otium omnia excipiantur; atque ista cogitationum atque sententiarum congeries, quin lucem afferat iis, quæ intelligi velles, illa impedit, & involvit aliis cogitationibus sæpe fallacibus, vel coactis. Hæc loquendi ratio nonnihil habet, quod primo intuitu mentis aciem perstringit, & auditoribus placet; sed jure optimo cum suavissimis liquoribus comparatur, quibus nihil blandius, ac jucundius palatum pertentant; sed quorum copia, & frequentia nauseam pariunt, & injucundam satietatem.

Altera ex parte minime probo stylum asiaticum, ac verbosiorem, qui plurimorum verborum involucro pauca complectitur; quæ nimia extensione fere in nihilum rediguntur: Operam igitur det, opus est Orator, ut ita suos promat sensus, ne fatiget Auditorem nimis prolixa explicatione, simulque, ne locum illi divinando relinquat nimis brevi pressaque expositione. Hoc in omni sermonum genere servandum est; sed præcipue in Nostris Mysteriis enunciandis, ubi cum ea non semper uti

liceat,

liceat, quam Rhetores appellant, amplificatione propter factorum, vel circumstantiarum multitudinem, ducenda est ex sententiis Patrum, atque Theologorum rationibus; & mox stylus aptandus est impressioni, quam in hominum mentibus conamur efficere: neque enim alii canones præscribendi sunt, nisi ratio magis, minusque felix, qua quisque gaudet sensus suos aliis communicandi.

Adde his, schæmata, quæ sunt præcipuum styli ornamentum cautius esse adhibenda in sermonibus de Mysteriis; quamvis arduum sit in re hac aliquid præcipere: scitus enim Orator non attendit iis, quæ ab aliis fiunt, sed iis tantum, quæ sibi profutura arbitratur; præterquamquod argumentorum varietas stylum quoque variare opus est. Reor tamen, cum horum argumentorum dignitas atque magnitudo uberiorem eloquentiæ campum aperiat, figuras, quæ passim lumina sermonis nuncupantur, hic vividiores esse oportere, & frequentiores. Cumque Apostrophe, & Exclamationes, crebro usurpari consueverint, evitanda est declamatoris adfectatio, & illæ nonnisi in locis maxime patheticis adhibendæ.

Quod si in sermonibus de Mysteriis tot præcavenda sunt, atque tot canones servandi, mirum esse non debet, si rei difficultas deterret aliquos, ita ut velint potius liberius in morum disciplinam excurrere, quam sese tot subjicere observationibus. Verum hoc minime probat, ideo usum eorum esse exterminandum, vel non posse ex illis tantum percipi fructum, quantum ex sermonibus aliis. Ad id autem, quin verba faciamus de operatione Spiritus Sancti, quæ minime obnoxia est præceptis, vel regulis Rhetorum, opus est: ut propositio, vel argumentum, quod probandum aggredimur, aliquid habeat morale, quod rationem habeat cum Mysterio de quo agitur; synopsim, vel partitionem hujus argumenti ad finem suum collimare, qui debet esse magni momenti documentum de officiis nostris; sermonem ita esse divisum in ea quæ ad theoriam, atque ad mores pertinent, ut nequaquam dici possit, illum vel esse mere theoreticum, vel mere moralem; sed alterum altero fulciri, ac tandem stylum simul esse & sublimem, & naturalem.

Hæc ea sunt, quæ animadvertenda esse duxi, auditis celeberrimis ævi hujus nostri Concionatoribus; non autem leges sunt, quas aliis irrogare velim: non enim ea vis est animo, nec mens, ut aliorum quidem præceptor, aliorum censor audire cupiam, & in aliena opera severam criticem ausim exercere. Immo vero illos, qui nostra hæc quæcumque legere non gravabuntur, obsecro, & obtestor, ut indulgeant mihi, si ego ipse regulas hasce non satis accurate observaverim, & proficiant eo, quod non inconcinne, & Christiane dictum invenerint.

NOI

NOI RIFORMATORI
dello Studio di Padova

COncediamo Licenza agli Eredi Baglioni Stampatori di Venezia, di poter ristampare il Libro intitolato *P. Vincentii Houdry Soc. Jesu. Bibliotheca Concionator. continens Mysteria Domini Nostri, & B. M. V.* osservando gli ordini in materia di Stampe, e presentando le solite Copie alle Pubbliche Librarie di Venezia, e di Padova.

Dat. li 14. Febraro 1771. M. V.

(Sebastian Zustinian Rif.
(Alvise Vallaresso Rif.
(Francesco Morosini 2° Cav. Proc. Rif.

Registrato in Libro a Carte 88. al Num. 729.

Davidde Marchesini Segretario.

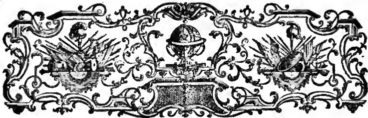
TABU-

TABULA ARGUMENTORUM,

Quæ in hoc primo Tomo Mysteriorum Domini Nostri continentur,

BIBLIO-

BIBLIOTHECA
CONCIONATORUM THEOLOGICA,

Complectens

DOMINI NOSTRI MYSTERIA.

MYSTERIUM INCARNATIONIS,

Jesus Christus Deus, & Homo, &c.

M O N I T U M.

UM Verbi Incarnatio sit fons, atque principium omnis felicitatis Mortalium, est etiam primum mysteriorum, quæ Salvatoris Personam respiciunt. Scio equidem nimis infrequenter de suggestu verba fieri de hoc Mysterio, eo quod die Annuntiationis Sanctissima Virginis, quo Verbum æternum Caro factum est, Concionatores, ut plurimum de Matris laudibus loquuntur, quam in Filii humiliationibus immorentur; & tantum est hoc mysterium atque tam incomprehensibile, ut ejus altitudinem admiratione potius, & silentio, quam sermone assequamur. Sed quandoquidem Sancti Patres, Theologi, at tot Volumina de hoc argumento conscripta satis magnifice disseruerunt; opus nostrum sane mutilum erit, & mancum si prætermiserimus verba facere de præcipuo, & maximo nostræ Religionis Mysterio, quod fundamentum est ceterorum.

Qua in re animadvertendum est 1. Adventum, & introitum Incarnati Verbi in Mundum duabus rationibus contigisse, altera quidem secreta, cum post beatissimæ Virginis consensum in illius sinu conceptum fuit per operationem Spiritus Sancti; altera vero manifesta, cum in lucem prodiit in Bethlehemitico stabulo; unde factum est, ut sæpe duo hæc Mysteria sub uno tantum nomine Incarnationis Filii Dei comprehendantur; quantumvis sint distinctissima, & seorsim valeant pertractari: quod ipsi consilium secuti sumus. 2. Neque ideo existimandum est, per hanc distinctionem, ubi de Incarnatione loquimur, illud intelligendum esse unicum momentum, quo Verbum caro factum est, neque tempus, quo jacuit in utero Sanctissimæ Matris: verum etiam comprehendi ea, quæ inde consecuta sunt, effectus, omniaque bona, quorum adorabile hoc Mysterium fuit principium, & caussa. 3. Animadvertendum quoque est, quamquam hoc argumentum non pertractetur ipso Annuntiationis die propter superius allatam rationem, hujus tamen Argumenti Sermonem locum nancisci posse in Adventu; & nescio, utrum inveniri possit alterum argumentum magis Christianum, uberius consolatione, & aptius ad ciendos in fidelibus animabus sensus spei, animique grati erga incomparabile hoc beneficium.

P A R A G R A P H U S   P R I M U S.

Multiplex Synopsis Sermonum hujus argumenti.

I.

NCARNATIONIS Mysterium in se ipsó tantummodo consideratum, quin habeatur ratio Dominicæ Nativitatis, redigitur ad tria, quæ tres sermonis unius partes possunt constituere: videlicet 1. Ad initum a Deo consilium admirabili hac ratione homines salvos faciendi. 2. Ad consilii hujus executionem, assumpto passibili, & mortali corpore in sinu Virginis. 3. Ad sensus, qui occuparunt illum toto eo tempore, quo conclusus jacuit in utero Matris.

Pars prima. Quod spectat ad Dei consilium de hominibus salvis faciendis, humanam assumendo naturam, quod Incarnatio vocatur; ubi narratum fuerit Deum optimum maximum, cum creasset Angelum quidem in Cælo, hominem vero in terris, & uterque per enorme ingrati animi vitium ab officio recessissent, debitam Creatori suo detrectantes obedientiam, consilium iniisse ostendendi justitiam quidem suam, Angelis pœnam infligens, misericordiam vero suam hominem salvans: 1. Afferri possunt rationes, quæ impellere potuerunt Supremum hunc rerum omnium Dominum, ut homini potius parceret, quam Angelo, cujusmodi esse possunt gloriæ suæ ratio; quippe Angeli peccatum parti duntaxat spirituum illorum obfuerat; sed omnes homines in protoparente suo peccaverant, & omnes in æternæ damnationis pœnas incurrerant. Hanc autem adeo nobilem naturam penitus interire, ac reprobari non decere, & ne unum quidem hominem ad finem suum pervenire posse, incommodum visum est. Ratio altera desumitur ex discrimine, quod inter Angeli, hominisque peccata intercedit. Angeli quippe per propriam voluntatem peccarunt, quin ab ullo tentarentur, & in scelus pertraherentur, & mera nequitia extitit peccati eorum caussa, cui nullam prætexere possunt vel infirmitatem

vel ignorantiam; cum e contra omnes Filii Adam nonnisi per patris sui voluntatem peccaverint, & primus ille hominum parens ad Domini legem infringendam sermonibus, ac illecebris sathanæ fuerit actus, & præterea ab uxore deceptus, quam ipsam subdoctus Serpens fefellerit. Alias præterea caussas, aliaque consilia, propter quæ placuerit Deo hominis potius misereri, quam Angeli; constat enim propriam illius bonitatem in caussa fuisse, quod a nobis exigit æternos animi grati sensus, ne mereremur subire effectus justitiæ illius propter alia propriæ voluntatis crimina adjecta illi, quod hæreditario veluti jure a primis parentibus nostris accepimus. 2. Fusius sermo institui potest de prælatione homini concessi, pro cujus salute incarnatus est, relinquens Angelos in ipsorum calamitate, quamvis natura eorum sit nostra præstantior. Quid ipsi Deo feceramus, ut nobilissimis illis mentibus anteferremur? Nos inquam, quibus nihil inerat, quod allicere posset Deum, ut nostrum rationem haberet, cum alioquin rei essemus eorundem scelerum, superbiæ videlicet, & rebellionis. Tamen illi æternum erunt miseri, quin sperent se aliquando a lapsu resurrecturos, & in nostra facultate situm sit frui beneficio Incarnationis, quandoquidem Deus factus Homo, factus est simul liberator, Medicus, & Salvator. O Dei bonitas! O Misericordia! O prælatio utilissima, quam nunquam satis celebrare in omnem licebit æternitatem! *Misericordias Domini in æternum cantabo.*

Psalm. 88

Pars altera. Consideranda sunt & oculis subjicienda miracula, quæ in magno hoc exequendo consilio contigerunt; vix enim Sanctissima Virgo præbuit assensum, cum Spiritus Sanctus eo de temporis articulo finxit corpusculum illud ex purissimo Mariæ Sanguine, creavit animam, quæ cum illo conjuncta fuit: simulque Verbum æternum, & unigenitus Dei Patris personaliter, & consubstantialiter utrique sese conjunxit, & ex hac conjunctione cum Divina Natura extitit hic Deus homo, hæc persona adorabilis, quam JESUM CHRISTUM vocamus; verus simul Deus, & verus homo, quod dicimus Incarnationem. Mysterium hoc adeo suave est, & tot illecebris plenum, ut S. Augustinus illud satis admirari non posset; ibique omnes collucent Dei perfectiones ita ut nequeant magis coruscare; Sapientia, quæ viam nacta est satisfaciendi simul divinæ justitiæ, & misericordiæ; potentia ejus nihilo secius refulget, quod simul ea conjunxerit, quæ inter se opposita maxime videbantur, veluti creaturam cum Creatore, & humanæ naturæ infirmitates cum divinæ perfectionibus &c. Sed potissimum bonitas Dei ibi residet, quod cum alia plura non deessent illi nosmet salvandi media, hoc elegit quod nos magis decebat, quod magis nobis profuturum erat, & quod nobis magis testatam reliquit amoris ejusdem erga nos magnitudinem.

Pars tertia sita est in exponendis sensibus cordis Divini Hominis hujus in ipso Incarnationis suæ momento, ac eo tempore quo in Matris suæ sinu delituit. 1. Ex eo tempore incepit fungi suo Salvatoris officio, pro quo venerat, offerens se Patri suo ad voluntatem ejus adimplendam, & futurus victima hominum saluti destinata: *Ingrediens in mundum dixit: Hostiam, & oblationem noluisti, corpus autem aptasti mihi; tunc dixi, ecce venio.* 2. Obtulit humiliationem, & exinanitionem status, ad quem se quodammodo exinanitum intuitus est, ut satisfaceret pro hominis superbia, qui eo voluerat ascendere, ut se Deo similem præberet. 3. Lætatus est videns se posse Patris sui gloriam reparare, illi honorem magnitudini ipsius parem procurans. 4. Sermonis hujus finis faciendus est; adorando Incarnatum hoc Verbum, ac illud cum Angelis colendo, eique æternas gratias profitendo.

Ad Hebr. 10.

II. In Incarnationis mysterio tria nobis præstitit Deus, quæ argumentum, ac partitionem sermonis possunt constituere.

1. Nostram suscepit naturam, ut suam nobis communicaret Divinitatem, idque personaliter, & substantialiter Sanctæ Salvatoris humanitati, qui hanc ob caussam Dei Filius est per naturam, & hanc ob qualitatem meretur omnes hominum cultus, & Angelorum. Quod vero ad alios homines spectat præter incomparabilem honorem, qui cedit illis ex affinitate quam habent cum divino hoc homine, quippe qui ejusdem sunt naturæ cum illo; illis etiam promeruit in hoc Mysterio, ut fieri possent Filii Dei per adoptionem, quemadmodum palam dilectus testatur discipulus: *Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem Filios Dei fieri, &c.* quæ adoptio fit per gratiam sanctificantem, quæ quædam est divinæ naturæ participatio, quemadmodum S. Petrus explicat: *Maxima, & pretiosa nobis dona donavit, ut per hæc efficeremur divinæ consortes naturæ.*

Joann. 1.

2. Petri 1.

2. Cum esset infinite beatus, & impassibilis subjecit se vitæ hujus ærumnis, ut nos faceret suæ felicitatis participes.

3. Cum sanctus esset, & sanctitas ipsa, induit peccatoris similitudinem, ut nobis gratiam, atque sanctitatem mereretur, & fieret nobis sanctæ, perfectæque vitæ prototypus.

Institui quoque potest sermo de præcipuis perfectionibus quatuor, quas confitetur, & colit fides in Suprema Dei majestate, quæ sese abjecit, & exinanivit in hoc Mysterio, ut loquitur S. Paulus: quoniam in eo potissimum enituerunt, & gloriosissime propter nos emicuerunt. III.

1. Ejus est potentia; hæc enim unica ratio est, quæ afferri potest sexcentorum incomprehensibilium miraculorum, quæ homines, Angelique in magno hoc Mysterio admirantur: *Fecit potentiam in brachio suo.* Luc. 1. Si enim ex me quæsiveritis, quomodo Verbum potuerit communicare personam suam naturæ creatæ, quandoquidem se ipsum communicare nequit in Divinitate sua personæ increatæ; nil aliud respondere vobis possum, nisi quod in hoc incomprehensibili mysterio eximium *potentiæ* ipsius opus refulsit. Hoc ipsum potest responderi ceteris prodigiis, quæ in Incarnatione continentur, & quæ credere nos cogit Fides. Hic extremus est suæ Omnipotentiæ conatus, quæ toto cælo plura, & majora potest efficere iis, quæ humana mens valet comprehendere, ut dicit S. Augustinus. Cum loquitur Scriptura de cælis aliisque Dei creaturis dicit ea esse opera digitorum Dei: *Videbo cælos opera digitorum tuorum:* Psalm. 8. Incarnationem vero opus appellat potentiæ brachii sui: *Fecit potentiam in brachio suo.* In creatione exercuit potentiam suam in nihilo; sed in Incarnatione exercuit illam in semetipso, sese humilians, & exinaniens &c.

2. Neque minus in magno hoc Mysterio infinita Dei sapientia refulget: si enim Spiritus Sanctus nos docet divinam hanc perfectionem ab uno ad alterum extremum pertingere, omniaque suaviter disponere: hæc in Incarnatione non solum complexa est duo extrema inter se longissime dissita; sed arcte conjunxit ea, quæ magis videbantur opposita, & quæ simul esse non posse videbantur; fecit enim, ut una eademque persona Creator esset, & Creatura, immortalis, & mortis legibus obnoxia, impassibilis, & passibilis &c. Secundo loco, si Sapientia *disponit omnia suaviter,* Sapient. 8. videlicet creata omnia ad extremum eorum finem adducit per media congrua, naturæ suæ conformia, & apta naturæ, & conditioni ipsorum, cum homo ad vitæ suæ regimen, & finem suum assequendum indigeret prototypo, qui simul & falli non posset, ut posset videri, Deus poteratne melius hoc munus obire, quam semetipsum in Incarnatione hominem faciens? Natura divina infallibilis erat, sed non erat visibilis; humana natura visibilis erat, sed errori erat obnoxia: *Deus sequendus erat, qui videri non poterat; hoc homo videri poterat, qui sequendus non erat,* S. Augustinus ait. Quid igitur Deus? Duas hasce naturas in una eademque persona collegit, ut quatenus homo videri posset, & quatenus Deus citra errorem tuto omnes sequerentur.

3. Mysterium hoc erat quoque necessarium ad ostendendam Dei justitiam, quæ tanta est, ut nihil mere humanum, nihil mere creatum, nihil finitum posset illi satisfacere pro uno tantum mortali peccato; ad id enim requiritur, ut satisfactio aliquam habeat rationem cum injuria, quæ est infinita; quandoquidem injuriæ gravitas desumitur ex magnitudine personæ, quæ injuria lacessita fuit, & quæ suprema est, & infinita Dei majestas. Igitur infinita tantum persona, & læsæ par pro nobis satisfacere poterat; & ob hanc potissimum caussam Verbum Æternum incarnatum est, ut subiret pondus debitorum nostrorum, & ad extremum usque quadrantem justitiæ Patris sui satisfaceret.

4. Exercuit in hoc eodem Mysterio incomprehensibilem bonitatem. Si enim boni proprium est sese communicare, Deus nobis sua bona largitur, essentiam, vitam, usum creaturum rerum suarum, sed per Incarnationem dat se ipsum, *Ex Patre le Jeune. Tomo 7. Serm. 26.*

IV. 1. Hoc est magnum fidei nostræ Mysterium, & christianæ Religionis fundamentum, quippe in eo agnoscimus Deum hominem factum, ut sit hominum Salvator, atque Redemptor.

2. Hoc maximum est Spei nostræ argumentum; se enim omnibus subdidit ærumnis nostris, ut nobis gratis mereretur, & nobis media suppeditaret, per quæ æternum felices essemus.

3. Magnum est nostri amoris objectum; quandoquidem unicus ejus amor in nos fuit illi hominem fieri, & per Incarnationem suam sese amori nostro subjecit. *Qui non amat Dominum JESUM sit anathema.* 1. ad Cor. 16.

V. In duabus sermonis partibus nitendi potest. 1. Quantam Deo gloriam pepererit, & quantam 2. Hominibus utilitatem attulerit hoc Mysterium.

Quoad priorem partem, gloria, quæ ex hoc adorabili Mysterio cessit Æterno Patri, is sita est in eo quod infinitus, & divina Majestate dignus honor præstitus fuit per cultum, obsequium, adorationem hominis Dei,

hoc est

hoc est personæ quæ illi æqualis est, sed quæ illi inferior est facta, ubi factus est Homo. 2. Mysterium hoc reparat gloriam summi Entis illius, delens peccatum, quod eandem illi abripuerat. 3. Hominibus viam aperuit, qua præstantius possent Deum in terra glorificare, quam possent alia simul omnia creata; offerendo in Sacrificium illi hunc hominem Deum, hujus virtutes imitando, eumque sibi tamquam prototypum ad imitandum proponendo; ac tandem æternum eumdem glorificando in cælis, quos divinum hoc Mysterium illis reseravit.

Ad pertractandam sermonis hujus partem alteram, S. Bernardus paucis complexus est bona quæ cesserunt hominibus ex hoc Mysterio, & quæ sunt infinita: *Venit Redemptor ad venditos, ad errantes via, medicus ad ægrotos.* 1. Venumdati eramus, ac dæmoni traditi per peccatum, quod durissimæ nos subjiceret servituti, a qua non nisi dissolvi poteramus ab homine Deo, qui confregit vincula nostra, & vindicavit nos in libertatem Filiorum Dei. 2. *Venit ad errantes via.* Erraveramus, jam reliqueramus viam, quam nobis ostenderat Deus; & devii vagabamur extra semitas justitiæ, & viæ salutis: Sed Incarnatum hoc verbum, quod de se ipso testatum est, se esse viam, & veritatem, in viam nos revocavit, ac tuto nos eo reduxit per sua exempla, & præcepta. 3. *Medicus ad ægrotos.* Eramus infirmi, qui mortem evitare non poteramus sine ope cælestis hujus medici, qui sua pharmaca morbis nostris applicuit, & vitæ immortalis spem nobis restituit.

VI. Sermo de Incarnatione bifariam dividi poterit, & simul æque moralis, & hujus argumenti proprius fieri. Pars prior considerabit, & luculenter exponet, quid pro nobis fecerit in hoc Mysterio Dei Filius, qui fieri voluit Filius hominis, quo nomine passim
Matth. 16. semetipsum appellavit: *Quem dicunt homines esse filium hominis?* Pars altera considerabit, quid sit faciendum nobis, qui sumus, & in Scripturis vocamur
Psalm. 4. *hominum filii. Filii hominum usquequo gravi corde;* quid inquam nobis faciendum sit ut evadamus in Filios Dei; hoc enim facere voluit per hoc mysterium
Joann. 1. Verbum Incarnatum: *Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, &c.*

Quod ad priorem pertinet partem diserte explicandus est hic Sancti Leonis locus: *Suscipitur a majestate humilitas, a virtute infirmitas, ab æternitate mortalitas.* 1. Deus hic majestatis sese humiliavit, & exinanivit, ut loquitur Sanctus Paulus; Explicandum est quomodo, & quousque se humiliaverit; ut cum esset id, quod erat, se nobis similem faceret: *Suscipitur a majestate humilitas.* 2. Ostendendum est quomodo per hoc mysterium sese subjecerit omnibus infirmitatibus, & ut Propheta inquit, omnibus languoribus nostris, factus homo, ille, qui quatenus Dei Filius constituit Sanctorum felicitatem in cælo, & qui, ut Sanctus Paulus ait, sustinet omnia creata *por-*
Ad Hebr. 1. *tans omnia verbo virtutis suæ. Suscipitur a virtute infirmitas.* 3. Ostendendum, quomodo ille, qui ab æterno se ipso contentus erat, & infinite beatus, factus est homo, passibilis, & mortalis, ut beatam nobis promereretur æternitatem: *Suscipitur ab æternitate mortalitas.*

Pars altera, quid nobis faciendum, ut evadamus in Filios Dei, quæ fuit Dei mens per hoc mysterium nos ad tantam dignitatem attollendi. 1. Sensus sumendi sunt nova hac qualitate digni, & sustinenda est dignitas filiorum Dei virtutibus, & actionibus nostris secundum eximia illa ejusdem S. Leonis verba: *Agnosce o Christiane dignitatem tuam, & divinæ consors factus naturæ, noli in pristinam vilitatem degeneri conversatione redire.* 2. Nosmet debemus attollere supra infirmitates nostras per victoriam de vitiis, & affectibus nostris relatam, per gratiam, quam Deus caro factus ad hanc rem nobis promeruit. 3. Cum obnoxii simus, immo etiam damnati morte quatenus homines, ad beatam contendere debemus immortalitatem, quandoquidem post vitam hanc futuri sumus, quatenus Filii Dei, Regni cælestis hæredes.

VII. Acceptis pro textu verbis illis: *Sic Deus dilexit*
Joann. 3. *mundum, ut Filium suum unigenitum daret*, egregius haberi potest hujus argumenti sermo, singula verba ponderando, eorumque vim ostendendo.

1. *Sic Deus dilexit.* Magnitudo amoris divini erga homines melius significari non poterat, quam hac emphasi: *sic dilexit.* Ad hunc usque excessum amavit, ut se eo usque prodigeret, ut homo fieret, videlicet, eo usque ut in una eademque persona duas adeo diversas naturas conjungeret, adeo longinquas, adeoque sibi oppositas, cujusmodi sunt creatura, & Creator, essentia, & nihilum; immutabilitas, æternitas, independentia, ceteræque divinæ perfectiones ex altera parte, ex altera vero infirmitas, passiones, & quidquid infirmius est, & magis obnoxium mutationi. Quæ vis! quod prodigium! qui excessus amoris in Deo! *Sic Deus dilexit.*

2. *Dilexit mundum.* Magnæ hujus dilectionis objectum fuit Mundus; alterum stuporis argumentum. Sic dilexit mundum nefarium, ingratum, perfidum, qui tantum abest, ut aliquid habeat, quod mereri possit hunc Dei amorem, ut immo meritus fuerit odium illius, & omnia flagella justitiæ, & ultionis illius, & nihilo minus. *Sic Deus dilexit mundum.*

3. *Ut Filium suum unigenitum daret.* Hic effectus est magni hujus amoris Dei, dedisse proprium Filium suum, & cum hoc filio omnia bona, quæ possunt excogitari; & quo consilio, & quem ad finem dedit illum? ut nos redimeret, ut nos sanctificaret ut nos in ea omnia jura, e quibus excideramus, remitteret.

1. Dei in Verbi Incarnatione consilia; videlicet reparare gloriam Patris sui, & mundum sanctificare. VIII.

2. Ostendere hoc medium aptius fuisse, præsentius, ac dignius sapientia Dei.

Ostendere Incarnationem Verbi esse Mysterium gloriæ simul, & humiliationis. IX.

1. Est gloriæ Mysterium, nam Dei Filius, quem hoc continet Mysterium, est gloria Patris sui: *Splen-* Ad Hebr. 1.
dor paternæ gloriæ; Quia hic Filius illam detegit, & manifestat; ac tandem mirum in modum reparat.

2. Mysterium est humiliationis: quia Æternum hoc Verbum exinanitum est, ut loquitur S. Paulus. Quia ibi celat omnes perfectiones suas, & ibi omnes retegit nostras infirmitates, atque miserias. *Ex adventu Biroat.*

In hoc adorabili Mysterio tria considerari possunt. X.

1. Causæ, quæ Deum impulerunt, ut carnem assumeret, videlicet miseriarum nostrarum miseratio. Reparatio gloriæ Patris sui, & intentio salvandi, & sanctificandi mundum.

2. Modus, quo hoc Mysterium adimpletum est; voluit enim habere Matrem, & novem menses in utero ejus latere.

3. Incarnationis effectus, videlicet peccati destructio, & hominis in omnia jura sua restitutio.

PARAGRAPHUS ALTER.

Fontes, unde hauriri copia potest ad propositas concionum ideas replendas, & Auctores qui de hoc argumento verba faciunt.

Sanctus Augustinus *lib. de peccato Origin. cap.* 27. Sancti Patres.
ostendit, Verbi Incarnationem exhiberi tamquam mundi nativitatem.

Idem *lib. de Doctrina Christ. cap.* 11. *& in Enchiridion cap.* 108. rationes memorat, propter quas Verbum Incarnatum est.

Idem *Serm.* 13. *de Verb. Apost.* docet Deum Incarnatum fuisse, ut salvaret homines, & quanta sit hujus beneficii magnitudo.

Idem *lib. cur, quando, & quomodo Deus homo*, ostendit Adam ante peccatum suum ignoravisse Mysterium Incarnationis; sed post peccatum agnovisse illud.

Idem *Ibidem c.* 6. ostendit non potuisse Deum mittere Angelum vel hominem ad homines liberandos.

Idem ibidem rationem adfert, cur in adorabili Trinitate Filius, non autem aliæ duæ Divinæ personæ carnem susceperint; & ostendit modum, quo Verbum Incarnatum est, non fuisse indecorum, sed dignissimum.

Idem, vel alius auctor hoc ipsum ostendit in libro Novi & Veteris Testamenti.

Idem *lib.* 13. *de Trin. cap.* 10. ostendit hoc ipsum.

Idem *lib.* 7. *Confessionum cap.* 18. docet Dei Filium carnem accepisse, ut nostræ mederetur superbiæ.

Idem *lib.* 10. *de Genesi ad litteram* rationem adfert propter quam JESU CHRISTI caro non fuit peccatis obnoxia.

Idem *Serm.* 3. *de tempore* rationem memorat, cur deceret Verbum duntaxat hominem fieri.

Idem *Epist.* 11 *ad Volusianum*, ostendit cur Incarnatio facienda fuerit eo modo, quo facta fuit.

Idem *in Psalm.* 56. ostendit, Verbum cum homine toto simul se conjunxisse, cum anima, & corpore, quod ipsum dicit libro *de agone Christiano cap.* 21.

Idem *Epist.* 102. *ad Ir dium*, loquitur de idiomatis communicatione inter Deum, & hominem vi Incarnationis.

Idem *lib.* 3. *de Trinit.* ostendit naturam nostram per Incarnationis Mysterium nobilitatam, & exaltatam fuisse.

Idem loquitur de tempore, quo adimpleta fuit Incarnatio, cum omnia late essent pacata. *Cap.* 7. *libri; cur Deus homo.*

Idem *Serm.* 152. *de tempore*, ostendit decuisse, ut Incarnatio fieret cum humilitate.

Idem *libro* 1. *de Doctrina Christiana* docet Incarnationis finem fuisse medicorum exemplo mederi hominem per contraria ejusdem infirmitatibus remedia.

Idem *Tractatus* 78. *in Joannem* divinitus explicat Mysterium Incarnationis. Qua de re alibi passim loquitur, velut in Sermonibus novis cap. 45. & 48. &c.

Sanctus Fulgentius *de Incarnat. cap. 4.*

S. Eucherius, vel Eusebius Emissenus *hom. 9. & 11. de Pasch.*

S. Gregorius *in c. 20. Job* verba facit de necessitate, caussis, & convenientiis Mysterii Incarnationis.

Idem *in lib. 4. Regum* ostendit necessitatem Incarnationis propter Adæ peccatum.

Idem *Epist. 61.* tradit quænam sit Ecclesiæ fides de Incarnationis Mysterio.

Idem *Homil. 8. in Ezechielem* docet Divinitatem humanitati conjunctam fuisse sine confusione.

Idem *lib. 7. Moral. cap. 11. & lib. 18. cap. 26.*

S. Cyprianus *de Nativitate Christi*, multa præclare loquitur de Incarnatione.

S. Ambrosius de hoc Mysterio librum edidit.

S. Joannes Damascenus *lib. 3. cap. 1. de fide orthod.* ostendit omnes Dei perfectiones mirum in modum in Incarnatione clarescere.

S. Basilius Seleuciensis sermonem edidit de Incarnatione Verbi.

S. Chrysologus *Serm.* 147. 148.

S. Cyrillus Alexandrinus tomo 5. operum suorum.

Theodoretus *Tomo 2. Sermone ultimo.*

S. Maximus *in Bibliotheca Sanctorum Patrum.* Cassianus *lib. 7.*

S. Anselmus *lib. de mediis redemptionis generis humani c. 3.* affert rationes omnes propter quas æquum erat, ut Deus carnem indueret, quamvis nulla necessitas cogeret.

S. Athanasius tom. 1. orat. 2. & in tomo 2. ubi quoque de hoc Mysterio verba facit.

S. Bernardus *Serm. 4. in vigil. Nativit.* ostendit Incarnationem opus esse supra cetera Dei opera admirabile.

Idem *Serm. 20. super Cant.* ostendit potissimam rationem, quæ Deum impulit, ut homo fieret, fuisse ut amaretur ab homine.

Idem *Serm. 3. de Nativ.*

Idem *Serm.* 10. loquitur de tribus admirabilibus operibus, quæ Deus simul in Incarnatione conjunxit; videlicet Deum & hominem; Matrem Virginem, fidem, & spiritum humanum.

Idem explicans hunc Jeremiæ locum; *femina circumdabit virum*, ostendit JESUM CHRISTUM in sinu Matris habuisse sapientiam, easdemque perfectiones, quas habebat, cum virilem attigit ætatem.

Sanctus Leo *Serm. 10. Quadrages.* docet, si homo non peccasset, Verbum carnem assumpturum non fuisset.

Dionysius Carthusianus, *in Dialogo Fidei Catholicæ.*

Suarez in 3. *partem D. Thomæ.* Insignis iste Theologus funditus tractat hoc Mysterium in præclaro opere Mysteriorum, quæ respiciunt Filium Dei.

Bellarminus *Tom. 1. controv. lib. 3.*

Lessius *lib. 12. de perfectionibus Divinis cap. 4.* ubi sermo de necessitate, convenientiis, & rationibus Incarnationis.

Idem *de beneficii Incarnationis magnitudine cap. 7.*

Granatensis in tract. 2. de Amore Dei, consideratione, 3. ubi agit de hoc inæstimabili beneficio.

Idem in meditationibus cap. 1. ubi ostendit occasionem, quam habuit Deus sese faciendi hominem, & media, quibus ad id usus est; & mirabilia, quæ in hoc Mysterio collucent.

Idem in Catechismo suo part. 3. dialogo 2. & 3.

Catechismus Tridentini Concilii de tertio articulo Symboli Apostolici.

A Ponte in Duce Spirituali tomo 1. cap. 15. ubi verba facit de iis, quæ fecit Dominus in hoc Mysterio.

Idem in parte prima suarum meditationum.

Arias. *De imitatione Christi lib. 1. tract. 2.*

Pater de Argentano e Capuccinorum familia libro, qui inscribitur *Magnalia Jesu* Collatione 2. 3. & 4.

P. Grisel in libro, cui titulus: *Homo Deus.*

P. Ragon in volumine, ubi loquitur solum de affinitate Verbi cum sancta Humanitate.

P. Caussinus in Aula Sancta tom. 1. tract. 2. Axiomate 7. de Divinitate.

Sanchez *de Regno Dei lib. 3. cap. 1. & 2.*

Cardinalis de Berule de statu, & magnalibus JESU, sermone primo.

P. Guilleminot in libro cui titulus; *Sapientia Christiana*, fusius ea prosequitur, quæ ad hoc pertinent Mysterium.

Liber cui titulus. *Passiones JESU CHRISTI.* Cap. 5. Passion. 2.

P. Texier in Tomo Mysteriorum sermonem habet, ubi de Incarnatione tantum agit.

Sarazin in Tomo primo adventus, sermone 2. ostendit JESUM CHRISTUM a primo Incarnationis suæ momento reparatorem.

Lambert tomo 5. Homiliarum loquitur de æterna Verbi Nativitate.

Abbas du Jarry in sermone Annunciationis, de Verbi Incarnatione fere verba facit.

Adventus P. Duneau continet plures sermones de adventu Filii Dei.

Auctor sermonum in omnia Ethicæ Christianæ argumenta tom. 1. Mysteriorum sermonem habet hujus argumenti.

Granatensis in locis Communibus. *Tit. Christi Incarnatio, & Nativitas.* — Qui collectanea ediderunt.

Carthagena in Homiliis in hoc Mysterium.

Labatha. *Titul. Christi Incarnatio.*

Mangorii Monita.

PARAGRAPHUS III.

Loci, Figuræ, Prophetiæ, & Applicationes Scripturarum huic argumento.

M*isit Deus Redemptionem populo suo.* Psalm. 110.

Egredietur Virga de radice Jesse, & flos de radice ejus ascendet, & requiescet super eum Spiritus Domini. Isaiæ 11.

Ecce Virgo concipiet, & pariet Filium, & vocabitur nomen ejus Emmanuel. Isaiæ 7.

Generationem ejus quis enarrabit? Isaiæ 53.

Deus ipse veniet, & salvabit nos. Isaiæ 35.

Utinam dirumperes cælos, & ipse venires. Isaiæ 64.

Revelabitur gloria Domini, & videbit omnis caro pariter, quod os Domini locutum est. Isaiæ 40. XL

Expectatio Israel, & Salvator ejus. Jerem. 14.

Ipse erit expectatio gentium. Genes. 49.

Obsecro, Domine, mitte, quem missurus es. Exodi 4.

Desiderium collium æternorum. Genes. 46.

Veniet desideratus cunctis gentibus. Aggæi 2.

Fecit potentiam in brachio suo. Luc. 1.

Videbit omnis caro salutare Dei. Luc. 2.

Verbum caro factum est, & habitavit in nobis. Joannis 1.

Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret. Joann. 3.

Abraham exultavit, ut videret diem meum; vidit, & gavisus est. Joann. 8.

Investigabiles divitiæ, & Sacramentum absconditum a sæculis. Ad Ephes. 3.

Eramus natura filii iræ. Ad Ephes. 2.

Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi. 2. ad Corinth. 5.

Pro nobis omnibus donavit illum, quomodo non omnia cum illo nobis donavit. Ad Roman. 8.

Novum creavit Dominus super terram; femina circumdabit virum. Jerem. 2.

Ubi venit plenitudo temporis, misit Deus Filium suum factum ex muliere. Ad Galat. 4.

Cum in forma Dei esset non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo, sed semetipsum exinanivit formam servi accipiens, & habitu inventus, ut homo. Ad Philippenses 2.

Cum introducit primogenitum in orbem terræ, dicit, adorent eum omnes Angeli Dei. Ad Hebr. 1.

Nusquam Angelos apprehendit, sed semen Abrahæ apprehendit. Ad Hebr. 2.

Hostiam, & oblationem noluisti, corpus autem aptasti mihi, tunc dixit, ecce venio. Ad Hebr. 10.

In mundo erat, & mundus eum non cognovit. Joannis 1.

Spiritus Sanctus superveniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi. Lucæ 1.

Hæc est vita æterna, ut cognoscant te Deum verum, & quem misisti JESUM CHRISTUM. Joann. 17.

Excita potentiam tuam, & veni, ut salvos facias nos. Psalm. 79. XII.

Rorate cæli desuper, & nubes pluant justum. Is. 45.

Figuræ, & Prophetiæ spectantes ad Verbi Incarnationem.

SImulac Adam, & Eva peccarunt, creditur Deum illis revelasse Incarnationis Mysterium, quod futurum erat omnibus eorum malis remedium; adeo cupiebat ostendere excessum misericordiæ, & amoris sui erga homines. Et profecto ostendit se illos ad extremum usque diligere; cum enim tamquam judex accessisset interrogaturus Adam, & Evam, & in eos post peccatum animadversurus; nequaquam oblitus est se Patrem esse Misericordiarum promisitque eis eadem hora, non solum se pro ipsis humanam carnem assumpturum, sed effusurum quoque sanguinem suum, ut illos a morte liberaret. Voluit ille hac promissione omnem auferre diffidentiam, quam habere poterant de illius bonitate, eisque certam ingerere spem remissionis sceleris eorum, ut ex eo tempore illos inciperet pœnitere, eo quod tam bonum læserant Deum. Itaque illos in æternum, cum omnibus eorum posteris ejiciens de terrestri Paradiso, illis cæli portas aperuit. Eodem tempore quo jaculabatur in eos maledicta, aperiebat illis consilium, quod ceperat mittendi ad eos benedictionum omnium auctorem. — Revelavit Deus Adæ Mysterium Incarnationis post ejus peccatum, ne veniæ spem illi auferret.

Deni-

Denique dum illi Dæmonis fiebant mancipia, promittebat illis de eorum progenie nasciturum, qui ab adeo crudeli servitute eos salvos faceret.

Abraham peculiarem habuit revelationem hujus Mysterii.

Abraham primus est ex Sanctis Patriarchis, qui divini hujus Mysterii perspicuam, distinctamque habuerit cognitionem; promisit quippe illi Deus futurum, ut ex semine ipsius nasceretur: *Abrahæ dictæ sunt promissiones, & semini ejus; non dicit in seminibus quasi in multis; sed in uno, & semini tuo, qui est Christus*. Hoc autem accidit, cum præsto fuit, ut unigenitum suum Deo sacrificaret. Fidelitas, qua paruit imperanti Deo, merita fuit, ut Deus illum Amicum appellaret, eique polliceretur, se illius progeniem adeo multiplicaturum, ut posterorum illius numerus cum numero stellarum cæli, & arenarum maris coæquaretur. Quæ quidem promissio in JESU CHRISTO duntaxat adimpleta fuit; si enim intelligeretur solum de semine Abraham secundum carnem, Judæi quamvis frequentes, non erant tamen infiniti; cum JESUS CHRISTUS vere infinitam habuerit posteritatem per fidem gentium, quæ crediderunt in illum, & factæ sunt veri Abrahæ filii. At hæc promissio eidem fieri non potuit sine revelatione Mysterii Incarnationis. Quamobrem Salvator ipse dicit in Evangelio, Abraham exultasse, & optavisse videre diem Domini; vidisse illum, & gavisum fuisse.

Prophetia Jacob.

Jacob Patriarcha morti proximus plenus erat hoc Mysterio, cum propheticas suas benedictiones filiis suis impertiens, conversus ad Juda Filium suum, ex cujus Tribu Mundi Salvator nasciturus erat, protulit magnam illam, celebremque prophetiam quam in Genesi legimus: *Non auferetur sceptrum de Juda, & dux de femore ejus, donec veniat, qui mittendus est*: quod adimpletum est in Messiæ adventu, & per Verbi Incarnationem; nam ad illud usque tempus Tribus Juda possidebat regnum in Metropoli sua, quæ erat Jerusalem, & quod ad alienum translatum non fuit, videlicet ad Herodem Ascalonitam aliena potestate, videlicet per Augusti electionem, tunc solum, cum Messias prodiit in lucem instituturus regnum aliud, quod nullum esset finem habiturum. (Genes. 49.)

XIII.

Danielis Prophetia prænotato tempore adimpleta. Daniel 9.

Daniel Propheta narrat, postquam prolixas Deo preces fudisset pro populi sui libertate, qui in Babylonica servitute detinebatur, sibi apparuisse Angelum Gabrielem, ac dixisse, *Daniel animadverte sermonem, & intellige visionem. Septuaginta hebdomades abbreviatæ sunt super populum tuum, & super urbem sanctam tuam; ut consummetur prævaricatio, & finem accipiat peccatum, & deleatur iniquitas, & adducatur justitia sempiterna, & impleatur visio, & prophetia, & ungatur Sanctus Sanctorum*. Quæ prophetia adimpleta est tempore prænotato juxta Historicorum rationes, qui omnes consentiunt; & quæ non nisi de Messia qui Verbum Incarnatum est, potest intelligi.

Prophetia Aggæi. Aggæi 2.

Quisnam ad loquendum induxerat Aggæum prophetam cum ea majestate, quæ digna est Deo exercituum? *Adhuc modicum, & ego commovebo cælum, & terram, & mare, & aridam: & movebo omnes gentes, & veniet desideratus omnibus gentibus, & implebo domum istam gloria*. Nonne idem erat Spiritus, qui mox operatus est ingens illud Mysterium, quod videmus, & quod tunc docebat fideles famulos suos.

Moyses hoc Mysterium cognovit.

Non loquor de Moyse, qui ut a se declinaret mandatum, quo a Deo jubebatur convenire Pharaonem, & liberare populum suum de tyrannide, qua premebatur, deprecatus est Dominum, ut hanc legationem mallet illi mandare, qui aliquando mittendus erat ad mundum liberandum de tyrannide, quæ crudelitate Pharaonicam superabat: *Obsecro, mitte, quem missurus es*. Quod palam supponit revelationem, & cognitionem hujus Mysterii, quo homines eruendi erant de jugo sathanæ, ac de tyrannide peccati. (Exod. 4.)

David in Psalmis ostendit, sibi Mysterium hoc fuisse compertum.

Regius Psaltes palam ostendit, se Mysterium hoc non ignorasse, per ea verba, quibus Sanctus Paulus Apostolus utitur probaturus Judæis, Messiam non per adoptionem duntaxat esse debere Filium Dei, sed vere, ac reipsa, eandem substantiam, atque naturam habentem. *Filius meus es tu; ego hodie genui te*. (Psalm. 2.) Tandem enim de hac veritate non licet ambigere, quæ totius est Christianæ Religionis fundamentum. Prophera hic sermonem suum convertit ad Reges, atque omnes, quibus est regimen populorum, ut illos admoneat ad excipienda documenta sua, & ad servanda hic in re sedulo divina instituta, alioquin prolapsuros in indignationem Domini, & ultionis ejusdem pœnas subituros, *Et nunc Reges intelligite, erudimini, qui judicatis terram, apprehendite disciplinam, ne quando irascatur Dominus*. Idem Psalmista alibi, ubi de Messia verba facit, quem Christum, & Unctum Domini appellat, hæc habet verba, quibus ostendit illum Deum esse debere: *Sedes tua Deus in sæculum sæculi: Virga directionis virga regni tui: Dilexisti justitiam, & odisti iniquitatem: propterea unxit te Deus Deus tuus*. (Psalm. 44.) Ubi animadvertendum est, hic mentionem fieri ungentis, & uncti, & utrumque Deum, Dominumque vocari; Messiam, & Christum unum, & idem esse; ideoque Messiam esse Deum, & Deum, qui humanam carnem suscepturus est.

Testimonium Isaiæ Prophetæ.

Ne in infinitum processus fiat omnium Prophetarum testimoniis proferendis; sufficiat nobis illud Isaiæ, qui de Incarnationis Mysterio, de vita, & morte divini hujus hominis ita perspicue locutus est, ut passim quintus nuncupetur Evangelista. Modo quærit, *generationem ejus quis enarrabit?* (Isaiæ 53.) Modo Deum loquentem inducit, ac testimonium Messiæ perhibentem: *Vere tu es Deus absconditus, Deus Israel Salvator*; (Isaiæ 45.) denique, ut ostendat Messiam esse debere Deum, & hominem simul, & humanam carnem assumpturum, ait: *Ecce Virgo concipiet & pariet Filium, & vocabitur nomen ejus Emmanuel*; (Isaiæ 7.) videlicet *Deus nobiscum*, vel *Deus Incarnatus*.

Verbum Incarnatum figuratum fuit in veteri testamento.

Cum hoc Mysterium non secus ac ratio, qua adimpletum fuit, captum nostrum excedat, mirum non est si nulla ejus in veteri, novoque Testamento inveniatur figura, quæ illius nobis adstruere potuerit ideam, non secus ac nulla in rerum natura similitudo, quæ nobis ejusdem conceptum valeat ingerere. Sancti Patriarchæ, Prophetæ, & nonnulli Reges Israel fuerunt Verbi hujus Incarnati Figuræ, sed ejusdem Incarnationis nemo. Figuræ melius connotatæ, fuerunt, 1. Visio Patriarchæ Jacob, qui per somnum vidit scalam in terris positam, cujus apex Cælo innitebatur. Figura, inquiunt Sancti quidam Patres, Incarnationis, quæ est veluti gradus, per quem Deus de summo Cælorum vertice descendit in terram. 2. Alia figura satis imperfecta, quam tamen Deus ipse tribuit, est retrogadus Solis incessus notatus per umbram sciotherici Ezechiæ Regis horologii, qui simul designabat, quomodo Deus sese humiliaturus erat humanam carnem accipiens: unde factum est, ut Sacer Textus deinde subjecerit: *Ecce dabit vobis Deus ipse signum, Femina circumdabit virum*. (Jerem. 31.) 3. Columna quoque, quæ Israelitis in deserto præibat, figura fuit Incarnationis, Sancto Augustino teste, quia noctu lucebat, ac interdiu nubes erat opaca, & visibilis; quod laudatus Pater applicat humanitati Salvatoris, qui quædam fuit nubes fulgens ob oculos fidei, quia se ipsam tradidit satis cognoscendam per opera sua mirabilia.

Sybillarum testimonium.

Non supervacuum, neque abs re puto hoc in loco proferre testimonium Sybillarum, quas antiqui Ecclesiæ Patres, non secus ac celeberrimi Auctores apud Ethnicos cælesti lumine afflatas agnoverunt, atque in paritatis suæ præmium Prophetiæ Spiritu præditas. Primorum sæculorum Patres, cujusmodi sunt Sanctus Justinus, Tertullianus, Origenes, Lactantius, S. Augustinus, S. Cyrillus earum testimonio usi sunt, ad Religionem nostram probandam adversus Ethnicos, & sicuti oracula earum accepta fuerunt, pro veris inventa, ac in pretio habita diu ante Salvatoris Incarnationem, Sancti Patres inde probationis argumentum eliciuerunt nullo pacto in dubium revocandum. En autem Sybillæ Cumææ testimonium de incarnatione allatum a Sancto Justino. „ Hic, inquit illa, „ cum sit Verbum Dei, & cum indivisibiliter habeat „ cum illo unam, eamdemque virtutem, unam eamdemque potestatem, postquam hominum induit na„ turam, Dei cultum restituit, & reparavit Religio„ nem Primorum Patrum, a qua posteri eorum de„ sciverant per instinctum Sathanæ invidentis, ut „ abirent in fictorum Numinum cultum. “ Doctor Christianus poterat ne apertius loqui? (S. Justinus in cohort. ad Gentes sub finem.)

Applicationes locorum aliquot huic argumento.

Deus dans nobis Filium suum, quidquid cetera se nobis daturum spopondit.

SIc *Deus dilexit Mundum, ut Filium suum unigenitum daret. Joann. 3.* Audivistis quidquid Evangelista nos docuit de Divini Verbi præstantia. In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum: omnia per ipsum facta sunt: in ipso vita erat, & vita erat lux hominum &c. En quid nobis dono dederit Deus: donum hoc magnum est in se ipso. Quid fingi pretiosius potest, quam Filius Dei Unigenitus? Non ideo tamen hoc unum illud est, quod nobis dederit Deus. Prima hæc gratia nobis longe plurimas promerita est, quæ recentia sunt illius amoris erga nos argumenta. Igitur postquam Pater Æternus dedit nobis Filium suum, quid ab illo nobis expectandum non est? Hanc veritatem Sanctus Paulus nobis explicat, cum ait: *quomodo non omnia cum illo nobis donavit?* (ad Roman. 8.) Omnes gratiæ, quibus in hac vita cumulamur, omnes illas, quas expectamus, & quæ promittuntur nobis post vitæ hujus peregrinationem, sunt effectus primi illius muneris quo donavit nos Deus.

Mundus non cognovit [illegible]

In mundo erat, & mundus per ipsum factus est, & mundum eum non cognovit. Joann. 1. Verbum Æternum venit ad homines illuminandos, efficiendosque Dei Filios; sed quid accidit? Plurimi non cognoverunt illum, atque se gratiis illius præbuerant indignos: *Mundus eum non cognovit*; Videlicet, qui rerum

terrenarum amore possidebantur, & qui se damnari intellexerunt placitis, quæ Dei Filius constituit. In propria venit, & sui non receperunt illum. Verba hæc explicantur de Judæis. JESUS CHRISTUS propter illos potissimum venit, quemadmodum ipse dixit Apostolis suis, cum misit illos ad prædicandum Evangelium: *Ite ad oves, quæ perierunt domus Israel*, Illi testes fuerunt miraculorum ejus. Heu! quid prætermisit Salvator, ut illos traheret ad se? Tamen non receperunt illum, & quamvis Dei Filius illis favere cuperet, coegerunt eum, ut sententiam hanc in illos proferret: Amen dico vobis; auferetur a vobis Regnum Dei, & dabitur populo facienti fructus illius.

Matth. 10.

Verbum Incarnatum servavit gloriam suam in maximis humiliationibus suæ Incarnationis. Luc. 3.

Verbum caro factum est. Joann. 1. Ecce principium liberationis nostræ, & omnis nostræ felicitatis. *Verbum* caro factum est, videlicet factum est homo. *Caro* in Scripturis passim significat hominem totum, veluti cum dicit Evangelium, Omnis caro videbit Salvatorem missum a Deo; scilicet, Omnis homo videbit. Evangelium memorat solum id, quod vilius est in homine, ut intelligamus quousque se humiliaverit Filius Dei propter amorem nostri. *Verbum caro factum est*; quæ comparatio inter Verbum Dei, & carnem mortalem, ac perituram? Sed quemadmodum Verbum semper permansit, non destitit præbere nobis specimina magnitudinis suæ in ipsis etiam humiliationibus suis. Hoc nobis innuunt postrema illa verba: *Vidimus gloriam ejus, gloriam quasi unigeniti a Patre, plenum gratia, & veritatis*. Vidimus gloriam ejus; gloriam inquam ejus, qui plenus est gratiæ, & veritatis, cujus plenitudinis fructus quotidie percipimus. Ille est plenus veritatis, vel potius veritas ipsa. Spiritus, ut dicit Sanctus Joannes in Epistola prima, perhibet Testimonium, quod JESUS CHRISTUS est veritas.

Joann. 1.

In similitudinem hominum factus, & habitu inventus ut homo. Ad Philippenses 2. Deus creaverat hominem ad imaginem, & similitudinem suam; homo hic fuit ingratus, & adeo calamitosus, ut imaginem hanc per scelus deformaverit, & deleverit hujus similitudinis lineamenta Creatori suo non obtemperans. Quid fecit Dominus miserator, atque misericors? Fecit se ipsum ad imaginem, & similitudinem hominis, ut repararet malum, in quod lapsus erat. Quamobrem nasci voluit aliorum hominum more, & subire omnia mala, quibus illi sunt obnoxii, præter peccatum; *Tentatum per omnia pro similitudine absque peccato*, Factus est similis nobis, ut nos faceret similes sibi. Nos corrupimus, & profanavimus imaginem suam; ipse instauravit, & sanctificavit illam, nostram accipiens. Cecideramus assurgere volentes; & nos sustulit per humilitatem suam sese exinaniens. Desieramus esse filii Dei & cladem nostram reparavit faciens se hominis Filium. *In similitudinem hominum factus, & habitu inventus ut homo.*

ad Hebr. 4.

Deus testatus est amorem suum erga homines dans illis Filium suum. Vicem in illos jure suo debebat animadvertere.

Audite domus David, nunquid parum vobis est molestos esse omnibus hominibus, quia molesti estis & Deo meo? Propter hoc dedit ipse vobis signum: Ecce Virgo concipiet, & pariet Filium. Isaia 7. Profecto hæc verba cient admirationem. Cogitabam Prophetam hunc postquam exprobravit Judæis criminum suorum enormitatem dicens: num sufficit vobis molestos esse hominibus per injustitiam, ac impotentiam vestram? Num opus est ut impietas vestra Deum ipsum lacesset. Cogitabam, inquam, post acrem hanc increpationem, zelo succensum ad tanti sceleris adspectum, *Propter hoc*. Scito popule ingrate, propter impietates tuas Deum immissurum in agros tuos sterilitatem, in urbes tuas luem, in ditiones tuas desolationem. Sed hujus Prophetæ sermo Dei nomine loquentis longe abest a minis hujusmodi; *propter hoc*, ait ille, Deus dabit sibi Filium suum non ad judicandum, sed ad salvandum te. Profecto Dei unius est ita minitari. Ipse unus est, qui excogitare possit recentem ulciscendi rationem de inimicis suis, iisdem benefaciendo, & se hominem faciendo, non ad illos condemnandos, perdendosque, sed salvos faciendos. *Adducet Dominus ultionem retributionis, ipse veniet, & salvabit nos.*

Isaiæ 3.

In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum. Joann. 1. Prima hæc Evangelii Sancti Joannis verba audiri non possunt, quin videatur Sanctus hic Evangelista aliter, & sublimius loqui de Incarnato Verbo, quam alii Evangelistæ. Sanctus Matthæus loquitur de JESU CRISTO, quatenus homine, & in genealogia, quam ejusdem instituit, memorat Majores, a quibus genus deduxit. Sed Sanctus Joannes illum considerat quatenus Deum, eumque respicit in sinu Patris, antequam dicat eumdem in Matris sinu hominem factum fuisse: *& Verbum caro factum est*. Docet a Patre genitum fuisse ante omnia sæcula, antequam ab eodem daretur Mundo in plenitudine temporum. Quorsum autem ita loqui incipit de Verbi Incarnatione? nisi ut sublimem concipiamus ideam præstantissimi muneris, quod nobis largitus est Deus! ut cum apparebit, & se videndum præbebit hominibus, tunc cum conversabitur cum illis, ac se demittet ad ea, quæ videbantur indigna, tantam majestatem homines non obliviscantur unquam, quid ille sit, & non separent hominem, quem sub oculis habent, a Deo, qui invisibilis est in una tantum persona.

Quo in statu mundus erat cum Deus illum amavit eo usque, ut illi Filium suum daret.

Cum benignitas, & humanitas apparuit Salvatoris Nostri Dei, eramus insipientes, increduli, errantes, desideriis servientes, odibiles, odientes invicem &c. Sanctus Paulus nos docet, qualis erat Mundus, quem eo usque amavit Deus, ut illi Filium suum daret. Tunc sceptrum Israel, & Juda, quod fuerat propugnaculum cultus veri Dei, erat in manu Herodis, hominis politici, & Athei, cui nulla erat religio. Summi Sacerdotis officium per Simoniacos exercebatur: reliquæ nationes versabantur in tenebris infidelitatis. Cum nulla fere amplius esset virtutis cognitio, vitia super aras ascenderant. Verbo, Mores hominum tunc erant adeo corrupti, ut Deus per Isaiam illos comparet leonibus, draconibus, ac ferocissimis belluis. Et Sanctus Paulus scribens ad Romanos asserit, humanum genus esse massam corruptam, & infectam veneno omnigenæ iniquitatis. Hoc erat Mundus, pro quo Deus tantum amorem concepit. Adspectus ingratarum, perfidarumque creaturarum nonne potius illius ultionem ciere debebat? Cælestes Angeli! Cum videbatis hominum impietatem eo usque evasisse, cum terram non nisi perhorrescere licebat vobis, nonne sperabatis fore, ut omnes illi peccatores quamprimum diluvii alterius fluctibus submergerentur? Sed, *o altitudo Sapientiæ, & scientiæ Dei! quam inscrutabilia sunt judicia sua*. Quam longe differunt viæ tuæ a viis nostris? Cum sol Idolorum cultoribus tantum, & sacrilegis lucet, cum tellus non nisi impios sustinet, & alit, cum Deum Mundus derelinquit, ejusque gloriam rapit, Deus diligit Mundum, adhibet sapientiæ suæ adinventiones, & exerit vires omnipotentis brachii sui, ut Mundum salvum faciat. O spectaculum stupore dignum! videre Deum in cælo amantem: quid autem? Mundum, qui se illius infestissimum hostem in terra professus est: *Sic Deus dilexit Mundum.*

ad Rom. 11.

Magnitudo doni, quod nobis largitus est Deus, ut testatum faceret nobis amorem suum.

Sic Deus dilexit Mundum, ut Filium suum Unigenitum daret. Joann. 3. In Incarnationis Mysterio adimpletum fuit hoc Mysterium amoris, quoniam Pater Æternus dedit nobis Unigenitum suum, & hic Altissimi Filius fecit sibi Sacramentum pietatis, justificatum per Spiritum, detectum Angelis, prædicatum gentibus, temporum lapsu, ac tandem consummatum in gloria; ita enim loquitur Sanctus Paulus. Denique in hoc Mysterio consistit primum, & maxime essentiale bonorum nostrorum. Primum dico, quia fons est, & origo ceterorum; maxime essentiale, quoniam alia hoc consequuntur, & humana mens potius, & facilius comprehendet Deum immensum, potentem, æternum, quam justam sibi adstruat ideam Dei, qui factus est homo, qui factus est mortalis, & similis nobis.

PARAGRAPHUS IV.

Loci, & Sententiæ Sanctorum Patrum hujus Argumenti.

Factus est Deus homo, ut homo fieret Deus. Augustinus serm. 9. de Nativitate.

Deus abjectum humanæ naturæ societatem non exhorruit, sed exinanivit ipse se. Idem Epist. 120.

Ista natura humana tanta, & tam celsa, & tam summa subvectio est, ut quo attolleretur altius non haberet. Idem lib. de Prædest. Sanctorum, cap. 15.

Ut homines nascerentur ex Deo, prius ex ipsis natus est Deus. Idem Tractat. 1. in Joannem.

Quo altius carnem nostram attolleret (Deus) non habuit. Idem Serm. de Tempore.

Tota ratio facti est potentia facientis. Idem Epistola 2.

Parce in te Christo; agnosce in te Christum. Idem de Verbis Apostol.

Si homo non periisset, Filius hominis non venisset. Serm. 8. Idem.

Verbum Patris, quod est candor lucis æternæ, nubem humanam irradiavit. Idem Homilia 2. in Apocalypsim.

Venit grandis ad parvulos, membra contraxit, tanquam se ipsum exinaniens, ut efficeret corpus humilitatis nostræ configuratum corpori gloriæ suæ. Idem Serm. 2. de Verb. Apostol.

Misit Deus Pater Medicum, misit Salvatorem, misit eum, qui gratis sanaret, qui sanatis etiam mercedem daret: nihil addi ad istam benevolentiam potest. Idem Serm. 13. de Verb. Apostol.

Nulla veniendi ratio fuit Christo Domino, nisi peccatores salvos facere: tolle morbos, & vulnera, & nulla erit medicinæ ratio. Idem in Enarratione in Psalmo 49.

Fer-

Formam viri assumendo, & de femina nascendo, utrumque sexum hoc modo honorandum judicavit. Idem contra Faustum.

Hac humilitate, & caritate incarnati Filii Dei, liquefacta est duritia Mundi, ut agnosceret saltem beneficium suæ reparationis, qui non agnoverat excellentiam suæ conditionis. Idem Serm. 19. de Sanctis.

Demus Deum aliquid posse, quod nos fateamur investigare non posse: in talibus rebus tota ratio facti est potentia facientis. Idem Epistola ad Volusianum.

Non jam desperandum est participatione Verbi fieri posse homines Filios Dei, quando Filius Dei participatione carnis factus est Filius hominis. Idem de Grat. Nov. Testamenti.

Quando (Deus) humana membra suscepit, opera Divina non deseruit. Idem Serm. 27. de temp.

Dispensatio futuræ carnis a Sanctis Patribus futura credebatur, sicut a nobis facta creditur, tempora variata sunt, non fides mutata. Idem in Psalm. 50.

Deus homo fieri dignatus est, quatenus tanto illum plenius diligamus, atque laudemus, quanto clarius ejus benevolentia gratia profectatos nos cognoverimus. Idem lib. cur, quando, & quomodo Deus homo.

Quia primus homo ceciderat, oportuit, ut homo secundus conderetur, qui rectitudinem, quam primus homo non tenuerat, isto quasi emendando teneret. Idem ibidem.

Debitum quidem Adæ tantum erat, ut illud non deberet solvere nisi homo: sed non posset nisi Deus. Idem ibidem.

Verbum corpus assumpsit nostro corpori simile, eo solo differens, quod natum ex Virgine, & Spiritu Sancto est. Idem, vel alius auctor lib. de Incarn. Verbi.

Necesse fuit Verbum Deum, & hominem in unam convenire personam, ut qui Filius est secundum Divinitatem, idem esset Filius secundum humanitatem. Idem lib. cur Deus homo.

Ab hominibus carnem assumpsit, sed non more hominum; nam Patrem habens in cælo, matrem elegit in terra, & illic natus sine Matre, & hic sine Patre. Idem tract. 26. in Joannem.

Amore Deus invisibilis, servis suis factus est similis. Idem Manual. cap. 22.

Si Deus peccatores non amaret, de cælo ad terras non descenderet. Idem tract. 49. in Joannem.

Totum hominem Salvator ipse suscepit, dignatus nobis totum liberare quod fecit. Idem de Continentia, cap. 12.

Totum hominem suscepit Verbum, & totus homo factus est verbum. Idem in Psalm. 56.

Credimus pro nobis Deum hominem factum ad humilitatis exemplum, & ad demonstrandam erga nos dilectionem Dei. Idem lib. 8. de Trinitate cap. 5.

Homo novus facti sumus, quia & ille homo novus venit. Idem tract. 30. in Joann.

Sananda miseria nostra necessarium fuit Deum incarnari ad humanæ naturæ reparationem. Idem lib. 13. de nitate, cap. 10.

Quis est tam durus, quem non emolliat amor Dei, sic homines præveniens: tam, inquam, vehemens amor, quod homo propter homines dignatus est fieri. Idem in Manuali cap. 26.

Ut familiarius diligeretur ab homine Deus in similitudinem hominis apparuit. Idem in Enchirid. c. 26.

Quod natura non habet, usus nescivit, ignorat ratio, mens non concipit humana, pavet cælum, stupet terra, creatura etiam cælestis miratur, hoc totum est, quod per Gabrielem Mariæ promittitur, & per Spiritum Sanctum adimpletur. Hieronymus in Sermone de Assumptione.

Quem (Pater æternus) sine tempore genuit, cum tempore ostendit. Gregor. lib. 2. & 6. Moral.

Mediator Dei, & hominum, ut culpas nostræ transgressionis extingueret, venit mortalitatis nostræ flagella tolerare. Idem lib. 3. Moral.

O inæstimabilis dilectio Caritatis! Ut servum redimeres, Filium tradidisti. Idem.

Verbum carnem dicimus factum non immutando quod erat, sed suscipiendo quod non erat: nostra auxit, sua non minuit. Idem.

Mihi quidem impossibile est generationis Divinæ scire secretum, mens deficit, vox silet, non mea tantum, sed & Angelorum. Ambrosius lib. 1. de fide ad Gratian. cap. 3.

Divinam, humanamque naturam in unam convenisse personam, nisi fides credat, sermo non explicat. S. Leo Serm. de Nativ.

Suscipitur a majestate humilitas, a virtute infirmitas, ab æternitate mortalitas. Idem in sermonibus.

Propter liberandum hominem ab æterna morte, factus est Deus homo. Idem in sermone in Nativitate Domini.

Ideo filius hominis est factus, ut nos Filii Dei esse possemus. Idem serm. 6. in eadem sollemnit.

Excedit, multumque supereminet humani Eloquii facultatem Divini hujus operis magnitudo. Idem hom. 9. de Nativit.

JESU in carne apparitio ineffabilis est sermone omni, & omni ignota intelligentia. Dionysius de Divinis Nominibus.

Magnificentia Domini est Incarnationis arcanum. Cassiodorus in Psalm. 8.

Non pudebit me fateri hujus unionis ignorantiam habere, immo gloriabor potius, quod credam arcana, quæ nec ratio, nec mens valet percipere. Justin. lib. de Confess. Trinitatis.

Ænigma sacratissimum, quod summa potius veneratione suscipiendum est, quam humana judicii trutina subjiciendum. Cyrill. ad Regin.

Paraturam (Incarnatio Verbi) deliberabat, ut credi posset. Tertull. 13. contra Marcionem.

Parce unicæ spei totius orbis, qui destruis necessarium decus Fidei. Idem contra eundem negantem Incarnationem, cap. 8.

Quodcumque Dei indignum est mihi expedit. Idem ibidem.

Per Christum in Christo se cognosci vult Deus. Idem in Apologet. cap. 21.

Dubitare jam desine quod & tu, qui Filius es Adæ, futurus sis Filius Dei: non enim se ipsum ita humiliasset, nisi nos esset exaltaturus. Chrysost. Homil. in Matth.

Tunc cælum terra facta est, cum cæli Dominum contineret. Chrysost. Homil. 2. in Joannem.

Venit secundus Adam, ut imaginem in nobis suam, ac similitudinem exemplis suis restauraret. Beda in Hexamer.

Si non esset peccatum, mansisset quod in principio erat Deus Verbum. Origenes in Numer.

Omnia quæ in natura nostra plantavit Deus, assumpsit Verbum, totus totam apprehendit, ut totum mihi salutem impertiret. Damascenus lib. 3. de fide Orthodoxa, cap. 60.

Quæ reconciliatio esse posset, qua humano generi repropitiaretur Deus, nisi omnium caussam Mediator Dei, hominumque susciperet. S. Leo Epist. 97. vel 134.

Quo ratione veritatem mediatoris impleret, nisi qui in forma Dei æqualis est Patri, in forma servi esset particeps & nostri. Idem ibid. cap. 4.

Nisi Verbum dignaretur caro fieri, nulla posset caro salvari. Ibid. cap. 9.

Ut non esset vita ejus otiosa in utero, jam tum operabatur salutem in medio terræ. Bernard. Serm. 2. in Festo Pentecost.

Talia opera fecit omnipotens Majestas in assumptione nostræ carnis, ita mirabiliter singularia, & singulariter mirabilia, ut talia nec facienda amplius super terram. Idem Serm. 3. de Adventu.

Quanti te fecit Deus, ex his, quæ pro te factus est, agnosco. Idem Serm. 22.

Quanto pro me vilior, tanto mihi carior. Idem Serm. 2. de Epiphan.

Venerandi hujus Mysterii inscrutabilis altitudo. Idem in quadam Epistola.

Abyssus plane imperscrutabilis Incarnationis Dominicæ Sacramentum, Abyssus impenetrabilis. Idem de Annunt. B. Virgin.

O dignatio mira! O humilitas summa! O caritas inexpectata! O pietas stupenda! quando Deo unitur limus, summus fit imus, fortissimus fit infirmus. S. Bonavent. Serm. 6. de Adventu.

Nullum ab æterno majus factum, quam Verbum caro factum. Simon Cassius de gestu Salvatoris.

Amplius Deus innotuisti in Filio, quam in Orbe: in hoc monstrasti quis esses, quid saperes, quid posses, quantumque amares. Thomas Villanovanus. Serm. 3. de Nativitate.

Advenientis personæ consideranda Majestas, dignationis magnitudo, caritatis latitudo, humanæ naturæ exaltatio. Bernardus de Adventu Domini, Serm. 3.

Apparuerat potentia in rerum creatione, sapientia in rerum gubernatione, sed humilitas, & benignitas in humanitatis assumptione apparuit. Idem in Vigil. Nativ. Domini, Serm. 1.

Humanitas Christi fidem instruit, spem roborat, caritatem accendit. Idem in Epiphan. Serm. 2.

Christus suæ Incarnationis & auctor, & opus est. Augustinus contra Felic.

Incarnationem Christi tota Trinitas operata est. Idem ibidem.

Incarnatio opus restaurationis est. Idem lib. de subst. dilect.

Venit Medicus ad ægrotos, redemptor ad venditos, ad errantes via, ad mortuos vita. Bernardus ad Milit. Temp.

Quid fatueris est homo, pro quo Deus factus est homo. S. Prosper.

PARAGRAPHUS V.

Quid ex Theologia depromi possit ad illustrandum hoc Argumentum.

Quid sit Verbi Divini Incarnatio

UT cum ordine loquamur de sublimi hoc, & incomprehensibili mysterio, initium sumendum est a nomine, quod illi tribuitur, dicendumque vocabuli *Incarnationis* ethymon desumi ex S. Joannis loco dicentis: *Verbum caro factum est*. Plerique Patres, atque Theologi hoc utuntur vocabulo, quia Sacer Textus ut plurimum adhibet nomen carnis ad innuendam naturam humanam, totum hominem compositum ex anima, & corpore, ut apud Sanctum Lucam, *Videbit omnis caro salutare Dei*. Hinc profectum est nomen Incarnationis consuetudine consecratum, pro quo Veteres quidam dixerunt *Corporationem*, ut Sanctus Hilarius, vel *Inhumanationem* adhuc magis barbaro nomine, quo usus est Sanctus Joannes Damascenus. Quod non aliud significat, quam Verbi Æterni cum integra Salvatoris humanitate conjunctionem, hoc est corporis, & animæ ejusdem in una persona, aut supposito. Hinc conjunctio ista dicitur hypostatica, per quam sine ulla confusione, vel distinctione substantiæ, Divinitas, & humanitas simul conjunctæ sunt in unitate personæ.

Luc. 3.

Sanctus Hilarius in Prologom. in Psalm.

Jesus Christus non est compositum aliquod ex Divinitate, & humanitate, sicut homo ex corpore, & anima constat.

Quæri fortasse potest, utrum JESUS CHRISTUS sit compositum aliquod ex divinitate, & humanitate, ut hæretici quidam opinati sunt, eodem præter propter pacto, quo omnes homines compositi sunt ex anima, & corpore: Ita ut sicut anima est forma corporis, quæ dat esse, ac vitam, similiter Divinitas sit forma substantialis sanctæ humanitatis, dans illi esse divinum, vitamque divinam. Hic error est. Divinitas esse nequit forma alicujus Compositi; alioquin fieret pars totius, & comparatio, quam instituit Sanctus Athanasius in symbolo. *Sicut anima rationalis, & caro unus est homo: ita Deus, & homo unus est Christus*: Hæc inquam comparatio significat solum, sicut anima, & corpus simul conjuncta unum duntaxat efficiunt hominem: ita ex divinitate, & humanitate simul conjuncta unum duntaxat fieri JESUM CHRISTUM; & Sanctus Doctor nequaquam significare voluit unionem divinitatis cum humanitate in JESU CHRISTO similem esse unioni corporis, & animæ in homine.

Quænam sit Fides Ecclesiæ in mysterio hoc ineffabili.

Si scire placet quænam sit Ecclesiæ fides circa hoc Mysterium, id cognoscitur ex Antiphona, quæ canitur in die Circumcisionis. *Mirabile mysterium declaratur hodie. Deus homo factus est: id quod fuit permansit, & quod non erat assumpsit; non commixtionem passus, neque divisionem.* Videlicet, credit Dei Filium, cum factus est homo, nullam in divinitate sua mutationem passum fuisse; & quamvis homo sit Deus, esse tamen etiam hominem verum, quia continet in se utramque naturam divinam, & humanam, quæ cum sint simul perfecte conjunctæ nullo modo sunt confusæ. Sed sicuti nulla est commixtio in naturis, nulla quoque est divisio in persona & utraque naturam unam tantum constituant personam, & unum JESUM CHRISTUM.

Quid sit unio hypostatica, & in quo consistat

Dicitur quidem nexus hic adeo firmus, & validus, qui unio vocatur hypostatica, facere esse nodus, qui facit, ut Deus & homo non sint, neque unquam futuri sint, nisi una eademque persona; sed quis intelligere potest, in quo illa sit sita? Nulla est similitudo, quæ illam possit explicare: illæ enim, quibus utuntur Theologi, sunt ænigmata, quæ vix, & ne vix quidem in scholis enucleantur. Dicam, quod valeo intelligere, & ideam, quam mihimet fingere potui secundum ea, quæ gravissimi Auctores docuere. Certum est hanc non esse divinam, humanamque naturam, id enim est, quod utramque illam simul conjungit. Certissimum quoque est hoc non esse ens aliquod ab utraque distinctum, quod inter utramque sit tamquam gluten, aut vinculum, quo utraque conjungatur, quoniam per unionem maxime intimam non conjungerentur, quandoquidem inter utramque esset aliquid medium. Certum quoque est, si humana Salvatoris natura relicta fuisset naturali suæ dispositioni, hypostasim illius, vel personam emanaturam fuisse, & effluxuram ex propria substantia suapte natura, quin ulla necessaria esset unio ad naturam cum persona conjungendam, quemadmodum nullo opus est vinculo ad rivulum cum fonte jungendum. Sed sicuti divina persona, quæ supplet absentiam humanæ personæ in sancta Salvatoris humanitate non fluit naturaliter ab humana natura, & nullam habet cum illa proportionem, cum infinite excedat omnia creata, necessario aliquid requiritur longe potentius ad illas simul ita perfecte conjungendas, ut persona divina sit vera persona humanæ naturæ; alioquin dici non liceret, hominem esse Deum personaliter. Adest igitur aliquid quod utramque naturam conjungit, & aliquid valde admirabile; sed hoc intelligere nequeo, multoque minus possum explicare. Hoc unum dici potest, per hanc unionem, naturam humanam, cum intime conjuncta sit cum persona Divina, & locum teneat propriæ personæ quem non habet, sustineri, terminari, & perfici modo infinite nobiliori, quam fuisset in statu suo naturali; & cum sermo sit de hypostatica unione, nihil concipi, & nihil aliud intelligi, quam admirabilis iste modus, qui extremus est divinæ potentiæ conatus.

Propter hanc adeo intimam unionem naturæ unius proprietates alteri reciproce tribuuntur.

Cum duplex hæc natura inseparabiliter conjuncta sit in adorabili JESU CHRISTI persona per unionem adeo intimam, ut utraque unam tantum personam efficiant, accidit, ut omnes Dei perfectiones homini tribuantur, & omnes hominis infirmitates, exceptis peccato, & ignorantia, tribuantur Deo per idiomatum communicationem, ut loquuntur Theologi. Ita libere, & citra periculum in errorem incidendi, dicitur homo esse Deus, & Deus homo: Deus esse unius diei infans, & homo Deus æternus: homo esse omnipotens, & Deus esse infirmus, homo esse immortalis, & Deus mortalis. Verbo, omnia ita communia, & reciproca sunt inter duas hasce naturas per hanc ineffabilem unionem, ut de alterutra nihil dicatur, quod nequeat de altera prædicari, dummodo semper considerentur simul conjunctæ in Incarnati Verbi Persona.

Quomodo conciliantur omnes contradictiones quæ in speciem occurrunt in Incarnationis mysterio.

Qui recte intelliget hanc Theologiam, quam Sanctus Augustinus, omnesque Patres docent, nullo negotio conciliabit simul contradictiones omnes, quæ occurrere videntur in Sacra Scriptura, in Prophetis, & Sanctis Patribus, qui sæpe sibimet adversari videntur, ubi de JESU CHRISTO loquuntur, cum alii ejus magnalia tantummodo celebrent, alii vero de illius humiliationibus tantum loquantur; alii gloriam ejus extollant; alii ignominias ostentent; alii probent ipsum unum, eumdemque esse cum Patre, alii eum Dei servum esse fateantur. Sanctus Paulus asserit illum in omnibus cum Patre æqualem esse: *Non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo*; & Salvator ipse fatetur Patrem suum majorem se esse. Quæ omnia simul ita conciliantur, ut nulla adsit contradictio; quia modo sermo est de illius divinitate, modo vero de illius humanitate, modo de anima, modo vero de corpore. Quis autem ignorat, ut vera fiat contradictio, quæ sit absurda, unum & idem affirmandum, & negandum esse eodem tempore, eodemque modo?

Cur necesse erat ut in Jesu Christo duæ essent naturæ.

Hoc admirabile est artificium infinitæ Sapientiæ Dei, duas esse in JESU CHRISTO naturas; alteram humanam, quæ pati ac mereri posset pro nobis; alteram vero divinam, quæ passionibus meritisque ejus infinitam virtutem tribueret. Sola natura divina non potuisset pati, & sola humana natura nequaquam satis digne pati valuisset, ita ut satisfacere juste posset pro nostris criminibus. Oportebat igitur duplicem hanc naturam conjungi in una tantum persona divina, ut sicuti actiones, & passiones tribuuntur agenti, ac patienti, quidquid ad hanc duplicem naturam pertinet æque JESU CHRISTO tribueretur: nam quamvis verum sit ipsum in humana duntaxat natura pati; nihilominus quia est divina persona, vere dici potest, Deus esse, qui patitur, & moritur.

Miracula quæ conjuncta videntur in Filii Dei Incarnatione.

Quot miracula in magni hujus operis perfectione acciderunt! 1. Virginem sine Virginitatis detrimento ventrem ferre; ejusque Virginalem perfici podicitiam, per maternitatem, quod miraculum! 2. Corpus humanum efformari in ictu oculi, cum omnibus necessariis dispositionibus ad rationalem animam recipiendam. 3. Animam hanc recepisse perfectum rationis usum eodem articulo, quo creata fuit, repletam fuisse omnibus scientiis, & illustratam omnibus cognitionibus, quæ perficere poterant mentem hominis divini. Ad hæc illam creatam fuisse, ornatam omnibus gratiarum thesauris, qui sanctificare poterant Sanctum Sanctorum, & tandem eodem momento animam hanc beatam fuisse, & gavisam eadem beatitudine, quam æternum possidebit, ita ut Sanctæ Virginis uterus fuerit primus Paradisus, in quo Salvatoris anima videre cœperit Deum facie ad faciem. Quænam miraculorum congeries! Virgo bajulat sinu suo perfectum virum, & omnipotentem Deum, beatum, & beatitudinem omnium hominum.

In opere Incarnationis quædam sunt naturalia & quædam supernaturalia.

Animadvertendum est tamen cum Tridentini Concilii Catechismo, in hoc mysterio plura esse, quæ ordinem excedunt naturæ, & alia, quæ sunt naturæ ejusdem effectus. Cum enim credimus Corpus JESU CHRISTI effectum fuisse ex purissimo Matris sanguine, in hoc naturæ opus cognoscimus, quandoquidem omnium hominum corpora ex matrum suarum cruore efformantur; sed hoc excedit ordinem naturæ, & superat captum mentis humanæ, modus videlicet, quo hic homo Deus conceptus fuerit, & corpus ejusdem formatum, & denique quomodo eodem momento fuerit simul Deus, & homo perfectus. Itaque nemo ambigere potest, quo minus opus hoc prorsus inauditum, & admirabile sit opus Spiritus Sancti.

Quamquam J. C. conceptus fuerit ex Spiritu Sancto, & sit opus illius, tamen tres Trinitatis personæ aliquid contulerunt ad hoc Incarnationis mysterium.

De fide est, quamvis JESUS CHRISTUS Dei Filius, & unicus Dominus noster pro nobis humanam naturam susceperit in Virginis sinu, tamen nequaquam conceptum fuisse eo modo, quo alii homines concipiuntur; sed modo supernaturali, videlicet per operationem Spiritus Sancti: ita ut sicuti sæpe jam diximus, eadem persona permanens Deus, sicuti est ab æterno, facta sit homo, quod antea non erat. Sed prætermittendum non est, cum dicitur Dei Filius conceptus fuisse opera Spiritus Sancti, non ideo credendum esse, hanc unam Sanctæ Trinitatis Personam operatam fuisse Incarnationis mysterium. Verum est Filium duntaxat humanam assumpsisse naturam, sed verum quoque est tres Sanctissimæ Trinitatis personas Patrem, Filium & Spiritum Sanctum nonnihil huic mysterio contulisse, quia quidquid Deus operatus est extra se commune est tribus personis. Tamen cum Scriptura plerumque uni tantum ex tribus personis tribuere consueverit, quod ceteris commune est, Incarnatio, quæ effectus est bonitatis prorsus singularis, Spiritui Sancto tribuitur.

J. C. sue conceptionis momento recepit gratiæ plenitudinem. Joann. 3. Joann. 1.

Statim ac Corpus filii Dei formatum fuit opera Spiritus Sancti, anima ejus repleta fuit omni plenitudine ejusdem Sancti Spiritus, & recepit affluentiam donorum omnium gratiæ; nam sicuti inquit S. Joannes, non dedit illi Deus Spiritum suum in mensura, ut aliis hominibus, sed effudit in animam ejus omnia charismatum genera tanta in copia, ut omnes de illius plenitudine accepperimus. Quamvis igitur eumdem receperit Spiritum per quem Sancti fiunt adoptivi Dei Filii, non licet tamen hoc illi nomen tribuere: cum enim sit Dei Filius per naturam, error esset credere, adoptionis gratiam, vel adoptivi filii nomen illi modo ullo posse congruere.

Deus eo quod homo factus est non ideo mutatus est.

Facile intelligi potest Incarnationis Mysterium nullam in Deo mutationem peperisse, sed in homine tantum, & Deum omnipotentem, æternum, immortalem, immensum, factum fuisse hominem, infirmum, passibilem, & mortalem quin mutaretur. Cum enim verum sit, unionem hypostaticam, quæ vinculum est ineffabilis hujus mysterii, non aliud esse quam modum novum, & inexplicabilem, per quem natura humana subsistit, & per Divini verbi naturam terminatur: Constans est, modum hunc ad solam humanitatem, non autem ad divinitatem referri. Maxima quidem videtur in homine mutatio, quia alia est persona, quæ sine Incarnationis Mysterio non fuisset: sed nulla in Deo mutatio videtur, quia non est alio modo ab eo, quo erat, sive in natura sua, sive in persona divina.

Utrum necesse esset, ut Dei Filius homo fieret.

Quæritur, utrum necesse esset Verbum carnem fieri ad genus humanum reparandum, cui quæstioni, ut respondeatur, sciendum est aliquid bifariam necessarium vocari posse. Primum necessitate simplici, & absoluta, mox necessitate convenientiæ, hoc est ad melius esse; quod explicatione non indiget. Sanctus Thomas ait simpliciter necesse non fuisse, ut Deus carnem assumeret, & ut loquitur ille, naturam humanam sibi desponsaret; poterat enim infinita potentia sua verbo genus humanum reparare, ac plures alias invenire rationes illud restituendi præter illam adorabilis hujus mysterii; sed necesse fuisse necessitate convenientiæ, Deum carnem suscipere, ut humana natura decentius repararetur, seu quod humanum genus satis digne redemptum fuit, & erutum a servitute sua hoc pacto. ex quo liquet quousque Deus dilexerit homines, qui in redemptionis ipsorum pretium Unigenitum suum dederit, seu quod secundum Sancti Augustini sententiam, quamvis Deus posset humanum reparare genus plurimis modis, nullus tamen hoc aptior aderat, quia hæc potissima erat via ad homines ad virtutem pertrahendos per praxim præstantissimarum virtutum, eosque a malo avertendos. Quæ sancti Doctoris sunt verba.

part. 3. quæst. 1. artic. 2.

Quemadmodum Dei majestas non viluit, neque diminuta fuit eo quod sibi naturam humanam conjunxit; ita debita illi reverentia minui non debet, immo debet augeri propter hoc sublime mysterium, cum enim per illud perfectius cognoverimus naturam divinam, hoc illustrati lumine illius magnitudinem, infinitamque bonitatem cognoscimus. Hinc argumentum depromere possumus illum honorandi, amandi, eique deserviendi majori cum affectione, & fervore, ut grati animi sensum melius illi testemur ob tantum beneficium. Hoc canit Ecclesia in Præfat. Missæ: *Quia per Incarnati Verbi mysterium nova mentis nostræ oculis lux tuæ claritatis infulsit, ut dum visibiliter Deum cognoscimus, per hunc in invisibilium amorem rapiamur.*

Finis, & ratio Incarnationis fuit auferre originale peccatum. S. Thomas q. 1. artic. 4.

Prima, & potissima caussa propter quam Dei Filius homo factus est, fuit, ut auferret, ac deleret originale peccatum potius quam actuale. Rationem adfert D. Thomas, qui ait, originale peccatum gravius esse actuali, hoc enim unum, tantum inficit, & coinquinat hominem, originale vero totum humanum genus corrupit. Sed animadvertendum est cum ceteris Theologis, JESUM CHRISTUM in Mundum venisse non solum ad delendum originale peccatum, verum etiam alia actualia quæ post primum illud patrata fuerunt; non quod omnia peccata extincta, deletaque fuerint per Incarnationem, sed quod mors, & merita Salvatoris, quæ nobis applicantur, remedium sunt sufficiens, ac abundans ad delenda peccata nostra, quemadmodum docet S. Paulus Apostolus, cum ait, originale peccatum gravius esse actuali, quia latius patet, ac se se in homines omnes effundit: sed minus esse actuali, quia minus est voluntarium; quia tale non est, nisi quia singulorum voluntas in Adæ voluntate continebatur.

Alia Dei mens Incarnatione videlicet ut in hoc homine Deo divinæ perfectiones elucescerent.

Communis est Theologorum sententia, non extremam caussam propter quam Deus se hominem facere voluit, fuisse hanc ut videlicet palam repræsentaret perfectiones suas, quæ aliquid ad majorem ipsius gloriam possunt conferre. Et sane proprium Filii Dei est, esse Patris sui imaginem; quoniam procedit per viam cognitionis, cujus essentia consistit in expressione, & repræsentatione objecti sui. S. Paulus illud appellat figuram substantiæ Patris, characterem gloriæ ipsius: sed characterem viventem, figuram substantialem, quæ exprimit perfectiones omnes principii sui, quas recepit per generationem æternam suam in ipso. Cum itaque vellet Deus se mundo cognoscendum præbere, Verbi intererat hoc munere fungi, ac humanam carnem induere, ut harum perfectionum exhiberet imaginem.

Cur Deus non effinxit Salvatori corpus eodem modo, quo corpus Adam.

Quandoquidem volebat Deus Unigenitum suum hominem fieri, nonne potius decuisse videtur hominis Dei hujus dignitatem, si immediate per Dei ipsius manus efformaretur, non secus ac primi hominis corpus, quam in Matris utero formari; ut mox non secus ac homines reliqui nasceretur, quodcunque tandem in sua, ac in ceterorum nativitate discrimen interesset? Sed animadvertendum est, non eam fuisse mentem Dei mittentis in mundum filium suum, ut novum hominem faceret, sed ut illum repararet, quem peccatum vitiaverat. Quærebat ipsum Adam, & semen illius, non autem hominem alium. Oportebat igitur ut ille nostram assumeret naturam cum omnibus infirmitatibus ejus, ut medicinam faceret illi, qui lethale vulnus acceperat. Poterat quidem Deus secundi Adam efformare corpus, quemadmodum effinxerat primi; sed non induisset illum carne Adam, & ipse in mundo sub forma, & habitu peccatoris nequaquam apparuisset.

De tempore quo adimpletum est Incarnationis mysterium.

S. Thomas plures adfert rationes, propter quas minime decebat, ut Dei Filius statim post peccatum carnem assumeret, quarum prima est, opus fuisse ut aliquod temporis spatium elaberetur, ut homo suam cognoscere posset calamitatem, scelus suum sentiret, ac necessitatem liberatoris; & credi potest, Verbum tunc temporis carnem assumpsisse, cum videbat majorem Mortalium numerum ex divino hoc Mysterio profecturum esse, ut ait S. Augustinus. Sed tutior opinio est sese submittere ordini æternæ Sapientiæ, quæ ita disposuit, & imperavit, ut hoc mysterium adorabile adimpleretur in plenitudine temporum; quoniam operæ pretium non erat, ut JESUS CHRISTUS in ipsis Mundi primordiis carnem assumeret.

Prætermitto plurimas quæstiones, quæ agitantur in scholis de hoc Incarnationis mysterio; quæ cum theoreticæ tantum sint, ad tractatum potius Theologicum, quam ad sermonem pertinent. Id genus sunt, utrum Verbum Divinum factum fuisset caro, si primus hominum parens non peccasset. Cur Filius potiusquam Pater, vel Spiritus Sanctus carnem sumpserit? utrum aliqua merita justitiæ, & de condigno præcesserint ex parte JESU CHRISTI, vel Sanctorum Patriarcharum; & alia id genus, quæ Concionator quidem ignorare non debet, sed quæ doceri auditores non admodum refert.

Nulla fuit, neque esse potest, vera Religio nisi per J. C. Deum & hominem.

Homines nullam veram habere possunt Religionem, quæ institutorem non habeat JESUM CHRISTUM, qui Verbum est Incarnatum, quia per hunc unum supremos reddere possunt honores, qui infinitæ Dei Majestati debentur. Religio Judæorum vera non erat, nisi quia innitebatur JESU CHRISTO, qui promissus erat, & illorum sacrificia ideo solum grata erant Deo, quia illius erant figura, Christiana Religio modo vera est, quia innititur JESU CHRISTO, qui illi datus est, & quia possidet veritatem, cujus altera illa non nisi promissiones, & figuras habebat.

De annihilatione verbi in Mysterio Incarnationis.

Quæ major annihilatio, quam dicere Omnipotentem Creatorem factum fuisse creaturam suimet ipsius. Jure Sanctus Paulus hoc illud appellat nomine, ut inquiunt Theologi, quod pressius ad litteram intelligendum est, non autem veluti species aliqua exaggerationis. Et hanc adferunt rationem, quia creatura non ita exinaniretur, quamvis ad primum originis suæ nihilum redigeretur; quandoquidem liquet infinite magis Deum a creatura distare quam a nihilo distet creatura.

De unione inter humanitatem, & divinam Verbi personam.

Ceterum semper hic supponendum est per eadem Philosophiæ principia ad duas naturas simul conjungendas, exempli gratia, corpus, & animam, necessario requiri inter utramque vinculum unionis, quo

hoc

hoc fœdus fiat, alioquin difficile esse intellectu, quomodo duæ diversæ substantiæ, quæ alioquin separari possunt, quin una ab altera amoveretur, possent unquam ad unionis terminos pervenire, nisi saltem ex parte aliqua quædam mutatio contingeret. Ita humanitas suam habet peculiarem unionem, qua Verbo Divino adnectitur, & quæ illi eo magis est necessaria, quo remotior est per naturæ suæ conditionem; quamvis Verbum, quod Cælum, terramque replet, nobis magis intimum sit, quam anima nostra. Ut autem se cum humanitate conjungeret, illud mutatum non est propter hanc affinitatem, quæ fit non tamquam civilis aliquis contractus inter duas diversas personas, sed per realem duarum naturarum in una, eademque persona conjunctionem.

Nihil majorem Deo gloriam procurare potest, quam filii sui incarnatio.

Verbum caro factum plus honoris, & gloriæ attulit Deo, quam omnia simul creata eidem criminibus, & contumeliis suis auferre potuerint. Nam Incarnatum hoc Verbum cum sit Deus simul & homo, actiones illius meriti infiniti extiterunt; cum e contra creatura, cum certis limitibus, finibusque contineatur tam in bono quam in malo, coarctata est in natura sua, & nihil nisi finitum operatur. Ita sicuti verum est dicere, Verbum carnem factum fuisse ad gloriam Patris sui reparandam, sic vere dicere possumus, ipsum majorem Deo gloriam procurasse, quam homines omnes tot sceleribus illi auferre potuerint.

Quomodo Dei Filius humanam carnem assumens sese exinaniverit.

Cum in forma Dei esset, semetipsum exinanivit formam servi accipiens, & habitu inventus ut homo. Ad Philipp. 2. Verba hæc notanda sunt. Duæ sunt in JESU CHRISTO naturæ, divina, & humana; alteram habet ab æterno, alteram a nobis in tempore mutuatus est. Per alteram infinite sublatus est super omnia creata; per alteram sese infra creatas mentes demisit. JESUS CHRISTUS, si divina spectetur natura, se humiliare non potuit; sed ut nobis præberet perfectæ humilitatis exemplum nequaquam consideravit quid ipse sit quatenus Deus, & respexit duntaxat quid sit quatenus homo: se ipsum humiliavit, & exinanivit & abscondens infinita magnalia sua sub forma servi, visus est tamquam novissimus hominum: *semetipsum exinanivit formam servi accipiens.*

Nulla creatura singulatim, vel omnes simul mereri potuerunt hoc Incarnationis beneficium.

Dici non potest, Dei justitiam coactam fuisse, ut traderet mundo Unigenitum suum, vel homines mereri unquam potuisse, ut Verbum Æternum humanam carnem assumeret. Sanctorum Patriarcharum vota, Prophetarum suspiria, legis antiquæ sacrificia, innocentia Abel, fides Abraham, obedientia Isaac, & omnes eminentes virtutes Sanctorum veteris Testamenti insigne hoc beneficium promereri non potuerunt. Constat enim naturam universam sibi traditam non esse parem promerendo bono supernaturali, & multo minus fontem bonorum omnium supernaturalium, Verbi videlicet Incarnationem. Hinc sequitur inestabile Mysterium hoc tribui non posse vel præstantiæ naturæ nostræ, vel meritis humanorum operum, sed uni gratiæ Dei, quemadmodum Sanctus Paulus testatur. *Non ex operibus justitiæ, quæ fecimus nos, sed secundum misericordiam suam salvos nos fecit.*

Ad Ephes. 2.

Quæ vera fuerit caussa, quæ impulit Deum, ut magnum hoc opus susciperet.

Theologi abeunt in diversa quærentes caussam propter quam Deus misit Filium suum in Mundum, ut ibi supremum hoc opus hominis Dei collucesceret. Quidam ajunt præcipuam Incarnationis Verbi caussam fuisse oblectationem quam percepit Deus ex præstantia operis hujus admirabilis sapientiæ, potentiæque suæ; vel desiderium gloriæ, qui necessarius est finis omnium operationum ejus externarum, quod melius efficere non poterat, quam ostendendo terris admirabile istud compositum hominis Dei. Sed hac supposita caussa tamquam præcipua, dici nequaquam posset vere, Deum ita mundi salutem dilexisse, ut pro eadem daret Unigenitum suum; quia hominum redemptio non fuisset præcipuum Incarnationis consilium. Quamobrem

S. Thomas, S. Bonaventura, ac plerique Theologi docent, præcipuam caussam, sine qua Mysterium hoc non fuisset adimpletum, fuisse humani generis reparationem. Sententiam hanc S. Augustino arrisisse liquet ex pluribus locis operum ejus, præsertim vero sermone 8. de verbis Apostolorum: *si homo non peccasset*, vel *non periisset, Filius Dei non venisset: tolle morbos, tolle vulnera, nulla erit caussa medicinæ.* Dicamus ergo solam Dei misericordiam illum impulisse, ut nobis suum daret Unigenitum. Nos ille dilexit, S. Paulus ait; & si magni hujus amoris caussam requiritis, non aliam, nisi nimiam illius caritatem invenietis. *Propter nimiam caritatem, qua dilexit nos.* Ad id autem, quod alii tenent Theologi, Deum in omnibus extrinsecis operibus suis quærere gloriam suam: hoc quidem verum est; sed in hoc opere proprie loquendo, non agitur de gloria sapientiæ, & infinitæ potentiæ suæ, sed de gloria gratiæ suæ, S. Paulus ait, ideoque de gloria amoris hujus gratuiti, per quem dedit nobis filium suum, ut mera ipsius misericordia elucesceret: *In laudem gratiæ suæ qua gratificavit nos in dilecto Filio suo.*

Ad Ephes. 1.

Ibidem.

Hæreses, quæ fuerunt contra Incarnationis Mysterium.

Sabelliani, qui non admittebant personalem distinctionem inter Patrem, & Filium in Sanctissima Trinitate, fateri tenebantur, Patrem æque ac Filium humanam assumpsisse carnem, quasi essent una, eademque persona significata duobus diversis nominibus, eo modo quo dicimus eundem Deum esse Creatorem, & Redemptorem. Hæresis hæc directe adversatur Trinitatis Mysterio, & consequenter Mysterio Incarnationis. Marcionitæ, Priscillianistæ, & Manichæi asserebant Incarnati Verbi carnem non esse terrenam nostræ similem, sed cælestem formatam ex ea materia, ex qua facti sunt Cæli. Valentiniani Incarnationem, & Nativitatem Salvatoris comparabant luci per crystallum transeunti, & negabant a Maria fuisse conceptum, cui per summam impietatem Deiparæ dignitatem negabant. Apollinaristæ aliud somnium effutiebant; docebant enim Verbum sumpsisse carnem inanimatam, & divinitatem illi pro anima fuisse, eo quod non intelligebant, carnem in Scripturis pro toto homine usurpari. Nestoriani erraverunt non admittentes veram, & substantialem unionem inter naturas duas in unitate personæ; atque hoc pacto ex eorum sententia Deus nequaquam se fecerat hominem, sed duntaxat persona Verbi per uberiorem gratiam personæ JESU CHRISTI adhæserat, quam adhæreat aliis animabus justis, ideoque Sanctam Virginem Dei Matrem non esse. Eutichiani Nestorianis oppositi utramque naturam confundebant in una, & dicebant, alii quidam Verbum Carnem factum fuisse, alii vero naturam humanam in Verbi naturam fuisse immutatam. Nihil dico de Arianis, qui asserentes Verbum esse creatum, fateri non renuebant Deum incarnatum fuisse.

Cultus & adoratio, quam Dei Filius præstitit Patri in ipso Incarnationis momento.

Cultus esse nequit dignus Deo illum recipiente, si qui Deum adorat, non est par adorato, & si victima non æque sancta ac ille, cui offertur. Hac de caussa Verbum Divinum Incarnatum est, cumque minime posset semetipsum exinanire in natura sua, alteram accepit huic humiliationi, & annihilationi obnoxiam, ut adhiberet Deo cultum, & offerret illi sacrificium quod divinitati illius perfecte respondere posset, præstitque illi profundam hanc adorationem in ipso suæ Incarnationis momento. Adoratio enim nihil est aliud, quam interior exinanitio coram Deo. Hic qui adorat, sese coram Dei majestate submittit, quasi reversurus in nihilum suum, ex quo egressus est confitens Deum vere illum esse, qui est, & entia omnis quamvis perfecta, nihil esse cum supremo ente illo comparata. Hoc fecit Verbum hoc incarnatum nostram naturam suscipiens; sese dimisit usque ad annihilationem, uti Apostolus inquit, ut dignum præstaret obsequium Æterno Patri, quod nulla creatura mera unquam præstare potuisset.

Cum homo non posset suis humiliationibus injuriis reparare Deo illatam per superbiam Verbum Æternum hanc per se reparationem facere suscepit.

Liquet, quandoquidem ambitio extitit caussa rebellionis primi parentis nostri, qui detrectavit obedientiam quam debebat Deo eo quod superbus erat, & funesta hæc dispositio fuit origo peccati ejusdem, opus esse, ut patratum reparet scelus per oppositam dispositionem; opus esse inquam ut se humiliet, ac se submittat in oculis suis, cumque cordis corruptio illum ad superbiæ fastigium evexerit, usque in humilitatis abyssum descendat, ut adorabili huic Majestati ablatum honorem restituat. Cum autem neque par esset, neque dignus, qui per se divinæ satisfaceret justitiæ, nec aliquam actionem faceret, quæ Deo esse posset accepta, Æternum hoc Verbum indui voluit mortali carne, ut in illius locum subiret, & a divina misericordia obtineret per omnia humiliationum genera veniam ingrati, ac inobedientis animi; ideoque venit in Mundum eo in statu, qui celavit oculos nostros quidquid erat. Hac de caussa quidam ex præstantissimis Ecclesiæ Doctoribus dixit: *Superbiam sic odit Deus, ut contra hanc unam se tantum humiliaret Altissimus.*

Aug. de S. Virgin. cap. 20.

Quomodo Incarnati Verbi productio pertineat ad Spiritum Sanctum, & quomodo sit opus illius.

Omnes operationes ab extra communes sunt tribus personis Sanctissimæ Trinitatis; quæ cum unum sint in natura, in actionibus suis separari non possunt. Tamen actiones quædam singulis personis peculiariter tribuuntur secundum varia attributa, quæ singulis conveniunt. Patri accepta refertur creatio, quia cum sit principium sine principio, & ens antonomastice, illi melius convenit nomen Creatoris. Incarnatio tribuitur Filio; cum enim sit forma Dei: & vivens Patris imago, illius erat reparare hominem, videlicet reformare deformatam imaginem suam ac reficere magnum illud opus, quod peccatum corruperat. Denique formatio corporis Christi in Mariæ sinu Spiritui Sancto tribuitur, adeoque productio præcellentissimi hujus operis, hominis Dei, illi est tribuenda. Hic solus est, qui nihil in æternitate producit. Pater gignit Filium per fecunditatem essentiæ suæ: Pater & Filius per amorem reciprocum producunt Spiritum Sanctum. Spiritus vero Sanctus solus sterilis est, sed fecundus evadit in plenitudine temporum. Fingit corpus Verbo, quod Pater Æternus mittit in terram, & æquum erat, ut illi præclarum hoc opus Deo dignum tribueretur.

Opus erat, ut Deus prior ago-

In ea affinitate, quam voluit Deus inire cum homine, si Dei magnitudo spectetur, hominis erat pri-

mos

ret in ea affinitate quam cum nobis jelte cupiebat per Incarnationem suam.

mos movere gressus, iturі ad Deum; sed si nostra spectetur infirmitas, opus erat, ut Deus prior moveretur venturus ad hominem. Deus nimis magnus erat, ut hominem prævertere cogeretur: homo nimis erat infirmus, ut Deum prævertere posset. Quid autem Deus? quantumvis magnus descendere voluit de magnitudine sua, & sese ad hominem usque demittere. Non substitit inter Angelos, infra illos adhuc descendit. *Nusquam Angelos apprehendit, sed apprehendit semen Abrahæ.* Dixerat hoc per os Prophetæ, se non cessaturum, ut amori suo faceret satis; & sese facturum similem nobis. Sed ad id oportebat, ut se ipsum exinaniret; id fieri oportebat, & fecit.

ad Hebr. 2.

Infinita est inter Deum, hominemque distantia.

Theologi, qui de hoc mysterio loquuntur, animadvertunt, majus interesse discrimen Deum inter, & hominem, quam mundum inter, & nihilum. Mundus enim non distat a nihilo, nisi quod est, & est finitum aliquid; unde sequitur inter mundum, & nihilum finitum duntaxat interesse discrimen. Cum vero Deus infinitis spatiis superet hominem, inter ipsum, & nos infinita intercedit distantia. Sed amor viam invenit, qua duo entia adeo semota conjungeret, ens divinum, & ens creatum; ens supremum, & ens dependens; ens æternum, & ens mortale. Diceres illum in uno eodemque puncto cælum, terramque simul conjungere.

PARAGRAPHUS VI.

Delecti ex Asceticis, nuperisque concionatoribus loci.

Miracula, quæ commendant gloriam Incarnationis Filii Dei.

NE quid deesset ad augendam magni hujus Mysterii gloriam, antequam JESUS CHRISTUS nasceretur, vel potius in ipsius Mundi primordiis, omnibusque deinceps ætatibus promissus fuit Patriarchis, prænuntiatus per Prophetas, prædictus a sybillis, repræsentatus per omnes cæremonias, sacrificia, & Sacramenta legis antiquæ; & cum voluit de cælo in terras descendere, quæ circumstantiæ, quæ prodigia adventum ejus concomitata sunt uti decebat tantam Majestatem? Angelus a Deo missus nuntium attulit; ille conceptus fuit de Spiritu Sancto; purissima, & Virginum omnium castissima delecta fuit, ut in sinu illius carnem assumeret, & corpus, quod accepit, conjunctum fuit divinitati eo ipso temporis articulo, quo formatum est. *Granatensis in Meditationibus de vita Domini nostri.*

Humanitas magnopere exaltata est per unionem cum natura divina.

Ethnici arbitrati sunt indignum esse Majestate Dei, assumere substantiam adeo abjectam, qualis est caro nostra, sed facile est illis ostendere, quantum exaltata fuerit humanitas ista, quas divitias possederit, & quin Deo esset contumeliosa, non minimam factam inde fuisse gloriæ accessionem illi, utramque naturam in una tantum persona conjunxisse. In hoc miraculorum genere Dei Sapientia potissimum elucet: ita unus ille exaltare potest ea, quæ sunt humilia, augere, quæ sunt nihilum, & replere honore, & gloria, quæ erant contemptibilia. Quamvis enim per bonitatis effectum sese humiliare voluerit eo usque, ut homo fieret, nihilominus ita homo factus est, ut quin hoc illi cederet ignominiæ, infinitæ cesserit gloriæ; quandoquidem integrum erat illi fieri quodcumque placitum ipsi fuisset, quin alio uteretur medio, quam sola sua voluntate; sed quæ lingua exprimere posset donorum copiam, quibus Spiritus Sanctus Sacratissimam hanc replevit humanitatem, inter quæ eminet ineffabilis ejusdem conjunctio cum Divino Verbo, quod maximum est miraculorum omnium, quod Dei, efficere valeat omnipotentia. Per hoc Sancta humanitas exaltata fuit super omnia, quæ a Deo creata fuerunt, eaque simul, quæ per infinitam potentiam suam creare potest; atque ut supremam hanc dignitatem comitaretur, quidquid illius decet magnitudinem, facta est fons omnium gratiarum: collata fuit illi generalis gratia, ut esset caput universale hominum omnium, ut per illam omnes cælestes thesauri filiis Adæ communicarentur. *Idem.*

Convenientiæ admirabiles, quæ in hoc occurrunt mysterio.

Quis non mirabitur admirabiles convenientias, quæ in hoc mysterio renident? Videlicet, quam accomodatum malis nostris illud fuerit remedium, quod ad nobis medendum divina eligere voluit Sapientia! nam sicuti per hominem perieramus, voluit Deus nos per hominem salvos fieri. Quemadmodum per unius hominis superbiam, qui Deo seipsum exæquare studebat, damnati fueramus, voluit ut in ejusdem gratiam reverteremur per humiliationem hominis novi, qui cum esset Deus, se vere hominem fecit. Ad hæc ullane erat tutior via ad solvenda debita nostra, quam Dei-hominis merita? Aliquid erat, quod magis nostram nobilitare posset naturam, quam sancta ejus humanitas? quis utilius suscipere potest pro nobis curam negotiorum nostrorum, quam qui potest omnia? Quis felicius caussam nostram perorare potest, quam qui suo se offert Patri tamquam supremum illius Sacerdotem? Quis fidelius, & ad miserationem ciendam aptius se constituere potest mediatorem Deum inter, & homines, quam qui simul Deus, & homo est? Fieri non poterat, ut medium inveniretur aptius, dignius, & quod in se contineret uberius, quidquid necessarium erat ad nostram salutem æternam: ut mirum in modum S. Leo inquit, si JESUS CHRISTUS non fuisset verus Deus, non potuisset nobis medelam afferre, & nisi verus fuisset homo, non potuisset nobis exemplo esse. Quod enim medicamentum efficientius applicari poterat vulneribus animarum nostrarum, quæ adeo erant periculosa tantoque in numero? Quænam præsentiora recipere poteramus exempla, ut confunderemur, simulque inflammaremur, quam illa Salvatoris hujus, qui simul erat Verus Deus, & homo? Quomodo melius curari poterat superbia nostra, quam humilitate sua, & demum quonam modo tantus in Deo diligendo tepor melius excuti poterat, quam tali caritate? *Idem.*

Quantum & Incarnationis beneficium & quantum debeamus Deo.

Pro insigni hoc opere, & hoc incomparabili beneficio non elegit Deus aliquem ex Angelis suis, vel Seraphim; sed secundum Patris voluntatem, cujus infinita bonitas detecta est oculis nostris, ille, qui ipsius est imago, & Verbum, quin relinqueret gloriosum Patris sui sinum, ubi residet ab æterno, huc voluit descendere, ac sese conspiciendum tradere in sua humanitate. Ut nobis gratiam hanc impertiret, ex glorioso illo sinu descendit modo prorsus admirabili, quin humilis hujusmodi descensio effecerit, ut aliquid imminueretur ejus gloriæ, quam possidet in Cælo. Miraculum incomprehensibile! Dominus gloriæ omnia Dei magnalia conjunxit cum infirmitatibus hominis; & qui omnes creaturas effinxit, non dedignatus est servi formam suscipere, & non servi tantum, verum etiam peccatoris, quæ extrema est humiliatio, in quam descendere poterat. Usquequo Domine pertulisti in hoc incomprehensibili beneficio amorem tuum? Non satis tibi fuit esse Dominum nostrum, Creatorem nostrum, protectorem nostrum, sed fieri etiam voluisti sodalem nostrum, fratrem, carnem, & sanguinem nostrum. Quomodo fieri potest, ut post tantum, ac tam insigne beneficium non amemus illum? Cur nam aliquando nosmet non recipimus, ut interrogemus cor nostrum, quis igitur est ille cui ita carus sum, ut quin id meritus fuerim, sese mihi præstiterit Medicum, Salvatorem, Patronum, & hac arte usus fuerit, ut me pertraheret ad se, atque dignatus fuerit eo usque sese demittere, ut in se miserias meas susciperet, me facturus participem suæ beatitudinis, & omnium bonorum suorum? Cur ergo post tanta ejus in me merita, amore non ardeo? *Idem.*

Dei perfectiones nunquam magis quam in Incarnatione illuxerunt.

Quam longe distant a nostris judicia tua Deus! quis scrutari potest impenetrabile consilium tuum? Si judicium ferendum est de Incarnatione tua secundum oculos carnis, nihil nisi abjectum, nihil nisi humillimum videtur; sed si inspicitur oculis fidei, omnia magna sunt, & admirabilia. Hoc præclarissimum opus est & potentiæ, & infinitæ misericordiæ tuæ. Adorabiles hæ perfectiones tuæ nunquam melius enituerunt. Dicam, Domine? Nunquam magis Deus fuisti, vel potius nunquam magis te ipsum gessisti tamquam Deum, quam cum homo factus es. Opus erat Sapientia, quæ tuæ par esset, ad inveniendum medium adeo excellens efficiendi, ut Deus homini, & homo appropinquaret Deo, alterius gloriam vendicandi, & alterius saluti consulendi; verbo delendi peccatum, & peccatorem salvum faciendi. Quænam erat dignior Patre tuo victima, nisi tu ipse; quomodo tu melius justitiæ illius satisfacere posses, & reparare injuriam, qua illum affecerat homo, quam utens humanitate tua, & hoc pacto ex ipso malo remedium eliciens? *P. le Valois in internis collocutionibus de Mysteriis Domini Nostri.*

Necesse erat ut hominum Salvator Deus simul esset & homo, quod fieri non poterat nisi per Verbi Incarnationem.

Divine Salvator, cum nolueris ita salutis nostræ curam suscipere, ut curæ nostræ non essent amplius ita necessariæ, quam breviorem, apertiorem, perfectiorem regulam nobis proponere poteras, quam exemplum tuum; si Deus tantum fuisses, non potuisses pati, neque nostra persolvere debita passionibus tuis; neque temet nobis ostendere, ac per vestigia tua viam indigitare, quæ nobis esset arripienda. Si homo tantum fuisses, omnibus meritis tuis ne unum quidem scelus nostrum reparare potuisses; & alioquin obnoxius errori, ut homines ceteri, nobis certus dux esse non valuisses; sed quoniam simul es & Deus-homo, & homo-Deus, nihil per te desiderari potest ad copiosam redemptionem hanc, quæ universum terrarum orbem complectitur, & quæ sexcentis aliis orbibus redimendis sufficeret. *Idem.*

Miracula quæ proficiscuntur ex unione naturæ humanæ cum Divina.

Non nisi infinita potentia, Divinæ par, consociare poterat utramque naturam Divinam simul, & humanam in una tantum persona. O unio incomprehensibilis! O admirabilis qualitatum, & nominum communicatio! Propter ineffabilem unionem hanc quidquid de homine dicitur, dici potest de Deo, fuisse in tempore, passibilem esse, obnoxium esse morti, omnibusque vitæ nostræ miseriis. Quidquid dicitur de Deo ipsum esse ante omnia tempora, genitum fuisse in splendoribus Sanctorum, esse Creatorem Mundi, & Dominum universorum. Ita o Homo Deus, & Deus Homo simul es. Omnipotens & imbecillus, in-

finitus,

finitus, & finitus, æternus, & mortalis, Dominus, & subditus, dives, & pauper, gloriosus, & obscurus, gaudens suprema felicitate, & omnium ærumnarum nostrarum particeps. Nonne hic maximus est Cælestis Virtutis conatus? Nonne hoc maximum est opus dexteræ Altissimi? *Idem.*

Miseratio, qua Æternum Dei Verbum misertus est malorum nostrorum fuit potissima caussa Incarnationis.

Quid igitur, Domine, in me reperisti, ut me tantum diligeres? Heu! nihil vides in me nisi infirmitatem, imbecillitatem, peccatum. Sed Deus meus, hæ ipsæ infirmitates, & miseriæ meæ te ad misericordiam exciverunt. Quo magis illas vidisti, eo magis misertus es! Consuluisti cor tuum, aurem præbuisti amori tuo, & amor tuus silentium indixit justitiæ tuæ! O efficax amor, quoniam te pro nobis de Cælo detraxit! O amor annihilans, quandoquidem redegit te ad hoc, ut inter homines, & homo nostri similis nascerere! O amor intimus, & misericors, quandoquidem arcte adeo te nobis conjungit! O Sanctus, & perfectus amor! Cur non accendis, Deus meus, in corde meo eundem amorem ergo te? *Idem.*

Deus elevavit carnem, & animi hominis per Incarnationem.

Ne respicistis ultra corpus vestrum, tamquam sarcinam humiliantem, quæ dedeceat animam vestram illi ferendo addictam. Caro hæc principium est gloriæ vestræ, quoniam eadem indutus est JESUS CHRISTUS homo factus. *Verbum caro factum est.* Neque putes id factum, quasi Verbum non acceperit animam, quemadmodum accepit hominis corpus; sed non conjunxit se cum hominis spiritu, nisi ut simul acciperet carnem, qua indigebat, ut pateretur, & fieret victima, qua Cælum cum terra erat reconciliandum. Accepit autem quidquid abjectissimum erat in homine, ut hominem attolleret ad id, quod sublimius erat in Deo, & factus est Filius hominis, ut nos faceret filios Dei. Ille, Sanctus Augustinus ait, est *Deus Deorum, quia Christus Christianorum* est. Humana ambitio poteras ne altius attollere vota tua, quam ad divinæ hujus filiationis honorem? *Abbas du Jarry in Sermone pro die Nativitatis Domini.*

Incarnationis Mysterium constituit mores sanctitate evertens cultu Idolorum, & Veri Dei cultum instituens.

Præsentissimum omnibus malis nostris remedium, & inventio Deo dignissima ad eorum coercendam vim hoc fuit, quod Filius Dei: una ex adorabilibus Personis SS. Trinitatis nostram induit naturam ut nos doceret cum factis, tum verbis Sanctitatem, & confirmaret animas nostras in cultu veri Dei per soliditatem fidei ab omnibus rationis defectibus immunem. Si enim Idolorum cultus, S. Paulo teste, caussa fuit vitiorum omnium, quæ late apud Ethnicos grassabantur: oportuit e contra, ut Religio, quæ verum colit Deum caussa sit omnium virtutum, quæ veræ sunt. Hinc Abrahæ ævo, quo idololatria late in omnes terras evulgabatur, Deus promisit illi futurum, ut omnes populi benedicerentur in Messia, qui ex illius semine proditurus erat ad exterminanda fabulosa numina, quod ipsum disertissimis verbis portendit Jeremias Propheta. *Ad te Gentes venient ab extremis terræ, & dicent vere, mendacium possederunt Patres nostri.* Et profecto, Christiani, modo ad evidentiam per Verbi Incarnati gratiam videmus horribilem infidelium cæcitatem, & colimus veritatem Dei, huic dicentes cum Baruch Propheta: Non es tu Domine ex numero Deorum non aliam figuram habentium præter eam, quam de opificis alicujus manu acceperunt, quorum oculi onusti sunt pulvere, qui excitatur pedibus adorantium; cujus facies atrum bibit colorem ex fumo victimarum, quæ in eorum ædibus cremantur; cujus viscera tineis depasta sunt, quales producere potest materia, ex qua erant fabrefacta: *Te oportet adorari Domine.* Hic est magnus Incarnationis effectus. *P. Dozenne in libro, qui inscribitur;* Divinitas JESU CHRISTI per opera ipsius.

Jerem. 15.

Baruch 6.

Omnis gloria & felicitas nostræ humanæ naturæ pendet ab Incarnationis Mysterio.

Dei consilium non erat se ipsum magnificandi, se se hominem efficiendo; infinita enim Majestas nullum recipere potest incrementum per ea, quæ sunt extra se, sed voluit infinite extollere humanæ conditionis nostræ humilitatem efficiens, ut homo fieret Deus. Non defuerunt mortales, qui per non ferendam ambitionem Deorum cultum affectarunt. Nabuchodonosor, qui mortalis duntaxat homo erat, voluit ab omnibus tamquam Deus immortalis haberi, & tamquam Deorum maximus; ideoque sibi conflari jussit simulacrum sexaginta cubitos altum, & ignis pœna proposita edixit, ut omnes sese prosternerent fronte in terram demissa, & adorarent statuam illam, in qua sibi persuadebat se divinos honores excepturum. S. Chrysostomus hominis cæcitatem, ac dementiam demiratus exclamat: *Vide Regis dementiæ excessum, vivens ex non vivente splendidior apparere volebat.* Quid inde est adeptus? nisi quod se hominem esse & insipientem omnibus sæculis probavit. Ambitiosorum duntaxat Regum dementiæ est se Deos facere; sed quod illa nequit obtinere, id mirum in modum assecuta est infinita Regis Regum Sapientia, volens ut homo vere Deus esset, cum Deus vere factus est homo. Inexplebilis hic magnitudinis appetitus, qui in hominis corde succensus fuit, cum dæmon primos Parentes nostros decipiens, pollicitus est illos Deo similes futuros, in primi Adam persona fraudatus

Homil. 13 ad popul. Antioch.

fuit, sed adimpletus, & cumulatus est etiam ultra vota in persona alterius Adam JESU CHRISTI, in quo homo non solum est Deo similis, sed ipse Deus. *Pater Dargentano Capuccinus in Magnalibus JESU Collatione quinta.*

Quid efficiat, ut facilius Incarnationis Mysterium credatur.

Cum video Deum meum pro me facere ea, quæ menti humanæ sunt impossibilia, inde agnosco magnitudinem donorum illius, quæ omnes hominum cogitationes excedunt. Quo magis spiritus sentit se imparem illis concipiendis, eo magis attollitur cor meum ut ad sublimiores grati animi sensus ascendat. Scio equidem Domine, nihil tibi arduum esse, nisi quod facere non vis. Verum fas est dubitare quominus volueris in terram usque descendere propter amorem mei, quandoquidem scio te velle me in cælum elevare? Ambigere ne possum, utrum volueris humanas induere miserias quandoquidem vis mihi conferre tuam magnitudinem, & me participem facere vitæ ejusdem & gloriæ qua ipse gaudes? *Idem.*

Qui non credit Deum hominem factum aufert omnibus suavissimam spem.

Tertullianus de Carne Christi.

Quomodonam haberemus spem, quæ nos in exilio hoc nostro consolatur, nisi haberemus illum, qui ejusdem solidum præsidium est, Deum hominem factum. Si quis mihi eripere vellet hunc felicitatis meæ fontem, dicerem illi, quod olim Marcioni Tertullianus: *Parce unicæ spei totius orbis.* Crudelis, ne auferas a mundo unicam mortalium omnium spem; relinque nos in possessione hominis Dei, neque per nequitiam tuam sejungere audeas, quod Deus per bonitatis excessum arcte adeo conjunxit. Quod lucrum cedit tibimet persuadenti, Deum non esse hominem, vel hominem non esse Deum in JESU CHRISTI persona? Vereris, ut Deus tibi videatur nimis bonus, & cor tuum nimis cogatur amare illum, si firmiter credideris ipsum hominem factum propter amorem tui? Vel times, ut nimis in honore habeatur homo, & teneatur vitam vivere divinam; si credideris, ipsum vere esse Deum? Ferre nequis, Deum infinite bonum esse, vel insignes caritatis actus, quos comprehendere non vales, operari? Vel ferre nequis hominem infinite beatum esse, quod habeat Deum adeo bonum, quod diligat illum, adhæreat illi, eumque in æternum possideat? *Idem.*

Dei omnipotentiam nunquam magis eluxit, quam in Incarnationis Mysterio.

Ubinam Dei Magnalia, & perfectiones magis enituerunt, quam in hoc Mysterio? Dic quæso, qua in re putas magnificentius supremam Dei omnipotentiam coruscasse? Dices fortasse in Orbis terrarum creatione; namque ex nihilo tantum, & tam præclarum opus efficere, non nisi Omnipotentis est Dei. Verum si hoc esset quidquid illa facere potest, nequaquam esset infinita. Non mundi creatio, neque creatio decies millium mundorum satis esset ad ostendendam magnitudinem divinæ potentiæ; hæc enim omnia finita sunt, & potest semper Deus facere majora iis, quia finibus suis sunt circumscripta. Sed omnipotentia in Incarnationis Mysterio potissimum lucet, in eo tota ejus magnitudo, ac virtus refulget: nam faciens Hominem Deum, nihil majus potest unquam facere. Ideo Maria, quæ præ ceteris melius assecuta est hujus Mysterii Magnitudinem, quam aliqua mera creatura, in Cantico suo dicit: *Fecit potentiam in brachio suo.* In eo exeruit robur omnipotentis sui brachii, & jure Mysterium hoc ineffabile vocari potest divinæ Omnipotentiæ triumphus. *Idem.*

Luc. 1.

In eodem Mysterio Dei sapientia refulsit.

Alibine melius elucet infinita Dei Sapientia, quam in hoc Mysterio? verum quidem est quotidie hanc nos admirari in præclara mundi hujus dispositione. Cum video ordinem, atque congruentiam partium omnium illum componentium, cursum hunc adeo celerem, justum, uniformem Solis ad tempora dimetienda, & ad temporum vices revehendas; cum video incomprehensibile fœdus substantiæ mere spiritualis cum altera prorsus materiali in personis nostris, ut nos ex spiritu simul & corpore coagmentaret; cum video admirabile opificium, quod aviculis quoque minoribus inservit, & ipsis etiam apibus ad ea opera perficienda, quæ captum nostrum excedunt, & quæ imitari non possumus, quin ullo edoceantur magistro præter divinam Creatoris sui Sapientiam; ubique divinam hanc sapientiam intueor, eamque in omnibus operibus ejus admiror. Sed quid hæc omnia sunt, si conferantur cum prodigiis, quæ in Incarnationis Mysterio nobis spectanda proposuit? Si Dei Sapientiam admiraris in Mundi hujus dispositione; & in præclaro ordine partium illius: nonne potius admirari opus est mundum alterum compositum ex Creatore, & creaturis, ex tempore, atque æternitate, ex omnipotentia, & infirmitate, ex toto, & nihilo? In Incarnato Verbo conjuncta videntur hæc omnia, quæ simul nequaquam esse posse videbantur, & quæ tantopere distant; ibique adeo belle conciliantur, ut unam eamdemque personam per Mysterium Incarnationis constituant. Nonne extra nosmetipsos rapti exclamare debemus: O incomprehensibile miraculum adorabilis Sapientiæ Dei! *O ineffabile Mysterium!* Si admiraris fœdus animæ nostræ, quæ tota spiritus est, cum nostro corpore, quod est materia; ita ut materia hæc, quæ mortua est, vivat vita spiritus, & spiritus hic,

cui

cui nihil inest sensibile, sensibus corporis afficiatur: quanto magis admirari te decet nexum, & fœdus ineffabile, quod iniit Deus, qui impassibilis, & immortalis est, cum homine passibili, & mortali; Dei infinita gloriæ suæ luce coruscantis cum homine contumelia, ac ignominia cumulato; Dei infinite beati cum homine calamitosissimo; & fœdus hoc adeo intimum, atque perfectum, ut nihil sit in homine, quod non sit vere Deus, & nihil sit in Deo, quod vere homo non sit: Et nihilominus nihil adsit ex omnibus humanis infirmitatibus in divinitate, nihil ex divinis perfectionibus in humanitate? Quisnam intelligat hoc prodigium, atque miraculum infinitæ Sapientiæ Dei? Nonne confitendum est, illam in hoc Incarnationis Mysterio potissimum emicuisse? *Idem articulo quarto.*

Verbi Incarnatio Mundi sapientiæ stultitia videbatur, non secus ac Mysterium Crucis hujus hominis Dei.

At enim dicet fortasse aliquis, hoc bonum esse animabus sanctis, quæ vident hæc oculis spiritus, & luminibus fidei; sed hæc non ita videri Mundi Sapientibus, videntibus in hoc duntaxat stultitiam, non secus ac in Cruce Salvatoris, secundum Sancti Pauli verba: cui enim bono, mundi sapientes dicent, cui bono sub adeo misera specie celavit se, qui veniebat, ut divinos honores exigeret? Cur exuit se iis, quæ Deum decebant, ac induit se iis omnibus, quæ ad calamitosissimos hominum pertinebant? Num quis homo his faceret similia, si integrum esset illi? Quorsum ergo redegit se ad hæc extrema prorsus indigna magnitudine Dei? Hoc fecisse dicitur, ut salvas faceret animas hominum. Sed omnes mortalium omnium animæ erant ne tanti, ut mererentur Deum vel minimo dolore torqueri? Et mundus totus simul, & decies centena Mundorum millia cum Dei vita collata, nonne minus erant, quam atomus comparata cum Mundo hoc universo? Hanc in cruce propter homines effudisse, ac in terram descendere ad eamdem in hominum gratiam impendendam, assumendo omnes eorum miserias; num deest aliqua sapientibus Mundi caussa factum hoc stultitiæ nomine insimulandi? Sed ego libentissime responderem cum Tertulliano Marcioni hæresiarchæ: *Sit plane stultum, si de nostro sensu judicemus Deum.* Esto, sententia nostra verum sit, hoc stultum esse: At numquid nescis scriptum esse, Deum elegisse quod stultum est, ut mundi sapientiam confundat? Num licet tibi Dei Sapientiam stultitiæ reprehendere, eo quod non sequitur regulas humanæ sapientiæ? Num veritatem oraculorum ejus inficias ibis? *Quod stultum est Dei, sapientius est omnibus hominibus. Idem.*

Tertull. de Carne Christi.

1. ad Cor. 1.

Incomprehensibilis est modus, quo adimpletum est Incarnationis Mysterium.

Credo cum Ecclesia, Deum carnem factum fuisse in Incarnatione; sed fides mea non satis illustrata est. Libenter dicerem, quod Maria dixit Angelo miraculum hoc nuntianti: *Quomodo fiet istud?* Quomodo fieri potuit unio ita admirabilis Dei, & hominis, videlicet Entis, & nihili? Divinitas, cujus magnitudo immensa est, numquid abbreviata est, ut sese hominis exilitati adaptaret, quæ vix atomus est, ubi cum Deo comparetur; an humanitas in infinitum usque magnificata est, ut parem se præberet immensæ magnitudini Dei? Quis capere posset intimam hanc, adeoque perfectam unionem duarum rerum, quæ inter se ita distant infinite, nihil Dei esse, quod totum, ac integrum non sit in homine, & infinitum totum in finito contineri? Heu! quomodo id tu posses intelligere? Intelligis nequomodo cæli dimidium totum coarctetur in apice oculorum tuorum! ascende in montis cacumen, & cælum respice; uno tantum intuitu totum hemisphærium videre poteris. Dices ne mihi quomodo fieri possit, ut tota hæc extensio in oculorum tuorum pupilla coarctetur? Dices fortasse, non cæli substantiam, sed imaginem solum ejus in compendium pingi in oculo tuo. Hoc verum est; sed intelligis ne, quomodo fieri potest, ut tota hæc ingens extensio concludatur in spatio fere indivisibili, quod integram ingerit in oculos tuos, & illa huc ingrediatur, quin illos occupet, & illis incommodet, quasi nihil esset in ipsis? Si veritas hæc certa est, ut quotidiana docetis experientia, qui valeas intelligere modum, quamvis sit omnino naturalis; num mirum esse debet, non posse nos assequi modum, quo fit intima unio magnitudinis immensæ divinitatis cum exilitate humanitatis nostræ? Nostrum non est conatum exerere ad intelligenda Mirabilia Dei. Si adeo nobis videtur admirabilis in operibus naturæ, non putas ipsum toto cælo admirabiliorem esse in operibus gratiæ, quando quidem hæc tantum reliquis præstant, quantum non distat Cælum a terra. *Idem.*

Humiles donatur animæ intelligunt sublimia Mysteria quæ in Filii Dei Incarnatione continentur.

Si quid intelligere cupimus de sublimibus veritatibus Mysteriorum, in quibus adoramus Deum hominem factum, humiliemur oportet coram Deo. Heu quænam abyssus satis esset profunda ad nos annihilandos, cum accedere volumus ad Deum exinanitum usque ad nostræ mortalis conditionis abyssum? Si nos hac recta dispositione ad id incubuerimus, a divinis miserationibus speremus nos omnia consecuturos: intelligemus, quo pacto Deus Pater miserit ad nos unicum Filium suum, & quomodo hic Unigenitus Patris de cælo in terram descenderit propter nostram salutem. Intelligemus duplex esse missionis genus personarum divinarum, alterum quidem visibile, invisibile alterum: intelligemus quomodo fiat admirabilis unio duarum naturarum, divinæ, & humanæ in JESU CHRISTI persona; videbimus quo pacto efformatum fuerit corpus adorabile Salvatoris in utero Virginali Deiparæ, ac tandem omnes conatus exeremus comprehensuri quid sit sacrum hoc fœdus, quo Deus cum homine conjunctus est inseparabiliter in JESU CHRISTO, & quæ unio vocatur hypostatica. *Idem.*

Privilegia, quæ sancta humilitas Salvatoris recepit, eo quod cum divinitate erat conjuncta.

Quid putas de sancta hac humilitate, cujus amore Deus Pater omnes suos thesauros exhausit, illi tribuens propriam Unigeniti Filii sui personam? Num cogitas, si propositum fuisset omnibus mundi Sapientibus, illam fuisse recepturam infinitum honorem hunc, ut Deus esset personaliter, & mereretur infinitum honorem, qui Deo debetur, illos judicaturos fuisse, hunc Hominem Deum omnem habiturum esse Monarcharum potentiam, & omnes Mundi divitias, & gloriam omnem Principum, omnesque voluptates, quibus homo in hac vita frui potest? Omnes enim consensissent, hoc illi deberi. Et nihilominus o infinita Sapientia! quam profunda sunt consilia tua! & viæ tuæ quantum distant a viis hominum! Omne privilegium, quod hæc accepit humanitas ex arcta adeo conjunctione cum divinitate, hoc fuit, ut omnium hominum esset pauperrima, contemptissima, & afflictissima; ut se videret obnoxiam omnibus persecutionibus, injustitiis, & vi humanæ crudelitatis. *Idem.*

Dei misericordia potissimum eluxet in Incarnationis Mysterio.

Dei Misericordia nunquam fulgidius eluxit, quam in Divini Verbi Incarnatione, ex qua tamquam ex fonte manarunt post hominis peccatum tot gratiæ, insigniaque beneficia, quæ nulla mens in mundo assequi potest. Fatendum nihilominus est, non defuisse Deo vias alias, per quas nobis nostra peccata dimitteret, sed nihil facere poterat, quo melius nobis ostenderet justitiam, bonitatem, sapientiam, & potentiam suam nos benigne deducens ad altiorem gradum felicitatis. Quisnam justitiæ ipsius satisfecisset, nisi ipse, nostram assumens humanitatem, constituisset se veluti sponsorem creaturæ suæ per integram satisfactionem, quæ infinite noxam ipsam superaret? Quid poterat Patris bonitas amplius dare nobis Unigenito suo, qui de Cælo descendere voluit, ut nos salvos faceret per humilitatem, & satisfactionem, potius quam per absolutam auctoritatem cum id verbo posset efficere? Quænam fuit Sapientia, quæ hoc iniit consilium, quæ potentia, quæ illud adeo feliciter adimplevit, ita ut duæ naturæ toto Cælo distantes in una, eademque persona conjungerentur? Deus enim non dedit humanitati simplicem luminum suorum radium; sed omnem essentiæ suæ plenitudinem, ut constitueret medicinam omnibus criminibus certam, quamvis hæc quotidie in infinitum multiplicarentur. *Ex Lessii sermonibus de perfectionibus Dei sermone* 12. *de Misericordia Dei.*

Refelluntur nonnullæ hæreses contra hoc adorabile Mysterium.

Quinam Spiritus dicere nobis posset, quomodo adimpletum fuerit hoc Mysterium, quod procul abest a spiritibus nostris, & a sublimioribus mentibus tam longe remotum? Nestoriani crediderunt, Deum humanitatem hanc assumpsisse, ut ibi tamquam in Templo suo resideret, vel ut illa tamquam veste indueretur, vel tandem ut eadem uteretur tamquam instrumento in operandis miraculis; verum si Deus nihil præterea fecisset, homo non esset, & homo non esset Deus, neque par solvendo debita nostra, & delendo nostrum scelus; neque nobis largiendo alteram nativitatem per gratiam, ut fieremus filii ejus adoptivi, & hæredes Regni sui. Eutichiani prorsus oppositam viam secuti sunt, & ut unam tantum Salvatori personam relinquerent, unam tantum illi tribuere naturam, perinde ac Divinitas per inauditum metamorphoseos genus in carnem mutata fuisset, ut se palpabilem exhiberet; vel ex duplicis essentiæ commixtione, quoddam tertiæ alicujus naturæ compositum extitisset. Hoc est auferre Deo suam divinitatem, tribuendo illi corruptibilium rerum mutationes; & caro non esset amplius caro, vel esset alterius cujuspiam naturæ; puta, cælestis, ut Valentinus autumat, vel phantasmaticæ, quod asserunt Manichæi, ita ut Salvator non esset ultra neque Deus, neque homo. Errores hujusmodi primis ipsis Christianæ Religionis temporibus damnati fuerunt; sed per communem Ecclesiæ fidem, quæ per sexdecim sæcula ad nos usque pervenit, fatemur in uno JESU CHRISTO duas esse naturas, divinam, humanamque cum omnibus earum proprietatibus, & conditionibus naturalibus personæ Verbi Divini adhærentibus; ita ut sit Deus simul, & homo, habens ex altera parte omnem gloriam Divinitatis, ex altera vero omnes humanitatis miserias. At Dei hujus hominis persona etiamsi sola sit, duabus æquivalet; adeo enim perfecte agit per utramque naturam, perinde ac unam duntaxat haberet. *Idem.*

Familiares aliquot similitudines, quibus fan-

Ut aliquid intelligamus, & concipiamus de mysterio hoc ineffabili, & ut aliquam nobismet adstrua-

mus

Ai P... ... hoc myste-rium explicatu m. Basil. de hum. Christi gen.

mus ideam juxta tenuem mentium nostrarum captum, uti possumus familiaribus quibusdam similitudinibus. Surculus insitus arbusto speciei diversæ, ita huic conjunctus, atque veluti idem corpus effectus inhæret per hanc, ut ita dicam, affinitatem cum stipite, a quo sustinetur, ut rami duo, alter naturalis, insititius alter unam duntaxat arborem constituant, & æque vivant ex ejusdem radicis succo, quæ deinceps afferet fructus omnino diversos. Ferrum ignitum ferrum est, quamvis utraque substantia arcte adeo conjuncta sit, ut vix valeat dignosci; ita ut dicere possimus ignem secare, & ferrum urere per reciprocam actionum communicationem, etiam si a duabus diversis naturis proficiscantur. Ad hæc secundum Sanctum Athanasium, sicuti anima, & corpus sunt unus homo, ita Deus & homo unus est JESUS CHRISTUS; & nihilominus tantum discriminis intercedit animam inter & corpus, ut majus nequeat inveniri. Sed corpus hoc, quod per se adeo crassum est, terrenum, materiale, sine sensu, sine motu, statim ac animæ conjunctum est, motum habet, sensum, vitam, pulcritudinem, & gaudet omnibus honoribus partis superioris jure arctissimæ affinitatis. Ecce quodammodo, quo pacto Deus naturam nostram elevavit usque ad magnalia secundæ personæ adorabilis Trinitatis, quin ideo tamen Verbum Divinum conditionem mutaverit: si quid enim mutatum est, mutatio tota est in creatura, quæ ultra merita sua reperitur in statu adeo glorioso, qualis est sustineri a divina persona, quæ suas illi perfectiones communicat. *Idem.*

Athanas. in Symbolo.

Quomodo sustinere debemus honorem affinitatis, quam dignatus est Deus cum nobis in hoc Mysterio contrahere.

Quoniam Divina bonitas nos ad hunc evexit honoris apicem per affinitatem, quam cum nobis contrahere dignata est, quo in pretio a nobis habendæ sunt animæ nostræ & corpora? Agnosce, Christiane, dignitatem tuam, & gloriam hujus affinitatis, & cave, ne polluas ullo crimine naturam, quam suprema sapientia tanti fecit. Memento, te nihil habere in te, quod non sit in Deo, vel quod non sit Deus, non quidem in persona tua, sed in persona Salvatoris tui. Manus tuæ, cor, Spiritus tuus ibi sanctificati sunt, vel potius Deificati, in manibus, inquam, corde, spiritu illius. Quomodo igitur audeas per scelera, & flagitia tua dedecorare Deum, qui se fratrem tuum vocat? & post tantam magnitudinis suæ humiliationem propter amorem tui, pro gloria tua, atque doctrina, quomodo ausus es non subjicere te mandatis illius, immo etiam per rebellem voluntatem illum offendere? *Idem.*

Quomodo Verbum Æternum se humiliaverit in hoc mysterio, & pertineret nobis humilitatis exemplum.

Nonne verum est Filium Dei semet humiliasse in infinitum, cum de throno suo descendit usque ad novissimam creaturam, quæ rationis esset compos, cum descendit a suprema essentia usque ad hominem, usque ad carnem, usque ad nihilum, neque ad annos aliquot, sed in omnem æternitatem; quia semper erit Deus, & nunquam deseret hanc humanitatem, quam semel assumpsit; & opprobria, quæ passus est in hac aliena forma jugiter ob oculos illius versabuntur. Oportue igitur est, ut Deus nos doceat humilitatem, ut ita dicam, sumptibus suis? O Deus! fac ut me humiliem in nihilo meo, & propter amorem tui patiar omnes confusiones, quibus suffundi possum in hac vita, ut in æternum adorem bonitatem, & misericordiam tuam, quæ effecerunt, ut temet ita submitteres, ut naturam nostram assumens, nostras subires infirmitates, atque miserias. *Idem.*

Dei Filius Incarnatus est, postfemum, ut humanæ mederetur superbiæ.

Maximum atque periculosissimum hominis malum erat superbia, quæ attollebat eum contra Deum, & quæ illi persuadebat, ipsum magnum aliquod esse. Ut autem tumori huic faceret medicinam, & hominem de ipsius nihilo persuaderet, Filius Dei seipsum exinanivit, accipiens, ut Apostolus inquit, formam servi, & faciens se hominibus similem, qui videntes Deum adeo profunde humiliatum pudore suffusi sunt, & verum humilitatis spiritum conceperunt, atque intuiti, Deum tantam fovisse caritatem, ut propriam reliquerit gloriam, ut se eorum miseriis subjiceret, illi ipsi abrenunciaverunt naturali huic & ardenti cupiditati sese attollendi, atque ascendendi. Quod mirum in modum exprimit Sanctus Augustinus in confessionibus suis. *Verbum tuum, æterna veritas, ædificavit sibi humilem domum de limo nostro, per quam subdendos deprimeret a se ipsis, & ad se trajiceret sanans tumorem, & nutriens amorem, ne fiducia sui progrederentur longius, sed potius infirmarentur, videntes ante pedes suos infirmam divinitatem, ex participatione tunicæ pelliceæ nostræ, & lassi prosternerentur in eam. illa autem surgens levaret eos.*

L. 7. conf. c. 18.

Vis, quam Verbum intulit amori suo erga animas tunc cum clausus mansit in utero Matris.

Propter zelum gloriæ Patris sui, quo absumebatur Verbum Incarnatum, extremam vim intulit amori suo, quamdiu clausus delituit in utero Matris differens illud opus, ad quod perficiendum in terram descenderat. Amor ignis habet naturam; acerrimus est ex omnibus motibus cordis, non secus ac ignis ex omnibus elementis ad agendum est serventissimus. Hoc igne æstuabat Verbum Divinum in sanctæ Genitricis suæ sinu, perfolutus naturæ terminos, ut prodiret in lucem, ut nobis cælestem suam traderet doctrinam, ut sustineret pœnas, quas ipsi meriti fuerimus, & ut super nos gratiarum suarum torrentes effunderet. Simul urgebatur desiderio opus suum perficiendi, plures menses aliquid operari prohibitus. Itaque amor ipsius nullum exitum reperiens, cum violenter prohiberetur, agebat in cor suum, illud vorabat, atque absumebat. Quæ autem tunc fuit beatissimæ ejus animæ pœna videntis sibi expectandum esse momentum illud in æternis consiliis præstitutum, quo suo operi manum admoveret, videlicet, quo nos bonis cumularet, & quo a nobis obrueretur malis omnibus, quæ se subituram decreverat. *Liber cui titulus: Passiones Jesu Christi.*

Effusiones cordis nostri erga Verbum divinum in Incarnationis momento.

Ergo venisti, o desiderium gentium, salus animæ meæ, vita vera, & spes unica peccatorum! Non jactitet ultra Cælum se unicam esse sedem tuam; factus es enim socius exilii mei; nulla me creatura contemnat, quantumvis nobilis illa sit; tandem enim Angelos non colo, & colunt Angeli Hominem Dei vivi Filium. Ecce, jam indutum video te carne mea, & miseriis meis obnoxium. Venis cum manibus plenis gratiarum, & tamquam fluvius misericordiis affluens, venis irrigaturus, seu potius submersurus terram Cæli divitiis; obliviscens peccatorum nostrorum, & temet oneras nostris miseriis. Venis plenus gratiæ, & veritatis; sed cujus gratiæ, cujus veritatis! Heu! quam verax es in promissionibus tuis, Deus meus! Cum mundus hoc minime merebatur, cum in illo grassabatur scelus, cum natura universa erat corrupta, & cum tibi potissima erat causa nos odio habendi; tunc ostendisti veritatem tuam, tunc dedisti temetipsum nobis, tunc venisti, ut quæreres nos, ut nobis ferres opem tua præsentia, ut te nobis similem faceres. Tu unus ita verax es in omnibus, & nunquam cessas adimplere promissiones tuas, ubi earum adimplendarum tempus accesserit. Cum videris procul a nobis abesse, prope es; & facis, ut sentiamus præsentiam tuam, quam gratia & veritas semper concomitantur. Tecum enim advehis opes, salutem, vitam, pacem, magnitudinem, & veram felicitatem animarum, quas quæris, & mundi, quem vis salvum facere. Nequaquam, Domine, nequaquam solus venis, neque thesauros tuos in Cælo relinquis; tecum affers omnia bona tua; nihil perit de eo, quod es, factus, quod ego sum; non debeo amplius recedere a te per timorem magnitudinis tuæ, quandoquidem video te mea miseria circumdatum. O quam dives sum possidens te! quantum modo mihi invident Angeli, quia in te habeo privilegium, quo ipsi destituti sunt; etenim habeo Deum hominem, cum ipsi Deum Angelum non habeant. O beati Spiritus, illum adorate, qui supremum est bonum meum, atque vestrum! *Idem.*

De humiliatione Filii Dei in Incarnatione.

Divinum Verbum humiliatum est in Incarnatione sua, sed descendere voluit altius, quam homo voluerit ascendere. *Exinanivit semetipsum.* Nam sicuti magis distat Deus ab homine, quam esse distet a nihilo; Deus se hominem faciens, seipsum quodammodo exinanit. Sed non solum factus est homo, sed factus est caro: *Verbum caro factum est.* Factus est puer, qui de Virginis alvo transit in præsepe. Est *Verbum* illud *abbreviatum*, de quo loquitur Propheta. Stupendum illud prodigium, cujus figura fuit miraculum ab Elisæo Propheta patratum, cum coarctans corpus suum, illudque redigens ad mensuram pueri, quem vidua mortuum fleverat, ei vitam restituit: *Verbum abbreviatum. Abbas du Jarry in Sermone pro Nativitate Domini.* *4. Reg. 4.*

Via nobis attollendi usque ad similitudinem Dei, est descendere usque ad eam humiliationem, quam fecit Dei Filius per Incarnationem.

Omnis creatura intellectu, & ratione prædita attolli vult, & ascendere, idque eo magis, quo perfectior est, atque præstantior. Dicit cum Angelo, *Ascendam.* Deus non vertit illi crimini hoc magnitudinis desiderium, quod indidit illi, formans eum, & quod est veluti consequens aliquod nobilitatis essentiæ suæ, sed cum voluerit homo huic desiderio satisfacere per inobedientiam Creatori suo, de vera decidit magnitudine, neque illi alia reliqua est ad ascendendum via, nisi alia descendendi cum JESU CHRISTO in centrum humiliationum, quale fuit se hominem facere. In humiliatione inveniet homo gloriosam hanc similitudinem cum divinitate, cujus impiam cupiditatem illi dæmon afflavit. Sed superbia semper satanæ vocem imitatur. Heu! Christiani per quot sinus, & ambages in animas nostras dæmon adrepit? sub grata colorum varietate versipellis virus suum instituit, & quas struit insidias illinit fuco, utiturque variis linguis, vobis dicturus, ut olim primis Parentibus nostris. *Eritis sicut Dii.* Vasa testacea, & figlina, vosmet attollitis, ut casu graviore ruatis, & lapsu vestro conteramini; abjicite ergo ridiculum, insanumque consilium evadendi similes mihi per magnitudinem, dicit Deus: sed vobis viam facilem aperio per humilitatem. Descendi usque ad abyssum miseriæ vestræ, ut vos elevarem ad cumulum dignitatis meæ. Viam stravi ad gloriosam hanc similitudinem divinitatis, quam quæritis, aliam conjungens cum lineamentis humanitatis, quam assumpsi, & quæ hodie mi- *Genes. 3.*

his est

hi est vobiscum communis. Accepi formam servi, ut vobis communicarem Domini dignitatem. Igitur in imitatione profundæ humilitatis Verbi Incarnati, homo invenire potest solidam, veramque magnitudinem; Humilitas hæc illum deprimit, quin contemptibilem reddat. Sancta est ambitio, quæ illum redigens in centrum nihili sui, ubi reperit Deum suum, attollit eum supra vanam, fallacemque hominis magnitudinem. *Idem.*

Angeli superbis caussa fuit propria, quia noluit adorare Verbum Incarnatum. Isaiæ 14.

Rebellis Angelus detrectavit confiteri, & venerari Verbum Incarnatum, & hæc fuit caussa lapsus, & interitus illius. *Ascendam*, ait ille, *& ero similis Altissimo*. Deus revelavit illi Mysterium Incarnationis. Ostendit illi Divinum Verbum nostra carne amictum; jussit illum in genua procumbentem adorare Deum hunc exinanitum, in obedientiæ argumentum. Sed spiritus superbus coruscans nitidissimis splendoribus Divinitatis, cujus opus erat præstantissimum, ratus est, se loco cedere, si Deum hominem factum veneraretur. Qui debuerat per humilitatem descendere, ut in gloria simul & gratia confirmaretur, ascendere voluit usque ad thronum Dei ipsius; per rebellionem cælum universum partitus est contra Creatorem suum, sed tandem spiritus hic superbus, & nequam de cælo præceps in abyssi altitudinem deturbatus est. *Idem.*

Deus nobis se statim est, amorem suum se nobis tribuens cum eramus objectum iræ sui.

Ad Rom. 5.

Ecce quousque procedit Dei bonitas erga nos, quod nobis tunc suum erga nos amorem testatus fuerit, cum merebamur majores odii sui effectus experiri; quod Cælum nobis tunc aperuerit, cum scelera nostra nos inferno dignissimos fecerant; Verbo quod tunc ad nos miserit Salvatorem, cum nobis judex tantummodo esset expectandus: *Commendat Deus Caritatem suam in nobis, quoniam cum adhuc peccatores essemus, reconciliati sumus Deo.* Non solum non excitatus fuit, ut se traderet nobis, consideratione meritorum nostrorum, sed quod mirabilius est, arripuit occasionem nobis insigne hoc beneficium conferendi, cum eodem essemus indignissimi, & perquam optime de nobis merendi, cum de illo pessime eramus meriti. Flammæ amoris sui factæ sunt fortiores, ac vividiores occursu nostrarum ingratitudinum, nequitiarum. O Deus! Tantum abest, S. Augustinus exclamat, quod nostra opera bona, & merita illum de Cælo in terram detraxerint, ut nostra illum peccata potius deduxerint; neque enim Filius Dei venisset, nisi homo peccasset. *Non enim de Cælo ad terram bona merita nostra, sed peccata deduxerunt. P. Texier sermone de Incarnatione, in Tomo de Mysteriis.*

Quantum Deus elevaverit hominem per Incarnationis Mysterium.

Deus, uti jam dictum est, mero bonitatis suæ motu actus per Filii sui Incarnationem reparavit humani generis interitum. Quin confundat superbiam primi parentis nostri, qui per summam temeritatem ausus erat ad Divinitatem anhelare, connivere velle videtur huic ambitioni; quandoquidem per effectum potentiæ suæ transfert homines illuc, quo naturæ suæ infirmitas eum elevare non poterat. In Mysterii hujus complemento videmus naturam nostram exutam propria, finitaque subsistentia sua, subsistere in JESU CHRISTO per infinitam Verbi Dei subsistentiam. Vi hujus unionis personalis, ingreditur in societatem bonorum cum Deo, & sicuti actiones omnes tribuuntur personæ, dicere possumus cogitationes, & verba hominis esse modo cogitationes, & verba Dei, *Idem.*

Idem sequitur argumentum. Jerem. 2.

Primus homo in rebellione sua, affectaverat omnis subjectionis onus excutere, & sui juris fieri; *dixisti non serviam.* Indulget quodammodo Deus ejus consilio, & per bonitatis excessum tribuit homini, quod ille per impietatem usurpare cupiebat: namque vi arctæ hujus affinitatis, quam contrahit Verbum cum humana natura, constituit hominem in JESU CHRISTO supremum Cæli, terræque principem, eumque præficit omnium rerum creatarum regimini. Hic est homo ille, qui palam profitetur; *Data est mihi omnis potestas in Cælo, & in terra;* quapropter dicere possumus cum Ecclesia; o felix culpa, quæ nobis fuit veluti gradus, per quem usque ad Dei thronum ascenderemus. *Idem.*

Matth. 28.

Deus in hoc Mysterio ut justitiæ suæ satisfaciat, suscipit pœnam in se.

In hac autem indulgentia illud mirum est, quod cum hæc Divina Justitia diligens in exigendis iis, quæ sua sunt, vellet hominis ambitionem humiliari, ejusque rebellionem punire, amor, quo Deus prosequitur homines, eum coegit, ut in se punitionem reciperet; Deo in hoc Mysterio descendente, simul ac homo elevatur. Hæc sententia est Tertulliani, dicentis, Deum in Incarnatione sua Divinitatem cum humanitate commiscuisse: *Miscuit Deum, & hominem;* & in hac commixtione omnia commoda homini cessisse, Deo autem, omnia detrimenta; quoniam Deum posuit in infirmitatibus Hominis, hominem vero in Magnalibus Dei: *In virtutibus Dei posuit hominem, & in pusillitatibus hominis Deum. Tantum tribuit Homini, quantum detrahit Deo.* Hoc ipsum miratur S. Augustinus. Deus, inquit, nostrum scelus reparaturus, nos gloria coronat sua, & in se nostram recipit humilitatem. Hominem potentem facit, & illius sibi sumit infirmitatem; illum constituit Dominum, eique se subjicit; dicere enim verum est, hominem Deum omnipotentem, & Dominum esse, & Deum hominem factum infirmum esse, atque mortalem. *Deus venit accipere contumelias, dare honorem, suscipere infirmitatem, dare virtutem. Idem.*

Dei Filius per Incarnat. ... Patri gloriam infinitam.

Hæc propositio facile concipi potest, quandoquidem omnes actiones Filii Dei proficiscebantur ab infinito principio, ut loquuntur Theologi, videlicet a persona Verbi, & actiones hujus Hominis Divini cum referri minime possint ad alium finem, nisi ad Altissimi gloriam: sequitur necessario, Incarnationem ejus, quæ primum obsequium est, quod præstet Patri suo, esse pretii infiniti, adeoque infinitam procurare gloriam supremæ huic majestati; quod Verbum hoc Incarnatum in omnibus actionibus suis sibi proposuerat. Nulla in hoc est difficultas; sed non æque facile est mundum intelligere, quo infinitam hanc illi gloriam procurat. Quæ enim ratio est inter gloriam, & humiliationem, vel potius annihilationem, ad quam ille in hoc Mysterio redigitur? Hæc tamen via est, qua Divina utitur Sapientia ad supremam Dei Majestatem honorificandam. O nos cæcos, qui sensus tantum consulimus, neque de rebus judicium ferimus, nisi per ea, quibus illi afficiuntur! Ad hæc judicamus secundum insanos affectus, qui dominantur in nobis. Quemadmodum ea solum habemus in pretio, quæ nitent, & fulgore quodam oculos nostros perstringunt; nos magnitudinis ideam cuidam exteriori pompæ subnectimus. Hoc magnum vocamus, & quidquid ab hac abhorret specie, abjectum, atque contemptibile ducimus. Hoc carnales Judæos impulit, ut crederent, Messiam, quem præstolabantur venturum ad farciendas ruinas Israel, venturum esse cum magnificentia, & ingenti apparatu. Sibi enim persuadebant, hunc, cum Deo supremum redditurus esset honorem, venturum esse cum pompa & splendore digno infinita sua Majestate; & fortasse nos quoque non moleste ferremus intuiti hoc consilio probari illam animi voluptatem, quam ex iis rebus percipimus, quæ oculos nostros perstringunt. Vos pudeat, superbi mortales, vestra fallax sapientia, sapientia æterna confunditur. *Pater Masson, sermone pro die Nativitatis Domini.*

Cur Dei Filius homo non fuerit caro statim post peccatum Adæ.

Cur, putas, Dei Filius statim homo factus non est post primi parentis nostri prævaricationem? Vulnus illud adhuc recens illatum naturæ universæ nonne facilius curatum fuisset, quam si diu inveterascere, & occallescere permissum non fuisset? Verbi Incarnatio nonne fuisset nobis propitia, quod celeriter temperasset æstum peccati? Undenam ergo profectum est, ut adeo præsens Medicina tam sero adhibita fuerit; Inde, Tertullianus ait, quia Pater Æternus oblectabatur tot sæculis videre aliquot informes imagines Filii sui, qui humanam carnem erat suscepturus. Oportebat, ut immolatio Isaac, Sacerdotium Melchisedech, ac tot aliæ legis antiquæ figuræ præcederent. Hæc pulcra quidem est ratio, sed illa, quam Sanctus Augustinus affert, longe solidior est. Deus, inquit ille, quatuor annorum millia sibi sumpsit, quibus hominem humiliaret, ad sui cognitionem perduceret, & doceret, si ille per se labi poterat, non posse per se viribus suis resurgere. Opus esse, ut magnus descenderet de Cælo Medicus, ut insignes morbos curaret. Igitur toto eo temporis spatio distulit humanæ naturæ reparationem per Incarnationem Filii sui, ut homo suam sentiret miseriam, & tantæ medicinæ cognosceret necessitatem. *Ex Dictionario Morali, in Moralibus animadversionibus de humilitate.*

Quomodo Incarnationis Mysterium erat homini gloriosum.

Si nihil abjectius est Divino Verbo, quam Incarnatio, nihil homini gloriosius est, quam hoc idem Mysterium, quia, Deus, Sanctus Augustinus ait, *factus est homo, ut homo fieret Deus.* Principium annihilationis Verbi est idem ac nostræ elevationis, & hæc inæqualitas inter Deum, & hominem est mensura alterius quidem exinanitionum, alterius vero gloriæ; *Unde ille humiliatus, inde ille glorificatus.* Nam quantumvis Verbum nequaquam hypostatice conjunctum sit cum omnibus hominibus, satis est, ut eorum unus hunc honorem acceperit, ut ceteri participes fiant eodem præter propter modo, quo Princeps non posset contrahere affinitatem cum obscuro loco nata puella, quin & sponsam, & familiam, ex qua prodiit, decoraret. O homines, agnoscite infinitam gloriam, quæ in vos ex hac affinitate manavit. Mementote vos fratres esse JESU CHRISTI & illum vobis tantum excellere jure Primogeniti; *Primogenitus in multis fratribus.* Ipse caput est, & vos membra; ille Filius est per naturam, vos autem per adoptionem; ipse legitimus hæres est, vos autem cohæredes. *Ex Specimine Panegyricorum pro die Annunciationis.*

Spiritus Sanctus instaurat in nobis quodammodo Mysterium Incarnationis per gratiam sanctificantem.

Quis credidisset Spiritum Sanctum instaurare quodammodo Mysterium Incarnationis in animabus, in quibus per sanctificantem gratiam inhabitat? Hæc quidem gratia non est ipse Deus; præsentia Dei non est divinitas, sed quod divinius est. Non sol est, sed lux; non thymiama, sed odor, ita ut dici possit, Deum

nos

nos illustrare, nos odoramentis perflare, nos divinitatis gratia penetrare, ita ut evadamus tamquam dii. *Ego dixi, dii estis vos*. Per hanc igitur spiritualem Incarnationem, per unionem hanc, quam gratia parit, hominis cum Deo, acquirere possumus gloriosam hanc similitudinem, quam necessario habere debemus cum JESU CHRISTO. *Idem*.

Psalm. 81.

Nihil melius ostendit supremam Dei magnitudinem, quam Verbi Incarnatio.

Præstantia, & virtus caussæ bifariam potest cognosci. Primum cum aliquem producit effectum, qui non potest aliud ab illa principium habere. Secundo, cum effectus hic non superat solum vim reliquorum agentium, nihil tale, aut simile producere valentium, sed præterea ita sublimis est, ut hæc eadem caussa, quæ illi contulit essentiam, nihil majus valeat operari. Tunc hujusmodi effectus maximum est virtutis caussæ suæ argumentum, & gloriam ejus commendat. Priori pacto ostenderat Deus potentiam, sapientiam, & bonitatem suam Mundum creando; ibi enim fecerat id, quod præter ipsum nemo facere poterat; quippe in nihilo fundavit, & uno Verbo ædificavit opus, quod tot complectitur miracula, quot partes habet, & quod nulla in re est adeo mirabile, quam in unione, ac simetria tot rerum tam dissimilium. Sed quamvis Deus in ingenti hac productione adeo eximie virtutem suam ostenderit, nondum exhauserat illam, neque hic extremus ille erat terminus, ad quem ipsius omnipotentia valeret pertingere. Mundus erat illi, quod egregio pictori tabula, quam hic solatii, & oblectationis caussa, nulla artis adhibita cura adumbrasset. Ita Deus ludens in orbe Mundum creavit, & ex nihilo producens ea, quæ nostris apparent oculis id fecerat, quod ab uno illo poterat fieri. Hoc tamen nondum erat nisi specimen exiguum eorum, quæ producere poterat. Quid ergo hoc majus præstitit? Exhaurire voluit virtutem suam in opere prænobili, ita ut ille ipse nihil excellentius facere posset; ut talis effectus cederet sibi maximæ gloriæ, quæ ab extra illi accidere poterat; & opus hoc fuit opus Incarnationis. *P. Guilleminot in libro, cui titulus Sapientia Christiana*.

Unum ex præcipuis Consiliis Filii Dei fuit fieri nobis exemplum. Joann. 13. Joann. 4.

Non postremum Æterni Patris Consilium mittentis in Mundum Filium suum, fuit illum nobis in exemplum proponere; & hæc ipsius Filii mens fuit in sui Incarnatione. Propterea dicit nobis se non solum ducem esse, quem sequi debemus, sed etiam viam, per quam nobis gradiendum est, si veritatem invenire volumus, & ad æternam vitam pervenire. Propterea testatur se lucem esse, quæ illuminat omnem hominem venientem in Mundum; & quicumque recenseri vult inter servos, & discipulos ejus, hanc inevitabilem subire legem debet illum sequendi. Propterea nobismet persuadere debemus, in singulis vitæ suæ actionibus, id illum dixisse nobis, quod dixit Discipulis suis quorum pedes recens abluerat: *Exemplum dedi vobis, ut quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis*. Ex quibus inferendum est, Divinum hoc Verbum non solum venisse in Mundum, ut noster esset Redemptor, atque Salvator; sed etiam, ut nostrum esset exemplar. Dicam melius; non potuit ullo modo noster esse Redemptor; atque Salvator, nisi nostrum esset exemplar: etenim ad obeunda omnia Redemptoris, & Salvatoris officia non solum liberare nos debuit ab Inferni pœnis, quas meriti fueramus, & a dæmonis potestate; sed etiam a servitute peccati, quod efficiebat nos dignos pœnis hujusmodi, & a tyrannide cupiditatum, quod facere non potuit, nisi exemplo suo nos impelleret ad praxim certum virtutum, quæ cupiditatibus noxiis adversantur. *P. Nepveu l. 1. cap. 2. de Spiritu Christianismi*.

Joann. 12.

Joann. 13.

Humiliatio Filii Dei in Incarnatione sua.

Minus arduum non est verba facere de humiliationibus Verbi Incarnati, quam de Incarnati Verbi magnalibus, & sicut tenebræ nos excæcant tantum, quantum nos fulgor luminis perstringit; penetrare non possumus umbras temporalis generationis Verbi, quemadmodum splendores generationis æternæ sustinere non possumus. Itaque dicere possumus, ipsum habitare noctem æque, ac lucem inaccessibilem, & in utraque esse impenetrabilem. *Sicut tenebræ ejus, ita & lumen ejus*. Deus unus, qui carnem induit, concipere potest infinitam humiliationem, quæ in hoc Mysterio continetur. Si magis distat ab homine Deus, quam ens distet a nihilo, nonne aliquid amplius est transire a divinitate ad humanitatem, quam ab esse ad nihilum? Igitur hæc Apostoli verba, qui non veretur asserere, Filium Dei sese exinanivisse, servi formam accipiendo; hæc inquam locutio, quamvis hyperbolem sapere videatur, adhuc infirma est, nec satis exprimit, quod nos assequi possumus. *Ex Panegyricarum orationum specimine Tomo 2. Argumento 2. pro die Annuntiationis*.

Psalm. 138.

Nosmet humiliare debemus videntes humiliationem Verbi incarnati.

Quemadmodum homo volens exæquare Deum, perierat; Deus se similem hominibus fecit, ut salvaret illum. Verbum ad nos usque descendit, ut nos ad se usque attolleret. Te igitur attolle quoad placuerit, homo superbe, S. Augustinus ait, Deus adhuc altius descendet; itaque nunquam usque ad ipsum pervenies, & infinitum semper aderit spatium inter magnitudinem ejus, & exilitatem tuam. Humilia te, ingredere in nihilum tuum, ibique invenies Deum tuum. Ipse non solum factus est homo, sed assumpsit omnes naturæ suæ infirmitates, & duo hæc verba, *Verbum caro* significant unionem earum rerum; quarum altera maxima est, altera minima; altera potentissima, & altera infirmissima. Tertullianus carnem hanc, cui se Deus conjunxit, respicit tamquam abyssum, in quam se præcipitem dedit: *Verbum humanatur, & cadit*: Sed quot sunt gradus profunditatis ad Verbum humiliandum, totidem sunt altitudinis ad homines attollendos. *Idem*.

Joann. 1.

Dei Filius sensit naturæ nostræ miserias in sinu Matris, quod non contingit aliis rationis usu non habentibus.

Infirmitas naturæ nostræ nobis utilis est, cum nondum rationis usum assecuti in utero matrum nostrarum, non agnoscimus, neque sentimus status illius adeo tristis infelicitatem. Sed cum radio Salvatoris illustrata fuerit ab ipso suæ Conceptionis articulo, caussa fuit, ut ille videret, sentiret, ac penetraret miserias omnes, quas nostra nobis abscondit ignorantia; & gloriosum illud privilegium, quo ejus anima locupletata fuit, non profuit illi, nisi ut melius cognosceret infirmitates carnis hujus, quam nuperrime acceperat. *Idem*.

Dei Filius ipso Incarnationis suæ momento subjecit se omnibus humiliationibus, quas deinceps in vita erat passurus.

Hic homo Deus ex ipso Incarnationis suæ momento in antecessum immolavit se omnibus mortis suæ contumeliis. De manibus Patris sui accepit omnem amaritudinem calicis, quem bibiturus erat, & in voluntaria hac acceptione collegit omne meritum actionum, quæ illam subsecutæ sunt. Ita dicere possumus omne pretium humiliationum multarum, quibus se subjecit, contentum fuisse in Incarnatione sua; quia in hac illæ continebantur, non secus ac omnis virtutis fructuum, qui ex arbore nascuntur, in radice continetur. Quantumvis absconditum esset Verbum, cum versabatur inter homines, emicabat in ore illius nescio quis fulgor divinitatis, S. Ambrosius inquit; qui inter umbras, quibus ab humanitate cooperiebatur, internitebat. In Mysteriis, quibus magis humiliabatur, Cælum, vel terra insignia illi perhibuerunt testimonia, quæ quodammodo ejus abjectiones farciebant. In ejus Nativitate Reges ab extremis Orientis plagis ad honorem illi afferendum accessere; cum a S. Joanne baptizaretur in Jordane, repente audita fuit vox de Cælo, per quam Pater Æternus eum dilectum sibi Filium confessus est, & Spiritus Sanctus in columbæ specie super caput ejus descendit: dum penderet de cruce Sol eclypsim passus est, scissum est Templi velum, mortuorum corpora resurrexerunt, peccatores conversi sunt: ita ut in omnibus Mysteriis illius, magnitudo Verbi semper comixta fuerit cum humiliationibus ejus. Sed in ejus Incarnatione meras intueor exinanitiones sine ulla elevationis commixtione. Non solum Divinitas sub umbra Humanitatis delitescit, sed ipsa etiam latet humanitas. Velamenta aliis tecta sunt velamentis. In aliis Mysteriis operatur miracula, ut se ostendat; sed in hoc nulla operatur, nisi ut celet se ipsum, & ipsa ejus miracula cum eo conteguntur. Tota exinaniti Dei hujus Majestas tumulatur in Virginali sinu, ex quo carnem assumpsit; omnia in caligine, ac silentio transiguntur. Maria una sentit in se mirabilia Spiritus Sancti opera. Hæc ipse Joseph ignorat, ita ut vere de illo dici possit: *Vere tu es Deus absconditus*. *Idem*.

Isaiæ 45.

Humiliari, & contendere ejus est, ut simus similes Dei humani facti.

Oportet sane humilitatem virtutem esse magni pretii in oculis Dei, quoniam descendit in terram, ut illius præberet exemplum hominibus; & quodammodo exinanivit se, ut doceret homines humilitatem. Homo non oblitus fuerat in miseria sua se nobilem esse creaturam ad imaginem Dei elaboratam; & originis ipsius nobilitas in ejus animam superbiæ sensum immiserat, quo actus ad Deum usque ascendere optavit. Tamen volebat imitari Dei magnalia, quod ita periculo plenum fuit, ut homo ideo perierit, quod Deo similis fieri concupivit. Ita quoniam necesse erat, ut Homo Deum imitaretur, & aliunde desiderium eidem se faciendi similem, caussa fuerat interitus sui; Verbum carnem assumens exinanivit se, ut homo sequens illum in hoc nihilum, ibi gloriam nancisceretur, quam amiserat, illius elationem studens imitari. *Idem in argumento tertio pro die Annuntiationis*.

Deum in Mysterio Incarnationis conjunxit duplicem hanc qualitatem, alteram Patris, alteram Domini.

Deus bifariam considerari potest, S. Athanasius inquit, tamquam Pater, & tamquam Dominus. Tamquam Pater producit Verbum, ac terminum dignum se; tamquam Dominus producit terminum nullam cum se proportionem habentem. Tamquam Pater gignit Verbum suum: *Deum de Deo*: tamquam Dominus producit creata nullam cum essentia sua rationem habentia. Hæc limita sunt, ille infinitus. Sed per Incarnationis Mysterium hæ duæ qualitates Patris, & Domini pares fiunt. Pater Æternus invenit in JESU CHRISTO Filium, & subjectum dignum se. Nam subjectum est Filius ejus ipsi par per Divinam Naturam, qui tamen illi factus est inferior assumens naturam Humanam; & quatenus Homo fit servus hujus Patris, cujus par est, quatenus Deus. *Exinanivit semetipsum formam servi accipiens*. Ante Verbi Incarnationem imperium Patris Æterni non exercebatur, nisi in creaturas, quæ non poterant illi obsequia præstare ipso digna; quid enim

Ad Philipp. 2.

fiunt

Psalm. 38.

Isaiæ 49.

sunt entia quamvis perfectissima, ac præstantissima coram Deo? Sunt *tamquam nihilum ante te*. Sed in hoc Mysterio, Pater æterne, vides servum, de quo jure dicere vales: *Servus meus es tu; & in te gloriabor*. Ita sane infinite adorabilis es, & in infinitum adoraberis. Sed superbus Homo, ut ascendat; eamdem arripit viam, quam Divinum Verbum, ut descendat. Verbum Deo par assumendo carnem inferiorem se constituit. Homo toto cælo Deo minor, peccando similis illi fieri conatur. Deus juris sui, subditus, subjectusque fit: homo mancipium appetit a nullo pendere, ac dominari violando Legem Dei, & jugum obedientiæ, quam debet, excutiendo. *Idem.*

Deus in hoc mysterio nos prætulit Angelis, & gloriæ suæ. Nos quoque gloriam ipsius commodis nostris præferre debemus.

Hæc adeo profunda Filii Dei humiliatio in se considerata meretur, ut veneremur ipsum in hoc statu, quem assumit pro nobis, eique cum S. Bernardo dicamus: *Quanto pro me vilior, tanto mihi carior*. O Deus eo nobis majori in pretio, & honore habendus es, quo magis te propter nos dejecisti, atque contemptibiliorem præbuisti! Ille nobis ostendit quanti nos faceret, quandoquidem ad expianda peccata nostra non misit Angelum, vel Archangelum quempiam, sed ipsum Unigenitum suum. Quod si tanti nos fecit, si tanta dilectione complexus est nos, nonne vicissim illum maximi facere, eique omnem dilectionem nostram debemus impendere, ac inde præclaram illam inferre conclusionem, quam eliciebat S. Cyprianus: *Christo nihil præponere debemus, quia nec nobis quicquam ille præposuit*. Heu! Cum de salute nostra ageretur, prætulit ille nos Angelis, voluptati, & gloriæ suæ, quam pro nobis sacrificavit: nonne ideo æquum est, ut in æstimatione nostra, & affectu præferamus ipsum iis omnibus, quæ sunt in orbe universo, & nobismetipsis? *Biroat in tertio Sermone Advent.*

Magnalia Verbi Incarnati, quod factum est homo, ut fieret tantum pupillus, quantum magnus est.

Nihil dici potest, quod magis Dei hominis gloriam commendet, quam illum cum S. Paulo appellare hæredem universorum, Creatorem mundi, splendorem gloriæ, characterem Divinæ substantiæ; quam illum repræsentare super Cælos omnes, sedentem ad dextram Supremæ Majestatis, quam inducere Deum ipsum dicentem illi, ipsum esse Filium suum, & se illum ab æterno genuisse; thronum ejus æternum esse, & sceptrum imperii ipsius, virgam esse æquitatis, atque justitiæ: Cælos quidem perituros, ipsum vero nunquam defiturum; ac tandem Angelos illius duntaxat famulos esse, ac ministros, & jussos esse illi obsequi, eumque adorare. Hæc omnia singularia sunt, & uni Deo homini communicabilia. Sed verbum hoc caro factum cum omnibus hisce titulis magnitudinis, infinite parvus factus est, & desiderium efficiendi Deum hominem fecit, ut in ejus persona infinita magnitudo infinitæ abjectioni conjungeretur; ejusque infinita humiliatio cum magnitudine infinita conjungeretur, atque hoc pacto thronus maximi Regis simul inveniretur conjunctus cum humilitate minimi, & novissimi omnium mortalium; vel magnum hoc Divini hominis consilium fecit in semet omnem exilitatem, & magnitudinem consociare non solum, verum etiam duas hasce res prorsus oppositas ita connectere, ut altera vicissim alteri sibi esset basis, & fundamentum, ita ut suam hauriret humiliationem ex magnitudine, & magnitudinem ex humiliatione. *Sarazin Tomo secundo Adventus, Sermone vigesimoprimo.*

Magnitudo, & præstantia operis Incarnationis, quæ fecit hominem Deum.

Ad exprimendam hominis Dei magnitudinem, & quale extiterit conceptionis ejusdem momentum, dicere satis est, momento illo Deum taliter humanam naturam cum divina conjunxisse, ut inde extiterit homo, qui æque verus esset Deus, & homo. Non opus est eximium hoc opus verbis extollere, satis sit illud ostendere fidei Christianorum, ut fateri teneantur, Deum nihil unquam fecisse, neque facere potuisse dignius magnitudine sua. Ceterum potestne quidquam concipi dignius Dei magnitudine, quam homo Deus, & Deus homo! quam homo, qui absque eo quod aliquam naturæ humanæ jacturam patiatur, habet quidquid ad Dei pertinet naturam; & Deum qui, quin Divinitatis suæ faciat detrimentum, habet quidquid spectat ad naturam hominis! Hoc paucis exprimit S. Leo magnus his verbis: *Qui enim verus est Deus, idem verus est homo: & nullum est in hac unitate mendacium, dum invicem sunt & humilitas hominis, & altitudo Deitatis. Sicut enim Deus non mutatur miseratione, ita homo non consumitur dignitate.* Sed momentum, quo hæc miracula patrata fuerunt, nonne felicissimum est; & jure vocari potest momentum miraculorum? *Idem Tomo 1. Sermone 2.*

S. Leo epist. 10. cap. 4.

Nullum est inconveniens, Deum hominem factum habuisse corpus, & animam nostris similia.

Si diceremus, Deum hominem factum, Deum esse desiisse, & spoliatum fuisse imperio suo, magnitudine, & essentia, credendi locus esset, Mysterium hoc fuisse simul & impossibile, & minus dignum Divina majestate; sed cum dicimus Deum venisse ad hominem ex mera propensione summæ bonitatis illius, quin extra se egrederetur: cum dicimus humanam naturam in Divino Verbo fuisse receptam, tamquam exiguum rivum in vasto mari, quin suam essentiam amitteret, & insitam fuisse in persona Verbi, nonne hoc est honorare potentiam, majestatem, & sapientiam Dei? Ad hæc, quanam in re sese divinitas abjecisset? Numquid faciendo opus adeo sublime, adeo divinum, quod meretur ciere admirationem in hominibus, & in Angelis in tempore, atque in æternitate; Quid jucundius, atque suavius est, quam sibi exhibere personam Salvatoris in se conjungentis quidquid insignius est in spirituali, & corporali natura, Dei scilicet, ac hominis, ut divinam majestatem redderet oculis, manibusque subjectam? Quæ dignitas videre in Mundo hominem Deum factum Mundi partem, occupare ab æterno Spiritum Dei, sibi proponentis hoc opus tamquam terminum potentiæ suæ & primogenitum omnium creaturarum? *P. Caussinus in Tractatu secundo Aula Sancta, Axiomate septimo.*

Deus per Verbi Incarnationem reformavit hominem creatum ad imaginem suam, sed peccato deformatum.

Homo factus ad imaginem Dei divitiis Divinitatis cumulatus erat: sed peccati labes primigeniam hanc formam fœdaverat. In nullam reditus spem perieramus, actiones nostræ nos salvos facere non poterant; nihil prohibere poterat, quominus in malorum omnium extremum, æternam videlicet damnationem, prolaberemur. Sed Deus tantorum malorum miseritus est. Quamvis omnino sit ab omni affectu vacuus, miseratio subiit in locum justissimæ illius iracundiæ. Misit auctorem imaginis ad eam reformandam, eamque in pristinum decorem revocandam. Cum haberet formam naturæ Dei, assumpsit formam servi, ut compedes nostros infringeret, & nos in libertatem vindicaret, restituens nobis omnia privilegia. Hoc pacto reformati sumus, ac iterum recensiti in albo Filiorum Dei. *Ex sermone quodam S. Basilii Seleuciensis.*

Incarnatio miraculorum omnium maximum.

Cetera miracula sunt leves emanationes divinæ potentiæ. Hoc autem illam exhausit, & si reliquorum maximum est mortuos ex eorum sepulcris educere, ambigi nequit, quominus efficere, ut Deus de solio descendat, sit perrarum, & præclarissimum. Deus nihil unquam divinius operatus est, quam humanam carnem assumens, & cum S. Joannes Evangelista nos docet omnia facta fuisse per Verbum Dei, *omnia per ipsum facta sunt*, hoc toto cælo minus est; quam cum subjicit: *Et Verbum caro factum est*. Primum illud non aliud fuit, quam ex nihilo creaturas educere; alterum vero Creatorem exinanire. Igitur infinitæ potentiæ effectus est conjunxisse in eodem supposito Omnipotentem nostræ infirmitati, cum Deo nihil difficilius sit, quam sua uti potentia contra seipsum. *P. Dozenne, in tractatu de JESU CHRISTI Divinitate.*

Joann. 1.

Incarnatio est mysterium absconditum.

Verbum æternum in Cælo lumen inaccessibile, in terris autem obscurissimam noctem inhabitat. Arca fœderis non solum in intima Templi parte latebat, sed ad hæc purpureis velaminibus tecta erat, & hæc ipsa densis pellibus tegebantur; figura Mysterii Incarnationis. Hæc nonnisi velamenta sunt, recessus caligine obsiti, nubes aliæ aliis superadditæ. Non solum latet Verbum in humanitate; sed ipsa etiam humanitas in Mariæ sinu latet, ac miraculosa Maternitas tegitur suppositia Josephi paternitate; & hæc Josephi paternitas illius humilitate, taciturnitate, & silentio fulcitur: *Abbas du Jarry in Panegirico Sancti Joseph.*

Dei amor præ cæteris illius perfectionibus in hoc mysterio renidet, & illum potissimum admirari oportet.

En complementum Prophetiarum, veritas figurarum, effectus promissionum, finis legis, gratiæ principium: Verbum caro factum, ut homines salvos faciat. In ceteris Mysteriis enitescere cernimus aliquot perfectiones peculiares Dei. Elucet justitia in passionibus Filii; potentia in illius resurrectione, gloria in Ascensione triumphali, ac reditu in Cælum, quo finem fecit laborum suorum. Sed in ejus Incarnatione dilectus discipulus nonnisi illius amorem miratur: *Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum Unigenitum daret*. Amor, qui ab æterno in Dei sinu conclusus effudit se extrinsecus ab initio Mundi in creatione, & se exhaurit per Mysterium Incarnationis Verbi missi ad illius reparationem. Ne expectetis a me vobis hoc in sermone explicari prodigia, quæ cum meam locutionem, tum meas excedunt ideas; hanc Dei cum homine unionem, qualitatem Virginis cum maternitate conjunctam, hanc affinitatem cordis humani, suæ libertatis zelotypi, cum fide illam captivante, æternitatis, & temporis. Neque expectetis a me conciliari extremam hanc oppositionem inter ens & nihilum, fortitudinis & infirmitatis, qualitatis Filii Dei & servi. Magna hæc objecta, in quibus Philosophorum curiositas semper oberravit, essent fortasse scopuli, in quos debilis ratio nostra allideret. Sufficiat igitur nobis hæc admirari miracula, & cum S. Bernardo exclamare: *Amor est, qui hæc operatur*. Sermo manuscriptus.

Joann. 3.

Deus ostendit nobis amoris sui vim in hoc mysterio.

Amor Dei non minus est fortis, quam sapiens, quod nobis ostendit in hoc Mysterio. Tota vis caritatis ad hæc redigitur duo, ad obices omnes superandos, & ad sacrificanda objecta omnia, quæ nos avertere possunt ab eo, quod amandum est. Ex hac idea cognoscite Fideles Dei vestri caritatem. Fortitudo nullum invenit obicem, quem non superet, nullam, quam non dissipet difficultatem. Non Dei majestas, neque justa sententia contra peccatores prolata, neque pudor in se recipiendi similitudinem peccati, illum deterret. De omnibus agit triumphum,

omnia hæc infringit valla, omnes evertit obices, qui suis adversantur consiliis. Video illum cælum, terramque conjungere; de Deo hominem, & de homine Deum facere. Video illum infirmitatem attollere, magnitudinem abjicere, & quod minus prodigium non est, extinguere inimicitias, ut inimicos suos salvos faciat. Sed o admirabilem vim caritatis! quæ eo usque procedit, ut det Filium suum, Filium dilectum, in quo ab æterno sibi bene complacuit, delicias suas, qui in Cælo ipsius corona est, & gloria, inquit Tertullianus: illum ut ita dicam in terris annihilat, mox illum immolaturus in cruce; dilectum, inquam, hunc Filium, per quem creavit omnia, immolat omnia per eumdem reparaturus. Ah quid Deus meus! Si cupiebas, homines esse in terra, nonne potius creare poteras justos, quam Unigenitum tuum cum peccatoribus commiscere? Nonne etiam tibi gloriosius erat efficere, ut descenderet sermo tuus ad eos sanctificandos, qui a criminoso Patre originem duxerunt, quam mittere Verbum tuum in naturæ corruptæ miserias ad salvandos prævaricatores legis tuæ, & nominis tui profanatores? Non ita Fideles, opus erat, ut hoc illi staret Filio, quem unice diligebat, ut admiraremur vim amoris sui, qui pro nobis, & propter salutem nostram omnia sacrificat: *Propter nimiam caritatem suam, qua dilexit nos. Idem.*

Oratio ad Deum et beneficii Incarnationis efficiamur participes.

Domine Deus! Quandoquidem nullus fuit obex tuæ annihilationi, atque humiliationi quam misericordiæ erga nos tuæ conatus non fregerit, nullaque sit difficultas in Incarnationis Mysterio; quæ minime cedat amori liberali, quo nos prosequeris, fac igitur, ut noster erga te amor nullis cancellis coerceatur? Largire nobis gratum animum erga omnia beneficia, & gratias omnes, quas effudisti in nos. Imprime in nobis indelebiles Sanctitatis tuæ characteres, ad quam Incarnatio tua hodierna die nos attollit. Pater æterne! Vivamus pro JESU CHRISTO, quemadmodum descendit, ut propter amorem nostri vitam vivat mortalem; parum enim esset cum eodem conjunctos esse vinculis ejusdem naturæ, nisi nobis eædem essent rationes, eadem studia, eædem intentiones, & nisi præsto essemus faciendo pro illo id, quod ipse fecit pro nobis. Sancte Spiritus, qui formasti hanc adorabilem humanitatem, & qui illam replevisti sanctitate tua, effunde in nos aliquod effluvium fontis hujus; nobis in rebus omnibus spiritum tuum immitte, ne in posterum quidquam faciamus, nisi per te, & per sanctos afflatus tuos, ut deleto in nobismet veteri homine novum sequamur JESUM CHRISTUM. Tu vero Sanctissima Virgo, quæ hodierna die recipis Verbum Incarnatum, & cujus castus, & humilis amor illum in sinum tuum pertraxit, nobis immitte verum hujus puritatis amorem, qui efficiat, ut revereamur carnem, quam consecrat JESUS CHRISTUS per illam, qua indui dignatus est, & hujus humilitatis, quæ te subjicit omnibus voluntatibus ejus, & efficit, ut omnibus legibus ejus obtemperes, & omnia placita ejus sequaris. *Idem.*

Cur Dei Filius voluerit, ut generationis suæ liber scriberetur.

Per hunc exinanitionis, & humiliationis Spiritum voluisti, Salvator hominum, ut genealogiæ tuæ liber institueretur, & ad unguem recenserentur illi omnes, a quibus originem duxisti. Nam aliquid ne magis humiliare potest te, te inquam, qui ab æterno es in sinu Patris Tui, qui Deus es, similis illi, quam in mundo videri similem filio hominum, & celare gloriosum hunc titulum filii Dei sub peccatoris imagine? Ex hac frequenti peccatorum serie, quos habes majores, & patres, nihil aliud argui posset, nisi hanc esse voluptatem tuam temet abjiciendi, ideoque voluisse te in terras descendere. Non defuerunt tibi aliæ caussæ, propter quas velles oculis nostris subjicere ingentem hanc majorum tuorum enumerationem, cupiebas enim nos assuescere, ut eo te modo intueremur, qui nobis ad te liberum præberet accessum. Si enim apparuisses tamquam Dei Filius, formidabilis ista majestas nos terruisset, neque sine timore, atque tremore ad se nobis licuisset accedere. Quidquid audissemus de te, quidquid te operantem fuissemus intuiti, id vires excedere nostras nobis visum fuisset; sed cum videamus te hominem factum, recipimus præcepta, monita, consilia ea ore tuo emanantia, quasi nihil habentis, quæ nostram superet facultatem, & ultro ferimur ad te imitandum, & facienda ea, quæcumque te facere cernimus, ac sequendum te tamquam prototypum, ac vivens exemplar. *Abbas Trappensis Tomo primo considerationum in Evangelium.*

Adorabile corpus Verbi Incarnati debet esse nostrorum exemplum.

Oportebat ab amore perfici hoc adorabile corpus, futurum nostræ Redemptionis, justificationis, & vitæ pretium. Omnes mortui eramus in Adam, quemadmodum inquit Apostolus; peccati ejusdem lues in miseram ejus progeniem manaverat, & rebellio carnis ipsius in nostram quoque migraverat. Corpus nostrum quod factum erat mancipium sensuum illius Spiritui suo rebelle, obnoxium omnibus infirmitatibus, miseriis omnibus, ipsique morti: Corpus, inquam, languens, ac subditum legi peccati, quo obrutum erat, semper resistebat rationi, & luminibus mentis suæ. Verbo; crudelis cupiditas in homine deleverat præclarum ordinem, quem Deus in eo collocaverat, creans illud in statu innocentiæ: Dei igitur erat opus hoc instaurare, quod præstitit in Incarnatione Filii sui, proferens corpus, quod ab Adam suam originem duxerat, sed citra nequitiam, quam primus ille parens posteris suis communicavit; corpus, quod nostrorum exemplar esse debet, ut reparetur in nobis ordo ille, quem originalis justitia instituerat, & ut nobis promereatur gratiam iterum subjiciendi carnem hanc rebellem rationis imperio, captivandi sensus sub fidei jugo, & consecrandi justitiæ membra hæc, quæ olim serviebant iniquitati; & efficiendi tandem, ut omnes homines, qui in Adam mortui erant, in JESU CHRISTO reviviscant: *Sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes vivificabuntur. Sermo manuscriptus.*

Fructus ex hoc mysterio perpendus.

Meminerimus omnes nos esse portiunculam carnis, quam Dei Filius suscepit in Incarnatione sua, formati sumus per eumdem Spiritum Sanctum in Ecclesiæ sinu, quemadmodum ille in utero Mariæ. Omnes hujus Capitis membra; omnes nutriti corpore ipsius, ejusque sanguine saginati. Omnes per Baptismum insiti in illo, regenerati per gratiam, quam nobis promeruit, omnes in illo per caritatem incorporati. Hic fructus est Incarnationis Verbi: Sed heu! Scimusne inde proficere? Sanctitas Corporis JESU CHRISTI migrat ne in nostrum, cum ipsum in sacra synaxi recipimus? Ea eadem massa formati, sumus ne, ut ille, puri in desideriis, casti in cogitationibus, in honoribus humiles, temperantes in conviviis, pauperes in divitiis? Num illum in omnibus imitamur? Numquid nobis est JESU CHRISTI Corpus, ut redigamus illud ad pœnitentiæ, ac passionum labores. Numquid nobis sunt oculi JESU CHRISTI, ut fratrum nostrorum necessitates consideremus; manus JESU CHRISTI apertæ, ut illis opitulemur; cor JESU CHRISTI, ut illum diligamus; spiritus JESU CHRISTI, ut in omnibus illi obsequamur? Si talis sum, experior in me Incarnationis effectus. Cupiditatis flagitia in me deleta sunt ardoribus caritatis; & caro mea emundabitur per sanctam unionem carnis JESU CHRISTI cum mea. Sed heu! Caro ista polluitur, non sanctificatur; dedecore, non honore afficitur; servire cogitur iniquitati, non pœnitentiæ; & si mihi loqui licet cum Apostolo: membra per Dei Incarnationem puritati consecrata, obscœnissimis prostituuntur impudicitiis; per libidinem Sathanæ traduntur. Quid ergo in nobis simile est cum corpore, quod JESUS CHRISTUS assumit in Incarnatione? An ignoratis, voluptuosi, corpus hoc quod vestris obscœnitatibus coinquinatis, per hoc Mysterium factum fuisse rivum gratiæ, quo estis sanctificandi? Ignoratis Mundi asseclæ, corpus hoc, quod Mundo traditis, & omnigena flagitiorum contumelia fœdatis, aquis baptismi ablutum fuisse? Obliti ne estis, molles, & deliciati; carnem hanc, cui nihil negatum vultis deliciarum hujus vitæ, vobis datam fuisse, ut saginetur corpore JESU CHRISTI, quod illius esse debet robur, & deliciæ; & carnem hanc, quam tot odiosis nominibus corrumpitis, destinatam esse, ut gloria immortali induatur? *Idem.*

Incarnationis Mysterium magnum est divinæ Sapientiæ consilium.

Dixi Incarnationem magnum esse divinæ Sapientiæ consilium; ita enim ab Apostolo Paulo appellatur: *Sapientiam in Mysterio, quæ abscondita est.* 1. Quia Verbum, quod est Sapientia subsistens ingreditur in hujus Mysterii compositionem; ibi realiter invenitur, & in persona, & ejusdem potissimam partem constituit. Unum illud caussa simul est, & effectus, & divinus hic opifex semetipsum in opere suo conclusit. 2. Hoc magnum est æternæ Sapientiæ Consilium; quia numquam magis illuxit, neque illucescere potest, quam illuxerit in Incarnatione. Bene nostis Christiani, Sapientiæ proprium esse aptissimas nancisci vias, & maxime congrua eligere media ad eum finem, quo pervenire contendit. Sive igitur velit Deus se cognoscendum præbere, vel sibi hominum amorem conciliare; sive malit suam exercere misericordiam, vel Justitiæ suæ satisfacere; sive attollere gloriam suam, aut dæmonis superbiam infringere, aut hæc omnia simul animo volveret, poterat ne aptius, & præsentius medium invenire, quam hominem fieri? Poterat ne simul aliud assumere, quod esset admirabilius, & quod majorem cieret stuporem? Dic sodes, si in consilium vocasset omnes terræ sapientes, omnesque Angelos cæli, numquid illis in mentem medium hoc potuisset venire? Haud ita. Hoc adeo proprium est æternæ Sapientiæ, ut jure hæc illud secretum suum posset appellare: *Secretum meum mihi.* Hoc est pollicitum Mysterium, quo mundi politia subversa, & perturbata fuit. Hoc magnum erat negotium illud, quod ab ipsis sæculorum primordiis machinabatur. *Alius sermo manuscriptus.*

Isaiæ 24.

Incarnatio præexcellentissimum opus est potentiæ & bonitatis Dei. Abacuc 3.

Dicamus etiam Mysterium hoc esse omnipotentiæ, & divinæ bonitatis miraculum. Hæc mens erat Prophetæ exclamantis: *Domine opus tuum in medio annorum vivifica illud.* Verum est, te fecisse Mundum hunc adeo admirabilem, cælum, solem, sydera, quorum adspectu oblectamur; mare adeo vastum, ac profundum,

terram

tertam adeo fertilem, & pretiosis metallis, tot arboribus, plantisque, necnon omnigenis animantibus affluentem: Verum est, te hominem efformasse ad imaginem tuam, & Angelos, qui te cognoscere, & diligere possent. Sed per te mihi dicere liceat, te nondum aliquid te dignum fecisse: *Domine opus tuum*. Et quamvis centum mille mundos hoc majores, perfectioresque creares; quamvis de sinu infinitæ fecunditatis tuæ educeres creaturas intelligendi vi præditas, ac semper tuis favoribus, gratiisque repletas, ego semper dicam, *Domine opus tuum*. Domine, specimen duntaxat præbuisti virium tuarum, atque ad opus hoc te præparasti, quod in medio sæculorum videndum est: *In medio annorum vivifica illud*. Fatendum est ergo, Deum exhausisse omnes bonitatis, & potentiæ suæ thesauros in opere Incarnationis. Quantumvis liberalis ille sit, non posset se communicare magis, quam sese substantialiter, & personaliter creaturæ conjungendo; & quantumvis sit potens, tamen nihil facere posset, quod cum homine Deo valeat comparari. *Idem*.

Hominis elevatio in Incarnationis Mysterio.

Quamvis homo sit suapte Natura Angelis inferior, per gratiam tamen sublatus fuit ad eum gloriæ, & magnitudinis gradum, qui superat quidquid est in sublimibus his mentibus perfectissimum. Cui enim ex beatis hisce Spiritibus dixit unquam, filius meus es tu! O ineffabilem, & incomprehensibilem hominis gloriam! hoc obtinuisse privilegium evadendi in Filium Dei, partiendi cum Verbo Incarnato gloriosum hunc titulum; & efficiendi per adoptionem, quod ille est per naovitatis suæ privilegium? Mysterium Incarnationis principium est infinitæ hujus elevationis in homine. Scala Mystica, quam Jacob Patriarcha vidit olim in somnis, tandem visibilis facta est universæ terræ in JESU CHRISTI persona; quoniam unio hypostatica divinitatis in Verbi persona est realitas præclaræ, atque fulgentis hujus naturæ. Admirabile compositum hoc Dei, & hominis medium est ineffabile, quo usus est Deus ad replendum immensum hoc vacuum, quod videbatur statuturum æternam separationem illum inter & nos. Hæc scala illa, quæ de terra in cælum pertingit, per quam ad nos usque descendit, & efficit, ut homo ad ipsum usque ascendat, hunc uniens in naturæ suæ divinæ societatem, & dans nobis facultatem, per quam filii ipsius possumus fieri: *Dedit eis potestatem filios Dei fieri*. *Abbas de Jarry in Mysterium Annuntiationis*.

Joann. 1.

Rationes quæ impulerunt Dei Filium, ut fieret homo; & quos sensus hinc debeamus concipere.

Quamvis nunquam satis liceat nobis scrutari Mysterium Incarnationis Filii Dei; veritates quas continet facile percellunt animam fidelem. Haud ægre assequitur, quid interest inter Justitiam, & Misericordiam Dei. Sed satis crebro his considerationibus assueta, easque passim auribus excipiens, parum afficitur, Deus assumit Corpus, ut patiatur, & moriatur, nam irritato Patri præbere cupit eam, quam exigit, satisfactionem post hominis inobedientiam. Ad hujus Dei Hominis adspectum statim quidem magnum peccati horrorem concipimus, a quo adeo læditur Deus. Opus est, ut Deus tamquam victima immoletur, & se annihilet, ut mulceat iram, contra nocentem incensam. Quæ timoris caussa! Deus Victima, Deus exinanitus, ut nobis gratiam obtineat? Quod confidentiæ argumentum! Quid esset de nobis vilibus terræ vermibus, si traditi fuissemus ultioni Judicis nostri ad iracundiam incensi? Quid poteramus nobismet polliceri adorantes Deum, qui a nobis debitas pœnas reposcit? Quid nobis metuendum non esset de peccato, cum nobis funesti ejus effectus comparandi sint cum virtute meritorum JESU CHRISTI? *Liber, cui titulus; Animadversiones in varia Religionis, & Moralis Argumenta*.

Filius Dei Incarnatus vitæ suæ primitias consecravit reparationi gloriæ Patris sui.

Primus actus, quem elicuit Dei Filius in ipso Incarnationis suæ momento, postquam Patrem suum adoravit, fuit sese totum devovere reparationi gloriæ ipsius, & hominum saluti, ideoque obtulit illi animam, corpus, omnesque cordis sui motus, simulque objecit se pœnis, & laboribus omnibus, quibus & morti illum reddebat obnoxium qualitas Salvatoris. *Sacrificium, & oblationem noluisti, corpus autem aptasti mihi, &c.*

Ad Hebr. 10.

Dei Filius carnem assumpsit futurus mediator noster apud Patrem.

Quodnam esse poterat reconciliationis medium, quo Deus propitius fieret erga homines, nisi mediator Deum inter & homines totius humani generis caussam suscepisset? Quomodo vere Mediatoris munus obiret, si æqualis Patri propter naturam, non fieret similis nobis in forma, & natura servi? Haud ita. Nullus hominum fieri posset salvus, nisi Verbum dignatum fuisset hominem fieri; & nihil magis oppositum est Evangelio, quam arbitrari, Dei Magnitudine indignam esse unionem Majestatis Verbi æterni, & impassibilis cum veritate carnis passibilis, & mortalis, quandoquidem non adest aliud medium, quo Salus hominum valeat reparari; si Verbum, quod Dei naturam possidebat, dedignatum fuisset servi naturam suscipere. *In libro, qui inscribitur: Idea Sacerdotii Auctore Patre de Condren.*

Oportebat Deum hominem fieri, ut Divinæ Justitiæ plene satisfieret.

Ubinam gentium creaturam inveniemus, quæ Deo tantum honoris reddere possit, quantum eidem peccatum eripuit? Et quæ offerre valeat ejus justitiæ satisfactionem parem contumeliæ, qua per peccatum affectus fuit? Hæc ne quærenda quidem est. Deus unus potest Deo satisfacere. Sed id minime præstare potest in natura sua, ideoque illi assumenda fuit natura inferior, quam sibi propriam fecit; & conjunxit hominem uni ex personis suis, ut in hoc homine Deo debitam sibi reciperet satisfactionem, & ut posset reconciliare humanam naturam, eamque restituere in ea felicitate, unde per peccatum exciderat. Verum est, illum protulisse caritatem suam ultra id, quod ad hanc satisfactionem requirebatur; & jure suo S. Paulus illam nimiam appellat: *Nimiam caritatem*. Minima enim humiliatio cordis JESU CHRISTI erga Patrem Deum, minimus religionis actus, quem elicuisset anima ejus infinite sancta, & primus motus caritatis, ipsius erat sacrificium, quod satis esse poterat ad sexcentos orbes terrarum redimendos, & ad satisfaciendum majestati Dei a creatura læsi: tamen zelus gloriæ Dei, & amor ejus erga humanum genus, caussa fuerunt, ut suimet ipsius faceret sacrificium, accipiens corpus, ut fieri posset victima pro nostra salute. *Idem*.

Dei Filius in Incarnatione obtulisse Patri victimam pro nostris criminibus immolandam.

Victima, quam Dei Filius oblaturus erat pro peccatis hominum non aliud est, quam propria ipsius caro, quam a nobis accepit eam pro nobis oblaturus. Nam, sicut inquit Apostolus, fieri non potest, ut taurorum, & arietum sanguine deleantur peccata; utque suppleretur inutilitati, ac invaliditati harum carnalium victimarum, Deus misit Filium suum in Mundum, edicens illi, se aptasse illi corpus hoc, ut esset victima, per cujus oblationem emundare volebat corda ab operibus mortuis, ad serviendum Deo viventi: quapropter dilectus hic Filius sese subjiciens voluntati Dei Patris sui se obtulit illi ex eo momento, ut faceret voluntatem ejus, & ut adimpleret, & perficeret per unicam oblationem corporis sui, quod multitudo tot victimarum, quæ præcesserat, præsignaverat quidem, ac promiserat, sed dare non potuerat. *Auctor Anonymus*.

Verbi Incarnatio unica erat salus naturæ per peccatum corruptæ.

Messiam recipere, atque in fideli hoc Mediatore præsens medium invenire nostræ reconciliationis cum Deo, unica salus erat naturæ corruptæ. Eo tendebant ejus suspiria, eo vota, eo virtutes omnes, quas primi Patres nostri excreverant. Hæc spes Prophetas, atque Patriarchas alebat; hoc animos addebat Abrahæ, Isaac, & Jacob; hoc consolabatur Joseph, roborabat Josue; hoc non efficiebat tantum, ut sancte viverent, verum etiam erat arrha fidelitatis, & caussa spei illorum. *Idem*.

De Figuris, & prophetiis veteris Testamenti, quæ Verbi Incarnationem respiciunt.

Sancti Patres primis Ecclesiæ sæculis utebantur figuris, & prophetiis veteris Testamenti, ut redarguerent Idolorum cultores, eisque magni hujus Mysterii veritatem probarent, ostendentes illis hinc quidem prophetias sine ulla mutatione servatas in Sanctis bibliis, & per confessionem Doctorum Synagogæ recognitas, qui fatebantur nullam factam fuisse mutationem in sacro Bibliorum deposito, quæ sibi concredita fuerant; inde vero ostendentes illis has prophetias, & figuras adeo perspicue in Mysteriis Christianæ Religionis adimpletas, ut detrectare minime possent, quominus sese subjicerent testimonio adeo potenti, neque intelligere cæcitatem ac pertinaciam Judæorum victas dare manus nolentium. Consideremus divinas hasce figuras, & has adorabiles prophetias. Hanc a nobis Ecclesia postulat occupationem, quandoquidem ponit illas in ore Ministrorum suorum; exigit, ut illis omnia resonent templa, & ex illis orationes, & cantica sua elucubratur. Consideremus igitur in hoc mystico flore, qui ex Jessea radice germinavit JESUM CHRISTUM florem camporum, & lilium convallium ex fecunda Virgine natum. Intueamur in matribus omnibus, Isaiæ 11.
Summorum Virorum, qui Messiam præfigurarunt, & qui in lucem editi non fuerunt nisi post diutinam sterilitatem; intueamur, inquam, in omnibus illustribus hisce feminis viventes imagines virginalis Mariæ fecunditatis. Magnum hoc, & inauditum maternitatis cum virginitate conjunctæ Mysterium præparabat Deus, efficiens, ut nascerentur Isaaci, Samsones, Samueles, Joannes Baptistæ ex parentibus senio confectis, & contra omnes leges naturæ. Quam præclarum est cum Exod.
fidei spiritu meditari rubum ardentem, & incombustum! Exiguum lapidem, qui mox factus mons immanis prosternit ingens illud simulacrum pedes figlinos habens, & caput aureum! Moysem, quem ab incunabulis persequebatur Pharao, & qui ex illius furore integer evasit Dei populum liberaturus! Corpus Prophetæ abbreviatum, & ad parvitatem filii viduæ redactum, quem vult ad vitam revocare! Lapidem, quem unxit Jacob, ut illud erigeret in testimonium visionis, quam habuerat in somnis scalæ Mysticæ, per quam Angeli ascendebant, & descendebant! Quam admirabile est videre *Verbum abbreviatum*; Deum, quem Cæli, ac terra capere non possunt, conclusum in puero, in quo omnis divinitatis plenitudo corporaliter habitat! *Abbas du Jarry pro die Annuntiationis*.

Cur Deus carnem sumpserit ad hominis quidem redimendi. Angelum vero non item.

In deplorabili statu, ad quem hominis lapsus illum redegerat, assecutus est, ut Creator in illum misericordiæ suæ intuitum conjiceret, quem minime jecit in Angelum; quia hic a carnis infirmitatibus immunis eam

prætexere eamfem non poterat, quæ hominis noxiam venia digniorem efficiebat. Infelix hoc omnium rebellium cupiditatum ludibrium, folium hoc, quod vento rapitur, calamus hic variis, isque fecum pugnantibus ventis agitatus, tetigit cor Dei. Cum ejus misericordia pati non posset nocentis interitum, cujus infirmitas cum nequitia erat permixta; cum alioquin ejus justitia assentiri non posset, ut tantus peccator impunis abiret: hæc misericordia simul & justitia conjunctæ magnum conceperunt Incarnationis consilium, quo expleto utrique plenissime satisfieret. Damnatio quippe generalis omnium hominum nequaquam extitisset fatis digna, & infinitati Dei æque congrua reparatio, ac labores, & mors JESU CHRISTI. Ceterum si Deus gratis omnibus pepercisset hominibus, ejus misericordia minus eluxisset in generali hac venia, quam hinc illis promeritus sese hominem faciens, ut pro iisdem satisfaceret. *Idem in fermone Passionis.*

Veritas hujus Mysterii Prophetiis & miraculis comprobata.

Unio Divinitatis cum humanitate in JESU CHRISTI persona per Incarnationem, prodigium est ita admirabile, ut ad ejus faciendam fidem postquam accidisset, prædicendum esset antequam eveniret. Sine Prophetiis miracula Mundum quidem perstringere valuissent, non autem hoc magnum Mysterium illi persuadere. Cum hic maximus sit Omnipotentiæ, & Amoris Dei erga homines conatus, æque, & prophetiis, & Miraculis erat statuendus. Deus utrisque usus est, ut liqueret, se ita Mundum dilexisse, ut ad illius salutem comparandam Unigenitum daret. *Sic Deus dilexit Mundum, ut Filium suum Unigenitum daret, ut omnis, qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitam æternam.* (Joann. 3.) Verum inter Prophetas Isaias ille est, qui omnium apertissime de hoc fuerit locutus. Cujus insignis locus est capite 52. *Propter hoc sciet Populus meus, nomen meum in illa die, quia ego, qui loquebar, ecce adsum.* Ah! quis est ille qui olim loquebatur per Prophetas? Sanctus Paulus nos docet per hæc verba ex Epistola ad Hebræos desumpta, *Multifariam, multisque modis olim Deus loquens Patribus in Prophetis, novissime diebus istis locutus est nobis in Filio &c.* (Ad Hebr. 1.) Hic igitur idem est Deus, qui nobis olim loquebatur; qui adest, & se visibilem præbuit in JESU CHRISTI persona: *Ego qui loquebar, ecce adsum;* (Isaiæ 52.) idem, inquam, Deus, qui olim nobis loquebatur. Nam quamvis non Patris persona, sed Filii, carnem assumpserit; verum tamen est dicere, Divinam naturam, quæ est in Patre, conjunctam fuisse naturæ nostræ in persona Verbi in Incarnationis Mysterio; quandoquidem Patris, & Filii una, eademque natura est; quapropter JESUS CHRISTUS dicebat in Evangelio: *Qui videt me, videt & Patrem meum.* (Joan. 14.)

Ejusdem argumenti. Isaiæ 45.

En alius ejusdem Prophetæ locus ex cap. 45. *Vere tu es Deus absconditus, Deus Israel Salvator.* Salvator Israel Deus est. Sed Israel non nisi per Messiam salvatus est; Messias igitur Deus est, sed *Deus absconditus.* Quippe divinitas ejus invisibilis est oculis corporeis, & præter lumen inaccessibile, quo septa est, tecta etiam est humanitate; quo in situ nonnisi oculis fidei detegitur. Quamobrem Propheta Mysterium hoc his exprimit Verbis: *Vere tu es Deus absconditus, Deus Israel Salvator.* Et sane poterat ne Deus melius se ipsum abscondere redimens Mundum, & factus Salvator Israel, quam prodeundo in lucem sub pueri infirmitate, sub servi forma, & sub specie peccatoris? *Bastides in secunda parte libri, qui inscribitur: Incredulitas Deistarum.*

NATIVITAS DOMINI NOSTRI,

& quidquid ad hoc Mysterium pertinet.

M O N I T U M.

IN Superiori Titulo jam monuimus, arduum esse Dominicæ nativitatis Mysterium a Mysterio Incarnationis ita sejungere, ut nihil in altero dicatur, quod alteri minime conveniat: quoniam hæc duo sunt Mysteria, quæ proprie loquendo unum duntaxat completum, ac perfectum efficiunt, & quorum alterutrum ab altero supponitur: ita ut primum sine altero absconditum, ignotumque permansisset omnibus, una tantum Maria Virgine, & S. Joseph exceptis; & secundum sine priore nequaquam dedisset nobis hominem Deum in Salvatorem, & Exemplar, quod aliis hominibus esset simile.

Quod si opus fuit, ut nasceretur, & in Mundo videretur, ut Dei consilia, & sollicita Sanctorum Patrum desideria adimplerentur, simulque ut hominum salus procuraretur; nativitatem ejus alioquin adeo mystica concomitantur circumstantia, ut sicuti illa seorsim ab Ecclesia celebratur, quæ inde præcipuam Festivitatem inter ceteras instituit, nos quoque de eadem singulariter verba faciemus, quin illam confundamus cum Verbi Incarnatione, & quin latius de nativitate æterna loquamur, quam supponemus loquentes de stabulo, ubi Salvator hic natus est in plenitudine temporum, de præsepi, ubi requievit, & de paupere apparatu, cum quo venit in Mundum. Intra hos cancellos nosmet coarctabimus loquentes de Nativitate JESU CHRISTI, ne alia permisceamus Mysteria, de quibus singulis suo loco loquemur.

PARAGRAPHUS PRIMUS.

Multiplex Sermonum hujus Argumenti structura, & synopsis.

I. DICERES Deum in hoc Mysterio abscondere voluisse ceteras perfectiones suas, ut unice in illo amor suus eluceret, & hoc pacto amabili, suavique violentia cor nostrum adigeret, ut se totum eidem impenderet juxta sancti Chrysologi sententiam: *Sic nasci voluit, quia amari voluit;* videlicet se eo in statu collocavit, ubi facillimum esset sibi conciliare cor nostrum, quamvis omni sensu careret. Sermonis hujus divisio desumi potest a duobus obicibus validis, qui ante Dei nativitatem nostro erga ipsum amori adversabantur. Horum primus erat ex parte ipsius Dei, magnitudo videlicet Supremi hujus Entis, toto cælo supra nos positi. Alter vero ex parte cordis humani, quod alieno distinebatur, & possidebatur affectu, videlicet Mundi, ac omnium rerum sensibilium amore. Sed Filius Dei utrumque hunc obicem abstulit: nam ut nostræ indulgeret infirmitati, hinc quidem sese collocavit intra jactum, ut ita dicam, amoris nostri, sese visibilem præbens, ac nobis simillimum, & prodiens in lucem non secus ac ceteri pueri; inde vero exemplo suo delevit quidquid illecebrarum Mundus habet, & prohibet, ne Deum amemus, qui in hoc Mysterio amorem suum erga nos ad summum usque apicem perduxit. Hæc est totius Sermonis partitio.

Prima pars. Quemadmodum infinita celsitudo summi hujus Entis efficiebat, ut inaccessibilis esset, & illi quodam obtendebat propriorum luminum velamentum; 1. Ut amaretur, necesse erat, ut se cognoscendum præberet; atque ut cognosceretur, se visibilem præbuit. *Videbit omnis caro salutare Dei.* (Luc. 3.) Sed ad id quomodo humiliandus fuit, ut semet in creaturarum suarum numerum insereret? *Exinanivit semetipsum formam servi accipiens.* (Ad Philipp. 2.) Antequam in mundum prodiret, Ethnici non amabant illum, quippe quem non cognoscebant; & sapientiores, qui cognoscerent illum ex operibus, nonnisi crassam illius conceperant ideam; Judæus vero populus timore potius, quam amore ducebatur; quandoquidem Deus sese illi tamquam terribilem Deum ostentaverat. Sed postquam se in terris videndum prebuit tamquam objectum sensibile, omnia nobis illius amorem suadent: *Apparuit benignitas, & humanitas Salvatoris nostri:* (Ad Titum 3.) omni careat sensu opus est, qui illi cor suum, ac amorem negat. 2. Neque solum se visibilem præbuit, sed secundo loco cum sciret nihil aptius esse ad vinciendos animos, similitudine; Deus per hoc Mysterium se nobis similem præbere voluit: *In similitudinem hominum factus:* (Ad Philipp. 2.) Utque similitudinem hanc perfectiorem efficeret, conjungi voluit cum eo, quod in nobis abjectissimum est, accipiens corpus ejusdem naturæ, cujus nostrum est, atque hinc facile est conjicere, quantum semet exinaniverit, ut se amori nostro congruum præberet objectum. 3. Neque solum Æternum Verbum se præbuit sensibile, & simile

nobis

nobis quatenus homo; sed præterea voluit nasci infans, ut sese nobis exhibens sub hac forma (quandoquidem homines suapte natura hanc ætatem diligunt) nostrum sibi amorem conciliaret. Sed ostendendum est, quomodo hæc recens humiliatio nobis testatam faciat amoris sui in nos magnitudinem, cum ad nostrum promerendum voluit se subjicere iis, quæ in homine maxime infima sunt, & imperfecta.

Pars altera. Neque satis Deo visum est, fideles, primum obicem abstulisse, quo illum amare prohibebamur, supremam submittendo celsitudinem suam; alterum quoque evertit, amorem videlicet Mundi, qui in cordibus nostris dominabatur, & exercebat imperium ita, ut solum Dei nascentis exemplum regnum ejus posset infringere. Mundus autem ab hoc Deo vincendus, in eo quem hic intelligimus sensu, non aliud est, quam compositum quoddam ex tribus amoribus, quos dilectus discipulus concupiscentiæ nomine appellat:
1. Joann. 2. *Omne, quod in Mundo est, concupiscentia est carnis, concupiscentia oculorum, & superbia vitæ.* 1. Enim quod attinet ad amorem divitiarum, quæ proprie est concupiscentia oculorum, vocari potest fundamentum placitorum omnium, æque ac caussa malorum omnium Mundi hujus. Salvator docet nos hujusmodi contemnere divitias, amplectens paupertatem, eamque in proprio corpore consecrans: *Sacram in corpore suo dedicat paupertatem*. Hoc loco ad vivum describendus est pauper apparatus, in quo Dei Filius nasci voluit; & qui illis exhibetur Evangelicis
Luc. 2. verbis: *Invenietis infantem pannis involutum* &c. 2. Ejus exemplum non minorem vim habet persuadendi nobis, ut abrenuntiemus amori voluptatum, videntibus, illum incipere pati, vivere incipientem. Profecto hæc prima fuit lectio, quam voluit, ut a se homines discerent. 3. Reliquum erat, ut nobis humilitatis præberet exemplum ad evertendum superbiæ spiritum, & ambitionem in Mundo late dominantem:
Matth. 18. *Nisi efficiamini sicut parvulus iste, non intrabitis in regnum cælorum.*

Angeli, qui nuntiarunt Pastoribus nativitatem Sal-
II. vatoris, paucis nobis explicuerunt universam hujus Mysterii œconomiam; simulque nobis proposuerunt
Luc. 2. æquissimam sermonis partitionem: *Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis:* Hæc igitur erit sermonis divisio. 1. Verbi nativitas Dei gloriam procurat. 2. Procurat hominibus pacem.

Pars prima. Gloria, quam temporalis Verbi Nativitas procurat Deo, tres habet proprios characteres 1. Gloria vera est; quandoquidem venit ad formandos veros Dei cultores; ad Synagogam abrogandam, eique subrogandum populum recentem, populum perfectum, cujus ille caput futurus est. Cultus qui hactenus exhibitus fuerat Deo, mere extrinsecus erat, inquiunt Ecclesiæ Patres, & Judæi carnales ignorabant; quid sit Sacrificium cordis contriti, & humiliati: & cultus, quem Ethnici suis præstabant idolis, erat abominabilis; sed cultus, quem JESUS CHRISTUS instituit, solus est Deo dignus, per quem ille veram gloriam incipit obtinere. 2. Præterea gloria hæc est universalis; nam sicut gloria sita est in cognitione, quæ habetur meritorum alicujus, & laudis, quæ illi tribuitur; cum antea Deus vix, & ne vix quidem in Mundi angulo cognosceretur, Salvator venit ad illius cognitionem in omnes terrarum plagas
Ad Titum 2. effundendam: *Apparuit gratia Dei Salvatoris nostri omnibus hominibus erudiens nos &c.* Unde sequitur eos, qui illum recipere noluerunt, vel qui vitam ducunt abnormem a Religione, quam ipse instituit, nativitatis ejusdem non esse participes. 3. Tertius gloriæ character, quam recipit Deus per temporalem Verbi nativitatem, est illam esse infinitam; quod facile concipitur: omnes enim actiones Filii Dei emanantes ab infinito principio, scilicet a persona Verbi, nativitas ejus, ceteræque actiones illius referri non poterant, nisi ad Altissimi gloriam; ideoque Deo infinitam gloriam procuraverunt.

Luc. 2. Pars altera: *Et in terra pax hominibus bonæ voluntatis*. JESUS CHRISTUS veniens in Mundum pacem hominibus procurat; sed pacem inæstimabilem, & quam unus ille nobis largiri poterat; quoniam unus ille par erat nobis conciliandis 1. cum Deo; 2. cum nobismetipsis, quod partis secundæ est argumentum. *Reconciliari tibi, reconciliari mihi*, S. Bernardus ait. En duplicem pacem, fontem omnium bonorum. Ostendendum est, quomodo nascens JESUS CHRISTUS nobis pacem attulerit, & diligenter ad examen revocandæ sunt hæ duæ propositiones. *Desumptum ex sermone Patris Masson Sacerdotis Oratorii JESU pro die nativitatis Domini.*

III. Nonnulli S. Patres, ac inter ceteros S. Joann. Chrysostomus, amorem, quem Dei Filius nobis in hoc Mysterio testatur, amorem vocant indulgentiæ, videlicet amorem, qui illum descendere, & ad nos usque descendere cogit.

1. Eramus in abjectione, & amor suus fecit, ut ad nos descenderet, ut nos ad se ipsum per dignitatem Filiorum Dei attolleret.

2. Eramus in ignorantia, & amor suus illum ad nos usque demisit, ut nos erudiret, suoque exemplo doceret.

3. Eramus in infirmitate & miseria, & amor suus fecit, ut ad eam curandam descenderet. Ita Dei Filius oriens attollit humilitatem nostram per fœdus, quod contrahit nobiscum quatenus homo. Illustrat ignorantiam nostram exemplo, quod nobis præbet tamquam prototypus. Denique medetur infirmitatibus nostris, atque miseriis per gratiam, quam nobis affert tamquam Salvator. *P. Girousť in serm. de Nativ. Domini.*

JESUS CHRISTUS, qui est æterna Sapientia oriens in stabulo, damnat, atque evertit omnia Mundi placita per exemplum, quod tribuit hominibus paupertatis extremæ, admirabilis humilitatis, ac severæ mortificationis. Ille, cujus sunt omnes Mundi opes, omnibus caret: Rex gloriæ ad extremam redactus est humiliationem, & Deus cæli, qui a se ipso beatissimus est, & beatorum beatitudo, omnibus se subjicit nostris miseriis. Nonne hoc est damnare Mundum, qui divitias, honores, & voluptates dederit?

2. Mundus vicissim damnat, atque evertit placita IV.
JESU CHRISTI nos in sua nativitate edocentis. Quæso enim dicite mihi; hæ domus superbæ, opulenta hæc supellex, pretiosa indumenta conformia ne sunt huic stabulo, & præsepio, ac linteaminibus pannosis, quæ Angelus tamquam signum tribuit Pastoribus, ex quo illum agnoscerent? Comparate obscuram hanc, ignotamque divini hominis nativitatem, cum ambitiosis desideriis celsitudinis, ac dignitatis. Quæ major fingi potest oppositio? quænam apertior contradictio? Denique conferte vitam hanc mollem, has epularum delicias, hanc commodorum, & voluptatum in rebus omnibus sollicitam curam cum incommodis, & austeritatibus sævissimi temporis; potestne quis magis mortificationem pati ea, quam infans hic dolorum in sua nos edocet nativitate?

1. Cum Dei Filius venerit in Mundum satisfacturus V.
justitiæ Patris pro peccatis hominum; hoc facere incepit ab ipsa nativitate, humilians se, patiens, omniaque sibi vitæ commoda interdicens.

2. Cum venerit informes hominum mores reformaturus, id efficientius præstare non poterat, quam exemplo in ortu suo.

Pro argumento, ac partitione assumi potest duplex hæc veritas. Prima est Dei Filium in suæ nativitatis Mysterio nos erudire de iis omnibus, quæ ad salutem nostram ignoranda non sunt. Alterum ejusdem exemplo nos excitari ad ea, quæ tradit, exercenda.

Pro parte priori: 1. Nobis aperit finem propter VI.
quem venit in Mundum, videlicet, ut homines salvos faciens Patris sui gloriam repararet. 2. Nos erudit de mediis, quæ nobis ingredienda sunt, ut cum illo cooperemur; & quæ ille ipse ingressus est, ut finem hunc assequeretur; quæ quidem sunt humiliatio, stabuli paupertas, dolor, & passiones. 3. Quomodo ipse usus fuerit his mediis; & quomodo iisdem utendum sit nobis. Nostrum igitur est videre, utrum ad finem hunc tendamus; utrum apta sequamur media, utrum simili ratione iisdem utamur.

Pro parte altera, videlicet. Exemplo Salvatoris orientis nos excitari ad ea facienda, quæ docemur: triplex est personarum genus, quibus hoc exemplum est necessarium. 1. Primi sunt illi, qui putant fieri non posse, ut ad hunc finem perveniant; quoniam media illis exercere nequaquam posse videntur. Ecce quomodo Salvator illis aufert errorem. 2. Secundis hæc media nimis difficilia videntur, ac deterrentur. 3. Tertii putant ad ea se non teneri, sibique persuadent minori sumptu salvari posse.

Sicuti Dei Filius suum nobis amorem testatus est
in Nativitatis Mysterio, nos illi nostrum testari, eumque diligere debemus. VII.

1. Per animi propensionem se nobis similem præbuit, & nostra corda similitudine conciliavit, præsertim cum ille, qui nostram quærit amicitiam sese submittit, suæque obliviscitur celsitudinis, ut nobis æqualem se præbeat.

2. Per gratitudinem; venit enim nos ab omnium malorum maximo liberaturus, & bonis ac benefactis cumulaturus.

3. Per justitiam; Deus enim est in omni perfectio- VIII.
num genere infinitus, qui amorem nostrum meretur, & cui titulus hic debetur: *Ecce evangelizo vobis gaudium magnum &c.*. Mysterium Nativitatis Domini allaturum est Mundo gaudium magnum.

1. Quia nihil gloriosius esse potest Deo, quam nativitas Dei hominis venientis ad reparandum cultum Patris sui, ideoque gloriam ejus; ad acquirendum illi populum novum, penitus devotum illius servituti, ad evertendum imperium dæmonis post tot sæcula regnantis; ad peccatum exterminandum; & denique ad revocandas nationes omnes ad veri Dei cognitionem, in quo vere sita est ejus gloria: *Gloria in Excelsis Deo.*

2. Quia nihil esse potest utilius hominibus, quam nuntium dominicæ hujus nativitatis, quod illis adfert pacem tamdiu expectatam, & a tot sæculis expetitam,

mediatoris, qui illos cum Deo reconciliaturus est, quem tanta ſævitia læſerunt; liberatoris, qui illos educturus eſt de ſervitutis jugo, ſub quo tandiu gemunt, ac tandem illis æternam pacem eſt procuraturus &c.

IX. In Stabulo Bethlehemitico hic univerſorum Dominus, & Magiſter primum ſcholam aperuit naſcens inter homines, ut eoſdem homines, qui hactenus indociles fuerant, ſalutis ſcientiam doceret. Profecto lectionem tradidit nobis, quam ille prior in praxim redigit, & quæ omnia cæleſtis morum diſciplinæ inſtituta complectitur: ſcilicet contemptum omnium terræ hujus magnalium, naſci volens in oppidulo, ſuis etiam ignotus, & ab omnibus derelictus.

1. Ejus condemnavit vanitatem humili ſua nativitate, & electione eorum, quæ in Mundo ſunt abjectiſſima, pauperrima, & maxime contemptibilia; hæc eſt prima lectio, quam nobis propoſuit, & quæ corrigere debet fallacem ideam, quam de mundana felicitate animo imbibimus.

2. Damnavit, & reprobavit uſum, vel potius abuſum, qui ab hominibus fit hujus magnitudinis, illa utentibus ad commoda omnia procuranda omneſque vitæ hujus voluptates. Hunc nobis errorem Salvator auferre contendit, patiens quidquid duriſſimum eſt, & ſeſe ſubjiciens omnibus auſteritatibus, ac miſeriis, quæ conſequuntur paupertatem, obſcuramque Nativitatem, quod ſibi delegit veniens in Mundum, illum ſanctificaturus.

X. 1. JESU CHRISTO naſcenti amorem negare noſtrum non poſſumus, ſi pueritiæ ſuæ illecebras reſpexerimus. 2. JESU naſcenti imitationem noſtram negare non poſſumus, ſi vim exempli ejus conſideraverimus. *Hæc eſt partitio Patris de la Peſſe*. Oſtendere

XI. poſſumus Filium Dei in Bethlehemitico ortum ſtabulo viciſſe Mundum, qui teterrimus noſtræ ſalutis inimicus, ex eo enim vires ſuas alii deſumunt: *Confidite, ego vici Mundum*. Hoc autem potiſſimum præſtitit in hodierno Myſterio, in quo magnam hanc victoriam complector, & dico: Joann. cap. 16.

1. Viciſſe Mundum in Nativitate ſua opponendo rumori, atque tumultui Mundi, ſilentium, & Nativitatis ſuæ ſolitudinem.

2. Divitiis, & voluptatibus Mundi paupertatem, ac ſtabuli miſerias.

3. Falſæ ſapientiæ, & ſuperbiæ Mundi, pueritiæ ſimplicitatem, & humiliationem. *Ex ſpecimine ſermonum pro Adventu*.

XII. Erit etiam ſermo huic aptus Myſterio, & omnino moralis, in lucem proferre S. Auguſtini ſententiam dicentis, præſepe Filii Dei eſſe tamquam cathedram Doctoris, vel Oratoris diſerti, pathetici, ac potentis, qui nobis tradit doctrinam novam quidem, ſed

1. Sublimem atque profundam, quoniam cæleſtis eſt, & veteribus Philoſophis, eruditiſque viris ignota.

2. Doctrinam facilem ad percipiendum; oculis enim tantum opus eſt ad videndum illam in praxim redactam ab ipſo docente, & mirificæ utilitatis, quia docet nos viam, quæ tenenda eſt ad ſummam felicitatem aſſequendam.

3. Doctrinam, quæ ſimul eſt concio pathetica, ad movendum apta, & ad perſuadendum, & convincendum idonea.

XIII. Hæc quoque deſumi poteſt diviſio. 1. Quid in hoc Myſterio fecerit Deus ad amorem noſtrum captandum: quid nobis faciendum, ut tanto amori reſpondeamus, & tali beneficio nos dignos præbeamus.

In priori parte uti poſſumus hoc loco S. Thomæ ex cap. 5. Opuſculi 3. *Nullum tam evidens divinæ caritatis indicium, quam quod Deus factus eſt creatum: Dominus noſter, factus eſt Deus noſter; Filius Dei factus eſt filius hominis.*

In poſteriori. Ut huic amori, & beneficio reſpondeamus, Paſtores imitandi ſunt. 1. Qui iter ingreſſi ſunt, ſimulac id nuntium auribus eorum accidit, ut cognoſcerent, atque Deum natum adorarent. 2. Qui gratias egere Deo, quod illos ad hujus Myſterii cognitionem vocaſſet. 3. Qui propter ſtatus ſui diſcrimen, non ægre ſeſe conformarunt paupertati, & humiliationi, ad quam Salvator propter amorem eorum ſe redegerat.

Suppetit nobis in hoc Myſterio, unde ſatisfacere valeamus duobus ſenſibus, qui altius impreſſi ſunt in humano corde, videlicet ſenſui gloriæ, & ſenſui miſerationis.

XIV. 1. Gloriæ ſenſus. Homines ſimiles eſſe cupiunt iis, qui in Mundo maxime excellunt, & quodammodo ipſi Deo, idque uſque a primis parentibus noſtris, qui ſibi facile nimis verba dari, paſſi ſunt: *Eritis ſicut Dii*. Illos hodierna die JESUS CHRISTUS eo collocat in ſtatu, ubi ſatisfacere poſſunt immenſo huic gloriæ deſiderio, ita ut ſi minus Deo ſimiles ſint, Deo placere non poſſint; quæ profecto ſuavis, & pretioſa neceſſitas eſt animo vere nobili. Poſt JESUM CHRISTUM natum, Deum imitor, Deum in me repræſento, in me exhibens virtutes illius. Quis ex maximis Chriſtianam fidem profitentibus Regions ſibi ingenti gloriæ non verteret præ manibus habere eadem linteamina, quibus JESUS CHRISTUS fuit involutus? Sed quam longe major eſt gloria eandem habere humilitatem, eandem abnegationem, eaſdem virtutes, quas JESUS CHRISTUS habebat?

2. Miſeratio noſtra non minus quam gloriæ ſtudium, conferet ad inferendum nobis amorem viæ ſalutis, quam JESUS CHRISTUS ingreditur, ut eandem cum illo ingrediamur. Oculi ſolum conjiciendi ſunt in miſerationem, quam ipſe nobis in hoc myſterio præfefert. Ille ad extrema quælibet redactus eſt, Numquid propter ſe? Nequaquam, per naturam ſuam glorioſus, immortalis, impaſſibilis; amore noſtri redactus in eum ſtatum, in quo hodierna die videmus. Si potuiſſet condonare nobis pœnas, a nobis pro ſalute noſtra luendas; niſi ſapientiæ, æternæque juſtitiæ conforme fuiſſet, ut ille, qui ſalvandus erat, aliquid ſuæ ſaluti conferret, JESUS CHRISTUS omnes ſibi ejuſdem labores, & onera depopoſciſſet: Sed quid nobis reliquum facit in comparatione earum pœnarum, quas ultro ſubit? Vult etiam nobis habere gratiam propter illas, quas ipſi ſubimus, quaſi eas ſubeuntes de illo mereremur optime. Quod cor poſſet non mirari tantam hanc miſerationem! Qua e contra ſuffundentur ſuavitate illi, qui cum ſpiritu fidei ad hoc Myſterium animum advertent? *Ex libro, cui titulus? Verus Spiritus, ſanctuſque uſus ſolemnium anni feſtivitatum.*

Ortus Filii Dei in terra Myſterium eſt exſtaſis, & XV.
raptus. Hoc nomen illi adeo proprium eſt, & naturale, ut nullum, hoc excepto, melius explicet illius qualitates, & eſſentiam; quia nullum eſt, quod nobis admirabilius, & amabilius videatur.

2. Hoc eſt admirabilius, propter admirabiles veritates, quas complectitur.

2. Hoc eſt amabilius propter infinita illicia, & delicias, quibus diffluit. Myſterium hoc neceſſario ſtuporem ciere debet, & admirationem. Myſterium hoc efficere debet, ut corda omnia præ amore liqueſcant.

PARAGRAPHUS ALTER.

Fontes unde hauriri copia poteſt ad propoſitas Sermonum ideas exornandas; & Auctores de illis agentes.

SAnctus Auguſtinus *ferm. 2. de Purificatione Virginis* loquitur de duplici Salvatoris ortu, divino, & humano. Sancti Patres.

Idem *Serm. 10. de temp.* loquitur item de duplici nativitate.

Idem integrum edidit librum *de duabus Nativitat. Chriſti*; & in parvo libello *de Symbolo*, docet utramque admirabilem eſſe, & ineffabilem.

Idem aliis verbis, ſed eodem ſenſu loquitur de eadem re *ferm. 59. de diverſis*, & *ferm. 26. de tempore*.

Idem, vel Auctor libri *de fide ad Petrum* loquitur adhuc de duplici Nativitate, unde infert illum juſte, & vere eſſe mediatorem hominum.

Idem *lib. cur, & quomodo Deus homo cap. 8.* agit de Nativitate JESU CHRISTI ſecundum carnem.

Idem *ferm. 20. de tempore* explicat, quot modis homo fuerit formatus; ſcilicet Adam, Eva, & reliqui homines; ſed prorſus ſingularem eſſe modum, quo JESUS CHRISTUS formatus fuit, & venit in Mundum.

Idem *ferm. 12. de Reſurrect. Domini* oſtendit nativitatem hanc adeo ſingularem Salvatoris poſſibilem quidem fuiſſe, ſed extitiſſe extremum Divinæ omnipotentiæ conatum.

Idem *ferm. 1. de accedent. ad gratiam* fuſius loquitur de JESU CHRISTI Nativitate, & de Deipara.

Idem *ferm. 56. de diverſis* oſtendit cauſſam, propter quam lætari debemus in Salvatoris nativitate.

Idem *lib. 4. de Symb.* refert miracula nativitatis JESU CHRISTI ſecundum carnem.

Idem denique de hac re loquitur in ſermonibus de diverſis ab 11. ad 26. & a 52. ad 63.

S. Hieronymus *Tom. 9. ferm. 30. & in Tomo 4.*

S. Cyprianus ſermonem edidit de nativitate; vel ſaltem ſub ejus nomine ſermo circumfertur.

S. Fulgentius de duplici nativitate Chriſti, & in *Hieroſolag.*

S. Ambroſius *Tom. 3. ferm. 12. ad 16.*

Beda *Tom. 7. & in ſermonibus variis.*

S. Gregorius Nyſſenus *orat. in natali Domini.*

S. Chryſologus *ferm. 149.*

S. Leo Papa plures habet ſermones hujus Argumenti.

S. Gregorius Nazianzenus in Tomo primo.

S. Chryſoſtomus *homil. ſuper Lucam, & in Tomo 2. ejus operum.*

Sophronii Jeroſolymitani oratio *in Biblioth. Patrum.*

S. Bernardus ſex habet ſermones in Vigiliam nativitatis; & 8. in diem nativitatis, quorum tres ſunt poſiti poſt Epiſtolas Innocentii III. *ferm. 3. Tomo 1.*

S. Bernardinus Tomo 3.

Maxi-

Maximus Taurinensis, sermone de nativitate.

Sanctus Thomas sermonem habet de hac sollemnitate.

Antiqui aliique. Catechismus Concilii Tridentini in secundum Apostolici Symboli articulum.

Gerson, *Pars.* 2. *&* 4.

Cornelius a Lapide *in cap.* 23. *Levitici.*

Granatensis lib. 6. Memorialis cap. 4. & in Meditationibus de Vita Domini nostri.

Salmeron de Infantia Christi *Tract.* 33.

Drexellius, de Christo nascente.

A Ponte in meditationibus de Mysteriis.

P. Ludovicus Franciscus Dargentan Capuccinus de Magnalibus JESU CHRISTI collatione 3.

Cardinalis de Berulle lib. de statu Magnalium JESU, sermone undecimo, de secunda JESU nativitate.

Concionatores Recentes. Bastides in secunda parte libri, qui inscribitur; Deistarum incredulitas.

Biroet. Quindecim sermones Adventus sunt de Mundi damnatione.

P. Bourdalove in Sermonibus pro Adventu duos habet de JESU CHRISTI nativitate.

P. Cheminais de eodem Mysterio.

P. Giroust in ultimo sermone Adventus.

P. Texier in Tomo Mysteriorum, & in Adventu pro die nativitatis Domini.

Pater de la Colombiere in primo tomo sermonum duos habet deinceps pro die nativitatis.

Lambert Tomo 5. Homil. 58.

P. Masson in adventu.

P. Catillon in Sermonibus in Dominicos, & festos dies Adventus.

Abbas du Jarry in Tomo primo sermonum sermone de nativitate JESU CHRISTI.

Abbas Trappensis in collationibus, vel Instructionibus duas habet, alteram pro Vigilia, alteram pro die nativitatis.

Abbas de Monmorel sermone in Evangelium nativitatis.

Sarazin Tomo secundo Adventus, sermone pro die nativitatis, exhibet JESUM in nativitate sua judicantem Mundum.

Auctor sermonum moralium in Tomo Mysteriorum.

In specimine sermonum pro adventu, duo invenies pro die nativitatis, alterum in hæc verba; *sic Deus dilexit Mundum*; alterum vero in illa: *Confidite, ego vici Mundum.*

P. Duneau in Adventu.

Auctor sermonum in omnia Ethicæ Christianæ argumenta, duos habet hujus Argumenti, alterum in secundo Tomo Adventus, alterum in primo Mysteriorum.

P. La Pesse Tomo 6. sermone de nativitate JESU CHRISTI.

Carthagena in homiliis, de duplici nativitate Christi.

Qui collectanea scripserunt. Granatensis in Locis Communibus. *Titulo; Christi Incarnatio, & nativitas.*

Labatha. *Titulo; Christi nativitas.*

Mangotii Monita.

Joannes Lopez. In Epitome Sanctorum l. 3. c. 7.

PARAGRAPHUS III.

Loci, Exempla, & Applicationes Scripturarum ad hoc Argumentum.

Parvulus natus est nobis, & Filius datus est nobis. Isaiæ 9.

Generationem ejus, quis enarrabit? Isaiæ 58.

Erunt oculi tui videntes præceptorem tuum. Isaiæ 30.

Emitte Domine agnum Dominatorem terræ. Isaiæ 16.

Rorate Cæli desuper, & nubes pluant justum. Isaiæ 45.

Expectatio Israel, salvator ejus in tempore tribulationis, quare quasi colonus futurus in terra. Jeremiæ 14.

Desiderium collium æternorum. Genesis 49.

Desideratus cunctis gentibus. Aggæi 2.

Lux gentium. Isaiæ 49.

Cum quietum silentium teneret omnia, & nox in suo cursu medium iter haberet, omnipotens sermo tuus de cælo a regalibus sedibus prosilivit. Sap. 18.

Expectabo salutare tuum Domine, Genes. 49. Verba sunt Jacob morientis.

Exultavit ut gigas ad currendam viam, a summo Cælo egressio ejus. Psalm. 18.

Peperit filium suum primogenitum, & pannis eum involvit, & reclinavit eum in præsepio, quia non erat locus eis in diversorio. Luc. 2.

Ecce Evangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo; quia natus est vobis hodie Salvator, qui est Christus Dominus. Ibidem.

Invenietis Infantem pannis involutum, & positum in præsepio. Idem.

Gloria in Altissimis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Ibidem.

Transeamus usque Bethlehem, & videamus hoc verbum, quod factum est. Ibidem.

In propria venit, & sui eum non receperunt. Joannis 1.

Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri. Ibidem.

Verbum caro factum est, & habitavit in nobis. Ibidem.

Videbit omnis caro salutare Dei. Luc. 3.

Sic Deus dilexit Mundum, ut Filium suum Unigenitum daret. Joann. 3.

Ubi venit plenitudo temporis, misit Deus Filium suum. Ad Galat. 4.

Apparuit benignitas, & humanitas Salvatoris nostri Dei. Ad Titum 3.

Cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo, sed semetipsum exinanivit formam servi accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inventus, ut homo. Ad Philipp. 2.

Ingrediens Mundum dicit: hostiam, & oblationem noluisti, corpus autem aptasti mihi, tunc dixi, ecce venio. Ad Hebr. 10.

Revelabitur gloria Domini, & videbit omnis caro pariter, quod os Domini locutum est. Isaiæ 40.

Vidimus gloriam ejus, gloriam quasi unigeniti a Patre plenum gratiæ, & veritatis. Joann. 1.

Testimonia, Prophetiæ, Figuræ Veteris, & Novi Testamenti.

Prophetæ, qui Messiæ nuntiarunt adventum, qui ex quibusdam characteribus illum cognoscendum tradiderunt, illum etiam annuntiaverunt tamquam Deum, eique promiscue omnes dedere titulos, qui ad Divinitatem tantummodo pertinebant. Hic prolixa habenda erit locorum enumeratio; præcipuos duntaxat attingo. Isaias, cujus prophetia est veluti Evangelium Messiæ palam portendit Redemptoris adventum, eumque simul exhibet tamquam Deum, & Dominum. *Dominus ipse veniet, & salvabit nos, ait cap.* 35. *Prophetæ, qui nuntiarunt Messiæ nativitatem ostenderunt illum vere esse Deum.*

Quemadmodum JESU CHRISTI Nativitas, ejusque purissima Conceptio complecti debebat infinita miracula, prudentiæ, sapientiæque Dei erat illa indigitare pluribus signis, & figuris, non secus ac Prophetiis. Hæc autem nobis connotata fuit secundum Patrum sententiam per januam Sanctuarii, quam Ezechiel clausam vidit, per lapidem, de quo loquitur Daniel, qui abscissus de monte, quin ab ullo divelleretur, visus est montis instar, & universam terram replevit: per Virgam Aaron, quæ una inter Principes Israel floruit, & rubum, quem Moyses ardentem quidem vidit, sed incombustum. *Figura Nativitatis & Conceptionis J. C.* *Ezechiel 44. Daniel 2.* *Num. 18.* *Exod. 3.*

Deus in Sanctis Scripturis sumit nomen Dei Abraham, Isaac, & Jacob; & vult præclarum hoc nomen sibi permanere in omnes generationes; sed potissimum Incarnato Verbo, quod inter nos nasci voluit, hoc nomen congruit, cujus Sancti illi Patriarchæ eximiæ extiterunt figuræ. Abraham eminus vidit diem Domini, vidit, & gavisus est, cum post sublatum in caput Isaac filii sui brachium, jam jam immolaturus unicam spem innumeræ posteritatis illius quam toties Deus illi promiserat, recepit in præmium obedientiæ suæ spem, fore ut Messias ex Ipsius progenie nasceretur, ita ut fuerit simul Messiæ Propheta, & figura. Versabatur ille ante oculos Isaac, cum deceptus mystico Rebeccæ dolo paterna benedictione sua locupletavit Jacob qui indutus vestibus Esau referebat JESUM CHRISTUM peccatoris specie involutum. Sanctus hic Patriarcha divino lumine illustratus, proculdubio prænoscens Incarnationis Mysterium minus locutus est Paterno more, quam Prophetico, eumque lacrymæ, & rugitus Esau, ut loquitur Scriptura, flectere non valuerunt, ut aliquid immutaret de illis, quæ dixerat. Jacob moriens plenus erat futura Messiæ Nativitate, cum largiens propheticas suas benedictiones filiis, qui simul convenerant ad excipienda illius verba novissima, & loquens ad Judam, ex cujus Tribu JESUS CHRISTUS proditurus erat, protulit magnam hanc, celeberrimamque Prophetiam, quam legimus in Genesi: *Non auferetur sceptrum de Juda, & dux de femore ejus, donec veniat, qui mittendus est: & ipse erit expectatio gentium.* Moyses plenus erat idea hujus Mysterii, cum ne mitteretur Dei nomine ad Pharaonem, a quo electus erat, ut liberaret populum Israel, caussatus indignitatem suam, dixit: *Mitte, quem missurus es;* illum videlicet, qui futurus est verus liberator Israel, & spes, quam præstolamur. *Viventes figuræ, & revelatio Nativitatis J. C. facta Patriarchis.* *Genes. 49.* *Exod. 4.*

Prophetia propior tempori, quod hodie recolimus, fuit Zachariæ Patris S. Joannis Baptistæ, qua confitetur Messiam futurum Mundi Salvatorem, verumque Deum. Et quomodo alloquatur filium suum futurum præcursorem illius, quem omnium vota expectabant: *Et tu puer Propheta Altissimi vocaberis:* qui procul dubio æternus est Deus, & a nemine pendens, cujus S. Joannes futurus erat præcursor, & Propheta: *præibit enim ante faciem Domini parare vias ejus.* *Prophetia Zachariæ Patris S. Joannis Baptistæ.* *Luc. 1.* *Ibidem.*

Secundum vim horum Scripturæ locorum adeo palam loquentium de Adventu, & Nativitate JESU CHRISTI hodierna die accedere possumus ad hunc puerum, eique cultum, & obsequia nostra deferre, ac ipsum in tanta infirmitate, atque humiliatione Dominum nostrum fateri.

Quod attinet ad historiam divinitatis JESU CHRISTI, necesse non est illam hoc in loco proferre; nemo enim unus ignorat, quid S. Lucas Evangelista de eadem scriptis reliquerit: Satis erit dicere, prima nuntia temporalis hujus nativitatis Verbi æterni, quod in Lege veteri figuratum, atque prænuntiatum fuerat, prima inquam nuntia allata fuisse properibus Pastoribus, quibus Deus aperuit Mysterium æque sublime, ac admirabile inaudito modo, ac prodigiis repleto, ut S. Joannes Chrysostomus inquit. Etenim 1. *Claritas Dei circumfulsit illos*. Obscura nox repente illustratur. Non fuerunt hæc fulgida phenomena, quæ nonnunquam natura parit; Non ita. Sed splendor supernaturalis generis prorsus insoliti. 2. *Et ecce Angelus Dei stetit juxta illos*. Lumen, quod illos perstringit, claritas est; qua circumdatus est Angelus illis Redemptoris nativitatem annuntians. 3. Angelo nuntianti accedit Cælestis concentus, ita ut videretur Empyreum e sedibus suis convulsum circum pastores illos se effudisse. *Facta est multitudo militiæ cælestis canentium* &c. 4. Apparitionibus accessere Prophetiæ: *Et hoc vobis signum, invenietis infantem pannis involutum* &c. Certissimum signum, nota evidens nuntiatæ veritatis hæc erit: invenietis in stabulo puerum fasciis involutum; ceterum, S. Cyprianus ait, hoc non est duntaxat signum, ex quo Messias valeat dignosci; sed Argumentum ad probanda prodigia, quæ nuper audierant.

Luc. 2. — Ibidem. — Ibidem. — Ibidem.

Discrimen inter primi hominis formationem, & J.C. nativitatem.

Jucundum fuit protoparenti nostro spectaculum videre Mundum adeo pulcrum adspectu, Cælos, elementa, admirabilem hanc rerum creatarum varietatem, & hæc omnia, ut illi deservirent creata. At non ita accidit Adam secundo, quo nomine Apostolus JESUM CHRISTUM appellat; qui vidit se in statu a priori longe dissimili. Bethlehem illi locum tenet speciosissimæ regionis Edem. Præsepe illi deliciarum est Paradisus. Adam repente creatus est homo perfectus, & vir. Salvator oritur tamquam puer vulgo; licet longe alia ratione fuerit conceptus. Nascitur, ut ita dicam, sub æneo cælo in tenebris noctis, in tristi, austeraque anni tempestate ab omnibus derelictus, quamvis potiori jure esset Rex, & Dominus universorum, quam fuerit Adam. Primus homo ex nihilo egressus est, ut omnes terræ divitias possideret; & Filius Dei venit in Mundum pauper, & rerum omnium egenus. Dives erat, & *cum dives esset, propter nos egenus factus est*: Et si verum est, quod asserit quidam Ecclesiæ Pater, Deus fingens primi hominis corpus, cogitabat de illo, quod Filius suus aliquando erat assumpturus. *Jam enim cogitabatur Deus homo futurus*: O Deus! quodnam discrimen inter opus utrumque? Ibi enim extollit hominem eo usque, ut fingat illum ad imaginem suam, hic autem Deus se humiliat, usque ad sumendam imaginem, & formam hominis ejusdem: *In similitudinem hominum factus*. Ibi proprius ipse manibus humani corporis membra disponit, limum attrectans, ex quo format eum, eumque flatu suo animans: hic autem sese huic limo conjungit, illi se applicat, cum illo se commiscet, in illum se infigit. *Infixus sum in limo profundi*. Ibi efficit, ut homo divinæ nobilitatis characterem circumferat; hic autem humanæ infirmitatis, & nihili, suscipit characteres.

2. 2ª Cor. 8. — Tertullianus. — Psalm 68.

Homines gaudere debent hac Dei hominis nativitate. Luc. 2.

Angelus, qui primus felix attulit nuntium nativitatis hominis Dei, nos docet, quo gaudio, qua lætitia nos oportet meditari fidem hujus Mysterii: *Evangelizo vobis*, ait, *gaudium magnum, quod erit omni populo*. Hoc ipsum percipimus ex laudum cantico, quod cecinit cælestis ille Angelorum exercitus, qui momento nativitatis Dei comites sese addiderunt Pastoribus. *Gloria in Excelsis Deo*, concinebant, *& in terra pax hominibus bonæ voluntatis*.

Ibidem.

Et sane promissio a Deo facta Abrahæ, cum dixit futurum, ut omnes nationes in semine illius benedicerentur, tunc cœpit adimpleri. Cum enim natus sit ex Abrahæ progenie per Mariam Sanctam genitricem suam, quis narrando referre potest omnes benedictiones, quas ejus nativitas attulit terris? Dicere sufficit, quemadmodum omnes homines mortui sunt in Adam, omnes simul spiritualiter reviviscere in JESU CHRISTO; & sicut omnes homines originem ducunt ab Adam, quoad naturam; ita illos renasci ex JESU CHRISTO, qui venit in Mundum tamquam auctor gratiæ, & gloriæ: *Qui ex Deo nati sunt*.

Joann. 1.

Applicationes quorumdam Scripturæ locorum huic argumento.

Magnum gaudii argumentum hominibus, nat vitas Salvatoris.

E*Vangelizo vobis gaudium magnum, quia natus est vobis hodie Salvator &c. Luc. 2.* En, Fideles, vestræ lætitiæ caussa: Messias per tot sæcula desideratus, *hodie natus est*, & *vobis hodie natus est*, & *natus est vobis hodie Salvator*. Nonne hoc vobis est magnum lætitiæ argumentum? Sed non Pastoribus solum, quibus Angelus felicissimum hoc attulit nuncium, verum etiam mundo universo; *Quod erit omni populo*: Sed ne quis decipiatur, & Salvator hic pro simplici Propheta habeatur, non solum vocatur *Christus*, videlicet unctus, qui titulus plurimis datur, sed *Christus Dominus*; quæ unum illum qualitas decet; atque ad innuendum modo adimpletam fuisse promissionem, quæ data fuerat David, asserit Angelus, illum natum esse in civitate David: *Quia natus est vobis hodie Salvator in civitate David*.

Luc. 2. — Ibidem.

Considerantes Filium Dei neglectum, & rejectum a suis; possumus ne optare, ut Mundo placeamus?

In propria venit, & sui eum non receperunt. Joann. 1. Salvator venit in mundum, & mundus illum agnoscere noluit; venit in propriam hæreditatem, & a suis receptus non fuit. Quam diluculo te persecuti sunt, Salvator amabilis! Mundus te odit, te ante ipsam nativitatem tuam rejicit; ego vero æternum Mundo placere vellem? Nunquid toto vitæ meæ spatio illi serviam? Sequar ne æternum ejus placita? Semper ne illius censuram extimescam? Nunquam ne illum probare, & ab eodem probari velle desinam? Quis audebit queri, Deum in partitione bonorum mundi hujus sibi non dedisse plura, quam Filio suo? O divine Salvator! paupertatis contemptus quantus est obex ad salutem! Quandonam ex hujusmodi exemplo proficiam? Si nequeo abrenuntiare bonis, quibus gaudere me vis, fac saltem, ne illis cor meum adhæreat, eaque in bonum usum convertam.

De æterna, & temporali nativitate Filii Dei.

Generationem ejus quis enarrabit? Isaiæ 9. Quis mente complecti, & verbis exprimere potest nativitatem, non æternam tantum, verum etiam temporalem hominis Dei? Non solum generationem hanc, ut Prophetæ verbis utar, per quam ab æterno genitus est a Patre sine matre, sed illam etiam, per quam in temporum plenitudine natus est a matre sine patre? Quis dicere poterit, quomodo exierit ex sinu Patris in splendoribus Sanctorum, & quomodo exierit ex utero Matris Virginis in tenebris noctis? Quis explicabit, quomodo sit inter Patrem, & Spiritum Sanctum secundum Divinarum processionum ordinem ab altero quidem productus, alterum vero producens: & cur in terris nasci voluerit inter Joseph, & Mariam, ut cum illis recentem componeret Trinitatem, prioris imaginem: *Generationem ejus quis enarrabit?* Non illam solum, propter quam in summo Cælorum vertice ad dexteram Dei viventis inhabitat, sed illam etiam, propter quam cubat in præsepi, inter brachia Virginis? Non illam solum, ubi septus est innumera Angelorum multitudine, verum etiam illa; in qua pannis involutus fuit non secus ac infantes alii: *Generationem ejus quis enarrabit?* Quis tandem narrabit nobis generationem hanc, ubi est unigenitus Dei divitis, potentis, æterni; sed illam, in qua factus est Filius hominis pauperis, infirmi, mortalis, & vitæ hujus miseriis obnoxii? Non tantum, si dicere fas est, æternam admiror generationem, quam quæ in tempore facta est; tandem enim mirum non est Deum nasci de Deo; sed hic video Deum nasci de muliere, Creatorem de creatura. Deum de Deo genitum, Deum esse, ut ille est, eandem habere naturam, eandem potentiam, eandemque bonitatem, non admodum mirum esse debet; naturalis enim ratio nos docet hunc quidem unum tantum esse posse Deum; inde vero neminem posse gignere se ipsum; non secus ac semetipsum producere. Quod autem Filius æternus, uti Pater, iterum nascatur ex Matre, quis non admirabitur veluti portentum aliquod hanc nativitatem? in qua videtur Deus factus infans; Deus pannis involutus, Deus inter Matris suæ ulnas vagitus edens. Ah! mihi altus stupor incessit, & quæro, quomodo fieri possit, ut qui semper fuit, incipiat esse, & ille, qui replet Cælum, ac terram sua immensitate, egressus sit ex utero Virginis, postquam ibi novem menses delituit? Quomodo Cæli Creator natus sit super terram, quomodo regat astra, donec sugit lac ex uberibus matris. *Mundum implens in præsepio jacebs, sydera regens*; ut loquitur S. Augustinus.

De paupertate J. C. nascentis.

Invenietis infantem pannis involutum, & positum in præsepio. Luc. 2. Quemadmodum Mundi Salvator venit facere, antequam doceret; admirabilis intercedit ratio inter ejus actiones, & verba. Incepit admirabilem illum sermonem; quem habuit in monte, & in quo omnia complexus est Evangelii placita; incepit itaque docens beatos esse pauperes spiritu: *beati pauperes spiritu*, & magnam hanc veritatem prædicavit ab ipsis primordiis vitæ suæ, quemadmodum docuit in apertione Evangelii sui. Stabulum, præsepe, animalia, pauper, & contemptibilis *Jesu Christi* nascentis apparatus clara voce, ita ut ab omnibus gentibus, sæculisque exaudiantur, clamant: *Beati pauperes spiritu*.

Matth. 5.

Verbi æterni silentium docet nos veritates, quas nos tradidit populis.

Apparuit gratia Dei Salvatoris nostri erudiens nos. Ad Tit. 2. Heu Christiani! Quam eloquens est ad nos persuadendos, erudiendosque silentium Verbi in stabulo Bethlehem! O divine Salvator! Cum enucleabas Discipulis tuis altissima tuæ Religionis Mysteria, cum revelabas illis in monte omnia arcana moralia, tum sancta, tum recentia, quorum futuri erant interpretes; cum admiratione replebas divinæ eloquentiæ

tuæ

tuæ vi populos, cum faciebas, ut benedictionibus cumularetur venter, qui te portaverat, & ubera, quæ tibi lac præbuerant; cum sub parabolarum, & figurarum integumento exponebas æternas hasce veritates, quarum magnitudo hoc egebat temperamento., ut facilius in animos populorum vim sibi facerent, eras longe dignior admiratione, quam sis in stabulo; verum nescio, utrum majorem haberes ad permovendum, & persuadendum vim, & utrum oracula sapientiæ tuæ majorem habere deberent virtutem, quam vagitus balbutientis infantiæ.

Rex cœli, & terræ venit in Mundum, ut alii mortales, iisdem miseriis obnoxius.

Sum quidem & ego mortalis homo, similis omnibus, & ex genere terreno illius, qui prior factus est, & in ventre matris figuratus sum caro. Decem mensium tempore coagulatus sum in sanguine. Et ego natus accepi communem aerem, & in similiter factam decidi terram, & primam vocem similem omnibus emisi plorans. Hæc Salomonis verbis *ex cap. 7. Sapient.* nobis ansam tribuant animadvertendi, quod si erat humilitas sine exemplo in hoc Rege agnoscere in semetipso omnes hasce miserias, & infirmitates sibi cum hominibus ceteris communes: miraculum longe majus est Dominum, & Regem Mundi totius confiteri posse se iisdem obnoxium fuisse. Hoc stuporem ciere potest in animis omnium, vere de secundo Adam dici posse, quod de primo non sine quadam irrisionis specie dictum fuit: *Ecce Adam quasi unus ex nobis factus est.* Ex Granatensi in Meditationibus de vita Domini nostri.

Genes. 3.

Agnoscenda est in puero recens nato majestas Dei, quem colimus.

Transeamus, & videamus hoc verbum, quod factum est. Luc. 2. Ingrediamur in hoc stabulum, fidem nostram excitemus, & quin diu ratiocinemur, libertatem nostri cordis affectibus impertiamur; sub hujus corpusculi integumentis veneremur infinitam Dei nostri majestatem, & cum S. Thoma clamemus: *Dominus meus, & Deus meus.* Ita est. Parvulus hic infans est Deus meus, creator meus, & verus Dominus meus. Hic qui plorat gaudium meum est; ejus infirmitas virtus mea est; ejus paupertas divitiæ meæ. Parvulus infans, sed simul magnus Deus meus, adoro te tamquam Deum; complector te, arcte admoveo te cordi meo velut parvulum, qui datus est nobis. *Parvulus datus est nobis. Venite & videte opera Domini, quæ posuit prodigia super terram.* Venite, & considerate prodigia potentiæ, & amoris Dei. Videtur sancta fuisse æmulatio inter amorem, & omnipotentiam, uter majora operaretur prodigia, altera quidem Mundum faciente, altera autem illum reficiente. Amor videri vult admirabilis per vias longe oppositas illis, quas secuta est omnipotentia. Hæc stuporem ciet in mentibus nostris videntibus effectus admirabiles, quos illa producit: Amor econtra nos in admirationem rapit videntes immensitatem Dei in infantis corpusculo coarctatam: Omnipotentem infirmitate circumdatum; Æternum adhuc recentem ab utero. Sed fatendum est amorem palmam præripere, atque in inventionibus suis esse incomparabilem. Profecto magis admiror Deum parvulum, Deum infantem, Deum inhærentem uberibus Virginis Matris, quam Deum cælos volventem, ac triplici digito Mundi machinam sustinentem. Et præsepe, quod illi est pro incunabulis, longe mihi videtur admirabilius solio. *Venite, & videte opera Domini, quæ posuit prodigia super terram.*

Joann. 20.

Isaie 9.
Psalm. 45.

Negandus non est aditus in cor nostrum Jesu Christo volenti nasci iterum nobis.

Reclinavit eum in præsepio, quia non erat locus in diversorio. Luc. 2. Cavendum est, sicuti JESUS CHRISTUS locum non invenit, ubi nasceretur in diversorio Bethlehemico, ne similiter nunc, cum non sit amplius nasciturus secundum carnem, minime inveniat locum in corde nostro, in eo secundum Spiritum nasciturus; ardenter quippe cupit hanc sumere nativitatem præ vehementi salutis nostræ desiderio. Et quemadmodum homo factus est, natus, sanctificatus, & effectus sanctitas ipsi per virtutem Spiritus Sancti, quæ omnem excedit ordinem naturæ; opus est, ut nos nascamur *non ex sanguinibus, ne ex voluntate carnis, sed ex Deo;* ut nosmet præbeamus tamquam novas creaturas in novitate Spiritus & tueamur sanctitatem, & puritatem cordis, quæ decet illos, qui per Dei Spiritum regenerati sunt. Ita agentes, ut possimus in nobismetipsis exprimere imaginem sanctissimæ hujus nativitatis Filii Dei.

Consensus misericordiæ Dei cum veritate in præsepio Salvatoris.

Misericordia, & veritas obviaverunt sibi. Psalm. 84. Misericordia, & veritas, videlicet secundum litteralem sensum Psalmi, Misericordia, & justitia obviaverunt sibi; at ubi obviaverunt S. Bernardus interrogat? in stabulo, ubi natus est JESUS CHRISTUS: dicamus potius in JESU CHRISTO. Hactenus utræque prorsus aliam secutæ viam fuerant, immo oppositam, & nihil magis aberat a misericordia, quam justitia. Hodie vero sibi obviam occurrunt; *Obviaverunt sibi.* Hactenus altera alteri opposita visa est; quia justitiæ proprium erat punire, & misericordiæ proprium parcere. Hic autem simul occurrunt venia, & punitio. Punitio cadit in innocentem; passiones JESU CHRISTI in præsepio merentur veniam hominibus noxiis, & venia, quam obtinent nocentes, nequaquam conformis est æternis Dei decretis, sed passionibus JESU CHRISTI, & pœnis, quas innocens subit & quibus subjacere dignatur.

In præsepio nobis ostendit amoris sui magnitudinem.

Dilexit me, & tradidit semetipsum pro me. Ad Galat. cap. 2. Amavit me Deus, & amor erga me suus illum impulit, ut maximum bonorum omnium mihi conferret, tradens seipsum pro me. Vultis ne, fratres, Dei nostri amorem cognoscere? Venite, & videte Deum hunc Salvatorem nascentem in stabulo, cubantem in præsepio, paleis substratum, patientem, atque plorantem. Ad hoc spectaculum cor vestrum ad misericordiam commotum, penetratum, mollitum fortasse illi amorem pro amore retribuet. Amorem hunc illius erga nos plane cognoscimus in hoc infante recens nato, in lacrymis, quas effundit, in clamoribus, quos edit, neque dicere cesso per viscera caritatis suæ Altissimum nos visitasse, ut Sanctus Pontifex Zacharias loquitur: *Per viscera misericordiæ Dei nostri, in quibus visitavit nos oriens ex alto: P. Giroust in Sermone de nativitate Domini.*

Quomodo Filius Dei se nobis præbuerit tamquam magistrum nos erudientem exemplo suo.

Erunt oculi tui videntes præceptorem tuum. Isaia. 3. Per infinitam indulgentiam Deus noster descendit ad nos, seque obtulit oculis nostris sub humana forma, ut oculi nostri semper inhærentes illi detegerent vias, quas sequi oportet, & ad quas nobis indigitandas accessit. Vidimus divinum hunc magistrum, eumque audivimus; Verbo suo admirabilia nobis tradidit documenta, sed magis adhuc persuasibilia nobis factis proposuit. Visus est primum nascens in stabulo, & stratus in præsepio; mox visus est manuum operibus vacare, sese in abjectissimis quibusque officiis exercens. Visus est orans in secessu, integrasque noctes in jugi oratione traducens. Visus est cum hominibus versari, lustrare urbes, & oppida, ubique distribuere sanctam doctrinam, quam tulerat de cælo: sed illam nobis ostendi in praxi in præsepio. quanta maximi momenti placita, paupertas, humilitas, patientia ibi perfectissime elucebant. *Idem.*

Filius Dei in præsepio magister est, quem imitari debemus.

Hic est filius meus dilectus, ipsum audite. Matth. 17. Mihi videtur Æternus Pater in hac temporali nativitate Filii sui dicere posse omnibus hominibus id, quod deinceps dixit in Transfiguratione. Hic est Filius meus dilectus, quem misi in terram futurum hominum præceptorem, *ipsum audite.* Stabulum, præsepe, lacrymæ illius, omnia loquuntur. Audite illum pauperes, ac divites, summi, & imi, vos qui lugetis in miseriis, & vos, qui dies vestros in requie traducitis, & quos sæculum opibus cumulavit. Pauperes *ipsum audite,* Deum hunc in paleis jacentem, & ex illius documentis proficite. Vobis non est ultra conquerendi locus, cum videatis illum vobis pauperiorem. Immo conditionem vestram plurimi facere vos decet, hæc enim illa est, quam elegit. *Ipsum audite, &c.*

Discrimen inter consilia Dei, & Principum terræ.

Exiit edictum a Cæsare Augusto, ut describeretur universus orbis. Lu. 2. Quam longe aberrant a cogitationibus Dei hominum cogitationes! & quam varia sunt Cælestis Regis consilia a consiliis Principum terræ! Augusti edictum nonnisi effectus est superbiæ; & donec Imperator iste in id unum intentus est, ut suam ostentet potentiam, Filius Dei, qui regnat in Cælo, sese super terram humiliat, obedientiam exercet, parvulum se in hominum oculis facit. Vult matrem quoque suam, a qua in utero gestabatur censeri, ut pareat potestatibus, quibus dominatur, & hoc pacto nostram superbiam confundat. *Ex libro cui titulus: Recentes animaverſiones in S. Lucæ Evangelium.*

Paupertas fuit causa, propter quam Joseph, & Maria a diversoriis omnibus arcerentur.

Reclinavit eum in præsepio, quia non erat eis locus in diversorio. Luc. 2. Peperit illum in præsepio. Terræ Principes magnificas habent ædes: opifex pauperrimus domunculam habet, ubi habitat, & Universorum Dominus nascens, nonnisi stabulum invenit, ubi se ab aeris protegat inclementia. Joseph, & Maria neminem inveniunt in Tribu sua, neque in familia sua, qui illos domi suæ velit excipere. Quam diluculo incipis, Salvator, hominum duritiam, atque contemptum experiri! *Ex eodem.*

Dei Filius agnitus non fuit ab expectantibus illum, & qui modo eum norunt, ex ejus adventu minime proficiunt.

In propria venit, & sui eum non receperunt. Jo. 1. Omnes Sancti Patriarchæ poposcerant hunc liberatorem Israel, & Dominus se adstrinxerat, se illos voti reos effecturum. Immo jurejurando pollicitus fuerat Abrahæ, & Judæorum nemo de illius promissionibus ambigebat. Tamen Liberator hic adeo exoptatus, adeo sollemniter promissus, adeo certe expectatus agnosci non potuit a suis tunc etiam, cum illis splendidissima præbebat divinæ suæ potestatis indicia. Stupendum exemplum cæcitatis populi illius! .... Præterea liberator hic promissus hominibus efficere debebat, ut illi inimicorum suorum jugum excuterent, eosque in statum adducere serviendi Deo sine timore, semperque ambulandi in via sanctitatis, atque justitiæ. Undenam igitur factum est, ut ingens numerus eorum, qui te agnoscunt, vivant adhuc in dæmonis captivitate, & in viis iniquitatis mordicus hæreant? Nunquid nimis parum egisti; nimis ab illis exegisti, ut vincula eorum infringeres? Caussa humanæ infelicitatis nonnisi in hominis indocilitate, & cordis ipsius corruptione quærenda est.

PARA-

PARAGRAPHUS IV.

Loci, & Sententiæ Sanctorum Patrum hujus Argumenti.

O Mira pietatis affectus! o inæstimabilis ardor caritatis! Quis unquam sperare posset, ut ex Deo ante tempora natus pro hominibus nasceretur, ex femina homo factus? S. Augustinus serm. 15. de sanctis.

Deus suus factus est frater meus. Idem ferm. 19. de diversis.

Christus formam viri sumendo, & de Virgine nascendo, utrumque sexum honorandum judicavit. Idem contra Faustum.

Omnia miracula superat, quod Christus est de Virgine natus, Matris integritatem solus potuit nec conceptus violare nec natus. Idem tract. 91. in Joannem.

Nobilitas fuit nascentis in nativitate patientis, & nobilitas patientis in divinitate nascentis. Idem ferm. 30. de tempore.

Vis nosse qualis est, qui sic natus est? audi quis, & quantus est: Verbum Patris; Artifex mundi, lumen cæli, pax terræ, hominum salus, errantium via, bonorum jucunditas. Idem ferm. 1. de accedent. ad Grat.

Sic nasci voluit excelsus, humilis, ut in ipsa humilitate ostenderet majestatem. Idem lib. 2. de symb. c. 5.

Licet scire, quod natus sit, non licet discutere, quomodo natus sit: ineffabilis enim illa generatio: unde Isaias, generationem ejus, quis enarrabit? Ambros. contra Her.

Ex nobis accepit, quod proprium offerret pro nobis, ut nos redimeret ex nostro; & quod nostrum non erat, ex suo nobis divina largitate donaret. Idem de Incarnatione.

Miror Deum in utero Virginis; miror omnipotentem in incunabulis. Christianus.

Nativitas Christi mors est vitiorum, & vita virtutum. S. Leo.

Sic nasci voluit, quia sic amari voluit. S. Chrysologus ferm. 550.

Christus in spirituali præsepio quærendus. Chrysostomus ferm. 9. in Epist. ad Roman.

Me illius infantis fletus abluunt, illæ lacrymæ peccata mea laverunt. Euseb. Emissen. homil. de Symbol.

O nativitas honorabilis Mundo, amabilis hominibus collati magnitudine beneficii! investigabilis etiam Angelis sacri profunditate Mysterii. Bernard. in vigilia nativ.

Ubi aula Regia? ubi thronus? ubi curia regalis frequentia? Nunquid aula est stabulum, thronus, præsepium, & totius curiæ frequentia Joseph, & Maria? Idem ferm. de Epiphan.

Summus omnium, imus factus est omnium. Quis hoc fecit? Amor dignitatis nescius, dignatione dives, affectu potens, suasu efficax. Idem ferm. 24. in Cantic.

In Mundum venit, a quo non aberat, sed apparuit, qui latebat. Idem ferm. 3. de Adventu.

Venit Medicus ad ægrotos, redemptor ad venditos, ad errantes via, ad mortuos vita. Idem ad milites Templi.

Clamat stabulum pœnitentiam, *clamat præsepe, clamant lacrymæ, clamant panni in Christi nativitate.* Idem ferm. 6. de nativit.

Natus quibusdam nondum Christus est. Idem de resurrectione Domini.

Si nihil præter carnem carnalis homo novit audire, ecce Verbum caro factum est. Audiat illum vel in carne carnaliter, ut ita dixerim, prædicatum. Idem ferm. de nativit.

Quod carni molestius est elegit. Idem.

In signum positi sunt panni, sed in signum, cui a multis hodie contradicitur. Idem ibidem.

In his omnibus judicium mundi arguitur, subvertitur, confunditur. Idem.

Pro peccatis lacrymas fundit, pro quibus & sanguinem fundet. Idem.

Lacrymæ Christi mihi pudorem pariunt, & dolorem. Idem.

JESUS CHRISTUS Filius Dei nascitur in Bethlehem Judæ. *Quid annunciari dulcius poterat? quid delectabilius commendari? quid tale unquam auditum est, aut quid simile unquam mundus accepit? o breve verbum de verbo abbreviato, sed suavitate cælesti refertum!* Idem ferm. 1. in vig. nativ.

Nascitur JESUS, *gaudeat quisquis ille est, quem perpetuæ damnationis reum adjudicabit conscientia peccatorum.* Idem ibidem.

Aut ille fallitur, nempe CHRISTUS, *aut mundus errat &c.* Idem ferm. 3. de nativ.

Quanto minorem se fecit Deus in humilitate, tanto se majorem exhibuit in bonitate, & quanto pro me vilior, tanto mihi carior. Idem ferm. 12. in Cantic.

Intoleranda impudentia est, ut ubi sese exinanivit Majestas, vermiculus infletur, & intumescat. Idem ferm. 10. de nativ.

Quid mirabilius, quid cogitari potest dulcius, quam Deum videre factum esse fratrem nostrum? S. Bonav. ferm. 6. de Adventu Domini.

Christus non solum loquendo, sed etiam nascendo magister fuit. August. lib. 22. in Faustum.

Officium humilitatis (ita stabulum appellat.) Idem ferm. 22. de tempore.

Doctrinam tandem humilitatis agnosce, etiam nondum loquente doctore. Idem ferm. 24. de temp.

Studeamus esse sicut ille parvulus, discamus ab eo, quia mitis est, & humilis corde, ne magnus scilicet Deus sine causa factus sit parvulus. Guillelmus Parif. ferm. de Domin. 1. Advent.

O gratissimi, dulcesque vagitus! per quos stridorem dentium, æternosque ploratus evasimus. Aug. ferm. 9. de tempore.

Cum in multis mirabilis, amabilisque appareat Deus; in nullo tamen sic mirabilem, amabilemque suam hominibus patefacit caritatem, sicut cum Deus homo factus est. S. Laurent. Justin. de casto connubio.

Advertite solem in nube, Deum in homine, in luteo vasculo carnis nostræ splendorem gloriæ, candoremque lucis æternæ. Guerrinus Abbas lib. 2. de nativitate Domini.

PARAGRAPHUS V.

Quidquid ex Theologia penu depromi possit in hoc Argumento.

Dei Sapientiæ ad id, ut cognosceretur & coleretur ab hominibus longe admirabilior fuit, cum natus est in stabulo, quam cum eduxit terrarum orbem ex nihilo.

PRæclarum est Apostoli S. Pauli principium, quod cum mundus non cognovisset Deum in mirabilibus Sapientiæ ipsius operibus, voluerit Deus illum erudire ea agendi ratione, quæ insaniam, stultitiamque sapit, & se cognoscendum homini tradere omnes hominis cognitiones subvertendo. Profecto de Salvatoris præsepio dici potest, quod S. Paulus ait de illius cruce, & morte: Etenim quid stultius in speciem, quam velle ab omnibus hominibus adorari in præsepio? quam dare stabulum, pannos, puerum pro signis Regis Cæli, ac terræ Pastoribus, qui per se impares erant cognoscendo magnalia Regis invisibilis, & immortalis sub speciebus adeo humilibus, & contemptibilibus? Tamen hæc Dei ratio admirabilior est, ac Deo dignior ea, quam secutus est, ut nostrum sibi cultum conciliaret in creatione Universorum; & prima hæc adoratio Dei facti carnis in terra, nobis illum exhibet in statu digniori nostris obsequiis, quam in visibili pompa creaturarum, quæ sunt opera Verbi sui.

Consilium Incarnati Verbi in humilitate nativitatis suæ.

Præcipuum Incarnati Verbi consilium in suæ Nativitatis Mysterio fuit, 1. Docere homines exemplo suo viam, quæ ducit in Cælum, videlicet contemptum divitiarum, & honorum Mundi hujus: quod constat. 2. Auferre Judæis ideam, quam de Messia conceperant, qui arbitrabantur illum in Mundum esse venturum cum omni magnificentia, potentia, & Supremi Monarchæ apparatu. Hac de caussa non norunt illum Legis Doctores, & sapientes Israel, qui hanc sibi proposuerant ideam Messiæ prorsus gloriosi, triumphantis, & cum omni comitatu eorum magnalium, ex quibus humana prudentia illum cognoscere posset. Hac, inquam, de caussa, abscondit se prudentibus sæculi, secundum oraculum verbi sui, cum interea sese prodat parvulis, hoc est, pastoribus Bethlehem. Profecto mirum est, hos Legis Doctores, & consultissimos Jerusalem Scripturas præ manibus habentes, ac in jugi expectatione viventes Messiæ, & qui cognoscere poterant ex manifesto effectu prophetiarum, quæ complebantur, jam advenisse felicissimum nativitatis ipsius tempus: mirum, inquam, est, ipsos ne pedem quidem movere ad illum quærendum, eumque adorandum. Sed cum illi sibi concinnassent ideam Adventus Salvatoris sui omnino aliam ab ea, quæ erat futura, & cum confudissent circumstantias secundi Adventus ejusdem cum illis primi, sperabant, luce, rumore, & pompa, quæ nativitatem illius concomitarentur, se admonitum iri; & fallaci hac expectatione freti, mordicus occaluerunt in oblivione, quæ illis quidem funesta æque fuit, atque contumeliosa Messiæ; quoniam nemo ex carnalibus Judæis illis occurrit, ut illum recipiat, eique præstet obsequium.

Cur Salvator voluerit, ut magnitudo, & humilitas simul concurrerent in eo modo, quo nasci voluit super terram.

Quomodonam res adeo diversæ in Salvatoris nativitate consentiunt? habitare cum jumentis, & ab Angelis adorari, a quibus nativitas ejus nunciatur. Extollitur simul, & deprimitur, magnus simul, & parvulus; parvulus in stabulo, & præsepio, sed magnus in cælo, ubi astra illum honorant, & Angeli ejus laudes concelebrant. Quid sibi vult hinc quidem tanta magnitudo, inde vero humilitas tanta, quas divina Sapientia in uno tantum Mysterio voluit commiscere? En autem ratio. In JESU CHRISTI persona duo semper consideranda sunt; alterum quid ipse erat per se: alterum caussa propter quam venit in Mundum. Si consideratur id, quod erat, nullus est honor, nulla est gloria, quæ illi non debeatur, quoniam erat Dei Filius. Sed si caussam intueris, propter quam descendit in terras, operæ pretium erat, ut ibi in humilitate appareret, quoniam venerat nostram curaturus superbiam. Non igitur sine sapientia admirabili factum

est,

est, ut Salvator simul & humiliationem, & magnitudinem præ se ferret, altera quippe necesse erat, ut medicinam afferret tantæ, atque inveteratæ superbiæ, qualis nostra est; altera vero, ut liqueret quisnam esset ille, qui ad Mundum curandum accesserat. Alterum necesse erat, ut cognosceretur, qualis esset, alterum vero, quam ob caussam veniret.

Cum Dei Filio optio data fuerit nascendi in splendoribus, & affluentia, elegit stabuli paupertatem.

Nonnulliorum Sanctorum Patrum, atque Theologorum sententia est, in ipso Incarnationis Verbi momento, Deum illi proposuisse duplicem viam prorsus oppositam homines salvos faciendi, videlicet per rerum omnium copiam, vel inopiam, per lucem, ac delicias regni, vel per tenebras, atque miserias nativitatis, & conditionis contemptibilis: Eique optionem factam, ut alterutram ingrederetur; eumque illam optasse, quam amplexum fuisse videmus. Opinio hæc in Scripturis non caret fundamento, neque sectatoribus in schola: sed quomodocumque res se habeat; sive Unigenitus æterni Patris per se paupertatem elegerit, vel æternus Pater optionem fecerit, certum est, in Dei æstimatione paupertatem prævaluisse divitiis, stabulum, & præsepium Bethlehem Monarcharum ædibus, ac thronis, & Creatorem universorum in nativitate sua voluisse rebus omnibus indigere.

JESUS CHRISTUS natus in stabulo, & recubans in præsepio objectum est cultus nostri.

Asserere JESUM CHRISTUM in præsepio profundissimæ humiliationis suæ tempore ex tunc dignum esse objectum cultus nostri; veritas est, quæ nullam patitur dubitationem, ubi satis perpenditur. Re enim vera infans, qui vagitibus suis hodierna die nos emollit, idem est Deus, qui intra paucos annos naturæ leges daturus est, suscitaturus mortuos, sibimet vitam redditurus, suamque probaturus divinitatem mirificis prodigiis. Hinc ille modo, licet obmutescat, Verbum est; licet pannis involutus, liber est, & a nemine pendet: licet adhuc rubens ab utero, est ante Abraham, & ab æterno genitus in splendoribus Sanctorum. Itaque ut illum adorare possimus tamquam Deum, necesse non est, ut imperitaverit in cælo, in terra, & in mari, suprema hæc auctoritas olim conciliavit illi hominum cultum, & obsequia. Ab incunabulis, ab ipso in mundum ingressu jam est Verbum caro factum, & per paupertatem suam detegere jam valeo Deum meum, & Creatorem meum. Propter eandem caussam æternus Pater illius, S. Paulus, inquit, eo momento, quo illum primum ostendit mundo in paleis jacentem, pannis involutum, totis artubus contremiscentem, gementemque, præcepit cælestibus Angelis, ut primi exhiberent illi honores illius debitos dignitati. *Cum iterum introducit primogenitum in orbem terræ, dicit, & adorent eum omnes Angeli ejus.*

ad Hebr. 1.

In hoc Mysterio potissimum Deus ostendit nobis amoris sui magnitudinem.

Deo satis non fuit cor nostrum petere, illud lucrari voluit; & si nosse cupitis, quo pacto, dicam, hoc factum fuisse in hoc ineffabili Mysterio nobis detegendo omnem amorem, quo nos prosecutus est; unde factum est, ut S. Chrysostomus Mysterium Dei nascentis appellet, manifestationem amoris divini. Et ratio est, quia Deus in Mundi creatione ostendit potentiam suam, sapientiam vero suam in omnium creatarum rerum regimine præ se tulit; justitiam vero suam in extremo judicio manifestabit: Sed ubinam ejus amor eluxit? in nativitate sua cum se in terris humanitate nostra indutum ostendit. JESUS CHRISTUS in sinu Patris sui amabit homines, verum est; sed latebit adhuc quousque illos amaret: Amor iste erat absconditus; Sed Deus pauper, Deus humiliatus, Deus in passibili, mortalique carne, omnia detegit. Hoc apertissimum est testimonium, & ut ita dicam, opus præstantissimum amoris sui.

Filius Dei venit in terram futurus omnium virtutum prototypus hominibus.

Omnis Christiana perfectio in ea continetur morum disciplina, quam JESUS CHRISTUS oriens exercuit. Dei Filius secundum nonnullorum Theologorum sententiam, non venerat in terras solum ad peccatum hominis reparandum; verum etiam ad hominem virtutibus imbuendum. Se illi similem præbuerat non solum, ut eorum esset Redemptor, sed etiam, ut eorum esset exemplum: ita ut etiamsi homo paruisset, nihilo tamen secius Salvator humanam carnem assumpturus fuisset, ut illis præfulgeret exemplo obedientiæ Patri suo debitæ; quod coegit illum, ut ab ipsa nativitate ostentaret præcipuas virtutes, & maxime essentiales, quarum ideam proposuerat; ideoque S. Ambrosius testatus est, virtutes omnes in illius personam quodammodo incarnatas fuisse.

Quomodo Filius Dei factus fuerit similis nobis.

Cum Dei Filius voluit se nobis similem præbere, se hominem faciens, nequaquam satis esse arbitratus est similem nobis fieri per ea, quæ in nobis excellunt, videlicet per animam intellectu, & ratione præditam, quæ nos super bruta extollit animantia. Sed ut omnimodam cum nobis haberet similitudinem, dignatus est se conjungere cum eo, quod in nobis humillimum est, accipiens corpus ejusdem naturæ, cujus est nostrum. Ad hæc similitudo ista, quam cum nobis habere voluit non est duntaxat in speciem, velut illa, sub qua Angeli nonnunquam hominibus apparuerunt; quæ quidem hæresis est anathemate percussa a primis Ecclesiæ sæculis; sed similitudo realis, & effectiva; similitudo naturæ, quæ omnia habet lineamenta humilitatis, miseriæ, & infirmitatis humanæ: verbo ejus rei, quæ cum Dei natura omnino simul esse non potest.

ba.

Dei Filius, qui Dominus erat locorum, & temporum elegit nativitati suæ quidquid erat magis incommodum.

Existimandum non est Filio Dei id accidisse, quod aliis hominibus usuvenit, qui nascuntur, quin sciant, & qui sibi non eligunt tempus, vel locum suæ nativitatis: sed Salvator, qui in utero matris suæ de rebus omnibus disponere poterat, elegit, atque determinavit omnes hujus Mysterii circumstantias, ut docet S. Augustinus. Sed quomodo nam hac utitur potestate? ut nascens exerceat, quod homines docturus accesserat, mortificationem, paupertatem, humilitatem. Hac de caussa hyemis tempus elegit, quod maxime rigidum est; nasci vult in stabulo, expositus omnis aeris inclementiæ. Elegit concubiæ noctis tempus, quo vis frigoris maxime sævit; nascitur in extrema paupertate, sine ullis ad id commodis, ab omnibus generatim omni ope destitutus, ut sine solatio patiatur.

PARAGRAPHUS VI.

Delecti ex Asceticis, recentibusque Concionatoribus loci hujus Argumenti.

Sancta Virgo ab omnibus diversoriis Bethlehem rejecta secedere cogitur in stabulum in lucem cæli, terræque Dominum editura.

SEntiens Virgo sanctissima instare tempus puerperii in Oppidulo Bethlehemitico diversorium quæsivit, nec invenit præ turba eorum, qui undique confluebant; cum domus ditioribus hospitibus reservarentur. Sancta Virgo, & Sanctus Joseph fortasse habebant, unde solverent pro secessu, quandoquidem hunc requirebant; sed procul dubio non erat in Bethlehem locus adeo pauper, qui JESUM CHRISTUM exciperet. Huic opus erat macerie undequaque fatiscenti, opus erat stabulo, quo personæ duæ Deo carissimæ, & maxime verendæ, undique ejectæ sese recipere tenerentur. O Salvator, quam diluculo incipis Mundi superbiam damnare, atque confundere! Hoc in loco terrarum omnium abjectissimo natus est supremus Mundi Dominus. Quod spectaculum hoc mirabilius! Deus puer, & puer hic, qui Deus est, pro quo in cælo nihil satis magnificum est, & cujus thronus astris sublimior est, Jacet in præsepio, flatu duorum animalium calefactus, omnibus aeris contumeliis expositus, tempore anni sævissimo, cum interim tot Principes subditi illius in magnificis oriuntur penetralibus, & in omni commodorum affluentia! Heu Domine! quam tandem concipere nos oportet paupertatis ideam! & quis merito conqueri poterit de sorte sua, ubi videat hoc in statu JESUM CHRISTUM? *Pater Croiset Tomo 2. recessuum suorum.*

Sensus Sanctæ Virginis ad hanc necessitatem redactæ.

Maria præ ceteris agnoscens admirabiles Filii sui dilectissimi qualitates, non nisi silentio suam exprimere potest admirationem: quamvis hæc repulsa, non nisi propter Filium suum illi gravis extiterit. Quinam illius fuere sensus ad hujus præsepis, ad vilium jumentorum, & omnigenæ egestatis, ad stabuli hujus adspectum? Hæccine, dicere poterat, æterne Pater, incunabula sunt nativitati Filii tui destinata? Hoccine ejus palatium? Hæccine sunt honoris, & qualitatis ejus insignia? &c. Sed saltem quænam sunt nostra obsequia? *Idem.*

Salvatoris nativitas conformis fuit consilio, quod habuit elevandi hominem, quin intumesceret.

Humiliatio, quæ subit oculos vestros hodierna die, Fideles, vobis nequaquam stuporem injiciat. Infans pannis involutus, & jacens in præsepio! Quænam signa ad Deum cognoscendum? Hic ergo Messias ille per tot sæcula expectatus, tot oraculis promissus, tot figuris præsignatus; a tot Prophetis prænunciatus; desideratus gentibus, spes Israel, dæmonum terror, Mundi Redemptor, cæli, terræque triumphator? Agnoscamus ex mysticis hisce signis Incarnati Verbi admirabilem divinæ Sapientiæ rationem. Cum vellet hominem quidem elevari, sed citra superbiam, & deprimi sine sordibus, voluit ut nos ad ipsum usque ascenderemus, ipso ad nos usque descendente, ut nos adduceret ad apicem exaltationis per gradus, qui nos in humilitatis spiritu continerent. Voluit igitur ad id se adorari sub forma pauperis infantuli, infirmi, rerum omnium egeni, suam celare magnitudinem sub humiliatione, divitias sub paupertate, potentiam sub infirmitate ad infringendam hominis superbiam, ex peccato ejus profectam, quin auferat illi propriæ excellentiæ sensum profectum a Deo. *Abbas du Jarry Sermone pro Nativitate Domini.*

Dei Filius ostendit se magnum esse contemnens pompas, & opes terrenas in sua nativitate.

Principes terræ nascuntur in purpura, & vanitas eorum superbis titulis decoravit illos indigitantibus nitorem, & magnificentiam incunabulorum suorum; sed Rex cæli oriri voluit in paleis, quia Mundus, qui opus est manuum illius, nihil habet ipso dignum. Tamquam universorum Creator in sole posuit solium suum; sed quatenus Redemptor constituit illud in stabulo, & præsepium fuit ejus incunabula. Videre mihi videor omnes divitias, omnia magnalia, & sæculi pompas ad pedes divini hujus infantis. Ne immoremur in hac contemptibili specie, quæ in infantulo hoc Augusto nos posset deterrere; licet imbecil-

lus,

dus, infimaúsque videatur, Isaias Propheta illum Deum fortem appellat. *Idem*.

Qua in re Dei Filius in nativitate sua ab aliis infantibus differet.

Hic infans est, S. Bernardus ait: sed *sciens eligere bonum, & reprobare malum*. Ceteri pueri plorant, & gemunt per infirmitatem; hic plorat, & gemit per Caritatem. Illi opem fletibus poscunt, hic affert; in illis patitur natura; in hoc gratia nos docet: In illis balbutire effectus est ignorantiæ; in hoc inventum sapientiæ. Hinc lacrymæ sunt humanæ infirmitatis solatium, inde sunt divinæ potentiæ temperamentum. Heu fratres! Si hoc non afficimur objecto, & non illustramur, quid flectere poterit cordium nostrorum duritiam, & mentium cæcitatem. *Idem*.

Salvator nascens in paupere statu, quid pleritque Christianis dicere possit.

Consideremus, Fideles, Dei Filium in paupere suæ nativitatis apparatu; quid hoc in statu dicit nobis? Spiritu ingrediamur in stabulum, audiemus vocem dicentem nobis, pudeat vos domum vestrarum, quæ totidem sunt palatia, tot supellectilium, ac inutilium indumentorum, cum ego habeam pro cubili præsepe commodatum mihi, & pro sociis meis duo jumenta. Pudeat vos magnificorum conclavium, ad quæ conamini prohibere aditum vel levissimum tempestatum incommodis, dum stabulum semiclausum me objicit tempestatis adeo sævæ frigoribus. Pudeat vos contemptus, in quo habetis quidquid humiliare vos potest; præcautionis, qua utimini, ne videamini eo in statu, quem vestra vanitas horret; artium, quibus estis abusi ad tegendam paupertatem, quam vobismet gloriæ vertere debebatis; horroris, quo execramini quidquid abhorret a pompa hujus sæculi, quam adfectatis. Pudeat vos gestare fortasse notas paupertatis, & humilitatis JESU CHRISTI in statu vestro, & contendere, ut apud vos niteat luxus sæculi, & pompa. *Idem*.

Quinam sit hic infans, qui in tanta paupertate venit in Mundum, & quæ sint ejus qualitates.

Contemplemur magnum istud objectum, quod nobis exhibet fides; Spiritu ingrediamur in hoc stabulum; videamus Deum hunc absconditum, qui in tenebris noctis, in creaturum rerum omnium silentio, & rerum omnium egestate, se pauperem facit, nos locupletaturus. Filius hic nascitur in stabulo desertus, & ab omnibus derelictus. Hic Deus est, cujus omnia sunt opera, & cui omnia parent. Hæc est æterna Sapientia, quæ omnibus Dei consiliis adsistit, & quam ille possedit ab initio viarum suarum. Adorabilis ista sapientia in membris infantuli hujus abscondita, genita erat in splendoribus Sanctorum. Homo ingrate, & cæce cognoscere noluisti hanc divinam Sapientiam in divitiis Magnificentiæ ipsius, num cognoscis eam in stabuli paupertate? Tu cumulatus tot bonis, & benefactis non agnovisti manum illius, qui effudit illa in te tanta cum largitate; aurem obstruxisti voci huic per tot ora clamanti, quot sunt creata: o homo, adora Dominum Deum tuum! Amor industrius aliam illi vocem suppeditavit, ut persuaderet tibi, & per præsepii sui paupertatem te erudit. *Nunc ergo filii audite me*. *Idem*.

Proverb. 8.

Dei Filius Magister est nos in Bethlehem eos statu erudiens.

Heu, Fratres mei! quid non dicit divinus hic puer, Verbum hoc divinum tacens, atque balbutiens? Ne laboremus quærentes regulas pietatis, quas sequamur: quidquid nobis sciendum, & exercendum est, ex hoc adorabili libro percipiemus. Omnes Prophetæ, Doctores omnes, omnes Apostoli loquuntur per os illius, qui os illorum aperuit. Stabulum Bethlehem schola est, ubi omnes Christiani erudiri debent in scientia salutis. Omnes Cæli viæ, omnes salutis semitæ per illum incipiunt, & in illum desinunt, qui principium est, & terminus; & qui cum sit via, veritas, & vita, omnibus hominibus Cæli viam aperuit. Dei mei Providentia! S. Bernardus exclamat, quam admirabilis es! Carnalis, & animalis homo divina concipere non poterat; Sapientia ipsa facta est caro, ut se præberet sensibilem, atque intelligibilem carneis hominibus. Deus non profert amplius oracula sua per homines sancto furore correptos; non amplius mysticis locutionibus, involutis terminis, de summo montium cacumine loquitur inter fulgura, atque tonitrua, sed ex specu, ex præsepio, in tranquillæ noctis silentio loquitur per os Infantis pannis involuti increata loquitur Sapientia: *Ecce tibi in carne exhibetur Sapientia*. Venite sublimes spiritus, profundi Philosophi, callidi Politici, stabulum hoc ingredimini, ecce lyceum vestrum, vestra academia. Venite, abjicite superba dogmata vestra, sermones elaboratos, captiosas argumentationes vestras ad pedes Doctoris hujus adorabilis, qui eorum detegit vanitatem, errorem, inscitiam. Totus Eloquentiæ fastus, totum Philosophiæ acumen, tota politicæ vestræ versutia ad magni hujus objecti adspectum evanescit: *Ecce tibi in carne exhibetur Sapientia*. Evangelici præcones! beata æterni Verbi hujus organa, quod vos mittit; quæ non secus ac Joannes Baptista voces estis, ut prædicetis in templis Dei Magnalia, prosternite vos coram Infante hoc, qui nonnisi vagitus edere potest; fatemini hunc esse Magistrum, qui Prophetarum, & Apostolorum linguas fecit esse disertas, qui in ore Martyrum, & Virguncularum posuit verba, quæ confundere poterant Tyrannos, & Sapientes Ethnicos: cumque illum adoraveritis profundo, humilique silentio, loquimini, & in admirationem, ac laudes erumpite: consecrate omnia Eloquentiæ ornamenta in gloriam illius, qui vobis largitus est illam. Beati dociles auditores, qui aperientes cordis auriculam invisibili huic Concionatori, qui loquitur illis per os vestrum, audire possunt vocem Dei in hominum voce! Erudi nos igitur, divine puer. Non loquimur pro te, nisi ut hortemur Fideles, ut pro te nos audiant, & intelligant. *Idem*.

Dei Filius jam ex ipsa nativitate se Messiam ... & Messiæ munere functus est.

Jam balbutientis Infantis vagitus silentium indicunt celeberrimis dæmonum oraculis; jam solis hujus radii in ipsa etiam eclypsi nova cient in cælo sydera, & dissipant densissimas Idololatriæ tenebras: jam Ecclesiæ fundamenta attolluntur, jam pax inter cælum, ac terram evulgatur; jam resonat aer plausibus, lætitiæque concentibus: adeo verum est hoc præsepium, hunc infantem, hos pannos esse conformes qualitati Messiæ, quandoquidem efficiunt, ut palam ejus potentia illucescat, & gloriose Ministerii sui munera prævertant... O nox pulcrior quocumque pulcherrimo die! qua fit aperitio Evangelii per Cælestes nuncios; qua Deus non annunciat amplius Messiam in Prophetis, figurarumque involucro; sed ubi Angeli locum designant, & signa nativitatis ostendunt; qua rudes, rusticique Pastores, interius superno lumine afflati, supra semet elati vivido, acutoque vivæ fidei radio fiunt primi Incarnati Verbi adoratores. Quodnam objectum debet magis in tanta miraculorum congerie oculos nostros remorari, quam Dei nativitas continet! *Idem*.

Paupertas JESU CHRISTI nascentis.

JESU CHRISTI nascentis paupertas nos magis percellit in eo, quod celebramus Mysterio, cum primum sit signum, sub quo se nobis Mundi Salvator ostendit: *Hoc erit vobis signum &c.* Illa primum esse debet hominis Christiani lineamentum, & veluti basis Religionis. Idcirco Evangelium, bonum hoc nuncium, hæc apparitio Regni Dei, magnum hoc lætitiæ argumentum ab Angelis nunciatur Bethlehemiticis Pastoribus simplicibus ovium custodibus, qui cum essent conditione, ac statu pauperes facilius fieri poterant pauperes spiritu, & affectu, ut primi quodammodo fierent Christiani, palam in personis suis præseferentes fundamentalem Evangelio suo regulam, docentes nos, humiles tantum, & pauperes spiritu dignos esse, qui assequantur Mysteria, quæ continentur in paupertate, & humilitate Dei nascentis in stabulo. *Idem*.

Idem seq. ista argumentum.

Ingrediamur spiritu in hoc stabulum, ubi Deum videmus rebus omnibus indigentem. Nonne in ipso vitæ suæ exordio nos docet hanc spiritus paupertatem, quam constituit sui Evangelii principium, hanc virtutem adeo caram Salvatori, qui cum nasci voluerit pauper, voluit deinceps pauper & vivere, & mori. Hæc virtus est, quam nobis in præsepio commendat. Beatus ille, qui assequitur Mysterium Dei exinaniti, ut bonis nos cumularet! *Beatus qui intelligit super egenum, & pauperem*. Beatus, qui per externam hanc egestatis, & miseriæ caliginem detegit Deum Majestatis, qui se pauperem fecit, ut nos divites faceret. *Idem*.

Psalm. 40.

De statu, in quo Dei Filius venire voluit in Mundum.

Fingi ne potest ingressus in Mundum magis obscurus, miser, & incommodus statu Salvatoris? Mortalis redigi ne potest ad inopias magis, quam Beatissima Virgo, cum longo, molestoque itinere impedita, nullum nacta diversorium, & sentiens adventare terminum, quem Incarnata Sapientia præscripserat, ut in lucem prodiret: Virgo hæc peperit illum in derelicto stabulo, inter duo animalia, quæ illic inveniebantur. Ecce illum proculdubio a primo vitæ suæ momento sustinere paupertatem, humilitatem, mortificationem, qua nulla major fingi potest; nos autem econtra nonne eligimus domos, & ædes honoratiores, commodiores, quam possumus? Nonne studemus in mundo nitescere magis, quam possumus? Nonne majorem habere familiam, pluresque domesticos alere conamur? Nonne vellemus omnes Providentiæ leges susque, deque vertere, ut opibus, & honoribus cumularemur? *Idem*.

Cur Salvator nunciatus fuerit in eorum principibus æque ac pastoribus.

Cur non imperavit Deus, ut Salvatoris Nativitas æque nunciaretur principibus, ditioribusque Judæorum, sicuti Pastoribus nunciata fuit? Nonne hac in re exclamare possum? *Abscondisti hæc a Sapientibus, & revelasti ea parvulis*. Sed quid profuisset superbis illis mortalibus ista Angelorum apparitio? Quid illi dixissent? quid cogitassent; cum Angeli hanc Messiæ Nativitatem designassent illis ex pannis, ex præsepio, ex stabulo? Cum mordicus tenerent Messiæ adventum conjunctum iri cum ea pompa, & luce, quam animo conceperant, quod tulissent judicium de illius paupertate, silentio, miseria? Agnoscent illum aliquando, Sanctus Augustinus ait: inter fulgentissima divinitatis suæ signa, quemadmodum illum cognoscere valuissent ex solis suæ humilitatis indiciis? Cæci oculorum acie donati, sedatæ procellæ, mortui ad vitam revocati non valuerunt efficere, ut ponderis accessio fieret adorabili humilitati, quæ simul cum

Messiæ

Messiæ qualitate esse non posse illis videbatur. Quas igitur impressiones in eorum mentibus efficere potuisset tanta abjectio, infirmitas, & egestas? Sed cur ad conjecturas confugiendum est? quandoquidem negligentia horum Pseudosapientum Jerusalem in Messia quærendo satis, superque ostendit animæ illorum nequitiam, atque superbiam, quæ obicem omnibus divini Solis hujus luminibus statuebat. *Idem in sermone de Magnalibus JESU.*

Quænam gravior stuporis caussa inveniri potest, quam illa, quæ in Evangelio per hæc verba exhibetur: *Peperit filium suum primogenitum, & pannis eum involvit, & reclinavit eum in præsepio.* Mysterium incomprehensibile! Miraculum, quod facilius sentitur, quam exprimatur, & quod silentium melius repræsentat, quam verba! Nunquid est adeo mirum, quam videre eum Dominum, quem laudant astra matutina, qui sedet super Cherubin, qui tribus digitis universum appendit terrarum orbem, cui Cælum thronus est, ac terra scabellum: hunc, inquam, Dominum voluisse redigi ad ita extremam necessitatem, ut in terris nascens, in præsepio reclinari debuerit? Quænam visa fuit mater adeo pauper, & misera, ut deficiente loco, coacta fuerit Filium suum in præsepio collocare? Quisnam duo hæc extrema adeo invicem remota conjunxit, Deum, & præsepium? Nunquid est præsepio vilius, & contemptibilius? Nunquid altius, & sublimius Deo, qui super Cherubin sedet, & solium habet in sublimi cælorum vertice? Fieri ne potest, ut nostri compotes simus, cum cogitamus hæc duo simul adeo abhorrentia, Deum in stabulo, Deum in præsepio; Deum plorantem, & præ frigore contremiscentem; Deum pannis, ac vittis involutum! O Rex gloriæ! quid tecum habent commune lacrymæ, frigus, nuditas, quæ sunt criminum nostrorum pœna, & supplicium? O amor! o bonitas? o Dei nostri incomprehensibilis misericordia? Inveniri ne potest tuæ huic par humilitas? Amor, qui tuum exæquet? animi grati sensus tanto huic pares beneficio? *Granatensis lib. 6. Memorialis cap. 4.*

Immoremur paulisper in consideratione hujus præsepii, ibi enim nanciscemur caussas non cognoscendi solum, & adorandi supremam bonitatem, & incomparabilem Dei amorem, verum etiam discendi, quid sit cordis humilitas, mundi contemptus, corporis mortificatio, & hæc nuditas, & paupertas spiritus toties in Evangelio celebrata. Cælestis Doctor hic noverat, quanti interesset, homines edoceri, iisque persuasum esse de magnis hisce veritatibus. Noverat suavitatem, ac innocentiam, quæ reperitur domi illius, qui est pauper spiritu; e contra vero sciebat, quas turbas, curas, sollicitudines afferat secum inordinatum divitum desiderium, ideoque ex ipso præsepio, videlicet incunabulis suis tamquam de cælesti cathedra primum homines docuit exemplo suo condemnare avaritiam, quæ radix est omnium malorum, & venerari humilitatem, atque spiritus paupertatem, tamquam fontem omnium bonorum. Hoc, S. Bernardus ait, prædicant nobis hoc præsepium, hi panni, hoc stabulum. O beata domus? o stabulum gloriosius ipsis Regum ædibus, ubi Deus hic nascens exhedram sibi posuit, de qua Cælestis Philosophiæ traderet præcepta, & ubi cæli Verbum obmutescens eo loquitur eloquentius, quo magis silet. *Idem in meditationibus in vitam Domini nostri.*

Quam admirabile sit mysterium nativitatis Dei.

Mundi hujus figuram, omnesque partes illius, quibus constat, Cælorum magnitudinem, naturæ totius ordinem non equidem miror; sed miror, ubi video horum omnium mirabilium auctorem prodeuntem ex Virginis utero, ubi novem menses delituit. Vix mei compos sum videns Omnipotentem in præsepio tamquam in incunabulis positum, videns Verbum carnem factum, & cum Deus sit spiritualis substantia, corpore humano circumdatum. Miror tot, tantaque requisita fuisse, tot effluxisse sæcula, ut Mysterium hoc perficeretur, quod illi tanti stetit. Unicum momentum opus hoc poterat complere, & JESUS CHRISTUS uno tantum verbo redimere poterat mundum, quandoquidem eumdem verbo uno creaverat. Hoc nobis palam ostendit, hominem creaturam esse longe materiali hoc mundo nobiliorem, quandoquidem ad illum salvum faciendum, ad ejus interitum evitandum, ad viam cæli illi indigitandam nasci voluit in terris, ac se nobis similem præbere. *Idem.*

Increata, & æterna Sapientia in terras descendit, ut nos in præsepio Bethlehem erudiret. Job 28.

Antequam Cælum daret nobis admirabilem hunc Doctorem, qui in Bethlehem apparuit, multo difficilius erat respondere interrogationi Job: *Unde ergo Sapientia venit? Quis est locus intelligentiæ?* Unum hoc scimus, quod *Abscondita est ab oculis omnium viventium.* Deus unus novit locum, ubi habitat, & vias quæ illuc adducunt: *Deus intelligit viam ejus, & novit locum illius.* Verum est, in veteri lege nobis dixisse Deum Verbum esse fontem sapientiæ: *Fons sapientiæ Verbum Dei in Excelsis.* Sed fons hic absconditus erat in sinu divinitatis; sublimes tantum intelligentiæ haurire poterant ex aquis ejus; videlicet, cum Verbum hoc lateret in luminibus æternæ generationis suæ, inaccessum erat hominibus. Si quando Sapientia hæc in terris apparebat ad homines erudiendos, illa apparebat sub Angeli alicujus specie Dei edicentis imperia. Sed modo adimpleta est Isaiæ prophetia. *Revelabitur gloria Domini, & videbit omnis caro pariter, quod os Domini locutum est.* Non igitur ille nobis esse debet amplius labor, & cura, quæ negotium facessebat antiquis, sapientiam videlicet inquirendi: *Ecce jam trahitur de occultis revelata sapientia*, S. Bernardus ait: & ne aciem oculorum nostrorum perstringat, carnis nostræ velum assumpsit. *P. Texier Mysterio tom. 1. serm. de Nativitate.*

Isaiæ 40.

S. Bernard. serm. de nativ.

Scientia, quam Divinus hic doctor docet in præsepio facilis est, & omni intellectui accommodata.

Scientia, quam Verbum caro factum nos docet in præsepio, nihil habet arduum, nihil ad intelligendum difficile. De Bethlehemitica schola non idem sentiendum est, ac de antiquis Lycei, vel Academiæ philosophis: ibi nonnisi magnæ mentes, felicia admittebantur ingenia; sed istic simplices, rudes benigne excipiuntur, & plerumque præ ceteris proficiunt. Videte, quinam primi fuerint divini hujus Magistri discipuli; simplices Pastores omnium primi invitati fuerunt. Hic minime quæritur, uti in Mundi scholis, ut dies, noctesque in profundis Theorematibus enucleandis transigantur. Oculi tantum quæruntur ad videndum, ac intuendum Verbum hoc Incarnatum, Sapientiam hanc puerum factam. *Transeamus, & videamus.* De JESU CHRISTO nascente vere dicere possumus, quod assentationis gratia de veteri quodam dicebatur; *illum vidisse, erudiri est.* Hoc innuit S. Joannes, cum ait, adeundum duntaxat esse hunc Hominem Deum; adeamus tantum Deum hunc Infantem, ut nobis sit persuasum de Christianis veritatibus, quarum absolutissimum exemplar est, & nosmet ad illius imitationem excitemus. *In conspectu ejus suadebimus corda nostra. Idem.*

1. Joann. 3.

Ratio vera discendi hanc scientiam, est amare docentem.

Scitote, S. Augustinus ait, in hoc scientia captus nostri modum ab amore nostro esse desumendum: *quantum quisque amat, tantum intelligit. Vis scire*, alius Pater addit, *Vis scire, quæ nescis, ama.* Verbo, ut quis in hac schola erudiatur, illi nequaquam vivendum est inter strepitus disputantium, sed in orationis silentio. Non tantum Magister quærendus est, quam cor præparandum. *Res ista non scholam quærit, sed cor*, inquit S. Bonaventura. Sed prob Deus? Quotusquisque huic scientiæ vacat? pauci sunt veri divini hujus Præceptoris discipuli, & jure instaurare possumus dilecti discipuli querimoniam. *Mundus eum non cognovit.* Triplex enim est Fidelium genus non proficientium ex nascentis JESU CHRISTI documentis. 1. Alii sunt, qui nolunt aperire cor suum, ut divinum hunc Magistrum recipiant; hoc est, qui illum audire nolunt, similes honestis Jerosolymæ civibus, qui in Bethlehem se conferre noluerunt, ut oculis suis docerentur ea mirabilia, quæ audierant de recens nato Messia. 2. Alii se divinum hunc Messiam audire profitentur, & illius discipulos se jactitant, sed non abrenunciant quibusdam, pseudodoctoribus, quos Job vocat, *fabricatores mendacii*, & sunt amor Mundi, & amor sui. Hæc Doctrinæ oppositio eos prohibet quominus proficiant in scientia Salutis, eamque docenti adhæreant. 3. Alii tandem Divinum hunc præceptorem recipiunt, & qui in scholam illius admissi sunt, sed nunquam sibi sumunt tempus audiendi illum, & meditandi magnas illas veritates, quas docet. Hi nimis occupati sunt, & distenti rumore mundi circum illos obstrepentis, & multitudine negotiorum suorum. Si personæ ejusmodi vere diligerent Magistrum cælestem, qui illos erudire dignatur, nihil illis esset antiquius, quam ad præsepium confluere, ut docerentur, & docentem audirent. Relinquerent omnes errorum Magistros oppositam doctrinam ferentes, denique in id omnem operam, curamque transferrent, ut veritates sibi a divino Magistro traditas in praxim redigerent. *Idem ex parte.*

Hugo a Sancto Victore.

Quam sublimis sit scientia ab hoc magistro tradita. ad Ephes. 3.

Scientia, quam divinus hic Magister nos docet in paupere stabulo, sublimis est, & profunda, quandoquidem complectitur Mysteria, & incomprehensibilia Dei Sacramenta, & inexhaustas JESU CHRISTI divitias, ut loquitur S. Paulus. Continet enim compendium totius Theologiæ, omnemque Christianam morum disciplinam. Satis est studere huic puero, & circumstantiis Mysterii Nativitatis ejusdem, ad acquirendam cumulatissimam omnium perfectionum Dei cognitionem. De hoc Divino Verbo in temporali sua Nativitate considerato dicere possumus, quod dicebat S. Augustinus, illud considerans in nativitate ejus æterna; *nihil prætermissum est, cum in uno Verbo sint omnia*, videlicet virtutes omnes, quæ sunt exercendæ. Deus hic loquitur, ut nobis persuadeat, Sanctus Paulus ait: abrenunciandum esse impietati, & omnibus sæculi desideriis: *Ut abnegantes impietatem, & sæcularia desideria, sobrie, juste, & pie vivamus in hoc sæculo.* Supremus hic medicus non loquitur solum, ut nos erudiat, vult etiam pseudo-sapientiam sæculi erroris, & mendacii redarguere. *Nunc judicium est Mundi.* Et si Deus loquitur semper, ut Deus, videlicet fortiter, atque apte ad convincendum;

ad Titum 2.

Joann. 12.

dum;

dum; sermones illius sunt adhuc potentiores cum damnare vult fallacem Mundi Sapientiam: *Filii hominum usquequo gravi corde, ut quid diligitis vanitatem?* Quoniam postquam considerandam proposuit infinitam Dei exinaniti potentiam, & Dominum hunc Universorum ab omnibus rejectum; eo usque, ut nasci coactus fuerit in stabulo, cum illi non esset locus in diversorio; inde nobis inferendum est, Christianos esse insipientes: quandoquidem post Dei rejecti, contemptique exemplum, tanto persequuntur ardore vanos sæculi honores, & tanta cura, & festinatione in pretio haberi, & Mundi gloriam aucupari contendunt. *Idem.*

Psalm 4.

Quantum Judæis præstamus habentes Deum, qui se nobis visibilem præbuit; eum illum imitari possimus.

Procul dubio Judæorum conditio minus felix erat hac nostra. Audiebant illi vocem Dei sibi dicentis: *Estote Sancti, sicut ego Sanctus sum.* O nos miseros! dicere poterat populus iste; quomodo poterimus ipsi imitari sanctitatem tuam, quandoquidem non videmus illam! O miseram conditionem S. Augustinus inquit: *Sequendus erat Deus, qui videri non poterat; & non sequendus homo, qui videri poterat?* Modo in hoc statu minime sumus; quoniam Deus factus est homo, ut illum, & videre, & sequi possemus. Ingrediamur ergo stabulum Bethlehemiticum; ibi oculis nostris videbimus hunc veritatis Magistrum, qui olim videri non poterat; & quem modo sequi possumus, & imitari. *Idem.*

Nunquam Dei Filius magis humilis, simulque major visus est, quam in stabulo Bethlehem, ubi nasci voluit.

Quem in statum, Domine, redactum te video! Tu natus in stabulo, jacens in præsepio, pannis involutus! Tu Rex gloriæ! Stabulum hoc palatium est, ubi excipiendus eras? Hoc præsepium sunt incunabula, ubi tibi erat quiescendum? Panni id genus signa sunt auctoritatis supremæ, & dignitatis tibi præferendæ! Quam distant, Domine, consilia tua a consiliis hominum! Quis autem scrutari potest impenetrabilia consilia tua! Si de nativitate tua ferendum esset judicium secundum carnem; in ea nihil est non abjectum, nihil non contemptibile, sed si oculis fidei spectetur, omnia ibi magna sunt, omnia admirabilia. Hoc simul præstantissimum opus est sapientiæ, potentiæ, & infinitæ misericordiæ tuæ. Nunquam adorabiles hæ perfectiones tuæ melius eluxere. Dicam Domine, nunquam magis Deus esse incepisti, quam cum factus es homo. *Pater le Valois, tom. 4. operum Asceticorum, de Mysteriis Domini Nostri.*

Eundum est in spiritu ad præsepe Salvatoris, & erubescendum, ubi nosmet videamus parum conformes Deo pauperi, & patienti.

Ibo, Domine, ibo ad pedes præsepii tui. Me quantumvis peccatorem excipies, quandoquidem venis ad peccatores quærendos. Si minus Angeli tui me, ut Pastores olim, arcessunt, deducet me illuc gratia tua, ibique reperiam gratiam adhuc copiosiorem, atque recentem. Hæc mihi aperiet oculos, ut omnem vulnerum meorum profunditatem cognoscam, quorum medicina tanto tibi stat pretio. Hæc movebit cor meum, ut me docilem præbeam divinis præceptis, quæ mihi tradis ab ipsa nativitate tua, & facilem objurgationibus tuis! O Deus pauper! O Deus humilis! O Deus patiens! Quod mihi documentum; quod mihi pudoris argumentum; exemplum tuum! Nasceris in paupertate, & rerum omnium indigentia; ego vero vivere volo in abundantia. Nasceris in caligine, ego autem in splendore vivere exopto! Tu nasceris in passione, ego vivere volo in deliciis . . . Hæc, hæc, inquam, contradictio efficit, ut totis artubus contremiscam. Hæc me rubore suffundit, hæc mihi terrorem incutit videnti præsepium tuum. In Salvatore meo meum judicem invenio, & in salute mea, meam reformido condemnationem. Nam quomodo sperare possum, Domine, me sicut te in cælo glorificandum, si tibi in terra nequaquam similis fuero? *Idem.*

Quænam fuerit humiliatio Filii Dei, qui voluit nasci infans, non secus ac alii.

Infantia, & humiliatio hominum, & ætas illa, quantumvis amabilis propter innocentiam, & simplicitatem; nihilominus ad animantium statum nos redigit; & dicere possumus infantem, hominem non esse, non agere nisi per motum Matris; sensum suum non aperire, nisi per vagitus, & gemitus; nihil cognoscere nisi ubera, & lac; neque alia facere, quorum enumeratio argumentum esset idoneum eloquentiæ magis profanæ, quam sacræ, & omnino ad rem meam inutile, quia hæc ignorare non possumus. Oculos tamen conjicite in hoc præsepium: quid ibi videtis? Deum infantem; illum audite, S. Chrysologus inquit: *vagitu suo implorat Infans, quam præstitit ipse, pietatem.* Quid illum ab hominum novissimo distinguit? nunquid extrinsecus aliquis supremæ illius Sapientiæ emicat radius? Aliquod ne specimen tribuit infinitarum cognitionum suarum, & absolutæ suæ potestatis? Non ita; & ille, qui olim creaverat Adam in maturitate, ac perfectione viri sese redigit ad infantiæ infirmitates, ut sese prorsus exinaniat. *Ex M. S. Sermone P. Stephani Chamillard.*

Quid nobis Verbum hoc mutum portendat per vilissimum hunc apparatum, in quo natum est.

Stabulum, panni, præsepe Salvatoris mei quanta vobis inest eloquentia! Verum est; hic homo Deus loqui non potest: sed omnia loquuntur pro illo. *Necdum loquitur lingua; & quæcumque de eo sunt, clamant, prædicant, Evangelizant*, S. Bernardus exclamat: Omnia nos in errore versari monent: *In omnibus Mundi judicium arguitur, subvertitur, confutatur.* Paupertas ejus nos docet quanti nobis faciendæ sint divitiæ: humiliationes ejus nos admonent, quo in pretio habendi sint honores, quibus tamen inebriamur adeo frequenter, lacrymæ vero, & passiones, nos erudiunt, quem exitum habeant Mundi hujus voluptates. *Clamat hoc stabulum, clamat præsepe, clamant lacrymæ, clamant panni.* Tenera S. Bernardi verba; quæ quamvis communia, eandem semper habent pulcritudinem. Sed verba, quæ terrorem, ac turbam in cor plurimorum incutere possunt. Ad vos sæculi principes, & divites terræ directa sunt. Quo ore audetis accedere ad Templa? Nunquid ut cum veris fidelibus celebretis JESU CHRISTI nativitatem, vel potius, ut illi insultetis? Vos quidem, ut illi nocte hac participes facti estis terribilium Mysteriorum; nulli nostrarum cæremoniarum defecistis; vos quoque hic congregati estis, ut hanc diem sancte, ac devote insumatis. Sed creditisne Deum hunc, qui renes scrutatur, & corda, & qui penitiores etiam illorum recessus cognoscit, contentum esse dolosa hac extrinseca specie? Nonne videt, tunc etiam, cum submisse eas auditis caussas, propter quas ille paupertatem, & humiliationes amplectitur, vestra corda ferri in bona, & honores, dolentes duntaxat, quod Mundi placita nequeant cum illis Religionis conciliari. *Idem.*

Cur Salvator sibi eligere voluerit nasci de matre paupere.

Cogitemus Mundi Salvatorem, qui longe alius a reliquis infantibus, eligere sibi poterat parentes opulentos, & humanam assumere naturam cum omnibus commodis, quæ illam ferendam efficere poterant, illam tamen assumpserit cum omnibus molestiis, quæ paupertatem, ac miseriam consequuntur. Si quærimus ergo cur de matre paupere natus sit, cur pertulerit frigoris vim nascens in stabulo, summa hyeme, & sub noctis dimidium; Sanctus Petrus Chrysologus nobis respondit, ita nasci voluisse, quia a nobis voluit amari . . . Sed ecce rationem aliam, quæ nobis locum præbet admirandi Sapientiam Domini. Cum omnes vulgo opinarentur, Messiam venturum esse in Mundum ad restituendos Judæos, eosque efficiendos quam ante potentiores, & Judæi semper carnales, & rudes explicarent de temporali regno, quod de spirituali dicebatur, sperabant illum futurum esse Davide bellicosiorem, & magnificentiorem Salomone; ad quam fallacem de mentibus eorum revellendam ideam, Angelus, qui illius nativitatem nunciavit, dixit futurum ut illum invenirent jacentem in stramine, & pannis involutum in præsepio. *Invenietis infantem pannis involutum, positum in præsepio. Abbas de Monmorel Hom. in Evangelium Nativit.*

Luca 2.

Exemplum humilitatis, quod Salvator Terræ principibus tribuit a sua nativitate.

Ex altissima humiliatione Filii Dei in temporali sua nativitate inferendum est, illis, qui præ ceteris opibus, dignitate, genere nitent, omnia hæc sublimia decora esse cum humilitate consocianda. Humilitas character est, & signum Christiani; ex hoc cognitus fuit illorum Magister, & Dominus: *Et hoc vobis erit signum*, & ex eodem sunt cognoscendi discipuli. Vosmet quantum vobis placuerit, abjicite, nihil de magnitudine vestra peribit: Quemadmodum Mundi Salvator homo factus, non ideo tamen Deus esse desiit, & eo quod in stabulo natus est, nihilo secius cultus fuit tamquam Rex a Regibus ipsis. Imitemur exemplum, quod nobis præbet, illius humilitatem nostra colamus, transeamus usque in Bethelehem, ut ante præsepe illius procumbamus in genua; neque alios sequamur duces, nisi pastores, neque illos sequi dedignemur. *Idem.*

Ibidem.

Quomodo imitari possimus Pastores, qui profecti sunt, ut adorarent Salvatorem recens natum, in stabulo Bethlehem.

Pastores, qui consilium capiunt proficiscendi in Bethlehem, quamvis hoc illis Angelus non imperaverit, nos docent, ex quo fidelis anima bonum agnoscit, ex quo Dominus illi sanctam hanc injicit mentem, hanc deesse gratiæ suæ, ubi non redigit illam in praxim; & quin ex nostro hoc Mysterio egrediamur, vobis exempli gratia nuncietur JESUM in Bethlehem natum esse; vos in vobismet exciri sentitis zelum, quo Pastores animantur, & vobismet persuadetis, simili in occasione, vos eorum factum imitaturos fuisse; ne vobis elabi patiamini optimum hunc animæ motum, sed ite, posternite vos coram Altaribus, & ibi adorabitis illum ipsum, quem illi in præsepio adoraverunt. Ite, quærite illum in Nosocomiis, eumque ibi invenietis in ægrotantium persona; excipite domi vestræ pauperem, quem omnes rejiciunt, & hospitem habebitis illum, qui locum non potest invenire in diversorio Bethlehem. Nos nos ipse docet JESUS CHRISTUS, cum ait, se putaturum tamquam factum sibi, quidquid fiet suis, & se ali, indui, hospitio recipi, sibique ea caritatis officia præstari, quæ minimo ex fratribus suis præstita fuerint. *Idem.*

Mirabilia, quæ in Salvatoris nativitate inveniuntur.

Quot Miracula, quot in hodierno Mysterio præcepta inveniuntur! Æternus tempori obnoxius; impassibilis passionibus, immortalis morti. Mera creatura vitam tribuit Creatori suo; Virgo fit mater, quin Virginem esse cesset; femina sine partus doloribus parit castum fructum, quem sine corruptione concepit: ille, quem Cælum, ac terra capere non poterant,

jacet

jacet in præsepio; qui circumdatus est lumine inaccessibili; pannis involvitur; Dominus, & Creator universorum, cujus est terra, & plenitudo ejus, non habet, ubi caput reclinet, & ab hominibus rejectus, recessum cogitur invenire apud bruta animalia; ut verbo me expediam, Verbum fit caro, Deus homo fit, & idem, qui ab æterno genitus fuit a Patre Deo sine matre, fit in tempore Filius Matris Virginis sine patre. Hic ergo in admirationem rapti duplicis hujus Nativitatis exclamare possumus cum Propheta Isaia: *Generationem ejus, quis enarrabit? Idem.*

Isaiæ 53.

Pauper apparatus Dei nascentis in speciem oppositus erat consilio ejus, quo agnosci volebat pro Messia, & Salvatore Mundi.

Quæ convenientia! Legitimus Rex Israel, supremus rerum Dominus, Salvator, & Deus totius Mundi, qui descendit totius orbis faciem mutaturus, omnia sublaturus præjudicia, superstitionem dissipaturus, effecturus, ut in locis omnibus ditioni suæ subjectis agnoscatur, & mundum universum instauraturus stabulum habet pro palatio, præsepe pro incunabulis, pro aulicis pauperes nonnullos Pastores, qui ad illum adorandum ad hoc tugurium accedunt. In hac tanta rerum inæqualitate majori in luce divinitas ejus coruscat. Nitor, affluentia rerum, & mundi luxus digna non erant, ut ex illis agnosceretur dignitas, ac meritum illius, qui tribuit rebus omnibus pretium, & qui per se infinite superat omnia. *Idem.*

Ingens prodigium est, quod Deus venire voluerit in terram, & in stabulo nasci.

Fieri igitur potest, dicebat olim Salomon, ut dignetur Deus in terra habitare, & cum hominibus conversari! Quis credidisset unquam Deum hoc usque bonitatis, atque indulgentiæ venturum? Hoc tamen, Christiani, in die hujus Mysterio contingit. Rex gloriæ, Deus exercituum, Dominus infinitæ Majestatis; Verbum Æternum, Omnipotens, verbo, Deus ille, quem cæli, & terra capere non possunt, hodierna die fit similis nobis, nasci vult infans, & commune mortalibus omnibus ingredi stadium. Mirum prodigium, admirabilis humiliatio! opus dignum brachio Domini subvertentis, ubi velit, leges naturæ. Miraculum denique, quod Angeli, hominesque mirantur. Sed ubinam homo-Deus hic natus est? Est ne in Mundo urbs, vel palatium satis magnificum ad recipiendum illum? Descenderunt ne Angeli in terram sedem illi paraturi? Nequaquam, Fideles, nil horum accidit, & omnia in hoc Mysterio sunt mirabilia? Deus fit infans, nascitur in oppidulo ignoto, in deserto stabulo, ut doceat homines, qui hactenus indociles fuerant veram salutis scientiam. *Auctor sermonum in omnia Ethica Christiana argumenta. Tomo 1. Mysteriorum: sermone de Nativitate Domini.*

Nihil aptius est ad auferendum ex humanis mentibus errorem de Mundi hujus opibus, quam Salvatoris nascentis præsepe.

Nihil auferre potest hominibus errorem, in quo plerique versantur, in iis, quæ ad Mundi hujus opes, honores, magnificentiam, & amorem pertinent, eorum omnium, quæ nitent, & quæ nutrire, & alere potius hominum possunt, quam explere ambitionem. Mundus tamquam Dominus, qui illos fallere quærit, hæc illis exhibeat satis est; ut eos in suam pertrahat servitutem; neque de alia quapiam re cum illis agit, ut foveat errorem illorum, & præjudicia, quæ secum ab incunabulis deferunt; Error, & præjudicium, quod sane multi operis, ac laboris erat auferre: nam antequam Dei Filius in Mundo appareret, dicere possumus hanc vulgatissimam fuisse mortalium illusionem. Festina igitur cælestis Magister, in terram descende, ut homines de hoc errore surripias. Mundus tot sæculis felix hoc momentum expectat, providentiæ tuæ decretis præstitutum. Impatienter expectamus quænam futura sit prima lectio, quam illis traditurus es: & hæc profecto illa est, cui attentiores nosmet præstare debemus, tamquam illi, quæ in animis nostris majorem vim est habitura. Sed mundus universus divini hujus Magistri doctrinam hæret, &c. *Idem.*

Ejusdem argumenti continuatio.

Ad auferendum igitur ab hominibus errorem hunc, delendamque ideam, quam de honoribus, opibusque concepit, Messias iste venit tandem in terras. Sed venit in noctis caligine ignotus, sine pompa, sine fulgore, sine tota hac magnificentia, quam Judæi sibi proposuerant; sed e contra præ se tulit omnem fastus hujus contemptum, quem homines tamquam magnitudinis characterem respiciunt. Quod, amabo vos, hoc est hujus Magistri documentum, quem ipsam esse sapientiam patet! Et si homines illud intelligunt, & norunt quid per hoc ipse velit innuere, nonne inde inferre debent, honorem, pompam, nitorem, & quidquid per ambitionem nostram tamquam magnum aliquid respicimus, objectum esse contemptus, & reprobationis Dei? Hæc igitur nobis fugienda sunt, tamquam nostri mali causa, tamquam primus, & maximus obex salutis nostræ, & tamquam fons maximorum flagitiorum, quæ in Mundo contingunt. Ita iste contemptus, & hæc fuga sunt primum illud axioma, quod hic hominum Magister instituit. In vitæ suæ curriculo auferet, delebitque vitia singularia, effectus omnes generalis hujus erroris, sed per se ipsum docere vult primum hoc, & maxime momenti placitum Æthicæ suæ disciplinæ. *Idem.*

Quid nobis inferendum sit ex hoc contemptu, in quo Dei Filius habuit istas Mundi dignitates.

O Mortales, quos inanis idea mundanæ pompæ occupat; si tot sæculorum experientia errorem vobis auferre non potuit, vobis ejusdem mobilitatem ob oculos ponens, ad quid tandem redigitur? Heu! Melius dirigite judicia, quæ vobis facienda sunt, ad normam illius, quod Sapientia incarnata constituit, & cum S. Bernardo hanc elicite argumentationem, quæ æque justa est, ac valida, & apta ad persuadendum. *Aut Mundus errat, aut Christus fallitur.* Necesse est alteruter in errore sit, vel Mundus, vel incarnatum Verbum; quandoquidem sibimet contradicunt. Alter quidem ostentat opes, divitias, nitentemque hanc pompam, quæ nos allicit, alter vero commendat paupertatem, humilitatem. Uter fallitur? uter verum docet? Heu! si rectum hinc judicium infertis, cum Sancto eodem vobis arguendum est: *Atqui impossibile est divinam falli sapientiam* tam in iis, quæ dicit, quam in iis, quæ operatur; quid ergo inferendum est, nisi Mundum os nobis sublinire, nos in errore versari, cum sequimur Mundi placita, & patimur oculos nostros perstringi inani hac luce, quæ præterit, & in fumum evanescit. *Præterit figura hujus mundi.* Idem.

Serm. de Nativ.

ad Corinth. 7.

Discimus humilitatem in stabulo Salvatoris, quod prima est schola divini Magistri.

In Salvatoris stabulo, in deserto hoc recessu Mundi Magister primam suam scholam instituit; ubi Sanctus Augustinus omnes invitat terræ Principes, ut ibi discant humilitatem, & quanti facienda sint hæc omnia magnitudinis insignia, quæ ostentare gestiunt, & totidem sunt superbiæ monumenta. *Doctrinam tandem humilitatis agnoscite, etiam nondum loquente doctore.* Discite divites, & principes Mundi, vosmet humiliare ad exemplum Dei, qui ad extremum exinanitus est, & qui cum nondum loqui possit, docet vos humilitatem sub hoc paupere apparatu, quo septus est: Vestes magnificæ, quibus estis induti alunt ne vestram superbiam? Oculos conjicite in pannos, quibus est involutus. Superbæ domus, & conclavia pretiosis aulæis exornata inflant ne cor vestrum; ita ut vobismet vos aliquid esse persuadeatis, & mereamini, ut præ ceteris niteatis? Respicite stabulum, ac præsepium, ubi Deus vester in paleis recumbit.

Alloquium animæ piæ ad Jesum Christum.

Quam longe alius es ab eo, qui videris, infans Deus! Nequaquam satis perspicaces sunt hominum oculi, ut aliud dignoscant in te, nisi tenue corpusculum, infirmum, delicatulum, frigore adustum, rebus omnibus destitutum, humi jacens inter jumenta, tamquam hominum rejectanea; cum nihilominus sis Filius æterni Patris, *Splendor gloriæ, & character substantiæ ejus.* Deus infinitus, Omnipotens, divinarum opum thesaurus, beatarum animarum gaudium, deliciæ diligentium te, beatitudo cupientium, & requies te possidentium. Quomodo magnus simul es, & exiguus, o Deus Infans! Temet hoc in statu posuisti, ut facilius amorem nostrum mereréris? neminem rejicis. Nasceris in loco prorsus patente, unicuique patet aditus ad te, & permittis omnibus, ut te peramanter complectantur. Abscondis majestatem tuam, Rex gloriæ, ut homines citra timorem ad te valeant accedere, ac familiariter tecum pertractare; quis enim auderet adire coram te, nisi bonitas tua adeo facilem nobis ad te præberet accessum? Veni in animam meam, infans Deus, per recentem nativitatem & exple illud, quo flagrat possidendi tui desiderium; mecum mane, in me requiesce: emolli tua agni dulcedine duritiem cordis mei, ac me totum in tuum amorem transforma. *Ex libro, cui titulus: Passiones Domini nostri.*

Cur Dei Filius dure adeo tractaverit opus suum in sua nativitate.

Hominum Salvator ex eo tempore ostendit vias Dei longe remotas esse a cogitationibus hominum mundi hujus, cujus placita sola nativitate sua evertebat; parvi facienda esse commoda temporalia, quæ tanta cura quæruntur; & corpus nostrum cum sævitia tractandum esse: si enim JESUS CHRISTUS adeo aspere suum tractavit, quod purum erat, innocens, ac perfecte divinæ voluntati subjectum, quomodo tandem nostrum a nobis contemnendum est, quod est corpus peccati, & hostis apertus nostræ felicitatis: Voluit ergo, ut nos erudiremur, corpus suum quamvis sanctum, & delicatum, humi in palea collocari, quia cognoscebat, quantum amor carnis nostræ, & fallax pax, quam habemus cum illius concupiscentiis sit periculosa nostræ saluti, quia efficit, ut amittamus omnem fructum laborum, quos pro nobis passus est Salvator, & meritorum, quæ nobis adeptus est. Sed, Divine Salvator, Æterna Sapientia, si quæris homines, eosque ad tuum pertrahas cultum, cur non nasceris, ut illi, & inter illos? Cur in stabulo nasceris? cur saltem humanam tibi mansionem non eligis? cur adeo inhumane sævis in Corpus tuum? Non ita agis profecto, aut fortuito, aut per infirmitatem; quia ipsa es increata Sapientia, & potentia tua sustines Mundum. Ita nasceris, quia ita vis, & ea eligis, quæ pateris. Sed cur eligis tantam austeritatem, tantamque sævitiam corpusculo innocenti? Quia videlicet nostra intelligis mala, sicuti illorum unicum es, verumque remedium. Scis corpus, & carnem nostros esse infestissimos hostes, membrorum legem in nobis contra legem spiritus rebellare, & efficere, ut jacturam patiamur fructus misericordiarum tuarum. Excipis carnem tuam, quamvis sit puritas ipsa, ac instru-

mentum

mentum infinitorum bonorum, quæ confers nobis, eo modo quo ipsi nostram excipere deberemus. Heu! quam cæcus sum! nisi video, quid hoc facto me doces. Quam vero miser ego sum, si hoc videntem non pudet me blandiri corpori meo, & parcere huic inimico salutis meæ eo usque, ut illius commoda præferam gloriæ tuæ, ac offendam te, ut illi placeam. *Idem*.

Lacrymæ, quas fudit Salvator veniens in Mundum.

Ubi primum Salvator venit in Mundum, vagitus edidit, fuditque lacrymas, quod & alii faciunt infantes, idque nobis magnum est admirationis argumentum videre Filium Dei viventis ita æternam Sapientiam suam celare; Verbum Divinum obmutescere, Beatorum gaudium lacrymas emittere, & potentiam pannis involutam intra Virginis brachia gestari. Tanta hæc miracula intuiti obstupescere debemus: Nam quamvis ille ploret non secus ac alii infantes, caussa lacrymarum ejus longissime alia est. Videns sibi demandatam provinciam expiationis omnium Mundi scelerum, Mundum ingressus ad vivum sensit infinitum hunc peccatorum numerum, quæ Sapientia sua simul omnia oculis ejus subjiciebat; ut ex eo tempore flere inceperit, & mox vitam suam transegerit in doloribus, & in illis obierit. Hæ lacrymæ pro peccatoribus effusæ dignitati personæ ejus conjunctæ adeo valuerunt apud Deum Patrem suum, ut illum nobis propitium reddiderint; & criminum nostrorum veniam nobis promeritæ fuerint. *Idem*.

Discrimen inter apparatum, quem fecit Deus Filio suo nascenti, & illum, qui factus fuit Adam, cum in terrestri Paradiso crearetur.

Stabulum, præsepe, palearum manipulus, frigidissimum anni tempus, nox concubia, dirutus locus, & undequaque patulus; hæc sunt Pater æterne parata Filio Tuo incunabula? Fieri ne potest, ut non aliud paratum sit palatium ad recipiendum Magnum hunc Principem, quem tot ab hinc sæculis omnes expectant? Noluisti Domine ex nihilo primum hominem educere, nisi antea cælum syderibus, terram ornatu suo condecorasses, nisi omnia ita disposuisses, ut ille statim inveniret non solum pulcherrimum anni tempus, sed compositum ex iis omnibus, quæ aliorum speciem, & jucunditatem efficiunt. Locus mansioni illius destinatus fuit Paradisus terrenus, in quo pulcritudines, & decora pretiosiora collegeras; & pro Adam secundo, pro illo qui redditurus erat tibi gloriam a priore surreptam, prorsus oppositas ingrederis curas, omnibusque ceteris Sapientiæ tuæ consiliis, ut ille omnibus rebus indigeat? *Pater de la Colombiere sermone pro die Nativitatis Domini*.

Cur Dei Filius venerit in Mundum in statu adeo paupere.

Quæ ratio gloriæ, quam hodiernum Mysterium allaturum est Deo cum humiliationibus? Hæc tamen via est, qua Æterna utitur Sapientia ad supremam Dei Majestatem honorandam. O nos cæcos, qui sensibus tantum ducimur; de rebus judicium ferimus ex eo, quod sensus afficit nostros. Præterea nostra conformamus judicia cum iis, quæ in nobis dominantur, cupiditatibus: cumque ea tantum habeamus in pretio, quæ nitent, & fulgore quodam oculos nostros perstringunt, magnitudinis ideam adnectimus cuidam exteriori pompæ; & quidquid ab eadem abhorret nobis abjectum videtur, & contemptibile. Hoc Judæos carnales impulit, ut crederent Messiam ad reparandas Israel calamitates venientem, appariturum esse in brachio forti ad illos de servitute eripiendos cum prodigiis, quæ excederent illa, quæ olim operatus fuerat, cum patres illorum de Ægypti eduxerat captivitate. Sibi persuadebant, cum hic summum honorem præstiturus esset Deo, appariturum esse cum pompa, quæ digna esset infinita sua majestate, & fortasse nobis grave non esset videre hoc pacto probari eam cupiditatem, qua afficimur iis rebus, quæ maxime nitent. Pudeat vos homines superbos. Sapientia vestra Æterna Sapientia confunditur. Nil fallacius hisce præjudiciis. Venit Messias ad Israel salvandum, & reparandas injurias, quibus Deus fuit coinquinatus. Ideoque apparere debet in hoc statu in speciem adeo contemptibili. Quid Deum ad iracundiam provocavit? nisi videre hominem ex divinis manibus egressum dominationem appetere, obedientiæ jugum excutere, creatis rebus inhærere cum illius contemptu, a quibus illæ creatæ fuerunt. Nonne satius erat ad flectendam Dei jure irritatam iracundiam, ereptamque illi gloriam restituendam, nonne inquam satius erat vias prorsus oppositas sequi? Nonne spectaculum erat dignum Dei magnitudine videre prostratum coram se, non Angelum quidem, qua in re nihil esset mirum; non hominem, cujus humiliatio minoris adhuc esset facienda, quia nihilo ipsius magis esset conformis, sed Deum non ex necessitate, sed voluntate humiliatum, & hoc modo humiliatum? Non suppetunt mihi verba, quibus ejus assequar humiliationem. Quod prodigium, S. Hieronymus inquit; quem cæli, & terra capere nequeunt, & qui omnia replet immensitate sua, stabulo contineri! *Ut quod calo non capiebatur, præsepio caperetur. P. Massen in Adventu sermone pro die Nativitatis*.

Si Dei humilitas aliquid est mirabile, & incomprehensibile, nonne verum est dicere, hominis cæcitatem post hoc exemplum, aliquid esse mirabilius? Ubi id S. Bernardus animadvertit sancta correptus iracundia his verbis locutus est: *Intoleranda impudentia est, ut ubi se exinanivit majestas, vermiculus infletur, & intumescat*. Pater hic æquo ferre nequit animo Fideles se profiteri Dei adeo humilis discipulos, atque in moribus eorum tantam inveniri contradictionem. Succenset ira videns homines consectari tanta aviditate honores, dignitates, inane gloriæ phantasma, quin Dei exemplo valeant deterreri. Quod judicium a nobis ferendum est de Mundo, qui spectat desiderium sese attollendi, promovendi fortunas suas, tuendique, tamquam magnarum animarum affectum, tamquam cupiditatem, quæ indigitat magnum cor, & ad magna natum? *Idem*.

JESUS CHRISTUS in nativitate sua nos docet humilitatem.

Numquid nobis utilius, & ad coercendam mentis nostræ superbiam, & vanitatem aptius esse potest, quam sæpe considerare, illum, qui ab Angelis in Cælo adoratur, in terris nasci voluisse? Deum sese humiliasse ita, ut nos efficere voluerit suæ gloriæ participes, & nostram induere miseriam, atque infirmitatem? hominem fieri voluisse, & supremam hanc majestatem, ad cujus pedes, ut inquit Scriptura, *Columnæ cæli contremiscunt, & pavent ad nutum ejus*, (Jobi 26.) venisse ut hominibus deserviret? Quandoquidem Deus pro nobis hæc omnia fecit, quid nobis faciendum non est, ut illi submissionem, & gratum animum profiteamur? Quo gaudio debemus amare, amplecti, & adimplere omnia christianæ humilitatis officia? Agnoscamus ergo quam salubris est Doctrina, quam tradit nobis JESUS CHRISTUS per nativitatem suam ante etiam, quam ullum verbum valeat proferre. Nascitur pauper, nascitur tamquam hospes in commodato sibi loco; nascitur in stabulo; nascitur in præsepio; nascitur denique summa hyeme; quod Sanctus Lucas significat per hæc verba: *Reclinavit eum in præsepio, quia non erat ei locus in diversorio*. (Luc. 2.) Poterat ne loqui verbis, quæ melius exprimere possent humiliationem ejus, cujus majestas cæli, terræque gloriam constituit? Etenim non dicit solum, locum non fuisse in diversorio, sed non fuisse locum *ei*, qui profitetur, terram omnem, ejusque plenitudinem, & quidquid in terra est, suum esse; quod alius Evangelista docet: *In propria venit, & sui eum non receperunt*. (Joann. 1.) *Ex Catech. Concilii Tridentini in 3. Artic. Symboli Apostolorum*.

Debemus JESU CHRISTO in hoc, in quo seipsum posuit statu, amorem tenerum.

Debemus JESU CHRISTO in Bethlehemitico stabulo, amorem tenerum, considerare statum, in quo seipsum pro nobis collocavit. Tenerum, inquam, amorem; nescio enim quinam celsitudinis fulgor nobis familiaritatem cum Domino vetet, ubi illum in gloriæ suæ splendore considero. Magnitudo perfectionum illius perstringit me, & sæpe in admirationem convertit primos mei amoris conatus. Ubi illum in cælo contemplor, video illum ita a me semotum, ut oculi mei illum intuentes infirmentur: *attenuati sunt oculi mei suspicientes in excelsum*. (Isaiæ 38.) Ipsæ gratiæ, quas ab illo recipio, quatenus Creatore, conjunctæ sunt cum quadam potentiæ specie, quæ mihi reverentiam, atque terrorem incutit; sed cum illum mihi similem video, & audeo dicere quodammodo inferiorem mihi, quatenus infantem adhuc ab utero rubentem, omne obsequium meum mihi in amorem vertitur, & tota religio mea in amore subsistit. *Parvus Dominus, & amabilis nimis*, (Psalm. 47.) S. Bernardus exclamat, immutans Prophetæ verba: *Magnus Dominus, & laudabilis nimis*. Hic Filius est derelictus, aeris inclementiæ expositus, replens suis vagitibus stabulum. Sed quid mihi sentiendum est consideranti omnes qualitates, quas me celat in hoc statu? Ubi cogito hunc esse Filium David, ex Regio sanguine natum, hunc esse magni consilii Angelum, splendorem gloriæ Patris æterni, Verbum Incarnatum; & hæc omnia abscondita esse, obscurata, exinanita, confusa in persona infantis infirmi! Ah! ingrediamur in Bethlehemiticum stabulum, & sinamus sensus nostros agere; si cor vestrum hoc spectaculo non movetur, & sensu caret, abite, meremini omnia anathemata obdurationi pertinacissimæ reservata. *Sermo MS. P. Carron*.

Deus Pastores elegit, quibus primis revelaret illi sui nativitatem.

Quinam illi sunt, quos Deus elegit, ut ante ceteros nativitatem suam revelaret? Pastores, videlicet pauperes laboribus intenti, homines mundo ignoti, sua obscuritate, ac status sui simplicitate contenti. Hi sunt illi, egregie S. Ambrosius inquit, ex quibus JESUS CHRISTUS facit primos electos suos, illi sunt, quos primos ad sui cognitionem appellat; illi a quibus prima vult obsequia recipere; illi, qui videntur esse primi Dei nascentis domestici; qui illius circumdant incunabula, donec Judææ Magnates divites Jerusalem, docti, consultique viri Synagogæ sibi, ut ita dicam, traditi, & derelicti, permanent in tenebris infidelitatis, & nullam habere partem videntur in nativitate Salvatoris. Ab his Pastoribus Christiana incepit Religio. Talis extitit Origo Ecclesiæ, quæ juxta Sancti Joannis Chrysostomi animadversionem tota in Bethlehemitico stabulo continebatur, quia extra illud JESUS CHRISTUS nequa-

quaquam agnoscebatur. *P. Bourdaloue in secundo Sermone Nativitatis.*

Pauper status, in quo nascitur JESUS CHRISTUS, & damnat fastus, & superbiæ Mundi.

Quodnam spectaculum magis nostras meretur admirationes, quam Dei nascentis tamquam infantis in semiruto stabulo, quin sibi magnificum ædificet palatium, & imperet omnibus terræ Principibus, ut illum in ædibus suis recipiant? Admirabile, inquam, spectaculum, quod Deus nascatur jacens in paleis, & præsepium sit illi pro solio, & tota apparatus suæ nativitatis magnificentia ad hanc pauperiem redigatur! Sed quid in hoc agit statu? Quid hoc silentium significat, & quodnam judicium profert contra mundum hoc præsepium? Hoccine est fastum, ejus pompam, atque superbiam probare? Infans hic silentio, & contemptibili statu, in quo apparet, se primum prodit judicem, & censorem fastus, pompæ, & superbiæ hujus Mundi. Hoc innuit Evangelium per verba, quæ Angelus Pastoribus protulit: *Invenietis infantem pannis involutum.* Hic sermo nonne totus mysticus est? Natus est Salvator, Angelus dicit, videlicet Homo-Deus, & signum, ex quo cognoscetur, hoc est: invenietis illum jacentem in præsepio. Nonne hoc idem est, ac si Angelus diceret: Salvator iste venit, Mundum prorsus novum creaturus: sed agnoscetis illum in qualitate Judicis Mundi placita damnantis, invenientes illum natum, & in præsepio cubantem. Vult ergo Angelus admonere, Deum infantem habere non potuisse stabulum pro palatio, & præsepe pro solio, quin contorqueret terribile judicium contra pompam, & fastum Mundi, cui non sufficit palatiorum nitor, & magnificentia. *Serazin Tomo 2. Adventu Sermone 32.*

Luc. 2.

Ejusdem argumenti.

S. Bernardus serm. 3. de nativitate Domini.

Ita S. Bernardus concepit Angeli sermonem, cum ait: Nunc Mundus judicatus est, & confusa sunt, eversa, & reprobata omnia fallacia judicia, quæ profert; videlicet, præsepe, in quo Deus nasci vult, prorsus oppositum est vanis, & ambitiosis Mundi cogitationibus. Magnus hic Sanctus mirum in modum probat hanc Mundi condemnationem per Nativitatem JESU CHRISTI in misero eo statu, in quo illum Pastores invenerunt. Primum: ait ille, Dei Filius, qui nasci poterat eo, quo solebat, tempore, illud elegit, quod erat molestissimum, & quo mater sua vix habebat pannos, quibus illum involveret; & præsepium, ubi illum reclinaret. In urgenti hac necessitate, pergit ille, non auditur sermo de pellibus ad illum cooperiendum, ita ut si primus Adam se pellibus texit, secundus pannis involvatur. Hoc cum Mundi judicio non convenit. Nec satis; cum eum nasci posset cum splendore, nascitur noctu, & silet. Non ita Mundus consuevit, qui vult, ut omnes de se, deque sua gloria loquantur. Sequitur Sanctus exhibere Deum hunc nascentem tamquam judicem Mundi per stabulum, a quo recipitur, & qui illi est loco palatii. Quid ergo, inquit, stabulum elegit ille, cujus est universus orbis terrarum. Quorsum istud, nisi, ut ferat reprobationis sententiam contra Mundi gloriam, & sæculi vanitatem condemnet? *Idem.*

Plerique Fideles parum moventur exemplo Dei ad hanc necessitatem redacti.

Satis constat, plerosque Fideles non affici ea veritate, quam illis hoc stabulum prædicat; quippe modestissimus quisque non cessat amare pompam, atque nitorem in rebus omnibus in ædium suarum conclavibus, in eorum supellectili, in indumentis. Ubinam gentium inveniuntur, qui velint, præsepii sordes normam esse vitæ suæ in iis, quæ ad ipsos pertinent? Satis est interrogemus superbos, & ambitiosos homines, ut sciamus, utrum respexerint umquam Salvatoris præsepe cum voto sibi aliud prorsus simile in suo saltem corde ædificandi. Ambitiosi, aperite nobis cogitationes vestras, & quid præsumatis, ostendite. Fatebimini, vos ascendere velle eo altius, quo vobis licebit; nullam esse dignitatem, ad quam non contendatis, & nisi prohibiti fueritis; vos ascensuros eo usque, dum nihil supra vos sit; & existimatis vos probare posse vestram superbiam hac una ratione, licere videlicet sua proferre consilia, quocumque pertingere possunt. Sed si CHRISTUM sequi profitemini, judicium vestrum confusum est, ac reprobatum ab hoc Homine-Deo, qui natus est in præsepio, qui novissimus, ac humillimus locus est, ubi nasci possint homines, & Angeli verba vos damnant, ubi vos mittunt ad hoc præsepe illic visuros infantem Deum pannis involutum. *Idem.*

Mundus hac in re fallitur.

Argumentatio, qua S. Bernardus utitur, ostensurus Mundum a Salvatoris præsepio damnari, prætermittenda non est: Vel JESUS CHRISTUS fallitur, ait ille, vel Mundus errat. Atqui fieri non potest, ut sapientia ipsa fallatur; oportet igitur Mundum in illusione versari. Ideoque si Dei Filius elegit id, quod carni erat acerbius, fieri nequit, quominus Mundus erret; quandoquidem quærit semper, & aucupatur ea, quæ sunt suaviora; & si Deus novissimas prætulit abjectiones fastui, ac celsitudini, quomodo nam fieri potest, ut Mundus, qui nonnisi gloriam inquirat, non erret, ideoque non damnetur, & reprobetur a Deo, qui nasci voluit in stabulo, & extrema humiliatione? *Idem.*

Deus pauper, & omnium egenus damnat avaritiam, & abusum divitiarum.

Homo-Deus videri ne potest pauper, & in præsepio, ubi super commodatum palearum manipulum jacet, consecrare paupertatem, absque eo, quod illum agnoscamus tamquam judicem, a quo avaritia, & mundi concupiscentia damnatur! Certum est, si in Evangelio nullum est verbum, quod non sit censura, & cupiditatis damnatio; præsepe Salvatoris illius esse reprobationem. Nam quomodonam Deus frigore contremiscens, nudus in præsepio non habens, ubi caput reclinet, atque in extrema necessitate positus; quomodonam, inquam, Deus hic pauper non ferret damnationis sententiam in divites, qui nullos cancellos statuunt inexplebilibus desideriis suis, quibus peritura congerunt bona, *quæ mergunt homines in interitum?* Tandem enim serio considerandum esset, Deum, qui regula, & exemplum est vitæ nostræ, vitæ suæ initium facere voluisse per damnationem cupiditatis divitiarum. Ita infans hic in paleis jacens, quamvis mutus, loquitur, & arcessit omnes avaros, & crudeles, qui pauperum sanguinem exugunt, ut audiant ex ipsius ore judicium suum, quasi diceret illis: Ego sum Rex Vester, igitur vosmet mihi conservare debetis. Ego sum pauper: & in mundum veni mortalium pauperrimus. Vobis igitur vivendum est in bonis vestris, si quæ habetis, tamquam si pauperes essetis; & præsto esse illis relinquendis, si vobis præceperim. Vos igitur damno tamquam indignos, qui partem habeatis in regno meo, si vultis esse divites, cum pauperes sitis, & si cum divites estis, vobis non sit amor paupertatis, & si minime vivitis perinde ac pauperes essetis. Ecce sententia, quam infans hic Deus in palea recumbens, & in præsepio, profert. *Idem.*

1. ad Timoth. 6.

Salvator nascens damnat immodica desideria colligendi bona peritura.

Audiamus mutum hoc Verbum, quod de præsepio judicans Mundum terræ divites exprobrat, qui horrent paupertatem, & divitias depereunt. Hoc stabulum, in quo me videtis, damnat incompositam hanc cupiditatem prædia vestra aliis cumulandi; & profert adversus vos terribile hoc judicium, quod posui in ore alicujus ex numero Prophetarum meorum: *Væ, qui conjungitis domum ad domum, & agrum agro copulatis. Nunquid habitabitis soli in medio terræ?* Paupertas, & nuditas mea, quam videtis in hoc stabulo, nonne judicat, nonne damnat foenora, & rapinas vestras, quibus locupletamini, expoliando pauperes? Quid? ego nudus, & rebus omnibus destitutus venio, ut vos salvos faciam; vos autem furtis, atque latrociniis aucti salvari vultis? Non igitur satis condemnat vos paupertas mea? & alibi petendæ vobis sunt excusationes vestrarum injustitiarum, & concussionum? Quis alius Doctor vobis consulendus est præter me, & paupertas mea in hoc stabulo? Num expectabitis illam rapinis vestris suffragaturam? vel saltem futurum, ut conniveat lucellis quibusdam, quæ cæca cupiditas vestra excusare contendit? Possunt ne ex novissima hominis Dei paupertate cupiditatis salvos facere divites, & pauperes, sed divites per spiritum paupertatis; possunt ne, inquam, ex tali paupertate emanare monita, consilia, & judicia, quæ hæc eadem possidendorum terræ hujus bonorum desideria non exterminent? Sed inde aliunde potest emanare præter terribiles condemnationes injustitiarum, quæ a divitibus perpetrantur? *Idem.*

Isaiæ 5.

Dei Filius perferens in stabulo temporum, & paupertatis incommoda, damnat, vitam mollem plus indulgentem.

Deus in ejusmodi ærumnis nascens, adeo male acceptus mundo, & sustinens paupertatis, ac temporis acerbitatem, mundanorum mollitiem injudicatam, & indemnem relinquet? Nequaquam, S. Bernardus inquit, nam panni isti, quibus involutus est, signa sunt, quibus plurimi adversantur: *In signum, positi sunt panni tui Domine, sed in signum, cui a multis contradicitur?* At qui illis adversantur, & contradicunt? Nisi qui ferre nequeunt mutam condemnationem, qua Salvatoris nativitas damnat vitam mollem sensibus, & voluptatibus deditam, quam ducunt, & probare contendunt tamquam culpa vacuam, eo quod inter impudicas libidines non volutatur. Sufficit ostendere Mundo spectaculum nascentis Dei, dure cubantis, & sustinentis omnes miserias puerorum, qui maxime derelicti sunt, ad evincendum, si ille in hac vita beatus esse velit, si amet, & quærat delicias, si horreat incommoda, & passiones; si denique velit ducere vitam mollem, ac deliciis affluentem, jam judicatum esse ab hoc infante; & miseriam, & incommoda, quæ patitur, irrevocabilem esse sententiam, qua ejus mollities damnatur. Heu! si fieri posset, ut tot pertinaces vitæ commodæ, ac voluptuosæ propugnatores in Bethlehemiticum stabulum ingrederentur, ibique viderent illum, qui norma est vitæ suæ contremiscentem, & subeuntem omnia paupertatis incommoda, & omnium anni temporum sævissimum sustinentem, videremus ne christianam cum ethnica vitam confundi, & Christianos, qui in corporibus suis gestare tenentur JESU CHRISTI mortificationem, in voluptatibus, atque deliciis versari? Si id genus homines spiritu saltem in pauperem hunc locum ingrederentur, quid ibi viderent, quod favere posset molitiei, ac desiderio, quod fovent, omnia aliquid voluptati

ipsorum conferre! Ibine viderent mensas exquisitis dapibus opipare instructas? Quid in hoc stabulo nanciscerentur? infantem vagientem, atque plorantem; matrem non habentem, unde illius opem ferat necessitati; puerum, qui clamoribus suis, & per ea omnia, quæ in illo, & circum illum videntur, damnat vitam voluptuosam, quam ducunt iidem patientis Dei hujus cultores. *Idem.*

Amandus nobis est Deus, qui propter amorem nostri factus est homo.

Quid faciet homo, & quid illi faciendum est pro Deo, qui propter ipsum factus est homo? Hæc sententia, atque interrogatio hæc est S. Prosperi: *Quid ergo facturus est homo propter quem Deus factus est homo?* Amor non nisi amore satis rependitur. Amor, Domine, fecit, ut ad omnia pro nobis descenderes; Nonne ergo te amare debemus, omnibus nosmet subjicere: propter amorem tui? Mundus se falli non sinit, nisi fulgore, ac potentia, divitiis, & pompa! sed ego Domine tuis afficior humiliationibus. Cum ad stabuli, præsepisque adspectum mihi metipsi dico; ut me sibi similem faceret Deus infinite gloriosus, se fecit similem mihi, & pro me, audeo dicere, offudit caliginem gloriæ suæ, & abscondit se sub hac vili, & contemptibili specie; se, ut ita dicam, de gradu dejiciens pro me fecit non solum ultra quam expectare, verum etiam ultra quam concipere, & mihi fingere poteram: Cum, inquam, hæc, aliaque id genus cogito, sentio cor meum tui amore succendi. *P. Gironst sermone de Nativitate Domini.*

Filius Dei ostendit omnes virtutes tamquam in seipso incarnatas.

Vulgata est apud Ethnicos sententia, si virtus seipsam posset ostendere, virtus hæc adeo digna æstimatione nostra longe alios in nobis sensus excituram ab iis, quos ciere possunt ea, quæ nobis tribuuntur præcepta. Deus autem noster sese homini conjungens, sensibus subjecit nostris virtutem hanc adeo eximiam, ac desiderabilem; hujus ipse vivens imago fuit, vel dicam potius exemplar; ipsa enim virtus in illo loquebatur, & agebat in ipso; vel si mavis, virtus, & christiana sanctitas non aliud erat, quam ipse. Manus nostræ attrectaverunt illam, dicebat S. Joannes; aures nostræ illius præcepta audiverunt, & oculi nostri viderunt illius vestigia: *Quod audivimus, quod vidimus, & manus nostra contrectaverunt.* Vidimus illum nascentem in stabulo, jacentem in præsepio, orantem in solitudine, integras noctes traducentem in jugi oratione; vidimus illum cum nobis conversantem, jejunantem, patientem, & in omnibus tribuentem æquissimam, simulque distinctissimam ideam Evangelicæ perfectionis, virtutis, & sanctitatis: *Quod audivimus, quod vidimus, & manus nostra contrectaverunt. Idem.*

Si Filius Dei nascens consecravisset divitias, & opulentiam non magis horreremus paupertatem, quam horremus.

Liceat per vos mihi maximi momenti quæstionem proponere, ad cujus disceptationem non admodum magno opus est studio; si Dei Filius, exemplo suo consecrasset opulentiam, si pro calamitoso statu, in quo natus est, apparuisset in solio, & in rerum omnium affluentia, terrenis cumulatus opibus, iisque congerendis, servandis, augendisque intentus, quæro ex vobis, utrum amplius in horrore haberetis hanc ipsam paupertatem, ad quam se redegit? Si ille humanam appetiisset fortunam; num majori sollicitudine illa conquireretur; num major ad illam acquirendam cura adhiberetur; num vehementius mortales agitarentur? Hoc a vobis quæro; insatiabilis hæc fames, hæc, quæ vos vorat cupiditas, magis ne posset inflammari. *Idem.*

Hoc idem quid possit de ambitione, & voluptate.

Si Deus quem colimus sanctificavisset electione sua ambitionem; si natus fuisset in honoribus, atque vixisset in splendore, & fastu, dicito mihi, utrum major impenderetur cura, ut progrederemur, atque inter ceteros emicaremus; utrum proniores essemus ad iram, & ultionem, utrum ambitiosius honores appeteremus, utrum laudes, ac inania thura aucuparemur; utrum majori nisu contenderemus paribus præcedere, competitores de ponte dejicere; denique utrum fulgidas dignitates, ac provincias ambiremus? Dicito mihi; possunt ne longius provehi chimericæ magnitudinis ideæ, ac sese attollendi desideria, semperque altius ascendendi, & nunquam effrænatas has cohibendi cupiditates, quibus nihil unquam satisfacere potest? Similiter si animarum Salvator voluptates consecrasset, & non secus ac falsa Ethnicorum numina voluptates ipsas in Religionis articulum convertisset; si quæsivisset ibi tranquillam procurare sortem, ac docuisset nos in vita molli omnia gustare oblectamenta vitæ; penes vos esto judicium; nunquid majori sollicitudine laboraremus ad omnia nostræ conditionis commoda procuranda? Num plures haberentur societates, cœtusque ad ludos exercendos, ad obeunda spectacula, ad festos dies celebrandos? Nunquid major videretur in vestibus luxus, in cœnis sumptus, in omni denique prodigalitatis genere effusio? Penes vos esto judicium. Quid addi potest huic corporis nostri curæ, quæ nonnunquam tota est mentis, temporisque occupatio? *Idem.*

Dei Filius se omnibus malis nostris subdidit, ut nobis mederetur.

S. Augustini hac de re sententia sedulo est perpendenda. Oportuit, inquit ille, ut tantus accederet Medicus, quia superiori, cælestique virtute opus erat, ut tantus curaretur ægrotus. *Magnus de Cælo venit Medicus, quia magnus in terra jacebat ægrotus.* Deus ergo de Cælo descendit; beatam reliquit sedem æternæ felicitatis, ut in hanc lacrymarum, ac miseriarum vallem descenderet. Amor suus adhuc longius illum provexit. Se se omnibus malis nostris subjecit. Admirabile, & ineffabile remedium! S. Augustinus exclamat; *o admirabile, & ineffabile genus medicinæ, per quod voluit Medicus ægrotare, ut ægros sanaret!* Quis crederet voluisse Deum in se peccatum suscipere, ut salvos faceret peccatores! Æger Medicum convenire non poterat; Medicus Ægrum convenit. *Ipse ad ægrotum venit Medicus. P. Gironst.*

Inflammata Veterum Patriarcharum desideria adventus Messiæ. Eccli. 24. Exod. 3.

Beatus Fidelis, qui sollemni hoc die assequitur, quantum potest spiritum Sanctorum Patriarcharum, & cum Ecclesia canit: O *sapientia, quæ ex ore Altissimi prodiisti, attingens a fine usque ad finem, fortiter, suaviterque disponens omnia, veni ad docendum nos viam salutis! O Adonai, & Dux Domus Israel, qui Moysi in igne flammæ rubi apparuisti, & ei in Sina legem dedisti, veni ad liberandum nos in brachio extento! O radix Jesse, qui stas in signum populorum,* Id. 19. *super quem continebunt reges os suum, quem gentes deprecabuntur: veni ad liberandum nos, jam noli tardare! O clavis David, & sceptrum Domus Israel, qui aperis,* Isaiæ 11. *& nemo claudit, claudis, & nemo aperit; veni, & educ* Apocal. 4. *vinctum de domo carceris, sedentem in tenebris, & umbra mortis! O Oriens, splendor lucis æternæ, & sol* Luc. 1. *justitiæ: veni, & illumina sedentes in tenebris, & umbra mortis! O rex gentium, & desideratus earum, lapisque angularis, qui facis utraque unum; veni, &* 1. Petri 2. *salva hominem, quem de limo formasti! O Emmanuel Rex, & legifer noster, expectatio Gentium, & Salvator earum, veni ad salvandum nos, Domine Deus noster!* Abbas du Jarry in Sermone de Annunciatione.

Verbum Æternum se visibile præbuit in hoc mysterio, ut per oculos potius quam per aures nos de veritatibus æternis erudiret. Luc. 2.

Quemadmodum S. Chrysostomus de Cælis ait, illos enarrare nobis Dei gloriam per sydera, tamquam per tot ora, oculis nostris prædicantia: ita Deus, ut nos edoceret, oculis nostris loqui voluit, & Verbum suum nobis videndum exhibere. Ita Pastores, qui ab Angelis admoniti fuerunt, eo momento, quo Deus nobis locutus est in profundo noctis silentio, in quo æternum hoc Verbum Mundo expositum fuit, dicebant inter se: *Eamus, & videamus hoc Verbum, quod fecit Dominus, & ostendit nobis.* Non dicunt illi; eamus, & audiamus Verbum, sed videamus hoc Verbum, quod continet in se omnia secreta cordis Dei; eamus, & videamus æternas cogitationes, quas celabat in se ipso ante ipsam Mundi creationem, & omnibus sæculis, quæ sunt elapsa. En jam explicitæ sunt extra ipsum; vult, ut cognoscamus secreta omnia sui cordis consilia, quandoquidem exponit illa ob oculos nostros. O quot miracula visuri sumus in hoc adorabili Verbo! quoniam hæc sunt omnia decora, quæ tenent suspensum in extasi æterna cor Dei, ipsumque replent lætitia. Sed quid putatis vos esse visuros in magno hoc Verbo, quod oculis vestris subjicit omnes Dei cogitationes? Cum de visibili Deo sermo est, quid putandum est videri posse in illo, nisi gloriam, magnalia, divitias, majestatem, voluptates, denique magnificentiam, quæ toto Cælo omnia terræ excedat magnalia? Tamen o cogitationes Dei, quam longe abhorretis a cogitationibus hominum! Infinita Dei Sapientia, quam longe opposita es insanæ persuasioni Mundi insipientis! Video Verbum hoc adorabile, & in illo omnes Dei cogitationes, quas subjicere dignatus est oculis meis, ut illas ita perspicue cognoscam, ut de illis dubitare non possim; & nihil video nisi paupertatem, passiones, infirmitates, humiliationes, & generalem privationem eorum omnium, quæ Mundus plurimi facit. Omnipotens Deus! Infinita Majestas! Hæccine sunt æternæ cogitationes tuæ? Hæccine illa sunt, quæ habes in pretio, quæ diligis, in quibus complaces tibi? Quam misera est Mundi cæcitas! Quis enim Mundi errorem auferre potest, si Dei Sapientia, quæ sese videndam præbet oculis nostris, non valet Mundi oculos aperire, ut videat illusionem, in qua versatur! Videte vos ipsi mortales, & legite in hoc visibili Verbo, quid magnum sit coram Deo, & quid sit Dei magnitudine dignum. Vosmet per oculos vestros erudite: *Per oculos, non per aures erudimur*, ut loquitur S. Joannes Chrysostomus: ecce æternam veritatem, quæ se visibilem præbet, sensibilem, atque palpabilem sensibus vestris. Quid huic respondere potestis? *P. de Argentano Capuccinus, de Magnalibus JESU, Collatione quinta.*

Quo robore aliquando suffundendus erit Fidelis eo, quod secutus non fuerit veritates, quas illi Verbum incarnatum adeo palam ostendit.

Quid prodest veritatem cognoscere non sequentibus illam? Quid proderit Christiano viro, Deum ore proprio locutum fuisse, eique in persona sua direxisse Verbum, ejusque oculis illud videndum præbuisse; & per hanc infinitam rationem, per quam, & in qua videt ipse, se Deum esse, fecisse, ut ille oculis suis videret, in quo situm sit verum bonum, & quid sibi amandum sit, ut placeat illi? Quid illi proderit, sibi persuasum esse, se spiritu saltem esse debere pauperem

hoc

hoc est, ne minima quidem ex parte adhærendum sibi esse terræ bonis, & Deum unum esse thesaurum suum; sibi contemnendos esse honores inanes, & in profunda humilitate vivendum, propter quam amat contemptum sui ipsius, & Mundi, ut unice Deum habeat in pretio; sibi fugiendam esse voluptatem sensuum, quærendamque crucem, atque passiones? Quid inquam proderit illi, Æternum Dei Verbum descendisse ad oculis hominum subjiciendas insignes hasce veritates, si oppositum agit, quasi vita sua protestari vellet falsa omnino esse ea, quæ Dei Veritas ad nos docendos descendit! O Deus! quo pudore suffundendus est Christianus die justitiæ, atque ultionis tuæ! O Verbum æternum! inquiet, cur tamet objecisti oculis meis, ut mihi ostenderes veritates, quas me sequi oportebat; cur ita palam mihi locutus es, ut omnem mihi excusationis, atque prætextus locum auferres! O argumentum nimis validum, quod mihi in omnem objicies æternitatem! *Idem.*

Mundi principes ac optimates imitari possunt JESU CHRISTI in stabulo nascentis humilitatem.

Ne mirentur Mundi principes horrentes has intuiti imagines paupertatis, & humilitatis, quarum illis proponuntur exempla in incunabulis Salvatoris. In hisce virtutibus duo sunt, pars interior, exteriorque. Quænam est pars exterior, & corpus paupertatis, & humilitatis! Est reapse abrenunciare divitiis, ac dignitatibus; sed quæ pars interior, & spiritus harum virtutum? est cor avellere ab his honoribus, atque opibus, quin eorum luce perstringamur; eorumque possessione intumescamus. JESUS CHRISTUS non præcipit vobis divites, ut exteriorem paupertatis, & humilitatis partem exerceatis juxta exempla sua, vel, ut, quod fecit ille, dignitatibus, divitiisque vestris abrenuncietis. Sufficit illi pars interior, & spiritus harum virtutum; sufficit vos nimium horum bonorum affectum moderari, & sub honorum vestrorum nitore cordis humilitatem tueri. *Bireat sermone pro die Nativitatis Domini, in Adventu.*

Fieri debemus similes Salvatori recens nato.

Audite JESUM CHRISTUM, qui *jam clamat exemplo, quod prædicaturus est verbo.* Accedite ad ejus præsepe, quod ex Sancti Augustini sententia est veluti cathedra, de qua prædicat JESUS CHRISTUS. Nihil vobis utilius, quam ad illum accedere. Status hic, ad quem suus illum redegit amor, secum gerit nescio quam propitiam impressionem. Ab his sacris incunabulis, non secus ac a cruce emanat, nescio quæ virtus salutaris, & efficax, quæ nos facit infantes, ut ingredi possimus in regnum cælorum. Imitamini, quod ille vivens aliquando fecit in terra, puerum statuens in medio discipulorum. Sancto hoc tempore, quod consecravit Ecclesia ad colendam sanctam Incarnati Verbi pueritiam, vobismet oculis fidei repræsentate JESUM CHRISTUM infantem in medio vestri: ac taciti vobismet dicite, nisi evaserimus similes Divino huic puero, non intrabimus in Regnum cælorum. *P. Masson Oratorii Presbyter, sermone pro die Nativitatis Christi Jesu.*

Dei Filius nascens in terris attulit nobis pacem, reconcilians nos Patri.

Nemo unus ignorat, JESUM CHRISTUM esse illum pacis Deum Patriarchis promissum, prædictum a Prophetis, qui venturus erat in Mundum ad reparanda mala, quæ peccatum peperit, & qui unus cum Deo in gratiam nos poterat reconciliare. Filii iræ audeamus ne accedere coram infinita Majestate irritata contra posteros Patris rebellis, qui contra illius imperia defecerat? Possumus ne obruti pondere iniquitatum nostrarum, possumus inquam, oculos in Cælum attollere, imploraturi opem, & misericordiam illius? Sed quamvis hoc nobis per illius gratiam facere licuisset, potuissemus ne ejus placare justitiam? Nobis opus erat Mediatore, qui Deo dignus nocentes salvos faciens, læsi jura tueretur; & hic erat JESUS CHRISTUS. Venit ille optatam hanc pacem procuraturus, quam se impetraturum certo certius noverat. Etenim poterat ne Deus hic Magnus, quamvis terribilis, non audire dilectum Filium suum, qui cum fœnore reparare potest injustitiam, quam ille ab hominum nequitia recipere potuit? Non ita; ne vereamur: hoc illud bonum est, quod nobis adfert ejus nativitas. Hæc nobis procurat pacem inæstimabilem, pacem, quam unus ille nobis dare poterat; quia unus ille poterat nos nobismet, ac Deo conciliare. *Idem.*

Dei nascentis Filius hominem secum reconciliat, eique pacem largitur.

Dei Filius nascens, non solum hominem cum Deo, sed illum etiam cum ipso reconciliat. Mirum! Homo cum seipso concors non est, opus est, ut descendat de Cælo Deus, ut in illo pacem sarciat. Quæ bonitas! Sed quomodo nam hanc illi pacem largitur? Nonne prorsus oppositum legimus in scripturis? Nonne ille ipse testatur, *non veni pacem mittere, sed gladium?* Nonne ait, se venisse, ut ita dicam, ad serendas discordias, & ad Filium a Patre, Filium a Matre separandum? Nonne Spiritus sancti Oraculum est, *militiam esse vitam hominis super terram?* Nonne monet Sanctus Paulus nobis cum terribilibus hostibus esse dimicandum? *quoniam non est nobis colluctatio adversus carnem, & sanguinem, sed adversus principes, & potestates, adversus Mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritualia nequitiæ in cælestibus.* Deni-

Math. 10. Luc. 12.

Job 7.

ad Ephes. 6.

que desunt ne nobis inimici domestici? *Inimici hominis, domestici ejus.* Quomodo ergo pacem habere possumus? Quia JESUS CHRISTUS nascens suppeditat hominibus id, quod necesse est ad veram pacem acquirendam. Duo enim valida suppeditat adminicula. Primum enim tribuit illis gratiam suam: deinde vero, eos suo exemplo confirmat, ita ut homo duplici hoc firmatus subsidio destruat in se quidquid prohibere potest, ne vera tranquillitate fruatur. *Idem.*

Math. 10.

Quantam vim Salvatoris Nativitas habeat ad nostram coercendam ambitionem, & nitendi studium.

Isaiæ 45.

Exemplum Dei, qualem hodierna die veneramur, quam potens videtur mihi ad acerrimas etiam cupiditates cohibendas? Quod enim pertinet ad ambitionem, crescendi, nitendique cupiditatem, homo conjiciens oculos in illum, qui sine rapina jus habet sese Deo exæquandi, videns illum, qui cum sit splendor Altissimi, & gloria, ac imago perfectissima substantiæ ejus, tamen non dedignatur nasci in stabulo: homo hoc spectaculo non commovebitur? & non dicat cum Propheta; tu Deus es, sed vere Deus es absconditus. Quam igitur malo tecum abscondi, quam laborare, ut me proferam, & me attollam! Nam me tecum abscondens, & humilians, Deum meum imitabor, & similis illis fiam hac in re, qua nihil est illi antiquius, & quam etiam, atque etiam nobis voluit esse commendatissimam. *Idem.*

Salvator nascens pauper, aufferre nos debet errorem, in quo sumus, cum opes habemus in pretio.

Ubi mentem adjicio perpendendis Mysterii hujus circumstantiis, & contemplor Deum iis omnibus indigentem, quæ sunt ad victum necessaria, neque hoc per impotentiam; quandoquidem manum aperiat satis est, ut omnem effundat copiam, ac fecunditatem, mecum reputo! Quam longe fallitur Mundus, cum arbitratur neminem esse posse beatum, qui dives non fit! E contra video, paupertatem præferendam esse divitiis, quas actibus suis Deus reprobare videtur. Video saltem tutiorem esse statum pauperum, quam eorum, qui magna possident bona. Tunc quin ingentes thesauros concupiscam, & quidquam agam injuste ad eos congerendos, cum Sapiente dico, Domine, ne dederis mihi ingentes divitias, & longius proferens præ hoc Rege perfectionem, eo tempore, quo terræ boni virtutis præmium esse videbantur, non dicam cum illo, Domine, ne permittas labi in pauperiem, tunc enim de te conqueri possem; sed dicam illi, si hæc tua voluntas est, me pauperem fieri, ne permittas saltem me eo temeritatis attingere, ut de te querar. *Idem.*

Dei Filius nasci vult in corde nostro, sed illi aditum prohibemus, quod illi accidit in diversorio Bethlehem.

Dei Filius ad nostri cordis ostium pulsat; sed in eo non invenit sibi locum. Locum non invenit in diversorio Bethlehem, vel quia plenum erat: vel quia Joseph, & Maria non eum habebant itineris apparatum, qui earum domum dominos in spem erigere posset, ut ex locatione earum lucrum possent referre. Præterea JESUS CHRISTUS est pauper; paupertas vulgo caussa non est, ut aliquis bene excipiatur. Ad JESUM CHRISTUM recipiendum, pauperes fieri nos oporteret; videlicet relinquere inordinatum bonorum Mundi hujus amorem, quo nomine ea omnia continentur, quæ possidentur; sed pauperies hæc illis non ferenda videtur, & respicitur tamquam gravissima, quæ illis contingere valeat, calamitas. Verum est JESUM CHRISTUM dicere, væ divitibus; sed Mundus aliter loquitur, & Sermonem habet corruptioni studiorum nostrorum magis conformem; cui ideo facilius aures adhibentur. *Idem.*

Mundus vicissim damnat Jesum Christum placitis suis prorsus oppositis.

Si JESUS CHRISTUS in præsepio Mundum condemnat; Mundus quoque vicissim damnat illum. Cur, inquit, nasci voluit in paupertate, humilitate, in passionibus? Hæccine decebant Deum? Nunquid minori sumptu hominem salvare non poterat? Quandoquidem nos adducere poterat in Cælum per viam magis facilem, ac suavem, cur nos per avia, & invia, per ardua, & aspera voluit adducere? Ita loquitur Mundus, quia cæcus est; ita nos etiam ipsi fortasse loquimur, quia cæci sumus: sed quia JESUS CHRISTUS infinito lumine illustratus est; quia ille æterna sapientia est, putat sibi aliter & loquendum esse, & agendum. Veniebat ille curaturus superbiam, impudicitiam, avaritiam nostram, vel saltem moderaturus in nobis amorem divitiarum, voluptatum, & dignitatum, si illas amavisset, quæsivisset, ambiisset, nunquid nobis earum horrorem immisisset? Nonne immo nostram cupiditatem irritasset, quin illam vel curaret, vel imminueret. Si post exempla humilitatis, paupertatis, mortificationis, quæ nobis reliquit, nos reddere non potuit humiles, divitiarum contemptores, mortificatos: quid fieret si in illo animadvertere potuissemus amorem, & affectum bonorum, voluptatum, honorum? Nonne magis adhuc essemus avari, impudici, ambitiosi? *P. Nepveu. Tomo 4. Christianarum Considerationum.*

Quandoquidem JESUS CHRISTUS in Mundum venit, ut nobis esset exemplo, ac ostenderet nobis viam, quæ ducit in Cælum, nobis illi via erat connotanda, per quam omnes incedere possent, nobisque adminicula suppeditanda, quibus adjuti æternam beati-

beatitudinem nostram promereri possemus, quæ in nostra essent potestate, quæ omnibus liceret amplecti. Potest ne Mundus universus esse dives, esse nobilis, omnibusque voluptatibus frui? Si hæc esset via, per quam in Cælum ascendendum esset, quot illi abrenunciare tenerentur? Sed mortales omnes possunt esse humiles, pauperes, patientes; hoc unum requiritur, ut quis cælestem gloriam acquirat: ergo mortales omnes illam possunt adipisci. Quamvis divitiæ, voluptates, honores magni sint ad salutem obices, tamen quanta est hominum sollicitudo, & cura, ut illa possideant? Si tanto studio quæruntur hæc bona, etiamsi periculosa sint, atque funesta saluti nostræ, quid fecissemus, si eadem fuissent media ad eam procurandam? Qua contentione illa obtinere fuissemus conati? Quotusquisque est, qui nobiscum de novissimo loco contendat, quæ tamen tutissima via est ad eæb gloriam promerendam? *Idem.*

Sensus, quos fovebat Verbum Incarnatum videns se infantem & redactum ad statum in oculis Mundi contemptibilem.

Salvator in ipsa ejus infantia cognoscitur; quid est enim hominis infantia? Ætas est omnium maxime infirma, cæca, contemptibilis: naturæ opprobrium est, rationis servitus, infirmitas stupida, innocentia sine meritis. Quid porro infantia Dei? Hæc saltem in hominum oculis est, quidquid nuperrime dictum est, & præterea obscurum velum, sub quo latent nitidissimæ quævis perfectiones nativitatis, generalis privatio omnium honorum, qui nostrum exigunt cultum, status, qui quodammodo destruit potentiam, sapientiam, æternitatem, immensitatem, immutabibtatem Creatoris: denique figura est, sub qua divinus amor melius Deum posset abscondere. Salvator in hac humiliatione, & hoc nihilo cognoscitur; sed quis dicere posset sensum Dei, qui videbat se in stabulo expositum rigori hyemis, iis carentem subsidiis, quæ miserrimus quisque nascens invenit. Ad judicium hoc ferendum, participes esse oporteret infinitæ plenitudinis luminum, quæ non sinebat illum quidpiam vel magnitudinis, vel abjectionis suæ ignorare. *Pater la Pess., Sermons de Nativitate JESU CHRISTI.*

Jesus eo in statu cognoverat, & Perfectiones suas, & nostram indignitatem, & amor suus illum quodammodo excæcat in hoc.

O Salvator hominum! quomodo in tristi hoc statu luminibus tuis utebaris? Quid cogitabas de divinitate, & infantia tua? Quam in corde tuo peperit impressionem oppositio magnitudinis, & humiliationis tuæ? Sciebas quid esses, & quid mereretis; & sciebas etiam quem in statum se tuus amor redegerat, sed amor, qui non abscondebas JESU merita ejus, num abscondis illi nostram indignitatem? Gloriam ejus operiens, non ne nostram auges? Cur nihil sumus coram Deo? Cur adeo contemptibiles sumus? Cur sumus nihilum coram illo? Saltem, nunquam illi intuitissemus injuriam; sed præterquam quod miseri sumus; sumus etiam nocentes, & JESUS perfecte novit caussas, propter quas nos contemnit, & odit: amor illius nequaquam obnoxius est humani amoris illusionibus, qui se ipsum excæcat, ne videat vitia eorum, quos amat. *Idem.*

Dei Filius in hac Terra vere nobis datus est. Isaiæ 9.

Non immerito Prophett inquit; *Parvulus natus est nobis, & filius datus est nobis.* Se ipsum dedit nobis quia non pro gloria sua, sed unice propter nativitatem nostram se dedit nobis. Dicamus aliquid ultra; quodam in sensu magis noster est in præsepio, quam in gloria; in gloria ad ipsum ne cogitationibus quidem pertingere possumus; in præsepio illum oculis nostris usurpamus, & manibus attrectamus; in gloria lumen habitat inaccessibile; in præsepio omnes recipit, omnes vocat; in gloria omnis doloris est expers, in præsepio patitur æque ac nos. In gloria multifariam ostendit omnipotentiam suam: ibi sua jaculatur fulmina, & emittit vocem terribilem, qua Libani cedros confringit, & concutit montes. In præsepio plorat nobiscum, &c, ut verbo me expediam, ad ipsum sine timore, ac terrore accedimus, &c. *Idem.*

Nullam proferre possumus caussam, nisi se nasceretur Dei nascentis exemplum.

Dignitas Domini nostri nos damnat, illum imitari nolentes. Deus est, quem in deserto hoc stabulo adoratis, Deus est, qui rebus omnibus indiget, qui alget, qui omnibus bonis, qui Mundi gloriæ abrenunciat eo usque ut nascatur ignotus, & rebus omnibus ad victum necessariis destitutus. Dei exemplum objectionem non patitur, & ipsam etiam prævertere debet cogitationem aliquid illi objiciendi. Non dices potentiæ defectu Deum suum pati pauperiem: universorum opifex poterat sibi ædes ædificare, ubi cum nitore nasci posset. Non dices, illum propter parentum infortunium in statum adeo miserum incidisse; poterat sibi locum eligere inter capita coronata, & nascens, purpureis pannis excipi, non dices suam caliginem, atque pauperiem reparasse nitentibus indiciis divinitatis, & magnitudinis suæ: Post exhaustas tot repulsas jacet in paleis, eo quod Cæsaris imperio parere voluit; miracula, & plausus, nequicquam efficiunt, ut in præsepio suo cognoscatur. Noctis silentium non interpellatur concentibus Angelorum, quibus circum stipatus est; oriente hoc Justitiæ sole tenebræ non dissipantur. Ceterum nunquam procul dubio eo pervenies, ut putes, indignum esse, se ejus sequi vestigia. E contra credis honorificum esse tibi temet placitis ejus subjicere? Quomodo igitur coram Deo tuo nascenti excusabis non possessionem divitiarum tuarum, hanc tibi permittit; non amplitudinem generis, ac status tui, hanc non damnat; non strepitum, ac nitorem, quem tua dignitas postulat, neque enim petit, ut illi abrenuncies; hac enim tecum uti dignatur indulgentia, quamvis jure tibi præscribere possit eam abnegationem, quam ipse exercuit; sed quomodonam excusabis coram illo inquietam hanc, & pertinacem adhæsionem, qua terræ bona, & honores consectaris? hæc insatiabilia acquirendi desideria, furorem hunc incensum crescendi, æternum hoc inanis opulentiæ studium, injustis, & crudeles artes semet infirmitatis, ac innocentiæ spoliis locupletandi? Quid vobismet ipsis negatis, cum adoratis JESUM CHRISTUM pauperem, patientem, humiliatum, Mundi asseclæ, qui totum vitæ vestræ spatium impenditis vanitati, ac voluptatibus? *Idem.*

Quanam sit impudentia eorum, qui Deum humiliatum adorant in præsepio, & intumescunt.

Improborum mortalium, ac terræ vermium est probare velle luxum mundanum, ac voluptuosam pompam ad pedes præsepii JESU CHRISTI. Dicamus hoc cum Sancto Bernardo: *Intolerabilis impudentia est, ut ubi se exinanivit Majestas, vermiculus infletur, & intumescat.* Heu! quandoquidem exemplum Dei cohibere nequit amorem, quo mundana hæc deperitis, concedite in stabulum Bethlehem, ac post vos trahite hunc vanitatis, ac superbiæ vestræ apparatum: Illuc ite ibi locaturi spectacula vestra, delicias, omniaque voluptatis, & ambitionis illicia: impudentia, iterum dico, quam perhorrescere debemus! Et mundanus homo, qui credit Deum suum natum in stabulo, quid minus iniquum operatur. Nonne hoc est quodammodo insultare illi, amplecti quidem veritatem exempli illius, ac tanta impudentia exemplum ejus oppugnare? *Idem.*

Uter, secundum S. Bernardum fallitur, Mundus ne, an JESUS CHRISTUS.

In hac occasione S. Bernardus celeberrimum illud proposuit argumentum: *aut CHRISTUS fallitur, aut Mundus errat.* Aut fallitur JESUS CHRISTUS docens terrenarum rerum omnium contemptum; aut errat Mundus, vobis terrenarum rerum amorem suadens: uter in errore versatur? Cautior sum, quam ut vos hac urgeam quæstione: Alteruter Deus est; alter vero mendax. Si ex alterutra parte mendacium est, jam nostis utra in parte sit veritas, & rectitudo. Sed si JESUS CHRISTUS necessario dicit vera, undenam fit, ut vos veris utamini, perinde ac nihil crederetis? cur quæritis lenimenta in placitis ejus, quæ illi adversantur? cur vobismet ethicæ principia concinnatis, quæ e regione principiis ejus obsistunt? Divitias in pretio habendo, & mundi gloriam sectando, fietne, ut desinant esse contemptibiles, si Dei Filius eas contemptibiles esse probavit? Sexcentas excogitando rationes illas amandi, nunquam illas amore dignas efficitis; si Dei Filius edixit illas odio dignas esse, & execrabiles. *Idem.*

Dei Filius in terras descendit mundum reformaturus, & quomodo id præstiterit.

Cum Dei Filius venit in Mundum magna in nobis mala deprehendit, sed majores virtutes edocuit. Inordinatus erat spiritus noster, cor autem corruptius; Mundi gloriam respiciebamus tanquam aliquid desiderabile; abjectionem vero, & contemptum, tamquam odiosum aliquid, & non ferendum. Fallacia hominum judicia, & reformanda. Sapientes Idololatræ, politici, sæculi Optimates, domini nequam estis: tuum est, Verbum Incarnatum, immutabilis, atque æterna veritas, erudire nos in re tanti momenti. Hoc jam præstitit, Sanctus Augustinus ait. Quod nos plurimi facimus, ille abjectum, & contemnendum censuit; quod nos rejicimus, ille magnum, ac desiderabile existimavit. Neque hic substitit. Quemadmodum cordis nostri corruptio sequebatur mentis errores, voluit doctrinæ praxim adnectere, & veritatem doctrinæ, quam traditurus erat nobis, confirmare exemplo virtutum, quod nobis præbet in stabulo. *Ex Dictionario Morali sermons primo de Humilitate.*

JESUS CHRISTUS nos docet humilitatem in stabulo.

Præsepium, stabulum Bethlehemiticum, caligo, tenebræ voluntariæ Dei latentis, & exinaniti! Hic Domine Salvator humilitatem nos doces. Virtus hæc illi erat jucundissima, quandoquidem semetipsum tot rebus subjecit. *Ille est.* Per vos mihi liceat post Sanctum Joannem Chrysostomum hoc in loco moralem habere paraphrasim horum verborum Sancti Joannis Baptistæ. *Ille est.* Qui in Cælo gloriosus est, ecce ignotus, atque contemptus est in terra. *Ille est.* Ille cujus solium ambiunt Angeli in summo Empyrei vertice, cum descendit in terras, pastores aliquot, & jumenta solum invenit. *Ille est.* Ille, cujus digitus a fundamentis usque concutit universum orbem, habuit non secus ac alios infantes manus pannis involutas. *Idem.*

Ejusdem Argumenti.

Dei Filius nasci voluit infans, ut disceremus fieri parvuli per humilitatem, & simplices sine nequitia. Christus docuit nos pueritiam esse virtutem, dicens: nisi efficiamini sicut parvuli non intrabitis in regnum cælorum, ut Sanctus Ambrosius inquit. Pueri

Ambrosius in Psalm. 36.

igno-

ignorant quid sit superbia, quid ambitio, non invident majoribus se; non succensent, ubi contemnuntur; æque nutricum omnium pupillas exsugunt, quæcumque illæ sint; nihil moliuntur contra æquales, superioribus non resistunt, neque opprimunt inferiores. *Malitia parvuli estote*, Paulus Apostolus inquit; & S. Petrus: *Quasi modo geniti infantes, rationabile sine dolo lac concupiscite*. A puero JESU nobis discenda est innocentia, simplicitas, & humilitas. *P. Dunrau in sermone pro die Nativitatis*.

Math. 18. 1. ad Cor. 14. 1. Petri 2.

Præsepe Salvatoris est veluti cathedra Prædicatoris, ex qua docet placita Mundi placitis contraria.

Ingrediamur quæso in stabulum Bethlehem, ad puerum hunc accedamus. Ipse in præsepio est tamquam in Cathedra, ubi fungi incipit munere magistri, & prædicatoris. Lacrymas ejus immoderata gaudia nostra condemnant, vagitus illius risus immodicos, panni vestium nostrarum vanitatem, fœnum, & paleæ cubilium mollitiem: frigus, quod patitur nimiam commodorum nostrorum curam; paupertas, inexplebilem divitiarum sitim; humilitas superbiam. Quamvis hic infans non proferat verbum, quidquid est circum ipsum pro illo prædicat, & censoria nota omnia mundanæ politiæ placita damnat. Quod nisi ex his præceptis profecerimus, semper verum erit dicere, JESUM CHRISTUM natum esse, non autem nobis. *Sunt, quibus non est natus Christus*, ut docet S. Bernardus; nam quamvis pro nobis natus sit, nullum ex illius nativitate fructum percipimus, quasi natus non esset. *Idem*.

Dei Filius nascens assumit qualitatem magistri nos exemplo suo docentis. Oportet, imitando Pastores conferre se spiritualiter in stabulum Bethlehem ad audiendum vocem Divinam, & discendas veritates, quas docet.

Verbum caro factum est. Taceant homines, opus est, altumque teneant silentium, cum Verbum æternum in terras descendat ad homines erudiendos. Itaque Verbum hoc incarnatum hodierna die pro me subrogare fert animus; nam quamvis in vita sua potens fuerit verbis; ut inquit Evangelista, nunquam tamen fuit eloquentior, quam nascens in stabulo, & recumbens in præsepio, ubi adhuc infans, ac impar loquendo vocem tribuit iis omnibus, quæ illi circumstant, & quæ oculis nostris occurrunt. Profecto oculi ejus loquuntur per lacrymas, quas fundunt, cor suum per singultus, quos profert; & *ipsa quoque infantilia membra non silent*. Et quasi omnia inanimata essent vocis ipsius imagines, panni, stabulum, præsepe, omnisque hic pauper apparatus efficit, ut hæc eadem vox in penitiori cordis parte resonet. O nos beatos, Christifideles, si huic voci attentas aures præbentes assequi possumus veritates, quas docet, ac nosmet victos dedere urgentibus sollicitationibus, quibus nos excitat. Quod si ex me quæritis, quid illa dicat, & quid nos doceat Verbum hoc caro factum; reddam vobis, hoc esse verbum substantiale, quod in Intellectu Patris æterni exprimit omnis, sed in tempore nostra indutus natura modo erudit nos de omnibus muneribus nostris, aufert omnia præjudicia, quibus ab ipsa nativitate imbuti fuimus, ac omnes dissipat errores, quibus mens nostra fuit occupata. Verum cum verbum hoc melius per oculos, quam per aures excipiatur, quoniam Incarnatum Verbum loquitur factis, & nos erudit exemplis: imitemur hodierna die Pastores, qui primi omnium de JESU CHRISTI nativitate admoniti dixerunt: *Transeamus usque Bethlehem, & videamus Verbum hoc*. Auctor Sermonum in omnia Ethicæ Christianæ argumenta; in Mysteriis, sermone de Nativitate.

Luc. 2.

Salvator evitare voluit pompam Nativitatis suæ & quare.

Mundi Salvator, etiam quatenus homo, jus habebat ad omnem pompam, quæ illum cognoscendum tradere potuisset, eique omne obsequium, ac venerationem populorum conciliare. Erat e regio sanguine, qui tunc potissimum in Mundo florebat, ortum quippe ducebat ex prolixa Patriarcharum, Regumque serie; idea quam sibi effinxerant homines de munere, & qualitate Messiæ Uncti a Domino, & a Deo missi ad liberandos homines de servitute, in qua jampridem gemebant; suspiria, quæ in cælum emittebantur, ut ille suum properaret Adventum, præsignatum a Prophetis tempus, quod jam erat completum, & bona, quæ ex illius præsentia expectabantur, promittere videbantur, ut eo pacto reciperetur, quod meritis, & qualitati ejus congrueret, si cognosci, & mundum de sua nativitate certiorem facere voluisset. Sed ad hanc pompam, atque apparatum evitandum adeo oppositum caussæ propter quam descendebat in terras, init consilium, ut ignotus accedat, ejusque providentia omnia jampridem disposuit, ut quodammodo falleret homines, nascens sine strepitu, sine nitore, quin de illo cogitaretur . . . . Homines decepti sunt; neque enim putabant illum in hoc statu venturum; sed hoc æterna fieri voluit Sapientia, ut illis errorem, in quo versabantur, auferret, non solum quoad modum, quo venturus erat, sed multo magis quoad pretium, in quo habebant mundi gloriam, quam constituunt in exteriori pompa, quæ illos perstringit. *Idem*.

Ejusdem Argumenti continuatio.

Dei Filius, tamquam arbiter sortis suæ, omnium eventuum non secus ac omnium terræ bonorum, eligere poterat ipsum Mundi caput pro loco nativitatis suæ, ibique in superbis ædibus nasci, thronum pro incunabulis habere, nascens purpura involvi, quod cum aliquot Imperatoribus factum est, a Principibus omnibus cognosci in aula florenti, festivos ignes excitare ad publicam lætitiam significandam, ac tabellarios cursores ad id nunciandum in omnes terrarum plagas dimittere. Hoc illum facturum esse credebant; judicium enim ferebant ex eo, quod ipsi facturi essent, si optio illis fieret eligendi locum, atque alias circumstantias amplissimæ dignitatis. O homines pertinacius vano magnitudinis vanæ conceptui inhærentes! Si nondum vobis errorem auferre potuit rerum magistra experientia, vobis ostendens illius mobilitatem, & ad quid tandem redigatur; heu! saltem judicium de illa a vobis faciendum componite ad illud, quod incarnata Sapientia proposuit; & cum S. Bernardo illam instituite argumentationem, quam superius non semel in medium protulimus; quia, & fortis est, & ad persuadendum idonea: *Aut Christus fallitur, aut Mundus errat*. Necesse est ut alteruter decipiatur, vel Mundus, vel JESUS; uterque enim docent pugnantia. *Idem*.

Dei Filius in præsepio nos docet humilitatem, & contemptum dignitatum.

Stabulum, præsepium, panni signa sunt, Domine, tuæ nativitatis. Ne quæramus ultra alia argumenta, Mundi honores, ac pompam damnaturi. Satis non erat elegisse pagum, ubi ejus ingressus in orbem celebraretur, eumque Regni Metropoli prætulisse, quam majores ejus possederant; nisi paupertas effecisset, ut contemneretur, & rejiceretur ab omnibus, qui pagum eundem incolebant. Frustra quæsivit locum in angulo diversorii; omnia enim conclavia ditioribus erant reservata; & quia paupertatis ejusdem misertum est, toleratur, ut sub eodem tecto cum abjectis jumentis in rupe cava delitescat, quæ cum nunquam fuerit hominum habitaculum, ad recipiendum Deum est destinata. In hoc igitur derelicto specu divinus Magister scholam aperit, quo S. Augustinus omnes terræ principes invitat, ut ibi doceantur humilitatem, & intelligant flocci facienda esse hæc dignitatis insignia, quæ totidem sunt superbiæ eorum monumenta. *Doctrinam tandem humilitatis agnoscite, etiam nondum loquente doctore*. Discite divites, & principes Mundi, vosmet humiliare ad exemplum Dei, qui in novissima situs est humiliatione, & qui, cum nequeat adhuc loqui, vos docet paupere apparatu, quo septus est. *Idem*.

Salvator nobis præbet exemplum mortificationis, aspere tractando corpus suum ex ipsa nativitate.

Dei Filius dure tractat corpus suum objiciens illud omnibus vitæ hujus miseriis. Videamus quid hic Magister, & hoc exemplum nos hac de re doceat. Vix accepit ille corpus, cum jugi omnium artuum suorum trepidatione, se algere significat; oculos habet, quos lacrymis aperit; vix tandem recepit vitam, cum primos illius motus, ac prima momenta doloribus consecrat. Hoc consilio omnia disposuerat, antequam nasceretur, ac permisit, ut omnia conferrent aliquid ad efficiendum, ut Mundi hujus experiretur miserias, simul ac in illum fuisset ingressus. Quin ætatis gracilitas, infirmitas corporis, & personæ suæ ratio aliquod illi conferat privilegium, experiri vult quidquid in paupertate durissimum est, quidquid asperrimum in ea anni tempestate, quidquid miserrimum est in omni inopia subsidii, & in Mundi totius desertione incommodissimum. Paulisper considera, Auditor, quam longe absint viæ Dei ab hominum cogitationibus, quorum placita omnia subvertit sola nativitate sua. Quam negligat ille commoda temporalia, quæ ita efflictim quæruntur, ut cupiuntur dignitates, quoniam sibi vicissim cohærent, & consequuntur; cogita duritiem, quæ unicuique excipiendum est corpus suum; & intelliges in quanto, & quam periculoso errore hactenus fueris versatus. *Idem*.

Idem sequitur argumentum.

Filius Dei erat ipse Creator temporum, moderator tempestatum anni, & sibi durissimam elegit. Poterat illius mulcere austeritatem, & nascitur in loco vi frigoris exposito; permittit, ut matri suæ omnia ad puerperium commoda desint, & ut Bethlehemitæ omne illi denegent in tanta necessitate subsidium. Tanta vero, ac tam admirabilis austeritas in tanto Deo, cujus sunt omnia, & cui omnia debentur, nonne manifesta est condemnatio abusus, qui ab hominibus fit opum suarum, cum sibi jus esse putant quærendi omnia commoda sua, & omnibus vitæ voluptatibus perfruendi? *Idem*.

Necesse erat omnino, ut ita se gereret Salvator ob eum finem, quem in Mundum veniens sibi proposuerat.

Cui bono, quæret quipiam, Deus subjecit se tot passionibus, eamdemque legem nobis imposuit, nisi quod censuit hoc remedium esse necessarium? Quibus addendum est, exemplum hoc tanti ponderis, tantæque auctoritatis nequaquam satis futurum fuisse, nisi dedisset illud nascens, & per ipsam suam nativitatem. Quomodo istud? Cum homines id unum quærant, ut suas excusent cupiditates; & illorum in sensuum voluptates propensio, efficiat, ut sexcentos colores inveniant, ut se ipsos illis mancipent, aliquem saltem speciosum excogitassent, si divinus hic præceptor primum hoc illis documentum tradidisset. Si ille vitæ suæ principium fecisset per ea, quæ vitæ sunt jucundissima, si divitiis cumulatus, ac gaudens eo jure,

eaque potestate, quam illi nativitas, & qualitas sua tribuunt, sibi elegisset, quæ magis sunt commoda, & nihil intentatum reliquisset ad vitæ hujus miseriis mulcendis, si ab incunabulis ad solium sublatus fuisset, si superbum sibi palatium præparasset, & ingens ministrorum numerus justus fuisset illi Mundum ingredienti ministrare; si ejus mollities, & magnificentia statim oculos perstrinxisset; quænam cupiditates in cordibus excitatæ fuissent? Viri principes quomodo hoc abusi fuissent exemplo ad probandum luxum, delicias, & horrorem, quo passiones omnes oderunt? *Idem.*

Jesus in hoc Mysterio est pœnitentiæ, & mortificationis exemplum.

Deus nascens in præsepio Oraculum est, quod loquitur, quin ulla inveniri possit ambiguitas, vel responsum. Spectaculum est venerabile, simul & efficax, quod palam ostendit solam salutis viam esse viam pœnitentiæ, mortificationis, & abnegationis. Frustra hanc inter claustra vellent amandari. JESUS CHRISTUS, ut hanc omnibus hominum conditionibus adnecteret, venit; venit enim, ut esset omnium exemplum. Primis actibus suis in Mundo, tamdiu exoptatus, detegit ad supremum bonum viam illi divitiarum, honorum Mundi, ac voluptatum sensibilium prorsus oppositam. Hoc ille docere debet verbis toto vitæ suæ spatio: verum nisi incepisset docere exemplo, non defuissent, qui dicerent: facile esse præclara proponere placita, illa vero in praxim nequaquam redigere. *Ex libro, cui titulus. Verus spiritus, & usus solemnium anni festivitatum.*

Cur voluerit Deus, ut Filius suus nasceretur in infirmitate, & caligine.

Si propriam sibi gloriam proposuit Deus faciens, ut JESUS CHRISTUS in iis nasceretur circumstantiis, quarum meminimus, cur exposuit illum hominum contemptui, a quibus non agnoscebatur? Nonne hoc erat in contemptum adducere ipsam divinitatem, eidem in mundo offundere caliginem? Nonne saltem Deo gloriosius fuisset procurare Filio suo ab ipsa nativitate cultum illum, quem mox per Christianismi institutionem illi procuravit! Sed hæc difficultas evanescet, si perpenderimus, nobis de gloria Dei judicium ferendum non esse ex infirmis, fallacibusque ideis; quoniam cælum restatur gloriam Dei inveniri in humiliationibus JESU CHRISTI: *Gloria in excelsis Deo &c.* Nobis persuasum esse debet de hoc; & per hasce cognitiones nostræ dirigendæ sunt: Ceterum caligo hæc, in qua Deus videtur relinquere Filium suum in nativitate, admirabiliorem efficiet Religionis institutionem, per quam usque ad sæculorum finem est glorificandus. *Idem.*

Si credimus per humiliationem JESUM nos salvos fieri velle, quinam est error noster.

Reperimus Mysterii hujus circumstantias: Infans natus in stabulo, pannis involutus, jacens in præsepio. Quisnam hic infans est? Deus, summus Mundi arbiter, æterna Sapientia, quæ ad hunc se statum redegit: ut de iis me erudiret, quæ in æternum beatum sunt effectura. Hoccine credo? Fides mea me ambigere non sinit. Sed si hæc vera sunt, quanam in cæcitate Mundus universus versatur, qui fovet cogitationes adeo oppositas illis, quas hodierna die nobis JESUS CHRISTUS inspirat? In quo deplorabili errore ego quoque hactenus fui, qui illud bonum, magnum, utile, præclarum arbitratus sum, quod me beatum facit secundum motus sensuum, & avaritiæ? Tandem enim, vel fallor cum Mundo, S. Bernardus ait: vel in consiliis suis fallitur JESUS CHRISTUS amplectens tamquam necessariam spinosam salutis viam, quam ipse, & nos evitare potuissemus. Igitur fatendum est videntibus JESUM CHRISTUM flere, gemere, pati statim ac Mundum ingreditur; sensuum delicias non vacare periculo, vel etiam prorsus in via salutis esse perniciosas. Ita est, fateor, Domine; fateor veritatem hanc, ad quam docendam exemplo in terram descendis. Credo illam, quoniam unus est ex præcipuis meæ Religionis articulis. Sed confirma me, Domine, in hac persuasione divina, & in his salutaribus cogitationibus, quas mens mea, gustus, & sensus horret, sed sine quibus nulla mihi salus esse potest. *Idem.*

Pudere nos debet, quod vita nostra a JESU CHRISTI vita abhorreat.

Si hujus Mysterii fidem teneo, nonne mihimet succensere debeo, & rubore suffundi propter hoc vitæ genus, quod sequor? Heu! vix levisculam crucem ferre volo, mortificationem aliquam sustinere, aliquam ex Mundi hujus voluptatibus mihi interdicere. Excusationes nanciscor; quæro lenimenta, carnales rationes excogito, ut me ab iis dispensari putem, quæ mihi hac in re præscribit Religio? Sustine igitur, anima mea, sustine adspectum Dei, qui se tibi ducem exhibet jacens in stabulo; rerum omnium egenus. Hoc mihi memora iis in occasionibus, quas deserere non vis. Responde nascenti JESU CHRISTO, quod tibimetipsi, ut temet excuses in oculis tuis. Nunquid satisfactum est a te Religioni tuæ? Deus hic infans in humiliatione, & passione nunquid contentus est tui? O Sapiens, & Magnus Deus; qui hodierna die pro solio tibi elegisti præsepium, ubi abscondam me in conspectu tuo? Quam me pudet superbiæ meæ, cum ego terræ vermis me velim attollere, cum te in tanta humiliatione conspiciam? Quam me pudet vitæ hujus commoda, & voluptates quærentem, cum in primo actu tuo nihil non austerum videam, ut inde percipiam actus meos regere; quandoquidem vitæ meæ ratio e regione adversetur iis, quæ a me post nativitatis suæ humiliationem Deus expectat. *Idem.*

Dei Filius in hoc Mysterio non vult nobis terrorem incutere, sed amorem sibi conciliare.

Hic Deus homo non vult nobis terrorem incutere, sed sibi amorem conciliare. Non vult nos implere formidine, sed spe. Deus est, sed infans, & infans non quærit se formidabilem præbere. O bone Deus! de industria in hoc Mysterio abscondis mihi magnitudinem tuam, ut magis eluceat in illo misericordia tua! Pauperem te facis in oculis meis, ut cordi meo sis amabilior. Factus es filius hominis, ut ego Dei fierem Filius. Tu temet omnibus vitæ incommodis subjecisti, ut ego Cæli delicias mererer. O divine puer! o fortitudo æterna, pro me infirmitas facta! Hactenus obluctatus sum potentiæ tuæ, sed gemitibus tuis resistere non valeo. Adversus minas tuas insurrexi, sed propter amorem, & lenitatem tuam arma abjicio. Fac, Domine, ut divinis iis succendar ignibus, quos in terram affers, ut victima fiam in tempore, & æternitate. *Idem.*

Ad quem humiliationis gradum sese redegerit Filius Dei factus homo.

Fateor, lectissimi Auditores, deficit mens, cogitationes meæ confunduntur: Hiccine est Deus exercituum, Princeps pacis, magni Consilii Angelus, Filius Altissimi? Ubi majestas illa, quæ sibi conciliare debet Angelorum adorationem? Nativitas illa, propter quam Reges debent contremiscere? fortitudo, quæ ferreos compedes contritura est, & nos de servitutis jugo ereptura? Beati Spiritus quæso ne nos decipiatis? vos autem Christiani illum quæsivissetis ne in stabulo, qui superbas tantum domos incolitis? illum ne cognovissetis ex pauperibus pannis, qui mollibus induimini? En tamen quo illum redegit Adæ superbia, ut illam expiaret! Deus factus est homo, sed hoc parum est, si cum magnitudine amoris sui conferatur; in infantiæ infirmitate aliquid satis abjectum invenitur, ut illud velit amplecti; nascitur inter ea, quæ in hac ætate sunt indignissima, & humillima. Hic Dei Filius est, nollis; ecce illum novissimum hominum: æternus est, & Patri similis; ecce illum in tempore natum: immensus est; ecce illum in corpusculo clausum; brachium est Omnipotentis; sed ut regatur, eget brachiis Mariæ matris: Possidet omnes scientiæ thesauros; sed sensus suos vagitibus promit; ipsa est sapientia; sed hæc sapientia sepulta est in ætatis illius innocentia, quæ nullum inter homines discrimen admittit? Hæc satis ne sunt, Christiani auditores, ad confundendam spiritus humani superbiam? aliquidne validius requiritur ad illam humilitatis Christianæ legibus subjiciendam? Videre ne possumus altitudinem humiliationum Verbi, quin per humilitatis actus illi respondeamus? O Mundi sectatores semper chymericæ magnitudinis ideis affluentes, qui nec inferiores sine contemptu, nec superiores sine invidia videre potestis, nunquid humilitatis argumenta in JESU CHRISTI infantia invenietis, &c. *Ex manuscripto Sermone.*

Paupertas JESU CHRISTI in stabulo Bethlehem.

JESUS CHRISTUS exinanivit se, inquit Apostolus, non solum quia sese ad hominem usque demisit, sed quia hominis miserias, & paupertatem assumpsit. Quisnam hominum nascitur æque pauper, ac Salvator meus, Filius David secundum carnem? Videbatur Bethlehem illi perfugium offerre; concedit illuc; sed minime recipitur: *In propria venit, & sui eum non receperunt.* (*Joann. 1.*) Advenæ, qui illuc censendi se conferunt; indiscriminatim in diversorii conclavia secedunt; sed ne angustus quidem illi reliquus est angulus: *Non erat ei locus in diversorio.* (*Luc. 2.*) Dicam ne, Christiani? Cæli aviculæ suos habent nidos, & vulpes cubilia sua; unus Dei Filius non habet, ubi reclinet caput suum; recipit se in stabulum, quo jumenta non secedebant, nisi ad hyemis rigorem evitandum. Huc aciem vestram convertite, oculi infirmi, qui peritururum bonorum fulgore perstringi sinitis, si cum S. Paulo creditis, JESUM CHRISTUM cum dives esset sese spoliasse, ut vos locupletaret, vos gratus animi sensus moveat, & quo tempore effundit in vos thesauros misericordiæ suæ, effundite in alios subsidia, quæ a caritate vestra exiguntur. Cognoscitis ne JESUM CHRISTUM in pauperum persona? Vos igitur eorum misereat, indigentibus opem ferte, & estote æque divites in misericordia erga fratres vestros, ut Salvator in vos. Ille nudus est in paupere, ne deneges illi, quod tuæ abundat vanitati; esurit in pudibunda familia; huic mensæ tuæ reliquias elargire; gemit in vidua, hanc solare, & singulæ miseriarum species aliquam in te misericordiæ speciem inveniant, quæ illas consoletur. *Idem.*

Sensus admirationis erga Deum nascentem.

Postquam Sanctus Bernardus de hoc Mysterio dixit, quidquid hanc in rem pietas, ac devotio illi suggerebant, tandem per horum admirabilium contemplationem extra se raptus, ac ineffabilibus voluptatibus perfusus, exclamat: *Magnus Dominus, & laudabilis nimis.... Parvus Dominus, & amabilis nimis.* O quam admirabilia sunt Infantis Dei mirabilia! Nequaquam; laudes,

laudes, & honores, quos ille meretur, nos illi præstare non possumus: Sed etiam quam amabilis est Dei infantis exilitas! Quamvis omnes homines illo absumerentur igni, quo Seraphim ardent, nondum satis illum amarent. *Auctor Anonymus.*

Cur Dei Filius non elegerit mediocrem conditionem in nativitate sua quandoquidem noluit nasci in magnificentia.

At enim, poterat saltem Deus eligere statum minus miserum, & magnificentiam recusans satis non erat se ad mediocrem redigere conditionem, in qua nobis traderet mediocritatis præcepta? Cur se ad extremam usque miseriam abjecit? Ad hæc respondeo, mali extremitatem, ad quam redacti eramus, non mediocrem petiisse medicinam; Dico extremitatem mali, in quo versabamur, sive consideretur excessus, ad quem hominis cupiditates evaserant, sive spectetur generalis corruptio, quæ super status omnes se effuderat. Quanam alia via Salvator Deus revocare poterat mentes ad eam mediocritatem, quam ratio, & Dei Lex postulat? Nostis, Fideles; Magnum malum juxta regulas Ethicæ, simul & Physicæ, contrario curandum est remedio; humana superbis, terrenorum bonorum cupiditas omnem modum excesserat, objiciendæ erant humiliationes, & paupertas, quæ ad extremum usque excessum perveniret. Omnia nostrorum Mundi sapientium temperamenta, nihil proficiunt; frustra qui commodam habent, facilemque fortunam, modestiam præseferunt. Nobismet persuadere non possumus, ipsos nihil ulterius contendere, donec illos eum voluptate videmus gaudere illis, quæ possident; ad fidem illis habendam cuperemus fieri periculum eorum, quæ tenent; sed ubi ad veram egestatem perveniunt, ita ut illis desint ad vitam necessaria sine sollicitudine, sine turba, sine querela, tunc jure suo loqui possunt. Nil minus requirebatur, Domine, ad hominum errorem auferendum; alioquin nihil caruisset suspicione, omnia inutilia fuissent. *P. Chiminais sermone de Nativitate.*

Filius Dei sese talem subjiciens, & humiliam nimis ne egit, ut nostram sanaret superbiam, & cupiditatem.

Non loquor solum ad infidelem, in quo Mysterium hoc nullam impressionem efficere potest; non loquor ad incredulum, qui in ipso etiam Ecclesiæ sinu infelix est, eo quod Fidem amisit: sed ad vos loquor Fideles, quibus JESU CHRISTI humiliationes, quem colitis, quem adoratis, & quem in præsepio eum pastoribus quæritis, non admodum scandalo fuerunt. Dei Filius nascens in stabulo, ac omnibus paupertatis incommodis sese subjiciens nimis ne passus est, ut humanæ mederetur superbiæ, ut inexplebilem, qua voratur homo, cupiditatem extingueret; ut obicem statueret rapido torrenti tot violentorum affectuum, quo trahitur? Ex vobis quæro, Patresfamilias, qui videtis in singulos dies perturbari pacem domuum vestrarum odiis, jurgiis, contentionibus, quas parit amor bonorum fortunæ. Ex vobis quæro Judices, quorum in manibus quotidie versantur lites Fidelium, Fidelium inquam JESU CHRISTI pauperis, humiliati; & qui circum vos fremere auditis acerrimas animorum perturbationes, pertinacem infectationem in mutuum sui nominis excidium, cæcum furorem nullum non movendi lapidem ut suum commodum, atque utilitatem. A vobis quæro, Mundi principes, qui rei publicæ præestis; vos, a quorum nutu omnia pendent, gratiæ, dignitates, beneficia; JESUS CHRISTUS nimis ne operatus est, ut cohiberet eas cupiditates, atque sollicitudines, quarum vos testes estis: Quid igitur esset Deus meus, si apparuisses in terris amictus gloria, opibus cumulatus, in throno sedens? Si elegisses divitias, & opes, quasi hæreditatem tuam, quomodo inflammavisses insanas hominum cupiditates? ad quem excessum illi evasissent? Si nobismet dicere possemus, Deus, quem colo, fuit magnus, dives, potens; hunc sequi oportet; ejus exemplum lex est: quid fieret? Fidelis nonne nactus esset in Deo suo, non secus ac Ethnici in fabulosis numinibus suis, unde probarent turpissimas libidines suas! Agnosce igitur, o homo, quanta sit vulnerum tuorum altitudo; quandoquidem oportuit, ut Deus eam exhiberet medicinam, quæ tantis illi sumptibus stetit. *Idem.*

Cælum perhibet testimonium divinitatis Domini in Bethlehem nati.

Vix Salvator hic in Bethlehemitico stabulo in lucem prodiit, cum Angeli colunt illum in hoc statu annihilationis, ad quam redactus est in oculis hominum. Edocti de infantis hujus meritis, de magnitudine, quam capit exilitas ejus, sese prosternunt illum adoraturi. Quin ex illius paupertate occasionem scandali arripiant, eumque Dominum suum confiteri detrectent; armonicis concentibus ejus celebrant nativitatem, neque satis esse rati eidem sua obsequia præstare, homines ad illum agnoscendum, eidemque deferenda invitant tributa. Unus ex eorum turba adit Pastores, qui in finitimis agris servabant armenta, & tanta in luce coram illis refulsit, ut simul, & perstricti fuerint, & territi. Sed illos confirmavit Angelus, nolite timere, dicens: Evangelizo enim vobis felicissimum Nuncium, quod magnam allaturum est populo universo lætitiam, videlicet Nativitatem Messiæ, quem expectatis. Hic natus est in civitate David. Hæc signa sunt, ex quibus cognoscetis eum: invenietis Puerum pannis involutum, jacentem in præsepio; quæ ubi Angelus locutus est, cælesti se sociam addidit turbæ, ut una præclarum illud caneret epinicion; Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. *Basides in libro cui titulus. Deistarum incredulitas.*

Consolatio animæ pie moerentis in consideratione Dei nati in summa rerum omnium inopia.

Quod consolationis argumentum Fideli, adorare posse Deum infantem, Deum pauperem, & patientem! Potest illi fidenter suam repræsentare miseriam, offerre preces, nuncupare vota, quin exteriori luce perstringatur, qua suprema Majestas nostram deterrere posset infirmitatem; suas eum illius lacrymas miscere, dolorem lenire, cum illo pati, & discere ab illo mansuetudinem, submissionem, atque patientiam! Fidelis Religionis sensu percitus, nihil optare posset aptius, atque præsentius ad omnes pœnas leniendas. Sed Christianus, qui solam amat voluptatem, & externum appetit luxus nitorem, ac sese mancipat ambitioni inexplebili, quid cogitare potest jucundum, atque suave, meditans Mysteria, ubi omnia loquuntur de paupertate, humiliationibus, & passionibus Dei sui? *Ex libro cui titulus: Animadversiones in quadam Religionis, & Moralis Argumenta.*

Incessanter semper animo revolvenda essent nativitatis Filii Dei mirabilia.

Si hominibus mediocris tantum esset idea facti illius propter quod Deus inter illos versatur, cessare non possent, quo minus id cogitarent, & ægre alio suam cogitationem converterent. Quæ novitas! quod spectaculum! quod stuporis, admirationis, gaudii, grati animi argumentum! Verbum Divinum de sinu Patris descendit in sinum Virginis, & de sinu Virginis in stabulum inter duo vilia animalia, ut vivat inter nos, & similis nobis; ut fiat scopus invidiæ, odio, crudelitati, idque ut beatos faciat homines miseros, ingratos, insolentes, barbaros! *Idem.*

Stabulum Bethlehem est theatrum mirabilium J.C nascentis.

Præsepii humiliationes vobis non afferant scandalum animæ sanctæ! Stabulum Bethlehemiticum, ubi nascitur JESUS, mentes vestras non turbet: panni, quibus involutus est, ne cieant in vobis cogitationes indignas illius magnitudine. Præsepium theatrum est potentiæ ipsius, ibi maxima quæque operatur miracula. Stabulum thronus est gloriæ suæ; ibi eum pompa ostentat divinas perfectiones suas. Cæli enarrant robur, ac fortitudinem brachiorum ejus, ac mundi potestates coram hoc infante curvantur. Quot mirabilia! vix natus est, eum ditionem regionum suarum tenere vult; nuncios mittit in omnes terrarum plagas, qui mortales universos faciant sui Adventus certiores. Angeli hunc Pastoribus in Judææ montibus nunciant; stella voluntatum ejus nuncia in Oriente hunc prædicat, Spiritus Cælestes in stabulum adoraturi descendunt: eo confluunt Pastores dignitati ejusdem honores præstituri; tres Reges præcedentis syderis motum, simulque illecebras gratiæ sequuntur quæsituri puerum hunc recens natum, quem Judæorum Regem appellant . . . . Verum si vultis, ne consideremus ejus incunabula tamquam incarnatæ Sapientiæ palatium; neque respiciamus illa tamquam thronum, in quo Rex Cæli regnat, ac ubi suum exercet imperium; sed tamquam tribunal, de quo non quidem oris edictis, sed virtutum exemplis damnat nocentes, qui suo se subjicere detrectant imperio. Ne contendatis igitur, obdurati peccatores, ingredi in stabulum ad recipiendam ab hoc infante criminum vestrorum veniam, sed ad subeundam justitiæ ejus sententiam.

Stabulum est tribunal Judicis damnantis Mundi placita, & peccatores pertinaces.

Nam heu! nihil video, quod vestrum non portendat excidium. Extrema hæc paupertas, generalis hæc rerum omnium destitutio, & inopia, nonne e regione adversantur noxiæ cupiditati per quam terræ bonis inhæretis? Humiliationes hæ admirabiles, profundæ abjectiones, hæ exinanitiones Dei nonne condemnant fastum, atque Mundi superbiam? Rigores frigoris, quos patitur; aeris inclementia, cui patet; passiones, quas ab ipso vitæ suæ momento consecrat, nonne totidem judices sunt terribilem proferentes sententiam adversum mollia, & effeminata corda, deliciis adeo assueta, ac minimos pœnitentiæ rigores horrentia. *P. de Buc Theatinus in septem O Adventus.*

Opus Fidei est facere, ut agnoscamus pro Deo puerum recens natum in tanta paupertate.

Quærere, & invenire Deum in JESU nascente, opus est Fidei. Profecto quis credere potuisset, Deum descensurum ad extrema, ad quæ redactum se videt hic puer, qui replet vagitibus suis stabulum Bethlehem! Quot gradus illi superandi fuere, ut ad statum indigentis, & querulæ infantiæ descenderet? Fortasse facilius cognovissem Deum meum, S. Bernardus ait, si vidissem illum sese conjungi cum aliquis ex superioribus illis intelligentiis, quarum natura propius accedit ad illam Creatoris: *Magis cognovissem Deum, si vidissem Angelum.* Minori cum difficultate consocisse ideas Dei, qui merus est Spiritus, conjuncti eum natura Seraphim immuni ab omni materia, quam videre Deum subjectum omnibus infirmitatibus naturæ crassæ, terrestris, & obnoxiæ necessitatibus, quarum nos pudet quotidie: *in similitudinem hominum factus.* Neque enim suscepit corpus simile illi primi hominis, parum sensibile dolori, præservatum ab impressionibus violentis extrinsecarum caussarum,

ad Philipp. 2.

ac immortale per gratiam præservationis. Sensit ille anni temporum intemperiem, ploravit, teneros clamores emisit, quomodo ex hujusmodi signis agnosci poterat pro Deo, sine fidei lumine? Sed hoc satis non est; descendit usque ad infantiam; non accipit Ille corpus jam formatum, & quod jam usque ad ætatis maturæ perfectionem pervenerit; sed corpus tenerum, sensibile, minimis etiam obnoxium doloribus. Captivat rationem suam (absit invidia verbo) illam celat; expectat, ut annorum lapsu sese explicet, atque evolvat. Quomodo nam ex his omnibus infirmitatis, ac submissionis indiciis mecum agnoscam? Omnia me dissuadent, humanitas, peccati species, infirmitas, infantia. Sed fides nostra efficere debet, ut superemus fallaces imaginationes nostras, & JESUM in incunabulis fateamur eumdem esse Deum, qui auctor est vitæ nostræ, atque universorum Creator. *Ex MS. Sermone P. Carron.*

Sine Fide concipi nequit humiliatio Dei in hoc Mysterio.

Genes. 3.

Mihi videor hoc in loco applicare posse quod Deus olim primo parenti nostro dixit: *Adam ubi es?* Post Adæ peccatum dixit illi Deus: Ostende te, ut te videam: *Ecce Adam quasi unus ex nobis factus est.* Mihi liceat, Domine eadem de te verba dicere, quamvis in sensu longe alio. Ubi es Omnipotens? Quomodonam sub humanitatis nostræ integumento omnem potentiam, omnemque gloriam abscondis? Ubi es, o Deus immortalis! quomodo agnoscam te in carne fragili, in carne mortali? Ubi es, Creator rerum omnium, ideoque rerum omnium dominus? Nunquid in statu hoc nudo, ac egeno omnes divitias tuas conclusisti? *Ecce, quasi unus ex nobis factus est.* Quid Deus modo natus! Quid est ante omnia sæcula: puer est unius diei? Verbum ipsum Patris cælestis, Verbum non nisi vagitibus, querulisque gemitibus sensus exprimit suos! Deus agit sicut nos, ambulat sicut nos, sicut nos conversatur! Quid dicam? Deus æque parvulus uti nos, immo quam nos minor, obscurior, ignotior? Hic hæret ratio; nisi fide fulciatur, complecti nequit, & superatur. *P. Giroust in Adventu, sermone de Nativitate Domini.*

Quid distinguat temporalem nativitatem Filii Dei a Regi nativitate, quia videtur ab Angelis honoratur,

Animus advertatur ad omnes Dominicæ Nativitatis circumstantias, & innotescet nihil exæquare magnificentiam incunabulorum JESUS CHRISTI; & sanctitatem, atque divini hujus pueri excellentiam ibi enitescere. Tantum est meritum ejus, ut Cælum ad illi reddendum honorem se inclinet. Profecto ejus incunabula non renident propter luxum, & magnificentiam, sed virtutum excellentia oculos mentis perstringunt; decorantur enim præstantissimæ caritatis ornatibus. Angeli, quibus universus terrarum orbis videbatur exiguus, ubi illud cum Creatore comparant, magnum inveniunt in hoc annihilationis statu, in quo vident illum in præsepio. Beatæ illæ mentes procidunt ad pedes hujus infantis, illi sua obsequia præstituræ; cumque sint naturæ nobilioris, ac præexcellentioris, quam nostra, nihil se minus dignum facere putant, illum Deum, Dominumque suum profitentes, quod facere jussi sunt: Et cum *iterum introducit primogenitum in orbem terræ, dicit, & adorent eum omnes Angeli ejus.* Hoc igitur insigne privilegium est nativitatis JESU CHRISTI; quo ab aliorum infantium nativitate distinguitur, Regum etiam, & Principum; quod hæc una ab Angelis celebrata fuit, & hæc una promeruit Angelorum obsequia, & adorationem. Cælestes hi spiritus Cælum relinquunt, ut illam admirentur in terris, quia hic nihil admirabilius inveniunt, quam Verbum caro factum. Mysterium hoc contemplantur, adorant, & in omnem æternitatem mirantur. *Bastides in parte altera libri, qui inscribitur: Deistarum incredulitas.*

ad Hebr. 1.

Cur Dei Filius sibi elegerit nativitatem obscuram, & absconditam.

Divinus ipse Salvator in Mundum venit, sed ita latenter, & abscondite, ut mundus ne senserit quidem. Vult homines salvos facere; & consilium suum dæmoni abscondit; quem, nisi id fefellisset, noverat obstiturum. Ut illum igitur magis hoc lateat Mysterium, temperat suæ divinitatis majestatem præsepii caligine, regnum suum specus illius, qui vidit illum nascentem, paupere, & Angelorum adorationem contemptu, & contumeliis, quibus ab hominibus afficitur. Hæc agendi ratio omnes confundit humanæ sapientiæ regulas, sed in eadem profunda sapientia Redemptoris elucet. De Mundi redemptione agebatur, & quærebantur media præsentissima ad insigne consilium hoc obeundum. Horum autem præcipuum fuit nasci in obscuritatis caligine. Si voluisset Deus insignem præparare Filio suo nativitatem, & illum Victoris instar in Mundum inducere, hoc facile potuisset, &c. *Idem.*

MYSTERIUM CIRCUMCISIONIS.

CIRCUMCISIO JUDAICA, ET CHRISTIANA.

Circumcisio Spiritualis, vetus, & nova.

M O N I T U M.

CTAVA die postquam JESUS CHRISTUS natus est in Bethlehem, circumcisus fuit, vocatusque JESUS. Duo hæc Mysteria una, eademque die adimpleta sunt, & simul utraque ab Ecclesia celebrantur. Sed illa partiemur, & seorsim utrumque pertractabimus, quin alterum cum altero commisceamus, quoad fieri poterit; necesse quippe erit, ut utrumque singillatim ab altero lumen mutuetur. Ut igitur a Circumcisionis Mysterio initium fiat.

Animadvertendum est: 1. Oratorem posse Argumentum hoc pertractare, quin de Nomine JESU loquatur aliter, quam de quadam circumstantia, quæ illius auget ignominiam; vel posse utrumque simul connectere, quod vulgo fieri consuevit; tunc enim sermonis unius duæ sunt partes. 2. Hoc Mysterium Filii Dei subjecti austerissimæ Legi Circumcisionis, complecti moralem severissimam, simulque saluti maxime necessariam; videlicet Spiritualem Circumcisionem, cujus exemplum nobis præbet Salvator, quod per hanc Corporis Circumcisionem connotatum est. 3. Argumentum hoc tali pacto pertractandum esse, ut non immoremur in sterili duntaxat doctrina, vel mera theoria, neque ita morum disciplinæ hæreamus, quod faciunt nonnulli, qui Mysterium ne explicant quidem, neque ostendunt rationem, quam habet cum Baptismate; quare Salvator sese huic austeræ legi subjecerit, & quidquid prodesse potest ad inflammandum amorem nostrum erga eum, qui incipit suum Salvatoris officium per effusionem Sanguinis, qui pignus est Redemptionis nostræ; & quo tamquam arrha quadam recipit, se reliquam partem in pretium salutis mortalium omnium aliquando effusurum.

PARAGRAPHUS PRIMUS.

Multiplex Sermonum hujus Argumenti Synopsis.

UEMADMODUM Dei Filius salvos non fecit homines, & Salvatoris nomen adeptus non est nisi sanguinem fundens, & sustinens acerbissimam operationem Circumcisionis; ita homines salvari nequeunt citra cordis circumcisionem, videlicet pravorum desideriorum, cupiditatum, affectuum, earumque rerum omnium, quæ sensibus nostris blandiuntur, quæ dicitur Mortificatio. Ita, ut si Scriptura de populo Dei loquens, ait, illum, cujus caro circumcisa non fuerit, in nullam reditus spem esse periturum; dici possit inter Christianos sine hac cordis circumcisione (cujus nomine intellige voluptatum abstinentiam, & sensuum mortificationem) sine hac inquam circumcisione nullam esse spem in partem accedendi salutis illius, quam nobis Salvator promeruit. Hoc Argumentum est, quod magis naturæ hujus Mysterii congruum videatur.

Qua in re animadvertendum est, sicuti Dei Filius ad Salvatoris qualitatem promerendam, tria præstitit, quæ eamdem illi comparaverunt, ita ex nobis quoque tria exquiri, sine quibus sperandum non est, nos salutem esse consecuturos. Primo liberavit homines a peccatis eorum, quæ caussa erant interitus eorum, & quæ una illos prohibere poterat ab æterna felicitate, quod palam testatus est Angelus, qui de cælo augustum hoc detulit nomen: *Ipse enim salvum*

faciet

faciat populum suum a peccatis eorum. Secundo subjecit se legi circumcisionis, ut ostenderet se filium Abrahæ, & de genere illius, quoniam sine hac nota nequaquam haberi potuisset pro Messia. Tertio tandem veterem abrogans legem cum cæremoniis novam instituit, qua continentur omnia munia, omniaque præcepta, a nobis necessario observanda, ut salutem nostram operemur.

Sed hæc Salvatoris qualitas Divino huic homini parta tribus hisce titulis, requirit, ut homines per tres alios titulos vicissim & ipsi cooperentur magnis Salvatoris ejusdem consiliis. 1. Opus est, us in nobismet ipsis destruamus peccatum per christianam circumcisionem, abscindentes ea omnia, quibus in illud allicimur; videlicet occasiones, periculosa colloquia, & quidquid divina lege vetatur. 2. Nos notari opus est charactere Filii Dei, ac gerere notam similitudinis ejus, quod fieri non potest sine cordis circumcisione, ac jugi mortificatione per abscissionem omnium voluptatum, ac solatiorum, quæ per legem minime licent. 3. Sicut Salvator sese circumcisioni subjiciens, sese legi servandæ, quemadmodum ipse de
Matth. 5. se testatur, submisit: *Non veni legem solvere, sed adimplere:* Christiana Mortificatio, quæ novæ legis est circumcisio, sita est in observanda integerrime lege Evangelica, & præceptis, quæ continentur in illa: quoniam hæc salutis via est, quam ille ipse nobis in-
Matth. 19. digitavit. *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata*.

In hoc constituta est propositio, & veritas, quam protuli; videlicet, quemadmodum Dei Filius Salvatoris nomen non accepit, neque officium subiit, nisi in circumcisione legis antiquæ: ita sine legis novæ circumcisione, quæ est sensuum, & rerum omnium, quæ proprium palpant amorem, mortificatio, salutem sperari non posse. Tria argumenta desumpta ex tribus relationibus, quas nova hæc circumcisio præscribit in Evangelio, cum illa legis antiquæ, omnem explebunt confirmationem. Primum est sine hac circumcisione peccatum evitari non posse, quod maximus est, unicusque obex nostræ salutis. Alterum, sine hac nunquam nos habitum iri pro Filiis Dei, nullam habentes similitudinem cum Deo homine circumciso, qui sine hoc signo, & charactere nequaquam habitus fuisset pro filio Abrahæ, ideoque pro Messia. Teroum denique sine circumcisione, & abscissione commodorum, & vitiorum nostrorum nos non posse servare legem Dei, cui omnes nosmet subjecimus per Baptismum, qui in locum subiit circumcisionis; quemadmodum Salvator Judaicam assumens Circumcisionem sese subjecerat adimplendis muneribus omnibus Legis Mosaicæ. Hæc est Sermonis partitio, cujus Argumenta fusius non amplifico, satis enim occurrent fusius pertractata in sexto Paragrapho.

II. Pro Argumento, ac divisione sermonis de hoc Mysterio assumi possunt ostendendæ.

In priori parte obligationes, quas Dei Filius contraxit assumens qualitatem Salvatoris Hominum, quæ sunt illos salvos facere pretio Sanguinis sui, ad id enim se adstringit in rigorosa hac circumcisionis cæremonia; & illius arrhas, ac pignora dedit effundens primas sui Sanguinis guttas. 2. Se facere mediatorem nostrum apud Patrem suum, cum jam ex hoc ipso temporis momento habeat conditiones necessarias ad hoc officium, cujusmodi sunt, esse undequaque Sanctum, & immunem ab omni crimine, & ex altera parte habere speciem peccatoris ad irritandam in se Dei ultionem, ejusque justitiam integra satisfactione deliniendam. 3. Delere peccatum, quod unicus est obex nostræ cum Deo reconciliationis.

Pars altera respicit obligationes, quas nobis imponit, & quas vicissim replere cogimur, ut salvemur; sunt autem: 1. Nostram salutem operari per generalem circumcisionem rerum omnium, quæ Deo possunt displicere: 2. Pœnitentiæ vitam ducere ad satisfaciendum pro veris sceleribus nostris, quemadmodum Salvator cœpit pati pro nostris, ferre statim ac natus est, sese circumcisionis legi subjiciens. 3. Ad unguem observare legem Evangelicam, quemadmodum Salvator Circumcisionem accipiens, simul onus suscepit totam legem adimplendi.

III. Quandoquidem Filius Dei venit in Mundum, ut deleret peccatum, dici potest in iis omnibus, quæ fecit, & quæ passus est, semper id unum spectasse, quo pacto nos edoceret de iis omnibus, quæ a nobis facienda, ferendaque sunt ad illud in nobis expiandum, atque delendum. Sed in Circumcisionis Mysterio duo facit, quæ duplicem sermonis partem possunt constituere. 1. Sustinet peccati pudorem sub speciem peccatoris, & sustinet peccati pœnam sanguinem suum fundens in actu illo, qui summum parit dolorem. Hæc nobis sunt imitanda. Ferendus nobis est pudor peccati turpitudini inhærens. 2. Sustinenda nobis est pœna, quam meretur criminis magnitudo. In primo puncto ostendendum est, JESUM CHRISTUM bifariam sustinere sceleris opprobrium; ibi enim videtur peccator in oculis Patris sui, qui
Isaiæ 53. *posuit in eo iniquitatem omnium nostrum*, & omnes, qui videbant illum sumere peccati remedium, ipsum peccatorem esse censebant. Hinc ad illum imitandum, nobis agnoscendum est peccatum nostrum, & in oculis Dei illud humiliter confitendo, & in oculis hominum extrinsecus præ nobis ferendo omnia veri pœnitentis indicia.

Pro parte altera. Filius Dei in Circumcisionis Mysterio non solum passus est opprobrium peccati, verum etiam subire cœpit debitam peccato pœnam, effundens Sanguinem suum in dolorosissima operatione; quæ illi toto cælo præ omnibus aliis infantibus fuit acerbissima. Ejus autem exemplum nos impellere debet ad perferendum quidquid ille pertulit, & ad 1. abscindenda ea omnia, quæ peccato nostro materiam præbuerunt. 2. Ad severe in nobis punienda antiqua peccata, ut eorum veniam promereamur; & ad evitanda recentia, quæ in posterum patrare possemus. *Ex sermone Abbatis de Monmorel de Circumcisione*.

Si in actibus Salvatoris nihil Mysterio caret, ejus Circumcisio inter omnia vitæ suæ Mysteria nobis esse debet cara, & adorabilis. Sed ut vobis æquam adstruam ideam Divini Hominis circumcisi & in circumcisione assumentis qualitatem Salvatoris, duas vobis maximi momenti veritates propono. IV.

Prima est hominem Deum hunc effundentem Sanguinem suum per vulnus circumcisionis justo titulo mereri nomen, & qualitatem Salvatoris Mundi, quia ex eo momento incipit magnum opus salutis nostræ, illius Circumcisio est obligatio illud aliquando in cruce perficiendi.

Posterior: per magnum hoc factum esse prorsus divinum exemplar, quod ostendit Christianis, quomodo cooperari teneantur in salutis suæ negotio.

Cum Sancto Paulo considerare possumus Dei Filium tamquam legis antiquæ consummatorem, & tamquam legis novæ institutorem. Tamquam legis antiquæ consummator, Judæorum Circumcisionem adimplet; tamquam novæ legis institutor venit ad prædicandam aliam longe perfectiorem circumcisionem videlicet eorum, qui vere Christiani sunt: hoc est, tamquam legis veteris consummator circumciditur ipse secundum carnem; & tamquam novæ legis Fundator nos docet, & jubet circumcidi spiritu, & corde. Ad id redigitur hodiernum Mysterium. Ubi ut respondeamus Sancto Bernardo quærenti, cur expectatum fuit, ut Infans circumcideretur, ut deinde Salvatoris nomen illi imponeretur: oportebat ad hoc ut JESUS CHRISTUS perfecte Salvator esset, non solum illud munus obire suum, verum etiam docere nos, quænam ad magni hujus operis complementum esse deberet nostra cooperatio. Sed in hoc Mysterio mirum in modum perfunctus est duplici hoc munere. 1. Incepit nos salvos facere per obedientiam, quam præstitit legi circumcisionis antiquæ, quæ erat carnis circumcisio. 2. Ac certum nobis suppeditavit adminiculum quo tuto nosmet salvos faceremus. V.

Pars prima. Incepit JESUS CHRISTUS salvos nos facere per obedientiam, quam præstitit legi circumcisionis antiquæ: nam eo momento, quo circumcisus fuit. 1. Inventus est in proxima & necessaria dispositione, ut esse posset victima peccati. 2. Obtulit Deo primitias Sanguinis sui adorabilis, qui futurus erat peccati remedium. 3. Se ipsum obstrinxit ad hunc eundem Sanguinem uberius effundendum in cruce, ad integram peccati reparationem.

Pars altera. JESUS CHRISTUS nobis tutum præbuit adminiculum, ut nobis opem ferret ad assequendam salutem per legem, quam tulit novæ Circumcisionis. Nova hæc Circumcisio est Circumcisio cordis: 1. Hujus legem tulit. 2. Præceptum nobis explicuit. 3. Usum reddidit faciliorem. *Pater Bourdalove in tome Mysteriorum*.

In Circumcisione Filii Dei invenimus tres cupiditates difficiles, quæ vincantur, perfecte sacrificatas, & subjectas Deo; & ejus exemplum nos docet, quid potissimum circumcidere debeamus. VI.

1. Cupiditatem libertatis victam in obedientia, quam Deus homo præstitit legi, qua non tenebatur.

2. Cupiditatem honoris victam in contumelioso peccati charactere, cujus opprobrium sustinere dignatus est.

3. Cupiditatem voluptatis victam in cruenta, ac dolorosa operatione, quam passus est. *Hæc est divisio partis alterius in sermone Patris Bourdalove*.

Circumcisio legis antiquæ vocatur pactum impressum in carne: *Erit pactum meum in carne vestra*. Sed Salvatoris Circumcisio vocari jure potest, pactum in corpore suo. VII.

1. Pactum est, quod pepigit cum æterno Patre suo dans illi primas sui Sanguinis guttas, reliquum effusurus aliquando ad perficiendam satisfactionem a se dandam justitiæ illius.

2. Pactum est, quod percussit cum hominibus in hoc inchoato corporis sui sacrificio, se perfecturum salutem ipsorum per integram immolationem sui in

cruce

cruce faciendam, *Blreas in sermone secundo Circumcisionis.*

VIII. Filius Dei in Circumcisione medetur tribus malorum fontibus, qui in plerisque hominibus inveniuntur; & qui ad illius exemplum nobis sunt corrigendi.

Primus est amor dominandi, quod primi hominis peccatum fuit, & tamquam hæreditario jure migravit ad posteros. Ad tollendum amorem hunc in Circumcisione sua JESUS CHRISTUS subjecit se legi, a qua jure se ipsum dispensare poterat, vel potius cui ille nullo pacto erat obnoxius; sed ille obsequi voluit sententiæ summi Legislatoris, qui sibi complaceat videns jussa sua tunc etiam sedulo observari, cum ad illa observanda nos strictum non adigit.

Alter est negligentia, & mora in salutis nostræ cura. Negligentia, & mora adeo communis, ut plerique in finem usque vitæ rejiciant de salute sua sollicitudinea. Salvator in Circumcisione nobis econtra ostendit admirabilem sollicitudinem incumbendi in opus nostræ redemptionis, cujus ille provinciam susceperat. Hanc nonnisi passionis tempore consummaturus erat; sed quoniam statim post Nativitatem nanciscitur occasionem incipiendi sui Sanguinis effusionem pro hominibus, ad id festinat, id optat.

Tertius est contemptus praxium religionis, quas non admodum necessarias censemus. Dei Filius veniebat ad Circumcisionem abrogandam, quia non erat amplius necessaria; sed adhuc apud Judæos in veneratione erat posita. Institutio illius sancta fuerat, praxis ejus erat a Deo profecta, & adducebat ad Deum. Hoc facto docere nos voluit nihil credendum esse contemptibile, quod referri potest ad cultum Dei; ubi hæc non essent nisi exteriora quædam, & meræ cæremoniæ, quæ pro temporum varietate mutari possunt.

IX. Dei Filius Salvatoris nomen assumit, & in Circumcisionis Mysterio munus hoc obire incipit,

1. Dolorem patitur cruentæ operationis; quia hoc medium erat a Patre suo præscriptum ad homines salvos faciendos; unde inferendum est, passiones etiam viam esse ad salutem.

2. Obedit legi humiliationem afferenti, ut discamus sine exacta, & sedula obedientia Dei legibus præstita neminem salvum fieri posse.

3. Per hoc subjicit se morti, cui Mundi salus erat adnexa, ut disceremus in antecessum mori per jugem mortificationem, certam salutem nostram facturi.

X. Sanctus Bernardus in tertio Circumcisionis sermone docet, in hoc Mysterio objecta quædam inveniri, quæ nostram merentur admirationem, amorem, imitationem. *In Circumcisione Domini habemus, quod amemus, & miremur, habemus etiam, quod imitemur.* Quod sermonis argumentum, ac partitionem potest suppeditare.

1. Admirationis nostræ argumentum esse debet, videre, in hoc Mysterio inveniri congeriem, & commixtionem rerum per oppositionem, quam nobis habere videntur cum Natura divina; scilicet Deus supremus, & a nemine pendens, subjectus legi, quamquam rationes omnes æquissime illum dispensare possent. Deus impassibilis, & immortalis, dolorosissimam sustinens operationem. Ille, qui eadem Sanctitas est, peccati speciem suscipiens, & peccator videri volens.

2. Amoris, & gratitudinis caussa nobis esse debet, videre, nos ab illo ita amari, ut nos salvos facere velit, sumptibus gloriæ, sanguinis, adeoque vitæ etiam suæ, nam circumcidi volens sese adstringit ad mortem aliquando pro nobis subeundam in cruce.

3. Argumentum vero imitationis nostræ est ejus Paternis imperiis obedientia; patientia in circumcisionis doloribus sustinendis; humilitas profunda, qua peccator videri voluit, cum ipse eadem sanctitas esset, quod nostram debet confundere vanitatem, atque superbiam, qua vellemus videri prorsus alii ab iis, qui sumus.

XI. Quidquid festivitatis hujus proprium est, ad puncta duo redigi potest. Primum est Mysterium Dei Salvatoris, qui in Circumcisione hanc assumit qualitatem. Alterum est Exemplum, quod nobis præbet sustinens sævam, cruentamque operationem eodem ferme tempore, quo vivere cœpit.

Pro priori. Si Sanctus Bernardus quærat, quis adsit nexus inter Circumcisionem, & Salvatoris qualitatem, respondere possum. 1. Illum hoc nomen assumentem in hac cæremonia, sese ad illud promerendum adstringere, ad illius officium obeundum, & hominem salvum faciendum. Hanc ille contrahit obligationem; cujus contractus dat arrhas, & pignora: vadem se constituit, & hujus officii adit possessionem. 2. Hoc ipsum officium incipit in Circumcisione sua; omnes enim passiones, & humiliationes ejus non aliud sunt, quam effectus, & continuatio, vel potius solutio, & exercitium eorum, quæ in hoc Mysterio promittit.

Alterum punctum, quod spectat ad exemplum, quod tribuit nobis Deus hic circumcisus, nos docet in Circumcisione ejus, quemadmodum ipse nonnisi per hoc medium Salvator est, ad hoc ut salvi simus assumendam nobis esse spiritualem circumcisionem, cujus instituí comparatio non potest cum corporali, quæ simul turpis erat, dolorosa, & onerosa, quarum trium qualitatum applicationem instituere possumus cum illa, quam lex Evangelica nos subire cogit.

PARAGRAPHUS ALTER.

Fontes unde hauriri copia potest ad propositus Sermonum structuras exornandas, & Auctores, qui de hoc agunt Argumento.

Sanctus Augustinus *lib. de peccato originali cap. 32.* Sancti Patres.
tractat de Circumcisione, tamquam Figura Baptismi: simili modo de eadem verba facit: *lib. 2. contra Julianum cap. 6. & lib. 6. cap. 3.*

Idem *lib. 3. de peccat. meris. cap. 5. & lib. de pecc. orig. cap. 31. & 32.* Rationem addit, cur die octavo fieret Circumcisio.

Idem *serm. 66. ex novis*, ostendit hoc legis Antiquæ Mysterium significare veteris hominis expoliationem in nova.

Idem *serm. 50. ex novis* ostendit circumcisionem esse signum, characterem, & Sacramentum veteris Testamenti.

Idem *epist. 89. ad Hilarium, & serm. 15. de Verbis Apostol.* rationem adfert, cur infantes die octavo circumciderentur.

Idem *tract. 30. in Joann.* explicat, quid significet judaica circumcisio.

S. Cyprianus, *lib. 1. ad Quirinum cap.* 8. ostendit, corporalem circumcisionem abrogandam fuisse, & illi Spiritalem subrogandam; qui tamen liber illi attributus est.

Idem *lib. 6. Epistolar. Epist.* 42. docet, quomodo circumcisio fuerit peccati Originalis remedium.

S. Hieronymus *Epist.* 20. loquitur de circumcisione Judaica.

Venerabilis Beda homil. in Evang. agit de corporali, & spirituali Circumcisione, de Baptismo, & nomine Christiani.

Sanctus Bernardus tres habet deinceps sermones de hoc die festo, in quorum primo ostendit Dei Filium sese huic legi subjecisse non ex necessitate, sed per humilitatem. In altero verba facit de circumcisionis præcepto, & cur Salvator se illi submiserit, quamvis minime teneretur. In tertio tandem ostendit voluisse illam accipere tamquam remedium, non quidem sibi, quia non indigebat, sed nobis, ut nos curaret.

S. Bonaventura aliquot habet hujus argumenti sermones, in quorum aliquo loquitur de spirituali circumcisione, cujus figura erat corporalis.

Yvo Carnotensis in sermone quodam loquitur de tribus rebus, quæ ad hoc pertinent Mysterium; quarum prima est, cur Salvator legem hanc adimplere voluerit; altera, cur die octavo; tertia agit de circumcisione litterali, allegorica, & morali.

S. Laurentius Justiniani in sermone in hunc festum diem, rationes adfert, propter quas Dei Filius non dedignatus est sese huic legi subjicere.

Sanctus Zeno Veronensis ostendit Judaicam circum- Ascetici aliique.
cisionem figuram esse illius, quæ in Christiano exercetur.

Gerson sermone in hæc S. Pauli verba; *Apparuit gratia Dei Salvatoris nostri &c.* plura dicit egregie de hoc Mysterio.

Hugo de Sancto Victore *in Institutionibus Monasticis serm. 49.*

Cornelius a Lapide *in cap. 17. Genes.* verba facit de caussis, & usu veteris circumcisionis.

Carthagena in Tomo Mysteriorum Domini pluribus in capitibus agit de circumcisione.

Franciscus Suarez in Tomo, ubi agit de Mysteriis, fusius verba facit de hoc.

Raynerius de Pisis *in Panteologia.*

P. Croiset in Anno Christiano, vel Asceticis exercitationibus pro singulis anni diebus, die prima Januarii.

In libro, cui titulus, *Passiones Domini nostri. Passione prima.*

In libro, qui inscribitur: Verus Spiritus, & sanctus usus sollemnium anni festivitatum.

Quicumque scripsere Meditationes de vita Filii Dei, Mysterium hoc non prætermiserunt. Hi fere sunt, qui copiam suppeditare possunt in hoc Mysterio.

P. Bourgovin in veritatibus, & sublimibus excellentiis Verbi Incarnati.

P. Haineuve in prima parte Meditationum, Meditatio-

tatione pro 3. die Januarii, ubi fusius loquitur de spirituali circumcisione.

P. Novet prima parte Hominis Orationis Meditatione 2. pro 2. Januarii die, ubi loquitur de obedientia, quam JESUS CHRISTUS præstat Patri suo in hoc Mysterio.

P. A Ponte in secunda parte Meditationum de Mysteriis fidei, Medit. 20. ubi loquitur de virtutibus, quas in Circumcisione Salvator exercuit.

Concionatores recentes.

Mathias Faber conc. 10. in festo Circumcisionis.

Biroat in Tomo de Mysteriis Domini duos habet sermones de Circumcisione, quin loquamur de aliis, qui prædicari possunt in hujus diei festivitate.

In Specimine Sermonum, tres adsunt hujus argumenti.

In sermonibus Moralibus.

P. Texier in Tomo de Mysteriis.

P. Duneau pariter in Tomo de Mysteriis.

P. Masson in ultimo sermone Adventus.

Abbas de Monmorel Tomo 6. Homiliarum, habet Homiliam, & sermonem hujus argumenti.

P. Bourdalove in Tomo primo Mysteriorum, funditus hoc pertractavit.

Abbas de Jarry sermonem edidit de hoc argumento.

Auctor sermonum in omnia Ethicæ Christianæ argumenta in Tomo Mysteriorum Domini explicite agit de Circumcisione.

P. Castillon in Adventu.

Sarazin in fine Tomi secundi Adventus.

Qui collectanea ediderunt.

Bercorius } *Titulo* Circumcisio.
Labatha }

Spanber, Polyanthea sacra. *Titulo* Circumcisio.

Carthagena *homilia* de Circumcisione.

Eusebii Nierembergii, *Homilia* de Circumcisione.

PARAGRAPHUS III.

Loci, Exempla, & Applicationes Scripturarum huic Argumento.

C*ircumcidetis carnem præputii vestri, ut sit signum fœderis inter me, & vos.* Genes. 17.

Circumcidite præputium cordis vestri. Deuteronomium 10.

Circumcidet Dominus cor tuum, & cor seminis tui, ut diligas Dominum Deum tuum in toto corde. Deuteronomium 30.

In capite libri scriptum est de me, ut facerem voluntatem tuam, Deus meus volui, & legem tuam in medio cordis mei. Psalm. 39.

Haurietis aquas in gaudio de fontibus Salvatoris. Isaiæ 12.

Omnis Domus Israel incircumcisi sunt corde. Jeremiæ 9.

Circumcidimini Domino, & auferte præputia cordium vestrorum. Jerem. 4.

Non veni legem solvere, sed adimplere. Matth. 5.

Postquam consummati sunt dies octo, ut circumcideretur puer. Luc. 2.

Non quæ in manifesto in carne est circumcisio: sed qui in abscondito Judæus est; & circumcisio cordis in spiritu, non littera: cujus laus non ex hominibus, sed ex Deo est. Ad Roman. 2.

Circumcisio quidem prodest, si legem observes, si autem prævaricator Legis sis: circumcisio tua præputium facta est. Ibidem.

Abraham signum accepit circumcisionis signaculum justitiæ, & fidei, quæ est in præputio. Ad Roman. 4.

Empti estis pretio magno, glorificate, & portate Deum in corpore vestro. 1. ad Cor. 6.

Mortificationem Christi in corpore nostro circumferentes. 2. ad Cor. 4.

Ubi venit plenitudo temporis misit Deus Filium suum factum ex muliere, factum sub lege, ut eos, qui sub lege erant, redimeret, ut adoptionem filiorum reciperemus. Ad Galat. 4.

Si circumcidamini; Christus nihil vobis proderit. Ad Galat. 5.

Testificor omni homini circumcidenti se, quoniam debitor est universæ legis faciendæ. Ibidem.

In Christo, neque circumcisio aliquid valet, neque præputium, sed fides, quæ per caritatem operatur. Ibidem.

Circumcisio cordis in spiritu. Ad Roman. 2.

Circumcisi estis circumcisione non manu facta, in expoliatione corporis carnis, sed in circumcisione Christi. Ad Coloss. 2.

Nos sumus circumcisio, qui spiritu servimus Deo, gloriamur in CHRISTO JESU, & in carne fiduciam habentes. Ad Philipp. 3.

Dura cervice, & incircumcisi cordibus. Actor. 7.

Qui sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitiis, & concupiscentiis. Ad Galat. 5.

Exempla, figuræ, præcepta veteris, novique Testamenti ad hoc Argumentum pertinentia.

Judaicæ Circumcisionis origo.

CUM Deus invenisset Abraham juxta cor suum, ex mera erga Sanctum hunc Patriarcham bonitate fœdus cum illo voluit percutere, & sicuti quilibet contractus mutuam affert inter contrahentes obligationem, Deus pollicitus est Abrahæ, & in ejus persona omni ipsius posteritati, se habiturum illum tamquam electum, dilectumque populum suum præ cæteris gentibus, sed voluit etiam, ut Sanctus hic Patriarcha, quem eligebat futurum ducem, & Patrem hujus populi, nomine suo, suorumque posterorum, polliceretur, se suosque præter ipsum neminem Dei loco habituros. Pactum hoc signari jussit Deus, & signum hoc factum fuit in carne propria eorum, eo modo, quem nemo non novit: *circumcideris carnem præputii vestri, ut sit signum fœderis inter me, & vos.* Ubi animadvertite signum tribui nomen rei significatæ; cum circumcisio pacti nomine vocetur; Quamvis signum esset tantummodo, sicuti contractum, & obligationem vocamus chirographum signatum, qui tamen non aliud est, nisi signum. En fons, & origo legis hujus irrogatæ populo Judæorum, quæ viguit usque ad Baptismi institutionem, & prædicationem Evangelii.

Mors imminens Moysi, eo quod filium circumcidere neglexerat.

In quarto Exodi capite legimus, Angelum, a quo Deus repræsentabatur, Moysi apparuisse, minitabundum quasi mortem inferre vellet illi in negligentiæ pœnam, qua filii sui circumcisionem distulerat. Quod ubi Sephora Moysis uxor cognovisset, accepto lapide in cultri formam acuto, Filium circumcidit; ut virum suum liberaret a morte, dicens ei: *Sponsus sanguinum mihi es.* Me coegisti, ut circumciderem primogenitum meum, & modo hoc ipsum mihi faciendum est cum minore ritu. Constat Moysem non obtemperavisse legi, qua Parentes jubebantur octava die mares circumcidere; & verisimile est, ipsum hoc neglexisse, ne contristaret uxorem, quæ cum esset idolorum cultrix, atque Ethnica, testata est se ægre, & gravate primogeniti sui circumcisionem tulisse.

Actio, quam fecit Josue antequam Israelitas in terram promissam introduceret, simul exemplum est obedientiæ, quam præstitit legi Dei, & figura ejus, quod faciendum est Christi fideli in Cœlum contendenti. Noluit Deus populum hunc in terram promissam inferre pedem antequam circumcideretur; qua propter imperavit Josue, ut traducto Jordane sese disponerent ad ingrediendam terræ illius possessionem per generalem circumcisionem omnium filiorum Israel, quod ad unguem adimpletum est. Hoc exemplum est obedientiæ magni illius Imperatoris exercituum Domini, sed simul veritas est ejus, quod tunc accidit in figura: videlicet, neminem ingressurum in Regnum Dei, quæ est terra viventium nobis promissa, qui circumcisus non fuerit, & cui ademptum non fuerit vitiorum omnium, omniumque cupiditatum opprobrium, quæ obstruunt aditum hujus regni, & prohibent, ne adeatur possessio terræ illius, ut fecit Josue per circumcisionem: qua absoluta dixit: *Hodie abstuli opprobrium Ægypti a vobis.* Josue 5.

Exterior Circumcisio legis antiquæ erat figura interioris præscriptæ in lege nova per baptismum.

Si circumcisio quamvis sensibilis, atque exterior in lege Moysi innuebat tamen aliquid intrinsecum, & spirituale; num dubitari potest, quominus Baptismus in lege JESU CHRISTI, cujus figura erat circumcisio, sit visibile signum rei invisibilis; signum extrinsecum, quod in personis nostris recipimus, interioris abalienationis, quam habere debemus in animabus nostris? Hujus sinceræ, veræque abalienationis necessitatem instaurat nobis Ecclesia, at ineluctabile præceptum in Mysterio Circumcisionis Salvatoris, quum objicit oculis nostris. Interior hæc cordium nostrorum circumcisio verum constituit Fidelium characterem.

Quomodo possimus imitari Salvatorem in Circumcisione, & an quo.

Exterior circumcisio non viget amplius, & antiquata est lex, quæ illam jubebat. Ita non possumus hac in re Mundi Salvatorem imitari: possumus tamen multo meliori modo imitari illum colligentes spiritum magni ejus exempli, quod præbuit nobis per terrestrium affectuum abscissionem; sine qua non sumus nisi Christianorum phantasmata, & omnis pietas illusio mera est.

Quid J. C. dederit quid se daturum promiserit per Circumcisionem.

Cum consideramus Salvatorem sub humiliante, ac doloroso cultro Circumcisionis: possumus jam illum in cruce positum nobis repræsentare, & dicere, sanguinem, quem fundit in hac legali cæremonia pignus esse illius, quem aliquando effusurus est in Calvario. Possumus etiam meminisse, Deum in lege veteri præcepisse, ut sibi offerrentur primitiæ frugum terræ; sed quia Filius suus in tanta paupertate erat nasciturus, ut nihil haberet proprium, Pater æternus exegit primitias sanguinis dilecti hujus Filii. Salvator alacri animo sese subjecit, & nihil prohibere illum potuit quominus pro nobis in ætate adeo tenera pateretur: quia octava ab ortu ejus die dedit nobis primas hujus Sanguinis guttas, qui totus effundendus erat in cruce, & post mortem ipsam per lateris hiatum emanaturus.

Appli-

Applicationes aliquorum Scripturæ locorum huic Argumento.

Deuter. 30.

Circumcidet Dominus Deus tuus cor tuum, ut diligas Dominum Deum tuum in toto corde tuo. Si Dominus vellet oculos aperire nostros, & auferre velum, quo teguntur, ut videre possemus præstantiam Circumcisionis, de qua loquitur nobis, & quam nobis præscribit; nequaquam ita rudes essemus, ut illam pro corporali circumcisione acciperemus, quoniam cor ejusdem capax non est. Quænam est ergo hæc circumcisio cordis, quam hic Dominus pollicetur, nisi illa excessus, & superfluitatis nostrarum cupiditatum, quæ nascuntur ex corde, & quæ incredibilem afferunt obicem amori illius? Pollicetur ille se cum gratia sua aridos hosce ramos amputaturum, ut corde ita circumciso, omnis illius succus, & virtus per hunc unum divini amoris ramum emanet. Tunc veri erimus Israelitæ; vere circumcisi a Domino, cum abstulerit ab anima nostra amorem omnem, & cum Deo unice erit repleta. Sed quomodonam Dominus, postquam testatus est hoc se facturum, imperat alio in loco, ut hoc ipsi faciamus: *Circumcidimini Domino, & auferte præputium cordium vestrorum.*

Jerem. 4.

Cur Domine me jubes facere id, quod te ipsum mihi facturum promittis? Si hoc tibi faciendum est, cur me illud facere jubes, & si faciendum mihi, cur te id recipis facturum? Hæc difficultas facile solvitur per illa S. Augustini verba: *Da quod jubes, & jube, quod vis.* Domine da mihi gratiam tuam, ut faciam quidquid mihi præceperis, & præcipe mihi quidquid tibi placuerit: ita ut qui præcipit, quod mihi faciendum est, ipse mihi id faciendi tribuat facultatem. *Granatensis in Duce Peccatorum.*

Lib. 10. Confess. cap. 3.

Miræ exinanitio Salvatoris in Circumcisione.

Minuisti eum paulo minus ab Angelis. Psalm. 8. Dei Filius non solum caro factus est, & caro patiens, sed o prodigium humilitatis! caro notata similitudine peccati; quoniam subjecit se legi circumcisionis, quæ cum apud Judæos esset baptismatis nostri figura, & ad peccati remissionem instituta, illius erat, ut S. Bernardus ait, tamquam character, vel ut melius dicam, cicatrix. Verum si in Incarnatione, hic idem Sanctus ait, Deus imminutus est paulo minus ab Angelis; in circumcisione nonne dicere fas est, illum multo minorem Angelis effectum fuisse, quia non hominis tantum, sed peccatoris formam accepit? *In Incarnatione minoratus est ab Angelis, in circumcisione multo minus, qui non solum formam hominis, sed formam habet peccatoris.* Post peccatum nihil abjectius est, quam figura, & forma peccati. Sed Verbum æternum hodierna die suscipit propter amorem nostrum formam peccati: neque enim potest peccatum ipsum suscipere; hoc igitur extremum illud est, quod valeat efficere, ut sese humiliet: *Non plus ultra.* Quamvis Deus sit, non potest tamen magis descendere; Hoc, ait S. Chrysostomus, est, quod a S. Paulo dicitur exinanitio: *Semetipsum exinanivit formam servi accipiens;* quasi, cum in Incarnatione, & nativitate sua servi formam accepisset, longius processisset in Circumcisione, & sese exinaniisset quoad poterat accipiendo formam peccatoris; & ecce quomodo in Incarnatione sua se exinanit, hoc est contemptibilia reddit attributa sua; cum enim peccatum oppositum sit contradictorie divinitati, & cum Dei natura simul esse non possit, non poterat recipere peccatoris notam, quin se objiceret periculo, ut pro peccatore haberetur, ideoque quin apud homines divininatis suæ fidem ad nihilum redigeret. *P. Texier Sermone de Circumcisione.*

ad Philipp. 2.

Quam pauci hodie exercent cordis Circumcisionem.

Omnis domus Israel incircumcisi sunt corde. Jerem. 9. O Deus! quam procul absumus ab hac cordis circumcisione, quam Deus exigit a nobis in nova lege; hoc est ab hac perfecta abalienatione, in qua nostræ Religionis essentia consistit; & quomodo hodierna die conqueri possem, ut olim Deus per Jeremiam Prophetam: *Omnis domus Israel incircumcisi sunt corde.* Tot inter Christianos vix unus, & ne vix quidem invenitur, qui sit vere circumcisus corde, videlicet intrinsece a mundanis rebus avulsus. Inexplebilis, & universalis cupiditas impune elucet in aperta ambitione hujus; clam gliscit sub adfectata illius modestia, alii secretam nonnullorum invidiam, fovet aliorum morositatem, pascit principum superbiam, infirmorum parit obmurmurationes. S. Chrysostomus ait Circumcisionem potissimum Judæos prohibuisse ne se cum idolorum cultricibus nationibus commiscerent, ne earum idola in veri Dei locum obreperent: quemadmodum contigit quotiescumque hoc mandatum perfregerunt. Hoc autem est inevitabile officium, quod secum defert nomen Christianum. Vos consecrati, ac devoti estis Deo per Baptismum, qui Circumcisioni successit; igitur vestrum est modo nullam ultra fovere necessitudinem cum flagitiosis sæculi sectatoribus, vosmet rebus in omnibus secernere ab amatoribus, & fautoribus vanitatis; secedere quam longius fieri potest ab infidelibus, atque idololatris, qui clam cultui veri Dei abrenuntiarunt; verbo circumcidere, & abscindere quidquid adversatur cultui Supremi Domini, cujus servitio vosmet addixistis: *Ex Specimine Sermonum.*

Quæ in re circumcisionis sacrificium, & illud Crucis Domini conveniant.

Offeretis ad vesperam juxta omnem ritum sacrificii Matutini. Considerantes Dei Filium in die Circumcisionis suæ, in memoriam revocare debemus duo sacrificia, de quibus verba facit Scriptura, alterum quidem matutinum, alterum vero vespertinum. Sed notandum est matutinum hanc ad vespertinum rationem habuisse, ut utrumque eodem ordine, iisdemque cæremonis esset immolandum. *Offeretis ad vesperam juxta omnem ritum sacrificii matutini.* Sacrificium vespertinum est sacrificium Crucis, cui JESUS CHRISTUS sub finem vitæ suæ suffixus fuit; ratio, quæ inter utrumque animadverti potest, hæc est, quod JESUS CHRISTUS in Sacrificio matutino, quod est Circumcisio, ibi effudit primitias sanguinis sui, & effusio hæc conjuncta est cum omnibus excogitabilibus humiliationibus: cujusmodi erunt illæ crucis ipsius. Victima semper erit eadem, amor, qui illius caussa est urgentissima, erit tunc quoque, & hujus finis erit semper hominis salus, non secus ac die isto. *Pater Masson sermone Circumcisionis in Adventu.*

Num. 28.

Dei Filius per Circumcisionem omnem aufert Judæis ansam sese de illo scandalizandi, & non recipiendi illum pro Messia.

Postquam impleti sunt dies, ut circumcideretur puer. Luc. 1. Si JESUS CHRISTUS non observasset legem circumcisionis, hæc esse potuisset caussa, propter quam Judæi illum non agnoscerent Messiam; quia Messias esse debebat Abrahæ filius, cujus posteritas generatim erat huic legi subjecta. Si non fuisset circumcisus, dicere potuissent, non potuimus recipere JESUM CHRISTUM. Injuria quidem hoc dixissent, sed non ideo fuissent scandalizati. Ad prævertendum fallax hoc scandali argumentum Dei Filius dignatus est subire dolorem, ac probrum circumcisionis: cum dolor levissimus, vel illius subeundi metus, sæpe nobis aufert metum scandalum afferendi fratribus nostris. Supponimus nobis jus esse in eorum gratiam non discedendi a nostra utilitate; quamvis etiam salutis eorum caussa id a nobis exquireret.

Postquam consummati sunt dies octo, ut circumcideretur puer. Luc. 2. Interpretes nonnulli animadverterunt, S. Lucam Evangelistam non asserere explicite Filium fuisse circumcisum; sed significare tantum hanc fuisse consuetudinem, & cum advenisset tempus circumcisionis, tunc impositum fuisse illi nomen JESU. Numquid horruit ille factum adeo severum, in quo Filii Dei sanguis effusus fuit? An pepercit verbis, quæ illud ob oculos ponerent, ne in argumento adeo luctuoso moraretur animos nostros post lætitiam, quam narratio nativitatis Domini pepererat? Fortasse silentio prætcriisset cruentum istud Mysterium, quod alii fecerunt Evangelistæ? Nunquid mentio illi erat facienda Circumcisionis propter nomen, quod filiis imponebatur, ut hodierna die fieri consuevit in Baptismo? obiter attingit cæremoniam, quæ eodem tempore fieri consueverat. Sed Mysterium, quod Evangelista adeo paucis verbis enarrat, fortasse illud est, quod maxime necessaria continet ad salutem documenta, & pulcherrima obedientiæ, humilitatis, religionis, patientiæ, mortificationis exempla, & ita, quamvis ex omnibus Filii Dei Mysteriis hoc illud sit, quod paucioribus verbis exprimatur, illud tamen sit, quod majorem a nobis postulet attentionem.

Dolor, quem Sancta Virgo passa est in circumcisione Filii.

Tuam ipsius animam pertransibit gladius. Luc. 2. Sine metu hujusmodi in occasione applicari possunt Sanctæ Virgini verba, quæ Sanctus senex Simeon dixit illi aliquanto post in alia cæremonia. Neque enim adfuit huic dolorosæ actioni Maria, quin fieret consors doloris Filii sui, cui fortasse, ut satis probabiliter creditur, propriam manum commodavit. Dubitari nequit quominus factum illud perhorruerit, idque eo magis, quod sciebat ipsum ea lege nequaquam teneri. Sed cum illi persuasum esset, hoc omnino faciendum esse, satis fortis fuit, ut videret, vel etiam, ut arrepto manu sua cultro ipsa in tenera, & delicata filii sui carne cruentum illud opus perageret. Et sane si clavi, qui terebrarunt pedes, manusque Salvatoris in Calvario, Sanctæ Virginis pectus transverberarunt; non ambigimus quo minus gladius idem, qui abscidit carnem illius in adeo tenera ætate, cor ejusdem sciderit; sed fortasse maluit ipsa hanc per se functionem exequi, quam alteri cuipiam faciendam committere, sperans se minorem dolorem allaturam, propter cautissimam sedulitatem, quam erat adhibitura. Sed illud maxime probabile videtur, ipsam lacrymis suas cum Filii sanguine miscuisse, ac se non temperasse quo minus diceret Spiritui Sancto: *Sponsus sanguinum mihi es.* Oportebatne, Spiritus divine, ut puer, quem te operante concepi, hac plaga afficeretur? Tamen tuæ obsequor voluntati.

Exod. 4.

Dei Filius voluit circumcidi, & videri peccator ut confunderet superbiam illorum, qui vere sunt peccatores, & nolunt videri.

Eum qui non noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit, ut nos efficeremur Justitia Dei, 2. ad Cor. 5. Dici non potest, peccatum in JESU CHRISTO fuisse; Absit tanta blasphemia. Semper fuit sanctus, innocens, & purus in tota vita sua, & omni sorde immunis; nihilominus sicut ille, qui non noverat peccatum,

catum, peccatum factus est pro nobis, inquit Apostolus, ut justi efficeremur: sicut ille vere non fuit peccator, fuit tamen circumcisus, quasi peccator fuisset, ut peccatorum hominum superbiæ, ac præsumptioni mederetur. Quid dicemus ipsi ob hoc humilitatis exemplum, cum vani simus, ac tumidi? Ille, qui nec vulnus, neque plagam habebat, non abnuit remedium accipere; nos vero pudet adhibere medicinam veris ægritudinibus nostris, quæ sunt nostra peccata, & nostris mortalibus vulneribus, quæ illa nobis infligunt.

Dei Filii humilitatem, & obedientiam exercuit in hoc Mysterio.

Humiliavit semetipsum factus obediens, usque ad mortem. Ad Philipp. 2. Obedientia, & humilitas duæ sunt virtutes ita conjunctæ, simulque connexæ, ut prima illa nunquam sine altera valeat exerceri. Quicumque obedit, subjicit se imperanti, & quo abjectiora, & difficiliora præcipiuntur, obediens eo magis suam testitur subjectionem. Hinc Apostolus Filii Dei humilitatem probavit ea ipsius obedientia, *Humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem.* Sed si oblata eidem fuisset occasio, nonne verissime dicere potuisset: *Humiliavit semetipsum factus obediens usque ad circumcisionem?* Neque enim minus fuit obediens legi circumcisionis, quam præcepto moriendi propter homines. Verum est ipsum nequaquam obligatum fuisse ea lege, quatenus irrogata Abrahæ, & semini ejus: Sed Pater, qui volebat illum mori propter homines, volebat quoque, ut propter illos in paupere statu nasceretur, & circumcideretur. *Propter quod siquidem circumcisus est, propter quod natus, propter quod passus, nihil horum propter se, sed omnia propter electos*, S. Bernardus ait. Mihi autem persuasum est Deum hominem hunc a primo vitæ momento, ad novissimum usque ne unam quidem actionem fecisse, nisi ut Patri suo morem gereret: ideoque severæ huic circumcisionis legi nonnisi de ejusdem mandato se subjecisse, & exercuisse duas hasce admirabiles virtutes, videlicet Obedientiam, & Humilitatem, quarum nobis præclarum in hoc Mysterio præbuit exemplum.

Dei Filius incipit in circumcisione effundere sanguinem salutis nostræ pretium.

Haurietis aquas in gaudio de fontibus Salvatoris. *Isaia* 12. Cur Mundi Salvator vix in hanc editus lucem cœpisti effundere pretiosum Sanguinem tuum fontem, simulque pretium gratiarum tuarum, quas tuus Propheta aquas salutis appellat! Hinc reor; ut cognosceremus salutis nostræ momentum, & magnitudinem mali, quod est nobis inevitabile, nisi responderimus desiderio, quod habet nos salvos faciendi. Advertamus animum ad divini hujus pueri admirabilem sanguinem. Admiremur ejus caritatem, quæ non patitur octivum vitæ suæ diem excedere, nisi antea nobis pretiosum hoc vitæ suæ pignus tradiderit. O quam libenter, & alacriter illud nobis tribuit? Quantopere illi cordi est nostra salus! Quo habet in pretio animam nostram! Satis ne persuasum est nobis, nullum esse negotium, quod nostras curas potius mereatur, quam illud salutis nostræ, neque aliud malum magis timendum, quam animæ nostræ excidium, ad quam salvam faciendam Dei Filius incipit hodierna die suum effundere sanguinem, totum aliquando in cruce effusurus?

Amor, quem nobis Salvator in hoc Mysterio testatur, & quenam esse debeat nostra gratitudo.

Ecce quomodo amabat eum. *Joann.* 11. Judæi olim videntes Dei Filium super Lazari sepulcrum plorantem, sibi mutuo dicebant: *Ecce quomodo amabat eum.* Si lacrymæ sunt amoris indicium, quid dicendum erit, cum fluere videamus pretiosum sanguinem, cujus Salvator nobis primitias largitur, ut certos nos faciat amoris sui? Heu! videmus quousque nos diligit, & semper illi erimus ingrati? Patiemur amorem proprium illi præripere primos annos vitæ nostræ, & primos cordis nostri motus, illo interim nobis primas sui sanguinis guttas effundente? Heu! tot jam effluxerunt anni, & nondum te diligere incepi! Hoc est nimis morari. Ex hoc ipso momento volo incipere tibi præstare fidem; nunquam deinceps cessaturus.

Semper mortificationem Christi in corpore nostro circumferentes, ut & vita JESU manifestetur in corporibus nostris. 2. ad Cor. 4. Si vita Christiana incipere, & finire debet, ut JESUS CHRISTUS, qui prototypus est, atque exemplar incepit, & finem fecit suæ: Circumcisionem ejus, quæ princeps est actionum illius, respicere non possumus nisi tamquam primam regulam actionum nostrarum, & principium vitæ hominis Christiani, quod longissime abhorrere debet a principio hominis Ethnici. Mirum proculdubio spectaculum est videre hominem Deum sub cultro Circumcisionis; & arduum est assequi, cur ille, qui venit liberaturus homines ab hac lege dura, durisque imposita hominibus, ut S. Bernardus ait, voluerit seipsum illi subjicere. Videtur nequaquam necesse fuisse, ut aliquando effusurus totum sanguinem suum per ea vulnera, quibus conficiendus erat in cruce; hodierna die illum guttatim per Circumcisionis vulnus effunderet. Si nihil mysterio vacuum est in Salvatoris hujus actionibus, hæc sane nonnisi prorsus adorabilis esse potest, & sanguini huic ex hoc primo vulnere mananti non adhibebimus omne illud obsequium, quod debemus, neque illum considerabimus tamquam impositam nobis necessitatem incipiendi, & producendi in omne vitæ nostræ spatium circumcisionem, quæ illius referat speciem: videlicet mortificationem omnium sensuum nostrorum, omniumque cupiditatum, ita ut vita nostra ejus vitam imitetur, & inde innotescat, nos vere esse JESU CHRISTI imitatores.

In circumcisione Salvator coram Deo peccator visus est, & ut loquitur Apostolus, factus est peccatum.

Eum, qui non noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit. 2. ad Cor. 5. Videlicet ille, qui non norat peccatum, apparuit coram Deo, quasi ipse esset peccatum? Sed quonam momento vitæ Salvatoris nostri admirabilis hæc propositio potissimum adimpleta fuit: & quandonam dicere possumus JESUM CHRISTUM prima vice sese obtulisse oculis Patris sui, quasi ipsum esset peccatum? Hoc sane fuit Circumcisionis momento. Clarius loquar. Ab ipso ortus sui principio homo erat; sed nondum aliquid habebat commune cum peccatoribus. Ejus Incarnatio, antonomastice opus Spiritus Sancti, generatio ejus in sinu Virginis, semper Virginis, miraculosus ejus in Mundum ingressus; hæc omnia illum a minima etiam peccati specie amovebant: sed hodierna die, S. Bernardus ait, cum subjiciat se legi circumcisionis cum lex ista nonnisi pro peccatoribus fuerit irrogata, apparet peccator, atque eo in statu est, in quo illum volebat Deus, ut illum suæ justitiæ immolaret. Antequam legem hanc subiret, Deus læsus victimam quærebat, quæ sibi satisfieret; & non inveniebat: *Super quo percutiam*, dicebat ille per Prophetam. Super quo iram meam exonerabo? Super nocentes, qui sunt peccatores? ubi eos omnes delevero, nunquid reparata erit gloria mea? Super hoc justo, nuper in stabuli caligine nato? Hic est dilectus Filius meus, in quo mihi bene complaceo, & in quo nihil video, quod possit mereri ultionem meam. Sed cum modo gerat, quatenus circumcisus peccati characterem, per te nobis liceat Domine, asserere fidenter; habemus tandem Salvatorem, & quæris super quo percussurus sis, ut ultionem reposcas? *Super quo percutiam?* Super hoc divino puero; habet enim, quidquid opus est, & quidquid cupere vales, ut de illo sumas, ac tu tibi integram tribuas satisfactionem. *Ex serm. 1. P. Bourdalove hujus Mysterii.* Isaiæ cap. 1.

De Sanguine, quem Salvator effudit in Circumcisione sua.

Terra ne operias sanguinem meum, neque invenias in te locum latendi clamor meus. Jobi 16. Quis non mirabitur videns Deum dolore suo reparantem noxiam voluptatem, quam homo in peccato percepit, puerum dies octo natum, & omni culpa vacuum pro nocentibus pati? Hic sanguis sunt amoris ejus primitiæ donec reliquam partem effundat, & in cruce Salvatoris officium perficiat. O Sanguis Dei, nostræ pretium redemptionis! *Terra ne operias sanguinem istum*; relinque mihi pretiosas has Dei reliquias, quoniam gutta una sufficit pro mundi totius redemptione; tu vero Pater æterne audi vocem Sanguinis Filii tui, vehementius clamantis, quam nostra peccata; quam enim satisfactionem reddere tibi possunt omnia inferni supplicia, si cum unica sanguinis hujus gutta conferantur?

PARAGRAPHUS IV.

Loci, & sententiæ Sanctorum Patrum hujus Argumenti.

Quanti æstimavit Deus hominem, qui pro eo unici Filii Sanguinem fudit! August. In Psalm. 142.

Ligari se volunt homines, & secari, daturi, pro incerta valetudine dolorum magnam mercedem; Deus eo certius curat, & gratis. Idem in Psalm. 102.

Inter omnia testamenti veteris Sacramenta, nihil circumcisione sollemnius antiqua celebravit Religio. Idem in Psalm. 5.

Quod apud nos valet aqua baptismatis, hoc agit pro his, qui ex Abraha stirpe prodierunt, mysterium circumcisionis. Gregorius 4. moral. in 8. Jobi.

Ut primitias sanguinis proprii, ei, qui totum sanguinem oblaturus erat, offerret, & communia singulorum sacrificia Christi praecederet holocaustum. Cyprianus de Circumcis.

Ubi Christus venit, cessarunt sacrificia, & jam cordis, & omnem affectionum petulantiam gladio spiritus resecari immutabili decreto mandavit. Idem ibidem.

Non jam in expoliatione carnis agitur circumcisio, sed Spiritus Sancti virtute veritatis antiqua sanies expurgatur. Idem ibidem.

Sane Originale peccatum a primis parentibus in totam generis hujus successionem defluxit, omni tempore aliquibus remediis oportuit expiari, licet vim planam significantiæ non habuerint, donec ad ipsam rem venirum, quæ figurarum operiebatur velaminis. Idem l. 5. Epistol. Epist. 42.

Circumcidi voluit Christus, ut obediendi virtutem suo commendaret exemplo. Epiphan. Hæres. 30.

Circumcisio fuit illius temporis Sacramentum, quod figurabat nostri temporis baptismum. August. lib. 2. de animi, ejusque origine.

Ab ade

Ab adventu Domini a circumcisione carnis ad circumcisionem cordis transitum esse. Idem in expositione Psalm. 6.

Christus sicut suscepit pro nobis mortem, ita & circumcisionem non respuit, ut nos spiritu circumcideremur. Idem homil. de Circumcis.

Signum circumcisio corporalis, veritas autem circumcisio spiritualis; illa membrum amputat, ista peccatum. Ambros. lib. 5. Epist. 42.

Prior circumcisio desecat carnem, secunda animi desecat vitia, illa ferro, hæc spiritu. Zeno Veronensis.

Verbum abbreviatum in carne, amplius abbreviatur falsa circumcisione. Bernardus serm. 1. de Circumcis.

Minoratus paulo minus ab Angelis Dei Filius humanam naturam induit, sed jam nec ipsum respuens remedium humanæ corruptionis, plane multo minoratus ab eis. Idem ibidem.

Circumciditur puer, agnus sine macula, & si non eguit, voluit tamen circumcidi. Idem ibidem.

Nec vestigium quidem nullum habens vulneris, alligaturam vulneris non refugit. Idem ibidem.

Non sic, impii, non sic agit perversitas elationis humanæ, erubescimus vulnerum ligaturam, qui de vulneribus etiam interdum gloriamur. Idem ibidem.

Quem nemo arguere potest de peccato, ipse peccati remedium, & verecundum pariter, & austerum sine ulla necessitate suscepit. Idem ibidem.

Nos e contra inverecundi ad obscænitatem culpæ erubescimus agere pœnitentiam: quod extrema dementia est; male prompti ad vulnera, pejus in remedia verecundi. Idem ibidem.

Circumcisio magis salvandi, quam Salvatoris esse videtur, & Salvatorem circumcidere decet magis quam circumcidi. Idem ibidem.

Circumcisio veritatem susceptæ probat humanitatis. Idem ibidem.

Circumciditur tamquam Abrahæ Filius, Jesus vocatur tamquam Filius Dei. Idem ibidem.

Et nos fratres circumcidi necesse est, & sic nomen salutis accipere. Idem ibidem.

Optime prorsus circumcidit nos, & superflua resecat universa voluntaria paupertas, pœnitentia labor, regularis observatio disciplinæ. Idem ibidem.

Merito sane dum circumciditur puer, qui natus est nobis; Salvator vocatur, quod videlicet ex hoc jam cœperit salutem nostram operari, immaculatum illum sanguinem fundens. Idem serm. 2.

Propter hoc circumcisus est, propter quod natus, propter quod passus. Idem ibidem.

In circumcisione Domini habemus quod amemus, & admiremur; habemus etiam quod imitemur. Idem sermone 3.

Jam minoratus est multo minus ab Angelis, qui non solum formam hominis, sed formam habet peccatoris. Et infligitur velut quædam cauterio latronis. Idem serm. 3.

Quid mirum si pro nobis dignatus est circumcidi, pro quibus dignatus est mori? Idem ibidem.

Qui peccatum non fecit, non dedignatur se peccatorem reputari. Idem serm. 1.

Si quo modo posset Pater æternus non agnoscere Filium, in quo bene complacuit, in hoc maxime signo poterat ignorare. Idem serm. 3.

Parum erat semel putasse sæpe, putandum est, immo si fieri potest, semper, quia semper quod putari oportet si non dissimulas, invenies. Idem serm. 58. in Cantic.

Per circumcisionem significari arbitror excisionem voluptatum, quæ mentem fascinant. Philo Judæus de Circumcis.

Non est opus, ut viritim Sanguis singulorum fundatur, cum in Sanguine Christi circumcisio universorum celebrata sit. Ambrosius lib. 9. epist. 77.

PARAGRAPHUS V.

Quid ex Theologiæ fontibus hauriri valeat in hoc Argumento.

Quid sit Circumcisio, ejusque institutio.

Circumcisio erat prima Judaicæ Religionis cæremonia, & mares omnes illam subire tenebantur; ita ut octava post Nativitatem die præputium illis abscinderetur cultro, quemadmodum ad hanc quoque diem Judæi in synagogis suis facere consueverunt. Deus hoc præscripserat Abrahæ, ab ipso, & a posteris ejus faciendum. Quadringentos post annos præceptum ipsum instauravit Moysi, proponens illi alios Legis articulos. Connotatum non erat neque ubi, neque a quo puer esset circumcidendus; & duæ hæ circumstantiæ in ipsa JESU CHRISTI circumcisione ignorantur. Deus hanc cæremoniam Abrahæ præceperat tamquam signum fœderis, quod contrahebat cum ipso, & posteris ejus, ex quo sibi facere cupiebat populum peculiarem, & dilectum. Cum autem Circumcisio hæc esset singularis character populi, qui ex Abrahæ semine profectus destinatus erat futurus hæres benedictionum promissarum sobol i ejus, oportebat, ut JESUS CHRISTUS, in quo illa progenies erat benedicenda, hoc signaretur charactere, ut liqueret, unde nam promissus esset profecturus.

Circumcisio instituta fuit, tamquam originalis peccati remedium.

Hæc circumcisio in se, & juxta divinam institutionem suam, erat veteris legis Sacramentum, & signum justificationis peccatorum. Et sane ex nonnullorum Theologorum sententia, in Israelitis delebat originalis peccati maculam, eisque gratiam communicabat. Hoc nihilominus, ut alii passim docent juxta Sancti Pauli Apostoli sententiam, non fiebat vi ipsius Circumcisionis, sed per fidei professionem ab illo factam, qui recipiebat illam, vel factam ab illius genitoribus: & hujus fidei objectum erat promissio, quam fecerat Deus, se salvum facturum populum suum per Messiam, quem erat missurus. Itaque ex capitali hoc loco Judaica, & Christiana Religio est eadem, cum utriusque objectum cultus sit ipse Deus, & Messias idem cum hoc tantum discrimine Messiæ, qui adhuc a prioribus expectatur, & a posterioribus jam advenisse cognoscitur.

Erat signum fidei eorum, qui recipiebant eam.

Erat etiam demonstrativum signum fidei eorum, qui recipiebant illam, ut inquit S. Paulus ad Roman. cap. 4. *Et signum accepit circumcisionis, signaculum justitiæ fidei, quæ est in præputio.* Voluit Deus, ut Abraham, & Filii ejus fidem suam profiterentur sese circumcisioni subjicientes, & per hanc protestationem distinguerentur a nationibus infidelibus, & idolorum cultoribus, & in numero filiorum Dei recenserentur. Igitur Circumcisio signum erat fidei, & justitiæ; sed illius caussa non erat; neque enim habebat virtutem hominis justificandi, & peccatum originale, vel actuale delendi, qualem hodierna die habet baptisma; sed erat solum conditio requisita, sine qua nemo justificabatur.

Discrimen inter adultos, & infantes in lege veteri.

Ne quid prætermittamus ad hoc pertinens argumentum, animadvertendum est, quid interesset discriminis inter adultos, & pueros; videlicet inter eos, qui rationis usu pollebant, & eos, qui secus. Priores videlicet justificari non potuisse, nisi per fidem suam, & præcipue per illam, qua credere tenebantur Messiam nasciturum ex genere Abraham. Et si in lethalis peccati statu essent præter fidem, elicere debebant actum contritionis perfectæ; nam sicut dictum est, circumcisio per se non habebat vim justificandi. Infantes vero mundabantur a sordibus originalis peccati per fidem Parentum, cum ipsis hoc applicabatur signaculum, quod erat conditio, sine qua obtinere non poterant gratiam justificationis; postquam ita præceperat Deus.

Rationes propter quas Dei Filius non tenebatur lege circumcisionis.

Dei Filius semetipsum subjecit legi Circumcisionis, quamvis plures non deessent rationes propter quas eadem lege non teneretur. Primum; immunis erat a lege per ipsa legis verba, quia non duxerat originem ab Adam, vel Abraham per communem viam, quandoquidem Spiritus Sancti opera fuerat conceptus. 2. Cum Circumcisio esset legis antiquæ Sacramentum, per quod qui profitebantur se credere, & sperare in Messiam venturum, a peccato originali liberabantur; Sacramentum hoc supponebat peccatum, cujus erat medicina. Sed Salvator, qui erat auctor gratiæ, & agnus Dei, qui tollit peccata Mundi; ideoque impeccabilis, quatenus Deus & quatenus homo, non minus immunis erat a necessitate deferendi hunc peccatoris characterem, quia alienus erat ab omni crimine. 3. Lex hæc constituta fuerat tamquam publica professio fidei Messiæ, quem Israelitæ præstolabantur. Sed cum ipse JESUS CHRISTUS esset Messias promissus, atque expectatus; non poterat alium expectare, neque idcirco teneri ad ostendendam per Circumcisionem fidem, & spem, quam habebat in se. 4. Circumcisio erat nota fœderis a Deo cum Abraham percussi, quo Deus pollicitus fuerat, se habiturum pro populo progeniem Isaac, & populus e contra receperat, se nunquam alium pro Deo habiturum, nisi Deum Abraham, & Isaac, cum reliquæ gentes propter idololatriam reprobatæ fuissent: sed cum venerit JESUS CHRISTUS ad colligendos sine ullo discrimine, qui vivere, & mori vellent sub una, eademque lege, nec non ad salvandos mortales omnes, qui vellent vivere, & mori in fide, & amore suo; poterat non ferre præ se characterem pacti illius, quod mox abrogaturus erat, ut illud ad omnes nationes extenderet. 5. Quemadmodum corporis Circumcisio cogebat Israelitas ad cordis sui duritiam, cæterosque affectus amori, & legi Dei oppositos abscindendos, cum JESUS infinita esset puritas, nihil in illo erat, quod esset abscindendum. 6. Salvatori non erat cur Dei servitio adhærere, & consecrari per exteriorem hanc consecrationem, quandoquidem delibatus erat per unctionem divinitatis, & connotatus charactere Verbi. Itaque cum neque generali lege, neque alio quopiam peculiari teneretur præcepto ad Circumcisionem subeundam; huic ultro, & sponte semetipsum subdidit.

Rationes, quæ impulerunt Dei

Sancti Patres plures memorant caussas, cur Dei Filius volue-

Filium, ut se rigidæ huic legi subjiceret.

voluerit sese huic Circumcisionis legi subjicere. 1. Voluit, S. Epiphanius ait, auferre Judæis caussam, quam prætexere potuissent ignorantiæ suæ, si ille non fuisset circumcisus. 2. Circumcisio erat divinæ Institutionis; noluit Salvator secum dispensare. 3. Hac dolorosa cæremonia probare voluit, S. Thomas ait, se vere hominem esse contra errorem Manicheorum, qui corpus phantasticum, & in speciem tantummodo ei tribuebant; Apollinaristarum, qui affingebant illi corpus spirituale, & eidem divinitati consubstantiale: Valentinianorum, qui dicebant corpus JESU CHRISTI esse materiæ Cælestia. 4. Voluit præbere exemplum perfectæ obedientiæ subjiciens se legi in omnibus memoratis circumstantiia. 5. Voluit, inquit Apostolus, subire legis jugum, a quo nos eaemerat, & finem facere omnibus legalibus cæremoniis illas observans, & hoc uno Religionis actu majus gloriæ incrementum Deo conferre, quam omnes simul homines potuissent per sedulam legis observantiam usque ad finem sæculorum.

S. Thomas 3. p. quæst. 37. art. 1.

Circumcisio abrogata fuit per novæ legis prædicationem.

Non ideo legi Circumcisionis Dei Filius semetipsum subjecit, ut illam subiremus: quandoquidem illam recipiens abrogat: nam sicut evanescit umbra, oriente Sole, ita lex antiqua, quæ futurarum rerum umbra erat, & figura, evanescit statim ac JESUS CHRISTUS legem novam nuntiavit. Verum sicuti quidquid in veteri contigit, erat figura eorum, quæ in nova futura erant; Patres asserunt, Circumcisionem Judæorum præfigurasse Christianorum circumcisionem: inter quas hæc intercedit similitudo, quod prior erat remedium, quo uti consueverat ad peccati carnem curandam; posterior vero abscindit vitia, & ipsum peccati corpus destruit: Etenim si quæ est peculiaris circumcisio ad Religiosos pertinens, & in eo posita, ut omnibus abrenuntient non iis solum, quæ præcepta prohibentur, sed etiam omnibus, quæ obsistunt consiliis, quæ JESUS CHRISTUS nobia in Evangelio reliquit: alia generalis est, quæ ineluctabiliter omnes cogit Christianos, & quæ in hoc sita est, ut amputetur quidquid legi Domini adversatur. Verum si quid similitudinis interest inter veteris, novæque legis circumcisionem, plura deprehendi possunt, in quibus differunt. Altera carnem, altera vitia abscindebat; ferrum priorem operebatur, posterior opus erat Spiritus. Illa marcs tantum obligabat, hæc sexum utrumque; ut cetera omittamus.

Circumcisio erat signum, & figura baptismi novæ legis.
ad Coloss. 2.

Ambigere non licet, Circumcisionem fuisse signum præfigurativum baptismi, & gratiæ, quæ per illum confertur. Hoc enim testatur Apostolus ad Colossenses: *Circumcisi estis Circumcisione non manufacta in expoliatione corporis carnis, sed circumcisione Christi, consepulti ei in Baptismo*. Inter hæc duo Sacramenta multa quidem secum convenientia, multa vero longe diversa videntur. Utrumque institutum fuit, ut essent gratiæ signa; sed alterum erat figura duntaxat, alterum vero simul & caussa est. Etenim novæ Legis Sacramenta continent quod significant, & virtutem habent saltem moralem producendi gratiam, quæ deerat sacramentis legia antiquæ, quæ ideo a S. Paulo vocantur: *infirma, & egena Sacramenta*. In Circumcisione Judæus erat cauterio, vel stigmate notatua, ut S. Patres loquuntur, deferens in corpore suo notam, quæ illi originis suæ turpitudinem exprobrare videbatur; in Baptismo recipit Christianus in anima sua spiritualem caracterem sibi honorificum. Circumcisio remedium erat molestum, & cum dolore conjunctum, quod nonnunquam mortem afferebat, & imponebat arduæ, ac difficilis legis observantiam. Baptismus e contra nonnisi legem amoris plenam irrogat, & cujus jugum leve est, atque suave.

ad Galat. 4.

Quid significaret vetus circumcisio pro lege gratiæ, & pro Christianis.

Cum Circumcisio in Lege Moysis adeo esset insignis, dubio locus esse non potest, quominus magnum aliquid portenderet pro Lege Gratiæ, & videtur in re illam non amisisse præstantiam, quam in figura obtinebat. Quid ergo præsignabat nobis exterior hæc Circumcisio, quæ in Judæorum carne fiebat, nisi interiorem Circumcisionem in Christianorum corde efficiendam? Quod eo verius est, quia interior hæc circumcisio, quæ Christianæ Religionis essentia est, quolibet tempore fuit tamquam anima cultus veri Dei; & quamvis in lege Judaica multa sint prorsus externa, cogitandum non est, Deum externis duntaxat acquievisse, ut Salvator toties exprobravit Scribis, & Pharisæis, qui externæ duntaxat speciei, ac litteræ inhærebant.

JESUS CHRISTUS in hoc Mysterio sese legi Moysis submittit, ut nos ab eadem eximat.
Lib. 19. contra Faustum c. 13.
ad Galat. 4.

Præter exemplum humilitatis, & obedientiæ, quod Salvator nobis suppeditat in suæ Circumcisionis Mysterio, aliam potiorem recipimus utilitatem; quoniam per actum hunc incepit sese submittere Legi Moysis, ut ab ea nos eximeret, & nos per mitiores duceret vias, irrogans nobis legem amoris, pro hac lege timoris; & Sacramenta *Virtute majora, utilitate meliora, actu faciliora, numero pauciora*, ut docet Augustinus. Salvator tanta usus est caritate erga homines, ut ipse sibi depoposcerit quidquid durum erat, molestum, ac difficile, ut viam cæli nobis sterneret faciliorem. Hæc est Apostoli sententia: *Ubi venit plenitudo temporis misit Filium suum factum ex muliere, factum sub lege, ut eos, qui sub lege erant, redimeret, ut adoptionem filiorum Dei reciperemus*. Dederat Deus populo suo legem severam, quæ illum subjiciebat plurimis, iisque molestis cæremoniis; erat minarum plena; jugum ejus erat adeo grave, ut non ferendum videretur; teste S. Petro Apostolo, de quo in Actis Apostolorum scriptum est, ipsum decidisse quæstionem de hujus legis necessitate, & exclamasse, cur vultis tentare Deum, & imponere JESU CHRISTI discipulis jugum, quod neque Patres nostri, neque nos portare potuimus. Certum est igitur, Dei Filium venisse, ut nos de servili hac eximeret lege sese eidem subjiciens: quod beneficium est, propter quod illi æternæ nobis habendæ erunt gratiæ.

Quæ sit illa Circumcisio, quam in nova lege nobis præcipit Deus.
Matth. 15.

Quamvis concupiscentis regnet in membris omnibus, in eo vero potissimum, in quo fit Circumcisio, tamen illa imperii sui, vel tyrannidis sedem potius habet in corde: *De corde enim exeunt cogitationes malæ, homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falsa testimonia, blasphemiæ*. Cor concipit, cor concupiscit, cor peccatum parit: Caro nonnisi instrumentum est, quo utitur, ut suis satisfaciat desideriis; oculis, ut videat; auribus, ut audiat; lingua, ut loquatur; ore, ut comedat, & bibat, manibus, ut attrectet. Igitur in corde residet concupiscentia, & ibi, tamquam in corrupto fonte omnes corporis, animæque facultates vitiantur. Quandoquidem ergo malum ex corde proficiscitur, illi medicina applicanda est, quæ non aliud est, nisi spiritualis circumcisio; cum enim corporalis fieret per amputationem partis alicujus a corpore; similiter spiritualis posita est in amputandis omnibus illiciria desideriis, & per hanc abscissionem fit generalis Circumcisio hominis totius per emundationem cordis, ex quo tot rivuli veneno infecti emanant.

S. Paulus non abstulit circumcisionem, sed mutavit duntaxat modum illius, efficiens illam spiritualem, quæ erat corporea.

Ex iis omnibus, quæ docet Theologia de Circumcisione tum veteris, cum novæ legis, inferri potest, Circumcisionem perfectius subsistere debere in lege Moysi, & S. Paulum Apostolum tantum abfuisse, ut illam aboleverit, quod videtur fecisse in sua ad Romanos Epistola, ut immo illam confirmaverit, mutata solum ratione illam exercendi; cum enim antea esset exterior, fecit, ut in animarum nostrarum substantiam migraret. Umbram illius dissipavit, sed retinens corpus figuram abstulit; & rem confirmans litteram, quæ occidit, eripuit; sed dans spiritum, qui vivificat, prohibuit Circumcisionem Judaicam, irrogans Christianam eo excellentiorem, quo lex gratiæ Moysia legi antecellit.

3. Reg. c. 18.

Legimus in Scripturis Prophetis, & Sacerdotes Baal in celebri contentione, quam habuere cum Elia, superstitioso adductos zelo in Dei sui honorem cruentas in semet incisiones exercuisse, donec suo cruore manarent. Sed hodierna die videmus Deum, qui per ardentis caritatis excessum vult circumcidi, ut populi sui saluti prospiciat. Quænam oppositio inter JESUM CHRISTUM, & Baal, vel potius inter Baal, & veri Dei cultores! in Templo Baal homines suum effundebant sanguinem pro Deo suo; & in veri Dei Templo Deus ipse suum pro hominibus cruorem effundit.

Dei Filius per circumcisionem suam fuit in statu satisfaciendi justitiæ divinæ pro peccatis nostris.

Eo momento, quo Dei Filius circumcisus fuit, inventus est in proxima; & necessaria dispositione, ut posset esse peccati victima, ideoque perfecte Salvator. Ut enim salvum faceret hominem, qui in Dei odium inciderat, requirebatur, ut posset pati, & mori. Crux, & Mors erant ad id requisita media in æternæ Sapientiæ consilio constituta; quod omnea nos docent Scripturæ. Ut par fieret patiendo, atque moriendo, habendus illi saltem erat peccati character. Res per se patet, & in hoc tota vertitur Sancti Pauli Theologia. Hic autem character peccati, nonnisi per circumcisionem hanc imprimendus erat in innocua JESU CHRISTI carne; & sane circumcisio, quamvis illam sanctam in Salvatoris persona concipiamus, erat in se, & ex institutione divina, Sacramentum, & signum justificationis peccatorum. Hinc autem sequitur, antequam JESUS CHRISTUS circumcideretur, defuisse illi quamdam, ut ita dicam, conditionem, sine qua nondum esse poterat victima cruenti hujus sacrificii, quam Deus ad nostram redemptionem postulabat: & conditio hæc erat circumcisio: quod Evangelista videtur innuere per hæc verba: *Postquam consummati sunt dies octo, ut circumcideretur puer, vocatum est nomen ejus JESU, quod vocatum est ab Angelo priusquam in utero conciperetur*; quasi vellet innuere; hactenus, quantacunque essent illius merita, illum nondum tamen hoc nomen obtinuisse, quia nondum habebat, quod necesse erat, ut actu Salvator appellaretur.

Circumcidendus erat, & saltem habere debebat speciem peccatoris, ut haberet conditiones requisitas satisfacere pro hominibus.

Ad Peccatores, & nocentes salvandos opus erat justo, S. Augustinus ait; in quem caderet maledictio, quam trahit post se peccatum, & pœna illi debita. Justus hic erat JESUS CHRISTUS. Hic non debebat esse peccator; nam quatenus peccator repulsam

passus

punitus fuisset a Deo: neque satis erat illum justum esse; neque enim potuisset esse objectum ultionum Dei; sed quatenus Mediator, debebat, quamvis immunis esset a crimine, immo etiam impeccabilis, aliquid tenere medium peccatum inter, & innocentiam; & medium hoc inter peccatum, & innocentiam, S. Augustinus addit, erat signum peccati. Itaque oportebat, ut JESUS CHRISTUS vere justus esset ad hoc, ut posset justificare peccatores, & peccator in speciem, ut in se detrahere posset Dei supplicia: Deus enim quantumvis irritatus adversus homines, non poterat succensere JESU CHRISTO, donec in illo justitiam, & sanctitatem duntaxat videret; sed postquam sumpsit in Circumcisione formam peccatoris, fuit eo in statu, in quo esse debebat, ut vere fieret pro nobis Mediator.

Circumcisio Filii Dei erat pignus mortis ejus in cruce.

At enim, inquies, non Circumcisioni, sed Morti Filii Dei adnexa erat hominum salus: fateor equidem, sed meminisse etiam opus est, Circumcisionem fuisse pignus Mortis ejusdem. Mementote eo tempore, quo circumcisus fuit, sollemni promissione illum pollicitum fuisse, se consummaturum in Cruce cruentum Sacrificium, cujus primam tunc duntaxat oblationem faciebat; & inde fateamini, Mundi Salutem quemdam habere nexum cum Circumcisionis Mysterio. Hæc explicita est S. Pauli doctrina docentis Galatas omnes, qui sese Circumcisioni objiciebant, in virtutem Circumcisionis ipsius, manus subiisse universam legem adimplendi. Onerosa conclusio, a qua dispensari noluit Filius Dei; quoniam palam professus est se venisse non legem solvere, sed adimplere. Sed legis complementum, S. Hieronymus ait, habita JESU CHRISTI ratione, mors erat ipsius JESU CHRISTI; quia ille ejusdem finis non nisi per consummationem sacrificii sanctæ humanitatis suæ futurus erat.

ad Galat. 5.

Difficultates a Salvatore superandæ, ut huic legi subjiceret.

Difficultates, quæ a Salvatore superandæ fuerunt, ut obtemperaret legi Circumcisionis, sunt. 1. Lex erat illi admodum severa, habita ratione ætatis suæ, & mollissimi temperamenti, debebat sanguinem fundere, & vitam objicere morti, in cujus discrimen vulneris dolor adducebat. 2. Lex hæc turpis erat; quandoquidem illum rejiciebat in numerum servorum; & nihilo secius suscipit hanc servitutis notam, ac peccatoris: ita ut inter Circumcisionem, & Crucem hæc inveniatur similitudo, ut in illa censeatur in numero peccatorum, tamquam Adæ Filius, quia illius suscipit characterem; in hac autem scelestus habeatur, uti loquitur Propheta: *& cum sceleratis reputatus est*, quia eodem supplicio damnatur, quo scelerati plectuntur. 3. Lex hæc erat admodum onerosa; nam, ut S. Paulus ait, qui Circumcisionem recipiebat, sese ad alia legis præcepta observanda obstringebat; ita ut Dei Filius ex eo tempore sese subjecerit ad exequenda quæcunque de se scripta fuerant in veteri Testamento, eaque mox ita sedulo omnia adimpleverit, quasi illi integrum non esset, semel ab iis dispensare.

Isaiæ 53.

PARAGRAPHUS VI.

Delecta ex Asceticis, recentioribusque Concionatoribus, loci hujus Argumenta.

Dolor, quem expertus est Mundi Salvator in circumcisione sua ad salutis nostræ opus inchoandum.

DE hoc Mysterio Verba facturi considerate primum dolorem extremum, quem passa fuit caro adeo tenera, & delicata Salvatoris in novo hoc genere Martyrii. Tantus erat hic dolor, præsertim vero die octavo, ut vitam sæpius auferret. Conjicite hinc, quantum debeatis puero, qui diluculo incipit pati, & satisfacere pro peccatis nostris: primo ipso nativitatis suæ die lacrymas effudit, & Sanguinem octavo, ut intelligeremus, caritatem ejus non fatigari; eo magis procedere, quo majori pretio stat illi hominis salus. Ad hoc objectum S. Joseph, qui paterno amore diligebat Infantem lacrymas continere non potuit; non secus ac Sancta Mater ejus, cujus amor magis adhuc tener erat, & quæ blanditiis suis mulcere conabatur dolores, & vagitus pueri, quem Deum suum esse noverat, & quæ sedulo colligebat Sanguinem, cujus pretium non ignorabat. Animadvertite hoc in loco, Fideles, Dei Filium, ut nostram salutem operaretur satis sero prædicare incepisse, sed diluculo incepisse pati. Trigesimum agebat annum cum primas habuit prædicationes; & octavum agebat diem, cum per Circumcisionem suam cœpit fungi Redemptoris officio. Admiremur bonitatem, ac fidelitatem divini hujus hominis, qui cum venerit in Mundum ad homines redimendos, vix ingressus arrhas præbere voluit, in antecessum fundens sanguinem pignus illius, quod affluentius in posterum erat effusurus. *Granatensis in Memoriali. Serm. 6.*

Humilitatis exemplum, quod Dei Filius nobis in hoc præbet Mysterio.

Admiremur non solum Incarnati Verbi caritatem, verum etiam perfectam humilitatem, quam voluit elucescere in ipso vitæ suæ primordio, quoniam virtus hæc est veluti radix ceterarum. Nam poteratne magis sese humiliare ille, qui peccatoribus medetur, quam peccatoris similitudinem accipiens? poterat se in humiliori, & abjectiori statu collocare ille, qui ipsa est innocentia, quam volens se veluti nocens haberi? Agnus sine macula, S. Bernardus ait, quin circumcisione indigeret, voluit circumcidi; & qui ne minimam quidem levissimi vulneris notam habebat, excipi eo pacto voluit, quo illi, qui vulneribus deformati sunt. Non ita se gerit homo superbus; sua jactitat scelera, ac illum pudet semet remediis subjicere. Nulla nobis est verecundia; non pudet ea committere, quæ nos pudore suffundere deberent, & pudet nos ad pœnitentiæ remedia confugere, quibus omnis labes detergi potest. Improbi sumus per eam facilitatem, qua nos patimur vulnerari; & improbiores, quia nos pudet, vulneribus nostris fieri medicinam. Et nihilominus, qui semper ignoravit peccatum non puduit eum, peccatorem videri, & nos jugiter peccare volumus, & pro peccatoribus haberi non volumus. Ita loquitur S. Bernardus. *Idem in Meditat. de vita Domini nostri.*

Dei Filius nunquã majorem erga nos amorem testatus est, quam sese subjiciens humiliationi circumcisionis.

Divinus Amor, qui nullum obicem nanciscitur, quem non infringat; virtutem suam ostentare voluit subjiciens Deum legi, quæ minime decebat illius Majestatem. Deus tantus est, ut magnitudine crescere minime valeat, & magnitudo ejus minus elucet in magnis efficiendis, quam in se ad minima submittendo. Ita JESUS CHRISTUS majorem nobis caritatem testatus est sese subjiciendo miseriis nostris, & operibus humiliantibus nostræ humanitatis, quam operando potentiæ suæ mirabilia. Hoc confundere debet quoddam superbiæ genus adeo commune filiis sæculi, qui non verentur gravia coram Deo peccata committere, & verentur pro peccatoribus apud mortales haberi. Hinc accidit, ut Sanctus Bernardus ait, illos non pudere malorum animæ, & nullam habere medicinam, qua valeant curari. Volens JESUS CHRISTUS exemplo suo delere in nobis hanc propensionem adeo irrationabilem, atque injustam, viam sequitur prorsus oppositam; nam quamvis in ipso nihil sit nisi veritas, puritas, sanctitas; celat omnes hasce perfectiones sub specie peccati. Circumcisus est, perinde ac esset peccator; accipit remedium mali, quod non habet, ut doceat confundi non posse, qui peccator videtur, & non est: sed cum qui peccator est, & non videtur, semper coram Deo esse contemptibiliorem. *Liber, cui titulus. Passiones Domini nostri JESU CHRISTI.*

In circumcisione nihil accidit, quod Salvatoris divinitatem esse illustretur, ut in aliis Mysteriis.

Videtur nobis singularis habenda esse gratia Salvatori, eo quod in Circumcisione luit pœnas, ac tulit characterem peccatoris: in aliis enim vitæ, mortisque suæ Mysteriis elucebat semper per ipsas peccati species, radius aliquis Majestatis in ipso absconditæ. Cum natus est contremiscens, ac plorans, non secus ac alii Adæ Filii, Angeli, Pastores, & Magi ad eum adorandum venere. Cum oblatus fuit Templo tamquam peccator, S. Senex Simeon, & Anna Prophetissa illius divinitatem testati sunt. Cum baptizari voluit in Jordane cum peccatoribus, Spiritus Sanctus, qui in columbæ speciem super ipsum apparuit. Vox Patris æterni, quæ audita fuit, & S. Joannes, qui baptizavit illum, professi sunt illum esse Dei Filium. Cum se tentari passus est in deserto, visi sunt Angeli tamquam Domino suo ministrare; cum laboribus fatigatus erat, miracula ejus potentiam significabant. Cum se capi passus est in horto Olivarum, unico verbo prostravit eos, qui ad ipsum capiendum accesserant. Cum inter latrones cruci affixus fuit; Sol, qui in Ecclypsim incidit; terra, quæ tremuit, clamor, quem ipse expirans emisit; Centurio, qui illum confessus est; & velum Templi, quod scissum est, adeo insigne divinitatis ejusdem perhibuere testimonium, ut illi ipsi, qui illum affixerant cruci reverterentur percutientes pectora sua, & illum vere Filium Dei esse fatentes. Ita in occasionibus, in quibus peccator videbatur, aliquid semper elucebat, quod illius proderet divinitatem. Una fuit circumcisio, in qua sui videtur oblitus. Non Angeli, non videntur miracula, ex quibus cognosci valeat, quinam sit; tunc enim voluit totam gustare dulcedinem voluptatis, qua suffundebatur videns se similem nobis, ut nos cogeret ad hoc ut illi similes fieremus; & quamvis deinceps majores pœnis subierit; hæc tamen non ideo minori habenda est in pretio, quandoquidem sese illi subdidit amoris nostri causa eo usque, ut omnino suæ magnitudinis oblivisceretur. *Idem.*

Quam gravem dolo è Filio Dei attulerit circumcisio.

Si Circumcisio non aliam JESU CHRISTO pœnam attulisset præter dolorem, hic ob unam hanc caussam sese illi subjecisset; venerat enim in Mundum cum tanta perferendi cupiditate, ut illi non admodum facile esset servare modum, ac se redigere ad ea solum sustinenda, quæ alii pueri sustinebant. Tamen hic dolor ingens esse debebat, quia Circumcisionis instrumentum erat culter lapideus, quo usam scimus uxorem Moysi cum filiis suis, & silicio cultro præcepit Deus, ut universus Israel circumcideretur, antequam in terram promissam ingrederetur. Infantes vulgo patiebantur, quin cognoscerent, quæ res in illis doloris sensum minuebat; sed JESUS CHRISTUS, qui ex eo tempore perfectum rationis usum

obti-

obtinebat, acerrimum sensit ex eo vulnere dolorem, & eodem amore modicum illud sanguinis effudit, quo mox ad extremam usque guttam per sævissima tormenta in cruce suffixus prodegit. *Idem.*

Præceperat in veteri lege Deus, ut sibi offerrentur primitiæ omnium fructuum terræ; & quia Filius suus nasciturus erat in tanta paupertate, ut nihil proprium haberet, ne locum quidem, ubi caput reclinaret; Pater æternus exegit sanguinem dilecti hujus Filii. Salvator alacriter dicto paruit, nihilque obfuit, quominus pateretur pro nobis ætate adeo tenella; nam octava die a nativitate sua dedit nobis primas illius Sanguinis guttas, qui totus in cruce effundendus erat, & etiam post mortem ex lateris sui hiatu erat effluxurus. En quid fecerit JESUS pro illis, qui primos ætatis annos in ignorantia, adolescentiam suam in vitiis, & reliquum vitæ suæ spatium in turpi corporibus suis adhæsione traducunt. O quot confusionis, ac verecundiæ caussas istic nancisceretur homo divino illustratus lumine, adeo prave abusus vita sua, si hæc cum JESU CHRISTI vita conferretur, qui nullum vitæ suæ diem præterire passus est, quin ad salutem nostram operam suam impenderet, & suum nobis amorem testaretur. *Idem.*

Ex eo, quod Filius Dei passus est pro nobis in Circumcisione sua intelligere debemus, quanti salus nostra steterit illi.

Neque sine caussa voluit Salvator salutem nostram tanto sibi stare pretio; studebat enim efficere, ut intelligeremus, nos ab ipso pluris fieri, quam quidquid ab ipso creatum est. Mundi creatio illi non stetit pluris, quam formicæ: fecit omnia solo motu voluntatis suæ, sine cura, sine labore; & nullo habuisset in discrimine creatarum rerum interitum. Itaque si tantum operatus, & perpessus est ad avertendam hominis perniciem, si voluit circumcidi primis vitæ suæ diebus, & crucis supplicio vitæ suæ finem facere; hoc ille præstitit, ut amoris sui in nos magnitudinem intelligeremus, & cognosceremus, si creatio nostra illi facilis extiterit, redemptionem nostram illi infinito pretio stetisse. Hinc S. Paulus asserit, nobis offerendum esse corporum, animarumque nostrarum sacrificium illi, quandoquidem pretio magno ab illo fuimus redempti. Verum est, illum potuisse nos pretio minori redimere, si voluisset; sed quod saluti nostræ satis erat, satis non erat amori suo; cui ut faceret satis, vita opus erat laboriosa, quæ a doloribus inciperet, & per crucis mortem desineret. *Idem.*

Sensus admirationis, gratitudinis, & amoris erga Salvatorem, qui voluit sese subjicere legi adeo austeræ propter nostram salutem.

Nihil tibi arduum videtur, Domine! Cum id agitur, ut mihi tuum testeris amorem: ætatis tuæ gracilitas, majestatis tuæ magnitudo, severitas legis, quæ pro te facta non est, minime obstant. Quo major es, a nemine pendens, absolutus in temetipso, eo mihi videris amabilior, humilians te propter me; Amor tuus est lex una, quam sequeris; facis omnia, quia amas; sed quis est Domine, quem amas? Nihil vides in me dignum amore tuo; nisi peccata mea tuam alliciant misericordiam, & locum tibi præbeant efficiendi, ut in miseriis meis infiniti misericordiæ tuæ thesauri resulgeant. Satis non erat amori tuo, facere te hominem, nasci infantem, & recipere in carne tua purissima remedium peccati; quamvis peccatum ita absit a te, ut si peccare posses non esses amplius, quod es. Verum si adeo peccatum horres, quomodo nam assentiri potes, ut pro peccatore habearis? Peccati turpitudo infernum adeo horribilem facit. Labes, quam imprimit in animabus nostris, efficit, ut cæli jacturam faciamus, & nos dignos facit odio tuo. Quare igitur Deus meus! cum sis eadem sanctitas sustines, & quæris formam peccatoris; non solum in carne Adam peccatorum omnium antesignani; verum etiam temet subjiciens remedio, quod non nisi ad peccatorum expiationem præcepisti? Vis circumcidi, quamvis Sacramentum hoc non institueris, nisi ut peccatores illud recipientes declararent fidem, quam habebant in te, & per hanc confessionem consequerentur originalis peccati remissionem. Tu vero, o puritas infinita, qui verus es Messias, per fidem, & amorem cujus salvi sumus; qui ipse es salus peccatorum, quomodo medicina peccati indigebas? Te amo, amor infinite! te adoro bonitas immensa; & benedico incomprehensibilia æternæ Sapientiæ tuæ consilia. *Idem.*

Cur Dei Filius se subjecerit legi circumcisionis cum minime teneretur.

Dei Filius ultro se subjicit legi Circumcisionis, quamvis eadem minime teneretur. Circumcisio erat remedium præscriptum ad carnem emundandam; & Salvatoris caro omni labe erat vacua: sed ex quo JESUS CHRISTUS esse voluit hominum Salvator, oportet, S. Augustinus ait, ut peccatoris notam suscipiat, qua possit in caput suum supplicia peccato debita convertere. Ut esset perfecte Salvator, pergit Doctor idem, justus requirebatur, in quo Deus sibi summopere complaceret, & in quem nihilominus animadvertere posset tamquam in peccatorem, ut in passionibus, & humiliationibus ejus invenire posset cumulatissimam satisfactionem, & congruam Majestati Dei læsi, ac justitiæ suæ severitati. *P. Croiset in libro cui titulus: Asceticæ exercitationes: vel annus Christianus pro die primo Januarii.*

JESUS CHRISTUS per circumcisionem suam in se collegit duas Salvatoris qualitates.

Antequam Mysterium hoc impleretur, nondum erat JESUS, qui esset hostia propitiationis pro peccatis nostris. Deus nihil inveniebat in divino hoc puero, in quo sibi non complaceret; sed ex quo dilectus hic Filius per Circumcisionem sub specie peccatoris apparuit, in persona sua collegit duas qualitates, quæ erant necessariæ, ut esset Salvator. Nam quin esse cessaret Filius dilectus, factus est victima, quam postulat Deus. Ideo non nisi hac die Salvatoris nomen accepit, & hac potissimum die semet onerans iniquitatibus nostris, sese solemni ritu ad omnes pœnas subeundas obstringit. Vita pauper, & vita laboriosa, & humiliata, opprobria, supplicia, mors in cruce: hæc omnia sunt effectus duræ obligationis, quam contrahit in hoc Mysterio. Nihil patietur in vita, & passione sua; quod ille sponte, ac libere in Circumcisione sua non acceptaverit. *Idem.*

Hac die, & per hoc Mysterium Dei Filius incipit Salvatoris officium.

JESU CHRISTI Circumcisio vocari potest Magnum Humiliationum ejus Mysterium, primitivum nostræ salutis pignus; Legis antiquæ consummatio; arrha, & primum novi testamenti signaculum; & dicere possumus hac ipsa die Filium Dei possessionem adire qualitatis Salvatoris; quia hac die primum fungitur primis Salvatoris officiis per primum sanguinis sui effusionem. Hæ dolorum ejus primitiæ quam validum sunt nobis amoris, & gratitudinis argumentum! Quid actum esset de nobis, nisi talem habuissemus Salvatorem? Sed quid de nobis fiet, si inutile effecerimus, quidquid divinus ille Salvator operatus est, ut nos salvos efficeret? *Idem.*

Lectiones, quas nobis proponit Dei Filius in suæ Circumcisionis Mysterio.

Deus meus! Quot in uno Mysteria! sed quot in eodem summi momenti documenta! Quæ JESU CHRISTI sollicitudo in replendis omnibus Religionis officiis! qua sedulitate legi paruit! Poteratne apertiora nobis tradere sui erga nos amoris monumenta? Poteramusne ipsi habere Salvatorem, qui magis nostri cordis amorem mereretur? Poteramusne perfectiorem prototypum invenire? Heu! quomodo solers hæc JESU CHRISTI obedientia damnat in nobis nimis indulgentes legis interpretationes, ac importunas dispensationes! Hæc præmatura Salvatoris humiliatio quanto rubore suffundit superbiam nostram! & hæ dolorum primitiæ quam validum afferrent amori nostro proprio remedium, si intus Mysterii hujus Spiritum assequeremur! *Idem.*

Mutatio Veteris circumcisionis in novam, quæ cordis est.

Vetus ideo desiit in JESU CHRISTO circumcisio, quia recentem instituit. Hæc non est amplius, Apostolus, inquit, exterior carnis circumcisio: *in expoliatione corporis carnis;* interior circumcisio est, quæ in spiritus fervore peragitur: *Circumcisio cordis in spiritu.* Sine hac circumcisione cordis, hoc est, sine hac abscissione inanium, & inquietorum desideriorum, incompositarum, mundanarum, immoderatarum, illicitarumque cupiditatum, quæ nascuntur in corde, quæ illud corrumpunt: denique sine hac circumcisione generosa, & perseveranti circumcisione affectuum nostrorum, frustra nobismet blandimur, rati nos esse discipulos JESU CHRISTI, eo quod extrinsecus, ut ita dicam, signaculo ejus signati sumus. Interior cordis nostri reformatio a S. Paulo proprie dicitur Circumcisio legis gratiæ, cum ait, nos hodierna die esse Circumcisos, qui Deo spiritu servimus. *Nos enim sumus circumcisi, qui spiritu servimus Deo.* Vita christiana est vita crucis, & circumcisionis. Amor proprius accendatur, spiritus rebellet; ex hoc signo verus Fidelis cognoscitur. Qui non habet hunc interioris reformationis spiritum, habendus est pro incircumciso. *Idem.*

ad Coloss. 2.

ad Philipp. 3.

Dei Filius summum nobis testatur amorem in circumcisione suscipiens propter salutem nostram dolorem, & ignominiam.

Nihil magis adversatur majestati, & sanctitati divinæ, quam humiliatio, quæ a peccato procedit. Dei Filius omnia contemnit, cum agitur de nostra salute. Recipiens hodie peccatoris characterem, ejusdem recipit etiam ignominiam. Nostram miseratus calamitatem præfert mortis ignominiam in Cruce vitæ suavi, & tranquillæ. Ecce ad quid se obstringat per Circumcisionem: alia quælibet minoris pretii victima, non poterat delere peccatum Mundi. Ecce quanti stet nostra salus! Sed Deus meus quam me pudet, & pœnitet adeo male hactenus tantæ dilectioni vicem rependisse! Vix natus es, cum mihi testatam facis amoris tui magnitudinem effusione tui Sanguinis; & quantumvis insignis peccator sim, ecce me proximum fini dierum meorum, quin tibi lacrymam dederim: dignare saltem Domine, recipere quidquid reliquum est vitæ meæ; hujus tibi hodie offero sacrificium. *Idem.*

Si dilectus Filius adeo male habitus fuit, eo quod speciem peccati gerebat quid nos manet veros peccatores?

Quamvis JESUS CHRISTUS immutabiliter esset objectum, in quo Pater æternus sibi complacebat; tamen ex quo dignatus est peccatoris formam suscipere, quanam cum severitate in ipsum animadversum fuit? & quam duro vitæ genere seipsum condemnavit? Nos vere sumus peccatores, & vivere volumus in mollitie: quandonam pœnitentia nostra peccatis respondebit? Sola peccati species satis fuit, ut Deus minime parceret Sancto Sanctorum. Nos sexcentorum peccatorum sordibus inquinati sumus, & vivimus perinde ac nihil esset nobis metuendum. *Idem.*

Filius Dei videri voluit peccator, quamvis peccare non posset; nos

Non minima nostrorum malorum caussa, & fortasse omnium perniciosissima est velle peccare, & nolle vel alienis, vel propriis oculis peccatores videri.

vero qui veri peccatores ſumus tales nolumus videri.

Homo ideo peccat adeo frequenter, & graviter, quia ſeipſum, & ſibimetipſi crimina ſua vult excuſare, vel ſaltem illa excuſabilia eſſe ſibi blandiri. Ut diſceremus noſmet in oculis noſtris confundere, & pudore ſuffundi coram Deo, JESUS CHRISTUS dignatus eſt in Circumciſione ſua per peccati ſpeciem in hominum oculis confundi. Profecto hodierna die ſubjecit ſe cæremoniæ pro peccatoribus ſolum inſtitutæ; & ſecundum communem ſententiam inſtituræ ad delendam peccati originalis labem, quam JESUS CHRISTUS contrahere non potuerat, quia erat Sanctitis ipſa. *Liber, cui titulus: Verus Spiritus, & uſus ſolemnium anni feſtivitatum.*

Salvator ſubjecit ſe legi, qua non tenebatur, ut deleret in nobis amorem dominationis.

Ad delendum dominationis amorem prohibentem, ne nos legi ſubjiciamus, tunc maxime cum ineluctabiliter eidem tenemur; JESUS CHRISTUS in Circumciſione ſua vult ſe legi ſubmittere, a qua jure ſuo ſe poterat diſpenſare, vel potius qua nullo pacto tenebatur; ſed intellexit voluntatem Legislatoris, qui oblectatur videns leges ſuas ad extremum uſque apicem obſervari, tunc etiam cum arcte non obligat, quoniam legum ſuarum obſervantiæ zelotypus eſt. *Idem.*

In Circumciſione oſtentat deſiderium operandi ſalutem noſtram, ut nos de noſtra negligentia redarguat.

Vita noſtra nihil eſt niſi ſeries quædam negligentiatum, ac dilationum in iis, quæ pertinent ad ſalutis noſtræ negotium. E contra vero JESUS CHRISTUS in Circumciſione ſua præſefert admirabilem fervorem operandi noſtram redemptionem ſibi demandatam, quam tamen in paſſione ſua debet perficere. Sed quia poſt nativitatem ſuam occaſionem nanciſcitur incipiendi ſuam pro hominibus Sanguinis effuſionem, ad hanc toto pectore fertur. Hoc pacto nobis tribuit exemplum arripiendi ſtatim omnes, quæ ſeſe nobis offerunt occaſiones obſequendi conſiliis, quæ favent ſaluti noſtræ, & non afferendi moras ei negotio, quod totum vitæ noſtræ ſpatium debet occupare. *Idem.*

Rationes propter quas Salvator ſe ſubdere voluit Legi circumciſionis.

Quare voluit Deus ſeſe ſubmittere legi adeo duræ, qualis eſt Circumciſionis? Quia per immutabilia adorabilis Trinitatis decreta ſtatutum eſt, ut ille nos per ſuas paſſiones ſalvaret: Quia ad divinam Juſtitiam mulcendam adeo rigoroſa requirebatur ſatisfactio: Quia cum Creatoris imago in creatura deformata per peccatum fuiſſet, reparari non poterat, teſte S. Paulino, niſi per inciſiones doloribus plenas in eo peractas, qui peccatum non fecerat: Quia denique redemptio noſtra alligata erat huic pretio, & quia ſine Sanguinis effuſione ſperanda non erat remiſſio; ideoque incepit hodierna die illum effundere, quo ejus primitias Patri ſuo offert. *Ex ſermonibus moralibus.*

De obedientia Filii Dei legi circumciſionis. S. Thomas 3. p. qu. 37. art. 10.

Inter plures rationes propter quas circumcidi voluit Dei Filius, in illa immoremur Sancti Thomæ, qui putat id ab eo factum, quia exemplo ſuo nos allicere vellet ad obedientiæ virtutem imitandam: dicit enim S. Doctor illum, qui ſupra leges eſt, voluiſſe legi obtemperare, ut qui eidem ſubditi ſunt, eidem æquo, alacrique animo ſeſe ſubjicere diſcant. Salvator autem ſeſe Circumciſionis legi ſubjecit, etiamſi non ſolum hominem deprimeret, atque magnum dolorem inferret; verum etiam ſibi multo majorem, quam infantibus reliquis dolorem eſſet illatura. Poſt autem adeo validum exemplum obedientiæ, quam prætexere nobis licet cauſſam, ut nobiſcum diſpenſemus ab Evangelicæ legis obſervantia, videntes hominem Deum ſeſe huic legi veteri adeo moleſtæ, ac duræ ſubjicientem? Bona fide fatemur, novam prorſus oppoſitam eſſe naturæ ſenſibus; ſed hæccine ratio eſt, propter quam eidem parere detrectemus? Lex jubet, non diſputat; & cum Dominus, S. Auguſtinus ait, vocem profert, ſive nos jubeat credere, ſeu facere ea, quæ rationi noſtræ, vel ſenſibus adverſantur; nihil nobis reliquum eſt, niſi ut imperata faciamus. Verbo, ſi legi Evangelicæ nihil moleſtum, acerbumque ineſſet; Salvator fruſtra illam Circumciſionis ſuſtinuiſſet, quoniam illi ſe ſubdidit, ut ejus acerbitatem ſuo nobis deliniret exemplo. *Abbas de Monmorel in homil. diei Circumciſionis.*

Obedire opus eſt legi, quantumvis eſſet magis ſevera, Salvatoris exemplo, qui ſe Circumciſionis legi ſubjecit.

Quamvis Domini lex longe durior eſſet, nunquid æqua eſſet querela videntium hinc quidem exemplum, quod nobis præbetur a Filio Dei ſemetipſum illi ſubjiciente, inde vero mercedem, quam ad unguem obſervantibus illam, propoſuit? Heu! S. Auguſtinus ait, nonne quotidie ſinimus nos alligari, nos igni, ferroque torqueri, ſperantes finem daturos dolori, quo premimur, & producturos ad aliquot annos miſeram vitam, cujus periculum ſubimus in crudelis medentium abſciſſione, vel uſtione perferenda? Hoc autem in loco fluxam, brevemque poſtulo mortificationem, qualis eſt Spiritualis Circumciſio, ut perfruamini gaudio, quod nunquam deſiturum eſt; e contra vero profiteor, ſi per inſipientiam Domini Legem contemnere volueritis, vos certiſſime æternis ſuppliciis eſſe afficiendos. Conferte igitur voluptatem fluxam, ac perfunctoriam cum ſupplicio nullum finem habituro; & pœnam brevem cum æterna, & judicium ferte, utrum nimis a vobis exquiratur? ubi quæritur, ut pareatis legi Evangelicæ, quam corruptæ naturæ adverſari non inficiamur, cum videatis Salvatorem veſtrum ſeſe legi toto cælo ſeveriori ſubjicere. *Idem.*

De Spirituali Circumciſione.

Inter veteris, novæque legis circumciſionem plura connotari poſſunt diſcrimina; ſed in duobus præcipue poſſumus immorari, quæ nobis locum præbent conſtituendi maxime eſſentiales Ethicæ Chriſtianæ veritates. Primum eſt, Judæorum Circumciſionem exiguam duntaxat carnis amputaſſe particulam; Circumciſionem vero Chriſtianorum, non tantum ad omnes corporis partes, ſed etiam ad omnes facultates animæ pertinere; interiores, exterioreſque ſimul ſenſus afficere: a planta pedis uſque ab verticem capitis nihil in nobis ſanum eſſe, nihil non infectum veneno cupiditatis; ideoque opus eſſe, ut ſpiritalis circumciſionis *gladius penetrabilior omni gladio ancipiti pertingat uſque ad diviſionem animæ, & ſpiritus, compagum quoque, & medullarum.* (ad Hebr. 4.) Cum igitur de Circumciſione loquimur, ne putetis ſatis eſſe abſcindere aliquid de ſumptibus, dapibus, magnificentia, ſervorum caterva; hoc quidem bonum eſt, & omnino neceſſarium eo tempore, quo luxus non aliis arctatur finibus, niſi quos vel avaritia, vel indigentia illi conſtituit: ſed exterior iſta circumciſio non ſufficit; in eo totus rerum cardo vertitur, ut cor circumcidatur, & noſmet emundemus ab iis omnibus, quæ polluunt illud. Viſne ſcire, quid ſibi velit circumcidi, Pater quidam ait? hoc eſt, non furari, non mentiri, non concupiſcere aliena, nemini injurias inferre; nil indecorum audire, nihil inhoneſtum videre, nil noxium cogitare. En quid ſibi velit, eſſe interius, exteriuſque circumciſum: En quid Judæorum Circumciſio ſignificet; en quodnam ſit neceſſarium Chriſtianorum omnium officium; ideoque abſcindamus ab auribus, oculis, ore, lingua, manibus, ſpiritu, memoria, corde noſtro, quidquid per Dei Legem eſt nefas. *Idem.*

Judæorum circumciſio ſemel fiebat. Chriſtianorum vero jugis eſſe debet.

Alterum inter Judæorum, & Chriſtianorum Circumciſionem diſcrimen eſt; illam quidem ſemel fuiſſe perferendam, hanc vero quotidie inſtaurandam a pueritia ad extremum uſque vitæ ſpiritum. Cum enim hæc inſtituta fuerit, ad ſuperandum hoſtem, nobis invitis in nobis ſemper manentem, & nonniſi cum nobiſmet vivere ceſſantem; jugis Chriſtiani operatio eſt ſemper Evangelii enſem diſtringere ad abſcindendas indeſinenter malas corruptæ naturæ productiones; ad amputanda deſideria, quæ cupiditas ſemper corrumpit, ad ſemovenda quæcumque ipſum in peccatum illicere poſſent. Hoc vocatur cordis contritio, quæ haberi poteſt tamquam Chriſtianiſmi compendium: medulla diſciplinæ JESU CHRISTI, & Spiritalis Circumciſio. *Idem.*

Suſtinenda eſt peccati confuſio ad Salvatoris exemplum in Circumciſione.

Suſtinere opprobrium peccati eſt proprie illud cum humilitate, & contritione in pœnitentiæ Sacramento aperire; detegere ſecretiores, turpioreſque cogitationes, incondita deſideria, affectus ſordidiores, ac nocentiores, eſt ſincere confiteri invidiam, qua rumpimur, zelotypiam, qua voramur; impurum ignem, quo incendimur, quin criminibus noſtris velum obducere, vel alium allinere colorem quæramus peccatis, quorum ſola cogitatio rubore ſuffundit illos, illaſque, qui, vel quæ pudori nuntium non miſerunt omnino. Dæmon ſemper in perniciem noſtram intentus, duo agit; peccatum patrandum eſt? aufert pudorem, qui prohibere poſſet, ne quid improbe auderemus. Ad confeſſionem confugiendum? rurſus immittit pudorem ad os obſtruendum, & prohibendum, ne verum recipiatur. Sed ſi verecundiam abjecimus, ut peccaremus; abſit verecundia, eum noſmetipſos accuſamus. Sacrificemus Domino naturalem hanc reticentiam, quæ ſuboriri poteſt detegentibus ei, qui ſimilis eſt nobis, peccata noſtra, quæ nobiſmetipſis vellemus abſcondita; quoniam ſacrificium hoc a Deo inſtitutum eſt ad miſericordiam obtinendam. Quid? ipſum JESU CHRISTI exemplum, qui licet integerrimus, hodierna die non refugit induere ſpeciem peccati, non ſatis valebit, ut noſtræ medeatur ſuperbiæ? Non ita: humana ſuperbia tale exemplum horret; pudet medicinæ nos, qui aliquando eo inſolentiæ pervenimus, ut de malo ipſo gloriemur. Ille, quem nemo arguere poteſt, vult ſine ulla neceſſitate confugere ad medicinam, quæ tantum illi probrum, ac dolorem erat allatura: Nos vero e contra, quin erubeſcamus propter ea, quæ ſunt turpiſſima, erubeſcimus geſtare pœnitentiæ inſignia. Qui non cognovit peccatum, non dedignatus eſt peccatorem videri: nos autem peccatores eſſe volumus, & ſimul obtinere piorum hominum famam; Sauli ſimiles, eo tempore, quo clam peccata noſtra confitemur, palam in honore haberi volumus. *Idem in Sermone de hoc Myſterio.*

Judæorum circumciſio erat figura circumciſionis, quam obſervare tenentur fideles.

Quemadmodum Lex antiqua erat novæ figura, Judæorum Circumciſio indigitabat futuram apud Chriſtianos Circumciſionem aliam, quæ non in carne abſcindenda conſiſteret, ſed in amputandis vitiis, & quidquid fuit peccati materia. En unde initium ducendum eſt Chriſtiano ſincere ad Deum redire cupienti, opus eſt, ut qui de fratribus ſuis detrahebat, non detrahat amplius; ut qui intemperans erat, ſibi temperet; ut qui hanc, vel illam perſonam inviſebat, cujus

fre-

frequens visitatio conjuncta erat cum crimine, aut scandalo, hoc abscindat commercium, & omnino recedat. Sed nondum satis; nam ut S. Chrysostomus inquit, non sufficit evellere telum ex corpore illius, qui vulneratus est, applicanda sunt etiam necessaria pharmaca ad illarum vulnus curandum. Itaque credendum non est, quod cessare a malo sit malum reparare; sed illud in nobis puniendum est per poenitentiam, quæ justitiæ Dei satisfacere valeat, idque per christianam Circumcisionem! Illicitis voluptatibus dedimus operam? abstineamus a licitis. In excessu cibi, & potus deliquimus? Jejuniis malum hoc reparemus. Injuriam verbis, vel factis proximo intulimus? hanc officiis, & beneficiis sarciamus. *Idem*.

Dei Filius corpoream antiquæ legis circumcisionem mutavit in spiritalem novæ.

Recipiens JESUS CHRISTUS dolorosum Circumcisionis Sacramentum, ab hoc homines exemit; sed illis spiritualem imposuit Circumcisionem, videlicet amputationem corruptorum desideriorum, quæ in Scripturis peccati corpus vocantur; quæ circumcisio quia interior, non ideo tamen est minus molesta. Hæc generalis est Circumcisio, & quæ toto vitæ spatio perseverat. Oculi, ceterique sensus, circumcidendi sunt; potissimum autem cor, quod est fons omnium pravarum cupiditatum. Vulgata omnium falacium poenitentiarum, ac devotionum hæc est, quia plerumque quodammodo christiana Circumcisio in legalem convertitur. Exterior tantum species reformatur, ad ipsum affectuum fontem non pervenitur, ac interior superbia non amputatur. Vetus homo novo tegitur, non deletur; sub exteriori specie ad regulam, & mortificationem composita magna intrinsecus alitur immortificatio. Hoc non est ad novam pertinere legem, quia per hoc non exercetur cordis Circumcisio. *Ex specimine Morum*.

Necessitas exercendi spiritualem circumcisionem.

Cum Dei Filius Circumcisionem receperit, simul ac Salvatoris nomine fuit nuncupatus; significavit se illos tantum salvos esse facturum, in quibus nancisceretur veritatem, cujus legalis illa Circumcisio erat figura; videlicet Circumcisionem cordis, Circumcisionem spiritualem, quæ ad salutem est necessario servanda: Etenim Salvator nos a legis Circumcisione dispensans, arctius nos obligat ad cordis circumcisionem, quæ veritas erat hujus figuræ. Hac conditione salutem nobis offert, atque largitur.

Attamen plerique homines mortificationem, & Circumcisionem, de qua loquimur, respiciunt tamquam consilium, quod sequi non tenemur, nisi ut altiorem perfectionis apicem assequamur. Fatalis error, quo Christianismi spiritus ad nihilum redigitur, & per quem homines credunt se Christiani qualitatem servare posse, & simul omnibus se se voluptatibus ingurgitare, & affectuum suorum torrente rapi. Error idcirco a JESU CHRISTO auferendus, tamquam fons malorum omnium, quæ hodie in mundo late grassantur. *Ex eodem non sine aliqua additione*.

Circumcisio erat baptismi figura. Qua in re baptismus circumcisioni antecellat.

Circumcisio authenticus erat character, quo legis antiquæ fideles distinguebantur; quemadmodum Baptismatis Sacramentum veros Dei Filios in nova distinguit. Sed illa hujus umbra duntaxat erat, & figura; baptismus enim toto cælo majoribus gaudet prærogativis. Profecto neque cruentus est, neque dolorem parit; quovis tempore conferri potest, & in ipso etiam vitæ primordio, inexpectata die post nativitatem octava; denique per se utrique sexui gratiam communicat. *Liber, qui inscribitur: Verus Spiritus, & sanctus usus festivitatum anni*.

Circumcisio magis exinanivit Filium Dei, quam Incarnatio, & Nativitas.
ad Philipp. 2.

Nullum in universa Religionis, ac Redemptionis nostræ œconomia reperio Mysterium, in quo magis eluceat humilitas. Verum est, Apostolum de Incarnatione loquentem dixisse: Dominus *semetipsum exinanivit formam servi accipiens*; sed proprie loquendo, verum non est Dei Filium sese exinanuisse, humanam carnem assumendo: si enim illum consideramus quatenus Deum, humiliari non potest, cum neminem habeat, cui se subjiciat; sin autem consideramus illum quatenus hominem, certum est per unionem cum persona Verbi illum infinite honoratum, non autem fuisse exinanitum. Si igitur in Incarnationis Mysterio non liquet Salvatorem fuisse humiliatum, neque secundum Divinitatem, neque secundum humanitatem; nos e contra jure asserimus illum magnopere exinanitum fuisse assumendo in se signum peccati. Quod pertinet ad Nativitatem, inficias ire non possumus, Salvatoris illuxisse humilitatem. Quis non admiraretur hominem-Deum, videns illum in stabulo inter duo animalia nasci? Sed quis non magis illum admirabitur videns illum peccatoris charactere notatum? *Ante paucos dies*, S. Bernardus ait, *celebravimus Adventum Christi in carcerem hujus mundi idest diem natalis. Hodie vero celebramus, quod catenas, & vincula nostra suscepit*. Non omnes, qui in carcerem ingrediuntur pro nocentibus habentur, sed ii tantum, qui manicis, & compedibus onerantur. Salvator nascens, mundum, tamquam carcerem, ingressus est; sed ubi circumcisus fuit, tunc subiit onus catenarum, & vinculorum nostrorum, & tamquam peccator apparuit. *P. Duneau in sermone Circumcisionis in Tomo Mysteriorum*.

Serm. 3. de Circumcis.

Circumcisio quodammodo majorem habet humiliationem quam Crux.

Audebimusne circumcisionis humilitatem cum crucis humilitate conferre? Homo-Deus moritur in cruce medius inter latrones, tamquam sceleratus, & infamis: fingine potest major exinanitio? Ita sane; Velle enim circumcidi est multo magis humiliari; & constat ratio. Injuste damnari morte, & velle mori ad salvos faciendos nocentes, non est indignum magni cordis generositate. Innocentem mori ad plurimorum vitam servandam; gloriosum est. Sed applicare sibi peccati remedium, est quodammodo se peccatorem fateri, & talem haberi velle, non quidem per falsos testes, injustasque calumnias, sed vero, atque authentico charactere, cui confessio publica adjuncta est; nonne hoc est magis humiliare se, quam si iniquorum injustitia talem prædicens? Salvator igitur ultro recipiens in se notam, & characterem peccatoris, magis seipsum exinanit, quam cum patitur in se ad inimicorum preces, tamquam in scelestum hominem animadverti. *Idem*.

Quid sit cordis circumcisio, quæ novæ legis est circumcisio.
ad Rom. 15.

Cordis Circumcisio, cujus figura fuit Circumcisio corporis Judæis præscripta, tanti momenti est ut explicari mereatur ad hoc, ut aliquando tandem æqua illius idea concipiatur. Hæc igitur Circumcisio, quæ nobis in Evangelio præscribitur, non est abscissio partis alicujus e corpore, quæ olim fieri consueverat; non est illa Circumcisio, quæ fiebat per gladium lapideum, aut ferreum, quod nemo ignorat; non illa, quæ imperata fuit Abrahæ, & quam Lex, donec viguit, servavit. Circumcisio nostra est spiritualis, neque alium habet ministrum, nisi JESUM CHRISTUM, ut inquit Apostolus: *Dico enim CHRISTUM JESUM Ministrum fuisse Circumcisionis*. Circumcisio nostra fit per gratiam, quæ tamquam gladius abscindit, non particulam concupiscentiæ cordis, sed quidquid in illo invenit improbum, & abnorme. Nova hæc Circumcisio non immoratur in iis tantum, quæ supervacanea videntur; sed quærit quidquid intrinsecus latet: Denique Circumcisio nostra illa est, quæ nos efficit Christianos interiores, & veros; non autem ut olim Judæos, qui extrinsecus tantum erant circumcisi. Ecce quænam sit nostra Circumcisio, & quomodo omnem cordis concupiscentiam abscindens nos efficit spirituales, atque interiores. *Sarazin in tome 2. Adventus in sermone Circumcisionis*.

Salvator se subjicit circumcisioni, ut nobis suum testetur amorem.
ad Philipp. 2.

Dei Filius nulla Circumcisione indigebat, cum esset Agnus sine macula, innocentia, & sanctitas ipsa. Sed sicuti elegerat in parte sibi passiones, ignominiam, & dolores circumcisionis inhærentes, hæ ipsi erant cordi, neque ab illis dispensari passus est impatiens testatum hominibus faciendi amorem suum. Cum alacritate primas fundit pretiosi ejus Sanguinis primitias, quem ad extremam usque guttam effusurus est: Haud ægre subjicit cultro Circumcisionis carnem innocuam, quam aliquando traditurus est sævitiæ tortorum profunda hac submissione primum præbens specimen illius obedientiæ, quæ ipsum est perductura usque ad crucem mortis: *Factus obediens usque ad mortem, mortem autem Crucis*. Cum autem facere debeat, antequam doceat, prævenit exemplo suo documenta, quæ traditurus est ore: mihi videntur omnes legalis hujus cæremoniæ, cui adeo humiliter se ipsum subjicit, idem nobis dicere, quod alia in occasione dicturus est Apostolis suis: *Non veni solvere legem, sed adimplere*. Ex specimine Sermonum pro die Ascensionis.

Deum non minus exigit spiritualem circumcisionem a populo Christiano, quam corporalem exigeret a Judaico.

Deus carnaliter, ut ita dicam sese gerebat cum Judæis, qui erant carnales; imponebat illis carnalem Circumcisionem, ut ex eorum corporibus illos Dei esse liqueret; quemadmodum ad hanc quoque diem armentis exteriores, sensibilesque notæ inuruntur, ut innotescat, cujus domini sint. Sed nobiscum agitur honorificentius, etiamsi minori cum sedulitate. Circumcisionis dolor in carne brevi evanescebat; sed dolor Circumcisionis cordis, est circumcisio vitæ totius; efficienda nonnunquam cum abscissionibus adeo molestis, ut fortasse tales non essent illæ, quæ lapideo, vel ferreo cultro olim peragebantur. Ne fallamus nosmet; trepidemus, ubi audimus Deum profitentem, se exterminaturum de populo, quicumque carnalem hanc in se non habuerit Circumcisionem: nec dubitemus, quin similiter dicat, eum, qui non habuerit cordis circumcisionem, exterminatum iri de populo, cui benedicet in æternum, & qui veram promissionis terram est possessurus. Quapropter ubi in secretis desideriis affectibusque nostris deprehendemus quidpiam, quod displiceat Deo, & quod nos circumcidere jubeat, ne hæreamus; obediamus illi eadem alacritate, qua Abraham; quantumvis inde mœrorem, doloremque simus experturi. Recogitemus tantum magnitudinem præcipientis Dei, ac nos beatos existimemus tamquam Abraham quod habeamus occasionem testandi nostram fidelitatem, & per hanc promerendi, ut habeamur ex numero populi sui, qui est populus obedientiæ. *Auctor Recens*.

Filius Dei quodammodo exinanivit se accipiens formam servi in

Quis comprehendere, vel etiam sibi fingere posset, Deum, qui Dominorum est Dominus, apparere voluisse sub forma servi? Hoc nihilominus egit

Circumcisione sua, quæ regit quidquid magnum est in persona ejus.

dit Circumcisionis: Namque in hoc Mysterio tota ejus latuit divinitas; omnis nitor ejus caligine offusa obscuratus est: omnis ejus magnitudo exinanitas est: verbo, hodie fit universalis amputatio earum rerum omnium, quæ in ipso nitent. Octiva jam dies est, ex quo Ipso in lucem prodeunte, Angeli curam susceperunt evulgandi ejus nativitatem; & suavi concentu in aere modulatures annuntiarunt pastoribus, jam venisse Messiam, eumque in paleis recumbere in stabulo Bethlehem: ac stella coruscans, ubi esset novus hic Sol, indigitavit. Hodierna die nihil pro eodem loquitur. Lex, cui se subjicit, eum peccatorem ostendit; mater, quæ videbatur illum immunem a lege probaturi, ipsa fortasse illum circumcidit. Denique nomen augustum, quod illi imponitur, pretium est Sanguinis ipsius, & qualitas Redemptoris hominum, hodierna die non ita cognita est, ac illa peccatoris. *P. Masson in Adventu Sermone ultimo.*

Humiliatio Salvatoris in hoc Mysterio proficiscitur ab ejus amore erga peccatores.

Ita est: Salvatoris humiliatio proficiscitur ex illius amore erga peccatorem. Ab illa immunis est per impeccabilitatem; tamen se subjicit illi, ne distinguatur, sed cum illo permisceatur, in cujus gratiam id agit. Hoc io argumento, Fideles, exclamo cum S. Bernardo: *Amor dignitatis nescius.* Amor, quo prosequitur homines, quorum Redemptor futurus est, ad statum hunc redigit illum, ita ut, vel officium suum in finem usque vitæ suæ differat, hac incipit die, & ne quid excipiatur, quod amori suo tribuendum est, gloriam, & existimationem suam sacrificat. Haberi vult pro peccatore, & fieri peccatum, ut loquitur S. Paulus, ut nocentem irritato Patri suo reconciliet. O Deus! oportebat ne, ut tantis tibi sumptibus staret amor erga nos tuus; & ut dolori accederet ignominia? Permitte mihi, ut ad te accedens, honorem vulnus, unde primæ Sanguinis tui effluunt guttæ, & colam tuam Salvatoris qualitatem, quam amor tuus sub peccatoris qualitate celavit. *Idem.*

Quam accepta Patri æterno fuerint Sanguinis guttæ a Salvatore effusæ in Circumcisione.

Certo certius est, singulas guttas Sanguinis Salvatoris, quocumque tempore effusæ fuerint, infiniti pretii fuisse, atque infinitæ dignitatis; & idcirco minimam guttam Sanguinis illius valere ad placandam Justitiam Dei, satisfaciendum plene pro peccatis hominum, omnesque inferni flammas extinguendas. Fatendum tamen est eas, quas sua in Circumcisione primas effundit, privilegio quodam peculiari frui, utpote quæ sunt primæ, quæ ab ipso effusæ fuerint, & quæ ante oculos æterni Patris sese sistentes, ejus altare conspergunt. Deus postulavit semper primitias bonorum quæ in homines confert; quapropter ipsi consecrabantur primogeniti hominum atque animalium, & primi fructus terræ: sive ut prompto hoc grati animi testimonio significaretur ipsum haberi pro principio eorumdem bonorum; sive ut ipse primua nostris facultatibus, & filiis uteretur. Percipi haud ægre potest quanta cum gloria viderit Deus venas Salvatoris primum aperiri, & quanta cum voluptate acceperit primas Sanguinis guttas, quas Servator ipsemet suis incunabulis illi obtulit. Deus, qui usque eum alias oblationes non acceperat præter eas, quæ ipsis ab hominibus fiebant; neque alii sanguini præterquam animalium sua altaria perfundi viderit. *Biroat sermone primo de Circumcisione.*

Primus hic Sanguis Salvatoris est firmissimum testimonium amoris ejus erga homines.

Si primus hic Sanguis adeo pretiosus est in oculis Dei, non minus esse debet in oculis hominum. Sanguinis testimonium procul dubio magis validum, atque authenticum est ad ostendendum, aliquem amari, & in pretio haberi, seu quod egreditur ex corde, seu quod vitæ principium est. Sed Salvator satis non esse putans se amorem suum nobis fuisse testatum sustinendo frigus, & hyemis incommoda, vult etiam præbere nobis Sanguinis sui testimonium per primas, quas fundit guttas, idque eo magis, quod fundit illas statim post nativitatem, & primis vitæ suæ diebus; & Sancti quidam Patres animadverterunt, voluisse ipsum se legi Circumcisionis subjicere, ut occasionem nancisceretur patiendi, & effundendi Sanguinis sui, statim ac vivere incepit. Qua in re duo observanda sunt, quæ nobis ejus amorem ostendunt, primum quod ætate adeo tenera, & delicata sustinet adeo grave tormentum; alterum vero, quod nihil magis ostendit amoris magnitudinem, quam impatientia faciendi, vel perferendi aliquid pro amici sui commodo: sed quomodo nam Salvator posset apertius nobis ostendere amoris sui impatientiam, quam per primum Sanguinem quem fundit, & per illius fundendi festinationem! Heu Salvator! nunquid deerat tibi tempus, quo tuum nobis modo ita cruento amorem ostenderes? Ætas tua te ab hujusmodi rigore dispensat: reserva pro cruce Sanguinem tuum; nonne satis illum effundes in Calvario! Clavi, flagella, spinæ non ne satis affluentem copiam elicient? Verum est, sed amor meus pati nequit hujusmodi dilationem; festino primas guttas effundere, pignus ejus desiderii, quo reliquum effundere cupio. *Idem.*

De Humiliatione Salvatoris in circumcisione.

Liquet nihil abjectius, nihil Salvatoris turpius esse, quam species hæc peccatoris: hoc unum nomen delere potest ceteros honoris titulos, quos illi officii sui, suæque divinitatis sanctitas tribuit, & nihil illum magis contemptibilem efficere poterat, quam ista labes. Attamen hac ratione sacrificat suam existimationem, vult circumcidi; quantumvis vere peccator non sit, omnes tamen peccatoris species assumit, & in hominum judicio pro tali debet haberi. Ipse vulneratus est primi nocentis plaga, & recipit medicinam huic vulneri curando destinatam. Incomprehensibilis amor Salvatoris mei! non solum haber hominis formam; illam etiam peccatoris assumit; Divinitatis suæ decorem peccatoris charactere voluit dedecorare; patitur id, quo humana justitia ponit nocentes: cum in aliqua corporis eorum parte turpem notam inurit, in criminis pœnam, & opprobrium. Hæc sensibilis est impressio, quam parit circumcisio in corpore Salvatoris: ignominia est subsistens in membris ejus, & impressio hæc æternum erit dedecoris monumentum. Admiror, Domine, humiliationes tuæ nativitatis; sed invenio sacrificium gloriæ tuæ longe majus in tua Circumcisione; & divinitas tua magis mihi videtur abscondita eousque, S. Bernardus ait, ut si Pater æternus posset non cognoscere Filium suum, id accedere poterat in hoc uno statu, in quo omnia videbantur adversari veritati gloriæ, & divinitatis illius. *Idem.*

Ignominia circumcisionis quodammodo major est, quam mortis.

Verum quidem est in passione Salvatoris ignominiam ejus insigniorem fuisse, & magis manifestam; quoniam judicum sententiis damnatus fuit, & carnificum manu cruci suffixus; sed aliunde circumstantiæ, & probationes innocentiæ suæ majores fuere. Quomodo istud? Quia in judicum damnatione, pœnæ, quas infliguot, a legibus quidem destinatæ sunt in scelerum punitionem, sed non semper certa sunt scelerum signa. Judices falli possunt; testes possunt corrumpi, ut liquet in morte ejusdem Filii Dei, ubi judicum injustitia, ac testium criminationes ad illius innocentiam probandam profuere; sed circumcisio per se certissimum est indicium peccati. Innocentes quidem ad supplicium rapti fuerant, sed nonnisi nocentes circumcisi. Ceterum id præcipit Pater, id Mater exequitur, cujus utriusque interest illius existimatio, uterque contulerunt ad augendum sacrificium gloriæ ipsius per humilitatem ejusdem, quia nihil dedecus ejusdem imminuit. *Idem.*

In Circumcisione nullum contingit miraculum & nihil ostendit, quinam sit, ut in aliis mysteriis.

Scite etiam Patres, atque Interpretes animadvertunt in omnibus Mysteriis Salvatoris, Providentiam Patris ejusdem semper gloriam suam cum humiliationibus ejus permiscuisse, & miracula sua cum illius objectionibus. Nascitur in præsepio, sed ad nativitatem ejus evulgandam prodit stella de cælo: baptizatur in Jordane quatenus peccator, sed Spiritus Sanctus super illum in columbæ formam apparens, sanctitatis ejus perhibet testimonium: tamquam latro crucifigitur, sed simul tellus contremiscit, scinduntur lapides, sol eclypsi laborat. Quorsum ista commixtio, ut humiliationes ejus per hujus gloriæ comparationem majores fiant: verum etiam ut hæc gloria remuneretur, consoletur, & imminuat ejus humiliationes. In Circumcisione duntaxat, Deus hunc ordinem non servat; in hoc duntaxat Mysterio miraculum non operatur: gladius Salvatoris corpus scindit, & lapides non confringuntur; primæ Sanguinis ejus guttæ decidunt in terram, & terra non contremiscit, neque novum emicat sydus, ut hoc gloriæ suæ sacrificium remuneretur. *Idem.*

Nobis applicare debemus meritum Sanguinis Jesu hac die, qua illum incipit fundere.

Recipiamus, Christiani, primas Sanguinis hujus guttas, quas nobis exhibet in hoc Mysterio; illas nobismet applicemus, & sicut olim filii Israel posuerunt sanguinem Agni in limine januarum suarum, ut sese ab Angelo exterminatore tuerentur; ponamus Agnum hunc circumcisum in principio omnium actionum nostrarum, ut nos protegamus a tentationibus dæmonis & illusionibus Mundi. Hic primus est Sanguis, quem pro nobis effundit: itane erimus insipientes, ut illum fluere videamus, quin illi grati animi sensus testemur, & quin illi exhibeamus corda nostra cum corpore suo Patri immolanda? Quoniam patitur propter amorem nostri, statim post nativitatem suam, tot annos in peccatis vivemus, quin aliquid propter illius amorem sustinere velimus, & ut nobis utilem Sanguinem ejus efficiamus? Denique cum illum tanta cum liberalitate effundat, itane ingrati erimus, ut nullum mortificationis actum eliciamus propter affectum, quo ipsum diligimus? Heu! Fideles, primus hic anni dies, primus sit dies nostræ Sanctitatis: incipiamus vivere JESU CHRISTO, & recipiamus primas cruoris ejus guttas tamquam pretiosas strenas, quas exhibet nobis, ut gloriam, quam possidet, acquiramus. *Idem.*

Dei Filius in Circumcisione sua periculum facit nostræ Redemptionis.

Filius in Circumcisione sui satis esse non putat in statu nos salvos faciendi; vult sese legi huic subjaciendo periculum facere, & nanciscitur medium. Quidnam istud? Deo offereos primitias Sanguinis sui qui futurus est pretium salutis nostræ: Verum est, inquiunt Theologi, minimam Filii Dei actionem propter personæ dignitatem satis esse potuisse nobis redimendis: sed in ordine secretorum Dei, & rigorosæ hujus satisfactionis, cui se ille subjecerat, opus erat, ut

hæc

hæc illi staret Sanguine. Ita constitutum erat in æterno Consilio, ut tractatus fœderis Deum inter & nos ratus haberi tunc inciperet, cum Redemptoris cruor inciperet fluere; unde factum est, ut ipse etiam illum novi testamenti Sanguinem appellaverit: *Hic est Sanguis meus novi, & æterni testamenti*. Ita præceptum erat, ut in lege gratiæ *sine Sanguinis effusione non fieret remissio*, & Sanguis JESU CHRISTI solus vim haberet nos emundandi, atque abluendi. Nunc autem adimpletur conditio, & cum video nascentem hunc Deum sub gladio Circumcisionis, melius, quam Moyses dicere possum: *Hic est sanguis fœderis, quod pepigit Dominus vobiscum*. Hodie igitur proprie incipit Mundi Redemptio: & Dei Filius adit possessionem officii sui quatenus Salvator; quia hodie primum ejusdem munus exercet. *P. Bourdalove, sermone de Circumcisione.*

Matth. 26

Ad Hebr. 9

Exod. 24.

Dei Filius in spirituali Circumcisione quam instituit, valorem, & necessarium salutis medium tribuit nobis.

Quid agit hodierna die Filius Dei? Ut discamus quomodo cooperari debeamus saluti nostræ, nobis medium proponit æque divinum ac ineluctabile, & necessarium, videlicet hanc mysticam, sed realem spiritus, & cordis Circumcisionem, quam nobis veluti legem irrogat, cujus præceptum explicat, cujus usum etiam efficit faciliorem. Proponit nobis Circumcisionem cordis, & ex ea legem constituit: antiquat enim veterem Circumcisionem, vel ut magis proprie dicam, vetus circumcisio in illo cessat, quia novam instituit, & ut S. Augustinus inquit, ejus umbram, & figuram suscipit, quia illius lumen gerit, & veritatem. *Suscepit umbram allaturus lucem, suscipit figuram daturus veritatem*. Sed lumen, & veritas hæc erat, ut omnes circumcideremur corde, sicuti Judæi erant circumcisi carne. Circumcisio cordis, hoc est amputatio inutilium, mobiliumque desideriorum, inquietorum, inconditorum, carnalium, mundanorum, nocentium, & illicitorum, quæ nascuntur in corde, & illud corrumpunt. Id ita S. Paulus intellexit, & quia hæc perniciosa desideria excitantur in nobis per varia objecta, quibus illicimur; per fallaces spes, quibus excæcamur; per noxias occasiones, quibus trahimur, atque pervertimur; hæc cordis Circumcisio esse debet omnimoda ab hujusmodi objectis separatio: perfecta omnibus utilitatibus abrenuntiatio, salubris ab occasionibus fuga: hoc enim per Judaicam Circumcisionem figurabatur; ad hoc Deus mundum parabat, cum jubebat Abraham, & posteros ejus circumcidi. Salvator autem nobis hanc spiritualem proponit Circumcisionem, tamquam medium ad salutem maxime necessarium: quid enim ad salutem magis necessarium est, quam revellere, jugulare, mortificare, delere, quidquid nobis esse potest damnationis origo, & principium? *Idem.*

Qualitates & descriptio spiritualis Circumcisionis.

Ad Coloss. 2.

Ibidem.

Ad Rom. 2.

Spiritualis hæc Circumcisio non exterior tantum Circumcisio est, sed talis, ut ad penitissimas animæ partes, ut ita dicam, pertingat: *Non quæ in manifesto est Circumcisio*. Circumcisio, quæ non est opus manuum humanarum, sed opus Dei, & quæ hominem coram Deo sanctificat: *Circumcisio non manufacta*. Circumcisio, quæ consistit non in spoliatione carnis, sed in vitiorum, atque concupiscentiarum carnis abnegatione: *In expoliatione corporis carnis*. Circumcisio, cujus duo principia æque, ac subjecta sunt spiritus, & cor; principia quidem, quia per illa adimpletur, subjecta vero, quia in illis est: videlicet Circumcisio cordis, quæ fit non secundum litteram, sed in fervore spiritus. *Circumcisio cordis in spiritu, non littera*. Hæ sunt vividæ Apostoli locutiones ad definiendum id, quod novam Circumcisionem voco. *Idem.*

Opus est ut qui in mundo, & qui in claustris degunt, circumcisi sint corde; sed si utrorumque necessitas spectetur, hæc cordis circumcisio quodam in sensu magis est necessaria in mundo, quam in religione viventibus, quibus professionis vota jam omnia abstulerunt. Qui enim in mundi luce versatur acriores habet cupiditates præ Religiosis; quia longe plura habet objecta ad illas ciendas præsentissima; quia qui in mundo vivit, multo magis patet, quam cœnobita, vitæ periculis; ideoque sibimet attentius invigilare debet, & majores exerere conatus, ut se ipsum tueatur, & sibi caveat. Post primum Religiosi hominis gressum; post primum illud sacrificium, quo se omnibus exuit, nihil illi, quod offerat reliquum esse videtur; sed tu in mundo, quid hactenus dedisti Deo, vel quid non restat illi sacrificandum? *Idem.*

Quomodo Salvator circumcisionem hanc subiret operationem, quo ardore, qua cura.

Oculos conjiciamus, Christiani Auditores, in exemplum Salvatoris mundi, in hoc Mysterio: quomodo Sanguis fluit a vulnere; quomodo per Sacerdotum Legis, vel alterius cujuspiam ministerium, pium hoc ipsi præstantis officium prævertit furorem carnificum, qui futurum est, ut aliquando totum ex venis illius cruorem eliciant; videte quomodo desiderium, quo flagrat expiandi scelera nostra, non patitur ipsum expectare tempus obitus sui: *Quantum ad suscipiendos labores festinavit*, S. Bernardus ait, quam promptus Sanguinem effundere, *diem octavum a nativitate sua vix expectat*. Ardor, festinatio, sancta impatientia! quæ Deum cogit effundere Sanguinem, quem paucis ante diebus receperat; quæ expectare nequit tempus crucis sacrificio destinatum, & illud incipit adhuc rubens ab utero. Ejus tamen Circumcisio ab aliis erat diversa, quod alii eam perferebant pro peccato, quod secum nascentes afferebant in mundum; sed Salvatoris Circumcisio erat ad expianda peccata nostra, & ad nos erudiendos quo pacto saluti nostræ cooperari debeamus per aliam Circumcisionis speciem, quæ est Christiana mortificatio. *Auctor sermonum in omnia Ethica Christiana argumenta. Sermone de hoc mysterio.*

Per spiritualem Circumcisionem similes esse debemus Salvatori, & veris filiis illius.

Similitudo, quam habere debemus cum Salvatore, si salvi, ac prædestinati esse volumus, posita est in spirituali circumcisione, & sensuum mortificatione, quæ imprimit nobis apertissima, ac naturalia signa mortis, & passionis illius. Hic character probaturus est illum adoptionis nostræ; hæc Circumcisio nos signo illius notabit, efficietque, ut pro veris filiis ejus agnoscamur. Itaque sicut veri Abrahæ filii corporea circumcisione distinguebantur ab aliis nationibus, quas Deus non vocarat in partem benedictionum inhærentium uni posteritati magni hujus Patriarchæ: ita per Circumcisionem, novamque legem, videlicet per christianam mortificationem sumus veri filii illius, qui nasci voluit ex Abraham: nos ille ex tali qualitate cognoscet, donec hanc præ nobis feremus similitudinem, sed ille ipse nos confundet cum infidelibus, qui incircumcisi in Scripturis vocantur, nisi hoc distincti fuerimus charactere. Hoc in sensu nonnulli Sancti Patres explicant S. Pauli verba: *In quo & circumcisi estis, circumcisione non manufacta, sed in Circumcisione Christi*. *Idem.*

Ad Coloss. 2.

Humiliatio Filii Dei in Circumcisione.

Nihil abjectius fuit JESU CHRISTI obedientia, quam testatur sese Circumcisioni subjiciens. Dei est a nemine pendere, & cum Verbum Divinum neque inferius sit Patre, neque subditus illi quatenus Deus, hominem se fieri voluit, ut illi pareret, & cum veritate diceret: *Ego servus tuus, & filius Ancillæ tuæ*. Ubi primum in Mundum ingressus est dixit Æterno Patri; ecce me paratum, ut faciam voluntatem tuam. Statuit legem ejus in medio cordis sui, & amor suus ibi insculpit characteribus indelebilibus, tamquam in libro, in quo totum illius studium, totaque vitæ impenditur applicatio. *In capite libri scriptum est de me, ut facerem voluntatem tuam*. In Circumcisione vero traducit legem hanc a corde usque ad corpus suum; imprimit illam cruentis characteribus; non refugit tota vita ferre turpem servi, & peccatoris notam, & ille qui venit ad liberandos Adæ posteros ab infami servitute, onerat se quodammodo catenis, ad quas perfringendas descendit. *Abbas du Jarry in Sermone Circumcisionis.*

In ea magis videtur humiliatus, quam in cruce.

Nihil Deo antiquius gloria sua, & per Prophetam ait, se illam nemini cessurum: *Gloriam meam alteri non dabo*. Tamen in Circumcisionis Mysterio illa se abdicat Salvator. Magis exinanitur subjiciens se legi institutæ ad peccatum delendum, quam obediens usque ad mortem crucis; in altero quippe ex his Mysteriis sustinet, tamquam innocens victima, quæ ultro ad nocentes salvos faciendos se immolat: in altero vero peccati characteres in ejus corpore inusti, passiones suæ illum dedecorant in oculis hominum. Sanguis Incarnati Verbi fluens sub cultro Circumcisionis, cui se subjicit, ad litteram probat admirabile illud Apostoli verbum, asserentis, peccati reparatorem sese tamquam noxium submittere, sancta cum impatientia peroptare baptismum Sanguinis, quo abluere debet stolam humanitatis, qua indutus est; festinat effundare primitias hujus pretii inæstimabilis redemptionis hominum. Vix corpus assumit, cum urget sese eodem usurus in finem destinatum, semet ipsum tamquam victimam immolans. Subjicit circumcisionis ferro carnificibus aliquando tradendam, & in sancta hac cæremonia consocians exempla, & præcepta eorum, quæ nobis propter ipsum facienda sunt cum merito, & excellentia eorum, ad quæ facienda pro nobis descendit. *Idem.*

Qua in re constat Circumcisio cordis nobis in lege gratiæ præscripta.

Cum Patribus dico circumcisionem cordis primum consistere in destructione hominis hujus animalis, & in mortificatione hujus concupiscentiæ, quam peccati corpus vocat Apostolus: legem hanc membrorum repugnantem legi spiritus: hanc Babylonis fornacem, ut loquitur S. Cyprianus, cujus scintillæ semper ad sese effundendum paratæ terribiles gignunt clades in animabus. Filii circumcidebantur, hic pater ait, ut sanguis Adæ corruptus, qui in venis eorum manebat, emundaretur sanguine, quem in sancta hac cæremonia fundebant; ut ille quem fundebant præ dolore in sacra abscissione, esset tamquam temperamentum illius, qui futurus erat in ipsis caussa noxiæ voluptatis; & ut per primum hoc experimentum dolorum, qui illis inferebantur ab incunabulis docerentur resistere voluptati sensuum per vitæ mortificatæ austeritatem. *Idem.*

Salvator non audit rationem aliquam ex iis, quæ ipsi eximere poterant a lege circumcisionis.

Advertamus paulisper animum ad modum, quo JESUS CHRISTUS subiit ignominiam inhærentem legi, cui se submittit, & dolori, qui inde separari non poterat. Salvator amplectitur utrumque inauditis rationibus, quibus se poterat ab iis dispensare. Etenim

nonne dicere poterat, Sanctum Sanctorum non teneri lege peccatoribus duntaxat illata? Statum, ad quem semet redigebat, infirmare posse auctoritatem sibi necessariam ad obeundam missionem suam; & difficilius se persuasurum esse hominibus divinitatem suam, ubi recordarentur humiliationis, in qua ipsum conspexissent. Cæremoniam hanc melius convenire salvando, quam salvaturo. Non ne affici poterat ægritudine Matris suæ, quæ cum ægertime ferret filium suum tamquam hominem vulgo haberi, quin hoc officeret fidei, quæ habenda erat de illius Sanctitate, & de iis, quæ Spiritus Sancti opera in sinu ejus contigerant; omnes has rationes nullo habet in discrimine; gloria Patris sui, & hominum sanctificatio illum movent, atque determinant. *Abbas Trappensis in Collatione pro die Circumcisionis.*

Heroicæ virtutes quas exercuit Jesus in circumcisione sua.

Circumcisio Salvatori non solum fuit patientiæ materia, quomodo ceteris erat infantibus; verum etiam occasio præstantissimarum virtutum exercendarum, Virtutum ejus prima fuit fidelis obedientia legi; nam quamvis posset quatenus Deus, & supremus Legislator sexcentis de caussis legitimis, & si rem ad juris apicem ponderare velimus, ab illa immunis erat, eo quod originalis noxæ labem nequaquam contraxerat; tamen submitti voluit præcepto adeo molesto, simulque subiit onus omnium observationum legis antiquæ. Virtus altera, quam exercuit, humilitas fuit: cum enim non posset haberi peccator, quia neque erat, neque esse poterat; voluit saltem peccatoris notam assumere, & circumcidi, sicut alios infantes in peccati sordibus genitos; ita ut quicumque videbat illum sub cultro circumcisionis credere posset illum esse peccatorem. Quod sane pro nobis ingens est confusionis argumentum; cum enim vere nocentes simus, nos pudet pro talibus haberi, & justos duci affectamus. Tertia denique virtus, quam ostendit, fuit ardentissima Caritas, quæ effecit, ut parum illud sanguinis tanto amore, & adeo generoso effunderet zelo, ut jam reliquum ex tunc effundere præsto esset, si ad salutem nostram necesse fuisset. Ad id reapse obtulit se, & Patri suo testatus est, se æquo alacrique animo pro illius quidem gloria, nostra vero utilitate, omnia esse perpessurum. *Pater a Ponte in secunda parte Meditationum de fidei Mysteriis.*

Sensus Cordis Salvatoris recipientis circumcisionem.

Heu! Fratres! penetremus, si fieri potest, cor JESU hoc momento, quo circumciditur: videamus ibi, sed cum animi grati sensu sensus, quos fovet tot rebus implicitus; quomodo acceptat pœnas nostris criminibus debitas; pœnas, quas, quodam in sensu dici potest simul omnes pati ipso Circumcisionis suæ momento; quia omnes simul menti suæ obversantur, & offert se Patri suo quatenus victimam ad eas expiandas. Solus amor meus, dicet ille vobis, mihi satis est, ut bibam calicem hunc amaritudinis plenum, qui vobis paratus erat. Utique, bibam illum; subibo pondus iniquitatum vestrarum, & pœnas luam: & quantumvis Sanctus sim, propter amorem vestri non abnuo videri fecisse peccatum, ut pœnam videar meruisse. *Ex Sermone Manuscripto.*

Dei Filius in hoc Mysterio offert se Patri tamquam victimam, ut nos cum illo reconciliet.

Propter officium, cui sese JESUS CHRISTUS implicuit in hoc Mysterio, invenit se obrutum omnibus Mundi iniquitatibus, quas posuit Deus in illo tamquam in victima, super quam ostendere debet pondus brachii sui: *Posuit in eo iniquitates omnium nostrum:* quo in statu Salvator omnium pœnarum genera meretur, omne illi debetur supplicium. Huic ille se subjicit, & modo vere dicere potest Patri suo, quod illum dicentem in ipso nativitatis articulo inducit Apostolus: sanguis animantium jam nihil habet, quod obtutus tuos allicere mereatur: *Corpus autem aptasti mihi*, hoc hodierna die tibi offero in sacrificium aliquando tibi immolandum. Heu! quid moratur, quominus jam compleam hunc sanguinis mei baptismum, quo ablututus sum omnes homines, ut illos tibi reconciliem? *& quomodo coarctor usque dum perficiatur?* Homo tua est imago; deformata quidem per peccatum, verumtamen ad similitudinem tuam creata; illam ne perire sines, & pereundo saltem digne offensam reparabit? Ecce me, omnis Justitiæ Deus! venio pro hisce rebellibus, & in locum eorum, & tamquam illorum victima, ut eam reparationem instituam, quam merito postulas: feci quidquid opus est, ut fierem objectum iræ tuæ, Gesto peccati notam; verum nihil ne in me est ad gratiam illis promerendam? Nunquid me ignoras? & quia passibilis effectus sum, nunquid esse desii Filius ille dilectus, in quo tibi complacere consueveras? *Idem.*

Ad Hebr. 10.

Luc. 12.

Excellentia novæ legis, quam Salvator instituit, cum per circumcisionem abrogat veterem.

Dei Filius in hoc Mysterio Judaicam abolet circumcisionem, quæ carnem duntaxat mortificabat, & aliam instituit circumcisionem, quæ non servatur ad litteram, quæ occidit, sed secundum spiritum, qui vivificat. Per circumcisionem suam finem imponit antiquæ legi, quæ in illius persona erat desitura, & novam irrogat legem: legem sanctiorem, perfectioremque iis omnibus, quæ præcesserunt; legem, quæ ipsas amovet peccatorum caussas per placita prorsus opposita illis, quæ regnum peccati perennant; legem, quæ docet contemnere honores, & opes, quæ sensuum voluptates prohibet, quæ condemnat quidquid a mundo probatur; quæ habet in pretio, quidquid mundus contemnit; legem gratiæ, quæ efficit, ut tuta inveniatur felicitas in paupertate, magnitudo vera in humiliatione, pax cordis in abnegatione, dulcedo in lacrymis, solida voluptas in ipsa etiam voluptatum amputatione: vera gloria in venia largienda, & benefaciendo illis, a quibus injuriis afficimur; & alia id genus placita, quæ nova lex docet, & quæ veterem quæ jam obsolevit, non norant. *Idem.*

Evangelica circumcisio quam sit ad salutem necessaria.

Armati debemus gladio circumcisionis, ut nobismet utilem efficiamus Mediationem Dei Salvatoris. Accipe gladium, & sine ulla assentatione circumcide voluptuosa hæc oblectamenta, hæc libera, & prava colloquia, has delicias. Tu vero, mundana mulier, has immodicas sollicitudines, quibus Mundo placere studes; hunc amorem, vel potius idolatricum hoc tuimet ipsius cultum. Abscinde, homo vane, ac superbe, insanos hos magnitudinis conceptus, hanc tuimet ipsius existimationem, & generatim quidquid obstat gratiæ Dei tui. Sine hac Circumcisione *Christus nihil vobis proderit*, Sed fallor; Sanguis JESU CHRISTI non fluit in cassum: proderit ille, sin minus fortasse ad vos salvos faciendos, nisi volueritis; saltem ad Deum excusandum, & avertendam ab illo perditionis vestræ caussam. *Perditio tua Israel.* Reddenda vobis erit Deo ratio sanguinis hujus pro vobis effusi, cujus minima quælibet gutta salvare vos poterat. Ratio quidem terribilis; verumtamen justa, & æqua, & Sancti senis Simeonis Oraculum non ne adimplebitur in plurimis; eritque vitio eorum ipsorum pernicies? *Positus est hic in ruinam multorum.* Utique JESUS CHRISTUS est Salvator omnium; sed nemo erit particeps Redemptionis ejus, nisi fuerit circumcisus, videlicet, nisi præ se tulerit christianam mortificationem spiritus, cordis, sensuum, affectuum, & earum rerum omnium, quæ sunt Evangelicæ legi contraria. *Idem.*

Ad Galat. 5.

Osee 13.

Luc. 2.

Cum loquor de circumcisione, eam circumcisionem intelligo, per quam peccati operibus abrenuntiamus; eam quæ veterem hominem exuit, quæ domat cupiditates eo usque, ut nihil contra spiritum moliri audeant; quæ ex corde revellit radicitus, quidquid valet peccatis regnum augere, aut perennare: circumcisionem quæ intelligenda est de omnibus facultatibus hominis, quæ fuerunt peccati consones. Circumcisionem mentis propter tot cogitationes, quæ illam dissipatunt, propter sexcentas obscœnas imagines, quæ illam conspurcarunt, propter tot supervacuas curas, quæ illam distraxerunt: Circumcisionem cordis, quod sese tot desideriis ingurgitavit; quod infinitis oppositis motibus perturbatum est; ambitione inflatum, avaritia coarctatum, invidia disruptum, tristitia prostratum, iracundia raptum, metu conturbatum. Circumcisionem oculorum, qui peccato servierunt, & per quos mors in animam penetravit: Circumcisionem linguæ imprudentis in verbo ardentisque in obtrectatione, ac proximi laniena. Ita per circumcisionem in ipsa origine peccatum evertendum est. *Idem.*

DE SANCTO NOMINE JESU.

M O N I T U M.

Omnimus Circumcisionem Filii Dei, & impositionem augusti, atque adorabilis Nominis JESU duo esse Mysteria, quæ ab Ecclesia una, eademque die celebrantur; & quæ in suggestu, ac libris ab aliis simul, ab aliis sensim, & in variis sermonibus pertractantur. Nobis e re visum est seorsim utrumque argumentum pertractare cum propter illius copiam, tum quia pluribus in locis Sanctissimi Nominis JESU festivitas alia die celebratur: quod non prohibebit, quominus de singulis singillatim agendo etiam de altero sermo possit incidere, tamquam necessaria circumstantia, quæ prætermitti non potest: ideoque consulendum erit quidquid de utroque argumento dixerimus.

Ut igitur solide verba faciamus de hoc adorabili Nomine, & omnem effugiamus æquivocationem, curandum est, ut Auditer intelligat, ubi verba fiunt de Nomine JESU, de illius virtute, & potentia, semper fieri habita ratione personæ, quæ hoc nomine appellatur; vel potius nomen illud accipi pro eadem persona, non autem pro litteris, syllabisque nomen ipsum componentibus, vel sono vocis, quo pronuntiatur. Supponendum quippe est, nomen repræsentare illum, de quo sermo est, secundum communem consuetudinem, ac illum præsentem constituere spiritui ita ut, quidquid de illo dicitur, personæ eidem tribuatur.

Argumentum hoc pertractantibus satis esse non debet prolixius verba facere de dignitate, merito, & sanctitate personæ, quæ Sancto hoc Nomine infertur, neque ostentare elogia, quorum nullus est finis: sed immorandum est in fructu inde recipiendo, qualis est respondere consiliis Filii ejusdem Dei, qui Salvatoris nomen accepit; videlicet reddendi nobis hoc nomen efficax, quantum in nobis est cooperando ad salutem nostram per eadem media, per quæ ille præclarum hoc nomen adeptus est, per obedientiam legis, per humilitatem, passiones, & virtutes omnes, quæ eluxerunt in hoc Mysterio, ex quo judicium ferri potest, sermonem de Nomine JESU amplissimum præbere locum morum disciplinæ, quæ solida sit æque, & necessaria.

PARAGRAPHUS PRIMUS.

Multiplex Sermonum Synopsis hujus argumenti.

I.

DORABILE Nomen JESU hodierna die occupare debet omnes cogitationes nostras, & constituere sermonis hujus argumentum. Etenim fieri ne posset, ut vox nobis deficeret, cum omnia creata, licet sensu carentia, illi certatim benedictionum, & laudum concentum tribuunt? Soli ne erimus, qui Magnum hoc nomen non revereamur, & celebremus; cum infernus quoque illius virtutem agnoscat, ac potentiam adoret? Verum ut aliquem ordinem, & aliquos cancellos constituam elogio, quod sum exornaturus, omne argumentum referam ad considerandas tres augusti hujus Nominis qualitates, quæ infinitam illi reverentiam conciliant. Prima desumitur ex nominis ipsius significatione, quæ complectitur, quidquid magnificum, & admirabile est in aliis nominibus. Altera est veritas, quæ innititur merito illud recipientis, ac æquo jure deferentis: etenim, ut S. Bernardus ait: *Non enim nomen vacuum, & inane portat, non est in eo magni nominis umbra, sed veritas.* Tertia est ejus incommutabilitas, quæ illud efficit ita Verbi Incarnati proprium, ut ipsi uni liceat hoc homine nuncupari, ita ut qui ante ipsum hoc nomine appellati fuerunt, figuram illius exhibuerint, rem autem minime habuerint. Loquor apertius, & ajo ad hoc ut nomen illustre sit, tres requiri conditiones. 1. Opus est, ut nobilis sit ejus significatio, & repleat mentem idea aliqua sublimi; cum enim nomen essentialiter ad objectum suum referatur, inde mutuatur, quidquid gloriæ, & magnitudinis obtinet. 2. Opus est, ut sit vera, cum enim suapte natura rei signum sit, & institutum sit ad eam repræsentandam, nomen esse desineret, si cessaret esse illi conforme, neque amplius hanc obtineret conformitatem, si verum esse cessaret. 3. Opus est, ut sit proprium, & peculiare illi, qui eodem vocatur; cum enim sit nota quædam, ex qua homines invicem distinguuntur, liquet ipsum non posse convenire pluribus, non secus ac propria natura & personales qualitates aliis nequeunt communicari. Sed quamvis nulla creatura concipere, & exprimere queat omnia mirabilia, quæ hoc Nomen JESU complectitur, & ille solus, qui hoc imposuit, Æternus videlicet Pater, norit, & comprehendat infinitas perfectiones illius, qui Verbum suum est, hoc tamen, mea quidem sententia illud est, quod aptissimum est ad nobis adstruendam ideam, & excellentiæ nominis hujus, & gloriæ illud hac die recipientis. Nomen est continens quidquid in aliis maxime nitet, nomen est verum desumptum ex meritis, neque inanis est honoris titulus, ut alia pleraque; Nomen est Incarnati Verbi proprium, quod uni illi jure congruit. Hæc elogii nominis hujus, atque sermonis partitio est. Ratus sum necesse non esse prolixius tres explicare partes, quandoquidem omnes earum rationes, & probationes maxime naturales in subsequentibus paragraphis latius explicitæ occurrent.

Serm. 1. de Circumcisione.

II. Gloriosum hoc Nomen JESU duplicem habet rationem, alteram quidem ad eum, qui eodem nuncupatur, alteram vero ad homines propter amorem quorum ille hoc nomen assumit. Etenim ratione habita Incarnati Verbi, cumulus est, & apex gloriæ ipsius, *& nomen super omne nomen*, quemadmodum illud Sanctus Paulus appellat. Habita vero hominum ratione, in quorum gratiam assumitur, fundamentum est totius spei, *non enim aliud nomen est sub cælo, in quo oporteat nos salvos fieri:* Gloria est Salvatoris, quia est expressio naturæ ipsius, officii, meritique, quæ ex S. Bernardi sententia tria sunt, ex quibus nomen est desumendum, ne vacuum sit nomen. Et est spes nostra, quoniam assumit illud fundens sanguinem suum, opus salutis nostræ incohaturus. Hæc duo quæ complectuntur totum Mysterium, totumque diei hujus Evangelium, efficient utramque partem elogii augustissimi hujus Nominis JESU.

Act. 4.

Pars prior. Præclarum hoc nomen Incarnati Verbi gloriam constituit 1. Quia nobilissima est expressio ejus, quod est: Si enim nomen esse debet declaratio naturæ alicujus rei ad exprimendam paucissimis verbis extensionem perfectionum ejusdem, quis dubitare potest, quominus cum inventum fuerit ab Æterno Patre, & de Cælo allatum non exprimat perfectissime id, quod proprium est hujus hominis Dei? Profecto si homines Salvatore indigebant, hic esse debebat Homo Deus; & si Deus de Cælo descensurus erat, & inter homines conversaturus, hoc fieri oportebat, ut illos salvos faceret: ita ut hoc Nomen factum tamquam propria illius differentia, ab aliis ipsum distinguat. 2. Hoc ipsum nomen desumptum est ab officio, quo fungitur in terra, quale fuit nos salvos faciendi. Non opus est magnis argumentationibus ad hoc probandum, satis est dicere ipsum unum adimplevisse omnia hujus provinciæ munera: *Ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum;* ideoque Salvator vocabitur. Quemadmodum ergo calamitas, in quam nos peccatum demerserat, omnia complectitur mala excogitabilia, ita ut Salvator esset, ac perfungeretur omnibus muneribus huic oneri inhærentibus, eos ab omnibus hisce malis liberare debebat; sed quid egit ille, aut quid agere potuit, Dei Filius liberans nos a peccato, quod illorum est caussa? In hoc omnes vitæ suæ labores, omniaque impendit momenta &c. 3. Nomen hoc inde gloriosius fit, ac nobilius, quod desumptum est ex meritis ejus, uti Sanctus Paulus testatur: *Propter quod exaltavit illum & donavit illi nomen, quod est super omne nomen.* Neque miremini; nam sicuti ad salvandos homines illi patiendum fuit, & infinite semet exinanire debuit, ad Æterni Patris sui gloriam reparandam, quam pec-

Matth. 1.

Ad Philipp. 2.

catum illi abripuerit, Pater suus ad remunerandum illius meritum, ejusque passiones, & humiliationes dedit illi nomen JESU. *Propter quod exaltavit illum*. Ostendi potest hanc semper hominum ambitionem fuisse, illustre nomen gerendi, quod præclaram aliquam testaretur dignitatem. Nullum autem unquam gloriosius est illo, quod ex meritis desumptum est: ideoque Filius Dei JESUS appellatus est ob factum omnium gloriosissimum homines salvos faciendi eo modo, quo ipse operatus est.

Pars posterior est ostendere gloriosum hoc nomen fundamentum esse omnis spei in hominibus propter
Actor. 4. quorum amorem illud accepit. *Non aliud nomen est, in quo oporteat nos salvos fieri*. 1. Spes hæc innititur
1. ad Cor. 3. pretio, quod persolvere dignatus est: *Empti estis pretio*. 2. Innititur extensioni virtutis ejusdem: quia Salvator est universe omnium mortalium. 3. Et uberi co-
Psalm 129. piæ ejus Salutis quam nobis promeruit: *Copiosa apud eum redemptio*. Quod S. Bernardus triplici verbo complexus est, *pretium, virtus, meritum*. Hæ tres spei caussæ fusius expressæ, & amplificatæ deinceps in subsequentibus paragraphis inveniuntur. *Hæc est partitio Auctoris Sermonum in omnia Æthica Christiana argumenta in tomo 1. Mysteriorum*.

III. Pro sermonis argumento desumi potest nomen Salvatori impositum in circumcisione sua.

1. Quid fecerit JESUS CHRISTUS ad promerendum gloriosum Nomen JESU, & ut vere mortalium omnium esset Salvator passus est, se humiliavit, insumpsit vitam suam in sexcentis laboribus, ut illos ad obsequium suum pertraheret, ac tandem in cruce mortuus est.

2. Quid nobis faciendum, ut fiamus consortes ejus felicitatis, quam procuravit nobis; videlicet ut salvi simus, & efficiamus, ne ipse inutiliter hoc vocetur nomine caussa nostra: namque sicut hoc a nobis modo pendet, quandoquidem ipse præstitit, quidquid in ipso situm erat; nos unice caussa sumus nostræ perditionis, nos illi gloriam eripimus nominis sui, nisi cum illo saluti nostræ cooperati fuerimus.

IV. Unus Dei Filius hoc nomine antonomastice vocari meretur JESUS, videlicet Salvator, & liberator, non quidem corporum, quales nonnulli fuerunt in lege veteri, sed potissimum animarum, quæ gloria est, & prærogativa uni illi debita. Itaque Salvator est cum triplici circumstantia, quæ illum ab aliis omnibus segregant, & tria sermonis puncta possunt constituere.

1. Nos liberat a gravissimis Mundi hujus malis a
Matth. 1. peccato liberans: *Ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum*. A miseriis, quæ illud consequuntur, ignorantia, errore, pœnis sive temporalibus, sive æternis, quas peccatum meretur: ita ut nullum accidit malum, cujuscumque generis tandem sit, a quo incomparabilis iste Salvator nos salvos facere nequeat. Quod si contulerimus Salvatorem hunc cum illis, qui in lege veteri hoc nomine appellati fuerunt, statim inferemus eo excellentius, ac præeminentius ad illum pertinere, quo mala, a quibus nos eruit, superant illa, a quibus alii Dei populum liberaverunt.

2. Quia nequaquam satis esse ratus, nos ab impendentibus malis liberavisse, quæ nunquam sine illius opera, & ope evitassemus, nobis etiam procuravit maxima bona, ut gratia Redemptionis nostræ esset gratia numeris omnibus absoluta. Profecto ipse nos sanctificat, ipse nobis sapientiæ suæ lumina communicat; illi ipsi debemus jus illud, quod quatenus filii ipsius habemus ad æternam felicitatem; utque tribus me verbis expediam, quod fusius amplificandum est; quatenus Salvator noster, Mediator noster est apud Patrem suum; sanctificator noster, quoniam justi non sumus, nisi quatenus vivimus, & operamur per illum, & propter illum; Noster est glorificator, quia ipse nos adducet in possessionem coronæ, & gloriæ.

3. Salvator est, quia singulari modo nos salvat, & sibi acquirit hoc nomen pretio sanguinis, & mortis suæ; quia nos salvat ex mera misericordia sua, quin in nobis sit aliquid, quod mereri potuerit gratiam hanc, ut ille satisfaceret pro nobis justitiæ Patris sui; quamvis futurum sciret, ut mortalium plerique beneficio adeo singulari abuterentur.

V. Æternus Pater Filio suo recens nato Nomen imponens, videtur in Nomine JESU omnia collegisse felicissima auspicia nominum, quæ Sancta Biblia tribuunt filiis veterum Patriarcharum, quorum alia nomina fuere celsitudinis, & gloriæ, alia hominis fausti, quæ tribuebant locum spei magnæ alicujus felicitatis, & alia tandem nomina dulcedinis, & consolationis, quæ portendebant lætitiam, & gaudium, quo tota cognatio ex eorum nativitate afficiebatur. Hoc ipsum dicere possumus de Sancto, & adorabili Nomine JESU. 1. Nomen hoc est augustum, & gloriosum, quia nihil Deo gloriosius, quam homines salvos facere. Ipse etiam ostendit quanti faceret illud, emens illud caro pretio, & nihil prætermittens, ut gloriam hanc mereretur. 2. Nomen est ominis fausti, quia salutem pollicetur; quod nunquam in irritum cedet, quia ab ipsa nativitate incipit illius veritatem ostendere, & consecrat vitæ suæ primordia huic operi nobis veluti arrham tribuens primas Sanguinis sui guttas, omnem effusurus ad eumdem finem in cruce. 3. Nomen est plenum lætitiæ, gaudii, suavitatis, consolationis, quia præsens est remedium omnibus vitæ hujus malis, & debet consolari nos, ac spem facere futurum, ut per ipsum consequamur misericordiam, & mereamur coronam gloriæ, quam promittit confidentibus in se.

Præsupponendum est, nomina quæ tribuuntur hominibus, potissimum tribus finibus deservire. 1. Ad VI.
repræsentandam illorum nativitatem, & qualitatem. 2. Ad exprimendas eorum actiones. 3. Ad eos alliciendos, ut suis perfungantur muneribus per eamdem gloriam titulorum, qui ipsis deferuntur. Quæ tres sunt propriæ qualitates Nominis JESU.

1. Hoc nomen repræsentat nativitatem, quam recepit ille a Patre suo; & sicuti in æterna nativitate sua est imago vivens substantiæ ipsius, ac divinarum perfectionum ejus, quatenus Verbum ejusdem; ita Nomen JESU quod illi Pater imposuit in temporali ipsius nativitate est veluti imago, & repræsentatio sapientiæ, bonitatis, misericordiæ, justitiæ ipsius, & omnium, quæ propria sunt Dei facti hominis.

2. Compendiaria est historia actionum omnium, quas fecit propter salutem nostram, laborum, humiliationum, & passionum; quia gloriosum hoc nomen earum remuneratio est, & cum illud proferimus, harum rerum omnium ideam concipere debemus.

3. Pignus est eorum, quæ illi perficienda sunt ad absolvendum opus salutis nostræ, sed pignus, quod incessanter illi ob oculos subjicit necessitatem obeundi munera huic Nomini inhærentia, & quorum oblivisci non potest non secus ac Nominis, quo vocatur.

1. Ex omnibus nominibus, quæ Verbum Incarnatum VII.
Jure suo accipere poterat, & quæ Prophetæ dederunt Messiæ, quem præstolabantur, nullum sapientius impositum illi fuit, quam Nomen JESU, quoniam illi inditum fuit ab eo, qui eadem est sapientia.

2. Nullum est, quod magis deceret personam, cui impositum est, quoniam perfecte exprimit provinciam ab illo obeundam, qualis est homines salvos facere, & ad hunc finem omnes cogitationes, consilia, & labores intendere.

3. Nullum pluribus repletum mysteriis in significatione; quoniam exprimit quidquid proprium est naturæ, & personæ ipsius quatenus Deus, & Homo est.

1. Non potuit Deus melius honorare Filium suum, VIII.
quam illi dando nomen JESU; simul enim contulit illi omnes honoris titulos, qui Salvatoris decent dignitatem, & quæ sunt tamquam decora ejusdem.

2. Dei Filius melius non potuit honorare Patrem suum, quam obeundo omnia nominis hujus officia: nihil enim majorem Dei gloriam adfert, quam salvare animas, quas creavit ad imaginem suam, & pro quibus creavit quidquid in orbe universo continetur.

Merito dicit Evangelium; *Vocatum est nomen ejus* IX.
JESUS. Hoc illi proprium est nomen, in cujus possessione semper permansit; ad eum quippe omnibus pertinet titulis, quibus aliquid ad legitimum possessorem pertinere potest.

1. Per donum, quod illi Pater æternus largitus est: *Donavit illi nomen quod est super omne nomen*. 1. ad Cor. 6.
Donum a Principe subdito factum secum fert commendationem, pretiumque suum; licet quid minimum esset. Pretiose asservatur, tamquam pignus æstimationis, & amoris largientis. Quid autem cogitari potest de titulo Salvatoris, quo Dominus Deus dignatus est Filium suum?

2. Nomen hoc ad illum pertinet emptionis jure, eo quod nos redemit pretio magno: *Empti estis pretio magno*. Persolvit ille pretium sanguinem suum, cujus gutta una sexcentos mundos redimere poterat, & divinæ satisfacere justitiæ, quidquid illi homines debent.

3. Pertinet ad illum jure acquisitionis, tamquam gloriosus titulus, significans victorias ejus de inferno, de peccato, omnibusque humanæ salutis hostibus relatas. Itaque augustum hoc nomen præmium est meritorum, & insignium actionum illius.

In illa Jeremiæ Prophetæ verba cap. 10. *Magnus es* X.
tu, & magnum est nomen tuum.

1. Nomen hoc magnum est in significatione Verbi facti carnis, & Dei facti hominis.

2. Magnum in comparata salute humani generis, quæ actio est omnium præclarissima, & gloriosissima.

3. Magnum in expressione omnium munerum, & officiorum Salvatoris, quæ hoc nomine designantur.

Primum; Nomen hoc Dei Filio fons est gloriæ, XI.
quoniam hæc Salvatoris qualitas complectitur insigniora, & gloriosiora munera, quæ excogitari possint. 1. Reparatoris humani generis per primi hominis pec-

catum

catum perditi. 2. Mediatoris inter Deum & homines, ad hos cum Patre suo reconciliandos, cujus irritaverant justitiam, & ultionem per scelera sua meriti fuerant. 3. Redemptoris, persolventis pretium redemptionis eorum, & liberantis eos a Dæmonis servitute, cui peccatum illos turpiter subjecerat.

Deinde; gloriosum hoc nomen est nobis arrha salutis. 1. Quia per merita illius, qui hoc appellatur nomine, obtinemus gratiam nostræ conversionis. 2. Obtinemus robur, & vim superandi vitia, affectus, & tentationes, quæ sunt salutis nostræ impedimenta. 3. Quia per hujus Nominis virtutem perseveramus in bono, & adipiscimur gratiam finalis perseverantiæ, quæ cumulum addit saluti nostræ.

XII. 1. Nomen JESU dignum est veneratione, & obsequio propter eximias, divinasque perfectiones, quæ in præclari hujus nomini significatione continentur. Continentur enim sapientia, bonitas, sanctitas, misericordia, & amor Dei erga homines; continentur omnia officia Magistri, Medici, Judicis, Advocati, Pastoris, Patroni, quæ Dei Filio quatenus Salvatori conveniunt. Ad hæc, exprimit etiam, & continet omnia beneficia amabilis hujus Salvatoris erga homines, puta, remissionem peccatorum, victoriam tentationum, acquisitionem virtutum, donum perseverantiæ, & supremæ beatitatis possessionem.

2. Peculiarem in eo habere debemus confidentiam, tribus rebus innixam, quæ illi sunt propriæ, & quas S. Bernardus tribus verbis complexus est: *Pretium, virtus, meritum*. Pretium, quo illi stetit, ostendit desiderium, quod habet nos salvos faciendi. Virtus significat potestatem hoc faciendi, atque potestatis hujus extensionem. Meritum denique, quod illi hoc peperit donum &c.

XIII. Ut sit vere Salvator hominum, & det illis arrhas salutis ipsorum, Filius Dei accepit Nomen JESU Nomen gloriosum Filio Dei; Deus ipse hoc illi imposuit Angeli ministerio: *Quod vocatum est ab Angelo, prinsquam in utero conciperetur*. *Luc. 2.*

Nomen salutare omnibus hominibus, quos salvos facere debet: *Non aliud nomen est, in quo oporteat nos salvos fieri*. *Act. 4.* Nomen tamen onerosum, tum Filio Dei, eum homini propter munus, quod illis imponit, alteri quidam ut salvaturo, alteri vero ut salvando. Itaque, ut vobis justam tribuam ideam Mysterii, quod colimus, in hac immoror animadversione, eamque sermonis hujus partitionem constituo. 1. Nomen JESU gloriosum est Filio Dei, sed onerosum, quia magna illi imponit officia ad illud digne sustinendum. Hoc in parte priori videbimus.

2. Nomen JESU nomen est homini salutare, sed quodammodo onerosum, propter munera, quæ imponit illi, ut inde utilitatem percipiat. Munera hæc in parte posteriori expendentur. Officia Dei Salvatoris; officia hominis redempti innixa Nomini JESU.

Pars Prior. Supposita in Deo voluntate hominem salvum faciendi, & Salvatorem evadendi JESUS Deus, & homo Salvatoris qualitatem nequit sibi vindicare, vel digne gerere, quin simul subeat onus eorum officiorum, quæ eadem illi imponit. Hæc tria potissimum esse mihi videntur. 1. Homo erat peccator, & salvus esse non poterat nisi per expiationem criminis sui; Ideo requirebatur Mediator, & Victima: JESUS se homini offert, & Mediatorem, & victimam, ut satisfaceret justitiæ Dei ad apicem juris, cum unus ille id facere valeat; & reconciliare hominem eum Deo suo, qui ab eodem læsus fuerat. 2. Homo a peccato liberatus indigebat duce, a quo in via salutis erudiretur, & Magistro, a quo sua doceretur officia, ut Cæli gloriam mereretur. JESUS CHRISTUS faciens se hominum Salvatorem onus assumit erudiendi, & deducendi hominem per legem novam, quam instituit, & exemplum, quod tribuit. 3. Quamvis bomo Deum ducem, & exemplum haberet, nimis infirmus erat, ut se propriis viribus salvare posset, ideoque cælesti indigebat auxilio; & JESUS CHRISTUS quatenus Salvator, validum hoc illi præbet subsidium per gratias, quas illi promeruit per mortem, & pretium sanguinis sui.

Pars altera. Quænam sint officia, quæ ipsi contrahimus quatenus homines redempti. Etenim sicut diximus, titulus hic æque nobis, ac Salvatori est onerosus; & operæ pretium est ad examen vocare onera, & officia, quæ ille nobis vicissim imponit. 1. Ut sit Salvator JESUS CHRISTUS offert se nobis in victimam; nos vero ut salvemur, fieri & ipsi debemus totidem viventes victimæ per corporum, sensuumque nostrorum mortificationem: *ut exhibeatis membra vestra hostiam viventem*, inquit Apostolus. *ad Rom. 12.* 2. Ut sit Salvator, offert se nobis ducem, & exemplum in via salutis; nos vero ut salvemur, illum debemus sequi, ejus servare legem, & exempla imitari. 3. Quatenus Salvator nobis suppeditat gratias, & auxilia, sine quibus salvari non possumus; ut ipsi salvemur, fideles nos esse oportet hujusmodi gratiis, easque inutiles nequaquam efficere.

PARAGRAPHUS ALTER.

Fontes, unde hauriri copia potest ad propositas Sermonum partitiones exornandas, & Auctores de his agentes.

Sancti Patres.

Sanctus Augustinus *lib. 4. de peccatorum meritis* cap. 29. loquitur de nomine JESU ejusque significatione.

Origenes *Tom. 2. l. 1. in c. 1. Job* in hæc verba; *Sit nomen Domini Benedictum*, post relata omnia nomina, quæ Deo tribuit Scriptura, ostendit, Nomen JESU præ ceteris esse suave, venerabile, & amabile.

S. Gregorius *Homil. 21. in Evang.* ostendit unum Dei Filium essentialiter Salvatorem esse, & mereri hoc Nomen.

Sanctus Bernardus præ ceteris Patribus fusius verba fecit de Nomine JESU. In tertio sermone super *Missus est*, ostendit illum vere vocari Salvatorem, & quare.

Idem *serm. 15. in Psalm. qui habitat &c.* docet nomen hoc passim ignorari, & a quibus ignoretur.

Idem ibidem ostendit gratias, & bona, quæ nomen hoc nobis procuravit.

Idem ibidem ait Nomen JESU esse nobis auxilio, & pharmaco in afflictionibus, & angustiis.

Idem in serm. 2. de Circumcisione ostendit, Nomen JESU esse naturale, & essentiale Filio Dei, & continere omnia nomina, quæ Prophetæ dederunt illi.

Idem *serm. 10. ex parvis*, explicat omnia nomina, quæ Isaias tribuit Messiæ, & quæ ad Salvatoris nomen referuntur; quod ipsum præstat Sermone 15. in Canticum.

S. Thomas *de sermonibus festivis serm. 2.* multa præclare dicit de Nomine JESU.

Sanctus Bonaventura *serm. 4. de Circumcis.* loquitur de Nomine JESU, deque bonis, quæ inde recipimus.

S. quoque Bernardus de hoc nomine loquitur in duobus sermonibus, videlicet in tom. 1. serm. 49. & tom. 2. item 49.

Gerson in serm. circumcisionis.

Ascetici aliique.

Catechismus Tridentini Concilii explicat quid significet Nomen JESU in 2. articulo simboli Apostolorum.

Hortus Pastorum, labor satis notus, hoc ipsum facit in ejusdem Symboli explicatione.

Velasques in *Epistolam ad Philippenses* amplius hoc argumentum pertractavit, & nihil ab eo videtur prætermissum.

Granatensis libro 6. Memorialis, ubi sermo de Mysterio Circumcisionis, & l. 5. §. 3.

P. Ludovicus a Ponte in Meditationibus de Mysteriis Fidei, parte 2. Medit. 21. prolixam, & præclaram habet meditationem de Nomine JESU imposito Filio Dei in Circumcisione.

P. Novet in prima parte *de l'homme d'oraison*, meditatione pro 3. Januarii die; quæ est de devotione nominis JESU.

Idem in meditatione sequenti, loquitur de adoratione Nominis JESU debita.

Idem in meditatione pro die 4. Januarii docet, quomodo ferendum sit Sanctum Nomen JESU.

P. Bourgoin in veritatibus, & excellentiis Incarnati Verbi Meditatione 3. pro die 2. post Circumcisionem.

Liber cui titulus: Passiones Domini nostri; editus a Pater Thoma a JESU ex Ordine Eremitarum Sancti Augustini, loquitur de Nomine JESU in Circumcisione.

P. Nepveu in animadversionibus in singulos anni dies, consideratione pro die prima Januarii.

P. Le Valois in Operibus Asceticis habet sermones de Mysteriis Domini, ac inter ceteros unum de Circumcisione, & Nomine JESU.

Tostatus *in cap. 20. Exodi quæst. 7.*

Serrarius in Josue *tom. 1. cap. 2.*

Suarez in Mysteriis vitæ Christi *quæst. 37. sect. 2.*

Exercitia pietatis pro singulis anni diebus P. Joannis Croiset ex Societate J. loquens de Circumcisionis Mysterio agit de Consiliis Dei in Mysterio Nominis JESU.

Liber cui titulus: *Verus Spiritus, & sanctus usus Solemnium anni Festivitatum*, de eadem re agit in Mysterio Nominis JESU.

Quicumque de Circumcisionis Mysterio verba fecerunt, de adorabili JESU Nomine locuti sunt; quia utrumque hoc Mysterium eodem tempore, eodemque in loco peractum est.

Concionatores Recentes.

Osorius, qui latine sermones edidit licet præteriti sæculi, de industria sermonem edidit in dictum Festum Nominis JESU, ubi quosdam habet locos, quibus nostri hujus temporis concionatores uti possunt *Tom. 4.*

Idem tom. 1. ubi de Circumcisionis Mysterio.

Biroat

Biroat tres habet Sermones de Circumcisione, in quorum primo nontuhil habet de nomine JESU, in reliquis vero duobus fusius agit de eodem, quandoquidem uterque est ejusdem argumenti.

Pater Texier aliquid habet in Circumcisionis Mysterio.

P. de la Colombiere in primo tomo, qui continet Mysteria, unum habet.

P. Bourdalove non separat hoc Mysterium ab illo Circumcisionis, ostendens in toto sermone suo, per illud incepisse nos salvos facere, & Salvatoris nomen mereri.

Pater Castillon in Sermonibus pro Dominicis, festisque diebus Adventus integrum habet de nomine JESU, quod impositum fuit Filio Dei in Circumcisione.

Sarazin in prolixo Sermone pro die Circumsionis utrumque conjungit Mysterium.

P. Masson in Adventu non nisi in secunda parte Sermonis de Circumcisione verba facit.

Lambert in Homiliis in Evangelia Festivitatum Anni, Homil. 62. de Festo Circumcisionis fere tota est de hujus nominis dignitate.

Auctor sermonum in omnia Ethicæ Christianæ argumenta, unum habet de nomine JESU,

Collectiones hujuscemodi argumenti.

Pater Duneau inter Sermones Mysteriorum JESU, CHRISTI unum habet de præstantia nominis JESU, & quomodo colendum sit.

Berchorius Titulo JESUS.

Carthagena in Homiliis de Mysteriis.

Raynerius de Pisis. *Titulo nomen JESU*.

Labatha *Tit. de nomine JESU*. Collectanea illius haberi possunt potius pro Libro, quam pro Tractatu.

PARAGRAPHUS III.

Loci, exempla, Figuræ, Applicationes Scripturarum huic argumento.

O*Mnipotens Nomen ejus*. Exod. 15.

Quam admirabile nomen tuum in universa terra! Psalm. 8.

Confiteantur nomini magno tuo. Psalm. 98.

Sanctum, & terribile nomen ejus. Psalm. 110.

Magnificasti super omne, nomen sanctum tuum. Psalm. 137.

Exaltatum est nomen ejus solius. Psalm. 148.

Non nobis, Domine, non nobis: sed nomini tuo da gloriam. Psalm. 113.

A Solis ortu usque ad occasum laudabile nomen Domini. Psalm. 112.

Turris fortissima nomen Domini. Proverb. 18.

Quod nomen ejus, & quod nomen Filii ejus, si nosti. Proverb. 4.

Propter nomen tuum, Domine, propitiaberis peccato meo, multum est enim. Psalm. 24.

Oleum effusum nomen tuum. Cant. 1.

Vocabitur nomen ejus Admirabilis, Consiliarius, Deus, Fortis, Pater futuri sæculi. Isaiæ 9.

Ego sum Dominus, & non est absque me Salvator. Isaiæ 43.

Nomen novum, quod os Domini locutum est. Is. 62.

Excelsum nomen ejus. Isaiæ 12.

Polluerunt nomen sanctum meum. Ezechiel. 36

Suscitabo David germen justum, & hoc est nomen, quo vocabunt eum; Dominus justus noster. Jerem. 23.

Quid quæris nomen meum, quod est mirabile. 1. Jud. 13.

Imposuerunt super caput ejus caussam ipsius scriptam JESUS Nazarenus &c. Matth. 27.

In nomine meo dæmonia ejicient, linguis loquentur novis, serpentes tollent, & si mortiferum quid biberint, non eis nocebit. Marc. 16.

Quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam. Joann. 14.

Vocatum est nomen ejus JESUS, quod vocatum est ab Angelo priusquam in utero conciperetur. Luc. 2.

Non enim aliud nomen est sub cælo datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri. Act. 4.

Ibant gaudentes a conspectu concilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine JESU contumeliam pati. Act. 5.

Venit Filius hominis salvum facere quod perierat. Luc. 19.

Ostendam illi, quanta oporteat eum pro nomine meo pati. Act. 9.

Donavit illi nomen, quod est super omne nomen, ut in nomine JESU omne genu flectatur, cælestium, terrestrium, & infernorum. Ad Philipp. 2.

Omne quodcumque facitis in verbo, aut in opere, omnia in nomine Domini JESU facite. Ad Coloss. 3.

Nemo potest dicere, Dominus JESUS, nisi in Spiritu Sancto. 1. Ad Corinth. 12.

Tanto melior Angelis effectus, quanto differentius præ illis nomen hæreditavit. Ad Hebr. 1.

Salvare in perpetuum potest. Ibidem 7.

Sanguis JESU CHRISTI emundat nos ab omni peccato. 1. Joann. 2.

Ipse est propitiatio pro peccatis nostris. Ibid. 2.

Fidelis sermo, & omni acceptione dignus, quod CHRISTUS JESUS venit in hunc mundum peccatores salvos facere. 1. Ad Timoth. 1.

Omnis, qui invocaverit nomen Domini, hic salvus erit. Ad Rom. 10.

Ostendam in te virtutem meam, ut annuntietur nomen meum in universa terra. Ad Rom. 9.

Justificati estis in nomine Domini nostri JESU CHRISTI. 2. Ad Corinth. 5.

Ut clarificetur nomen Domini nostri JESU CHRISTI in vobis, & vos in illo. 2. Ad Thessal. 1.

Ipsi audivimus, & scimus, quia ipse est Salvator mundi. Joann. 4.

Ego sum JESUS, quem tu persequeris. Act. 9.

Qui est Salvator omnium hominum. 1. Ad Tim. 4.

Deus misit filium suum Salvatorem Mundi. 1. Jo. 4.

Apparuit gratia Dei Salvatoris nostri omnibus hominibus. Ad Titum cap. 2.

Omnes gentes quascumque fecisti, venient, & glorificabunt nomen tuum. Psalm. 85.

Propter gloriam nominis tui, Domine, libera nos. Ps. 78.

Propitius esto peccatis nostris propter nomen tuum. Ibid.

Afferte Domino gloriam nominis ejus. Psalm. 93.

Gloriabuntur in te omnes, qui diligunt nomen tuum. Psalm. 5.

Exempla, & figuræ Antiqui, & Novi Testamenti.

Nomen quod Deus imposuit Angelo, quem dedit populo suo, ut ab eodem regerentur figura est nominis Jesu.

LEgimus Exodi capite 33. Deum excitare volentem populum suum ad legem suam observandam, promisisse se daturum illis Angelum, a quo tamquam duce regerentur, ideoque serio eum ipsi debitum adhiberent honorem, quoniam ipse illi daturus erat nomen suum tamquam arrham eorum, quæ ipse pollicebatur. *Et erit nomen meum in illo*. Imbecillis figura fœderis, quod dignatus est Deus cum hominibus percutere. Deus qui illos cælo creavit, vult eos æternum beatos efficere in hac terra promissionis; neque satis esse putat in scripturis suis indigitare illis viam, quam sequi debent illuc perventuri: nam videns viam, quæ illuc adducit arduam, & difficilem esse, & plerisque ignotam, ac periculis, atque erroribus plenam; dedit illis non solum Angelum ducem, sed Regem Angelorum, qui illis præiret, ac eos tuto deduceret. Sed quoniam prævidebat inter eorum multitudinem qui hanc viam sequuntur, & qui ideo viatores appellantur, alios diffidere posse de promissionum suarum magnitudine, & alios de ducis sui fidelitate, Deus cito huic duci, & Angelo visibili nomen imposuit, quod illos confirmare posset, & nomen hoc est JESUS, Salvatorem significans. Nomen quod est velut pignus certissimum, ipsum promissi Fidem præstiturum esse, & consummaturum in Cruce, ubi hoc ipsum retinebit nomen id quod se executurum recepit excipiens illud; videlicet nos salvos esse facturum, & deducturum nos ad beatum hunc terminum, quo tendimus.

Tres spectabiles viri in lege veteri hoc nomine JESU appellati sunt.

Tres occurrunt spectabiles in veteri Testamento viri, qui hoc Salvatoris nomen, sed diversis de caussis adepti sunt. Joseph vocatus fuit Mundi Salvator eo quod Ægyptum universam a fame tutatus est. Josue fuit Israelitatum Salvator in bello contra populos, qui terram promissam occupaverant. Jesus Filius Sirach medicus erat, & opitulatus est populo Dei in iis morbis, quibus afficiebatur. En tres Jesus, vel tres Salvatores; Primus in fame, alter in bello, tertius in peste, ac ægritudine corporis. Sed unus fuit Dei Filius, qui salvos fecerit homines liberans illos a peccatis. *Ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum*. Hæc peculiaris est divini hujus hominis gloria. Pater non poterat gloriosius de illo consilium concipere; neque poterat Filius augustius Nomen recipere, quam hoc Salvatoris peccatorum.

Matth. 1.

Nomen quod Deus aperire noluit Patriarchæ Jacob, & Manue repræsentabat Nomen JESU.

Jacob Patriarcha cum nocte tota luctatus fuisset cum Deo, petiit ab eo quo nomine appellaretur: *Dic mihi quo appellaris nomine?* Cui nihil respondit, nisi: *Cur quæris nomen meum?* Quasi diceret, Nomen meum est ineffabile; & quid ad te attinet illud scire, quoniam illud nequis comprehendere? Manue in Judicum libro hoc ipsum quæsivit ab Angelo, qui Dei Majestatem repræsentabat. *Quod est tibi nomen?* qui non aliud tulit responsum, nisi: *Cur quæris nomen meum, quod est mirabile*, & humana mente incomprehensibile? Quis dubitare poterit, noluisse Deum aperire hoc pacto mirabilia, quod aliquando complexurum erat Nomen JESU, quod plurimi, iique gravissimi Auctores censuerunt idem esse, ac ineffabile nomen JEHOVAH quod proferre licebat nemini.

Genes. 32.

Judic. 13.

Mutatio nominis Abram in Abraham figura meriti Nominis JESU.

S. Chrysostomus inquit de nomine Abram, quo S. Patriarcha Abraham appellabatur, antequam circumcideretur, esse historiam de fide, & actionibus magni hujus Patriarchæ. Profecto ante circumcisionem Abram appellabatur, sed postquam accepit in corpore suo hunc characterem, incepit vocari Abraham deferens signum, ac mercedem magnitudinis virtutis suæ. S. hic Doctor animadvertit, Nomen JESU Salvatori impositum fuisse, cum subdidit se legi Circumcisionis: sed

adden-

addendum est, hoc illi impositum fuisse tamquam historiam earum rerum omnium, quæ fecit deinceps pro hominum salute. Unde conjicere licet, figuram, & veritatem perfecte conciliari, quoniam Apostolus asserit, Nomen JESU fuisse præmium humiliationis, quam pertulerat, ut fieret hominum Salvator.

Figura reverentiæ, quæ debetur Nomini JESU.

Judæi tanta reverentia colebant Nomen Jehovah, ut ne proferre quidem illud auderent, & ubi illud legentibus Sacra Biblia occurrebat, quod ad hanc quoque diem faciunt, in ejus locum proferebant Adonai. Tamen Summus Sacerdos illud gerebat in fronte in aureæ descriptum lamina, & semel tantum quotannis proferebat illud, cum in *Sancta Sanctorum* ingrediebatur. Et S. Thomas pluribus rationibus probat, nomen hoc illud esse, quod unum omnium maxime proprium sit Deo, eique conveniat. Verum si conferatur Nomen JESU cum nomine JEHOVAH, facile innotescet, illud plura in significatione sua complecti Mysteria: nominum duo maxima Religionis nostræ Mysteria, Trinitas, & Incarnatio in sacro hoc JESU Nomine continentur. Quapropter mirum videri non debet, si dicit Apostolus: *Donavit illi nomen, quod est super omne nomen, ut in nomine JESU omne genu flectatur, cælestium, terrestrium, & infernorum*. Et ad Ephesios. *Nomen super omne, quod nominatur non solum in hoc sæculo, sed etiam in futuro.*

Ad Philipp. 2.

Ad Ephes. 1.

Discrimen inter J. C. & alios, qui in lege veteri hoc nomine appellati sunt.

Verum est, ex Scripturis innotescere, plures gessisse nomen Salvatoris, cujusmodi sunt Patriarcha Josue, Josedech, de quibus locuti sumus, sed vere, & jure fatendum est Dei Filium nomen hoc fuisse promeritum, illum, qui non solum salvum fecit, vel in libertatem vindicavit, vel illuminavit populum peculiarem, quod alii fecerant, sed generatim omnes homines, qui non solum premebantur corporali fame, vel tyrannica Ægypti, vel Babylonis captivitate; sed qui sepulti erant in tenebris, & in umbra mortis, detenti sub servitute dæmonis, & peccati; acquisito illis jure ad Regni cælestis hæreditatem. Itaque omnes isti viri, quos narrat Scriptura Jesus vocatos fuisse, non nisi figuræ extiterunt JESU CHRISTI: non secus ac gratiæ, quas Judæorum populus per illos accepit, fuerunt duntaxat figuræ earum, quas homines per JESUM CHRISTUM sunt recepturi.

Similitudo, & oppositio inter mundi Salvatorem & Moysen Israelitarum liberatorem.

Ex omnibus legis antiquæ figuris exitus de Ægypto illa est, quæ magnificentius, ac pressius exprimit mysterium Redemptionis nostræ, quæ per JESU nomen significatur. Populus Israel ex diuturna erutus servitute fugit per mare rubrum, quo omnes illius hostes merguntur. Denique liberatur virtute virgæ crucem referentis. Multa sane inter duas hasce liberationes conveniunt; tamen magnam mihi videre videor oppositionem inter utrumque liberatorem. Vix Moyses eligitur futurus Salvator Israel, cum ex simplici pastore fit populi sui caput, & Deus Pharaonis. JESUS e contra vix iniit nos salvos faciendi consilium, & ad id vix JESUS vocatus fuit, cum, quamvis suapte natura Deus esset, & Rex jure nativitatis suæ, fit homo, & hominum omnium novissimus. *Desideravimus eum despectum, & novissimum virorum*. Moyses percutit Ægyptios, flagellis opprimit, & afficit plagis. Moyses virgam tenet manu, tamquam jurisdictionis insigne; JESUS CHRISTUS tamquam nocens cruci suffigitur. Denique Moyses cum populo per Erithræum mare salvatur, & JESUS CHRISTUS proprio Sanguine immergitur.

Isaiæ 53.

Josue illustris fuit Salvatoris figura, & JESUS vocatus est.

Josue una fuit ex præstantissimis figuris Salvatoris Mundi, & ex numero eorum, qui ex nomine ejus vocatus fuit. Hoc Duce Judæi terram promissam ingressi sunt; nomen ejus tanti fuit apud Deum, ut Deus ipse illi obedire voluerit: *Obediente Domino voci hominis*. Propterea Tertullianus adversus Marcionem ait, magnum hunc virum, qui figura erat JESU CHRISTI, qui venturus erat ad homines salvos faciendos, JESUM fuisse appellatum. Sed potentia Filii Dei hoc nomen ferentis, quod sibi Sanguinis sui effusione comparavit, tanta est, ut Ecclesia petat quidquid obtinere cupit per merita JESU CHRISTI, & ipse testetur, quidquid ipsi in nomine suo petierimus a Patre, nos esse consecuturos.

Josue 10.

Excellentia nominis JESU impositi Filio Dei die circumcisionis ejusdem.

Mos erat Judæorum filiis nomen imponere ipsa die Circumcisionis eorum. Non erat hoc Dei præceptum, sed consuetudo innixa exemplo Abram, quem Deus vocavit Abraham, cum eidem circumcisionem præcepit. Quomodocumque sit, hoc factum est cum Filio Dei: *Postquam consummati sunt dies octo, ut circumcideretur puer, vocatum est nomen ejus JESUS, quod vocatum est ab Angelo priusquam in utero conciperetur*. Hæc circumstantia non sinit nos dubitare quo minus magna in hoc Nomine continerentur Mysteria. Et profecto continet id quod de Messia gloriosissimum prædictum fuerat: quandoquidem secundum Isaiam vocandus erat *Emmanuel*, videlicet *Deus nobiscum, admirabilis, Deus fortis, Pater futuri sæculi, Princeps Pacis*. Sed omnia hæc nomina, eorumque similia non nisi Nomen JESU significant, hoc est Salvatorem.

Luc. 2.

Is. 9.

Ethnici Diis suis numquam Salvatoris nomen dedere.

Nunquam superstitio Diis gentium detulit titulum Salvatoris. Hic uni reservabatur JESU CHRISTO, & proprie ad illum pertinebat. Ethnici, sicut palam S. Augustinus ostendit in admirabili tractatu de Civitate Dei, Ethnici potius erant Deorum suorum Salvatores, quam ab illis salvarentur; nos vero Christiani, addit ille, adoramus Deum, & Deum Salvatorem; & ex duabus hisce qualitatibus altera ad alteram eliciendam conducit; quia scimus Deum nullis pepercisse sumptibus, ut nos salvos faceret, quia noster erat Deus & dubitare non possumus, utrum sit Deus noster, nec ne; quia nos salvos facere voluit pretio sanguinis sui.

Nomen JESU acceptum fuit a Verbo Incarnato.

Ambigi nequit, utrum Nomen hoc acceptum sit, nec ne Filio Dei, quandoquidem prætulit illud omnibus titulis honoris, quos illi tribuebat divina Filiatio, & omnibus magnificis elogiis, quæ Prophetæ eidem ante nativitatem temporalem ejus ei detulerunt. Quapropter secundum S. Hieronymi mentem hoc illi fuit loco mercedis congruæ omnibus humiliationibus crucis suæ, omnibusque vitæ laboribus. Ideo in ipsa etiam cruce detulit illud, tamquam honoris diadema; cumque passus fuisset a Judæis sibi coram Pilato Regis titulum denegari, passus non est sibi negari Nomen JESU; quamobrem in universa terra hoc prædicari voluit, quia nihil naturæ magis consonum est, quam gloriari de nominibus illis, quæ nobis virtus nostra peperit, potius quam de illis, quæ nobis fortuito contigerunt, vel ex generis nobilitate obtinuimus.

In institutione Christianæ Religionis Apostoli eo operabantur miracula.

Rabbinorum error erat censere nihil esse impossibile illi, qui sciret, uti opus est, proferre nomen Jehovah; & huic nihil non cessurum e sententia; & Moysem, cum secretum hoc didicisset, tot retulisse victorias, quot prælia commiserat, & in Ægypto ea omnia, quæ legimus, operatum fuisse miracula: Salomonem, eo quod Nominis hujus vim non ignorabat, nihil ignorasse, quod esset in rerum natura, ac tandem omnia miracula, quæ Prophetæ veteres operati fuerant, accepta referenda esse modo, quo nomen hoc proferendum esse cognoverant. Hoc inane erat commentum; sed constans est veritas, miracula omnia, quæ operabantur Apostoli ad Religionem instituendam, & confirmandam, qualia sunt cæcis oculorum aciem, surdis aurium usum reddere, mortuos ad vitam revocare facta fuisse virtute Nominis hujus Omnipotentis, quemadmodum ipsi palam prædicabant: *In Nomine JESU surge, & ambula*, dixit Sanctus Petrus Paralytico. Et quin necesse sit alia congerere exempla, dicere satis est, admirabile hoc nomen fuisse velut instrumentum, quod Salvator ipse reliquerat ad operanda insignia miracula, ut inde omnes populi potestatem, & Magistri sui divinitatem cognoscerent. *In nomine meo dæmonia ejicient, linguis loquentur novis* &c.

Act. 3.

Marc. 16.

Primi Fideles gaudebant pati pro Nominis hujus confessione.

Primis Salvatoris Discipulis Sanctum hoc nomen insculptum erat in corde; nam ut Sacer Textus ait, gloriæ sibi vertebant omnia contumeliarum, & cruciatuum genera subire, ut illud profiterentur, & coram judicibus, atque tyrannis prædicarent. *Ibant gaudentes a conspectu concilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine JESU contumeliam pati.*

Act. 5.

Applicationes quorumdam Scripturæ locorum ad hoc argumentum.

Cum Dei Filius inciperet circumcisione Salvator, & Nomen assumere, statim a nativitate nos differre non debemus salutis nostræ curam.

Postquam consummati sunt dies octo, ut circumcideretur puer, vocatum est nomen ejus JESUS. Luc. 2. Ubi tempus accessit, Salvator legem adimplere non distulit. Cur nolim hac in re sequi exemplum JESU? Video equidem serius opus mihi saluti meæ esse cooperandum. Quod video JESUM pro me facientem, ut salvet me, revocat mihi in mentem, hoc faciendi necessitatem. Sentio equidem hoc sine difficultate fieri non posse; sed hoc differre, quid proderit? Hodie vult Deus, ut serviam illi, non in crastinum; differre jam est legi ipsius adversari, imperat enim, ut in præsentiarum obediam. Ubi confiteor, Deo aliquando serviendum esse, & statim illi non servio; misere mihi met adversor: non ne hactenus satis abusus sum tempore? Nonne satis mihi fuit temporis, ut cognoscerem, me omnia a Deo obtinuisse, & me unice Deo omnia debere? Tempus, dies, momentum jam venit: *Postquam consummati sunt dies octo*. Heu! Numquid octo duntaxat præterierunt dies, antequam adeo essentialia munera adimplerem? Numquid octo anni duntaxat? an potius totum fere vitæ meæ spatium? & quod superest, fortasse non erit satis prolixum, ut defleam præteritos errores meos. Sed dignatur Deus hoc oblivioni tradere, dummodo hodierna die illi obsequi incipiam. Vult etiam esse Salvator meus; dummodo hodierna die velim salvus fieri.

Nomen JESU continet quidquid magnificum, & gloriosum de Messia Prophetæ cecinerunt supra.

Donavit illi nomen, quod est super omne nomen. *Ad Phil.* 2. Sæpe admiratus sum, quod cum Isaias instituerit recensere gloriosos Messiæ titulos, visus sit oblivisci præstantissimum, gravissimum, & gloriosissimum. *Vocabitur nomen ejus admirabilis, consiliarius, Deus fortis, Pater futuri sæculi, Princeps Pacis*. Hæc quidem magna sunt nomina, sed magne Propheta, ubinam illud est, quod est super omne nomen? Isaiæ meminerat,

S. Ber-

S. Bernardus ait, per horum nominum varietatem explicare magnalia, quæ nomen JESU complectitur; exprimendo omnes hos illustres titulos, qui sunt decora officii Salvatoris. Si enim est *Admirabilis*, talis potissimum est ineffabili unione duarum harum naturarum toto Cælo distantium, quæ adorabilem JESU personam componunt. Si Dei *Consiliarius* vocatur, hoc fit, quia quatenus Salvator particeps est Consilii Altissimi, ut cognoscat prædestinatorum ejus negotia. Si *Fortis* dicitur, ideo hoc vocatur nomine, quia quatenus Salvator mortem, infernum, & peccatum vicit. Quatenus JESUS est *Pater futuri sæculi*, quia moriendo parit vitam immortalem. Est autem *Princeps Pacis*, quia quatenus JESUS, & Salvator Sanguine suo pacem conciliat cælum inter, & terram; ita ut omnes speciosi tituli, quorum meminit Isaias, non aliud sint, nisi totidem radii, qui magnum, & augustum Nomen JESU circumdant.

Suavitas, aliæque proprietates Nominis JESU oleo comparatæ.

Oleum effusum nomen tuum. Cantic. 1. Sponsa Canticorum ait, Nomen dilecti sui effusum esse instar olei, quia ut S. Bernardus ait, instar olei *lucet, pascit, ungit*. Illustrat mentem, eamque luminibus replet; infert in animas simplices ipsum colentes intelligentiam omnium veritatum Religionis; *Lucet prædicatum*, seu nutrit animas, quæ meditantur illud, & adorabilia, quæ in eo continentur, Mysteria. Pietas cor inane relinquit, nisi Nomini JESU innitatur. Cum Veneratione prolatum instaurat robur, & fervorem virtutis; *Pascit meditatum*. Nomen est, in omnibus necessitatibus invocandum, quia inferno terribile est, & amovet tentationes. Nomen hoc adorabile toties in Ecclesia repetitum, quod in omnibus Mysteriis, Sacramentis, cæremoniis invocatur, est quodammodo anima totius Sanctitatis, & earum rerum omnium, quæ in Religione sunt maxime venerabilia.

Nomen JESU præ ceteris Incarnato convenit Verbo, & melius exprimit naturam, & perfectiones ejus.

Quod est Nomen ejus, aut Nomen Filii ejus? Si nosti. Prov. 30. *Si nosti*. Utique, novimus; quia placuit Deo illud revelare nobis, ac nobis tradere cognoscendum. Nomen Verbi hujus Incarnati est JESUS; & sicuti nullum est Nomen, quod perfectius explicet Naturam Patris, quam Verbum, quod est imago substantialis omnium perfectionum illius; ita nullum est, neque esse potest, quod melius repræsentet dignitatem, officium, & perfectiones Incarnati Verbi, quam Sacrum Nomen JESU. Non igitur Sapiens ultra quærat: *Quod est Nomen ejus, aut Nomen filii ejus?* Eterum ecce illud, quod ei Pater Æternus imposuit, & quod ipse ceteris prætulit, tamquam expressionem eorum omnium, quæ in eo potissimum emicant. Cum enim illum Salvatorem dico, simul concipio, JESUM, hæc significantem, esse unicum Æterni Patris Filium, manu ejus unctum, atque sacratum, ideoque Regem, & Dominum dominantium; *Rex regum, & Dominus dominantium*. In hoc JESU agnosco, & colo cum S. Paulo illum, qui Angelorum omnium est Caput, illum, per quem creata sunt omnia; & hoc pacto Nomen hoc est super omne Nomen. Itaque hoc illud est, quod universa pedibus subjecit suis, quod meritum est omnium creatarum rerum obsequia: *Ut in nomine JESU omne genu flectatur cælestium, terrestrium, & infernorum*; quorum oportet, ut coram illo, qui hoc gerit Nomen quidquid in natura præstantissimum est, Angeli, homines, Cælestes Intellectus in genua procumbant, eique exhibeant obsequia parum ab annihilatione remota.

1. Ad Tit. 6.

Ad Philipp. 2.

Per hujus Nominis glorificationem Pater clarificavit Filium in præmium honoris, quem Filius hic illi præstiterat.

Pater ego te clarificavi super terram, & tu nunc clarifica me. Joann. 17. Hæc est oratio, quam obtulit Patri suo JESUS antequam proficisceretur ad mortem; ubi considerare possumus, quid illi responderit Pater: hoc æquum est, & jam feci, & adhuc faciam in tempore, & in æternitate. Volo Nomen tuum in Cælo, in terra, & apud inferos coli, & quotiescumque prolatum fuerit in Magnitudinis tuæ documentum omne genu flecti: *Ut in Nomine JESU, omne genu flectatur Cælestium, terrestrium, & infernorum*. Preces omnes, quæ mihi fient in Nomine tuo, exaudiam. Volo creata omnia tuis legibus obsequi, linguas omnes de tuis laudibus loqui, ac te ab omnibus veluti Salvatorem haberi. Verbo, nomen tuum eo haberi in pretio, & iis honoribus coli, quibus meum. Hoc fiet; fierique in omnem æternitatem videbimus. Hic honor est, quem pro illo, quem mihi procurasti, retribuo: *Et clarificavi, & iterum clarificabo*.

Hoc Nomen ex D. Paulo est præmium obedientiæ Patri præstitæ.

Propter quod & Deus exaltavit illum, & donavit illi Nomen, quod est super omne Nomen. Ad Philipp. 2. Sanctus Paulus nobis repræsentat Nominis hujus Majestatem, tamquam præmium obedientiæ Salvatoris. Hic infinite humiliaverat se obediens severitati legum ejus, ejusque præceptis; Pater vero in præmium dedit illi Nomen nominum omnium præstantissimum. Sed quamvis videatur Apostolus referre mercedem hanc ad extremas mortis ejusdem humiliationes, pertinet quoque ad primas vitæ ipsius obedientias, eam vero præsertim, quam exercuit sese Circumcisionis legi subjiciens. Nomen hoc duplici Sanguinis genere imbutum fuit, primi illius, quem effudit in hoc doloroso mysterio, & alterius, quem de Cruce effusurus est, cum hoc discrimine, quod Deus hodie tribuit hoc Nomen Filio; post mortem vero, & resurrectionem suam, Nominis gloriam daturus est. *Nomen JESU obedientiæ remuneratio est*, S. Bernardus ait; videlicet remuneratio obedientiæ, quam præstat Legi Circumcisionis, & Patris imperio, quo jubetur mori statim ac vivere incipit.

Quanti hoc Nomen steti Filio Dei.

Non corruptibilibus auro, vel argento redempti estis, sed pretioso Sanguine quasi Agni immaculati. 1. *Petr.* 1. Quæ recens ratio animarum redimendarum, non usus est auro, aut argento, neque corruptibili aliqua pecunia, quæ in humano adhibeatur commercio; sed suum effudit Sanguinem, cujus vel minima gutta pluris æstimanda est, quam omnes possibiles Mundi. Illum fundere cœpit fere statim ac vivere incepit, eumque ad extremam usque guttam effundet in cruce per inhumana supplicia. Sed in solo Nomine JESU colligit Sanguinem hunc, quem effudit in præsepio, & in cruce propter salutem nostram, quoniam hoc Nomen Salvatorem significat, & inevitabiliter eum adigit ad illud promerendum, & adimplendum per hunc Sanguinem. Heu! Salvator mi, quam caro tibi Nomen hoc stat pretio! Quam pretiosum esse debet tibi, quandoquidem Sanguinis, vitæ, laborumque tuorum pretio comparasti!

Nomen JESU caussa est mortis ejus, ut habet titulus Pilati jussu in cruce affixus.

JESUS Nazarenus Rex Judæorum. Joann. 19. Hæc fuit epigraphes, quam Pilatus jussit affigi Cruci Salvatoris Mundi. S. Ambrosius considerans sacrum JESU Nomen, quod videbat cum aliis titulum hunc componentibus, animadvertit Pilatum dixisse Judæis, se nullam mortis caussam deprehendere in hoc viro, qui ad seipsum ductus fuerat, ut ab eo damnaretur; & nihilominus Evangelista de cruce loquens ait, hunc fuisse caussam mortis ipsius. Pater laudatus inquit; *Lego super caput caussam illius mortis scriptam*. Salvator in se nullam habet caussam, innocens est, sed in Nomine suo mortis suæ caussam gerit. Nomen JESU illum morte damnat, quod illum obligat homines salvare, & subire mortem, ut vitæ gratiam tribuat illis, qui ejusdem jacturam fecerunt per peccata &c.

Matth. 19

In Nomine JESU & meritis hujus omnem salutis spem nobis esse collocandam.

Non aliud Nomen est sub cælo datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri. Act. 4. In hoc Nomine JESU, & in meritis illius, qui illud propter nostram salutem accepit, spem nostram constituere debemus futurum ut aliquando salvemur: hoc in sensu accipienda sunt hæc S. Petri verba, cum ait, non aliud nomen datum fuisse hominibus, per quod possint salutem nancisci: per hoc nobis fidenter accedendum esse ad Deum, nobis viam patere ad cor illius, & gratias ab eo per idem esse petendas. Nos opem ejus implorare; & re ipsa per sacri hujus Nominis invocationem obtinere, quemadmodum ipse pollicetur: *Quidquid petieritis Patrem in Nomine meo dabit vobis*. Propter solemnem hunc, validamque promissionem Origenes Nomen JESU vocat nomen omnipotentiæ, quæ æque in cælo, ac in terra se extendit; in cælo quidem, ut illud suis beneficiis aperiat; in terra vero, ut inde inexhaustum detrahat imbrem gratiarum, & benedictionum. Quapropter Ecclesia, quæ callet omnipotentem hujus Nominis virtutem, vult hoc semper versari in ore, & corde ministrorum suorum; ideoque est velut anima animans, & sanctificans augustissima Mysteria; hac denique ex caussa jubet, nullam precationem institui, quæ hoc adorabili Nomine non concludatur, ad certum effectum illius efficiendum.

Joann. 19.

Fidelis sermo, & omni acceptione dignus, quod CHRISTUS JESUS venit in hunc mundum peccatores salvos facere. 1. *Ad Titum* 1. Verbum consolatione plenum! nuntium omnibus lætitiæ, & alacritatis sensibus excipiendum! Dei Filius venit in terram, non tamquam judex, vel vindex humanorum scelerum, qualiter in sæculorum fine venturus est; non tamquam terribilis domitor ad omnes populos sibi subjiciendos, ac inferendum quocumque Nominis sui terrorem, non denique qualem Judæi comminiscebantur ad eos de barbarorum dominatione, & jugo liberandos, sed ad illos de æterna calamitate eruendos: *Venit JESUS peccatores salvos facere*. En unice ad quid venerit. En caussa, quæ illum de cælo in terram detraxit. Hoc est gloriosum illud consilium, ad quod exequendum accessit. Ita ut si, uti decet, illius mentem assequimur, nunquam nobis Sanctum hoc JESU Nomen sit proferendum, vel ab aliis proferri audiendum, quin spem concipiamus misericordiæ Dei, qui in Mundum non venit, neque Salvatoris nomen assumit, nisi ut mulceat timores nostros, & auferat diffidentiam, quam habere possemus de sincera illius nos salvos faciendi voluntate; & sicuti S. Bernardus olim dicebat, se non posse cogitare augustum hoc Nomen, quin menti ejus occurreret infernus domitus, dæmones subacti, cælum apertum, gratiæ large effusæque concessæ: similiter nunquam meminisse debemus Nominis JESU, nisi eo detegamus certitudinem misericordiæ, cujus arrha est, quidam Sanctus Pater ait: *Misericordiæ pignus nomine portat*.

1. Ad Tim. 1.

Oratio a Salvatore u. Na-

Quid facies Nomini magno tuo? Josue 7. Mecum reputans,

[margin: ... nen JESU est ... cui sit nobis.]

putans, Domine, quo tibi stet pretio sanctum, & adorabile Nomen tuum, simul intelligo, quanto tibi simus in pretio, eumque nulli peperceris sumptui, ut illud tibi comparares, nihili tibi antiquius sit, quam nostra salus. Sed quoniam tu non salvas me sine me, pariter sine te salvari nequeo. Adhibe virtutem Sanguinis tui, omnemque gratiæ tuæ vim, cujus præmium est, ut utrinque efficax hoc Nomen efficias; neque privet felicitate, quæ simul est effectus, & medium ad id obtinendum. Hoc in sensu audeo tibi dicere cum insigni hoc Exercituum Imperatore, qui tuum gessit nomen, & quo usus es, ut salvum faceres populum tuum: *Quid facies Nomini magno tuo?* O magne Deus! quid proderit tibi tanto pretio comparasse Nomen hoc, si permiseris, ut hoc Nomen inane sit habita nostrum ratione? Nos sumus divitiæ tuæ, acquisitio tua parta sudoribus, lacrymis, & Sanguine tuo; si permiseris nos privari fructu passionis tuæ: *Quid facies Nomini magno tuo?* Quæ utilitas erit Sanguinis tui; & quomodo vocari poteris Salvator secundum omnem præclari Nominis hujus significationem? Sed nos ipsi, si eo processerimus, ut illum frustremur eo fructu, quem exoptavit, si reddiderimus hoc Nomen inutile culpa nostra; si tanto hoc abusi fuerimus bono, nonne hoc erit evertere unicum spei nostræ præsidium; namque sicut Apostolus inquit, non aliud est Nomen, neque alius Salvator, a quo nos salvos factum iri speremus.

[margin: Magnitudo JESU per Nomen hoc repræsentata.]

Vocabis Nomen ejus Jesum &c. Luc. 1. JESUS magnus erit, sed infinitæ magnitudinis; magnus vita, magnus doctrina, magnus operibus, & verbis; magnus sanctitate, Sapientia, auctoritate, & potentia. Taliter erit hominis Filius, ut sit etiam vere Altissimi Filius. Denique Deus Pater constituet illi regnum æternum in domo Jacob; videlicet in Electis, qui super terram, legibus ejus submissi, deinde cum illo regnabunt in cælo.

PARAGRAPHUS IV.

Loci, & sententiæ Sanctorum Patrum hujus argumenti.

QUid est JESUS nisi Salvator? ergo JESU propter temetipsum, fac mihi secundum Nomen tuum. S. Augustinus, vel alius Auctor in Meditat. c. 39.

JESU est Nomen dulce, Nomen delectabile, Nomen confortans peccatorem, & Nomen bonæ spei. Idem ibid.

O bone Domine! si admisi unde me damnare potes, tu non amisisti unde salvare soles. Idem ibidem.

Salvatorem suum fecerunt, reprobi *damnatorem suum.* Idem ibidem.

Scio, Domine mi, quia ex hoc quod me fecisti, debeo tibi meipsum, & quia redemisti, deberem plus quam me si haberem. Idem ibidem.

JESUS meus, & omnia! Ambros. lib. de virginib.

Christus dedit semetipsum redemptionem omnibus nullo excepto. S. Prosper.

Misericordiæ pignus nomine portat. Gregorius Nyss.

Nomen continens totum bonum. D. Chrysostomus.

Nomen Jesu, nomen Omnipotentiæ. Origenes.

Hoc Nomen Domini sit benedictum in secula, quod iram avertit, quod maledictum abstulit, quod dæmones terruit. Idem in c. 1. Jobi.

Multi nunc JESUS dici possunt, non tamen substantialiter, sed nuncupative. Greg. Hom. in c. 11. Marci.

Maria genuit Salvatorem, & vocavit Nomen ejus JESUM, quia in hoc nomine deitatis adoratur tota Majestas. Chrysologus.

Si mortem times, vita est; si in cælum tendis, via est; si febribus æstuas, salus est: si alimento indiges, cibus est: si labore opprimeris, requies est; si in certamine versaris, corona est. Ambrosius.

Ne creatura ulla gloriam sibi nostræ redemptionis usurparet, neve eas tamquam redemptricem veneremur, & non soli Deo tanti operis gratias referremus, hanc gloriam ipsemet Salvator noster esse voluit. Anselm. lib. 1. Cur Deus homo.

JESUS Salvator interpretatur, anima mea liquefacta est in sermone isto. Quid tam necessarium perditis, quid tam optabile miseris? Alioquin unde salus, vel salutis spes in isto afflictionis loco! Bernard. in serm. 6. in vigilia Nativitatis.

Non enim ad instar priorum meus iste JESUS Nomen vacuum, aut inane portat: non est in eo magni Nominis umbra, sed veritas. Idem serm. 1. de Circumcis.

Unde putas in toto orbe tanta, & tam subita fidei lux, nisi de prædicato JESU? Nonne in hujus fidei luce vocavit nos Deus in admirabile lumen suum. Idem serm. 15. in Cant.

Vocatum est Nomen ejus; vocatum plane non impositum, nempe hoc ei Nomen ab æterno, a natura propria habet, ut Salvator, innatum est ei hoc Nomen, non inditum ab humana, vel Angelica creatura. Idem serm. 2. de Circumc.

Nomen ejus gloria ejus. Idem.

Nomen JESU obedientiæ remuneratio est. Idem.

Nihil ita iræ impetum cohibet, superbiæ tumorem sedat, extinguit libidinis flammam, sitim temperat avaritiæ, quam invocatio Nominis JESU. Idem.

PARAGRAPHUS V.

Quid ex Theologiæ fontibus hauriri hoc in Argumento possit.

[margin: Quid significet Nomen JESU. Quis illum dederit, cui, & quare.]

JEsus est Nomen proprium illius, qui simul & Deus, & homo est, & Nomen hoc Salvatorem significat. Nomen hoc illi neque casu aliquo, neque ex voluntate, & hominum consilio, sed Dei jussu, & imperio impositum est, quod docemur verbis, quæ Angelus Mariæ dixit: *Ecce concipies in utero, & paries Filium, & vocabis Nomen ejus JESUM.* [margin: Luc. 1.] Idemque Angelus præcepit Joseph, ut puero hoc Nomen imponeret, docuitque, cur ita esset vocandus: *Joseph fili David, noli timere accipere Mariam conjugem tuam, quod enim in ea natum est, de Spiritu Sancto est: paries autem Filium, & vocabis nomen ejus JESUM, ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum.* [margin: Matth. 1.]

[margin: Pater æternus Filio suo hoc Nomen imposuit.]

Putandum non est, Angelum, vel Mariam Virginem, vel Sanctum Joseph imposuisse Verbo incarnato augustum hoc Nomen; non enim imponi potuit nisi ab æterno Patre; nam quantumvis sit puer, adeo egregias habet perfectiones, & supra cognitiones spirituum sublimiorum, ut creatura nulla, vel in cælo, vel in terra par sit excogitando Nomini, quod ejus exprimat excellentiam. Dei igitur unius erat illum ex Nomine appellare, quoniam ipse unus illum cognoscit, quippe Filium suum, & novit propter quid carnem assumpserit. Quamobrem S. Bernardus asserit juxta Scripturæ sanctæ fidem, Nomen hoc illi proprie impositum fuisse, cum fuit circumcisus, sed illud secum de cælo attulisse, & declaratum duntaxat fuisse die circumcisionis.

[margin: Cur Filius Dei acceperit Nomen JESU incruenta circumcisionis suæ operatione.]

Mos erat Judæorum Nomen cum circumcisione infantibus dare. Ideo voluit JESUS CHRISTUS, ut sanctum Nomen suum, quod Salvatorem significat, scriberetur in carne sua cum eodem Sanguine, quem aliquando effusurus erat pro salute nostra; cum enim JESUS CHRISTUS sit essentialiter mundi salus, nascens appellandus erat Nomine, quod statum ejus deceret. Sed Verbum Incarnatum est vera salus animarum nostrarum: habet ab ipsa natura sua quidquid significat Nomen JESU, & voluit Nomen hoc publicari eodem die, qua effudit Sanguinem suum in circumcisione, quo Sanguis hic futurus erat omnium vulnerum nostrorum medicina.

[margin: Quam apte gloriosum hoc Nomen impositum fuerat Filio Dei. D. Thom. 3. p. q. 37. art. 2.]

Adorabile Nomen JESU, quod Salvatorem significat, aptissime impositum fuit JESU CHRISTO: docet S. Thomas; non solum quia Angelus illud beatæ Virgini, & S. Josepho predixerat; verum etiam quia ille, cui inditum fuit, receperat magnificum gratiæ munus homines omnes salvos faciendi. Hæc sunt Sancti hujus Doctoris verba, & sicuti JESUS CHRISTUS divinitus receperat per hypostaticæ unionis gratiam potestatem omnes homines salvandi, adorabile Nomen JESU, quod exprimit hoc donum, & singularem hanc gratiam aptissime illi cælitus impositum fuit. Præterea, ut alii quidam loquuntur Theologi, nominandus erat homo Deus compositum duarum naturarum in una, eademque persona subsistentium. Redemptor, Reparator, Mediator. Creaverat Deus novum, quod nunquam visum fuerat super terram. *Novum creavit Dominus super terram, femina circumdabit virum.* [margin: Jerem. 31.] Inveniendum igitur erat Nomen novum, hactenus inauditum: *Et vocabitur Nomen novum, quod os Domini nominabit.* [margin: Isaia 62.] Opus erat nomine, quod non significaret Deum solum secundum aliquam perfectionem, veluti *Jehovah, Adonai, Eloi*, neque hominem solum, ut *Adam, Abraham* &c. neque simpliciter hominem Deum, ut *Emmanuel*, sed quod exprimeret perspicue, & distincte officium, & qualitatem Salvatoris: *Vocabis Nomen ejus JESUM: ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum.* [margin: Matth. 1.] Hinc sequitur, augustum hoc Nomen esse Nomen proprium, & distinctum JESU CHRISTI.

[margin: Hoc Nomen JESU quadrare potest justa omnem significationis suæ latitudinem.]

Ad salvandos homines, satisfaciendum erat justitiæ Dei læsi, & opus erat illi veniam mereri, qua erant indigni. Sed Deus solus satisfacere non poterat, quoniam ipse læsus erat, & sibi satisfieri flagitabat. Homo solus satisfactionem præbere non poterat propter indignitatem suam; & quia divina justitia non nisi per integram satisfactionem placari poterat. Opus igitur erat homo Deus, qui in se satisfaciendi provinciam reciperet, ut divinitate tribuente pretium, atque valorem actionibus hominis, solutio par esset debito. Quis autem non videt hæc omnia mirum in modum significari Nomine JESU, quod hac de caussa aliis tribui non potest secundum omnem significationis suæ latitudinem?

[margin: Deus unus imponere potuit hoc Nomen Verbo.]

Necesse erat, ut Deus Filio suo Nomen imponeret; quia unus ipse illum perfecte cognoscit, & Nominis impositio supponit rerum cognitionem; quamobrem S. Dionysius dixit, Deum omnibus, præterquam sibi

esse

esse ineffabilem, quia omnibus præterquam sibi est incomprehensibilis: *Nemo novit filium nisi Pater, neque quis patrem novit nisi filius.* Nemo ergo poterat Filio Nomen dare, nisi Pater æternus, qui illum perfecte noverat, & quatenus Deum, & quatenus hominem; & omnes ejus perfectiones, quæ utramque naturam decebant. Hinc S. Bernardus asserit; Nomen hoc essentiale esse Incarnato Verbo, ac esse titulum proprium naturæ illius. *Nempe hoc ei Nomen est ab æterno, a natura propria habet, ut sit Salvator; innatum hoc ei Nomen, non inditum ab humana, vel Angelica creatura.*

Matth. 4.

Nomen JESU complectitur omnes divinas perfectiones, sicuti hæ contulerunt aliquid ad hujus Nominis dispositionem.

Nomen JESU; Nomen est Sapientiæ, Nomen potentiæ, Nomen justitiæ, Nomen misericordiæ. Quamobrem nemini stuporem injicere debet varietas, nominum Messiæ occurrentium in Prophetis; quoniam omnia in Nomine JESU continentur. Cum dicis JESUM dicis Omnipotentem; quomodo enim homines salvare posset nisi infinita esset ejus potentia? Cum dicis JESUM dicis justum; quomodo enim satisfacere posset justitiæ Dei læsi, & contra homines irritati, si justus non esset? Cum dicis JESUM dicis Emmanuel, hoc est, *Nobiscum Deus:* quomodo enim Salvator esset, nisi simul & Deus esset, & homo? Hinc liquet Divinam Sapientiam hoc Nomen invenisse; & omnes alias perfectiones ad id contulisse. Omnipotentia, exempli gratia, voluit Messiam vocari Omnipotentem; *Omnipotens Nomen ejus.* Justitia suum illi Nomen dare voluit; & induxit Jeremiam dicentem: *Hoc est Nomen, quod vocabunt eum, Dominus justus noster.* Misericordia, cum coegisset Verbum ad humanam carnem sumendam per Isaiam dixit: *Vocabitur Nomen ejus Emmanuel, nobiscum Deus.* Tamen existimandum non est inter divinas perfectiones litem obortam fuisse, ut singulæ Incarnato Verbo Nomen darent: Omnes perfectiones in Deo conjunctæ sunt, vel potius una tantum sunt essentia, eademque caussa, cujus effectus sunt multi, & universæ consenserunt, ut homo Deus JESUS nuncuparetur.

Exod. 15. Jerem. 23. Isaiæ 7.

Extensio significationis Nominis JESU quatenus Salvatoris omnium hominum.

Salvatoris nomen Dei Filio impositum, in tota latitudine vi, & sublimitate significationis suæ assumendum est; quod innuit Evangelium per hæc verba: *Ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum.* Primum quidem Israelitis promissus fuerat Messias Salvator, quæ promissio multoties, & infinitis figuris deinceps fuit instaurata. Sed nihilominus omnes terræ gentes erant populus illius, quippe Pater æternus universas illi donaverat: *Dabo tibi gentes hereditatem tuam, & possessionem tuam terminos terræ.* Quamobrem sanctus senex Simeon illum inter ulnas tenens pari gaudio celebrat & lumen, quod illucescebat omnibus gentibus, & gloriam, qua Israel erat cumulandus. Profecto nemo privandus est luminibus solis hujus divini; quia secundum Sanctum Paulum Apostolum, vult Deus omnes homines salvos fieri, & ad veritatis cognitionem pervenire, quod intelligendum est adeo explicite de omnibus hominibus, quicumque sint, ut S. Paulus hanc afferat veluti caussam orandi pro omnibus; ita ut eamdem tribuat extensionem illis, pro quibus orandum est, & illis, quos Deus vult salvos facere. Adde his, Apostolum eumdem alibi etiam testari, JESUM pro omnibus mortuum esse, & inde argumentum elicere ad probandum omnes mortuos esse; innuentem eamdem extensionem pro omnibus; qui in Adam mortui sunt, ac pro omnibus, pro quibus JESUS CHRISTUS est mortuus.

Psalm. 2.

Virtus Nominis JESU & Salvatoris hujus divinitas in hoc apparuit, quod nos e peccatis nostris liberavit.

Titulus, & Nomen JESU divinius adhuc videbitur consideranti, quod adjicit Evangelium; *salvum faciet populum suum a peccatis eorum:* peccatum enim quodammodo malum est infinitum, sicut Deus bonum est infinitum. Ergo ad peccati malum perfecte avertendum; opus erat Salvatore, qui Deus esset, & sicuti divinitas continetur in qualitate Salvatoris, qui venit ad nos a peccatis nostris liberandos; hinc quidem nulla sunt adeo enormia peccata, neque ita innumerabilia, ut Salvatoris Sanguine detergi non possint, quia hic Sanguis est Dei: inde autem nullum peccatum ab Adam ad novissimum hominum, qui in terris apparuit, quod minime debeat justificationem suam Sanguini, & Nomini Salvatoris Dei. Denique ut verbo me expediam, quod ad salutem pertinet, nihil nisi per Salvatorem habemus, & per illum habemus, quidquid necessarium erat ad procurandam nobis plenam, uberamque reparationem injuriæ, quam nobis pepererat primi hominis peccatum, quod est reliquorum omnium origo.

Quomodo colendum sit Nomen JESU.

Operæ pretium est nosse, quo pacto colendum sit Nomen adeo Augustum, & Venerabile. Posito igitur, quod cultus, quem adhibemus Nomini non stet in exteriori verbi sono, quod profertur, sed migret ad personam quæ nominata est: Non litteræ, neque syllabæ coluntur a nobis, sed id quod per illas significatur; quemadmodum crucis adoratio refertur ad JESUM crucifixum; & Imaginum cultus ad Sanctos, quorum imagines sunt. Ita honor, qui adhibetur Nominibus, hic non subsistit; signa sunt, & imagines sonoræ, in quibus personas veneramur. Mos igitur laudabilis est, exteriori aliquo signo testari reverentiam, quæ debetur sacro Nomini JESU; & Supremus Pontifex Joannes XXII. largitus est ducentos Indulgentiæ dies illis, qui auribus excipientes hoc Nomen honorem illi testarentur signo aliquo exteriori. Et sane si colitur crux, quia repræsentat Salvatorem in ea crucifixum, cur adorari non poterit Nomen, quia personam repræsentat?

Deus Salvator est omnium hominum etiam reproborum. 1. ad Timoth. 4.

Constat, Dei Filium quodam in sensu Salvatorem esse hominum omnium, etiam reproborum, quoniam de illo dicit Apostolus, *qui est Salvator omnium hominum, maxime fidelium.* Si enim omnium, & præsertim fidelium Salvator est, aliquo in sensu est etiam Salvator Infidelium, qui nunquam salvabuntur. Sed inficias ire potest nemo illum magis proprio, & peculiari modo Salvatorem esse Fidelium, qui saluti suæ cooperantur per fidem, & bona opera, quam infidelium, qui culpa damnantur sua, & qui salvi fieri potuissent, si saluti suæ cooperari voluissent. Hac de caussa dicunt Theologi JESUM omnium hominum Salvatorem esse, *quoad efficaciam,* & Prædestinatorum *quoad efficientiam.* Salvatorem esse omnium quoad virtutem; non quoad effectum, quia non omnes hanc sibi virtutem applicant. Unde inferendum est in nostra potestate esse positum, nobis cum Dei gratia hanc applicare virtutem, ideoque in nostra potestate esse positum, quod JESUS CHRISTUS re ipsa sit Salvator noster. Talis ille cupit esse: *Vult omnes homines salvos fieri.* Si ergo vivimus in salutis nostræ contemptu, ac negligentia; nos illum ea re privamus, qua nihil ipsi est antiquius, qualis est, esse Salvatorem nostrum, & Salvatoris Nomen habita nostrum ratione deferre.

1. ad Timoth. 2.

In nobis situm est efficere, ut Dei Filius JESU vocetur juxta omnem nominis latitudinem. Serm. 14. de verbis Apostoli.

Omnia nomina, ac tituli, quos Deo tribuit Scriptura, illi absolute conveniunt, non autem relate ad nos, & nobis, ut ita dicam, invitis. Sine nobis ille est, qui est, etiamsi nollemus. Ille Dominus est, & sibi sufficiens: quidquid obnitamur. Omnipotens est, Justus, Admirabilis, Deus exercituum, etiam sine nobis; sed dicere possumus illum esse JESUM pro nobis, sine nobis non posse. *Qui fecit te, sine te,* S. Augustinus ait, *non salvabit te, sine te.* Sequitur ergo, sine nobis illum nunquam nobis Salvatorem futurum. Quid igitur agit peccator, cum perit, ac damnatur? Quantum in se est, eripit Filio Dei præclarum hoc Nomen JESU, & vetat, ne illi in omni significationis suæ latitudine conveniat.

Hunc Deum hominem revereri, & colere debemus, sub Nomine JESU & SALVATORIS.

Dei Filius coli, & adorari potissimum vult sub hoc Nomine JESU; ideoque huic nomini præsertim adnectere voluit orationum nostrarum ratificationem: *Amen dico vobis, quidquid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.* Vult, ut ita dicam, illas hac nota distingui: quod bifariam contingere potest; 1. Dirigendo preces nostras æterno illius Patri, ut in virtute Nominis Salvatoris, hoc est, in virtute meritorum, quæ hoc continet Nomen, ea nobis concedat, quæ petimus, sicuti facit Ecclesia omnes preces suas per Sanctum illius Nomen concludens. 2. Loquendo cum illo ipso sub hoc Nomine JESU, pro certo habentes invocationem hanc certissimam esse viam ad obtinendum gratiarum ejus subsidium.

PARAGRAPHUS VI.

Delecti ex Asceticis, recentioribusque Concionatoribus loci hujus argumenti.

Adaptio Nominis JESU Filio Dei a Patre dati aptissimum est ad præbendam Verbi Incarnati cognitionem.

Liquat nomina esse signa, & imagines rerum; ideoque instituta esse ad earum cognitionem tradendam, propriumque characterem connotandum. Hinc vulgo dicitur, Sapientum esse illa imponere. Quamobrem Deus, cujus infinita sapientia est, hominum parenti scientiam infunderat qualitatum, discriminum, ac naturalium proprietatum cujuslibet rei, ut illis nomen imponeret, quod in mentibus æquam imprimeret ideam ejus, quod erant. Verum cum hanc eamdem scientiam non communicaverit Deus ceteris hominibus, nomen, quod tribuunt rebus, ac præsertim reliquis hominibus sibi similibus, non semper rectum, veramque tribuit notionem qualitatum eorum, neque ejus, quod reipsa sunt; sed nihilominus confert nonnihil, ut cognoscantur, & alii ab aliis secernantur; ita ut cum illos nominari audimus, eorum ideam in nobis excitari sentimus, & nominatim cognoscimus de quo verba fiunt. Sed quidquid sit de ceteris nominibus, in quibus libido, vel sors vulgo majorem sibi vindicat partem quam ratio, & veritas, augustum, & adorabile Nomen JESU nequaquam impositum fuit sine cognitione caussæ ab illo qui falli non potest, & qui solus illum noverat, quoniam est Verbum suum incarnatum, quod cum voluerit manifestum facere Mundo, ut loquitur S. Paulus, donavit illi Nomen hoc, tamquam aptissimum ad illius cognitionem tradendam. *Auctor recens, & anonymus.*

Dei unius erat dare Nomē Verbo facto Homini.

Potentiæ Dei est sibi Nomen dare, & infinitæ ejus intelligentiæ prærogativa est unico verbo exprimere quid-

quidquid comprehendit ex se unico intuitu ; itaque dici potest hoc augustum Nomen JESU, quod hodierna die tribuitur Filio Dei, sensibilem esse expressionem æterni illius Verbi, per quod Deus, qui semel tantum locutus est, omnia comprehendit, & omnia expressit: certus enim sum, quicumque animadvertent characterem Divinæ eloquentiæ, cujus est multa paucis complecti, haud ægre crediturum, quemadmodum Æternum hoc Verbum præsentissima est productio infiniti illius intellectus, omnemque illius exhaurit fecunditatem ; similiter pulcherrimum fuisse sapientiæ suæ inventum, Incarnato Verbo tribuere Nomen, quod illud distinguere posset, & cognoscendum tradere quid erat, tempore eodem, quo se humiliat in Incarnatione recipiens formam peccati, & abscondens omnem magnitudinem, ac potentiam suam sub infirmitate pueri patientis, atque vagientis. *Idem.*

Filius Dei sumit sibi Nomen non a victis populis, aut dirutis urbibus, sed a populis quos salvos efficit.

Dei Filius non sequitur Regum, & Imperatorum exemplum, quibus nulla sapiunt nomina, nisi quæ desumunt ab effectibus furoris sui, & a populorum excidio. Urbs æquata solo, Provincia igni, ferroque vastata, dirutum Imperium locum tribuerunt eximiis titulis gloriæ, atque ambitionis eorum. Nomina mutuati sunt a Provinciis quas debellaverant ; sed in nominibus suis prætulerunt sanguinem, & lacrymas populorum. Heu! dicebat quidam Orator olim Magno Duci ; *Quanto justius es ab iis, quos servaveris appellari!* Nomina, quæ Deo magis placent ea sunt, quæ ab hominum salute desumuntur. Esto quidem in Veteri Testimento magnifica acceperit nomina, ac terribilia ; Vocatus ille fuerit Deus exercituum, atque præliorum ; in lege gratiæ Nomen JESU recipiet, quod plenum est amore, & suavitate, & si quam habet sanguinis guttam, vel lacrymam, hic sanguis est, hæ sunt lacrymæ, quas Ipse fundit. *Bivoet in sermone 2. de Circumcisione.*

Hoc Nomen JESU ciet memoriam omnium bonorum quæ nobis procuravit Verbum Incarnatum.

Cum Creatoris Nomen profetimus, quod respicit Deum tamquam Mundi principium, tribus tantum syllabis teximus historiam creationis, penetramus, quod significat, videmus intercisse creationi universorum, & videre de abyssis Cælos emergere, & elementa. Ita cum auribus accidit nostris Nomen JESU, meminisse debemus omnium bonorum, quæ nobis procurat, & malorum omnium, a quibus nos liberat: *Hæc omnia mihi infonant*, S. Bernardus ait. Idem est ac si in compendium gratiæ historiam redigerem, & idem ac si viderem inde emanare gratias, & Sacramenta, Cælum, & gloriam æternam. Hanc in hoc Nomine historiam video, sed eo majori in luce, quo amor illius agens, & patiens refulget pro me, ab initio vitæ suæ Nomen JESU recipiens. *Idem.*

Dei Filius hoc Nomen recipit quasi per illud magna efficere teneatur.

Vulgo apud Ethnicos etiam adagium illud percrebuit ; magna Nomina ingentes esse stimulos ad virtutem, tunc vero potissimum, cum a Regibus, & ad magna, magnique momenti negotia peragendi tribuuntur. Credimus ea cum honore esse deferenda, & perfecte replendam gloriam, quam continent: *Nomen auspicium rei*, inquit Cassiodorus. Si ergo nomina ab hominibus imposita tantam vim obtinent apud eos, qui illa recipiunt, quid tandem efficiet Nomen JESU in corde JESU CHRISTI ? Heu ! cum hoc respicit Nomen, ac reminiscitur, se destinatum a Patre Mundi Salvatorem ; eamus, dicere potest, eamus ad replendam Nominis hujus Majestatem ; satis non est ad id primum sanguinem ab ipsis incunabulis effudisse cruenta circumcisione, reliquus mihi in Cruce fundendus est. Hoc mihi faciendum est, Salvatoris Nomen accipio, hoc me facturum polliceor, recipioque : neque enim aliter replere valeo gloriosum hoc Nomen, neque augustam hanc sustinere dignitatem nisi obeundo mortem, ut homines salvos faciam. *Idem paulo amplificatior.*

Eadem sententia aliis verbis.

Præsupponendum est titulos, & nomina apud homines esse hortamenta ad eadem, magnis, atque præclaris actionibus sustinenda. Intelligimus, nobis nihil prætermittendum esse, ut nosmet his nominibus dignos præbeamus, & perfecte horum titulorum dignitatem repleamus, ne tituli vacui sint, & ut post veterem nescio quem loquitur S. Bernardus : *Magni Nominis umbra.* Hinc conjicere licet, quam impressionem fecerit in corde JESU hoc, quod gerit Nomen. Hoc illi detulit Pater, ut jugiter illi repræsentaret officium Salvatoris, quod illi erat obeundum ; hoc ille recepit hac conditione ; donec ille in terris versatus est, hoc erat illi veluti pignus ad exequendum hoc munus, ideoque omnem ille prætulit sollicitudinem, ut illi satisfaceret incipiens Sanguinem suum effundere, statim ac vitam recepit. *Idem.*

Ratio vera colendi Nomen JESU est cooperari saluti nostræ.

Quomodo colere possumus Nomen JESU, quod Dei Filius in hoc recipit Mysterio, nisi quantum in nobis est cooperantes saluti nostræ ? Sanguis, quem ille fundit, effusus est pro salute nostra, & nonnisi in salute nostra potest triumphare. Virtutem illius ad nihilum redigere est, illi gloriam auferre salvandi nos. Hoc Nomen JESU similiter a salute nostra sumptum est ; illud colere volumus ? permittamus, ut nos salvos faciat. Quo plures salvi fiunt, eo magis JESU Nomen extenditur. Qui damnantur, auferunt illi, ut ita dicam, partem nominis hujus. Audebimusne cooperari huic injustitiæ, & per interitum nostrum auferre illi Nomen Salvatoris, quod ille suo Sanguine promeritus est ? Dæmoni relinquamus funestam hanc mentem ad nihilum redigendi gloriam Nominis hujus per hominum cladem ; nos vero per fidelitatem nostram efficiamus, ut sanguis hic nobis prosit : & ut in partem Nominis hujus & nos censeamur, videlicet ut ille ex nostra quoque parte Salvator sit, qualis est ex sua. Ipse ad id fecit quidquid ipsi erat faciendum ; nostrum est facere, quod restat cum ejus gratia & ope, quæ nunquam est nobis defutura. *Idem sermone 2. Circumcisionis.*

Reverentia sancto huic nomini adhibenda.

Augusto huic Nomini omnia, quæ excogitari possunt, debemus obsequia : Primum quidem nunquam dicendo ne minimum quidem verbum contra hujus Nominis gloriam ; secundo impendendo omnes animarum nostrarum, corporumque facultates in ejus obsequium, flectendo genua audito hoc adorabili Nomine, & id præstando quod S. Paulus docet: *In Nomine JESU omne genu flectatur.* (Ad Philipp. 2.) Nomen hoc amoris, salutis, & gratiæ moveat corda nostra ; omnia consilia nostra, actiones, & opera fiant in Nomine hoc, quemadmodum idem suadet Apostolus: non alium habeamus finem, nisi gloriam ejus ; omnia debemus illi, illi ergo referre debemus omnia quæ facimus. Adnitamur etiam hanc eamdem reverentiam imprimere in mente proximi nostri, & potissimum pro virili parte, & secundum id, quod status noster patitur, adversemur funestæ huic licentiæ blasphemorum, qui directe Sanctum hoc Nomen lacessunt. Etenim heu ! quo cum doloris sensu videre possumus hoc Nomen, quod tanta pietate veneratur Ecclesia, quod Angeli incessanter laudant, & extollunt in Cælo, quod Dæmones in inferis reformidant, quomodo inquam illud videre possumus pollui, inquinari, blasphemiis proscindi, ore impuro eorum, qui illud sibi vertunt in ludibrium ? Nonne opus est, ut Christianorum zelus exardescat, & vallum statuant huic blasphemantium inundationi Magistratus edictis, Concionatores adhortationibus, mundus universus exteriori obsequio, ubi has evomi audiunt blasphemias ? *Idem ex parte, in 3. sermone Circumcisionis.*

Ratio colendi Sanctum hoc Nomen est, singularem erga illud habere devotionem.

Quid Christiano faciendum est, ut Sanctum hoc Nomen habeat in honore ? Erga illud singularis est fovenda devotio ; sin autem scire vultis qua in re hæc devotio consistat, dicam. In eo sita est, ut sæpe Nomen hoc non in ore solum versetur, sed in mente, imprimatur in corde ; ut illud ratio, & fides nostra crebro illud meditentur ; ut proferatur eo spiritu, reverentia, & honore, quo decet. Quæ devotio nobis fovenda, ac retinenda esset, nisi alius nobis fructus sperandus esset, duntaxat propter usum, qui a nobis in mortis articulo faciendus est. Identidem reminisci debemus quantæ utilitatis opus futurum sit nobis in extremo vitæ nostræ momento Nomen hoc proferre. Prudentiæ laus est in milite occasionem prævertere, ac discere armis suis uti, ut in die prælii seipsum cum illis valeat tueri. Heu Fideles ! nobis confligendum erit cum morte, & cum periculosis tentationibus, quas dæmon tunc temporis ingerit ; Ecclesia nobis tribuet hoc Nomen JESU velut clypeum ad propulsandos Sathanæ insultus : Confessarius insusurrabit in morientis aures Nomen JESU : Quomodo uti poterimus hoc Nomine in obitu, quo nunquam usi fuerimus in vita ? Proferendum erit cum pietate, cum meditatione significationis ejusdem, cum confidentia ; ad id nunquam fortasse animum advertistis ; & creditis Deum miracula patraturum, ut id tunc cogitetis, & immissurum vobis sensus necessarios ad obtinendam misericordiam, cujus certum pignus est hoc Nomen. Prævertite ergo extremum illud momentum per usum quem ejusdem facturi estis in vita, ut eodem præclare utamini in morte. *Idem.*

Nemo eorum qui JESUS vocati sunt, extitit Salvator populi præter, J. C.

Plures in lege veteri JESUS appellati fuere, quia liberaverunt populum Judæorum a captivitate, vel alio quovis corporis malo ; sed Verbum Incarnatum meliori titulo gloriosum hoc possidet Nomen ; non enim Judaici tantum populi liberator est, sed venit generatim ad omnes homines salvos faciendos. Illi dimicandum non est contra Principes terræ ; potestatis suæ terminus non est adversari injustis conatibus tyrannidis eorum ; tradita est illi longe gloriosior provincia, & nobis utilior. In terras venit bellum illaturus Principi Tenebrarum, prostraturus cardines inferorum, erutturus nos de dæmonis potestate. Ideo vocatur JESUS, ideo superat illos omnes, qui ante ipsum hoc eodem nomine appellati fuerunt. Quidquid de insignibus illorum expeditionibus nobis narratur, umbra tantum, & figura est victoriarum Salvatoris Mundi. Unus fuit JESUS CHRISTUS de quo dici potuerit. *Vocabis Nomen ejus JESUM, ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum.* (Matth. 1.) Lambert tomo 5. Homiliarum Evangelicarum Homilia 62. de festo Circumcisionis.

Nomen JESU, & merces hominis.

Quamvis ad præclari hujus Nominis JESU laudem

nil

Nomen hominis Dei.

nil aliud dicerem, nisi hanc justam esse mercedem, quam Deus Pater dedit Filio suo pro exinanitione ad quam descendit homo factus, & peccatoris qualitatem assumens in circumcisione sua; id satis esset, puto, ut sublime Nominis hujus conceptum vobis adstruerem. Minimæ Filii Dei humiliationes infinitam merentur exaltationem; quid ergo meretur postremus suæ humilitatis excessus? S. Paulus non meminit nisi Nominis hujus, veluti remunerationis ejusdem! Mirum! Alia insignia nomina Æternæ Sapientiæ, characteris viventis Substantiæ Patris, Creatoris, Regis, Judicis summi viventium & mortuorum, nullo stant pretio JESU CHRISTO. Quatenus Deus recipit illa a Patre per essentiæ communicationem; & quatenus homo per unionem hypostaticam; sed ubi sermo est de Sancto JESU Nomine, fit, ut ita dicam, contractus inter Patrem, & Filium; Pater non vult dare Filio Nomen hoc, nisi viderit illum per circumcisionem descendere in humilitatis abyssum. *Postquam consummati sunt dies octo, ut circumcideretur puer, vocatum est Nomen ejus JESUS.* Ut hunc titulum indipiscatur, signet opus est sanguine suo professionem, quam emittit, se obedientem futurum, usque ad mortem crucis. *P. Texier in secunda parte sermonis de Circumcisione.*

Luc. 2.

Effectus, quos perciperemus ex virtute Sancti hujus nominis, si cognosceremus divitias gratiarum, quæ in eo continentur.

Si, uti oportet, uti sciremus Sancto Nomine JESU; admirabiles perciperemus effectus. Nomen est fulgoris intellectui nostro; illius dissipat tenebras, efficitque, ut videat pulchritudines gratiæ, & Sanctitatis. Si sciremus assequi secreta, quæ in specioso hoc nomine delitescunt, detegeremus inæstimabiles divitias infinitæ Caritatis Dei erga homines; videremus magna, & admirabilia Dei de nobis consilia, nec non gratiarum thesauros, quos nobis præparavit, si nos in Nomine JESU petierimus. Hoc balsamum est, & oleum effusum super nostras voluntates, quod illas dociles, faciles, & flexiles facit motibus gratiæ, & quod invictum tribuit virtutem, ad omnes, qui occurrunt, obices superandos: *Oleum effusum Nomen tuum.* Hujus ope generosi Christianæ Religionis athletæ, videlicet Martyres, descendentes in certamen contra Tyrannos, atque Carnifices, fiebant invicti. *Hoc oleo uncti sunt Martyres*, S. Ambrosius ait: Sacrum hoc Sancti hujus nominis balsamum, eruditus inquit idiota, *sanat languidos, recreat fessos, penetrat duros.* Hoc nos docet experientia peracta in mente quidem cæca, & corde obdurato, quale fuit Sancti Pauli: vix JESUS explicuerat illi nominis sui virtutem, cum illico illectum, dispositumque fuit ad ea facienda, quæcumque Dominus vellet; & si in iis difficultatibus quas in Dei servitute experimur, sciremus nobismetipsis dicere; JESUS, Deus noster hoc petit a nobis, profecto, vel difficultates nostræ cessarent, vel in nobis invictum ad eas superandas robur repente nanciseeremur. *Idem.*

Sanctum hoc Nomen non solum nobis est clypeus ad nos protegendos, sed etiam telum ad feriendos hostes, quibus nostris vitiis & cupiditatibus.

Prov. 18.

Quemadmodum Sanctum hoc Nomen rebus in omnibus nobis fert opem, ita etiam terrore plenum est adversus omnes inimicos nostros: *Terribile Nomen ejus.* Turris est inexpugnabilis, Sapiens ait, in quam prædestinati se recipiunt, & ad quam inferni potestates non audent accedere. *Turris fortissima Nomen Domini.* Turris hæc omni armorum genere munita est, non solum ad propulsandos salutis nostræ inimicos, verum etiam ad domesticos, a quibus majus imminet periculum, & qui nostra sunt vitia, malæ cupiditates, habitusque pravi, exterminandos. Audacter in certamen descendere possumus cum hisce gigantibus, quocumque terrorem incutientibus, & quibus plurimi turpiter cedunt. Possumus, inquam, in certamen descendere, ut olim David adversus Goliath, & cum eodem dicere; *Ego venio ad te in Nomine Domini.* Infelix ira, quæ efficis, ut tot scelera committam, maledicta superbia, quæ caussa fuit, ut sæpe debitam Deo gloriam mihi vindicaverim; venio ad vos sine timore; in Nomine JESU, quod Nomen est virtutis, & gloriæ vobis bellum indico: in robore, ac virtute Sancti hujus Nominis confido, ac per ipsum spero me de vobis triumphum esse relaturum. Credite mihi, Sanctus Bernardus ait, hoc præsentissimum est remedium contra vitia, & cupiditates: *Nihil ita iræ impetum cohibet, superbiæ tumorem sedat, extinguit libidinis flammam, sitim temperat avaritiæ.* Et consistit ratio: nam proferens Nomen JESU propono mihi mitissimum, humillimum, purissimum omnium hominum, qui quatenus homo, animat me exemplo, quatenus Deus, me sua gratia corroborat. *Idem.*

1. Reg. c. 17.

Quanti nos fecerit Filius Dei, vitam suam dedit pro salute nostra & nos hoc pretio Salvatoris gaudeamus.

Mirum est, Dei Filium voluisse nos salvos facere vitæ suæ pretio, pro salute nostra impendendo hanc vitam ipsam, quam a nobis acceperit, divinamque in sua fecerat persona. Quod nos aliquo habuerit in pretio, non admodum mirum est; quandoquidem sui sumus, & creaturæ ipsius; quod vero nos pluris fecerit, quam vitam suam quod voluerit ipse, quamvis sit Deus, fieri hominis pretium: *ut homo, Deum valere videatur*, Sanctus Hilarius ait, hoc est nos immodico pretio redimere; certum est enim vitam hanc humanam Dei, spectantem ad Deum, & per Divinam Personam subsistentem, esse pretii infiniti, non solum si juxta omnem latitudinem suam accipiatur, verum etiam, si accipiatur secundum minimam partem durationis illius. Igitur sacrificare Divinam hanc vitam tot doloribus, atque laboribus, illam etiam omnino perdere ad nos salvos faciendos, vitam hanc, cujus unum momentum pluris erat, quam salus non dicam mundi unius, sed plurimorum; quandoquidem satis esse poterat, ut omnes salvos faceret. Nonne hoc est nosmet nimio in pretio habere, & salutem nostram plus æquo æstimare? Videte ergo, quo usque ille nos amavit, quanti fecit, & quam caro pretio comparare sibi voluit gloriosum titulum Salvatoris hominum. *P. Andreas Castillon in Adventu sermone de Circumcisione.*

Cum Filius Dei honori sibi vertat esse Salvatorem nostrum, nostram salutem negligere est illum dedecorare.

Tenemur ipsi colere, amare, & invocare sæpe præclarum hoc Nomen in vita, & in morte; sed potissimum illud nobis efficax efficere per curam salutis nostræ a nobis suscipiendam potius, quam omnium mundi hujus negotiorum; proprie enim Dei Filius, quatenus Salvator, honorem petit a nobis, eique adjiciamus extremum illud decus quod non habet. Ille nondum perfecte nobis est JESUS; neque sine nobis esse potest; honorem hunc petit a nobis, & obtinebit, si salvabimur. Cura igitur, quam aggrediemur salutis nostræ, maximus est honor, quem illi deferre possimus; & e contra salutis nostræ contemptus est contemptus qualitatis Salvatoris, qua gaudet; & maximum dedecus, quo a nobis affici possit. Tandem enim si illius honor est nos salvare, illius quoddam dedecus est nos perdere. Honori sibi vertit nos salvos facere; hunc ergo amittit honorem nos perdens. Salus nostra negotium est, quo nihil illi antiquius; gloriam quærit non ex eo solum quod nos eduxerit ex nihilo, sed etiam ex eo quod nos ab æterno subtraxerit supplicio, quod meriti sumus. Itaque nos illi dupliciter tenemur, & illi cedet voluptas, & honor. Hæc ille a nobis recepturum spopondit; si post hæc defuerimus illi, nonne in ejus probrum, & dedecus cedet, Deum tot, tantaque præstitisse, suam pro nobis exhausisse sapientiam, atque omnipotentiam, & id frustra? Hæc omnia gloriosa consilia in nihilum cedere propter pravam voluntatem nostram; hosce Dei labores nobis inutiles esse, omnia illius verba, & præcepta in irritum abire, totumque illius sanguinem nihil prodesse; Dæmonem gloriari quod sine labore nos ille possideat cum damno Dei, qui tot, tantaque passus est, ut nos possideret? Heu! quæ confusio, si ita loqui fas est, huic Salvatori! quid non ille exprobraturus nobis est aliquando, cum nobis prodeundum erit, & audiendum, cur ille debebit nos perdere postquam se laboribus, & ærumnis nos salvos facere fuerit adnisus. Ita sane; puto infernum, omnesque illius ignes magis ferendos reprobis fore, quam adspectum JESU, & acres ejusdem exprobrationes. *Idem.*

Contra inanem confidentiam, quam habere possit in Salvatoris qualitate, salutem suam negligentibus.

Quamcumque habere debemus confidentiam in bonitate, & misericordia Dei, tamen semper reminisci debemus, qualitatem hanc quæ nonnisi gratiam, misericordiam, salutemque nobis promittit, non debere tamen in animis nostris inanem fovere spem; inde enim coram Deo erimus nocentiores, quod non defuerit quidem nobis Salvator, sed salvati non fuerimus; quod illi hunc dolorem tribuerimus, ut cum ipse noster esset Salvator, & nos salvare cuperet, illum coegerimus nos damnare, ut S. inquit Augustinus: *Salvatorem suum fecerunt damnatorem.* Nihil tam nos jubet saluti nostræ cooperari, quam Salvator, qui salutem nobis pollicetur, eamque vult nobis largiri; & mirum est, quod cum de terrenis agitur negotiis, non ita a Dei providentia pendemus, & cum agitur de salute, omnino in eo requiescimus. Nihilominus nullum est negotium, in quo magis opera nostra requiratur; quia nullum est, quod æque pendeat a nobis. Quasi Dei Filius noluisset uni sibi deferri nostræ salutis honorem, voluit nos in partem ejus accedere, & quamvis hæc Salvatoris qualitas illi tanti stetisset, eam tamen subjicere libertati nostræ futurus eorum duntaxat Salvator, qui vellent salvari; ita ut in nobis situm sit illum perfecte, & efficienter Salvatorem efficere, & integrum tribuere complementum huic Salvatoris qualitati, quam sibi maximum in honorem cedere existimat. *Idem.*

Nomen JESU fons est gloriæ Filio Dei, & bonorum nobis.

Nomen JESU reparat satis humiliationes, obedientiam, passiones Filii Dei; quoniam hoc Nomen exprimit, & repræsentat omnem magnitudinem, omnesque perfectiones hujus hominis Dei. Nam si Salvator est, quemadmodum Nomen JESU significat, vere Deus est, cum unus Deus esse possit Salvator hominum eo, quo intelligimus modo, & si Deus est, bonus est, misericors, sapiens, sanctus, omnipotens; & eum hæc omnia esse oportet, ut sit Salvator. Nomen hoc omnes virtutes complectitur; si enim est exemplum nostrum opus est, illum humilem esse, patientem, mitem, obedientem, caritate refertum. Si Noster Salvator est, omnes habere debet magnitudinis,

dinis, & bonitatis rationes nobiscum. Ergo Rex noster est, mediator, advocatus, medicus, dux, Frater, Pater, Pastor. Si JESUS, & Salvator est, nobis est fons bonorum omnium, quæ procurat nobis liberans nos ab omnibus malis *JESUS meus, & omnia!* Exclamabat insignis quidam Sanctus. Quæ illi gloria, quæ dignitas! Quæ vero nobis felicitas, & consolatio! *P. Nepveu in Christianis animadversionibus pro singulis anni diebus in Mysterium Circumcisionis.*

Cum Dei Filius Salvatoris Nomê meritus non fuerit nisi per corporis circumcisionem, nos non nisi per cordis circumcisionem salvari possumus.

Si Verbum Incarnatum credidit se Nomen JESU mereri non posse nisi patiendo, sese humiliando, ac subjiciendo; possumus ne in partem accedere virtutis Nominis ejusdem, & ad salutis nostræ bonum contendere, cum simus peccatores, nisi per cordis circumcisionem, videlicet humiliando spiritum nostrum, subigendo nostras cupiditates, & cor nostrum affligendo? Peccator per peccatum subjecit se omnibus creaturis: Peccati centrum vel nihilum est, vel infernus, ibi esse debet peccator; potestne igitur sese nimis demittere? potest se nimis humiliare? Peccator, ut salvetur, debet subigere affectus suos, crucem figere libidini suæ; potestne melius reparare fallacem, ac miseram libertatem, per quam Domini jugum excussit? Peccator, ut salvetur, agere debet pœnitentiam; & potestne ille agere pœnitentiam, quin affligat cor suum, quin conterat illud acri dolore? Deberet ille suum effundere sanguinem ad eluenda peccata sua, illa saltem suis lacrymis detergat. Quinam labores ad salutem suam procurandam; sed quæ felicitas illam procuravisse! Heu! quam large hæc felicitas omnes hujusmodi labores sarcit. *Idem.*

Elogia, & Nominis JESU præstantia.

Deus unus puero nuperrime nato Salvatoris Nomen dare poterat; non solum, quia ad id superior requirebatur auctoritas Angelica, & humana; sed quia Deus unus poterat perfecte comprehendere omnem sensum, & omnem hujus Nominis extensionem; Nominis Divini, & nonnisi cum reverentia appellandi, & per peculiarem Spiritus Sancti motum proferendi: *Nemo potest dicere, Dominus JESUS, nisi in Spiritu Sancto.* (1. ad Cor. c. 12.) Nominis venerabilis, ad quod omne flectitur genu, & quod omnem humiliat magnitudinem: *In Nomine JESU, omne genu flectatur:* Nominis sacri, quod reformidat infernus, ac potens est ad dæmones fugandos: *In Nomine meo dæmonia ejicient:* Nominis pleni virtute, in quo maxima quæque, & maxime authentica patrata sunt miracula: (ad Philipp. c. 2. Marc. c. 16. Actor. c. 3.) *In Nomine JESU CHRISTI surge & ambula:* Nominis salutaris, ex quo omnia novæ legis Sacramenta omnem hauriunt efficientiam: *His auditis baptizabantur in Nomine Domini JESU:* (Actor. 19.) Nominis omnipotentis, apud Deum, cujus infinita merita patrem Cælestem ad hominum preces exaudiendas impellunt: (Joann. cap. 14.) *Quod umque petieritis Patrem in Nomine meo, dabit vobis:* Nominis gloriosi, quod Apostolorum zelus tulit ad Gentes, & Reges terræ: (Actor. 9.) *Vas electionis est mihi iste, ut portet Nomen meum coram gentibus:* Nominis, per cujus confessionem Sancti gloriæ sibi verterunt pati gravissimas contumelias, & sexcentis objici opprobriis: (Actor. 4.) *Ibant gaudentes a conspectu concilii, quoniam digni habiti sunt pro Nomine JESU contumeliam pati:* Denique Nominis incomparabilis, & unici; *Nec enim aliud Nomen est, in quo nos oporteat salvos fieri.* Tale est Nomen, quod hodierna die recipit Filius Dei: *Vocatumque est Nomen ejus JESUS. Pater Bourdalove in Mysteriis Tomo primo.*

Jure Nomen JESU impositum fuit Filio Dei; neque frustra illud gerit. Serm. 1. de Circumcisione.

Jure optimo Salvatoris Nomen inditum fuit homini Deo. Salvatorem hunc nequaquam ut alios considerare debemus, Sanctus Bernardus ait, etenim JESUS non est similis antiquis illis Salvatoribus populi Dei, nec frustra hoc nomine appellatur. *Neque enim meus iste JESUS Nomen vacuum, & inane portat: Non est in eo magni Nominis umbra, sed veritas.* Cum Reges in terra nascuntur, illos appellamus Reges, Monarchas, Principes; sed hi tituli significant id, quod futuri sunt, non quod sunt. Tantum abest, ut pares sint regendo populos, nondum illos cognoscere possunt, & in tenella ætate hac, sine ulla rerum experientia, eorum infirmitas illos redigit huc, ut se a subditis suis regi permittant, antequam ipsi illos regere valeant. Sed JESUS CHRISTUS tunc incipit assumere Salvatoris qualitatem, cum incipit eamdem exercere, & ex illa die de eo dici potest, quod Scriptura dixit de strenuo Eleazaro; (1. Machab. c. 6.) *Dedit se, ut liberaret populum suum, & acquireret sibi Nomen æternum;* Adhuc rubens ab utero tradit se pro salute suorum, & ut acquireret Nomen immortale, quod est Nomen JESU. *Idem.*

Filius Dei gloriam suam constituit in salvandis animas nostras.

Hic homo Deus non possedit Nomen JESU nisi titulo acquisitionis. Illud meritus est salvos faciens peccatores, & incepit servare illos volens effundere sanguinem suum, & circumcisionis legem subire. Sed nunquid Deus meus tantane gloriæ tibi accessio fiebat, abjectos captivos redimenti? in tantam tibi laudem cessura erat hæc tua pro illis humiliatio; & homines expendi erant sanguine adeo pretioso qualis tuus est? Ita est, auditor mi, en quanti valebat anima tua, & quanti erat secundum Dei tui judicium.

Tanti fecit illam, & pro illa sanguinem effundens suum, nimis se dare non credidit; amor enim ejus quantumlibet liberalis sit, non ideo tamen est prodigus. Semper a Sapientia sua edoctus conformat media fini, & quandoquidem Deus tantum pro nostra sustinet salute, opus est, ut salus nostra sit justum pretium Passionum Dei. Itane illam vosipsi æstimatis? Ita ne judicatis? Videte, S. Augustinus ajebat, videte quid anima vestra, vel potius salus animæ vestræ steterit Deo Salvatori, qui ejusdem victima factus est, & ex sanguine, quem fudit, intelligite, quid se emere cogitaverit. *Vide quanto emit, & videbis quid emit.* Sed si illam facitis, non dico, quanti fieri meretur, sed saltem quanti illam facere potestis, & debetis, cur illius obliviscimini? cur illam periculo objicitis? cur adeo facile illi nuntium mittitis? Ipse sibi gloriæ vertit, & officium suum putat salvare nos; nos autem salutem nostram periculosæ subjicimus aleæ. Ergo magis intererat sua nos salvare; quam interesset nostra salvari? Si ille Salvator est, nunquid sibi est? Sin nos salvi sumus, nonne nobismetipsis salvi sumus? Si Salvator non esset, nunquid minus esset beatus, nunquid minus esset Deus? Nisi salvamur, quid esse possumus? Quod anathema in caput nostrum prolapsurum est? Tamen illi, ut Salvator fiat nihil operosum, nihil arduum videtur; ut salvemur ipsi, omnia nobis fiunt impossibilia. *Idem.*

Nomen JESU significat Verbum carnem factu esse mundi totius Salvatorem.

JESUS Salvatorem significat, & sicuti Pater æternus Filio suo dare non potuit Nomen falsum, vel imperfectum cum tribuit tibi, Domine, Nomen JESU, tribuit etiam facultatem salvandi, non quidem unicum tantum populum, non homines tantum sæculi unius, sed omnes populos terræ, sed omnes omnium sæculorum homines. Neque tantum confert tibi potestatem salvandi illos a malis corporis, sed a malis spiritualibus, neque id ad tempus, sed in omnia tempora, sed in omnem æternitatem. Nomen hoc gerere vis in omne vitæ tuæ spatium; in morte ipsa hoc inscribi, & configi vis super caput tuum, & in cælo etiam gloriæ tibi vertes hoc Sancto Nomine appellari. Verum si tibi gloria est esse Salvatorem meum, quænam mihi gloria erit te hoc tibi gloriæ vertere? si ita beatus fuero, ut salver a te, quæ mihi consolatio erit, cogitare, me a te salvatum fuisse? Si ita infelix fuero, ut peream, quis dolor erit mihi habuisse Salvatorem, & tantum Salvatorem, atque illum coegisse, ut Nomen hoc amabile, ac salutare in illud converteret judicis, & ultoris! Meum igitur est, absit invidia verbo, hoc Salvatoris Nomen tibi servare; saltem, in me situm est efficere, ne illud mihi feras in vacuum: nam sicuti nunquam salvus ero, nisi velim, & efficaciter velim; si hoc noluero, vel si noluero, uti opus est velle, amittes quodammodo mei habita ratione Salvatoris qualitatem. *P. le Valois, in interioribus colloquiis de Mysteriis Domini nostri.*

Elogia, quæ in Nomine JESU continentur.

Cum dico puero impositum fuisse Nomen JESU, in uno hoc nomine complector quidquid majus, quidquid præstantius, quidquid divinius in mundo est. Profero Nomen, quod Pater æternus tribuit Filio suo recens nato propter salutem hominum. Nomen, quod Angelus de Cælo tulit in terram, & a MARIA fuit impositum; Nomen, quod est spes hominum, dæmonum terror, afflictorum consolatio, robur infirmorum, miserorum subsidium. Nomen, per quod peccatores reconciliantur, justi in via justitiæ confirmantur, pusillanimes roborantur, cæci illuminantur, rudes erudiuntur, Adæ posteritas per culpam perdita in primis juribus suis instauratur; Nomen, per quod unum salvi sumus faciendi. *Non est aliud Nomen sub Cælo datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri.* (Actor. 4.) *Nomen*, S. Paulus ait: *quod est super omne Nomen*, (ad Philipp. 2.) ut eo audito *omne genu flectatur, cælestium, terrestrium, & infernorum*, inquit idem Apostolus, & omnis lingua confiteatur, quod qui eodem appellatur Deus est, & est in gloria Dei Patris. *Sermo Manuscriptus.*

Libenter suffert dolorem, & humiliationem circumcisionis ad promerendam gloriam Salvatoris.

Ita est, unice quia hic homo Deus est JESUS, caro ejus abscinditur, gravissimus dolor vulneris illi infertur, ille sese humilianti circumcisionis legi submittit, ac exterius peccatoris characterem assumit. Hoc Salvatoris Nomen illum occupat, atque allicit ita, ut patet ad illud promerendum nihil unquam satis vel fieri posse vel sustineri; nullam esse gloriam, quæ sacrificari non debeat; nullam esse vitam, quæ non debeat impendi; nullas humiliationes, vel passiones, quæ subeundæ non sint; nihil tandem inausum, ac intentatum relinquendum, ut illud obtineatur. *Idem.*

Exprobrat Dei Filius eos, qui diffidunt de eo qui propter illos Nomen Salvatoris suscepit.

Christiani infideles, nobis ait JESUS CHRISTUS, qui ut mihi Salvatoris titulum eripiatis, diffidatis de mea erga vos caritate, nunquam ne mihi vos æquos judices præbebitis? nunquamne credetis, mihi nihil optatius esse, quam esse JESUM vestrum? Nunquid satis nondum egi, ut hoc vobis probarem? Sanguis ex venis fluens, confusio, qua suffundor in hoc Circumcisionis Mysterio; vulnus, quod tantum mihi adfert dolorem; gloria mea, cui labes offunditur,

nonne satis ostendunt me ad extrema hæc descendisse, ut vos salvos facerem? Heu! popule ingrate, oportet ne, ut tua de nominis mei virtute diffidentia, & metus, ne illius meritum vobis applicetur, omnia mea subvertat consilia, quæ cepi, ut vobis illud utile efficerem! & postquam tanti mihi stetit illud assequi, me invito in perniciem ruatis? Pater meus inde glorificatus est, hoc mihi ad tormenta mea delinienda satis est; sed propter usum, quem illius homines faciunt, toto cælo meis consiliis oppositum, nonne mihi æquissima suppetit pœnitentiæ caussa, quod tot pertulerim adeo molesta, & dura, ut essem Salvator eorum.

Nomen JESU significat Filium Dei esse generatim Salvatorem hominum.

Dei Filius sumere, ac gestare voluit Nomen JESU, ut omnes intelligerent illum esse voluisse Mundi totius Salvatorem; neque sine Impietatis nota dicere possumus unum esse, quem salvum facere nolit. Veritas e regione opposita blasphemiæ hæreticorum, qui impias ob caussas cum nequeant pati JESUM CHRISTUM haberi omnium hominum Salvatorem, homines in hanc fidem impellere studuerunt, meritum nominis ipsius non ita late proferendum esse, sed applicandum solis prædestinatis; Dei Filium Sanctum hoc Nomen assumentem eorum duntaxat rationem habuisse, ceteros vero nequaquam meritorum Nominis hujus participes fore. Impium dogma! Quod scandalum non peperisset inter fideles, si Scriptura, Ecclesia in Conciliis congregata, Patres, qui illius sunt organa, funestos exitus non cohibuissent, nisi jaculati fuissent anathema contra doctrinam hanc perniciosissimam, antequam per tempus grassari, ac late diffundi potuisset? Incertis, utrum essemus ex electorum numero, quos salvos facere vellet, quod nobis superesset consilium præter desperationem? Temperare nunquid possemus, quominus sexcentas evomeremus blasphemias contra Deum, qui nobis vitam tribuens, id unum cogitasset, ut videlicet sua emicaret justitia, nos æternum miseros efficiendo; qui nos in præalta videns abysso, unde emergendi facultas deesset, noluisset ad nos eruendos manum tendere; qui cum sanguine suo plures posset mundos salvos facere, ita durus fuisset, ut pro me illum nollet effundere; qui nobis ea præcepisset, quæ a nobis fieri non possent; & qui nos æternis ignibus adjudicaret, eo quod ea non fecissemus, quæ nostras superant vires; qui tyrannis sævissimis sævior nostris oblectaretur suppliciis, a quibus cum potuisset nos liberare, per pravam in nos voluntatem, noluisset. Si principium adeo execrabile semel locum invenisset, quis nostrum gratias haberet JESU CHRISTO, eo quod tanta pertulisset mala, & in vita, & in morte? Quis nostrum posset in illo confidere, quis illum amare, & tamquam Salvatorem habere? *Idem.*

Omnia fecit & pertulit Dei Filius, ut esset Salvator; & quia Salvator est, & JESUS.

S. Bernardus, qui optime norat, quid significaret Nomen JESU, gaudebat ex Dei Filio sciscitari, discurrens per molestos, ac doloribus plenos status, per quos in vitæ suæ mortalis cursu transierat; sciscitari, inquam, quamobrem tot mala fuisset perpessus; neque aliud sibi responsum dabat, nisi quia voluit esse JESUS; hoc est Salvator; at hoc pacto in ejus nomine detegit humiliationum, & passionum ejus principium: *Cur natus?* Cur, magnus iste Sanctus in amabili cordis sui exultatione inquit, cur Domine relinquens solium gloriæ tuæ nasci voluisti in stabulo, & extrema pauperie? Ah! non aliam inquiramus caussam nisi quod voluit esse JESUS. Cur voluisti peccatorum more circumcidi? *Quia JESUS;* ut mereretur jure appellari Nomine JESU. Cur postquam duxisti vitam adeo pauperem, austeram, humiliatam, gravi cruce oneratus fuisti? Cur illi in Calvario suffixus fuisti? Cur sanguinem tuum ibi effudisti, & vitam tuam sacrificasti? Quia Salvator est, & quia vult JESUS vocari, in quo nomine totam constituit gloriam suam. *Quia JESUS. Sermo M. S.*

Nomen JESU Nomen est misericordiæ, & salutis.

Qui locuti sunt de Nominibus præstantibus viris tribuendis, animadvertunt, illa inniti debere insigni actioni cuipiam, vel eximiæ qualitati, quæ in illis in eminenti gradu refulget. Quænam autem, sententia vestra hæc est nobilis qualitas in JESU CHRISTO primo, & omnium hominum maximo? Cum habitans in stabulo, & cubans in palea, tolerat in præsepio cruentam Circumcisionis operationem; nonne in eo elucet misericordia? quandoquidem nihil est in illo, quod non prædicet illam? Quid aliud sibi volunt ejus suspiria, & lacrymæ, illius humiliationes, paupertas, passiones, præsertim vero Nomen JESU, quod recipit, ac retinet usque ad mortem? Nonne hæc omnia clamant Misericordiam propter homines; & Deus, quamvis irritatus adversus illos, potest ne aures claudere voci Sanguinis JESU pro illis gratiam deprecantis? Præclarum hoc Nomen cujus adeo excellenter omnem sustinet gloriam, quia nihil illi deest eorum, quæ significat, non retinet brachium justitiæ Omnipotentis, non convertit illius severitatem in bonitatem, atque misericordiam? Cur hic Homo Deus assumens augustum Nomen JESU non fungitur officiis omnibus glorioso huic Nomini inhærentibus? Cur non redimit nos per Sanguinem, quem effudit? Non sanctificat nos per gratias, quas meritus est illum effundens? & per Sanguinis hujus virtutem non tribuit nobis jus ad gloriam, quam nostra nobis peccata eripuerant? Quos effectus, simulque quam majorem habere possumus cautionem Misericordiæ Dei, quam Nomen, & qualitatem Salvatoris, quam assumere voluit? *Idem.*

Idem sequitur argumentum.

Quamvis terribilem ipsi concipiamus ideam Divinæ Justitiæ, quid nobis ab illa timendum est si ad nos confirmandos uti noverimus iis bonis, quæ in adorabili JESU Nomine invenimus? Numerus, & gravitas scelerum nostrorum nos terret; Justitia judicis adeo formidabilis, qualis Deus est, efficit, ut totis artubus contremiscamus; terror judiciorum ejus nos prosternit, & animum concutit? Adspectus præmaturæ infelicitatis imminentis ciet in nobis tristem desperationem? Volumusne has sedare procellas, quas in nobis excitat metus? meminerimus Nominis JESU, cogitemus hoc Nomen esse Misericordiæ, & Deum olim adeo terribilem jam iras posuisse placatum sanguine, quem Filius suus pro nostra effudit reconciliatione: *Ipse est propitiatio pro peccatis nostris.* 1. Joann. 2.

Multæ, ac magnæ nobis sunt metuendi ne caussæ, cum immersis in nostrorum peccatorum abysso nobis desperandum esset de illinc emergendo; nobis justa suppetit ratio metuendi fulmina, quæ æquissima indignatio tua suspensa tenebat super caput nostrum; sed ex quo Filius tuus se præbuit Salvatorem nostrum, & accepit Nomen JESU, audacter dico, Domine, iram tuam non reformido; severa justitia quam exerces in Filium tuum certam facit meam requiem, & te cogit, ut nostri miserearis. Nomen ipsum, quod illi imposuisti, revocabit in te memoriam obligationis, qua teneris parcere mihi, tamquam signum fœderis, quod ille tecum percussit. *Idem.*

Dei Filius Salvatoris Nomen assumens, & sibi comparans illud pretio Sanguinis sui, nil aliud voluit, quam nobis dare universale medium salutis, & fontem inexhaustum ejusdem.

Dei Filius ut augustum hoc Nomen sibi compararet, impendit sanguinem suum, vitam, gloriamque suam. Hoc ille pretium persolvit, sed quid inde se consecuturum speravit? Num aliud quidpiam cogitavit, quam nos salvos facere? potestne ille obire Salvatoris officia, nisi nos in spem adduxerit futurum ut Pater suus nostri misereatur? Nonne adorabile hoc Nomen universale medium est, quod nobis reliquit ad obtinendas gratias, quæcumque nobis erunt ad salutem consequendam necessariæ? Ejus vero meritum, ac virtus nonne satis ampla sunt, ut spem eandem omnibus hominibus tribuant? *Copiosa apud eum redemptio.* Psalm. 129. Ratio admirabilis, qua redemit nos, est copiosa; & quia Salvator est mundi totius, & neminem excipit, qui velit accedere in partem virtutis Sanguinis sui: & quia Nomen ejus nobis bonum est, quod quodcumque faciamus, a nobis exhauriri non potest. Fundus est, quem alienare non possumus eodem præter propter pacto, quo pueri quantumvis in insanos erogent sumptus in pupillari statu patrimonium, hoc tamen semper manet illis. Ita est. Salvatoria hujus merita nobis erunt bonum, quod est inalienabile, quod ad nos pertinet, & quod obligurire non possumus. *Idem.*

Sensus pietatis erga Nomen JESU, & ratio ad Salvatorem, qui hoc nomine nuncupatur.

Non ita, Domine Deus meus, non assumeres Nomen JESU tanto cum dolore, & cum tui Sanguinis effusione si aures tuas obstrueres voci miseriæ meæ; si voluisses, etiam antequam nascereris, Angelum nuntiare te JESUM vocatum iri, quia peccata eras condonaturus, ecce peccatorem ad pedes tuos provolutum, Salvator hominum! Si die octava ab ortu passus es, ut diutius pati posses, & si jam assumpsisti Nomen JESU ut citius salutem nostram operareris: incipe a me, amabilis JESU! Nihil a te petere volo; tu nosti necessitatem animæ meæ; fac quodcumque tibi placuerit: Sanctum Nomen tuum sufficit mihi; cum illo ibo quocumque volueris; scribam illud in oculis meis, in omnibus membris meis, & in corde meo, per illud terribilis ero demoniis, Cælo cognitus, & tu quoque ex hac me nota cognosces. Tu non esses Salvator meus; nisi peccator essem; ego vero peccator esse non possum, quin mihi Salvator existas. Etenim quid significat JESUS, nisi Salvator? Tu es JESUS, quia Salvator es, & meus es Salvator, quia peccator sum ego. *Liber, qui inscribitur Passiones J. C.*

Sancti Nominis hujus elogia; quã firmitatem, & constantiam Sanctis inspiraverit.

Ad remunerandas profundas Incarnati Verbi humiliationes, Pater æternus tribuit illi Nomen, quod est super omne Nomen, Nomen magnitudinis, gloriæ, fortitudinis, ac potentiæ. Audito hoc Nomine omne flectitur genu Cælestium, terrestrium, & infernorum. Nomen hoc dæmones fugat, nosque invictos reddit in certaminibus Religionis; hoc Nomine Mundi Salvator usus est ad prosternendos hostes, carnem, mundum, & dæmonem. Nomen hoc illud est, quo auspice tot victorias, atque triumphos reportarunt Apostoli; Nomen hoc effecit, ut Martyres de carnificum sævitia tot palmas referrent; Nomen hoc imbecilles fragilesque Virgines coram Tyrannis imperterritas & media in corruptione reddidit incorruptibiles; Nomen hoc sese in omnem terram effudit ad illuminandos populos, qui demersi erant in tenebris; & mox

defer-

deserta loca eremitis, ac pœnitentibus frequentavit. Omnes speciosi tituli, quibus decorati fuerunt Reges, ac domitores terræ, non æquant præclarum hoc Nomen JESU; quia nihil tantum est, quam esse mundi Salvatorem, & Redemptorem hominum. Divinum hoc Nomen cum fide, & Religione prolatum secum fert omnem divinitatis virtutem, & unctionem gratiæ. *Ex specimine sermonum pro Adventu, sermone ultimo.*

Nomen JESU hodie effusum est in omnes terrarum plagas.

Quisnam locus in universa terra inveniri potest, quo nondum JESU CHRISTI Nomen pervaserit? Quocumque oculos conjicias sive ad Ortum sive ad Occasum, ad Boream vel ad Meridiem, omnia repenes adorabilis hujus Nominis Majestate repleta. *A solis ortu, usque ad occasum laudabile Nomen Domini.* (Psalm. 112.) Suavissimi hujus thymiamatis odor sese in omnem terram effudit; ubique Nomen Domini celebratur; gloria ejus ab uno ad alterum Cæli polum extenditur; & tandem hoc Nomen JESU apud gentes omnes, & in omnibus terrarum regionibus resonat, ita ut jure suo illud oleum effusum appellet, quoniam virtutem suam non in Cælum, terramque duntaxat extendat, sed etiam ad inferos, ex omnibus creatis cultum, & obsequium reposcens. *In Nomine JESU omne genu flectatur*, &c. *P. Nouet in vita JESU CHRISTI in stabulo Bethlehem.*

Nomen hoc omni tempore omnibusque in locis colendum.

Tempus, vel locus nihil officit cultui, qui debetur illi. Donec JESUS erit in Cælo, ac Beati perfruentur felicitate, quam ille his comparavit, gerent Nomen ejus scriptum in frontibus suis, & quemadmodum cum illorum felicitas erit sine tædio, illorum laudes, benedictiones, obsequia erunt sine fine. Illius igitur duratio non minor est ipsius extensione, & sicuti ejus immensitas non habet limites, nullis cancellis æternitas ejus continebitur. Quamobrem dicere possumus, Nomen hoc novum esse, neminem ante illum hoc nuncupatum fuisse, neque post illum eodem iri nuncupatum; neminem, inquam, ante illum nuncupatum fuisse, (quod intelligendum semper est eo in sensu, quem explicuimus) quia illi inditum fuit ab æterno; neminem post illum nuncupatum iri; cum enim tempus sit veluti basis omnium titulorum, omniumque mortalium honorum, duo tantum nomina Æternitas servatura est, videlicet Nomen JESU, hoc est Salvatoris, & Nomen Salvati. Admiriminor, ut ex hoc numero sitis, & toto vitæ vestræ spatio horum duorum Nominum prius in honore habetote, si tandem posterius assequi optatis. Insculpite alte in corde vestro Nomen JESU, ut sæpe illud habeatis in ore; verum nunquam illud proferte nisi cum reverentia, quia semper, & ubique æque est adorabile. *Idem.*

Malum eorum qui polluunt Sanctum hoc Nomé, & quomodo polluunt illud.

Quin utamur Sancto hoc Nomine ad promerendos effectus misericordiæ, illius quodammodo naturam immutamus, & Nomen bonitatis, & misericordiæ convertimus in Nomen metus, atque terroris. *Terribile Nomen ejus.* (Psalm. 110.) Hoc certissime accidit, cum illius Sanctitatem polluimus; cum quod nobis esse debet Nomen Dei Salvatoris, ipsi nolumus salvari; cum patimur, Nomen, quo Pater æternus remuneratus est Filium suum propter sanguinem effusum ab illo, nequitia nostra irritum fieri. Ipsi mihi hujus sanguinis rationem estis reddituri; ad examen vocabo, quem perceperitis fructum, ex mea Salvatoris qualitate; succendam zelum meum propter gloriam nominis mei; & juste irritatus ulciscar nominis hujus profanationes: *Assumam zelum pro nomine Sancto meo.* (Ezechiel 37.) Hoc secundum consilia mea esse debebat salutis vestræ caussa; per contemptum vestrum caussa fiet vestræ damnationis; misericordia, cujus certissimum erat pignus, in justitiam mutabitur, & vos peribitis per id, per quod eratis salvandi. Heu! quid illi respondebimus, cum die illa, quam suis ultionibus destinavit, ostendet nobis, nos Salvatorem habentes salvatos non fuisse, & cum esset ille Salvator noster, & nos salvos facere vellet, nos per scelera nostra illum coegisse, ut noster judex fieret, & condemnaret. Quid dicemus, cum oculis nostris objiciet, quæ pro nobis operatus est; Sanguinem in Circumcisione sua effusum, gloriam inquinatam, vitam sacrificatam, & hæc omnia per nostram licentiam in irritum cessisse? Denique quid illi respondebimus exprobranti coram Cælo, ac terra, nos illi præripuisse gloriam Salvatoris, quantum ad nos attinet; quemadmodum ille est vi Nominis sui Salvator. *Sermo Manuscriptus.*

Oratio ad Salvatorem, ne simus ex eorum numero, qui polluunt Sanctum Nomen ejus.

Absit, Domine, nos esse ex eorum numero, qui polluunt Sanctum Nomen tuum. Tantum hoc a nobis malum averte per gratiam tuam; neque permittas, ut per nequitiam nostram frustra erga nos Salvator nuncuperis. Esto nobis JESUS, & fac, ut hoc experiamur effectu. Imprime hoc Nomen in corde nostro, ut liqueat nos tuos esse, in lingua nostra tamquam frænum, ne unquam obloquatur; in manibus nostris, ut bonorum operum fertiles sint; in oculis nostris, ut illos claudamus perniciosis objectis, quæ nostram nobis eripere possent innocentiam. Da nobis hodie sacrum Nomen JESU tamquam pretiosum amoris tui, & misericordiæ illius pignus, quam a te expectare debemus; da illud nobis, ut hoc infirmitatibus roboremur, ut nobis in necessitatibus opituletur; ut auxilietur in periculis, ut consoletur in angustiis, ut per illud de salutis nostræ inimicis victoriam referamus, & omnibus inferni potestatibus resistamus. Per Nomen JESU vivere incipimus gratiæ, per hoc naturæ moriamur; Vim nobis tribue illud sæpius proferendi in vita, ut sancte proferamus illud in morte. *Idem.*

Dei Filius in circumcisione JESU, vocatur, & quare.

Quod spectaculum, fideles, Legislator subditus Legi! Justus confusus cum peccatoribus! Sanctus Sanctorum peccati specie tectus! Æternus passibilis, & mortalis effectus! Deus homo sub cultro Circumcisionis! Hoc Mysterium omnibus temporibus fuit scandali occasio, & in hominum carnalium oculis visum est stultitia. Ne scandalizemini, Auditores Christiani, & in hac, quæ stultitia videtur, altissimam recognoscite Sapientiam; & quin immoremini in cortice hujus cæremoniæ, quæ cum esset signum justificationis peccatorum, non poterat obligare illum, qui per essentiam ipsa sanctitas est, gradum facite ad spiritum hujus cæremoniæ, & conemur assequi caussas, quæ hodierna die adducunt in Templum Dei Filium legem circumcisionis subiturum. Has universas complecti videtur Evangelista in Nomine JESU, quod hodierna die recipit Christus. *Vocatum est Nomen ejus JESUS.* (Luc. 2.) Et profecto ante Circumcisionem nondum videbatur Filius Dei professus fuisse palam, quid esset; inceperat quidem a primo suæ Incarnationis articulo Salvatoris munus obire, sed nondum Salvatorem se esse palam edixerat. In ipsa proprie Circumcisione professus est, quod est, JESU Nomen recipiens, & Salvatoris qualitatem: *Vocatum est Nomen ejus JESUS.* (Ibidem.) In hoc proprie Mysterio tribuit hominibus certa argumenta ejus consilii, quod inierat illum salvandi: nam in hoc Mysterio sollemni pacto hanc subit provinciam ultro se circumcisioni subjiciens, cujus vi sit *Debitor universæ legis faciendæ*, (ad Galat. 5.) & homines redimendi; ideoque recipit Nomen JESU. *Vocatum est Nomen ejus JESUS. Ex Manuscripto sermone.*

Dei Filius accipiens Nomen JESU obtulit se victimam pro salute nostra.

Deus læsus est, & citra injustitiam permittere potest, ut pereat homo: tamen hoc sibi deposcit onus pro illo satisfaciendi. Hic semet in rebellis hominis locum constituens, dignatur meritis ipse suis supplere impotentiæ naturæ nimis infirmæ. Hic cum quatenus Judex haberet jus puniendi hominis inobedientiam, offert se victimam idoneam ad subeundam pœnam, quam hominis inobedientia merebatur; quomodo illud? Quia Deus se constituit Salvatorem hominis; & quatenus talis se ipsum dispensare nequit, quominus in se suscipiat debitum peccatorum hominis. Ita magne Deus! omnino justitiæ tuæ satisfiet, & homo tecum redibit in gratiam. Tu jus tuum vindicabis, & homo illud reparabit, cujus jacturam passus est per inobedientiam. Victimam habemus, quam rejicere non licet; te quippe digna est; Mediatorem habemus, qui a peccato immunis est, & ideo par est criminibus nostris expiandis. *In quo non est peccatum, ipse venit auferre peccatum.* Sanctus Pater ait. Hæc victima sub circumcisionis cultro humiliata incepit te ad lenitatem vocare. Excipe primitias Sanguinis puri, & innocentis, qui pro nobis fluit, & qui copiosius aliquando effluxurus est. Effluxurus, inquam est; si enim hic Deus homo vere Salvator est, qualitas hæc illum destinat morti; quippe hominum redemptio adnexa est huic pretio, & sine hac Sanguinis effusione, Deus hic Salvator (positis æternis Dei Patris sui decretis) ingens opus amoris sui consummare non potest. Itaque circumcidi, Salvatoris qualitatem assumere, Nomen JESU deferre Filio Dei, idem est; ac sese obligare sollemni conventione ad omnia suscipienda media a divina justitia proposita ad illi satisfaciendum, & se constituere victimam hominis ad illius expianda crimina, eumque salvum faciendum. *Idem.*

Dei Filius longe alia ratione Salvator est ab illis, qui ante ipsum hoc nomine vocati sunt.

Oblivioni tradamus antiquos Israel Salvatores, qui proprie loquendo Salvatores non fuerunt. Nomen quidem gessere, sed fuit titulus honoris, quem minime meriti sunt, nisi ob aliquot temporalia bona, quæ populo procuraverunt, quorum provincia illis credita fuerat. Hoc Nomen JESU CHRISTO Nomen est acquisitionis. Salvator est, non eo quod liberaturus est populum suum ab aliquo perfunctorio malo, vel illi levem aliquam utilitatem procuraturus. Salvator est, quia liberaturus est populum suum a peccatis eorum. *Ipse salvum faciet populum suum a peccatis eorum.* (Matth. 1.) Hoc igitur Nomen est proprium JESU CHRISTI, cujus veteres umbram duntaxat habuerunt. Salvator est, qui ad salvandum populum suum, omnibus se subjicit oneribus erga Deum, ut illa dissolvat. Idcirco hanc Salvatoris qualitatem in Circumcisione recipit tantum, quia in Circumcisione tantum palam onerat se peccatis populi sui, & quia tunc incipiens effundere Sanguinem suum, illa incipit expiare. *Idem.*

Vis, ac virtus nominis est subsidium quod ...

Per hoc Nomen JESU voluit Deus, nos petere ea, quibuscumque egeremus; neque enim dicit, quidquid petie-

de expectare debemus in omnibus necessitatibus.

petieritis, sed quidquid petieritis *in Nomine meo*, id assequemini: Nomen efficax, & omnipotens, quod orationem efficit omnipotentem! Utique, Domine, quamvis minime dignus sim, qui exaudiar; dicere audeo, me repulsam a te ferre non posse. In Nomine JESU, per merita JESU te obsecro, & obtestor: ipse JESUS orat pro me, suamque vocem meæ adjicit. Nomen plenum suavitate, quod consolatur in angustiis, quod in teterrimis suppliciis solatio est:

Actor. 5.

Ibant gaudentes, quoniam digni habiti sunt pro Nomine JESU contumeliam pati. Nomen terribile inferno, formidabile salutis nostræ inimico, cujus arma dejicit.

Marc. 16.

In Nomine meo dæmonia ejicient. Nomen, cujus virtute peracta sunt, & quotidie maxima peraguntur miracula:

Actor. 3.

In Nomine JESU surge, & ambula. Nomen omnipotens, quod robur, & fortitudinem inspirat. Quod aliud Nomen adigit Sanctum Paulum, aliosque Apostolos ad terram lustrandam, illud ubique nuntiaturos? & cur videmus adhuc ex regno hoc egredi homines vere Apostolicos, quos amor patriæ retinere non potest, quos labores non deterrent, quibus pericula non incutiunt formidinem, quos barbari mores efferati populi ab initis consiliis non amovent? Quid eorum constituit fortitudinem? quid illis animos addit; in cujus protectione confidunt? In cujus nomine loquuntur? Ah! Fratres Nomen JESU illis est omnia. Hoc cognoscendum nationibus tradere volunt, ut ab illis adoretur; hoc eorum studium est; hæc contentio:

Actor. 9.

Ut portet Nomen meum coram gentibus. Ecclesia divino semper animata spiritu credit ne, ullum esse Nomen magis efficax ad Deum movendum? Quibus tandem armis Fidelis moriens munitur ad firmandam fidem, fovendam spem, & caritatem perficiendam! Solum Nomen JESU novissimis illis momentis est robur illius; beatum se putat, cum illius reminiscitur, & voti compos moritur, si moriatur proferens sanctum hoc Nomen, sub cujus auspiciis non timet semet sistere ante sui Judicis Tribunal:

In Oratione Ecclesiæ cum aliquis morti proximus est.

Proficiscere in Nomine JESU. Ita in Nomine JESU omnia invenimus subsidia, quæ desiderare possumus, subsidia pro omnibus necessitatibus; subsidia contra omnes inimicos, subsidia certa, subsidia, quæ semper præsto sunt. Qua igitur cum pietate colendum nobis est sanctum hoc Nomen, quod tot nobis bona procurat! quæ nobis in illo habenda est confidentia. Quinam amor, quinam grati animi sensus erga illum, qui eodem appellatur, & qui nobis illius meritum applicat, atque virtutem? *Idem.*

Omnia opera nostra secundum Apostolum facienda sunt in Nomine JESU.

Nulla est actio, ut S. Paulus inquit, quæ facienda non sit per sancti Nominis hujus invocationem. *Omne quodcumque facitis, in verbo, aut opere, omnia in Nomine Domini JESU facite.* Hic optimus est ordo, quem sequi possitis in negotiis vestris, & omni vitæ vestræ ratione. Si ad illam beatam efficiendam opus est, ut JESUS illius benedicat exordio, progressui, ac fini, benedictionem ejus melius promereri non potestis, quam invocantes Sanctum hoc Nomen, quod pretium est Sanguinis, vitæque suæ. Verum est ad hoc, ut satis digne id faciamus nos ejus ope indigere; sed nimis zelotypus est gloriæ suæ, ut nobis negare velit sua lumina; neque timendum est, quominus velit bonis desideriis nostris velificari, quia ipse eadem nobis inspirat. Illi ergo aperiamus cor nostrum, ut in eo sculpat Nomen sanctum suum, & si recipere cupimus divinas illustrationes ejus, præbeamus nos dignos salute, quam pollicetur. Nobismet persuadeamus, maximum honorem, quem præbere possumus Filio Dei, quatenus Salvatori, esse strenue omnia amplecti media quæ nobis offert ad nos salvos faciendos. Beatitudo nostra adeo implicita est cum gloria ipsius, ut nosmet perdere nequeamus, quin illi contumeliam inferamus, & eripiamus ei id, quo nihil habet antiquius, videlicet æternam salutem nostram. *P. Nevet, in prima parte Hominis Orantis. Vita JESU CHRISTI in stabulo Bethlehem.*

Zelus habendus pro æstimatione Nomine JESU.

Si sanctum hoc Nomen altius nobis insculptum esset in corde, difficile esset, illud sæpe non esse etiam in ore; idest, illud a nobis passim non pronuntiari; neque pro viribus nos adniti, ut illud in alienis etiam cordibus imprimeremus. Hoc enim suave unguentum est, quod sese diffundere quærit; fons est aquæ vivæ, quæ nunquam magis perspicua est, ac magis fecunda, quam cum se magis communicat, & plures ad illam hauriendam confluunt; lumen est, quod universo Mundo enitescere debet. Quanta gratia est, aliquid conferre posse ad gloriam JESU, & sancti Nominis sui venerationem! Heu! si consequi possem, ut omnes homines illud colerent, & omnium ora illius magnalia prædicarent! Hoc est maximum, & æquissimum omnium votorum meorum, ut audito sancto Nomine JESU *omne genu flectatur, cælestium, terrestrium, & infernorum, & omnis lingua confiteatur, quia Dominus JESUS in gloria est Dei Patris. Idem.*

ad Philipp. 2.

Nomen JESU vere colitur ab iis, qui salutem suam operantur, & illud sibi efficax reddunt.

Vera erga sacrum JESU Nomen devotio est, salutem operari nostram; nam illam operati implemus maximum Salvatoris nostri desiderium, & pro virili parte aliquid conferimus ad id, quod illi gloriosissimum est, videlicet salutem nostram. Salus nostra ab illo pendet, & a nobis. In ea aliquid sui est, & aliquid nostri. Ipse per ea affluenter contulit, quidquid necesse erat, ut nobis media suppeditaret ad feliciter perficiendum magnum, maxime necessarium, & unicum æternitatis negotium: Omnes morbos nostros curavit, nobis amuleta, & salutaria contra omnigena vitia paravit remedia; nos de sathanæ captivitate liberavit; omnia debita nostra persolvit, omnes salutis nostræ obices abstulit, nos Patri reconciliavit, & per amoris excessum, pro nobis totum suum cruorem effudit, ac inter teterrimos cruciatus in cruce expiravit: sed nisi tot gratiis, ut opus est, usi fuerimus, quantum in nobis est, eum omni Nominis sui gloria privamus. *Idem.*

Proximi salutem procurare est maximum huic Nomini honorem deferre.

Adde his præcipuam erga Nomen JESU devotionem esse, amare, & procurare pro virili parte salutem proximi. Nihil Deo antiquius, quam animæ salus. Hoc palam probant vita illius laboribus plena, & mors plena doloribus. Quanti ergo vocationem suam facere debent, qui ad sanctum Divini Verbi ministerium incumbunt, aliisque vacant muneribus, quæ spectant ad salutem animarum, quas ille suo Sanguine redemit? Quæ gloriæ, illos in ministerii sui societatem vocatos fuisse, ipsis concreditam fuisse dispensationem meritorum, passionum, & mortis ejus? Hinc conjicite vos, quos ille vocavit, & sancto huic, gloriosoque muneri applicuit, lucrandarum animarum, & pro earum salute laborandi. Quo illum dedecore afficeretis, si frater vester per negligentiam vestram periret? Quid porro fieret; si cum animabus lucrandis operam daretis, illis scandalum afferretis per flagitia vestra, atque abnormem vitæ vestræ rationem? Heu! Comparate id, quod estis cum eo, quo esse deberetis. Vos cum hominibus conversantes totidem esse debetis Salvatores; illos ædificantes exemplo, sanctis collocutionibus erudientes, curis vestris juvantes, jugibus orationibus sustinentes, ac per zeli, & caritatis ardorem vosmet in eorum servitio absumentes. Audite igitur vocem Sanguinis Salvatoris misericordiam clamantis, vosque per Nominis sui virtutem, suæque caritatis excessum obsecrantis; ut quantum in vobis est conemini opem ferre, ut Nomen ejus cumulatissime efficax fiat, salvantes animas, & efficientes, ut gaudeat fructu Sanguinis sui, ad quem promerendum illum effudit. *Idem.*

MYSTE-

MYSTERIUM EPIPHANIÆ.

MONITUM.

X Mysteriis omnibus, quæ respiciunt vitam, & actiones Filii Dei, nullum est, quod uberiorem suppeditet dicendi copiam Oratoribus sacris, & plura argumenta de suggestu pertractanda. Magi ab Oriente profecti ad hominem Deum recens natum adorandum; Stella eos deducens ad Salvatoris præsepe; obsequia, quæ illi præstant; munera, quæ offerunt; difficultates, quæ illorum discessui adversantur; præcautiones, quas in reditu capiunt; cæcitas Judæorum; vocatio Gentilium in eorum locum subrogatorum; audax Magorum consilium in exoticam aulam veniendi, ut doceantur de Regis nativitate diversi ab eo, qui ibi tyrannicum exercebat imperium; Crudelis Herodis versutia consilium barbarum dissimulantis; omnes denique gloriosi hujus Mysterii circumstantiæ totidem Sermonibus locum tribuunt. Quam ob rem ad hæc omnia uberem suppeditabimus copiam, quin tamen quidquam repetamus eorum, quæ semel a nobis in medium allata sunt de Gratia Tomo hujus Operis secundo, vel quæ Tomo tertio a nobis dicta sunt de fallaci prudentia; qui loci tamen, si fuerit opus, erunt consulendi.

Ceterum nemini negotium facessere oportet, ut uno tantum sermone complectatur, quod pluribus argumentum suggerere potest, sed eligat, quidquid sibi visum fuerit mysterio huic accommodatius, & inde moralem hauriat argumento magis congruentem; neque eorum vestigiis insistat, qui sub moralem Sermonem efficiendi specie Auditori ansam præbent conquerendi, nihil fere delibari de die festo adeo celebri, & apto ad ciendam devotionem, gratique animi sensum erga inæstimabile beneficium vocationis nostræ ad Christianam Religionem, & fidem.

PARAGRAPHUS PRIMUS.

Multiplex Sermonum hujus argumenti Synopsis.

I.

Idimus Stellam ejus in Oriente, & venimus adorare eum. Matth. 2. In hujus diei festivitate veri Dei cognitio, quæ in Judæa sola continebatur, tandem omnibus gentibus revelata est; dissipatæ sunt tenebræ Gentilitatis, & Fidei lux sese in terras omnes cœpit effundere in personas trium Magorum venientium ad præstandum Salvatori honorem, & cultum. Hinc Magno huic Mysterio nomen factum est Epiphania, videlicet Manifestatio Filii Dei, qui videtur nunquam magis ignotus, vel absconditus fuisse, quam cum in terris videri voluit. Hoc igitur Mysterium, quod temporibus omnibus tantopere in Ecclesia celebratum fuit, quippe quod in mentem revocat Gentilium vocationem ad JESU CHRISTI fidem, hodierna quoque die tamquam principium totius nostræ felicitatis habetur. Quod autem in incomparabili hoc beneficio, cujus hodie memoriam recolimus, majori nos lætitia debet afficere, hoc est, quod exemplum est peculiaris manifestationis, quam efficit Deus Christianis omnibus, qui in ignorantiæ ac peccati tenebris sepulti sunt, efficiens, ut illis elucescat stella gratiæ, quæ illos illuminet, & revocet de errore, & mox in viam salutis adducat. Hoc Fideles est argumentum, quod ex plurimorum multitudine, quam hæc festivitas nobis suppeditat, elegi. Hoc profecto vulgatissimum est, verum etiam aptissimum, atque utilissimum huic Mysterio. Neque minus naturalis est ejus partitio, quia ex ipsis Evangelii Verbis desumpta est. *Vidimus stellam ejus in Oriente, & venimus adorare eum.* 1. Vidimus stellam, & gratiæ lumen recepimus; hæc est vocatio peccatorum, quos Deus arcessit per stellam hanc, & quæ in his omnibus circumstantiis multum rationis habet ad Regum istorum vocationem: *Et venimus adorare eum.* 2. Hæc fidelis est & mutua consensio a peccatoribus afferenda. Quæ duæ erunt sermonis hujus partes.

Matth. 2.

Pars Prima. In secreta, & particulari hac manifestatione, quæ fit per gratiam, quæ ideirco vocatur sydus, quod nos in viam salutis adducit, tria animadvertere possumus ratione stellæ, quæ Regibus Magis apparuit. 1. Hæc illos convenit in Oriente, in regione longissime dissita, ut doceret illos nativitatem novi Regis, quem expectabant Judæi. Novi hujus syderis lumen re adhuc integra oculos Regum horum percussit insueto fulgore, simulque illos intrinsecus illuminavit, eisque mentem immisit iter suscipiendi, ut ad natum Regem adorandum sese conferrent. Hæc prima est operatio gratiæ in peccatore, illum illuminare; ideoque lumen vocatur, cujus ductu cognoscit, quod nondum intellexerat, saltem adeo palam, atque cum iisdem animadversionibus. Explicandum est, quod gratia vocetur: hæ subitæ, & inopinæ cogitationes mortis, æternitatis, rerum ad vitam alteram pertinentium, quæ nos adducunt ad cogitandum de statu conscientiæ nostræ, de periculo æternæ salutis, in quo sumus, de mundi hujus mobilitate &c. 2. Hæ gratiæ illos ne cogitantes quidem conveniunt, cum longissime distant a Deo per scelera, in altissima oblivione Dei, & immersi in abysso libidinum suarum, in crassa ignorantia, vel in omnimoda oblivione earum rerum omnium, quæ ad ipsorum salutem pertinent. Hæc lumina concomitantur sancti motus, qui illos urgent, atque sollicitant, ut sese colligant, & revertantur ad Deum. Ita Deus egit cum Magis, qui eodem tempore se lumine cælesti afflatos, ac sollicitatos senserunt, ut ad Deum adorandum sese conferrent; qua in re cognoscere possumus, & admirari virtutem, & potestatem gratiæ, quam peccatoribus largitur Deus, quæ illis addit animum, ac robur simile illi Magorum ad infringendos omnes obices, quibus detinentur, & nexus, quos habent cum Mundo, cum bonis illius, & cum voluptatibus. 3. Hæc eadem gratia per admirabilem divinæ misericordiæ indulgentiam, se accommodat atque conformat eorum ingenio, naturæ, statui, officio, & propensioni, eosque admonet per novum sydus, quod unus ex Prophetis suis portenderat, ut ad illum adorandum confluerent. En ratio, quam sequitur gratia erga Peccatores, quæ in illis utiles ciet cogitationes de bonitate Dei, quæ nos prævenit semper, & quæ prior ipsa nos quærit, cum ab illo maxime recedimus, & minus meremur curas, & perquisitiones illius, qui videtur studere nostræ indoli, ut illi suam accommodet gratiam, & qui nunquam obliviscitur nostri, ubi videt in nobis spem aliquam nosmetipsos lucrandi: quæ res in nobis ciere debet sensus admirationis, grati animi, potissimum vero confidentiæ in divina illius misericordia.

Pars Altera. Magorum exemplum nos docet fidelitatem, qua respondere nos decet gratiæ, qua Deus nobis se peculiariter manifestat. Qua in re dico imitandam nobis esse fidelitatem, quam præ se tulerunt Magi, & per quam venerunt in cognitionem Dei hominis facti, ut mox fierent primi ejus Apostoli. Fidelitas eorum maxime enituit celeriter obtemperando vocationi Dei illos arcessenti, quin moras necterent, quin rationem ullam haberent vel commodi populorum suorum, vel itinerum difficultatis. Unde intelligimus parendum esse statim ac Deus jubet, alioquin imminere periculum, ut gratia evanescat, & nunquam revertatur. 2. Fidelitas hæc esse debet generosa, non secus ac illa Magorum, quam nulla ratio potuit ab incepto deterrere. 3. Hæc debet efficere, ut habitus, & vitia nostra abjiciamus, primamque vitæ rationem mutemus, aliam prorsus rationem secuturi, ut Magi, qui per aliam viam reversi sunt in regionem suam, postquam personas suas cum muneribus obtulerunt huic homini Deo, qui illos ad sui cultum adeo insigni, & singulari vocatione arcessiverit.

Circa eamdem peculiarem, ac interiorem manifestationem, quam operatur Deus per gratias, quas tribuit, licebit nobis verba facere de ea ratione, qua nobiscum operatur gratia; per stellas, quæ illius symbolum sunt, quemadmodum per diei hujus Mysterium docemur; & possumus in gratia tria considerare, quæ sunt illi cum astris communia, præsertim vero cum stella, quæ in Oriente Magis apparuit. Videlicet. 1. Lumen quod nos illuminat, & nobis aperit illa, quæ alioquin cognoscere minime possumus. II.

2. Motum, quo de uno in locum alium migrant, & magna percurrunt spatia, ut variis regionibus illucescant. 3. Influxus, seu tamque potestatem, quam habent in hæc terrena. Tres id genus proprietates gratiæ habita stellarum ratione, sermonis hujus erunt partitio.

Punctum Primum. Lumen stellæ, quæ Magis apparuit, nitore suo re adhuc integra oculos illorum
Matth. 2. percussit: *Vidimus stellam ejus in Oriente*. Hoc non magnum obtinuisset effectum, nisi lumen aliud, quale est gratiæ lumen, eorum mentes illustrasset, atque effecisset, ut secum reputarent, quid sibi vellet hoc sydus, cum signum esset, quod illis Propheta quidam tribuerit nativitatis Regis novi; quod nos docet, ut attendamus eventibus, quæ accidunt in mundo, per quos nos illuminat gratia, nobis loquitur, & erudit de eo, quod eos flagitat Deus; itaut quin immoremur ratiocinantes de caussis horum casuum, qui nos in admirationem rapiunt, animum advertamus ad monitum, quod per illos nobis ingerit Deus: cujus generis sunt subitæ mortes, publicæ calamitates, funesti nostrorum consiliorum exitus, apertæ divinæ Justitiæ punitiones in eos, qui vitam abnormem ducunt, & quos ipsi novimus. Hujusmodi cogitationes, & salutares animadversiones totidem gratiæ sunt, quas adnectit Deus his eventibus nequaquam communibus; per quos nos illuminat, admonet, & erudit de suis voluntatibus. His ergo debemus attendere, neque aures obstruere huic voci: sæpe enim Deus non alia loquitur lingua, eique studere, atque illam intelligere nostrum est.

Punctum Alterum. Quod attinet ad syderum motum, ad quem gratia rationem habet; stella quæ Magis apparuit motum habebat prorsus peculiarem, quoniam remorabatur, & evanescebat nonnumquam, neque uniformem habebat cursum; tamen hoc illi commune erat cum aliis syderibus, quod reges deducens transiarat per diversas regiones, ubi nemo quærebat, quid novum hoc sydus portenderet. Ita gratiæ stella non servat in suo cursu eamdem uniformitatem; Deus ad libitum de illa disponit; modo illam dat, modo illam retrahit, in aliis est fortior, in aliis infirmior: Verum hic in loco per gratiæ motum non intelligo motus interiores, & consilia quæ nobis inspirat; videlicet illam non solum de personis, ad alias migrare personas; sed etiam de populis ad populos, de regionibus ad regiones, de nationibus ad nationes alias, Deo illam transferente ab illis, qui rejiciunt, vel contemnunt illam; ad eos, qui illam recipiunt, ac eidem se præbent fideliores. Hoc videtur in hodierno Mysterio; ubi videmus, cum Judæi Salvatorem suum agnoscere recusaverint, quamvis illi primi ad veritatis cognitionem fuerint evocati, ut populum electum constituerunt, tamen in locum eorum Gentiles vocavit. Ubi præclara morum præcepta, atque considerationes locum habere possunt.

Punctum Tertium. Virtus, & potestas gratiæ, quam syderum influxus repræsentant, id proculdubio est, quod in gratia est spectatissimum. Ut de hac loquamur, quatenus ad hujus diei Mysterium refertur, satis est ostendere, si Deus cæli syderibus utitur pro omnibus naturæ effectibus, immutasse munus in illo, quod Regibus Magis apparuit, quod quidem admirabiles habuit effectus in eorum mente, ac corde; quandoquidem fecit, ut regias ædes, regiones, ac ditiones suas relinquerent, quamvis tot rationes ibi illos retinere debebant, ut sese conferrent adoraturi puerum in stabulo, & in præsepio. Hoc fit quotidie in hæc particulari manifestatione, quam Deus hominibus facit per gratiam, quæ prorsus admirabiles parit effectus in mente, & corde peccatorum maxime rebellium, & in nequissimis flagitiis immersorum; quoniam efficit, ut relinquant bona, cognatos, amicos, & abrenuntient omnibus vinculis, quibus adhærebant mundo, ut se penitus Dei servitio mancipent. Sed quid non operatur gratiæ virtus, & ad quid non adigit nequissimos etiam peccatores? &c.

III. Favore novi hujus syderis, quod Reges Magos ad Bethlehemiticum adducit stabulum, magna Mysteria detegimus: quia nuntium nativitatis Hominis Dei in remotissimas plagas adfertur; Reges de extremis Orientis partibus evocantur ad illius adoranda incunabula, & locus discitur, ubi nasci debebat omnium Salvator; sed addo, novi hujus syderis beneficio nos cognoscere jucundissima spectacula; Videmus enim Deum in noctis caligine natum, & populo ignotum modo a principibus coli, & adorari; sapientes sæculi interiori luce illustrari, qua dissipantur tenebræ infidelitatis, simul ac exterior hæc lux perstringit oculos corporis; ac tandem nos in Gentium vocatione habere primum, ac felicissimum nostræ beatitatis præsagium. In tanta hac turba Mysteriorum, & spectaculorum immoror potissimum in Divini hujus hominis manifestatione. Non minimum ex hoc Mysterio fructum percipiemus, & ab hoc Magorum Regum exemplo, si spiritu præsentes Salvatoris præsepio, ibi meditati fuerimus terræ hujus Optimates coram Deo nascente prostratos; sæculi sapientiam confusam, & celsissimas terræ potestates infirmitati infantis subjectas. Hoc mihi consilium præbet ostendendi vobis in hoc sermone, stellam, quæ hodie apparet, detegere quidquid stabulum occuluerat. Quid autem celabat? tria, quibus ut mentem advertatis postulo, quandoquidem totam hujus Sermonis partitionem constituunt.

1. Celabat Magnitudinem Dei, qui usque ad extremam sui exinanitionem in hoc stabulum descenderat.

2. Vim, ac potentiam ejusdem Filii Dei, sub pannis, quibus erat involutus.

3. Denique celabat infinitam Verbi Incarnati Sapientiam sub infantis specie, qui nulla in re ab aliis differre videbatur. Sed hodie Magnitudo hæc manifestata est, quandoquidem videntur Reges ad illius pedes prostrati. Vis, & potentia illius elucescit, ac se prodit terræ principibus: sibi apud alios reverentiam concilians, & aliis timorem incutiens. Denique Infinita ejus refulget sapientia triumphans de Magorum prudentia, & confundens Herodis versutiam. *Hujus partitionis ornatum, & argumenta invenies apud Auctorem sermonum in omnia Ethica Christiana argumenta. Sermone primo de Epiphania.*

Deus hac die complere incipit magna suæ Provi- IV.
dentiæ consilia.

1. Manifestat sapientiam suam glorificans Filium suum infinite humiliatum in nativitate sua per Magorum adorationem venientium ab extremo Oriente ad obsequia, & munera illi deferenda.

2. Exercet misericordiam suam erga infideles, quos de longinquo accersit, & ad fidem convertit per stellæ portentum.

3. Ostendit justitiam adversus Judæos illum agnoscere detrectantes, in locum ipsorum evocans alienigenas.

Cum Magorum vocatio fuerint primitiæ, & exem- V.
plar vocationis Gentium, quod fecit Deus erga Magos ad illis manifestandum JESUM CHRISTUM, eosque adigendos, ut illius cultum amplecterentur, hoc ipsum facit cum omnibus hominibus, quos vocat ad Christianam Religionem, ut hujus munera ab illis adimpleantur. Quod autem fecerunt Magi, ut Deo vocanti responderent, hoc a nobis fieri voluit Deus, ut vocationi nostræ respondeamus.

1. Deus vocat Magos per apparitionem syderis miraculosi saluberrimam efficientis impressionem in eorum spiritu, & corde. Talis est invisibilis gratiæ stella, quæ nos evocat ad Christianismum; cui nosmet præbere debemus attentos, ut sciamus, quid a nobis exigat Deus.

2. Magorum docilitas videtur admirabilis: Quærunt quid hæc stella significet, & quid de eadem Propheta quidam portenderat. Fidem habent Prophetæ verbis, portendentibus Dei Nativitatem, qui quærendus erat, & adorandus. Huic sese dedunt testimonio sine ulla suspicione illusionis, & quin credant phenomenon hoc fortuitum esse; & quin aliud inquirant, illud sequi constituunt. Quinam extitisset sermo indocilium, incredulorum, & rebellium gratiæ spirituum? Potuissent ne in hujusmodi occasione consilium capere hujus itineris ingrediendi?

3. Vis, & magnitudo fidei eorum ad superandas humanas rationes, & sermones illorum, qui initium ab eis consilium reprehendere poterant, ad evitandum, ne Herodis metu crudelis, ac suspiciosi illuderentur Reges, ad vincendam animi repugnantiam, quæ illis suboriri poterat, ne pro Deo haberent infantem eo in statu, in quo illum invenerunt. Hæc etiam illa vis est, quam gratia fidelibus inspirat, ne placitis Religionis nostræ deterreantur.

De varia agendi ratione Magorum, & Herodis er- VI.
ga JESUM CHRISTUM. Magi iter instituunt, ut illum quærant, inventumque venerentur. Sed Herodes illi molitur excidium; qua in re ostendemus: 1. Exemplar solidæ sapientiæ fidelium in Magis quærentibus Dei Filium. Hæc prima pars erit, ubi ad examen vocabuntur omnes characteres fidei eorum in principio, progressu, & perfectione.

2. In altera parte ostendemus fallacem reproborum, & impiorum sapientiam in facto Herodis JESUM CHRISTUM persequentis, & ostendemus fallacem hanc Sapientiam esse inimicam Dei, & mox Deum vicissim illius esse inimicum; quæ caussa est ejusdem interitus.

Cum ea omnia, quæ in hoc Mysterio acciderunt, VII.
intra unius sermonis cancellos nequeant contineri, satagemus præsertim ex horum Magorum exemplo proficere, ut ab illis discamus eas dispositiones, quæ comitari debent adorationem Dei in spiritu, & veritate.

1. Venerunt adoraturi Salvatorem viva animati fide, quæ fecit, ut sua Regna relinquerent, & subirent omnes prolixi itineris difficultates; qua in re ostendendum est fidem esse adorationis principium; etenim ratione duce unus quidem cognosci potest Deus, sed in spiritu, & veritate adorari non potest, sine fide, quæ docet quid ille sit, & quid illi debeamus.

2. Illi munera obtulerunt, quibus profitebantur se illum habere tamquam Deum, Dominumque supre-

mum

mum suarum personarum, & rerum omnium, quas ab illo receperant, quarum illi tributum persolvebant cum eo obsequio, quod illos decebat. En exemplum a nobis imitandum in cultu, quem Deo debemus.

VIII. Stella mystica, quæ cognoscendam præbuit Regibus Magis novi Regis nativitatem habita semper fuit a Sanctis Doctoribus tamquam fidei symbolum, & figura. Quo posito considerare possumus; primum Magos vidisse hanc stellam in Oriente: *Stella, quam viderant in Oriente.* (Matth. 2.) 2. Illos eam secutos fuisse usque ad locum ubi erat JESUS CHRISTUS: *Antecedebat eos usque dum veniens staret supra, ubi erat puer.* Tertio. Postquam illam secuti sunt, & postquam radiorum ejus ope Salvatorem invênere, sese ad illius pedes prostrisse, atque adoravisse. Quæ tres Evangelii circumstantiæ nobis innuunt, nativitatem, progressum, & fidei perfectionem in anima.

1. Apparitio stellæ ad Magos nobis exhibet prima lumina, quæ fides oriens effundit in animam quærentem Deum.

2. Progressus stellæ accedentis ad Bethlehem, ac eo Magos deducentis, repræsentat nobis fidei incrementum in anima, quæ fidelis luminibus illius pervenit usque ad cognitionem JESU CHRISTI, ac sublimiorum veritatum Religionis.

3. Demum stella gradum sistens super stabulum, ubi Salvator natus est, donec Magi illum adorant, figura est perfectionis fidei in anima, ex qua elicit perfectissimos actus perfectionis. *Ex specimine sermonum pro Epiphania.*

IX. Adstrui nequit augustior idea magnitudinis hujus Mysterii, quam ostendendo hanc esse festivitatem Regni JESU CHRISTI a prima ejusdem infantia. Qua in re supponendum est, cum regnum sit qualitas ex aliis plurimis composita; omnes redigi posse ad hasce tres præcipuas. Continet illa auctoritatem, quæ efficit, ut sibi obediatur; potentiam, qua sui timorem injicit; & majestatem, qua sibi hominum reverentiam, & venerationem conciliat. Quamvis autem Salvator omnes hasce possideret qualitates longe perfectiori modo, quam omnes simul Reges Mundi, quandoquidem ab æterno Patre receperat cum Natura auctoritatem, potentiam, & jus majestatem suam præ se ferendi, ubi e re futurum censeret; verum tamen est, Regnum ejus non fuisse de hoc mundo, & ipsum regnare noluisse super terram nisi per contemptum omnium terrenarum dignitatum. Epiphania unicum fuit mysterium, in quo apparuerit qualis erat.

1. Hac die præ se tulit erga Reges ipsos supremam auctoritatem, eos sibi obedientes efficiens.

2. Præ se tulit supremam potentiam, sui timorem ipsis altioribus potestatibus incutiens.

3. Præ se tulit supremam majestatem, concilians sibi Regum ipsorum obsequium, qui illum Deum confitentur, & adorant. *Hæc partitio est Patris de la Colombiere in sermone primo de hac festivitate.*

Magi primi fuerunt ex Gentibus, quibus dici potest Dei Filius fuisse via, veritas, & vita: *Ego sum via, veritas, & vita.* (Joann. 14.)

1. Illis via fuit, quia deduxit ad summam beatitudinem, docens eos viam, quam sequerentur ad illum inveniendum venturi.

2. Illis fuit veritas, illuminans illos interiori luce omnium cognitionum, quæ sunt ad salutem necessariæ; dum exterior altera oculos eorum perstringebat.

3. Illis fuit vita fidei, quæ justorum est propria; vita gratiæ, quæ illos sacrificavit, iisque attulit necessaria subsidia ad christianam vitam ducendam; & demum vita gloriæ, tamquam primis prædestinatis ex Gentibus.

PARAGRAPHUS ALTER.

Fontes unde hauriri copia potest ad has Sermonum structuras exornandas, & Auctores, de hoc Argumento pertractantes.

Sancti Patres. Sanctus Augustinus Tomo 10. plures habet sermones de Epiphania; de qua fusius verba facit in undecimo. In duodecimo vero docet, quo tempore stella Magis apparuerit.

Idem in sermonibus *de tempore* 30. ad 36. verba facit de hoc insigni mysterio. In 35. loquitur de admirabili vocatione, & fide Magorum. In 39. hortatur Principes ut metuant mundi Salvatorem, tamquam Judicem, ac Dominum, non tamen sicut Herodes illum metuebat.

Idem in sermonibus de *diversis* 28. & 29. & a 64. ad 68. tractat de hoc Mysterio, & in 67. ad examen vocat quomodo Magi per stellam hanc cognoverint Messiam natum esse. De eodem argumento loquitur etiam in primo sermonum recens inventorum, & in sermonibus ad *Fratres in Eremo*, quorum non creditur Auctor.

S. Ambrosius *l. 2. in Lucam, cap. 1.* verba facit de muneribus, quæ Magi Domino obtulerunt.

Idem loquitur de rebus diversis ad hoc argumentum spectantibus in sermonibus. 18. 19. 20. 21. & 23.

S. Gregorius homil. 10. in Evangelia narrat, & explicat munera, quæ Magi obtulerunt.

S. Hieronymus *lib. 1. comment. in caput 2. Matthæi*, loquitur de stella, quæ Magis apparuit & de Magorum muneribus.

S. Basilius, *homil.* 25.

S. Fulgentius *de Hæresologia serm.* 5.

Origenes, vel alius aliquis Auctor *homil. 8. in diversis.*

S. Chrysostomus *serm. 6. in capit. 2. S. Matthæi*, egregias proponit quæstiones, de vocatione, & adoratione Magorum.

Opus imperfectum in S. Matthæum, quod eidem refertur acceptum.

S. Chrysologus quinque habet sermones de Epiphania.

S. Cyprianus sermonem unum elucubratus est.

S. Epiphanius similiter unum.

S. Maximus habet hujus argumenti homilias octo.

Eusebius Emissenus, unam.

S. Leo plures habet de hoc mysterio sermones.

Petrus Damiani in sermone hujus argumenti loquitur de rebus pluribus ad illud pertinentibus.

S. Bernardus *in serm. de temp.* tres habet, ubi habet plura ad Nativitatem, & Circumcisionem spectantia.

S. Thomas *in sermonibus festivis* duos habet sermones in festum Epiphaniæ diem.

S. Bonaventura quatuor, in quibus explicat, quidquid ad hoc Mysterium pertinet.

Guerricus Abbas, similiter quatuor.

S. Laurentius Justiniani unum.

Hugo de Sancto Victore, duos.

Innocentius III. unum.

Gerson, item unum. Ascetici, aliique.

Suarez in Commentariis, & disputationibus in tertiam partem summæ S. Thomæ Tom. 2. ut Theologum decet ad examen revocat, quidquid ad hoc spectat Mysterium, omnesque illius circumstantias.

Liber qui inscribitur: Passiones Domini nostri Lusitano idiomate editus a Patre Thoma a JESU & Ordine Eremitarum S. Augustini, in passione octava, ubi de fuga in Ægyptum, & de Herodis persecutione sermo est, loquitur de ingressu Magorum in Jerusalem, deque iis omnibus, quæ in hoc Mysterio acciderunt.

P. Valesius in asceticis egregium sermonem habet de hoc Mysterio.

Granatensis in memoriali.

Liber cui titulus: Considerationes in dies Dominicos, & festos Mysteriorum; Tomo 2. continet undeviginti considerationes in omnes partes hujus Mysterii.

P. Joannes Croiset in libro, cui titulus: *Pietatis exercitationes in singulos anni dies; vel Annus Christianus.*

P. Nepveu Tomo primo cogitationum, vel animadversionum Christianarum in singulos anni dies.

Liber, cui titulus: Verus spiritus, & sanctus usus sollemnium anni Festorum.

Baltides in parte altera libri, cui titulus: Confusa Deistarum Incredulitas.

Omnes, qui meditationes elucubrati sunt in dies festos, & anni mysteria, Mysterium Epiphaniæ non prætermiserunt. Qui vero uberiorem copiam suppeditare possunt huic argumento hi fere sunt.

P. Bourgoin in libro latine scripto, & mox in Gallicum sermonem traducto de veritatibus, & excellentiis Incarnati Verbi, non desunt Meditationes pro singulis diebus Octavæ hujus festivitatis.

P. De Ponte in altera parte Meditationum in Fidei Mysteria. *Medit. 22. & 23.*

P. Suffren in Tom. 3. anni Christiani.

P. Novet in prima parte Hominis Orationis partitur omnes hujus Mysterii circumstantias in Meditationes octo, pro omnibus octavæ diebus.

P. Castillon in sermonibus in dies Dominicos, & festos adventus, hunc absolvit Adventum duobus sermonibus de Mysterio Epiphaniæ. Concionatores recentes.

Biroat in Tomo Mysteriorum Domini nostri duos habet sermones hujus argumenti, quorum posterior jugem habet cum Eucharistia comparationem.

P. Texier in Tomo Mysteriorum vitæ Domini nostri, agit de Magorum exemplari.

Sarazin Tomo 2. Adventus in prolixo sermone hujus Mysterii.

P. de la Colombiere in Tomo primo sermonum duos habet sermones de Epiphania; in quorum priori agit de regno JESU CHRISTI, & in altero ostendit media, & commoda, quæ suppetunt divitibus, & principibus viris operandi salutem suam, & Deo inserviendi.

Auctor sermonum Moralium.

Fromentiere.

Abbas de Monmorel habet Homiliam, & sermonem hujus Mysterii.

Abbas Trappensis duas habet Collationes in sermonum formam de Regum sollemnitate, ubi de hoc loquitur Mysterio.

Abbas de Bourzeia in sermonibus in varia Religionis Mysteria.

P. Duneau in Tomo sermonum de Mysterio JESU CHRISTI, duos habet de Epiphania.

Lambert in Tomo 5. Anni Evangelici homilia 64. est de Epiphania, vel manifestatione JESU CHRISTI.

In specimine sermonum pro Dominicis Tomo primo, tres sunt sermones, vel sermonum compendia in hoc Mysterium.

P. Bourdalove in sermonibus recens editis de Mysteriis, de hoc agit, & optimas inde morum regulas elicit.

Abbas du Jarry argumentum hoc egregie persecutus est.

Auctor sermonum in omnia Ethicæ Christianæ argumenta Tomo Mysteriorum Domini nostri duos habet sermones in hunc diem, in quorum priori ostendit, in quo consistat publica manifestatio Salvatoris Mundi; in posteriori vero loquitur de peculiari manifestatione singulis nostrum per gratiam.

Non desunt antiquiores Sermonum editores, qui argumentum hoc pertractaverunt, & ex quibus plurima utilitate depromi possunt. Id genus sunt tres Granatensis sermones; sermo Bellarmini, & Osorii.

Ex editoribus Collectaneorum unum vidi Carthagenam in homiliis, qui coegit, quidquid ceteri dicere potuissent.

PARAGRAPUS III.

Loci, Exempla, Figuræ, & Applicationes Scripturarum huic Argumento.

Adorabunt eum omnes reges terræ, omnes Gentes servient ei. Psalm. 71.

Populus qui ambulabat in tenebris vidit lucem magnam; habitantibus in regione umbræ mortis, lux orta est eis. Isaiæ 9.

Ambulabunt gentes in lumine tuo, & reges in splendore ortus tui. Isaiæ 60.

Surge, illuminare Jerusalem: quia venit lumen tuum; & gloria Domini super te orta est. Ibidem.

Ecce tenebræ operient terram, & caligo populos; super te autem orietur Dominus, & gloria ejus in te videbitur. Ibidem.

Omnes de Saba venient, aurum & thus deferentes, & laudem Domino annuntiantes. Ibidem.

Hæc est vita æterna, ut cognoscant te Deum vivum, & quem misisti JESUM CHRISTUM. Joannis 17.

Ecce Magi ab Oriente venerunt Jerosolymam dicentes: Ubi est qui natus est Rex Judæorum? Matth. 2.

Vidimus stellam ejus in Oriente, & venimus adorare eum. Ibidem.

Audiens autem Herodes Rex turbatus est, & omnis Jerosolyma cum illo. Ibidem.

Et congregans omnes Principes Sacerdotum & scribas populi, sciscitabatur ab eis, ubi Christus nasceretur. Ibidem.

Tunc Herodes, clam vocatis Magis diligenter didicit ab eis tempus stellæ quæ apparuit eis, & mittens illos in Bethlehem, dixit: ite, & interrogate diligenter de puero: & cum inveneritis, renunciate mihi, ut & ego veniens adorem eum. Ibidem.

Stella, quam viderant in oriente, antecedebat eos, usque dum veniens staret supra ubi erat puer. Ibidem.

Intrantes domum, invenerunt puerum cum Maria matre ejus, & procidentes adoraverunt eum. Ibidem.

Apertis thesauris suis, obtulerunt ei munera, aurum, thus, & myrrham. Ibidem.

Responso accepto in somnis ne redirent ad Herodem, per aliam viam reversi sunt in regionem suam. Ibidem.

Deus omnes homines vult salvos fieri, & ad cognitionem veritatis venire. 1. ad Timoth. 2.

Deo igitur gratias per quem vocati sumus in societatem Filii ejus, qui dignos nos fecit in partem sortis sanctorum in lumine; qui eripuit nos de potestate tenebrarum, & transtulit nos in regnum filii dilectionis suæ. Ad Coloss. 1.

Invisibilia Dei, per ea quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur. Ad Rom. 11.

De tenebris vocavit nos in admirabile lumen suum. 1. Petri 2.

Figura, Prophetia veteris Testamenti, & elucidatio eorum, quæ dicit novum in hoc Argumento.

Sanctus Chrysostomus celebrat fidem, & obedientiam Abrahæ, qui jubente Domino: *Egredere de terra tua*, &c. patriam reliquit, & in longinquas regiones se contulit, quin sciret terminum itineris sui, paratus ad extremas usque terrarum plagas adeundas. Sed dicimus, Reges Magos exæquare in re aliqua obedientiam Abrahæ, & in alia eam superare; illam æquant, quia re adhuc integra faciunt imperata Dei, sequuntur gratiæ motum, & quin sciant, quo sibi eundum sit, per universum terrarum orbem Dominum inquirunt; sed quodammodo illum superant; nam Deus loquitur cum Abraham veluti præsens cum præsente, voce perspicua, ac intelligibili, ut agnoscatur, sed JESUS CHRISTUS non loquitur ad Reges nisi eminus, atque tanto terrarum spatio divisus. Non nisi stellæ voce, quæ legatione fungitur, tamquam Angelus; & nihilominus hi Reges adeo sapientes cedunt lumini stellæ hujus tanta cum facilitate, ut celeriter illam sequantur.

Vocatio, & obedientia Magorum figura cujus fuit obedientia Abrahæ, cui præcepit Deus, ut terram patriam relinqueret.

Tertio Regum libro capite 10. legimus, Reginam Saba, cum audisset, quibus laudibus ubique celebraretur Salomonis sapientia, voluisse per se cognoscere, utrum vera essent quæ ferebantur. Hunc ob finem reliquit regionem suam, & ab Orientis regionibus Jerosolymam petiit collocutura cum Rege, quem fama tamquam sapientissimum mortalium omnium ferebat. Narrat Scriptura illam magnifico cum apparatu accessisse, ac secum attulisse aurum, & ligna suavissime olentia, omnesque aromatum species, inter quas dubitandum non est, quominus thus, & myrrha invenirentur. Regina hæc admirata est sapientis hujus Regis aulam, ingentem numerum Ministrorum, regiæ domus sumptus, magnificentiam ædium, qua ita capta fuit, ut tandem confessa fuerit sibi ne dimidium quidem narratum fuisse eorum, quæ suis oculis videbat. Antequam Jerosolyma discederet, Salomoni munera sua obtulit, ac in terram patriam redux abiit voti compos, & itineris suscepti contenta, nec non sapientior, quam illuc discesserat. Hæc historia plurimis in rebus non abludit in Epiphaniæ mysterio: Stella insuetæ magnitudinis Magis apparuit, iisque nuntiavit novi Salomonis nativitatem priori longe majoris, & sapientioris. Iter corripuerunt, ut illum viderent, & adorarent, eique munera obtulerunt aurum, thus, & myrrham. Sed illum nacti sunt in statu longe alio ab eo, in quo Regina Saba Salomonem invenit. Regia illius civitas erat angulus pagi Bethlehemitici; ædes Regiæ stabulum; solium præsepe; cubile palea; Ministri domus Joseph, & Maria; vigiles, & excubiæ, duo jumenta.

Adventus Reginæ Saba in Jerusalem ut videret Salomonis sapientiam, aliquam habet cum Magorum vocatione similitudinem.

Mirabitur aliquis fortasse, Magos argumentatos fuisse Judæorum regem natum esse, eo quod ejus stellam viderant in Oriente; quæ enim esse poterat ratio inter hanc stellam, & Salvatoris Nativitatem? Sed hoc inde factum est quod vetus Propheta ejusdem regionis, cujus erant Magi, prædixerat fore ut *orietur stella ex Jacob*. Per hæc verba annuntiaverat ille Messiæ nativitatem, qui jure vocari poterat stella refulgens; quoniam nasciturus erat e cælo, & homines illuminaturus. Prædictionis hujus memoria usque ad Magorum ætatem vigebat, ejusque complementum præstolabantur. Magi per Prophetæ prædictionem edocti, per stellæ apparitionem, multoque magis interiori lumine afflati, quod effudit Deus in mentem illorum, non dubitant, quominus novum sydus, quod sese illis ostentat, certum sit testimonium Nativitatis Messiæ: ideoque hanc illius stellam appellant. *Vidimus stellam ejus in Oriente, & venimus adorare eum.*

Prophetia de Nativitate Salvatoris, cujus signum esse debebat stella.

In Salvatoris Nativitate, Judæi habita Gentilium ratione id fuerunt, quod fuerant olim Gentiles in Ægypto ratione Judæorum. Judæi luce undique circumdati erant ibi, ubi ab Ægyptiis secreti incolebant; sed hodierna die Judæi sepulti sunt in tenebris, dum JESUS CHRISTUS lucet tamquam nova stella Gentilibus, & quocumque lumen effundit suum, secundum prædictionem Baal prophetæ, non secus ac Scribarum, qui & ipsi admirabiles portenderant effectus Nativitatis Messiæ, ut *Videntes non videant*, quod visum est in Judæorum populo, & potissimum in Sacerdotibus, qui *Videntes* vocantur; & ut *non videntes videant*, quod accidit Magis, qui antea erant in tenebris, non secus ac reliqui infideles, & idololatræ.

Cæcitas Judæorum in Nativitate Domini, cujus figura fuit cæcitas Ægyptiorum, cum interim Israelitæ solis luce illustrabantur.

Non temere describit Evangelium locum ubi natus est JESUS CHRISTUS, & Principem, qui tunc imperitabat in Judæa. Nota hæc magni momenti est, quia nobis in mentem revocat duas antiquas Prophetias, quæ adimpletæ inexcusabiles reddunt Judæos, qui non cognoverunt Messiam ex indiciis adeo perspicuis, authenticisque. Michæas Propheta prædixerat Messiam nasciturum in Bethlehem, & Evangelium ostendit veritatem, & complementum hujus vaticinii,

Evangelium notavit tempus & locum Nativitatis Domini designata a Prophetis, & quæ ipsi cognoverunt Judæi.

alle-

afferens JESUM in Bethlehem natum fuisse. Neque minus intererat nobis observandum proponere, Herodem tunc in Judæa rerum summa potitum fuisse. Herodes quippe erat alienigena, quod satis superque probat sceptrum non fuisse amplius in domo Juda, & advenisse tempus, quo secundum prædictionem Patriarchæ Jacob, ille venturus erat, quem Deus se missurum promiserat, & qui erat expectatio Gentium: Hac de caussa Evangelium memoravit diligenter locum, ubi JESUS CHRISTUS natus erat, hoc est in Bethlehem, regnante Herode: *Cum natus esset JESUS in diebus Herodis Regis.*

Math. 2.

Vocatio Magorum est primitiæ fidei & salutis gentilium.

Dei Filius nobis dat fidei primitias, cujus figura est stella, qua usus est in hoc Mysterio ad illustrandos Magos, & ad tradendam illis cognitionem adventus sui in Mundum. Hic Deus erat absconditus, secundum Isaiam. Si Cælum locutum minime fuisset, nemo cognovisset illum; nam sine fide, non humana ratio, non scientia, neque mundi sapientia detexissent vias salutis. Qua in re fateri debemus non sine gratiarum actionibus magnitudinem beneficii, quod in Magorum persona recepimus, & bonitatem, quam Dei Filius ostendit nos cum illis vocans ad cognitionem, & amorem.

Deus exorsus est ab his Magis infidelibus nullam admittere personarum acceptionem, & ad cognitionem sui omnes gentes vocare.

Deus, qui antequam Magos vocaret, Judæum Populum respexerat tamquam dilectum, electumque populum suum, postmodum in visione, quam S. Petrus habuit, declaravit, se hanc distinctionem ulterius admittere nolle, & deinceps unum tamen populum ex omnibus nationibus conflatum se habiturum. Hoc legitur in Actis Apostolorum capite 10. ubi legimus. *Ascendit Petrus in superiora, ut oraret circa horam sextam; & cum esuriret voluit gustare. Parantibus autem illis, cecidit super eum mentis excessus: & vidit cælum apertum, & descendens vas quoddam, velut linteum magnum, quatuor initiis submitti de cælo in terram, in quo erant omnia quadrupedia, & serpentia terræ, & volatilia cæli. Et facta est vox ad eum: Surge Petre; occide, & manduca. Ait autem Petrus: Absit Domine: quia nunquam manducavi omne commune, & immundum: Et vox iterum secunda ad eum: Quæ Deus purificavit, tu commune ne dixeris. Hoc autem factum est per ter; & statim receptum est vas in cælum. Et dum intra se hæsitaret Petrus quidnam esset visio, quam vidisset .... Aperiens Petrus os suum dixit: In veritate comperi, quia non est personarum acceptor Deus; sed in omni gente, qui timet Deum, & operatur justitiam, acceptus est illi.*

Per Magorum vocationem discimus Deum gratias suas ab illis auferre ac transferre ad alios.

Magorum ad Fidem vocatio non solum ostendit Dei bonitatem in horum Principum persona, qui sunt gentium primitiæ; verum etiam est Mysterium justitiæ ipsius erga Judæos, a quibus recipit suas gratias, & lumina, eo quod se illis indignos præbuerint per contemptum, & abusum earum; & inde duas insignes, maximique momenti veritates percipimus, quarum altera est bonitas, & misericordia Dei erga nos, quod nos evocaverit ad fidem, & regni sui hæreditatem; nos inquam, qui, ut loquitur S. Paulus, eramus alienigenæ, & ab illo quam longissime dissiti; altera vero quæ terribilis est, quod videlicet gratias suas Judæis abstulerit, qui, ut ita dicam, erant filii, & legitimi hæredes.

Stella, quæ Magis apparuit est figura gratiæ nos vocantis, & adducentis ad Deum.

Stella erat miraculosa, & gratia est supra naturam: hæc donum est gratuitum, creaturæ non debitum, sed ex mera Dei bonitate profectum. Stella visa est in nativitate JESU CHRISTI; & nonnisi per illum, & cum illo facta fuit. Gratia nobis datur propter Incarnationem illius. Stella in Oriente visa est, & gratia est nostræ salutis aurora, & principium æternæ felicitatis nostræ. Stella aliquam habebat rationem cum Magorum cognitione, qui astrorum scientiæ operam dabant; & gratia accommodat se ingenio, ac spiritui hominum, ut suavius, & efficacius operemur. Deus illam nobis tribuit statui nostro congruam; Stella non habebat motum regularem, qualem habent stellæ firmamenti; motus ejus pendebat ab Angelo, qui eam stellæ impressionem communicabat, quam idoneam existimabat, ut Magos deduceret: gratia vero in productione sua, motu, & duratione pendet a Dei voluntate. Stella ad tempus evanuit, & gratia non semper sensibilis est; occulit se nonnunquam secretis de caussis, quas ignoramus. Denique Stella ducebat reges ad JESUM CHRISTUM, & ad præsepium, in quo erat; gratia vero nos adducit ad Deum, & ad Crucem, ubi invenitur.

Applicatio quorumdam locorum Scripturæ huic Argumento.

Mirum est Magos venisse ad quærendum, & colendum Regem novum.

ECce *Magi ab Oriente venerunt &c. Matth.* 2. Nonne videtur Evangelista hic velle alludere ad qualitatem horum Magorum, de longe venientium ad inquirendum JESUM CHRISTUM, & ad illum adorandum? *Ecce Magi ab Oriente venerunt*: quasi diceret, attendite, quinam illi sint, qui veniunt, ut hoc Religionis fungantur officio; non sunt hi e plebe, sed eximia nobilitate præditi propter genus, munus, dignitatem, & locum quem inter ceteros homines obtinent. Sapientes sunt, reges, & magno in pretio habendi. Quodnam autem Mysterium Sacer deprehendit historicus, vel quod miraculum, ut velit id peculiariter attendi? Nunquid novum est, atque inauditum, viros illustres, & genere, & opibus, obsequia præstare Deo, & Domino suo, cui omnes debent, quidquid habent? Esto, hoc novum non est; sed ita rarum est, ut omnem attentionem mereatur; quandoquidem videmus eos, qui hujusmodi generis sunt, vulgo superbos esse, ambitiosos, qui sese subjicere dedignantur, & quærunt potius subditorum, vel inferiorum obsequia, quam illis obsequi, quos sibi præstare cognoscunt. Itaque non injuria, & non sine quadam admiratione considerandi sunt hi tres Magi, qui tamquam Regem, Deumque suum venerantur puerum recens natum in stabulo, & in paleis cubantem.

Lumen quo illustrati sunt Magi in nativitate Filii Dei.

Claritas Dei circumfulsit illos. Luc. 2. Quod Evangelista dicit de Pastoribus vigilias super gregem habentibus, ubi Angelus nunciavit illis Salvatoris Nativitatem, hoc procul dubio dicere possumus de Magis Regibus, cum stella non vulgaris magnitudinis, & claritatis hoc ipsum nunciavit illis in Oriente: *Claritas Dei circumfulsit illos.* Ita addi etiam potest JESUM CHRISTUM simul natum fuisse in Bethlehem apud Judæos, & in locis ubi Principes isti incolebant inter Ethnicos; locus enim est credendi, stellam hanc Regibus hisce in patria ipsorum apparuisse eo tempore quo in Judæa natus est JESUS CHRISTUS. Ita obortum est tamquam lumen magnum Gentibus eodem tempore, quo Messias natus est in tenebris apud Judæos, qui non cognoverunt qualis erat qui nascebatur; cum e contra Reges omnium etiam Gentium nomine, agnoverunt illum, simulac hoc illis sydus illuxit. Non dubitarunt illi terras patrias deserere, & adeo longum iter ingredi ipsum adoraturi; si Deus novi hujus luminis fulgore in Cælo, non replevisset animam eorum lumine fidei una cum ingenti amore, qui caussa fuit, ut illi contemnerent labores, & hujus itineris pericula, quod ingressi nequaquam fuissent ob solum adspectum stellæ, nisi simul interiori illustrati fuissent lumine, quod illos discedere coegit, ut in loci faciem tale Mysterium cognoscerent.

Tres Magi tantum solertes fuerunt ad considerandam stellam, & ad exequendum quod Deus illis inspiraverat.

Multi vocati, pauci vero electi. Matth. 20. Dicere possumus, tunc adimpletam fuisse terribilem sententiam illam, quam Dei Filius mox alia 10 occasione protulit. *Multi sunt vocati, pauci vero electi*: nam tanto ex mortalium numero, qui tunc temporis erant in Oriente, tres tantum erant electi, ut fierent primitiæ prædestinatorum apud Gentiles, quoniam ex tot mortalibus, qui stellam viderunt, aut videre potuerunt, tres tantum ita affecti fuerunt, ut id exequerentur, quod illis Deus inspirabat. Alii nihil profecerunt, vel quia illam non satis considerarunt; vel quia illam nullo in discrimine habuerunt, vel quia iter incommodum aggredi noluerunt. Heu! quanta est hominum cæcitas? Terrenarum rerum adspectus nostras mentes allicit; hæc illas incredibili cura cognoscere adnituntur, cum interim negligant lumina cælestia. Cælestia paucos admodum movent; paucissimi illa inquirunt, & fideliter Deo vocanti respondent: *Multi vocati, pauci vero electi.* Hoc semper ita fuit, eritque semper.

Magorum fides fuit admirabilis.

Non inveni tantam fidem in Israel. Matth. 8. Dei Filius intuitus horum Magorum fidem, labores ab illis susceptos, & pericula quibus se objecerant, ut ad ipsum adorandum sese conferrent, jure potuit ex eo temporis articulo dicere: *Non inveni tantam fidem in Israel.* Et sane, quærit S. Augustinus, utrum magis admirari debeamus, fidem ne Magorum, an cæcitatem, & infidelitatem Judæorum? Judæi secum habebant JESUM CHRISTUM, eumque ignorabant. Magi erant procul semoti, & tanta quamvis locorum distarent longinquitate veniunt quæsitum illum in Judæam, eumque reperiunt. Judæi illum agnoscere noluerunt, quamvis in patria ipsorum natum, & Magi, licet alienigenæ, illum adoraverunt. Hi viderunt ipsum in paleis ad abjectissimam hominum conditionem redactum, & nihilominus procidentes adoraverunt eum, quamvis loquendo minime parem. Illi testes insignium miraculorum, quorum hic erat auctor, conspexerunt eum agentem cum potestate Dei; tamen non præstiterunt illi ea, quæ justitia, vel caritas postulabant, & quæ homo homini negare non potest. Ut verbo omnia complectar: quænam in Magis fides! quam inaudita cæcitas in Judæis!

Dei Filius nobis adorandus est ad Magorum exemplum.

Venite adoremus, & procidamus ante Deum. Psalm. 94. Hoc nobis dicere videtur Magorum exemplum. Venite adoremus, & procidamus ante Deum, qui dignatus est fieri infans propter amorem nostri, nasci in stabulo, ac sese redigere ad pauperem, miserumque statum, in quo videmus illum. O Reges! O beati Sapientes! qui vidistis id, quod tot alii Reges, & Prophetæ videre concupierunt, & videre nequiverunt; veri adoratores incarnati Dei, quibus scandalo non fuit hujus infantis pauperies, malusque incunabulorum

ejus apparatus. Stabulum, & præsepe, paleæ, & fœnum, serura, & panni non deterruerunt vos quominus illi vestra præberetis munera, & obsequia; neque taciti vobiscum dixistis: si Infans hic esset Rex ille, quem quærimus, profecto non ita derelictus, ac destitutus esset, omnibus vitæ commodis, uti est; meliores haberet socios, meliores famulos; alium sane in omnibus apparatum conspiceremus. Vobis non defuerunt cogitationes sublimiores; primi fuistis, qui cum Regem, Deumque vestrum cognosceretis, & divina luce afflati confessi estis eum, qui servi formam acceperat, vere esse Dominum universorum. Imitemur, Auditores hac in re Magos, & quoniam nobis non contigit nostra Pucro huic obsequia præstare in Bethlehemitico stabulo, quæramus eum in aris, ubi inveniemus eumdem hominem-Deum, in stabulo natum, ibique a Regibus adoratum. Ibi inveniemus illum, non quidem pannis involutum, non stratum in præsepio, sed sacramentalibus tectum speciebus, sine fulgore, sine pompa, sine apparatu; sed in hoc statu debemus illum de genu adorare, cumque Regem, & Deum nostrum confiteri: *Venite adoremus, & procidamus ante Deum.*

Tepor nostrum in cultu Dei cum Magorum fervore collatus.

Vidimus stellam ejus, & venimus adorare eum. Matthæi 2. Magi sunt adhuc tyrones in fide; unum dumtaxat signum viderunt, quod illis novum in cælis apparuit; & nihilominus statim de adorando cogitant, ac sese illius voluntati subjiciendo; quid porro fiet, cum illud viderint, & ab illo plenitudinem luminum receperint? O Deus! Quodnam confusionis argumentum illis, qui cum plures transegerint annos in Dei famulatu, postquam tot intuiri fuerint miracula novo hoc sydere fulgidiora, fidem habent adhuc languidam, ac frigidum amorem erga Deum propter ipsorum salutem hominem factum. Verbum Incarnatum, quo mihi in pretio es habendum; quandoquidem Reges, qui te nunquam viderunt ad te tanto fervore festinant, & ad te quærendum omnia relinquunt! Heu! Si te cognoscerent homines, quid propter amorem tui, & ut se tibi penitus devoverent, sibi non putarent relinquendum?

Adimpletur Prophetia vocationis gentium & reprobationis Judæorum.

Venient ab Oriente, & Occidente, & recumbent cum Abraham, Isaac, & Jacob: filii autem regni projicientur in tenebras exteriores. Matth. 8. Ecclesia vidit adimpleri, quidquid hæc prophetia portendit. Populi venerunt de longe, venerunt quippe de idololatriæ sinu ad fidem conversi. Quænam Ecclesiæ lætitia in tanta electorum multitudine? Nunquid ad nos quoque pertinet hujus lætitiæ caussa? Oraculum formidabile! Multi venient ab Oriente, & Occidente, & in convivio recumbent cum Abraham, Isaac, & Iacob in regno Cælorum, donec Filii Regni projicientur extra illud in tenebras. Cuinam posteriores hi acceptam referre debebunt tantam calamitatem, nisi nequitiæ suæ? Qui Deum Patrem habere detrectat, habendus non est in numero Filiorum ejus.

Magis nequaquam scandalo fuit, videre Judæorum incuriam in Messia quærenda.

Super cathedram Moysi sederunt Scribæ, & Pharisæi, quodcumque ergo dixerint vobis, servate, & facite, secundum vero opera eorum nolite facere. Matth. 23. Non minima tentatio ad fidem Magorum labefactandam erat proculdubio ignavia Sacerdotum Legis, alios quidem docentium, sed minime utentium iis monitis, quæ aliis suppeditant. Differunt ubi Messias erat nasciturus, sed ne gradum quidem faciunt, ut illuc se conferant. Sciunt advenisse tempus, quo ille in mundum venturus est, sciunt Prophetas, majoresque suos ardenter ejus adventum concupiisse, & suspiria in Cælum emisisse, ut mora illius abrumperetur, & nihilominus nuncium quod illis adfertur nativitatis illius, qui eos in libertatem erat vindicaturus, & a quo sperabant omnia terrenorum bonorum genera accepturos; nuncium inquam hujus nativitatis, quod lætitiam illis pariturum erat, eis negotium facessit. Quid cogitandum erat Magis de hac Sacerdotum incuria? Quamvis non ignorassent, quod mox docuit Salvator, tamen nequaquam prudentius locuti fuissent, neque cum Spiritu magis christiano. Illi sederunt super Cathedram Moysi; audiendi sunt igitur, cum docent veritates salutis; sed cum opere non complent, quod ore docent, non sunt imitandi. Illi quidem se nocentiores præbebunt; sed ipsi non vacabimus culpa, si quamvis mala nobis præbuerint exempla, non sequemur regulas Sanctas, quas nobis præscribunt.

PARAGRAPHUS IV.

Loci, & Sententiæ Sanctorum Patrum in hoc Argumento.

D*Uratum nobis præbeat velut stella Cæli, lux fidei.* Augustinus serm. 29. de Tempore.

Stetit Stella supra ubi erat puer, quasi dicens, hic est, ac quia monstrare loquendo non poterat, stando demonstraret. Idem in Matth.

Quid erit tribunal judicantis, quando superbos Reges cuna terrebat infantis? Idem serm. 2. de Epiph.

Quid erat stella, nisi mirifica lingua Cæli, quæ inusitatum Virginis partum insolito fulgore clamaret? Idem serm. 31. de Temp.

Quid erat ista stella nisi magnifica lingua Cæli, quæ narraret gloriam Dei. Idem serm. 2. de Epiphan.

Abscondebatur in stabulo, & agnoscebatur in Cælo. Idem.

Quis est iste Rex tam parvus, & tam magnus, nondum in terris loquitur, & in Cælis edicta proponit. Idem.

Sacramentum præsentis fieri oportet esse perpetuum. Idem serm. 5. de Epiphan.

Non ita natus est Christus, ut Reges nascuntur in sæculo, quia natus est, & ille cujus regnum non est de hoc sæculo. Idem serm. 30. de Temp.

Credat jam Deo omnis terra, quia de Cælo loquitur Christus; natus enim in angulo hodie, declaratur in Cælo. Idem serm. 11. de Epiphan.

Non potest tantum Nomen abscondi, quod videt syderis indicio publicari. Idem ibidem.

Pastoribus Angeli, Magis stella demonstrat, utraque loquitur lingua Cælorum, quia jam cessaverat lingua Prophetarum. Idem ibidem.

Ne Deus in carne positus esset obscurus, servit Cælum, reddunt & ipsa sydera testimonium. Idem ibid.

O infantia, cui astra famulantur ad cunas! cujus est ista magnitudo, ad cujus cunas sydera obsecundant, & reges trepidant, sectatores sapientiæ ingeniculantur! Idem, ibidem.

O beatum tugurium! o sedes Dei secunda post Cælum, ubi non lucerna, sed stella fulgebat. Idem ibidem.

Illa luce inchoata est fides gentium, illis tenebris accusata est perfidia Judæorum. Idem sermone 31. de Tempore.

Hæc Magorum illuminatio magnum testimonium cæcitatis Judæorum: in terra eorum isti requirebant, quem illi in sua non cognoscebant. Idem serm. 2. de Epiphania, qui est 30. de Tempore.

Sapientia hujus Mundi ignorat Deum, quem solum deberet inquirere. Ambrosius in Psalm. 129.

Alia venerunt Magi via, alia redeunt; qui enim Christum viderant, Christum intellexerant, meliores utique, quam venerant, revertuntur. Idem c. 2. in Lucam.

Magi sacramentalia munera obtulerunt. S. Cyprianus.

Quid est, quod sic turbaris Herodes? Inanis est ista turbatio tua. Rex enim, qui natus est, non venit Reges pugnando superare, sed moriendo mirabiliter subjugare. Fulgentius serm. 5. qui est de Epiphania.

Cujus timet infantiam nascentis, magis timere debet potentiam judicantis. Idem ibidem.

Indevotus est vacuus adorator. Chrysol. serm. 103.

In loco humili, & supellectile vili Rex Regum, & Dominus Dominantium invenitur, cognoscitur, adoratur. Gregorius Nyssenus orat. de sancta Christi nativitate.

Dedit aspicientibus intellectum, qui præstitit signum: & quod fecit intelligi, fecit inquiri. S. Leo serm. 1. de Epiphania.

Magi adorant in carne Verbum, in infantia sapientiam, in infirmitate virtutem, in hominis veritate Dominum Majestatis. Idem serm. 2. de Epiphan.

Jam tunc Cæli enarraverunt gloriam Dei, & in omnem terram sonus veritatis exivit. Idem ibidem.

Agnoscamus in Magis adoratoribus Christi, vocationis nostræ fideique primitias. Idem ibidem.

Veritas, quam Judæorum obcæcatio non recipit, omnibus nationibus lumen suum invexit. Idem ibidem.

Quem Magi infantem venerati sunt incunabulis, nos omnipotentem adoramus in Cælis. Idem ibidem.

Ad omnium hominum spectat salutem, quod infantia mediatoris Dei, & hominum, jam tum universo declarabatur Mundo, cum adhuc exiguo detineretur oppidulo. Idem serm. 1. de eodem festo.

Mox ab omnibus voluit agnosci, qui dignatus est omnibus nasci. Idem ibidem.

Qui Magos adduxit, ipse & instruxit, & qui per stellam foris admonuit, ipse in occulto cordis edocuit. S. Bernardus serm. 1. de Epiphan.

Videte, quam oculata sit fides, in stabulo videt Deum. Idem.

Vide quam certa fides, & nihil hæsitans, Magorum: *non quærunt utrum natus sit, sed interrogant sine hæsitatione, ubi natus sit.* Idem.

Non illis utique Magis *sordet stabulum, non pannis offenduntur, non scandalizantur lactentis infantia: procidentes adorant ut Regem, adorant ut Deum.* Idem serm. 2. de Epiph.

Ex consideratione Regis futuri non timebant Magi *Regem præsentem.* Chrysostomus in cap. 2. Matthæi.

Prædocuit eos Spiritus Sanctus quod postea prædicavit Apostolus; stultus ut sit sapiens. S. Bernardus.

PARA-

PARAGRAPHUS V.

Quidquid ex Theologia penu ad hoc Argumentum valeat depromi.

Quid sit Epiphania & cur hoc nomine appellata fuerit.

EPiphania, quæ vox apparitionem, vel manifestationem significat Domini in Mundo, semper habita fuit tamquam una ex præcipuis Ecclesiæ festivitatibus, seu propter alia Mysteria, quæ complectitur, seu quod semper habita fuit, tamquam festivitas, ut ita dicam, Vocationis Gentium ad fidem. Fidei consonum est eodem momento, quo Angeli annunciabant Pastoribus Salvatoris Mundi Nativitatem in Judæa, novum sydus eamdem in Oriente nunciasse. Illud a pluribus visum fuit; insolitus fulgor, quem fundebat, caussa erat, propter quam ab aliis syderibus distinguebatur; sed Magi solum, qui magis adhuc interiori lumine illustrabantur, cognoverunt, quid novum hoc phenomenon portenderet, nec dubitarunt, quominus statim iter ingrederentur illum, quem stella annunciabat, quæsituri.

Quinam erant Magi, quibus apparuit stella, & cur hoc appellarentur nomine.

Magi ab Orientalibus vocantur Sapientes, Philosophi, & Reges. Nomen hoc Persicum etiam est, & apud Persas significat Sacerdotem. Populus infinito illos colebat obsequio, eosque considerabat veluti Religionis, & scientiæ sequestres. Illi, de quibus loquitur Evangelium edocti procul dubio de promissione Judæis facta fore, ut daretur ipsis Rex, qui futurus erat Mundi Salvator, ac de celebri Balaam prophetia quæ adeo aperte designabat Messiam per novam stellam in Israel, iter ingressi sunt Jerosolymam versus, statim ac viderunt novum hoc astrum, quod illis dux erat, non secus ac olim nubes lucida Israelitis in deserto. Postquam Jerosolymæ sciscitati sunt, ubi novus esset Rex, & audierunt Messiam in Bethlehem esse nasciturum, fide, ac reverentia plena coram illo procidentes adoraverunt eum, tamquam supremum Dominum & hominum Salvatorem; & sicuti mos erat in regionibus illis nunquam manibus vacuis sese offerendi, obtulerunt illi quod pretiosissimum erat in patria sua aurum, thus, & myrrham, atque tunc adimpletum est quod prædixerat de Messia David, futurum ut Reges Arabum, & Saba munera offerrent.

Quid doceat S. Thomas de manifestatione Nativitatis Domini.
S p.q.30. a.1. ad 2.

JESU CHRISTI Nativitas non fuit generatim omnibus hominibus manifestanda, quia humani generis redemptio, quæ per crucis Mysterium adimplenda fuit, impedita fuisset; si enim Judæi, qui crucifixerunt illum, eum, qualis erat, cognovissent, ut Apostolus inquit, minime illum crucifixissent. Præterquam quod cum fides sit de iis rebus, quæ non apparent, videlicet, quas nonnisi per rationes evidentes concipimus; si temporalis JESU CHRISTI Nativitas ab omnibus fuisset cognita per indicia manifesta, fides, per quam Verbum Incarnatum venit ad omnes homines salvandos, & justificandos detrimentum passa fuisset meritorum suorum; quod enim meritum est credere, quod videtur, & id, de quo sensibus omnino persuasum est? Nihilominus Sanctus hic Doctor adjicit, Nativitas Filii Dei manifestanda fuit, sin minus omnibus, aliquibus saltem, quorum opera ad aliorum cognitionem pervenire posset: seu quod si omnibus fuisset abscondita, nemini profuisset, ideoque inutilis extitisset, seu quod divinæ sapientiæ ordo postulat, ut Dei dona non æque omnibus distribuantur, sed immediate aliquibus communicentur, ut per illos, tamquam organa, communicentur ceteris.

Cum non deberet Salvator per se manifestare suam Nativitatem manifestavit illam per Angelos Pastoribus, & per stellam Magis.

Ex doctrina S. Thomæ hoc in argumento consequitur, JESUM CHRISTUM non debuisse per se suam manifestare Nativitatem, quia cum esset infans similis reliquis in exteriori specie, declarare non debuit, quis esset, & cur in mundum venisset, quia infantes alii hoc minime faciunt, & facere nequeunt. Ad hæc sicuti in semet ostendit Nativitatem prorsus similem, secundum infirmitates naturæ, communi hominum Nativitati, & manifestavit divinitatis suæ virtutem per creaturas, non debuit quoque suam manifestare Nativitatem per semet, nec dicere quis esset. Sed hæc etiam Nativitas hominis Dei super terram, ut idem S. Thomas docet, congrue manifestata fuit Pastoribus per Angelos, Magis per stellam, & per interiorem afflatum justis S. Simeoni, & Sanctæ Annæ Prophetissæ, quia cognoscendus erat a Judæis, a Gentibus, a Justis, a peccatoribus, a simplicibus, & a sapientibus; unde inferri potest ipsum non potuisse eligere media iis aptiora, quæ elegit, ut omnibus personarum generibus sese manifestaret.

Idem D. Thomas art. 4 & 5.

Voluit Deus in vocatione Magorum dare nobis exemplum vocationis nostræ ad fidem & Religionem Christianam.

Dei in hoc Mysterio consilium erat adimplere promissiones, & prophetias factas de Gentilium vocatione, qui cognoscentes, & adorantes verum Deum, & JESUM CHRISTUM, filium ejus Deum, & hominem, vocandi erant ad veram religionem. Talis erat promissio Abrahæ facta, numerum filiorum ejus æquatum iri cum numero stellarum cæli; nam filii Abrahæ sunt omnes veri fideles; ita quemadmodum Judæi existimati fuerunt vocati ad cognitionem JESU CHRISTI in persona Pastorum, Gentiles quoque censentur vocari in persona Magorum. Cum igitur eorum vocatio fuerit tamquam primitiæ, & exemplum vocationis nationum, vel gentilium, quod fecit Deus erga Magos illis manifestaturus JESUM CHRISTUM, atque impulsurus ad amplectendum cultum illius, hoc fecit erga omnes homines, quos vocat ad Christianam Religionem, ut ejusdem perfungantur officiis; & quod Magi fecerunt, ut Deo vocanti responderent, id est, quod a nobis fieri voluit Deus, ut nostræ vocationi responderemus. Deus Magos vocat intuitu stellæ miraculosæ, efficientis saluberrimam impressionem in eorum corde, ac mente. Talis est invisibilis gratiæ stella, quæ nos ad Christianismum vocavit, & cujus impressiones sequi debemus, ut Magi, hinc quidem cum docilitate, & submissione, inde vero cum fortitudine, & constantia.

Deus in communi hominum vocatione, sive ad fidem, sive ad gratiam passim id agit, quod cum Magis egit.

Quemadmodum Regum Magorum vocatio est primus potentiæ Salvatoris triumphus, & prima gratiæ ejusdem victoria de peccatoribus, dicere possumus hanc esse velut ideam ceterarum vocationum, & conversionum omnium, quas deinceps in Ecclesia operatus est; & hodierna die facere incipit, quod deinceps sæculorum lapsu facturus est. Sed Deus, ut plurimum utitur duplici gratiarum genere, quæ passim conjunctæ sunt; gratiæ exterioris, quam vocare possumus tamquam corticem, & corpus gratiæ, Gratia altera interior est, & secreta, motus Spiritus Sancti, invisibili pacto tangentis cor; quam Theologi vocant animam, & partem interiorem gratiæ: sed cum admirabili relatione utriusque hujus gratiæ, quæ unicam componunt vocationem accommodatam naturæ hominis, qui constat ex anima, & corpore. Ita Magos vocaturus, duplici hoc utitur medio, altero quidem exteriori, quod producit in cælo, quod sydus est; altero interiori, quod refulget in anima, & hæc est Spiritus Sancti gratia: sed cum tali concentu, ut lumina gratiæ secreto explicent in ima cordis parte quidquid stella suis radiis annunciat, quorum virtus omnis in eo vertitur, ut cognoscendum tradant Regem recens natum in Mundo. Hoc ipsum accidit in vulgaribus hominum vocationibus, seu peccatorum ad gratiam, seu infidelium ad fidem. Utitur Deus exteriori aliqua re, puta, Concionatoris voce, aliquo bono exemplo, occasione, inopinato eventu; quod semper cum interiori gratia conjungit, quæ lux est hominem illuminans, & efficiens, ut ille cognoscit, quid significet hic eventus, & mox cum sancto motu, qui illum tangit, & excitat.

Indulgentia qua Deus cum magis usus est vocans illos per novum sydus; qua nobiscum quoque semper agit.

Magi Astrorum studio operam dabant, & Astrologiam profitebantur; ideo mittit ad eos stellam, ut motum illius facilius sequerentur. Ita usus indulgentia admirabili, ut sese illorum accommodaret ingenio, ac professioni; efficiens ut illis novum illucesceret astrum longe ab aliis diversum, ut oculos eorum percelleret magnitudine, specie, & motu prorsus singulari. Hoc pacto Deus nobiscum passim facere consuevit; studiis, ingenioque nostro se accommodat, muneri, & professioni: iis utitur, quæ reperit in nobis, ut nos trahat ad se, & veluti amantissimus Pater; qui filiorum suorum infirmiorem partem cognoscit, nullum non lapidem movet, ut nos convertat, & salvos efficiat.

Magorum exemplum nos docet, quomodo respondere debeamus vocationi Dei.

Non solum ex Magorum exemplo discimus modum, quo Deus nos ad cultum evocat suum; sed illi nos etiam docent, quomodo respondere debeamus vocationi cælesti, celeriter, & sine mora, strenue, omnes perfringendo obices, qui consilio nostro adversantur, & potissimum quo pacto nosmet devovere debemus illi, qui tanta nobiscum utitur misericordia. Ita Magi grato recolentes animo insigne illud beneficium, quo fuerant affecti, testati sunt magnam sollicitudinem invisendi Regem novum, qui sese illis cognoscendum tradiderat via adeo insueta, superaverunt omnes difficultates, & cogitationes, quæ illos deterrere poterant ab incepto, ac tandem procubuerunt ad pedes ejus, & muneribus suis ostenderunt, se omnino & bona, & personas suas illius servitio, & gloriæ consecrare.

Cum quærimus Deum Magorum exemplo, Deus ducem nobis præbet a quo tuto deducimur.

Ex quo Magi iter ingressi sunt, viderunt stellam præeuntem, tamquam ducem iter subsequentibus indigitantem. Exemplum ex quo intelligimus, si fide pura, & sincera quæsiverimus Deum in uno illo fidentes, ipsum nobis daturum ducem fidelem, qui nos tuto deducat. Dux hic erit Spiritus ejus, qui cum gratia vocationis nostræ, tamquam cum lumine stellæ deducet nos in omnes vias nostras, non secus ac olim ducebat Israelitas in deserto, interdiu quidem per nubis columnam, quæ illos ab ignitis solis radiis protegebat; noctu vero per columnam ignis, quo illuminabantur, ut quovis tempore iter agere possent citra metum deerrandi.

Magorum exemplum nos docet cum cæleste lumen deest, confugiendum esse ad media consueta, hoc est ad vocem Pastorum.

Cum Sancti Reges isti post aliquot itineris dies pervenissent prope Jerusalem, repente evanuit stella & omnino oculos eorum fefellit; quæ res gravem illis attulit mœrorem: sed Deus ita disposuit, ut discerent, cum non haberent amplius in cælo ducem visibi-

visibilem quem sequerentur, sibi confugiendum esse ad regulam, a Deo in terris constitutam ad homines dirigendos, quæ sane est Doctorum, Præsulumque directio, quibus Ecclesiæ gubernaculum credidit. Propterea Magi cælitus edocti animum non desponderunt, neque se deceptos esse putarunt, sed e contra sibi Jerosolymam versus iter instituendum esse censuerunt, ut aliquid perciperent nuncium illius, quem inquirebant, ibique a legis Doctoribus didicerunt Messiam in Bethlehem esse nasciturum.

De Magi stellæ gratiæ lumen sequi debemus, & eorum consilia qui nobis præsunt.

Magi Jerosolyma, & de Herodis aula egressi magna allecti sunt lætitia, ubi itenim illis refulsit stella, quæ paullo ante evanuerat, ejusque cursum secuti sunt quin ad lævam iter flecterent vel ad sinistram; gradum sistebant, eadem quiescente, & eadem sese movente, iter prosequebantur. Illam pro viribus imitari debemus pro norma sequentes fidei lumen, divinos afflatus, lumen nostrorum superiorum, vel directorum. Hæc sunt lumina, quæ nos illustrant, quæ nos in viam bonam deducunt, quin nos avertant; nostra quippe interest sequi viam, quam hæ stellæ nobis indigitant, ne viatum errore decipiamur.

Nosmet attentos præbere debemus, ut gratia potiamur nobis, quemadmodum Magi attenti fuerunt iis, quæ stella significabat.

S. Augustinus stellam, quæ ducebat Magos ad incunabula Filii Dei, vocat linguam cæli, quæ secreto sermone sese explicuit, cui si Principes illi attentas non præbuissent aures, nunquam JESUM CHRISTUM videre potuissent. Eorum discamus exemplo, si nos attentos præbuerimus gratiæ, quam nobis exhibet Deus in pluribus, numeroque carentibus occasionibus, nos facile assecuturos, id quod naturalis nobis videtur eventus, stellam esse, quæ nos illuminat, vel potius linguam, quæ nobis loquatur, & nobis dicit, quid sit faciendum, quo eundum; & si eadem nobis fidelitas fuerit, quæ Magis, in voce hac audienda, nos æque ac illos tuto ad JESUM CHRISTUM esse deducturam. Huic igitur attentos nosmet præbere debemus, ita cum aliquis inopinatus accidit casus, quo Deus nos vocet, & erudiat, non solum nobis immorandum sit in earum rerum natura, quæ sua novitate in nobis cient admirationem, sed audiendum quid sibi velit Deus, idque eo attentius, quia Deus non semper loquitur per lumen astrorum, sed utitur modo umbris, & figuris, & modo eventibus, qui accidunt vel nobis, vel aliis; quem sermonem minime intelligemus, nisi curam, operamque ad illum assequendum impenderimus.

Adoratio Deo debita secundum Regum Magorum exemplum.

Evangelium duplici explicat verbo cultum adorationis, quem Magi Salvatori præstiterunt: *Et procidentes adoraverunt eum*. Semet prostravere; hæc est exterior adoratio, simulque divinitatem ejus confessi sunt; inde supremæ illius magnitudini sese subjecerunt; hæc est interior adoratio, qua nosmet humiliare docemur coram divina Majestate. In adoratione nostra duplex conditio requiritur, ut sit accepta Deo. Altera quidem est, ut fiat in spiritu, & veritate; *Spiritus est Deus, & eos, qui adorant eum, in spiritu, & veritate oportet adorare*. Adorare in spiritu est habere sensus interiores magnitudinis illius, quem adoramus exterius. Altera vero est adorare in veritate, hoc est adorare id, quod vere dignum est adoratione; videlicet unum Deum: qui enim creaturas adorant, adorant mendacium. Magi adorant in spiritu, quia exteriora submissionis suæ signa, interiori cum submissione conjungunt procidentes corde æque ac spiritu coram hoc puero; adorant etiam illum in veritate credentes, & confitentes ipsum esse verum Deum.

Joann. 4.

Ex hominibus alii sunt, qui gratiæ stellam detegunt, alii, quibus stella se detegit. Primi qui detegunt stellam illi sunt, qui per rectæ rationis lumina intelligunt fidem, & JESU CHRISTI revelationem nonnisi a Deo proficisci posse; namquamvis fides donum sit Dei; quod non potest acquiri naturalibus rationis viribus; potest tamen animari, & roborari hac ratione, quam gratia applicat perquisitioni veritatis: neque enim nisi per rationem cognosci potest infallibilitas Oraculi, quod nobis Mysteria Religionis aperuit. Itaque quamcumque spiritus submissionem fides exigat, illam non exigeret Deus, nisi ratio ipsa probaret. Hoc pacto in hoc Mysterio Magi sese gesserunt. Primum quidem stellam viderunt, & de hac apparitione argumentati, censuerunt hanc illam esse, quam vetus Propheta prædixerat, futuram signum Nativitatis novi Regis: sed gratiæ stella, quæ subsequebatur exterius hoc signum, prior sese illis detegit, quandoquidem ne cogitantibus quidem apparuit, & illos in sui sequelam excivit, ut funditus de hoc Mysterio erudirentur; ita ut dici possit, fidem, & rationem, lumen naturale, & supernaturale aliquid contulisse ad illos illustrandos, & ad JESU CHRISTI cognitionem pertrahendos.

Adoratio præcipuus est Religionis actus. Tributum est, quod exigit Deus ab omni creatura rationis, & intellectus participe; & est tamquam necessarium consequens cognitionis hujus Entis supremi. Nobis integrum non est, Deum non cognoscere. Divinitatis ipsius characteres indelebiles sunt in animabus nostris; voluit, ut secreta quædam persuasio existentiæ suæ, quæ oritur cum nobis, & nonnisi cum nobis moritur, esset in omnibus hominibus tamquam adumbrata Religio, quæ illis præcipue indigitaret officia, quorum observantia, vel negligentia eorum fatum deberent constituere. Sed primum officium, quod nobis hæc imponit cognitio, est Deum adorare. Adoratio hæc omnem fere veterum Patriarcharum Religionem constituebat primis illis Mundi temporibus, antequam Deus illis revelasset suæ legis miracula, & fidei nostræ Mysteria. Sancti illi viri, qui ambulabant coram Deo in sui cordis innocentia non aliam vitæ habentes regulam nisi conscientiam, & rationis suæ lumen; nec aliud Domino adhibebant obsequium, quam cultum adorationis; & offerebant illi primitias fructuum terræ in suæ submissionis, & obedientiæ testimonium. Cultus hic emundatus fuit sacrificiis in lege scripta, quibus illum jussit consociari, ut apertius per victimarum excidium indicaretur interior exinanitio, ad quam homo sese redigere debet coram ea, quam adorat, Majestate. Sed cultus hic, quem adhibemus Deo per adorationem extremum puritatis, & perfectionis gradum obtinuit in lege gratiæ; uti liquet ex adoratione Magorum, qui primus fuit cultus, quem Dei Filius recepit a Gentibus, postquam adeo insigni pacto sese illis manifestavit.

PARAGRAPHUS VI.

Delecta ex Asceticis, recentioribusque Concionatoribus loci hujus Argumenta.

Hæc dies proprie dicitur manifestatio Filii Dei.

Filius Dei non pro Judæis tantum natus erat, sed pro Mundo universo; ideoque a primis diebus nativitatis suæ incepit se Mundo manifestare. Ignorantiæ tenebræ supra terræ faciem effusæ incipiunt evanescere; qui sepulti erant in umbra mortis repente ingenti lumine illustrantur, & gentes idolorum cultrices ad veri Dei cognitionem accedunt. Mundi Salvator nondum nisi in Judæa cognoscebatur; verum hodierna die Ethnicis quoque se tradit cognoscendum. Immo ne in Judæa quidem nisi ab aliquot Pastoribus cognitus erat, sed hac die ad sua accessit incunabula Sapientes, Principes, Reges. Ad annunciandam Pastoribus nativitatem suam, mittit Angelum ad illos, & ad eamdem Magis nunciandam, jubet novum sydus in Cælo nitescere. Denique Pastores non venerant oblaturi nisi rustica quædam, & egena munuscula; at omnia Mysteriis plena sunt in Magorum donis, omnia magnifica sunt, & gloriosa: hæc sunt diversa tributa, quæ præbentur illius divinitati, humanitati, dominationi, quapropter Ecclesia magnum hunc diem proprie Salvatoris manifestationem appellat. *P. de Valois in Asceticis sermonibus de Mysteriis Domini nostri.*

Veræ fidei conditiones in Magorum fide existunt.

Magorum fides humilis fuit, & submissa; ad illos persuadendos stella fuit satis; nos vero, Domine, rebelles lumini post tot miracula, & rationes quoties per criminosam audaciam argumentati volumus de tuis divinis Mysteriis, & judices fieri adorabilium veritatum tuarum? Quoties irrisimus, vel quoties saltem aures præbuimus sermonibus licentioribus, & procacibus? Magorum fides prompta fuit, & practica. Statim ac stellam viderunt, discedendi consilium inierunt, eodemque momento initum consilium executi sunt. Sed rubore suffundimur coram te, Domine, propter vitæ nostræ inutilitatem. Credimus, sed nihil operamur; hæc est fides mortua, & dæmonum fides; immo in hoc potiori jure damnandi sumus, quia illi non sunt amplius in statu operandi; in nostra vero potestate situm est, quotidie fructum percipere ex talento, quod præ manibus habemus. Illa firma fuit fides, & generosa: Quid illis ab Herode non erat timendum? quibus se periculis objiciebant loquentes in Judæa de alio Rege ab hoc violento, & sævo tyranno? Non quæsiverunt illi dissimulare sui itineris caussam; immo eam præ se tulerunt; sciscitati sunt de novo Judæorum Rege; quæsiverunt, ubi natus esset, & quamvis turbaretur Herodes, perstiterunt in consilio eundi ad illum adorandum, & cognoscendum. Nunquid eadem nobis in simili casu esset constantia, nobis, quibus irrisio, jocus, dicterium timorem injicit, & de sententia deturbat? Denique hæc fuit constans fides, & perseverans; eamque ad extremum usque vitæ exitum conservarunt. Heu! Domine, quod triste naufragium passi sunt? quod in fide alii, & instituti illius jacturam fecerunt seu propter supplicium illis a tua justitia inflictum, seu in pœnam criminum suorum? Nunquid fortasse ex hoc numero sumus? *&c. Idem*.

Fidei virtus mirum in modum in Regibus Magis enitescit.

O miraculum! O omnipotens fidei virtus! Tres principes Judæorum Regem, vel potius Dominum Mundi quærunt. Ut hunc conveniant, longum iter ingrediuntur; pro itineris termino inveniunt stabulum, huc ingrediuntur & in stabulo vident Infantem in palea cubantem, & inter duo animalia positum. Quid hac re illis dictabat, quid dictare debebant

sæculi

sæculi prudentia, in tanta pueri imbecillitate? Fides detegit illis in puero Altissimi Majestatem; in carne fragili, & mortali Deum immortalem agnoscunt, stabulum tamquam palatium tuum, Domine, intuentur, præsepe tamquam thronum tuum; tantum abest, ut abjectus humilis domus ejus adspectus deterreat illos, ut immo exultent præ gaudio. Quin inania misceant verba, & vana colloquia de paupere statu, in quo ab illis videris, ubi te viderunt in terram procidentes te coluerint. Hi sapientes claudunt oculos omnibus sapientiæ suæ luminibus, ut sanctam amplectantur Evangelii stultitiam. Reges isti ad pedes tuos omnem abjiciunt magnitudinem suam, ut attollant speciem tuæ humilitatis, atque sese tuæ legi subjiciant. Ethnici isti omnibus idolis suis nuncium mittunt, te verum, & unum Deum adoraturi: Quis non admirabitur potentiam hujus fidei, & gratiæ tuæ, Deus meus! *Idem*.

De muneribus, quæ Magi Domino obtulerunt.

Magi, Domine, thus offerunt tibi, & hoc thure tuam recolunt divinitatem. Thus in Sacrificiis adoletur; consumptum igni ipsum quoque fit sacrificium; & uni tibi, Domine, adolendum est. Myrrham offerunt tibi, & per hanc Myrrham tuam agnoscunt humanitatem. Myrrha utebantur ad linenda corpora post mortem; & hoc pacto confitentur, licet Deus sis, te esse etiam hominem mortalem. Denique offerunt tibi aurum, & auro recognoscunt dominationem tuam. Hoc tributum est, quod supremis Principibus persolvimus in testimonium servitutis nostræ, & in honorem celsitudinis eorum. Accedo ad aras tuas, Domine, id facturus quod ad præsepii tui pedes illi fecerunt; venio adoraturus divinitatem tuam, eique adorationis tributum præstiturus; humanitatem tuam, & illi grati animi, & amoris tributum persoluturus; dominationem tuam, eique submissionis, & obedientiæ sacrificium oblaturus. Coram te venio instauraturus id, quod ego met feci in baptismo meo, vel quod meo nomine in illo factum est. Venio abrenunciaturus Mundo, omnibus pompis, & erroribus Mundi, ut tibi adhæream per viam, docilemque fidem per ferventem, strenuamque praxim. Tales sunt Deus meus sensus mei, talia consilia &c. *Idem*.

De Gentilium substitutione in locum Judæorum qui JESUM CHRISTUM recognoscere noluerunt.

Ne patiaris, Domine, id mihi accidere, quod Judæis: Messias medius inter illos versabatur; illi hujus erant populus, & non cognoverunt illum, dum alieni illum in Judæa quærebant, & ex remotissimis terris ad illum adorandum accedebant. Luminum Pater, hæc quotidie super infideles gentes effundis, eaque revocas a Christifidelibus, qui iisdem abutuntur. Non postulo, ut cesses cæcos illustrare populos; immo e contra obsecro te, ut eorum memineris; verum ne simul obliviscaris mei: eos reple quidem, sed eorum plenitudo non fiat paupertas mea; etenim heu! nunquid trans maria aliquis est idolorum cultor, ad quem velles transferre fidei talentum, ex quo ille centuplum referret, & quod in manibus meis est inutile? Hæc translatio, & subrogatio effectus est justitiæ tuæ, quam reformido eo quod hactenus hoc pretioso munere abusus sum! Hoc pacto operatus es cum Judæis, qui hodie in terribili cæcitate squalent, cum interim alieni in eorum locum subrogandi evocantur. Proh Deus! Omnia a me aufer, omnia inquam temporalia dona; Si ut tibi fiat satis, his sum exuendus, non abnuo; sed nunquam assentiar jacturæ muneris adeo pretiosi, qualis est fides. Hæc est spes mea, hoc spei meæ fundamentum, hoc primum meæ salutis principium. Hanc incipio pluris facere, quam antea; cognoscere incipio hac amissa, me amittere omnia; quapropter mea tibi vota ingemino, & obsecro, ne auferas a me hoc fidei donum, quod accepi a largitate tua, & quo toties me indignum præbui per meam nequitiam. *Idem*.

Magi egressi ex regionibus suis quærebant solum Regem terrenum recens natum.

Quamvis Magi stellam vidissent, atque agnovissent hoc signum esse, quod Propheta tradiderat nativitatis novi Regis, nondum tamen Dei consilia erant assecuti. Quam ob rem susceperunt iter, nonnisi quæsituri Novum Regem in Regni sui Metropoli, ubi se visuros putabant magna quædam gaudii, lætitiæque signa. Permisit Salvator, ut nihil invenirent, quod responderet conceptui, quem habebant terrenæ hujus magnitudinis, & ut ægre ipsum invenirent, ut illorum perquisitione manifestante ejus adventum in terram, homines bonæ voluntatis excitarentur ad tantum bonum hoc inquirendum, & alii ad excutiendum præaltum soporem in quo erant sepulti. Itaque Magi Jerosolymam ingressi, omnia ibi quieta, atque tranquilla invenerunt, ita ut ne sermo quidem haberetur de hoc novo Rege, cujus stellam in Oriente se intuitos fuisse dicebant. Hinc liquet illos nequaquam repente illustratos fuisse, neque intellexisse magnum hoc Mysterium Dei hominis facti, nisi cum pervenerunt in Bethlehem, & viderunt illum in stabulo, in quo natus erat. *Ex libro, qui inscriptus est: Passiones Domini Nostri*.

Quomodo cum Magis Herodes se gesserit.

Populi, qui gemebant sub tyrannide Principis Idumæi adeo alieni erant, ut cogitarent de felicitate, quæ tunc temporis erat eventura, ut etiam perterriti fuerint præ metu, ne Rex, cujus nativitatem Magi portendebant, Judææ malorum, & belli caussa futurus esset. Sed hoc nuncium neminem magis perterruit quam Herodem audientem quæstiones, quæ fiebant a Magis Jerosolymæ de loco, ubi novus hic Rex erat nasciturus; sciebat enim per eam, quam habebat cum Judæis necessitudinem, ab his Messiam expectari tamquam auctorem libertatis oppressæ; & timuit, ut rumor percrebescens esset principium interitus sui. Dissimulavit tamen perturbationem animi sui; Magos alacri animo excepit, consultissimos ex Judæis in Consilium adhibuit, ab eis quæsivit, quid de Messia Scripturæ portenderent, prohibiturus ne Magi deciperentur; sed reipsa ubi facti veritatem didicisset, statuit JESUM CHRISTUM in ipsis incunabulis tollere, & hoc pacto imminens capiti suo periculum avertere. Prava consilia sua zeli, & religionis specie celavit; privata instruit colloquia; ab illis sciscitatus est quo modo, quo tempore, aliasque circumstantias stellæ, quam viderant, & caussas, quæ illos impulerant, ut novum hunc Regem conquirerent; doluitque suam infelicitatem, quod sibi in Regno suo videre negatum fuerat, quod ipsi in remotissimis terris agnoverant. Illos etiam obtestatus est, ut de Bethlehem reduces Jerosolyma iter relegerent; ipsum certiorem facturi de eo, quod invenissent; quod ubi sibi nunciatum fuisset, ipsum quoque cum aula sua profecturum esse ad obsequia tanto Regi præstanda; atque curaturum, ut in regiis ædibus nutriretur ea pompa, ac nitore, qui illius deceret dignitatem. Magi ergo Bethlehem concesserunt nihil de veris Herodis intentionibus suspicantes, quin euntes quisquam vel ex aula, vel ex civitate comitaretur; quippe universus ille populus cæcutiebat, & id negligebat, quod unum maxime erat necessarium. Magi intrinsecus illustrati prociderunt Divinam Majestatem adoraturi sub infantis imbecillitate latentem; eique aurum, myrrham, ac thus obtulerunt. Sed Deus contra cujus consilia humana nihil potest nequitia, Magos in somnis admonuit, ne Jerosolymam iterum redirent; quapropter per aliam viam reversi sunt in regionem suam, & hoc pacto fallacem Herodis prudentiam fefellerunt. *Idem*.

Quomodo cum Magis se gesserit Deus, & quomodo ageret nobiscum si afflatibus ejus responderemus.

Magos hos, Divina lux, evocasti per syderis materialis fulgorem; sed illos simul etiam excitasti interiori motu, ut quærerent te; & quamvis lateres sub pueri figura, pannis involutus, in paupere domo docuisti illos, ut agnoscerent te, atque tamquam Dominum, Deumque suum adorarent. Illic omnes terrenas cogitationes abjecerunt; illic desideria sua extulerunt ad te, suumque tibi amorem dedicarunt; mentem, libertatemque suam legi, ac servitio tuo subjecerunt, te tamquam thesaurum suum respexerunt; tu vero in illis incepisti, tamquam in primitiis gentium adire possessionem animarum, ad quas perquirendas in terram descendisti. Illos vocasti Domine, illos deduxisti, illos secreta docuisti consilia tua, omnia eorum desideria replevisti, & cor eorum gaudio, & consolatione cumulasti. Sed o Deus, quas nobis gratias non conferres, quibus beneficiis nos non cumulares, si sequeremur voluntatem tuam, si fideles essemus divinis afflatibus tuis? Nisi nosmet surdos præberemus voci tuæ, si saltem secundi amaremus te, quandoquidem primi te amare non possumus; si ita dociles essemus, ut sequeremur te, quandoquidem non ita fortes sumus, ut te perquiramus; si te operari sineremus, si minime adversaremur iis, quæ a nobis expetis, quamprimum tales essemus, quales esse nos cupis. *Idem*.

Quomodo cum Magis egerit Deus.

Mundi Salvator Magos prævenit, eosque educit de ipsorum infidelitate, ut ostendat in illis admirabile lumen suum. Illos suavissimo attrahit modo per novi syderis lucem, cujus adspectus jucundum præbere debebat spectaculum hominibus sapientibus astrorum contemplationi operam dantibus. Efficit, ut hæc stella ipsos præcedat ad itineris minuendam difficultatem, quam si ad aliquod tempus abscondit, hoc agit ad eorum amorem, fidemque emundandam, & ingeminandum hoc periculo gaudium, quod percepturi sunt iterum videntes illam, ac tandem invenientes thesaurum, quem quærunt. Ecce quomodo sese gerit nobiscum Deus per suæ bonitatis excessum. Nos primi ad pedes illius ire deberemus, ac in genua illum adoraturi procumbere; ille nos prævertit, a nobis preces extorquet, ut cum illo redeamus in gratiam; deberemus nosmet conformes præbere voluntatibus ejus, atque in id toto pectore incumbere, ut illi satisfaceremus; ipse vero sese nostris studiis accommodat, velificatur nostris desideriis, & suas addit gratias, & lumina nostris mentibus congrua. Videte Magorum stellam; hæc ad vivum repræsentat omnia media, quibus utitur Deus, ut nos ad sui evocet cultum, sed potissimum interiorem gratiam, quæ præcipuum est sui amoris, atque sapientiæ instrumentum. *P. Nouet in vita JESU CHRISTI in stabulo Bethlehemitico de Mysterio Epiphaniæ*.

Magi heroicum fidei actum exer-

Cum Magi ingressi sunt in stabulum ubi ille erat

quem

Invenerunt Salvatorem in Bethlehemitico stabulo adorantes.

quem quærebant, illico refulsit lumen longe divinius illo Sydere, quod ipsos illuc usque deduxerat. Lumen hoc eorum penetravit corda, & ostendit eis Infantem illum Deum esse, & Salvatorem eorum, in quo omnes Divinitatis thesauri latebant. Quis non admirabitur hoc in loco fidem Regum Sanctorum, quæ ad perfectionis cumulum evasit. Jam heroicum illius actum elicuerant, cum stella apparuit in Oriente; quapropter patriam suam deseruerant, fide freti jam natum esse Regem universorum. Alium etiam, eumque præstantiorem elicuerunt, ubi hæc stella evanuit ab oculis eorum Jerosolymam ingredientium, quin ne nihilum quidem caritas tepesceret, ipsis semper in iisdem sensibus permanentibus; sed ille, quem exercuerunt in ipso stabuli aditu, duos priores magnitudine superavit: videntes enim puerum in præsepio stratum, quamvis omnia, quæ in oculos eorum incidebant maximam testarentur pauperiem, atque humilitatem; crediderunt tamen ipsum vere Deum esse, & Monarcham universorum. O quam potentes sunt oculi fidei! Hæc Dei majestatem sub infantis parvitate secernit. *Idem.*

Judæorum cecitas cum interim Magi illuminantur.

Mirum! Magi de remotissimis terris accedunt Mundi Salvatorem adoraturi; & Judæi, quos inter nuperrime natus est, illum minime agnoscunt! Nunquid apertiora habere debebant indicia? Sed quid prodest lumen cæcis, oculos obstruentibus sibi? Quis prohibet, ne Herodi eadem, quæ Magis, acciderit felicitas? Deus mittit ad eum tres Reges advenas, illi nunciaturos nativitatem Salvatoris Mundi in Judæa; permittit etiam, ut doctores populi funditus illum erudiant de loco, ubi Messias natus est; quid omnes hujusmodi prosunt cognitiones? quid omnes hæ gratiæ in corde ambitioso, & impio? Tumultus, versutia, crudelitas, anima mundana, hypocrita, Religionem ipsam posthabent politicæ, ambitioni, inexplebili cupiditati. O quam verum est, Deum semper inveniri, cum bona fide quæritur. Nunquam deficit subsidium, neque dux. Omnia pendent a rectitudine Intentionum nostrarum, & a nostri cordis sinceritate; cordis hujus nequitia extinguit, vel irritum facit lumen gratiæ. Hæc frustra lucet, si quis oculos claudit, ne videat. *P. Croiset in anno Christiano.*

Quid fecerint Magi in terras patrias reversi.

Quod spectat ad Reges, quibus contigit adorare Mundi Salvatorem, eique sua offerre munera, facile est assequi, quanam gratiarum, ac supernaturalium bonorum affluentia cumulati fuerint; quanam viva fide, quam ardenti caritate, quam puro, strenuoque zelo domum suam fuerunt reversi, ubi postquam ea nunciaverunt mirabilia, quæ viderant, meriti sunt mortem Sanctorum obire. Et profecto gratia, & adeo singularis vocatio, fidelitas adeo generosa, & sollicita non alium invenire poterat exitum. Hoc sane credit Ecclesia permittens illis publicum adhiberi cultum. *Idem.*

Quinam fuerunt sensus lætitiæ, admirationis, amoris, & reverentiæ sanctorum horum Regum, qui statim ac pervenerunt in Bethlehem, viderunt se non deceptos fuisse, & viderunt divinum hunc Salvatorem, in quo supernaturali lumine illustrati agnoverunt residere corporaliter totam divinitatis plenitudinem. Acti acribus religionis sensibus quanam reverentia, quibus pietatis sensibus prostraverunt se coram illo? Quam grata Salvatori Mundi ista adoratio? qua fide coram illo cor suum effuderunt? Quamvis pretiosa essent illorum munera, eorum tamen devotio, & caritas fuit pretiosior apud Deum. Cor nostris largitatibus pretium tribuit; quod si desit, oblationes nostræ Deo gratæ esse non possunt. Quot mortales inanem adhibent cultum Deo, quia cor eorum longe abest ab illo! Eheu. Salvator, quot, quantaque nanciscor exempla in primis adoratoribus tuis? Nunquid eo quod minori sumptu invenire te possum, opus est ut minori cum sollicitudine te ipsum inquiram, te minori cum reverentia colam, tibi infrequentius mea præstem obsequia? *Idem.*

Quanta lætitia affecti sunt Magi eo, quod paruerint voci Dei.

Quam plurimi homines hanc Sanctorum Regum credulitatem in ludibrium verterunt; quid dictum non fuit de hoc illorum itinere? Sed cum Magi id nacti fuerunt, ad quod inquirendum venerant, nunquid illos pœnituit, se præsto fuisse ad vocem Dei sequendam? Num puduit illos simplicitatis suæ? num conquesti sunt de laboribus itineris instituti? De hoc conjecturam facite ex iis sensibus, quos fovemus cum ad vitæ terminum pervenimus. Heu! quodnam discrimen inter Herodem, & hos Sanctos Reges! Quot mortales eamdem stellam viderunt, & eamdem fortasse, quam Magi mentem habuerunt? Sed eumdem animum non habuerunt, neque eamdem docilitatem; sors eorum longe fuit alia. Hæ gratiæ quas ipsi contemnimus, hi salutares afflatus, quos sequi detrectamus, quamplures fideles animas ad Deum adducunt. Quod malum est indociles esse! & aliquando quæ pœnitentia! *Idem.*

Magorum docilitas exemplo nobis esse debet in perquisitione veritatis, & officiorum Religionis. Stella eos vocat, & ducit, & nihilominus indigent adhuc hominum cognitionibus. Accedunt prope Jerosolymam, & stella evanescit. Magi censere ne poterant, se satis fecisse? Sed cum Deus operæ pretium non putat per seipsum suas nobis voluntates aperire, nobis ad homines confugiendum est, quos instituit, ut ab illis edoceamur. Noverant Magi Jerosolymam sequestrem esse prophetiarum, quæ Messiam respiciebant; illuc se conferunt, ut locum nativitatis ejusdem edoceantur. Queruntur ne, se a Deo derelinqui, quia redacti sunt ad minus insignem viam cognoscendi, quid a se velit Deus? Nequaquam. Quid interest animæ docili, quanam via placeat Deo illam adducere ad se, dummodo tuto ad ipsum ducatur. Via, quæ maxime simplex, ac naturalis est, sæpe etiam est melior ad humilitatem nostram exercendam, ac majus docilitati nostræ meritum conferendum. Magi audiunt, JESUM CHRISTUM natum esse in Bethlehem ex Doctorum responsionibus. Innixi hinc quidem stellæ miraculo, inde vero doctrinæ Interpretum Legis in tuto sunt. Ita nos quoque, ut illi, erimus incumbentes fidei nostræ per miracula peracta in Christianæ Religionis institutione, & in gratiam ejusdem, & decisionibus Ecclesiæ, quæ per non intermissam Pastorum seriem subsistit ab eo tempore, ut ad nos transmittat usus, & oracula, quæ ab eodem didicit JESU CHRISTO. *Ex libro, cui Titulus: Verus spiritus, & usus sollemnium anni festivitatum.*

Difficultas, quam habere poterant Magi Infantem hunc pro Deo adorantes.

Quænam difficultas Magos avertere potuit, ne pro Deo puerum omnibus rebus egenum adorarent; Hiccine igitur dicere poterant Messias ille, gentium gloria, & summa humani generis felicitas? Quam levior satis esset difficultas ad longe plurimos deterrendos fideles, qui nihil invenire vellent in Religione, quod sensuum suorum studiis, & carnalis rationis suæ consiliis adversaretur? Magi tamen non ideo minus parati sunt, ut JESUM CHRISTUM adorent. Meminerunt justarum caussarum, propter quas crediderunt, Puerum hunc sua munera, & sacrificia mereri: hoc satis est, ut immobiles maneant in eo, quod ab ipsis petit Deus. Ita quilibet verus Christianus agere consuevit; sciens, quid a se expetat Deus, adhæret illi, quamvis aliud sensuum, & humanarum Idearum suadeat rebellio; quamvis in virtutis via magna ipsi occurrant pericula, quamvis plurimos inveniat obices, quos illi homines vellent objicere sermonibus, exemplis, & auctoritate. *Idem.*

Non humanæ rationes, non hominum verba illos deterent.

Quid objici non potuit Magis, ubi visi sunt patrias domos relinquere, ut longum iter susciperent, & ignotum Regem conquirerent, quin scirent, ubi esset inquirendus? Sed ille, quem inanes morantur sermones, nondum primum movit gradum in Dei servitio. Quod dicit Sapientia, & veritas æterna, efficit, ut in audientibus evanescant ea, quæ in oppositum dicunt homines, quorum alioquin facile est agnoscere nihilum, & mendacium. Neque moratur illos potentiæ, & humanæ auctoritatis obstaculum. Norunt Herodem, characterem ejus zelotypum, & crudelem. Nihilominus coram illo videntur intrepidi. Vult ille solus in Judæa regnare; & cum eo loquuntur de novo Judæorum Rege, cujus stellam viderunt. Verum est, illos ad Herodem nequaquam rediisse, postquam Salvatorem venerati sunt; hoc enim fuisset sese periculo objicere sine necessitate, & sine fructu: sed si actum fuisset de quærendo, quod a Deo quærere jubebantur, neque Herodes, neque sexcenti alii tyranni illos dimovere valuissent. Talis est magnitudo, & animæ christianæ constantia; parata est ad contemnendos non solum inanes hominum sermones, quod Magi fecerunt, verum etiam ad provocandas pro Religione, & fide potestates maxime formidabiles, ubi Dei gloria, & salutis suæ ratio poposcerint. Juxta hanc regulam multi ne occurrunt fideles satis generosi, ut neque sermones, neque hominum potentiam reformident? *Idem.*

Epiphania dies est vocationis Gentilium, ideoque etiam nostra.

Statim ac JESUS CHRISTUS natus est, in id incubuit, ut se traderet cognoscendum; quia pro nobis venit, & præcipuum illius consilium est salutem nostram operari. Ipse Judæorum Salvator est, atque Gentilium. A S. Paulo didicimus, nullum esse discrimen Judæum inter & Gentilem, & illum, qui pax est nostra, ex duobus populis unum tantum fecisse. Initium fecit ille vocans Pastores, qui quidem Judæi erant; qua re ostendit, se venisse primum ad *quærendas oves, quæ de domo Israel perierant*. Neque cessavit diu, ut suæ misericordiæ consilia erga Gentes aperiret, sed post breve tempus post nativitatem suam prodire jussit Stellam, quæ Magis esset indicio Salvatorem jam natum esse; eaque manifesta fuit declaratio, per quam ostendit, Gentes ad illum tuto accedere posse, & illos jamjam futuros populum suum. Hodie igitur vocationis nostræ Mysterium recolitur. Quæ nostra felicitas est? Non sumus ultra alienigenæ, & iræ filii! JESUS CHRISTUS eripuit nos de potestate Principis tenebrarum; nobis licet alloqui Deum; fieri possumus ejus Filii, nobis in Cælum aditus patet. Æternum gloria sit Deo, *qui di-* ad Ephes. 2.

ves est

nos est in misericordia, propter nimiam caritatem suam, qua dilexit nos, & cum essemus mortui peccatis convivificavit nos Christo, cujus gratia salvati sumus. Lambert in anno Evangelico.

Ex Magis discimus quomodo respondere debeamus vocationi nostræ.

Magi non solum docent, nos vocatos esse, sed etiam quo pacto nobis respondendum sit JESU CHRISTI nos vocantis misericordiæ. Dei Filius nos vocat, nobisque aperit salutis vias. Quid hanc veritatem consequitur? igitur vita nostra consecranda est illius servitio, qui nobis tanta præbet suæ in nos misericordiæ argumenta. Magi tot cumulati beneficiis magnum testati sunt desiderium procidendi ad JESU CHRISTI pedes. Quandoquidem eamdem recepimus gratiam, quid nobis exprobrandum esset, nisi eumdem foveremus ardorem? Magi iter corripiunt simulac illis aperitur; non differunt in tempus, & anni ætatem opportuniorem. Ex eo momento, quo illis sydus affulget, ex eo temporis articulo quo ipsis salutis Mysteria deteguntur, alacriter ingrediuntur iter, & veniunt quæsitum JESUM CHRISTUM. Ex hoc exemplo percipiamus, qualiter nos affectos esse oporteat, si esse velimus JESU CHRISTI. Quicumque esse vult Salvatoris Mundi, consilium sese illi mancipandi statim capere debet, nihil enim est periculosius, quam differre, & accidit fere, ut momentum, quod negligitur, non ultra revertatur. Salvator nos illustrare dignatur; festina, accelera præ timore, ne tibi iterum eamdem gratiam largiatur, & ne sis ex miserorum numero, qui toto vitæ suæ spatio in via erroris incedunt. *Idem.*

Caussæ, quæ nos impellunt ut celeriter vocanti Deo secundum Magorum exemplum respondeamus.

Dei nos vocantis bonitas, & periculum, quod imminet abutentibus gratia ejusdem, duæ sunt caussæ æque validæ ad nos cogendos, ne ullo cunctemur momento nosmet Deo devovere. Si Magos intueor adeo sollicitos, ut Salvatorem inveniant; hujus sane bonitas illos urget, atque sollicitat. Quid pro illis non facit? Eos vocat, eos removet a viis tenebrarum, per quas incedebant; prodigium in Cælo unice propter illos creat, ut illos trahat ad se; vix in mundum prodit cum illis bonitatis suæ effectus ostendit. Magi quidem sibi visi fuissent ingrati, atque æternum sibi probro vertissent, si fuissent frigidi, & languentes, dum Deus illis tot amoris sui traderet argumenta. Hæc est caussa hujus sollicitudinis, nobilisque fervoris, qui nobis erit confusionis caussa, nisi ita imitati fuerimus exempla, quæ nobis reliquerunt. *Idem.*

Indulgentia Dei erga Magos, hos per stellam evocantis.

Utitur Deus stellæ fulgore, ut annunciet Filii sui nativitatem illis, qui syderum cognitioni operam dabant. Ostendit illis, quemadmodum S. Chrysostomus animadvertit, id quod aptius erat ad eorum curiositatem, atque attentionem excitandam. Hic sane divinæ bonitatis effectus est uti indulgentia, sese nobis accommodare, & ad nos ad se pertrahendos ea adhibere media, quæ nos magis afficere possunt, & in animis majorem impressionem efficere. Inde vero eo magis hæc elucet indulgentia, quod stella hæc prorsus est miraculosa, fulget, evanescit, incedit, subsistit. Per effectum misericordiæ suæ Deus de hac stella disponit eo modo, qui illis utilior est, & qui aptior est ad illis ostendendam veritatem, quam illis dignatus est revelare. *Idem.*

Securitas, & fortitudo Magorum Jerosolymæ quærentium Regem alium ab eo, quem penes erat imperium.

Narrat Evangelium, Magos, ubi Jerosolymam pervenerunt, quæsivisse, ubi esset *ille, qui natus est Rex Judæorum.* Loquuntur fidenter, ac sensus exprimunt suos, quin animum advertant periculo; cui sese objiciebant, vel saltem quin illud reformident. Sciscitantur, ubi est Rex Judæorum, ibi locorum, ubi Rex erat, qui jus sibi esse cupiebat, ut solus Judæorum Rex diceretur. Loquuntur de alio Judæorum Rege; loquuntur de illo, qui nativitatis jure Rex est, qui opus non habet, ut ab hominibus sibi regnum conferatur, vel sua ab illis suprema auctoritas agnoscatur. Loquuntur de illo, qui Rex est Judæorum, quia eorum est liberator, & Messias a Prophetis prænunciatus. Herodes sane intellexit hunc sensum esse Magorum, quoniam hæc verba illi locum aperuerunt convocandi Principes Sacerdotum, & ab illis quærendi, ubi Christus erat nasciturus. Quomodo nam Magi, qui ignorare non poterant similem propositionem satis esse posse ad replendum sollicitudine spiritum ambitiosum, qualis erat Herodes, quomodo, inquam, non veriti sunt eumdem lacessere? cumque non minus crudelis esset, quam ambitiosus, non timuerunt, ut illi ultionis ansam præberent, vel saltem locum aperirent indignationem suam profitendi. Nonne opus erat, ut qui illos vocabat per viam adeo miraculosam, illis immitteret robur, & fortitudinem ad contemnendum periculum adeo manifestum, & superandos obices omnes, qui adversabantur, ne consilium suum exequerentur? *Idem.*

Consideratio de Magorum adoratione.

Addit Evangelista, Magos domum ingressos invenisse puerum & procidentes illum adoravisse. In hoc etiam nobis præire debent exemplo, & docere eas dispositiones, quas Christianus quilibet, qui se devovere velit Deo, ingredi debeat. Quid est hæc adoratio? Quid hæc prostratio? Submissio cordis est, sentientis nihilum quidem suum, Dei vero magnitudinem. Hinc adoratio præsertim esse debet interior. Nihil est genu flectere, si cor non est Dei; cor vero Dei esse non potest, nisi humiliatum fuerit. Hæc autem humiliatio fructus est assiduarum cogitationum, quibus nostras quidem miserias, Dei vero meditamur omnipotentiam, qui nos de nihilo eduxit.

Ille Deum rite adorare novit, qui se ipsum cognoscere didicit; cui persuasum est, nihil magnum esse præter Deum, & qui videns hinc quidem miserias, & peccata sua, inde vero supremam gloriam, atque sanctitatem Dei, non ægre humiliationis sensus ingreditur, qui infirmam decent creaturam, & peccatis onustam. *Idem.*

Probatur magnitudo fidei Magorum, & infirmitas nostra.

Quænam fuit Magorum fides? Stabulum, præsepe, paleæ, hæc omnia stuporem non injiciunt illis; hæc omnia illis regales ædes, & thronus videntur. Humilitas, paupertas, miseria hujus infantis illis scandalo non sunt; Fides eorum vivida ostendit illis simul humilitatis gloriam, divitias paupertatis, apparentis hujus miseriæ felicitatem; factis simul & Christianis, & perfectis Christianis; nos vero antiqui, sed imperfecti, sed ignavi Christiani scandalizamur tota die propter Salvatoris humilitatem, & paupertatem. Illi agnoscunt magnitudinem, & Majestatem Dei sub hac humilitate, ejus omnipotentiam sub hac infirmitate, simulque illam fatentur, amant, adorant. Nos vero æque ac illi eas cognoscimus; fides nos docet, atque persuadet; sed tantum abest, quod hunc humilitatis statum diligamus, & adoremus, in quo ille propter amorem nostri se posuit, ut scandalizemur, eumque saltem ex hoc capite condemnemus. *P. Nepveu in tomo primo Christianarum Considerationum.*

Munera quæ Magi Domino recens nato obtulerunt.

Magi obtulerunt Domino aurum, thus, & myrrham, naturales figuras sacrificii, quod illi efficiebant omnium bonorum suorum, honorum, voluptatum, ut colerent statum paupertatis, humilitatis, & mortificationis, ad quem illum propter ipsorum amorem redactum intuebantur; verum simul manifesta pignora invisibilis donationis, qua illi cor suum devovebant. Etenim cum amatur, nihil ullo habetur in pretio; cum cor traditum fuit; nihil reliquum est diligenti. Simulac Salvatorem viderunt, cognoverunt illum; cognitum statim dilexerunt, & ubi dilexerunt eum, sese illi manciparunt. Heu! Quamdiu cognoscitis JESUM CHRISTUM, quamdiu ille a vobis vestrum expetit cor? Num hoc illi dedistis? Ille se totum vobis tribuit. Nunquid nimis a vobis contendit petens, ut vosmet totos illi tribuatis? Nunquid vosmet illi tradentes jacturam aliquam, vel periculum estis subituri? cur igitur adhuc deliberandum &c. *Idem.*

Hæc vere dies illa est, qua Dei Filius incipit se nobis dare, & nos in gratiæ suæ possessionem admittere. Ex quo nostram induit naturam in Deiparæ sinu, hæc una possedit illum novem mensium spatio. Ille Judæos tantum ad sua accessivit incunabula die Nativitatis suæ; & in Circumcisione sua in eorum dumtaxat manibus invenitur. Sed tandem bonitatis ejus de nobis consilium, Mysterium vocationis gentium ad fidem, omnibus sæculis, ætatibusque absconditum incipit evolvi, ejusque primitias intuemur in felicibus hisce Magis, quos per stellam ad se trahit? Stellam, quæ non aliud est nisi symbolum hujus gratiæ, quam illucescere facit in cordibus eorum, & quæ deinceps sæculorum lapsu pertrahet omnes terræ gentes ad nominis sui cognitionem. Hodierna igitur die Mundi Salvator incipis magnum opus tuum, Ecclesiam tuam videlicet efformare, & ostendere potestatem gratiæ tuæ, congerere cæmenta, Gentiles cum Judæis conjungendo, nobisque spiritum, partemque interiorem detegere proponendo nobis in tribus hisce primis cultoribus, e Gentilium cœtu evocatis adorationem in spiritu, & veritate; aurum puræ caritatis, thus sanctæ Orationis, & myrrham sacrificii Corporis, & Sanguinis tui, quæ sunt dilectæ Sponsæ tuæ opes, atque thesaurus. *Ex libro, qui inscribitur: Preces Christiana in modum Meditationum.*

Cum igitur hæc festivitas proprie sit festivitas Ecclesiæ, & fidei, ingressus nostri in corpus mysticum Filii Dei; & vocationis nostræ ad Christianismum, æternamque in JESU CHRISTO salutem; facile est intelligere, quænam esse debeat hominis Christiani lætitia, tale mysterium recogitantis; & qua cordis effusione celebrare debeat hanc sollemnitatem; sed non ita facile est cognoscere, quomodo Sathanas viam invenerit fallendi Christianos, & subrogandi gaudia prorsus carnalia, & profana lætitiæ, quæ erat mere spiritualis, & christiana. Comessatio, & impudicitia summo cum Fidelium dedecore subierunt in locum horum conviviorum, quæ in pauperum gratiam caritas instruebat; fidelibus credentibus se non posse meliorem rependere gratiam muneri quod sibi JESUS CHRISTUS contulerat dans illis panem vivum, quam pascendo membra ejus. Nonne a Fidelibus expetenda est tamquam prima praxis, ab hujus festivitatis gaudiis abscindere omnem intemperantiam, ac impuritatem, & insignire lætitiam suam, ac gratitudinem

erga

erga JESUM CHRISTUM aliqua liberalitatis effusione in membra ejus? *Idem.*

Virtus gratiæ Filii Dei in corde Magorum, qui ab eo procul aberant.

Quantamcumque haberent Magi cognitionem Nativitatis novi Regis Judæorum, qui ex Prophetis didicerant novum proditurum sydus, ad illius Nativitatem præsignandam, opus erat, ut Spiritus Sancti lumina cum stellæ hujus fulgoribus commiscerentur, ut illi significationem ejus assequi possent, & intelligerent Puerum natum esse, hunc esse Regem, & Regem Judæorum, & Dei Ipsius Filium, & Messiam; qui a sæculis expectabatur, ut adeo valide Principum eorum animus moveretur, & ad lumen illius sequendum impelleretur. Nonne hic magnus est effectus potentiæ JESU, quam exercet primum in natura novum sydus incendens, & mox etiam in gratia agens fortiter adeo in mentem, & cor Regum, ut de remotissimis terris illos ad eum adorandum perducat? Ad intelligendam magnitudinem potentiæ nascentis Dei, considerandus est admirabilis, quem parit, effectus. Ex effectuum magnitudine caussarum virtus cognoscitur, & a longinquitate subjectorum, in quæ operantur. Quemadmodum in natura dicimus solis virtutem agnosci in hoc, quod suos influxus, caloremque ingerit in ipsam voraginum altitudinem: quamvis adeo eminus absit, & sicuti Regum auctoritas ad extremos usque ditionum suarum terminos sese profert; similiter dicimus Salvatoris potentiam in ordine gratiæ enitescere; hunc justitiæ solem victricia lumina sua in Regum horum animos inferre, tamquam in abyssus locorum distantia remotissimas, & adhuc per infidelitatem, atque idololatriam remotiores, & ibi producere primitias fidei, & veri cultus Dei. Simul conjungit extrema longissime seposita, quandoquidem, ut Reges, qui subditis suis imperare consueverant, vocem sequantur suam, & mundi Sapientes prudentiæ suæ lumina luminibus fidei subjiciant. *Biroat in sermone primo de Epiphania, parum mutatur.*

Salvatoris gratia triumphat de politica, & prudentia horum Sapientum & Regum. Proverb. 21.

Quid Regibus hisce humana prudentia non suggerit? Quot politicæ rationes eorum consilio adversabantur? Sed nequidquam mundi Sapientia Dei Sapientiæ resistit: *Non est sapientia, non est prudentia, non est consilium contra Dominum.* Hac una stella omnes has dissipat umbras: unico verbo dæmonum surripit spolia, quæ Salvatori tamquam trophæa attollat. Revellit sapientes hosce Reges de solio, eosque jubet spiritum, atque sapientiam suam pedibus subjicere. Heu! Divine Spiritus, quanta est in omnibus Sapientia tua, ubi tibi eadem uti placuerit! Sed quam potens est in hisce Regibus, quandoquidem eos relinquere jubet regna tutissima, & quorum tranquilla possessione fruuntur, ut illos objiciat periculo illa amittendi, dum alienigenam Regem inquirunt! Hic primus est effectus gratiæ, per quam de horum sapientum prudentia, horumque Regum potentia triumphat. *Idem.*

Magorum docilitas innotescit ex perquisitione, quam Jerosolymis fecerunt, ubinam Rex natus esset.

Arduum non est, spiritum imbecillum, ac rudem sese subjicere: mirum non est, hominem e plebe humilem esse; sed videre Magos scientiis excultos, Regis genere insignes, ab omnibus generatim, præsertim vero ab Herode, impio hoc Rege percontari, ubinam Salvator sit natus, & hoc pacto se objicere omnium irrisionibus, & contumeliis; procul dubio extremum oportet illis esse desiderium inveniendi JESUM CHRISTUM; quandoquidem non sine existimationis suæ sumptu illum perquirunt. Sed satis ostendunt quam potestatem habeat in animos eorum Salvator, qui illos ad perquisitionem adeo molestam adigit, & hunc illum esse, qui, Propheta testante, habet in manibus suis corda Regum, & qui ubi vult imprimit illis non solum discipulorum docilitatem, verum etiam zelum Apostolorum. *Idem.*

Fides eorum turbata non fuit ubi viderunt paupertatem statum in quo videntur puerum quem quærebant.

Videtur dici posse, fidem, quam conceperunt Magi videntes Salvatorem in præsepio, præstare quodammodo illi, quam animo imbiberunt ad adspectum stellæ, quæ illos ex patrio excivit solo, ut ad illum adorandum convenirent; quandoquidem illis credenda est Salvatoris divinitas non solum quin illius credendæ ulla suppetat ratio; verum etiam contra omnem rationis speciem: tandem enim crederes ne Salvatoris conspectum, quem tandiu concupitum inveniunt, qui videbatur eos in fide ipsorum confirmaturus, aptiorem fuisse ad illam evertendam? Sæpe numero usuvenit, ut objectorum præsentia minuat præclaras ideas, quæ conceptæ fuerant, antequam viderentur; ubi eorum experientia expectationi nostræ non congruit. Magi isti sublimem conceperant ideam regni, & divinitatis Salvatoris; credebant se inventuros magnum aliquid, & non abnorme ab eo, quod illis stella nunciaverat, & quod de illo Prophetæ nunciaverunt; fingebant se visuros altare pro Deo hoc; thronum, & magnificas ædes pro hoc Rege; tamen tantum abest, ut magnificos hos apparatus inveniant, ut e contra præsepe, ac stabulum intueantur. Nonne futurum videbatur, S. Chrysologus inquit, ut hæc supellex parum nitens horum Principum animos deterreret, & ad stabuli adspectum dicerent: procul dubio decepti sumus; nostra nos fefellit astrorum scientia; stella hæc phenomenon fallax est. Hiccine Rex ille, quem tanto labore quæsivimus? Sed in hoc Salvatoris infirmitas de horum Regum virtute triumphat, inspirans illis fidem suæ magnitudinis, ac divinitatis, per eas species, quæ eidem adversantur. *Idem.*

Quam maxime interest sequi vocationem Dei nos appellantis.

Dei Filius stellam constituit ducem Magorum ad stabulum Bethlehem; nobisque tribuit interiorem gratiam suam, quæ nos ad servitutem suam evocaret, & exterius verbum, ut ad id nos hortaretur. Omnes illius leges, & lumina sunt veluti totidem vocationis nostræ stellæ; tempus est, quo ad eas sequendas animum adjiciamus. Quædam sunt vitæ nostræ momenta ad nostram salutem utilia, quibus Deus præter ordinem per gratiam ac vocem suam appellat. Si occasiones neglexerimus, periculum adest, ne ultra nos vocet hac valida voce. Quædam sunt gratiæ principes, & præpollentes, quas si contempserimus, Deus non alias nobis suppeditabit, nisi imbecilles, & languidas; cujusmodi fere sunt maximi momenti de statu nostro consilia. Fortasse gratiæ, quas hodie recipis, fatalem hunc secum deferunt characterem. Si Reges stellam neglexissent vel ad illam non advertissent animum, Deus non aliam posuisset eorum ducem; & si hodie rejicis gratiam quam tibi conferre dignatur; & si oculos claudis, ne videas interiorem stellam, quam exhibet tibi, non aliam tibi ausim polliceri. Festina ergo, profitere te semper illius servitio adhæsurum, age triumphum de noxiis nexibus, quibus terræ inhærere posses: humilia te non secus ac Reges hosce coram illo: offer illi omnes facultates animæ, corporisque tui, ut cum omnino fueris in hoc Mundo suus, in altero ille sine divisione sit tuus. *Idem.*

Oriens Salvator ostendit potentiam suam in cælo, & in terra per Magorum vocationem.

Vix Mundi Salvator in lucem prodiit, cum se ubique cæli, terræque dominum ostendit. Adhuc vagit in incunabulis, cum jam terret Herodem, omnemque cum illo Jerusalem. Brachia illius adhuc sunt pannis involuta, & ecce novam cælo stellam figit, cujus motus insuetus, & fulgor ex extremo Oriente tres Magos adducunt, qui muneribus, & adorationibus suis illum supremum rerum Dominum, Regemque Regum confitentur. Ne cunctemur cum illis gradum sollicitare, ut ad illius præsepe procidamus; duces sequamur illos, quos S. Augustinus appellat primitias gentium, & ex eorum exemplo discamus, quibus cordis dispositionibus Christianis JESUS quærendus sit, & adorandus. *Abbas de Monmorel, homilia in Evangelium Epiphania.*

Fidelitas, qua Magi vocationi suæ respondent.

Nullus obex, aut difficultas Magos deterret, statim ac se vocari intelligunt. Vident stellam, interiorem sentiunt inspirationem, ac statim sua deserunt regna, ut deferant tributa illi, quem Scriptura *Regem Regum, & Dominum Dominorum* appellat. Strenue se morti objiciunt, quærentes Judæorum Regem in ipsa Judææ Metropoli. Magos beatos, quidam Pater exclamat, qui coram crudeli Rege, antequam Salvatorem cognoscant se illius palam Confessores jactitant. Eadem gratia, quam Dominus Ethnicis concessit, dici potest millies nobis facta fuisse. Profecto exempla insignia, quæ videmus, prædicationes, quas audimus, optimi libri, quos legimus, sancti afflatus, quibus afficimur, piæ meditationes, quas instituimus, totidem sunt stellæ, quas Dominus oculis subjicit nostris; ille vocat nos, S. Gregorius ait, per Patrum scripta, per vocem Pastorum, per morbos, quos nobis immittit, per adversa, quibus nos urget. Videte, Sanctus hic Doctor ait: quot stellarum fulgore invitamur, ut pergamus ad JESUM. Si ergo imitari volumus Sanctos Reges ea in fidelitate, cum qua Domini gratiæ respondent, statim ac stellam videmus, iter nobis corripiendum est. Quod iter? nisi arcta via, quæ ducit ad vitam? Hanc autem sustinemus ingredi; & eam semel ingressos nulla res nos deterreat, vel terga vertere cogat; sed procedamus semper alterius donec invenerimus JESUM CHRISTUM. En quid nobis faciendum sit, ut sequamur exemplum, quod Magi nobis præbuerunt. Sed heu! Nonne in oppositum tendimus? Tantum abest, ut jugiter sartam tectam tueamur gratiam, ut oculos semper apertos habeamus stellam visuri, & fideles futuri, ut motus illius statim sequamur; quod immo alii quidem oculos claudunt ne videant lumen, quo illustrantur; alii vero in tempus differunt exequi consilia, quæ illis suppeditat. *Idem.*

Obsequia quæ Magi præstant JESU CHRISTO, commendant humilitatem humanitatis ejusdem, ejusque prædicant divinitatem.

Oportebit Domine, ut inter humiliationes, quas tanta cura quærebas, casus aliqui occurrerent, qui indicarent quid esses, & prohiberent, ne tuæ divinitatis gloria suffocaretur confusionibus, quibus incessanter expositus fuisti; & opus erat, ut qui videbant te hominem humana indutum fragilitate, tandem in persona tua cognoscerent Dei Majestatem, atque Omnipotentiam. Hæc caussa fuit propter quam tres hi Magi, viri spectabiles, cum per auctoritatem, quam in terris habebant, tum per scientiæ famam, Divino afflatu acti veniant ab extremis Orientis oris in Bethlehem duce stella, ut tibi præstent honores, & obsequia, quæ Deo uni debentur. *Considerationes Abbatis Trappensis in Evangelium.*

Cele-

Idem sequitur argumentum.

Celeberrimum hoc Magorum iter plures effectus habuit non prætermittendos, quorum primus fuit, docere, te Domine sub humanitatis tuæ velamine veram contexisse divinitatem. Hoc innotescit ex testimonio Prophetæ loquentis de æterna generatione tua, & ex thure, quod tibi offerunt Magi, ex auro, & myrrha, quod tibi præsentant. Thus tibi conferunt, tamquam signum cultus, & adorationis, quam adhibent tibi; aurum, tamquam Domino bonorum omnium, omniumque Mundi divitiarum; & myrrham, ad ostendendum in manibus tuis positam esse vitam, & mortem, tibi esse omnimodam in nos auctoritatem, ac te ad libitum de nobis disponere. *Idem.*

Ad Magorum adventum Herodes, & legis doctores expallescunt.

Turba Herodis, & commotio, quæ accidit Jerosolymæ, stupor Principum ex Sacerdotibus, & Doctoribus populi, ubi audierunt Magos, duce stella, quæ illis apparuerat adeo eminus accessisse, ac tot traduxisse regiones, ut Judæorum Regem quærerent, & inventum adorarent, hæc inquam turba, & commotio, significat Domine, populo, qui tamdiu te expectat, te tandem in Mundo venisse. Hoc illi aliquas ingerit cogitationes; hoc in illo ciet aliquos motus, sed quin ex tanto nuncio quidquam proficiat, ejus obliviscitur, ejusque memoria deletur. Memoria, quam servat Herodes, illum impulit in facinus crudelissimum, & ab omni humanitatis sensu remotissimum; jussit enim pueros omnes a bimatu & infra, qui in Bethlehem, ejusque finibus invenirentur occisione deleri. Sacerdotes vero, & Scribæ, quin sancta impatientia incensi quærerent quis esset hic Christus, novus hic Rex Judæorum, qui in lucem prodierat; in eo substiterunt, ut levi cura vestigarent locum, ubi Messias erat nasciturus. *Idem.*

Magorum adventus & exemplum, non excitat Judæos ex sopore.

Tres Magi ab extremis terræ plagis venerunt abjecturi coronas suas ad pedes novi Regis hujus. Jerosolymam ingrediuntur; Scribæ; & legis periti Scripturas evolvunt, ut locum hunc inveniant; sed horum Principum exemplum illos a sopore non excitat. Messiam quærunt in Codicibus suis, sed in stabulo illud non quærunt; apud alienos de inani scientia gloriantur, sed ex cognitionibus suis nullum fructum percipiunt; omnes eorum perquisitiones in hoc sitæ sunt, ut ciant in crudeli Rege furorem, qui struit insidias Regi huic in incunabulis latenti; & qui omnem innocuum regni sui cruorem fallacis politicæ legibus sacrificat, & JESUM mittit ad necem, sub specie illum adorandi. *Abbas du Jarry sermone de Epiphania.*

Magorum exemplo docemur a rebus invisibilibus ad visibilia mentem attollere.

Hi Orientis Sapientes cælestium corporum, sydereumque contemplationi dediti, & intrinsecus invisibili fulgore illustrati, qui in ipsorum anima elucescit, eodem tempore quo visibili stellæ claritate deducuntur: Hi inquam Orientis Sapientes nobis non solum designant Ethnicos omnes evocatos ad fidem, qui ingrediuntur in Ecclesiam, ut Apostolus ait, per Synagogæ ruinam, torrentis instar per vallis aggerisque hiatum illabentis: *Cæcitas ex parte Israel facta est, ut plenitudo gentium intraret:* Verum etiam miraculosa Magorum conversio, qui stella duce ad JESUM CHRISTUM deducuntur, ostendit nobis, omnes vero Sapientes intentos contemplationi cælorum, & mirabilium Creaturæ, quæ in orbem universum effusa sunt, ex rebus visibilibus gradum sibi constituere per quem ascendant ad invisibilia, cum fidelitas Legis accedit usui perfecto rationis, & peccati nubes nequaquam offundunt caliginem in animabus eorum, divinis luminibus, quibus illæ præparantur revelationi saltem confusæ, & implicitæ JESU CHRISTI. *Idem.*

ad Romanos.

Bonum, quod nobis fecit Deus vocando nos per veram fidem ad cognitionem.

Agnoscamus quanta veneratione, & quibus grati animi sensibus hodiernum Mysterium replere nos debeat, qui cum antea per densam idololatriæ noctem, quæ omnibus fere terris incubuerat, cæcutiremus, in magna revelationis luce ambulamus. JESUS CHRISTUS de omni suggestu, & exhedra prædicatur, & annunciantur vitæ placita, quæ manarunt ex vulneribus Redemptoris, ubique fluunt per rivos Sacramentorum, qui fidelibus omnibus patent; decies centena Altarium millia fumant thure, quod adorabili huic victimæ adoletur, cujus sacrificium quotidie instauratur, & animæ mundo ignotæ inter ipsam Mundi corruptionem coram Domino sanctificantur. Væ nobis si tot gratias inutiles effecerimus, ac inter tot duces, & saluti vias perierimus. Quæ horribilis desperatio Christiano reprobato, qui per infidelitatem suam vocationis gratiæ suæ amiserit hæreditatem Regni cælestis, ad quam accitus erat! Destinatus eram, ut æternum Deo fruerer in Sanctorum societate: Evangelicum hoc lumen, quod animam meam illustraverat, illam ad beatum hunc finem perducere poterat, quem in nullam redditus spem amisi. Tunc fingite vobis ploratus, quos rabies eliciet, & dirum vermem, qui damnatum torquet, atque discerpit &c.

Magis esse patefacta præcipua nostræ Religionis Mysteria.

Patrum sententia est præcipua nostræ Religionis Mysteria tunc Magis revelata fuisse, & stellam intelligentem, quæ illos ad stabulum usque Salvatoris adduxerat consociatam fuisse cum luce vivida, & interiori, quæ mentem illorum pervadens detegebat illis non solum novum Regem, quem in hoc adorabili puero quærebant, sed etiam præcipuas fidei veritates. Propterea sollemnis hic dies Epiphania appellatur, videlicet manifestatio, etenim secreta, quorum sequester fuerat populus Judaicus, inceperunt manifestari nationibus in persona horum Principum, qui miraculose illustrati fuerunt. Ita mysticis donariis, quæ offerunt JESU CHRISTO, adjiciunt perfectiores actus Religionis, quorum symboli sunt ipsa munera. Per aureum oblatum fitentur supremum regnum illud, quo absolutus creatorum omnium Dominus constituitur; Per thus, quod illi offerunt, insigne testantur obsequium illius divinitati. Adorant Deum absconditum sub hominis specie. Fides efficit, ut detegant omnem Dei Majestatem in hoc Infante latentem; omnem cælestem aulam in stabulo, & tot divinis claritatibus perstricti, quibus sunt undique septi, adorant hunc Deum carne humana circumdatum. *Idem.*

quod suis offerebant muneribus.

Herodes simulat se velle adorare JESUM CHRISTUM post Reges.

Adoratio, quam Herodes simulat se JESU CHRISTO præstiturum plena est versutia, & mendacio; recens natum puerum quærit, ut illum perdat; nequissimam perfidiam suam sub integumento fallacium obsequiorum celat. Adorator est JESU CHRISTI verbo tenus, sed re persecutor. Quemadmodum nescit regnum Regis, cujus Nativitatem reformidat, non esse hujus Mundi, & eum, qui descendit daturus subditis immortales coronas, non eripere fluxas, ac terrenas; quærit illum in sanguine plurimorum innocentium, quos crudelis politicæ sacrificat, postquam Magis mandaverat, ut illum quærerent in Bethlehem, eum in ipsis incunabulis jugulaturus. Hæc est imago eorum, qui pseudo cultores sunt, & non quærunt illum in cordis sinceritate. *Idem.*

Magorum exemplo [illegible] veritates meditari debemus.

Quemadmodum Magi non deprehendissent stellam, nisi cælum contemplati fuissent, quomodonam nosmet de Religionis veritatibus persuadere possumus, nisi eas meditati fuerimus? Heu! unde nam fit, quod Mundus repletus sit eximiis ingeniis, quæ hominum approbationem quærentia in rebus profanis, versantur in crassa ignorantia rerum ad Religionem spectantium, & sensim, & sine sensu incidunt in fecere in infidelitatem, quæ hodierna die teterrimum est vulnus religionis. Spiritus fortes! politici hujus sæculi! Mundi Principes! quomodonam passi estis in vestris animabus fidei facem estingui! Vobis curæ non fuit fovere lumen illius veritatum ejus meditatione. Si Sacrorum librorum lectioni impendissetis tempus, quod quotidie in inanibus, curiosisque perquisitionibus traduxistis, facti fuissetis Doctores ejus Religionis, cujus secreti facti estis Apostatæ. Aliquot igitur dies percipite, aliquot horæ quadrantes, ut illam meditemini. Spiritus vester quantumvis excæcatus licentia, quæ illum perturbat, & cupiditate, quæ caliginem illi offundit, modo in tanta perturbatione aliquid rectitudinis supersit, cogetur invitus sanctam, divinamque Religionem hanc venerari. *Idem.*

Quomodo Magi ex stella, quæ illos agebat, intellexerunt eum, quem quærebant superiorem esse omnibus Regibus terræ.

Magis procul dubio stupor incessit, cum Jerosolymæ palam quærentes, ubi natus esset Rex Judæorum, neminem in civitate Judææ metropoli invenerunt, qui quærentibus responderet; sed fatendum est, summam eorum fuisse lætitiam cum Herode relicto iterum videre inceperunt stellam sibi præeuntem, & recta Bethlehem versus iter indigitantem. Viderunt quippe magis, magisque confirmari spem suam, & intellexerunt, novi Regis hujus dignitatem toto cælo superare magnitudinem ceterorum terræ Regum, & necesse esse, illum superiorem esse stellæ, quam ducem sequebantur; quandoquidem hæc illi inserviebat solum, ideoque omnes homines esse debere in potestate illius, cui sydera parebant. Hoc illos impulit, ut sese humiliter prosternerent coram illo, eumque tanta fide, quanta caritate adorarent. *Abbas de Monmorel, Homilia in Evangelium Epiphaniæ.*

Fatendum est gratiam vocationis Magorum virtutem eorum ambivisse, ut illi iter ingrederentur.

Facile convenit, lumina, & gratias, quæ Magi receperunt, magna, & præclara fuisse, quia simul extra, atque intra illuminati fuerunt; sed profecto nequaquam minora requirebantur, ut Gentilibus persuaderetur, atque ut pertraherentur ad cognitionem Hominis Dei, qui nondum visus fuerat imperare mari, ac dæmoniis, neque mortuos suscitare, neque cæcis oculorum aciem restituere, & qui in eorum oculis videbatur tamquam infans e vulgo, in silentio, infirmitate, ac paupertate. Tamen si Magi nullo in discrimine habuissent non secus ac hominum plerique cælestia, fortasse non vidissent stellam, nisi cum spiritu curiositatis, neque convenisset, ut naturales caussas inquirerent, nec properassent iter, atque cunctati parere imperio, quo vocabantur, nequaquam recepissent maximum omnium beneficiorum. *Ex S. Augustini sermone 35. de Tempore.*

Lumen cæleste fecit, ut Magi contemnerent ea in occasione omnes rationes humanæ prudentiæ.

A veritatis specie non abhorret, Reges hos nequaquam ingressos fuisse in Bethlehemiticum, nisi post initum concilium, auditamque præcipuorum Ministrorum suorum sententiam. O Deus: quot fallacibus

dentiæ, quæ illis ... hoc poterat detinere.

luminibus utitur sæculi sapientia, ut caliginem offundat claritati stellæ hujus, quæ Magos vocabat; videlicet quot considerationibus, & politicis argumentationibus iter hoc prohibere adnisa est! Auctrix erat, Regibus discedendum non esse ab ædibus suis tempore adeo incommodo, nec iter suscipiendum per ardua montium, ac inhospita viarum, quin sese gravissimis periculis objicerent, & suæ officerent valetudini. Discessionem adeo præcipitem ad stellæ conspectum, & ad interpretationem phenomeni temere explicitu, officere posse illorum nomini, ac celebritati: quippe si minime invenissent, quod quærebant, sese objiciebant cachinnis populi, & tamquam exotici, nimis creduli, parumque prudentes haberentur. Sapientes Politici affirmabant, novum Regem quæsituris non subeundum esse discrimen jacturam faciendi regni sui; saltem ipsos a ditione sua pergere proficisci non posse, quin eorum profectio plurimas in subditis excitet turbas, vel quin finitimi Reges, quibus nunquam desunt asserta jura in proximorum ditionem, aliquam molirentur in agros irruptionem, & impetu repente facto arcem aliquam ad deditionem compellerent. Alii adhuc sapientiores ajebant, periculum manifestum esse; quærendus enim erat in Judæa Rex, quem hæc stella portendebat; hoc idem esse ac objicere sese libidini Herodis, qui regni potitus per fas & nefas, erat non secus ac alii tyranni, mirum in modum suæ auctoritatis zelotypus. Ex consulentium ergo rationibus inferendum erat, Reges hoc iter suscipere non posse, quin in discrimen adducerent valetudinem, honorem, regnum, & vitam. Sed Reges isti probant se vere Sapientes esse; innituntur quippe auctoritati Dei, extrinsecus quidem per stellam eos alloquentis, intrinsecus vero per intimos afflatus, qui exteriorem viam illam comitabantur. *Agente stella in cordibus eorum*, ut loquitur Sanctus Leo. Quapropter omnes hasce humanas argumentationes illi nullo censent in discrimine habendas. *P. Texier in tomo Mysteriorum sermone pro die Epiphaniæ.*

Virtus gratiæ Domini, quæ de longe Magos ad sua evocavit incunabula.

O invictam divinæ gratiæ virtutem! O amabilem Salvatorem! Quanta est potentia tua in ipso statu infirmitatum tuarum! Si stella, quæ te jubente illucescit, rapit cor Regum suavissima vi, quos tandem referent aliquando triumphos per intuitus tuos, illecebrarum, & incitamentorum plenissimos? Si stratus in præsepio remotissimas Orientis oras pervadis, ut ad te Reges hos pertrahas, quæ tandem erit virtus tua, cum sublatus fueris in gloriæ tuæ solium. *Si exaltatus fuero, omnia traham ad me ipsum. Idem.*

Joann. 12.

Magi non turbantur, quamvis intelligant Jerosolymis neminem illis ubi natus esset novus Rex Judæorum.

Reges isti Jerosolymam ingressi audacter in compitis, ac plateis percontantur, ubi sit ille, qui natus est Rex Judæorum. Alii id quæri admirantur, & nihil respondent, alii veriti ne sibi crimini verteretur silentium, respondent, se non alium nosse regem præter Herodem. Verum cum adventus advenarum Regum, & finis ejusdem ad Regis aulam manasset, Herodes suæ auctoritatis zelotypus, si quis unquam tyrannus extitit, miratur hanc sibi contumeliam inferri a Magis alium Regem præter se in Regni sui metropoli conquirentibus. Tamen homo sæculi ejus versutissimus, turbam, sollicitudinemque suam dissimulat; & quamvis Jerosolymitani Herodem non diligerent, (habebant enim illum tamquam Regni invasorem) cum illo tamen turbantur; neque horum advenarum licentiam probant: *Audiens autem Herodes turbatus est, & omnis Jerosolyma cum illo.* Nonne opus erat, ut Principes illi viri optimi confirmati essent in fide: nonne dicendum est, illos paratos esse, ut omnia perferrent, cum videbant, se sibi hac Inquisitione Herodis odium, & iracundiam conflare? Quoties clam admoniti fuerunt Herodem tacitum fremere præ furore, & periculum esse, ne aperte exardesceret, & in iras erumperet? Quoties homines hortati sunt illos, ut clanculum abirent, & sibi fuga consulerent? Sed persistunt semper in inquisitione sua, & cogunt Herodem, ut sibi gratificaturus Legis Interpretes consulat. *Idem.*

Matth. 5.

Cæcitas, quam Herodes in hoc facto prætulit.

Qui videt Herodem in aulam arcessentem Principes Sacerdotum, & Doctores Legis, ut eos consulat, ubi gentium Christus esset nasciturus, facile intelligit, illum animi ægritudine prorsus perturbari, & ratione hac in re minime duci. Etenim vel Scripturis credebat; vel secus: si minime credebat, cur illas consuli jubet; sin secus, quomodo persuadere sibi poterat se effectum earum evitaturum; quandoquidem *Non est sapientia, non est prudentia, non est consilium contra Dominum.* Et quod Deus constituit, certo certius, quidquid omnes adnitantur homines, eventurum est. Respondetur illi Christum in Bethlehem nasciturum. Statim in arena tyrannus decrevit novum hunc Regem sibi de medio auferendum. Nihil consilio ejus magis consentaneum videbatur, quam retinere Magos, vel mittere, qui illos clam subsequerentur, ut puerum adhuc recentem ab utero comprehenderent. Sed ita Dominus hominum evertit consilia. Herodes illos abire sinit, sperans eos redituros ad se, sibique nuncium allaturos novi Regis, & dum putat, se certissima iniisse consilia, ut omnia sibi cederent e sententia, fit invisibilis potentiæ ludibrium. *Abbas de Monmorel in Homil. hujus argumenti.*

Proverb. 21.

Dicite, quæso, quomodo Magi cognoverunt voluntatem Domini, quem tamquam supremum Regem venerantur, quandoquidem obediunt illi. Novi quid doceat S. Augustinus, stellam hanc, quæ indigitabat novi Regis Nativitatem, fuisse tamquam linguam cæli, fulgore suo insolito nuncianris mirificum Virginis puerperium: *Mirifica lingua cæli, quæ innsitatum Virginis partum, innsitato fulgore clamaret.* Sed tandem lingua hæc muta erat; & quamvis hæc stella coruscaret, erat tamen satis obscurum signum voluntatis Dei æque ac nati Salvatoris. Ad eos mittere potuisset Angelum, qui iter hoc imperaret, quemadmodum cum Pastoribus fecit. Locus, quem Magi tenebant in Mundo, & difficultas imperii aliquid apertius exigere videbantur, quam hujusmodi signum: sed Dominus, in cujus manibus sunt Regum corda, signum hoc comitabatur vividiori luce, gratia videlicet sua, quæ intus loquebatur in corde, & quæ illis Dei voluntatem aperiebat. *P. de la Colombiere Tom. 1. sermone de Epiphania.*

Cæcitas Judæorum cum interim Magi Messiam inquirunt.

Nonne mirum est videre, dum Reges isti magnum hoc detegebant Mysterium, quin antea fuissent edocti, Judæos, qui tot sæculis ante Prophetarum oraculis illustrari fuerant, & qui noverant, ubi Christus nasciturus esset, permanere in cæcitate sua, quin ipsorum cognitio, & testimonia, quæ perhibent Herodi, JESUM CHRISTUM in Bethlehem nasciturum esse, quin publica Regum advenarum declaratio, & ipsius Herodis formido, quin aliquod fidei genus adhibeat huic Nativitati, & quin civitatis totius turbæ illos inducere valeant ad quærendum Messiam hunc tot sæculis expectatum, & ad imitandum saltem curiositatis caussa, affectum, & amorem quem Reges erga illum testabantur. *Liber, qui inscribitur: Considerationes in Dominicos, festosque Mysteriorum dies.*

Cæcitas Herodis.

Attendite quæso hac in occasione errorem mentis in Herode, qui habitus est tamquam temporis sui versutissimus. Cum audisset sermones horum Regum alienigenarum, Sacerdotum, Scribarumque concilium cogit, & sciscitatur ab eis, ubinam Messias secundum Prophetarum Oracula esset nasciturus. Sed o insipiens Monarcha, si Doctores, quos consulis norunt, ubi Messias nasciturus est, quomodo illi certi esse possunt, nisi id didicerint ab ipso Deo, vel a Ministris spiritu ejusdem afflatis! Et si hoc illis revelavit Deus, quomodo speras te prohibiturum quo minus oracula, quæ ex illius ore prodierunt, adimpleantur? Quid tibi prodest illos consulere, si illis credere non vis; & si credis tibi fidem habendam iis, quæ Dei Nomine dixerint, quomodo putas futurum, ut valeas avertere, quod tibi in Dei ipsius Nomine portenderint? Si non credis, Deum certissime prævidere universa, quomodo renes tibi esse credendum? Sin econtra tibi persuasum est, ipsum habere omnia perspecta, & explorata, nonne opus est, ut simul tibi persuasum sit, nihil a recta ratione abhorrere magis, quam obsistere, ne Dei consilia impleantur? Si illum credere debes tamquam infinite Sapientem; nonne timere debes tamquam omnipotentem, & invictam voluntatis ejusdem vim confiteri? Vel igitur cede Rex, cessa inquirere quid de eo dixerint Prophetæ; vel saltem illos consulere, ut ansam arripias perdendi illum, cujus Nativitatem, ac dignitatem tibi revelabunt. *Abbas de Bourzeis sermone de Epiphania.*

Magi Judæorum populo antecellunt fidelitate Mundi Salvatorem agnoscunt.

Non extrema ex iis rationibus, propter quas religiosos nos Principes revereri tenemur, eorumque pietatem imitari est prærogativa, quam placuit Deo illis largiri super populum Judaicum, quamvis hic ab eo electus fuisset in peculiarem, dilectumque populum. Judæi plurimorum sæculorum lapsu magnum obtinuerunt Prophetarum numerum a Deo missorum, & Divini Spiritus luminibus illustratorum; & Prophetæ isti non cessaverant, quo minus annunciarent illis qualitates Messiæ, & connotarent tempus adventus ejusdem in Mundum; & nihilominus quamvis ille eodem connotato tempore in Mundum descenderit, illum rejiciunt, eumque pro Messia nolunt habere. Magi econtra, unam duntaxat habere poterant prophetiam, eamque prolatam ab homine, cujus religio, & morum disciplina corruptæ erant. Tamen non hærent; statim agnoscunt Principem in regionibus suis prædicatum unica, & veteri prophetia, & aliud nolunt testimonium, quam novi syderis, quod illis lucebat secundum verba ejusdem vaticinii. Solo stellæ hujus adspectu sinunt se persuaderi, & quin expectent, dum domi suæ evulgetur novi hujus Regis Nativitas, iter corripiunt, ut conveniant illum, & afferunt ei cumulatissima dona tamquam totidem suæ venerationis arrhas, & pignora. *Idem.*

Sunt, quos stella gratiæ sæpe illuminat, sed illam sequi no-

Credere possumus quamplurimos vidisse stellam eamdem, quam Magi deprehenderunt, illius pulcri-

tudinem

Jone, ad incommodum laboremque evitandum.

tudinem fuiſſe admiratos, atque per otium contemplatos, & nonnullis etiam fortaſſe tantum fuiſſe luminis, ut intelligerent, quid illa ſignificaret: tamen tres tantum fuere Magi, qui conſilium cœperint inquirendi novum Regem, cujus ſtellam fuerant intuiti. Reliqui omnes ſeipſos vincere non potuerunt, neque animum inducere, ut patrias relinquerent domos, conſanguineos, bona, regionem ſuam, longum, ac difficile iter ingreſſuri in remotiſſimam terram, quin ſcirent, quinam vere futurus eſſet terminus viæ. Sed mortales id genus qui tutum neglexere medium, quod illis offerebat Deus, ut de infidelitatis ſuæ tenebris emergerent, veriſimile eſt in impœnitentia ſus animam efflaſſe. Applicemus id nobiſmet ipſis: Quoties Spiritus Sancti lumen animabus noſtris coruſcans velut ſtella, oſtendit nobis, quærendum eſſe Dei Filium, amplectendam ejus paupertatem, humilitatem, aliaſque virtutes ejus, & nihilominus ne pedem quidem protulimus, quamvis ſatis intelligeremus, quid nobis innueret ſtella. Adeo commodis noſtris inhæremus, aliiſque rebus, quas deperimus. Meminerimus ad levem aliquem laborem evitandum, ſæpe commentos fuiſſe aereas difficultates. Tune de nobis quoque jure dici poterat, eamdem ſtellam, quæ nobis dux erat futura in Cæli via, effeciſſe, ut deerratio noſtra fieret nocentior, eamdem magis voluntariam efficiendo. *P. a Ponte in Meditationibus de Myſteriis Fidei.*

Deus uſus eſt Regibus infidelibus ad redarguendam Judæorum infidelitatem.

Verum quid illud eſt, quod Magis puerum adorare perſuaſit? Nam neque virgo ipſa erat nobilis, nec domus, in qua habitabat, illuſtris, nec quicquam ex his omnibus, quæ videbantur, ejuſmodi erat, quod & Magis admirationem faceret, eoſque ad puerum adorandum alliceret. At vero illi non modo adorant, ſed etiam apertis theſauris ſuis offerunt munera, & munera digniora certe Deo, quam homine, Thus ſiquidem, & myrrha ipſi potiſſimum congruebant. Quidnam igitur illud eſt, quod eis, & domo, & patria relicta, tanti itineris ſpatia tranſire perſuaſerit? Quod procul dubio ſecit, & ſtella quam viderant, & a Deo donata lux, quæ illorum mentibus, quaſi aliud quoddam ſydus affulſerat, eoſque paullatim ad perfectiorem ſcientiam provehebat. Cum enim eſſent cuncta alia vilia, niſi iſtud eorum animos incitaſſet, nunquam profecto tantum illi honoris parvulo detuliſſent. Idcirco nihil ibi de ſenſibilibus iſtis grande conſpicitur, ſed anguſtum tugurium, & vile præſepium, & inops mater, ut melius nuda Magorum Philoſophia clareſceret: & ut diſcas, quia non quaſi homini tantum, ſed etiam Deo auctori omnium ſupplicarint bonorum, propterea nullo eorum, quæ extrinſecus videbantur, offenſi ſunt; ſed & puerum fideliter adorabant, & munera ſuppliciter offerebant, quæ tamen plurimum, & a Judæorum ruditate diſtarent, & Eccleſiaſtica Philoſophia convenirent. S. Joannes Chryſoſtomus homil. 8. in cap. 2. S. Matthæi.

Mundana ſapientia cauſſa fuit propter quam Magi ſoli venerunt Bethlehem ad Filium Dei adorandum.

Mundi ſapientia ſemper Deo fuit contraria; verum ſi unquam conſtitit de hac veritate, id accidit ſane in ſollemnitatis hujus Myſterio. Quid enim prohibuiſſe putatis, ne catervatim omnes confluerent ad ſtabulum Bethlehem ad videndum hunc Judæorum Regem, & Salvatorem Iſrael, cujus Nativitas tot prodigiis nunciabatur? Quid numerum cultorum JESU CHRISTI ad tres tantum Magos redegit? Nonne hæc fallax ſapientia? Plurimi, non ſecus ac Magi ſtellam viderunt; plurimi ab illis, quid illa portenderet, audiverunt; ſed inſanientis eſſe putarunt his omnibus immorari, & domos ſuas deſerere, ut de incerta Nativitate fierent certiores. Magi Jeroſolymam ingrediuntur; de Rege recens nato, deque mirabili ſydere a ſe viſo loquuntur. Herodes hæc audit omnia. Sacerdotes conſulunt Scripturas; Jeroſolyma tota turbatur. Illi Bethlehem mittuntur, & tamen ſoli illuc ſeſe conferre relinquuntur. Herodes, qui politicus eſt, turbam ſuam diſſimulat, veritus, ne levitatis redargueretur, ſi ad primum novæ hujus rei nuncium in aciem deſcenderet. Scribæ, & Legis Doctores, qui mittunt Magos in Bethlehem, eo nequaquam ſe conferunt, ne in diſcrimen adducant exiſtimationem ſuam; plerique omnem hanc Magorum profectionem inſaniam putant, & interim JESUS CHRISTUS manet derelictus, & in ipſo adventu ſuo ab omnibus fere ignoratur. Ecce Mundi ſpiritum, qui nimis heu! communis eſt inter ipſos Chriſti fideles, ubi JESUS CHRISTUS non majori habetur in pretio, quam olim habitus fuerit in Bethlehem, ubi veri, & aperti cultores illius ſunt admodum pauci; ubi pudet palam profiteri pietatem; ubi ſoli Sapientes illi ſunt, qui norunt rebus ſuis conſulere, ſuæque proſpicere utilitati. *Pater Andreas Caſtillon in Adventu, Sermone pro die Epiphaniæ.*

Magi nunquam verius Sapientes fuere quam cum conſilium ſuum expleverunt, quamvis aliud humana ratio perſuaderet.

Nunquam Magi Reges ſapientiores fuerunt, quam in hoc facto, in quo viſi ſunt obliti ſapientiæ ſuæ. Etenim, quæſo, ut cum Mundo loquamur, quænam fuit ſapientia, & horum Principum Politica ad ſolum ſtellæ fulgorem, quin aliud inquirerent, ſtatim relinquere ditiones ſuas, & iter aggredi leucarum pluſquam ducentarum in alienam terram, non alium ob finem, niſi ut honorem adhiberent puero, qui in Judæa regnaturus erat? Quæ ſapientia, loquor ſemper ſecundum placita mundanæ ſapientiæ, adire regem ipſum Judæorum in ipſa Judææ Metropoli, ad quærendum ex ipſo nuncium Nativitatis hujus pueri, quem Cælum deſtinabat, ut eidem ſceptrum, & coronam Juda auferret? Nonne hoc erat Regem hunc lædere, furentem in illo zelotypiam ciere, & ſibi perniciem conflare? Quænam adhuc ſapientia eſt aperte profiteri, ſe ſecum pretioſa attuliſſe donaria, quæ huic puero largirentur? Tamen in facto hoc, quod mundo ſtultitia viſum eſt, divinitus ſapientes fuere. Non illos utilitas retardavit; non hominum ſermones improbantium conſilium eorum prohiberunt, quominus iter corriperent: Non illos Herodis adſpectus deterruit; non Judæorum turba turbavit: malum horum exemplum non illos iter relegere coegit, & contra omnia illorum placita quæſiverunt JESUM CHRISTUM, eumque invenerunt, inventoque obſequiis, & munera ſua obtulerunt. Hujuſmodi ſunt Sapientes Evangelii, & ii, quos Deus habet in pretio, & ſapientes appellat; qui contemnunt lucra, timores, rationes humanas, & omnes Mundi obices, ut Deum quærant, debitumque illi deferant honorem. *Idem.*

Magi nequaquam repente illuſtrati fuerunt, ſed modicum lumen in majorem lucem illos perduxit; quid inde nobis diſcendum.

In hoc Magorum facto agnoſcamus, Fideles, effectum admirabilem fidei, ſtellæ hujus inter humanæ ignorantiæ tenebras coruſcantis. Confuſum, obſcurumque hoc JESU CHRISTI lumen, quod per umbras, & nubes oſtendit nobis magnum hoc noſtræ Religionis objectum, nos ad illum adducit, & dignos præbet, qui ipſum facie ad faciem videamus. Hæc lux eſt lucens in loco obſcuro, & caliginoſo. Quamvis in nocte denſa ambulemus, & undequaque tenebris ſepti ſimus; tamen ſi fideliter ſequimur nitens hoc veſtigium, quod nobis Cæli viam aperit, nunquam labemur; fides hæc, quæ hactenus recens eſt, figurabatur per igneam columnam, quæ in lege veteri per noctem dux erat Iſraelitarum; & modo utiam cum vividioribus fidei luminibus illuſtramur, lumina hæc ſemper conjuncta ſunt cum aliqua caligine; ſed denſiores etiam tenebræ cum aliquibus divinis claritatibus commixtæ ſunt, ut humanus intellectus ſatis perſpicue videat in divinis ne erret; ſimulque non invenit claritatem adeo manifeſtam, quæ prohibeat, ne ſe ſub Divini Verbi auctoritate captivet. *Abbas du Jarry Sermone de Epiphania.*

Summa Magorum ſapientia apparuit in celeritate qua Deum vocantem ſecuti ſunt. Matth. 2.

Magorum celeritas in ſequenda Cæli vocatione primus fuit effectus fidei Magorum, & primus actus ſublimis ejus ſapientiæ, quæ per Divinam mutationem, cum eſſent infideles, adduxit eos in ſtatum inveniendi Deum Salvatorem, ex quo viderunt ſtellam ejus, ſtatim diſceſſerunt, ut ſe ad illum conferrent. *Vidimus ſtellam ejus, & venimus.* Non permanſerunt ancipites, non deliberaverunt; non inanibus conſiliis capiendis hæſerunt. Intenti ſtellæ qua illuſtrabantur, & unice illum quærentes, quem illa portendebat citato agmine profecti ſunt. Quare? quia pleni jam erant hoc ſpiritu, & hac ſupernaturali ſapientia, quæ agit Electos Dei. Sed ut Sanctus Chryſoſtomus animadvertit Deum quærere efficaci, ſolidoque modo, quo illum fidelis anima quærit, jam non eſt ratiocinari, neque conſulere; ſed exequi, & facere. Unde ſequitur, Sanctus hic Doctor ait, ubi deliberatur, conſulitur, ac rationes quæruntur, quæcumque adſit intentio inveniendi Deum, ſemper quærendo illum, vel ſemper ſe illum quærere cogitando, illum nunquam inveniri. En qua in re Magorum celeritas ſita fuit; viderunt ſtellam, & viva animati fide, actique ardenti cupiditate ad terminum perveniendi, quo a ſtella evocabantur, nulli earum rerum, quæ illos remorari poterant, aures præbuerunt: *Vidimus, & Venimus. P. Bourdalouë Sermone de Epiphania.*

Mora, & cunctatio in ſequenda Dei vocatione inutiles efficit gratias, quas tribuit nobis, & lumina quæ recipimus.

Ita Magi operantur, ſed ſi noſmet cum illis conferimus Chriſtiani Auditores, quodnam hic primum eſt, magnumque malum, quod nobiſmet exprobrare debemus? Nonne æternæ moræ, affectatæ dilationes, cunctationes imprudentes, quas nectimus quotidie in exequendis Dei mandatis, & afflatibus gratiæ? Integri fortaſſe elapſi ſunt anni, ex quo Deus nos vocat, & nos illi reſiſtimus. In Chriſtiana fide educatis nobis major illuxit luminis copia ad ambulandum, quam Magis; fides noſtra magis firma eſt, magis formata, & expedita; diſtinctius quam illi, Dei de nobis voluntates, & conſilia cognoſcimus. Dum illis una tantum ſtella coruſcat, ſexcentæ rationes noſmet perſuadent, ſexcenta nos confundunt exempla. Scripturæ omnes loquuntur, tot Doctores erudiunt, tot nos urgent Evangelii Præcones, qui hortantur, atque ſollicitant; ſed fruſtra quia ſemper nectimus moras. Nunquam dicemus, ut Magi? *Vidimus, & Venimus?* Ita eſt, vidi, vel video hodierna die, quid a me poſcat Deus; ideoque hodierna die hoc me facturum polliceor, recipioque, & ecce jam facere incipio? Quomodo ſcio utrum cras ita afficiar

eo consilio, quod hodie mihi immittit Deus? Quomodo scio, utrum hic radius lucis eamdem in anima mea effecturus sit impressionem? Quomodo scio, utrum fidei lumen post tot dilationes, quæ illum sensim, & sine sensu imminuunt, prorsus extinguatur? Heu! sequamur propitium hoc lumen, quod nobis adhuc coruscat. *Idem.*

Magorum exemplo infringendi sunt nobis nexus omnes, qui prohibent ne gratiæ lumen sequamur. Matth. 19.

Magi statim fecerunt, quod mox labentibus annis fecerunt Apostoli. Videlicet omnia reliquerunt pro JESU CHRISTO, & jure suo primi dicere potuerunt cum Sancto Petro: *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te.* Eorum enim fortitudo in hujusmodi consilio arripiendo, heroica ipsorum abalienatio, qua ea deserunt, quæ sibi erant antiquissima, insignis constantia in subeundis laboribus prolixi itineris, & in requie sua posthabenda, hæc omnia considerari possunt tamquam argumentum eminentis Sapientiæ, quæ effecit, ut JESUM CHRISTUM invenirent. Facile enim est, Sanctus Chrysostomus inquit, sequi motum gratiæ, quæ nullis stat sumptibus naturæ; & Dei inspirationibus obsequi, ubi nullus ex Mundi parte obex occurrit. Fidei, Christianæque Sapientiæ meritum est abrenunciare etiam, ubi opus sit, iis rebus, quæ impensius amantur, ponere habitus, vincula infringere, commodis privari, ac vitæ deliciis, sibique vim inferre, sine qua in Cæleste regnum non patet via. Tunc, sequitur Sanctus Chrysostomus, carnis prudentia adhuc callidior est, atque versutior, ut nos deterreat a via, ad quam nos deducere vult Deus. Tunc jugulans sancta desideria, quæ Deus per vivida gratiæ suæ lumina excitaverat in cordibus nostris, nos ignavos efficit, frigidos, languentes ea in re, quæ omnem diligentiam nostram & omnem flagitat zelum .... Hinc autem ignaviam fides in nobis superare debet, si Magorum exemplum imitari velimus; & inde etiam conjiciendum est nobis, utrum via, per quam ambulemus, via sit, quæ adducat ad Deum. *Idem.*

Constantia, & fidelitas Magorum labefactata non fuit, cum stella dux illorum evanuit.

Cum Magi Jerosolymam pervenerunt, stella, quæ illos præcedebat, peculiari Dei consilio, repente evanuit. Quid illi cogitare non poterant? Quid illis metuendum non erat? Fides eorum erat ne labefactanda, turbanda, commovenda? Sed non ita, fideles; periculosissima tentatio, periculum maxime inopinatum, prætextus speciosissimus, quem illis præbebat de reditu cogitandi eorum consilium non mutant. Quocumque pretio Deum, quem quærunt, invenire volunt. Viderunt stellam ejus, & experti sunt gratiæ ejusdem unctionem; hoc satis est: si stella hæc non ultra illucescit, Providentiæ secretum adorant, sed inde scandali occasionem minime arripiunt. Deus illis ansam præbet ostendendi suam fidelitatem, & intelligunt, ubi similes acciderint circumstantiæ constantiam esse adhibendam. *Idem.*

Magi omnes humanas rationes contemnunt, ut Salvatorem repetentur.

Aliquid ulterius nos docent Magi: quid porro? Quærere Deum cum generoso contemptu omnium humanarum rationum, & cum libertate, quæ decet Sanctitatem Christianæ Religionis, quam profitemur. Fuitne unquam simile exemplum? Media in Jerusalem, & coram Herode, sciscitantur, ubi natus est novus Rex Judæorum. Quin ullam adhibeant cautionem, fatentur se venisse ad illum adorandum; Unice cogitatione hac occupati nullo habent in discrimine omnes considerationes, quæ zeli ipsorum impetum possent retardare. Herodes succenseat, turbetur; Synagoga hoc sibi scandalo vertat, obmurmuret, dicant, & cogitent de ipsis homines quodcumque voluerint; non Judæorum censura, non Herodi nequitia, non huic displicendi metus; non periculum, quod illis minitetur, eos prohibebit, quominus Salvatori, Deoque nascenti cultum, quem debent, adhibeant. Itane, auditores, fungimini officiis religionis vestræ? Quoties humana ratio fidem vestram captivavit? Quoties in sacris Mysteriis, cum agebatur de adorando Deo eodem, quem Magi venerantur, fuistis ignavi prævaricatores? Quoties ante aras timor, ne traduceremini tamquam pii homines, & frugi, obliti estis vos esse Christianos, & per summam imbecillitatem ingenti cum scandalo impii videri maluistis? Quoties noxius pudor vobis obstruxit os iis in locis, ubi sensus vestri erant palam expromendi? Ubinam tunc erat hæc Christiana libertas, quam vobis vindicare debebatis & coram hominibus, & coram Deo, non vobis necessaria dumtaxat, sed gloriosissima? *Idem.*

Magorum fides turbata non est ad conspectum paupertatis, in qua Mundi Salvatorem invenerunt.

Quodnam Regibus spectaculum, Infans in paleis, & in præsepio stratus! Sed sub cortice adeo abjecto, & contemptibili, judicium, quod ferunt de hoc Salvatore Magi, nonne effectus est immensæ Sapientiæ? Illum Deum agnoscunt in paupertate, & miseria, in infantia, & infirmitate, in humiliatione, & profundissima exinanitione. Tantum abest, quod status hic in quo inveniunt illum, fidem eorum turbet, penetrant mysterium, sub abjectis illis integumentis detegunt Messiam Mundo promissum. Si fidem habuissent languidam, ac imbecillam, eorum ratio rebellasset; sapientia tunc prorsus mundana illis suasisset contemptum Salvatoris ad hujusmodi extrema redacti, atque dixissent, quod mox dixere Judæi: *Nolumus hunc regnare super nos.* Nolumus Dominum bonis, viribus, potestate destitutum, inglorium, sine nomine, omnium egenum. Ita locuti fuissent; ita cogitassent; sed quia viventi fide animati sunt, fide perfecta, & divina longe aliter judicant, & arguunt, JESUM CHRISTUM per seipsum Regem esse; hoc est, ut se quæri, sibique obtemperari jubeat, non egere exterioribus insignibus, & humanæ pompæ ornamentis. *Idem Pater Benedalove.*

Luc. 19.

Quomodo Filius Dei habendus sit Rex cæli, & terræ, & in quo sensu.

Si reges terræ tantam sibi reverentiam conciliant, & si mortales omnes eos summis excipiunt honoribus, hoc ideo fit, quia Regnum conjunctum est cum splendore quodam, & magnificentia, quæ oculos perstringit. Sed sine hac Rex recens natus ab ipsis regibus adoratur, & colitur. Hinc inferendum est, hunc Regem esse cordium & spirituum, quoniam mirabiliter ea inspirat, & movet. Maximi Terræ hujus Reges hanc non obtinent potestatem, regnant super nos, Sanctus Hieronymus inquit; sed JESUS CHRISTUS regnat in nobis, & unius hujus est ad arbitrium sese insinuare in animas, & illis quamcumque voluerit impressionem ingerere. Dicere possumus ipsum Regem esse universalem Regem cæli, ubi novum sydus prodire jubet, & Regem terræ, ubi efficit, ut omnes imperium, ac præsentiam suam sentiant, vel remotissimæ gentes; Regem Judæorum, & Gentilium, ditionum omnium, & conditionum; quoniam omnes conditiones, atque ditiones æque vocat ad se, summos, & imos. Sed Mundi Salvator tu, Rex Regum es, & Dominus Dominantium. Tu Domine meus eris peculiaris Dominus; nimis diu mundus in dura servitute retinuit me, suisque legibus subjecit: excutiendum tandem aliquando est jugum adeo onerosum, & turpe. Tu regnabis in cor meum, & in meo corde; ibi solus regnabis, & solus omnia moderaberis ejus cogitata, desideria, consilia. *Idem.*

Munera quæ Magi afferunt Deo sunt totidem Mysteria.

In triplici oblatione a Magis Salvatori facta quot continentur Mysteria! tota ibi expressa est JESU CHRISTI Idea; divinitas ejus, & humanitas. Divinitas ejus thure, quod uni debetur Deo; humanitas autem myrrha, qua olim ad condienda, saliendaque mortuorum corpora utebantur; denique supremum Imperium auro, quod commune tributum est, quod Regibus, & Monarchis persolvitur. Triplex hoc munus plenum est etiam mysteriis, quæ Spiritus Sanctus nos docere voluit sub harum figurarum integumento, quæ Sancti Patres aliter explicare consueverunt. Alii etenim dicunt, munera hæc, quæ illi de thesauris suis acceperunt, illa significant, quæ hauserunt de thesauro cordis sui; videlicet virtutes, quas exercuerunt illa offerentes: aurum symbolum esse caritatis, thus devotionis erga Dei Filium, myrrham spiritus mortificationis, ac desiderii, quod conceperunt illum imitandi in extremis incommodis, & humiliationibus ejus. Ecclesiæ sensus est auro regiam significari potentiam, thure summi Pontificis qualitatem, myrrha illius sepulturam: *In auro ne ostendatur regis potentia; in thure Sacerdotem magnum considera, & in myrrha Dominicam sepulturam.* Fructum percipite ex his sententiis omnibus, & Salvatoris vestri magnalium sublimem conceptum vobis adstruite. Proponite illi fideliter adhærere tamquam Deo, Regique vestro; illum tamquam Supremum Pontificem colere, qui pro vobis se immolavit in cruce, & qui quotidie immolat se in altaribus nostris, eumque imitari tamquam victimam, quæ propter peccata nostra sacrificata est, & repleta amaritudine. *Pater Nouet in priori parte Hominis Orationis, meditatione pro Epiphania.*

Utrum in Magis admirari debeamus, fidem ne Magorum, an Judæorum infidelitatem?

Utrum potius admirari debemus, quærit Sanctus Augustinus, fidem ne Magorum, an cæcitatem, & infidelitatem Judæorum? Judæi medium inter se Messiam habebant, eumque non norant: Magi longissime distabant; & tanta quamvis esset locorum longinquitas, veniunt in Judæam usque illum quæsituri; eumque illis invenire contingit. Judæi quamquam natum in regione sua, illum rejiciunt; & Magi quamvis alienigenæ, ipsum adorant. Judæi annis labentibus crucifixerunt eum, tunc vero præsertim cum majora operabatur miracula; Magi vero illi quamvis infantulo se devoverunt tunc, cum per ætatem ne verbum quidem poterat proferre. Hi viderunt illum in præsepio ad abjectissimam hominum conditionem redactum, & nihilominus sese coram illo, tamquam coram Deo suo prostraverunt: Illi testes sublimium miraculorum, quorum erat auctor, viderunt agere, ut Deum decet; & nihilominus non præstiterunt illi ea justitiæ, & caritatis officia, quæ citra scelus homini negare non licet. Heu fratres! Nonne hæc imago est eorum, quæ nobis accidunt in ipso Ecclesiæ sinu, & Christianæ Religionis centro! Nunquid eamdem habemus fidem, quam Magi? vel si credimus ut illi, agimusne sicut illi,

& sicut

& ficut illi quærimus Deum? Sanĉti hi Magi juxta Patrum locutionem fuerunt primitiæ vocationis noſtræ ad fidem; per illos enim JESUS CHRISTUS incipere voluit ad nos tranſmittere pretioſum hunc fidei theſaurum, cujus illi ſequeſtres fuerunt. Ab illis initium duxit ſubſtituendi Ethnicos in locum Judæorum, vel potius Gentiles, Judæoſque conſociare voluit in eadem fide. Sed quin fideles hos Ethnicos imitemur, incredulos imitamur Judæos; nos ſumus populus Dei, & vix Deum cognoſcimus; vel ſi illum cognoſcimus, de eo ne cogitamus quidem. Verum eſt nos fidem recepiſſe, Judæos vero illam recipere noluiſſe; ſed ornatiſſimam hanc hæreditatem quomodo ſartam tectam ſervavimus, quomodo excoluimus, quos inde fructus percepimus? Et non metuimus fore ut Deus aliquando proferat in nos eamdem ſententiam, quam protulit contra Judæos: *Vobis oportebat primum loqui Verbum Dei, ſed quoniam repellitis illud, ecce convertimur ad gentes. P. Bourdalove de Epiphania.*

Act. 13.

Barbarum Herodis factum audita cauſſa adventus Magorum.

Dominans Herodis cupiditas erat ambitio damnabilis, cui omnia habuit deteriora; hæc illum præcipitem egit in altiſſimam iniquitatis abyſſum; cum enim didiciſſet cauſſam propter quam advenerant Magi, inde cognovit Judæos novum Regem expectare. Nihil ultra quæſitum fuit ad illius ciendam zelotypiam; inquieta vero, & tyrannica zelotypia adduxit illum ad violentiæ, & furoris exceſſum, & inſpiravit illi contra Sanctum Sanctorum odium internecinum. Audit Regem, quem timebat, futurum e domo David: ut igitur non ſibi eſſet, cur illum timeret, vel ut illum ex viventium numero exturbaret; horribile init conſilium omnem Davidis progeniem exterminandi. Fruſtra oſtenditur illi, eum, quem perdere vult, eſſe Meſſiam a Prophetis promiſſum, qui Salvaturus eſt, ac Redempturus Iſrael: Ille abrenunciat potius redemptioni Iſrael, quam ſuæ utilitati; & mavult carere Salvatore, quam competitore. Tantum abeſt, quod ſe præparet ad Meſſiam recipiendum, & percipiendum fructum ex ejus adventu, ut illius molitur intentum. Ex Magorum adventu Jeroſolymam intelligit illum natum eſſe, & ad illum detegendum nequitia utitur, & calliditate. Simulat ſe velle adorare illum, ut eum tutius immolet felicitati ſuæ, & ut fiat homicida; hypocriſim præ ſe fert. Cum videt ſe a Magis illuſum, & de ſpe dejectum, perſonam abjicit, iraſcitur, frendit, & humanitatis oblitus, ut voti compos fiat, jubet in Bethlehem, & finibus ejus omnes pueros a bimatu, & infra jugulari, & dummodo nutantem in capite ſuo coronam confirmet; nullo habet in diſcrimine regionem illam miſera cæde fœdare. *Idem.*

Filius Dei in hoc Myſterio ſtultam mundi prudentiam in Herodis perſonam confundit.

JESUS CHRISTUS univerſo mundo oſtendit, quam vana, & inutilis ſit Mundi ſapientia. Fruſtra Herodes Judæorum Regem inquirit; neque enim unquam inveniet; fruſtra cum Magis diſſimulat, ut redeuntes ſibi quæ viderint, referant: Magi aliam corripient viam, & Jeroſolymam non revertentur. Fruſtra jugulat omnes pueros in finibus Bethlehem; ille, quem quærit, ex tanta cæde evadet incolumis. Pro uno mille interficiet, & unus ille, quem in tanta clade quærit involvere, effugiet: Quare? Quia ſcriptum eſt, *non eſt prudentia, non eſt conſilium contra Dominum*. Ita Fideles, quin de Herode loquamur, Mundi ſectator cum aſſerta ſapientia ſua nunquam pervenit, neque ad propoſitum ſibi finem perveniet; ſi enim propoſuerit ſe felicem futurum, nunquam erit. Dives erit, ſi vis, honoribus cumulatus, ſed ſecundum principia, & regulas pſeudo-prudentiæ ſuæ, eam, quam petit, felicitatem nunquam aſſequetur.

Proverb. 21.

Hinc ejus ſapientia non eſt amplius ſapientia, quia illum non poteſt amplius ad optatum finem perducere. *Idem.*

Epiphaniæ Myſterium Deo ſuo glorioſum.

Jure optimo Tertullianus ait, judicium eſſe difficile, utrum indignius ſit Majeſtate Dei naſci tanquam mancipium in præſepio, an mori, ut nocentem in cruce; ſed quemadmodum Pater Æternus oblitteravit crucis ignominiam in morte JESU CHRISTI per gloriam ſuæ reſurrectionis, humilitatem nativitatis per Regum adorationem attollit. Novum in Cælo Sydus creat, quod in ipſis etiam orientis oris annunciat Regem Regum natum in Bethlehem. Sed eodem tempore, quo glorificat Filium ſuum, illuminat homines trahens Magos ad pedes JESU CHRISTI naſcentis, & gentes omnes ad Chriſtianam evocat Religionem. *In ſpecimine ſermon. Tom. 1. Dominicalis pro die Epiphania, ſynopſi prima.*

De ſtella, quæ Magis Regibus apparuit.

JESUS CHRISTUS, qui Sol eſt gratiæ, & gloriæ, vix prodit, cum Divina effundit lumina ſua in Mundum, licet tectus ſit nubibus noſtræ humanitatis in præſepio. Novum Sydus niteſcere jubet in Cælo, cujus claritas peperit fidem Gentium. S. Auguſtinus ait, dans initium fidei Magorum: *Ab hac luce inchoata eſt fides gentium.* S. Bernardus inquit, Cæleſte hoc lumen tranſiiſſe ab oculis eorum ad mentes, & JESU CHRISTI gratiam illos intrinſecus illuſtrantem per hoc aſtrum myſticum, aperuiſſe illis Myſterium incarnationis ſuæ, & nativitatis. *Qui per ſtellam foris advenit, intus inſtruxit.* Patres mirabilem hanc ſtellam reſpiciunt tamquam diſertam linguam Cæli Dei miracula enarrantem, & S. Paulus nos docet, viſibilia eſſe veluti tot gradus, per quos aſcendere poſſumus ad cognitionem inviſibilium: ſed omnia naturæ miracula nequeunt mentem attollere ad cognitionem Myſteriorum Religionis; unicum divinæ revelationis lumen illa poteſt hominibus aperire. Deus revelavit illa Judæis per vocem Prophetarum; illos ſequeſtres inſtituit ſecretorum adorabilium, quæ nationibus abſcondit; ſed hodierna die aperit illa Gentibus; efficit, ut hæc ſtella in imis eorum cordibus loquatur, vel potius viſibilis hæc ſtella, quæ apparet in Cælo conjuncta eſt cum inviſibili ſtella fidei, quæ illuminat eorum animas, & illis oſtendit, verum Deum, qui ſolus adorari meretur; expectare eorum obſequia in loco, ad quem hoc ſydus illos adducit. Si fides eorum ita fortis fuit, cum viderunt novam hanc ſtellam coruſcare, ut venerint ab extremo Oriente novum hunc Regem adoraturi; quod incrementum lucis accepit illa ex JESU CHRISTI præſentia? *Idem.*

ad Hebr. c. 11.

Actio Magorum de qua nemo poteſt ambigere, invictum eſt argumentum divinitatis JESU CHRISTI.

Cum Salvator eſſet adhuc infans, & elinguis, natus in ſtabulo, & poſitus in præſepio, & nihil de illius Divinitate loqueretur præter ſpecum, paleas, duo animalia, quid prodeſſe poterat alienigenis Regibus doctis, atque ſapientibus fateri illum tamquam Deum ſuum, & veluti talem adorare, ac pro tali prædicare in ditione ſua, immo etiam ſe objicere mortis periculo in Herodis aula, dum recens natum quærebant Judæorum Regem; ut ſua illi præſtarent obſequia? Hoc tamen fecerunt, & quamvis eſſent Reges, tamen ſe eidem vectigales profeſſi ſunt, & ſubditos Regis hujus per divinitatis unctionem dedicati. Quomodo autem fieri potuit, ut tres hujus generis Principes conſilium adeo inauditum caperent, niſi noviſſent, cauſſam, qua evocabantur, hoc fuiſſe promeritam? Sed quiſnam, uno Dei Filio excepto, mereri poterat, ut Reges ex plaga adeo remota tot inter pericula, & cum tot laboribus, ipſi ſeſe in perſona conferrent illum adoraturi? Etiam ſi in eo ſtatu eſſet, ubi ſecundum naturam non poterat quidem cognoſcere illud obſequii genus quod ſibi offerebatur. Dicendum profecto eſt, vel Principes adorantes non eſſe Magos; nam ſi hic non alius eſt, niſi vulgo puer, ſapientes minime ſunt illi, qui de longe acceſſerunt, ut adorarent illum in ſtatu tam paupere; quandoquidem id agunt, quod ſtultum videri poteſt; ſi infans eſt vere Deus, illi, qui ita illuminati fuerunt, ut cognoſcerent ejus divinitatem ſub integumentis adeo contemptibilibus, profecto homines ſunt non ſolum ſapientiæ omnibus numeris abſolutæ, quæ per ætatem, & rerum experientiam maxima acquiri poteſt; ſed etiam cælitus afflati, ut inauditum hujuſmodi factum aggrediantur; ubi nulla cernitur rationis ſpecies, & quod locum tribuit, ut Myſterium hoc Epiphania vocaretur, videlicet Deihominis manifeſtatio, qui non potuit infantius præbere divinitatis ſuæ argumentum, quam efficiendo, ut illam confiterentur, & prædicarent Reges, qui fuerunt tamquam primi ejus Apoſtoli, quia factum hoc omnino divinum eſt. Argumentamini igitur donec vobis placuerit; quo magis id meditabimini, eo clarius videbitis, fuiſſe impoſſibile, ut puer in eo ſtatu obtinere poſſet tot, tantoſque honores a Regibus, niſi vere Deus extitiſſet. *Ex collationibus Aſceticis de Magnalibus JESU, editis a Patre de Argentano ex Capucinorum familia.*

Quomodo Salvatorem ad Regum horum exemplum adorare debeamus.

Quæ veſtra ſententia eſt de hoc Miraculo, Chriſtifideles? Nondum ne vobis perſuaſum eſt, divinum hunc puerum eſſe verum Deum, qui ſua potentia creavit vos, & qui de induſtria de Cælo deſcendit, ut per miſericordiam ſuam vos redimeret? quæ eſt ſtupiditas veſtra, quos adeo parum movet horum Regum exemplum, ut vos quoque, ſicut illi cultum veſtrum adhibeatis? Si ex eorum ſequela fuiſſemus, idem quod illi operati fuiſſemus; ſed in præſentiarum quid nobis faciendum eſt, niſi pietatem eorum ac zelum probare, & imitari? Etenim quid faciendum eſt Chriſtianis, qui norunt eumdem JESUM CHRISTUM, qui tunc aderat in Bethlehem antro, nunc in altaribus noſtris adeſſe? Quid ne hunc quidem leviſſimum laborem ſumere vultis, ut ab ædibus veſtris ad Eccleſiam voſmet conferatis, ut præſtetis illi obſequium, quod debetis; cum Reges ab extremis Orientis oris venerint illum in ſtabulo adoraturi? Vos, Chriſtiani, qui in magna fidei luce verſamini, quam pietas ſexdecim ſæculorum, & ultra, & lumina tot millium Doctorum confirmavit; vos non agnoſcetis illum in majeſtate Templi ſui, poſtquam Reges, qui illum nondum ab ullo adorari conſpexerant, illum coluere in præſepio jacentem? Heu! Imitamini tandem magnos hoſce Reges, qui ad Salvatoris præſepe procidentes vobis præbent exemplum perfectiſſimæ, & obſequentiſſimæ adorationis. *Idem.*

Sapientes Mundi renunciant ſapientiæ Mundi.

Primum Miraculum, quod JESU CHRISTI gratia in Magis operata eſt, fuit illis abſtuliſſe

Mundi sapientiam, quæ coram Deo mera stultitia est, ut Apostolus loquitur, ad replendam mentem eorum sapientia prorsus divina, quam Mundus stultitiam meram existimat. Gratia nihil in illis reliquit rationis superbæ, quæ non aliud est, nisi fons errorum, & infidelitatum; quemadmodum innotuit ex Philosophis, qui cum tota sapientia sua non aliud fuerunt, quam blasphemi, ubi loqui voluerunt de Deo, vel stulti, cum se sapientius loqui existimarunt: *Dicentes se esse sapientes, stulti facti sunt*. Sed dici non potest, fallacem sapientiam, quæ se non subjicit Deo, in Sanctis his Regibus inveniri, quippe videmus illos in stabulo adorare infantem Deum, & divinam Majestatem sub ipsius infirmitatis integumentis confiteri. Miraculum hoc stuporem ciet, & proficisci non potest nisi ab illuminata Sapientia, quæ omnes superat humanas ratiocinationes, & quæ omnino subjicit & captivat mentem luminibus fidei. *Sarazin in Sermone de Epiphania.*

ad Rom. 1.

MYSTERIUM INFANTIÆ.

ET ABSCONDITÆ VITÆ SALVATORIS.

M O N I T U M.

YSTERIIS, quæ pertinent ad personam Salvatoris Mundi, accensemus tempus Infantiæ ejusdem, & vitæ, quam absconditam dicimus; re enim vera magnum est Mysterium Deus Infans; & quod non est minus admirabile, hoc est quod postquam manifestavit Nativitatem suam Pastoribus, & Magis Regibus per insignia prodigia & postquam illius locum, atque tempus connotavit, deinceps tot annos delituerit ignotus, atque in ea caligine, quæ efficere poterat, ne deinceps amplius agnosceretur ab iis, qui illum præstolabantur, & ob oculos quorum versabatur.

Non ideo tamen dixerim eo temporis intervalla nihil accidisse notandum; quandoquidem ejus in Templum Præsentatio, in Ægyptum fuga, secessus, & ad triduum absentia, cum in Templo repertus est, Doctores audiens, atque interrogans, baptismus ejus & jejunium dierum quadraginta in deserto, facta sunt ita connotata, ut totidem Mysteriorum locum valeant obtinere. Verum cum harum rerum nullam peculiarem festivitatem instituat Ecclesia, excepta Præsentatione in Templum, quam cum Deiparæ purificatione permiscet; unice immorabimur in Mysterio Infantiæ illius, a qua initium facit vita ejus abscondita, quæ usque ad trigesimum ejusdem ætatis annum protenditur. Si hoc Mysterium, vel hæc pars vitæ Salvatoris non æque renidet, ac aliæ; tamen reliquis aptior est ad erudiendum, & mores informandos; quandoquidem in Dei-hominis exemplo docet praxim virtutum, & institutorum, quæ mox prædicaturus est, & quorum adeo præclara nobis in Evangelio reliquit exempla.

Ceterum quamvis omnes Salvatoris Mundi actiones secreta fuerint; & hæc vita ipsius pars vocetur abscondita, modicum illud, quod narrant Evangelistæ, nobis uberem copiam suppeditat animadversionum, & considerationum ad regendos illos præsertim, qui vitam ducunt privatam, vel quos paupertas cogit delitescere in Nativitatis suæ, atque conditionis caligine.

PARAGRAPHUS PRIMUS.

Multiplex Sermonum hujus argumenti Synopsis.

1. OMNES admirabile Mysterium est videre Filium Dei, qui humanam carnem assumens, voluit fieri Infans, & cum posset in Mundum venire ætate provectiori, & cum corpore perfecto, qualis in Paradiso Terrestri effectus fuit Adam Creatoris sui manu; nihilominus sese demiserit usque ad primæ ætatis humiliationes? Mihi videtur in Incarnatione sua Deum tria habuisse peculiaria consilia, quæ mox perfectissime in pueritia adimplevit. 1. Voluit semet humiliare, & ut Apostolus loquitur, se exinanire; ideoque se omnibus ætatis hujus infirmitatibus subjecit. 2. Voluit amari, ideoque formam induere infantis suavissimi, ut amorem nostrum suis sibi illecebris conciliaret. 3. Voluit esse mortalibus exemplo, ideoque ea in ætate præsetulit virtutes omnes, quarum illos efficere voluit imitatores. Hæc est Sermonis partitio.

Pars prima. Sicuti primum hominis crimen fuit contra Deum per superbiam insurgere, ita primum Filii Dei in Mysterio Incarnationis consilium fuit, se hominis naturam assumentem abjicere, & per admirabilem humilitatis excessum separare immanem excessum humanæ superbiæ. Quapropter Incarnationi suæ humiliantem hanc adjecit circumstantiam, non modicum tempus in infantis statu vixisse, ut diutius humiliationes suæ permanerent, easque redderet perfectiores tribus abjectissimis qualitatibus, quæ in hac ætate inveniuntur, & quæ maxime adversantur tribus perfectionibus Dei, quæ ad ejus essentiam maxime referuntur; videlicet, sapientiæ, potentiæ, & summæ libertati. 1. Prima infantiæ qualitas est ignorantia, quæ illi inhærere videtur. Verum est, Salvatorem ætate illa habuisse omnem scientiam, & rationis usum, quem perfecti hominis ætate possidebat: sed liquet, infirma ætate illa visum fuisse eum omnibus signis inscitiæ, & simplicitatis, quæ in pueris aliis videntur. Hæc humiliatio propria est Mysterii infantiæ, & vitæ absconditæ ipsius; nam in aliis vitæ suæ partibus, aliam agendi rationem secutus est, quod plane prædicationum illius eloquentia, & sermonum sublimitas testatæ sunt. 2. Non minorem præ se tulit infirmitatem; etenim post aliquot potentiæ specimina edita in ipsa Nativitate, in infantia sua alieno semper indiguit auxilio, ut videmus, hominem hac in re animantium omnium infirmissimum esse, atque miserrimum; quandoquidem satis diuturno tempore sibimet succurrere nequit, neque victui suo, aliisque necessitatibus prospicere. 3. Neque minus humiliatus est, utpote qui ab omnibus pendet creatis, & positus est eo in statu, qui unus omnium maxime oppositus est gloriæ supremæ dominationis suæ, quæ duo complectitur bona, hoc est summam libertatem quam habet per se, & auctoritatem vel imperium quod in omnia exercet creata. Utrique autem quodammodo ad nihilum redacta est per necessitatem alieni subsidii &c. Tandem concludendum est, Verbum Carnem factum non potuisse ulterius seipsum exinanire ad hominis superbiam reparandam, quam semet ad Infantis statum redigendo.

Pars Altera. Secundum Dei nostram suscipientis naturam consilium est, sibi hominum amorem conciliare, & de cordis eorum duritia agere triumphum. Sed quamvis in aliis omnibus Mysteriis, quæ Dei-hominis personam respiciunt, amorem nostrum meritus fuerit, veluti in Nativitate, in Sacramento, & Sacrificio Corporis, & Sanguinis sui, in passione, & morte; nihilominus in Infantia sua præsertim exigit a nobis amorem benevolentiæ, juxta propensionem, qua natura ipsa constitutum est, ut diligamus hanc ætatem, quæ per se amabilis est, & quæ in JESU CHRISTO omnia, quæ cogitari possunt, habebat illicita. Cui addendus est amor animi grati eo quod voluerit de sublimi Majestate descendere usque ad extremam humiliationem, ut mereretur, sibique nostrum conciliaret amorem, & denique amor confidentiæ, quandoquidem ex S. Bernardi sententia, ut nobis faciliorem præberet aditum ad se, factus est puer; & ad puerorum exemplum magis promptus est condo-

condonandis sceleribus nostris, quibus contra ipsum peccavimus, & aptior est ad leniendam iram Patris sui in hoc statu, & obtinendam pro peccatoribus misericordiam.

Pars Tertia. Tertium Filii Dei in sua Incarnatione consilium fuit efficiendi se non tantum Redemptorem nostrum, verum etiam exemplum, juxta quod vitam nostram componeremus; ad quod explendum infans fieri voluit, ut nobis præberet exemplum virtutum, quas magis imitari interest nostra; alioquin ad cæleste regnum jus habere non possumus, quemadmodum

Matth. 18. ille deinceps testatus est: *Nisi efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum cælorum.* Hæ autem virtutes quarum voluit nobis exemplum proponere in hunc se redigens statum, sunt potissimum simplicitas, & rectitudo cordis, qua agendum est cum Deo

1. Petri 2. sine dolo, & versutia ad puerorum exemplum: *Sicut modo geniti infantes rationabile sine dolo lac concupiscite*; præsertim vero mansuetudo erga proximum:

Math. 11. *Discite a me, quia mitis sum, & humilis corde.* Morum innocentia, quæ reperitur in infantibus, sed quam rarum est diu sartam tectam tueri sine ope cælesti. *Hæc est partitio Bironi, modicum inflexa, in sermone de JESU Infanti.*

II. Totum illud prolixum temporis intervallum, quod excessit a fuga Salvatoris in Ægyptum usque ad illius Baptismum; appellatur vita abscondita Salvatoris. 1. Quia toto illius temporis lapsu, celavit perfectiones omnes divinas, naturales, humanas, theandricas, & quidquid illum a reliquis secernebat hominibus; quod in priori Sermonis hujus parte ostendemus.

2. Ceterum ibi detegit virtutes, quæ Mundo erant ignotæ, & quas unicum Divini hominis exemplum poterat docere; quod erit partis alterius argumentum. Primum divinas suas perfectiones abscondit; si enim infinita ejus latuit Sapientia, sub ignorantia infantiæ propria, quamvis hæc ignorantia nonnisi in speciem esset in illo, qui omnes sapientiæ, & scientiæ thesauros possidebat .... Potentia, cui deinceps maris procellæ obtemperaverunt, quæ tunc quoque omnem naturæ ordinem mutare, & subvertere poterat, fuit quodammodo adstricta usque ad annum trigesimum, quo lituit. Summa ejus libertas obnoxia erat omnibus necessitatibus, quas secum trahit ætas infantiæ, quæ omnium creatarum rerum indiget subsidio. Denique ejus immutabilitas etiam latebat sub eodem infantiæ statu, qui non acquirit perfectionem corporis, & mentis, nisi prout tempus illa evolvit, solvens membra, & spiritum per experientiam atque educationem informans. Secundo virtutes, quas hoc præsetulit tempore, obscuræ quidem virtutes sunt, & quæ non admodum in hominum oculis illucescunt, ut aliæ quædam, quæ illos perstringunt; sed quæ non ideo minus sunt ad salutem necessariæ. Ex hoc numero sunt profunda humilitas, quæ ipsi pueritiæ statui inhærere videtur, quæ nonnisi tanquam extrema hominis abjectio videtur: obedientia, quam per totum hoc temporis intervallum præstitit sanctæ Matri suæ, sanctoque Joseph: quam ut subjectionem exerceret per statum, & ex officio, voluit esse puer, quod significat statum obedientiæ alienæ voluntati, videlicet voluntati eorum, qui iis præsunt, qui in hac ætate versantur, vel qui illis vitam dederunt. Denique zelus salutis hominum, quia hoc tempus Infantiæ, quod plerumque in aliis pueris perditum est, & inutile, Filio Dei fuit tempus recessus, & solitudinis, quod tantum abest, quod otiosum esset, & inutile; ut immo occupatum fuerit in jugi communicatione cum Æterno Patre suo, ad agendam nostræ salutis caussam, & in absolutissima mandatis ejusdem obedientia, donec illa illucesceret dies, qua semet producturus erat, & munere Salvatoris hominum perfuncturus.

III. Crescendum semper esse in virtutibus, & sanctitate ad Salvatoris exemplum, de quo dicit Evangelium.

Luc. 2. *JESUS proficiebat sapientia, & ætate, & gratia apud Deum, & homines.*

Hoc fere est totum illud, quod nobis narrat Evangelium de vita, & actionibus Incarnati Verbi annorum triginta spatio, & id, quod voluit, ut ab eo disceremus, videlicet illum prout proficiebat ætate, profecisse etiam sapientia, & gratia coram Deo, & hominibus. Qua in re quin accuratius ad examen vocemus quomodo, & quo in sensu ille, quem penes erant omnes sapientiæ, atque scientiæ thesauri, posset adhuc in dies singulos proficere, hæc est magna, & magni momenti veritas, quam homo-Deus nos suo docuit exemplo, antequam verbo doceret Christianum teneri semper virtutibus crescere, & ad perfectionis cumulum conniti; quod in parte priori ostendendum est: in altera vero quid faciendum est, ut incessanter proficiamus, & in dies singulos sanctiores, & perfectiores evadamus.

Quod ad priorem pertinet partem, ostendendum est. 1. Velle Deum nos in quocumque statu, & conditione simus, sanctos esse, atque perfectos. Hoc palam jubet; igitur injicit nobis necessitatem adnitendi, ut perfectionem hanc indipiscamur; neque enim acquiritur nisi paullatim, & crescendo, ac proficiendo in via virtutis, & Fidelis tenetur semper crescere. *Hæc est voluntas Dei, sanctificatio vestra.* 2. Ad 1. ad Thessal. 4
id nos adigit status Christianismi, & Christiani qualitas; satis enim est animum advertamus ad ea, quæ tanta cum sollemnitate in Baptismo recepimus, nos abrenunciaturos pompis, vanitatibus, legibus, & placitis Mundi &c. Igitur nobis contendendum est, pugnandum, proficiendum, crescendum; nulli nobis fines constituendi sunt, ut ad sublimiorem perfectionis apicem evadamus. 3. Etenim quantumvis parum in sanctitatis via sistamus gradum, natura redit in locum, quem gratia reliquerat; & qui non procedit, recedit.

Pars Altera. Afferenda sunt media, quæ suppetunt nobis crescendi semper, & munus hoc nostrum obeundi. 1. Ætas, ac tempus ad id requiruntur; ita enim in natura puer aliquot annorum lapsu fit vir, & item in gratia; & turpe est nos post diuturnum temporis spatium adeo parum profecisse. 2. Nutrimentum, quod necessarium est, ut anima crescat, non secus ac cibus, ut crescat corpus, quod alioquin infirmum, & languidum est, & sine illo vivere nequit. Animæ autem cibus, Oratio est, pii affectus, actus interni Theologicarum virtutum. 3. Exercitium, quod non animæ minus necessarium est quam corpori; & exercitii nomine intelligimus actus caritatis, opera bona, praxim virtutum.

Sicuti Dei Filius venit in terram, non solum, ut IV.
noster esset Redemptor, verum etiam, ut nobis esset exemplo, consecravit tempus infantiæ suæ, & vitæ absconditæ utrique officio. Quin de priori hic verba faciamus quod est commune cum Incarnationis, & Nativitatis Mysterio, immoremur in altera, quod est in prima vitæ suæ pueritia prototypum nostræ nobis præbuisse, & ostendamus:

1. Quomodo extremæ pueritiæ suæ, vitæque absconditæ tempore nobis christianæ vitæ formam proposuerit.

2. Quæ nobis eo in statu exempla reliquerit.

3. Quomodo illa imitari possimus, & hoc pacto participes fieri spiritus Infantiæ, & vitæ suæ absconditæ.

Quamvis Evangelium silentio involverit actiones V.
Salvatoris duodeviginti annorum vitæ ipsius: dicere tamen possumus, illas quodammodo indicatas fuisse sub ænigmaticis figuris aquilæ, serpentis, navis, & adolescentuli, quorum fatetur Salomon, se vestigia assequi minime posse. Quidam etiam Interpretes eruditi, qui hæc applicuerunt absconditæ vitæ Salvatoris inquiunt, sub his quatuor figuris comprehendi quatuor præcipuas Dei-hominis occupationes hoc temporis spatio, ex quibus totidem fieri possunt Sermonis partes.

1. *Via aquilæ in cælo* exhibet nobis sublimem volatum contemplationis ejus, quæ jugis erat, & cordis elevationem per Orationem.

2. *Via serpentis in petra* nobis repræsentat profundam illius in hoc statu humilitatem, quæ detinet illum tamdiu occupatum abjectis officiis, & arti mechanicæ, quæ nonnisi humilem personæ ejusdem ideam nobis possunt adstruere.

3. *Via maris in navi* figura est obedientiæ, quam præstabat matri, & nutritio suo; nam sicuti maximæ quælibet naves sequuntur motum, ac iter, quo tendit nauta per gubernaculum, similiter hic Deus-homo sinebat se regi, ac gubernari ab illis, quibus sese subjicere voluerat.

4. *Via hominis in adolescentia* significat admirabilem ejus modestiam, prudentiam, & sapientiam, quæ in omnibus illius operibus elucebat.

Merito omne tempus illud pueritiæ Salvatoris, & VI.
quod deinceps traduxit in fabri conditione vocatur vita abscondita Dei-hominis.

1. Quia in ea abscondit omnes divinitatis suæ perfectiones, quin ullum satis apertum præberet indicium suæ infinitæ sapientiæ, & sanctitatis etiam minime vulgaris.

2. Quia abscondit in illa omnes perfectiones humanitatis suæ vivens seorsum, & in solitudine, sine nomine, & sine ulla re, qua ab aliis vulgo distingueretur.

Mirum sane est videre Salvatorem a duodecim an- VII.
norum ætate ad trigesimum usque delituisse in vitæ abjectæ caligine, atque ut videtur, inutilis, ignotus fere omnibus, & contemptus ab illis, quibus notus erat, & qui respiciebant illum tamquam Fabri filium; quamvis interea universum lustrare posset terrarum orbem, erudire homines doctrina, eosque ad veri Dei cognitionem perducere. Sed hinc tres magnas discere possumus veritates, quas Salvator nos docet silentio, solitudine, & vitæ absconditæ suæ obscuritate.

Prima est, perfectionem, & sanctitatem nostram

nequaquam in eo esse positam, ut propter Deum magna dicamus, faciamus, patiamur; sed voluntatem ejus impleamus; & nos non posse magis glorificare Deum, quam æqui, bonique facientes impotentiam, in qua nos constituit, eum non vult uti opera nostra. Dei Filius æque glorificabat Patrem in officina Nazareth iis operibus, quibus vacabat, ac mox Jerosolymæ per admirabiles sermones, & miracula insignia, quæ ibi operabatur; utrobique enim æque faciebat Patris sui voluntatem. Ita illi, quos morbi, vel occupationes statui inhærentes suo, & divinæ providentiæ mandata prohibent, ne vacent operibus caritatis, pœnitentiæ &c. consolari debent, & omnem mœrorem abjicere, quia faciunt Dei voluntatem, quod satis est.

Veritas altera, quam hic Salvator nos docet, est, vitam absconditam bonis esse uberem fontem gratiarum, & medium tutius glorificandi Deum, quam ipsum sit vitæ Apostolicæ genus; quippe illa in nobis enecat nitendi cupiditatem, & desiderium in pretio habendi ab hominibus, cui illi ipsi magis obnoxii sunt, qui sanctissimis occupantur ministeriis, modo sint cum aliquo nitore conjuncta; cum amor proprius jugiter suggerat nobis, quod Salvatoris consanguinei identidem illi dicebant: *Manifesta te ipsum Mundo*; aptior eris ad efficiendum, ut Mundus Deum facilius cognoscat. Joan. 7.

Tertia Veritas est, in vita abscondita, & obscura non arduum esse exequi præcipua Evangelii placita, quæ reliquis hominibus ignota sunt: cujusmodi sunt humilitas, paupertas spiritus, & a terrenis rebus abalienatio. Præterea nonne in hoc vitæ statu facilius est evitare occasiones, quæ in crimen impellunt, perniciosas societates, objecta, quæ in nefas pellicere possunt, ubi vixeris in quadam solitudinis specie procul a tumultu, & a Mundi impedimentis?

VIII. De Obedientia, quam Salvator præstitit Sanctissimæ Parenti suæ, & Sancto Joseph: *Erat subditus illis*; ut de hoc argumento sermo instituatur, ad examen revocandæ sunt ad nostram doctrinam circumstantiæ hujus obedientiæ; nam quocumque simus in statu, superiores habemus, quibus obsequi tenemur.

1. Considerandum est, quinam obedit, & qui se tamquam puerum sinit regi. Hic est Verbum Æternum, increata Sapientia, ille, qui Mundum regit, & cui omnia obediunt creata. Latius sermo potest haberi, ostendendo quanti Supremus hic Dominus fecerit virtutem hanc, quæ est veluti compendium vitæ, atque doctrinæ suæ, caussa omnium laborum suorum, & secundum Apostolum Sanctum Paulum origo totius gloriæ suæ; quippe ideo dedit illi Deus *Nomen quod est super omne Nomen*. Satis est dicere ipsum incepisse, & finem fecisse vitæ suæ per obedientiam, & noluisse, ut de triginta annis vitæ suæ nihil ultra innotesceret nobis, nisi illum obedivisse: *Et erat subditus illis*. Deinde nosmetipsos recogitantes, superbiam nostram, nostrumque summæ libertatis amorem. Quid, nobismet dicere possumus? Deus cujus infinita Sapientia est, propter me obedientiæ se subjicit; ego vero, cujus voluntas adeo corrupta est, & intellectus adeo cæcus, propter Dei amorem non obediam? ad Philipp. 2. Luc. 2.

2. Cui obedit? Mariæ, & Joseph, iis videlicet, qui moralibus ceteris virtutibus, & sanctitate præstabant; sed qui tamen procul aberant a luminibus, & sapientia hujus hominis-Dei. Nihilominus illis obedit eo modo, quo obediebat æterno Parenti suo, quandoquidem illos intuebatur tamquam ipsius Vicarios. Hæc esse debet caussa ejus obedientiæ, quam præstamus illis, quos Deus nobis præfecit tamquam Superiores; cogitantes, hos Dei locum tenere; illis tamquam ipsi Deo obedientes. Labor enim, quem in obedientia experimur; hinc oritur, quod quin in Superiorum persona Deum intueamur, nullam habemus rationem nisi meriti, & naturalium qualitatum eorum, quibus obedimus.

3. Quomodonam hic homo-Deus obedit? Alacriter, sine mora, sine murmure, ipsam etiam Mariæ, & Joseph voluntatem præveniens: ad unguem, diligentissime, quin aliquid omittat eorum, quæ sibi præscribuntur: perfecte, neque satis putans si extrinsecus imperata faceret, sed se illorum voluntati subjiciens, & quodammodo suam abjiciens, ut non aliam nisi Mariæ, & Joseph haberet voluntatem. Commendans obedientiam suam propter gloriam, quæ inde cedebat Patri suo, cujus venerabatur imperia in iis, quæ sibi a superioribus suis præcipiebantur. Hæ sunt perfectæ obedientiæ conditiones, cujus Salvator dignatus est se nobis omnibus numeris absolutissimam normam præbere.

PARAGRAPHUS ALTER.

Fontes unde hauriri copia potest ad repositas Sermonum structuras exornandas, & Auctores, qui hoc argumentum pertractant.

Sanctus Bernardus *homil. in Dominica infra octavam Epiph.* agit de Virtutibus, quas Salvator infantiæ suæ tempore exercuit. Sancti Patres.

S. Bonaventura *in medit. vitæ Christi cap. 15.* fusius refert domestica exercitia, quibus Salvator in pueritia vacabat.

Sanctus Cyrillus in ea Sancti Joannis verba: *Vidimus gloriam ejus, gloriam quasi unigeniti a Patre*, ostendit Spiritum Sanctum datum fuisse sine mensura JESU CHRISTO, ideoque potuisse proficere in sanctitate.

S. Basilius *Constitut. Monast. tomo 2. versus finem*, ostendit Salvatorem in vita abscondita auxilio fuisse S. Joseph, Sanctæque Virgini in laboribus professionis eorum.

S. Joannes Damascenus *lib. 3. fidei Orthod.* explicat quo in sensu Filius Dei proficere posset gratia, & Sapientia.

Beda *Domin. in oct. Epiph.* loquitur de Infantia Salvatoris Mundi.

Sanctus Chrysostomus *homil. 20. in Joann.* refellit quædam miracula ex apocryphis libris excerpta, quæ Salvatoris infantiæ referuntur accepta.

S. Gregorius Nazianzenus *orat. 20. in laudem S. Basilii*, docet quomodo intelligendum sit Salvatorem gratia, & Sapientia profecisse.

Suarez *de Mysteriis quæst. 37. disp. 17.* agit de vita Salvatoris in Nazareth, usque ad annum ætatis ipsius trigesimum.

Cornelius a Lapide *commentar. in Luc. 2.* ubi ad examen revocat obedientiam, quam præstitit Salvator Sanctæ genitrici suæ & Sancto Joseph, & quomodo proficiebat gratia, & sapientia, & quidquid spectat ad tempus Infantiæ, & vitæ absconditæ illius. Ascetici aliique.

Barradius *commentar. in concord. & histor. Evangel. lib. 10. cap. 15.* refert sensum Patrum, & Doctorum de modo, quo Dei Filius crescebat gratia, & sapientia, & quid fecerit usque ad Baptismum.

Simon de Cassia *lib. 4. capit. 2. de Infantia Salvatoris.*

Salmeron *tom. 3. tract. 49.* ostendit Salvatorem perfectum fuisse sanctitatis exemplum tempore infantiæ, & vitæ absconditæ.

Idem in finem hujus tractatus rationes adfert, quas habemus credendi in JESUM CHRISTUM, ac finem facit præbendo signa ad dignoscendum, utrum ipsi virtute, & gratia proficiamus.

Dionysius Carthusianus *c. 3. enarrat. in Luc. art. 7.*

Liber, cui titulus: JESUS in puerili ætate prototypus Christianæ Adolescentiæ, in quo Auctor collegit quidquid dici potest in hoc argumento.

Liber, qui inscribitur Passiones Domini Nostri JESU CHRISTI, passione 1. ostendit quænam fuerit ejus obedientia erga parentes suos, & mox paupertatem, & vitam austeram illius eo tempore, quo delituit in Nazareth.

P. Croiset Tomo 2. Recessuum suorum.

P. Nepveu Tomo 2. Christianarum Considerationum pro die 21. Maji loquitur de vita abscondita JESU CHRISTI.

Idem in Spiritu Christianismi tractato 3. c. 3. loquitur de Obedientia, quam Salvator tamdiu præstitit Sanctissimæ Virgini, & Sancto Joseph.

Revelationes S. Brigittæ *lib. 4. cap. 76.*

Qui amplius fusiusque locuti sunt de pueritia Filii Dei, ejusque vita abscondita, sunt libri Meditationum in Mysteria, & vitam Domini Nostri. Præcipuos in medium proferam.

Pater a Ponte in parte secunda Meditationum de Mysteriis Fidei medit. 31. ubi fuse loquitur de vita, quam Salvator duxit in Nazareth; quomodo crescebat ætate, & sapientia, quomodo obediebat Mariæ, & Joseph, & quomodo duxit vitam obscure, & multo tempore ignotus delituit.

Pater Suffren in secundo Anni Christiani tomo plures habet Meditationes de Mysteriis Infantiæ JESU CHRISTI. In nona ostendit Infantiam ejus fuisse generatim adorabilem, admirabilem, amabilem, & imitabilem. In decima ostendit in hac illius ætate illuxisse innocentiam, ingenuitatem, simplicitatem; ipsum ope aliena indiguisse, ac sibimet auxilio esse non valuisse.

In undecima, visum fuisse carentem ratione ac judicio non secus ac alios infantes; describit actiones ejus theandricas, vel proprias hominis Dei, & denique usum facultatum corporis ejus.

In Decima tertia quomodo se gesserit cum Deo, adorationem, actionem gratiarum, quam dedebat Deo Æterno Patri, amorem, quo illum prosequebatur, jugem

jugem cordis elevationem, & quomodo paratus erat, ut pro illius gloria se ipsum sacrificaret.

In decima quarta quomodo Salvator hic se gesserit cum Beatissima Virgine, & Sancto Joseph, reverentiam quam intrinsecus, & extrinsecus adhibebat illis, obedientiam &c.

In decima-quinta miserationem malorum hominum, quorum noverat miseriam expectans Patris sui imperium, ut ostenderet ardentem zelum salutis eorum.

In decima sexta, quomodo se gereret secum, quomodo humiliabat se, exinanibat, præparabat se magno sacrificio, quod aliquando facturus erat.

In decima septima docet, quomodo nosmet gerere debeamus cum puero JESU; actus admirationis, gaudii, amoris, & imitationis a nobis cogitantibus Deum puerum eliciendi.

Deinde in trigesima secunda ostendit quomodo, & in quo sensu hic homo Deus crescebat sapientia, & gratia prout adolescebat.

In trigesima quarta loquitur de recessu, solitudine, vita obscura, & abscondita quam duxit in Nazareth usque ad annum trigesimum.

P. Bourgoin in veritatibus, sublimibusque excellentiis Verbi Incarnati plures habet meditationes de actionibus, virtutibus, exemplis vitæ absconditæ Salvatoris, ex quibus plura desumi possunt sermonum argumenta.

Concionatores sectuti.

Biroat in Tomo Mysteriorum Domini Nostri sermonem integrum habet de Puero JESU, ubi ostendit qualitates humiliantes, quæ in hoc statu inveniuntur, & quibus Salvator sese subjicere dignatus est.

Auctor sermonum in omnia Ethicæ Christianæ argumenta unum habet de Salvatoris Infantia.

Idem in Tomo 4. Peculiarium argumentorum sermonem habet de vita abscondita, & interiori, ubi ostendit, quantam Deo gloriam hæc vita pepererit in verba illa: *JESUS proficiebat sapientia, & ætate apud Deum & homines.*

Qui collectanea ediderunt.

Qui hujus argumenti collectanea ediderit, vidi neminem. Sed Interpretes, qui elucubrati sunt commentarios in Sancti Lucæ Evangelium fusius de eodem agunt, & præsertim tres, quos memoravimus.

Salmeron }
Berradius } *In Comment. in Lucam.*
Cornelius a Lapide }

PARAGRAPUS III.

Loci, Exempla, Figuræ, & Applicationes Scripturarum huic Argumento.

Servus tuus sum ego, & Filius ancillæ tuæ. Psalmus 115.

Posuit tenebras latibulum suum. Psalm. 17.

Ex ore infantium, & lactentium perfecisti laudem. Psalm. 8.

Crevit puer, & benedixit ei Dominus, cœpitque Spiritus Domini esse cum eo. Judic. 13. Hæc de Samsone dicta sunt.

Beatus vir cujus est auxilium abs te, ascensiones in corde suo disposuit. Psalm. 83.

Vere tu es Deus absconditus. Isaiæ 45.

Abscondita est fortitudo ejus. Habacuc 3.

Pauper sum ego, & in laboribus a juventute mea. Psalm. 87.

Justorum semita quasi lux splendens procedit, & crescit usque ad perfectam diem. Proverb. 4.

Ab infantia mea crevit mecum miseratio. Jobi 31.

Adolescentibus exemplum forte relinquam. 2. Machab. 6.

Nisi efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum Cælorum. Matth. 18.

Quicumque humiliaverit se sicut parvulus iste, hic est major in regno Cælorum. Ibidem.

Discite a me, quia mitis sum, & humilis corde. Matth. 11.

Sinite parvulos venire ad me; talium est enim regnum Cælorum. Marc. 10.

Complexans eos, & imponens manus super illos benedicebat. Marci 9.

Erat subditus illis. Luc. 2.

Mater ejus conservabat omnia verba hæc conferens in corde suo. Ibidem.

JESUS proficiebat sapientia, & ætate, & gratia apud Deum, & homines. Ibidem.

Puer autem crescebat, & confortabatur plenus sapientia, & gratia Dei erat in illo. Ibidem.

Quomodo hic litteras scit, cum non didicerit? Joannis 7.

In quo sunt omnes thesauri Sapientiæ, & scientiæ absconditi. Ad Coloss. 2.

Ex his, quæ passus est, didicit obedientiam. Ad Hebr. 5.

Nolite pueri effici sensibus; sed malitia parvuli estote. 1. ad Corinth. 14.

Sicut modo geniti infantes, rationabile, sine dolo lac concupiscite, ut in eo crescatis in salutem. Ibidem.

Crescite in gratia, & in cognitione Domini Nostri. 2. Petri 3.

Obediente Deo voci hominis. Josue 10.

Profectus tuus manifestus sit in omnibus. 1. ad Timoth. 4.

Qui justus est, justificetur adhuc. Apocal. cap. ultimo.

Exempla, & Figuræ, facta Veteris, Novique Testamenti.

JESUS CHRISTUS etsi infans erat perfectus ut Adam prima die vitæ suæ.

Quod vulgo dicitur, Adam annorum fuisse triginta prima die, qua vivere incepit, plurimis ridiculum videtur; nam inquiunt, quomodo nam hanc habebat ætatem, quoniam ne unum quidem numerabat vitæ diem? Hoc tamen verissimum est in hoc sensu, quod eum Creator illum creaverit in statu hominis perfecti, & qualem acquirere potuisset agens annum tricesimum juxta naturalem annorum curriculum, dederat illi, ut ita dicam dispensationem quamdam super ætate, constituens illum in statu possidendi bonum suum, quod erat Mundi totius imperium Ipso primo vitæ momento. Similiter loquendo de Adam Secundo, qui est JESUS CHRISTUS, dicere possum in recto sensu, hunc infantem esse, qui nunquam fuit infans; sed qui perfectus erat homo, non solum primis vitæ suæ diebus; verum etiam cum adhuc in Matris utero contineretur. Hæc veritas est adeo constans, ut nulli unquam extiterint hæretici, qui hanc in dubium revocaverint; quoniam perfectum habebat usum rationis, quæ propriè hominem constituit, & virilem ætatem a pueritia secernit.

De alimonia, quam recepit J. C. a Matre sua & a S. Joseph in pueritia.

Sanctus Bonaventura putat, figuram, & quamdam veluti prophetiam fuisse, Moysem adhuc infantem in incunabulis a naufragio ereptum a filia Pharaonis noluisse lac sugere ex ulla Ægyptia muliere; & illi quærendam fuisse nutricem ex propria ipsius gente, atque divinitus factum fuisse, ut propria ejusdem mater inveniretur; ita ut nulli præter ipsam liceret filium propriis uberibus alere. Ita si quæritis, quisnam contulerit aliquid divini hujus Infantis alimoniæ, dicam, sicut ille recepit vitam a Sancta sua Genitrice, quæ Spiritus Sancti opera effinxit corpus illius; ita unam ipsam illum uberibus suis lactasse; ita ut quantumvis Puer hic esset Deus omnipotens, qui affluenter prospicit omnibus naturæ necessitatibus, ipse quoque redactus ad sugendum lac ex papillis Matris suæ, quæ mox illi prima præparavit alimenta, & quæ deinceps omnes gessit curas, quas gerere solet Mater Filiorum suorum, antequam ullum habeant rationis usum. Verum est, postquam ablactatus fuit, Sanctum Joseph in partem, ac societatem venisse hujus Ministerii adeo sublimis nutriendi una cum Sanctissima Virgine proprium Dei Filium in pueritia illius, & in id contulisse plures annos laboris manuum suarum. O Sancte Insignis! quinam tibi cessit honor, Cælestibus Angelis invidendus! Panem suppeditare illi, qui per providentiam suam Mundum universum alit, & nutrit! Cum videbas paullatim crescere corpus hoc futurum victimam pro peccatis mundi totius; cum replebas venas ejus sanguine effundendo pro salute animarum nostrarum: quænam erant divinæ deliciæ, quæ replebant cor tuum pro modico pane, quem illi manibus tuis tribuebas?

Vita Salvatoris in infantia proprie est via hominis in adolescentia, quam Salomon intelligere non poterat.

Tria sunt, quæ fatetur Salomon se vix intelligere potuisse, & quartum, quod penitus ignoravit, Viam aquilæ in Cælo, viam colubri in petra, viam navis in mari, & viam hominis in adolescentia. Homo hic est JESUS CHRISTUS, qui in ipsa infantia homo erat perfectus. Omnes vitæ illius partes sunt admirabiles, & difficiles intellectu. Ascensio ejus, qui volatus est aquilæ: Resurrectio, quæ est egressio de sepulcro, & quæ per viam colubri in petra indigitatur: Passio ejus, quæ via navis est per fluctus maris, mentium quidem nostrarum captum excedunt, quæ Dei Mysteria penetrare non possunt, sed vita ejus abscondita ab ætate annorum duodecim usque ad Baptismum illius, nobis omnino est ignota. JESUS CHRISTUS, S. Ambrosius ait, homo est, cujus vitæ ratio in adolescentia nequit intelligi. Quandoquidem Scriptura Sancta ne verbum quidem profert, ea est in silentio adoranda.

Tobias in adolescentia sua imago fuit J. C. in infantia.

Profecto modestia, verecundia, prudentia, præcox Sapientia in Salvatore adhuc puero magnum aliquid portendebant, & de illo dici posset, quod Scriptura narrat de Tobia adolescentulo, qui illius erat figura, qui cum esset junior omnibus in Tribu Nephthali, nihil tamen puerile gessit in opere. Tamen, ut ait Sanctus Augustinus, regebat opera sua super captum ætatis, in qua erat, & quamvis esset homo Deus, infinita tamen ejus sapientia latebat sub corpore, & spiritu, qui congrui erant statui puerili.

Nulla

Nulla in eo levitas videbatur, neque puerile quidpiam, quod in aliis pueris passim occurrit; sed nihil etiam deprehendebatur, quod naturam excederet, & divinum esse innotesceret.

S Joannes Baptista primus fuit imitator atque ac præcursor J. C.

S. Joannes Baptista Maximus, & Sanctissimus eorum omnium, qui ex muliere nati sunt, ipsius JESU CHRISTI sententia, ac testimonio, primus fuit imitator, & dicere possum, antesignanus eorum, qui devoti sunt Salvatoris Mundi in ipsius adolescentia. Illum cognovit, & adoravit adhuc positus in utero Matris suæ. Natus est amicus illius, quod accidit nemini. Non secus ac ille, affecit summa lætitia consanguineos suos, totumque populum in sua nativitate. Ille paullo post persecutiones passus est, & coactus non secus ac ille, fugam capessere. Ipse quoque non secus ac ille primos annos in silentio traduxit, in tenebris, & carentia rerum omnium ad vitæ necessitatem spectantium. Hoc illi bonum contigit, quod cum eodem pueritiam ingressus est, & cum eodem ingressus est virilem ætatem, eodemque tempore per omnium ætatum gradus ascendit: Bonum incomparabile quod tribuit illi facultatem propius sequendi divinum Præceptorem, Dominumque suum, & omnibus in statibus cum illo arctam necessitudinem contrahendi. Heu! Nonne erat hoc haurire ex Ipso fonte sanctitatem, & Salvatoris primitias excipere? & mirum erit, si omnes vitæ illius partes tantam habuerint cum Messiæ vita similitudinem? Illi adeo similis evasit, ut consultissimi Juris erraverint, & illum pro eodem Messia acceperint.

S Joseph sua auctoritate apud Deum nobis obtinere potest gratiam imitandi virtutes, vitæ absconditæ Salvatoris.

Omnis sperandi locus nobis est, S. Joseph fauturum esse inito a nobis consilio imitandi, & in nobismetipsis exprimendi virtutes, quas Dei Filius exercuit in Infantia sua, & in parte absconditæ vitæ, quam ille transegit sub regimine Magni hujus Sancti viri, qui Pater illius putabatur. Hic testis erat, & admirator virtutum, quæ uni sibi, & Sanctissimæ Virgini erant compertæ; & quemadmodum ille particeps fuit earum rerum omnium, quæ Salvator fecit admirabilia tanto temporis spatio per educationem, quam Illi præbuit, suppeditans illi ad victum necessaria, dubitari non potest, quo minus vehementer concupiscat videre nos imitatores illius, cujus meritum perfectissime noverat. Nonne videtur sibi adeptus esse peculiarem facultatem obtinendi gratiam proficiendi exempli illius, quem a Deo celare jussus est?

JESUS CHRISTUS in abscondita vita sua vere in officina S. Joseph fabrilibus operibus operam dedit.

Communis percrebuit apud omnes veteres Ecclesiæ Patres opinio, Salvatorem absconditæ vitæ suæ tempore operam dedisse labori manuum suarum, & lignariam artem exercuisse. Hæc sententia consentit cum verbis Evangelii palam testantis, Judæos videntes miracula, quæ operabatur, ex semet alternis quæsivisse, unde nam hoc? Hic nonne lignarius faber est; Filius Joseph? Nunquid non cognovimus Matrem ejus, omnemque illius cognationem? Quomodo vocassent illum Fabri Filium, si illum hanc artem exercentem non vidissent? Homines, qui ex cortice tantum judicium ferunt, præsertim vero Judæi, qui vitæ interioris excellentiam ignorabant, quæ unice Deo intenta est, nonne illum tamquam inertem, Ignavumque hominem respexissent. Nonne dixissent, eum satis viribus corporis valeret, illi laborandum fuisse, ut pauperibus parentibus victum labore manuum comparantibus ferret opem? Sed illum viderunt semper cum Joseph operam dantem; ideoque illis persuasum erat; & ipsum artem eandem profiteri. At nonne magna hæc est omnibus fabris consolatio, adorabilem hanc Majestatem, infinitamque sapientiam ipsorum conditionem prætulisse conditioni divitum, nobilium, Regum, ac Dominantium, qui tantum se supra artifices positos esse gloriantur; qui tamen in hoc semper superabuntur, quia Deus, quem colunt, existimavit omnes nobiles conditiones indignas se, & elegit illam simplicium fabrorum, qui labore manuum suarum sibi comparant victum.

Salvator accivit in medio, discipulorum suorum, parvulum, ut intelligerent nisi huic similis fierent, se nullam habituros esse partem in regno ipsius.

Matth. 18.

Solum Dei Infantis exemplum idoneum esset ad auferendum Spiritum superbiæ, qui grassatur in Mundo, & ad inspirandam omnibus hominibus humilitatem, si sæpe ob oculos nostros versaretur. Ideo hic idem Salvator volens deinceps hanc cogitationem imprimere in spiritu discipulorum suorum accivit in medium eorum infantulum, & palam professus est, illos in regnum cælorum minime ingressuros, nisi puero illi similes fierent: *Nisi efficiamini sicut parvulus iste, non intrabitis in regnum cælorum*. Sed dicamus, ut doceret omnes homines divinam hanc veritatem, & altius in eorum mentem imprimeret, ipsum sese Infantem reddidisse & sese nobis etiam sub hac forma offerre, ut per hoc humilitatis, & annihilationis exemplum dicat nobis: *nisi efficiamini sicut parvulus iste, non intrabitis in regnum cælorum*. Cælum, æternaque beatitudo pro nobis non est, nisi efficiamur parvuli, & humiles velut hic puer. Hæc lectio adeo difficilis est, quæ percipiatur, ut unus ille eam docere nos posset, eamque exemplo suo persuadere.

Applicationes nonnullorum Scripturæ locorum huic Argumento.

OBediens Deo voci hominis. Josue 10. Ne miremur ultra, Deum obedisse voci hominis in lege veteri, cum Josue Solis currum in ipsius declivitate retardavit; ecce enim Deus ipse annos triginta obedit homini, & pauperi fabro. Obedit Deus illi Israelitici exercitus Imperatori, sed semel, ut facem præferret victoriis illius, qui propter sui nominis gloriam dimicabat: *Obediente Deo voci hominis*: sed hic obedit non semel, neque bis, sed quotidie, sed singulis horis, & momentis, non ad breve tempus, ut olim Josue, præcipiens Spiritui syderis illius motori, ut præcipitem illius cursum retardaret; sed per annos triginta; neque iis in rebus, quæ titent, quod fecit ad preces gloriosi Ducis illius, sed in rebus minimis, & in minutis officiis pauperis domus, in qua hic Homo Deus, qui erat Sol mundi, sequitur motum, ac impressionem visibilis hujus intelligentiæ, quæ Patris nomine vocabatur, ut jure, & cum auctoritate eidem præcipere posset juxta illud Evangelicum: *Et erat subditus illis*. Luc. 2.

Didicit ex eis, quæ passus est obedientiam. Ad Hebræos 5. Evangelium, cujus dimidiata pars insumenda erat in describendis actionibus Dei hominis, quas operatus est tempore adolescentiæ ejusdem, & insignibus virtutibus, quas exercebat, nil aliud narrat, nisi illum subditum fuisse Sanctæ Parenti suæ, & illi, qui Pater illius habebatur. Quasi omnis scientia, & speculatio non satis ostendisset per se submissionis hujus meritum, nisi id per experientiam liqueret. Admirabile documentum, Christiani, quod nobis tradidit Salvator postquam illud propria didicit experientia. Mirabantur quod triginta natus annos mari, atque tempestatibus imperitaret. *Quis est hic, quia venti, & mare obediunt ei?* Matth. 8. Sed multo magis mirum esse debet, & videre illum ipsum obedire, & jure quæri potest, *quis est hic?* qui adeo humilem se ostendit hoc pacto obediens? & qui nostram confundit superbiam, cum ipsi ægre, & tamquam inviti pareamus illis, quos Dominus præfecit nobis radio quodam auctoritatis suæ, quam illis communicavit, eo usque ut submissionem hanc nobis faciliorem redditurus, Salvator hic seipsum posuerit in persona eorum, qui imperant nobis, & velit nos cogitare, nos illorum imperata facientes Deo obsequi, & obtemperare.

Quo in sensu parvuli fieri debeamus per morum innocentiam, ac intentionum simplicitatem.

Nisi efficiamini ut parvuli, non intrabitis in regnum cælorum. Matth. 18. Quomodo fieri potest mutatio hæc, quæ adultum hominem, & ætate provectiorem convertit in puerum, & quod imitationis genus nobis est sequendum, ut nos puero similes efficiamur? Sanctus Paulus quæstioni respondet his verbis: *Nolite pueri effici sensibus, sed malitia parvuli estote*. 1. ad Cor. 14. Non necesse est, ait ille, nos parvulos fieri quoad sensus, rationem, prudentiam, ut scilicet imitemur id, quod puerile, & imperfectum est in infantia, quia Christianæ virtutes esse debent satis rationabiles; sed necesse est nos parvulos effici in iis, quæ spectant ad studia nostra, & habere sensus eosdem sine ulla nequitia: *Sed malitia parvuli estote*; hoc est cor nostrum non propensum esse debere ad peccatoris nequitiam. Mundi sectatores in eo suam gloriam constituunt, ut suam calliditatem, & versutiam ostentent; cum aliquem fallunt, hanc prudentiam vocant; & cum per fraudem alienis bonis ditescere possunt, ajunt, hoc esse negotia sua prudenter procurare. Sed nos e contra puerorum simplicitatem imitari debemus, per sinceræ virtutis principium facientes omnes actus nostros intuitu Dei. Hoc pacto Salvatoris pueri innocentiam, & simplicitatem imitabimur.

Salvator vere fuit Deus absconditus toto eo tempore quod publicam illius vitam præcessit.

Vere tu es Deus absconditus. Isaiæ 45. Nonne dici potest, Mundi Salvatorem, & Messiam missum, ut nationes omnes suæ legi subjiceret, vere fuisse Deum absconditum spatio annorum triginta? Hic fuit puer ignotus, quasi nullum in Mundo locum teneret! nam post Magorum Regum adorationem, suam in Templo Præsentationem, & fugam in Ægyptum, de eo non amplius incidit sermo. Quid ergo tanto hoc temporis intervallo contigit? nihil ne ille memoria dignum operatus est? Ne verbum quidem protulit dignum quod nuntiaretur tam diuturno temporis spatio, quod est veluti parenthesis quædam in historiam vitæ ipsius interjecta? Vix verbum additur de eo, quod egit duodecim annos natus, in Templo, inter Doctores, & inde transitus fit ad baptismum illius, quod tricesimo ætatis suæ anno suscepit. Quid de hoc cogitandum est? nisi quod Dei cogitationes omnino aliæ sunt a cogitationibus hominum, & vitam absconditam Dei hominis esse Mysterium nobis colendum, & imitandum.

PARA-

PARAGRAPHUS IV.

Loci, & Sententiæ Sanctorum Patrum hujus Argumenti.

HUmilitatis signum in statura pueri commendasti Rex noster, cum nisti: talium enim est Regnum cælorum. August. lib. 1. Confess. cap. 19.

Infantiam Christus animo sumpsit, & corpore. Idem serm. de Epiphania.

Non pueritia, sed æmula puerilis simplicitatis bonitas designatur, non enim virtutis est non posse peccare, sed nolle. Ambrof. lib. 8. in Lucam.

Habet & Christiana simplicitas infantiam suam; illa per infirmitatem innoxia est, ista est innocens per virtutem. Idem serm. 53.

Verecundia cum sit omnibus ætatibus, personis, temporibus, locis apta, tamen adolescentes, juvenilesque animos maxime decet. Idem lib. 1. de officiis.

Christus est vir, cujus via in juventute cognosci non possunt. Quis enim æstimare possit aut capere quanta ille opera exercuerit? Idem lib. de Salomon. cap. 5.

Non præcipitur Apostolis, ut ætatem habeant parvulorum, sed ut innocentiam. Et quod illi per annos possident, hi possideant per industriam, ut malitia non sapientia parvuli sint. Hieronymus lib. 3. in Matth.

Agebat semper Christus Deo beneplacita. Idem.

Innocentem se ostendat morum simplicitas, & candor. Basil. hom. 12.

Subditus parentibus omnem laborem corporalem mansuete, & obedienter sustinuit. Idem.

Nihil adeo vicinum Deo, conformemque reddit, quemadmodum mansuetudo. Chrysostomus in Epistola ad Romanos.

Quantum proficiente ætate sapientia, & gratia dona patefaciebat, tantum homines ad laudem Dei Patris excitare curabat. Beda homil. in Octava Epiphaniæ.

Stupent senes, admirantur juvenes, & suæ ætatis pueri deterrentur morum ejus gravitate, & sermonum pondere. Bernard. Homil. in Domin. infra oct. Epiphaniæ.

Sicut Dominus JESUS in nobis nascitur, & concipitur, ita profecto crescit, & nutritur in nobis, donec occurramus in virum perfectum, & mensuram ætatis plenitudinis Christi. Idem Homil. infra Octavam Sancti Stephani.

Cum nomino JESUM, hominem mihi propono mitem, humilem, corde benignum, sobrium, castum, misericordem, omni denique sanctitate, & honestate conspicuum. Idem.

Ipse (CHRISTUS) se parvulum exhibuit, ut se ipsum faceret gratum. Idem.

Credo in illo speciosissimo vultu tantam cælestis gratiæ elegantiam refulsisse, ut omnium in se converteret affectum, auditum erigeret, excitaret amorem. Idem in Dominica infra Octav. Epiphaniæ.

In disciplina humilitatis totum principatum possedit. Idem in illud Cantic. *dilectus meus mihi &c.*

Usquequo siles Domine JESU! quandiu Dei virtus Sapientia, quasi infirmus aliquis lates in populo? Quamdiu solis Rex cæli; fabri Filium te pateris appellari, & putari. Idem.

Utrinque stupor, utrinque miraculum, quo Deus feminæ obtemperet humilitas sine exemplo; & quod Deo femina principetur, sublimitas sine socio. Bernardus serm. 1. super missus est.

Discipulus proficiens gloria est magistri; quisquis in schola Christi non proficit, indignus est ejus magisterio. Idem epist. 341.

Ubi tu, Christiane, figes tui cursus, profectusque metam. Ubi Christus posuit suam, factus est obediens usque ad mortem. Quantumlibet ergo cucurreris, si ad metam non perveneris, bravium non apprehendes. Idem epist. 253.

Semper tibi displiceat quod es, si vis pervenire ad id, quod nondum es; nam ubi tibi placuisti, ibi remansisti. Augustinus serm. 5. de verb. Apostoli.

Proficiebat Christus, ut ætate, sic sapientia, non quod hæc in illo incrementum caperent, sed quod hæc paulatim detegerentur, & elucerent. Gregor. Nazianz. orat. 20. de laudibus Basilii.

Proficere sapientia, & ætate, & gratia idcirco dicitur Christus, quod ætate quidem cresceret; per ætatis autem incrementum sapientiam eam, qua præditus erat, in lucem proferret. Damasc. lib. 3. fidei cap. 22.

Non ut Deus profecisse intelligitur Christus, verum quia magis eum homines admirabantur, illorum potius de JESU opinio, quam illius perfecta crescebat gratia. Cyrillus in Joann. 1. cap. 17.

Cum audis Christum profecisse in sapientia, & gratia, noli putare quidquam ei additum esse, sed quia videntibus & audientibus eum esse sapientiorem, gratioremque in æ te se præbebat. Idem in thesauro lib. 1. cap. 7.

Augescente magnitudine corporis, una crescebat in eo divinitatis manifestatio. Athanas. orat. 4. contra Arianos.

Si proficiebat ætate hominis Christus, proficiebat sapientia hominis. Ambrof. lib. de Incarnat. Domin. sacram. cap. 7.

Usque ad triginta annos parentum paupertate contentus est. Hieronymus Epist. 5. ad Eustochium.

Porro JESUS cum parentibus esset subjectus sine dubio in perferendis una cum ipsis laboribus morigerum declarabat suam obedientiam. Basil. in constit. Manass. cap. 5.

Discant pueri subditi esse parentibus, quia Christus Mundo subditur, & Christus tamen parentibus subditus fuit. Augustinus sermone 63. de diversis.

Erat subditus eis: quis? quibus? Deus hominibus, nec tantum Mariæ, sed & Joseph. Bernard. serm. 1. super missus est.

Proficiebat Christus non per accessum temporis accipiendo quod non habebat, sed pandendo donum gratiæ quod habebat. Beda.

PARAGRAPHUS V.

Quid ex Theologia pona depromi possit in hoc Argumento.

Quid credendu sit, & quomodo loquendu de Mysterio Dei Infantis.

UT æquam nobis proponamus Ideam infantis Dei, quod avertit animum nonnullorum Hæreticorum in ipso Christianæ Religionis exordio, distinguendæ sunt in JESU CHRISTO substantiæ tres, videlicet divinitas, anima, & corpus. Secundum divinitatem nunquam fuit infans, quamvis unicus sit Patris æterni Filius; quia nunquam vivere incepit. Verum est principium habuisse, sed nunquam esse cœpit; per alium est, sed æque vetus est ac Pater, qui illi esse dedit. Nunquam crevit ætate, neque cum ætate ad perfectionem evasit, quoniam ortum habet a Deo infinite perfecto. Neque modo majorem habet ætatem, quam eo in instanti, quo concipimus illum habuisse divinam, æternamque generationem suam, neque majorem habiturus est unquam. Verbo, est, fuitque semper, ideoque secundum divinitatem nunquam fuit infans. Secundum animam verum est illum esse incepisse eo momento, quo conceptus fuit in utero Matris Sanctissimæ; sed statim ac anima illius creata fuit æque perfecta inventa fuit, qualis est in præsentiarum. Ex primo illo temporis articulo plenissimum habuit rationis usum; statim cumulata fuit gratiis, & luminibus supernaturalibus, ornata virtutibus, ardens perfecto amore Dei; ex eodem obtinuit perfruitionem beatificæ visionis essentiæ Dei, denique tunc fuit æque perfecta, qualis modo est, ideoque dici nequit illum fuisse unquam infantem secundum animam, quia fuit homo perfectus antequam nasceretur, juxta illud Prophetæ: *Femina circumdabit virum.* Sed secundum corpus suum, verum est, illum infantem fuisse, & aliis infantibus omnino similem; & in hoc apparet amor admirabilis quo nos complectitur. Nam æternum hoc Verbum caro factum assumere voluit omnes naturæ nostræ infirmitates, ideoque omnibus infantiæ infirmitatibus se subdidit. Ceterum cum corpus, & anima, quæ componunt JESU CHRISTI humanitatem, conjuncta sint cum persona Verbi, & cum ejus Divinitate, per idiomatum communicationem, uti loquuntur Theologi, dici potest Deum factum fuisse infantem, eo modo quo dicimus illum factum esse carnem, & mortuum esse.

Jerem. 31.

Idem sequitur argumentum Quare elegerit Deus hanc rationé nascendi, cum illi integrum esset in lucem prodire, quin Infantiæ infirmitatibus se subjaceret.

Cum facta fuerit optio Filio Dei modi illius, quo nostram assumpturus erat naturam potius quam illam meri Spiritus, dubitandum non est, quominus sexcenti alii modi sese obtulerint oculis ejus se nobis similem efficiendi. Poterat in terras descendere ætate perfectiori, & provectiori, & ratione præstantiori effingens sibi corpus ex materia prorsus cælesti; ibi apparere poterat eo in statu, qui dignitati suæ magis congruus esset sese eximens ab omnibus necessitatibus, quæ mortalibus omnibus communes sunt, potissimum vero evitans quidquid maxime frangit animum hominis, cumque debilitat, qualis est status infantiæ. Sed præterquam quod nobis adoranda sunt omnia consilia propter quæ Sapientia increata hoc medium sibi delegit, credere possumus unum ex præcipuis fuisse præbere se prototypum in omnibus vitæ statibus, & præsertim in statu infantiæ, & adolescentiæ, a quo nostra pendet salus, & æternitas.

Finis propter qué Dei Filius homo factus est, fuit, ut sibi amorem nostrum conciliaret.

Cum Dei Filius nequaquam in Mundum venerit, ut ibi sua eluceret Majestas, sed ut amor suus illic triumpharet, non poterat apparere in statu magis apposito ad illum nobis ostendendum, quam reddendo se amabilem puerum, & illiciis suis non solum mulcendo animos eorum, quibus illum videre, & ad eum propius accedere contingebat, verum etiam faciliorem efficiendo temporis lapsu praxim amoris, quem debemus illi.

Cum

Cum enim homines natura sua ferantur ad ætatis hujus amorem, credidit sibi addendam esse & hanc caussam reliquis, propter quas illum diligere debemus, cujus modi sunt beneficia infinita, & propria utilitas nostra, ut illum amare possimus tum per animorum nostrorum studia, & affectus, cum propter justitiam, & grati animi sensum. Hac de caussa videmus pias animas, quæ ardentius diligunt Salvatorem vulgo magis affici, & permoveri cogitatione, & recordatione Dei Infantis, quam meditatione aliorum vitæ ejusdem mysteriorum, cujus rei non alia ratio potest adferri, nisi quod objectum hoc sit sensibus nostris accommodatius, & aptius etiam ad injiciendum in nos tenerum amorem erga hunc Salvatorem, quem scimus ad hunc statum se redegisse, ut suum erga nos amorem testaretur. Cum ostendere voluit potentiam suam creavit cælos, solem, & multitudinem stellarum, quæ nobis illius enarrant magnitudinem, supremamque potestatem, sed ut facilius sibi conciliaret cor nostrum factus est puer: *Sic nasci voluit, quia sic amari voluit*. S. Chrysologus inquit.

Salvator, teste S. Luca, crescebat Sapientia, ætate, & gratia apud Deum, & homines: nam etiamsi ab ipso Conceptionis suæ momento habuit plenitudinem sapientiæ, & gratiæ, quin unquam uberiorem adipisci posset; crescebat tamen exercitatione virtutum, & singulis diebus majora præbebat sapientiæ, & sanctitatis indicia: soli similis, qui semper in se magnus æque est, cujus claritas tamen non cessat crescere ab ipso diluculo usque in meridiem. Hinc nobis significabat, nihil sibi antiquius, & jucundius esse, quam videre justos crescere in virtute: etenim inter primi, & alterius Adæ Filios hoc discriminis intercedit, quod in illis *sensus, & cogitatio humani cordis in malum prona sunt ab adolescentia sua*, hi vero virtutem amant, ubi primum illam cognoscere possunt, quousque ad altissimum perfectionis gradum perveniunt.

Genes. 8.

Plenitudo gratiæ fuit in J. C. ab ipso Conceptionis suæ momento.

Sanctus Thomas *3. part. quæst. 7. art. 9.* tenet merito, JESUM CHRISTUM habuisse plenitudinem gratiæ in summo gradu ab ipso primo suæ Conceptionis articulo, & quantum possideri poterat secundum omnem extensionem suam, seu quia arctius cum Deo conjunctus fuerit, quam alia creata, videlicet per unionem hypostaticam, recipere debuit gratiam in gradu supremo, & eo pacto, quod perfectissimum esset; seu quia gratiæ hujus plenitudo in alios homines erat effundenda: *& de plenitudine ejus omnes accepimus*. Itaque cum ille reliquis hominibus esset communicaturus, primus eadem replendus erat, omnemque plenitudinem illius possidere debebat. 2. Sanctus hic Doctor addit, illum habuisse gratiæ plenitudinem secundum omnem virtutem suam; nam sicuti est gratiæ principium in ordine eorum, qui futuri sunt hujus gratiæ participes, debuit quoque illius habere omnes operationes, & effectus, hoc est dona, gratias gratuitas, fructus, beatitudines; quæ omnia complectimur nomine plenitudinis gratiæ, quæ J. C. tribuitur. 3. In articulo 12. concludit Salvatoris gratiam seu consideratam in natura sua quatenus gratia est, seu ex parte subjecti sui, qui comprehensor erat, & perfruebatur gloria, neque crescere, neque augeri potuisse. Quod non abludit ab iis, quæ alii docent Theologi, JESUM CHRISTUM crevisse gratia, & sapientia non secundum habitum, sed quoad effectus, videlicet ipsum majora gratiæ, & sapientiæ signa præbuisse prout adolescebat.

Joann. 1.

De Sapientia J. C. In porta ta adem de endam est ac de san itate quã præfulebat.
S. Bernardus serm. 2. super Missus est.

Crescebat JESUS sapientia non quod novum aliquem cognitionis gradum acquireret, quem antea non haberet; nam ut S. Bernardus ait, non minorem habebat sapientiam, vel non minus eadem erat Sapientia in Conceptione sua, quam in ipsa Nativitate, & cum esset adhuc adolescentior, quam cum provectior esset ætate, sed quod clariora præbebat sapientiæ suæ specimina, prout ætas illius provehebatur. Verum est Ipsum crevisse in hac experimentali scientia, quam per sensus acquirimus; quod vero ad sapientiam infusam, hujus omnem jam acceperat plenitudinem ipso primæ suæ vitæ momento. De aliis hominibus idem dici non potest. Ipsi possumus, & debemus quotidie progredi in scientia sanctorum, hoc est, in cognitione Dei, in cognitione nostrum metipsorum, & in cognitione rerum earum, quæ ad nostram salutem pertinent, &c.

Nobis crescendũ est in sapientia, & in quo id positum sit.

Pro virili parte adnitendum est nobis, ut crescamus sapientia, & iis rebus omnibus, quæ ad virtutis hujus praxim pertinent; sin autem scire vultis, quomodo, & qua in re id situm sit, Theologi Mystici docent, in perfecta cognitione rerum æternarum, in prudentia procurandi nostrum salutis æternæ negotium, in arte sanum ferendi judicium de rebus, quæ a nobis in pretio haberi merentur, unde discitur semper majori in pretio habere cælestia, quam terrena, æterna, quam fluxa, & perfunctoria. Denique in prudentia, quæ omnia regit verba nostra, eaque, ut ita dicam, sale sapientiæ condit.

Quid discere debeamus ex obe-

Si quis scire cupit, cur Dei Filius voluerit, nobis ignota esse alia mirabilia, quæ operatus est tempore infantiæ, & absconditæ vitæ suæ præter obedientiam a se præstitam Matri, & Sancto Joseph, sibi persuadere debet, quemadmodum ille in sola caritate conclusit omnem legis observantiam, ipsum redegisse etiam omnem caritatis probationem ad praxim obedientiæ: *Si diligitis me, mandata mea servate. Si quis diligit me, sermonem meum servabit . . . . qui non diligit me, sermones meos non servat*. Itaque non placemus Deo, si eum non diligimus, & non diligimus, nisi illi obedimus. Amor, & obedientia eosdem pariunt effectus, & eandem obtinent mercedem. Utriusque defectus pari pœna punitur, eademque indiget medicina. Obedientia crescit amore, & amor per obedientiam perficitur. Amor sanctificat animam, eamque Deo jungit, & illi cæli gratias promeretur; sed Obedientia confirmat, certamque facit ejus possessionem.

dientia quam Salvator præstabat Mariæ, & Joseph.

Joann. 14.

PARAGRAPHUS VI.

Delecta ex Asceticis, nuperisque Concionatoribus loci hujus Argumenta.

Quam semet humiliaverit Dei Filius factus Infans.

STatus infantiæ ad quem Mundi Salvator redigi voluit, ex S. Augustini Sententia est abjectissima *inclinatio divinæ Majestatis*. Nam sicuti quod maximum, amplissimumque in Deo est, quodammodo exinanitum videatur in humanitate, cui conjunctus est; ita quod in homine maximum, amplissimumque est quodammodo ad nihilum redactum, & sepultum est in puero, in quo rationis lumen, quod proprie hominem fecernit, atque constituit, satis longo temporis intervallo eclypsim patitur. Equidem scio, in hoc Ipso statu, Salvatorem semper integro rationis usu polluisse, & rationem hanc infinito lumine fuisse illustratam. Sed vos quoque nostis ipsum omnes illius radios abscondisse, ne prodirent extrinsecus, nisi prout in aliis infantibus ætas eos evolvere consuevit. Ita videtis illum, sese ad aliorum exempla componere, & ratione sua imitari gestus, motusque omnes, quos illi suapte efficiunt natura. Ille jugiter in extrema versatur infirmitate, & in eo statu, in quo sunt reliqui infantes. Etenim heu! Jam nostis; nihil videtur natura deseruisse magis, quam hominem in infantia; nihil, cujus maxima habenda sit cura, quam pueri; nihil, quod diutius in majori permaneat impotentia sibimet opem ferendi. Et profecto, ubi tacitus mecum reputo, voluisse Deum, se ad hunc statum redigere, & huc usque seipsum demittere, fateor me summa abripi admiratione. Ubi comparatur diversi status corporis infantis, alicujus cum Deo, qui nescit mutationem, & ubi cogitatur Deus hic magnitudinis, & majestatis postquam novem menses in arcto delituit carcere sine ullo sensuum suorum usu, se adhuc subjicere omnibus illius ætatis infirmitatibus; hic videtur humiliationis abyssus, quam hominis spiritus penetrare non potest, quin aberret; & audeo dicere, æternum hoc Verbum in terra magis esse incomprehensibile, quam in Cælo. Nam Domine Deus in Cælo, & in æterni Patris tui sinu aliquid cognosco magnitudinis tuæ, quia omnem abjicio spem futurum ut te unquam cognoscere valeam! Hæc est incomprehensibilitas perfectionum tuarum, quam melius intelligo, & per hanc quodammodo cetera comprehendo: ita enim homines cognoverunt majestatem Dei, inquit nescio quis ex primis Christianis Scriptoribus. *Majestatem Dei intelligendi desperatione senserunt*. Sed hic in terris, Magne Deus, licet sis incomprehensibilis, non es tamen ea incomprehensibilitate, quæ sit divinitatis character; quia ideo incomprehensibilis es, quia parvus es, & Deus per magnitudinem esse debeat incomprehensibilis. *Auctor Sermonum in omnia Ethica Christiana argumenta, sermone pro die Nativitatis Domini.*

Cur Dei Filius amplecti fuerit hunc statum Infantis.

Mirum est, Dei Filium hominem factum fieri voluisse infantem, & cum venire in Mundum posset ætate provectiori, & cum corpore æque perfecto, quale fuit Adæ in Paradiso terrestri cum prodiit ex manibus Creatoris sui; tamen sese demisisse ad primæ illius ætatis humiliationes. Evangelium post ceteras caussas ait, illum experiri voluisse omnes ætatis hujus humiliationes, ut satisfaceret justitiæ Patris sui, & nasceretur sicut alii hominum filii sustinens infirmitates omnes, quæ ætati inhærent, ne ullum esset in vita sua momentum, quo pro hominum redemptione non laboraret. *Biroat sermone de JESU Infante.*

In quo propria sita sit hæc humiliatio, qua se fecit aliis simillimum.

Equidem scio Verbum Divinum delituisse sub Infantis integumento: scio etiam ipsum quatenus hominem perfectam habuisse rationem, & admirabilem scientiam, & secundum Patrum sententiam, nunquam aliquid fecisse, quod minus deceret, vel saperet eas puerilitates, quæ passim in aliis pueris videntur. Tamen cum ille actus suos aptaret naturalibus ætatis illius qualitatibus, præseferebat notis omnes inscitiæ, & simplicitatis, quæ vulgo in filiis hominum videntur.

Quam-

Quamlibet exerceret humiliationem in vitæ decursu, saltem hominis rationem habere videbatur, & sæpe interlucebat cum nitore sapientia Dei, quod testatur vitæ suæ ratio, prædicationum suarum eloquentia, sublimitas sermonum ejus, quæ a sævissimis etiam illius inimicis hanc extorquebat confessionem, hominem nunquam ita fuisse locutum. Ita divinus hic Sol nunquam Eclypsi laborabat; sed duntaxat nube quadam tectus erat, per quam intermicabat radius aliquis, ex quo satis cognoscebatur. Sed in statu infantiæ, ubi aliquandiu permansit, omnino flammam hanc occulit, abrenuntiat, saltem in speciem, omnibus divinæ sapientiæ, & rationis humanæ prærogativis. Quid dici potest humilius? Quid hac in ætate invenimus, quod personæ suæ magnitudinem valeat sustinere? Ipse est subsistens Dei Verbum, sed loqui discit. Est Dei sapientia, sed latet sub specie puerilis ignorantiæ. Poteratne ulterius humiliare sapientiam suam, & potentiam magis adhuc deprimere? *Idem*.

Ejus potentia est ad nihilum redacta sub puerili infirmitate.

Omnipotentia Dei, quæ ex nihilo omnia eduxit creata, & quæ, uti voluerit, ea in nihilum redigere potest; hoc robur brachii Dei, quod tanta cum luce in mundo universo operatur, in Deo Infanti quodammodo exinanitum est; & si alibi ubicunque coruscat tanquam Deus potens, & fortis, videmus illum in infantia sua velut Deum infirmum. Ratio desumitur ex eo statu, ubi sunt pueri plures annos post nativitatem suam. Cum sint adhuc impotentes, maxime sunt imbecilli; cura eadem, quam sumimus opem ferendi eorum imbecillitati argumentum est impotentiæ illorum. Hac de caussa Philosophi dixerunt; hominem nasci miserrimum omnium animalium; quæ omnia in ipsa nativitate habent arma, ut se tueantur, & quibus post breve tempus uti possunt. Unus homo in mundum venit omnino nudus, & diu in sua permanet infirmitate, & impotentia. In hoc statu apparere voluit Dei Filius; potentia sua in infantili statu, quem subire voluit, exinanita videtur, cum illa quam habebat tanquam Deus, tum illa, quam habere debebat quatenus homo: saltem in reliquo vitæ suæ spatio actus aliquos edidit, qui illum Deum esse testantur; veluti cum inimici ejus venerunt, ut caperent illum; illos enim unico verbo evertit, ac humo affixit; & in cruce quamvis manus, & pedes illius clavis essent confixi, & nollet carnificum suorum contumeliam propulsare, quia voluit mori; tamen dedit indicia suæ potestatis, quandoquidem eclypsim offudit Soli, terram concussit, rupes abscidit; ejusque infestissimi inimici confessi sunt ipsum esse Deum: *Vere Filius Dei erat iste*. Sed infirmior erat ejus conditio in infantia. Nihil ostendit roboris brachii sui, ne minimum quidem motum edit, ex quo Deus esse intelligatur, & primæ illæ ejus passiones probant illum prorsus infirmum extitisse. *Idem*.

Matth. 27.

Salvator abscondit summam libertatem, quam habet quatenus Deus, & supremam auctoritatem suam quam habet in omnia creata, tempore infantiæ suæ.

Hic idem Filius Dei in infantiæ statu, ad quem se redigi passus est, nonne videtur prorsus abrenuntiasse gloriæ dominationis suæ, quæ duo complectitur bona, omnimodam, summamque libertatem, quam habet a semetipso, & auctoritatem, vel imperium, quod habet in omnia creata? Videtur quodammodo de sua summa libertate dejici, quoniam semet constituens in statu infantium assumit omnes status hujus submissiones; pendet ab omnibus; a Matre, quæ ipsum lacte suo pascit, ab ipso suæ nativitatis initio; ab illo, qui pater illius passim habetur; quia hic illum ducit, ac præstat illi officia omnia ad statum necessaria. Vult paullatim ætate proficere, ut se subjiciat illi, a qua vitam accepit, & illi, a quo pendet propter sui ipsius curam, & vult utrique subditum tum propter naturæ suæ infirmitatem, cum propter voluntariam obedientiam, quam præstat utrique: *Et erat subditus illis*. Quamcunque humiliationem susceperit, vel sustinuerit reliquo vitæ suæ spatio, adeoque in ipsa morte; aliquem tamen dominationis actum exercuit, aliquod edidit jussum, quo testatus est, se dominum esse naturæ. Ventis imperavit, & mari, ut conquiescerent, & regula potentiæ suæ ac imperii fuit ejus voluntas. Sed, Salvator mi, in solo statu infantiæ tuæ nullum retinuisti indicium dominationis, & imperii, & omnes in eo occurrunt species tuæ submissionis, ad reparandam humiliationibus tuis gloriam, quam homines per superbiam Patri tuo eripuerunt. *Idem*.

Luc. 2.

Dei Infantis Mysterium fuit ab aliquandiu scopulus fidei nostræ quemadmodum Deus factus homo ejusdem est fundamentum.

Si Deus homo factus propric magnum est fidei nostræ Mysterium, dicere possumus Deum infantem a primis usque Ecclesiæ temporibus scopulum fidei nostræ fuisse. Hæretici, & Philosophi Ethnici id credere non potuerunt; neque enim sibi persuadere potuerunt, supremam Dei Majestatem sese demisisse ad ea usque, quæ infirmissima, & imperfectissima sunt in homine, videlicet ad statum infantiæ. Deum hominem fieri voluisse, superbi id genus loquuntur pro regula fidei secuti infirma rationis suæ lumina; Deum, inquam, hominem fieri voluisse; esto. Merebatur homo ducem, & prototypum habere Deum, ut quidam ex præcipuis eorum Auctoribus sensit: sed Deum factum fuisse Infantulum, & hoc facto sese infra ipsum hominem demisisse; ipsum traductum fuisse per omnes humanas infirmitates, & perpetuo vivere voluisse tanto temporis intervallo hac in ætate miseriis omnibus obnoxium; hoc est nimis humiles, abjectosque fovere sensus de divinitate, & incidere in absurdum, quod Christiani exprobrant Ethnicis ipsis, quod nempe vilissima quæque creata, numinum instar venerantur. Ita Mundi sapientes argumentabantur; nobis vero, Christiani, certissimis, tutissimisque illustratis luminibus fidei, satis sit, secreto venerari consilium divinæ sapientiæ in perficiendo opere salutis nostræ: & sicuti status infantiæ divini hujus hominis Mysterium est, æque ac illius incarnatio, atque nativitas; adnitamur potius id detegere, quod docet, & præcepta, quæ inde haurire possumus pro vitæ nostræ regimine. *Auctor Sermonum in omnia Ethica Christiana argumenta, Tomo primo Mysteriorum sermone de Salvatoris infantia*.

Cur Spiritus Sanctus voluerit, ut ea, quæ in Salvatoris infantiæ tempore fuerint, essent abscondita.

Non temere factum est, quod Spiritus Sanctus voluerit omnia miracula, quæ contigerunt satis diuturno vitæ Salvatoris tempore, quale fuit infantiæ ejusdem tempus, sepulta esse altissimo silentio; quoniam Deus infans satis magnum Mysterium est, ut æternum præbeat hominibus admirationis argumentum. De qua re si Evangelistæ nihil afferunt, inde factum est, insignis quidam vir sanctitate inquit, ut homines jugiter meditentur prodigium hoc ceterorum maximum, quale est videre Deum ad hunc statum redactum. Quis enim non miretur videns Verbum Incarnatum, quod tamdiu natura universa concupivit, in mundum prodire, ut ibi maneat, ut videtur, iners, & inutile plures annos, quod vetus quidam auctor de aliis passim filiis hominum asserit? Perinde ac nihil fuisset dignius illo, vel aptius ad replendam gentium omnium expectationem, quam delitescere in Nazareth, in pauperia fabri officina, ubi maximam ætatis suæ partem transegit; cum interim homines in cæcitate sua, & in flagitiis versarentur, & natura universa remedium, quod prope erat, præstolata langueret. Sed hominum prudentia quam malus es judex arcanorum Dei Consiliorum! Incarnatum hoc Verbum, increata hæc, atque æterna sapientia suas habuit caussas, ut hoc pacto operaretur, & consilia sua humanis mentibus invia. Quis enim detegere posset, quæ fecerit homo Deus toto eo temporis intervallo? Hoc nos latere jussit Providentia. Quæ caussa est ut prolixum hoc temporis spatium vulgo abscondita Salvatoris vita vocetur; verum etiam magis peculiarem ob caussam; quia sub hac ætate, quam natura destinavit hominum aliorum infantiæ, & qua illi ipsi ignorant quod faciunt, Verbum Incarnatum, quod erat eadem Sapientia, abscondit omnes perfectiones suas divinas, naturales, atque theandricas, & quodcumque ipsum a ceteris hominibus vulgo secernebat. *Idem*.

Cur totum hoc tempus vocetur vita abscondita Salvatoris.

Quamvis Mundi Salvator vitæ absconditæ suæ tempus longius protulerit, quam aliorum puerorum durare soleat infantia, & ille ignotus delituerit usque ad annum ætatis suæ tricesimum; peculiariter tamen de infantiæ tempore dici potest, hoc ipsum omnes divinas perfectiones illius abscondisse. Quoniam increata hæc, & infinita sapientia latuit sub ignorantia hujus ætatis, quamvis hæc in speciem duntaxat esset in illo, qui omnes possidebat thesauros sapientiæ, & scientiæ. Potentiam ejus, quæ mox effecit, ut sibi maris procellæ obtemperarent, & quæ ex eo tempore poterat invertere, vel evertere omnem naturæ ordinem, adstrictam quodammodo fuisse infantis infirmitate. Supremam illius voluntatem subjectam fuisse omnibus necessitatibus, quas secum trahit hæc ætas, quæ omnium creaturarum rerum eget auxilio; & tandem ejus immutabilitatem latuisse sub infantiæ statu, qui non acquirit corporis, & spiritus perfectionem, nisi prout temporis lapsu evolvuntur, & enodantur membra, & efformantur spiritus per experientiam, & animadversiones, quæ fiunt, cum aliquid oculis ejus objicitur. *Idem*.

Quomodo Dei Filius in infantiæ suæ statu suam supremam potestatem abscondit.

Natura Dei, & natura Verbā hujus Omnipotentis non poterat magis delitescere quam sub forma infantis, qui in hanc prodiens lucem secum non aliud effert nisi imbecillitatem, atque infirmitatem; qui tamdiu in hoc impotentiæ statu latet, & qui ut se ipsum tueatur, atque conservet alienis carere non potest auxiliis. Verum est hunc omnipotentem in aliis vitæ suæ statibus visum fuisse quodammodo suprema hac potestate destitutum, communibus ceterorum hominum necessitatibus obnoxium, exagitatum, contumeliis affectum, fugam capessere, ac latere coactum ad evitandum inimicorum suorum furorem. Tamen identidem, & per intervalla aliquot edebat supremæ suæ potestatis specimina. Mare illi obedut; ille morti imperavit; potestatis suæ vi milites, qui ad ipsum capiendum accesserant, evertit pridie quam moreretur; sed hic non aliud est nisi infirmitas, nisi infans inter ulnas parentis suæ, indigens omnibus, & rerum omnium egenus. Oculi ejus lacrymis suffusi sunt, ut se pati significet; & os ejus apertum est clamoribus, atque vagitibus, ut opem petat. Opus est, ut alatur,

ut ad

ut ad hominis persecutionem evitandam in exteras plagas deferatur. Imbecillitas, infirmitas quinam fœdus inire valuiſtis cum Deo virtutum, cum Omnipotente, & Domino universorum? *Fecit potentiam in brachio suo*. Illi omnes exerendæ fuerunt vires brachii sui, ut se in hoc statu collocaret. Admirabile documentum, Christiani, quod nobis hic Deus Infans proponit, suam abdens potestatem sub hoc statu infirmitatis; & qui cum semel sua usus fuerit potentia novum in Cælo sydus arcessens, quo Reges ad ipsius incunabula evocarentur, & mundo nativitas sua nuntiaretur, annos complures delitescit quin vel minimum sui ipsius specimen præbeat. *Idem*.

Luc. 2.

Immutabilitas supremi Entis propria, nullum videtur sui vestigium relinquere, ut agnoscatur in infantia Hominis Dei.

Creata sunt obnoxia mutationi; hæc necessitas est, quæ ab ipsorum natura separari non potest; cum illa ex nihilo fuerint educta, ostendunt suam in nihilum proclivitatem. Hinc nunquam fere in eodem permanent situ; crescunt, decrescunt; perficiuntur, deteruntur; quæ manifesta sunt eorum instabilitatis, atque inconstantiæ argumenta. Nonnisi vicissitudines, & mutationes videntur. Deus unus est, qui immutabilis sit, æternus, & semper similis sibi. *Tu autem idem ipse es, & anni tui non deficient*. Verbum æternum non poterat se magis a semet dissimile ostendere, quam faciendo se hominem similem aliis, hoc enim est experiri omnes mutationes proprias ætatibus hominis. Pueri enim artus, nonnisi paulatim enodantur, & crescunt, donec justas proportiones fuerint adepti; & spiritus non formatur, neque fit, ut inquiunt, nisi per experientiam, videlicet per novas cognitiones, quæ studio, meditatione, & mundi commercio addiscuntur. Qui ergo infantem dicit, dicit ætatem suapte natura imperfectam, quæ satis diu permanet in hoc statu imperfectionis pro corpore, & spiritu. Utrumque videtur innuere voluisse Evangelium in hoc homine Deo, in infantiæ statu, ad quem redigi voluit, quotiam testatur illum crevisse sapientia simul, & ætate tum apud Deum, tum apud homines: *Et JESUS proficiebat sapientia, & ætate apud Deum, & homines*. Quomodocumque hæc verba intelligenda sint, hoc erat celare suam immutabilitatem sub hac ætate; quandoquidem nihil mutatur magis, quam puer, qui post aliquot annos dignosci non potest qualis erat primis vitæ suæ diebus. Igitur hæc extrema erat mutatio in Verbo æterno, quod possidet omnem plenitudinem essentiæ, & quod, quatenus Deus, nihil tam novi acquirere potest, quam sese ad imperfectum infantis statum redigere. *Idem*.

Psalm. 101.

Luc. 2.

Dei Filius in hoc statu exuit summam libertatem suam.

Præterea Deus hic homo factus, & ad pueri conditionem redactus abrenuntiat quodammodo summæ libertati suæ, qui proprius est divinitatis character, ut pendeat a creatis omnibus, utpote qui sibimet opem ferre non potest, neque seipsum regere, & tueri; etenim donec in hoc statu permanet, opus est, & illius curam geri quemadmodum geri consuevit de aliis pueris, quamvis liberrimus, ac dominus sit. Hic est, Mundi Salvator, status ad quem temet redigere voluisti, ut liberares homines de servitute dæmonis, & ut illis beatam procurares libertatem filiorum Dei. Illi qui nati sunt sub alieno imperio propter conditionem generis sui, nihil inausum relinquunt, ut suimet arbitri fiant, ne cui rationem reddere teneantur, atque ut excutiant omne jugum per naturalem superbiam, quæ aliorum pati nequit imperium, cum interim ex altera parte glorientur, atque ostentent id, cujus illos pudere deberet, tamquam non dubiæ notæ propriæ egestatis. *Idem*.

De abscondita vita Salvatoris Mundi tanto temporis spatio.

Mirum sane est, cum Dei Filius venerit in terram duntaxat, ut glorificaret Patrem homines salvos faciens, omnem ferme vitam suam in obscuritate duxisse. Toto hoc temporis spatio nonne potuisset ille totum terrarum Orbem lustrare, homines edocere verbo, ædificare exemplo, persuadere miraculis, & ad veri Dei cognitionem perducere? Nunquid fabri lignarii officina sedes erat digna Salvatore Mundi? Vita abscondita, & caliginosa esse debebat Messiæ vita? Et adeo diuturna solitudo decebat ne hominem Deum? Ita sane; quoniam ille, qui eadem est sapientia, & qui nihil agit nisi cum consummata sapientia, elegit illam. Quis est, cui majori sit curæ gloria Dei Patris, quam Filio Dei? & qui melius novit quibus modis illa comparetur? Hominum salus nonne finis erat Incarnationis suæ? Ignorabat ne universorum conversionem futuram esse opus suum? Opus est ergo, ut vita obscura usque ad annum tricesimum Deo esset gloriosior, quam nitidissima quævis miracula; & nostræ salutis opus requireret hoc silentium, & diutinam hanc obscuritatem. *Pater Croiset Tomo 2. Recessuum*.

Quid discendum sit nobis ex vita abscondita Filii Dei.

Quid admirabilius, & ad nostram doctrinam accommodatius est, quam Mysteria vitæ hujus absconditæ? Pater æternus vult glorificari per obscuram Filii sui vitam, & Salvator præfert hanc obscuritatem miraculis omnibus vitæ nitentis. Heu! bone Deus! Quandonam nobis persuasum erit; perfectionem, & meritum nequaquam in eo positum esse, ut magna faciamus, & patiamur pro gloria tua, & ut ea tantum faciamus, & patiamur, quæ tantum tibi sunt placita? Salvator tantum glorificabat Patrem suum in officina Nazareth iis laboribus, quibus operam dabat; quantum mox in Judæa prædicationibus, & miraculis. Proh Deus! quam longe aberrant, qui zelo flagrant iis in operibus, quæ nitent! Diceres operum caligine fervorem extingui. *Idem*.

Dei Voluntas est omnia Deum inquirentibus, sed in illa una quot Virtutes continentur? Dei Filius sedulam præstabat obedientiam Mariæ, & Joseph. Hoc est compendium vitæ ejus ab anno duodecimo ad trigesimum. Nonne diceres, Obedientiam unam omnes complecti virtutes? neque enim dubitare fas est, quominus hoc intervallo JESUS CHRISTUS virtutes omnes excoluerit. Evangelista omnia complecti videtur dicens, illum perfecte obedientem fuisse. Proh! Quanti momenti hæc est doctrina; sed quam parum gustatur! Quantæ consolationis est, Domine, Exemplum tuum; sed quam paucos habet imitatores! Obediam, satis est; certus sum me tibi placere. Quam compendiosa est hæc ad perfectionem via! Obediendum mihi est, & obediens virtutes omnes exerceo. Vehementissimarum quoque tentationum victoria adjacet Obedientiæ. Humilis sum, solidasque virtutes assequor, cum obedio. *Idem*.

Ex abscondita Salvatoris vita discimus evitare ostentationem, & pompam.

Quod pertinet ad alia mirabilia, quæ tunc temporis operatus est JESUS CHRISTUS, ita celavit ea, ut confusam tantummodo eorum cognitionem habeamus. Sed hoc exemplum secuti, lucem, atque ostentationem evitare debemus: Locupletissimæ quælibet tabulæ nimia in luce hebetantur. Virtus abscondita, fere tutior est. Dei unius est nos in lucem proferre. Mundi rumor, fama, gloriæ eam diligenti tota plerumque merces est virtutis meræ exterioris. Si Deum unum habere cupimus remuneratorem, & munus; illum duntaxat testem habituri laboremus. *Idem*.

Salvator multum ad salutem nostram conferebat cum nihil prorsus in abscondita vita facere videbatur.

Videbatur JESUS in abscondita vita nihil facere; verumtamen nihil facere visus, multa operabatur. Cum Patris sui voluntatem faciebat, nunquid nihil operabatur? Cum docebat nos quo in pretio habenda sit Dei voluntas; & nihil agere, nisi ad ejus imperium, præstare toto Cælo, quam maxima quæque contra ejusdem mandata operari, nihil operabatur? Cum per hæc nos præparabat ad Mysteria vitæ suæ in Eucharistico Sacramento absconditæ, nihil operabatur? Cum hoc vitæ absconditæ amore adeo validam superbiæ nostræ medicinam suppeditabat, nihil operabatur? Cum ex fabri officina scholam efficiebat, in qua adeo præclara præbebat humilitatis præcepta, quæ nos ad virtutis hujus cognitionem perducerent, ejusque amorem, atque æstimationem immitterent, nihil operabatur? Cum nobis tradebat exempla, quæ aliquando repletura erant illustribus Anachoretis eremos, & Cœnobitis claustra, nihil operabatur? *P. Nepveu Tomo 2. Considerationum pro singulis anni diebus*.

Abscondita Filii Dei vita pluribus Fidelium exprobrat insanam nitendi libidinem.

Hæc abscondita JESU vita nobis nonne exprobrat superbiam nostram, & libidinem nitendi, & extrinsecus inanem gloriolam captandi? Zelus noster ingentem in nobis motum ciere videtur; magna molimur, virtutis actiones, quæ fulgeant, & celebritatem aucupemur: Omnia facere volumus; sed quam metuendum est, ne omnia molientes nihil faciamus? Etenim multa facere, & non facere illa propter Deum, hoc est nihil facere. Nonne vanitas efficit, ut extrinsecus nosmet producamus? Nonne amor proprius nos ad agendum impellit? Nonne desiderium inter ceteros emicandi, immiscet nos bonis operibus, nos ciet, ut supererogationis opera amplectamur, quia sunt cum luce quadam conjuncta, quia nos secernunt populo, cum interim negligamus ea ad quæ potissimum tenemur quia obscura sunt, & inde nulla nobis cedit gloria! Mysteria absconditæ vitæ JESU CHRISTI nonne aperiunt nobis superbiæ nostræ Mysterium? *Idem*.

Cur Dei Filius triginta transegit annos in vita abscondita, & tres tantum in Prædicatione.

Non caret Mysterio; Dei Filium, qui tribus duntaxat annis prædicaturus erat, triginta annos transegisse in silentio vitæ privatæ, & latentis, & in Prædicatione decimam tantum insumpsisse ejus temporis partem, quod solitudini impenderat. Hoc facto nobis ostendit, plus temporis in exercitationes humilitatis, a quibus pendet spiritualis noster profectus, transmittendum esse, quam in alia exteriora exercitia, quæ ad proximum duntaxat referuntur; ne alienæ saluti operam dantes, propriam contemnamus. Divine Præceptor, cujus silentium non est minus disertum, quam Verbum! Fateor, altoque suffusus rubore fateor, superbiam meam eo usque processisse, ut, cum rudis, ignarusque sim, scitus, ac doctus videri cupiam, & parum illud, quod in me talenti est, in medium proferre, atque ostentare peroptem. *P. a Ponte in altera parte Meditationum de Mysteriis Fidei. Meditatione ultima*.

Quid nos doceat Filius Dei exemplo quod nobis

Hoc Salvatoris exemplum nos docet, 1. Celare Dei dona, si nondum tempus est illa ad majorem illius glo-

prabuit in vita abscondita.

gloriam in lucem proferendi. 2. Minime sequi animi studium, quod suadet, ut in antecessum illa proferamus, ut nobis id gloriæ cedat, sed potius latentes vivere, & etiam insipientes haberi cupere, vel etiam pusillos, si hoc permiserit Deus. 3. Nosmet in silentii amore confirmare, quandoquidem JESUS tot annos delituit, neque illud fregit, quamvis ardentissimus salutis animarum zelus illum urgeret, cum sciret, se multo magis exemplo hoc, quam verbo effecturum, ut disceremus humilitatem. Voluit denique, ut inde intelligeremus, recessum, atque silentium posse in nobis tantum gignere humilitatis amorem, ut in mundo etiam coruscare possimus, quin illum adsit superbiendi periculum. *Idem.*

Exemplum humilitatis, quod nobis præbuit Salvator absconditus, gratiæ, & sapientiæ, quas possidebat.

Rite etiam animadvertite, quamvis Salvator omnes possideret thesauros sapientiæ, & scientiæ Dei, omnia dona, & omnes Cæli gratias, atque tunc quoque potestatem haberet ea omnia operandi miracula, quæ deinceps operatus est, maluisse triginta annos humilitatis nobis exempla præbere, abscondentem omnia talenta sua hominibus, & nolentem prædicare, aut docere aut in litteratorum hominum luce versari. Judæi satis, quid de illo sentirent, præ se tulerunt cum viderunt illum turbas docentem; etenim sibimet ultro citroque dicebant; *Unde hic litteras scit, cum non didicerit?* Illi etiam, quibus maxime notus, & affinis erat, pro indocto, rudique habebant illum; ideoque illum prædicare audientes, eum comprehendere conati sunt, rati illum phrenesi laborare, vel dæmone obsideri, sibique persuadentes, hominem, quem in lignaria taberna operam dantem viderant, non posse tanta pollere dicendi facultate, & ea scire, quæ divinitus prædicabat. *Idem.*

Joann. 7. Marc. 3.

Hoc pacto nos docet, Christiani perfectionem non consistere in actionibus illustribus, & magnis.

Ex ea ratione, quam Dei Filius servavit toto absconditæ vitæ suæ tempore, inferendum est Christiani hominis perfectionem consistere non quidem in publicis actionibus, & quæ nitent extrinsecus, puta in prædicando, regendo, ac docendo, sed in faciendo quod vult Deus; quamvis Deus vellet id, quod in mundo videtur abjectissimum. Hoc solum facere oportet eo modo, quo magnam decet animam, videlicet cum ardenti amore Dei, cum puro zelo, cum fortitudine, quæ super maximas difficultates, & expectare humiliter donec Deus nobis tribuat occasionem facto quopiam nobiliore nostram illi servitutem, operamque testatam faciendi. *Idem.*

De obedientia quam Dei Filius præstitit Matri, & Sancto Joseph tempore infantiæ, & absconditæ vitæ suæ.

Mundi Salvator, ut nobis testatum reliquit S. Lucas, infantiæ suæ, & vitæ absconditæ tempore subditus erat matri suæ, & Sancto Joseph, obediens in iis omnibus, quæ sibi præcipiebantur: *Et erat subditus illis.* Quisnam obedit? cui? qua in re? quomodo obedit? Mirum non erat, quod ille quatenus homo obediret æterno Patri; illud vero quod satis admirari non possumus, hoc est, quod dignatus fuerit obtemperare matri, & pauperi Fabro, & in persona sua ostendere Creatorem creaturis suis subditum, Dominum subjectum servis, & supremum rerum omnium Moderatorem a subditis regi. Quid aptius fingi potest ad superbiam nostram infringendam? Sed quibus in rebus Salvator suam exercebat obedientiam? in iis, quæ erant abjectissima in Sancti Joseph officina, quemadmodum videmus pueros in pauperrimorum artificum tabernis famulari. Ille omnibus subditus erat, omnibus extrema quæque præstabat officia cum humilitate, sedulitate, cura, alacritate admirabili, nihil prætermittens, quod aliquid conferre posset ad obedientiam suam omnibus numeris perficiendam. Virtutis hujus proprium est omnia æqualiter imperata facere, & nullo habere in discrimine sive magna, sive levia imperentur; sive facilia, sive ardua, sive gloriosa, sive contemptibilia: nam postquam Deus se demisit, ut obediret in omnibus, quæ abjecta videbantur, nihil quemquam debet hominem deterrere; & ubi Dominus imperat, illi persuasum esse debet abjectissima, & humillima quæque mutari natura. *P. a Ponte in meditatione postrema Partis Secundæ Meditationum de Fidei Mysteriis.*

JESUS CHRISTUS in infantia voluit petere in se easdem aliorum infantium infirmitates.

Jucundum erat spectaculum videre Verbum æternum, quod adeo potens est, ut in ictu oculi decies centena Mundorum millia omnibus numeris absolutissima ex nihili sinu educere possit, & videre magnam hanc animam, cui uni plus inerat sapientiæ, atque potentiæ, quam Angelis universis, & omnibus hominibus; videre, inquam, Omnipotens hoc Patris Verbum, & animam hanc præclarissimam in humano corpusculo, cui dicto citius conferre poterant omnem perfectionem, quam habere poterat annorum lapsu, & quod tamen retinebant illum in ipsius exilitate; quia cum data opera Verbum æternum factum sit caro, ut in se omnes naturæ nostræ susciperet infirmitates, voluerunt patienter sustinere, donec natura sensim, & sine sensu procederet, ideoque detinuerunt illum captivum in alvo genitricis, donec adeptum esset magnitudinem parem, ut inde in lucem prodiret: Quo nato dederunt etiam naturæ temporis spatium, ut paulatim adolesceret, quin corporis vires ita augerentur, ut artuum illius conformatio in antecedam constitueretur, & lingua facilius proferret verba, & pedes firmius vestigia premerent, atque manus, atque lacerti ad agendum essent promptiores, perinde ac ille puer vulgo esset, ut ceteri. O Deus! quænam subjectio fuit infinitæ Sapientiæ, voluisse semet subjicere infirmitatibus, & imperfectionibus pueri balbutientis! O adorabile Verbum! O Verbum æternum! Eloquentia infinite sublimis Dei, quidnam subire non dedignaris propter amorem nostri? *Pater de Argentano ex Capucinorum Familia. Collatione 10. de Magnalibus JESU CHRISTI.*

De obedientia, quam Salvator præstitit Matri, & S. Joseph.

JESUS CHRISTUS reversus in Nazareth cum Sancta Genitrice sua, Sanctoque Joseph, qui Pater illius putabatur, sese domi eorum concludit, iisque subditur: *Et erat subditus illis:* Quod prodigium! Filius æterni Patris, Rex Regum, Dominus Angelorum, & hominum, mundi creator Josepho, & Mariæ subditur! In eorum domo vivit, omnes famuli opellas illis præstans; eisque cum amore, & alacritate, atque perfectæ obedientiæ spiritu eorum expediens imperia. Admirabile quidem spectaculum fuit videre Solem voci Josue obedientem, ac iter suum proferentem, ut ille victoriam interdiu posset numeris omnibus adimplere; sed longe admirabilius est videre Solis Creatorem creaturæ verbo obedientem. *Obediente Domino voci hominis.* Sed Verbum omnes humanæ naturæ humiliationes suscepit; omnia reliquit naturæ divinæ privilegia, & sui oblitus videtur, sed tantum Mariæ Filius, cui subdi dignatur: *Et erat subditus illis. Godeau Homilia pro Dominica post Epiphaniam.*

Ejusdem argumenti.

JESUS humiliatus subditusque æterno Patri objectum est dignum quod in pretio habeamus, & fideliter imitemur; sed JESUS obediens tamdiu Matri, & Joseph in humilibus, abjectisque rebus validum est argumentum ad infringendam licentiam nostram, & coercendam libidinem, quæ vim omnem abhorret! O homo! Non miror amplius, si obedientia, quam tibi similibus adhibes, coacta est; si tuæ voluntates cum illis proximi tui adeo parum consentiunt; quandoquidem invitus ægre obtemperas Deo, & si quando, quod perrarum est, obsequeris illi, adeo crebræ, jugesque sunt tuæ inobedientiæ. Nonne teneris saltem æque illius imperata facere, ac ille tenebatur sese hominibus subjicere, ut tibi esset exemplo? Sed quibus in rebus obedit Deus hic Majestatis? in omnibus; hoc paucis dicitur, sed multa significat; videlicet in infimis, abjectissimisque rebus, quæ a parvulorum conditione separari non possunt; in quis nihil distant a servis. *Auctor recens.*

Verbi æterni sapientia delituit sub infantilibus agendi rationibus.

Æterna Sapientia longe aliam secuta est rationem ab ea, quæ Mundi sapientia, & sæculi prudentia vocatur. Latuit sub pueri forma, & sub simplicitate ætatis illius propria cum minime posset apertius suo nos exemplo docere, Christianam prudentiam omnino oppositam esse debere Mundi sapientiæ. Ut igitur conformemini sapientiæ Incarnati Verbi, ferte judicium ex infantili statu, in quo voluit videri, quantum illi cordi sit simplicitas, & rectitudo, & quomodo Christianus, qui renasci debet, ut hoc gerat Nomen, abhorrere debeat a dolis, atque versutiis, quibus utitur Mundi prudentia, ut eo perveniat, quo spectat. Heu! Quæ beatior ignorantia, quam ignorare pereundi viam! vel potius quæ major sapientia, quam abrenuntiare luminibus ingenii subdoli, callidique, quæ non aliud sunt, nisi ignes nocturni, qui nos in præceps adducunt! Quod repuerascere in Christianismo dicitur, non significat quidem carere ratione, luminibus, prudentia; sed ut explicat Princeps Apostolorum: *Rationabiles sine dolo;* hoc est, habere sensum rectum, rationem illustratam, & alia lumina ab illis cupiditatum nostrarum, quæ funestæ sunt faces, quas carnis prudentia succendit in spiritibus, qui cæci quidem sunt, ut vera bona videant, oculatissimi vero, ut intueantur ea, quæ illos trahunt in interitum. *Auctor sermonum in omnia Ethica Christiana argumenta; sermone de Salvatoris infantia.*

In hoc infantiæ statu videtur Salvator abrenuntiasse Potentiæ summæ quam habebat quatenus homo Deus.

Dei Filius in hoc statu, in quo videtur offundi caligo omnibus Sapientiæ suæ luminibus, abscondit etiam totam omnipotentiam suam, quæ exinanita quodammodo videbatur sub infirmitate pueri, quæ semper extitit symbolum infirmitatis; quoniam nulla est creatura, cui natura minus roboris, viriumque concesserit, ut seipsum tueatur, quippe quæ non alia ei arma dederit nisi innocentiam, quæ misericordiam ciere valeat in illis, qui eidem essent detrimentum allaturi. Cum ceteris animantibus largius contulerit media sese conservandi, vel industriam eludendi vim inimicorum suorum, quam, sin minus statim, brevi saltem acquirunt. Sed homo ut plurimum tandiu permanet in infantia sua, quamdiu eorum pleraque vivunt: & hoc in statu adeo infirmus, & imbecillus est, & vi alienæ propulsandæ impar, nisi jugibus firmetur auxiliis, pateat omnibus injuriis, & casibus vitæ hujus. Hic igitur infantiæ status, ad quem placuit redigi Deo propter amorem nostri, longissime abhor-

tere

rere vid tur & a natura divina, & a persona Verbi; quia virtus, & potentia ea est quæ præ ceteris perfectionibus debet efficere, ut illum cognoscamus; ideoque in Scripturis passim *Deus omnipotens*, *Deus virtutis* vocatur. *Idem.*

Dei Filius latere cupiebat.

Humiliatio status, ad quem Dei Filius sese demisit, usque ad cordis ejusdem sensum pervasit: neque enim testatus est se quidquam ardentius concupiscere, quam delitescere; & sicuti passionis suæ tempore saturatus fuit opprobriis, ut quidam loquitur Propheta; absconditæ vitæ suæ tempore gustivit cum voluptate contemptum; eique suave visum est, nullo haberi in pretio, ab omnibus ignorari, & nihil agere, quod in se hominum ora, oculosque converteret. Hinc ille abjectissimis tantum actionibus vacat; mechanicam, ignobilemque artem aggreditur, tamquam ceteris impar; suspendit, ut ita dicam, omnia mentis suæ lumina, quæ citius perfodere potuissent caliginem hanc, si se tradere voluisset cognoscendum. Sed ita latere voluit, ut disceremus coercere naturæ studium, quo omnes homines proferre quærunt præclaras dotes suas; illas vero potissimum ingenii, quibus acrius afficiuntur, & de quibus gloriamur. Ad id enim alii conantur scientiis inclarescere, tamquam mediis, quæ illos e plebe facile secernere possunt, & inter ceteros elucere; alii sese reipublicæ procurandæ devovent, nihil illis optatius est, quam ingenii laudem comparare ad impeditissima quælibet facillime expedienda celerrime; alii tandem fama occupantur eximiorum spirituum, qui in conversationibus nitent, & norunt aliquo lepore, ac sale omnia condire. Hæc omnia ex ea proficiscuntur superbia, quæ nobiscum ingenita est. Quem errorem Verbum Incarnatum nobis potuit unice auferre, & cupiditatis hujus vanitatem ostendere; ideoque æternum hoc Patris æterni Verbum, splendor gloriæ ejusdem, caro, & infans factum est, ut sub hoc humili statu absconderet lumina mentis suæ, omnes prærogativas, omnesque eximias qualitates, quæ illi parere potuissent insignem nominis celebritatem, & omnium hominum admirationem ei conciliare. *Idem.*

Nobiles cogitationes Filii Dei tempore vitæ absconditæ.

Quænam sublimes cogitationes, & præclara consilia volutabantur tunc in divini illius hominis animo? quonam amoris, & caritatis ardore cor illius æstuabat? quam sublimis erat illius contemplatio? preces quam ferventes? quam arcta adhæsio cum Deo? En quibus rebus in abscondita illa vita vacabat! Actiones quidem, quæ latent, quia internæ sunt, sed quæ passim coram Deo sunt pretiosiores illis, quæ magis nitent, & quæ majorem cient admirationem. Nam præterquamquod nisi aliis illæ sustineantur, nullo sunt in pretio apud Deum, majori etiam cum facilitate exercentur; gloria, quæ sequitur illas, & celebritas, quæ per easdem acquiritur, valida sunt ad nos impellendos argumenta, & illecebræ, quibus allicimur. Fiunt cum nostra quidem voluptate, aliena vero admiratione; cum e contra secretæ virtutes majori cum integritate adimplentur, cumque hominum oculos fallunt, liquet, Dei tantum oculos ab easdem agentibus quæri, ut Sanctus Hieronymus inquit: *Celata virtus solum Dei judicium respicit.* *Idem.*

Mirum est cum qui ... venerat, ... vitam ducere.

Admirabile Incarnati Verbi consilium! Sed consilium universæ prudentiæ sæculi irreprehensibile! Etenim quomodonam ille, qui venit, ut cooperaretur saluti, & conversioni Mundi totius, ille, qui futurus erat Mundo lux, exemplum, & regula; quomodonam tantum, amplexus est vitæ latentis caliginem, professionem humilem, & abjectam, & quomodo ibi mortalibus omnibus incognitus latet? Cur ignis caritatis æstuantis, ardentisque zeli coarctatur, & in loco adeo angusto suffocatur? Cur contra proprium ipsius placitum fax ista adeo coruscans, continetur sub modio? Cur adeo ratum talentum humi infoditur, quod ab eodem censoria nota perstringitur in parabola inutilis servi? Cur tandem non se producit in lucem Mundi, quandoquidem venerat, ut illum doctrina sua erudiret, exemplis alliceret, illum Verbo divino excitaret; illum miraculis urgeret, ut in se crederet, ac demum laboribus ipse suis illum converteret? Cur, verbo, tempus hoc, quod impendi poterat ad obeundum munus, & qualitatem, quam gerebat Salvatoris Mundi, cur inquam, hoc tempus teritur actibus, ex quibus nulla percipitur utilitas? quandoquidem nullos videmus vel conversos peccatores, vel populos illuminatos, vel alium quemlibet fructum ex hujus Messiæ adventu perceptum. Verum quot, & quantas veritates hoc silentium, & hæc Dei latentis abscondita vita nos docet? *Idem, sermone de vita abscondita Tomo quarto peculiarium argumentorum.*

Quænam erat occupatio Filii Dei in vita ejus abscondita.

Quænam, amabo vos, erat occupatio Filii Dei longo illo vitæ latentis intervallo? Offerebat se Patri suo tamquam victimam pro salute nostra; honorabat illum humiliationibus, atque exinanitionibus suis, profundisque submissionibus ad divinæ voluntatis arbitrium, & jugibus actibus præstantissimarum virtutum. Nihil quidem earum extrinsecus apparebat, sed non ideo minus acceptæ erant in oculis Dei, qui imas cordium latebras pervadit, & nos nonnisi inde dijudicat. Admirabilis lectio, quam æternum hoc Verbum hominibus tradit de eo modo, quo colendus est Deus iis virtutibus, quarum unus ipse pretium novit! Num dubitare possumus, quo minus tantum gloriæ pepererit patri suo latendo, atque in semet continendo fulgorem divinarum perfectionum suarum, quantum peperisset illum extrinsecus effundendo? & possumus ne nobis persuadere, si novisset ille aliam rationem majorem procurandi gloriam æterno Patri, ipsum hanc non fuisse amplexurum? & si credidisset se aliter agendo majus illi accessurum honoris incrementum, ipsum Urbes, oppida, atque Provincias lustraturum fuisse, peccatores conversurum, Gentibus Evangelii lucem allaturum, & mundum universum miraculis, atque prodigiis fuisse repleturum? Igitur aliter censuit; quia prorsus oppositam rationem secutus est. Inferendum est igitur ex hac agendi ratione, quæ toto cælo nostros sensus, & consilia superat, curam propriæ perfectionis nostræ præferendam esse curæ perfectionis alienæ, & gloriam, quæ cedit Deo ex vita hac secreta, & abscondita in oculis hominum, non esse minorem illa, quam eidem procuramus prædicantes ejus magnalia, divinasque perfectiones; & cum jussu illius, vel ex necessitate status, in quo nos ejus providentia constituit, ducemus vitam absconditam, & prorsus interiorem, non in minorem illius gloriam cessuram, quam si præclarissima quæque consilia, & facta præstantissima aggrederemur. *Idem.*

Haud quidem sine Mysterio est, quod Dei Filius qui tres duntaxat annos prædicaturus erat, in privatæ obscuræque vitæ silentio transegerit triginta, & in prædicatione, & conversione mortalium decimam duntaxat ejus temporis partem impenderit, quam in solitudine insumpsit. Quo facto ostendit longe majus temporis spatium a nobis esse transmittendum in humilitatis exercitatione, quam in nostris exterioribus officiis, quæ proximum respiciunt, ne aliis salvis faciendis intenti, nosmet ipsos perdamus. *P. a Ponte secunda parte meditationum de fide, meditatione de vita Salvatoris abscondita.*

Crescendum est in gratia, & virtutibus, quæ a Deo accepimus exercere possunt.

Quin ad examen vocemus quonam in sensu posset Salvator crescere sapientia, & gratia qui ex primo vitæ suæ momento omnes sapientiæ, scientiæque thesauros possideret, ut loquitur Sanctus Paulus, & qui quatenus Deus homo, infinita sanctitate sanctus erat; non vereor asserere, nos quocumque in statu simus, & quodcumque vitæ genus amplexi fuerimus, primam ac præcipuam curam nostram esse debere, ut singulis diebus non nihil progrediamur in via sanctitatis, crescamus gratia, & de virtute in virtutem procedamus. Verum ubi cogito, quam pauci hanc curam ingrediantur, & quænam sit hominum hac in re negligentia, quamvis hoc unum sit illud, quod in vita porro necessarium est; ita heu! tacitus mecum loquor, opus est, ut in scientiis nova semper invenire gloriemur, ut in artibus extremam operi imperfecto manum admovere admitamur; omnibusque in operibus, ubi prima cesserunt e sententia, non acquiescamus, nisi nosmet superare posterioribus contendamus; in ceteris denique immensa foveamus desideria, & ambitionem, quæ nullum sibi finem præscribit, & inexplebilem crescendi, & altius nosmet attollendi cupiditatem; ubi vero de virtute agitur, & de sanctitate, modico simus contenti, cum ob oculos habeamus ingens adeo stadium nostræ perfectioni propositum; exemplum Salvatoris, qui crescebat sapientia, & gratia, prout procedebat ætate; cum Deus non alios sanctitati nostræ fines constituat, quam suæ; & ea in Religione, quæ nobis tot, tantaque suppeditat adminicula majoris in dies sanctitatis acquirendæ; nonne hoc est negligere illud unicum negotium pro quo unice vitam agimus? *Auctor sermonum in omnia Ethica Christiana argumenta.*

Dei Filius in abscondita vita sua amare nos docet recessum & solitudinem.

Amor solitudinis, atque silentii duæ sunt virtutes, quarum Dei Filius nobis in abscondita vita præbet exemplum. Duplex solitudinis genus est, alterum cordis, quod exerceri potest inter conversationes, & mundi negotia per sanctam mentis collectionem, quæ efficit, ut nihil eorum, quæ extra nos sunt, nos afficiat: alterum genus est corporis, quæ nos reipsa secernit a conversatione, & adspectu mortalium, cujus tamen modicus effectus est, si ab altera sejungatur. Namque ut vetus quidam auctor ajebat, *quid prodest totius regionis silentium, si affectus fremant?* (Senec. Ep. 5. 6.) Utramque Salvator exercuit, ut illis in nobis desiderium accenderet. Videte illum in Nazareth, ubi privatam ducit vitam; vico uno contentus, domo male sarta, abjecto munere, quas operari non poterat conversiones per Verbi sui eloquentiam? Nihilominus tacet, ut nos silentium amare doceat, & non inde emergere, nisi cum Dei gloria id postulat, vel proximi salus, vel alia quævis necessitas inde nos evocet. Placeat tibi solum permanere tecum, ac intra cordis tui penetralia temet recipere; ne timeas

te ibi

te ibi temporis detrimentum facturum esse, neque ibi talenta tua effossurum. JESUS nullum perdidit fructum laborum suorum, quem sibi relaturum proposuerat, quamvis ad tricesimum usque ætatis annum in solitudine delituerit. *P. Novet in vita abscondita JESU; parte 1. Hominis Orationis.*

Verbum æternum nihil operatum est contra sapientiam suam redigens se ad statum infantiæ.

Sæculi sapientia, quæ omnia regit, & de omnibus judicat secundum placita sua audebit fortassis asserere, JESUM CHRISTUM aliquid fecisse non satis dignum sapientia, & magnitudine Majestatis hominis Dei, quoniam sese ad infantiæ statum redegit, & actiones edidit ætatis illius imbecillitati conformes: eodem ferme pacto quo si quis ætate provectior ad crepundia reverteretur, & incunabula; si balbutiret, cum posset verbum firmiter proferre, suosque sensus exprimere; si sese ad pueriles nugas demitteret, ac in omni vitæ ratione nihil nisi puerile saperet, non alio opus esset argumento ad probandum, virum hunc de mentis sanitate dejectum esse, & anticyram esse mittendum. Idcirco S. Paulus, qui suasor nobis est, ut pueri efficiamur, non aliud contendit, nisi ut revertamur ad simplicitatem, innocentiam, & parvitatem, quæ facile cælum ingredi potest. Quomodo ergo fieri potest ut ille, qui nos docuit se natum esse, antequam Abraham fieret, quamvis Sacer Textus fateatur, ipsum ex Sancti illius Patriarchæ semine originem duxisse; quomodo inquam fieri potest, ut adeo vetus persona, quæ viderat Mundi primordia, & quæ est ante omnia sæcula, redigere velit se ad eum statum, in quo omni prudentia carere videatur? Sed quam cæca est sæculi prudentia, ubi Dei secreta consilia scrutari velit? Ne revocemus ad trutinam rationes omnes, propter quas id agere voluit æterna Sapientia; ut respondeamus temerariis hisce Mundi sapientibus, dicere satis est, eamdem rationem, propter quam æternum Verbum natum est de Virgine desponsata viro, ut dæmoni absconderetur Incarnationis Mysterium, apposuisse tamquam velum aliquod Magnitudini, & Majestati personæ ipsius, infirmitates, & infantiæ parvitatem, ne Sathanas subodorari posset in JESU esse Dei Filium, quod sane sensisset ille, si hic aliter fuisset operatus. *Auctor anonymus.*

TRANSFIGURATIONIS MYSTERIUM.

MONITUM.

Lerique Concionatores qui de suggestu verba faciunt de Transfigurationis Mysterio, alii quidem ad morale argumentum confugiunt. alii agunt de Paradisi gloria, cujus hoc Mysterium vere imago est, & figura, nonnulli inhærent qualitati legislatoris, legique nova ad quam evulgandam Filius Dei venit, occasionem arripientes a voce cælitus demissa. Ipsum audite; *alii Sancti Petri Verbis immorantur, quæ in estasi pretulit:* Bonum est nos hic esse, *ut latius de gaudiis disserant, quæ gustant anima Sancta in Dei servitute; & alii tandem ad illa dilabuntur argumenta, quæ aliquam habere possunt similitudinem cum iis, quæ in glorioso hoc Mysterio acciderunt. Verum cum mens nobis sit de hoc ipso Mysterio funditus agendi, ad unum, eumdemque finem referemus omnes circumstantias, quæ illud concomitantur, ut naturales inde conclusiones eliciamus, quin ex aliis Mysteriis mutuemur, unde repleamus sermones, qui de hoc argumento possunt institui. Nam etiamsi hac Transfiguratio sit actio satis simplex, & de qua non adeo multa dici posse videantur; tamen rationes, propter quas Salvator hoc in statu suis apparuit Discipulis adeo jucundi spectaculi testibus, & alia circumstantia, quæ ibi diligentissime connotantur, locum prabent pluribus Christianis animadversionibus, & documentis ad salutem necessariis.*

PARAGRAPHUS PRIMUS.

Multiplex Sermonum hujus argumenti Structura.

1. X omnibus Mysteriis, quæ respiciunt Salvatorem passibilem, atque mortalem, hoc illud est, quod illi quidem majorem attulit gloriam, nobis autem consolationem, & quod aptissimum est ad excitandos mortales omnes ad illum sequendum, & mortem propter amorem ejus subeundam. Profecto Incarnati hujus Verbi humiliationes effecerant, ut ne ab illis quidem dignosceretur, pro quibus illas subire voluerat: Crux, & Passiones ejus Judæis quidem scandalum, Gentibus vero stultitia, quemadmodum testatur S. Paulus, visæ fuerant; & tandem legis ejusdem rigor, quæ hominum studiis adversabatur, quin illis conciliaret sectatores, eos potius absterrebat. Hæc tria illa sunt, quæ hominibus scandalum peperere; personæ illius humiliatio, passiones crucis, & severitas legis: Sed in Transfiguratione sua hæc aufert omnia scandali argumenta, in quæ inciderunt homines partim per ignorantiam, partim per superbiam. 1. Attollet humiliationes suas per gloriæ emanationem, quam ejus effudit divinitas super sanctam ipsius humanitatem, & Dei Filius ab Æterno Patre declaratur. 2. Tanta in luce loquitur de passione sua, & excessu, quem completurus erat in Jerusalem, ut in antecessum indigitaret gloriam, & beatitudinem, quæ illius erat merces futura. 3. Denique voce cælitus demissa declaratur supremus hominum Legislator, ne quis dubitet credere, & amplecti legem, quam ipsis nuntiavit: *Ipsum audite*. Hæc est sermonis hujus partitio.

Pars prima. Salvatoris Transfiguratio attollit humiliationes ejus, quæ prohibuerunt, ne a Judæis pro Messia, & ab Ethnicis pro Deo haberetur. Illi præstolabantur Regem, & Ducem, qui illos erueret de servitute, & qui ipsis hostes eorum subjiceret: Ethnici vero, qui hominum plausus, & gloriam aucupabantur, humiliationes ejus horrebant. Dei Filius illis hoc scandalum ablaturus hoc in Mysterio voluit ostendere Apostolis, quid esset, aliquem illis divinitatis suæ radium ostendens, ubi per hypotiposim describi potest, 1. Modus, quo peracta fuit Transfiguratio; videlicet permittendo, ut parvulus gloriæ radius, quo beatissima illius anima perfruebatur, in illius faciem transiliret, eamque sole fulgidiorem efficeret &c. 2. Latius institui potest sermo de Patris Æterni testimonio, qui illum dilectum sibi Filium declaravit sensibili voce de Cælo delapsa, testimonio quod procul dubio splendidum erat divinitatis ejus argumentum. 3. Stupor Apostolorum, præcipue vero S. Petri, qui tanta perculsus majestate extra se in estasim raptus & sui minime compos non aliam optabat mercedem, neque aliam beatitudinem, quam æternum hoc spectaculo perfrui. Hinc plures eximiæ elici possunt conclusiones, quæ deinceps occurrent; quarum præcipua esse debet, quantum cetera Mysteria, puta, Incarnatio, Nativitas, Circumcisio, vita abscondita &c. Salvatorem humiliavere, tantum illum exaltatum fuisse in Apostolorum conceptu a Transfiguratione per hujusmodi magnificam gloriam, ut loquitur S. Petrus.

Pars altera. Secundum illud quod labentibus annis magis lacessere, & mentes hominum avertere debebat tamquam id quod in Christiana Religione maxime mirum, & impenetrabile debebat videri, fuit crux, & mors hujus hominis Dei: *Judæis scandalum, Gentibus stultitia;* ubi Apostolus scandalum vocat, scandali objectum. Ut autem pro Deo haberetur crucifixus, & lenirentur poenæ, & cruces in ejusdem famulatu perferendæ, antequam declararet Apostolis se in cruce moriturum, ac subiturum tormenta, quorum par esset crudelitas, atque turpitudo; 1. In Transfiguratione sua illis aperuit exiguum gloriæ suæ radium, qui futurus erat præmium laborum suorum, ut illi inde arguerent, quanam gloria essent aliquando perfruituri. 2. Fidem eorum roborare voluit, & occupare mentes eorum contra scandalum, quod 1. ad Cor. 1.

illis mors ſua erat illatura, quemadmodum illis palam profeſſus eſt pridie, quam pateretur: *Omnes vos ſcandalum patiemini in iſta nocte.* (Matth. 26.) 3. Per hæc illos docere voluit gloriæ poſſeſſionem nonniſi per paſſiones adiri poſſe: ideoque hac de re cum Moyſe, & Elia colloquebatur: *Dicebant* enim *exceſſum ejus, quem completurus erat in Jeruſalem.* (Luc. 9.)

Pars tertia. Tertium ſupereſt, ex quo mortales non minorem ſcandali occaſionem arripiunt, quam ex humiliationibus, & paſſionibus JESU, & eſt Lex, quam in terris irrogavit, conſtituitque. Lex nova, quæ veteris cæremonias erat abrogatura: lex ſancta, quæ omnes homines ad altiſſimum perfectionis apicem erat perductura, omnia ſuccidens vitia, & docens virtutes Philoſophorum omnium diſciplinæ abſconditas. Ad auferendum igitur extremum hoc ſcandalum, quod homines accipere poterant, & quod plurimi reipſa acceperunt; in hoc glorioſo Transfigurationis ſpectaculo audita eſt de cælo demiſſa vox, qua lex iſta probata fuit, & declaratum eſt, latorem illius eſſe Dominum & ſupremum mortalium Legislatorem. *Ipſum audite.* Ubi oſtendi poteſt. 1. Scandalum, quod inde homines ſumpſerunt, adhuc vigere; quia Chriſtiani adhue impune hanc legem infringunt. 2. Legem hanc ſanctam eſſe, & ſanctificantem, quia ſola ratio acquirendæ ſanctitatis, & accedendi in partem gloriæ, cujus radium in Transfiguratione ſua nobis Salvator oſtendit, eſt ad unguem legis hujus præcepta ſervare. 3. Quantumvis ſevera ſit iſta lex, unctione gratiæ muleeri, ac miteſcere auxiliis, quæ Deus præſtat ex corde amplectentibus illam; ac tandem fidelitatem in eadem ſervanda adhibitam, in hac ipſa vita cæleſti conſolatione, & interiori gaudio rependi, quod eſt veluti bonorum patrimonium.

II. Pro Sermonis partitione tria hæc puncta poſſunt deſumi.

1. Rationes propter quas Salvator voluit transfigurari. Has jam explicuimus, & fuſius in quinto, ſextoque Paragrapho explanabuntur.

2. Modus, quo transfiguratus eſt, de quo deinceps ubertim loquemur.

3. Quomodo juxta exemplum illius noſmet transfigurare debemus, & quid ideo nobis faciendum ſit.

Triplici verbo rationes, modus, & fructus ex hoc Myſterio percipiendus. *Molinier argumentum hoc egregie pertractavit in ſermone pro Sabbato poſt primam Quadrageſimæ Dominicam.*

III. Rationes, quas afferunt Patres oſtenſuri quam maxime decuiſſe, ut Salvator per transfigurationem oſtenderet radium gloriæ ſuæ in Thabor ex triplici capite deſumuntur; videlicet ab ipſo JESU CHRISTO, ab Apoſtolis, & ab omnibus hominibus.

Primum vult JESUS CHRISTUS per gloriam, qua circum undique fulget, & lumen quo redimitus apparet probare ſuam divinitatem ſub noſtra mortalitate latentem, & rationes quas adfert, in dubium revocari non poſſunt. Secundo loco nobis innuere vult, ſi ille mortalis apparet, ac in ſtatu humilitatis, id fieri, quia vult, & jugi miraculo prohibet, ne beatiſſimæ animæ ſuæ gloria extrinſecus niteat. Tandem indicare vult, quænam futura ſit Majeſtas ipſius, cum in ſplendoribus ſupremæ potentiæ ſuæ veniet ad homines omnes judicandos; quandoquidem cum adhuc mortalis eſſet tanta gloriæ ſuæ luce perfuſus fulgebat.

Secundo rationes, quæ ad Apoſtolos pertinent, deſumuntur. 1. Ex eo quod Dei Filius vult illos in hoc Myſterio conſolari, eoſque confirmare poſtquam pluries collocutus fuerat cum iis de doloribus, & ignominia paſſionis ſuæ, ex qua nonnulli ſcandali occaſionem acceperant, cum ſibi perſuadere non poſſent futurum, ut Magiſter & Dominus ad ſtatum hunc redigeretur. 2. Ex eo, quod cum ſæpius illos admonuiſſet de perſecutionibus, ab illis pro ipſius cauſſa, & ejuſdem occaſione perferendis, æquum erat, ut illos roboraret, & illis immitteret ſublimem conceptum remunerationis, quam per haſce perſecutiones erant promerituri. 3. Æquiſſimum erat, ut gloria Thabor illis animos, ac fortitudinem ingereret mortem ſubeundi pro illo, qui vitam ſuam pro illis effuſurus erat in Calvario.

Tertio. Se etiam ad omnium hominum utilitatem transfigurat, ut doceat 1. Eos, quibus animus eſt, ac virtus ad virtutem exercendam, vel pro ejus amore ſuſtinendum, ſolidas voluptates, & conſolationes guſtare: *Bonum eſt nos hic eſſe.* 2. Nos confirmet in ſpe bonum alterius vitæ proponens nobis in perſona capitis noſtri gloria coruſcantis, quænam futura ſint membra ſecundum ſpiritum ejus viventia. *Ex Patre Texier in Myſterio Transfigurationis.*

IV. 1. In glorioſo hoc Transfigurationis Myſterio Salvator dedit apertiſſima ſuæ divinitatis argumenta videlicet per gloriam, quæ ex beatiſſima ejus anima emanabat in corpus, & quæ poſtquam per miraculum fuerat ſuſpenſa, oſtendebat ſe ab ipſo fonte diffluere propter ſuam unionem cum divinitate. Mox per ſupremam, quam ibi oſtendit potentiam evocans Moyſem de tumulo, eique vitam reſtituens, ut fieret oculatus gloriæ hujus teſtis: & Eliam arceſſens de loco, quo fuerat translatus, eumdem ob finem. Tertio loco præbens hoc pacto ſecundum communem Sanctorum Patrum ſenſum, ſpecimen lucis, & Majeſtatis, qua venturus eſt poſt finem ſæculorum, quatenus homo Deus, & ſupremus Judex omnium mortalium.

2. Hoc eodem in Myſterio præclariſſima recipit ſuæ divinitatis teſtimonia; primum quidem a Patre, qui illum fatetur dilectum ſibi Filium non adoptione quidem, ſed natura; ideoque ſibi æqualem in omnibus: ſecundo a Moyſe, & Elia, qui ſua præſentia declarant, legem veterem, quam alter quidem Dei nomine irrogavit, alter vero propugnavit, ſuſque confirmavit auctoritate, & fatentur JESUM CHRISTUM ſummum novæ Legis Auctorem, & Meſſiam toties per Prophetas promiſſum. Tertio addi poteſt illum in Apoſtolorum perſona recipere confeſſionem, ac teſtimonium hominum omnium, qui eorum opera illius legem, ac doctrinam recipient, eumque pro Deo ſuo, atque Salvatore adorabunt.

Haberi poteſt Transfiguratio tamquam Myſterium, & lectio, quam nobis tradit Dei Filius, & ex duplici hac re duo fieri puncta Sermonis. V.

1. Myſterium eſt, quod revelat, atque alia Religionis noſtræ Myſteria confirmat: ſaltem præcipua; Trinitatem, Incarnationem, Redemptionem hominum, mortem, & reſurrectionem Filii Dei, & beatam æternitatem; quod facile probare eſt per verba, & circumſtantias ab Evangeliſtis allatas, qui hoc nobis Myſterium exhibuere.

2. Lectio eſt, quam Dei Filius ſuo nobis proponit exemplo; quo pacto noſmet transfigurare debeamus per orationem; quomodo noſtræ prærogativæ, talenta, gloria noſtra nonniſi ad proximi ædificationem nobis ſunt manifeſtanda; & tandem, gaudia, magnalia, omnemque Mundi gloriam fluxa eſſe, nec diu permanſura, &c.

Pro Sermonis de hoc Myſterio argumento ad examen revocari poſſunt cauſſæ, quæ Filium Dei impulerunt, ut ſe Apoſtolis ſuis gloria redimitum, & luce coruſcantem oſtenderet. VI.

1. Primum ejuſdem conſilium fuit oſtendere illis radium hujus gloriæ, quam ſub mortalis corporis ſui integumento celabat, & illius, quam in regno ſuo præparabat illis, qui ſeſe ipſius cultui devoverent. Latius ſermo poteſt inſtitui de magnitudine hujus gloriæ, cujus radius exiguus ita allicere potuit Principem Apoſtolorum, ut vellet æternum ſibi ſuam in Thabor manſionem collocare; neque aliam laborum ſuorum mercedem cuperet, quam ſuaviſſimo hoc ſpectaculo perfrui.

2. Salvator illis crucis amorem ſtudebat ingerere, eoſque docere, Deum in hac quoque vita Sanctis, licet obiter, & veluti per transennam guſtandas præbere alterius vitæ delicias, & gaudia. Quod non abludit ab eo, quod Sancti Doctores ſæpius animadverterunt, vitam Diſcipulorum Salvatoris vere crucem eſſe, ſed crucem, quam cæleſtes conſolationes, & ſpirituales deliciæ ſuavem, & jucundam efficiunt.

3. Tertium ejus conſilium fuit, confirmare Apoſtolos in fide, ac ſpe æternæ felicitatis, quam ſæpe illis pollicitus fuerat, ne labores, & perſecutiones ab illis ſuſtinendæ eos deterrerent.

Hoc in Myſterio fides noſtra nanciſcitur quodammodo evidentiam, ſpes noſtra certitudinem, & noſtra erga Deum caritas ſuam perfectionem. VII.

1. Fides nanciſcitur ibi evidentiam, quatenus fidei patitur natura; quia hæc nunquam carere poteſt aliqua caligine, ſive conſideremus objectum fidei, videlicet ea, quæ videmus in Thabor, ſive ſpectemus modum, quo nobis apparent, qui omnino ſenſibilis eſt, fit enim per auditum, & viſum.

2. Si fides hoc in Myſterio magnam invenit evidentiam; ſpes mihi videtur non minorem invenire certitudinem; quippe in glorioſo hoc facto ſpei noſtræ objecta nanciſcimur. Reſurrectionem mortuorum in Moyſe e mortuis excitato; gloriam eſſentialem, atque accidentalem in JESU CHRISTO luce inſolita coruſcante: illius regnum, & hæreditatem filiis Dei promiſſam: quoniam adoptio noſtra verbis illis innuitur: *Hic eſt filius meus dilectus.* Denique in Moyſe, & Elia Sanctorum Societatem videmus. En quid ſperemus; & Dei Filius, qui nobis tanta hæc bona promiſit, nobis pignora præbet & arrhas in Transfiguratione ſua, rem ita futuram qualem oſtendit.

3. Noſtra erga Deum caritas admirabile inde recipit incrementum; cum Pater æternus nobis oſtenderit ibi omnes Filii ſui perfectiones, & Filius ſui amoris exceſſum erga nos, de quo cum Moyſe, & Elia colloquitur. *Hæc eſt partitio Patris De lingendes.*

Satis non erat, Salvatorem Deum ſimul, & hominem eſſe; debebat præterea certa nobis indicia præbere, ex quibus ipſius divinitatem, atque humanitatem poſſemus cognoſcere. Itaque poſtquam vidimus illum quatenus hominem ferre omnia famis, aliarumque miſeriarum incommoda, quibus homo eſt obno- VIII.

xus

tius operæ pretium erat, ut mox appareret cum luce, & Majestate Dei; quod adimpletum est in Transfigurationis Mysterio, de quo tres animadversiones, vel potius quæstiones habere possumus, ex quibus elici possunt conclusiones, quæ totidem sunt veluti Ethicæ Christianæ principia.

Prima est, cur Salvator, qui Deus simul erat, & homo toto mortalis vitæ suæ curriculo, nunquam ea in luce visus fuerit, quam ostendit in sua Transfiguratione? Et ratio est secundum S. Pauli sententiam, (1. Ad Cor. 2.) quia Judæi si illum Dominum, & Regem gloriæ cognovissent, nunquam eum cruci suffixissent. Salvator igitur miraculum operatur, ut divinitatis suæ fulgori offundat caliginem. Hinc percipienda nobis est necessitas, in qua sumus, quatenus Christiani. 1. Celandi ea, quibus præsertim inclarescimus. 2. Non erubescendi, si tales videamur, quales sumus. 3. Alacriter quærendi passiones, & contumelias.

Altera, est, cur in ipsa Transfiguratione cum Moyse, & Elia de Passione sua colloquatur.

Tertia denique cur S. Petrus redarguatur eo quod voluerit permanere in Thabor, videlicet in loco Transfigurationis. Circa quas patet aditus pluribus animadversionibus, quæ copiam suppeditare possunt satis prolixo sermoni. *Hæc est partitio Abbatis de Monmorel in sermone hujus argumenti.*

IX. Dei Filius ostendit in hoc Mysterio 1. finem, propter quem creati sumus, ostentans Apostolis suis radium ejus gloriæ, quæ nobis in cælo præparata est in præmium laborum nostrorum.

2. Viam, qua ad hanc gloriam pervenitur, videlicet passiones; quandoquidem cum Moyse, & Elia colloquitur de iis, quæ sibi Jerosolymæ subeundæ erant, ut ipse etiam sibi gloriam compararet.

3. Ostendit, cui debemus hoc bonum, quandoquidem ipse illud nobis promeruit.

X. 1. Idem Filius Dei nobis ostendere voluit, quanti stet gloria, & quo pretio nobis sit comparanda; nam eodem tempore quo gloriosus in sua Transfiguratione coruscat, loquitur de passionibus quasi docturus gloriam hoc tantum pretio comparari.

2. Pretium hoc, quo emenda est, quanto minus sit ea re, quam nobis pollicitus est, gloria videlicet, secundum illud Apostoli: (Ad Rom. 8.) *Non sunt condigna passiones ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis.*

XI. Dei Filius, qui est Prædestinatorum prototypus hoc in Mysterio nobis ostendit, nos antequam illi similes simus in gloria, nos eidem in passionibus similes esse debere.

XII. Qualitates Legislatoris, Redemptoris, Glorificatoris tres sunt tituli, quos Prophetæ, Evangelium, & Ecclesia in Filio Dei recognoscunt, sed qui nobis in Transfigurationis Mysterio declarantur, confirmantur, probantur.

1. Qualitas Legislatoris illi in hoc Mysterio tribuitur, & his verbis exprimitur: (Matth. 17.) *Hic est filius meus dilectus, ipsum audite.* Quibus verbis confert illi auctoritatem, & potestatem tradendi doctrinam prorsus cælestem, novasque leges irrogandi: Unde sequitur illi obtemperandum esse; namque per hoc constituit illum Doctorem, atque Magistrum omnium gentium, Legislatorem, & Judicem ad puniendum, & remunerandum. Quod de illo Isaias Propheta portendit: (Isaiæ 33.) *Dominus Legifer noster, Dominus Rex noster.* Ad cujus dignitatis munia obeunda possidet scientiam, atque sapientiam tali in gradu, ut eum nihil ignorare permittat. Sed illi obtemperandum est, quatenus tali. Leges illius ab erroribus immunes sunt, & ab injustitia; ejusque consilia sunt cum eminenti sanctitate conjuncta.

2. In hoc eodem Mysterio declaratur hominum Redemptor, quoniam in ipsius cum Moyse, & Elia colloquio, sermo fuit de mediis ab ipso suscipiendis ad redimendos illos; videlicet de passionibus, & morte ipsius. (Matth. 17.) *Loquebantur de excessu quem completurus erat in Jerusalem.*

3. Ipse etiam in eodem Mysterio se nostrum probat Glorificatorem per lucem, atque fulgorem, quem emanare sinit ab anima in faciem suam, tamquam specimen aliquod gloriæ, quam præparat, atque promittit illis, qui fideliter leges suas observaverint, & secuti fuerint exempla &c.

PARAGRAPHUS ALTER.

Fontes, unde hauriri possit copia ad exornandas propositas Sermonum structuras, & Auctores, qui hoc argumentum pertractant.

(Sancti Patres.) SANCTUS CHRISOSTOMUS in caput 17. Matthæi loquitur de Transfigurationis Mysterio; omnes illius excurrit circumstantias, & præclaras habet animadversiones.

Sanctus Basilius Seleuciensis orationem habet, videlicet quadragesimam, in qua postquam prætulit lucem, quæ a facie, & vestibus Salvatoris emanabat, splendoribus solis, fusius verba facit de extasi S. Petri, & de Majestate cum qua Dei Filius extremi judicii die apparebit.

S. Ephrem tomo 3. prolixam habet, & præclaram hujus argumenti Orationem.

S. Joannes Damascenus fusius loquitur de hoc Mysterio, in oratione ad id potissimum elaborata.

S. Leo *serm. de Transfigurat.* ex quo Ecclesia deprompsit lectiones Officii festo hoc, & Dominica secunda Quadragesimæ recitandas.

Venerabilis Beda tomo 7. habet homiliam, in qua recenset caussas hujus Transfigurationis, & ostendit quid intelligendum sit per fulgentia Salvatoris indumenta, & Moysem, & Eliam, qui illius testes fuere &c.

Sanctus Bernardus *serm. 4. de Ascensione*, de Transfiguratione per transennam; & data occasione verba facit.

S. Bonaventura *serm. 4. Dominica 2. Quadrag.* ubi post allatas hujus manifestationis Divinæ gloriæ caussas mystice Mysterium hoc interpretatur.

S. Innocentius Papa III. sermone in Evangelium proponit, & solvit plures quæstiones de hac Salvatoris Transfiguratione.

Petrus Tyrreus de Christi gloriosis apparitionibus. (Ascetici aliique.)

Petrus Blesensis tractatum habet, ubi de hoc Mysterio verba facit.

A Ponte parte Meditationum de fide tertia, meditatione 21. ubi proponit sex, totidem punctis consideranda.

P. Novet Meditat. pro Feria quinta post Dominicam XXIII, post Pentecosten; ubi ostendit JESUM CHRISTUM in suæ Transfigurationis gloria de Passionis suæ excessu loquentem.

Idem in Meditat. II. Dominicæ in Quadragesima funditus hoc Mysterium pertractat.

P. Nepveu tomo 3. Christianarum Considerationum sermonem habet de Transfigurationis Mysterio.

Quicumque meditationes elucubrati sunt in dies anni festos, & Dominicas hoc Mysterium non prætermiserunt. De hoc plures etiam egerunt Theologi, & bibliorum Interpretes; en illos, quibus Concionatores potissimum uti possunt.

S. Thomas *parte 3. quæst. 45.*

Alexander Alensis in summa Theologiæ *part. 3. quæst. 1.*

Suarez Tomo de Mysteriis quæst. 45. ubi pluribus articulis tractat ea, quæ ad hoc pertinent Mysterium.

Salmeron *Tome 6. tract. 33. & seq.*

Sylveira. *Tom. 4. Comment. in Evang.*

Barradius *lib. 10. cap. 28.*

Cornelius a Lapide *Comment. in Matth. c. 17.*

Molinier sermone pro secunda Quadragesimæ Dominica. (Concionatores nuperi.)

Pater Delingendes sermone pro eadem die.

Pater Texier sermonibus de Mysteriis vitæ Domini nostri. Serm. 6.

Pater Duneau sermone pro Mysterio Transfigurationis.

Auctor sermonum in omnia Ethicæ Christianæ argumenta, in Tomo de Mysteriis.

Promentieres unum habet in hanc festivitatem.

Maimbourg in primo tomo Quadragesimæ.

Pater Faber concione 3. *in Dominica secunda Quadragesimæ.*

PARAGRAPHUS III.

Loci, Figuræ, exempla, & Biblicæ applicationes ad hoc argumentum.

Filius meus es tu, ego hodie genui te. Psalm. 2.

Vere tu es Deus absconditus, Deus Israel Salvator. Isaiæ 35.

Ego qui loquebar, ecce adsum. Isaiæ 52.

Tu es Christus Filius Dei vivi. Matth. 16.

Data est mihi omnis potestas in cælo, & in terra. Matth. cap. ultimo.

Post dies sex assumit JESUS Petrum, & Jacobum, & Joannem fratrem ejus, & ducit illos in montem excelsum seorsum, & transfiguratus est ante eos. Matth. 17.

Resplenduit facies ejus sicut Sol; vestimenta autem ejus facta sunt alba sicut nix. Ibidem.

Ecce apparuerunt illis Moyses, & Elias cum eo loquentes. Ibidem.

Respondens autem Petrus dixit ad JESUM: Domine bonum est nos hic esse: faciamus hic tria Tabernacula, tibi unum, & Moysi unum, & Eliæ unum. Ibidem.

Adhuc eo loquente, ecce nubes lucida obumbravit eos. Ibidem.

Et ecce vox de nube, dicens, hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui: ipsum audite. Ibidem.

Audientes discipuli ceciderunt in faciem suam, & timuerunt valde. Ibidem.

Levantes autem oculos, neminem viderunt, nisi solum JESUM. Ibidem.

Descendentibus illis de monte præcepit eis JESUS di-

cons; nemini dixeritis visionem, donec Filius hominis a mortuis resurgat. Ibidem.

Petrus ait JESU, bonum est nos hic esse: non enim sciebat quid diceret. Marc. 9.

Factu est, dum oraret JESUS, species vultus ejus altera; & vestitus ejus albus, & refulgens. Luc. 9.

Et ecce duo viri loquebantur cum illo visi in Majestate, & dicebant excessum ejus, quem completurus erat in Jerusalem. Ibidem.

Petrus, & qui cum illo erant, gravati erant somno, & evigilantes viderunt majestatem ejus. Ibidem.

Hæc est vita æterna, ut cognoscant te Deum verum, & quem misisti JESUM CHRISTUM. Joann. 17.

Si ego testimonium perhibeo de me ipso, testimonium meum verum est. Alius est qui testimonium perhibet de me. Joann. 8.

Testimonium perhibet de me qui misit me Pater, Ibidem.

Pater clarifica Filium tuum, ut Filius tuus clarificet te. Joann. 17.

Vidimus gloriam ejus, gloriam quasi unigeniti a Patre, plenum gratia & veritatis. Joann. 1.

Cum sit splendor gloriæ, & figura substantiæ ejus, portansque omnia verbo virtutis suæ. Ad Hebræos.

Qui reformabit corpus humilitatis nostræ, configuratum corpori claritatis suæ. Ad Philipp. 3.

Non doctas fabulas secuti, notam fecimus vobis Domini nostri JESU CHRISTI virtutem, & præsentiam: sed speculatores facti illius magnitudinis. Accipiens enim a Deo Patre gloriam, & honorem voce delapsa ad eum hujusmodi a magnifica gloria, hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacui, ipsum audite. 2. Petri cap. 1.

Hanc vocem nos audivimus de cælo allatam, cum essemus cum ipso in monte sancto. Ibidem.

Nos vero omnes revelata facie gloriam Domini speculantes in eamdem imaginem transformamur. 2. Ad Corinth. cap. 3.

Quam dilecta tabernacula tua, Domine virtutum! concupiscit, & deficit anima mea in atria Domini. Psalm. 83.

Figura, & Exempla ex veteri, novoque Testamento desumpta.

Transfiguratio Moysis, figura Transfigurationis Christi Domini. Exodi 34.

LEgimus in Exodo Moysem postquam quadraginta dies, totidemque noctes stetisset in monte Sinai, ubi Legis tabulas accepit, illinc descendisse cum facie radiis coruscante, quin id ille cognosceret. *Ignorabat, quod cornuta esset facies sua ex consortio sermonis Domini.* Radii isti in illius fronte effulgebant luce adeo corusca, & hominum oculos perstringente, ut Israelitæ prope ad illum non auderent accedere, ita ut caput suum obnubere debuerit, cum ad illos loqueretur. Si igitur Moyses eo quod paucos dies cum Domino fuerat conversatus, tanta in luce refulsit, ut oculi in ipsum intendi non possent, quin ea luce perstringerentur, mirum erit, si qui lucem inhabitat inaccessibilem, ac plenitudinem divinitatis, ut Apostolus inquit, Solis instar renideat. Plura, eaque non contemnenda intercedunt discrimina inter illius, & Moysis transfigurationem; præcipuum vero illud est, ut Moysis fulgor tantum Israelitis terrorem incuteret, ut in illum oculos intendere non valerent. *Ita ut non possent intendere Filii Israel in faciem Moysis propter gloriam vultus ejus.* (2. Ad Cor. 3.) Quæ res stuporem ciere non debet, quippe timoris legem evulgaverat. Salvator vero legem amoris ferebat; ideoque licuit Discipulis ejus gloriam ipsius contemplari; & ipse roboravit oculos illorum, ne cæcutirent. Hunc igitur per otium contemplati sunt, quo spectaculo ita illecti fuerunt, ut Sanctus Petrus concupierit in loco tot deliciis affluenti mansionem suam constituere. *Domine bonum est nos hic esse.*

Alia apparitio eidem Moysi facta, figura imperfecta apparitionis quæ in Thabor contigit.

Visio hæc in Thabor peracta aliquam habere videtur similitudinem cum illa, quam habuit idem Moyses, olim cum abactis in desertum ovibus versus montem Horeb, qui alio nomine Sinai vocatur, Deus, ut ostenderet se in solitudine plerumque hominibus manifestare, apparuit illi, quem futurum elegerat populi sui liberatorem, in hujus montis jugo in speciem ignis ardentis in rubo incombusto. Visio hæc Moysem perculsit, & eo consilio, quod ipsa suadebat natura, ascendit in montem futurus testis hujus prodigii. Sed animadvertite hic quoque discrimen inter hoc spectaculum, quo tunc Moyses gavisus est, & illud, cujus fuit testis in Thabor cum Elia, ac tribus Apostolis. Illic Deus in flamma ignis apparuit; hic Dei Filius luce coruscans visus fuit. Illic Deus, & Moyses collocuti sunt de Israelitici populi liberatione; hic sermo fuit de redemptione Mundi per Mysterium Passionis, & mortis Hominis Dei peragenda. Illic Moyses virgam accepit velut instrumentum, cujus ope per infinita portenta liberandus erat populus de Ægypti servitute; hic sermo est de cruce infirmo quidem instrumento, sed electo ad ostendendam vim, atque virtutem Dei potentis, mundum liberantis a duro jugo servitutis Principis tenebrarum: Deus autem voluit Moysem utriusque participem esse manifestationis gloriæ suæ, ut primus Legislator locum cederet secundo, utpote qui laturus erat legem populo Christiano perfectiorem.

Filius Dei in hoc mysterio declaratur auctor novæ Legis.

Transfigurationis Mysterium habendum est tamquam finis Legis antiquæ, & novæ principium; quoniam novus legislator apparet, cujus Moyses nonnisi figura fuit, & Propheta: nam ex S. Joannis Damasceni sententia hoc prædixerat Moyses: *Prophetam de gente tua, & de fratribus tuis, sicut me, suscitabit tibi Dominus Deus tuus; ipsum audies.* (Deuter. 18.) Hæc autem veritas adimpleta fuit in JESU CHRISTO in Thabor, cum declaratus fuit ab Æterno Patre hominum legislator: *Ipsum audite.* Hodie, Pater idem, inquit, JESUS CHRISTUS colitur tamquam auctor utriusque Testamenti; hic ille est, de quo Moyses his loquitur verbis; ecce illum, quem prædixeram vobis aliquando venturum. Caput est populi recentis, non secus ac eram ego ævo meo; sed ille toto Cælo major est me, quia ego pendeo ab illo, & illius figura tantummodo sum.

S. Petrus in Epistola secunda fideliter narrat ea, quæ viderat, & audierat in Monte die Transfigurationis Domini, & vult sibi fidem haberi tamquam testi oculato. Fuimus, ait ille, spectatores magnitudinis, & magnificentiæ gloriæ ipsius, & de Cælo vocem audivimus dicentem: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui; ipsum audite.

Quomodo dedit Deus primam Moysi legem in monte, Salvator suam in alio monte tradit.

Adduxit Deus Moysem in montem excelsum, ubi antiquam voluit legem irrogare, & ipse etiam Dei Filius in alium excelsum montem suos attollit Apostolos, ubi vult illis ostendere gloriam, quæ merces est observantiæ legis. Eminens gloria locum sublimem requirit, & lex sublimis sublimes animas petit, quæ in actibus suis, non naturæ motum sequuntur, sed gratiæ; quæ non repunt in terrestri via, sed quæ se attollunt per actus respondentes legi, quam profitentur, & gloriæ, quam sperant.

Applicationes aliquorum Scripturæ locorum huic argumento.

Per orationem & communionem transfiguramur.

M*Utaberis in virum alium.* 1. Reg. cap. 10. Transfigurationis Mysterium imago est ejus mutationis, quæ in hac ipsa vita spiritualiter accidit in animabus, & nonnunquam sensibiliter etiam in corpore per orationem, sanctamque communionem. Quippe in oratione adimpletur, quod olim dictum fuit Saul: *Mutaberis in virum alium.* Cum inter Prophetas versaberis, & cum illis divinas recines laudes, in alium virum mutaberis. Novum tibi spiritum, cor novum, alia consilia, alias cogitationes, alia lumina puriora, & diviniora tradam tibi. Hoc signum dedit Deus Ananiæ mutationis S. Pauli. Ne metuas, ait, illum domi tuæ convenire; non est amplius leo, agnus est: *Ecce enim orat.* (Act. 9.) Hoc signum est mutationis ejus; alius prorsus est a se, quia orationi vacat, & divinarum rerum meditationi. Non igitur amplius est homo vitiosus, & nequam; vel talis non erit diu. Ejus cum Deo consuetudo sensim immittet illi studia laude digniora, vitam Christiano digniorem, verbo, illum perfecte transformabit. Quod si vis hæc inest Orationi, quæ tandem erit Communionis rite peractæ, in qua sæpe Deus communicat amicis suis gratias insolitas, & delicias adeo puras, ut in ipsum quoque corpus resiliant, quod luce videtur circumfusum, & in aera sublatum, quasi jam particeps factum esset beatitudinis corporum gloriosorum. Hoc pluribus Sanctis contigit. Sed quin hæc præstolemur non ita vulgaria beneficia; opus est ut communio nostra sit quædam transfiguratio, quæ nos in JESUM CHRISTUM transformet, quæ mortem prævertat efficiens in nobis per mortificationem, quod efficiet mors per separationem animæ a corpore, cum omnia creata ab oculis nostris evanescent, & unice sub illis JESUM CHRISTUM nobis relinquent. *Ex Meditationibus P. Nouet in Evangelium Dominica secunda in Quadragesima.*

Quid significat albedo indumentorum J. C. in transfiguratione. Marc. 9.

Vestimenta ejus facta sunt splendentia, & candida sicut nix, qualia fullo non potest super terram candida facere. Lux hæc nitens, qua Salvator micabat, resilit in ejus indumenta, quæ facta sunt nive candidiora, & habentia quidquid lucis accedere potest, ut Sanctus Marcus ait, ad exprimendum candorem prorsus divinum, atque admirabile præ iis omnibus, quæ in hoc genere ars, & natura valeant adniti: sed quid mirum si fulgens hic candor de Cælo profectus nihil simile, aut æquale invenit in terra, & si, cum illud produxerit Deus ipse, id neque productionibus suis natura, neque opificiis suis ars valeat imitari? Tale est glorificati corporis lumen, quod non solum pellucida pervadit corpora veluti crystallum, sed etiam crassiora, cujusmodi erat tunica, qua Salvator erat amictus. Ita illa septem gradibus superat, Isaias ait, Solis claritatem, neque mirum est, si splendore vincens hoc sydus, illud effectibus quoque, & virtute vincit. Sed ad ostendendum, quod hæc gloria debet aliquando a capite in membra emanare, & a Dei Filio in

fide-

Luc. 9.

fideles ejusdem famulos ; *Moyses, & Elias visi sunt in majestate*, inquit Evangelista.

Si cogitaverimus gloriā nobis promissam & quam expectamus, non metuemus vitæ hujus labores.

Gravati erant somno, & evigilantes viderunt Majestatem ejus. Luc. 9. Tres discipuli somno capti erant, dum Domini sui transfiguratio peragebatur ; sed experrecti summa affecti sunt lætitia illius gloriam, & majestatem intuiti. Ita Christiani, si evigilaverit cor nostrum per magni hujus Mysterii considerationem, quod hodie nobis proponit Ecclesia, contemplantes in facie hac transfigurata magnitudinem gloriæ, quæ nobis in Cælo parata est, non metuemus crucem subire, ac sustinere omnes labores, qui ad illam acquirendam sunt necessarii. Remunerationis adspectus efficiet, ut labor nobis suavis videatur ; & timor certaminis evanescet spe coronæ adeo insignis. Non ne videmus S. Petrum e somno excitatum, & aperientem oculos fulgentibus radiis ita efferri gaudio, ut oblitus se adhuc in terris versari, exclamet, quasi jam Cæli deliciis perfrueretur : *Bonum est nos hic esse.* Cupit ibi in æternum figere mansionem suam, & nunquam inde pedem efferre. Et quamvis addat Evangelista, ipsum ignorasse, quid diceret ; neque enim cogitabat, Mundum hunc exilium esse nostrum, & vitam hanc viam esse, non autem itineris terminum ; si nihilominus secundum sensum, quem ciebat in illo, intuitus exigui radii lucis hujus per raptum, extasimque suam exprimebat ejusdem præstantiam, pretium, suavitatem, atque verbis utebatur, quæ ostendebant, in mundo nihil inveniri secundum. Quod si Apostolus qui nonnisi obiter gustaverat hanc ineffabilem dulcedinem, eadem quodammodo inebriatus erat, & lætitia exultabat, quam dulcis, & jucunda erit perfecta possessio boni summi, quæ in ipso fonte, ac plenitudine sua gustabitur ? Quæ igitur difficultas, qui labor deterrere nos potest dum tantam perquirimus felicitatem ?

Salvatoris Transfiguratio esse debet prototypus nostræ.

Resplenduit facies ejus sicut Sol. Matth. 17. Opus est, ut Salvatoris Transfiguratio sit nostræ prototypus ; Lux nostrarum virtutum, bonarumque actionum imitari debet lucem Solis semper fulgentis, & nullam unquam in se patientis ecclypsim ; quamvis oculis nostris eadem aliquando laborare videatur. Opera nostra jugiter lucere debent coram Deo, quantumvis coram hominibus non luceant. Habemus terrenas intentiones, vel cogitationes, quæ prohibent ne Solis Justitiæ lumine irradiemur ; *Abjiciamus opera tenebrarum & induamur arma lucis*, ut Apostolus inquit. Verum non sufficit interiorem animæ nostræ partem lucidam esse, opus est etiam, ut pars exterior, cujus figura sunt vestimenta, luceant per modestiam, ut proximus noster ædificetur : *Vestimenta ejus facta sunt alba sicut nix.* Oportet, ut cum virtute præditis, probisque viris consuescamus ; *& apparuerunt illis Moyses, & Elias cum eo loquentes*, & ut noster sermo circa ea, quæ sancta sunt, versetur. Quicumque hoc modo transfiguratus erit, merebitur vocari dilectus Dei Filius. *Hic est Filius meus dilectus* ; non quidem per naturam, sed per adoptionem, quoniam conformis erit imagini illius, qui objectum est deliciarum Patris.

Ad Rom. 13.

Matth. 17.

Ibidem.

... servanda, ... transfigurationem ad exemplum Filii Dei.

Assumpsit JESUS Petrum, & Jacobum, & Joannem &c. assumpsit. Nemo transire potest a tenebris peccati ad lumen gratiæ, nisi Deus illum evocet, ac ad se trahat. Per gratiam prævenientem vocamur, & trahimur ; sed vocatio hæc sine consensu nostro non operatur. Sequamur opus est vocantem, & eo pergamus, quo vocamur. Scite animadvertunt Interpretes per electos Apostolos Petrum, Jacobum, Joannem, tres innui status, qui Mundum componunt, satis naturaliter connotari : Sæcularem, Ecclesiasticum, & Regularem ; quia mortales omnes vocat, & offert singulis salutis adminicula : *Duxit illos.* Hæc agendi ratio nobis designat gratiam cooperantem, & actualem Dei concursum, sine quo nil boni facere possumus, quod Cælum mereatur : *In Montem excelsum*, quia nosmet elevare debemus, & ascendere ituri in Cælum ; atque uti loquitur Propheta, disponere debemus gradus, & ascensiones in corde nostro, ut de virtute in virtutem procedamus. *Seorsum*, & clam, cum divini luminis radii recipi nequeant in mundanarum societatum tumultu. Temporis intervalla identidem eligenda sunt, ut sæcularium negotiorum impedimenta fugiamus, ut de Cælestibus cogitemus. Hæc vitæ ratio, hæc media optanda sunt, ut nosmet transfiguremus.

Matth. 17.

Ecce vox de nube dicens ; hic est Filius meus dilectus. Æternus Pater tribus tantum vicibus in novo Testamento protulit vocem suam, ita ut audiretur ; idque semper contigit, ut commendaret illis amorem, & imitationem Filii sui. Primum hoc accidit secus Jordanem, cum Cæli aperti sunt, & Spiritu Sancto sub Columbæ specie descendente super JESUM CHRISTUM, clara voce protulit hæc verba : *Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui ; ipsum audite* : hoc est, huic debetis credere, cum loquitur vobis ; huic debetis sequi, cum fortius vobis exemplis loquitur : *ipsum audite.* Hæc eadem vox iterum insonuit in Thabor, & eadem protulit ; quasi Pater Æternus timuisset, ut eorum obliti fuissent Apostoli, vel

Matth. 13.

illa non essent assecuti. Tertio Pater æternus vocem emisit suam in Jerusalem tunc, cum Gentiles aliquot testari fuissent desiderium videndi JESUM CHRISTUM ; ille se ad Patrem suum convertit, rogaturus, ut clarificaret gloriam suam, illam Filii sui clarificans ; tunc enim de Cælo audita fuit vox dicens : & *Clarificavi, & iterum clarificabo.* Joann. 12.

Hoc Mysterio applicatur promissio Dei olim facta Moysi futurum ut illi omne bonum ostenderet, ostendens obiter Filii gloriam suam. Exod. 33.

Ostende mihi gloriam tuam ; ego ostendam tibi omne bonum. Exod. 33. Hic, secundum præclaram S. Augustini animadversionem, adimpleta fuit promissio, quam olim fecit Moysi, ab eo petenti, ut sibi ostenderet gloriam suam. Ostendam tibi omne bonum, respondit illi Deus. Scitis autem Deum illi in humana forma apparuisse, ostendendo non quidem os, sed humeros suos, & tunc solum cum transibat. *Cum transibit gloria mea.* En igitur, S. Augustinus, ait admirabilem Prophetiam : *Hæc itaque magna prophetia est* ; quæ in Thabor fuit adimpleta, cum Moyses ibi vidit glorificatam J. C. humanitatem, *in transitu* ; eodem tempore, quo loquebatur de Passione sua, qui mysticus ille transitus est, de quo loquitur Evangelium, cum ait : *Sciens, quia venit hora ejus, ut transeat de hoc mundo ad Patrem.* Cum venisset hora, qua JESUS de mundo transiturus erat ad Patrem : en argumentum, de quo Moyses, & Elias colloquebantur ; & hæc omnia simul collecta bonum omne vocantur : *Ostendam omne bonum tibi* ; non partem solum, sed omne, sed totum : finem & medium ad illud perveniendi ; finem quidem in luce, quæ efficit, ut humanitas glorificata refulgeat ; medium vero in transitu Passionis suæ, quæ fuit conversationis argumentum. Joann. 13.

PARAGRAPHUS IV.

Loci, & sententiæ Sanctorum Patrum hujus argumenti.

Ut per carnem divinitas foris illuxit, sic & caro illuminata de divinitate radiavit. Aug. vel alius Auctor de mirabil. script. 10.

In eo quod Dominus paucos secum detulit ad intuendam gloriam transfigurationis, per paucos ostendit esse eos, qui Cælestem gloriam adepturi sunt. Ambrof. in cap. 9. Lucæ.

Fulgor ipse, & majestas divinitatis, quæ etiam in humana facie relucebant, ex primo ad se venientes trahere poterat adspectu. Hieron. serm. 5. in Matth.

Filius Dei auditu, conspectu quoque monstratur. Hilarius.

Christus toto corpore tamquam sol suis radiis resplenduit gloria suæ Divinitatis. S. Ephrem orat. de Transfiguratione.

In Transfiguratione quid aliud, quam resurrectionis gloria nuntiatur? Greg. lib. 32. Moral. cap. 7.

In hac Transfiguratione illud principaliter agebatur, ut de cordibus discipulorum crucis scandalum tolleretur, nec conturbaret eorum fidem voluntaria humilitas passionis, quibus revelata esset abscondita excellentia dignitatis. S. Leo serm. de Transfigurat. *Moyses & Elias, lex scilicet, & Propheta apparuerunt cum Domino loquentes, ut verissime in illa quinque virorum præsentia completur quod dictum est, in duobus, vel tribus testibus stat omne verbum.* Idem ibidem.

Quem sub velamine mysteriorum præcedentia signa promiserant, manifestum, atque perspicuum præsentis gloriæ splendor ostendit. Idem.

His Sacramentorum revelationibus Petrus incitatus, mundana spernens, & terrena fastidiens in æternorum desiderium quodam mentis rapiebatur excessu, unde & ait, Domine, bonum est nos hic esse. Idem.

Vestimenta sua ostendit alba instar lucis, quia ex toto corpore ejus gloria suæ divinitatis scaturiebat. Ephrem orat. de Transfiguratione.

Quoniam multa de morte, & passione sua, & de cæde discipulorum locutus est CHRISTUS, & aspera quam plurima illis injunxit, gloriam suam in præsenti vita, quantam capere possunt, illis vult ostendere, ne posthac doleant. Chrysostomus.

PARAGRAPHUS V.

Quid ex Theologia hauriri possit hoc in Argumento.

Quid sit Salvatoris Transfiguratio.

Quid Salvatoris Transfigurationem vocamus? Hoc nomine appellamus quemdam Divini hujus hominis statum, qui permanens ipse in natura sua, extrinsecus prorsus alius apparet ; status per quem gloria, quæ suapte natura transilire debebat ab anima in corpus illius, prohibita, sese effundit non solum in faciem ejus, quæ fit sole nitidior, verum etiam in vestimenta, quæ fiunt nive candidiora ; status per quem Salvator, postquam visus fuerat infirmus, omnibus paupertatis miseriis obnoxius, & peccati specie circumdatus, videri incipit, qualis est ; aufert ab humanitate sua velum, quo tegebatur, & præteritas humiliationes obliterans relinquit formam servi, quam sumpserit, ut induat Dei formam sibi ingenitam.

Quomodo facta fuerit hæc transfiguratio.

Transfiguratio, quæ facta est in corpore Salvatoris, reliquit illum in eadem natura, eademque substantia, quam habebat antequam transfiguraretur; sed dedit illi solum lumen, claritatem, fulgorem, & gloriam, quam non habebat, vel quæ miraculose in eo erat suspensa; novum illi afflans decorem; verbo mutans accidentia, quin substantiam attingeret, vel aliquid in illius essentia mutaret. Ubi magnum adnotare possumus discrimen inter Transfigurationis, atque Transubstantiationis mysterium, quod peragitur in Eucharistia; nam in Eucharistia quidem panis substantia in veram JESU CHRISTI carnem convertitur, & panis accidentia sine ulla mutatione perseverant: hic autem e contra corporis accidentia prorsus mutantur; substantia vero persistit immutata. Ibi transmutatio fit in essentia, & natura; hic in figura duntaxat: *Transfiguratus est*. Ita ut hæc Transfiguratio non sit aliud quam mutatio formæ passibilis corporis Filii Dei, quam habuit vitæ suæ mortalis spatio, in formam impassibilem gloriosam status vitæ suæ immortalis, quæ illi debebatur post resurrectionem suam: nam secundum plurimorum Doctorum sententiam, corpus illius brevi illo temporis intervallo in Monte Thabor apparuit in eadem gloria, quam nunc in Cælo possidet, æternumque possidebit.

Transfiguratio facta simul est per miraculum, & cessationem miraculi.

Cum anima JESU CHRISTI eodem articulo temporis, quo esse cœpit, Deum videre incepit; complectebitur, & continebat in se lumen gloriæ, quod natura sua sese debebat effundere in corpus, nisi per voluntariam suspensionem, caritas sua cohibuisset illud, ut redderet corpus ipsum aptum ad perferendum, & ad nobis acquirendam per passiones suas gloriam, qua sponte se ipsum privabat. Sed in Transfiguratione, caritas eadem, quæ lumen intrinsecus retinebat, permisit, ut prodiret extrinsecus, & in ejus facie non solum, verum etiam vestimentis coruscaret. Itaque fulgor hic, qui ejus faciem totumque corpus fulgidum reddidit, accidit simul & per miraculi cessationem, & per recens miraculum; quandoquidem secundum legem communem corpus cum anima gloriosa conjunctum debet esse gloriosum, atque ut docet S. Thomas, lumen non est miraculosum, sed naturale in corpore glorificato. Hinc sequitur, quod lumen quod effectus est gloriæ corporis, miraculose retentum fuerit in anima JESU CHRISTI post ejus creationem; & cum sese effudit extrinsecus, tunc cessasse miraculum: sed opus fuisse alterius miraculi: videlicet caritatis suæ, quæ voluit in persona sua nobis ostendere gloriam, ad quam vocamur, ut excitemur ad operandum eamdem nobismet comparaturi.

Rationes propter quas æquum erat ut Dei Filius se ipsum transfiguraret.

S. Thomas de hoc Mysterio verba faciens probat æquum fuisse, ut J. C. sese transfiguraret, quia efficaciter propter finem agi nequit, nisi finis hic cognoscatur; cumque finis, ad quem tendebant Apostoli non aliud esset, quam æternæ vitæ præmium, quod homines indipisci nequeunt nisi per merita Sanguinis Domini, æquissimum erat, Sanctus hic doctor ait, ut Apostoli, qui sequi debebant JESUM CHRISTUM, & se conformare vitæ, & morti illius, ut ad gloriosum hunc finem pervenirent, finis hujus aliquam cognitionem haberent. Hoc adimpletum est in Mysterio Transfigurationis JESU CHRISTI, in quo ostendit illis splendorem, & claritatem gloriæ suæ, ut illos excitaret ad fortiter dimicandum, & patienter sustinendas pœnas omnes, per quas illius possessio acquirenda est; nam juxta doctrinam Apostoli, debent similes fieri eidem in passionibus, antequam fiant in gloria.

Salvator numquam majora præbuit suæ divinitatis specimina quam in Transfiguratione.

Quamvis Mundi Salvator multifariam probaverit suam divinitatem per miracula a se patrata, per missionem Spiritus Sancti, quemadmodum pollicitus fuerat, per mortuorum resurrectionem, ceteraque mirabilia naturæ vires superantia: nihilominus divinitas ejus magis eluxit, quam in ipsius Transfiguratione, secundum ipsa Æterni Patris Verba: *Hic est Filius meus dilectus*. Ita ut adorabilis iste Salvator dicere possit, quod de ipso legimus apud S. Joannem. *Testimonium perhibet de me, qui misit me Pater*. Hinc sequitur, cum amoris, quo aliquem prosequimur, fundamentum non aliud sit, nisi pretium, in quo illius personam habemus; & pretium hoc emanet a cognitione perfectionum illius, a nobis maximi faciendum, & summa caritate diligendum hunc hominem Deum, qui quatenus talis possidet omnes excogitabiles perfectiones, & consequenter omnes perfecti amoris illecebras. Pater Æternus in hoc Mysterio seipsum præbet hujus amoris prototypum, declarans hunc esse dilectum sibi Filium, in quo bene complacet sibi; *Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui*. Illum vocat Filium suum modo singulari, & incommunicabili, & ita nobis declarat, hunc sibi parem esse in omni genere perfectionum, quæ infinite illum amabilem reddunt.

Joann. 8.

Hoc in Mysterio Dei Filius constituitur legislator, Dominus & Doctor hominum.

Per ea, quæ deinceps legimus verba, & quæ in eodem Mysterio dicta fuerunt: *Ipsum audite*: Pater Æternus tribuit illi, quem Filium suum vocat, auctoritatem, & potestatem docendi Mysteria sua, novasque leges ferendi. Primum dat illi Magistri qualitatem, ut est apud S. Matthæum: vos non alium habetis magistrum, nisi JESUM CHRISTUM: omnes habet consummatissimi Doctoris partes, quoniam in supremo gradu possidet scientiam, atque sapientiam. In illo *sunt omnes thesauri sapientiæ, & scientiæ absconditi*. Secundo Pater Æternus illum constituit Legislatorem; quatenus tali ergo nos dicto audientes esse debemus: *Ipsum audite*. Leges ejus ab errore sunt immunes; consilia ejus conjuncta sunt cum incomparabili sapientia, & Sanctitate; quod prophetabat David per hæc verba. Pater Æternus constituit me Regem in Sion, ut annuntiem leges, & præcepta ejus.

Ad Coloss. 2.

Cur Salvator elegerit SS. Petrum, Jacobum & Joannem testes transfigurationis suæ.

JESUS CHRISTUS assumpsit secum Petrum, S. inquit Joannes Damascenus, quia futurus erat Pastor universalis Ecclesiæ, & confessus fuerat Salvatoris divinitatem secundum lumina, quæ ab Æterno Patre acceperat. S. Jacobum assumpsit, quia primus Apostolorum per Martyrii cruciatus traducendus erat. Denique S. Joannem elegit, ut præstantissimum hoc Theologiæ organum magna illa recineret verba: *In principio erat Verbum*, propter quæ tonitrui Filius fuit nuncupatus.

Joann. 1.

Ut in altera vita in anima simul, & corpore transfiguremur, exemplo Filii Dei gloriam hanc debemus acquirere per humiliationes atque passiones.

Gloria quæ nobis in Cælo promittitur cum animæ, tum corporis, sita est in Transfiguratione, ut Scriptura, ac Theologia docent: *Cum apparuerit, similes ei erimus*, dilectus inquit Apostolus. Corporis gloria transfigurabit corpus attollens illud a conditione ipsius passibili, & corruptibili ad statum, quo simile fiet ei corpori impassibili, & glorificato JESU CHRISTI: *Reformabit corpus humilitatis nostræ configuratum corpori claritatis suæ*, S. Paulus inquit: sed quia JESUS CHRISTUS, qui prototypus est Prædestinatorum omnium duplicem habet statum, alterum quidem humilitatis, passionis, & laboris in hac vita mortali, alterum vero gloriæ, & Majestatis in vita gloriosa, & immortali, quam hodie possidet, necesse est, ut qui anhelant ad conformitatem secundi status gloriæ, antea conformentur imagini prioris, qui humiliationis status fuit: cum enim oportuerit, ut, qui natura sua Dei Filius erat, ingrederetur ad gloriam, per primum qui humiliationis & crucis status est, perveniret ad alterum; quis non arguet filiis quoque adoptionis eadem premenda esse vestigia, si ad terminum eumdem cupiunt pervenire? Patet hujus veritatis ratio, nisi proprius amor, qui nos palpat, nostram mentem excæcaret.

Joann. 3.
Ad Philipp. 3.

In hoc præsertim Mysterio Salvator suam probavit Divinitatem.

Salvator, qui nobis in adeo glorioso statu in Thabor apparet, ille est, qui natus est in stabulo, expositus frigoris inclementiæ, & incommodis paupertatis: ille, qui dicit, se ab infantia non secus ac alios Adæ filios natum esse ad laborem, atque dolorem. Ille Deus est, & homo simul, comprehensor quoad animam & viator quoad corpus; sed hactenus visus fuerat viator; at in suæ Transfigurationis Mysterio ostendit extra se fontem gloriæ suæ, nam quæ extrinsecus nitet non aliud est, nisi interioris emanatio. Nondum apparuerat nisi tamquam homo merus, & si miracula, quæ operabatur, divinum aliquid præferebant, non erant tamen certissima divinitatis ejusdem argumenta, quandoquidem Prophetæ similia patraverant; sed hic manifesta tribuit divinitatis suæ documenta per admirabilem hanc Transfigurationem, in qua facies ejus Sole fulgidior coruscat. Sancti ipsi Patres certissimum divinitatis Dei argumentum deprehendunt; immo nonnulli asserunt, Apostolos vidisse, & agnovisse illum ex lumine gloriæ propter peculiarem unionem lumini hujus, ex corpore illius emanantis cum divinitate, non ita quidem absoluta, & per seipsam considerata; sed cum Sancta JESU CHRISTI humanitate conjuncta. Quamobrem S. Hilarius dicit, JESUM auditu, & visu se Dei Filium probasse: *Filius Dei auditu, conspectuque monstratur*. Saltem æterni Patris testimonium accedens ad exteriorem hanc luminis claritatem, & Majestatem, in qua Salvator apparuit, indubium efficit divinitatis ejusdem argumentum: *Hic est Filius meus*; dicens enim hunc esse Filium suum innuit illum esse splendorem gloriæ suæ, characterem, viventemque figuram substantiæ suæ, Verbum suum, per quod creavit cælum, & terram, verbo, Filium suum sibi rebus in omnibus æqualem, ideoque Deum, & Dominum universorum.

Salvator in transfiguratione non ostendit divinam essentiam suam Apostolis, sed ostendit solum a se Deum esse.

Non tamen inde arguendum est ea in occasione Dei Filium palam ostendisse tribus Discipulis suis suam divinitatem eo modo quo ostendit, & manifestat illam Beatis in cælo, quorum intellectus elevatus est, & suffultus lumine gloriæ: est enim Theologorum omnium sententia supremum hoc Ens, & intime abhorrens ab iis omnibus, quæ materiam sapiunt, esse non posse quovis modo per oculis corporis. Hinc Tertullianus, Sanctus Chrysostomus & S. Leo eo modo loquuntur, ut oppositum innuere videantur, credendum est, illos non aliud dicere voluisse, nisi Dei Filium ea in occasione detegere voluisse Apostolis suis exteriorem sui corporis gloriam, quæ illis divinitatis suæ cognitionem ingereret; quia hæc specimen erat tantum illius, & inde conjicere poterant, quænam esset pulcritudo, gloria, & majestas illius, qui aliquod illius vestigium per humanitatis suæ velum intermitescere permittebat.

Quære-

Cur Moyses & Elias huic interfuerint Transfigurationi.

Quærere posset quispiam, cur Moyses, & Elias huic interfuerint Transfigurationi, potiusquam alii Sancti Prophetæ, vel Patriarchæ. Quæstioni huic Sancti Patres respondent, Moysem fuisse Legis antiquæ legislatorem, & Eliam Prophetarum præstantissimum, eosque huic interfuisse spectaculo, ut testimonium perhiberent, cum ita cessaret Lex, & Prophetæ omnes complerentur, se locum præbere illi, quem alter quidem promiserat; alii vero prænunciaverant.

PARAGRAPHUS VI.

Delecta ex Asceticis, nuperisque Concionatoribus loci hujus argumenta.

Narratio eorum quæ contigerunt in Transfigurationis Mysterio.

DEI Filius seorsim assumpsit tres dilectos discipulos suos Petrum, Jacobum, & Joannem, cumque illos secum adduxisset in montis excelsi jugum, recessit paulisper ab eis, aliquantulum oravit, & in Orationis fervore coram illis transfiguratus est. Divinitatis suæ fulgor, & beatæ animæ suæ gloria palam in illius corpore illuxerunt per aliquot radios, profectos a lumine illo admirabili, quod hactenus in suo fonte celaverat. Facies ejus repente mutata solis instar refulsit: vestimenta quoque facta sunt nive candidiora, & splendida albedine micantia, quam fullonis ars imitari non potest. In statu adeo glorioso solus esse noluit. Hinc Moyses præcipuus ejus in antiqua lege Minister; inde Elias Prophetarum omnium zelo cumulatissimus, adstiterunt illi, duo testes fideles uterque probatissimæ sanctitatis viri, probatæque apud Judæos famæ, ideoque tales, ut neque tutiores, neque integriores possent desiderari. Divini homines isti cum JESU colloquebantur de crudeli, ac turpi morte, quam ipse palam Jerosolymæ subiturus erat, & quæ omnibus vitæ ejusdem laboribus cumulum erat additura. Verum est, ubi hoc miraculum accidit, Discipulos alto sopore obrutos fuisse, ut non possent perfrui spectaculo adeo jucundo, neque adeo salutari colloquio proficere. Sed Salvator e somno illos excitavit, & evigilantes se in illius gloria viderunt. Agnoverunt etiam duos illos lateribus ejus adstantes, sive cælesti lumine afflati, seu illorum [illegible] vel exteriori aliquo signo edocti. Uterque veluti sydera lucebant, & quamvis de tristi Salvatoris passione colloquerentur, argumentum adeo moestum non prohibebat, quominus Apostoli lætitia cumularentur, & veluti præ gaudio viderentur estatici. *P. Bernardinus de Montreuil in vita JESU CHRISTI part. 3.*

Quid dixerit S. Petrus ad jucundi hujus spectaculi intuitum.

Petrus cujus amor erga Magistrum, Dominumque suum semper liber erat, ac fervens, questubus abstinere non potuit, cum vidit Moysem, & Eliam jamjam evanescentes. Heu, Domine, exclamat, quam bonum est nos hic esse? Vin, ut hic mansionem nostram statuamus? Nullibi melius nobis esse potest. Ponemus hic tria tabernacula, tibi unum, alterum Moysi, tertium Eliæ. Ita loquebatur, ignorabat quippe quid diceret: si enim scivisset, nequaquam beatitudinem suam collocasset in contemplandis in gloria corporis JESU CHRISTI Transfigurati levibus quibusdam adumbrationibus pulchritudinis increatæ, cujus perspicua, æternaque visio veram illius beatitudinem erat effectura. Sed mirum esse non debet inopinatum, vehementemque impetum gaudii adjunctum terrori, quem improvisa visio parit, rationem illius nonnihilum perturbasse; eodem ferme pacto quo lumen solis acutissimum etiam oculorum aciem perstringit. *Idem.*

In solitudine & procul a Mundi tumultu Deus suã detegit gloriam.

Locus in quo Salvator Transfiguratus est, semotus fuit, & aptus precibus habendis; ut inde constaret, Deum nequaquam detegere gloriam suam palam, neque in tumultu mundi, sed in secessu, cum maxime expediti sumus terrenis affectibus, & ad sublimiorem perfectionem evecti. Ita Moysi, & Eliæ contigit videre Deum non in urbibus, & oppidis, sed in semotis, desertisque montibus; adeo verum est summæ utilitatis esse amare recessum, & solitudinem, & terrena omnia contemnere dicendo cum David: *Quis dabit mihi pennas ut columbæ, & volabo, & requiescam;* ut ibi extra Mundi commercium inveniam suavissimam requiem in ipsa cum Deo consuetudine. Conemur, animæ sanctæ, nos supra nosmetipsos attollere; & nos ita a mundo recedere, ut cor nostrum sit tamquam deserta solitudo, & mons excelsus ad rerum divinarum contemplationem, ut sibi complaceat Deus nos invisens, ac in se ardenti caritate transformans. *P. a Ponte in hujus Mysterii Transformatione.*

Psalm. 54.

Primæ causæ & [illegible] Transfiguratus est.

Primum Salvatoris sese ostendentis Apostolis suis amictum gloria, & lumine coruscantem consilium fuit, ut illis ostenderet hujus gloriæ radium, quam sub mortalis sui corporis integumento celabat, & illius, quam in regno suo præparabat illis, qui sese ejusdem cultui devoverent. Excitare quoque illos cupiebat ad crucem ferendam, ac docendum, Deum nonnunquam in hoc etiam Mundo, licet obiter, gustandas præbere vitæ alterius suavitates, & gaudia. Hoc pacto vita eorum, qui JESUM CHRISTUM sequuntur, vere quidem crux est, sed crux quam cælestes consolationes, & deliciæ Spiritus jucundam efficiunt juxta illud, quod ipse testatus est: *jugum meum suave est, & onus meum leve.* Post hæc dubitabimus ne recenseri in Domini adeo liberalis familia, cum sciamus nos eodem aliquando perfruituros esse in ejus gloria, & fortasse illum in præsenti quoque vita effecturum, ut in antecessum cælestium voluptatum sensum prægustemus? *Idem.*

Salvator privavit se gloria corpori suo debita per amorem nostri, ut hoc Mysterio docemur.

Consideremus paulisper modum, quo Salvator transfiguratus est. Hoc accidit permittendo, ut animæ suæ gloria, quam semper celaverat, enitesceret, & in corpus illius sese effunderet. Statim ac illa refulsit, factus est Solis instar coruscans; & Evangelista Sole nitidior dixisset, si quid in mundo fulgidius extitisset, cui illum posset comparare. Sed infinitas agamus divino huic Salvatori gratias, quod per amorem nostri hactenus privaverit corpus suum gloria illi debita: hodierna die illi reddit, quod æquum est, sinens illud jure suo frui, quamvis ad tempus duntaxat, ut possit deinde nostræ salutis opus perficere. Poterasne, Salvator mi, majorem mihi amorem testari, quam privans sacrum corpus tuum gloria adeo justa, magna, & legitima, hunc duntaxat in finem, ut pro me illum in cruce sacrificares? Cur nequeo omnibus Mundi voluptatibus, & gaudiis abrenuntiare propter amorem tui! quam præclaram aliquando in gloriæ sede mercedem nanciscerer! *Idem.*

De Moyse & Elia, qui apparuerunt in Thabor cum Filio Dei.

Sancti Prophetæ Moyses, & Elias visi sunt in Thabor amicti gloria, & majestate, seu quod gloria eorum nonnihil conferret ad commendandam Salvatoris gloriam, quem Redemptorem suum erant testaturi; seu ut ostenderent Sanctos aliquando futuros esse participes gloriæ, & beatitudinis Magistri, & Domini sui, quemadmodum in præsentiarum sunt ejusdem laborum, atque opprobriorum consortes. Quis dicendo assequi posset quonam gaudio cumulati fuerunt, cum oculis suis usurparunt illum, quem tot ante sæcula conspicere cupierunt? Quo illum adoraverunt obsequio, tamquam Deum suum, & quas actiones gratiarum illi tamquam Salvatori suo obtulerunt? Gratum eorum animum amoremque erga JESUM admirati, ne obliviscamur excitare in nobis affectiones easdem, easdemque virtutes exercere. *Idem.*

Argumentum collocutionis eorum cum JESU. Eccli. 23.

Sancti Prophetæ loquebantur, ait Evangelista, *de excessu, quem illo completurus erat in Jerusalem.* Hoc est de passione, quam subiturus erat in Calvario, qui fuit passionum ejus theatrum. Hominum Salvator! cujusmodi sermonem habes in tanta lætitia? Quæ ratio esse potest inter passionem, & gloriam tuam? *Musica in luctu Importuna narratio;* num luctus in lætitiæ occasione opportunus? Sed quid hoc rei sit assequor; suavissima tua modulamina sunt colloquia de morte tua; amor enim, quo nos prosequeris efficit, ut jucundum sit tibi de gravissimis cruciatibus loqui, & facto hoc nos doces, ne unum quidem vitæ tuæ momentum caruisse doloris alicujus mixtione, & vitæ hujus gaudia, quæ gustanda præbes aliquando fidelibus servis, non prodesse nisi ad eos præparandos passionibus; vel sicut ille qui amat ardenter, libenter loquitur de sui amoris objecto: ita quia nil vehementius amas quam crucem, nihil tibi antiquius est, quam loqui de illa, cui quam primum ob amorem nostri es suffigendus. *Idem.*

In ea S. Petri verba: bonum est nos hic esse.

Consideremus quæso quanta sit Beatorum in Cælo lætitia, quandoquidem S. Petrus, eo quod obiter viderat corpus Filii Dei glorificatum, tanto repletus fuit gaudio, ut nunquam a Thabor recedere voluisset. Desiderium, quo flagrabat per otium perfruendi spectaculo adeo jucundo, fecit, ut cum prope esset, ut Moyses, & Elias evanescerent, sese obtulerit ad Tabernacula instruenda illos detenturus, tunc de se ipso, aliisque duobus Apostolis sociis suis nil cogitans, quasi non essent amplius de hoc Mundo. Ita magnitudo, pulcritudo, & cælestium rerum dulcedo oblivionem terrenarum inducit. O Deus! *Quam magna multitudo dulcedinis tuæ, Domine, quam abscondisti timentibus te!* Quandoquidem levis prægustatio hujus felicitatis, & unicus gloriæ tuæ radius, quem detegis Apostolo tuo, potest illi contemptum immittere eorum, quæ in terris sunt maxima. *Idem.*

Psalm. 30.

Dum oraret Salvator Transfiguratus est. Et ipsi per orationem in alios homines possumus transformari.

Narrat S. Lucas, cum Salvator esset in monte cum discipulis suis, statim orationi vacasse, ut nos doceret, in orationis exercitatione insigniora recipi beneficia, & hominem repente per quamdam metamorphosim transformari per terrenæ vitæ mutationem in cælestem, & de humano agendi modo in aliud prorsus spiritale, atque divinum. Et sane per orationem anima emendata supra se ipsam elevatur; in ea facies evadit fulgida per splendorem veritatum, quas illi detegit Deus, & per nitorem virtutum, quas illi communicat. In ea summi boni caritas efficit, ut ardentia in cælum ejaculetur suspiria; in ea vestes, quæ illius sunt opera per intentionum puritatem albescunt; in ea denique ita transformatur in Deum, ut non sit amplius nisi unus, & idem spiritus cum illo. *Idem.*

Testimonium quod [illegible]

Æternus Pater, & Spiritus Sanctus ea in occasione

Imæ Trinitatis Personæ probabant Salvatoris divinitatem.

honorem deferre voluerunt Salvatori Mundi, ejusque probare ministerium, quemadmodum antea fecerant in ejusdem baptismate, secus Jordanem. Apparuit Spiritus Sanctus per nubem, quæ imago erat donorum, luminum, & gratiarum, quas effusurus erat velut imbrem super terram. Pater æternus simul voluit cognoscendum tradere Filium suum per vocem quæ ex ima prodiit nube, & palam ejus divinitatem aperuit. Ita adimpletum est quod Sanctus Joannes inquit, tres esse, qui JESU CHRISTO perhibent in cælo testimonium, videlicet Patrem, Verbum, & Spiritum Sanctum, & tres hos unam eamdemque essentiam habere, quemadmodum habita ratione divinitatis JESU CHRISTI, unum habent consilium, & unum testimonium. *Idem.*

Humilitas, quam ea in occasione Salvator prætulit.
Matth. 17.

Quod autem dixit Dei Filius tribus discipulis, qui testes fuerant facti, quod in monte Thabor acciderat, ostendit quanto amore humilitatem, & quanto odio prosequeretur ostentationem. *Nemini dixeritis visionem, quam vidistis, donec filius hominis a mortuis resurgat.* Celare cupiebat gloriam suam, ne hæc obstaret passioni, & morti suæ. Gloriam suam proditurus, quærit præruptum, desertumque montem, & paucos testes secus; eisque etiam silentium indicit; sed contumeliosam subiturus mortem, de qua colloquebatur cum voluptate eodem tempore, quo gloriam suam ostendebat, celeberrimum eligit locum, montem omnium oculis patentem, ut humilitate adeo rara nostram confundat superbiam, & excitet nos ad patientiam per opera perfectissimæ caritatis. *Idem.*

Apostoli somno indulgebant, cum Salvator transfigurabatur.

Videte quousque humana procedat infirmitas! Eodem tempore, quo Salvator orationi vacat, quo vigilat, & se transfigurat, Apostoli, quos elegit testes futuros gloriæ suæ in aurem stertunt utramque. Videntur illi quidem primum cum illo orare incepisse, sed videntes illum in precibus fundendis perseverare, tædio affectos somno indulsisse. Hoc nobis ostendit, quantum intersit discriminis inter ferventium, tepidarumque animarum orationem; primarum enim oratio, Sapiens ait, in fine quidem melior est, quam in principio, quoniam desinit in beata transfiguratione, cum oratio aliarum quamvis bene inceperit, relaxatur, & ad interiorem transfigurationem non pervenit. *Idem.*

Dei Filius in transfiguratione loquitur de passione & morte sua.

En aliquid mirum! Salvator præparat se, ut ostendat discipulis suis, se vere Deum esse, & loquitur de cruciatibus, quos passurus est, ac de turpi sua morte. Omnis Majestas, & gloria Dei Patris sui illum expectat in Thabor, & ipse loquitur de Calvario: vix pervenit ad locum triumphi; vix Deus illum circumdat omnibus gloriæ suæ radiis; vix illum Filium suum declarat, *Hic est Filius meus*: cum Moyses, & Elias, qui aderant, loquuntur de turpi supplicio, quo in Jerusalem afficiendus est. Facies ejus cælesti refulget lumine; & illi verba faciunt de crudelibus spinis, quæ caput illius confodient: *Dicebant excessum ejus, quem completurus erat in Jerusalem. Ex Sermonum Specimine.*

Salvator in hoc Mysterio significat suum patiendi desiderium, & cur.

Desiderium, quo flagrabat Dei Filius patiendi, liquido innotescit ex suæ Transfigurationis Mysterio, ubi amantibus se, & crucifixis propter amorem suum ostendere voluit radium gloriæ, quam præparat illis. Nam post dies octo, ante quos discipulis suis declaraverat regiam crucis viam illam esse, per quam incedendum erat, & ipsum pro suis eos tantum habiturum, qui post ipsum crucem bajularent; ardens cupiditate quam primum eidem suffigendi, Transfiguratus est coram illis, ut eos eorum dilataret visione gloriæ suæ, & præberet illis gustanda in antecessum bona, quæ in cruce abscondita sunt. Si corruptibilis caro tanti fulgoris est capax, quænam erit animæ gloria, quæ vixit in terris in jugi divinæ caritatis exercitatione? *Liber cui titulus: Passiones Domini nostri.*

Salvator in hoc Mysterio nonnisi ad eruditionem nostram.

Hactenus, Domine, in adorabili corpore tuo non nisi infirmitates, humiliationes, & passiones visæ sunt; sed modo nihil nisi splendor, & lumen; & cor meum exultat gaudio videns illud in gloria, quæ ab ipso Incarnationis tuæ momento debebatur illi, tamquam corpori Unigeniti Dei. Sed quodnam, Domine, inter utrumque hunc statum discrimen! Nitor hic momentaneus est, & humiliationes tuæ ad extremum usque vitæ tuæ spatium perseverant. Has prætefers coram mortalibus omnibus, & gloria tua non alios habet testes nisi tres fidelissimos discipulos tuos. Nihil, vel fere nihil loqueris de gloria tua inter passiones, atque humiliationes tuas, & in brevi hoc gloriæ tuæ momento nonnisi de tuis passionibus loqueris; quasi metueres, ut vel uno momento tibi ex animo exciderent. Denique vetas ne tres isti discipuli, alios certiores faciant de effusione hac gloriæ, quæ ab anima tua gloriosa manavit in carnem suam semper patientem. Facile est, mi Salvator, hinc intelligere, te in ipsa tua gloria gloriam tuam non quærere, sed Ecclesiæ tuæ consolationem. Roborare vis in cordibus nostris fidem tuæ divinitatis, & auferre scandalum crucis tuæ ex anima infirmorum Discipulorum per nitorem hunc absconditæ majestatis tuæ, & per testimonium Legis, & Prophetarum. Cies spem nostram ostendens in te, tamquam in capite nostro, emanationem immensi ponderis gloriæ, quod præparatum est fidelibus membris tuis, & in antecessum nobis aperiens, quid erit Dei Filius in cælo, cum adimpleti fuerint in illo effectus omnes adoptionis suæ. Nostram quoque incendere vis caritatem, ostendens nobis, qua te tandiu teipsum orbaveris pro salute nostra, quam vim tibimetipsi intuleris, divino statui tuo, gloriæ tuæ, ut aptum efficeres adorabile corpus tuum ad hoc, ut pati posset, & fieri victima pro peccatis nostris in cruce. *Liber, cui titulus: Christianæ preces in omnia Domini Nostri Mysteria.*

Abrenunciare gloriæ corporis sui, docet nos abrenunciare in omnibus, quæ adversantur Dei consiliis de nobis.

Si JESUS CHRISTUS sibi vim intulit, & abdicavit se jure, & studio æquissimo habendi in hac vita corpus gloriosum, & immortale, ut posset adimplere voluntatem Patris sui, & salutem nostram operari: quam æquum est, ut & ipsi nuntium mittamus iis omnibus, quæ adversantur in nobis consiliis Dei, & gloriæ ipsius, saluti, & perfectioni nostræ? Parvulus hic gloriæ radius fastidium nobis creare debet vitæ præsentis, & in nobis ciere memoriam, non esse nos Filios Dei propter hæc terrena bona; sed ut jugiter ad beatam vitam anhelemus, & ad illam per Evangelicam viam contendamus. *Idem.*

Pater æternus hoc in Mysterio dedit Ecclesiæ Filium suum pro Magistro, quem audire, & sequi debemus.

Pater æternus dare dignatus est dilectum filium suum Ecclesiæ Magistrum coram Moyse, Elia, & Apostolis, nobisque significare hunc audiendum esse etiam in Lege, in Prophetis, atque Pastoribus; quoniam ipse modo supereminenti est lex nostra, Propheta noster, Apostolus, & summus Pastor animarum nostrarum. Hic igitur audiendus est nobis; nam hoc unicum illud præceptum est, quod nobis proposuit Deus erga ipsum, & cetera ad hoc rediguntur; & quicumque loquitur nobis aliter ab eo, & deducit nos per viam oppositam illi, quam nobis indigitavit vita, & verbo seductor est, & minime audiendus. Qui vivebant ipso in terris prædicante, debebant haurire ab ore illius verba vitæ æternæ, ac se attentos præbere omnibus circumstantiis vitæ, quæ tota pro illis erat. Modo vero eumdem amorem, & gustum habere debet Christianus divini Verbi sui, quod habemus in Evangelio, quod apud nos obtinet locum visibilis præsentiæ ipsius, & quod nos de muneribus nostris erudit, & docet, quid nobis faciendum sit, ut simus æternum beati. *Idem.*

J. C. orans Transfiguratur.

JESUS CHRISTUS dum orationi vacat Transfiguratur, ut doceat nos diligere Orationem tamquam præcipuum transfigurandi medium, ut ita dicam, cor nostrum, immutando quidquid est terrenæ, & corruptæ affectionis in affectus sanctos, & cælestes JESU CHRISTI prototypi nostri. Instaurandi sumus in amore, & praxi orationis, & meditationis legis Dei. *Idem.*

Adspectus & cogitatio Salvatoris Transfigurati debet excitare nostram spem aliquando perfruendi gloria illius.

Una ex rationibus, quæ Mundi Salvatorem compulerunt, ut se transfiguraret coram tribus Apostolis suis fuit, ut illos ad patientiam animaret spe gloriæ, quam illis destinabat in cælo, & cujus radium nobis aperuit per emanationem, quæ facta est beatæ illius animæ in corpus adhuc mortale. Profecto si JESUS CHRISTUS fuit objectum spei nostræ, & amoris nostri in exilio, certissime objectum erit nostræ felicitatis in cælo, quod patria nostra est. Spes hæc nos roborat, & recreat, S. Augustinus ait, in vitæ hujus tentationibus, in contradictionibus hominum, & in tanta corrupti sæculi nequitia, in qua omnes veri fideles servi Dei tot patent tribulationibus: *In hoc duramus, in hoc perseveramus in tanta malignitate hujus sæculi.* En nostra consolatio, & nostrum robur, donec experientia nostra res ipsa fiat. Quis hoc sperare audebit, nisi veritas eadem, quæ id pollicita est, certissima esset cautio suæ promissionis? *Auctor recens.*

Iidem Discipuli qui concomitati sunt Salvatorem in Thabor, in Calvarium quoque illum comitari debebant.

Voluit JESUS CHRISTUS, ut iidem discipuli qui illum comitaturi erant in montem Olivarum, comitarentur etiam in Thabor, & essent gloriæ ipsius testes, quemadmodum dolorum ejus testes erant futuri. Num velles, Auditor mi, esse ex eorum numero, qui volunt JESUM in Thabor comitari, in Calvarium non item? qui gloriæ ipsius socii esse cupiunt, non autem passionum. Duo hæc separare velle; velle est, quod fieri non potest. Quantum, S. Paulus ait, participes erimus passionum Domini, tantum participes erimus lætitiæ ejusdem. JESUS CHRISTUS per Transfigurationem suam ostendere volebat discipulis suis, quid pro illis relinqueret, & quantum sibi deberent. Voluit eorum infirmitatem roborare, & prævertere scandalum, quod pariturae erant in animo ipsius ignominiæ, & passiones mortis suæ; excitare quoque volebat animum eorum adspectu gloriæ, & beatitudinis, quæ manebat illos, & quæ futura erat merces humiliationum, atque cruciatuum, quos propter amorem ejus erant subituri. *P. Nepveu tomo 3. Christianarum Considerationum.*

Pater æternus in hoc Mysterio constituit Filium suum Magistrum omnium.

Donec JESUS cum Moyse, & Elia colloqueretur de amoris excessu, quem testaturus erat hominibus, pro illis moriendo, & Discipulos suos exhilararet specta-

spectaculo gloriæ suæ, Pater æternus, ut aliquod conferret gloriæ Filii sui, emisit vocem suam: hic, inquit, est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui. Hic ille est quem audire debetis, & sequi. Hic est Filius meus; Sapientia æterna: Vobis credendæ sunt veritates omnes quas docebit vos; hunc vobis Magistrum do, eumque audiri a vobis jubeo: *Ipsum audite*. Certi estote vos ab illo falli non posse. Hoc objectum est, in quo mihi bene complaceo. Igitur vestri quoque amoris esse debet objectum; neque vos eritis objectum, in quo mihi bene complaceam, quod efficit prædestinatos, nisi quatenus JESUS CHRISTUS objectum fuerit, in quo ipsi vobis bene complaceatis, illudque imitemini; *Ipsum audite*. Hic ille est in quem credere, & quem sequi debetis; hunc vobis ducem, sed certissimum ducem tribuo. Nunquid illum secuti deerrare potestis? Potestis ne non errare, non sequentes illum? *Idem*.

Cur S. Petrus redarguatur quasi ignoraverit quid sibi vellet cum dixit, bonum est nos hic esse.

Discipuli ita illecti fuerunt hoc spectaculo, & tanto perfusi gaudio ad adspectum gloriæ Magistri sui, ut S. Petrus seipsum cohibere non potuerit, quin exclamaret: *Domine bonum est nos hic esse*. Cur enim æternum ibi permanendum non sit, ubi nobis bene sunt omnia? Sed addit Evangelista, Petrum ignorasse, quid diceret: ita est. Discipulus hic tanto illustratus lumine, qui adeo magnificum perhibuerat testimonium divinitati Magistri sui, nesciebat quid sibi vellet, cum volebat semper in Thabor permanere, & vitam suam traducere in voluptatibus, & gaudiis, cum possidere cupiebat sine laboribus, hoc est, meritis beatitudinem, quæ nonnisi per cruces potest comparari. Itaque eodem tempore, quo Petrus inanibus hisce rapitur desideriis, spectaculum sensim dilabitur, & discipuli soli remanent cum JESU. *Idem*.

Ecce optatissimus Magister noster, qui in Thabor detegit nobis gloriam, quæ nobis in Cælo parata est. Induamus ergo sensus huic gloriæ conformes; non adhæreamus ultra bonis, & voluptatibus terræ, sed dicamus, propter Cælum factus fum. Paradise, lucis thesaure, æternitas beata, pars mea es. Hoc dicere debent Christiani, sed quotusquisque sensus hujusmodi fovet. O Deus quam multus est eorum numerus, qui cum S. Petro loquuntur, & quid sibi velint ignorant: *Bonum est nos hic esse, nesciens quid diceret*. Solliciti sunt, ut in hoc mundo fortunis, & opibus crescant: quacumque ratione id fiat, non laborant: dummodo locupletentur, & vitæ voluptatibus perfruantur. Munus illud utile est: Magnum inde lucrum percipitur, avarus ait; ergo nihil intentatum relinquendum est, ut eo perveniatur. Operæ pretium est, sumet ipsius arbitrum esse, & ab aliorum libidine nequaquam pendere: molestum igitur jugum hoc excutiendum est, & infringenda servitus, quæ crucem figit. Jucundum est, vitam traducere inter solatia ætati nostræ convenientia: *bonum* est nos hic esse; ne igitur tempus præterire sinamus &c. Hæc lingua, hic sensus est eorum, qui Mundum sectantur: *Auctor Anonymus*.

Matth. 17.

Sermo Salvatoris in Transfiguratione longe alius est a spectaculo quod prebet.

Moyses, & Elias, inquit Evangelista, colloquebantur de illius transitu, quo ex hoc mundo excessurus erat per infinitam caritatem suam, ita ut, cum sermonis hujus argumentum esset passio JESU CHRISTI, id quod in hoc Mysterio auditur toto Cælo ei, quod in eo videtur, opponatur. Facies ejus refulgens videtur solis instar; sermo vero est de colaphis, spinis, sanguine, sputis, quibus est deformandus. In iis, quæ oculis objiciuntur, vestimenta micantis hujus luminis fulgore æque fiunt alba ac nix: in iis, quæ accidunt auribus, illa fient aliquando rubicunda, & proprio sanguine tamquam purpura imbuta. Videtur in gloria inter Prophetas duos; simulque sermo auditur de illo inter latrones duos cruci suffigendo. Ibi se prodit quatenus Dei Filium, hic loquitur de horribili contumelia, qua afficiendus est, cum exprobrabitur illi extrema miseria, quæ videtur ostendere, insignem eam qualitatem ad illum minime pertinere. Ibi denique apparet cum omni magnificentia, & pompa Regis gloriæ, & agitur hic de pœnis, & humiliationibus extremis, quæ constituunt illum virum dolorum, & mortalium omnium novissimum. Nunquid aliquid est tam secum oppositum, quam hoc spectaculum, & iste sermo? Id quod videtur, & id quod dicitur? Attamen nihil conformius est, nam inter utrumque nexus ille videtur, qui est inter effectum, & caussam; finem, & medium. *Maimbourg sermone pro secunda Quadragesima Dominica*.

Salvatoris Transfiguratio est imago gloriæ, quam in Cælo sumus possessuri.
Ad Philipp. 3.
Joann. 12.

Imago nostræ in Cælo beatitudinis mirum in modum exhibetur per hoc lumen Transfigurationis Filii Dei. Non semel dixit S. Paulus, Sanctos in Cælo transformatum iri in JESUM CHRISTUM: *Qui reformabit corpus humilitatis nostræ, configuratum corpori claritatis suæ;* non quod naturam mutaturi sint, sed, quemadmodum Salvator ipse testatur, quia solis instar fulgebunt in regno Cælestis Patris sui. Hoc lumen corporis eorum cum ceteris bonis conjunctum procedit a gloria animæ, & hæc animæ gloria oritur a divinitate, quæ incomprehensibili modo cum illa conjuncta est, quæ efficit, ut per integram emanationem sui ipsius, Deus in illam effundat suam essentiam, potentiam, sapientiam, majestatem, gloriam, opes, & beatitudinem, quemadmodum ferrum ardet, per ignem ipsum, quo incensum est, & sicuti corpus animatum habet essentiam, vitam, & motum ab anima, quæ illi conjuncta est, & quæ totum est illi per hanc conjunctionem. Hoc nobis repræsentat Evangelium per Moysis, & Eliæ transfigurationem. *Erant autem Moyses, & Elias visi in majestate:* Nam ex quo apparuerunt JESU CHRISTO redimiti luce gloriæ, per communicationem claritatis ejusdem visi sunt æque ac ille nitescere. *In consortio claritatis*, ut loquitur Tertullianus, *gloriam suam communicavit cum principalibus suis*. Per solum gloriæ suæ intuitum habuerunt emanationem, & participationem hujus ejusdem gloriæ, quæ illos ei prorsus similes fecit. *Idem ibidem*.

Luc. 9.

Ut participes flamas gloriæ Salvatoris qui ostendit in sua Transfiguratione, participes fieri necesse est crucis, & passionis ejus. S. Leo serm. de Transfigurat.

Evangelium, quod refert S. Petri verba ab eo prolata in excessu gaudii, cum Salvatoris gloriam intueretur, *Bonum est nos hic esse;* statim subdit: *nec enim sciebat quid diceret*, nam secundum S. Leonis sententiam, intempestive loquebatur, loquens de bonis, & beatitudine, & de gloriæ tabernaculo, cum patiendum erat ad ea bona per passiones promerenda. *Quia tempora patiendi non potest felicitas prævenire regnandi*. Tempus regnandi in Cælo cum JESU CHRISTO non potest prævertere tempus patiendi; quemadmodum ille passus est in terra? unum via est, quæ ducit ad alterum. Ne igitur respiciamus JESUM CHRISTUM in gloria Thabor, sed in eo statu, in quo est, iturus ad Calvarium: ipse enim profitetur eum, qui non sequitur ipsum, bajulans crucem suam, non posse suum esse discipulum. Sed quin a proposito recedamus Evangelio, videte mysticum nexum, qui inter Salvatoris crucem, & gloriam intercedit. Cum ille in gloria est, de cruce loquitur, ut ostendat, crucem viam esse ad gloriam, & cum de cruce loquitur gloriam ostendit, ut nos inflammet ad crucem strenue deferendam intuitu ejusdem gloriæ. *Idem*.

Felicitas nostra non est minor Apostolorum felicitate, per fidem videmus gloriam Salvatoris transfigurati quam illi suis oculis viderunt.

Quam invideo tribus hisce fortunatis Salvatoris discipulis, & quam beatum me arbitrarer, si ut illi testis fuissem admirabilis Transfigurationis Domini. Oportebat ne ut adeo suave spectaculum in deserto, & in solitudine montis contingeret? Nonne arcessendi omnes erant homines, ut illis ostenderetur facies JESU lucidior sole, & gloriosum corpus illius, cujus lumen in vestes ejus resiliens nive ipsa efficeret candidiores? Hæc certissima erat via ad conciliandos animos Scribarum, & Pharisæorum inimicorum illius, & obduratissimas quascumque animas sibi captivandas. Videntes Moysem, & Eliam illi obsequia præstantes, omnes præ impetu amoris, & lætitiæ conclamassent: *bonum est nos hic esse*. Hinc pedem efferre nolumus, nimis nobis jucundus est. Sine, ut hic tecum & cum duobus Prophetis tuis sedem nobis constituamus. Denique haud ægre obtemperassent cælesti huic voci, quæ illum declarabat dilectum Æterni Patris Filium, unicum objectum sui amoris erga homines, fidelemque suorum secretorum sequestrem. Verba illius sola extitissent actionum, vitæque eorum norma, & sibimetipsis tamquam æternam legem irrogassent minimum voluntatis ejusdem argumentum. Saltem adorabilis Salvator, fac, ut fidelium servorum tuorum supremæ hujus pulchritudinis internitescat per integumenta, quæ illam tegunt in altari, & si oculi corporis pares non sunt ad tantum fulgorem sustinendum, illum animarum nostrarum oculis objice ... Sed quorsum immoror inania vota concipiens, & loquens de eo, quod contingere poterat, quin de eo cogitem quod nobis faciendum est? Contenti simus eo, quod habemus; nobis reliquit quod animos nostros extimulare, nostramque spem fovere potest. Suppleat fides nostra sensuum defectui, satis superque nobis suppeditabit lætitiæ, & consolationis argumenta. Credamus id, quod Apostoli nonnisi momento possederunt in terra, & certi simus nos illud in omnem possessuros esse æternitatem. Si contigit illis videre in hac vita radium gloriæ domini nostri, nos id credentes, & sperantes, quin videamus! non ideo minus erimus beati: *Beati, qui non viderunt, & crediderunt*. *Auctor Anonymus*.

Joann. 20.

Lumen emanans ex corpore Salvatoris Transfigurato erat speciosissimum.

Dicendum sane est lumen, quod ex Transfigurati Salvatoris corpore emanabat, plurimas habuisse illecebras, quoquidem unicum adspectus ejusdem momentum Apostolis, qui ejusdem spectatores fuerunt, persuasit, ipsos jam beatitudinem fuisse consecutos, & nonne diceretur hodierna die Thabor in Sion cælestem mutatus fuisse? Claritas ejus nonne cæli claritatem exæquat; illius incolæ nunquid meritis empyrei civibus cedunt? Ibi Petrus prima fidei suæ recipit præmia; Jacobus adspectu Majestatis magistri sui excitatur ad subeundam ante reliquos Apostolos mortem, ut fidem eamdem propugnet; Joannes tamquam cælestis aquila figit oculos in Solem justitiæ, ut mortalibus omnibus ejusdem nuntiet mirabilia. Denique illic Verbum Incarnatum cœpit prodere ineffabilem eam pulcritudinem, quæ secundum Sanctorum constituit felicitatem. *Idem*.

Cum

Quænam esset Salvatoris pulcritudo Thabor Transfigurati? Luc. 9.

Cum Sanctus Lucas testatur: *Facta est species vultus ejus altera*, profecto non innuit factam fuisse mutationem in illius substantia, immo neque in lineamentis, & colore faciei; alioquin non cognovissent illum Apostoli. *Dominus in secessu montis vestimenta luce mutaverat, sed lineamenta Petro agnoscibilia servaverat*, Tertullianus ait: sed lumen hoc effusum in faciem illius modo incomprehensibili affiat illi quemdam decorem, nitoremque ita vividum, micantem, & ignitum, ut alius a se videatur; non secus ac objecti, quæ hic videmus, quin colorem, figuramque mutent, novum accipiunt decorem, cum aliquis propius accedit. Considerastis ne unquam crystallum perpolitam, & lævigatam, solis radiis expositam, & intime lumine ejusdem penetratam? Eadem sane est, quæ prius; sed nihilominus multum discriminis intercedit. Obscura erat, nitens est; oculos nonnisi infirma luce perstringebat, illos rapit; color ejus inter mortuus videbatur, coruscat, quocumque radios emittit; non est ultra crystallus gravis, & materialis, sydus est. Quis videre posset quod felici eo momento viderunt Apostoli! quis percipere posset voluptatem, & gaudium, quo animæ illorum cumulatæ fuerunt ad suavissimum adspectum hunc! Evangelista ait, quod *resplenduit facies ejus sicut Sol*. Non significat, faciem ejus non fuisse nitidiorem sole; sed solem assumit in exemplum, & imaginem lucis, quam non poterat satis exprimere. *Idem*.

Gloria quam Salvator ostendit in Thabor exile est adumbratio illius quam impertiet in Cælo electis suis.

Domine bonum est nos hic esse. Hæc ait Princeps Apostolorum in Thabor ad intuitum Salvatoris Transfigurati. Spectaculum hoc ita omnes illorum sensus illexit, eumque extra se ita rapuit, ut nil aliud cogitaverit. Non cogitat amplius se esse in horrenti solitudine, in monte sterili, ubi desunt omnia ad vitam necessaria, & ubi ne una quidem permanere posset hebdomada, quin fame interiret. Tamen voti compos est, si liceat sibi illic sedem suam constituere, dummodo objecto adeo suavi, & tot deliciis affluenti perfruatur. *Bonum est nos hic esse*. Heu! Falleris Petre, non illic invenire debes beatitudinem tuam; & locus hic, quem Paradisum arbitraris, & beatorum sedem, nonnisi imperfecta est adumbratio. Longe aliter miraberis, cum Salvator te in æternum regnum suum introducet, tibique omnem gloriam suam aperiet. Interim temet dispone ad eam diutinis laboribus, & generosa morte promerendam; & nos Christiani, attollere conemur in Cælum cogitationes nostras, & ope luminis hujus e corpore Filii Dei coruscantis adnitamur intelligere beatitudinem, quam fidelibus præparat imitatoribus suis. *Idem*.

Colloquiũ Moyse, & Eliæ in Transfiguratione Domini. Luc. 9.

Sanctus Lucas testatur explicite Moysen, & Eliam collocutos fuisse de excessu quem Salvator Jerosolymæ completurus erat: *Dicebant excessum ejus, quem completurus erat in Jerusalem*. Excessus iste mors erat, & passio illius. Mirum est profecto tunc etiam cum adeo gloriose seipsum transfiguraret, jam de morte sua, turpique morte verba facere. Reor illum duobus hisce illustribus Prophetis dixisse: vos me videtis in statu longe alio ab eo, in quo intra paucos dies videndus sum; scitote enim, mihi adimplendas esse Prophetias omnes, quæ factæ fuerunt de me; & postquam diros, crudelesque cruciatus pertulero, mihi moriendum esse in cruce propter salutem omnium hominum. Quid duo Sancti illi viri respondere poterant adeo tristi sermoni? Quomodonam fieri potest, Domine, ut consilium ceperis moriendi pro impiis, & ingratis; & moriendi morte adeo turpi, & contumeliosa? Quid facies hæc adeo decora, quam sole nitidiorem cernimus, sputis coinquinabitur, & abominabilium hominum colaphis cæsa expallescet? Pretiosum hoc caput dignum omni diademate cælesti, atque terreno aculeatis spinis perforabitur? Frons hæc ubi renidet majestas hominis Dei ignominia afficietur? Oculi isti, quorum adspectus beatitatem adfert ad eos, super quos circumferuntur, obscurabuntur, eorumque lumina extinguentur? Lingua hæc, quæ oracula duntaxat, & vitæ verba protulit, felle inebriabitur? Sacratum hoc corpus Spiritus Sancti manu elaboratum virgis vapulabit, & flagellis scindetur? Manus istæ, & pedes clavis perforabuntur, & latus, quod est divinitatis sanctuarium, lancea confossum aperietur! Heu Domine! quæ tua mens est? ad quem excessum te tuus amor agit? Hujusmodi præter propter fuerunt Sermones horum Prophetarum tantum amoris, dolorumque excessum admirantium. *Pater Duneau sermone de Mysterio Transfigurationis*.

Ex hoc Mysterio etiam ... quid faciendum sit nobis, ut ad perfectam sanctitatem perveniamus.

Dei Filius in hoc Mysterio nobis ostendit quid facere debeamus perventuri ad cumulum Evangelicæ Sanctitatis, & præmium, quod pollicetur illis, qui hoc munere fideliter perfunguntur. Adducit discipulos suos seorsum, ut ostendat secedendum a Mundo, ut perveniamus ad unionem cum Deo, illos jubet montem ascendere, quia naturæ vim faciant oportet, & attollant se supra omnia creata ad hoc, ut creatorem inveniant. Sese in Oratione transfigurat, quia in Orationis exercitatione, & familiari collocutione cum Deo anima a defectibus omnibus emundatur, radiis divinæ Sapientiæ illustratur, omnibus gratiæ ornamentis decoratur, atque in divinitatem transformatur. Nobis jejunium commendat in Moysis, & Eliæ personis, memoriam passionis suæ in eorum colloquio, praxim trium virtutum Theologicarum in personis SS. Petri, Jacobi, atque Joannis, bonum usum verbi Dei in voce Patris Æterni, nos illud audire jubentis, & præcipue cordis puritatem, cujus figura est candor vestium suarum, & lumen vultus Filii Dei. Sed merces, quam promittit fidelibus imitatoribus suis, tanta est, ut S. Petrus, qui leve illius specimen acceperat, in extasim raperetur, omniaque oblivioni traderet, eadem perfruiturus. *P. Nouet in meditatione pro secunda Quadragesimæ Dominica*.

Cur Salvator colloquatur cum Moyse, & Elia de passione & morte sua.

Similitudo, quam aliquando habituri sumus cum glorioso corpore Salvatoris, quemadmodum testatur Apostolus, efficere debet, ut crucem quæramus, & diligamus; quandoquidem cruci, & mortificationi promissa est. Nam ideo Salvator in hoc Transfigurationis Mysterio cum Moyse, & Elia de cruce, & morte sua collocutus est. Nemo crederet, austeritates, quæ corporibus deformandis tantum inserviunt, fuisse gloriosæ Transfigurationis & immortalis pulcritudinis ejus principium: sed verum nihilominus est, corpora nostra aliquando eo gloriosiora futura, quo magis super terram aliquando fuerint macie propter austeritates tabidiora. Nam beata hæc corpora ex tumulis suis prodeuntia prodibunt amicta his gloriæ prærogativis, quæ afferunt illis agilitatem, & impassibilitatem, subtilitatem, & formam egregiam cui nihil in Cælo, vel in terris par erit, vel secundum, propter sensuum mortificationem, jejunii austeritatem, lacrymas, quas effuderunt, sanguinem, qui ex illorum venis exhaustus fuit, plagas, quas receperunt, ac tandem quidquid passi fuerunt sequentes JESUM CHRISTUM, & crucem suam deferentes. *Idem*.

Quid nobis repræsentet Transfigurationis Mysterium.

Transfiguratio figura est magnificentiæ regni, & personæ JESU CHRISTI nos ad sequelam suam invitantis. Facies ejus Solis instar coruscans repræsentat incomparabilem suæ divinitatis fulgorem; vestis illius albicans velut nix designat qualitates gloriosi corporis, & animæ ejusdem, quæ superant omnem ornatum, omnemque pulcritudinem præstantissimarum quarumcumque creaturarum. Elias, & Moyses, qui apparuerunt in Monte, ostendunt illius potestatem super vivos, & mortuos; colloquium quod cum illis habet, manifestum argumentum est excessus amoris sui erga nos, & suavitatis conversationis suæ. Mons Thabor Empyreum denotat Cælum, gloriæ suæ theatrum nec non sublimitatem legis Evangelicæ ad quam nos vocat. Nubes lucida, qua obumbrantur Apostoli, figura est luminis gloriæ, & status tranquilli beatitudinis. Extasis S. Petri ostendit incomprehensibile gaudium status hujus beati, & felicitatem possidentium illum. Denique vox e nube egressa testatur voluptatem, qua Pater Æternus sibi complacet in dilecto filio suo, auctoritatem, quam tribuit illi rogandi novam legem, & desiderium, quo cupit illam audiri, atque recipi. Post hæc quis abnuat sequi caput adeo gloriosum? Quis merito scandalum accipere valeat a cruce, quæ tantam illi peperit gloriam? Quis beatum se non putet, si receptus fuerit in ejus militia, & in partem accesserit laborum ejus particeps futurus coronæ ejusdem, & honoris triumphi ipsius? *Idem*.

Sensus quem in nobis excitare debet suavis adspectus hujus spectaculi.

O magna, & potens illecebra ad alacriter, ardenterque amplectendum, quidquid acerbissimum est in Christiana Religione, meditari statum hunc, & suavissimum hoc spectaculum! Tunc evanescit, quidquid crucem nobis figit in obeundis muneribus nostris, tunc dissipantur allatæ difficultates, quæ nos in via virtutis remorantur; tunc horrentis pœnitentiæ imagines; tunc objecta omnia, quæ causabamur ad ignaviam nostram probandam, sensim evanescunt, ut excitemur ad boni praxim, & mali fugam per mercedis expectationem. Jucunda, atque urgens consideratio, quæ in nobis eamdem facere debet impressionem, quam in tot insignibus sanctitate viris effecit; etenim nonne eumdem habemus Deum, quem illi verbi sui fidejussorem? Nonne eamdem spem animo nostro fovemus? Nonne eadem Justitiæ corona ab æquissimo Judice retribuetur? *Ex sermonibus moralibus sermone de hoc Mysterio*.

Filii Dei consilia in Transfiguratione sua & quomodo illis respondere debeamus.

Excita, Domine, spem nostram ostendens nobis in te tamquam capite nostro emanationem immensi hujus ponderis gloriæ, quod manet fidelia membra tua, in antecessum detegens nobis quid futurus sit Dei Filius in Cælo, ubi omnes effectus adoptionis suæ fuerint in illo adimpleti. Vis etiam nostram inflammare caritatem nobis ostendens qua gloria temetipsum privaveris tandiu propter salutem nostram: quam vim tibimet intuleris, ut efficeres adorabile corpus tuum aptum sustinendo, ut fieri posset in cruce victima pro peccatis nostris. Denique Pater tuus voluit te dare magistrum Ecclesiæ suæ coram Moyse, Elia, & Apostolis, & nobis ostendere te a nobis audiendum etiam in Lege, in Prophetis, & in Psalmis; tu quippe supereminenter es lex nostra, Propheta noster, Apostolus,

stolis, Episcopus, & summus Pastor animarum nostrarum. Igitur adoro te in hoc Mysterio tamquam Regem gloriæ, tibi gratias ago quia dignatus es tandem perferre privationem gloriæ hujus in corpore tuo, quæ est veluti principium passionum, humiliationum, & adorabilis mortis tuæ. Fac Domine Salvator mi per gratiam tuam, ut assequar Spiritum hujus Mysterii, ut utar omnibus cognitionibus quas dedisti mihi, & respondeam iis omnibus quæcumque petieris a me; ut fides mea novam ibi vim inveniat, ut incipiam indesinenter appetere perfectam adoptionem Filiorum Dei, & non constituam spem meam in hujus terræ bonis: ut gloriæ tuæ privatio, & hic humiliationis, & passionum amor mihi persuadeant, terram non esse locum gloriæ, & dignitatis Homini Christiano; sed hunc locum esse, ubi eam mereri debet, æquo, ac libenti animo abstinens a vitæ hujus deliciis, ac bonis, quæ prohibere possunt, ne perfectionem, quam Deus ab illo expetit, assequatur. *Liber inscriptus, Christiana Orationes. De Transfigurationis Mysterio.*

Marc. 9.

Dei Filius se transfiguravit, inquit Evangelium, & explicat nobis modum hujus Transfigurationis, cum addit, *Et resplenduit facies ejus sicut Sol.* Semper idem fuit corpus, & eadem facies sine ulla mutatione formæ, figuræ, lineamentorum; quoniam Petrus agnovit illum; sed vultus, & totum ejus corpus refulsit supernaturali claritate, quæ solis nitorem referebat, & quæ sese effundebat in vestes ejus, quæ tanta luce perfusæ sunt, ut nive candidiores viderentur. *Vestimenta ejus facta sunt splendentia, & candida nimis velut nix.* Animadvertite igitur: vestium claritas a corporis claritate procedit. Hæc autem ab animæ luce, & hæc tamquam ex fonte, a divinitate, quæ arcte illi adhærebat. Hæc egregia Sancti Ephrem notatio, *Vestimenta sua ostendit alba instar lucis, quia ex toto corpore ejus gloria sua divinitatis scaturiebat.* Divinitas sua extrinsecus enituit per lumen corporis sui, tamquam per signum sensibile, quod eam tradidit cognoscendam: ita ut fons, & origo gloriæ Transfigurationis Salvatoris, sit divinitas ejus, cujus plenitudinem omnem possidebat per unionem hypostaticam: Opus erat ut inde emanaret in animam exundatio infinita lætitiæ, & inde in corpus ejus gloria refulgens divino huic statui congrua. Utrumque prohibuit, tempore vitæ suæ per admirabilem potentiæ suæ effectum, ad nostræ salutis opus perficiendum. In Thabor ut sese transfiguraret non operatus est ille recens Miraculum; cessavit solum a miraculo efficiendo, cessans reprimere gloriam, quæ in animam, & corpus suum erat emanatura prodiens a divinitate conjuncta, quæ illius caussa est, & origo. *Maimbourg, sermone pro secunda Quadragesima Dominica.*

1. ad Cor. 2.

Si ex me quæris, cur Salvator noluerit semper videri in oculis hominum, qualis erat; caussa fuit, Sanctus Paulus inquit, quia Judæi illum nequsquam crucifixissent, si illum Dominum, & Regem gloriæ cognovissent. Igitur miraculum operatur Salvator, ut divinitatis suæ tegat fulgorem; & ut videatur merus homo ad id, ut a Judæis capi valeat, & cruci suffigi; quod nobis significat impositam necessitatem, quatenus Christianis, 1. celandi hominum oculis locos, quibus maxime commendamur; 2. non erubescendi, si tales videmur quales sumus, & denique cum alacritate, & gaudio quærendi opprobria, & contumelias. Sed nos summa cura infirmiorem partem, quæ in nobis est, ipsi studemus abscondere: quin imitemur Salvatorem, qui in toto vitæ suæ mortalis curriculo semper suam prætetulit humanitatem, & nonnisi tamquam faber lignarius audiit, quamvis Dei Filius esset. Qua cura, exempli gratia, non quærit fortunatus homo tegere sordes generis sui; mulier hæc abscondere aliorum oculis labem aliquam vultus sui? Quilibet refugit talis videri, qualis est, & qualis non est, appetit videri. Omnes solliciti sunt, ut fucum, & colorem allinant infortuniis, & iis, quæ adversa incidunt sibi, & dicere possumus in mundo minorem fucum vultibus, quam conditionibus allini. *Abbas de Monmorel sermone pro secunda Quadragesima Dominica.*

Transfiguratio confirmat articulum fundamentale Fidei nostræ J. C. Deum, & hominem simul esse.
Matth. 16.

Tota Christiana fides innititur Confessioni S. Petri, cum Apostoli a Mundi Salvatore Magistro suo interrogati, quid illi de se cogitarent, & quid de se ipso sentirent; S. Petrus veluti Caput omnium nomine respondit: *Tu es Christus Filius Dei vivi*, quibus verbis confessus est humanitatem, & divinitatem illius in una, eademque persona conjunctas. Oculi ejus hominem duntaxat videbant, & fides Deum credebat. Confessio utrumque permiscuit, dicens illum Deum simul & hominem: hominem quidem per nomen Christi, Deum vero per nomen Filii Dei, & duo hæc simul connectens his verbis, *Tu es* personam designantibus, quæ duas hasce naturas humanam simul & divinam consociat. Salvator hanc fidei confessionem confirmaturus, quam fidelium omnium totiusque Ecclesiæ nomine S. Petrus protulerat, ostendere voluit in humanitate sua gloriam absconditæ divinitatis, & in humilitate hominis, qualis videbatur, magnitudinem, & majestatem Dei, qui latebat. Hanc autem prodidit in Transfiguratione sua per claritatem, quæ ea invisibili divinitate emanabat in humanitatem visibilem, & per vocem, quæ ea nube audita est: *Hic est Filius meus dilectus*, Vox Patris æterni confirmantis, & comprobantis confessionem Sancti Petri de Messiæ divinitate. Ita in Thabor per visum, auditumque recepimus certitudinem, & confirmationem articuli fundamentalis fidei nostræ, unionem Dei & hominis in JESU CHRISTI persona: quandoquidem Apostoli audierunt vocem Dei confirmantis hunc hominem esse Filium suum, & viderunt gloriam Dei in illius facie transfigurata. *Speculatores facti illius magnitudinis*, quemadmodum dicebat Sanctus Petrus de visione hac verba faciens. *Molinier sermone pro secunda Quadragesima Dominica.* 2. Petri 1.

Dei Filius dignatus est aliquid nobis suæ gloriæ radium ostendere ad prævertendum scandalum quod præbere poterat illius passio, & mors.

Una ex potissimis rationibus propter quas Salvator videri voluit gloriosus in Transfiguratione sua, ea sane fuit, ut præverteret, & auferret scandalum crucis, & passionis suæ. Etenim videre latronum supplicio damnatum illum, qui haberi cupiebat pro Filio Dei; videre turpi supplicio crucis affici illum, qui vitam pollicebatur; videre cruci suffixum illum, qui sectatoribus suis gloriam proponebat; hæc proculdubio esse poterat scandali occasio non populo solum, verum etiam ipsis Apostolis; nisi per hanc gloriæ manifestationem prævertisset turbam, & imminuisset tentationem, quæ suboriri posset ex morte ipsius, ostendens illis gloriam hanc ea ipso tamquam fonte effluere; & ejusdem propriam esse, & hanc humiliationem illi esse voluntariam, & alteram quidem ab illius natura, alteram vero ab illius caritate proficisci. Transfiguratus est, S. Leo inquit, *ut de cordibus discipulorum crucis scandalum tolleretur.*

Hoc mysterio docemur gloriæ, quam speramus esse mercedem passionum, quæ sunt medium illius promerendæ.
Ad Rom. 8.

Si consideraverimus in hac transfiguratione, in qua Salvator gloriæ suæ radium aperit nobis, ipsum colloqui de ignominia passionis suæ; & de modo quo ex mundo hoc abiturus erat, inde magnam hauriemus veritatem, quam Apostolus nobis tradidit tamquam maxime necessarium dogma, quod Christianis omnibus reliquerit: *Si compatimur, ut & glorificemur*. Ad hoc ut similes simus glorificato Dei Filio, nos fieri debere similes ei in statu Crucifixi; & veram rationem communicandi gloriæ suæ esse, participes fieri passionum ipsius. JESUS CHRISTUS quatenus Deus, omnem certe habebat gloriæ thesaurum; quæ illi debebatur jure divinæ filiationis, & nihilominus maximum omnium miraculorum suorum operatus est suspendens usum, & effectum gloriæ suæ, ut posset illam mereri toto tempore vitæ suæ, & mortis per infinitos cruciatus. Nobis vero non solum non debetur gloria, sed meriti sumus illius jacturam facere, & in æternum eadem privari propter peccata nostra. Quapropter nunquam eadem frui possumus, nisi postquam passi fuerimus, quemadmodum vitam non habemus nisi ut gloriam mereamur, & hanc mereri non possumus nisi sustinentes: ideoque cruces, pœnæ, passiones pro hac vita sunt, consolationes vero, suavitates, gloria, & voluptates pro altera. *Maimbourg sermone pro secunda Quadragesima Dominica.*

Dei Filius palam ostendit gloriam, quam toties promiserat, & sub tot symbolis Apostolis suis.
Matth. 13.

Dei Filius proposuit gloriam ad quam creati sumus sub integumento plurium parabolarum, & similitudinum; & nobis ejusdem nobiliorem adstruit ideam, cum declaravit fore ut justi sicut sol in Regno Patris eorum fulgerent: *Fulgebunt justi sicut sol in regno Patris eorum.* Ad hæc discipulis suis spoponderat, aliquos ex eis futuros esse testes intra breve temporis spatium felicitatis, quam sæpe illis promiserat, & illos ante obitum gustaturos esse ipsum in gloria regni sui. *Sunt de hic stantibus, qui non gustabunt mortem, donec videant filium hominis venientem in regno suo.* En denique post figuras, promissiones, similitudines, & lectiones hujus beatitudinis, propter quam creati sumus, & post promissionem, quam dedit Apostolis suis futurum, ut hanc illis in propria persona ostenderet, illam eis reipsa ostendit, faciens eos testes Transfigurationis suæ, in qua illis ob oculos subjicit summum bonum nostrum; finem propter quem creati sumus, caussam adventus ejus in mundum; scopum laborum suorum, & fructum Crucis, in qua crudelem subiit mortem, ut nobis beatam hanc, & immortalem vitam compararet. *Molinier sermone pro Sabbato post primam Quadragesimæ Dominicam.* Matth. 16.

Cur Dei Filius in hoc gloriæ statu loquatur de passione sua; & quam pauci illi sint, qui intelligunt quid hoc facto nos docent.

Mysterio non vacat, donec Salvator in Thabor transfiguratur, loqui de passione sua, & de modo, quo de hoc mundo abiturus est, & vitæ suæ finem facturus. Hinc Salvator hominum, de loco gloriæ tuæ respicis locum supplicii tui; & de curru triumphi tui volvis cor tuum ad Theatrum opprobriorum tuorum, quod est Calvarius. Heu quam longe distamus a spiritu tuo, nos qui ad gloriam anhelamus, quin cogitemus crucem esse viam, quæ illuc adducit, & simul ac nobis aliquem illius radium ostendis, significas etiam, quo pretio comparetur, & quomodo sit promerenda. Sed nonne hoc, o fideles,

magnum

magnum admirationis argumentum videre, ubi Dei Filius agit cum Moyse, & Elia de cruce sua, discipulos quin audiant hunc sermonem, somno indulgere? *gravati erant somno*, inquit Evangelista, & Petrum qui expergiscitur, cogitare tantum de statuenda mansione sua ibi, ubi reperit requiem suam: *Bonum est nos hic esse?* Cum Dei verbum nos moneat, & clamet; cum lex, cum Evangelium, cum Salvatoris exemplum prædicent nobis, opus esse, ut simus JESU CHRISTO conformes patienti, mox futuri similes JESU CHRISTO glorioso, omnia hæc monita nos somno captos inveniunt, & si vigilamus, hoc non fit ut lectionem hanc adimpleamus, sed ut omnem industriam exerceamus inventuri mansionem, ubi tranquille vivere valeamus. *Idem.*

Luc. 9.

De extasi S. Petri ad intuitum Salvatoris transfigurati.

Princeps Apostolorum statuere voluit sedem suam in Thabor, quia illectus iis, quæ ibi videbat, rerum ceterarum erat oblitus; quod passim illis accidit, qui objecto aliquo capti, quod unice diligunt, si ad ejus possessionem perveniunt facile omnia tradunt oblivioni. Verum si Evangelista mox testatur, S. Petrum nescisse, quid diceret, mirum esse non debet: hæc enim ignorantia, ut plurimum exstases concomitatur, videlicet, quemadmodum explicat quidam Pater, nesciebat, quid diceret de hac exstasi; quibus enim vocibus uti potuisset, ut ea, quæ videbat repræsentaret? Quamobrem non habens, quod melius diceret præ gaudio exultans, exclamavit: *Bonum est nos hic esse; faciamus tria Tabernacula*, ut ibi permanentem sedem constituamus. Excessus amoris sui eliciebat ex ore ejus hæc verba, quin sciret, quid diceret; ita illectus erat ejus spectaculi suavitate, ut nihil præterea quæreret. Non cogitabat amplius JESUM CHRISTUM esse moriturum, quod ipse illis paullo ante dixerat; non satis gloriosum esse in monte permanere cum Moyse, & Elia, quandoquidem ascensurus erat in Cælum cum innumerabili justorum multitudine, & tandem nondum accessisse tempus mercedis, sed prælii. *P. De lingendes sermone pro secunda Quadragesima Dominica.*

De Mysterio Transfigurationis quoad passionem ejusdẽ Filii Dei. Lucæ 33.

Duo sunt prorsus opposita Mysteria, Transfiguratio, & Passio Domini nostri; sed ubi utrumque simul comparetur, majorem vicissim lucem, atque nitorem recipiunt, ut majori habeantur in pretio. Animadvertite igitur oppositionem, admirabilemque utriusque status hujus contrarietatem. In Transfiguratione Filius Dei est gloria redimitus; splendor animæ suæ refulget in ejus facie & manat usque in vestes ejus cum incredibili pompa. In Passione totus videtur nudus, deformatus, cruentatus. Agnosci minime potest. Desumeretur pro misero derelicto, lepra, & ulceribus tabescente; objecto contemptus, & opprobrii hominum, ut loquitur Propheta. In Thabor Deus Pater fatetur JESUM esse dilectum Filium suum, in quo bene complacet sibi; in Calvario Filius queritur se derelictum a Patre, cum clamoribus, ac gemitibus, qui cient miserationem. In Thabor colitur a duobus præclarissimis Judæorum Prophetis, die vero obitus sui inter duos latrones suffixus cruci fit spectatorum ludibrium. In Transfiguratione Discipuli ejus ita gloriæ ipsius visione lætantur, ut nollent unquam ab illo oculos avertere, neque a loco tot deliciis affluente secedere; sed in terroribus mortis suæ ignave ab illo recedunt: & eum derelinquunt. Quæ oppositio! Tamen divine Salvator in adeo dispari statu, semper es simillimus tibi, semper sanctus es, semper humilis, semper beneficus; te non extollis in gloria; non despondes animum in contemptu: fac, ut hunc fructum colligam ex hoc Mysterio, in quo magis te glorificatum video, te magis humiliatum admiror . . . . Videsne anima mea, quomodo ille nunc pura in luce refulgeat! hic gloriæ nitor illi ingenitus erat; ut eo seipsum privaret, quodam veluti miraculo opus fuit; sed cur tandiu se illo privavit? Ut videlicet propter amorem tui pateretur. Si Judæi illum hoc in statu vidissent, nunquam fine Deum gloriæ, quod fecerunt, crucifixissent. Considera igitur, quid accipiat, & quid propter tui amorem relinquat. Miracula operatur, ut pati possit; & velles ipsum miracula operari, ut te de pœnis, & cruciatibus tuis educeret &c. *P. Haineuve, Meditatione pro secunda Quadragesima Dominica.*

Cur Dei Filius permanente gloria transfigurationis suæ loquatur cum Prophetis de morte sua & modo quo e vivis abiturus esset.

Dum hoc impleretur Mysterium, & per corpus Filii Dei eluceret aliquis radius gloriæ animæ suæ, repente ad latera illius apparuerunt insignes Prophetæ duo Moyses, & Elias, cum quibus loquebatur de mortis genere, quo e viventium numero erat excessurus. O Deus, quis sermo? nunquid deerat argumentum hujusmodi festivitati aptius? Cur in summo gaudio, hæc tot cruciatuum commemoratio? Cur tanta in gloria tot contumeliæ? Cur inter tot manifesta suæ immortalitatis indicia mora adeo turpis? Caussas expendamus. Primo ut Patri suo testaretur, se vere esse dilectum Filium ejus, & paratum ad hoc ostendendum per crucem, tamquam per apertissimum obedientiæ suæ signum. 2. ut certos efficeret Prophetas, & omnia sæcula præterita, & futura cognoscerent, quamvis ille esset verus Dei Filius, pulcherrimus, & gloriosissimus hominum, has qualitates nequaquam prohibituras quominus fieret hominum novissimus, ut perfecte adimpleret opus nostræ salutis; atque ut intelligerent honorem, & gloriam suam non esse ejusdem naturæ, cujus est Mundi gloria, quæ inebriat, & nobis ingerit oblivionem officiorum nostrorum, & cogitationum vitæ beatioris: ut scirent se in tanta gloria non abjicere desiderium moriendi pro nobis; quin immo negotium hoc sibi ita esse cordi, ut de hoc ubique loqueretur eo usque, ut de illo inter gloriæ suæ gaudia sermonem haberet. Se nolle nos salvos facere in Thabor, sed in Calvario; se ad breve horæ unius spatium gloriam assumere, ut liqueret quid esse posset; sed diutius se mansurum in Cruce, ut ostenderet quid facturus erat pro nobis. Denique nos suo docere volebat exemplo; dum omnia prospere fluunt, assumendas esse adversitatum cogitationes ad mentis nostræ levitatem coercendam; nos sæpe vanitatis vento rapi, & immodica gaudia in pravam licentiam consuevisse. *Idem.*

Ad Salvatoris exemplum opprobria potius quærendum est quam vitæ hujus gloria.

Gloria Filii Dei in Transfiguratione sua ad horæ dimidium mansit, ejusdem vero privatio in omne vitæ ejusdem spatium; neque tantum est miraculum, Deum esse in gloria, quantum est esse in opprobrio; & ille jubet, in terris opprobria a nobis requiri non gloriam. Expectemus fideles, expectemus videre illius magnalia eo in loco, ubi ostentat illa cum magnificentia; ubi nullum periculum metuendum est, illusio nulla, neque pravum aliquod ingenium reprimendum est; sed modo, cum natura ubique gentium propriam sectetur utilitatem in iis etiam quæ sanctissima sunt, immoremur in hoc passionum objecto, & discamus vivere in schola crucis, & mortis. *Idem.*

Dei Filius humiliavit semetipsũ in tota vita sua; sed Pater suus illum honore affecit in Transfiguratione ejus. Matth. 17.

Dicit Evangelium; JESUM transfiguratum fuisse &c. Animadvertamus hoc loco Fideles quomodo Scriptura loquatur de humiliationibus, & gloria filii Dei. *Humiliavit semetipsum*, inquit Apostolus, sed Pater Æternus illum glorificavit. Evangelistæ non dicunt ipsum transfigurasse semetipsum, sed *transfiguratus est*. Salvator non vult esse prototypus noster, nisi in eo, quod imitari possumus in illo, ideoque non jubet, nos apparere, ut ipse apparuit in luce gloriæ suæ, sed hortatur, ut in humiliationibus suis illum imitemur. Quam longe distamus ab iis sensibus, quos nobis immittere voluit Dei Filius! Si nobis præbuisset exemplum, vel præcepisset, ut fugeremus humiliationem, & gloriam requireremus cum omni ardore, ac sollicitudine; aliud ne facere possemus ab eo, quod facimus? Etenim ut humiliemur, necessario quæritur, ut alienæ manus sese immisceant, & si in nobis hoc esset positum, nostra tantum opus esset, ut primas sedes occuparemus. Nostrum igitur est quærere humiliationem; sed expectandum est, ut nos alii attollant, quin id requiramus, cupiamus, assentiamur, tunc etiam cum inde aliquod bonum proximo cessurum est; quemadmodum Salvator, qui ideo Transfiguratus est, ut consolaretur Apostolos in timore, ac dolore, quo jam afficiebantur ex proxima illius morte, ut illos confirmaret in fide suæ divinitatis, & nos fulciret spe in æternum gaudendi gloria eadem, qua hodie coram suis Apostolis coruscat. *Abbas de Monmorel, Homilia in secundam Quadragesima Dominicam.*

Cur Moyses & Elias interfuerit Transfigurationi Salvatoris.

Perhibendum erat authenticum Divinitatis JESU CHRISTI testimonium, ideoque S. Chrysostomus ait, sicuti aliqui dicebant hunc esse Eliam, aut alium quempiam ex numero Prophetarum, ecce ad errorem hunc auferendum Elias ipse, & Moyses antiquissimus Prophetarum ostendunt, illum neutrum esse; & præsentia sua palam faciunt quid intersit discriminis dominum inter, & servos. Moyses mortuus erat, Elias adhuc vivebat, sed igneo curru fuerat raptus. Nonne igitur utriusque occursus certum erat argumentum eum, qui medius erat inter illos, esse Deum viventium, & mortuorum? *Idem.*

Quid ex duorum horum Prophetarum præsentia discere debeamus.

Cum quidquid Salvatori accidit seu ad gloriam, sive ad humiliationem, aliquam semper complectitur eruditionem, dicimus Moysem, & Eliam cum JESU CHRISTO adfuisse, ut docerentur Apostoli alterius quidem lenitatem, zelum vero alterius imitari. Ministri Domini scitote duas hasce qualitates necessarias esse ad regimen animarum, quas vobis providentia commisit. JESUS CHRISTUS divinus ille Pastorum Prototypus utramque in seipso conjunxit; zelum quidem præsetulit ejiciens de Templo venditores; lenitatem vero æquo animo sustinens Publicanos, & peccatores. *Corripite inquietos, consolamini pusillanimes, suscipite infirmos, patientes estote ad omnes.* Hoc scribebat Sanctus Paulus ad Thessalonicenses; & ita vos quoque suavitati zelum adjicietis. Non agitur hoc in loco de zelo simili zelo Eliæ, qui ignem eliciat de cælo ad impios, & procaces homines absumendos; sed opus est, ut vos ipsi ignei sitis, tamquam Propheta hic pro Domini gloria, ut vos *comedat zelus domus Dei*, ut David; ut hic ignis, quo ardebat Apostolus vos inflammet. *Quis infirmatur in vobis, & ego non infirmor; quis scandalizatur, & ego non uror.*

1. Thessal. c. 5.

Psalm. 68.

2. ad Cor. 11.

Non

Non agitur hoc in loco, ut sis Cæli, terræque dominus, ut in singula momenta opereris miracula, ut Moyses; sed opus est, ut, sicut ille, patienter, & moderate feras infirmitates populi in Domini servitio inconstantis. *Idem.*

Impetus gaudii quo S. Petrus exultavit ad aspectum Salvatoris transfigurati efficere debet, ut judicium feramus de magnitudine cælestium gaudiorum. Matth. 17.

Quemadmodum accidit, quidam Ecclesiæ Pater inquit, illum, qui cælestis vitæ suavitatem gustat, magis magisque affici tædio voluptatum, quibus terræ adhærebat; mirum non debet esse, si S. Petrus illectus gloria Magistri, Dominique sui, & quodammodo sui impos ita rerum terrenarum oblivione capiatur, ut cupiat se ibi permanere, ut erat, & ibi tria figere Tabernacula: *Domine bonum est nos hic esse, faciamus tria tabernacula.* Quætam igitur est cæcitas nostra, vel modica fides, ut tantus sit tepor noster erga hunc deliciarum torrentem, cujus minima prægustatio inebriare potest animam nostram, & e contra tanta cupiditate sectari bona adeo inconstantia in diuturnitate, ac in possessione omni sapore carentia, quorum acquisitio tot laboribus constat, & jactura tot doloribus ... Tamen animadvertunt Evangelistæ, Apostolum ignorasse quid diceret, eo quod in Thabor cuperet permanere; hoc in illo corripiunt Evangelistæ, & esse debet nobis argumentum perutilis documenti. Quorsum hoc? quia Dei Filius pati debebat antequam glorificaretur, & mortem subire in Jerusalem, de qua cum Moyse, & Elia colloquebatur. Itaque S. Petrus rerum ordinem invertebat, quoniam felicitas in terra quærenda non est, sed in cælo; non in exilio, sed in Patria. Velle igitur permanere in Thabor, cum sequi oportet Dominum in Calvarium, hoc erat contra finem, quem ille sibi proposuerat; hoc erat deterrere illum a passione, & morte; prohibere, vel saltem retardare humani generis redemptionem. Hoc tandem erat quærere requiem, tranquillitatem, & mortem; cum sese objicere opus erat pœnæ, dolori, & morti; & ecce qua in re S. Petrus ignorabat, quid diceret: *Nesciens quid diceret*, quia pace frui cupiebat, antequam illam laboribus suis mereretur. *Idem.*

Animadversio in illud, quod Salvator in gloria Transfigurationis suæ sermonem habet de morte & passione sua. t. Tertull. de Patient. l. 1.

Nimis prosper rerum secundarum cursus, & adversitas nimia sunt duo extrema ex æquo pertimescenda, & ita supra hominis infirmitatem posita, ut neutra secundum præclaram Tertulliani sententiam diu valeat sustineri. *Est enim sicut malorum, ita & bonorum quædam intolerabilis magnitudo.* Opus est ergo, ut idea duorum Mysteriorum, quæ Dei Filius simul conjungit, gloriæ, & crucis ejusdem altera per alteram vicissim temperetur; quia proponit passionem, ut nos ad infinitam gloriam perducat; & proponit gloriam, ut nos ad patiendum hortetur. Itaque in lætitia, & prospero rerum cursu versaris? occupa mentem tuam passionibus Filii Dei, & mortificationibus, quas ex te Christiani qualitas necessario perquirit. Versaris ne in mœrore, atque adversis? Animum adverte ad Transfigurationis ejus Mysterium, & gloriam tibi promissam. Tale est libramentum quo humana indiget infirmitas, ne vel nimis intumescat, vel nimis animum despondeat. In nimia adversitate fulcire nos debet consideratio gloriæ, quæ illius merces est futura; & nimia prosperitas temperanda est humanæ infirmitatis adspectu, & nihilo rerum terrenarum. *Idem.*

Fructus percipiendus ex Transfiguratione est nosmetipsos transfigurare; & qua in re posita sit hæc transfiguratio.

Fructus Mysterii Transfigurationis Domini esse debet nos in Dei Ordinem cogere: quia transfiguratum esse, est vere mutatum esse; est alium prorsus esse ab eo, quod antea eramus; est in se tantum experiri liberalitatis sensum erga pauperes, quantum nobis inerat duritiæ; tantum propensionis erga mortificationem, & passiones quantum studio ferebamur in voluptatem, atque mollitiem. Verbo est, incipere velle a ferendis præsentis vitæ malis ductos spe gloriæ procul semotæ. Tuum est Domine, mutationem hanc in nobis operari. Tu cordium es Dominus, & illa eo vertis quocumque tibi libitum fuerit: eleva nostra in Cælum, & ne permittas illa semper terram versus inclinari. Fac ut in nobis oriatur amor cælestium, ut tædio afficiamur inanium voluptatum, insanorumque Mundi hujus gaudiorum. *Idem.*

ABLUTIO PEDUM.

MONITUM.

Emo fortasse mirabitur, me inter Mysteria Domini nostri recensere Pedum ablutionem, quam exercuit cum Discipulis suis JESUS CHRISTUS; si animadverterit ipsum JESUM CHRISTUM præstitisse, ut actio hæc æque mystica esset, atque humilians in oculis hominum. S. Petrus, qui primus obstupuit, statim assecutus non est hoc Mysterium; sed mox hoc illi Salvator explicuit; & explicatio ab eo facta longe plura Mysteria complectitur, quæ argumenta suppeditare possent pluribus aliis sermonibus.

Tamen dissimulare nequeo stuporem, qui incessit mihi videnti optimos Scriptores nostros parcissime locutos esse de hoc argumento, quod tamen uberem præbet eloquentiæ copiam, & locum quamplurimis moralibus animadversionibus. Plerique nonnisi obiter de hac re loquuntur, paucissimi sermones hujus argumenti typis ediderunt, & ii, qui fusius illud pertractarunt ii ferme sunt Interpretes in S. Joannis Evangelium, & illi qui Meditationes de vita Filii Dei elucubrati sunt. Nihilominus cum pia hæc caremonia pauperum pedes abluendi feria quinta Majoris hebdomadæ vulgo in Cathedralibus Ecclesiis, pluribusque Regularium cænobiis usurpata vigeat, & religiose a Summis Pontificibus observetur, non secus ac a Regibus nostris, & plerisque Christianis Principibus: Actionem hanc adeo religiosam, atque Christianam semper comitatur aliquis sermo ad hoc pertinens argumentum. Quapropter operæ pretium me facturum arbitratus sum ea colligere, quæcumque licuit mihi invenire, ne rerum supellex deesset hujusmodi sermonem elaboraturis.

PARAGRAPHUS PRIMUS.

Multiplex Sermonum hujus argumenti Synopsis.

EI Filius gloriosam reddidit humilitatem, ex quo illam nobis ostendit in persona sua, nobisque illius adstruit ideam prorsus aliam ab ea, quam vulgo mundus sibi proponit suavissimæ hujus virtutis. Quapropter in medium duplicem profero veritatem, quæ sermonis hujus argumentum, & partitionem constituent. Quarum altera est, humilitatem a Deo exercitam in hoc mysterio ablutionis pedum gloriosam efficere humilitatem hominum, qui quemcumque obtineant locum super homines alios, sese tamen ad similes actiones demittunt; quod vobis aditar ostendere in parte sermonis hujus priori. Altera veritas est: Christianam humilitatem ad exemplum Dominicæ compositam in hujusmodi actibus caritatis vicissim in majorem Dei gloriam cedere. Mementote, si vobis lubet duplicis hujus propositionis. 1. Humilitas ab homine Deo exercita, gloriosam efficit hominum humilitatem. 2. & humilitas ab hominibus in hujusmodi occasionibus exercita, in majorem Dei gloriam cedit. Duo valida argumenta, quibus hodierna die fert animus excitare vos ad virtutem adeo oppositam ingenio nostro, & a qua omnia nos videntur deterrere.

Ut priorem vobis veritatem persuadeam; videlicet exemplum Filii Dei sese ad abjectissimum usque ministerium demittentis reddit Christianam humilitatem toto Cælo gloriosiorem, quantumvis Ethnicis visa fuerit contemptibilis, & quantumcumque illius horrorem conceperint plerique ipsorum etiam fidelium; ut, inquam, vobis veritatem hanc persuadeam, uti duntaxat volo iis actionis hujus circumstantiis, & considerationibus, quæ ultro occurrunt in narratione, quam S. Joannes Evangelista proponit: nam adjiciens actioni huic sermonem, quem mox habuit ad discipulos suos Salvator, tres considerationes affero, quæ totidem sunt manifesta primæ hujus propositionis argumen-

Joann. 13.

menta. Prima consideratio est ipsum semet proponere in exemplum; *Exemplum dedi vobis, ut quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis.*

Ibidem.

Altera est, ipsum præcipere, ut in hoc ipsum imitemur: *Si ego lavi pedes vestros Dominus, & Magister, & vos debetis alter alterius lavare pedes.*

Ibidem.

Tertia tandem, ipsum præmia proponere imitatoribus suis. *Si hæc scitis, beati eritis si feceritis ea.* Modo quæso a vobis, utrum exemplum hoc hominis Dei, utrum hoc tanti Domini, & Magistri præceptum, utrum magnifica merces, quam pollicetur Deus minimis etiam virtutum actibus, paria sint extollendo illos, qui humiles, abjectioresque videntur, & gloriosam efficiendo eamdem humilitatem? Ita sane proculdubio; quantumlibet gloriam appetamus, quantumlibet ambitiosum ingenium nostrum perhorrescat quidquid eos abjicere potest. Primum ergo quidquid Verbum Incarnatum in pretio habuit, & probavit, & cujus ipse nobis exemplum reliquit, vere gloriosum est; quia cum ipse sit eadem gloria essentialiter, quemadmodum illum S. Paulus appellat, eam communicat rebus omnibus, quas facit, non secus ac illis, quæ ad illum accedunt, & aliquam cum illius persona rationem habent. Hac de caussa crux effecta est gloriosa, quæ erat infamis antequam homo Deus illi configeretur. Hoc in sensu asserit S. Bernardus; paupertatem olim non minus contemptam fuisse, antequam Salvator illam consecrasset, sed mox illam in honore habitam fuisse; ita ut illi etiam quibus contigit bonis hujus mundi cumulari non erubescant eamdem amplecti.

Bernardus ser. 4. in Nativ. Domini.

Paupertas Christi nulli est erubescenda nobilium. Cur hoc ipsum de humiliatione dicendum non erit? Nunquid indecorum est sese propter Deum, & ad exemplum Dei sese subjicere? Actiones humillimæ, & quæ maxime serviles vocari possunt, nonne gloriosæ fiunt, postquam ille, qui honorem attullit omnibus statibus, ad quos se dimisit, indignas se minime censuit. Et ut loquamur de mirabili humilitate, quam præ se tulit abluens pedes Apostolorum suorum, prætermittendum non est, quod narrat Evangelista, ipsum actu cogitasse, quid esset, supremam magnitudinem suam, summamque potentiam; se e Deo venisse, sibique ad Deum revertendum esse, & hac mente seipsum ad id abjectum munus demittere, ut illud gloriosius efficiat:

Joann. 13.

Sciens, quia omnia dedit ei Pater in manus, & quia a Deo exivit, & ad Deum vadit, surgit a cœna, & ponit vestimenta sua &c. Altera consideratio, quam efficere possumus de hoc humili facto, præceptum est, quod irrogat nobis; quod quidem intelligendum non est de hac actione pedum abluendorum, sed generatim de abjectissimis officiis proximo nostro præstandis, ubi caritas postulet; quapropter hic homo Deus vix præbuit hoc humilitatis exemplum Apostolis suis, cum accepit nomen Domini, & Magistri, ut illos ad sui imitationem, atque obedientiam præstandam compelleret.

Ibidem.

Si ego lavi pedes vestros Dominus, & Magister, & vos debetis alter alterius lavare pedes. Illis jam humilitatis præceptum irrogaverat, cum jubens eos similes esse parvulo, quos in medium eorum accivit, etiam atque etiam commendaverat, ut novissimos recubitus sibi sumerent, ubi invitati essent ad publicam aliquam celebritatem, ubi quilibet suum quisque locum, & ordinem tueri quærit, & appetit. Jam illis edixerat humilitatem eam esse virtutem, qua nihil sibi erat antiquius, & hanc a se disci cupiebat, quoniam nemo se melius illius præcepta tradere poterat. Hanc denique posuerat tamquam novæ legis suæ fundamentum, & placitum maxime necessarium Evangelii sui: sed ipsi etiam Apostoli sui adeo parum servaverant præceptum hoc, ut paullo ante inter illos obortum fuerit certamen, quis inter illos major esset, ceterisque præstaret: sed modo pedes illorum eluens ipse id agit, quod imperaverat aliis, & hoc imperium, quod durum adeo, ac difficile videbatur humanæ superbiæ, tandem lenitum fuit exemplo, quod ipse præbuit. Neque solum faciliorem efficit illius executionem, sed praxim etiam honorabilem facit per dignitatem imperantis: si enim gloriosum est obsequium præstare ipsis etiam Terræ principibus, & id honori sibi vertunt ipsi Optimates, nonne potiori jure hoc dicendum est de abjectissimis quibuscumque operibus, cum fiunt propter Deum, & ipsi Deo in persona pauperum: quid de hac re dici non potest? Tertio addenda est merces quam pollicetur Deus illis, qui ita sese humiliant; & dicere satis est mensuram gloriæ eorum in Cælo eamdem futuram ac illam humiliationis ipsorum super terram, & ipsos eo gloriosiores futuros quo magis hanc humilitatis praxim servaverint.

II. Cum Dei Filius venerit in terram futurus prototypus noster, cumque Christiani perfectio consistat in similitudine, quam habere debet cum illo; extra omnem dubitationis aleam situm est, tutissimam illius imitandi rationem, & perfectam, quam cum illo habere possumus similitudinem esse, sequi exemplum illius, exercendo actiones humillimas ejus; quemadmodum ipse illas exercuit eluens pedes Apostolorum suorum, quæ una fuit ex novissimis actionibus vitæ ipsius.

1. Quia hoc ille nos docuit verbo, & exemplo; quia nihil sæpius, nihil apertius nobis commendavit nisi humilitatem, & humiliationem, tamquam unicam rationem infringendæ superbiæ, quæ nobis ingenita est, sed quæ simul est maximus obex saluti nostræ. Sed quomodo imitari possumus Salvatoris humilitatem, quin humiliationem exerceamus, sive illam sustinentes, cum despicimur, cum contemnimur, cum humiliamur, vel requirentes illam, cum per verum humilitatis sensum, verumque nostrum metipsorum contemptum nosmet exercemus in abjectissimis officiis pro Dei, & proximi nostri famulatu? Ad hæc nihil est, cujus nobis non dederit exempla insigniora toto vitæ suæ spatio, quam incepit semetipsum exinaniens, ut loquitur S. Paulus, accipiendo formam servi; quam prosecutus est Sanctæ genitrici suæ, Sanctoque Joseph humilem præstando operam usque ad ætatem annorum triginta, & demum, cui finem fecit novissimis humiliationibus.

2. Imitatio in id genus operibus illi gloriosior est, quoniam majorem indigitat amorem erga ipsum, majori a nobis in pretio haberi, majus eidem placendi desiderium, & a nobis gloriam ipsius unice quæri etiam cum propriæ detrimento.

3. Quia Salvatoris imitatio in iis, quæ sunt abjectissima nos efficit sanctiores; hoc enim est sequi id quod magis mundi placitis adversatur, qui ea tantum petit, quæ nitent; hoc est puriori cum intentione operari, ideoque uberiori cum merito. In hoc minus amori proprio velificamur; & tandem quo minorem gloriam ab hominibus expectamus, eo majorem Deo gloriam possumus afferre, & facilius hoc pacto nosmet sanctificare. Hæc fuit mens Filii Dei hoc nos exemplo suo docentis.

III. Actiones, quæ in hominum oculis abjectæ videntur, quantum in oculis Dei præstent illis, quæ magis illucescunt.

1. Fiunt cum puriori intentione, ideoque majori cum merito; quia Deus non respicit tantum ea, quæ fiunt, quantum quem ob finem fiunt.

2. Fiunt majori cum ædificatione proximi, quibus præbetur exemplum.

3. Fiunt cum minori periculo nostro, quod oriri potest ex vanitate, ambitione, & plaudentium existimatione.

IV. Cæremonia hæc ablutionis pedum, quam ad exemplum Filii Dei passim celebrat Ecclesia, mysterio non vacat, & recenseri potest in numero Mysteriorum, quod ignorarunt Apostoli, antequam Salvator illa iis explanaret. En autem quid actio hæc mystica repræsentet secundum Sanctorum Patrum, Interpretumque sententiam.

1. Nihil illi acceptius, & antiquius esse humilitate, nihil peccatoris humiliatione jucundius; quandoquidem in Scripturis videmus, hanc illius gratiam, misericordiam, beneficia, & munera promereri.

2. Ex famulis suis, ut iis, qui eum sectari cupiunt, extremam requirere cordis puritatem, & ut illi qui a gravioribus noxis immunes sunt, conentur etiam levissimas maculas, minimasque sordes eluere, cujusmodi est pulvis ille, qui pedibus adhærescit: *Qui mundus est non indiget, nisi ut lavet pedes.*

Joann. 13.

3. Debere nos ad exemplum Filii Dei ultro, citroque similia caritatis officia præstare: *Exemplum dedi vobis, ut quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis.*

Ibidem.

V. Dei Filius in cœna novissima, cui cum Apostolis suis accubuit, duo fecit æque mirabilia; quorum primum est; quod ad tempus aliquod cœnam paschalem reliquit Apostolorum pedes abluturus; alterum vero, quod mensæ iterum accubuit instituturus adorabile Sacramentum Corporis, & Sanguinis sui, ut esset cibus animarum nostrarum. Duo hæc facta nullum inter se nexum habere videntur; verum si animum advertimus ad circumstantias loci, temporis, & sermonis, quem habuit post hanc pedum ablutionem, videbimus Salvatoris mentem fuisse docendi qua animæ dispositione sumendus esset cælestis hic panis; & quomodo debemus nosmet dignos præbere, qui mensæ Domini participes efficiamur. Etenim

1. Poscit summam cordis, corporisque puritatem, & omnimodam immunitatem a minimis sordibus, quæ Pœnitentiæ Sacramento nobis sunt eluendæ.

2. Altissimam humilitatem, quæ nos sub omnium pedibus demittere debet, ut digni habeamur, qui huic cælesti convivio admittamur.

3. Praxim operum caritatis, ostendendo a nobis fratres nostros amari per humilia, quæ illis præstamus, officia.

PARAGRAPHUS ALTER.

Fontes, unde hauriri copia possit ad propositas Sermonum structuras exornandas, & Auctores, qui hoc pertractant argumentum.

Sancti Patres.

SAnctus Augustinus *serm. de cœna Domini* in illos invehitur, qui sub dignitatis, vel illustris generis specie dedignantur sequi exemplum Filii Dei, & Sanctorum, exercendo similes humilitatis actiones erga pauperes.

Sanctus Cyprianus sermonem habet de pedum ablutione, ubi loquitur de admirabili humilitate Filii Dei, & necessitate, in qua sunt Christiani illius imitandi.

S. Chrysostomus in tertium caput Evangelii S. Joannis describit quomodo Salvator eluit pedes Apostolorum, & credit etiam illum initium fecisse abluendo pedes Judæ. Quod tamen certum non est.

Venerabilis Beda homiliam de hoc argumento conscripsit, ubi latius verba facit de admirabili humilitate Filii Dei in hujusmodi actione.

S. Innocentius Pontifex III. loquitur de multis modis, quibus Deus eluit sordes peccatorum nostrorum, illa explicans Evangelii verba: *Qui lotus est, non indiget, nisi ut lavet pedes.*

Sanctus Petrus Damiani *serm. in cœna Domini* per occasionem eorum, quæ peracta sunt in hoc Mysterio ablutionis pedum, loquitur de pluribus virtutibus, potissimum vero de humilitate, quæ ibi præ ceteris nitet.

Yvo Carnotensis in homilia de novissima cœna Salvatoris loquitur de modo emundandi animam nostram a terrenis affectibus; quod pedum ablutio præfigurat.

S. Bernardus serm. 1. de pedum ablutione, prorsus singularem habet opinionem, & ex hoc Mysterio quoddam efficit Sacramentum ad remissionem levium animæ sordium institutum.

S. Bonaventura *serm. 2. in cœna Domini* in illa Evangelii verba: *nisi lavero te, non habebis partem mecum*, explicat quatuor modos, quibus Dei Filius eluit hominum peccata.

Idem in sermone tertio de cœna eadem loquens de pedum ablutione docet medium, & necessitatem abluendi, & emundandi animam nostram a sordibus quas per mundi commercium contrahit.

Ascetici, aliique.

P. a Ponte in 4. parte meditationum de Mysteriis Fidei, meditatione octava fusius de hac pedum ablutione verba facit.

Granatensis in Memoriali, libro sexto eloquenter, & Oratorie hoc tractat argumentum, & fusius verba facit de circumstantiis actionis hujus.

Idem de hac re loquitur etiam in sermone de novissima cœna Salvatoris, & in actionis hujus circumstantiis notat ordinem, & œconomiam, quam ille in hominum redemptione servavit.

P. Noilet in parte altera Hominis Oratoris meditatione tertia pro feria ii. post Septuagesimam pias habet in hoc Mysterium animadversiones.

P. Haineuve in parte secunda Meditationum, meditatione pro feria iv. post Septuagesimam.

Lancicius in Opusculo vigesimo primo Meditationem habet hujus argumenti.

Præter eos qui meditationes ediderunt de pedum ablutione, omnes Interpretes, qui scripserunt in Sancti Joannis Evangelium hanc humiliantem Salvatoris actionem consideraverunt. Qui vero Concionatoribus uberem materiam suppeditare possunt, sunt Toletus, Barradius, Cornelius a Lapide.

Drexellius in Christo moriente *part. 2. cap. 1.*

Mathias Faber *conc. de Cœna Domini.*

Molinier integrum habet hujus argumenti sermonem in Quadregesima pro feria v. Majoris hebdomadæ, ubi spectaculi novitatem, & fructum inde percipiendum ostendit.

Auctor sermonum in omnia Ethicæ Christianæ argumenta, Tomo I. particularium argumentorum; ex quo deprompsimus pleraque ea, quæ ad hoc Mysterium spectantia in medium afferimus.

PARAGRAPHUS III.

Loci, Exempla, & Applicationes Scripturarum huic argumento.

S*Ciens JESUS, quia omnia dedit ei Pater in manus, & quia a Deo exivit, & ad Deum vadit, surgit a cœna . . . . . & cœpit lavare pedes discipulorum.* Joann. 13.

Dicit ei Petrus, Domine tu mihi lavas pedes? Ibidem.

Respondit JESUS, quod ego facio, tu nescis modo, scies autem postea. Ibidem.

Dicit ei Petrus, non lavabis mihi pedes in aeternum. Ibidem.

Respondit JESUS; si non lavero te, non habebis partem mecum. Ibidem.

Dicit ei Petrus, non tantum pedes meos, sed & manus, & caput. Ibidem.

Qui mundus est, non indiget nisi ut pedes lavet, sed est mundus totus. Ibidem.

Scitis, quid fecerim vobis . . . si ergo ego lavi pedes vestros, Dominus, & Magister, & vos debetis alter alterius lavare pedes. Ibidem.

Exemplum dedi vobis, ut quemadmodum feci vobis, ita & vos faciatis. Ibidem.

Non est servus major Domino suo. Ibidem.

Si hæc scitis, beati eritis, si feceritis ea. Ibidem.

Discite a me, quia mitis sum, & humilis corde. Matth. 11.

Qui major est in vobis, fiat sicut minor, & qui præcessor est, sicut ministrator. Luc. 22.

Quamdiu fecistis uni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis. Matth. 25.

Filius hominis non venit ministrari, sed ministrare. Idem 20.

Qui major est vestrum, erit minister vester. Matth. 23.

Si quis vult primus esse, erit omnium novissimus, & omnium minister. Marc. 9.

Quanto magnus es, humilia te in omnibus. Eccli. 3.

Vilior fiam plusquam factus sum, & ero humilis in oculis meis. 2. Reg. 6.

Qui humiliatus fuerit, erit in gloria. Jobi 22.

Semetipsum exinanivit formam servi accipiens. Ad Philipp. 2.

Omnes invicem humilitatem insinuate, 1. Petri 5.

Humiliamini in conspectu Domini, & exaltabit vos. Jacobi 4.

Exempla ex Veteri, Novoque Testamento desumpta, ad hoc argumentum pertinentia.

Actio David se coram Arca humiliantis principes viros docet, illis gloriosum esse propter Deum sese ad abjectissima quævis demittere.

DAVIDI vere persuasum erat, hominem, quo magis dignitate præstet, eo majorem Deo honorem adferre, ubi sese demittit ad actiones abjectas, & humiliantes, dum coram Arca fœderis, quæ figura est humanitatis JESU, videri vult exutus omnibus insignibus regiæ dignitatis, superbæque Reginæ, quæ tantam humiliationem pati non poterat, irrisionem sustinere; quæ quo magis illa indignata est, eo majorem ille præ se tulit animi sublimitatem, & magnitudinem. Quid, respondit enim illi, coram Domino, qui me in Regni solio sedere jussit, meque Patri tuo prætulit, me non humiliem? *Vilior fiam plusquam factus sum: & ero humilis in oculis meis;* atque ubi agetur de cultu illius, in eo constituam gloriam meam, ut me infra novissimum subditorum meorum me dejiciam. Nobilis hic, & generosus sensus Principis veteris Testamenti, S. Augustinus ait, egregie docuit omnes Christianos Reges, ne timerent inferre detrimentum suæ dignitati sese coram Deo humiliantes, & præbentes subditis suis exemplum honoris qui illi debetur. Quid fecisset Sanctus ille Rex, si uti nos cominus vidisset diem humiliationum Domini, quam nonnisi eminus prospexit; & si licuisset illi participem fieri verbi illius, quod ex Incarnati Verbi ore prodiit: *Exemplum dedi vobis, ut quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis.* Ego ipse exemplum dedi; Deus qui hodie fungitur munere servi, & mancipii; Rex gloriæ, qui se subjicit pedibus indignissimi omnium mortalium, videlicet proditoris, qui jam jam executurus est execrabile perdendi ejus consilium. Deinceps quantumcumque placuerit, terræ principes sese humilient, nunquam sese tantum abjicient. *Ex Sermone manuscripto.*

2. Reg. 6.

Joann. 13.

Humiliatio Regis Achab, quæ Deo placuisse videtur, cum hac Salvatoris non est conferenda. 3. Reg. 21.

Olim visus est Deus quamdam veluti triumphi speciem sibi proposuisse Achab coram se humiliatum; nam quasi obstupuisset tantam videns humilitatem in homine adeo tumido, atque superbo, ex Propheta suo quæsivit: *Nonne vidisti humiliatum Achab coram me?* Quid mirum, Regem hunc, qui non erat nisi homo simplex & insignis peccator, sese humiliasse, & de genu supremam illam majestatem adorasse, & eum, qui nonnisi cinis, & pulvis erat, sese cineribus cooperiret, & indueretur cilicio, ut a capite suo ultionem cæli detorqueret? Converte huc, oculos converte, o Rex gloriæ! longe aliud spectaculum intueberis. Videbis hic filium tuum, non equidem dicam ad pedes magnitudinis tuæ, sed ad pedes Judæ ipsius, videlicet mortalium omnium nequissimi. Videsne quomodo eos tenet sacratis manibus, quomodo illos complectitur, & osculatur, non quidem mero quodam officio, sed tenero, sinceroque affectu, & ex corde. Esto quidem Deus homo se humiliet, atque exinaniat coram Patre suo; quod vero Deus sese demittat ad pedes usque peccatorum, hoc sane Cælum, atque terram admirantur.

Injusta suspicio Christi videntis Magdalenam lacrymis suis Salvatoris pedes irrigantia.

Pharisæus, qui domi suæ Salvatorem excepit convivio scandali occasionem nactus est, eo quod ille passus fuerit mulierem, quæ erat in civitate peccatrix, pedes suos tangere, & arbitratus est hoc indignum esse gravitate, & loco, quem Propheta obtinebat

bat in populo. Sed superbe Pharisæe, si tanti facis Prophetæ dignitatem, ut hanc pollui posse putes tactu peccatricis; quænam fuissent cogitationes tuæ si scires eum qui tangebatur, & cujus pedes ab ipsa eluebantur, Deum esse, & ipsum nequaquam hanc peccatricem a se amovere? Verum si objectum adeo novum, tuæque vanitati adeo incredibile, se rapit in admirationem, quid dixisses, si sciens hominem hunc esse Deum, qualis erat, vidisses non solum præbere peccatoribus pedes suos præ reverentia osculandos, quod quidem sanctissimus quisque honori sibi vertisset, sed ipsum illum flexis in terram genibus peccatorum pedes eluisse? Quodnam incomparabile discrimen adest Deum inter, & Prophetam? quod porro inter permissionem aliis concessam pedes suos tangendi, & alienos pedes eluere? Quinam vero tuus extitisset stupor, si oculi tui fuissent testes hujus spectaculi? Ego quidem non dubito, quin Angeli ipsi obstupuerint, & tantam humilitatem fuerint admirati. *Ex Granatensis Memoriali.*

Stupor S. Joannis Baptistæ videntis Salvatorē in peccatorū turba venientem ut ab ipso baptizaretur.

Cum Dei Filius convenit Joannem Baptistam secus oram Jordanis, ut manibus ejus baptizaretur, Sanctus ille Præcursor tanta captus fuit admiratione videndi Salvatorem suum non solum in peccatorum turba confusum venientium ad se ex universa Judæa, ut baptizarentur, sed petentem sibi hunc pœnitentiæ baptismum, quem Sanctus ille prædicabat, veluti dispositionem ad recipiendum Spiritus Sancti Baptismum a Mundi Salvatore instituendum pro peccatorum remissione: Sanctus hic Præcursor, inquam, tantæ humiliationis stupore captus est, ut detrectare non ausus obedientiam illi, quem Dominum, ac Magistrum suum profitebatur, abstinere non potuit, quominus suam testatam faceret admirationem, & significaret, se rei novitate perculsum, & animi ægritudinem, qua conficiebatur coactus exercere ministerium, quod a se petebatur: *Ego debeo a te baptizari, & tu venis ad me?* Ego, qui toto cælo te minor sum, a te baptizandus sum; & tu a me petis baptismum? Tu magnus adeo, ac supra me positus; ego vero adeo exiguus, & miser, ubi inter nos instituatur comparatio: Tu Patris æterni Verbum; ego autem vox clamantis in deserto; & qui natus sum, ut adventum tuum prænuntiem: Tu, qui lux es Mundi; & ego, qui ideo sum, ut testimonium perhibeam, luce hac mundum universum illuminandum esse, & fugandas tenebras, quibus homines involuti sunt: Tu qui es Messias, Dominus, & supremus rerum omnium moderator; & ego, qui servus tuus sum, & filius ancillæ tuæ, a te missus, ut tibi præcurram, ut tibi præcedam, & mortalibus prædicem: *Tu ad me, Verbum ad vocem, Sol ad lucernam, Dominus ad Servum, Rex ad Præconem?* Et profecto magnus iste Sanctus jure mirabatur videns illum, cujus indignum se putabat, qui solveret corigiam calceamentorum, sub peccatoris imagine, inclinare caput, ac se ad baptismum petendum submittere. Sed quanto admirabilior est humilitas, quam Dei Filius exercet ea in actione de qua verba facimus; quandoquidem non recipit ille de manibus discipulorum suorum aquam suo capiti infusam, sed se abjicit, ut aquam det pedibus eorum: & non petit eorum ablui ministerio; sed ipse illos eluit; & ad extremam usque humiliationem descendit, qualis est eorum pedes abluere: *Cœpit lavare pedes discipulorum.*

Matth. 3.

Joan. 13.

Stupor S. Petri videntis Dei Filii ad pedes suos provolutum.

S. Petrus, qui omnium primus coactus fuit parere voluntati Salvatoris, & pati actionem adeo humiliantem, obstupuit ita, ut admirationem suam sequentibus verbis significaverit: *Domine, tu mihi lavas pedes? Tu mihi?* Tu, qui Deus, & supremus universorum Dominus, mihi, qui servus tuus sum? Tu, qui es sanctus Sanctorum, mihi, qui peccator sum indignus, qui accedam ad te, & adhuc indignior, ad quem tu accedas? Habita fuit tunc contentio humilitatis inter Magistrum, atque discipulum, inter Salvatorem, & Apostolum. Infinitus erat honor Apostolo, Dei Filium exercere erga ipsum ministerium adeo abjectum, & hoc se indignum censere non mediocris erat humilitas; sed nimis illum provehit semet objiciens voluntati Domini; quæ res illi promeruit terribilem comminationem; quemadmodum jam sibi gravem promeruerat reprehensionem, eo quod illum prohibere voluerat, ne pro hominum salute mortem obiret. Salvatoris humiliatio fuit e contra perutilis Sancto Petro, præbens illi exemplum sese humiliandi; cum evectus esset ad sublimem honoris gradum, quo nil majus in terris est, sed præterea per hanc actionem docens, ipsum semper diligentius semet emundare debere, & a minimis etiam sordibus immunem præstare, ut in dies magis magisque accederet, & se cum illo conjungeret, qui est sanctitas ipsa, & qui pati nequit, ut aliquid inquinatum secum ingrediatur in cælum; quod mox impulit discipulum hunc, ut peteret quandoquidem ita vellet, ut non pedes tantum, verum etiam & caput, & manus ablueret.

Terræ principibus honori vertitur hos humilitatis actus pro Dei servitio exercere.

Cum primus Imperator Christianus sese demisit ad effodiendam humum, eamque gestandam instar operæ ad ædificium primi Templi, quod JESU CHRISTO sacratum fuit in honorem Principis Apostolorum; nunquam major apparuit, quam in humili hac exercitatione; & pius atque incomparabilis Monarcha S. Ludovicus nunquam fuit gloriosior, quam cum per sensum altissimæ humilitatis pauperibus ministrabat, regisque manibus suis dapes illis instruebat. Profecto servire Deo, regnare est, Sacer Textus ait, & illi obedire aliquid majus est, quam terræ universæ imperitare. Utrumque vero fit, cum exercentur humilitatis, & caritatis actus erga alios. Obtemperatur Deo illos præcipienti, & Deo ipsi hoc præstatur obsequium, qui illos recipit in persona eorum, qui illum repræsentant: Hi duo sunt fontes gloriæ, qui hæc actionum genera commendant. Hac mente, ac spiritu sublimiores terræ potestates, & qui ad altiorum dignitatum apicem evecti sunt adeo religiose observant piam hanc, & sanctam cæremoniam abluendi pedes pauperum hac die. Summus Pontifex quatenus Salvatoris Mundi Vicarius hanc sibi legem irrogat justa exemplum illius, cujus obtinet locum, & ille cujus pedes maximi Reges etiam deosculantur in dignitatis ejusdem obsequium, nihil de gloria sua putat imminutum, si sese ad pedes miserorum, abjectorumque hominum demittat. Reges nostri, ac Monarchæ qui neminem supra se norunt, non arbitrantur quidquid de sua dignitate, quæ illos supra subditorum suorum capita extollit, decedere, ubi quotannis hanc eamdem exercent cæremoniam; quoniam ad pedes supremi Domini sui sese abjiciunt, cum pium hoc præstant officium personis ab eorum gradu remotissimis; & quemadmodum Religio eos docet in eo gloriam suam collocare, si semet coram Deo humiliaverint, a quo supra aliorum capita sublati fuerunt, illi obsequium præstare putant, si sese demittant ad pedes eorum, qui illum repræsentant.

Applicationes aliquorum Scripturæ locorum huic argumento.

Maximi momenti documentum quod Dei Filius tradidit Apostolis suis humiliavit hac actione pedes eorum lavandi.

Quicumque voluerit inter vos major fieri, sit vester minister. Matth. 20. Animadvertite quæso tempus, & locum quæ Salvator elegit, ut publicum humilitatis suæ testimonium præberet. Discipuli tunc certabant, quis eorum major, & spectabilior videretur. Alias eamdem quæstionem agitaverunt, eumque nihil profecissent ex illa exprobratione, qua divinus hic Magister hanc ob rem illos corripuerat, ut eorum superbiæ mederetur, longe præsentiorem adhibuit medicinam, in medio eorum, & cum illis exercens actum admirabilis humiliationis; qui nondum visus fuisset in terris, eorum pedes abluens, ut hoc humilitatis actu adeo mirabilis, qualis fuit pedes eorum abluere, doceret eos recentia Evangelii sui placita, videlicet crescendi modum esse sese magis, magisque humiliare: Illum in oculis Dei majorem esse, qui minimus est in oculis suis, & oportere, ut qui primus ex nobis est, fiat servus aliorum; ac tandem mensuram nostræ in cælo elationis futuram eamdem, ac nostræ in terra humiliationis. Itaque non est amplius, cur Princeps Apostolorum dicat: *humiliamini sub potenti manu Dei;* sed tantum humiliamini, quia ille, qui suprema est magnitudo, ipse nobis præbet humiliatis exemplum sese demittens ad abjectissimum officiorum omnium, quod alicui præstari possit, quale est illius pedes eluere.

1. Petri cap. 5.

Humiliatio Filii Dei in ablutione pedū effectus est illius, per quam homo factus est.

Exinanivit semetipsum formam servi accipiens. Ad Philipp. 2. Quantacumque sit humilitas, quæ in exteriori hoc facto elucescit, dicere tamen possumus umbram tantum esse, & effectum illius, quam exercuit, cum seipsum exinanivit propter amorem nostrum humanam carnem assumens, *& formam servi accipiens*, ut Apostolus loquitur. Ea ipsa in occasione omnia posuit suæ magnitudinis insignia, & exuit gloriæ suæ ornamenta indutus carne mortali, atque passibili. Hoc Apostolus *exinanitionem* appellat, nam semet in creaturæ ordine constituens fecit se servum & subditum, quod creatis omnibus essentiale est: & servi formam accepit ita se humilians, videlicet secundum veram horum verborum explicationem, servi naturam accepit, & quidquid proprie servi essentiam constituit. Sed in pedum ablutione servi tantum munus & officium exercet, & exteriorem, ut ita dicam, assumit corticem, abjiciens vestimenta sua ut se in statu, & in famuli forma statueret, & hoc pacto sese demitteret ad ea, quæ in conditione hac sunt magis abjecta; quod secunda vocari potest exinanitio magnitudinis ejus, quæ inerat ipsi quatenus homini Deo, & quæ illud adhuc supra ceteros homines infinite commendat.

Voluit Dei Filius nos ab ipso discere humilitatem quam unus illi docere nos poterat.

Discite a me, quia mitis sum, & humilis corde. Matth. 11. Ex omnibus documentis, quæ Verbum Incarnatum hominibus tradidit, liquet, maximi momenti & illud, quo nihil erat ipsi antiquius, humiliatum fuisse; ideo voluit, ut hanc ab ipso perciperemus, se nobis præbens simul & præceptorem, & exemplum. Virtus hæc in omnibus vitæ ipsius factis elucet,

eluceat, & nulla est, cujus nobis vel magis explicitum irrogaverit praeceptum, vel frequentius nobis exemplum reliquerit. Quod videtur locum fecisse Sancto Paulo appellandi hanc JESU CHRISTI virtutem: *Ut inhabitet in me virtus Christi*, Sed in pedum ablutione simul omnia conjunxit, praeceptum, exemplum, documentum; ita ut una haec actio nobis dicere videatur: *discite a me*, discite quaenam fuerit humilitas Filii Dei. Profecto virtutes alias percipere possumus ab actionibus veterum Patriarcharum aliorumque Sanctorum, qui Salvatoris adventum praecesserunt. Poenitentiam discimus ab Adam, qui primus fuit poenitens, quemadmodum primus fuit peccator. Fidelitatem a Noe, obedientiam ab Abraham, a Sancto Job patientiam, a Joseph castimoniam, lenitatem a Moyse, zelum a Phinees, injuriarum veniam, & inimicorum dilectionem a David: sed Filius Dei voluit, nos ab ipso discere humilitatem. Hanc vero melius docere non poterat, quam sese humiliando usque ad abluendos pedes discipulorum suorum, ubi sciamus ad quem usque magnitudinis apicem evaserit. (2. ad Cor. 12.)

Cum dilexisset suos, qui erant in Mundo, in finem dilexit eos. Joann. 13. Mirum sane est Evangelistam narraturum humilitatis actum, ad quem se demisit Salvator Apostolorum suorum pedes abluens, nos ad hoc memorabile spectaculum praeparare per divinae caritatis elogium: *Cum dilexisset suos* &c. cujus rei quaenam vobis caussa extitisse videtur: quandoquidem duae istae virtutes nullum inter se nexum habere videntur? Caritas enim, Apostolus inquit, ceterarum virtutum praestantissima est, humilitas vero novissima. Illa fastigium est, & cumulus perfectionis, haec autem est veluti fundamentum. Sed ratio est, quia Sanctus Joannes, ut nobis ostenderet profunditatem hujus humiliationis Filii Dei, voluit nobis ob oculos ponere altitudinem, & praestantiam caritatis ejusdem, ut utramque simul metiremur. Quemadmodum ex altitudine aedificii cognoscimus quanta sint illius fundamenta; ita si scire vultis ad quam humiliationis abyssum Dei Filius per humilitatem descenderit, cognoscite ad quem altitudinis apicem caritas ejus pervenerit. Amor ejus ascendit usque ad aeterni Patris sinum, ubi divinum hoc Verbum quiescebat, & humilitas per quam ad nos usque descendit, ostendit hoc insigne miraculum; videlicet, illum ipsum qui sedet a dextris Altissimi, ad creaturarum suarum pedes obvolutum; ita ut profunditas humilitatis, quae ad extremam usque exinanitionem descendit, exaequat altitudinem, & fastigium caritatis ejusdem, ut Apostolus loquitur. Amor igitur, quem testatus est hominibus toto vitae suae spatio, sub ejusdem exitum magis refulsit per admirabilem hunc humilitatis actum abluendi pedes pauperum piscatorum; quod efficit, ut excessum caritatis ipsius ex humiliationis suae excessu intelligamus.

(Qui per baptismum abluti fuerunt a peccatis, ablui debent etiam a levibus noxis, quas contrahunt quotidie.)

Qui lotus est, non indiget nisi ut lavet pedes, sed est mundus totus. Joann. 13. Haec verba, Sancto Augustino interprete significant, illum qui per baptismum ablutus est, & ab omnibus sordibus emundatus, adhuc indigere alio baptismo, videlicet poenitentiae, cujus figura est pedum ablutio; qui quidem baptismus necessarius est sanctissimo cuivis ad emundandas terrenas affectiones, quae sunt veluti pedes, qui sexcentas contrahunt sordes ex mundi commercio; hoc est ut citra allegoriam, & metaphoram loquamur, illi qui post baptismum non labuntur in gravia, & mortalia peccata, per quae Dei amicitiam amittimus; sed tantum in leves noxas, venia dignas, habent caput, & manus puras; quia rectam habent intentionem, & actiones eorum sunt divinae legi, & Evangelicis institutis conformes. Sed arduum est, ideoque perrarum, quod pedes eorum, videlicet affectus, cogitationes, & desideria non colligant, & contrahant sordes ullas terrae super quam incedunt, & cui jugiter inhaerent. Hi autem sunt pedes, affectus, & bonis sensibilibus adhaesiones, actus modicae integritatis, intentiones non satis defaecatae, desideria nimis in terram prona, quae per poenitentiae baptismum eluenda sunt, emundanda, purganda. Sordidos habemus pedes, & affectus pollutos adhaesione rerum terrenarum propter nimium amorem, quo consectamur opes, honores, & nosmetipsos. Hi igitur pedes incessanter eluendi sunt, sin minus a luto, saltem a pulvere, qui illis adhaesit.

Quod ego facio, nescis modo, scies autem postea. Joann. 13. Repulsa, qua Sanctus Petrus ferre detrectabat illud caritatis officium, quod illi Dei Filius praestare cupiebat, non proficiscebatur vel ex pertinaci voluntate, vel ex inobedientia formali, sed ex profunda reverentia, S. Cyrillus ait; ex ardenti amore, S. Chrysostomus inquit; ex ignorantia, in qua erat, nesciens quid sibi vellet actio adeo admirabilis, & quam assequi non poterat, ut S. Augustinus arbitratus est. Haec tamen repulsa illum nocentem efficere potuisset, nisi fervoris excessus excusasset illum. Ubi S. Basilius animadvertit nobis inde esse discendum, qua alacritate, & celeritate obediendum sit Deo, & ejus parendum imperiis quin rationem quaeramus earum rerum, quae praecipit, & quin ante tempus caussas investigemus; viae enim per quas nos deducit, ut plurimum latent, neque Deus illas palam faciet, nisi cum illi opportunum videbitur. Sed nostrum est sequi eas simplici obedientia, quin ratiocinemur de praecepto, & quin curiose nimis ejus consilia scrutari audeamus. Vera obedientia semper dicit cum Apostolo: *Domine, quid me vis facere*, neque dicit unquam, cur vis me id facere. Satis sibi putat esse, nosse praeceptum, neque caussam inquirit, cujus cognitionem relinquit Deo, qui dato tempore illam nobis aperiet: *quod ego facio, tu nescis modo, scies autem postea*. Itaque cum Deus nobis aliquam immittit adversitatem, aerumnam, dolorem, ignoramus divina de nobis consilia, & quid ille velit a nobis. *Quod ego facio, tu nescis modo*. Sed neque curiosi, neque impatientes simus; ubi per obedientiam nosmet submiserimus, tunc sciemus caussam ex utilitate, quam precipiemus. (Joann. 13.)

(Validum Filii Dei argumentū. Si ego Dominus lavi pedes vestros, vobis, qui servi estis, quid faciendū non est?)

Non est servus major Domino suo. Joann. 13. Haec verba continent vim omnem sermonis, quem habuit Salvator ad Apostolos suos post pedum ablutionem, aperiens illis consilium, quod celaverat eos, antequam hoc faceret. Nostis, inquit, quid fecerim vobis? Vos me Dominum, & Magistrum vocatis, idque jure, sum enim. Si ergo ego qui sum Dominus, & Magister, memet abjeci eo usque, ut pedes vestros eluerem, nonne vos tali exemplo ducti invicem pedes vestros debetis abluere? neque enim hoc exemplum dedi vobis, nisi ut quod ego feci, ita & vos faciatis. Dico igitur vobis, & vere dico: servus non est major Domino suo, neque Apostolus eo, a quo missus est. Si rite assequimini ea, quae dico vobis, & quae nuperrime feci, beati eritis, si illa fueritis executi. Lectio praestantissima, quam tribuit increata sapientia ad non Apostolos solum, verum etiam ad Ecclesiam omnem erudiendam, lectio eo efficientior, quod actio praecessit verbo, opus documento, & exemplum praecepto.

PARAGRAPHUS IV.

Loci, & Sententiae Sanctorum Patrum ad hoc Argumentum spectantes.

Tu mihi lavas pedes! *Quid est tu! Quid est mihi? Cogitanda sunt potius: quam dicenda, ne forte quod ex his verbis concipit anima, non explicet lingua.* S. Augustinus tractat. 56. in Joannem.

Petrus videns divinitatem incarnatam, incurvatam ante se, expavit & exhorruit. Idem epist. 28. ad Fratres in eremo.

Non erubescat servus si facere jubetur, quod prius fecit Dominus. Cyprianus de ablutione pedum.

Dominus ad genua Petri lavaturus pedes, ipse genibus flexis, Dominus servo consummatae humilitatis obtulit famulatum. Idem ibidem.

Propter nos, benignissime Domine, pedes lavas discipulis, quia post baptismum, quem sui reverentia non patitur iterari, aliud lavacrum procurasti, quod nunquam debeat intermitti. Idem ibidem.

Loti baptismate, eodem lavacro ulterius non egent, sed hoc lavacrum quotidianis est excessibus institutum. Idem ibidem.

Docetur hic, quae sit baptismi, & aliorum Sacramentorum stabilitas, & quantum ad expiationem proficiat humilis pietas, & pia humilitas. Idem ibidem.

Docetur etiam quomodo omni tempore prosequenda, ac repetenda sit ablutio pedum, per quam cocta cognitum, & intellectum adhaerentes animae sordes quotidiana satisfactione laventur. Idem ibidem.

Quem fastum hoc non tolleret, quam non deprimeret elationem? Qui sedet supra Cherubin proditoris pedes lavit, tu homo terra, & pulvis efferris. Chrysostom. Homil. 70. in Joannem.

Humilitas! Christi virtus, quantum confundis superbiam nostram. Bernard. sermone primo in Epiphan.

Quomodo non humiliaretur homo coram humili Deo. Idem ibidem.

Manifestum est lotionem hanc factam non tantum in exemplum; sed etiam in mysterium spiritualis munditiei. Idem in serm. de coena Domini.

In recusando Christi obsequio *vehemens Petrus, in permittendo vehementior, utrumque ex amore.* Chrysostomus.

Ad pedes Judae locum mihi figebam, nunc dum Christum iis advolutum attente considero, nullum mihi inde expulso locum video. S. Borgia in ejus vita.

PARAGRAPHUS V.

Quid ex Theologiæ penu depromi valeat in hoc argumento.

Quid sit ablutio pedum, quam Dei Filius exercuit cum Apostolis.

Credendum non est hanc consuetudinem abluendi pedes initium duxisse ab hac cæremonia, in qua Dei Filius post novissimam cœnam, quam fecit cum Apostolis suis pridie quam pateretur incomprehensibili humilitate lavit pedes eorum. Dicere possumus hanc fuisse temporum omnium consuetudinem, & omnium fere nationum, ita ut qui se antiquitatis studiosos jactant, illam se in prophanis auctoribus comperisse testentur. Sufficit nobis videre morem hunc in sacris litteris constitutum exemplis Abrahæ, Loth, aliorumque nonnullorum in hospitalitate, quam veteres Patriarchæ exercebant cum amicis suis, viatoribus, & peregrinis ad significandam illis lætitiam qua afficiebantur, videndi illos, atque testatam illis faciendi per hoc caritatis officium voluntatem suam præstandi illis quidquid ab amicissimis cupere possent. Sed non hac mente Mundi Salvator hoc officium caritatis exercuit cum Apostolis suis; sed sensu humilitatis, cujus voluit illis exemplum præbere, antequam ab illis discederet reversurus ad Patrem, quemadmodum ipse illis aperuit; cumque hæc novissima erat futura actio, cujus testes essent futuri, nihil prætermisit, ut alte in mente eorum impressa remaneret. Hinc S. Gregorius universum terrarum orbem invitat ad mirabile hoc spectaculum Dei provoluti ad pedes duodecim pauperum piscatorum, ut videant in hoc præstantissimum humilitatis exemplum.

Primum illud quod in hoc facto considerandum est, quis, & quantus est ille, qui hoc pacto se humiliat.

Ad exemplum Sancti Joannis, consideranda est excellentia illius, qui sese demittit ad pedes Apostolorum abluendos; quo enim sublimior est, qui sese humiliat, & major eo illius humiliatio, & humilitas nullibi admirabilior est, quam ubi reperitur in persona, cujus dignitas, & merita excellunt. Salvator igitur considerari potest quatenus Deus, & quatenus homo. Quatenus Deus, videt se in Cælo circumdatum innumerabili turba spirituum beatorum, qui profunda cum reverentia ipsum adorant. Quatenus homo se in cubiculum recipit cum egenis Piscatoribus, quorum pedes eluit. Quatenus Deus amictus est gloria; *indutus est fortitudinem, & præcinxit se*, & omnipotens manus illius est opifex mundi. Quatenus homo, exuit se vestimentis suis, linteo præcingit se, ejusque manus occupantur abluendis pedibus hominum, ex infima plebe. Psalm. 92.

Hæc pedum ablutio mysterio plena est, & species Sacramenti.

Actio humilitatis, cujus Mundi Salvator hic nobis præbet exemplum non vacat mysterio; ita ut nonnulli ex Sanctis Patribus ibi quamdam Sacramenti speciem deprehendant; non quidem recensendum inter ea, quæ agnoscit Ecclesia, veluti fontes omnium gratiarum, & quæ nobis applicant virtutem Sanguinis Dei, sed propter rationem illam, quam cum præcipuis Sacramentis habet hæc actio. Hoc enim videtur habere commune cum Baptismo, quod fit per aquam, quod eluit maculas animæ, quemadmodum Dei Filius non obscure significavit dicens Principi Apostolorum: *Si non lavero te, non habebis partem mecum.* Nonne Joann. 13. diceres secundum hoc baptisma æque necessarium esse ac primum? Neque minorem habet rationem cum pœnitentia eamdem ob caussam; quandoquidem Salvator idem hac utitur ablutione ad detergendas, ac delendas minimas sordes: *Qui lotus est non indiget nisi ut* Ibidem. *lavet pedes;* quod quibusdam locum præbuit credendi, hoc reipsa vere Sacramentum esse, illud est, quod hæc actio immediate præcessit institutionem adorabilis Sacramenti Corporis & Sanguinis Domini, quasi docere voluerit Apostolos, & in eorum persona Fideles omnes, quanam cum puritate sit accedendum ad tantum Mysterium: ita ut, sicuti Sacramenta signa sunt practica, quæ quod significant, operantur, hæc actio omnem cum illis habeat similitudinem in Symbolo, quod ibi adhibetur, in effectu, quem parit, & quem adhuc repræsentat. S. Bernardus, aliique nonnulli in hanc sententiam inclinarunt: verum cum illi non subscripserit Ecclesia; satis sit nomen Mysterii, quod re adhuc integra illi tribuimus.

Non animi demissione, sed mero humilitatis sensu ita se humiliavit JESUS.

Cum Evangelista animadvertere possumus, si Dei Filius sese demittit ad actum hunc, qui per se servilis est, non inde profectum esse quia suam ignoret dignitatem, potentiam, genus; se de Cælo descendisse, & illuc se reversurum, ut regnet ad dexteram Patris. Hæc omnia novit, & S. Joannes explicite animadvertit, hæc omnia spiritui illius fuisse præsentia, & ipsum actu de iis cogitavisse; unde sequitur, si ille sese infra homines humiliat, id non accidere propter externam vim aliquam, neque per animæ infirmitatem, neque ob defectum cognitionis sui ipsius, nec quia aliqua utilitatis specie capiatur, sed per sensum humilitatis, atque ut adimpleat ea, quæ a Sapiente dicta sunt: *quanto major es, humilia te in omnibus.* Eccli. 3.

Est [illegible] humilitatis, & caritatis.

Actio hæc Filii Dei non solum est humilitatis exemplum, sed etiam documentum Caritatis, quod nobis proponit; pedes enim alicui abluere, testari est, nos paratos esse ad omnem illi operam præstandam, omniaque bona officia, quibus pares sumus; est illum consolari, illi blandiri, opitulari, omniaque sinceræ amicitiæ argumenta præbere. Hoc Salvator qui Apostolos appellare dignatus est necessarios, & amicos suos cum illis exercuit in pervigilio terribilis diei illius, quo pedes sui cruci erant configendi, & sanguine suo eluendi. Hinc patet quam severa sit in semet, & in alios misericors caritas perfecta. Consideremus ergo magnum hoc humilitatis, simulque Caritatis exemplum; hæ duæ sunt virtutes, quarum Salvator ex testamento hæredes reliquit eos, qui ad ipsum pertinent; & extrema hora hac præcipit illis, ut inter se mutuis certantes officiis id faciant, quod fecerat illis, & certatim sibi præbeant officia humilitatis, & caritatis, quibus cum illis usus fuerat.

Pedum ablutio est opus humilitatis non postremũ inter ea quæ fecit JESUS CHRISTUS.

Quamvis tota Salvatoris vita, ab ipsa nativitate illius in præsepio usque ad mortem in Cruce nobis non extiterit nisi perenne humilitatis documentum, tamen actio abluendi pedes Discipulorum suorum una est ex præceptionibus maxime memorandis, maximique momenti, quas nobis reliquerit. Hoc ipse etiam testari voluit cum edixit, se tamquam Dominum, & Præceptorem nostrum reliquisse nobis novissimam lectionem hanc altius imprimendam in mente nostra, & exemplum hoc nobis imitandum. *Si ego lavi pedes vestros* Joann. 13. *Dominus, & Magister, exemplum dedi vobis, ut quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis.*

Non tam mirum est Deum nobis magnitudinis suæ documenta præbere, quam videre illius humiliationes.

Deum videri gloriosum, & plenum majestate, præbere magnitudinis suæ monumenta, novum non est, nec tale, quod eiere debeat admirationem; gloria enim non est aliquid per accidens in illo, sed natura ejus est, atque essentia. Quod vero se humiliet, atque demittat usque ad pauperum piscatorum pedes abluendos, adhuc contemptibiliores propter rude eorum ingenium, quam propter generis humilitatem; hoc mirum esse debet Cælo, ac terræ; ipsisque beatis mentibus, quæ non obstupescunt, cum illum magna operantem intuentur. Sed videre illum tam humiliatum, quam per seipsum magnus est, hoc illos non minus quam Apostolos rapit in admirationem; & hoc tantum est spectaculum, ut ejus novitas omnem excederet fidem, nisi ille ipse id significasset testimonio unius ex illis, erga quos tantam exercuit humilitatem.

Pedum ablutio fuit mera humilitatio sine mixtione gloriæ aliquid, quæ illam attolleret.

Dicere possumus in actione hac meram duntaxat videri humilitatem sine mixtione alicujus circumstantiæ, quæ illam attollat; quod dicere non licet de actionibus aliis, in quibus se altius humiliavit. Et profecto satis est illas percurrere, ut hoc meridiana luce clarius innotescat. Nativitas ejus infinite humilis fuit, quandoquidem Apostolus vocat illam exinanitionem majestatis Dei in stabulo nati; sed Angelorum concentus, obsequium Pastorum, Stellæ apparitio, Regum adoratio in stabulo eodem tantum gloriæ, quantum humiliationis ostendunt. Humilis fuit ejus infantia, quia obnoxius fuit legi Circumcisionis, persecutioni Herodis, coactusque fuga se in Ægyptum recipere, sed in ipsius præsentatione in Templum, Simeon, & Anna mirabilia ejus evulgarunt; Angeli revelatio subduxit illum gladio persecutoris, ideoque in ejus infantia tantum gloriæ, quantum humiliationis, deprehenditur; humilis fuit ejus adolescentia, quoniam transacta fuit in obedientia, & submissione, quas præstitit Sanctæ Mariæ, & Sancto Joseph; *& erat subditus illis;* ita pariter vita ejus in obscu- Luc. 2. ritate silentii, & recessus sui per annos triginta; sed in hoc ipso humiliationis statu inter Doctores enituit, & specimen præbuit consummatæ sapientiæ, quæ cœtus universi laudes, & admirationem conciliavit. Mox vero ab annorum triginta ætate usque ad exitum vitæ suæ quodnam humilitatis argumentum non præbuit in omnibus actionibus suis, omnique vitæ ratione? sed simul ejus prædicationes, eloquentia, miracula, populi plausus, & amor nonne pepererunt illi in omnibus oppidis Judææ summam nominis celebritatem? in morte ejus, & cruce, qui fuit extremus abyssus humiliationis suæ, Cælum nonne pro ipso stare testatum est per prodigia, quæ ipsum verum Dei Filium prodiderunt? *vere Filius Dei erat iste.* Sed in Matth. 27. ablutione pedum mera fuit humiliatio, quin gloria ullam sibi partem assumpserit; actio, ubi nullus eluxit magnitudinis nitor, & quæ prorsus sapit quamdam vilitatem, non humanam tantum, sed plusquam servilem.

Rationes propter quas Dei Filius lavit pedes discipulorum.

Discipuli stupore capti erant, cum Dei Filius exercebat ministerium in speciem adeo abjectum, neque caussam intelligebant, neque illam exquirere audebant, satis esse rati ei se subjicere, & admirari. Sed ubi actio hæc absoluta fuit, Salvator moralem iis rationem aperuit, & post ejus Ascensionem Spiritus Sanctus aliam prorsus mysticam illis detexit. Moralis ratio exemplum est humilitatis, quod illis tradidit: *Exemplum dedi vobis, ut quemadmodum ego feci, & vos* Joann. 13. *faciatis.* Ratio mystica fuit docere quænam futura esset necessaria puritas, ut quis dispositus esset ad

reci-

recipiendum sacratum corpus illius in Eucharistia; puritas figurata, & repræsentata per hanc pedum ablutionem, quæ præcessit, vel quam immediate subsecuta est divini Sacramenti hujus institutio.

Verè teneamur imitari hanc ipsam Salvatoris lotionem. Joann. 13.

Asceticæ vitæ Magistri quæstionem instituunt, quæ explanatione indiget. Quærunt qua in re teneamur imitari hoc exemplum, quod Dei Filius objicit oculis nostris. *Exemplum dedi vobis, ut quemadmodum ego feci, & vos faciatis.* Num jubeamur reipsa invicem aliorum pedes abluere? S. Augustinus in tractatibus suis in S. Joannem ait, præceptum hoc melius adimpleri actu faciendo proximis, quod Salvator fecit discipulis suis, cum manibus propriis pedes eorum lavit, quod usitatum fuit a Mundi primordiis, & propter quod Abraham & Loth in Genesi celebrantur. Deinceps in primitiva Ecclesia hæc percrebuit consuetudo, ut inferri potest ex quodam loco S. Pauli in prima ad Timotheum, ubi loquens de virtutibus, operibusque bonis, quæ viduam commendabilem constituunt, vult quæri, utrum *laverit pedes Sanctorum*, (1. ad Tim. c. 5.) Et S. Augustinus in laudato loco testatur, ævo adhuc suo plurimos ultro citroque sibi hoc officium præstitisse ad exercendam hospitalitatem: Verum tamen est dicere præceptum hoc adimpleri posse aliis actionibus caritatis, & humilitatis; quapropter plurimi Doctores, iique celeberrimi docent, Dei Filium per hoc ministerium, quod habetur velut abjectissimum, alia id genus complecti voluisse; & in more positum esse etiam inter mortales mundi hujus, qui præ se ferre volentes quonam prosequantur obsequio aliquem; sese offerunt illis minima quævis præstituros officia, ita ut credendi locus sit, Dominum in hoc pedum abluendorum officio complecti omnes actus humilitatis, & Caritatis, quos hominem homini præstare fas est.

Hæc pedum ablutio repræsentat puritatē cordis quæ necessaria est dispositio ad Eucharisticum panem suscipiendum.

Quemadmodum superius dictum est, hanc pedum ablutionem, quam Salvator in cœna novissima exercuit, Mysterium fuisse, quod deinceps explicuit: Doctores iidem asserunt, Mysterium hoc repræsentare potissimum cordis puritatem illis necessariam, qui participes fieri volunt corporis, & sanguinis ejusdem in adorabili Eucharistia. Non enim sine caussa JESUS CHRISTUS id operatus est post Agni Paschalis comestionem, & immediate ante, vel post institutionem Sacramenti Corporis sui pretiosi, tamquam interjectam moram inter finem figuræ, & veritatis principium; vel tamquam dispositionem per quam nos ab umbra ad rem traduceret; sed per hanc cæremoniam docere nos voluit, quantum novæ Legis Sacramentum præstantius sit Sacramento veteris, & quomodo præparatio, quam exigit major esse debet; namque hæc pedum ablutio, quæ fit in exteriori hac corporis parte significat intrinsecam emundationem ab iis omnibus, quæ fœda, & vitiosa sunt in cogitationibus, & affectionibus nostris maxime secretis, quarum figura sunt pedes; si parati volumus esse ad recipiendum hunc vitæ panem, secundum illud Apostoli monitum: *Probet autem seipsum homo, & sic de pane illo edat*, ad quod referuntur verba illa, quæ Salvator dixit Sancto Petro re adhuc integra reverentiæ caussa recusanti illud officium, quod illi præstare cupiebat Dominus, pedes illius abluendo: *si non lavero te, non habebis partem mecum.* (Joann. 13.) Talibus verbis innuens illum non futurum dignum, qui particeps fieret Sacramenti Sacri Corporis sui, nisi haberet cordia puritatem, quam corporalis hæc ablutio significat.

Pretium, in quo Deus aliquid habet; hoc licet abjectum commendat, & expolit.

Nihil videri nobis potest magnum, nisi quod Deus reddidit veneratione, & obsequio dignum per electionem, quam facere dignatus est; cum enim pretium in quo habet res, veri honoris sit regula, vere gloriosum vocari potest, quod sua dignum censuit approbatione; ita ut quantumvis abjectum sit, & contemptibile in se id, quo utitur Deus, inde inæstimabile pretium acquirat. Juxta hanc regulam igitur judicium nobis ferendum est de christiana humilitate & gloriosa censenda est actio, cujus homo Deus nobis reliquit exemplum, sese dimittens usque ad discipulorum suorum pedes abluendos. Itaque nullum præjudicium, nulla humana ratio, nulla opposita consuetudo præferenda est judicio, & æstimationi Dei; neque efficere debet, quominus hujusmodi facta imitemur, quantumvis abjecta, & indigna in oculis hominum videantur.

Vera humilitas sita non est in detrectatione pertinaci, qua homo caduc, qui defungitur, sed in illis vere accipiendis.

Plures occurrunt in Mundo concertationes, atque contentiones ortæ ex superbia, & ordinis, atque auctoritatis zelotypia. At occurrunt ne aliquæ, quas Christiana pepererit humilitas ad obtinendas sedes novissimas, & ad sibi invicem abjecta officia præstanda? Videmus quidem in humili actione Filii Dei Petrum detrectantem illud Caritatis officium, quod illi præstare cupiebat Salvator, & in Salvatore videmus voluntatem efficiendi, ut sibi obediretur, quæ ad minas usque processit, si Petrus detrectare perstitisset. Sed in hac inter Magistrum, & Discipulum concertatione vera fuit humilitas in Filio Dei, sed in S. Petro fuisset pertinacia, si imperata facere ulterius detrectasset. Vera humilitatis meritum non est, delatum honorem mordicus respuere; sed illo se in-

dignos putare, eumque verecunde, & ex mera obedientia recipere, postquam illum modeste fueris deprecatus.

PARAGRAPHUS VI.

Loci delecti ex Asceticis, nuperisque Concionatoribus hujus Argumenti.

Simplex enarratio humilitatis tantæ in Salvatore, quæ tantam in S. Petro peperit confusionem.

HIC non opus est prolixis sermonibus, sed magno ac tenero affectu qui suum producat effectum ad intuitum actionis, quæ per se loquitur. Vobis igitur proponite id, quod in novissima cœna operatus est Salvator. Consurgit a mensa, ponit vestimenta sua, pelvim accipit, eamque replet aqua, mox præcingit se linteo, projicit se ad Petri pedes eos ablaturus. Pauper hic discipulus tanta, & non usitata humilitate obstupescens, hoc detrectat sibi præstari caritatis officium, atque testatur se neque posse, neque debere id pati, se tanto honore indignum existimans. Magister caritate plenus urget; discipulus erubescens cunctatur, & se id negat permissurum. Instat JESUS, & Petrus magis magisque resistit: sed videns JESUS Apostolum mordicus repugnantem, minas intentat, futurum ut si perrexerit obluctando non haberet cum ipso partem, & illum in æternum ab illius societate proscriptum iri. Minacibus verbis tandem victas dat manus Apostolus, statimque ille, qui nonnisi magna potest efficere, sese inclinat id facturus, quod semper apud homines abjectissimum, humillimum, ac servile habitum fuit, *Pater Haineuve in Meditatione hujus argumenti, pro feria quarta post Septuagesimam*.

Dei Filius pedes Apostolorū abluens exemplo suo humilitatem inspirat, & superbiæ nostræ medetur.

Dei Filius originis, magnitudinis, & potentiæ suæ nequit oblivisci, quod tamen non prohibet quo minus se humiliet. Superbia in dignitate est veluti character eorum, quos Providentia finit præter conditionem suam & merita intumescere; vera magnitudo humilitatem potius suadet, quam superbiam. Quid Sanctus Chrysostomus exclamat, hæ manus, quæ solo tactu cæcos, & leprosos curaverunt, sese demittunt ad piscatorum pedes abluendos? nihilominus non miramur; non minus miraculum operantur superbiam curantes. Deus! quam arduum erat homini humilitatem inspirare; quandoquidem hujusmodi exempla vix sufficiunt ad hanc suadendam, quamvis in homine non desint plurimæ semet humiliandi caussæ. Ab Apostolorum principe initium facit JESUS pedes discipulorum suorum eluens; quippe qui ad occupandam primam sedem electus præ ceteris hac humilitatis lectione indigebat: *Tu mihi lavas pedes?* Pauca verba hæc quam belle explicant conceptum, quem fovebat Petrus indignitatis suæ, & magnitudinis Domini & Magistri sui! Ministri Domini! nonnumquam æque delicati, ubi de honoris summa agitur; æque adeo zelotypi auctoritatis, ac ipsi Mundi sectatores. Mundi principes! domini adeo duri, & imperiosi, scitis ne, quid hic agat JESUS? Prostat ad Apostolorum pedes, ut medeatur huic superbiæ, quæ illis fortasse cogitationem immittit, & fortasse elicit ab eis confessionem hanc, vos non mereri id esse, quod estis. *Ex libro, cui titulus; Recentes animadversiones in S. Joannis Evangelium.*

Mirum est videre quantum JESUS CHRISTUS se abjecerit, licet sciret se esse Dei Filium.

Quis non obstupesceret videns illum, ad cujus nutum firmamenti columnæ contremiscunt, & sub quo omne flectitur genu, ipsum quoque genua flectentem coram miseris piscatoribus, sacratis manibus suis pedes illorum abluentem, ac subinde exosculantem usque ad pedes Judæ, qui illum jamjam erat traditurus? Amor suus illud est pondus, quod efficit, ut se adeo submittat, sed hic cæcus amor non est. Admirabilis humilitas, quæ illum adigit ad actionem adeo abjectam suscipiendam, nonnisi luminibus sublimis sapientiæ concipitur: *Sciens JESUS* inquit Evangelium; scit se Dei Unigenitum esse; scit se ex illius sinu prodiisse, & illuc sibi quamprimum redeundum esse gloriæ suæ ornamentis circumamicto; scit, Patrem suum omnia posuisse in potestate sua, & nihilominus, quo major est, quo elatior, quo potentior, eo est humilior, & quo magis meritis, & dignitate refulget, eo se magis humiliat? Ubi nam delitescere potest superbia postquam tale exemplum refulget! Quousque descendere potest humilitas, ubi non inveniat Deum inferius demissum? O Salvator amabilis! me huc perduxisti, ut non inveniam amplius hodierna die locum, qui mihi apte conveniat: cum enim novissimum merear, mihi Judæ pedes elegeram; sed cum illum videam occupatum pone me, ubicumque tibi placuerit; ubilibet enim collocaveris me, te semper in humiliori statu conspiciam; & quo magis me demittam, semper tibi propius ero. *P. Nouet in Meditatione tertia pro feria tertia post Septuagesimam.*

Hanc cæremoniam obire debemus cum spiritu humilitatis.

Actio, quam facturi sumus, judaica duntaxat esset cæremonia, nisi animaretur spiritu novæ legis, ut fieret religiosa, & sancta. Assequi opus est Spiritum ipsius JESU CHRISTI. Cum dilexisset suos, inquit Evangelium, in finem dilexit eos, voluitque præbere illis maxime solidum, teneremque sui erga illos amoris argumentum. Hoc autem, o Christiana Societas, est

ex parte quidem Sacramentum sui Corporis, & Sanguinis, per quod æternam quodammodo inter nos mansionem instituit, ex altera vero documentum maxime necessarium, quod eo modo tradit, qui majorem in cordibus nostris impressionem efficere valeat. Docet enim virtutem, sine qua caro ipsius, quantumvis sanctissima, secundum Sancti Augustini doctrinam par non esset nobis sanctificandis. Intelligitis, puto, me loqui de hac humilitate, quæ illum ad Apostolorum pedes prosternit, ut illis præstet officium omnium in hominum oculis abjectissimum; sed in oculis Dei gloriosissimum. Quæso, Auditores lectissimi, insistite vestigiis Magistri: sed vobis dicere teneor, nec frustra ad exemplum ejus, nosmet ad pauperum pedes provolutum iri, nisi ad pauperum pedes attulerimus cor vere humiliatum. *Sermo M. S.*

Terræ Principes perfectius possunt imitari hanc humiliationem Salvatoris ablutionem, quam ceteri vulgo.

Unus erat Deus, qui exemplo suo cogeret terræ Principes, ut sese demitterent, & humiliarent; & vicissim dicere possumus, Principes tantum perfecte imitari posse Dei humiliationes. Homines ceteri possunt quidem pro modulo suo conformari Deo huic Incarnatri, qui factus est eorum prototypus, & ex Sancti Pauli sententia possunt sese cum illo exinanire. Sed intervallum, quod interjacet inter eorum conditionem, & hanc nihil speciem, ad quam descendunt, adeo exiguum est, ut pro nihilo fere habendum sit; cum e contra Reges, & Mundi Principes nitentes propter eam, quam obtinent dignitatem, & sæpe etiam propter singulares, & eminentes qualitates, quibus præditi sunt gloria cumulati, & elati magis per animarum suarum magnitudinem, quam per solii sui celsitudinem, longiorem viam decurrere tenentur, ut humilientur, & hac in re aptius repræsentant, quod fecit Dei Filius, cum de Cælo descendit in terram, & de sinu Patris usque ad pedes Discipulorum. *Alius Sermo M. S.*

Videtur Dei Filius tunc obtinere magnitudinis in hoc humilitatis exercitio.

Magnitudo, cum perfecta est, complectitur supremum imperium, potentiam, & majestatem. Summum imperium Magnitudinis cumulus est; potentia illius præsidium, majestas vero est tamquam nitor, & decor. Sed nemo unquam habuit tale imperium, tantam potentiam, & majestatem, quæ cum JESU CHRISTI qualitatibus comparari valeat; & rerum harum recordatus est, S. Joannes inquit, cum iniit consilium abluendi pedes Apostolorum suorum: *Sciens JESUS, quia omnia dedit ei Pater in manus, & quia a Deo exivit, & ad Deum vadit*. Eo temporis momento hac occupatus fuit cogitatione, se a Deo prodiisse: ecce summum ejus imperium; omnia sibi in manus data fuisse a Patre; ecce illius potentia; & se quamprimum abiturum ad tenendam sedem sibi debitam ad ipsius Dei dexteram: ecce ejus gloria, & majestas, seipsum demittit, eo usque ut se prosternat ad pedes eorum, quos sibi Discipulos elegit. *Idem.*

Quam admirabilis sit actio hæc in homine Deo.

Cum hæc una actio Filii Dei plurea complectatur notabiles circumstantias, prima, quæ in nostros incurrit oculos, est profunda humilitas, cujus ille nobis exemplum voluit tribuere, & proculdubio Sanctus Joannes ab ipso Evangelii sui exordio adeo sublimiter locutus est de JESU CHRISTI magnalibus, ut humiliationes illæ, cum quibus vitæ suæ finem imposuit, magis innotescerent ex hac oppositione; quasi dicere voluisset: Dominus, qui hæc norat omnia, qui Dei Filius erat, qui ab illo egressus fuerat, & qui ad illum revertebatur: ille, sub cujus potestate Pater æternus subjecerat quidquid in Cælo est, in terra, & in inferno: ille, cujus majestas adeo sublimis est, scientia tam late patet, & potentia est adeo terribilis; fuit adeo mirabilis in humilitate, cujus nobis relinquere voluit exemplum, ut nec suprema ejusdem potestas, nec mortis præsentia, neque eminens magnitudo sua illum deterrere potuerit, quominus Discipulis suis hoc adeo abjectum, ac servile præstaret obsequium famulis suis; nam perinde ac unus ex eorum numero fuisset, exuit se vestibus, linteo præcinxit se, aquam in pelvim infudit, & propriis manibus, illis ipsis, quæ Cælum ac terram crearunt, manibus universorum opificibus, lavare cœpit pedes duodecim pauperum piscatorum, & quod omnem superat admirationem, pedes Judæ nequissimi omnium mortalium. O charitatis excessus! O amor infinitus! O incomprehensibilis humilitas hominis Dei! Quis non mirabitur videns Mundi Creatorem, Angelorum gloriam, & Dominum universorum ad pedes duodecim pauperum piscatorum provolutum? *Granatensis in Memoriali.*

Dei Filius nostram confundit superbiam.

Humana superbia, hoc in loco paulisper per otium considera, quo usque divina Majestas descendat, ut per suam confundat humilitatem eo ipso tempore, quo intelligit quo usque celsitudinis evasit, ambitionem, & tumidos sensus, quos in tua foves mediocritate? Dei Filius sciens per originem, quam habet a Patre, se æquari Deo, & seipsum quoque esse Deum, sese inclinat, ac demittit eo usque, ut pedes abluat creaturarum suarum, & quæ ignorare non valet te ex nihilo haurire originem tuam, & te in nihilum reversuram, nisi omnipotens manus illius te sustineret; tu qui non aliud es quam cinis, & pulvis, intumescis, & dum Deus se humiliat usque ad pedes eorum, quibus honori verteretur, si pedes illius possent exosculari, sub pedibus tuis universum terrarum orbem videre velles. Quid! Deus hic homo cognoscens magnitudinem suam, & sciens quid est, ad novissimam usque descendit humiliationem; tu vero in indignitate tua, quam videre non vis, quamvis incidat in oculos tuos, ita superbis, ut obliviscaris quod es, atque ut ita dicam, teipsum non noris? Hic universorum Dominus, qui meretur, ut omnia creata, & ipsæ etiam supernæ mentes coram ipso prosternant se, profundam exercet humilitatem; tu vero, quem fortasse omnes contemnerent, si te cognoscerent, conaris temet attollere super omnia; disce homo superbe humilitatem hujus Dei ad Apostolorum pedes humiliati. *Molinier in sermone de ablutione pedum in Quadragesima.*

Admiratio ob nostram superbiam, & Salvatoris nostri humiliationem.

O Prodigium, quod mihi ciet stuporem! O Humilitas, quæ me confundit! Exemplum quod in me simul parit pudorem, & admirationem; alterum quidem propter superbiam meam, alterum vero propter profundam Salvatoris mei humiliationem! Dominus Cæli, & terræ, Rex Angelorum, & hominum sese demittit ad officium tam vile, quod inter homines nonnisi mancipiis, & minimis famulorum suorum exigunt domini. Dominus hic surgit a cœna, exuit se vestibus suis, linteo præcingit se, pelvim accipit, & aquam infundit; verum qua mente, quo consilio hæc omnia, summa, & infinita Majestas? Cui bono totus hic apparatus? quem in usum destinas hoc linteum, pelvim, aquam? Cui te ministerio paras? præsertim vero has manus, in quibus scis posuisse Deum omnes thesauros potentiæ suæ, qua in re eas vis adhibere? Quid! Manus istæ, quæ cæcos illuminarunt, ægros curaverunt, mortuos suscitarunt, nunc in pedibus abluendis adhibebuntur, in detergendis sordibus, in præstandis minimis officiis Discipulis tuis: quorum unus iniit consilium tradendi te inimicis tuis per execrabilem proditionem. Nonne hoc est nimium supremam magnitudinem tuam abjicere? Hæ manus tot miraculorum opifices, instrumentum fient adeo abjecti ministerii? Sed audio Domine, te mihi non secus ac Apostolorum tuorum principi dicentem, me nescire modo, quod facis, sed quamprimum me illud scriturum. Heu! Domine, novi, vel potius divinando assequor secretum hoc, quod re adhuc integra celare voluisti; id agis, ut opereris miraculum majus iis omnibus, quæ adhuc a te patrata fuerunt, videlicet, ut medearis superbiæ nostræ, quæ immedicabilis est, nisi in tantæ humilitatis exemplo medicina inveniatur.

Admirabile spectaculum est videre Salvatorem occupatum abluendis pedibus Apostolorum.

Ecce, auditores spectaculum Christianis oculis dignum, ad quod S. Gregorius Magnus terram, & Cælum invitat, ut testes sint exempli, quod homo Deus hodie omnibus tribuit hominibus. Hoc non est spectaculum, quod nobis stuporem immittere valeat per magnificentiam, & magnitudinem suam. Pompa, Fulgor, Sumptus plerumque nostram cient curiositatem, & oculos nostros alliciunt; sed hic desiderantur. Verum ipsa Celsitudo se demittit, Supremus Universorum Dominus præstare vult pauperibus Piscatoribus abjectissima charitatis officia; Magister genua flectit coram Discipulis suis; verbo, JESUS CHRISTUS provolvitur ad pedes Apostolorum suorum, illos abluturus manibus iisdem, quibus creavit Cælum, & terram, & firmamento stellas affixit. Hoc tamen miraculum nostras meretur admirationes; quia aperit nobis aliquid magnum, rarum, & novum, quod oculos, animosque nostros simul applicare debet cæremoniæ, quæ repræsentatur, & quotannis hac die, & hoc in loco instauratur. Admirabile objectum, quod nobis ostendit celsissimam Mundi Majestatem in novissima omnium humiliationum! Spectaculum Charitatis! Salvator enim nil invenit aptius ad captivandum cor hominum, cupiens dare illis proprium corpus tamquam pretiosissimum amoris sui pignus, quam illorum lavare pedes: sed spectaculum mysteriis, & documentis plenum, quemadmodum Salvator ipse Apostolorum suorum principi testatus est: *Quod facio, tu nescis modo: scies autem postea*. Et sane hoc illis aperuit explicans, quid fieri jubebat, & audeo dicere, nihil minus quæsitum fuisse, quam tanti roboris exemplum, ut homines doceret Christianam humilitatem, cujus nondum vel pretium norant, vel praxim. *Exemplum dedi vobis, ut quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis. Auctor sermonum in omnia Ethica Christiana argumenta tomo primo argumentorum particularium.*

Joannis 13.

Ibidem.

Humilitas & gloria Dei post tantæ humiliationis exemplum in Filio Dei.

Dei Filius docuerat Apostolos, ut novissimum semper locum eligerent, quin cum quopiam de prælatione, & gradu jurgarentur: sed in hoc mysterio perfectioris humilitatis tribuit exemplum, quoniam se demittit usque ad abluendos illorum pedes, qui nequaquam digni haberentur, qui illius pedes detergerent, & videtur ipse pro mensura humiliationum suarum dignitatis suæ celsitudinem assumere, & gradum, quem obtinet super omnia creata. Non dubitarem post hæc asserere,

novis-

novissimum hunc, quem sibi vendicat locum factum vere fuisse locum honoris, quia locus est hominis Dei; Nos simili humiliatione elevati, quandoquidem nos similes facit Deo humiliato, & hos humilitatis actus, quos ad ejus exemplum exercemus, vere actiones esse gloriosas, quia ad se trahunt oculos Dei, ejusque merentur elogia. Post hæc Christianus, cui persuasum esse debet de hac veritate, delicatus erit ubi de honoris agitur summa, & putabit se affici dedecore, cum christianam exercet humilitatem? caussabitur characterem suum, meritum, munus, nominis sui existimationem, ut sese excuset ab Officio, quod Christiano viro necessarium est. Pudebit illum pauperibus deservire, ægrotos invisere, obire alia id genus officia, quæ ab illo exigit Religio, & ad quæ illum cogit exemplum Dei sui, quandoquidem hic prototypus est, quem imitari tenetur? Quod probrum est Christiano viro semper de honoris summa decertare, semper esse paratum ad paribus superiorem locum detrectandum, nemini cedere velle, & inferiores suos contemnere! Timebitne facere suæ existimationis jacturam, si ad exemplum Filii Dei humilitatis artem exercuerit? O sensum homine Christiano indignissimum, & ipsi Christianissimo contumeliosum, qui in humilitate, & sui ipsius abjectione fundatus videtur! *Idem.*

Falsum est præjudicium afferentium humiliantes legis cæremonias, in nostrum dedecus cedere.

Dei Filius, qui præviderat injustam sententiam eorum, qui putant placita, & consuetudines Religionis nostræ esse nobis dedecori, hanc in antecessum impugnare voluit, & hac in re Discipulos suo exemplo prævertere. Quamobrem ille, cui perspecta erat hominum natura prona in superbiam, & qui sciebat futurum, ut desiderium gloriæ, & cura prospiciendi vanæ existimationi illos averteret ab humilibus actionibus Christiano viro dignis, illis significare voluit quam vim habere debebat exemplum, quod illis tradiderat in animis eorum: *si ergo*, dixit illis, *lavit pedes vestros Dominus, & Magister, & vos debitis alter alterius lavare pedes.* Si ego, quem confitemini Dominum, & Magistrum vestrum, qualis vere sum; si ego, inquam, minime credo dedecore afficere gradum, qui me supra vos attollit, neque titulum quem mihi defertis; si ego, qui præ ceteris agnosco dignitatem meam; si ego quantuscumque sim, minime dedignatus sum memet demittere eo usque, ut pedes vestros abluerem, vobis erit probro, & dedecori sequi exemplum meum? jam id dixi vobis, & meminisse debetis, Discipulum non esse supra Dominum suum & altissimum honoris gradum, quo contendere possit, hunc esse, ut illi similis fiat. Non debetis ergo erubescere vosmet huc usque demittere, post illud exemplum, quod dedi vobis. Humiliatio vestra non admodum magna esse potest, si rite ad examen vocaveritis, quod vos estis: sed gloriosum erit vobis, si non obliti, quid ipse sim, id feceritis, quod ego feci. S. Chrysostomus quoque animum advertens ad exemplum, & argumentationem Salvatoris, & tantam in Christianis superbiam considerans, exclamat: *Quem factum hoc non tolleret, quam non deprimeret elationem? Qui sedet super Cherubim proditoris pedes lavit, tu homo, terra, & pulvis efferris?*

Chrysostomus homil. 70. in Joann.

Quænam superbia durare potest contra tantum humilitatis exemplum? & adhuc potentior requiritur ratio, ut humiliemur. Tu vero, Auditor mi, quamnam afferre caussam potes, ne tale exemplum sequaris? num timorem objiciendi periculo inanem existimationis speciem, quam te in Mundo putas adeptum fuisse? Egregium sane argumentum; perinde ac inglorium esset illum imitari, quem Magistrum, Deumque tuum esse fateris? Sed nonne ineptus hic timor est, quandoquidem sapientissimus quisque nonnisi admirari potest id, quod te dignum præbet Dei ipsius æstimatione. Itaque caussatus inanem honoris prætextum, qui vetat ne Deum hominem imiteris, præfers judicium eorum, quibus nulla pietas est, & relicto judicio æternæ Sapientiæ, & æstimationem Mundi, quam Deus damnat, & reprobat, æstimationi Dei ipsius? Igitur infelix hæc humana ratio christianæ adversatur humilitati, & in contemptus & dedecoris argumentum convertit, quod e contra altissimus est gradus honoris. *Idem.*

Suprema opus erat potestate, ut homo ad sese humiliandum cogeretur.

Non sine caussa Dei Filius, prout animadvertit Evangelium, antequam ad humile hoc sese demitteret ministerium, recordatus est supremæ suæ potestatis, quam Pater posuerat in manibus ejus. Agnoscebat superbiam in humano corde latentem, quæ ad magnitudinem anhelat, quæ nitorem diligit, & quæ aliqua ex parte elucescere quærit. Igitur Salvator divina indigebat potentia, ut cogeret superbum cor, ut christianam diligeret humilitatem: & imperium adeo durum, & oppositum naturæ, cujusmodi est se ad humillima quæque demittere, supremi erat auctoritate irrogandum: nam hic humilitatis Magister, ut quidam S. Pater inquit, frustra admonuisset discipulos suos, & omnes homines in eorum persona, ut mundi placitis adversarentur, ut qui inter ceteros præstabat, omnium esset humillimus, & qui aliis accumbentibus ministrabat, majori in honore habere-tur, quam ille cui hæc servilia præstabantur officia; frustra inquam recentia hæc placita iterum iterumque inculcasset, nisi ipse formam servi accepisset, faciens se hominem, & nisi abjectissima coram illis obiisset munera, eorum pedes abluens, quod profecto abjectissimum illud est munus, quod poterat exercere. *Idem.*

Ipsi Dei Filio hæc præstantur officia, ubi proximo, & pauperibus præcipue præstantur.

Si gloriosum est Principibus terræ humillima quæque officia præstare, si aquam manibus, dum lavantur, effundere, si linteum, quo illas abstergant, offerre, officium est, quod sibi honori vertunt qui præ ceteris in Regno antecellunt, hoc ipsum dico in nostro argumento. Actiones abjectissimæ gloriosæ fiunt, non solum exemplo exercentis illas, qui Mundi Salvator est, Magister, & Dominus Mundi totius, sed multo magis, quia illi in persona pauperum, & proximi nostri sine ullo statuum & conditionum discrimine exhibentur. Nostis enim quodamodo hac de re fuerit locutus, & quod addito etiam jurejurando affirmarit, ut nullus dubitandi locus superesset. *Amen, dico vobis, quod uni ex his fratribus meis minimis fecistis, mihi fecistis.* Hoc dici potest de omnibus actibus humilitatis, & de omnibus obsequiis, quæ præstamus fratribus nostris, quoniam Deus eorum rationem habiturus est, eaque remuneraturus, perinde ac omnia ipsi illi præstitissemus. *Idem.*

Matth. 25.

Retributio quam Deus humilibus pollicetur, nos ad humilitatis actus efficiendos debet allicere.

Si desiderium egregii nominis in Mundo comparandi, & ad posteros in remotissima etiam sæcula transmittendi, efficit, ut alii omnibus sese objiciant periculis; si alii exhauriunt nequissimas contumelias, ut in locum perveniant quo tendunt, & ubi sperant se uberius reparaturos honorem, quem contempserunt; si denique levis gloriæ inanis umbra justas, & honestas efficit vias omnes ad illam comparandam, cur vera, & solida gloria, quam promittit Deus velut mercedem illis, qui christianæ humilitatis spiritu, sese humiliaverint, cur inquam, hæc vera gloria, quæ pretium est nostrarum humiliationum, non illas ipsas gloriosas efficiat? Media nonnisi ad finem suum referuntur, & in hominum opinione nonne aliquis publicam æstimationem meretur, cum vias ingreditur, quibus ad sublimem honoris gradum virtute, assiduitate, labore, studio, præclarisque in rem publicam meritis perveniat? Nonne vulgo dicitur hic sibi viam sternere ad gloriam, jam præclara posuisse principia, & nonne illi auctores sumus, ut in adeo nobili curriculo pergit? Humilitas ergo, & humiliatio ad abjectissima quælibet instituta ad imitationem humiliationum JESU CHRISTI nonne gloriosa esse debet, quandoquidem secundum Veritatis ipsius oraculum ad veram gloriam perducit. *Qui se humiliaverit, exaltabitur.* Undenam ergo proficiscitur, Christiani, ut vos quibus adeo curæ est honoris summa, & qui ad furorem usque deperitis Mundi gloriam, qui sanguinis vestri pretio & vitæ periculo illam consectamini; qui fugientem inanis existimationis umbram aucupamini, vos denique qui commentitium hunc honorem tamquam idolum veneramini, undenam proficiscitur, ut adeo parum agnoscatis humiliationem, quæ medium est perveniendi ad veram, solidamque gloriam? sed dicam vos ignorare, in quo situs sit verus honor, & non nequaquam ingredi veram viam, quæ ad illum adducit, ratos vos illum per nitentia, gloriosaque facta consequi posse; quandoquidem ipse Dei Filius gloriam suam in eadem humilitate collocavit, & voluit, exinanitionem, & humiliationem unicam esse illius comparandæ rationem. *Idem.*

Matth. 23.

Per humiliationem, & facta quæ nos humiliant, Deum magis possumus glorificare.

Si nosse vultis qua in re Deum magis glorificare valeamus; vel quod unum, & idem est, quomodo melius supremam illius magnitudinem confiteri, & colere possimus, inquio, hoc fieri posse per actiones easdem, per quas Verbum Caro factum maxime Patrem suum glorificavit; videlicet per abjectionem, & posteriores glorias. Quorsum istud? quia non possumus melius indigitare honorem, in quo viri alicujus merita habentur, quam nosmet inclinando, & humiliando coram ipso per veram meritorum illius æstimationem. Hinc ortus videtur mos ille sese inclinandi, & incurvandi, cum aliquem salutamus, ad testandum hoc humili habitu corporis, nos illi cedere, & infra ipsum nosmet submittere; & quo demissior est reverentia, & humiliatio erga illum nostra, eo majorem esse confessionem, quam facimus meritorum illius, dignitatis, & elationis supra nos; & hoc modo aliis honorem non deferimus nisi sumptibus honoris nostri; neque alios attollimus nisi nosmet deprimentes, & quodammodo propriam gloriam alienæ sacrificantes. Quis non fatebitur ergo, nos per humiliationes nostras majorem Deo honorem deferre, qui ex omnibus hujus mundi bonis unice sibi gloriam reservavit, quam sibi a nobis tribui jubet, sed quam non melius tribuere possumus illi, quam nosmetipsos abjicientes, atque humiliantes. *Idem.*

Qui præ ceteris nitent, tenentur magis sese humiliare, exercendo aliquos actu

Qui præ ceteris dignitate, & honoribus fulgent, potiori jure tenentur semet submittere, & humiliare. Hoc docet Spiritus Sanctus: *Quanto magnus es, humilia*

humiliationis. Eccli. 3.

te in omnibus; & rationem affert. *Quoniam magna potentia Dei solius, & ab omnibus honoratur.* Quia cum ille per se magnus sit, & proprie loquendo nulla sit potentia, & magnitudo extra ipsum, ille nonnisi ab humilibus potest honorari. Ideoque ut adhibeatur illi honor, qui eidem debetur, opus est, ut qui magni sunt suam magnitudini illius subjiciant; abjiciant fastum, atque superbiam ipsis ingenitam, & verbo, tantum se coram Deo humilient, quantum illi ab eo super ceteros homines sublati fuerunt. Quod facere nequeunt nisi per has actiones, de quibus loquimur: neque enim sufficere possunt soli cordis eorum sensus; sed præterea illos præ se ferre debent in iis occasionibus, in quibus Religionis officia, & ædificatio, quam populo debent, id exposcere videantur. Verum etiam ubi his præfunguntur officiis, dicere possumus, neminem præ illis majorem Deo honorem, & gloriam deferre. Tandem enim inquit Principem magis gloriosum esse, ubi videt principes subditorum suorum humilia sibi obsequia præstare, quam videre turbam populi coram se trepidantis, ipsumque plausibus excipientis. Si igitur gloria Dei proprie tributum est; si hæc gloria, & hic honor crescit, prout illi, qui obsequuntur, majori habentur in pretio, atque inter ceteros nitent, nonne sequitur hos majorem ipsis honorem deferre, quoniam altius descendunt? Sed nonne etiam inferendum est, illos ad id præter ceteros teneri, sin minus alias ob caussas, saltem in grati animi monumentum, eo quod ab ipso Deo ad hunc apicem fuerint evecti. *Idem.*

Generatim dici potest Deum nunquam melius, quam per humilitatis actus, coli.

Neque asserere reformido, Deum nunquam melius coli quam per hujusmodi actus humiliationis, quia nunquam melius imitamur illum, qui se nobis prototypum nostrum præbuit, qui cum posset sexcentis aliis rationibus Patris sui gloriam reparare, humilitatem delegit, tamquam suo consilio aptiorem. Itaque cum ejus exemplum hac in re nobis pro norma sit habendum, quis dubitare poterit, utrum expeditissima ad Dei gloriam procurandam via sit eadem insistere via, quam ille nobis stravit, atque veluti digito ostendit? Sed neque nobis laborandum est, ut quænam hæc via sit, cognoscamus; sufficit enim memoria omnes vitæ illius actiones recolere. Nulla enim est quam non aliqua humiliationis nota distinxerit, & nulla cujus veluti anima non fuerit humilitas. Hic videbitis illum terræ Principibus subditum, eisque tributum persolventem; ibi cum peccatoribus conclamatis conversantem; modo sese demittentem ad erudiendum populum rudem, & ignarum, modo fabri lignarii munus exercentem, annos triginta absconditum, & latentem. Nonne omnibus in rebus, omnibusque modis, in persona, in dignitate, in existimatione humiliavit se? *Humiliatus sum usquequaque*; quemadmodum ipse loquitur per Prophetam, & una ex novissimis actionibus vitæ suæ nonne illa est, cujus hodierna die memoriam celebramus, ejus videlicet humilitatis, qua lavit pedes discipulorum suorum! Repetimus ergo fideles hanc ratiocinationem, cui nihil objici potest. Constat Verbum hoc Incarnatum non solum reparasse gloriam Patris sui, verum etiam ad id elegisse aptissimum consilium, & viam, quæ recta ad finem hunc deducebat illum. Hoc autem consilium, via hæc fuit profundissima humiliatio; igitur illusio est arbitrari nos illi alia quapiam via majorem gloriam procurare posse: qua in re nostra philautia, ambitio nostra & propriæ gloriæ desiderium potest nos excæcare. *Idem.*

Psalm. 118.

Nunquam melius honoratur Deus, quam per actus humilitatis.

Homines abjectionem, & humiliationem præ ceteris rebus contemnunt; natura ipsa constitutum est, ut illam aversemur, & horreamus; e contra ardentissime consectamur honorem, & occasionem hominum plausus, & existimationem aucupandi. Hinc ergo fit nos nunquam melius testatam facere prælationem, qua Dei famulatum Mundi placitis, ac propriis sensibus nostris anteferimus, quam cum propter Dei amorem humiliamur. Hoc etiam pacto illum præstantiori modo honoramus, quin illius gloriam nostræ detrimento procuramus, & pro illius honore quidquid nobis antiquissimum est sacrificamus. *Idem.*

Ut Dei Filium imitemur, nosmet demittere debemus ad actiones, quæ magis humiliant.

Hic proculdubio, Deus meus, altissimus est gloriæ gradus, ad quem contendere possit creatura, te videlicet imitari, ac se tibi similem præbere, ad id autem, nequaquam opus est ad superbientis Angeli exemplum solium e tui regione sibi extruere, neque ad exemplum primi parentis, consequi velle scientiam boni, & mali; scire satis est, semetipsum humiliare, & demittere: qua in re dicere possem, æque fere arduum esse sese demittere usque ad profundæ tuæ humilitatis abyssum, ac ascendere usque ad cumulum magnitudinis tuæ; quandoquidem quin loquar de aliis humiliationibus tuis hodierna die video te prostratum ad pedes Discipulorum tuorum, & illius etiam, qui propter eam, quam moliebatur, proditionem, hoc honore indignissimus erat. Princeps Apostolorum tuorum obstupuit, & in admiratione tantæ humiliationis tuæ, sui minime compos, S. Augustinus inquit, *Expavit, exhorruit, & exclamavit: non lavabis mihi pedes in æternum*, Ego vero, hominum Salvator, qui eundem foveo sensum dignitatis, & personæ tuæ, quo me præcipitem agam, ut tale exemplum imiter? Ubinam delitescere potest superbia mea ad tantæ humilitatis exemplum. Si mihi deligendus esset infimus, ac profundissimus mundi locus, ut insignis quidam sanctitate vir dicere consueverat, eligerem pedes Judæ; sed occupasti me, & me prohibuisti a novissimo loco, quem a me deligi jubes. Ego eadem, qua S. Petrus confusione suffundar, videns te magis humiliatum, quam ego valeam humiliari. *Idem.*

De cordis puritate quam pedum ablutio repræsentat.

Cum loquor de necessitate, in qua sumus, jugiter obnitendi, ut cordis puritatem assequamur, non intelligo de peculiari hac virtute verba facere, quæ impuritatis vitio opposita est, & quæ olim coegit Deum, ut universali cataclysmo mundum mundaret; sed generalem intelligo puritatem, quæ in eo sita est, ut cor præservetur ab omni genere nequitiæ, & ut omnem exhaurire adnitamur illius originem, cupiditates, adfectus, studia nostra immoderata, ita ut cor ab omni prava affectione vacuum, & ab hujus mundi rebus avulsum, cujus commercio coinquinatur, incipiat possidere Deum in hac vita modo prorsus peculiari: *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.* Hæc puritas adeo perfecta virtus quidem est, quæ non invenitur in terris, ubi quidquid videmus nos potest polluere, & Cælestis duntaxat videtur, quippe in Cælum nihil inquinatum ingreditur. Nam quoad in hoc mundo versamur, nobiscum in nobis peccati principium gestamus: ita ut nisi jugiter nobismetipsis invigilemus, omnesque cordis nostri motus moderemur, nisi nosmet abluamus, & emundemus, evitare nequeamus corruptionem sæculi, quæ sensim, & sine sensu glisceit, & quocunque adrepit. Quamobrem olim Sanctus Rex Propheta gemebat, & ejaculabatur suspiria recogitans peccata, quibus anima sua inquinabatur, & a quibus omnino se in hac vita immunem præstare non poterat: *Infixus sum in limo profundi*, ajebat ille, *& non est substantia.* Ego quodammodo alte demersus sum in luto, & in sordibus; & incessanter debeo meipsum detergere, & emundare: in memetipso hunc corruptionis fundum circumfero. Quoniam anima mea arcte adeo corpori inhæret meo, ut unum hominem efficiant: anima quidem de Cælo est, fateor, sed conjuncta est cum alia, quæ prorsus terrena est, & per hanc affinitatem illa alterius contrahit impuritatem sibi quodammodo ingenitam. Hinc Sanctus ille Rex Deum jugiter precabatur, ut semper ipsum, licet pœnitentiæ lacrymis ablutum amplius emundaret: *Amplius lava me ab iniquitate mea, & a peccato meo munda me.* Credebat se incessanter salutari hoc lavacro indigere; quia gerebat in se fontem omnium peccatorum, quibus inquinabatur: non secus ac cum fons aquæ lutulentæ fluit semper, oleum, & opera perditur ab iis, qui rivum nunquam deficienter exhaurire conantur; quoniam ubi exhaustus est, illico repletur; simili ratione si cessamus haurire sordes collectas in corde nostro, fons ipse sordescet, & si nobis pertæsum fuerit laboris, quamprimum aqua tabe infecta nos merget, & nos hærebimus in limo profundi, ita ut illic non liceat emergere. *Auctor anonymus.*

Matth. 5.

Psalm. 68.

Psalm. 50.

Idem sequitur argumentum.

Idem cordi accidit nostro, quod navi in medio mari, quæ naufragium non evitat, nisi quatenus antlis ejicitur aqua, quæ per fatiscentes rimas ingreditur. Hoc est illud officium ad quod redacti sumus. Quotidie auribus nostris hic incidit sermo, nos in hoc mundo esse tamquam in pelago æstuoso. Deferimus thesaurum gratiæ, meritorum, omniumque virtutum in vasis fictilibus, ut loquitur Sanctus Paulus, vel potius ipsi ventis, atque tempestatibus agitamur. Aquæ maris hujus impuri, quantumcumque præcaveamus, & adnitamur, illabuntur, & non sentimus prope esse, ut navis mergatur, nisi illam exhaurire properemus, & aquam jugiter illabentem ejiciamus? Ita maximum illud periculum salutis nostræ, cui in hac vita sumus obnoxii, non tam oritur ab exteriori parte, quam ab interiori; quoniam in nobismetipsis gestamus fontem, & principium malorum omnium, quibus anima nostra inquinatur. Fons hic fluit incessanter, & inflari, ac intumescere videtur, prout illius cursum inhibere conamur. Omni igitur ope enitendum est, ut penitus exhauriatur, quod si minus omnino fieri minime possit; saltem contendendum est, ut emundemus cor, in quod influit, ac ipsum eluamus ab omnibus sordibus, quas secum affert, & ibi relinquit. Hoc nos docet Mysterium ablutionis pedum, *Idem.*

Sermo, quem habuit JESUS ad Apostolos post pedum ablutionem.

Absoluta pedum ablutione Apostoli obstupuerunt, & quasi elingues essent, contieuerunt. Oculorum usus duntaxat in illis reliquus esse videbatur, ut intuerentur hominem Deum in facto adeo admirabili, & aurium, ut exciperent, quid illis esset traditurus. Iterum ergo dicere incepit eo vocis habitu, qui auctoritatem saperet: Num vidistis, quid fecerim vobis? Vos me Dominum, & Magistrum vocatis, neque

perpo-

perperam; sum enim. Si ergo pedes vestros lavi ego Dominus, & Magister, quanto magis hoc vobis ultro citroque officium præstandum est? Hoc exemplum est, quod vobis relinquere volui, ut illud imitemini, & non pudeat vos humiliari sub iis, qui vobis pares sunt, vel inferiores, postquam intuiti estis me Magistrum, Dominumque vestrum pedibus vestris obvolutum. Hæc verba cum actione conjuncta insignem in mentibus, animisque nostris efficere debent impressionem & persuadere nobis imitationem Salvatoris non solum in hoc humilitatis argumento, verum etiam in reliquis, quorum occasiones sæpe numero occurrunt. Nihil potentius est Regis, Magistri, & Domini exemplo, & scimus ne unum quidem ex his titulis deesse illi, qui flagitat, ut ipsum imitemur. *P. Haineuve in Meditatione pro feria quarta post Septuagesimæ Dominicam.*

MYSTERIUM PASSIONIS
FILII DEI GENERATIM.
MONITUM.

UM Passio, & mors Filii Dei argumentum sit, quod latius patet, & alio modo a ceteris pertractandum sit, nemo forsasse mirabitur, si methodum sedulo huc usque servatam congerendis collectaneis ad sermonem prorsus extra ordinem positum elaborandum reliquero. Methodus autem, quam instituturus sum, est considerandi primum Salvatoris passionem generatim, qua in re morem nostrum sequimur, eamque in sex paragraphos partiendi, quod in aliis quoque Mysteriis facere consuevimus. Mox ad partes singulas descensus fiet; perinde ac hi totidem essent tituli, & separata argumenta; ut in qualibet notabili circumstantia suppetat locus amplificationis, & ea usurpari valeant, quæ secundum propositum ordinem, consiliumque aptissimum visa fuerint.

Qua in re vos monitos volo meliorem prædicandæ Passionis rationem non esse id eligere argumentum, quod cogat omnem historiam ad certa quædam capita referre, quæ omnes illius partes complectantur: neque enim solus ego animadverti, cum facta omnia, quæ tragicam hanc componunt historiam, per se magna sint, simplicem narrationem eloquentius institutam cum pietate majorem habere vim in animos, & corda auditorum, qui per se parati sunt ad audiendum; quam ratiocinationes omnes, quæ institui valent ad veritatem aliquam non mediocris momenti probandam. Ita hoc in argumento orationis pars potissima esse debet historia, considerationibus admixta aptis ad efficiendum, ut sentiatur vis, quam habet exemplum Salvatoris patientis, vel morientis in animabus, quæ aliquid amoris erga illum fovent, & quæ hac die confluunt ad audiendum Concionatorem, a quo in tam lugubri, miseroque argumento sui permoveantur affectus.

PARAGRAPHUS PRIMUS.

Multiplex Sermonum hujus Argumenti Structura.

I. E Fide est, Auditores Christiani, jam nostis, JESUM CHRISTUM offerendo semetipsum in sacrificium pro peccatis hominum per Passionem suam satisfecisse rigorosæ justitiæ Patris sui, cui jus erat in illos animadvertendi, & ex quibus reipsa pœnas debebat reposcere; nisi ille per immensum misericordiæ suæ excessum in caput suum eam detorsisset pœnam, quam sontes meriti fuerant. Ex Scripturis autem didicimus, peccatores tria mereri pœnarum genera tribus respondentia malis, quæ in peccato inveniuntur. 1. Homo id volens, quod vetitum est per conscientiam, & legem Dei, plectitur interiori cruciatu animæ suæ, cui suorum scelerum imago, & cupiditatum rebellio tortoris, & carnificis loco sunt. 2. Homo peccando dedecorat Deum, ac insigni afficit illum contumelia, quoniam præfert illi miseram creaturam, quam in illius locum sibi proponit; ideoque Deus, ut tantum dedecus ulciscatur, vicissim contemnit illum, & projicit eum in opprobrium, & confusionem. 3. Homo in peccato quærit voluptatem, & sensuum suorum oblectamenta; Deus vero ut pœnas sumat, corporalibus urget suppliciis, doloribus, cruciatibus, & morte. Salvator autem nostrorum omnium ponderi sese subjiciens, tribus pœnarum generibus se subjecit. Intus quidem in horto Getsemani exquisitissimis doloribus afflictus, & excruciatus fuit. Passus est coram Judicibus confusionem extremam, in Prætorio teterrimos dolores, & in Calvario sævissimam mortem sustinuit, & quoniam debitas hominum peccatis pœnas luebat, & integram Divinæ Justitiæ satisfactionem redditurus erat, opus erat, ut tria hæc supplicia essent quodammodo infinita, ut aliquam haberent proportionem cum omnium hominum sceleribus, necnon cum læsi Numinis Majestate. Quapropter

Prophetæ, atque Evangelistæ illum hodierna die nobis exhibent in statu tristissimo, ac miserrimo propter sævissimos cruciatus, quibus torquetur. 1. Si illum in Horto consideremus, videmus mœrore con-
Thren. 2. fectum, & in amaritudinis pelago demersum. *Magna est sicut mare contritio tua.* 2. Si respicimus quo in loco honor illius habeatur; apud Caipham, Pilatum, Herodem; homo est opprobriis saturatus: *Saturabitur opprobriis.* Homo est, non homo, sed vermis: *Ego sum vermis, & non homo.* 3. Denique si Isai. 53.
perpendimus, quid fuerit perpessus columnæ alligatus in flagellatione, in spineæ coronæ impositione, & in cruce, cum Isaia vocandus erit vir dolorum, & in patiendi scientia Magister. En tres partes, Christiani, quæ Salvatoris pœnitentiam constituunt; En tres actus cruentissimæ hujus tragœdiæ, cujus ille miserrimus fuit protogonista; en tria flagella, quæ peccata nostra in Salvatorem, iisdem onustum pertraxerunt. Mœror infinitus in anima; injustæ ignominiæ notæ in existimatione; dirissima in omnibus corporis artubus tormenta: hoc esse debet argumentum, hæc lugubris hujus sermonis partitio.

Aliter hoc ipsum argumentum efferri potest, ostendendo, Passionem Filii Dei publicam esse pœnitentiam, quam ille subiit pro peccatis nostris, quorum sarcinam sustinere dignatus est. Ad id præsupponendum est, tria esse præcipue mala in peccato, ad quæ reliqua possunt revocari. 1. Nos detorquet a fine, qui est summum bonum nostrum. 2. Aufert gloriam debitam Deo. 3. Auctori suo mortem æternam parit. Ut revertamur ad Deum, cui prætulimus nostram voluptatem, vel aliquod creatum bonum, quod per pœnitentiam fit, habendus est patrati sceleris dolor; nosmet dejicere, & humiliare opus est ad ejus gloriam reparandam; ad æternas pœnas, quas peccatum meretur evitandas, pœna in hac vita voluntarie suscepta satisfaciendum est. Hæ sunt tres partes pœnitentiæ, cui Deus omnes subdidit mortales post primum nostrorum Parentum scelus, & quam modo prorsus singulari exigit in lege gratiæ, in qua Salvator affixit sui Sanguinis meritum Sacramento pœnitentiæ, quæ est peccati medicina. Vult intrinsecum haberi dolorem criminis, & hoc ex corde execrari; præcipit, ut quisque semetipsum accuset coram hominibus, quos ipse judices constituit; & sustineri ruborem semet sontem confitendi; ac tandem exigit, ut crimen expietur voluntaria satisfactione, cui peccator se subjicit. Sed divina justitia se longe severiorem ostendit erga Dei Filium, qui subiit onus peccatorum mortalium omnium, & qui se publicum constituit pœni- II.

ce tem, qui debitam ſceleribus eorum pœnam laturus eſt. Quapropter.

1. Suſtinet ille dolorem graviſſimum, & mœrorem teterrimum, quo nil deterius fingi poteſt.

2. Gloriæ Patris ſui ſacrificat honorem, & exiſtimationem ſuam per ignominias, & contumelias, quibus afficitur, accuſatus, & condemnatus tamquam nequiſſimus omnium; opprobriis ſaturatus, & iniquiſſimis dicteriis protritus.

3. Patitur tamquam victima expiationis, crudeliſſimam mortem per cruciatus acerbiſſimos. *Hæc eſt partitio Auctoris Sermonum in omnia Ethica Chriſtiana argumenta in Quadrageſima.*

III. *Hoc ſentite in vobis quod & in CRISTO JESU. Ad Philipp.* 2.

Scimus ſaltem ex parte crudelia ſupplicia, acerbiſſimas contumelias, & ignominias, quæ luctuoſam, tragicamque componunt hiſtoriam Paſſionis Domini, & facile nobiſmet fingimus horribilem imaginem exceſſus dolorum illius ſecundum Evangeliſtarum fidem, & patheticos ſermones, quos hodierna die habere conſueverunt Concionatores; ſed parum advertimus animum ad ſenſus, quos habuit Salvator hæc omnia patiens, quamvis hæc ſit veluti anima paſſionis, & quod illius vim, meritum, virtutemque conſtituit. Hoc autem fert animus hodie conari; ut ſenſus noſtros ſenſibus illius conformemus, vel potius ut erga ipſum foveamus ſenſus illis conformes, quos ille habuit patiens pro nobis: *Hoc ſentite in vobis, quod & in CHRISTO JESU.* Videlicet, ſola nobis ſatis eſſe non debet paſſionum ejus narratio, ut æquam dolorum ejus imaginem animo concipiamus; ſed nobis ingrediendum eſſe in Sanctuarium cordis ipſius, ibi meditaturis qua mente, quo affectu, & ut verbo dicam, quo interiori ſenſu pati voluerit. Hac mente ſequar Paſſionis ejus hiſtoriam, eamque ad tria capita referam, illam componentia; ſcilicet ad interiorem dolorem, qui elicuit aquam, & Sanguinem in horto Olivarum, ubi hauſit hunc amaritudinis calicem ſumma cum obedientia Patris ſui voluntati. 2. Ad contumelias, & opprobria acerbiſſima, quæ Jeroſolymæ paſſus eſt, ubi ſiſtere ſeipſum debuit ante Judicum ſubſellia, & contumelioſiſſimos quoslibet haurire contemptus, & mox invicta cum patientia ſæviſſima ſuſtinere ſupplicia. 3. Tandem ad mortis crucem, quam ſubiit in Calvario, ubi animam efflavit præbens inſignia ſui amoris, & ardentiſſimæ in nos charitatis documenta. Hos eoſdem ſenſus in nobis, Fideles, inſpirare debet cogitatio, & narratio cruciatuum noſtri Salvatoris. Primum quidem ſenſum doloris, & contritionis noſtrorum criminum, propter quæ doluit, videns ſibi impoſitam pro illis ſatisfactionem. Secundo, patientiæ ſenſum in perſecutionibus, injuriis, & irriſionibus, quibus afficimur; verbo in omnibus calamitatibus, quæ accidunt nobis ab hominibus. Tertio, ſenſum amoris erga Deum, qui ſuum nobis aperuit, contumelioſiſſimam ſuſtinens mortem; ut nos ab æterna morte liberaret. *Hoc ſentite in vobis, quod & in CHRISTO JESU.* Hoc pacto Paſſio Domini, quæ nobis ſæpe exhibita fuit ſub imagine cruenti Sacrificii, fiet nobis quoddam veluti ſacramentum; ubi ab iis, quæ palam ſuſtinuit, gradum faciemus ad inviſibiles ſenſus cordis illius, & ad eos, quos paſſiones ejus, & mors in corde noſtro ciere debent. *Ex eodem in tomo primo Myſteriorum.*

IV. *Vidimus eum Virum dolorum. Iſaia* 53. En, Chriſtiani Auditores duplici verbo in compendium redactam hiſtoriam Paſſionis hominis Dei, quam Iſaias Propheta ſpiritu duntaxat viderat, & quæ cum modo abſoluta fuerit, & præſens noſtris cogitationibus exhibita, elicere debet ex omnium oculis lacrymas, & ea omnium cordibus miſerationem. Propheta hic, cui Deus illam tot ante ſæcula revelaverat, Scripturarum ſtylo locutus eſt, qui hominibus tribuit nomen rerum earumdem, in quibus præ ceteris enituerunt. Ita Daniel: *Vir deſideriorum* vocatur, quia (Daniel. 9.) cor illius jugiter vota concipiebat, & in cælum ejaculabatur. Ita qui terræ bona perdite diligunt, *Viri divitiarum* dicuntur, & viri ſanguinum, qui crudeles ſunt, & ſanguinem ſitiunt. *Viri ſanguinum non* (Psalm 54.) *dimidiabunt dies ſuos.* Cum igitur, hic homo Deus magnitudine, & numero dolorum ſuorum ſatisfacere voluerit pro multitudine, & enormitate criminum noſtrorum aptiori nomine denotari minime potuit, quam *Vir dolorum*: vel ſi mavis, quia quidquid ſupp- (Iſaiæ 53.) liciorum atque dolorum eſt a Dei quidem juſtitia, hominum vero crudelitate uſurpatum eſt, ad illum torquendum vere fuit vir dolorum, videlicet congeries, & acervus omnium dolorum, & quodammodo ipſe dolor. In hac igitur imagine, quippe quæ omnium æquiſſima viſa mihi eſt, immorari conſtitui, ut ad vos verba facerem de luctuoſiſſimo, ac teterrimo ſpectaculo, quod Dei irritati juſtitia in terris propoſuerit.

Verum ut aliquem ordinem in tanta paſſionum perturbatione conſtituam, conſidero Evangelium duplicis generis paſſiones referre, alterius quidem, quæ ad animam, alterius vero, quæ referuntur ad corpus; ſed Salvator quatenus homo in utroque ſimul paſſus eſt; & divinitas quæ illum ab aliis ſecernebat hominibus, recentes illi addidit vires, ut in doloribus ſuis diutius perſiſteret. Hic ordo, & hæc partitio, quæ proculdubio una omnium maxime ſimplex eſt ad colligendam in uno ſermone totam Salvatoris Paſſionem, non abludit a conſilio communi bifariam illam dividendi, quarum pars altera interiores, altera vero exteriores pœnas complectatur, & tota hæc funeſta narratio ex æquo in duas partes diſtribuatur.

1. In prima igitur parte congerere opus eſt non ſolum, quæ paſſus eſt in horto Olivarum pugna, & colliſione affectuum, quibus animæ ſuæ permiſit, ut illum mortali agone excruciaret; verum etiam ignominias, contumelias, & confuſiones, quas coram judicibus, & ante tribunalia ſuſtinuit; quia hæc omnia ad animam referuntur, quæ capers eſſe nequit ſenſus, ubi ejus diſcerpitur exiſtimatio.

2. Quod vero pertinet ad exteriores dolores, per hypotypoſim deſcribenda ſunt tormenta, quæ mortem illius præceſſerunt, cujuſmodi ſunt flagellatio, ſpineæ coronæ transfixio, & ea, quæ illi peperit crux quam bajulare coactus fuit; & tandem, quæ protulit in crucifixione, & in cruce, ubi vere fuit *Vir dolorum.*

Quemadmodum ſermonis de Paſſione partitio in interiores, exterioreſque dolores aptiſſima ſemper viſa fuit, ut tota deinceps induceretur hiſtoriæ ſeries; ad id uti poſſumus duobus ſymbolis, quibus idem JESUS CHRISTUS expreſſit ardens deſiderium moriendi propter homines: Alterum quidem Calicis eſt: *Calicem, quem dedit mihi Pater, non vis, ut bibam illum?* Alterum vero Baptiſmi: *Baptiſmo habeo baptizari, & ecce quomodo coarctor, donec perficiatur.* Sed calicem inter & Baptiſmum hoc diſcriminis intereſt, quod calix, qui hauritur, in nos ingreditur, baptiſmus vero externas duntaxat corporis partes eluit. Tota igitur Salvatoris Paſſio, ad hæc duo redigi poteſt, & oſtendi. V. (Joann. 18. Luc 12.)

1. In priore parte calicem hunc fuiſſe amariſſimum, eumque exhauſiſſe juſſu Patris, quemadmodum ipſe teſtatus eſt; ubi calicis nomen tribui poteſt internis doloribus, quos paſſus eſt in horto, & curſu Paſſionis ſuæ.

2. In parte poſteriori externi dolores repræſentari poſſunt tamquam cruentus baptiſmus, qui omnes ſacrati corporis ipſius partes imbuit Sanguine, quem flagra, ſpinæ, clavi, lancea, aliaque mortis ejus inſtrumenta ex venis ejuſdem expreſſerunt.

Dolores etiam interni, externique libri ſymbolo indigitari poſſunt, quemadmodum Salvator in Scriptura vocatur: *liber ſcriptus intus, & foris;* partitio ſermonis tunc quoque naturalis erit, omneſque illius partes levi negotio poterunt expleri.

Satis vulgatum argumentum eſt, proprium tamen ejus Myſterii, quod hodie recolit Eccleſia, exhibere JESU CRISTI paſſionem ſub imagine ſacrificii; quandoquidem S. Paulus aſſerit, illum finem impoſuiſſe, & abnegaſſe vetera omnia ſacrificia, & hoc in ceterorum locum ſubrogatum fuiſſe, utpote quod unicum delere potuit omnia mundi peccata, Dei iracundiam lenire, ejuſque juſtitiæ ſatisfacere. Secundum hanc imaginem Sacrificii, cujus ipſe Dei Filius victima fieri voluit, conſiderare poſſumus. VI.

1. Salvatorem Mundi per amorem ſuum immolatum in horto olivarum, ubi obtulit ſemetipſum tamquam victimam expiationis omnibus omnium hominum peccatis onuſtam, ut ſuimet ipſius dignam faceret ſatisfactionem. *Sacrificium, & oblationem noluiſti, tunc dixi ecce venio.* (ad Hebr. 10.) Latius diſſerendum eſt de voluntaria acceptatione pœnarum, quæ debitæ erant criminibus noſtris; & dolore, quem inde concepit, & de illius voluntati Patris ſui obedientia.

2. Immolatum furore Judæorum in urbe Jeruſalem, ubi infinitis affectus fuit contumeliis.

3. Immolatum in Calvario a Juſtitia Patris; cui nonniſi per innocentis victimæ hujus mortem potuit ſatisfieri.

Eadem partitione uti poſſumus etiam ſub aliis imaginibus, quæ præbeant locum ſervandi ordinem, & ſeriem Paſſionis, quorum nonnullas afferam, quin in ſermone tam lugubri aliquid majori elaboratum induſtria adſectetur, ubi ad potius curandum eſt, quomodo auditorem moveas; quam omnia nimis accurate diſponas. VII.

Sunt, qui Mundo Salvatorem in triplici theatro repræſentant, videlicet primo, in horto Olivarum, ubi cruenta hæc cœpit tragedia per ſanguineum ſudorem, quem gravis mœror, & inexplicabilis dolor expreſſit. 2. In urbe Jeroſolymis, ubi odium, & crudelitas Judæorum illam nequiſſimis opprobriis produxit; 3. Denique in Calvario, ubi turpiſſimam, & ſæviſſimam mortem ſuſtinuit.

Alii animum advertentes ad perſonas, quæ conſpiraverunt ad mortem auctori vitæ inferendam, oſtendunt illum triplici manu fuiſſe percuſſum, quarum ſingulæ mortale vulnus attulerunt. 1. Manus ſua, per

horren-

horrentem cruciatuum omnium; quos passurus erat, hypotiposim; quod acrem adeo illi peperit dolorem, ut corpus ejus undequaque cruore manaverit. 2. Manus Judæorum, & eorum qui inter Sacerdotes prima tenebant subsellia, qui postquam illius existimationem prosciderunt, eum crudelibus tormentis ita mulctarunt, ut millies ei mortem inferre potuissent. 3. Manus æterni Patris per severitatem justitiæ, cui satisfieri non potuit, nisi postquam illum vidit in cruce morientem.

Alii denique tres mortis illius caussas inquirunt, quæ sunt, 1. Illius erga homines caritas. 2. Odium, quo Judæi ingrati, & perfidi illum persecuti sunt. 3. Patris Justitia, quæ voluit, ut propter hominum salutem moreretur.

VIII. *Dolores inferni circumdederunt me. Psalm. 17.* Naturalis ratio, & relatio mutua intercedit inter Salvatoris crucem, & damnatorum infernum; quandoquidem hanc non sustinet crucem, nisi ut nos eruat ab inferno, ejusque flammas extinguat. Hac de caussa hominum Salvator in sua passione sustinuit imaginem pœnarum, quibus damnati in inferno torquentur.

1. Passus est in corde suo imaginem vermis conscientiæ, quo calamitosi illi laniantur per interiores pœnas, quas per vim sui amoris passus est.

2. Passus est in toto corpore pœnas sensus, quibus reprobi damnati sunt per varietatem suppliciorum, quæ carnificum sævitia in illum excogitavit.

3. Passus est in spiritu pœnam damni per privationem interiorum consolationum, quam illum sustinere divina jussit justitia. Hæc tria sunt particularia Passionis tormenta, quæ rationem habent ad tria peccati mala, quod Deus in altera vita punit in reprobis. *Biroat in tomo Mysteriorum Domini nostri.*

IX. Peccati honorem ciere debet in nobis magnitudo, & multitudo cruciatuum Filii Dei, quorum illud excitit caussa. Si enim nullum scelus expiandum fuisset, Salvator nunquam passus fuisset; illud vero terribilius est, peccatum non semel Passionis caussam fuisse; sed illam diebus singulis adhuc instaurare, & quod horroris cumulus est, illius meritum delere, & erga reprobos omnes antiquare. Hinc debemus hodie meditari JESU CHRISTI passionem, ut lacrymis prosequamur malum criminum nostrorum, & prosequi lacrymis malum nostrorum criminum propter ea mala, quæ caussa fuerunt, ut JESUS CHRISTUS pateretur; quapropter ostendemus

1. Passionem JESU CHRISTI peccato partam.
2. Passionem JESU CHRISTI peccato instauratam.
3. Passionem JESU CHRISTI peccato antiquatam.

Pars prima. Passio JESU CHRISTI peccato parta; quia hæc passio publica est peccati pœnitentia. Sed pœnitentia duo complectitur contritionem, & satisfactionem. Itaque ostendendus est Salvator in horto quidem contritus, & sentiens omnem peccati amaritudinem; in Calvario autem expirans, & omnem peccati pœnam sustinens.

Pars altera. Passio JESU CHRISTI peccato instaurata: peccator enim in corde suo facit quidquid fecerunt carnifices in iis locis, in quibus Salvator passus est. Venundatus, & proditus fuit ab uno ex discipulis suis; apud Herodem irrisus, & despectus; damnatus a Judice ignavo, politico, & avaro; insigni latroni posthabitus; Judæorum furori expositus; tandem impiis lictoribus traditus. Hæc illius Passio; & hæc eadem quotidie instauratur inter peccatores; quod facile est ostendere per enumerationem scelerum, quæ in mundo passim patrantur.

Pars tertia. Passio in verissimo sensu JESU CHRISTI Passionem in reprobis antiquat. 1. Quia illam irritam, & inutilem reddit. 2. Quia in eorum perniciem, ac detrimentum convertit. Illis reddit inutilem, quia non proficiunt ex iis gratiis, quas illa ipsis promeruit, & quia cælesti gloria privantur, quam per eamdem illis JESUS CHRISTUS fuerat adeptus. Miseris etiam vertitur in perniciem, quia judicabuntur, & damnabuntur; & sanguis ille, qui effusus fuerat, ut illi absolverentur, per abusum, qui ab illis fit, eos reddit nocentiores, & gravioribus pœnis afficiendos. Ne simus ipsi ex numero infelicium horum hominum, proficiamus adeo salutari medicina, & si caussa fuimus Passionis JESU CHRISTI, saltem ne illam vel instauremus, vel antiquemus. *Hoc argumentum est, & compendium unius ex sermonibus P. Bourdalove in primo tomo Mysteriorum.*

X. *Traditus est propter delicta nostra. Ad Rom. cap. 3.* Agitur in hoc sermone de Passione Filii Dei, ut ostendamus quantopere Deus perhorrescat peccatum, & quanto illud odio nos persequi oporteat. Quamobrem fert animus ostendere vobis, peccatum attulisse mortem JESU CHRISTO in Passione sua, & JESUM CHRISTUM in hac eadem Passione mortem intulisse peccato. Quæ duæ propositiones erunt duæ hujus sermonis partes. 1. Peccatum igitur caussa essentialis Passionis Christi; punctum prius. 2. Ut per Providentiæ Miraculum, peccatum cladem nanciscitur suam in Christi passione; hoc etiam alterum.

Punctum primum. Sex peccatorum genera huic morti nonnihil contulerunt. 1. Quod ad JESU CHRISTI mortem conjuravit invidia Scribarum, & Pharisæorum: invidia in conjurationem versa; improba æmulatione animata; religionis fuco dissimulata, violenta, & in furorem usque erumpens. 2. Quod illud prodidit, & vendidit: avaritia Judæ: avaritia infamis in facto, cæca in commercio, pertinax in consilio, & in exitu desperata. 3. Peccatum, quod JESUM CHRISTUM accusavit, calumnia testium, qui contra illum producti fuerunt. Calumnia audax in afferendis criminibus: infirma in illis probandis, versipellis in seducendis, corrumpendisque mentibus. 4. Peccatum, quod JESUM CHRISTUM deseruit: Judaici populi mobilitas, & inconstantia, mobilitas in mutatione improvisa, & in iis, quæ audet, immoderata. 5. Peccatum, quod Salvatorem damnavit, est Pilati politica, qui tradidit Judæis JESUM CHRISTUM, quia timebat Cæsarem, cujus auctoritas illi intentabatur. 6. Peccatum, quod executum est sententiam latam in JESUM CHRISTUM, est tortorum sævitia; quia flagellatione cruenta corpus illius dilaniarunt; illum cumulaverunt opprobriis, spineam coronam capiti ejus imposuerunt, eumque cruci affixerunt.

Punctum alterum. JESUS CHRISTUS peccato intulit mortem. 1. In humano corpore, exemplo suo nobis inspirans mortificationem contra libidinem, atque mollitiem. 2. In humana mente, nobis exemplo suo humilitatem contra superbiam suadens; quia, ut inquit Propheta, voluit contumeliis & opprobriis saturari. 3. In humana voluntate inspirans nobis exemplo suo submissionem contra summæ libertatis amorem; namque moritur, ut obediat Patri. 4. In hominis affectibus, iisque violentissimo, ultionis videlicet desiderio, nos exemplo suo edocens inimicissimo cuilibet veniam dare. *Partitio alterius Passionis ejusdem P. Bourdalove.*

Nos prædicamus Christum crucifixum: Judæis quidem scandalum, gentibus stultitiam; ipsis autem vocatis Judæis, atque Græcis, Christum, Dei virtutem, atque Dei sapientiam. 1. Ad Corinth. cap. 1. Non agitur hoc in loco tam de morte JESU CHRISTI deflenda, quam de agnoscendo consilio, vel potius opere Dei. 1. Hactenus fortasse JESU CHRISTI mortem considerastis solum tamquam suæ humilitatis, & infirmitatis mysterium; & ego vobis ostendam hoc in mysterio potentiam ejus eluxisse. 2. Mundus hactenus hoc mysterium, tamquam stultitiam respexit; ego vero vobis ostendam in hoc mysterio sapientiam illius enituisse. XI.

Pars prima. In mysterio crucis tota Dei enituit potentia. Deum in orbe terrarum prodigia operari, nil mirum. Deum vero pati, Deum mori, hoc mirum est: Hæc autem mors non utique fidem nostram labefactare debet, sed econtra illam confirmare; si enim JESUS est mortuus; mortuus est, ut Deum decebat. 1. Homo qui moritur postquam ipse non obscure, sed palam omnes mortis suæ circumstantias prædixit. 2. Homo qui moritur actu miracula operatur, ad ostendendum nihil non plusquam humanum, & divinum esse in morte sua. 3. Homo cujus mors habetur tamquam miraculorum omnium maximum. 4. Homo qui per mortis ignominiam ad altissimum gloriæ verticem attollitur, & qui expirans in cruce per crucem de mundi infidelitate triumphat, nonne homo est, qui moritur, ut Deum decet, vel si vultis, ut decet Hominem Deum? Hæc omnia rite probata, & diserte narrata, nonne omnem potentiæ illius magnitudinem ostendunt?

Pars altera. In Crucis mysterio Dei sapientia mirum in modum enituit. Duo erant facienda, videlicet satisfaciendum Deo læso, & homo perversus, corruptusque reformandus; ad quæ duo obtinenda nulla tutior, & præstantior erat via Cruce Salvatoris. 1. Deo satisfieri non poterat nisi per hominem Deum. Quid autem hic Deus homo fecit, vel potius quid non fecit? Seipsum humiliavit ut humanæ obsisteret superbiæ: *Ego sum vermis, & non homo.* Homo de- Psalm. 21.
fecerat a Deo; & Salvator illi obediens fuit usque ad mortem.

2. Nihil tutius quam crux JESU CHRISTI ad reformandum hominum, quem peccatum corruperat; cujus trea sunt fontes, tres videlicet concupiscentiæ, quarum meminit S. Joannes. Quinam vero in mundo ordo enitesceret, si homines viverent secundum exempla sibi a JESU CHRISTO tradita, & documenta ab illo sibi in Passione, in Cruce vero potissimum relicta? *Hæc quoque partitio est ejusdem Auctoris in Quadragesima.*

Repræsentari etiam potest Filius Dei in Passione sua victor trium gravissimorum, cruentorumque præliorum, quæ sustinuit, ut mundum salvaret. XII.

Primum fuit contra seipsum in horto, ubi perpessus est mortalem agonem, & ubi amor ejus victoriam retulit de timore, mœrore, aliisque affectionibus, quæ ipso permittente excitatæ, animam ejus

furen-

furentibus oppugnationibus labefacere conatæ sunt, nec incruentum fuit prælium; quandoquidem per mysticum sudorem (ex quo conjicere est violentos conatus, quos in semetipsum exeruit ad superandam naturæ repugnantiam, quæ amarum passionis calicem Ipsi oblatum a Patre haurire fugiebat) ex omnibus corporis artubus sanguis manabat.

Alterum fuit contra invidiam, odium, & crudelitatem hominum, qui in Illius interitum conjuraverant, in quo illi opus fuit animo plusquam humano ad exhauriendas calumnias, contumelias, & supplicia gravissima.

Tertium denique fuit contra justitiam Patris sui, eum tamquam sontem persequentis, quoniam in se susceperat pondus scelerum omnium mortalium; & in illum exoneraritis omnia suæ iracundiæ tela. Sed ille iram hanc flexit, atque lenivit omnino satisfaciens justitiæ illius per obedientiam suam usque ad mortem, mortem autem crucis.

XIII. Hic de Passione Domini sermo aliter etiam efferri potest.

1. Repræsentando JESUM CHRISTUM mortalium omnium sanctissimum, atque integerrimum, qui se obtulit in vadimonium, & cautionem pro omnibus hominibus, & qui hac in qualitate offert se ad satisfaciendum Divinæ Justitiæ pro omnibus eorum sceleribus; propterea acerrime doluit, & mortali mœrore confectus fuit, videns satisfactionem hanc plerisque inutilem futuram.

2. Considerando Salvatorem hunc accusatum, judicatum, & condemnatum in omnibus humanæ justitiæ tribunalibus, vel potius per nequissimam, quæ unquam extiterit, injustitiam.

3. Ostendendo hunc Hominem Deum multatum, ac suffixum cruci per Divinæ Justitiæ sententiam, quæ hanc exigit satisfactionem pro iniquitatibus hominum.

XIV. Sequens etiam propositio complectitur quidquid aptius est ad permovendum, & erudiendum in Passione; videlicet ostendere consensionem, divinæ simul Justitiæ, & misericordiæ in hoc mysterio, ibi enim apertius ostendit Deus duas hasce perfectiones suas, neque melius hominibus probare poterat se & justum esse & misericordem.

Justitiæ ipsius illuxit magnitudo, primo quatenus Illius, qui receperat se pro peccatis nostris esse satisfacturum; nam quatenus Deus dignitate par est illi, qui læsus est, 2. In modo, quo satisfecit, scilicet per dolorem, quem intus concepit peccatorum nostrorum, per confusionem, qua pertulit humiliationes, & contumelias, quas passus est a Judicibus ipsum condemnantibus, & teterrimis injuriis, quibus affectus est. 3. Per tormenta sævissima, & mortem omnium turpissimam.

Divina quoque in hoc mysterio illuxit misericordia; 1. Quoniam hoc medium est, quod Dei Filius elegit nos cum Patre reconciliaturus, & testaturus magnitudinem amoris sui redimens nos tanto pretio:
Joan. 13. *Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret*, 2. Quia Redemptio hæc esse non poterat uberior, cùm nullum sit quantumvis enorme scelus, cujus veniam sperare nequeamus per merita passionum, & mortis Dei. 3. Quia in morte divini hominis hujus nanciscimur bona omnia, quæ valeant excogitari. Exemplar virtutum omnium, remedium omnium vitiorum, subsidium adversus omnes inimicos, & arrham æternæ felicitatis; si uti noverimus hisce bonis, & nobis applicare fructum Passionis, & mortis illius, qui pro nobis tot, tantaque perpessus est.

Assumi potest etiam hoc in argumento partitio ad morum doctrinam accommodatior, & ostendi Salvatorem per Passionem, & mortem suam delevisse peccatum. Ad id tria in peccato possunt considerari; finis, quem sibi proponit peccator patrans illud; media, quibus utitur ad illud patrandum; & demum peccati consummatio.

1. Peccator in peccato pro fine sibi proponit voluptatem, & oblectationem, & Dei Filius ad illud delendum utitur dolore, mœrore, & passionibus, quæ sunt acerrimæ.

2. Per peccatum peccator omnes divinas, humanasque leges infringit, legem amicitiæ, naturæ, humanitatis, & justitiæ, omnesque leges perfractæ fuerunt in eo pacto, quo Dei Filius in Passione sua fuit exceptus.

3. In peccati consummatione voluptas gustatur, amicis blandimur, ultione lætamur, &c. & Salvator mortem subit ab omnibus derelictus, dimittit injurias, & expirat in cruce inter injurias, contumelias, & crudelissimorum inimicorum blasphemias.

PARAGRAPHUS II.

Fontes unde hauriri copia potest ad propositas Concionum partitiones exornandas, & Auctores, qui de hoc agunt argumentum.

Sanctus Augustinus Tomo 10. Serm. 122. 124. *de Tempore*. Sancti Patres.

Idem serm. 41. 43. 44. 46. & 76. *de Diversis*.

Idem *lib. cur, quando, & quomodo Deus* prolixius exponit, necessariam fuisse Passionem Filii Dei, quod ipsum ostendit in Psalmum 68.

Idem *tract. 26. in Joann.* latius amplificat metum Salvatoris mortis ejus, quam subiturus erat; & ad vivum exhibet quantum doloris attulit illi Crucis supplicium.

Idem lib. 13. de Trinitate ostendit JESUM in passione sua triumphasse de dæmone.

Idem lib. de *Diligendo Deo* probat Salvatoris passionem validissimam rationem esse, quæ Deum nos diligere cogit.

S. Hieronymus, in Epistola, cui titulus, *Symbolum Rufini* ostendit mortem superatam fuisse morte JESU CHRISTI.

Idem in Epistola ad Oceanum de ferendis injuriis probat, passiones JESU CHRISTI animare debere nos ad omnia propter amorem suum perferenda.

Idem in cap. 53. Isaiæ, ostendit Mundi Salvatorem in Passione sua deformatum fuisse, & ad miserum statum redactum.

Idem in caput 3. Zachariæ adfert omnes Scripturæ locos, ubi locum habet alludendi ad Passionem Salvatoris.

Idem *in Psalm.* 109. explicans hæc verba *de torrente in via bibet*, jugem habet allusionem ad passionem JESU CHRISTI.

Idem *in cap. 15. Marci* loquitur de figuris omnibus veteris Testamenti, quæ aliquam Passionis partem repræsentant.

Idem *in cap. 1. Epist. ad Ephesios*, explicat quomodo Filius Dei nos redemit, & liberavit a peccato per virtutem sanguinis sui.

S. Gregorius *lib. 19. moral.* ostendit quomodo Passio Salvatoris illustraverit Mundum, ejusque faciem mutaverit.

Idem 3. *moral. in cap. 11. Jobi* probat Dei Filium ultro se tradidisse Judæis, & voluisse omnes passionis suæ circumstantias.

S. Chrysostomus in Matthæum secundum Evangelii textum locutus est de omnibus Passionis partibus, & in singulis utiles adjecit animadversiones.

Idem *Homil. 13. in Joannem Tomo* 3. ostendit omnes veteris Testamenti figuras in Salvatoris Passione fuisse adimpletas, & homil. 26. in eumdem applicat ænei serpentis figuram JESU CHRISTO Crucifixo.

Idem in homil. 45. fusius loquitur de virtute Sanguinis Salvatoris in Passione.

S. Leo undeviginti sermones habet de Passione, quorum analysis videri potest in *Bibliotheca Concionatorum* P. Blancoth. Minimi.

S. Maximus plures habet sermones de Passione, quos referre molestum esset. Auctor consuli potest.

S. Basilius *homil. 22. ex variis*, ubi agit de humilitate, ostendit Dæmonem persuadentem, & sollicitantem Salvatoris mortem se suis artibus confodisse.

S. Chrysologus serm. 108. plures habet pias sententias de Passione.

S. Ephrem pariter Tomo 3. *in fasciculo myrrhæ*.

S. Ambrosius *lib. de Joseph Patriarcha* applicat plures circumstantias historiæ Josephi Patriarchæ ad Passionem Filii Dei.

S. Bernardus prolixum habet sermonem de Passione, ubi totam persequitur historiam.

Idem alium, cui titulus: *Feria 4. hebdomadæ pænosæ*, ubi magis generatim verba facit.

Sanctus Bernardinus Tomo 1. hoc tractat argumentum.

Idem Tomo 2. Sermonibus 55. & 56.

Sanctus Laurentius Justiniani in hujus argumenti sermone, in aliquibus tantum circumstantiis immoratur.

S. Thomas de Aquino sermonem habet in ea verba: *Filius hominis tradetur, ut crucifigatur*, ubi considerat 1. qualitatem, 2. virtutem, 3. utilitatem hujus Passionis.

S. Bonaventura in Opusculis Tomo 2. & Innocentius III. Tomo 1. Idem sermones habet duos.

Gerson part. 4. plures habet considerationes.

Dionysius Carthusianus *in dialogo fidei Catholicæ*. Qui ediderunt tractatus de Passione.

Lactantius Firmianus.

Martinus Delrius in opere Mariano.

Lancicius *Opusc. 11. cap. 6.*

Marchantius in horto Pastorum, tractat 3. lectione 16. &c.

Bellarminus *Opusc. de septem verbis Domini in cruce prolatis*.

Dre-

Drexellius de Christo patiente.

Domitius Platus edidit volumen integrum de Passione, cui titulus: *Domini Plati considerationes.*

Guillelmus Stanihurstus in libro qui inscribitur. *Dei immortalis in corpore mortali patientis historia.*

Costetus *lib. de universa historia Dominica Passionis.*

Calvarius Sacer, vel Passionis Mysteria ab Anonymo.

Fasciculus Myrrhæ a Molinier compositus ex doloribus Passionis; quod sane unum est ex optimis operibus hujus argumenti.

Ascetici. *Infiniti sunt Auctores Latini, Itali, Hispani, & etiam Gallici, quos arduum est recensere omnes.*

Liber, cui Titulus: Passiones Domini nostri JESU CHRISTI Lusitano sermone editum a P. Thoma a JESU Ordinis Eremitarum S. Augustini,

Alphonsus Rodriguez Tractatu 7. ubi sermo de infinitis bonis, atque thesauris, quos in JESU CHRISTO possidemus & quomodo Passionis Mysteria meditari debeamus.

Eusebius Nierembergius *libro 2. de Adoratione caput 6. 7. 11.*

Granatensis in tractatu de Oratione verba facit de iis, quæ in Passione Salvatoris meditari debemus, & de fructibus inde percipiendis.

Idem in Catechismo parte 3. theologice & fusius loquitur de hoc argumento.

P. Sainjure in libro Electorum, JESUS CHRISTUS in Cruce, ubi collegit omnem moralem, quæ respicit Passionem JESU CHRISTI.

Scientia Crucifixi P. Mariæ; qui liber plenus est adspirationibus, ac devotione.

P. Nepveu in Christianis Considerationibus in singulos anni dies, suggerit considerationes in singulos dies Majoris hebdomadæ ducto initio a Sabbato præeunte Dominicæ Palmarum.

P. Novet in Tomo 2. Hominis devotionis part. 2. post procemium eruditione plenum, ad hauriendum fructum ex Salvatoris Passione, ministrat meditationes, & colloquia in omnes Passionis partes pro singulis diebus Quadragesimæ, & initium facit a Sexagesima.

P. a Ponte in meditationibus in fidei mysteria amplam habet in parte quarta meditationem in singulas passionis circumstantias.

Meditationes P. Croiset in Passionem in solitudine sua patheticæ sunt, & unctionis plenæ.

Plurima sunt etiam Meditationes veteres, & recentes, quæ pios sensus, & saluberrimus considerationes suppeditare possunt, cujusmodi sunt illa Patris Burgoin, P. Suffren pro Majori hebdomada in Tomo 2. anni Christiani; item illa P. Haineuve in Quadragesima, illa Busai. Pater Joannes Croiset in asceticis pro singulis anni diebus, mense Martio plures habet meditationes in passionem JESU CHRISTI. Sunt etiam, quarum auctor Drego.

Theologi, & Interpretes. S. Thomas tertia parte quæstionibus a 46. ad 50. resolvit in pluribus articulis, quidquid Theologia proponit.

Suarez Tomo 2. in 3. S. Thomæ partem tractavit quidquid ad Passionem pertinet ea elegantia, & soliditate, quæ nihil relinquit desiderandum.

Raynerius de Pisis egregium hac de re habet tractatum sed theoreticum, & suggestui minime idoneum.

Ex Interpretibus historiam illustratunt Salmeron in Evangelia, Tomo 10. Maldonatus, Toletus in Joannem,

Qui vero suggestui aptiora suppeditant, sunt Cornelius a Lapide, Berradius, Sylveira, & recens Liber, cui titulus: Considerationes cum notis in novum Testamentum.

Concionatores Latini, & veteres. Qui latinos sermones ediderunt de Passione, veluti Granatensis, Osorius, Mathias Faber, Reina Italus.

P. Delingendes & alii antiquiores prodesse possunt in sermone hujus argumenti, quia plerique scripserunt homilias, explicantes Evangelii verba, & morales considerationes instituentes, quod in hoc quæritur argumento.

Eamdem ob caussam utiliter consuli possunt antiqui Concionatores Galli, puta, Valadier, Besse, Molinier, P. le Jenue, aliique.

Concionatores recentes. P. Bourdalove in Tomo sermonum in Mysteria tres habet sermones deinceps de Passione, & quartum in Quadragesima.

P. Giroust Tom. 2. Quadragesimæ.

In sermonibus moralibus sunt duo.

In sermonum specimine quatuor extant, qui tamen potius sunt compendia sermonum P. Bourdalove, & aliorum.

In Speciminibus Ethicis in Tomo 4. in Evangelia unus est sermo in Homiliæ formam.

In actionibus publicis Domini Augier Tomo secundo unus est hujus argumenti.

In Tomo Homiliarum Godeau unam hujus argumenti reperies.

Abbas de Bourzeis in sermonibus in varia Religionis mysteria.

Biroat in Tomo Mysteriorum; & in secundo Tomo Quadragesimæ.

P. Texier in mysteriis, & Quadragesima.

P. Duneau in Quadragesima Passionem in tres sermones partitur.

P. Segneri in libro cui titulus; Christianus edoctus habet sermonem de Passione, ut inde feratur judicium de peccati enormitate.

P. De la Colombiere Tomo 1. sermonum duos habet undecimum, & duodecimum.

Abbas de Monmorel integrum edidit volumen Homiliarum de Passione Domini cum sermone in idem mysterium.

Maimbourg in secundo Quadragesimæ suæ Tomo sermonem pro Parasceve.

Fromentieres in Quadragesima.

P. La Pesse duos habet sermones in hoc mysterium in Tomo 6. sermonum.

Lambert in anno Evangelico Tomo 6. Homiliam habet pro Parasceve.

Auctor sermonum in omnia Ethicæ Christianæ argumenta duos habet de Passione sermones, alterum inter mystria Domini nostri in Quadragesima.

Idem in tertia parte mysteriorum, quæ continet Octavas, decem habet allocutiones, quæ pro totidem sermonibus haberi possunt.

Granatensis in Sylva locorum Communium.

Lohner } Titulo *Christi Passio*,
Labatha }

Homiliæ Carthagenæ.

Drexellius in *Christo patiente*,

Summa Prædicantium.

Thomas de Trugillo in *thesauro Concionatorum*, — Qui locos communes fecerunt vel collectanea materiarum de Passione ediderunt.

PARAGRAPHUS III.

Loci, Exempla, & applicationes Scripturarum huic argumento.

I*Nspice, & fac secundum Exemplar, quod tibi monstratum est in monte.* Exod. 25.

Sacrificium, & oblationem noluisti, tunc dixi, ecce venio. Psalm. 39.

Super me confirmatus est furor tuus, & omnes fluctus tuos induxisti super me. Psalm. 87.

Veni in altitudinem maris & tempestas demersit me. Psalm. 68.

Sustinui qui simul contristaretur, & non fuit, & qui consolaretur, & non inveni. Ibidem.

Copiosa apud eum redemptio. Psalm. 129.

Vidimus eum & non erat aspectus, & desideravimus eum, despectum, & novissimum virorum, virum dolorum, & scientem infirmitatem. Isaiæ 53.

Vere languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portavit. Ibidem.

Nos putavimus eum quasi leprosum, & percussum a Deo, & humiliatum. Ibidem.

Ipse vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra. Ibidem.

Oblatus est, quia ipse voluit, & non aperuit os suum. Ibidem.

Sicut ovis ad occisionem ducetur, & quasi agnus coram tondente se obmutescet. Ibidem.

Propter scelus populi mei percussi eum. Isaiæ 53.

Dominus voluit conterere eum in infirmitate. Ibid.

Si posueris pro peccato animam suam, videbit semen longævum. Ibidem.

Tradidit in mortem animam suam, & cum sceleratis reputatus est. Ibidem.

Obstupescite Cæli super hoc, & portæ ejus desolamini vehementer. Jerem. 2.

Quis dabit capiti meo aquam, oculis meis fontem lacrymarum. Jerem. cap. 9.

Filius hominis tradetur ut crucifigatur. Matth. 26.

Tradetur gentibus, & illudetur, & flagellabitur, & conspuetur, & postquam flagellaverint, occident eum. Lucæ 18.

Cum exaltaveritis Filium hominis, tunc cognoscetis, quia ego sum. Joann. 8.

Si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad me ipsum. Joann. cap. 12.

Nunc judicium est Mundi, nunc princeps hujus Mundi ejicietur foras. Joann. 12.

Potestatem habeo ponendi animam meam, & iterum sumendi eam, & nemo tollit eam a me; sed ego pono eam a me ipso. Joann. 10.

Qui traditus est propter delicta nostra. Ad Romanos 4.

Quem proposuit Deus propitiationem, ad ostensionem justitiæ suæ. Ad Rom. 3.

Commendat Caritatem suam Deus in nobis, quoniam cum peccatores essemus, pro nobis mortuus est. Ad Roman. 5.

Qui proprio filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum. Ad Rom. 8.

Cum inimici essemus, reconciliati sumus Deo per mortem filii ejus. Ad Rom. 5.

Nos

Nos prædicamus Christum, Judæis quidem scandalum, gentibus autem stultitiam, ipsis autem vocatis, Judæis, atque Græcis, Dei virtutem, atque sapientiam. 1. Ad Corinth. 1.

Non judicavi me scire aliquid inter vos, nisi JESUM, & hunc crucifixum. 1. Ad Cor. 2.

Qui vivunt jam non sibi vivant, sed ei, qui pro ipsis mortuus est. 2. Ad Cor. 5.

Christus factus est pro nobis maledictum. Ad Galat. 3.

Eum, qui non noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit. 2. Ad Corinth. 5.

Qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me. Ad Galat. 2.

Qui sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitiis, & concupiscentiis. Ad Galat. 5.

Adimpleo ea, quæ desunt passionum Christi. Ad Colossenses 1.

Ergo gratis Christus mortuus est: ergo evacuatum est scandalum crucis. Ad Galat. 2. Tit. 5.

Factus est obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. Ad Philipp. 2.

Hoc sentite in vobis, quod & in CHRISTO JESU. Ibidem.

Qui dedit semetipsum pro peccatis nostris, ut eriperet nos a præsenti sæculo nequam. Ad Galat. 1.

Multi ambulant, quos sæpe dicebam vobis, nunc autem & flens dico, inimicos crucis Christi: quorum Deus venter est, & gloria in confusione ipsorum, qui terrena sapiunt. Ad Philipp. 3.

Unus Mediator Dei, & hominum, homo Christus JESUS, qui dedit redemptionem seipsum pro omnibus. 1. Ad Timoth. 2.

Recogitate eum, qui talem pro peccatoribus sustinuit contradictionem. Ad Hebr. cap. 12.

Qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem, confusione contempta. Ibidem.

Accessistis ad Testamenti novi Mediatorem JESUM, & Sanguinis aspersionem melius loquentem, quam Abel. Ibidem.

Peccata nostra pertulit in corpore suo. 1. Petri 2.

Christus semel pro peccatis nostris mortuus est, justus pro injustis, ut nos offerret Deo. 1. Petri 3.

Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia ejus. 1. Petri 2.

Christo in cruce passo, & vos eadem cogitatione armamini. 1. Petri 4.

Dilexit nos, & lavit nos a peccatis nostris in Sanguine suo. Apocal. 1.

Agnus occisus est ab origine Mundi. Apocal. 13.

Attendite, & videte si est dolor sicut dolor meus. Thren. 1.

Posuit in eo Deus iniquitatem omnium nostrum. Isaiæ 53.

Baptismo habeo baptizari, & quomodo coarctor usque dum perficiatur. Lucæ 12.

Oportet exaltari Filium hominis, ut omnis, qui credit in ipsum non pereat, sed habeat vitam æternam. Joann. 12.

Expedit, ut unus homo moriatur pro populo, & non tota gens pereat. Joann. 11.

Figura, & Prophetia Passionis Salvatoris.

Figuræ Passionis Domini in lege veteri partem duntaxat illius repræsentarunt.

DEus ipse exprimere voluit res aliquas Passionis Filii sui in illis, qui fuerunt figuræ illius in lege veteri; verum hæ nonnisi figuræ sunt, quælibet singillatim exhibens unam duntaxat partem passionum hujus hominis Dei; quæ simul omnes nonnisi imperfectissime repræsentant illum. Etenim potestne comparari invidia Cain cum zelotypia Scribarum, & Pharisæorum; & cædes Abel cum JESU CHRISTI supplicio? Quid est Isaac paratus ad mortem subeundam per manus Abrahæ cum JESU ab æterno Patre immolato odiis Judæorum? Joseph a fratribus venumdatus, calumnia exagitatus, detrusus in carcerem; Joseph inquam ullam ne habet similitudinem cum Salvatore ab uno ex suis discipulis prodito, a Synagoga accusato, a militibus vincto? Hæc non est tota Salvatoris passio, neque id, quod in Passione crudelissimum est. Aliquid in hac longe tristius occurrit, quam videre David ejectum a proprio Filio de sede imperii, derelictum a subditis, fuga sibi consulere coactum, nudis pedibus & capite ascendentem in montem Olivarum, cum interim a Semei lapidibus peteretur, & maledictis obrueretur; sed quanto magis miserationem nostram meretur JESUS gravi oppressus Cruce, Calvarium ascendens ibi mortem turpissimam subiturus? Job ipse quamvis stratus in sterquilinio, quamvis ulceribus scatens, quamvis omnia exhausisse videatur flagella, quibus Providentia consuevit periculum facere virtutis bonorum, & animadvertere in peccatores, Job, inquam, non fuit, nisi simplex imago JESU patientis.

J. C. Cruci affixus per serpentem æneum figuratus.

Vere dicere possumus Salvatorem affixum Cruci repræsentatum fuisse ab æneo Serpente, jussu Dei elevato in deserto ad eos curandos, quos serpentum morsus in mortis periculum adducebat; quoniam solus hujus mysterii adspectus, videlicet solus intuitus Salvatoris hujus in Cruce, sufficit ad vulnera nostra per veram contritionem sananda. Et sane Fidelis fidei luminibus illustratus potestne in hoc objectum oculos convertere, quin reminiscatur eorum, quæ pro ipsis Salvator passus est? Potestne non affici dolore summo, cum eorum extiterit caussa? Sed aliunde nonne habet argumentum sperandi in Dei bonitate, videns in hoc eodem objecto certam medicinam iis vulneribus, quorum caussa ipsa sua peccata extiterunt. Ceterum hæc ipsa illa figura est, quam Salvator dedit passionis suæ. *Sicut Moyses exaltavit Serpentem in deserto; ita exaltari oportet Filium hominis, ut omnis, qui credit in ipsum non pereat, sed habeat vitam æternam.*

Job figura Salvatoris.

Aptior figura passionum Salvatoris, & quæ nos facilius permoveat, est status, ad quem redactus fuit vir sanctus Job, postquam Deus dæmoni facultatem impertit illum affligendi, & obruendi malis, ad illius fidelitatem probandam. Sancti Patres inter duo hæc patientiæ exemplaria tantum similitudinis nanciscuntur, ut hoc afferant exemplum, cum de doloribus Filii Dei in ejus Passione verba faciunt. Hæc sane similitudo præ ceteris huic congruit argumento, & aptior est ad ciendos in nobis sensus miserationis, quemadmodum accidit huic Sancto Viro, cum ejus amici, Orientis Reges, qui ad eum invisendum convenerunt, viderunt illum in sterquilinio eo in statu, in quo vix, & ne vix quidem cognosci poterat, tanto stupore perculsi, ut in Scriptura testatur, eos cum illo septem dies permansisse, quin verbum proferre possent; quia palam doloris ejusdem magnitudinem cognoscebant. *Videbant enim dolorem esse vehementem.* Nobis procul dubio hoc ipsum cum Salvatore nostro præstandum esset, quandoquidem illius licet tristissima figura longissime distat a rei ipsius veritate: *Job in sterquilinio, CHRISTUS in patibulo*, ait S. Zeno Veronensis. Job in sterquilinio repræsentat CHRISTUM in Cruce, sed CHRISTUS toto cælo figuram excedit. Jobi 2.

Sacrificium Abrahæ figura sacrificii Crucis.

Ex figuris omnibus mortis Domini, & Sacrificiis Crucis; Sacrificium, quod facturus erat Abraham Patriarcha Filii sui semper habitum fuit velut figura omnium prima, & maxime spectabilis, ac ad veritatem propius accedens. Sed ubi comparatio instituatur hujus Sacrificii, quod unius fuit voluntatis cum illo Filii Dei, qui re ipsa fuit victima pro peccatis nostris æterni Patris jussu immolata; inferre debemus tantum interesse discriminis inter utrumque hoc Sacrificium, quantum inter umbram, & corpus, inter figuram, & veritatem. Sed nos imitari deberemus S. Gregorium Nyssenum, qui sine lacrymis videre non poterat imaginem Sacrificii Abrahæ, ubi sanctus ille Senex, quin naturæ sensibus flecteretur, extento in filium brachio, eoque districtum pugionem tenente, jam jam videbatur abscissurus caput suavissimi Isaac, patris delicias, & omnis spei ipsius fundamentum. Nos quidem longe validioribus pietatis sensibus affici deberemus intuiti verum Abraham, Patrem æternum, justitiæ suæ gladio armatum, cui satis non fuit dedisse nobis proprium Filium liberatorem, atque prototypum nostrum, sed re ipsa immolavit eum propter amorem nostrum; quamvis longe sibi cariorem, quam Isaac extiterit Abrahæ: nam quamvis ille carnificum manu usus fuerit ad innocentem hanc victimam jugulandam: nihilo secius ille verus fuit sacrificulus; quia unus ille habebat jus in vitam Filii sui, & facultatem hanc illi eripiendi: *In manu Dei, non Judæorum fuit gladius, quia soli Deo potestas fuit mortis in Filium Dei.* Rupertus Abbas.

Abel Figura Agni, qui occisus fuit ab origine Mundi. Apocal. 13. 1. Joann. 3.

Antiquissima mortis Domini figura est Abel, in cujus persona Scriptura testatur JESUM CHRISTUM ab origine Mundi cæsum fuisse: *Qui occisus est ab origine Mundi.* Mortis hujus caussam dilectus discipulus testatur fuisse, quia actiones Caini erant malæ, Abel autem fratris ejus optimæ: ita ut invidia indignissimum illud scelus pepererit. Eamdem ob caussam, Judæorum populus secundum carnem frater JESU CHRISTI, huic mortem attulit, quia vitæ hujus sanctitas damnabat vitam Scribarum, & Pharisæorum, qui aperti erant ejusdem inimici. Sed quemadmodum sanguis Abel innocui clamabat coram Deo, & ultionem petebat, ita Sanguis JESU CHRISTI, qui vere quidem gratiam, & misericordiam pro pœnitentibus deprecatur, poscit ultionem contra incredulos, & eos, qui per scelera sua Sanguinem illius effuderunt, & qui sibi renuunt pretiosi hujus Sanguinis fructum applicare.

Figura Agni Paschalis.

Satis non fuit Spiritui Sancto exhibere nobis Passionem JESU CHRISTI in complurium Sanctorum Patriarcharum persona, voluit etiam, ut omnia veteris legis sacrificia totidem essent figuræ magni hujus Sacrificii, quod alia quævis erat abrogaturum, & quod consummandum erat in Cruce: inter hæc Sacrificia celeberrimum, ut alia prætereàm, & quod melius repræsentet magnum hoc mysterium mortis hujus hominis Dei, est Agnus Paschalis. Quæ fuerit

caussa

caussa institutionis hujus ipsi nostis. Quod vero in eo animadvertendum est, quod ad nostrum attinet argumentum, hoc est, Agni hujus Sanguinem signum fuisse, ut cum Exterminator Angelus cruenta occisione deleret omnia primogenita in Ægypto, ubi hoc Sanguine imbutos videret postes Israelitarum, inoffensis eorum domibus pertransiret. Quin immorer cæremoniis, quæ plurimæ in Agni hujus esu erant observandæ; liquet, Spiritum Sanctum per Agnum hunc repræsentare voluisse JESUM CHRISTUM, qui propter suam lenitatem, & innocentiam Agnus fuit nuncupatus. Lege cautum erat, ne Agno Paschali quidquid inesset vitii, vel maculæ; nullum ex ossibus ejus confringendum erat, quod in Crucis sacrificio ad litteram fuit adimpletum. Invictam præ se tulit patientiam cum ad supplicium raperetur, *Tamquam ovis ad occisionem ducetur*. Sed cur voluit Deus, Agni, quem Israelitæ immolare jubebantur, Sanguine imbui postes domorum suarum, nisi ut ostenderet virtutem Sanguinis JESUS CHRISTI? Nam hoc Sanguine applicato nobis Pater æternus sedabit iram suam, quam peccatis nostris in nos excitaverimus: Ceteras figuras mortis, & Passionis Filii Dei, quorum sensum, & rationes enucleare Sancti Patres conati sunt, & quas hic fusius recensere nimii laboris opus esset, prætermitto.

Isaiæ 53.

Videns Deus nil magis ab humana ratione abhorrere, quam Crucis Mysterium, post primorum parentum nostrorum lapsum, non cessavit nobis portendere mortem Filii sui modo figuris, modo Prophetarum oraculis: nam ut verbum addam de Figuris, certum est Abel, qui per fratris invidiam occisus fuit, Sacrificium Isaac, Agnum, quem immolarunt Judæi in exitu de Ægypto, & serpentem æneum, quam exaltavit Moyses in deserto fuisse totidem figuras mortis, & Passionis JESU CHRISTI. Quod vero ad Prophetas attinet, quot sunt, qui illam prophetarunt? Veritas hæc adeo explorata est, ut inutile sit, hic probationes afferre. Sufficit observare solum inter omnia Prophetarum oracula, ne dicam aliquid de David, qui in Psalmis suis omnia connotavit nostræ Redemptionis mysteria, illa, quæ protulit Isaias adeo manifesta esse, & perspicua, ut videatur potius facta narrare, quam facienda prædicere.

Mysterii Crucis, & Mortis J. C. prædictum, & in veteri Testamento præfiguratum.

Applicationes aliquorum locorum huic Argumento.

CHRISTUS *factus est pro nobis maledictum. Ad Galat.* 3. Magnus Apostolus, qui ad tertium usque Cælum raptus fuerat, ubi secreta adeo mirabilia didicerat, postquam professus est se nihil scire nisi JESUM CHRISTUM, & hunc crucifixum, non invenit amplius ad magnum hoc pietatis, & misericordiæ sensum aperiendum, ut ipse loquitur, verba validiora, quam dicens, CHRISTUM in semet suscepisse omnes pœnas, & maledicta, quæ peccatis nostris ipsi meriti sumus: *CHRISTUS redemit nos de maledicto legis, factus est pro nobis maledictum.* Sive alludere voluerit ad Judæorum consuetudinem, sive ad legem Moysis præcipientis, ut piacularis victima offerretur, quæ omnibus populi delictis onerabatur, ut in caput suum converteret maledicta omnia, quæ Deus in nocentium caput contorserat; sive quod crucis supplicium adeo perhorrebat natio illa, quæ tamquam maledictos habebat eos omnes, qui cruci erant affixi. *Maledictus, qui pendet in ligno:* Seu denique quia omnia monumenta divinæ Iracundiæ super terram per tot sæcula, non erant nisi stillæ quædam maledictionis, juxta illud Prophetæ verbum: *Stillavit super nos maledictio;* sed Deum in cruce esse omnium Maledictionum congeriem, atque acervum, & ipsum factum esse maledictum, quod ibi videbatur cum omni severitate, quam divina justitia exercere poterat in hac vita, juxta vim Verbi, quo Apostolus utitur: *factus est pro nobis maledictum;* quasi ille quoddam veluti compositum esset ex pœnis, passionibus, & maledictionibus, quibus læsus Deus illum percellere poterat, qui sese omnium hominum criminibus oneraverat.

Daniel 9

Liber scriptus intus, & foris. Apocal. 5. Inter mystica nomina, quibus in sacris Litteris Dei Filius appellatur, illud non est prætereundum, quo *liber* vocatur: Ezechiel Propheta in lege veteri, & S. Joannes in nova loquuntur de libro quodam, qui illis exhibitus fuit *scriptus intus, & foris*, & quæritur quid sit liber hic, & quid significet? Ubi S. Bernardus, aliique nonnulli respondent JESUM CHRISTUM significari. Hic enim liber scriptus intus, & foris significat egregias, & admirabiles perfectiones personæ hujus hominis Dei per exteriorem partem in humanitate sua, & per interiorem in sua divinitate, foris in sacrato Corpore, intus in anima sancta. Sed dici potest in sensu peculiari, Salvatorem esse librum admirabilem, & prorsus novum, scriptum non quidem communibus litteris, sed clavis, spinis, flagellis, cujus characteres sunt infinitus plagarum numerus, quarum singulæ locum habere possunt eximii sermonis: librum denique docentem non quidem mortuis verbis, sed viventibus exemplis veram sapientiam, & profundam doctrinam, quæ deinde mundum universum illuminavit: *Apertum Codicem*, ita S. Laurentius Justiniani vocat illum, *in quo legendo, & meditando, universa virtutum disciplina discitur.*

Lib. de humil. cap. 11.

Inspice, & fac secundum exemplar, quod tibi in monte monstratum est, Exod. 25. Si JESUS CHRISTUS passus est, ideo passus est, S. Petrus Apostolus inquit, ut nobis præberet exemplum, & nos ad patiendum excitaret. Sed nobis persuasum esse debet Patrem æternum cuilibet Christiano singillatim dicere, ostendendo illi Filium suum in Calvario, quod Moysi dixit: *inspice, & fac secundum exemplar;* prædestinatus esse non potes, nisi fueris similis JESU CHRISTO; sed præsertim JESU CHRISTO crucifixo, quia in cruce præsertim tuam prædestinationem promeritus est. Deest nonnihil, S. Paulus ait, Passioni JESU CHRISTI: opus est, ut id adimpleas, quod deest: Deest autem applicatio; illa tibi utilis esse non potest, nisi tibi applicita fuerit; nisi Christo conjunctus fueris in cruce; & nisi aliqua ratione per amorem compatiens adhæseris illi.

Petri Epist. 1. cap. 2.

Oportet exaltari Filium hominis, ut omnis, qui credit in ipsum non pereat, sed habeat vitam æternam. Joannis 12. Oportet heu! cur Deus meus oportet? Nos sumus vilia mancipia, rebelles, inimici tui. Quis succensere poterit tibi? vel te injustitiæ nomine insimulare, si nos perire permiseris: immo etiam si nos justæ ultioni tuæ sacrificaveris? *Oportet*, addis, ut æternum vivamus. Sed oportet ut JESUS CHRISTUS mulctetur tamquam auctor peccati, quod nobis vitam auferre deberet, & quod re ipsa adfert mortem? Quis calamitosus auderet ne poscere Sanguinem Filii sui, ut sua vulnera curaret? Quis Rex, qui cogitaret suum effundere Sanguinem, ut improbum subditum suum salvum faceret? *Oportet*, iterum dico *Oportet*. O Mundi Salvator, nisi eadem esses veritas æque ac supremus nostræ sortis arbiter, dicerem tibi, hoc nequaquam oportere. Nos peccatores sumus, in nos animadverte, trade nos infelicitati nostræ, hanc enim nostra nobis conflavit nequitia, sed aliter tua operatur misericordia: *Oportet exaltari Filium hominis, ut omnis, qui credit in illum non pereat.*

Quem proposuit Deus propitiationem ad ostensionem justitiæ suæ. Ad Roman. 3. Ita S. Paulus Apostolus loquitur de morte hominis Dei, ut dolorum illius magnitudinem intelligamus. Satis esse putat dicere illum factum fuisse victimam expiationis pro peccatis hominum, & nobis illum proponere tamquam subjectum, in quo Deus criminum vindex ostendere voluit severitatem justitiæ suæ, velut exemplum odii infiniti, quo peccatum persequitur, tamquam ultimum suæ iracundiæ telum, & demum tamquam spectaculum terribile, quod ostensurum erat omnibus sæculis severitatem suppliciorum, quæ exercuit in eum, qui subierat onus iniquitatum nostrarum. Hic sensus est, quem plures Sancti Patres tribuunt allatis ex Apostolo verbis. *Quam proposuit Deus propitiationem ad ostensionem justitiæ suæ.* Sed hoc simul dictum est, ut intelligamus quanta futura sit satisfactio quam exiget die ultionum suarum, si modo neglexerimus commodum, quod nobis est offerendi Deo hanc eamdem victimam, ut leniamus iram ejus, & justitiæ ipsius satisfaciamus.

Manus Domini tetigit me. Jobi 19. Et propter scelus populi mei percussi eum. Isaiæ 53. Cum Sanctus Job innuere vult excessum pœnarum, quas patitur, nihil invenit ad id significandum aptius, quam dicere: *Manus Domini tetigit me;* hæc manus enim non est sicut manus hominum, a qua nosmet defendere possumus, cujus ictum possumus evitare; sed præterquam quod divinæ manus ictum non licet nobis devitare, manus hæc novit partem, ubi sensus acrior est, & graviori cum impetu suos dirigit ictus. Qui ergo nosse vult vim brachii sui, & severitatem justitiæ, quam exercet in Filium suum, qui obtulit semetipsum ad satisfaciendum pro peccatis hominum, meminerit solum Deum esse qui punit, & huic digne Deo pœnas infligere: vel potius cogitet Deum esse, qui suam exercet justitiam; & justitiam hanc exerceri in Deum: videlicet, hinc quidem Deum juste irritatum contumeliis, quibus ab hominibus affectus fuit, digne Deo percutere eum, qui subiit pondus iniquitatum nostrarum, & ut loquitur Apostolus, qui se quodammodo peccatum fecit; inde vero esse Deum, qui ut compesceret ictus, quos Patris iracundia in nos exoneraffet, omne justitiæ ipsius pondus voluit sustinere. Heu! Auditores! quam spiritus vester sibi proponit imaginem passionum Salvatoris, cogitando, Deum esse qui percutit, qui punit, qui suam exercet ultionem, simulque Deum esse, qui percutitur, ut loquitur Propheta; *percussum a Deo*, & qui constituit se victimam maledictionum omnium, quas meriti sumus; Hæ duæ cogitationes nonne exprimunt, quidquid Spiritus humanus sibi fingere potest terribilius?

Isaiæ 53.

Super quo percutiam vos ultra? Isaiæ 1. Super quo vos percutiam sumpturus pœnas injuriarum, quibus affectus fui, dicebat Deus per Prophetam populo Judæorum, super quem extendam manum meam? Quæro enim subjectum mea dignum iracundia, & ex quo haurire valeam justam satisfactionem pro injuria mihi illata: *Super quo percutiam?* Non quidem super hominibus, quamvis veri sint nocentes; quippe viles sunt creaturæ, & vermes terræ, quarum omnes satisfactiones noxam mihi illatam reparare non valent. Non super Angelis, & cœlestibus spiritibus. Vos pares non estis, qui justitiæ meæ satisfaciatis; coram me tamquam nihilum estis, cum meræ sitis creaturæ: *Super quo percutiam?* Numerus utrorumque supplere nequit ipsorum infirmitati, & quamvis omnes immolaremini ultioni meæ, gloriam meam reparare non possetis. *Super quo* igitur *percutiam*, ut debitam mihi satisfactionem recipiam? Super proprio Filio suo, qui illi suppar est, & ut ille Deus. Hæc sola est victima, quam poscit, & quæ condigna esse valeat satisfactio justitiæ illius, & unicum sacrificium, quod illi esse possit acceptum.

Putasne intelligis, quæ legis? Act. 8. Hoc dixit Sanctus Philippus Diaconus Eunucho Reginæ Æthiopum legenti Prophetam Isaiam, ubi loquitur de Passione Filii Dei, & ubi ait illum adductum fuisse ad mortem tamquam innocentem Agnum, & inter gravissimos cruciatus suos os non aperuisse. *Putasne intelligis, quæ legis?* Simili ratione cum consideramus JESUM CHRISTUM in Cruce, vel audimus verba fieri de Passione illius, vel legimus illam in Evangelistis, interrogari, & nosmet ipsos interrogare possumus, *Putasne intelligis, quæ legis?* quæ meditaris? Putasne intelligis dignitatem patientis, infamiam supplicii, amoris magnitudinem, dolorum excessum?

Baptismo habeo baptizari, & ecce quomodo coarctor usque dum perficiatur. Luc. 12. De diuturnitate Passionum JESU CHRISTI judicium ferendum non est ex tempore Passionis ipsius, quæ viginti quatuor horas circiter duravit. Non solum dolorem, sensit & ignominiam, quæ menti illius toto vitæ spatio obversata sunt, & quibus jugiter occupata erat sancta ejus humanitas. Patiendi desiderium jam testatus fuerat per verba hæc amoris plenissima: *Baptismo habeo baptizari, & ecce quomodo coarctor usque dum perficiatur!* Præstituta erat hora, qua pro *nobis erat moriturus; & singulis momentis hanc animo volutabat.*

PARAGRAPHUS IV.

Loci, & Sententiæ Sanctorum Patrum hujus Argumenti.

Quis tantam digne possit eloqui pietatem? Innocens affligitur, ut reus liberetur; ut redimatur servus, occiditur Filius. August. serm. 138.

Dominus noster in statera crucis pretium nostræ salutis appendit, ut una morte universum Mundum, sicut omnium conditor, ita omnium reparator absolveret. Idem serm. 114. de tempore.

Non est Christi Passio ex indigentia, sed ex misericordia. Idem lib. 2. contra Felic. cap 9.

Passio Domini pretium est orbis terrarum, passus enim, totum redemit. Idem Epist. 171. ad Donatistas.

Sicut cecidimus graviter, relevati sumus mirabiliter, & misericordiam, debitum transcendentem pro mediatoris morte reperimus. Idem lib. cur, quando, quomodo Deus.

Christi Sanguis sic in remissionem peccatorum omnium fusus est, ut ipsum etiam peccatum posset delere, quo fusus est. Idem tract. 92. in Joannem.

Lignum istud, ubi erant fixa membra morientis, etiam cathedra fuit magistri docentis. Idem tract. 119. in Joannem.

Portans crucem suam JESUS, grande spectaculum: si spectet impietas, grande ludibrium: si pietas, grande mysterium. Idem ibidem.

Totus Domini Sanguis donatus est homicidis, ne non dicam Deicidis. Ibidem in Psalm. 65.

Crux Christi non tantum lectulus est morientis, sed etiam Cathedra docentis. Idem tract. 119. in Joannem.

Nihil tam salutiferum, quam quotidie cogitare quanta pro nobis pertulit Deus Homo. Idem serm. 33.

Judæi crucifixerunt Salvatorem suum, & fecerunt damnatorem suum. Idem.

Totus figatur in corde, qui pro nobis fixus est in cruce. Idem lib. de Virginit. cap. 55.

Pro te dolores, flagella, opprobria, crucem, & mortem passus est; & quid horum justo debebatur? quid tibi peccatori non debebatur? Idem in Psal. 36. serm. 1.

Quomodo peccata nostra sua esse voluit propter corpus suum; sic & nos passiones ejus nostras esse velimus propter caput nostrum. Idem in Psalm. 67.

Parum erat Domino hortari martyres verbo, nisi firmaret exemplo. Idem in Psalm. 63.

Justificamur in Christi Sanguine, cum per remissionem peccatorum eruimur a diaboli potestate. Idem lib. 13. de Trinitat.

O immensa pietas! O inæstimabilis Caritas? ut liberares servum, filium tradidisti. Idem, vel alius Auctor medit. lib. 1.

Dilexisti me plusquam te, Domine, quia voluisti mori pro me. Idem soliloq. cap. 13.

Quæ fuit caussa patiendi capiti, nisi ut membris præberet exemplum. Dominus enim passus est voluntate, nos necessitate: ille miseratione, nos conditione; proinde illius voluntaria passio, nostra est necessaria consolatio. Idem in Psalm. 34.

Noli homo tantum amittere beneficium: propterea Christus damnationi mortis se subdidit, ut te a jugo damnationis erueret: ille suscepit mortis servitutem, ut tibi tribueret vitæ æternæ libertatem. Ambrosius in Psalm. 118.

Opprobria ejus nostrum abstulere opprobrium, vincula ejus nos liberos fecerunt, corona spinea capitis ejus diadema Regni adepti sumus; vulneribus ejus sumus sanati. Hieronymus in cap. 14. Marci.

Ubi mors Christi animo circumfertur, nulla potest concupiscentia regnare. Gregorius.

Tanto Deus ab hominibus honorandus est, quanto pro hominibus indigna suscepit. Idem in Epistol.

Si Passio redemptionis ad memoriam reducitur, nihil tam durum, quod non æquo animo toleretur. Isidorus de summo bono.

Præstat cum Christo, & pro Christo pati, quam cum aliis in deliciis versari. Gregorius Nazianzenus Oratione 42.

Certum est, quia ubi mors Christi animo circumfertur, non potest regnare peccatum. Origenes.

Pretiosa mors hæc est, quæ emit immortalitatem pretio Sanguinis sui. Cyprianus Epist. 9.

Certa, atque secura est expectatio promissæ beatitudinis, ubi est participatio Dominicæ Passionis. Sanctus Leo serm. 9. de Quadrag.

O bone JESU! quid tibi est! mori nos debuimus, & tu solvis; nos peccavimus, & tu luis? Opus sine exemplo, gratia sine merito, caritas sine modo. Bernardus in sermon.

Si totum debeo pro me facto, quid addam jam pro me refecto, & refecto hoc modo: nec enim tam facile refectus, quam factus. Idem lib. de diligendo Deo.

Ex consideratione remedii, periculi mei æstimo quantitatem. Idem serm. de Nativit.

Si non essent hæc ad mortem, & ad mortem sempiternam, nunquam pro eorum remedio Dei Filius moreretur. Idem ibidem.

Passio tua, Domine JESU, ultimum est refugium, singulare remedium. Bernardus serm. 22. super Cantica.

O patientia singularis! humilitas admirabilis! caritas inæstimabilis! Idem serm. 2. S. Hebdomadæ.

Nemo sibi vivat, sed ei, qui pro se mortuus est: cui enim justius vivam, quam ei, qui si non moreretur, non viverem. Idem lib. de diligendo Deo.

Sufficisset ad redemptionem humani generis minutissima gutta Sanguinis Christi, sed data est copia, ut ex inundatione beneficii virtus innotesceret diligentis. S. Bonaventura serm. 6. in Parad.

Quoties peccat quis, toties in seipso interficit Christum. Hugo Card. sup. Gen. cap. 26.

Passio Christi, opus nostræ Redemptionis, totum amorem nostrum vindicare debet. Bernard. serm. 20. super Cantic.

Passiones Christi meditari sapientia est, & sublimis Philosophia. Ibidem serm. 47.

Sanguis Christi nobis causa vitæ fuit. Chrysostomus homil. 7. in Matth.

Homo mirabiliter conditus est, sed mirabilius redemptus. Gregorius in Evang. homil. 26.

Crucifigunt Christum quotquot verbo illius resistunt. Augustinus in Psalm. 48.

Agnosce, o homo, quam gravia sint vulnera, pro quibus necesse est Dominum Christum vulnerari. Bernardus homil. 3. in Natali Domini.

Transfixo ipsum video in pretium meum; quandoquidem tam pretioso munere redemptio agitur, ut homo Deum valere videatur. S. Augustinus de dilig. Deo.

PARAGRAPHUS V.

Quidquid ex Theologia penu depromi possit pertinens generatim ad Passionem.

Unus ex fidei nostræ articulis, quos nobis proponit Ecclesia, est Dei Filium, & Salvatorem Mundi crucifixum fuisse pro hominum salute, cum Pontius Pilatus imperante Tiberio Judææ præesset. Profecto postquam ille captus fuit, irrisus, opprobriis saturatus, & atrocibus tormentis excruciatus, cruci suffixus fuit, in qua inter sævissimos dolores efflavit animam. Sed inter fidei nostræ mysteria nullum difficilius est, quod credatur, & cui mens nostra sese subjicere ægrius patiatur, cum fere nequeat sibi persuadere, salutem nostram pendere a cruce, & ab homine

Quid nobis credendum proponat Ecclesia de Salvatoris Passione.

mine

mine pro nobis crucifixo. Qua ipsa in re supremam Dei sapientiam admirari debemus, ut S. Paulo videtur. *Nos prædicamus Christum, Judæis quidem scandalum, gentibus autem stultitiam; ipsis autem vocatis Judæis, atque Græcis Dei virtutem, atque sapientiam.* Itaque mirum esse non debet, si Prophetæ ante JESU CHRISTI adventum, & Apostoli post illius mortem, & resurrectionem tanto labore hominibus persuadere conati sunt, illum solum esse Mundi Redemptorem, ut illos reducerent ad officium, & cogerent in Hominis Dei crucifixi religionem.

1. Ad Cor. 1.

Præterea credendum est J. C. postquam crucifixus est, mortuum fuisse.

Neque immerito fidelibus proponuntur hæc duo seorsim credenda; JESUM CHRISTUM crucifixum esse, & eumdem mortuum esse; non defuerunt enim Hæretici, qui illum in cruce animam efflasse negarunt. Cum autem vere fuerit homo, potuit etiam vere mori, cum mors non sit aliud, quam separatio animæ a corpore. Quapropter cum dicimus JESUM CHRISTUM mortuum esse, intelligimus animam ejus separatam esse a corpore illius, quin tamen credamus, ab illo divinitatem secessisse. Quinimmo econtra confitemur, & constanter credimus, licet anima a corpore ejus secesserit; divinitatem semper utrique fuisse conjunctam etiam, donec ab invicem illa erant separata.

Mors, & Passiones Salvatoris exstiterunt voluntariæ.

In morte Salvatoria illud est singulare, ipsum non solum tunc mortuum fuisse cum voluit, & mortem ejus nequaquam accidisse propter vim tormentorum, sed effectum fuisse voluntatis ejus; eumque semet morti obtulisse, ac determinasse locum, & tempus, ubi & quo sibi esset moriendum. Quod liquet ex illis Isaiæ verbis: *Oblatus est, quia ipse voluit*, & ex illis, quæ Dominus ipse de morte sua loquens ante Passionem suam dixit: *Potestatem habeo ponendi animam meam, & iterum sumendi eam, & nemo tollit eam a me, sed ego ponam eam a me ipso.* JESUS CHRISTUS igitur nihil operatus, aut passus est invitus; sed obtulit semetipsum morti, & etiam occurrit inimicis suis, & se illum esse testatus est, quem quærebant, & omnia tormenta, quæ injuste, & crudeliter sibi inflicta fuerunt, ideo sustinuit, quia voluit.

Isaiæ 53.

Joann. 10.

Dei Filius ultro se obtulit morti, quantumvis Pater æternus illi præcepisset, ut mortem subiret.

Ad Philipp. 2.

Theologi hac in re dubium proponunt, & quærunt quomodo simul conciliari possint duo hæc, quæ secum pugnare videntur: videlicet, illum se ultro morti obtulisse; & eumdem mortuum fuisse, ut idem testatur Apostolus: *Factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis.* Unde videtur inferendum, Filio huic Patris sui voluntati adeo subjecto necessitatem fuisse subeundi sententiam mortis, quam ille protulerat cum omnibus ejusdem circumstantiis. Difficultati huic non omnes Doctores, & Patres ore uno respondent. Tenent alii hoc non fuisse absolutum imperium: sed obedientiam Filii magis perfectam fuisse sese submittentis simplici desiderio, quod Pater suus illi significaverat, tamquam accommodatius, atque aptius ad assequendum finem, quo hac ratione mundum salvum facere optabat. Affirmant alii imperium, quo jussus fuerat mori, hujusmodi fuisse, ut dispensationem petere posset, quæ quidem illi concessa fuisset, si eam efficaci, non autem conditionali voluntate petiisset: *Verumtamen non mea voluntas, sed tua fiat.* Alii denique docent Salvatoris obedientiam liberam fuisse in principio suo moriendi, imperium ideo illi irrogatum, quia illud ipse acceptare dignatus est; immo ipsum rogasse Patrem, ut hoc sibi imperaret. Sed quod est admirabilius, cum integrum esset illi eligere, vel secus, supplicium crucis, voluisse, ut sibi imperaretur, & præscriberetur.

Lucæ 22.

Finis propter quem Salvator noluit tanta pati, cum ipse minori sumptu nos salvos facere posset.

Ad Roman.

Primus finis, propter quem voluit JESUS CHRISTUS tot subire pœnas, quæ omnem superant fidem, non est unice, ut hominem salvum faciat; sed multo magis, ut satisfaciat Deo, digne Deo: *quem proposuit Deus*, inquit Apostolus, *propitiationem ad ostensionem justitiæ suæ.* Mundi Salus non fuit nisi medium, quod sibi proposuit. JESUS CHRISTUS noluit tantum sustinere in mundo scelus, ut Deus ibi videretur tanta affectus contumelia, & non videretur aliquis, qui digne illi pro talibus injuriis satisfaceret. Quia vero omnibus simul creaturis non inerat, quo tale debitum posset dissolvi, divinus Redemptor noster illud voluit persolvere, sed tanta cum superaffluentia, & excessu, ut Pater infinite majorem ex hac satisfactione gloriam perciperet, quam contemptu, & contumelia affici potuisset omnibus Mundi peccatis. Hinc quamvis omnes homines obstinato animo perire, ac damnari vellent; non ideo tamen Salvatoris passio illis esset inutilis; quia nihilominus semper præcipuum finem suum obtinuisset, videlicet peccatum eo in horrore habitum fuisse, in quo erat habendum; & Deo factam fuisse eam satisfactionem, quam meretur, & exigere potest pro illata sibi injuria *ad ostentationem justitiæ suæ.*

J. C. quatenus mortalis homo, & passibilis dolorem sensit in anima, & corpore.

Dubitandum non est, quominus Deus Filius in inferiori animæ suæ parte omnia senserit sibi illata tormenta; quoniam vere homo erat, & quominus maximas passus fuerit mentis pœnas, quemadmodum ille ipse testatus est. Nam quamvis humana natura conjuncta esset cum divina persona, hæc tamen societas nequaquam illi auferebat sensum dolorum mortis suæ, æque ac si nulla inter utramque societas esset; quoniam natura divina, & humana in hac unione utraque ita servavit, quod sibi proprium erat, ut quod in JESU CHRISTO erat mortale, & passibile, semper passibile, & mortale permanserit, & pariter, quod erat impassibile, & immortale, nempe divinitas, semper admirabiles in eo suas qualitates servaverit.

Cur Dei Filius mori voluerit in cruce.

Non sine peculiari divinæ sapientiæ consilio factum est, ut JESUS CHRISTUS in cruce mortem fuerit perpessus: quia enim voluit, ut quod mortem pepererat, fieret vitæ caussa, & origo, & dæmon qui primos parentes nostros vicerat arboris fructu, a JESU CHRISTO in arbore crucis vinceretur? Aliæ in medium afferri possent rationes, quas Sancti Patres prolixius agitarunt ad ostendendum æquum fuisse, ut Salvator præ ceteris crucis supplicium subiret: sed scire sufficiat, hoc mortis genus a Dei Filio ideo electum fuisse, quia sibi aptissimum visum fuit ad hominum redemptionem in illo operandam, quia re ipsa ceterorum turpissimum est, atque indignissimum: cum istud supplicium semper execrati fuerint Gentiles, & a Judæis habitum fuerit prorsus infame, quemadmodum liquet ex lege Moysis, ubi maledictus vocatur, qui hac pœna mulctatur. *Maledictus, qui pendet in ligno*, quamobrem Apostolus inquit: *Christus factus est pro nobis maledictum*, ut nos a legis maledictione liberaret.

Deuter. 21.

Ad Galat. 3.

Dei justitia apparet tam ex pœnis Inferni, quam ex illis quas Deus passus est propter hominum peccata.

Verum est infernum esse tamquam horribile theatrum, ubi divina justitia suppliciorum numero, & magnitudine, quibus nocentes excruciat, nobis ostendit, quanto odio iniquitatem illorum persequatur. Tamen hoc theatrum quantumvis horridum nihil habet, quod conferri possit cum theatro Calvarii, in quo videtur Deus severissimas exercere ultiones suas non quidem contra ipsos peccatores, sed contra proprium Filium suum, eam duntaxat ob caussam, quod illorum tenet locum, quod eorum debitis onustus est, & quod formam gerit, & speciem peccatorum. Et Deus adeo justus voluit, ut sententia a semetipso lata contra dilectum hunc filium ad unguem adimpleretur, & ex magnitudine solutionis intelligeretur magnitudo debiti, quod per peccatum contraximus: cum enim de eodem persolvendo ageretur, Cælum nequaquam misertum est illius, qui non pro se, sed pro aliis illud solvebat, non tamquam debitor præcipuus, sed tamquam sponsor, & substitutus.

Ex quo æstimari possit magnitudo Passionum Salvatoris.

Magnitudo passionum, quas Dei Filius propter amorem nostrum subire dignatus est humana mente nequit intelligi, quemadmodum Patres, Doctoresque testantur. En tamen ea capita, ex quibus fatentur, judicium ferri posse, & ideam satis idoneam concipi. 1. Ex multitudine eorum, qui ad mortem illi inferendam conspirant. Summi, imi, Scribæ, Sacerdotes, Judæi, Romani, amici, inimici, ut omnes aliquid conferrent ad necem illius, qui pro omnibus patiebatur. 2. Ex diuturnitate passionum, sine solatio, & relaxatione, cum dolores ejus semper creverint. 3. Ex multitudine passionum, cum nulla fuerit pars in ejus corpore, nulla facultas in anima, quæ peculiari aliquo tormento cruciata non fuerit. 4. Ex genere suppliciorum, quæ præter morem, & consuetudinem excogitata fuerunt, veluti spineæ coronæ impositio vel non consueto more exercita, veluti flagellatio. 5. Ex gracili temperamento patientis, quod ad levissimi doloris sensum molle erat. 6. Ex imaginationis celeritate, & applicatione spiritus ad omnia mala, ita ut nullum elaberetur, cujus non omnem perciperet amaritudinem: nemo unquam tam brevi tot, tantaque perpessus est. S. Thomas docet, passiones, & confusiones divini hujus hominis ad excessum pervenisse: *Dolorem, & confusionem passus est in summo.* Et alii asserunt Theologi, integram, perfectamque cognitionem malorum, quæ propter amorem nostrum subiit JESUS CHRISTUS in extremi judicii diem reservari, quo ostentabit ea justis simul, & reprobis, futura his quidem æternæ exprobrationis loco, illis autem loco testimonii infiniti amoris, quo illos prosecutus est.

Magnitudo pœnarum, quas Salvator in sua Passione sustinuit par fuit peccatis omnium mortalium.

S. Thom. 3. p. quæst. 46. art. 5. ad 6.

Pœnarum, quas Salvator in sua Passione sustinuit, magnitudo, & vis melius adhuc intelligi potent, si animus advertatur ad id, quod docet S. Thomas; videlicet dolorum ejus magnitudinem parem fuisse pœnæ, quam omnium hominum peccata merebantur; idque, quia Dominus noluit solum evertere peccatum viribus potentiæ suæ, sed etiam secundum regulas justitiæ suæ; ita voluit perfectam inveniri æqualitatem inter debitum, & solutionem, inter peccatum, & pœnam. Quamobrem sunt, qui credant Salvatorem tantum pertulisse pœnarum temporalium ipsum solum, quantum omnes homines simul pati merebantur in hac vita pro singulis peccatis suis, ita ut illius pœna tanta existeret, ut, quamvis non aliud extitisset, nisi homo simplex, æquaret, & superaret etiam pœnas omnes, quas divina justitia exigere potuisset ab omnibus peccatoribus pro remissione peccatorum ipsorum.

Regius

Pœnæ, quas pertulit J. C. magnam habent similitudinem cum pœnis inferni.

Regius Propheta ansam nobis tribuit hanc proferendi veritatem, cum loquens in JESU CHRISTI persona ait: *Dolores inferni circumdederunt me.* Hæc autem similitudo cum pœnis inferni in hoc sita est; 1. Quia omnes meræ fuerunt sine ulla lenitate, ita ut Dei intuitus, quo fruebatur Salvator in superiori animæ suæ parte magis magisque exacerbaret dolores partis inferioris. 2. JESU CHRISTI pœnæ in passione sua rationem aliquam habuere cum pœnis inferni in origine; etenim quid maxime terribile est in pœnis omnibus, quas damnati patiuntur? hoc sane quia sunt quodammodo ordinis divini, cum Deus sese his pœnis immisceat, & in igne imprimat vim superiorem virtuti illius naturali. Ita in Passione Pater æternus testatur, se percussisse filium suum propter scelera populi sui. *Propter scelus populi mei percussi eum.* Ipse enim tribuit flagellis, spinis & clavis vim torquendi magis, quam naturaliter facere potuissent hæc crudelitatis instrumenta.

Isaiæ 53.

Cur non posset ille minoribus sumptibus nos salvos facere, tantum pati voluerit pro salute nostra.

Verum est Dei Filium potuisse omnia omnium hominum delere peccata, eosque Patri suo reconciliare per unicam sanguinis sui guttam, per unicam lacrymulam, unicum suspirium, unicum cordis sui motum: omnes enim quamvis minimæ Divini hujus hominis actiones infiniti erant meriti. Voluit tamen non solum pro nobis suum dare sanguinem verum etiam torrentis instar effundere; non mori solum, verum etiam turpissimum, teterrimumque mortis genus subire. Nonne hoc est omnes divinæ sapientiæ leges offendere, tot sumptibus facere, id quod longe minoribus poterat fieri? Sed in hac occasione Dominus minus consuluit sapientiam, quam bonitatem suam; minus respexit majestatis suæ magnitudinem, quam magnitudinem necessitatum nostrarum. Nihilominus constat ipsum nihil fecisse contra sapientiam suam, & non sine caussa nos tanto pretio redemisse. Ostendere quippe voluit, quid sit peccatum, ut de mali magnitudine ferremus judicium a magnitudine medicinæ, quæ nobis applicita fuit. Namque, ut S. Bernardus ait, dicendum est, vulnera nostra maximo in periculo fuisse, quandoquidem necesse fuit, ut ad ea curanda Deus vulneribus confoderetur. Dicere possumus etiam hac in re voluisse Deum, nobis patefacere excessum amoris sui per excessum passionum suarum: ut si facilitas, qua nos creaverat, locum præbuisset ingratitudini nostræ, difficultas, qua redemit, nos necessario ad ipsum amandum compelleret. Heu! si post tot immensa tormenta, quæ pro nobis passus est, adeo frigide illum amamus, quid fecissemus, si pro nobis aut nihil, aut modicum passus fuisset?

Rationes propter quas in Salvatoris Passione nobis cogitandum est.

Quoniam satisfactiones JESU CHRISTI sunt infinitæ, sequitur, reparationem, quam pro nobis fecit non solum æquare, sed excedere ipsam offensam, quia offensiones nostræ quantumvis graves sint, omnino finitæ sunt, reparatio autem infinita. 2. Sequitur Deum majori affici honore pro minima JESU CHRISTI passione, quam affectus fuerit dedecore omnibus mundi sceleribus. Quod hoc nobis esse debet consolationis argumentum? 3. Quamvis onusti essemus criminibus omnium mortalium, immo etiam omnium dæmonum, unica Sanguinis JESU CHRISTI gutta majorem haberet vim, quam oportet ad illa delenda: & quamvis millies infernum meriti fuissemus, una JESU CHRISTI lacryma ad nos inde eruendos sufficeret.

Dei Filium mortem fuisse pro nobis singulis.

Ut tanti faciamus, quanti faciendum est beneficium Passionis Domini, cum S. Thoma, omnibusque Catholicis doctoribus considerandum est, JESUM CHRISTUM ita passum fuisse mortem, & sæva supplicia pro omnibus generatim hominibus, ut illa pro singulis passus fuerit. Experientia quidem docet communia beneficia non admodum in pretio esse, & videntur illi, qui de omnibus bene merentur, de nemine benemereri. Sed excipiamus, S. Thomas ait, in hac generalitate Salvatoris passionem, dicamus potius cum S. Paulo: *Qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me.* Amor, quo nos complectebatur, illum impulit, ut pro nobis pateretur. Utique pro me aqua manavit, & sanguine in horto, pro me crucem passus est. Constat, quamvis JESUS CHRISTUS passus fuerit pro omnibus, nihilominus pro singulis tantum passum fuisse, quantum si pro uno solum passus fuisset, & de cruento sacrificio, quod obtulit in cruce dici potest, quod S. Thomas dixit de incruento Altaris: *Sic totum omnibus, quod totum singulis.* Sicuti in Cælo, quamvis Deus sit beatitudo omnium Sanctorum, tamen totus est in singulis Beatis: *omnia in omnibus*; ita dicendum est de JESU CHRISTO patiente, atque moriente pro singulis nostrum. Ne igitur nobis persuadeamus, JESUM CHRISTUM patientem, & morientem respexisse homines confuso, & generali intuitu; non ita, nos sigillatim respexit. Intuebatur singulorum statum, singulorum necessitatem. Offerebat Patri suo merita Sanguinis sui pro singulis criminibus nostris, inspiciens illa distincte in singulis eorum circumstantiis, quasi non alia ipsi debita essent persolvenda.

Necesse est, ut quilibet applicet sibi fructum Passionis J. C.

Verum est JESU CHRISTI merita, eo quod pro nobis passus, & mortuus est, esse infinita; quippe sine illo pœnis deputati fuissemus æternis. Ille solvit pro nobis, & ejus satisfactio satis fuit, atque super: sed necesse est singulos offerre Deo hanc solutionem, & applicare sibi hanc satisfactionem eo modo quo imperat Deus; alioquin omnes homines, quamvis improbi, salvi fierent, si ipsi per se nihil conferre tenerentur. Quoniam igitur justi soli salvantur, liquet Salvatoris Passionem illis tantum prodesse, qui sese eidem conformes præbuerint per vitæ Sanctitatem, quæ quidem Sanctitas consistit in conformitate cum Sanctitate Redemptoris sui; hæc enim sola est, quæ justos, & Sanctos constituit. Neque ideo putes passiones Salvatoris indigere nostris; illæ infiniti sunt pretii, & nihil in ipsis desideratur; Verum si nos ex nobis, non fecerimus ea, quæ nobis facienda sunt, nequaquam inde fructum percipiemus, quem nobis producere valent. Idem enim est thesaurum habere, quo non utimur, perinde ac illum non habere.

Extensio pœnarum, quas passus est Mundi Salvator, omne humanarum genus Passionum consummavit.

S. Hilarius l. 10. de Trinit.

S. Thom. 3. p. q. 46. art. 5.

Dicere non licet Salvatorem singillatim omnes perpessum fuisse pœnas, & dolores, quibus homo torqueri possit, neque enim combustus fuit, neque candenti forcipe laniatus; neque fractus, qua pœna affecti fuerunt latrones, qui cum eo crucifixi fuerunt. Tamen nonnulli Sancti Patres, atque Doctores tenent ipsum in passione sua congessisse omnes aliorum pœnas, omniaque diversa genera tormentorum. Hoc autem non solum quia, ut S. Thomas ait, pertulit in rebus omnibus, & ab omnibus personarum generibus, a quibus aliquid perferri potest; sed præcipue quia sicuti Beatorum gaudium in semet eminenter, & eo modo, quo decet, illud omnia complectitur gaudia Beatorum, & omnes voluptatum species, quæ inveniuntur in ipso, alia ratione ab ea, qua sunt in semetipsis; ita Passio JESU CHRISTI continet omnia dolorum genera, ut unum peculiare genus constituant naturæ prorsus diversæ ab ea, cujus sunt in semetipsis. Hoc exprimit Propheta per maris similitudinem in sinum suum recipientis rivos omnes, ac fluvios, qui illuc ex omnibus terrarum partibus confluunt, & ibi naturam mutant, ut ibi immanem simul, & impenetrabilem amaritudinis extensionem efficiant. *Magna est sicut mare contritio tua.*

Spiritus Sanctus efformaverat Salvatoris Corpus ad hoc, ut pateretur, ideoque ad doloris sensum perferendum magis idoneum.

Cum decrevisset Deus salvare Mundum per Passionem Filii sui, hujus corpus ad dolores perferendos aptavit: *Corpus autem aptasti mihi.* Hunc ille sibi finem proposuit; utque illum assequeretur; effinxit corpus cruciatibus perferendis ita idoneum, ut levissima spinæ punctio majorem illi cieret dolorem, quam aliis gravissima quævis tormenta. Hoc passim omnes tradunt Doctores; & ideo sensus non erat in Salvatore, sicuti est in nobis, in quibus ad ictus repetitos sensus obtunditur, ita ut doloris continuatio nobis sit remedium contra dolorem, & multum patientes, pati cessemus. *Præ doloris magnitudine sensum doloris amiserunt*, quidam Pater ait. Sed Spiritus Sanctus, qui JESU CHRISTI corpus fingebat, ut pateretur, acrem adeo sensum, & dolori percipiendo ita parem effecit, ut satis esset sensibile in fine, ut in initio pœnarum, & novissima flagellationis verbera, exempli gratia, parem illi dolorem attulerint, ac prima.

Isidorus c. 105.

Patitur sine solatio in sua Passionis tempore.

Constat etiam hunc eumdem Salvatorem omnes dolores fuisse perpessum sine solatio, quod mortalium omnium miserrimo deesse vix potest: præterquam quod omnes vitæ hujus pœnæ, & male semper aliquid admixtum habeant solatii: unus fuit Dei Filius, qui hauserit totum calicem merum, & amaritudine repletum, & usque ad fæces, uti Scriptura testatur. Hoc est, de quo queritur. *Quæsivi, qui consolaretur, & non inveni.* Quam ut innueret veritatem in Psalmis comparat passionis suæ pœnas cum pœnis inferni: *Dolores inferni circumdederunt me*; non eo quod ulla inter illas inveniatur æqualitas, quia diversi sunt ordinis, sed quædam similitudo, quæ in eo sita est, ut sicuti in pœnis inferni nullum datur levamentum, quod tamen in hac non accidit vita, ubi bona semper malis admixta sunt; JESUS CHRISTUS ita in passionibus suis nullum habere voluit solatium.

Supplicium crucis non tam opus hominum est, quam divinæ justitiæ.

Quamvis re adhuc integra videatur crux esse hominum opprobrium cum in Inventione, tum in hujus supplicii apparatu; nihilominus dicere possumus hoc esse proprie Divinæ justitiæ telum. Deus illud præceperat propter scelera nostra, & Judæorum impietatem; hoc decreverat supplicium, ac jusserat Filium suum mori, & hac morte damnari; atque usus est sola hominum nequitia, & crudelitate, ut æterna sua exequeretur decreta, quibus statuerat ultione congrua acceptas ab homine injurias reparare.

Quo in sensu peccatores instaurent Passionem Filii Dei.

Utique, Christiani peccatores, per vitæ suæ flagitia instaurant in Mundo cruentam, tragicamque Passionem Filii Dei; videlicet peccatores inferunt Filio Dei in ipso gloriæ suæ statu totidem recentes passiones, quot actionibus suis illi inferunt contumelias: & si rite animus advertatur, quotidie easdem pœnas, eosdemque iterant dolores, quos Jerosolymæ,

& in

& in Calvario passus est, & in cordibus suis faciunt quidquid fecerunt carnifices iis in locis, in quibus Salvator est passus. Traditus, & venditus fuit a Discipulo; irrisus, & contemptus apud Herodem: Barrabbas illi prælatus fuit. Ad ignavi, politici, cupidique Judicis tribunal damnatus: Judæorum furori expositus, denique in immitium tortorum manibus traditus. Hæc illius fuit passio, & hoc singulis diebus a peccatoribus instauratur. Quot Christiani quotidie exiguum ob lucellum produnt illum? Nonne hodierna die ab impiis magis illuditur, quam olim in Herodis domo? Ejus Evangelium vertitur in ludibrium; sancta illius dogmata in jocum traducuntur. Singulis diebus antaferuntur illi abjectissima quæque, & ipso Barabba indigniora. Nonne hodie politica de religione decidit; & Pilati politica nonne minori afficit dedecore, quam illi Christianorum politicorum, qui omnis religionis, & Christianismi expertes sunt, nisi quatenus illorum inservit avaritiæ? Denique Judæorum blasphemiæ, & carnificum impietates in illo incessanter iterantur. Peccator Christianus nonne, quantum in ipso est, in corde suo JESU CHRISTO mortem infligit?

Quo in sensu peccatum destruit Salvatoris Passionem.

Peccator in verissimo sensu JESU CHRISTI Passionem reproborum habita ratione destruit. 1. Quia illam inutilem facit. 2. Quia illis hanc efficit perniciosam. Illam inutilem facit, quia non proficiunt gratiis, quas ipsis illa promeruit, & quia illi privantur æterna falicitate, quam ipsis acquisivit. Vertitur etiam in miserorum perniciem; quoniam majori cum severitate judicabuntur, & damnabuntur; & sanguis hic, qui in eorum duntaxat absolutionem effusus fuisset; post abusum illius eos nocentiores, & calamitosiores efficiet. 3. Quod vero maxime interest intelligere, & serio animadvertere; Salvatoris passio nos aliquando damnabit, si non eo profecerimus bono, quod nobis hodie procurat; & si, culpa nostra, salutem nostram non fuerit operata; hæc illa est inevitabilis necessitas, ad quam redacti sumus. Opus est, ut Sanguis super Calvarium defluens vel deprecetur pro nobis gratiam, vel contra nos justitiam reposcat. Cum illum nobismet per vivam fidem, sinceramque pœnitentiam applicamus, gratiam petit; sed eum per scelus, & impietatem nostram, virtutem illius inhibemus, justitiam flagitat, eamque certo certius consequitur.

De magnitudine, & enormitate peccati judicium ferendum est ex satisfactione, quam Dei Filius exhibuit.

Quod pertinet ad peccati magnitudinem, cujus satisfactionem suscipere dignatus est Dei Unigenitus, dicere possumus illam quodammodo esse infinitam, ubi ratio habeatur læsæ personæ, cujus dignitas, atque excellentia est infinita. Sed altera ex parte personæ, quæ satisfacit cum nulla in re inferior sit recipiente satisfactionem: nemo ire potest inficias, minimam pœnam, quam illa subiisset, unicam Sanguinis ejusdem guttam? vel unicam oris ejusdem vocem satis futuram fuisse ad hominum peccata expianda. Hoc negari nequit. Sed ut copiosa esset redemptio, & majorem haberet proportionem cum innumeris, enormibusque criminibus omnium filiorum Adæ; Agnus hic sine macula, qui tollit peccata mundi, se nunquam nimis pati posse arbitratus est.

Nil melius peccati gravitatem ostendit, quam cogitatio oportuisse ut Deus in mundum veniret, & subiret mortem, ut divinæ justitiæ satisfaceret.

Non æternitas pœnarum, quæ peccato debentur, nec aliud quidpiam ita perspicue nobis ostendere potest peccati gravitatem, quam cogitare, opus fuisse, ut Deus ipse fieret homo, & mortem subiret, et pro nobis divinæ justitiæ satisfaceret, cui aliter satisfieri minime poterat. Cum enim offensa fuerit quodammodo infinita, quoniam tendebat in Deum, qui est infinitus; eumque homo impar sit illi digne reparandæ propter infinitum intervallum, quod ipsum, & Deum interjacet; oportebat, ut qui reparaturus erat, infinitam obtineret dignitatem, & parem illi, qui affectus fuerat contumelia.

Utrum necesse esset, ut Dei Filius pro generis humani salute pateretur. S. Th. 3. part. quæst. 46. art. 1.

Quærit D. Thomas, utrum necesse esset, ut JESUS CHRISTUS pro Mundi Redemptione pateretur; & respondet; necessarium non fuisse absoluta necessitate, ut ille pro hominum salute pateretur, quia unica actione, immo etiam unico verbo poterat Deus homines liberare a servitute peccati; non secus ac uno verbo universum terrarum orbem creaverat: sed addit hoc necessarium fuisse necessitate suppositionis, vel finis; quæ tunc accidit cum aliquid censetur necessarium, cum hujusmodi est, ut sine illo propositus finis obtineri non possit. Secundum hanc igitur necessitatem finis, vel suppositionis necesse erat, ut JESUS CHRISTUS pateretur tres ob caussas, quas doctor idem recenset; primo ut per Passionem suam nobis æternam vitam obtineret, 2. ut per passiones suas obtineret gloriam corporis sui; 3. ut Prophetiæ, & Scripturæ adimplerentur.

Utrum aliud esset medium ad salutem humani generis reparandam, quam passio Salvatoris. Ibid. art. 2. Ibid. art. 3.

Idem quærit, utrum alia superesset ratio salvandi homines præter passionem Salvatoris; cui similiter respondet; simpliciter, & absolute loquendo potuisse Deum hominem liberare a peccato & miseria, alia qualibet via præter Salvatoris passionem; quia Deo nihil est impossibile; sed supposita Dei præscientia, & ordine decretorum illius, secundum quæ ab æterno statuerat homines salvos facere per merita JESU CHRISTI, erat impossibile hominem aliter posse liberari; quia impossibile erat Dei præscientiam falli, & ordinem decretorum, & voluntatum suarum immutari. Sanctus hic Doctor quærit, utrum aliud esset medium, vel ratio quæ magis quam Passio deceret; & concludit, viam hanc magis opportunam fuisse, quam nos per absolutam voluntatem suam salvos facere: quoniam multa ad salutem nostram concurrunt, quæ non occurrissent hoc posito, quod per solam Dei voluntatem salvati fuissemus. Etenim 1. homo hoc pacto cognoscit excessum Dei erga se, quo illum adigit ad mutuum illi amorem rependendum, in quo ex Apostolo vera consistit salutis perfectio. 2. Quia tribuit nobis exemplum obedientiæ, humilitatis, patientiæ, ceterarumque virtutum, quæ in Passione elucescunt. 3. Quia Salvator passionum suarum pretio non solum nos a crimine liberavit; verum etiam gratiam, æternamque gloriam, atque beatitudinem comparavit.

Utrum in passione anima J. C. gloria, & felicitate frueretur. Ibid. art. 8.

Operæ pretium est scire, superiorem partem animæ JESU CHRISTI gavisam fuisse beatitudine, cum tormentis maxime torquebatur. Etenim nobilior hæc animæ pars, ad quam pertinebat frui beatitudine, neque perturbata erat, neque inferiorum facultatum doloribus prohibebatur; eodem pacto quo inferiores illius facultates in propriis operationibus suis nullam percipiebant aut vim, aut imminutionem a parte superiori, quæ illas pati sinebat secundum omnem virtutis earum extensionem.

Dei Filium subiens teterrimi, turpissimumque mortis genus, nihil egit indignum se ipso.

Gravissima est illusio, cogitare JESU CHRISTI Passiones repugnare dignitati personæ illius, ejusque humiliationes simul esse non potuisse cum ejusdem divinitate. E contra opus erat, Ipsum has humiliationes diligere, & mortem, quæ esset suppliciorum omnium extremum, ut honoraret Patrem suum, excellentiori pacto, quo fieri poterat, quale erat facere illi reale sacrificium Hominis Dei, ut Redemptioni nostræ omne tribueret complementum, quod recipere poterat; ut exemplo suo doceret homines contemptum earum rerum, quæ ad peccandum irritant, & ad evertenda ea placita, quæ illorum pariunt perniciem. Itaque hic Homo Deus quatenus Redemptor, & hominum exemplar, nihil se indignum operatus est.

Quamvis quælibet actio hujus Hominis Dei sufficeret ad nobis promerendam reconciliationem, non tamen hunc obtinuisset effectum sine morte quam illa respiciebat tamquam hujus operis consummationem.

Verum est infinitatem satisfactionum Salvatoris non adhæsisse doloribus, neque opprobriis illius, & quin aliquid pateretur, potuisse per amoris actum, vel aliam quamlibet actionem mereri veniam omnium peccatorum; & quamvis Pater suus creasset illum eo in statu in quo erat, cum de sepulcro egressus est, gloria refulgens, & beatus secundum animam, & corpus, satis fuisset petere remissionem offensionum nostrarum ad nobis obtinendam gratiam, & omnia bona, a quibus excideramus. Sed illi gloriosius erat, ut quod offerebat ad nos redimendos, esset ex omni parte absolutissimum: & erat generositatis Salvatoris nihil prætermittere eorum, quæ impendi poterant ad majorem nostræ redemptionis efficientiam; præterquam quod passiones, & mors J. C. in omnibus abjectissimis circumstantiis cum a Deo præscriptæ fuerint in medicinam peccati hominum; quamvis actio quælibet Divini hujus hominis satis, superque fuisset; tamen omnes spectabant mortem hanc, & passiones, veluti consummationem suam, & ad ea, tamquam ad finem suum referebantur, alioquin meritum cujuslibet actionis singillatim effectum hunc non habuisset, non quidem propter defectum potestatis, sed propter defectum applicationis, & conditionis hujus requisitæ, ac necessariæ, supposito decreto Dei, qui ita voluit, atque præcepit.

PARAGRAPHUS VI.

Delecti ex asceticis, & recentioribus Concionatoribus loci.

Expositio lugubris argumenti Dominicæ Passionis, & quomodo de hoc loquendum sit.

QUÆ vos caussa huc cogit, Christiani Auditores, & quid hodierna die expectatis a me? Heu! huc venio non celebraturus actiones, vitamque admirabilem Hominis Dei; non illius enarraturus miracula, non virtutum ejus elogia habiturus, neque ejus triumphos enuntiaturus: Sed tristem revocaturus memoriam crudelitatis suppliciorum, & excessus dolorum ipsius. Venio dicturus vobis non sine lacrymis tristissima hæc verba: J. C. Magister, supremusque Dominus noster, mundi Salvator, atque Redemptor hodierna die moritur, & animam effundit in cruce, tamquam mortalium omnium nequissimus. Sed quæ loquendi facultas, eum divinum, æternumque Verbum obmutescit, & cum vita vocis usum amittit? Heu! si loquendum est, hoc efficiendum est cordi meo, emittendo suspiria, & singultus, qui flectere valeant corda vestra: meorum oculorum officium est lacrymis meos sensus exprimere. Multa hæc eloquentia aptior esset ad vos persuadendos, & commovendos, quam sermones omnes, quos de adeo tragico eventu habere possem. Deinde qua opus est persuasione ad Christianorum animos hodierna die permovendos?

Videri ne potest Sanctus Sanctorum habitus tamquam mortalium omnium nocentissimus; Rex Regum obrutus opprobrio, & Infamia; Unicus Dei viventis Filius moriens, & expirans in cruce, quin commoveamur? Quandonam miserebimur, & dolebimus, nisi misereamur, & doleamus, cum natura universa lugubri, pullaque veste amicitur, cum Sol ecclypsi laborat, cum terra contremiscit, cum elementa permiscentur, cum lapides, rupesque scinduntur, & creata ipsa omni sensu carentia Creatoris sui mortem sentiunt, & dolent? Quandonam flectemur, nisi flectamur ubique videntes tot doloris insignia, Templa sine ornatu, altaria exuta, & deserta, hymnos in lamentationes conversos, triste in Sanctuario silentium, mœrore pictam omnium illorum faciem, qui huc convenerunt? sed ut iis satisfaciamus, quæ Deus a me, & a vobis hodie expetit, satis esse nobis minime debet, Fideles, sterilis miseratio passionis Salvatoris nostri: adjiciamus simul sincerum dolorem, veramque execrationem peccatorum nostrorum, quæ tantorum malorum caussa extiterunt. Placeat Spiritui Sancto, nos ad hos sensus disponere, vel potius illos in cordibus nostris producere gratia sua, quam poscimus per merita, dicerem, Mariæ, nisi illius vicem Crux hodie obtineret. Ad hanc ergo nosmet convertamus, & illi cum Ecclesia dicamus: *O Crux ave &c. Recens Auctor.*

Invitatio ad lugendam mortem Filii Dei die passionis ejusdem.

Ploranda nobis est, Auditores optatissimi, mors Salvatoris mundi, nisi velimus abrenuntiare humanitati, & communi hominum sensui. Deus vester mortuus est: illi lacrymas date; hoc extremum a vobis petit Sacrificium. Christiani, Salvator vester mortuus est, non licet vobis sine turpi ingrati animi labe gemitus aliquos negare pro tanta Sanguinis copia, quem pro vobis effudit. Peccatores, JESUS mortuus est, ut vestra peccata expiaret. Opus fuit, ut vita ejus fieret piacularis victima, quæ a capitibus vestris divinam justitiam averteret. Si vos essetis innocui, ille nunquam veluti nocens exceptus fuisset; si vos essetis sine crimine, ille sine doloribus extitisset. Heu! non ne æquum est, ut ploremus hæc peccata, quandoquidem adorabilis Salvator sanguineis lacrymis eluit ea per tot oculos effusis, quot sacratum corpus ejus vulneribus confossum fuit. Quocumque oculos flecto, funesta in illos incidunt objecta, nec non crudelitatis instrumenta ad punienda in hoc adorabili corpore nostrorum scelerum mala; carnificea, flagella, spinas, clavos, lanceas, & cruces. Video hortum divino irrigatum sanguine, columnam sanguineis rubentem maculis, imbutas cruore vias eodemque imbutas manus, & faciem eorum, qui execrabilis hujus injustitiæ ministri extiterunt. Hinc video Deum venundatum, proditum, irrisum, colaphis cæsum, flagellis percussum, ac demum in cruce morientem. Triste, & lugubre spectaculum, ad lacrymas ex oculis eliciendas aptissimum. Inde Patrem æternum intueor, damnantem morte Filium suum, & in illum exonerantem teterrima suæ iracundiæ flagella; Angelos amare flentes; solem amisso lumine, suffusum caligine, Cælum tenebris obsitum, terram trepidantem, monumenta fatiscentia, velum Templi scissum, universum terrarum orbem terrore perterritum, nonne æquum est induere sensus adeo generalis tristitiæ, & persolvere Cæli, Terræque Domino nostrarum lacrymarum vectigal, ut loquitur S. Ambrosius de optimi Principis obitu verba faciens. *Solvamus bono Principi stipendiarias lacrymas, quia ille nobis solvit etiam sua mortis stipendium. Idem ex parte, & Pater Texier in Passione Quadragesima sua.*

Ut lacrymæ nostræ sint supernaturales, meditandum est, quinam ille sit, cujus mortem, & passionem deflemus.

Ploremus itaque Fideles, sapienter ploremus, ut loquitur Jeremias Propheta, videlicet meditemur caussas doloris nostri; vel ut melius dicam, ne lacrymæ nostræ mere sint naturales, & miseratio nostra illi similis, quas cordis nostri affectus concipere posset erga aliquem innocuum inimicorum suorum crudelitate oppressum. Cogitemus, ponderemus, profunde meditemur adorabilem majestatem, infinita merita, supremas perfectiones illius, qui patitur, & patitur propter amorem nostri. Cujus ergo, Fideles populi, triste funus celebramus? pro quo a vobis lacrymas, & suspiria posco? *Passio Domini nostri JESU CHRISTI.* Vobis JESU CHRISTI Passionem, & mortem prædico. Hunc novimus Christiani, & fides, quam profitemur, docet hunc esse Hominem Deum, in quo Omnipotens Dei manus duas in una eademque persona conjunxit naturas divinam, & humanam. Secundum divinam naturam Verbum est increatum omnem Patris essentiam recipiens: unicus, & naturalis Filius illius, vivens imago magnitudinis ejus, splendor gloriæ ipsius; perfectus character substantiæ ejus, Verbum, & Virtus illius. Per hunc Deus Cælos extendit, creavit astra, terram super abyssum fundavit; omnia creata produxit, & coram quo creata omnia sunt quasi non essent. Quæ magnitudo! Quæ majestas! Quæ potentia! Hoc nobis jugiter ob oculos nostros versari debet, toto passionis ejus tempore, ne obliviscamur, quinam est, qui patitur. Quem si modo scire vultis quinam sit secundum humanam naturam, nepos est antiquorum Patriarcharum, progenies David, flos Regiæ domus Juda, qui inter progenitores suos quatuordecim numerat Reges, a quibus originem duxit ex parte Virginis Matris suæ, e qua opera Spiritus Sancti conceptus fuit; Quem si consideratis tamquam Hominem Deum; hic ille est, quem tot Prophetæ prædixerunt, quem omnes Patriarchæ concupierunt; quem Deus pollicitus est. Hic Messias est; verbo, humani generis reparator, omnium gentium expectatio, optatus, & petitus spatio annorum quater millium, infinitis prænuntiatus oraculis. Ulla ne fuit in terris antiquior nobilitas, genus illustrius, gloriosior nativitas? Addite his præclaras, & incomparabiles corporis, & spiritus qualitates, quas omnes admirabantur; vitæ innocentiam, miracula, beneficia, quæ tantam illi compararont existimationem, & reverentiam, quæ aliquando ad ipsam adorationem processit. Hæc meditatio facienda est, Christiani Auditores, an singula tormenta, quæ Salvator sustinuit, natura quippe constitutum est, ut longe aliter misereamur, ubi pati videmus aliquem genere, meritisque clarum, puta, Principem, & Regem tam meritis, quam dignitate fulgentem, qui tantum abest, ut de aliquo male meritus sit, ut immo de omnibus fuerit optime meritus. Longe aliter, inquam, misereamur, videntes tantum virum heroica perferentem constantia sævissimos cruciatus, ac intuentes hominem fruges consumere natum, & vitiis infamem; quamvis humanitas sæpe lacrymas nobis eliciat, & miserationis sensus inspiret propter supplicium, quod jure optimo patitur. *Auctor recens.*

Exprimi nequit magnitudo tormentorum, quæ Salvator passus est in sua Passione.

Cum nunquam fuerit lugubrius, & commiseratione dignius spectaculum, quam videre Deum in cruce mortuum ob divinæ Justitiæ decretum, hominumque crudelitatem; opus quidem esset temerarium penetrare velle hanc profundam ipsius pœnarum abyssum, de quibus Propheta loquitur, tamquam de vasto mari: *Magna est, sicut mare, contritio tua*, statim limites quæro in argumento, in quo omnia limites excedunt; patientia perferentis, furor mortem ipsius properantium, immanitas, & multitudo suppliciorum, quæ pati ipse debuit. Ita ut idem mihi evenerit, quod illis, qui, quum nunquam maria navigaverint, statim ac oculos in vastam illam extensionem injecerunt, eo magis in ipso sepeliri timent, quo altius procedunt, certo terrore opprimuntur, ac stupore percelluntur; & hinc nunquam melius ejus magnitudinem cognoverunt, quamquam eorum oculi per omnes partes circumaguntur simul, & veluti absorbentur. Hoc Propheta Isaias in spiritu hoc prævidens, oppressus, & perterritus e sola cogitatione hujus crudelis, & tragicæ mortis Hominis Dei, quærit, fidem ne habitura sint, quæ ipse proferet: *Domine quis credidit auditui nostro? Cælum commotum* est, *terra contremuit*, astra obscurata sunt, & natura universa suum testata est dolorem. Nos quidem beati, Christiani, si hodierna die, quam habemus pœnarum societatem, vere habeamus cordis dolore compuncti! Quid enim in hoc lugubri argumento est, quod illos improviso non opprimat qui illud attento animo perpendunt? Quis non admirabitur ejus amoris excessum, ut mori passus sit pro illis ipsis, qui ei summa crudelitate mortem dederunt? Quis non stupebit de ejus invicta patientia, qua passus est horribilia supplicia? Quem non opprimet ignominia, qua Rex gloriæ a vilibus creaturis habitus fuit! Et quis tandem poterit non admirans istorum duorum terminorum prodigiosam unionem concipere! Homo Deus, & *Vir dolorum!* Deus in cælis adoratus a beatis Angelorum mentibus; & idem Deus in terris a servis suis injuriis vexatus? Ibi super gloriæ suæ thronum elevatus, & hic cruci affixus? Torrente deliciarum in Empireo potatus, & in Calvario in sanguinis diluvio totus immersus? *Auctor sermonum super omnia argumenta moralis Christiana in quodam de passione sermone.*

Thren. 2.

Isaias 53.

Nostra peccata caussa sunt passionis, & mortis Filii Dei.

Nos non solum sumus objectum passionis, & mortis Filii Dei, sed etiam ejus vera caussa. Ex hoc profecto non solum est pia mentis imaginatio, aut arbitraria cordis contemplatio; cum dicimus, peccata nostra JESUM CHRISTUM crucifixisse: sed est fidei dogma. *Vulneratus est*, inquit Propheta, *propter iniquitates nostras*; peccata nostra contra ipsum suorum inimicorum rabiem, & Patris sui justitiam concitarunt. Cum esset infinite perfectus ipse erat, de quo ab æterno *Pater ejus sibi complacuit*; cum esset infinite sanctus, peccare non poterat; cum esset infinite beatus, doloris sensu ipse carebat. Sed quum ipse fuerit pretium nostrum, debuit pœnas sibi assumere, quas nos promeruimus, & iræ Patris sui pondus sustinere. Hic est ille Jacob, veste Esau indutus, a Patre non cognitus, non arrepturus ab eo benedictionem, sed futurus maledictionis objectum, & omnem a nobis promeritam pœnam suscepturus. Possum ne non amare Deum, qui etiamsi peccata mea infinite horreret, ea ipse tulit, ut a me pœnam ipsis debitam averteret?

Pos-

Possum ne amare peccatum, quod Salvatorem meum ad tam luctuosum statum impulit? *P. Nepveu Tomo 2. suarum reflexionum Christianarum in reflexione de feria 4. majoris hebdomadæ.*

Admodum admirandum est, Deum voluisse propter hominum pati.

Deus patitur, & moritur propter homines. Quæ potior amoris ratio? Quo magis cognoscitur, quid sit Deus, & quid homo, eo magis difficile est Dei propter hominem mortui mysterium intelligere. Quid est enim Deus, quid est homo? Deus est ipsa magnitudo, potentia, & ipsa summa Dominatio. Homo est ipsa humilitas, infirmitas, ipsa dependentia. Et quid est, Deum pati, & mori propter homines? Significat, hanc Magnitudinem, hanc Omnipotentiam, hanc Dominationem summam se in sacrificium offerre huic humilitati, huic infirmitati, huic dependentiæ. Hoc potestne comprehendi? Homo creatus est, ut Deo sacrificetur; hoc ejus gloriam constituit, suamque beatitudinem. Sed Deum se homini sacrificare, indignum ne sua sapientia videtur? Non utique negandum, hoc sua sapientia indignum videri, dignum tamen est sua bonitate; & hinc suæ sapientiæ nullo modo contradicit. Quod enim videtur, Deus ex una parte amisisse, auxit ex altera. Tanti enim ipse facit cor hominis, quod ut illum habeat, nimis liberalem se esse, nunquam arbitretur. Negabimus ergo nos Deo cor nostrum, qui illud hoc pretio quærit? *Idem in reflexionibus de feria 2. majoris hebdomadæ.*

Quo difficilius Mysterium Dei mortui creditur, eo magis eum amare debemus, eique grati esse ob tantum beneficium.

Non intelligo prorsus Trinitatis Mysterium; sed nullam tamen credendi habeo difficultatem, cum sciam naturam Dei talem esse, ut non possit comprehendi: & hinc eo ipso credo, quia illud non intelligo. Sed ad credendum, atque concipiendum Dei propter homines mortui mysterium æqualis mihi subest difficultas. Necessaria fuit tota Dei bonitas ad efformandum decretum, & tota ipsius potentia, atque sapientia ad illud exequendum. Oporteret habere Angelorum intelligentiam ad illud intelligendum, totam perfecti Christiani fidem ad illud credendum: cum vero concipiatur, aut saltem credatur, oporteret quidem habere totam dæmonis duritiem ad non concipiendum erga illud cordis affectum, aut ad non moriendum vel propter amorem, vel propter dolorem non amandi Deum pro hominibus mortuum. Si Deus mortuus esset propter dæmones, etsi inflexibiles videantur, affecti ne ipsi non fuissent tanto amoris testimonio? Nos vero, qui tam affectuose creaturas diligimus, nullo movebimur affectu? Deus moritur propter me? hoc efformat dulcissimam, & quotidianam occupationem animarum sanctarum in terra, & fortissimam sui amoris caussam. Deus moritur propter homines, hoc in cælis Angeli admirantur. Deus moritur propter homines, hinc confusione, & desperatione opeiuntur in Inferno damnati. Deus mortuus est propter me, in æternum inter flammas reprobus exclamabit; & interim hic ego immoror. Ambigere ne possum de Dei erga me bonitate, & de sincera ipsius, quam me salvandi voluntatem habuit, cum etiam propter me mori voluerit? De quo ergo conquerar, nisi de me ipso, cum in æternum sim infelix? Nihil difficilius creditur, quam pœnarum æternitas: sed quicumque hos duos terminos concipiet: *Deus moritur propter homines*, facile concipiet hos alteros: *isti ipsi homines propter ingratitudinem affecti sunt pœnarum æternitate? Idem.*

Mirum est Dei Filium mortuum esse pro ipsis inimicis suis.

Deum propter homines mortem obire magnum quidem est admirationis argumentum, & ratio potens ad illum amandum; sed Deum obire propter ipsos inimicos suos, hoc longe admirabilius est, & movet magis. Asserit J. C. nullam *majorem* esse *caritatem*, quam *ut animam suam ponat quis pro amicis suis*; sed ipsius caritas longius processit, quoniam pro ipsis moritur inimicis; pro inimicis æque abjectis, ac impotentibus: æque sibi beneficiis devinctis, ac ingratis. Ut de illis pœnas sumeret satis erat oblivisci illorum, statim enim in nihilum fuissent reversuri. Ut in illos animadverteret, satis erat velle; statim enim æternum, & infinite miseri extitissent. Sed non solum illos pro meritis non plectit, verum suam illis offert gratiam, & amicitiam, & quod est admirabilius, hanc pro illis meretur, hanc illis procurat moriens propter illos, & pro illis satisfaciens injuriis quas in ipsum patraverant, & propter quas ille jure suo æternam poterat repetere satisfactionem. Deus, quamvis omnipotens, poterat ne longius suam proferre caritatem? *Idem.*

J. C. passio magnum nostræ confidentiæ argumentum.

Passiones, & Satisfactiones JESU CHRISTI maximum esse debent nostræ confidentiæ argumentum. Decem talentorum millibus divinæ Justitiæ obærati, hoc est immensorum debitorum onere gravati propter peccata nostra numero carentia, solvendo non sumus. Creaturæ omnes simul collectæ non possent simul opem nobis ferre ad tantum alieni æris pondus dissolvendum. Peccatum quodammodo infinitum est, quia infinitam læsit majestatem, a finita persona reparari non potest; Unus homo Deus, unica Sanguinis ejus gutta infiniti erat pretii; ipse vero Sanguinis torrentes effudit, ut Dei Justitiæ, quod debebamus, persolveret. Ipse factus est cautio nostra, simulque nos tanto ære alieno liberavit. Quod igitur hoc est peccatori confidentiæ argumentum! Heu! Domine, ubi mecum recogito enormitatem, & numerum iniquitatum mearum, vilitatem meam, & tuam majestatem, quam post tot insignia mihi a te collata beneficia lædere ausus sum; cum tacitus mecum reputo odium immortale quo peccatum persequeris, terribiles ultiones, quas sumpsisti, nonnisi desperationis caussas mihi video superesse: sed ubi animadverto, Deum ad novissimam usque guttam effudisse Sanguinem suum, ut mea expiaret peccata, non spem tantum abjicere, sed & metu etiam exanimari desino. *Idem.*

Unus Dei Filius Divinæ justitiæ pro peccatis hominum satisfacere potuit.

Docet S. Augustinus nequaquam divinam decuisse Justitiam, peccatum impune relinqui; divinæ Providentiæ consilium esse reparare ordinem, quem peccatum perturbaverat; nec non opus fuisse Sapientiæ nequioribus sceleribus locum per criminum impunitatem præbere. Sed in quem Deus ultionem suam exercebit? Homo, qui nonnisi pulvis, & cinis est, dignum non est divinæ ultionis objectum. Nihil in homine est, quod Dei flectere valeat iracundiam. Potuit quidem Deum homo lacessere, illatam vero injuriam Deo reparare non potest; Potuit semet per seipsum corrumpere, sibimet mederi non potest; & in æternum periisset, nisi JESUS CHRISTUS omnium iniquitatum ejus immane pondus subiisset. Unicum igitur erat Verbum caro factum, in quod divina justitia exercere posset severitates suas, ut congruam daret offensioni satisfactionem. *Ex M. S. Sermone.*

Veritas eadem aliis Verbis.

Deo satisfacere oportet; at illi nonnisi Homo Deus potest satisfacere; quod ipsa evincit ratio. Quid autem egit hic homo Deus? Heu! Christiani, quid potius non egit? Ut pro debitis nostris satisfaceret, qua cura id elegit, quod unice, & ad extremum usque quadrantem replere poterat mensuram satisfactionum, quas expectabat Deus, & quas jure suo expectabat? In quo sita erat offensio Dei? in hoc, quod homo oblitus sui, Deo similem fieri adfectabat. Ego vero inquit Homo Deus, non solum similis, sed Deo par, ac illi consubstantialis, longe aliter oblitus mei, me infra homines omnes demittam; fiam opprobrium hominum, & abjectio plebis: ita enim ipsum loquentem inducit Propheta. *Ego autem sum vermis, & non homo.* Concipimus ne, vel possumus ne concipere magis authenticam reparationem? Homo contra Deum rebellis, obedientiæ jugum excusserat, & Domini sui imperium perfregerat; ego vero, inquit Homo Deus, licet mei juris, & non pendens ab ullo redigam me ad molestissimam, humillimamque servitutem. Obediens ero, *Factus obediens*, & obediens *usque ad mortem*, & usque ad mortem crucis: *Mortem autem Crucis*. Obediam non Deo solum, sed & hominibus, sed hominibus omnium nequissimis, & maxime sacrilegis, qui sunt persecutores, & carnifices mei. Non solum obediam edictis Cæli, semper æquis, & sapientibus, sed terræ injustitia, & crudelitate refertis; non solum obediam potestatibus nullam in me legitimam auctoritatem habentibus; sed iis, quæ opprimunt me, & per voluntariam submissionem. Delebo scelus hominis Creatoris sui Legi rebellis. *P. Bourdalove in Passione Quadragesima.*

Psalm. 21.

ad Phil. 2.

Passio, & Mors J. C. ostendit nobis enormitatem peccati & pœnam, qua meremur.

Quid est peccatum? Malum est pro cujus expiatione fuit opus, ut Deus Homo fieret anathema, & maledictionis subjectum: *Factus pro nobis maledictum*. En quid nobis prædicet Crucis Mysterium. Non intelligebam quomodonam peccatum in nos adeo terribilia detrahere posset supplicia, & censor factus Judiciorum Dei ab eo rationem petebam horribilis illius æternitatis pœnarum, quas ejus Justitia præparat in inferno animabus reproborum: sed ignorantia mea inde proficiscebatur, quia non rite mortem, & JESU CHRISTI passiones consideraveram. Dei enim Mors constituta velut media ad peccati abolitionem, necessarium efficit, ut plusquam vellem, intelligam, quæ ratio intercedat inter peccatum, quod est offensio Dei, & miseram æternitatem, quæ est pœna peccati. Alterutro posito, nullam deinceps invenio in altero difficultatem. Non miror amplius severitatem Judiciorum Dei, neque ultionum ejusdem magnitudinem, sed miror stupiditatem, & errorem meum, quem agnosco adspiciens Hominem Deum mortuum in cruce. *Idem.*

Oportet, ut fides nobis præsens subjiciat Passionis Mysterium, perinde ac ob oculos nostros versaretur.

Ut loquamur, vel audiamus loquentem de Salvatoris passione, attentius, eosque in nobismet excitemus motus, quos argumentum hoc adeo lamentabile ciere potest, oportet, ut fides nobis proponat J. C. crucifixum, & quidquid ille in sua Passione sustinuit; perinde ac actu perferret omnes dolores, & opprobria, quæ tragicam hanc historiam componunt. Opus est, ut respiciamus Mysterium hoc, non tamquam præteritum, sed præsens; atque hoc ita permoveamur perinde ac videremus amabilem hunc Salvatorem pati, & amittere spiritum sub oculis nostris. Ita enim Prophetæ, atque Patriarchæ, qui jam pridem vivebant ante passionem Filii Dei, illam meditati sunt, non tamquam futuram, sed præsentem. Abraham, inquit Salvator in Evangelio, summo desiderio captus fuit videndi

mortis meæ diem; hunc in spiritu vidit, & præ gaudio exsultavit, propter gloriam, quam mors mea erat allatum Deo, & bonum, quod inde humano generi erat cessurum. Quemadmodum ergo veteres Patriarchæ, & Prophetæ futurum prævertebant, ac illud sibi tamquam præsens exhibebant; ita ipsi per fidem revocare debemus præteritum, ac illud tamquam præsens nostris proponere cogitationibus. Hoc agere consuevit Ecclesia, & cum divina celebrat Mysteria, de iis verba tamquam de præsentibus facit. Hodie, inquit illa, Salvator natus est; hodie stella Magis apparuit, hodie in Cælum J. C. ascendit, propter memoriam, quam recolit, & quam inde percipit utilitatem. Itaque cum S. Bernardo de sancta hac die loquente dicere possumus: Hodie mundi Salvator in Cruce moritur; hodie Sol ecclypsi laborat; hodie corda lapidibus duriora scinduntur, conscientiarum sepulcra aperiuntur; mortui per peccatum, resurgunt per pœnitentiam &c. *P. Nouet in Proœmio Passionis Domini nostri, & in parte 2. Hominis Orationis.*

Crucis Sacrificium ostendit Dei magnitudinem, tamque adorabilem præbet.

Nullibi magis elucet infinita Dei majestas, quam in satisfactione, quam recipit a Filio suo, pro peccatorum nostrorum expiatione; fatendum est enim, hoc justitiæ factum satis comprehendi non posse, & quamvis viderem omnes terræ dignitates, omnesque cæli potestates in nihilum reverti ad reparandum honorem, qui Summo huic Enti debetur; quemcumque conceptum mihi adstruere valeret hoc tam nobilium creaturarum sacrificium, hoc nihil est cum eo, quod in Cruce peragitur, ubi Rex Regum semet sacrificat, & in opprobriorum, dolorumque abyssum demergit. Jesum Dei Filium Unigenitum rebus in omnibus Patri æterno parem, animam efflare in Cruce, tamquam scelestum emori; hoc nos stupore non replet? non efficit, ut præ metu, ac reverentia trepidemus? *Idem ibidem.*

Passio Domini occupare meretur totum amorem nostrum, ideoque omnes cogitationes nostras.

Cum Passio Filii Dei sit extremus amoris ejusdem conatus, debet sibi totum cor nostrum demereri. Heu! quis satis amare potest eum, qui vitæ suæ non pepercit, ut nos salvos faceret? Hunc si vere dilexeris, quamprimum oblivisceris omnium terræ objectorum, quorum illecebra caperis; nihil in hoc facies, quod pro te Mundi Salvator non fecerit. Ipse suimet oblitus est mortis suæ die, ut magnum hoc Mysterium operareter: oblitus est honoris sui, objiciens se opprobriis contumeliosissimis, ad gloriam, quam per peccatum amiseras reparandam; oblitus est oblectationis suæ, objiciens se sævissimis cruciatibus, ut tibi gaudium, & paradisi delicias restitueret; oblitus est voluntatis suæ, subjiciens se voluntati Patris sui, quæ una omnium illi erat severissima, & acerbissima; oblitus est injuriarum, quibus fuerat affectus; vel si earum recordatus est, id eccidit, ut earum veniam obtineret, & largiretur; oblitus est rerum omnium immo & vitæ suæ, ut tibi gratiam, cujus jacturam passus fueras per peccatum, tibi compararet. Æquum est igitur, ut pro ipso id facias, quod ille pro te, ut nunquam imposterum reminiscaris. Æternæ oblivioni trade omnes ultionis cogitationes, quæ in mente tua suboriuntur; sacrifica omnes iracundiæ tuæ sensus caritati illius, qui pro te mortuus est, cum adhuc esses illius inimicus. *Idem.*

Quid amplius efficere poterat Filius Dei, ut sibi amorem conciliaret, quandoquidem Crucem subire voluit.

Profecto Dei Filius nonne satis superque operatus est, ut nos cogeret ad ipsum amandum? Quid ultra sustinere poterat, ut sibi amorem nostrum promereretur? Supplicium, quod patitur tale est, ut nihil fingi possit iniquius. Injuriæ adeo contumeliosæ, ut nihil excogitari possit indignius; redemptio vero, quam persolvit, tanta, ut nihil esse valeat pretiosius; mortis suæ Mysterium ita profundum, ut nihil esse queat sublimius; exemplum caritatis adeo perfectæ, ut nihil inveniri possit admirabilius, atque suavius. Omnia in ipso loquuntur, & omnia quæ circum ipsum sunt, amorem flagitant. Ejus vulnera, opprobria, ignominiæ, dolores, spinæ, clavi, potissimum vero amor suus postulat, ut ex toto corde illum diligamus, qui pro nobis tot cruciatus subire dignatus est. Post omnia, quæ per occasionem nostri perpessus est, licetne tibi adhuc de amore illius dubitare? licetne tibi amorem tuum illi renuere? Ah! Domine, Deus, deinceps amare te volo. Proprius amor meus me transtulit usque ad contemptum magnitudinis tuæ; opus est, ut amor tuus deinceps me impellat ad amandum contumelias, quas pro me passus es, ignominias tuas, Crucem tuam &c. *Idem.*

De mali nostri magnitudine judicium nobis ferendum est ex magnitudine remedii, quod est mors Dei, & plorandus est nobis modicus sensus propriæ infelicitatis, cujus J. C. adeo miseretur est.

Oculos si attentius conjeceris in Passione JESU CHRISTI, facile ex vulnerum illius magnitudine conjicere poteris, quanta illa sunt, quæ peccatum inflixit animæ tuæ. Donec in platea oblector, S. Bernardus ait, in Regiis penetralibus mea mors statuitur. Regis Filius certior factus de capite suum revellit diadema, & de ædibus suis egressus, sacco indutus, ac cinere adspersus nudatis pedibus pessimi servi calamitatem effusis prosequitur lacrymis. Quid mihi faciendum est? numquid lacrymas ejus vertam in ludibrium? Profecto insipiens essem, nisi meas cum lacrymis ejus miscerem. Ecce meæ confusionis argumentum! Quæris ex me, cur dolori indulgeam, & reformidem? Quia ex magnitudine periculi, in quo sum, ex remedii magnitudine conjecturam facio. Non noveram malum meum; me bona frui valetudine putabam. Sentio Altissimi Unigenitum propter me morte damnari, et vulneribus meis pretiosi illius sanguinis opobalsamo fiat medicina. Conjice quantum sit vulnerum tuorum discrimen, quandoquidem, ut curentur, opus est ipsum Dei Filium hoc pacto vulnerari. Si illa non essent omnino mortalia, & nisi tibi mors æterna impenderet, nunquam Dei Filius objiceret se morti, sibi salutem allaturus. Heu! me pudet, fratres, ita negligere morbum meum, videntem, majestatem adeo sublimem tanta mei ipsius miseratione teneri. Dei Filius plorat tantam miseratus ægritudinem, & homo, qui æger est, sibi vertit in ludibrium suam infirmitatem? Nonne mirum hoc est? *Idem.*

Salvatoris Passio nobis stuporem debet injicere.

S. Leo serm. 11. de Passione.

Certum est, ut S. Leo dicit, inter objecta, quæ mentem nostram percellunt, eamque in admirationem impiunt, nullum esse admirabilius passione hominis Dei, sive magnitudo, sive novitas hujus spectaculi consideretur. Quid enim Deo majus, & quod spectaculum admirabilius Deo in cruce moriente? Quid est in hoc objecto, quod non admirentur illud attentius considerantes? Quis excessum divini amoris non admiretur! Quid coegit illum, ut pro illis ipsis moreretur, qui sibi vitam eripiebant, & qui omni bono erant indigni? Quis non stupeat intuitus patientiam ejus in perferendis id genus tormentis, quibus similia nemo perpessus est? Quis non obstupescat videns illam indignitatem, qua excipitur ipse, qui Deus est gloriæ? *O Passio! O mors admirabilis!* S. Bonaventura exclamat. Non mundi creatio, non miraculorum operatio, non mortuorum resuscitatio mihi admirationem injiciunt: Dei passio stuporem in me ciet, me rapit, me terret. Illa Dei Creatoris majestatem decent, hæc vero non item. Obstupescere debeo audiens, vel meditans passiones JESU CHRISTI, quia hæ excitare possunt in nobis amorem summum, animum gratum erga infinita beneficia, quæ ab illo recepimus, & magnam ingratitudinis nostræ erubescentiam; quandoque adeo male vicem illi rependimus. *Idem.*

Lætitiæ & consolationis sensus in recolenda J. C. passione.

Anima Christiana Salvatoris passiones, sua recolens meditatione, sese dilatare debet præ gaudio, quod non adversatur doloris affectibus, quos Passio in corde producere debet, seu per sensum miseriarum suarum, seu per miserationem, qua prosequi debet dolores JESU CHRISTI. E contra nihil suavius est, quam flere prope crucem, & nihil aptius ad meram, solidamque nobis consolationem afferendam. Si enim ibi peccata nostra deflemus, magnum lætitiæ argumentum est reo, illic omnimodam criminum suorum absolutionem invenire. Si ploramus Salvatoris mortem, cogitatio gloriæ, quam illa ipsi comparavit, & participatio beatitudinis, quam nobis procuravit, nos gaudio debet cumulare; inde enim assequimur magnitudinem divinæ erga nos caritatis, & bona, quibus mundum cumulavit. Salvator amabilis! Quanta est caritas tua? gaudium quidem nobis relinquis, tibique omnem vindicas amaritudinem: cogitabam ad pedes tuos me conferre, ut mœrore conficerer & cor meum consolationibus, atque deliciis omnibus mergis. *Idem.*

Doloris, & contritionis argumentū causam exstitisse passionis, & mortis Filii Dei.

Dubitare non licet, utrum ipsi fuerimus caussa mortis, & passionum Domini, quod unum æternum esse debet nobis doloris, & contritionis argumentum; nos Patris, Deique nostri homicidas fuisse. Ad sensum in vobismet justum adeo ciendum fingite vobis hunc Salvatorem in horto tædio adeo vehementi perculsum, immodico timore correptum, tantoque obrutum mœrore, ut sanguineo sudore manet, & aquas vel columnæ alligatum, & sine ulla miseratione flagellis laniatum, vel tandem in Calvario inter duos latrones cruci suffixum, & efflantem spiritum inter gravissimos, qui excogitari valeant cruciatus: & deinde ex Propheta Isaia sciscitamini, quid illum ad hunc statum redegit, ac reddet, ita illum peccata tua redegisse; *Vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra.* Quærite a Cælesti Patre, & respondebit: *Propter scelera populi mei percussi eum.* Hæc verba animo concipere vales, quin dolore tabescas, quin in te cieant contritionis sensum, & quin ex te, non secus ac ex Sancto Rege David hanc extorqueant confessionem: *Ego sum qui peccavi, ego inique egi; vertatur, obsecro, manus tua contra me.* Væ mihi, Domine, peccata mea te cruci affixerunt, tibique tantam tristitiam, doloremque attulerunt. Divina justitia! ego peccavi, ego crucem meritus sum. Ego vinciendus essem, ego flagellis cædendus, ego spinis coronandus, ego omnibus saturandus opprobriis. De me igitur pœnas sume, ego sum nocens: & Filius Dei Sanctus Sanctorum est. *Idem.*

Isaiæ 53.

Ibidem.

2. Reg. 24.

De ingratitudine peccatorum pro quibus Dei Filius tantum passus est.

Nunquid ignoras peccator, te sine caussa, & per summum ingrati animi vitium tot contumeliis, atque cruciatibus Salvatorem affecisse: ac te eumdem pergere, ut quotidie illum crucifigas? Quid illi exprobrare potes? De quo cum illo conqueri? Num quod

te de

te de nihilo eduxit, illi te præbes crudelem? Num quod tui caussa mundum universum creavit, & gloriæ suæ te aptum constituit? Num propter tot hæc beneficia instiuras quodammodo passiones ejus illum offendens? Quid tibi exprobrare potest, & reipsa tibi intrinsecus exprobrat? Quid feci tibi, ut mihi adeo crudelis esses, & inhumanus? Quanam a me affectus fuisti contumelia, aut dolore? Ego quidem te infinita, æternaque complexus sum caritate; num ideo tibi invisus sum? Oculos aperui, ut misererer tui; nunquid ignominiæ velum obtendis illis, quasi indignus essem qui diei lucem adspicerem? Extendi brachia mea, ut te mihi pectori adstringerem, num ideo me vinculis alligas, & me afficis contumelia? Ego tibi omnia contuli naturæ, & gratiæ bona, immo bona etiam gloriæ præparo tibi; num ut te ulciscaris in me, expedis flagella, spinas, & clavos? Num quia tibi vitam pollicitus sum æternam, mihi mortem æque turpem, ac violentam moliris? Quid respondes questubus hisce æquissimis pariter, ac amantissimis? Quid tibi reliquum est, ut temet tuearis? nisi ploratus, gemitus, suspiria, & execratio iniquitatum tuarum, quæ te in hoc dolorum pelagus dedere præcipitem? *Idem*.

Modus ciendi in se miserationem propter J. C. dolores.

Finge tibi viventem Passionis JESU CHRISTI hypothiposim, quæ animo tuo repræsentet lanceam, quæ cor illius transverberavit, flagella, quæ carnem ejus lancinaverunt, eumque cruentarunt, spinas, clavos, atque tristissimas mortis illius circumstantias. Profecto si hæc omnia attentius inspexeris, gravissimo dolore tabescas, opus est. Id postulat gratitudo; cum enim pro te tot, tantaque fuerit perpessus, saltem passionibus ejus te compati, æquum est. Id exigit justitia: Si enim misereri debes infortunii fratrum tuorum, qui adversis premuntur, quid tandem debes Filio Dei, qui per amoris excessum factus est mortalis homo, ut tibi amicus esset, Frater, Pater, omnia? Sola id tibi suadet humanitas, si enim videres hominum novissimum eo in statu, ad quem sua ipsum redegit Caritas, te illius misereseeret. S. Gregorius Nyssenus siccis oculis tabulam Sacrificii Isaac videre non poterat, cogitans victimam hanc innocuam, cervices tendentem ad mortis ictum excipiendum dextera Parentis sui. Si objectum hoc illi tanta miseratione dignum videbatur, nonne dignissimum est illud JESU CHRISTI morientis in cruce? *O quantum laboravit sustinens*; S. Bernardus exclamat. O quot tormenta sustinuit! Quis satis æstimare posset admirabilem hunc bonitatis, & misericordiæ excessum, qui illum in dolorum abyssum conjecit? Oculos conjice in hanc plagarum multitudinem; vide defluentes Sanguinis rivos; considera faciem, sputis, luto, eruore deformatam. Gusta fellis amaritudinem, qua inebriatus fuit; audi ictus mallei, & vide clavorum apicem pedes, manusque terebrantem: excipe querulas, & amoris plenissimas voces, quas emittit in cælum. *Deus Deus meus, ut quid dereliquisti me?* ut tibi aperiat excessum interiorum dolorum; quos oculis tuis usurpare non vales: Memento, ipsum vacare culpa, ipsum Dei Filium esse, ipsum Deum esse gloriæ, & si eum hoc in statu siccis oculis considerare potes, fatere omnis sensus jacturam fecisse. *P. Novet in proœmio Passionis.*

S. Bernard. Ser. 22 in Cant.

Matth. 27.

Caritudo quâ Salvatori debemus pro morte & passione sua, & quanti a nobis faciendum sit hoc inæstimabile beneficium.

Eccli. 29.

Cum Dei Filius se pro nobis vadem constituerit, ne deleamus memoriam tanti beneficii; etenim vitam suam objecit pro nobis. Ita nos monet Ecclesiasticus: *Gratiam fidejussionis ne obliviscaris: dedit enim pro te animam suam*. Si quodvis promeritum gratum animum poscit, cum infinitum sit suæ Passionis beneficium, si fieri posset, infinita illi habenda esset gratia. Ne igitur sitis ingrati, sed pro virili parte contendite omnibus officiis vestris defungi, quæ grati animi ratio flagitat. Caput est beneficium tanti facere, non quanti quidem faciendum est, id enim nostras superat vires, sed quanti possumus. *Scitis quid fecerim vobis*, Apostolis Salvator inquit; beneficii hujus magnitudinem intelligitis? Assequimini excessum amoris mei, & meæ humilitatis abyssum? Optabat ut illi factum hoc adeo eximium connotarent, ut hoc in illis æstimationem, memoriam, & amorem imprimeret, eosque cogeret ad exercendam erga omnes eamdem caritatem. Eumdem igitur ob finem hoc ipsum a vobis peto. Scitis quid vobis fecerit JESUS CHRISTUS? intelligitis quanti valeat mortis, & passionis ejusdem beneficium? Miserias, ex quibus vos eripuit, & bona, quæ vobis procuravit? *Scitis quid fecerit vobis?* Ad extremum usque quadrantem persolvit pœnas, quas meriti fueratis; & pro æterno supplicio, quod vos manebat, coronas præparavit æternas. Vos in gratiarum omnium, omniumque cælestium divitiarum, quarum jacturam feceratis, possessione restituit. Sibi elegit durum hunc crucis lectulum, ut in sinu Patris Cælestis sui æternam requiem vobis procuraret. Mortem nostram vicit sua, eamque in gloriæ triumphum commutavit. Convertit ultricis justitiæ suæ Tribunal in tribunal suæ misericordiæ, & Calvarii Montem, qui locus erat nocentium suppliciis destinatus, fecit miserorum omnium asylum. *Idem*.

Joann. 13.

Quid amplius facere poterat Salvator ad nostram salutem?

Quamvis redemptionis nostræ beneficium Salvatori nostro unico stetisset verbo, tamen semper infinite de nobis fuisset promeritus; quandoquidem eruisset nos de cumulo malorum omnium & ad bonorum omnium cumulum nos extulisset: Sed amorem erga nos suum insignire voluit passionibus suis, & nostrum ingrati animi vitium oppugnare tam magnitudine malorum, quæ passus est, quam magnitudine bonorum, quibus nos cumulavit. Etenim quid quæso facere potuit, vel debuit, quod minime fecerit, S. Bernardus exclamat? Non ille mundum redemit verbo, quemadmodum illum verbo creaverat: tres & triginta laboravit annos; sævissima pertulit tormenta; cruci suffixus fuit, morti devotus, immolatus opprobriis, & publicæ ignominiæ. *Quid ultra debuit facere, & non fecit? Cujus vel saxeum pectus tanta, & talis a tanto, & tali collata beneficiorum multitudo non emolliat?* subdit S. Bernardus. Si ergo cor tuum adhuc omni caret sensu, & inflammari non potest erga talem benefactorem, nonne cor tuum recensendum est inter prodigia, quæ hominum nequitiam excedunt? *Idem*.

Isaiæ 5.
Bernard. de vernis Apostoli. Non est regnum Dei esca & potus.

Confidentia à nobis habenda in Passione J. C.

Quantæcumque sunt miseriæ nostræ, & mala, quæ patimur, vel metuimus, vel meremur, remedium, quod in cruce, & Passione Salvatoris nanciscimur, toto cælo majus est, atque potentius. Una Sanguinis gutta, quam ille pro nobis effudit par erat solvendis omnibus debitis nostris, delendis omnibus iniquitatibus, & extinguendis omnibus flammis inferni. Quid porro dicendum erit de hoc Sanguinis torrente, quem large in nos effudit? Si quælibet gutta decies centenas mundorum millia salvare potest, tota pretiosi hujus Corporis massa peccatorem salvare non poterit? Non licet igitur vobis de remedii virtute dubitare, quoniam summa est, neque de Redemptionis vestræ sufficientia; quidquid pro illa impenditur pretii est infiniti. Omnes fluvii suum nomen amittunt, cum influunt in mare; quia non sunt amplius consideratione digni, ubi cum maris magnitudine comparantur; & omnes quamvis maximæ noxæ evanescunt, ubi merguntur in hoc divinæ misericordiæ pelago; & si dubitatis adhuc, ignoratis profecto pretium passionum, & mortis JESU CHRISTI. An nescitis, quod Apostolus inquit, Sanguinem JESU CHRISTI petere misericordiam pro peccatoribus omnibus iis etiam, qui crucifixerunt illum, clamore adeo valido, ut vincat rumorem nostrarum calamitatum? Nescitis tandem ipsum dedisse semet redemptionem pro omnibus? *Qui dedit redemptionem semetipsum pro omnibus*: ideoque illius Sanguinem, passiones, merita, & satisfactiones vestras esse? Igitur in illo confidite, quin miseriis vestris turbemini. Utimini meritis, & Sanguine illius melius loquente, quam Sanguis Abel; adhibete vocem adeo validi mediatoris, neque vereamini, ne Pater illius vos repellat, sed timete solum ne vos illum repellatis: *Videte, ne recusetis loquentem*. Si enim qui repulerunt illum in terris loquentem, supplicium evitare non potuerunt; nos illud multo minus evitare poterimus, qui illum repellimus de cælo loquentem. *Idem*.

1. ad Tim. 2.

ad Hebr. 12.

Miserationis nostræ objectum esse debet Salvator in passionibus, quas pro nobis sustinuit.

JESUS CHRISTUS esse debet objectum miserationis nostræ, quoniam patitur pro nobis. Miseratione profecto duceremur alterius cujuspiam malorum, qui ea pro nobis pateretur; nec movemur malis Dei pro nobis tantum patientis? Sed ille non solum non oblitus est nostri in passionibus suis, sed separans nos e turba, illas nobis applicuit. Nos earum caussa fuimus, & solatium, quantumvis crudeles essent; illæ dulces factæ sunt, quia nobis utiles erant futuræ; & nobis de illius amore persuadent, nostrum promerentes. Amor, quo JESUS CHRISTUS nos prosecutus est, & desiderium illum nobis testatum faciendi, fecit, ut ille teterrimos sustineret cruciatus; sed horror, quo pro ipso aliquid pati refugimus indicio est, vel nos parum affici amore illius, vel non admodum laborare, ut hunc illi ostendamus. *P. Nepven in Christianis considerationibus pro feria 4. majoris Hebdomada.*

Filius Dei in passione sua est objectum nostræ imitationis.

Si JESUS CHRISTUS passus est, S. Petrus Apostolus inquit, ideo passus est, ut nobis præberet exemplum, & per ipsum, quod nobis reliquit exemplum, nobis magnum suppeditavit incitamentum ad patiendum, & nobis gratiis promeritus est, ut nobis ad id esset auxilio. Pater æternus cuilibet Christiano ostendens Filium suum in Calvario, dicit, quod olim Moysi: *Inspice, & fac secundum exemplar, quod tibi in monte monstratum est*. Inspice hunc prototypum, qui tibi in Calvario proponitur; & illum imitari contende. Prædestinari non potes, nisi divini illius autographi fueris imago, & nisi JESU CHRISTO similis fueris Crucifixo: nam in cruce potissimum tuam meritus est prædestinationem. Deest aliquid, S. Paulus inquit, Passioni JESU CHRISTI; hoc tu adjicias oportet. Deest autem applicatio. Passio Domini tibi utilis esse non potest, si tibi non potest applicari; si conjunctus non es cum JESU CHRISTO patiente, & nisi cum illo cruci confixus es, nunquid tu tibi illam applicabis, qui vel naturalem, vel mollem vitam du-

Exod. 25.

cis. Quod autem potissimum in Salvatoris morte imitari debemus, est hic spiritus sacrificii, quod immolavit omnia gloriæ Patris sui per sacrificium juge quandoquidem incepit cum vita, ut nonnisi in morte desineret; universale, quandoquidem sacrificavit bona sua, gaudia, gloriam, & vitam; perfectum, quandoquidem sacrificavit bona omnia sua eo usque, ut nudus moreretur in cruce. Si sua sacrificavit gaudia, id accidit, ut sese subjiceret acerrimo dolori, & sævissimis cruciatibus; si gloriam suam sacrificavit, id contigit, ut sese objiceret opprobriis, & contumeliis; si vitam sacrificavit, id egit, ut moreretur in patibulo. Quamvis sit omnipotens, poterat ne ille, majus offerre sacrificium? homo Deus ad exinanitionem usque sacrificatus pro Dei gloria nobis ostendit, quid Deus mereatur, & quid ipsi gloriæ illius sacrificare teneamur. *Inspice, & fac secundum exemplar, quod tibi in monte monstratum est. Idem.*

Mors, & Passio hominis Dei magnum est stupendum argumentum.

Quod Deus ut Deus agat, sicuti decet Deum, Dominum, & Dominatorem; quod verbo Cælum, terrasque creaverit, & quod nihil ejus potentiæ resistat; id, Fideles, adeo illi proprium est, ut nihil fere nobis mirum videatur. Quod autem Deus patiatur, quod Deus inter cruciatus expiret; quod Deus, ut loquitur Scriptura, qui solus possidet immortalitatem, gustet mortem; hoc non Angeli, non homines unquam intelligunt. Jure igitur cum Propheta mihi exclamare licet: *Obstupescite Cæli!* hoc enim superat omnem fidem, hoc exigit fidei nostræ obedientiam, & submissionem; sed etiam in magno hoc mysterio fides nostra de Mundo retulit triumphum. Hæc est victoria, quæ vincit mundum fides nostra. *P. Bourdalove in Passione Quadrag.*

Jerem. 2.

1. Joann. 5.

Salvator ita moritur, ut mors ipsa ostendat illum vere Deum esse.

Fatendum est, JESUM CHRISTUM ita mortuum esse, ut mors illa nonnisi hominem Deum deceret. Profecto homo, qui moritur postquam ipse palam, & non obscure omnes mortis suæ circumstantias prædixit; homo, qui moritur actu miracula, & maxima patrans miracula, ut ostendat in morte sua nihil esse nisi humano majus, atque divinum: Homo, cujus mors, si rite perpendatur, ipsa est omnium miraculorum maximum; quandoquidem tantum abest, ut per virium defectum, ut ceteri homines, moriatur, ut e contra per omnipotentiæ suæ conatum expiret. Sed quod cetera antecellit, homo, qui per mortis suæ infamiam, ad altissimam pervenit gloriam, & expirans in cruce triumphat per crucem ipsam de Mundi principe; per crucem ipsam Mundi superbiam infringit; erigit crucem suam super idololatriæ, & infidelitatis mundi hujus ruina; nonne homo est, qui moritur, ut Deum decet; vel si mavis, ut decet hominem Deum? Et ecce quibus innitatur fundamentis Apostolus dicens, hunc hominem in cruce mortuum fuisse non quidem ministrum virtutis Dei, sed ipsam Dei Incarnati virtutem, *CHRISTUM Crucifixum Dei virtutem. Idem.*

1. ad Cor. 1.

Prophetiæ legis antiquæ occurrerunt scandalo, quod desumi poterat ex ignominia mortis, & passionis suæ prædicentes fructum mundo inde cessurum.

Plura jam excesserant sæcula, cum Prophetæ, qui in veteri lege fuerunt Messiæ Præcursores, omnes mortis ejusdem circumstantias prædixerant; cumque potissimus obex, qui aliquando deterrere debebat Mundi spiritus a JESU CHRISTI fide, erat allertum scandalum, quod paritura erat mortis ejusdem ignominia. Deus singulari Providentia his Prophetis revelaverat, mortem quamvis contumeliosam hujus Messiæ in temporum plenitudine futuram esse præsentissimam peccati medicinam, solemnem peccati reparationem, præstantissimum salutis, & Redemptionis Mundi remedium, ut prophetia invictum divinitatis testimonium, efficeret ipsas mortis hujus ignominias non venerabiles tantum, verum etiam adorabiles; & homines hoc consilio, non solum non afficerentur scandalo, verum etiam sibi persuaderent, nihil esse in Salvatoris Passione, quod super hominem esset. Hoc enim, ut S. Chrysostomus inquit, Dei erat Consilium, cum in veteri Testamento inducebat Isaiam de JESU CHRISTI passione loquentem tanta cum certitudine, & verbis adeo explicitis, ut in novo Evangelistæ vix, & ne vix quidem usi sint apertioribus. *Idem.*

Salvator omnes Passionis suæ circumstantias prædixerat; certum divinitatis ejusdem argumentum.

Qui audisset Dei Filium de Passione sua ante Passionem ipsam, & antequam Judæi consilium iniissent contra ipsum, differentem, dixissent sane ipsum de re præterita loqui, cujus historiam enarrat. Adeo minimas etiam persequitur circumstantias. Hoc testantur ea, quæ ipse dicebat Apostolis, ut illos ad hæc mysteria doloribus refertissima præpararet. Jerosolymam tendimus; ubi, quidquid de hominis Filio dictum est (ita enim seipsum appellabat) de hoc hominis Filio, quem videtis, & qui loquitur vobis, implebitur. Tradetur Gentibus; contumeliis onerabitur, irridebitur, flagellabitur, crucifigetur; Facies ejus conspuetur; ipse vero opprobriis saturatus morte damnabitur. Hæc autem futurorum, ac impenetrabilium arcanorum scientia nonne Dei erat scientia? Cumque ille posset mortem hanc, & hæc tormenta evitare, nonne argumento est, ipsum ultro hæc sustinuisse; eaque revelans, & palam evulgans, cum nonnisi Deo esse possent explorata; nonne ostendit, sibi fuisse omnem Dei ipsius potentiam, atque virtutem? *Idem.*

Exemplum Filii Dei de Cruce pendentis auctoritatem præbet ministris Evangelicis prædicandi pœnitentiam, mortificationem, & voluptatum abdicationem.

Supponamus hunc hominem Deum ad nos salvos faciendos in crucis locum delegisse sibi vitæ hujus delicias: quod inde robur non accessisset amori proprio, omnis corruptionis nostræ fonti, & quousque ille non evasisset? Nunquid ipsi tunc auditoribus apposite loqui videremur prædicantes, & expetentes ab illis sensuum mortificationem, carnis crucifixionem, suimet ipsius abdicationem, & pœnitentiæ humilitatem? Nobis ne attentas præberetis aures, & hæc sola idea Dei vestri in honoribus, atque deliciis, nonne insuperabile esset præjudicium contra ea, quæ nos afferre possemus argumenta; sed hoc exemplum Dei in Cruce mortui quam vim non præbet Ministris Domini, & verbis eorum? Quanam cum auctoritate dicere possumus oportere vos humiles esse, mortificatos, a mundi amore divulsos; quod nonnisi trepidantes afferere potuissemus? Hoc jus est, hæc auctoritas, quam JESU CHRISTI Crucifixi exemplum suppeditat Præconibus Evangelicis, cum vobis prædicant difficillima vestræ Religionis officia, ut nihil respondere possitis exprobrantibus oppositionem, quam in iis exercendis ostenditis. *Idem.*

Odisse, & execrari debemus peccatum caussam mortis J.C.

Peccatum mortem intulit JESU CHRISTO, & vera fuit caussa Passionum ejus. Hoc unum nonne efficere debet, ut cognoscamus hoc abominabile monstrum, & illud cognoscere nonne satis est, ut sincere illud oderimus? Ite peccatores, ite ad pedes crucis; contemplamini dolorosum Passionis Salvatoris vestri mysterium; numerate, si licet, omnes plagas, quibus confossus est, omnes spinas, quæ caput illius terebrarunt, omnes sanguinis guttas, quas effudit, & ab illo cum Propheta sciscitamini, quis illum ita percussit; quis illum ita sanciavit? Audietis illum respondere vobis, se ita percussum fuisse a peccato, a peccato vestro, a vobismetipsis. Ego Domine, ego auctor cruentæ Passionis tuæ? Ego vero non doleo, ego dolore non obruor? Ego adhuc oculo tranquillo illud intueri, & nullo in discrimine habere possum? ego possum adhuc amare peccatum, quod tibi mortale vulnus inflixit? Præterea si peccatum est internecinus Dei inimicus, Deus non minus inimicus est peccati? si peccatum mortem intulit JESU CHRISTO, JESUS CHRISTUS pariter peccato intulit mortem. Sed quanti victoria hæc stetit Salvatori? Num ignoratis? & si id ignoratis, tot vulnera in illius corpore aperta nonne totidem ora sunt, palam clamantia? Vultis ne contra ipsum excitare inimicum, quem ille prostravit? vultis ne in eam relabi servitutem, a qua tot sumptibus vos liberavit? Vultis ne illi nova suscitare certamina? novis illum objicere passionibus, novæ illum cruci suffigere: non alios sensus assumitis hac die pœnitentiæ, & conversionis? *Idem in postrema Passione tomo primo Mysteriorum.*

Quomodo nemo Salvatore melius cognovit peccati enormitatem, & quantum lædat Dei majestatem, ita nemo agnovit dolorem, quem meretur, ut ille.

Uti nemo unquam Salvatore melius cognovit quid sit Deus, neque assecutus est supremi hujus Entis excellentiam, coram qua omnes terræ hujus majestates sunt instar atomorum, & omnes mundi Reges atque Monarchæ sunt nihilum: ita nemo, ut ille, novit odium, quo æterna hæc, & infinita Sanctitas persequitur peccatum. Adde his, neminem unquam, ut illum intellexisse justitiam hujus odii, atque horroris, nemo enim assequi potest jus, quod habet Deus exigendi a creatis omnibus obsequium, & obedientiam. Nemo denique, ut ille, agnovit infinitum illud discrimen, quod intercedit Deum inter, & hominem, ideoque nec horrorem peccati, & magnitudinem supplicii, quod meretur. Verum cum Salvator perfecte hæc nosset omnia, sequitur ipsum unum concepisse odium, quod peccatum meretur, & magnitudinem doloris, qui ad illud expiandum & leniendam Dei jure irritati iracundiam propter terribilem hanc scelerum colluviem, quæ universam terræ faciem coinquinarunt, requiritur. Itaque falleris, peccator, cum peccatum, quod ita facile committis respicis tamquam perfunctoriam actionem, tamquam levem tuæ voluntatis motum, impetum concupiscentiæ tuæ, qui nihil fere est, si illius spectes diuturnitatem. Sed heu quam longe aliud est, si illud consideres quale est in oculis Dei, & Salvatoris tui. Hoc illud est, quo nihil deterius accidere potest ipsi Deo; illud quod infinite illi displicet, quod illi incomprehensibilem affert contumeliam, denique malum tantum, ut ad medicinam illi adhibendam nil minus requisitum fuerit, quam sanguis, & mors hominis Dei. *Auctor recens.*

Quam contumeliosum fuerit Filio Dei rapi in judicium, veluti improbum.

Etiamsi Dei Filius toto Passionis suæ spatio non aliud passus fuisset, quam verecundiam sistendi coram judicibus, & ante eorum tribunalia comparandi; hæc summa quidem illius humiliatio fuisset; sed duplex illius fuit ignominia rapi in judicium eorum, qui acerrimi erant inimici, qui nocentes erant, & qui ab illo multiplici ex caussa rejici poterant. Anna, & Caiphas erant impii, & contra illum odium immortale conceperant. Pilatus erat cultor idolorum, Herodes incestus, & reliqui auro corrupti. Nihilominus hic Rex gloriæ, qui aliquando futurus est judex illorum, & Universorum dominus, ad eorum Tribunal accedit nudato capite, & veluti reus: sustinet inimicorum criminationes,

iniquo-

iniquorum testium collationes, eorum subit judicium, & eorum se submittit sententiæ. Salvator mi! quanam magis profunda humiliatione poteras jacturam pati honoris, & æstimationis tuæ coram hominibus semper præsumentibus hominem vere improbum esse, & justo damnatum judicio, ubi judicum sententiis damnatus est. Profecto injuriæ, quæ alicui privatim inferuntur, honori ejus labem offundunt; sed hæc elui potest, ubi in apricum profertur odium, ira, vel invidia eorum, qui nos aggrediuntur. Populi impotentia contumeliosa est, sed accepta referri potest populari tumultui, qui temere aliquem lacessit; sed cum homo rapitur ad Tribunal, ibique judicum sententiis damnatur, scelestus habetur, neque deest caussa pro tali eumdem habendi. Ita quamvis Salvator omnium esset hominum integerrimus, atque sanctissimus, crimina licet ficta, & judicum sententia iniquissima, nonnisi infamiam illi parere poterant apud illos ipsos, qui de eodem optime sentiebant. *Birroat, in Passione Quadrag.*

Quam bene mors, & crux Dei cum divinis ejus perfectionibus conveniant?

Dei mors in cruce, & quidquid passus est pro salute nostra, quod impii nonnulli asserere sunt ausi, non convenire Deo; tantum abest, quod divinis perfectionibus adversetur, ut immo easdem illustret. Et sane, si justitia Dei olim visa fuit formidabilis, cum ad eluendum scelus, quo *omnis caro corruperat viam suam*, omnes peccatores universali diluvio submersit: (Genes. 6.) fatendum est illam nobis multo majorem visam fuisse, cum videmus justitiæ huic satisfieri nequaquam potuisse nisi per victimam meriti infiniti; & nihil minus quæsitum fuisse Deo humiliato ad Deum legum placandum: *Ad ostensionem justitiæ suæ.* (ad Rom. 3.) Magna illius misericordia singulariter in nobis innotuit in JESU CHRISTI morte; cum enim ex nobis nihil haurire posset ad illius satisfactionem, contulit nobis facultatem persolvendi quidquid debemus. Per mortem illius æquam concipimus ideam supremæ ejusdem sapientiæ, quæ artem invenit conciliandi virtutes duas, quæ simul conciliari non posse videbantur, justitiam videlicet, & misericordiam: *Misericordia, & veritas obviaverunt sibi*, (Psalm. 84.) inquit Propheta, *justitia, & pax osculatæ sunt.* Dei potentia nunquam majori in luce refulsit, nunquam enim gloriosiorem triumphum reportavit eo, quem retulit de morte, dæmone, & inferno: *Ero mors tua, o mors!* (Osee 13.) Bonitas ejus se nullis circumscriptam terminis ostendit eo in mysterio, in quo Deus vitam suam pro suis impendit inimicis; fit servus, ut redimat servos: verbo, *Commendat caritatem suam Deus in nobis, quoniam cum adhuc peccatores essemus, CHRISTUS non solum pro nobis mortuus est*, (Ad Rom. 5. D. Thom. 3. p. q. 46. art. 3.) verum etiam, ut docet S. Thomas, dedit in morte sua nobis exemplum virtutum omnium, quæ omnino sunt necessariæ ad opus salutis nostræ perficiendum. *Abbas de Monmorel in sermone de Passione.*

Innocentia J. C. cognita fuit ab omnibus creaturis.

Eodem tempore quo Salvator traditus fuit *potestati tenebrarum*, ejus innocentia, & divinitas cognita fuit a creatis omnibus rationalibus æque, ac anima carentibus; a Juda, qui confitetur, se peccasse tradendo Sanguinem justum, a Pilato, qui postquam damnavit illum manus suas lavit; ab Judicis hujus uxore, quæ illum Justum esse professa est; a Judæis aliquot qui crediderunt in illum; a Latrone, Centurione, Militibus, qui illum Dei Filium esse testati sunt; a terra ipsa, quæ tremuit; a Sole, qui incidit in Eclypsim; a lapidibus, qui scissi sunt, &c. *Idem.*

Passiones & mors Dei ostendunt quam horribile sit peccatum.

Deus patiens efficere debet, ut obliviscamur ceterorum effectuum iræ Dei contra peccatum. Ut peccati hujus enormitatem intelligamus quid prodest scire illum urbes, provincias, & nationes exterminavisse, terris diluvium immisisse, æternos in inferno ignes succendisse, & ultionem repoposcisse tot terribilibus calamitatibus, quæ universorum faciem deformarunt? Deus, qui habitus fuit tamquam terræ vermis, & in cruce mortuus est, nobis ostendit, quam horribile sit in oculis ejus peccatum. Omnes creaturæ, quæ sunt, & esse possunt, perirent, & ad nihilum redigerentur, quin ne minimam quidem satisfactionem præberent infinitæ majestati, quam lædunt; dignæ ne sunt obtutu supremi Domini, qui illas in nihilum suum redigeret? Verum quidem est, unum actum hominis Dei satis fuisse facturum ad peccatum expiandum; sed remedium, quod nobis leve visum fuisset, non abstulisset nobis dubitationem de mali gravitate. Potius quam peccatum sustineat Deus, opus est, ut reliqua omnia mala patiatur. Innocens, æqualis Patri, impeccabilis, talis esse debet ad hoc, ut nocentis expiet crimen, & talis seipsum in nocentis locum substituit. *Pater la Pesse sermone primo de Passione.*

Nullum est contumeliæ & ignominiæ genus, quod non subierit postquam induit speciem peccatoris, & subiit onus peccatorum nostrorum.

Nulla fere injuria est, qua non fuerit coinquinatus; quippe character peccatoris, quem sumpsit, illum omnibus contumeliæ generibus objiciebat. Non unius criminis, aut vitii confusio illi erat sustinenda; sed criminum omnium, atque vitiorum. Humana nequitia non potest in una, eademque persona omnia peccata congerere. Qui illi invidebant, eumque persequebantur, nonne traduxerunt illum tamquam rebellem, helluonem, blasphemum, legum inimicum, seductorem, sacrilegum, dæmonum amicum, denique scopum irrisionibus, probris, contumeliis omnium, *opprobrium hominum*, ut Rex Propheta inquit, *& abjectionem plebis?* (Psalm. 22.) Verum ille conquestus ne est unquam de tanta indignitate? unquam ne illatum sibi crimen avertere admisus est? Petiit ne ullam honoris sui reparationem fieri sibi; præcipue tamen tempore passionis suæ tot inter insultus, injurias, opprobria, quibus afficiebatur? Erat ille id, quod inimici sui esse illum volebant. Nos ipsi vere sumus peccatores illi, quorum ipse figuram, & similitudinem gerebat. Nos Deum dedecore afficimus, & meremur injurias, quas invicta tolerat patientia. *Idem.*

Quantus fuerit dolor quem concepit Deus peccatorum nostrorum.

Dolor, quo Dei Filius confectus fuit propter peccata nostra, fuit quodammodo par luminibus ejus; cumque lumina ipsius essent infinita, ita illum quoque infinitum dicere possumus. Ille perfecte noverat majestatem, omnesque adorabiles læsi numinis perfectiones; exploratum erat illi nihilum peccatoris; omnem illius nequitiam, omnem peccati noverat enormitatem; omnes illius circumstantias assequebatur. Ignorantia, oblivio, negligentia, quæ lenire possunt hominis e vulgo mœrorem, nullum tristitiæ illius afferre poterat solatium. Debebat ille execrari Dei offensam, & Deus erat ipse, qui illam execrabatur; cor nostrum angustum, & exile par non est, ut tantum peccato doleat, quantum peccatum irritat Deum. Sed cor par erat suscipiendis motibus omnibus, qui pares essent, & sceleris gravitati, & indignationi Dei. Illud etiam nobis aperire debet doloris ipsius magnitudinem, quod videlicet mœrore confectus fuit pro uno tantum peccato, cum ipse detestari deberet omnia mortalium omnium peccata. Quæ vulnera non attulerunt JESU CHRISTO nostræ inobedientiæ? Quibus lacrymis, suspiriis, gemitibus non steterunt illi? Peccata, quæ ipsi passim committimus non inviti, quin illa nobis religioni vertamus alacriter, ut ita dicam, & festinanter; quomodo laniarunt animam ejus? Tot impudicitiæ, tot ultiones, tot injustitiæ, tot blasphemiæ, tot sacrilegia, quot illi fontes extiterunt lacrymarum amarissimarum? *Idem.*

Quantus fuerit hic dolor considerata injuria, qua peccatum afficit divinam majestatem.

Si meditati fuerimus animo amorem, quo Dei Filius Patrem suum prosequebatur, licebit nobis conjicere, quanto mœrore ille fuerit confectus. Etenim S. Augustinus ait, *Amor est caussa tristitiæ.* (Aug. l. de civit. Dei l. 13. c. 7. & 9.) Peccatis nostris onustus, sua coactus Misericordia ad illa expianda, quo dolore conficiendus erat, ubi consideraret Patris sui Majestatem indignissimis læsam conviciis ab abjectissimis creaturis; tanta cum ingratitudine, audacia, impotentia, tot modis, tantis criminibus coinquinatam? Nos venerati motus afflicti, dolentisque cordis ejus jure cum Propheta vocare possumus: *Virum dolorum, scientem infirmitatem.* (Isaiæ 53.) Sed nobis satis est videre illum humi prostratum, cruento sudore manantem, mortali conflictantem in agone, ut tristem animæ suæ situm agnoscamus. Communis est Doctorum sententia opus fuisse divinæ omnipotentiæ miraculo, ne dolore victus obiret diem. *Orat plorat, clamat, cum lacrymis, & clamore valido*, (ad Hebr. 5.) inquit Apostolus; deficit jam jam animam efflaturus. O peccata mortalium, quantum horrorem affertis oculis amabilis Redemptoris vestri! Quid vobis cogitandum est, Christiani? num voti compotes estis, quandoquidem consilium adeo injustum, atque violentum estis executi. Criminosa hac voluptate exultatis. Vobismet ob hanc ultionem plauditis: gloriamini in mundo nitescere, ubi ex professo divina lex frangitur, & violatus. Heu! JESUS CHRISTUS Dominus, & Deus vester judicatne sicuti vos? Ejus in immensis malis, quibus obrutus fuit, patientia, nobis sensus ejusdem docere potest. *Idem.*

Magnitudo poenarum generatim quas pertulit Salvator peccata nostra expiaturus.

Quomodonam vobis ob oculos subjiciam, Fideles, multitudinem, & magnitudinem tormentorum, quæ propter amorem nostrum Salvator perpessus est? Unde nam ducam initium, ubi finem faciam narrationi injustitiæ, & crudelitatis, quæ nullis cancellis erat contenta? Pœnarum illius nullus fuit numerus, modus nullus. Omnia inimicorum ejus arbitrio permissa sunt, & unicuique integrum fuit in illum sævire, sine ulla ratione, sine misericordia, sine ulla justitiæ specie. Profecto ullum ne prætermittitur supplicium, quo non afficiatur innocens Redemptor, qui habitus, & mulctatus fuit tamquam scelerum nequissimorum auctor, & reus? Mihi videtur, Fideles, ad aliquod nostræ infirmitati solatium adferendum, & quodammodo nostræ miserationi satisfaciendum satis esse comparare criminibus nostris passiones illius: quippe passus est, quasi omnes peccati species patrasset, & multiplices peccatorum characteres gessisset. Inobedientia Adam universum humanum genus corruperat, & quocumque corruptionem, & labem invexerat. Post primam hanc hominis rebellionem privatorum crimina late in omnes status, gentes, locos, tempora sese effuderunt; iniquitas nullis terminis, aut finibus coercetur, itaque nulli statuendi sunt fines cruciatibus, quos ille sustinuit; traditus fuit tortoribus, qui omnibus, quæ voluerunt, tormentis, sine ullius imperio, sine judicii forma in eum sævierunt, tamquam

in miserum odii sui, atque crudelitatis arbitrio traditum, tamquam innocentem qualibet venia indignissimum, & omnia suppliciorum genera promeritum. *Idem*.

Quemadmodum omnium generum peccatores adsunt; ita Dei Filius omnia tormentorum genera patitur.

Non desunt peccatores omnium generum, & conditionum. Non defuerunt Deo persecutores generum omnium, aulici, milites, Doctores, Sacerdotes, Judæi, Gentiles, Præsides, Provinciarum Magistratus, Reges, amici, discipuli, Apostoli. Illum prodit Judas, Petrus negat; Anna, & Caiphas, tamquam calumniatorem traducunt; Scribæ, & Pharisæi illi calumniantur, & pro scelerato haberi volunt. Milites illum capiunt, & plagis afficiunt; Herodes cum aulicis suis tamquam vecordem contemnunt; Pilatus illum condemnat; plebs clamat, crucifigatur; Ministri in illum flagellis sæviunt, eum spinis coronant, Cruci suffigunt. Nullum huic perfugium, ubique enim nanciscitur inimicos: hortus Olivarum, summorum Pontificum domus, Seniorum consilium, Optimatum ædes, Jerosolymæ compita, tribunalia, Prætorium, Calvarius. Persecutores illum non deserunt, at secum certatim partiuntur, quibus quisque cruciatibus in illum animadvertat. *Idem*.

Salvator passus est in omnibus animæ facultatibus, & corporis sensibus.

Cum omnium generum peccata perpetrentur, & in peccatoribus omnes animæ facultates, & sæpe etiam omnes corporis sensus adhibeantur ad lædendum Deum: Salvator quoque omnia tormentorum genera sustinet. Patitur in se ipso; memoria sua illi simul exhibet omnia mortalium omnium delicta, omnia simul lumina omnem eorum enormitatem, horroremque detegunt: voluntas sua omnia simul detestatur; & singulæ partes corporis experiuntur carnificum sævitiam. Sacrata ejus caro fit vulnus unum; & in illo ne minimum quidem relictum est humanæ figuræ vestigium. *Non est ei species, neque decor*. Ostendite mihi unicam corporis illius particulam non insignitam aliqua crudelitatis nota. Si faciem inspicitis, pallentem videtis, macie confectam, atque tot cruciatuum fere exhaustam. Oculos recedentes, extinctos, clausos; genas tumentes, atque contusionibus livescentes; arida labia, os siti arefactum, aceto, & felle aspersum; frontem, omnemque oris habitum tanta prius majestate fulgentem, sputis, & sanguine coinquinatum. Si oculos vestros in illius caput conjicitis, quinam vobis horror incedet videntibus coronam spinis horrentem, qua cingitur circum effusos cruentosque crines, & frequentes hiatus, quos infixi intrusione plurima spinarum aculei pandunt? Videte illius pedes, & manus trabalibus clavis perforatas. Lacerti ejus sulcos funium ostentant, quibus violenter columnæ alligatus fuit. Detegetis in brachiis, & humeris ejus tumores, quos pepererunt fustium ictus & pondus Crucis, quam usque ad supplicii locum trahere fuit jussus. Num sustinere poteritis horribile spectaculum, quod præbet vobis totum corpus illius, cujus cutis lacerata est, cujus carnes incisæ sunt, cujus venæ apertæ, cujus ossa nudata? Licet vobis quoque judicium ferre de tormentis, quæ oculi vestri videre non possunt. Ad adspectum tot vulnerum facilis vobis erit conjectura de incredibilibus doloribus, quos illi pepererunt nervorum tensiones, atque puncturæ, de ardore, quo intus vorabitur post tantam suppliciorum seriem, quæ sine ulla intermissione, ac requie illum discruciabant; de reciprocandi spiritus difficultate, coactus in jugi motu versari, ut assiduis tormentis affligeretur. *Idem*.

Is. 53.

Passus est sine intermissione, & requie.

Quemadmodum peccatores incessanter crimina instaurant sua; ita dolores JESU sine ulla intermissione instaurati fuerunt. Vix caput fuit, cum nullum quietis spatium illi permissum fuit. Modo rapitur de tribunali ad tribunal, modo fit infimæ plebis ludibrium; illum irrident nobiles, illum populus exsecratur. Modo vestibus exuitur ad lanianda vulnera semiclausa; auferendo illi tunicam sanguine concreto, carni tamquam glutine adhærentem; modo traditur tortoribus; ut ad furoris arbitrium in illum sæviant. Cum judices finem faciunt conciliis, quæ coegerunt in ipsum, incidit in manus populi, vel militum ab illis percutiendus, ac subsannandus. Cum recedunt ejus inimici, ut quiescant, sufficiunt in locum suum ingentes carnificum catervis, ut suam crudelitatem perennent; in singula momenta venæ iterum aperiuntur, caro cæditur, scinditur, laniatur. Aliquis verberando fatigatur, evomit in illum contumelias; divinitas ejus blasphematur; omnes impudentissime illum sibi vertunt in ludibrium. Nullo miserationis sensu flecti potest inhumanitas. Odium pœnis illius saturatur, injustitia semper augetur, ne ulla consideratione tanti sceleris minuatur. *Idem*.

Adinventa fuerunt supplicia ad torquendum Salvatorem.

Denique sicut non desunt mortales adeo nefarii, ut recentia peccatorum genera excogitent, & gloriæ sibi vertant Deum inauditis sceleribus, ignotisque voluptatum & sacrilegiorum generibus lædere: Salvator passus est tormenta, quæ barbarorum ingenia nondum comminisci potuerant. Visus ne unquam est reus, cujus caput terebratum fuerit corona, cui duæ supra septuaginta insertæ essent spinæ? Id autem non ad judicis imperium, sed ad ipsorum carnificum arbitrium, qui ut crudeli indulgeant ingenio suo per jocum spinas illas fustibus in cranium usque plectentes infigunt? Visus ne unquam est nocens extremo afficiendus supplicio gestare patibulum suum, postquam jacturam fecit omnium virium suarum in prolixa tot cruciatuum Passione? Visus ne unquam est reus aliquis cruci trabalibus clavis suffixus, cum hactenus catenæ, & funes alligando corpori satis fuissent? Visus ne unquam est, cui oblatum fuerit fel ad mulcendam sitim, quam dolores, & mortis propinquitas pariunt? Quando nam de reo quæstio habita fuit inobservata judicii forma, ut calumniæ duntaxat locus esset? Quandonam ut assertus nocens, & pro innocentissimo habitus mortis periculo liberaretur, Judici in mentem venit imperare, ut plusquam quinque millibus verberibus afficiatur, ut horribilis factus intuentium oculis per carnes laceras, & in frusta dilabentes, miseratio crudelitatem coerceat? Quisnam mortalis adeo miser visus est unquam, ut ab omni personarum genere damnaretur, & torqueretur, quin aliquis dignaretur se supplicii, & mortis ejusdem auctorem fateri? *Idem*.

Dei Filius non poterat melius testari odium peccati, & amorem hominum, quam per tanta, quæ passus est.

Quid amplius facere, quid amplius sustinere poterat Salvator, ut expleret odium suum in peccatum suamque erga homines caritatem? Habebitis ne mihi fidem, si dixero, peccata nostra majorem illi dolorem attulisse, quam sua tormenta? Hæc veritas patet: quippe subiisset ille ne tot tormenta, pertulisset ne tot contumelias, & opprobria, nisi scelera nostra infinite perhorruisset? Videtur illum timuisse, ne ad illa expianda satis unquam pateretur; ne satis lacrymatum esset, vel Sanguinis, quem hanc ob caussam effunderet. Nonne opus erat, ut illius erga homines amor esset infinitus? Quid tot, ac tam horribiles cruciatus pati, omnia contumeliarum genera exhaurire, vitam amittere supplicio, quod ex æquo ignominiam parit, atque dolorem; sese tot tormentis subjicere, ad amorem suum testandum, & talibus pro meritis ingrati animi vitium, stuporem, contemptum invenire, nonne hic effectus est infinitæ bonitatis, clementiæ, cui par non invenitur, & amoris, qui omni caret exemplo? *Idem*?

Ut crudelia tormenta, quæ JESUS CHRISTUS toto Passionis suæ tempore sustinuit, majorem in animis vestris vim habeant, duo potissimum considerate, quæ semper supponenda sunt in omnibus suppliciis, quibus ille propter amorem nostri seipsum subjecit. Primum quidem est dignitas Patientis: neque enim Sanguinis guttam effundit, quæ non sit Sanguinis Dei, ne unum quidem recipit vulnus, quod non recipiatur in corpore Dei, quod scinditur, laniatur, discerpitur; ne minimum quidem sustinet dolorem, quo Deus non afficiatur. Quæ circumstantia? O superi! Omnium mortalium novissimus, & criminosissimus ciet miserationis sensum in iis, qui ipsum pati intuentur horribile aliquod tormentum; nos vero nullo affecti sensu dolorum hominis Dei numerare poterimus verbera, quibus cæditur, & siccis oculis intueri Sanguinem ex omnibus corporis sui artubus emanantem? Alterum illud quod notandum occurrit, est, illum tot, & tam sæva supplicia nonnisi propter amorem nostrum perferre; & hunc crudelitatis excessum, qui in sacro illius corpore exercetur, ideo ipsum pati, ut a capite nostro declinet æterna supplicia, quæ ipsi meriti sumus. Quod si meditati fuerimus hac mente quæ tandem verissima est, & solidissima, affirmo nos alio prorsus sensu consideraturos innocentem, qui pro nocentibus patitur, perinde ac supplicio suo patrata a semetipso crimina expiaret. *Auctor Sermonum in omnia argumenta in Sermonibus de Passione Domini*.

CON-

CONTINUATIO PASSIONIS
FILII DEI.

Ubi agitur de qualibet parte singillatim; De interioribus Salvatoris Doloribus; & quid in Horto Olivarum acciderit.

MONITUM.

CUM extensio historia Passionis, & factorum, pœnarum, & documentorum, quæ plurima in ea continentur magnitudo me coegerit verba de singulis facere; rerum ordo me impulit, ut initium ducerem ab Horto Olivarum, ubi Dei Filius ingressus est stadium passionum suarum ab internis doloribus, qui proculdubio sunt ceterorum acerrimi. Partem hanc, & eas, quæ sequentur, prout argumentum patietur, in tres, vel quatuor Paragraphos partiemur; in quorum primo afferemus quidquid ex Scripturis depromi poterit, Locos, Figuras, Prophetias, Applicationes &c. In altero Patrum locos, & sententias. In tertio quidquid a Theologis mutuabimur. In quarto denique delectos locos ex Asceticis, recentibusque Concionatoribus.

PARAGRAPHUS PRIMUS.

Quid ex Bibliis decerpi possit circa ea, quæ in Olivarum horto acciderunt.

Loci Scripturarum hujus argumenti.

Terra ne operias sanguinem meum, neque inveniat in te locum latendi clamor meus. Jobi 16.

Quæ utilitas in sanguine meo? Psalmorum 29.

Veni in altitudinem maris, & tempestas demersit me. Psalm. 68.

Ergo in vacuum laboravi, & vane fortitudinem meam consumpsi. Isaiæ 49.

Circumdederunt me dolores mortis, & torrentes iniquitatis conturbaverunt me. Psalm. 17.

Salvum me fac Deus, quoniam intraverunt aquæ usque ad animam meam, Psalm. 68.

Veni in hortum meum, & messui myrrham. Cant. 5.

Fasciculus myrrhæ dilectus meus. Ibidem.

O vos omnes qui transitis per viam, attendite, & videte, si est dolor, sicut dolor meus. Thren. 1.

Oblatus est, quia ipse voluit. Isaiæ 53.

Defectio tenuit me pro peccatoribus derelinquentibus legem tuam. Psalm. 118.

Omnes vos scandalum patiemini in me in ista nocte. Matth. 26. & Marci 14.

Tristis est anima mea usque ad mortem. Matth. & Marc. ibidem.

Cœpit contristari, & mœstus esse. Ibidem.

Cœpit pavere, & tædere. Marc. 14.

Procidit in faciem suam orans, & dicens: Pater mi, si possibile est, transeat a me calix iste. Ibidem.

Verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu. Matth. ibidem.

Abba Pater, si vis transfer calicem istum a me; verumtamen non mea voluntas, sed tua fiat. Luc. 22.

Apparuit ei Angelus de Cælo, confortans eum. Ibidem.

Factus in agonia prolixius orabat. Ibidem.

Et factus est sudor ejus, sicut gutta Sanguinis decurrentis in terram. Ibidem.

Cor meum conturbatum est in me, & formido mortis cecidit super me. Psalm. 54.

Sustinui, qui simul contristaretur, & non fuit; & qui consolaretur, & non inveni. Psalm. 68.

PARAGRAPHUS ALTER.

Exempla, Figuræ, Prophetiæ, &c.

Exemplum Achan lapidibus obruti ab omnibus Israelitis.

Josue 7.

CUM Achan infelix Josue imperante lapidibus obrutus fuit, unanimi omnium Israelitarum consensu, singulis suum lapidem conjicientibus oppressus fuit, unde factum est, ut in Scripturis ab Israel universo lapidibus impetitus fuisse dicatur: *lapidavit eum omnis Israel.* Quod autem contra sacrilegum illum caput Israelitæ fecisse dicuntur, omnes homines contra innocuum Salvatorem fecerunt. Omnes homines, qui fuerunt, sunt, & erunt, peccatis suis Salvatoris cor percusserunt; cum enim Redemptor ille amantissimus universe satisfacere vellet pro omnibus generis humani peccatis, pro omnibus doluit, quasi sua extitissent; & perinde ac ipse illa patrasset, obtulit se ad luendas pœnas, quas ipsi persolvere debuissemus ad reparandam gratiam, atque innocentiam, cujus jacturam feceramus. Mirum sane spectaculum fuit videre nongenta personarum millia intenta ad lapides conjiciendos in Achan; quo in numero nulla erat mulier, nullus puer, qui lapidem in illum non contorqueret. Sed Fides nobis proponit in horto Olivarum spectaculum longe luctuosius. Neque enim agitur tantum de nongentis hominum millibus, sed de universa progenie Adæ, & de hominibus omnibus, qui fuerunt, & futuri sunt, qui impetu facto in JESUM CHRISTUM, conjiciunt in illum non unum quidem lapidem, sed tot quot peccata patrarunt. Sub hoc immani pondere Salvator innocens gemit, & labitur facie in terram prostrata. *Defectio tenuit me pro peccatoribus.* Psalm. 118.

Exemplum Job recipientis omnia simul nuntia suarum adversitatum

In horto Gethsemani cruciatus omnes, qui Dei Filio parabantur, sese obtulerunt Menti illius eo modo, qui non alius acrior esset. Anima ejus tanto fuit horrore percita, ac tanto mœrore confecta, ut onere victa deficere videretur. Mala hæc catervatim in desolatam animam impetum faciunt; ipse vero uno obtutu prolixam, tragicamque suæ Passionis historiam intuetur. Hoc mihi in memoriam revocat Sanctum virum Job; qui simul, uno, eodemque temporis momento, licet ex diversis locis recipit omnium infortuniorum suorum nuntia, & septem se videt famulis, quorum hic abacta nuntiat pecora, ille servos cæsos, alius abactos cæsis custodibus camelos, alius dilapso cælitus fulmine Pastores, ovesque percussas, alius filios omnes domus ruina oppressos. Omnia hæc tristissima nuntia simul, unoque ictu illius incidunt auribus, neque illi spiritus reciprocandi spatium permittunt. Qui resistere posset singulorum malorum narrationi, universorum multitudine obruitur. Job sua scindit vestimenta, ad tot malorum adspectum animo viribusque deficit; in terram ruit, acerbissimæ se mancipat tristitiæ, ac questubus, & in quamdam labitur speciem desperationis. Vultis ne scire, quo in statu inveniatur Mundi Salvator in adspectu malorum omnium, quæ patitur, & injuriarum, quas in toto passionis suæ stadio voraturus est? Labefactari videtur, & vinci ejus constantia. Expallescit, trepidat, sudore manat, in genua labitur, & ruit in faciem suam. Erumpit in gemitus, in se contra seipsum pugnat; qua in pugna illum crederes cessurum, vel moriturum.

Joseph in carcere mœrore contabescens figura est Salvatoris in horto.

Psalm. 68.

Inter ceteros dolores, qui Dei Filium mœrore, ac tristitia affecerunt, ille acerbissimus fuit, quod nullum vel in cælo, vel in terra solatium invenerit. De hoc per Prophetam conqueritur: *Sustinui, qui simul contristaretur, & non fuit: & qui consolaretur, & non inveni.* Hoc in statu est, ut olim erat innocens Joseph, qui in carcere lacrymabatur obrutus tristitia magis quam pondere catenarum, quin aliquis accederet in partem doloris sui, vel suæ calamitatis miseratione duceretur: *Nihil patiebantur super contritione Joseph.* Ne unus quidem de Josephi calamitate cogitabat. Hæc est imago doloris illius, quo JESUS CHRISTUS in Horto conficitur: propter nos mortalem sustinet agonem: ita mœrore contabescit, ut sudet aqua, & sanguine, quin aliquis illius misereatur. Amos 6.

Idem Joseph plora ... super

Legimus in Genesi *cap.* 45. Eumdem Sanctum Joseph, cum se aperuit fratribus suis, super singulos eorum

Singulos fratres, [illegible] est Salvator.

eorum flevisse: *Ploravit super singulos.* Hæc figura est ejus rei, quam in horto Olivarum fecit Salvator, qui super singulos homines flevit. Amor elicuit lacrymas ex oculis Patriarchæ Joseph; & cor ejus pronum ad misericordiam obliteravit injuriam, qua affectus fuerat a fratribus & nonnisi benevolentiæ sensus inspiravit loco ultionis, quam sibi præstolari debebant. In Salvatore autem miseratio erga illos, quos respiciebat tanquam fratres suos, cor ejus inflexit, effecitque, ut de eorum malis, quam de suis esset sollicitior. *Ploravit super singulos.* Doluit, ac flevit propter omnia mortalium peccata generatim, & singillatim propter uniuscujusque nostrum delicta. Flevit super vestra, & super mea, videns ea mala, quæ nobis erant conflatura, si negligeremus præsentissimum illud remedium, quod in Passione sua nobis suppeditavit.

Applicatio nonnullorum locorum Scripturæ ad hoc argumentum.

Magnitudo interiorum dolorum Domini J. CHRISTI.

MAgna est sicut mare contritio tua. *Thren.* 2. Nihil Domine, nihil cum dolore tuo potest comparari. Tui cordis tristitia est dolorum Oceanus, cujus me terret intuitus, tumescens propter omnia mortalium peccata, & propter torrentes iniquitatis, qui universam terræ faciem inundaverunt. Mare est, in quo omnes etiam corporis pœnæ congregantur, tamquam totidem fluvii absynthii, qui ibi recentem contrahunt amaritudinem, per injustitiam, & ingrati animi vitium illis inhærens. Abyssus est confusionis, cujus caussa est tuorum amicorum perfidia, inimicorum tuorum calumniæ, contemptus, in quo te habent omnes summi simul, & imi. Hæc vorago est satis tenebricosa, inferno similis, ubi nulla invenitur dulcedo, & ubi amor tuus efficit, ut quodammodo omnes loci illius tormentorum pœnas sustineas: *Magna est sicut mare contritio tua; quis medebitur tibi?* Video equidem, Domine, graviora mala tua illa sunt, quæ minus videntur, & quorum nulla afficimur misericordia; sed quid miseratio nostra tibi prodesse potest inter tot mala tua? *Quis medebitur tibi?* Ita Domine; passioni huic interiori, secretisque his crucibus inhærere volo, meditans Passionem tuam; cordi huic afflicto totam impendere volo miserationem meam; occupari volo recogitando acerbissimos hosce dolores, ac plorando cum illo inutilitatem passionum tuarum, modicum amorem, quem sibi comparavit per amorem hunc, & infelicitatem tot animarum, quas quidem redemisti, & quæ non ideo minus intereunt. Heu! Quis mederi posset huic vulneri, quod quamprimum cetera ad cicatricem perduxisset! Quod tibi solatium esset, & quæ consolatio in extrema illa desolatione, in qua te alte demersum intueor. *Ex Patre de la Colombiere in primo Sermone de Passione.*

[illegible]

Cœpit pavere. Matth. 26. A timore Mundi Salvator initium ducere voluit satisfactionis ejus, quam obtulit justitiæ Patris sui pro hominum peccatis, & ex hoc timore initium ducere debet dolor cordis vere contriti, & pœnitentis. Oportet primum de hoc dici posse, *Cœpit pavere.* Videlicet oportet, ut timor sit conversionis principium. Opus est, S. Augustinus ait, timorem esse pœnitentiæ principium; timor enim est initium sapientiæ. Et constat ratio; cum enim peccatoris anima facta sit quodammodo prorsus carnalis, & materialis, excitanda est impressione sensibili, & quæ deceat statum, ad quem per peccatum redacta fuit: movenda est sensibili adspectu terribilium judiciorum Dei, & effectuum justitiæ ipsius. Sed peccator hic pœnitens nequaquam immorari debet in hoc timore; oportet, ut de illo dici possit etiam: *Cœpit contristari, & mœstus esse.* Timor quamprimum locum facere debet dolori purati sceleris, dolori, qui sincerus sit, perfectus, universalis, qualis fuit JESU CHRISTI; sincerus, qui penitiora cordis penetralia pervadat; perfectus, cujus principium, & caussa sit Amor Dei; universalis, qui late se extendat ad omnia peccata, & qui detestetur omnia, quin aliquod prætermittat. Opus est, ut dolor hic in corde relinquat quamdam speciem tristitiæ, quæ efficit, ut Christianus pœnitens careat sensu omnium voluptatum terræ hujus, ita ut dicere quodammodo possit: *Tristis est anima mea usque ad mortem.* Nihil in terris est, quod me valeat consolari intuentem omnia peccata mea, & justus dolor, quo torqueor, efficit, ut omnibus terrenis ipse rebus moriar. *Ex variis Sermonum partitionibus tomo Quadragesima tertio.*

Matth. 26.

Ibidem.

Dolor peccatorum nostrorum imitari debet dolorem J. C. in horto Olivarum.

Magna est sicut mare contritio tua. Thren. 2. Cum dolor, pœnitentia, & amaritudo statim necessario sequatur peccatum, nisi modo salutari dolore illud fuerimus prosecuti, æternum plorabimus in altera vita, ubi nulla futura est spes, nullum solatium: quia meritum lacrymarum, sanguinis, & passionis Dei eousque non extenditur, & justitiæ, quam modo flectere possumus una veri doloris lacrymula, æternis singultibus satisfieri non poterimus. O Deus! cur dolor criminum meorum æquari minime potest illi, quem tibi peccata mea pepererunt, ut cum Propheta tuo dicere possim: *Magna est velut mare contritio tua,* Magna velut mare, ut sese extendat ad ea omnia, quæ displicent tibi. Profunda est sicut mare, ut cordis mei penitiores recessus pervadat. Amara est sicut aquæ maris, propter læsi tui numinis pœnitentiam. *Magna est sicut mare contritio tua.* Sed his rebus omnibus deficientibus adjiciam dolorem meum tuo; cum sanguine tuo miscebo lacrymas meas, hoc unum delere poterit delicta mea, tuæque justitiæ satisfacere. *Auctor sermonum in omnia Ethica argumenta, in Passione Quadragesima.*

Egressus est JESUS trans torrentem Cedron, ubi erat Hortus, in quem intravit ipse, & discipuli ejus. Jo. 18. Ingrediamur Fideles cum Salvatore Mundi in fatalem hunc hortum, qui heu! quantum a terrestri paradiso abhorret! Primus Adam in paradiso terrestri positus fuit, ut ibi omnibus perfrueretur deliciis; secundus vero Adam ingreditur solum, ut hauriat calicem repletum amaritudine. Paradisus ille floribus consitus erat; hortus hic autem fert Salvatori tribulos, & spinas. Paradisus ille habebat arborem vitæ, hortus hic fructus alit mortis. Paradisus quatuor fluviis irrigabatur, qui illius viriditatem, atque pulcritudinem fovebant; hortus autem ille irrigandus est lacrymarum, & sanguinis cataclysmo, qui speciem illius magis squalidam, atque horrentem efficiet. Terrestris paradisus sedes erat innocentiæ; hic hortus vero locus est, ubi peccatum puniendum est. Terrestris paradisus aperta erat imago status beatorum; hortus hic autem futurus est imago pœnarum, quas omnia Mundi peccata promeruerunt.

Discrimen inter hortum Olivarum, & paradisum terrestrem, in quo Adam positus fuit simul ac cum limo terræ fuit effictus.

Hoc sentite in vobis, quod & in CHRISTO JESU, Ad Philipp. 2. Assequamur sensus afflicti cordis JESU. Videlicet non solum miseratione flectamur status miseri, ad quem redactum videmus Salvatorem ad agonem redactum, & miserationis lacrymas fundamus ad aspectum sanguinis, quem pro nobis effudit: Sensus hic æquissimus est; & illum ne novissimo quidem mortalium negaremus, qui pro nostra utilitate vitam suam sacrificaret. Ille mihi videtur potius invitare nos, ut lacrymis prosequamur propriam miseriam, quemadmodum paullo post dixit piis mulieribus, quæ concomitabantur illum, cum bajulans sui Crucem Calvarium versus proficiscebatur. *Nolite flere super me, sed super vosmet ipsas flete.* Estote vos doloris vestri argumentum, & propria plorate peccata. Hoc pacto idem sentietis, quod hic homo-Deus qui tamquam reus, exhaustus viribus, facie præ mœrore tabescente, vi doloris humi jacens cruentis lacrymis plorat mala, quæ nobis affert peccatum. Quænam magis perspicua nobis dare potest indicia amaritudinis cordis sui, quam miscendo lacrymas cum Sanguine suo ad plorandum, uti par est? Heu! Auditor mi, propria infelicitas tua, quæ attulit Deo tuo adeo gravem dolorem, nullum tibi afferet propter te. Hoc vocatur induere sensus cordis CHRISTI JESU. Hoc gravissimo dolore conficitur ad nostrorum peccatorum intuitum. Quodnam aliud objectum in vobis dolorem criminum vestrorum ciere potest, quam cogitare, ad illorum veniam merendam opus fuisse, ut Deus ad mortem usque tristaretur, & expiaret illa per hanc ipsam mortem, cui ultro se offert, quantumvis repugnare videatur haustui calicis adeo amari.

Quomodo induere possimus sensus Filii Dei pro peccatis nostris dolentis.

Luc. 23.

Ego sum qui peccavi, ego inique egi, vertatur obsecro manus tua contra me. 2. Reg. c. 24. Ego sum nocens; oportet ne, ut innocens nocenti debitas pœnas luat? Verum est, unum hominem Deum concepisse dolorem omnem, quem peccatum meretur; quia unus ille intellexit duo hæc extrema adeo longe seposita; Deum, & peccatum; alterius quidem dignitatem, alterius vero indignitatem; & quamvis nonnisi speciem peccati præseferret, ploravit, & detestatus est peccata nostra cum incomprehensibili dolore, qui effecit, ut sanguineus sudor ex omnibus Sacrati Corporis sui partibus emanaret. Sed ut illa sanguis hic deleat, petit, ut lacrymis suis nostras adjiciamus, nostrumque dolorem suo, quos ipsi pœnitentiæ, dolorisque sensus pro peccatis nostris fovere debemus? Etenim si semel assecuti fuissemus, quid sibi velit hoc verbum, Deus læsus, suprema majestas a creatura vili indignissime habita, dolor statim invaderet cor nostrum, & illud repleret amaritudine. Lacrymæ nostræ non exarescerent; nullumque in hac vita gaudium gustare possemus, nobiscum tanti reputantes majestatem hanc adeo sublimem a nobis læsam fuisse. Saltem ex cruentis lacrymis, quas homo Deus effundit in hoc agone, intelligamus, quas super nosmet deberemus effundere.

Debemus saltem dolere cognoscentes dolentem Dei patientis pro peccatis, quæ non commisit.

PARAGRAPHUS III.

Loci, & sententiæ Sanctorum Patrum hujus argumenti.

CHRISTUS istos humanæ infirmitatis affectus, non conditionis natura, sed miserationis voluntate suscepit. August. in Psalm. 87.

CHRISTUS turbatus est, quia ipse voluit. Idem in Joannem.

Orans cum sudore sanguineo JESUS CHRISTUS significabat de toto corpore emanaturas martyrum passiones. Idem libro sentent. sent. 68.

Expavescis calicem passionis bibere, bibit ille; quod tibi dabat, prior ille passus est, ut te consolaretur, tamquam dicens, quid times pati pro te; prior patior pro te. Idem in tract. 3. in Joannem.

Corrigenda est voluntas tua ad voluntatem Dei, non voluntas Dei curvanda est ad te, & rectum habebis cor. Idem in Psalm. 35.

Quis non timeat, si timet ille, quem omnia timent? Si pavet ille, cui omne genu curvatur, si ille, qui est mors mortis, morte appropinquante pertimescit. Epiphanius de passione CHRISTI.

Non speciem incarnationis suscepit, sed veritatem; debuit ergo, & dolorem suscipere, ut vinceret, tristitiam non excluderet, Ambros. in cap. 22. Lucæ.

Pro me doluit, qui pro se nihil habebat, quod doleret, Idem ibidem.

Suscepit tristitiam meam, ut mihi lætitiam suam largiretur. Idem.

CHRISTUS ait: Transfer a me calicem istum, *quasi homo mortem recusans, quasi Deus sententiam suam servans.* Idem lib. 10. in Lucam.

Hortus erat Paradisi locum designans, ut in Paradiso malorum omnium initium factum est, sic in horto CHRISTI passio incipit. Cyrillus lib. 11. in Joann.

Confortatus est CHRISTUS ab Angelo, ex fructus magnitudine, non subtracta doloris amaritudine. Beda in cap. 22. Lucæ.

Pretiosus ille Sanguis tanta fuit virtute, ut velut quoddam diluvium salutare, orbem terrarum a suis sordibus expurgavit. Cassiodor. in Psalm. 129.

Sublimem admirabilis Philosophiæ virtutem tradidit Dominus, cum exemplo nos docet, etiam natura horrore perculsa, ut renitente, esse Deum sequendum. Chrysostom. hom. 84. in Matth.

Cum dicit CHRISTUS, transfer calicem hunc a me; *nostra utitur voce natura, & caussam fragilitatis, & trepidationis agit humanæ.* Sanct. Leo serm. 7. de Passione.

Non solis oculis, sed membris omnibus flevisse videtur CHRISTUS, Bernardus serm. 3. in Dominic. Palm.

Ut trepidatio sua robustos, mæstitia lætos, & turbatio quietos faceret. Idem serm. de S. Andrea.

Angustias cordis sui dulcissimi indicabat sudor ille sanguineus, qui orationis tempore de sanctissima carne sua in terram guttatim diffluebat. Anselmus in specul. Evang.

Quid stas, o anima, accurre, & suavissimas illas guttas lambe. Idem.

Sicut corona soli Regi competit, sic propria voluntas soli Deo. Idem lib. de simil. cap. 8.

PARAGRAPHUS IV.

Quid ex Theologia in hoc argumento haurire liceat.

Undenam oriatur in Salvatoris corde procella.

PRocella, quæ in corde Filii Dei exorta est, non fuit unius tantum affectionis effectus. Anima ejus quatuor adeo violentis motibus erat agitata, ut citra miraculum illos vix sustinere potuerit, quin moreretur. Primus fuit tristitia mali præsentis, qua afficiebatur: *Cœpit contristari*; alter fuit timor futuri mali, qui illum terruit: *Cœpit pavere*; tertius fuit tædium, & admirabilis naturæ repugnantia, quæ tot tantaque horrebat supplicia: *Cœpit tædere*; quartus fuit arctissima cordis angustia, nullum exitum videntis, qua ex tot malorum abysso posset emergere. Sed ut post S. Thomam docent Theologi, non ex inopinato furens hæc procella in ejus corde insurrexit; neque timor, ac tristitia, tædium, ac desolatio illum ad agonem redegerunt, & ex eo cruentum sudorem expresserunt. Sed ratio, sapientia, præmeditatum consilium redegit illum ad hunc statum miserabilem. Hoc multo ante præviderat, secum sæpe animo volutaverat, de hoc cum discipulis suis lubentissime habebat sermonem; & si invenit se tamquam suo obrutum dolore, hoc factum est, quod id arbitratus est decere gloriam Patris sui & hominum saluti esse necessarium.

3. p. q. 15. art. 4. & seq.

Quomodo Filius Dei quatenus homo obnoxius erat affectibus humanis, & quid discriminis esset inter illius, & nostras cupiditates.

Ad rite intelligendum admirabilem effectum interioris prælii, & mortalis agoniæ, quam pertulit Salvatoris anima in horto Olivarum, sciendum est, Dei Filium quatenus hominem similem nobis, obnoxium fuisse non solum doloribus, & miseriis corporis, ut homines ceteri; sed etiam subjectum motibus appetitus, quos affectus, & cupiditates, animique perturbationes vocamus: cum hoc tamen discrimine, quod affectus isti nunquam prævertebant illius voluntatem, sed e contra illius parebant imperiis, neque ciebant eas turbas, quæ sæpe numero caliginem offundunt nitidissimis etiam luminibus rationis. Sed hac in occasione mundi Salvator ipse libertatem permisit omnibus affectionibus, quæ ipsum maxime valerent conflictare; omnes suscipit sensus amaritudinis, quos ipsis inspirant, eisque permittit, ut omnem in cor suum impetum faciant, quem facere poterat crudelissimæ, turpissimæque mortis timor, omnium humanorum scelerum horror, quæ jam ob oculos illius versabantur, & quibus se onustum videbat; & denique tristitia, quæ oboriri poterat ex cogitatione modici fructus quem ex passionibus suis erat percepturus. Ceterum quemadmodum ipse simul erat viator, atque comprehensor, secundum superiorem animæ partem videbat Deum, ideoque fruebatur ineffabilibus deliciis, quibus in Cælo gaudent beati, ita ut miraculis opus sit ad hoc, ut propter amorem nostrum patiatur. Cohibet enim torrentem hunc consolationum, qui suapte natura sese debebat effundere in corpus suum, ut hoc particeps fieret deliciarum animæ; omnes aditus obstruit iis rebus omnibus, quæ vel minimum afferre illis solatium poterant, sibique solam reservat virtutem ad sustinendam omnem impressionem, quæ in ipso tot dolorum objecta efficere poterant.

Quomodo Salvator metu, ac tristitia confectus fuerit, & cujus naturæ essent affectus, quibus agitatus fuit.

Quam apertiorem afferre poterat Salvator probationem, ut ostenderet se sumpsisse corpus, & animam nostræ similem, quam pavorem, tædium, tristitiam, quam in horto præsetulit, & confessionem, qua testatus est Apostolis suis, animam suam tristem esse usque ad mortem? Verum quod illum ab aliis distinxit hominibus, hoc est, quod non solum suis imperitabat affectibus, eosque ad arbitrium coercebat; & cum affectuum nostrorum primi motus in nobis liberi non sint, in illo non insurgebant, nisi eo volente, ac permittente. *Cœpit pavere, & mœstus esse*, S. Matthæus inquit. Hoc est, permisit affectibus suis tristissimis, ut in ipsum insurgerent. Nam, S. Augustinus ait. JESUS CHRISTUS passus non est hasce notas humanæ infirmitatis propter naturæ necessitatem, sed per effectum amoris prorsus divini; omnia in eo erant meritoria; omnia enim erant libera, & voluntaria; & nihil pertulit eorum, quæ intra se ipsum facta sunt, nisi quia voluit, & cum voluit, Pater hic ait: *turbatus est, quia ipse voluit*. Ubi animadvertere operæ pretium est, has affectiones passim in nobis excitari per illicita objecta; in Dei autem Filio nonnisi per sanctissima, & justissima. Quamobrem Sancti Patres nunquam hos motus appetitus in JESU CHRISTO *passionum* nomine appellaverunt; nam propter perturbationem, quam vulgo in nobis cient cupiditates, nomen hoc vitiosum aliquid inferre videtur; sed mitiori vocabulo illas pro passiones dixere, quasi diceres motus, passionum locum tenentes; perinde ac in illo semper ordinatim eadem obirent officia, quæ passiones, & cupiditates nostræ semper cum violentia quadam operantur. Ita metus, atque tristitia, quam Salvator tribus ex Apostolis suis testatur nonnisi ad voluntatis ipsius imperium insurrexerunt.

Præcipuæ caussæ tristitiæ, & doloris J. C. in horto.

Patres, atque Theologi plures deprehenderunt caussas mortalis hujus tristitiæ, & universalis hujus desolationis, quam Salvator intra seipsum passus est; quarum hæ potissimæ sunt. Prima fuit distincta cognitio peccatorum omnium, quæ ab initio mundi patrata sunt, & quæ usque ad finem sæculorum patrabuntur, quibus gravabatur, juxta illud Prophetæ: *Posuit in eo Deus iniquitatem omnium nostrum*: ita ut sibi videnda uno eodemque tempore proponat omnium crimina, & flagitia, ita ut Innocentia omni se peccatorum genere onustam videret; puritas ipsa se omni genere libidinum coinquinatam; & sanctitas ipsa omni genere profanationum pollutam. Horum autem criminum omnium JESUS CHRISTUS Patri suo pœnas persolvit, eorumque integram adeo execrationem concepit, ut passus sit cordis sui contritionem, & dolorem, qui satis comprehendi non possit. Caussa altera, quam afferunt Patres hujus tristitiæ, fuit scientia præsens, qua noverat, quidquid subiturus erat in Passione sua; etenim sicuti omnia illi erant comperta, & sciebat quæcumque sibi erant eventura; videbat omnia simul, eodemque tempore sustinebat, alapæ dedecus, flagellorum lanienam, Herodis contemptum, spinarum aculeos, duritiem clavorum, qui pedes, & manu ejus perforarunt, crudelitatem, & ignominiam supplicii, quod sibi mortem erat allaturum; verbo, quidquid subinde per intervalla passurus erat, ille vi imaginationis suæ in corde suo simul collegit, quod ita coarctatum fuit præ metu, ita dejectum mœrore, ac ita formidine desolatum, ut in agonem inciderit. Tertia hujus tristitiæ dolorisque caussa fuit modicus fructus, quem videbat a plerisque hominibus relatum iri ex morte sua; Judæorum obdurationem, tot Fidelium ingratitudinem, qui erant interituri, quamvis

tot

tot illis suppeditaret salutis adminicula, contemptum, in quo alii quidem habituri erant gratias, quas illis passionibus suis merebatur; verbo, inutilitatem Sanguinis, quem effusurus erat pro mundo, quod illi fortasse acerrimum peperit dolorem.

Quemadmodum nemo ignorat duas fuisse partes in anima JESU CHRISTI, non secus ac in ceteris præsupponendum est semper in Passione, illum passum fuisse impressionem timoris, tristitiæ, & affectuum aliorum in inferiori parte duntaxat, cum altera esset quodammodo posita in regione supra ventos elevata, ubi perpetua erat malacia, tunc etiam cum procella inferius sæviebat; videlicet tormenta, mortem, ipsum peccatum, & reprobationem hominum in superiori hac animæ regione, nihil durum, nihil molestum habuisse. Dei voluntas ibi unice regnabat, & quidquid a suprema hac voluntate præcipiebatur, non obedienter solum, verum etiam alacriter perficiebatur. Non exigua tamen difficultas est conciliare gaudium, tranquillitatem, pacem, qua Dei Filius perfruebatur per unionem hypostaticam cum divinitate, simul cum tristitia, pavore, & cordis contritione; verum quemadmodum suspendit animæ suæ gloriam, ne emanans in corpus, hoc redderet impassibile, suspendit quoque usum perfectionum suarum, easque reddidit veluti inertes in anima, ne istæ illam redderent veluti inaccessam molestis affectibus, quos excitabat, ut inde inchoaret per se acerbissimam partem passionis, quæ signa adeo mirabilia prodidit.

Dei Filius vere expertus est effectus harum affectionum, & motuum appetitus, nec in illo in speciem.

Dubitari nequit quo minus fuerint in JESU CHRISTO hujusmodi affectus, quocumque tandem nomine nuncupentur: quamvis hæretici quidam crediderint, hos in speciem duntaxat in illo extitisse, cum pepererint solum effectus iis similes, quos affectus isti in nobis parere consueverunt: cum enim oriantur, inquiunt illi, ex infirmitate, dici non potest illum, qui virtus est Dei ipsius, eisdem fuisse unquam obnoxium. Sed hanc sententiam damnat Ecclesia, quæ fatetur, sicuti Mundi Salvator corpus induit, quod vere doloris esset capax, habere etiam voluisse animam, quæ pati posset omnium harum affectionum impressionem:

Aug. lib. 9. de Civ. Dei.

Neque enim in quo verum erat hominis corpus, & verus animus hominis, falsus erat humanus affectus. Salvator igitur expertus est harum affectionum motus, sed sine defectu; nam præterquam quod earum objectum semper erat legitimum, non potuerunt illæ malas parere perturbationes, effectusque pravos; neque enim in illo prævertebant rationem, atque voluntatem, & non agebant in cor ipsius, nisi quantum ille permittebat: *Adhibuit eos, ubi adhibendos esse judicavit*, addit idem sanctus Doctor. Sed nunquam magis adhibendas esse censuit, nisi ubi voluit luere pœnas nostris debitas peccatis, sustinens in anima sua, æque ac in corpore, quidquid illum maxime poterat conflictare.

Quanta fuerit tristitia & dolor, quem Salvator in horto passus est.

Cum JESUS CHRISTUS absolutam haberet potestatem in omnes animæ suæ motus, & in omnes affectus suos, concipere voluit mœrorem quem maximum poterat, ac permisit voluntati suæ subire propter omnia peccata nostra dolorem acerrimum, & parem, 1. Perfectæ cognitioni, quam habebat de criminum nostrorum enormitate; 2. Amori, quo Patrem suum prosequebatur, & ardenti desiderio, quo flagrabat, gloriam illius reparandi; 3. Amori, & desiderio nostræ salutis. Oportebat proculdubio, ut hæc tristitia, & hic dolor usque ad excessum procederent; quandoquidem illi mortem inferre poterant, nisi sua usus fuisset potentia ad vitam servandam: *Tristis est anima mea usque ad mortem.* Quia tam acres experiebatur dolores, ut possent illi afferre omnia mundi mala, pro quibus dolebat, & in vehementia sua omnia illa complectebantur, quibus omnes homines propter peccata sua afficiendi fuissent.

Divinæ Sapientiæ consilio, & amoris equidem conatu factum est, ut J. C. in cogitatione passionis, quam tantopere concupierat, perturbetur.

Quæri potest, cur Salvator, qui semper passionem suam concupierat, & de qua libentissime loquebatur, ut liquet ex Transfigurationis ipsius Mysterio; cur inquam, hæc eadem passio, cujus modo accesserat hora, videbatur illi adeo terribilis, & amara, ut sola ejus cogitatio illi tremorem incuteret, eique mortalem inferret agoniam? Constat, illum ad statum hunc nequaquam redactum fuisse aliquo naturæ conatu, aut violentia affectionum, quibus ille insurgendi facultatem permisit: quandoquidem hæ illi perfecte parebant, & quemadmodum ille factus non fuit homo, nisi cum voluit, ne humanis quidem affectibus se subjecit, nisi quando, & quoad illi placuit; S. Augustinus ait. Dicendum est igitur hoc factum esse peculiari divinæ Sapientiæ consilio; & inaudito amoris sui conatu, ut in statu adeo misero inveniatur, & illum ad salutem nostram necessarium esse arbitretur.

Quomodo metus, & fuga mortis ac passionum consentiunt cum ardenti earum desiderio.

Si omnis pavor, & timor, inquies, fuga est, & horror spiritus, qui nos amovet a malo, quod timemus, potuit ne Filius Dei metuere passiones suas, quin simul illas cuperet evitare: & potuit cupere evitare illas, easque a se removere, quin conciperet voluntatem oppositam voluntati Patris sui, ipsum illas perferre jubentis? Sed arduum non est huic occurrere difficultati: nam quemadmodum timor motus est ex duplici, variaque impressione compositus, quarum altera dolor est, qui nos occupat ad intuitum, vel cogitationem objecti, quod nobis impendet; altera vero desiderium illius propulsandi, ac prævertendi, dico Dei Filium percipere potuisse mortis timorem quoad primum horum motuum; scilicet dolorem, qui excitatur in nobis ad intuitum mali imminentis; sed non potuisse illum percipere, quoad secundum, qui est desiderium arcendi malum, quod formidamus; atqui ita Salvator timuit mortem dolens eo quod ob oculos suos versabatur; sed non timuit illum conatum exerendo ad eam evitandam. Nam simul ac summa tristitia conficitur, omnesque sensus illius turbati videntur, & veluti dolore obruti, nihil ardentius optat, quam mori, cum omnis propensio, omnisque virtus animæ suæ raperetur versus objectum obedientiæ suæ, & submissionis voluntati Dei.

Cur Salvator testetur se refugere potum calicis quamvis ardenter illum haurire cuperet.

Quicumque sit conatus, ac violentia, qua Dei Filius rejicit calicem passionis suæ, audacter dicere possumus, semper impatienter illum bibere exoptasse. *Quomodo coarctor, usque dum perficiatur. Desiderio desideravi hoc pascha manducare vobiscum.* Ita ut cum extrinsecus eadem signa præbeat, & eodem utatur sermone, ac si cuperet non mori; scimus ipsum in hac re nostram imitari imbecillitatem & facto hoc innuere, se tot premi malis, violentisque doloribus, ut nemo nostrum non cessisset duro certamini, & non ausus fuisset extrema quæque ad tantum hoc malum evitandum, quamvis illud perferre jussus fuisset a Deo. Itaque agens, & loquens quasi optasset eo liberari periculo, voluit illius violentiam nobis innuere per effectum, quem certissime in alio quovis spiritu, quam suo, & in alia quavis anima, minus obediente, quam sua peperisset. Profecto cum omnis oppositio, & resistentia divinæ voluntati, quæcumque tandem esse valeat, sit ex se motus imperfectus, & inconditus, qui complectitur veram Deo inobedientiam, vel qui saltem est illius effectus, & pœna: Dei Filius, qui erat ipsa justitia, & sanctitas per essentiam, potuissetne ullo modo repugnare æternæ voluntati Dei, qui regula est totius ordinis, & sanctitatis? Cum igitur videmus hunc Regem gloriæ supplicis more, mortem deprecari, & a Patre suo gratiam, & misericordiam expetere, ne dubitemus, quominus, sese ad hunc statum redegerit, ut exprimeret violentiam dolorum suorum, qui alterius cujusque patientiam fatigassent.

Luc. 12.
Luc. 22.

Oratio J. C. in horto partim exaudita fuit, partim rejecta.

Orat JESUS, & non exauditur. Pater rejicit preces illius, & se præbet inexorabilem. Mirum! cum enim Oratio Filii Dei sit adeo perfecta, & completa, tamen non exauditur; quod videtur oppositum iis, quæ ipse dixit de se: *Ego sciebam, quia semper me audis*; & testante S. Paulo: *Exauditus est pro sua reverentia*. Quibus respondent Theologi, alii quidem in Salvatoris precibus duplicem esse sensum: *Transeat a me calix iste*. Sensus, qui extrinsecus apparet, ut ipsum optare a morte liberari, & in hoc sensu exauditus non est; neque enim absolute petit eximi ab ea re, quam ardenter cupiebat. *Quomodo coarctor usque dum perficiatur*. Sed sensus alter, qui non apparet ex S. Augustini, ac plurimorum Doctorum interpretatione, non subsistit in persona sua, sed migrat ad Fideles, qui sunt membra illius. Hoc ille efficaciter flagitat, & in hoc exauditus est; re enim vera calix illius migravit ad justos, & prædestinatos, qui facti sunt calicis ejusdem participes. Quidquid sit de hac explicatione sentiendum quæ mystica esse videtur, alii simplicius respondent juxta distinctionem desideriorum rationabilium partis superioris animæ, & naturalium affectionum partis inferioris: Dei Filium in hac Oratione, non secus ac in ceteris exauditum fuisse, ubi petiit integra rationis deliberatione, non autem in iis, quas fudit per naturalem appetitus inclinationem, qualis fuit oratio, quam in horto fecit, quæ nequaquam a desiderio absoluto profecta, sed ex simplici velleitate, ut loquitur S. Thomas, exaudita non fuit, quoniam erat superiori voluntati contraria, quæ acceptaverat calicem hunc, quamvis amaritudine plenum, tamquam pharmacum pro hominum salute a Deo præscriptum.

Joann. 11.
ad Hebræos 4.
Luc. 22.

Admirabilis Filii Dei obedientia in oratione, quam Patri suo fudit.

Notandum est iis in precibus, quas Dei Filius Patri suo fundit, & quibus petit ab eo secundum naturæ propensionem, ut transeat ab eo calix passionis suæ, videlicet, ne illum bibere cogatur: notandum est, inquam, nunquam visam fuisse majorem Divinæ voluntati obedientiam, perfectioremque suimetipsius abnegationem; tandem enim pœnæ, quæ ipsi erant perferendæ, terribiles videbantur, natura illas perhorrescebat, & enixius ab iis liberari flagitabat: cor illius repletum erat amaritudine, & in parte inferiori sentiebat quamdam Dei præceptis repugnantiam. Igitur ut sese illis subjiceret tot inter difficultates, opus erat animo, & fortitudine plusquam humana; quod nos docet Salvator per illa ejusdem suæ orationis verba: *Non sicut ego volo, sed sicut tu; non mea voluntas, sed tua fiat*,

Quæ-

Caussa sanguinei sudoris, quem J. C. in horto Olivarum effudit.

Quærunt Theologi veram miraculosi hujus sudoris caussam, qui ex omnibus Salvatoris artubus, adeo affluenter manaverit; ita ut inde omnia illius vestimenta madefacta fuerint, & terra in qua orabat, irrigata. Nonnulli id acceptum referunt timori; sed hujus affectionis effectus est, Sanguinem attrahere inter cor, non illum extrudere. Alii hoc tribuunt audaciæ, quæ aperit cor, ejusque poros dilatat; alii probabilius asserunt, factam fuisse omnium horum affectuum mixtionem, pavoris, confusionis, generositatis; omnesque simul aliquid contulisse huic symptomati, ad efficiendum æstum veluti quemdam; sicuti videmus varios motus maris, quod modo fluctus suos foras propellit, modo per oppositum motum, intra se illos resorbet. Hic motus est Sanguinis Domini; modo fortitudo rejicit illum extra venas, modo pavor, & formido illum retinet. Aliquando metus illum coarctat, modo fortitudo, & audacia effundunt illum, atque dilatant; & amor, quo hominum genus prosequebatur diversos hos parit effectus, & cruentum hunc sudorem emittit. Sed quæcumque sit miraculosi hujus symptomatis caussa, semper manifestum est, hoc esse testimonium interioris pœnæ cordis sui, qui est hujus Sanguinis fons.

Dubitari potest utrum Sanguineus hic sudor miraculosus, an naturalis fuerit.

Quamvis hic Sanguinis sudor mysterio minime careat, credi tamen potest illum naturalem fuisse præter propter eo pacto, quo explicuimus, & Philosophus ipse fieri posse censuit, quamvis nemo adhuc ad extremum hoc forcassis fuerit redactus. Visus olim fuit homo capite damnatus, cujus noctis unius intervallo crines omnes cani repente facti sunt; nec defuere, qui postquam plures dies ploraverunt, exhausto tandem oculorum humore, aliquot sanguineas lacrymas effuderunt. Sed quid hoc ubi comparetur cum sudore cruento, æque ex omnibus Salvatoris artubus effluente? Ita nemo unquam tanta perculsus fuit tristitia, quæ nullam admitteret consolationem.

PARAGRAPHUS V.

Delecta ex Asceticis, recentioribusque Concionatoribus loci hujus argumenta.

Salvator reparare incipit hominis jacturam in horto, sicut in horto duxerunt initium.

INgrediamur, Fideles animæ, sine cunctatione in horto Olivarum, & nomen hoc suavitate plenum non sit præjudicium pacis, quam ibi Salvator inveniet, nec quieris, quam ibi per noctis tenebras, & silentium quærit; si illud accendit procuraturus pacem, & reconciliationem nostram cum Patre suo per gravissimum & cruentissimum certamen, quod homo usquam subierit. In novo hoc Adam considero virum illum dolorum, qui in semet suscipit pœnam, qua primus humani generis Auctor damnatus fuit. Ibi cordis amaritudo, quam patitur Salvator, efficit, ut sanguineus fluat sudor non solum ex illius facie, sed generatim ex membris omnibus corporis sui, & in horto incipiat reparare hominum salutem, quemadmodum in horto hominum cœperat clades, atque calamitas. Sed o Deus! quod discrimen inter objecta, atque personas? nam pro formosis fructibus illis qui e[illegible]nt paradisi terrestris deliciæ, hic nonnisi sri[illegible] profert, & spinas, quæ cor ejus perfodiunt, [illegible]quam capiti infigantur: pro fluviis, qui locum illum deliciarum irrigabant, nonnisi Sanguinis rivos fluentes video ex illius sacrato corpore, infelicem tarram hanc irrigantes. Inde incipit acerbissimæ passionis ejus stadium; sed tunc potuit dicere verba illa, quæ mox paullo antequam efflaret animam, protulis: *Consummatum est*, quoniam ad talem agonem redactus est, & amor suus victor de pavore, tristitia, & dolore usque ad maximum excessum evasit. *Auctor Sermonum in omnia Ethica Christiana argumenta in sermonibus de Passione.*

Tristitia, & tædium, quod Salvator in horto passus est, & status ad quem redactus fuit.

Cum mortalis tristitia obruisset Cor JESU CHRISTI, processit ille tacitus in eum usque locum, qui Gethsemani appellatur; ubi cum non posset amplius humanis viribus suis extremo resistere mœrori, quo conficiebatur, coactus fuit adire Apostolos suos veluti aliquod ab illis solatium petiturus: *Tristis est anima mea usque ad mortem*, dixis illis; & cedat oportet mœrori, quo premitur. Sed quemadmodum nullam ab illis opem, & consolationem percepit, secessit non tam celaturus tumultum, pavoremque suum, quam illi sese prorsus traditurus. Profecto considerate, si vobis lubet, quomodo in horti hujus angulo expallescit, quomodo contremiscens facie in terram ruit. Videte vultum ejus lacrymis madentem; vestes perfusas sudore Sanguinis defluentis in terram; attollit manus ambas & vocem in cælum, revertitur bis ad Apostolos suos, ut cum illis conqueratur de modico subsidio, quod ab illis recipit in tanta tristitia, quam mulcere nihil potest .... Nescio, Auditores, quæ sit vestra sententia. Fateor equidem me hoc mysterio ita perturbari, ut eloqui nequeam. Ubi cogito Deum humiliatum, Deum patientem, Deum mortuum, spiritus meus hujusmodi ænigmata explanare posse haud ægre putat. Sed cogitans Deum in anima sua turbatum, & tristem usque ad mortem, jam jam ipse etiam perturbor, & hac eadem cogitatione confundor. Quid Messias iste, quem Deus misit ad nos, ut nobis magister esset, & exemplum; Salvator hic, qui venit in terras, ut pateretur, qui tantopere concupivit suum effundere Sanguinem propter amorem nostrum, modo cum jam venit hora, videtur initum a se consilium perhorrescere? Ecce illum humi prostratum, in suo provolutum Sanguine, trium horarum spatio in crudeli agone positum, & verba illa iterare non cessantem: *Transeat a me calix iste*. O Salvator, & Deus meus! Infirmorum præsidium, & fortitudo fortium! Anima magna, cujus generosi sensus elevati sunt super omnes hominum infirmitates; tu qui nec mœrere, neque timere, neque dolere potes, nisi quantum res ipsa meretur; dic, quæso, mihi, quænam esse potest caussa doloris hujus tui acerrimi, & amarissimi? Neque enim credere possum timorem hujus mortis, quam nos contemnere docuisti, tantum tibi inferre posse dolorem. *Pater de la Colombiere partim ex primo, partim vero ex altero sermone Passionis.*

Mala potissimum peccata quæ ob oculos Salvatoris obversabantur caussa fuerunt tanti doloris.

Terribile spectaculum est videre JESUM CHRISTUM tristem, mœrentem, inquietum, nulli solatio percipiendo parem: sed ubi recordor, ob oculos illius obversata fuisse tunc non solum omnia supplicia, quæ in ipsum erant exercenda, sed etiam omnia peccata, quæ hactenus patrata fuerant, & quæ adhuc erant patranda contra Deum usque ad Mundi finem, mihimet persuadeo, neque mortalem pavorem, neque sudorem cruentum, neque agonem, cui nunquam similis extitit, hæc inquam omnia nonnisi exiguam exprimere ejus doloris partem, quo cor illius fuit confectum. O Deus meus! si velles aperire nobis hunc amaritudinis abyssum, quos miserationis sensus, quas lacrymas non excitares? *Idem.*

Salvatoris amor fecit, ut ille excogitaret dolores externos exterioribus omnibus crudeliores.

Rabies inimicorum Salvatoris, & Carnificum sævitia explere non poterant desiderium patiendi pro nobis: opus erat, ut amor ejus cum illis conspiraret ad inferendam cordis ipsius interiorem passionem, quæ tantum externos corporis dolores superaret, quantum amor suus inimicorum crudelitatem superabat. Ut hoc illi cederet e sententia coercet motus affectuum, qui aliquod afferre poterant solatium, amorem, spem, gaudium, & aditum præbet affectibus, qui affligere consueverunt, terrori, dolori, tædio. Interpellat commercium inter superiorem, inferioremque partem, Deum inter & hominem. Juge operatur miraculum, ut pro nobis pati possit, & cuperemus, illum miracula operari, ut nos eximeret a pœnis pro illo subeundis. Omnem permittit vim imaginationi suæ, ut sibi repræsentet quidquid crudelius est in tormentis; omnibusque utitur rationis suæ luminibus, ut suis oculis subjiciant, quidquid indignius est, & contumeliosius. Ejus imaginatio omnibus objectis perterrita, & ratione ipsa animata momento traducit sub oculos illius omnia suæ passionis supplicia, cum sævissimis eorum circumstantiis, ut acerbius, quam in ipsa passione torqueatur; supplicia enim tunc corpus duntaxat, eaque subinde unum post aliud torquebunt; cum modo omnia simul excrucient cor illius, quin aliquid eorum violentiam vel prohibeat, vel minuat. Tunc cor illud afflictum longe magis sensit contumeliam, quam passurus erat, cum venderetur, proderetur, negaretur, derelinqueretur a Discipulis suis. Alapæ, irrisiones, blasphemiæ, turpis nuditas, indigna Barrabæ prælatio sese illi obtulerunt cum omni ignominia; flagella, spinæ, clavi, crux præcoci actuositate exercuerunt omnem suam crudelitatem in illum, & gravius percusserunt cor ejus, quam deinceps corpus illius. Poterat ne amor JESU ingeniosius ipsum torquere? Sed poterat ne ingeniosius nobis ostendere, quantum nos diligat, quantum a nobis diligi & velit, & mereatur? & post hæc illum diligere detrectabimus? *P. Nepveu in Christianis Considerationibus tomo secundo.*

Cur voluerit Dei Filius incipere passionem suam a dolore interiori.

Ecce quid Mundi Salvator passus est in corde suo pro singulis nostrum! Sed cur passus est, nisi ut expiaret peccatum? Quemadmodum enim peccatum fit in corde, *ex corde enim*, Dei Filius inquit, *exeunt malæ cogitationes, adulteria, fornicationes, homicidia*; in corde etiam incipere debet pœnitentia. Hujus rei exemplum nobis præbet JESUS CHRISTUS in horto Olivarum; ibi sensit ille extremam tristitiam, cum enim gravatus esset debitis peccati, quin illud patrasset, vult re adhuc integra illud detestari, antequam pœnas luat. Iisdem rationibus utamur, Fideles, ut eamdem in nobis contritionem excitemus; nobismet ideo repræsentemus peccati deformitatem, & odium, quo Deus illud persequitur, æterna supplicia illi præparata, & quidquid pertulit JESUS CHRISTUS, ut nos ab eo liberaret: denique cogitemus hanc gratiæ copiam, quam Salvator nobis promeritus est, & infelicitatem in quam certissime ruemus, nisi profecerimus, & nihil intentatum reliquerimus, ut nostræ reconciliationi cooperentur. *Abbas de Monmorel homilia de Passione Domini nostri.*

Amor Salvatoris fecit, ut cor anteq. iam corpus suum pateretur.

Si dicitur vulgo cor primum omnium vivere, & novissimum mori; addere licet, Cor Salvatoris primum, & novissimum pati: quoniam desiderium satisfaciendi justitiæ Patris sui pro peccatis hominum facit illum prævertere cruciatus suos, & pati simul omnia, quæ nonnisi deinceps, & per intervalla, & partes passurus est; vel sicuti omnia simul creata efficere non poterant, ut satis pateretur, ipse utitur maxime violento omnium agentium, suo videlicet amore per acrem dolorem, quem concipit ex adspectu peccatorum mortalium omnium, quibus se videt oneratum. Dolorem, qui pertransit animam ejus, qui illam immergit in amarissimam amaritudinem, & præcipitem dejicit in abyssum tristitiæ, ac talem facit impressionem in corpore ejus doloris hujus magnitudine oppresso, ut inde exprimat sanguineum sudorem, quem omnia sæcula admirata sunt. *Auctor Sermonum in omnia Ethica Christiana argumenta, ea in Passione, quæ inter Mysteria invenitur.*

Miser status ad quem tristitia, & dolor redigunt Dei Filium in horto Olivarum.

Cum Dei Filius seipsum privaverit eo solatio, quod in se poterat invenire propter visionem beatificam, qua anima sua perfruebatur; neque ullum reperire in Apostolis posset, quibus aperuerat cor suum; Spiritus ejus repletus fuit funestis objectis horribilium tormentorum, quæ sibi parata erant, ingratitudinis hominum, pro quibus passurus erat, modici fructus passionum suarum, & eorum omnium, quæ in corde illius impressionem facere poterant. Hinc profectum est tædium illud cum quadam cordis coarctatione conjunctum: Hinc mortalis ille pavor, hinc denique incomprehensibilis illa tristitia, de qua loquitur Evangelium: *Cœpit tædere, & mæstus esse*. (Matth. 26. & Marc. 14.) Hoc illum dejicit, atque in terram prosternit, quasi Patri suo nocentis habitu mulctam persoluturum. Dicendum sane est infinite vehementem fuisse pugnam tristium affectuum ipsius; quandoquidem ille, qui vim, virtutemque tribuit omnibus creatis rebus, ille, qui futurus erat tot Martyrum fortitudo, qui tanto animi ardore mortem concupierat, qui enixe adeo illam depoposcerat, qui ardentibus votis illam expectaverat: *Ecce quomodo coarctor, usque dum perficiatur*; (Luc. 12.) ipse tamen ad illius accessum contremiscit, & ea profert verba, scindendis præ miseratione marmoribus, rupibusque aptissima. *Tristis est anima mea usque ad mortem*. (Matth. 26.) Tanto enim conficiebatur mœrore, ut hic illi omnia hujus mundi mala parere posset; quoniam in vehementia sua complectebatur ea omnia mala, quæ hominum singuli pro suis quisque sceleribus pati debuissent. Itaque Evangelium eum statum, ad quem JESUS CHRISTUS redactus fuerat, *agonem* vocat: *Factus in agonia*; (Luc. 22.) quod nomen mortalem significat pugnam ad exemplum eorum, qui morte accedente, acerbissimas sustinent convulsiones. Hoc autem accidit postquam qualibet affectione singillatim fuit lacessitus, postquam tædium, & molestia illum oppugnarunt, pavor illum oppressit, & tristitia penitus obruit; hæ omnes affectiones in cor ejus impetum faciunt, inter se colliduntur, & per hanc collisionem illud discerpunt. Etenim hinc quidem tot, ac tam terribilium suppliciorum timor, illum moratur, & retinet, inde vero desiderium adimplendi voluntatem Patris sui illum impellit, & excitat, cogitatio crucis cum omni horrore, qui eam comitatur sanguinem glacie veluti adstringit; amor erga homines efficit, ut omnia subeat tormenta, ita ut simul fugiat, & sectetur idem objectum; mortem simul formidet, & cupiat. Cor ejus anceps est metum inter & audaciam, fugam inter & desiderium, navis instar, quæ hinc impellitur fluctu, inde alio fluctu repellitur, venti unius turbine rapitur, & alterius vi pari cum impetu jactatur, ac mox utriusque pari violentia agitata suspenditur, quin in alterutram partem moveatur. Hic ille situs est, in quo cor Salvatoris invenitur, hoc in agone mortali, ubi opus est, ut omnes colligat vires animæ suæ, ut contra furentes adeo affectuum suorum collisiones obrigescat. *Auctor sermonum in omnia Ethica Christiana argumenta, in tomo primo mysteriorum.*

Alia hypotyposis status ad quem Salvatorem redegit tristitia, & doloris violentia.

Mirum est videre mutationem, quæ in singulos ictus fit in anima, & corpore JESU CHRISTI. Id nunquam crederemus, nisi fideles Historici vitæ illius, quibus citra impietatem fides negari nequit, testarentur. Ubi enim in Hortum pedem intulit, cœpit experiri in semet tristitiam, & angustiam cum pavore adeo terribili conjunctam, ut redactus fuerit in statum omnium miserrimum, ita ut ad Discipulos suos conversus, illis visus fuerit expallescere, oculos lacrymis suffusos habere, vocem singultibus, atque suspiriis intercisam, genua trepidantia, & toto corpore contremiscere; qui eo vocis tono, qui præ miseratione saxa scindere potuisset, dixit illis: *Tristis est anima mea usque ad mortem*. O Salvator, Deus meus, quid ais? Quid sibi vult hoc verbum? *Tristis est anima mea usque ad mortem*. Quid? Tu qui es æternum Patris tui Cælestis gaudium, tu qui Angelorum, Beatorumque in Paradiso felicitatem constituis; tu tristis? & hæc tristitia tua tanta, quæ tibi vitam posset auferre, nisi eam reservares ad majora, eaque diutius perferenda? Joannes dilecte JESU Discipule, audire ne potuisti verbum adeo triste, quin præ dolore, & miseratione cor tuum scinderetur? Tu vero Petre, qui semper tanto amore prosecutus es optimum magistrum tuum, quomodo præsto non fuisti, ut in tam urgenti periculo aliquod illi solatium afferres? Vos autem Christiani Auditores, quinam sunt sensus vestri, cum adeo luctuosum spectaculum intuemini? Intelligitis ne horum verborum sensum, & vim? *Tristis est anima mea usque ad mortem*. Saltem id assequi contendite, & si fieri potest metimini altitudinem hujus Maris amaritudinum, cujus fluctibus mergitur afflicta Salvatoris anima; ita ut dicere possit: *Omnes fluctus tui super me transierunt*. (Psalm. 41.) *Auctor Recens.*

Duæ potissimæ caussæ doloris J. C.

Ita ille, qui aliorum præsidium, & fortitudo est in afflictione, sese dolori tradit; ita consolator omnium hominum, decidit, & deficit; ita gaudium Cæli, ac terræ tristitia conficitur, & JESUS CHRISTUS, ut sibi corda nostra deliniat, obrui vult nostris infirmitatibus. Duo potissimum mortalem hunc dolorem illi pepererunt; primum magnitudo, & infinita multitudo peccatorum mundi, quorum singula menti illius obversabantur, cum aperta cognitione Divinæ majestatis tot sceleribus læsæ, & interitus hominum æternis suppliciis destinatorum. Alterum fuit ingens eorum numerus, quibus mors sua inutilis erat futura. Quemadmodum hinc quidem consolabatur illum certa spes fructuum ex passione sua percipiendorum; ita inde gravi conficiebatur dolore cogitans, quam paucis profuturum esset hoc pharmacum, quod amor suus præparaverat universis: neque aliam inveniebat consolationem, nisi acquiescens immutabilibus decretis Patris sui jubentis illum pati etiam pro iis, qui ex passionibus ejus nullum essent fructum percepturi. *Liber, cui titulus: Passiones Domini nostri JESU CHRISTI.*

De affectibus, quibus permisit Salvator, ut in suo corde insurgerent.

Timor est animæ motus ortus ex apprehensione mali futuri; & quo major est impressio, quam gignit, eo majus est malum; & quo minus abest, eo inevitabilius videtur. Tristitia tunc oritur, cum malum adest, & ejus crescit violentia, quo magis malum augetur, & decrescit spes ex illo emergendi. Tædium non aliud est, quam anxietas quædam, & afflictio spiritus, quæ consuevit eos premere, qui se pluribus septos malis vident, quorum unum evitare nequeunt, quin in aliud incidant: quippe ad patiendi necessitatem ita redacti, & nescientes, quid eligant, vel relinquant, crudelibus distinentur sollicitudinibus, quibus animus eorum torquetur, quin consilium capiant; etenim quocumque vertant se, nonnisi funesta vident, ac tristia. Agonia tandem proprie loquendo est novissima doloris expressio, quam parit trium harum affectionum impressio, & aliæ etiam quæ illis admiscentur; cum enim certatim singulæ adnitantur animæ imperitare, eam violenter lancinant, quod aliquando mortem parit. *Auctor Anonymus.*

Excessus dolorum J. C. sanguineo sudore indicatur.

Si scire vultis, quinam fuerit exitus certaminis tot affectuum, qui in corde amabilis hujus Salvatoris insurrexerunt, ecce illum in eo symptomate inaudito, quod accidit, quamvis plurimi Doctores naturaliter, & citra miraculum contigisse putant, & quod præter propter hoc contigit pacto. Cum mortis terrores animam Salvatoris opprimerent, sanguis illius circum ejus præcordia recessit; natura enim constitutum est, ut in pavore fiat sanguinis revulsio, qui in centrum cogitur, omnibus membris libenter generalem hanc contributionem probantibus ad tuendum, servandumque vitæ principium, unde usuvenit, ut corpus totum contremiscat, & expallescat. E contra vero proprium fortitudinis, & audaciæ est, propellere sanguinem ad extimam corporis superficiem; quamobrem oculi micare, & facies videtur ignescere. Sed in hoc duorum affectuum vehementiorum conflictu, vix timoris excessus omnem sanguinem circa cor congessit, cum fortitudinis nisu metum superante, & violenter extrudente, fit quidam veluti æstus, qui repente magno cum impetu erumpit. Primus hic æstus alterum ciet; hic autem tertium fluctuum instar, qui semet invicem trudunt: ita ut sanguis spirituum commotione incalescens, neque reperiens vasa, quæ illum continere valeant, variis in locis illa disrumpit, & sibi viam facit per poros, qui eodem tempore hiscunt, & exitum pandunt; sanguis cutem perforat, penetrat vestimenta, & per grumos in terram usque descendit. *Et factus est sudor ejus tanquam guttæ sanguinis decurrentis in terram*. Quod spectaculum fideles, videre sanguinem undique sudoris instar fluentem ex ægroti alicujus artubus in crisi! O tristitia, o Dei mei desolatio! Angeli, homines, Cœlestes Spiritus audistis ne unquam verba fieri de tristitia tanta, quæ sudorem eliceret ex omnibus artubus non solum in ingentes aquæ guttas, sed sanguinis, terram universam irrigantis, & corpus abjectum, prostratumque cooperientis. Pretiose Sanguis Salvatoris mei, qui effusus es propter scelera mea, possum ne videre te ex membris omnibus effluentem, quin unam lacrymulam

fun-

fundam? Heu! Deus meus, video te in hoc amaritudinis calice immersum, & cor meum adhuc omni sensu caret in tanto doloris objecto! Quasi satis non essent oculi duo ed peccata nostra ploranda, totidem tibi oculos facis, quot venas, ac arterias habes in corpore, ut totidem valvas aperias dolori, & plores illa, ut merentur, lacrymis sanguinis. *Auctor Sermonum in omnia Ethica Christiana argumenta.*

Quod portentum! videre Cœli gaudium tristari, Dei fortitudinem contremiscere, vitam ipsam mortis metu laborare, & ita laborare, ut re ipsa mortem subiret, nisi adhuc se ad majora supplicia reservaret. Sed quænam, amabo vos, est hujus doloris vehementia, quæ efficit, ut suos prævertens carnifices sanguinem fundat? Nondum intueor flagella, non clavos, non spinas, neque alia passionis instrumenta, sed amor suus in antecessum earum rerum omnium officio fungitur; & perinde ac omnia creata non possent illum satis excruciare, utitur agentium omnium validissimo, amore scilicet, qui efficit ut dolor in penitissima cordis penetralia pervadat. Cum ipse de passione sua cum Discipulis colloqueretur, quod sæpius facere consueverat, illam modo Calicem, modo Baptismum vocabat; *Calicem, quem dedit mihi Pater, non vis, ut bibam illum?* & alibi. *Baptismo habeo baptizari, & ecce quomodo coarctor usque dum perficiatur?* Sed dicamus ipsum utrumque in hoc agone mortali experiri. Hic amarissimus est Calix, qui ipsam Salvatoris animam pervadit, ut illam amarissima mergat amaritudine; baptismus est sanguinis, quia madefacit, & exteriores omnes corporis sui partes cruentat, & defluit in terram. *Idem.*

Nostrorum peccatorum intuitus J. C. desolavit.

Dubitandum non est, utrum asserere liceat, nostrorum peccatorum adspectum redegisse Dei Filium in statum hunc deplorabilem, ut aqua sudaret, & sanguine. Ut nobis sit de hac veritate persuasum, considerandum est, Salvatorem considerasse peccatum secundum triplicem rationem, quam habebat cum Deo, cum hominibus, & cum ipsa persona sua. Dei habita ratione considerabat peccatum tamquam injuriam, quæ merebatur odium suum, ipsumque ad iracundiam provocabat. Habita hominum ratione considerabat illud tamquam supremæ eorum calamitatis principium. Ratione vero sui ipsius habita, illud considerabat tamquam absolutam necessitatem, propter quam ipse horribiles pœnas, & crudelissimam subire mortem cogebatur. Tres hæ considerationes triplex doloris, ac tristitiæ genus in corde Filii Dei pepererunt. Primi principium erat infinitus amor, quo Patrem suum prosequebatur; alterius caritas ardens, qua homines complectebatur; tertii denique amor Sanctæ suæ humanitatis. Quia Patrem infinite diligebat, heu! peccatum, quod in tantum cedit dedecus Dei, illum crudeli modo torquebat. Quia unice amabat homines, heu! peccatum, quod est æternæ illorum calamitatis caussa, incredibili eum dolore afficiebat. Quia Sanctam humanitatem suam ineffabili caritate prosequebatur, heu! peccatum, quod sibi statum dedecoris, & tormentorum allaturum erat, mortali pavore animam ejus replebat. Hinc conjicite quantus extiterit dolor amabilis hujus Salvatoris, cum sibi ad intuendum proponit hanc multiformem tot scelerum colluviem, quæ contra Patris sui Majestatem insurgebant; Æternum excidium, quod illorum auctores meriti fuerant, & impositam sibi pro illis ad extremum usque quadrantem satisfaciendi necessitatem. *Auctor recens.*

Cur J. C. voluerit experiri impressionem, quam timor facit: & hujus timoris caussa.

Narrat Evangelium, Salvatorem vix ingressum in Hortum, incepisse pavere, & manifesta præsetulisse hujus timoris indicia per mentis agitationem, faciei pallorem, corporis totius trepidationem, & sudorem ex omnibus membris corporis sui manantem. Nihil mihi quidem, Fideles, videtur a Deo remotius, quam timor in eo, qui suprema est potentia, cui nihil obesse potest, vel resistere. Itaque non per cordis imbecillitatem, neque fortitudinis defectum timet; sed ostendere vult, se quatenus hominem similem nostri, non secus ac homines alios sensibus obnoxium esse; & postquam nos docuit, ne timeremus vim, furoremque inimicorum, ostendere nobis voluit exemplo, non secus ac Verbo, Deum unum esse, cujus Justitia, iracundia, & supplicia sint pertimescenda. Itaque nobis timet, qui meriti sumus effectus maxime terribiles ejusdem Justitiæ, ad quos a cervicibus nostris avertendos, in se ipso dignatur excipere. Hic autem pavor gravissimos in illo tumultus ciet per horrorem terribilium cruciatuum sibi impendentium, & jamjam ob ejus oculos obversantium. Heu! Celatur nocentissimus quisque sui supplicii instrumenta; sed divina justicia postulat, ut ob Salvatoris oculos exponantur, & quin ab illius cogitatione amoveantur, imaginatio sua efficit, ut sumat omnes crucis suæ dimensiones, repræsentat illi proditionem Judæ, conjurationem Scribarum, & Pharisæorum, militum furorem, opprobria, & contumelias inimicorum, carnificum sævitiam, omnemque funestum suplicii sui apparatum. Quæ congeries, vel potius, quæ tormentorum confusio! Omnia hæc eodem simul tempore pati per acrem, distinctamque hypotiposim, quam ipsius illi exhibet imaginatio! Scio equidem Patres nonnullos credidisse metum mortis, & tormentorum indignum fuisse fortitudine ipsius, & cum Patrem deprecatus est, ut averteret ab ipso hunc calicem, eumque procul semoveret, objectum timoris hujus fuisse mortem æternam, quam homines promeriti fuerant, ad cujus adspectum pro nobis trepidavit: sed communis est sententia, cum ille sese voluerit subjicere omnibus infirmitatibus nostris, pavorem tot terribilium pœnarum, quæ terrorem incutere poterant in audacissimum quemlibet, in illo omnem peperisse impressionem, quam ille permisit, ut faceret. *Idem.*

Peccatum funestissimum objectum est, & aptissimum ad extremam tristitiam J. C. inferendam.

Quodnam esse poterat objectum adeo triste, funestum, & simul adeo terribile, ut adeo acerbum dolorem, terroremque lethiferum, ac tantam desolationem inferret? Anima Magna, quæ non nisi generosos sensus concipiebas, & quæ dolere non poteras nisi ob caussas, quæ id mererentur, a te audiamus caussam effectus adeo mirabilis? Heu! Non aliæ inveniri possunt caussæ nisi propria peccata. Ita est, peccatum, Dei inimicus, nemo erat præter unum te, qui posset parere tantam turbam in sacrato corde Salvatoris mei; qui efficere posset, ut hominum integerrimus, atque sanctissimus extimesceret flagella iræ Dei, & terribiles effectus ultionis ejusdem; qui turbare posset infinitum gaudium, quo beata illa anima in clara Dei visione fruebatur. Propter mala, quorum tu unica es caussa, homo Deus ita doluit, ut nullum admittere valeat solatium, atque ad detorquendum ab hominibus æternum supplicium, quod illis conflaveras; hic Hominum Salvator se se offert omnibus cruciatibus, quorum sola cogitatio illum terret, & urget, ut naturali sensu deprecetur a Patre calicem adeo amarum, qualis est suæ passionis. Verum ardens desiderium salvandi peccatorem efficit, ut se se offerat ad omnia, & sanguineis lacrymis illius miserias prosequatur. *Auctor sermonum in omnia argumenta Ethica Christiana in Mysteriis Tomo* I.

Dolendum est nobis, eo quod caussa fuerimus doloris J. C.

Cum Dei Filius ad nostrarum miseriarum intuitum contristatus fuerit, dolendum nobis est, Fideles, eo quod eum in tristem redegerimus statum, quem nuper vobis exposui. Argumentum eo magis æquum est, quo magis liquet peccata nostra caussam fuisse tristitiæ, & mœroris illius, & licet, non alii extitissent peccatores, quam nos, eumdem tamen dolorem fuisse concepturum, juxta illud S. Pauli Verbum: *Qui dedit semetipsum pro me.* Igitur *pro me*, & sigillatim propter peccata mea se se tradidit tristitiæ, ac dolori. Vestra igitur, & mea peccata erant veluti secreti carnifices, qui ex venis illius sanguinem hauriebant, & illi tantum dolorem inferebant. Ita est. In tanta nocentium turba nos secernebat, & quamvis crimina nostra permixta essent in communi tot aliorum colluvie, quæ erant mortis suæ caussa, illa tamen ob oculos suos habebat præsentia. Secretum illud peccatum, quod hominum aciem fefellit, oculum ejus minime fefellit; alterum hoc tam caute, ac per adfectatam nequitiam patratum, cordi illius lethale vulnus infixit, atque tot inter brachia, quæ illi mortales ictus pertulerunt, tuum novit; ac tibi dicere potest, ut Princeps ille, qui inter se opprimentes novit illum ipsum, quem in Filium sibi adoptaverat, dextra tenentem pugionem, quo sinum ejus confoderet. *Et tu Fili!* Tu Fili mi caussa fuisti dolorum meorum, & mortis meæ. Hæc olim cogitatio sanctum Pœnitentem ita permovit, ut cor scissum fuerit præ dolore, & præfocaverit suspiria, atque singultus, quos verus dolor exprimere cœperat. Nos beatos, Fideles, si hujusmodi dolore perciti possemus saltem lacrymis, quæ sunt purissimus cordis cruor testari nos summo dolore confici, videntes illum caussa nostra tot doloribus conflictatum. *Idem.*

ad Galat. 2

Variæ caussæ sanguinei sudoris effusi ex artubus Salvatoris.

Mundi Redemptor sudavit Sanguine pro salute nostra; nos vero minimum etiam detractamus laborem sustinere pro ipso; ipse totum ex venis corporis sui Sanguinem effudit, ego vero ex oculis meis lacrymulam non possum ejicere: Sed unde nam admirabile hoc factum oriri potuit? Consolator Angele, qui hujus prodigii testis fuisti, doce nos caussam effectus hujus admirabilis. Sudor hic nonne contra naturam est? Nonne naturæ vires superat? Num miraculum est, quod ipsa operari potuerit, quin se ipsam deleret? Dic ergo nobis, cuinam debeamus Sanguinem hunc, cujus Salvator est adeo liberalis, & prodigus? Debemus illum, primum infirmitatibus corpori ejus; quod viribus exhaustum est per conflictum affectuum, quem sustinuit, debilitatum, ac attritum ita, ut sudoris loco Sanguinem fundat. Secundo illum debemus vi amoris sui, cujus ardor se se objiciens timori, & terroribus mortis inflammat omnes spiritus, totam Sanguinis massam incendit, & ad eam redigit subtilitatem, ut per omnes poros exhalet eo modo quo sudor accedente febri ex ægrotantibus manat. Tertio debemus illum magnitudini virtutis ejusdem, & conatui, quem exerit ad superandam repugnantiam, & expellendum tædium, quod in eo pariunt infidelitas, &

ingra-

ingratitudo nostra. Sudor hic, quæcumque sit illius caussa, signum est ingentis prælii, & gloriosæ victoriæ, signum excessus amoris, zeli, & doloris sui. O quem conatum exerit contra naturam suam, quandoquidem sudat Sanguinem! Quantus est ardor amoris, qui primam hanc myrrham distillare facit! Quantum desiderium salutis hominum, & gloriæ Patri sui, quod carnificum præcesseret sævitiem, & facit sacrificium voluntarium vitæ, & Sanguinis sui. *P. Novet in Meditationibus de Passione.*

Non alia quærenda est Sanguinei hujus sudoris caussa quam ardor amoris, quo flagrabat cor Salvatoris.

Diximus jam, amorem, quo JESUS humanum genus diligebat primam extitisse caussam doloris cordis sui, & effusionis Sanguinis sui; quocumque enim modo sanguineus iste sudor ad examen revocetur, liquet factum illud adeo novum non aliam habere potuisse caussam. Cum video Salvatorem hunc adspersum Sanguine in Circumcisione, vel in Passione sua, haud ægre credo caussas, & instrumenta vulnerum illius: ibi Sacerdotem video cultrum manu tenentem & primum illud sacrificium peragentem. Ecce manum vulnus inferentem, ecce instrumentum vulnus aperiens. In Passione video carnifices, manibus gerentes flagella, clavos, spinas; sed in horto video equidem JESUM cruentatum, eum vero, a quo vulneratur, non video. Non invenio spinas, non clavos, non alia instrumenta, quæ venas illius aperire potuerint; tamen cruentum hoc corpus aliquem vulneris auctorem redarguit. Vox ista cruoris clamat, illum manu aliqua effusum fuisse; video JESUM in horto Sanguine rubentem, sed in hac occasione illum solum video. Dicendum est igitur hunc esse, qui per semet suum cruorem effudit. Sed quomodo? Ne inquiramus alibi, qua manu cor ejus fuerit vulneratum: auctor enim vulneris est amor cordis ipsius; en cruenta argumenta; ne dubitemus ultra de cordis ipsius sacrificio. Ecce cruorem fluentem ex vulnere, quo innocens victima sauciata est. Sed Salvator mi! quinam moræ impatiens ardor te cogit hoc pacto mortem celare? Heu! nonne satis cruoris effundes in Pilati Prætorio, vel in Calvaria? Cur non expectas donec flagella, vel spinæ illum effundant? Reor equidem, ut gloriosius & Patri suo acceptius esset pretiosi Sanguinis sui sacrificium, voluisse per se illum fundere, & solum esse muneris hujus datorem: Cum enim in Calvario Sanguinem dabit, præterquamquod non eget per se, tantummodo patiens; effundet etiam illum per carnificum manum: horum scelus immiscebitur cum magno hoc amoris sui testimonio; & illi omnium nequissimum patrabunt sacrilegium eodem tempore quo ille maximum offeret sacrificium. Sed ut offerat sacrificium, cujus gloria puta sit; ipse solus omnino Sanguinem suum potest effundere. Addamus illum festinare effusionem hanc inexpectato aliorum ministerio, ut ostendit ardorem, ac vim amoris, qui moram pati non potest, ac prævertit tempus ipsum præscriptum a Patre. *Biroat in Quadragesima pro Feria sexta in Parasceve.*

J. C. significavit Patri naturale desiderium, quo dispensari cupiebat a calicis potu.

Non sub oculos tantum Apostolorum Salvator dolorem testatur suum. ad æternum Patrem afflictus illius convertitur Spiritus in fervore orationis suæ illi doloris sui vehementiam expositurus: *Pater, si possibile est transeat a me calix iste.* Pater mi, audi gemitus cordis mei. Si fieri potest; si licet per leges justitiæ tuæ, mecum dispensa a potu calicis hujus: vel si mortem meam petis, mors minus severa tibi sufficiat. Liquet orationem hanc non fuisse absolutam, neque significantem sensus efficacis voluntatis. Explicat solum imperfecta sua desideria, & vota conditionalia partis inferioris animæ suæ. Quare? ut hoc verbo exprimat pœnarum, quas sustinet, magnitudinem. Dicendum sane est, dolorem cordis ipsius amarum, ac terribilem fuisse visum; quandoquidem etiamsi cognosceret Patris sui decretum, atque imperium, cui ne minimum quidem resistere volebat, tamen ab illo postulat dispensari. Id autem agit, ut hominibus innotescat magnitudo doloris sui, & illi Prophetæ sensum intelligant. *Attendite & videte, si est dolor, sicut dolor meus.*

Thren. 1.

J. C. plus passus est in horto, quam toto Passionis suæ spatio.

Vultis ne scire, fideles, quandonam JESUS CHRISTUS majori dolore fuerit affectus, utrum cum inter tormenta versaretur, an cum ille prævidit, & illa menti suæ haberet præsentia. Vobis comparandus est solummodo status, ad quem in horto redactus est, cum illo, in quo fuit vel columnæ revinctus, vel confixus Cruci. Sustinet flagella, clavos, spinas tacens, cum mansuetudine, cum vultus serenitate, ac spiritus tranquillitate, ita ut palam fiat in his omnibus nihil esse, quod illius superet constantiam; sed hanc vinci quodammodo visa est in Gethsemani. Dolet, queritur, in miserabiles erumpit gemitus, pugnat in se contra se. *P. De la Colombiere in sermone primo de Passione.*

Nemo umquam concepit dolorem, quem peccatum meretur, nisi J. C. ob cujus oculos cuncta omnia versabantur in horto.

Unus est JESUS CHRISTUS, qui perfectum habuerit dolorem peccati; unus enim ille comprehendere potuit hæc duo, Deum, & peccatum; bonitatem Dei, & peccati nequitiam; caritatem Dei, & ingrati animi vitium, quod in peccato continetur; & sicuti in horto his omnibus ideis repletus est, & menti illius obversantur omnia peccata, quæ patrata fuerunt, & quæ erant deinceps patranda, ne miremini, si patitur mysticum hunc Sanguinis sudorem. Defluunt ex oculis ejus lacrymæ, suspiria ex ore prodeunt, singultus erumpunt ex corde; & quasi id satis non esset, manat Sanguis ex omnibus artubus corporis sui. Carnifices, vestrum non est torquere vivum cor JESU CHRISTI. Caput illius spinis vestris traditum est; ejus humeri flagellis vestris: pedes, manusque clavis: vivum autem Dei cor non nisi Deus ipse affligere potest; & illud doloris jaculo transverberare. Verbum quod vocat ea, quæ non sunt, æque ac ea, quæ sunt, arcessit in hortum Olivarum omnes homines qui præterierunt, præsentes, atque futuros, ut illius onerent humanitatem sceleribus suis; simulque omnia hæc horrentia spectra apparent illi, & catervatim se se ante oculos ejus constituunt. Veni Adam infelix, veni calamitose Pater & affer inobedientiam tuam, & illam impone capiti hujus hominis-Dei. Inventores scelerum simul, & artium, miseri peccatores, qui præcessistis, & secuti estis diluvium, adeste &c. Sed satis non est, ii qui fuerunt, & sunt: peccatores futuri, quos labentia ferent sæcula, prodite ex nihilo, ut flagitiis vestris obruatis Deum, qui vos est expiaturus. Sed quem dolorem parere non debet tot scelerum congeries, quandoquidem crimen unum illi potest mortalem tristitiam afferre. *Ex sermonibus moralibus, sermone de Passione.*

Quantum scelerum nostrorum adspectus mundi Salvatorem afflixerit, & quem inde dolorem contraxerit.

Sed, iterum dicam, quænam est caussa tantæ tristitiæ? Quod objectum adeo funestum occurrere poterat menti ejus, ut ex oculis ejus sanguineas exprimeret lacrymas, eumque in adeo miserum statum redigeret? Non alia caussa, scilicet, inquirenda est præter scelera nostra: *Posuit in eo iniquitatem omnium.* Propheta testatur. Posuit Deus in illo omnia omnium peccata; Salvator se pro nobis vadimonium constituit, & licet ipse nullum fecerit peccatum, immo neque facere potuerit, se tamen omnibus obrutum videt; ita ut secundum Apostoli verbum, factus fuerit ipse peccatum, & respicit se sicut victimam, in quam omnia devolvenda sunt maledicta, quæ homines meruerunt. Ceterum novit ille infinitum odium, quo Deus peccatum execratur, scit, quousque divina majestas contumeliis afficiatur; ardet zelo reparandi gloriam, quam peccatum illi eripuit; ob oculos ejus versatur terribilis multitudo scelerum, quæ patrata fuerunt post parentis nostri inobedientiam, usque ad novissimum, quod in fine sæculorum patrabitur; omnem eorum nequitiam scrutatur, & enormitatem; omnes distinguit differentias, & cognoscit magnitudinem satisfactionis, quam divina exigit justitia; & videt se unum esse, qui illam valeat adimplere. Scit tandem peccatum deleri, & expiari non posse sine dolore; magnitudinem, & amaritudinem doloris rationem habere debere ad noxarum multitudinem, & enormitatem. Heu! cum hæc omnia illi essent perspecta, quem in eo dolorem peperit horribilis omnium peccatorum nostrorum hypotiposis? Quam tristitiam videre infinitam majestatem ita indignissime e vilibus creaturis lacessitam! Non miror, dolorem, mœroremque hunc parem fuisse inferendo mortem illi, nisi ille vitam aliis torquendam cruciatibus reservare voluisset. *Auctor sermonum in omnia Ethica Christiana argumenta in tomo primo Mysteriorum.*

Isaiæ 53.

J. C. maxime doluit videns sanguinem, mortemque suam plerisque hominibus inutilem futuram.

Gravissimus dolor, quo Dei Filius in horto Olivarum obrutus fuit, ille extitit, quod vidit se teterrima quæque tormenta pro ingratis subiturum, qui nullum essent ex passionibus suis fructum percepturi. Hæc ipsissima fuit caussa tædii, & angustiæ cordis sui, de qua loquitur Evangelium: *cœpit tædere.* Sed quantum dolorem attulit illi ista cogitatio, quæ omnem illi auferebat consolationem, & lenimentum, quod percipere poterat ex adspectu mortis, & passionis suæ! Pro ingratis pati! tot tantosque dolores perferre, & modicum fructum referre! Quantumvis amarum sit pharmacum, superatur illius hauriendi repugnantia spe salutis ex eo percipiendæ; sed pati sine ulla spe, & sine fructu? hic ille est calix amarus, quem deprecatur: *Pater si possibile est, transeat a me Calix iste*; mihique persuadeo in perfecta obedientia, qua voluntatem suam subdidit Petris sui voluntati; hanc potissimum extitisse caussam repugnantiæ. Pro nihilo habet horrorem hunc omnium suppliciorum apparatum, quem sua illi repræsentat imaginatio. Non ita, Pater mi, non querar de sententia tua; alacriter videbo sanguinem meum e venis meis effluentem; hilari animo amplector crucem, in qua me spiritum dare jubes; creata omnia, si vis, ad cruciatus mihi inferendos conjurent, modo passiones meæ non sint inutiles illis, pro quibus illas offero lubentissime. Hoc tamen fiet in plerisque mortalibus; quamvis unica sanguinis mei gutta sit par, ut mundum universum salvum faciat. Heu! Crudelis hæc illum torquet cogitatio. Calicem hunc adeo amarum cogitur exhaurire. *Idem in alloquiis de Passione.*

Videre mihi videor Salvatorem in horto, veluti in theatro, ex quo universum prospicit terrarum orbem,

potis-

Queritur J. C. de inutilitate sanguinis sui pro illis qui absolute peribant.
Psalm. 29.
Psalm. 21.

potissimum vero reprobos, quibus profuturus non est sanguis pro illis effusus, & ad hujus sanguinis adspectum replere cælum his amarissimis quæstubus. *Quæ utilitas in sanguine meo! Sicut aqua effusus sum.* Heu! Sanguinem fundo sine fructu. Hic velut aqua funditur, cujus nihil restat, neque vestigium, neque odor; minima sanguinis hujus gutta satis esset ad eos salvos faciendos, & illis nihil est profuturus. Heu! Opus ne est, ut homines intereant, cum mortem subiturus sum, ut eos salvos faciam? Opus ne est, ut passiones meæ, & mors mea funestæ sint, & ego fiam filiis meis petra scandali! Heu, Pater, non dico ista, ut conquerar de justitia tua; paratus sum ut sexcentas mortes patiar, totidemque crucibus suffigar, quot mihi arbores circumstant: non piget me sanguinem effundere; libenter enim pro gloria tua torrentes effunderem; sed videre illud inutiliter fundi, cum tanti sit pretii, hoc nihil mihi tristius, & acerbius est? Quid sarciet vitæ meæ detrimentum, quid effusionem sanguinis mei, quid tot dolores meos, atque supplicia? Quid erit exigua mortalium manus, cum tot decies centena animarum millia interitura sunt? Ita sane dolore confectus exclamat: *Transeat a me calix iste*. Averte calicem hunc a me; etenim hoc vere illi amarissimum reddit, & quamvis de cælo descendit Angelus illum consolaturus, qui proponit illi omnia argumenta, quæ pœnas illius possunt mulcere, nihil satis valet illi solatium afferre, cum tantum hoc malum versetur ob oculos ejus. Quapropter nihil illi faciendum superest, quam adorare supremam Patris sui voluntatem, se illi subjicere, ac se illi mancipare; ita ut facie in terram prostratus, eo in habitu, qui ad iram Patris flectendam unus omnium aptissimus est, subdat se divinæ voluntati, quam inexorabilem conspicit, & quæ præcipit illi ut bibat calicem hunc, ad cujus adspectum contremiscit cor ejus, sentitque pugnam, quam cient in ipso varii motus appetitus, atque rationis. *Idem in sermone Passionis in Quadragesima.*

Nihil acerbius fuit Salvatori, quam cogitatio modici fructus, quem homines plerique percepturi erant ex passione sua.

Tandem Salvatoris tormenta illi graviora fuerunt propter illorum crudelitatem, quam propter inutilitatem: nam hæc supplicia, quæ ob oculos ejus versabantur, quamquam crudelia ipsi viderentur, suavia extitissent, si per illa mundum universum se salvaturum credidisset. Hæ spinæ, hi clavi, crux hæc omnem exuissent severitatem, immo etiam suavitatem quamdam induissent, si credidisset se permovere posse cor nostrum, certam facere nostram salutem, nos ad suam pertrahere servitutem. Sed ubi cogitat minimam Sanguinis sui guttam satis esse ad decies centena Mundorum millia redimenda; & per totius sanguinis sui effusionem, nonnisi minorem Mundi hujus partem salvatum iri; neque flecti posse duritiem cordis nostri, neque se amorem nostrum demereri, neque salutem nostram procurare posse: hic ille calix est, quem a se transire desiderat. Me miserum! Itane cæcus, & ingratus ero, ut Salvatori meo tantum dolorem inferam, in caput meum tantam detrahens calamitatem? *P. Nepveu in Christianis considerationibus, Tomo secundo.*

Ejusdem argumenti.

Non ignorabat Jesus, quem exitum esset habitura passio sua; sciebat eam inutilem futuram plerisque mortalium, qui per ingrati animi vitium nullum inde fructum erant percepturi. Hoc ejus repugnantiam instaurat; hoc illi incredibilem infert dolorem; hoc efficit, ut ipsum pœniteat se tot tantisque periculis subjecisse, ut adeo paucos salvos faceret: *Quæ utilitas in sanguine meo!* Heu! ajebat ille, cur in nullam utilitatem tantum sanguinis est effundendum? Quis inde proficiet? de quo bene merebor? postquam passus fuero flagella, spinas, crucem, & quidquid inimicorum meorum odium excogitare potest, quis inde proficiet ad salutem suam? Molestum est multa pati, ac nullum inde fructum percipere; sed molestius est intueri dolorem, quem pro aliis sustines, quin illi cedat in utilitatem, eidem cadere in perniciem. Hoc angit cor Salvatoris Mundi, & illud replet amaritudine: Scit mortem suam futuram esse omnimodum Judæorum excidium, & caussam reprobationis eorum, quam nonnisi extremo cum dolore intueri potest, non secus ac interitum Christianorum, in quos severissime animadvertetur, eo quod tanto abusi fuerint remedio: quia quin ex tam insigni gratia proficiant per nequitiam, eam sibi in æternæ damnationis caussam convertunt. Profecto si quid illi esse posset solatio eo in statu, ad quem redactus est; hæc esset cogitatio fructus, quem sanguis, & mors sua allaturi essent mundo: sed ubi prævidet ingratitudinem plerorumque mortalium, & sanguinem suum sine illorum utilitate effundendum esse; Judæos in cæcitate sua permansuros, tot idolorum cultores, & Ethnicos in infidelitate sua perduraturos, atque tot peccatores in nullam reditus spem perituros, quamvis suum ille pro ipsis sanguinem fuderit: hæc cogitatio illum summo dolore conficit, eique incomprehensibilem parit tristitiam. *P. Nepveu in Meditationibus de Passione.*

Idem sequitur argumentum.

Nunquam prospectus passionis suæ, si solus extitisset, JESUM dolore afficere potuisset: sed quod efficit crudelem tormentorum suorum circumstantiam, & ipsis cruciatibus crudeliorem, hoc est, ea videlicet plurimis inutilis futura. Si certo sciret passione sua mundum universum salvum factum iri; si sperare posset, potiorem saltem illius partem inde profecturam; ah! tormenta illi essent jucunda; flagella, clavi, spinæ, violentiæ vestræ partem amitteretis, non secus ac nomen suppliciorum: sed cum mortem subire debeat pro ingratis; cum sanguinem suum effundere debeat, quo sexcentos terrarum orbes redimere posset; & nihilominus scit se quam paucissimis esse profuturum: o quam tristis hæc est cogitatio Deo, jamjam pro mortalium omnium salute morituro! Videt simul omnes reprobos, quibus nihil proderit sanguis, quem propter illos effusurus est, ideoque efficit, ut totus Olivarum hortus flebilibus hisce questubus personet: *Ergo in vacuum laboravi, & vane fortitudinem meam consumpsi.* Heu! Pater! Non pœnitet me sanguinis mei; libenter pro gloria tua torrentes effunderem: Sed pro quibus me mori vis? Pro idololatris: & unusquisque ex illis salvabitur? Heu! ne unus quidem. Moriar pro populo meo? sed ex eo quot salvabuntur? paucissimi, in pernicie sua indurabuntur. Moriar igitur pro Christianis; verum scio, plures vocatum iri, paucos electum. En igitur modicus mearum passionum fructus; *ergo in vacuum laboravi*. Verum esto; si nihil præterea, mors mea illis tantum esset inutilis: sed hæc erit occasio, ut peccatores nocentiores evadant, & reprobi calamitosiores. Hoc vulnus est, quo cor meum contabescit; video quippe me coactum iri, ut sanguinis mei ultionem reposcam, & judex fiam eorum, quos salvos facere volo. *Bireat in Quadragesima in sermone pro Feria sexta in Parasceve.*

quod aliter efficitur.
Isaiæ 49.

De Angelo misso ad J. C. consolandum.

Deus Angelum mittit, qui Salvatorem in agone laborantem consoletur, eique eas proponat rationes, quæ illius pœnas lenire possent. Dixit etiam, si passio illius esset pro nonnullis inutilis futura, aliorum tamen saluti futuram perutilem. Sed cur opus Angelo, ut JESUM consoletur? Nos melius, quam omnes simul Angeli consolari possumus; peccator enim melius Angelis potest. Major Salvatoris consolatio est efficere, ut mors illius non careat effectu. Angeli id nunquam præstare poterunt, non enim propter illos est mortuus. A vobis, Christiani, expectat ille primi hujus sanguinis fructum; a vobis in passione sua quærit solatium. Heu! nonne satis est peccatorum in terris, qui ejus sanguinem polluant? nonne satis reproborum in inferis est, qui sanguinem ejus fecerint inutilem? Volumus ne adhuc augere dolores illius criminibus nostris, & nostra reprobatione? Volumus ne persistere? Non ita; ineamus ergo consilium cooperandi cum sanguine Salvatoris; ut si ceteris inutilis fuerit, nobis saltem sit profuturus? *Idem.*

Quomodo J. C. confusus, & humiliatus fuit, videns se hominum peccatis oneratum.

Propterea quod Dei Filius subire dignatus est onus peccatorum nostrorum pro illis satisfacturus, justus hic, qui peccatum non noverat, vidit se obrutum criminibus omnium gentium, omnium sæculorum, omniumque statuum, & conditionum. Utique; omnia sacrilegia, quæ erant committenda, & quæ per infinitam præscientiam suam singillatim omnia prænoverat, omnes blasphemiæ, quæ in Cælum erant evomendæ, abominationes omnes, quæ rubore terram universam erant suffusuræ; omnia scandala, quæ in orbe universo erant proditura, omnia monstra, quæ infernus producturus erat, & quorum homines potius auctores erant futuri, catervatim confluxerunt, ut illum affligerent, eumque torquerent. Quis hoc docet? ille ipse, solus testis & solus judex eorum, quæ passus est in terribili agone: *Circumdederunt me dolores mortis, & torrentes iniquitatis conturbaverunt me.* Nam juxta S. Augustini interpretationem, de JESU CHRISTI persona verba hæc sunt intelligenda. Igitur funestum illud momentum respiciens Jeremias tamquam Propheta jure dixit de JESU: *Magna est sicut mare contritio tua*, Ah! Domine dolor tuus est tamquam pelagus immensum, cujus ima pars investigari non potest, neque immensitas dimetiri. Ut hoc mare intumesceret, omnia hominum peccata, ut loquitur Scriptura, fluminum instar ingressa sunt in animam Filii Dei: hoc enim pertinet ad passionem illius, & ad excessum tristitiæ: *Salvum me fac Deus; quoniam intraverunt aquæ usque ad animam meam.* Cum hoc tamen discrimine, quod fluvii intrantes in mare, sese confundunt, & pereunt, ita ut alter ab altero secerni minime possit; hic tamen econtra, videlicet in hoc peccatorum abysso, & in hoc pelago contritionis, quo Salvatoris anima mersa fuit, ille sine ulla confusione, atque mixtione distinxit detractiones, & calumnias, impudicitias, & adulteria, simonias, & usuras, proditiones, atque vindictas. Sibi ille repræsentavit cum toto divinæ penetrationis acumine, impetus superborum, & ambitiosorum: libidines procacium, atque voluptatibus deditorum; atheorum, & flagitiosorum impietates; calumnias, & nequitias hypocritarum. Mirum ne est, si hæc omnia, secundum Spiritus Sancti metaphoram, efformarint diluvium aquarum in anima beata; & si in angustia cordis ejusdem,

Psalm. 17.
Thren. 2.
Psalm. 68.

atque tristitia, quam peperit in ea Dei zelus, & caritas erga nos, hoc aquæ diluvium subsecutus fuerit sanguinis sudor? *Factus est sudor ejus sicut gutta sanguinis. Pater Bourdaloue in Mysteriis sermone primo de Passione.*

Quomodo ad exemplum Salvatoris in horto Olivarum peccatum detestari debemus.

Ingrediamur hodie in conscientiarum nostrarum penetralia, & secundum exemplar, quod nobis proponit Deus: videamus utrum in exercitatione Christianæ pœnitentiæ ita simus affecti, ut opus est ad valorem illius. Siccine peccatum consideramus? Ullum ne illius horrorem concipimus? amittimus ne animæ tranquillitatem? Nunquid non agitamur, non desolamur? Peccatum juxta ideam, quam concipimus, est ne nobis supplicium, ut JESU CHRISTO? Illud timemus ne, ut JESUS CHRISTUS, magis quam omnia Mundi mala? Redigit ne nos suis stimulis, ut JESUM CHRISTUM ad quamdam agoniæ speciem? Heu! S. Chrysostomus comparatione hac excitatus exclamat: Ecce magnum illud malum, quod nobismet ipsis exprobrare debemus, & pro quo super nosmet ipsos æternum plorare deberemus. Ad adspectum criminum nostrorum turbatur Deus; nos vero tranquilli sumus: Deus dolet, nos vero consolamur: Deus humiliatur, nos autem erectis cervicibus incedimus: Deus sudat usque ad sanguinis effusionem; nos autem ne lacrymam quidem fundimus: hoc nobis terrorem debet incutere. Peccamus; & qui tristari deberemus usque ad mortem, illudimus, fortasse etiam post peccatum, Dei nostri justitiæ, & providentiæ. Hinc fallax illa pax, prorsus opposita agoniæ JESU CHRISTI, pax qua fruimur in deterrimo statu, qualis est status peccati; hinc inanis illa confidentia adeo opposita sanctis pavoribus JESU CHRISTI, confidentia præsumptione referta, quæ nos securos facit, ubi hic Homo Deus trepidavit; quæ spem nostram fovet, ubi ille credidit nobis omnia esse metuenda. Hinc illa peccatoris audacia, & si hoc mihi uti licet vocabulo, hæc impudentia, quæ nullam ob caussam verecundatur; & quæ monstro similis videtur, ubi cum JESU CHRISTI confusione confertur. *Idem.*

Timor naturalis, quo Salvator noster correptus est, intuens terribilia tormenta, quibus erat afficiendus.

JESUS CHRISTUS cogitans tormenta, quæ passurus erat, mortali captus timore corruit in terram, contremiscit, fremit. Divina Justitia, cujus omnem in se convertit severitatem subiens onus peccatorum omnium, exhibet illi imaginem suppliciorum omnium, quæ illi erant perferenda. Divina Justitia, quam severæ sunt leges tuæ! Heu! cum nocens rapitur ad supplicium, illi supplicii sui instrumenta absconduntur: oculi ejus velantur; pro viribus ab illius spiritu tormenti sui cogitatio amovetur; satis est illum reipsa mori semel, quin pluries mortis adspectu enecetur. Sed leges hæ quæ nocentibus ipsis favent, innocenti JESU CHRISTO non suffragantur. Primum & maximum suppliciorum ejus est, illa per otium intueri, eaque sibi fingere omni cum Spiritus sui vi, & imaginationis suæ actuositate. Tunc videt simul Judæorum rabiem, & invidiam, Scribarum conjurationem, Judæ perfidiam, furorem carnificum, opprobria, irrisiones, contemptus inimicorum suorum; sentit caput sibi spinis terebrari, corpus suum flagellis sævissimis cædi, & iis laniari instrumentis, quæ carnificum sævitia nondum excogitaverat, & in hoc interiori tormento, quo timor suus illum excruciat, in singula momenta animam efflaturus videtur, & re ipsa in hoc horto mortuus esset, nisi divina virtus illum sustinuisset, ut crudelioribus pœnis afficiendus reservaretur. *Excerptum ex speciminibus Sermonum pro Quadragesima, Tomo tertio, argumento primo de Passione.*

De cruento sudore, qui manavit ex omnibus membris Salvatoris.

Judicium ferte de dolore, ac desolatione, quam passus est JESUS CHRISTUS in horto ex conatu, & impressione quam fecerunt violenti affectus illi, quibus ultro se ipsum tradidit. Etenim, Christiani, postquam fuit agitatus, ac violente oppugnatus a quolibet singillatim; omnes simul collecti impetum faciunt, & per contrarios motus suos, atque conflictus excitant in eo agoniæ speciem, atque lethiferam convulsionem, ut ex omnibus sacris membris illius manet sudor cruentus: *Factus est sudor ejus tamquam guttæ Sanguinis decurrentis in terram.* O spectaculum, o dolor, o extrema desolatio! Caritas ardens fons est, unde fluunt hi Sanguinis rivi, qui permeant vestimenta sua, & irrigant terram, in corde illius Sanguis hic calefactus, & æstuans quodammodo sese extrinsecus per grumos effundit. Divinum Salvatorem considero suo madefactum Sanguine, dejectum, facie in terram prostratum, nocentis habitu, divinæ justitiæ flagellis percussum: fluunt ex ejus oculis lacrymæ; suspiria per intervalla erumpunt ex ore; singultus, quibus cor illius coarctatur, jugulant voces ejus, & verba; & perinde ac hæc omnia nondum exprimerent doloris vehementiam, sanguineas fundit lacrymas super nostras miserias potiusquam super tristem statum, ac duram necessitatem, ad quam se videt redactum. Admirabilis effectus doloris, quo anima ejus affligitur: Unus erat Deus, qui ad hunc usque excessum pervenire posset, sed nemo unquam exæquavit Caritatem ejus, quam Apostolus *nimiam* appellat. Lucæ 22.

Propter nimiam caritatem suam. Nam postquam miraculum intus operatus est, ut se affligeret, & in beata anima sua vivum dolorem perciperet, alterum palam operatus est, ut omnes homines incomprehensibilem caritatis ejusdem excessum intelligerent. *Auctor Sermonum in omnia Ethica Christiana argumenta, in alloquiis de Passione.* Ephes. 2.

Brevis repetitio cruciatuum, quos in horto passus est J. C.

Vix Dei Filius parum recessit in horto (quamvis in anima sua non alios experiretur affectus, quam quos ipse ibi excitabat) cum propter amorem nostri voluit seipsum tradere affectibus crudelissimis, & vehementissimis, & sicuti venerat omnia mortalium peccata expiaturus; incipit passionem suam ab internis doloribus, & a cordis supplicio. Turba objectorum tristissimorum, atque teterrimorum sese exhibet imaginationi suæ, efficitque, ut in antecessum universam sentiat passionem suam. Ad vivum sibi repræsentat, qua cum ignominia trahendus sit per vias Jerusalem, tamquam calumniator, sputis deformatus, flagellis cæsus, spinis coronatus, tamquam scelestissimorum omnium antesignanus; denique cruci suffixus tamquam humani generis opprobrium, & plebis abjectio. Imago adeo horrens ullam ne facere debuit impressionem in animo, & corde Hominis Dei? O quantum illi dolorem attulit ista cognitio! Profecto excessus pœnarum interiorum suarum tantus est, ut illum nequeat dissimulare, eumque suis Apostolis significet. Patior, inquit illis; obruor tristitia; hæc mihi vitam potest eripere. Apostoli mei nimio stupore capti sunt, nec illam percipere valent, hæc Apostolorum incuria, sensusque carentia, exiguum ne fuit JESU CHRISTO supplicium? Revertitur in locum orationis suæ, & fervorem ingeminans, suas pœnas instaurat. Nihil fallit mentem ejus, & cor. Colligit in imaginatione sua omnia tormenta, omnes passionis suæ circumstantias; omnem penetrat illius rigorem, per otium omnem illius sentit amaritudinem. Pavor apprehendit illum, eumque ita opprimit, ut deficiat. Quod vero dolorem ejus magis exasperat, est prævia cognitione videre sacrilegum abusum, quem facturi sunt tot peccatores, gratiarum, quas illis Sanguine suo meriturus est. Salvos vult facere omnes homines; & horum plerique interibunt; acceptat omnia tormenta sua, & mortem ipsam turpissimam propter peccatorum nostrorum expiationem; & mundus replebitur peccatoribus; moritur pro populo, & infelix iste populus ex illius morte non proficiet. Cum tristibus hisce cogitationibus conflictaretur, quinam erant motus cordis illius? Dolor nimius est, & turba, ac mœror ejus augetur, mortale tædium illum dejicit, atque prosternit. Ita Salvator amabilis interioribus pœnis reparaos cordis nostri rebelliones, violentis sese tradit certaminibus, ultro privat se iis rebus omnibus, quæ lenire potuissent dolorem suum, & redigitur ad quamdam agoniæ speciem, quam miraculi virtus prohibet, ne sit vera mors. In hoc misero statu vere se præbet *virum dolorum;* corruit in terram facie lacrymis manante, & in hoc supplicis habitu fundit illam Orationem, quæ in Evangelio refertur: *Pater, si possibile est, transeat a me calix iste.* Cum divinus Salvator tertio orationem hanc instaurasset, & cum terror percrebresceret, dereliquit tandem animam, & corpus suum violentissimis affectibus; ita ut timor, atque extrema tristitia naturali effectu collegerit circum cor Sanguinem illius; sed amor, & ardens salutis nostræ desiderium cum repulisset illum, atque in corpus omne effudisset, factus est sudor tanta in copia, ut eodem terra irrigaretur. *Pater Croiset in Recessu spirituali Tomo primo.* Matth. 26.

De Oratione quam J. C. in agonia fudit.

Cogitemus, Fideles, modum, quo Dei Filius se gessit in hac agonia. Primum illud, quod testatur Evangelium, est, ipsum dum maxime tristitia, ac doloribus conficeretur confugisse ad orationem, illam iterasse, & in eadem ferventius perseverasse: *Factus in agonia prolixius orabat.* Procul abest ab hominum imitatione, qui cum adversis jactantur, primum consanguineorum suorum opem inquirunt, & amicorum subsidia, & aliquam in rebus creatis consolationem invenire conantur; quæ ubi defecerint omnia, confugiunt ad Deum tamquam extremum malorum omnium remedium, & novissimam spem, quam illis reliquam fecerit fortuna. Proh Christiani! longe aliud exemplum nobis Dei Filius relinquit: *Factus in agonia prolixius orabat.* In extrema angustia, ad quam illum suus mœror adegerat, in oratione perseverat. Quod omnibus malis nostris solatium, quod consolationis argumentum in omnibus quæ nobis ingeruntur calamitatibus inveniemus, si ad Orationem confugerimus? Ita sane, horæ unius quadrans ad crucifixi pedes plus veræ consolationis nobis afferret, quam simul omnia creata. Nemo est, cui frequentia non adsint dolendi argumenta, & in hac vita conquerendi: adversi casus, repentina infortunia, occasiones perferendi, in singula occurunt momenta: sed quotusquisque consolationem suam quærit in uno Deo, qui illius verus est fons, & qui unus omnem cordis amaritudinem cælesti quadam

suavi-

suavitate potest adspergere? Qui enim fulcire potest animam adversis jactatam, nisi qui illam creavit? Hominum consolationes, inquit Sanctus nescio quis, similes sunt rivulis exilibus ad breve tempus super terram fluentibus, ad quos remorandos, eorumque cursum avertendum minimus sufficit obex; & si obicem in via reperiunt, statim exsiccantur, & exarescunt, vel statim dissipantur; sed consolationes, quæ proficiscuntur a Deo, Regio Psalte vocantur torrens ex alto decurrens, quem nihil prohibere potest ne late se effundat: *Torrente voluptatis potabis eos*. Verum dicamus potius, consolationem, quæ a Deo est, hinc quidem usque ad cordis penetralia pertingere, omnemque illius captum replere, inde vero usque in æternam vitam resilire per spem illius beatitudinis, cujus pignus est. Oratio vero organum est, quod efficit, ut illuc ascendat; cum enim Oratio non aliud sit, quam elevatio cordis in Deum fontem verorum bonorum, nihil efficit, ut celerius, & fidentius confugiamus ad illum, nisi dolor, qui illuc corda nostra, nostrosque gemitus attollit. *Auctor Sermonum in omnia Ethica Christiana Argumenta*.

Psalm. 35.

Obedientia qua Salvator Paternæ voluntati assensus est in petitione, qua rogavit, ut a se transferret calicem passionis. Luc. 22.

Salvatorem quoque imitari debemus in obedientia, quam in agonia positus præstitit voluntati Patris sui, & quam teneris illis, humilibusque verbis comprehendit: *Verumtamen non mea voluntas, sed tua fiat*. Heu! Pater, quamvis doloris pondere obrutus sim, & secundum naturæ sensus te deprecer, ut amoveas a me amarum hunc passionum mearum calicem; *verumtamen* noli rationem habere iis, quæ natura perturbata, & quæ doloris pondere superari videtur, tibi repræsentat; sed sanctæ, divinæque tuæ voluntati. Adorabilis Dei voluntas, quam valida es ratio, quæ nos cogit bibere calicem Salvatoris, quamvis repugnemus, & vereamur? Est enim edictum Cæleste cujus oportet Prædestinatos omnes esse participes. Itaque Christiani in calamitatibus nostris, gravissimisque doloribus, opus est, ut nobismet proponamus Salvatorem in agonia sanguineo madentem sudore, qui ex omnibus sacrati corporis sui membris manat; & dum exhibet nobis propria manu sua calicem hunc, dicentem: Anima Christiana, quam sanguinis mei pretio redempturus sum, & pro qua jam tantum effudi; cum videas me ex Patris mei dextera recipientem hunc amaritudinis calicem, unicam illius guttam haurire negabis? hunc igitur exhibeo tibi eadem manu, qua illum accepi. Ne insimules fortunam, vel inimicorum tuorum improbitatem, vel malam hujus, vel illius voluntatem; mihi uni succensere debes, mihi qui omnia ad tuam utilitatem dispono, & qui facio ut omnia in Electorum meorum commodum cedant, Hæc gutta est calicis mei, quam Pater meus exhibet tibi, postquam jussu illius primus totum calicem epotavi: sed in primis intellige, cum illam tibi exhibet Deus, hoc sui erga te amoris esse argumentum: tecum enim agit eodem modo, quo mecum. Inhæret adhuc calici labiorum meorum vestigium; & quod restat non aliud est, quam dulcedo, & deliciæ, cum jam ego amaritudinem omnem hauserim, & deglutierim. Si rite, o Fideles, veritatem hanc essemus affecti, non ne satis valeret, ut animo magno molestissimas quaslibet hujus vitæ calamitates acceptaremus? *Idem*.

Dolor, & fortitudinem, quam J. C. in hoc eodem Horto præsetulit, ubi tot dederat signa infirmitatis.

Si Mundi Salvatorem imitari debemus in ea ratione, qua se gessit in agone suo, & in signis infirmitatis, quæ nobis reliquit, non minus illum sequi debemus tamquam exemplum in ea fortitudine, & constantia, quam statim præsetulit: mutans enim repente agendi rationem, & humanarum infirmitatum oblitus induit Dei fortitudinem, animos addit Discipulis suis, & ultro fit obviam inimicis. *Surgite, eamus, ecce appropinquavit, qui me tradet*. Videte ergo quomodo cor suum tristitia confectum, metu perculsum, operis difficultate perterritum recentem animum induit, ut statim occurrat iis omnibus, quæ paullo ante trepidationem illi injicere potuerunt. Hoc facto satis ostendit, sensus illos pavoris, fugæ, horroris, & tædii, quibus cor illius æstuabat, motus duntaxat fuisse appetitus, qui non a ratione, neque a voluntate proficiscuntur: cum econtra, desiderium, quo modo ad mortem obeundam pro hominum salute ducitur, voluntas est firma, constans, & absoluta; certum consilium, e quo omnes mortis dolores illum deterrere non valuerunt. Heu! Christiani, agnosco hic hominis ingenium, & infirmitatem. Ubi aliquid aggrediendum est propter Deum, pro illius gloria, & servitio, sexcentas comminiscimur difficultates, repugnantias, tædia, propter quæ animum despondemus: sin autem cupimus bonum, illud imperfectis desideriis, & imperfecta, ac dimidiata voluntate cupimus, quæ efficit, ut incipiamus, & simul fere sanctissima consilia deseramus, cum econtra de re nostra agitur; ardenter eam procuramus, obices omnes infringimus, omnesque sæpe officii nostri considerationes negligimus. Argumentum apertissimum modici amoris, quo diligimus Deum, & tenuis desiderii, quo verum bonum nostrum consectamur. *Idem*.

Salvatorem in agonia positum intuiti peccata nostra debemus perhorrescere.

Præcipuus fructus, quem ex Salvatoris exemplo recipere debemus in mortali hac agonia; & sensus magis conformis sensui cordis ejus tristissimi, dolor est, quem concipere debemus intuiti scelera nostra, quæ tunc erant præsentia menti illius. Ut satis acres contritionis motus conciperemus, opus esset intellexisse magnitudinem mali, quod nobis attulerunt: tunc enim lacrymæ nostræ non exarescerent, & per oculos nostros sanguis totus deplueret. Sed heu! in proprio infelicitate cæci, & omni sensu carentes iis in vulneribus, quæ peccatum nobis infligit, tranquilli sumus in malo, quod tot lacrymas elicit ex oculis Salvatoris, & totum ex illius venis sanguinem exprimit. Ex hoc loco peccatum considerare debemus, ut horrorem, & dolorem, quem meretur, concipiamus. Deinde vero ad ea delenda, quæ patravimus, miscendæ sunt lacrymæ nostræ cum lacrymis JESU CHRISTI, & dolor noster cum suo. Detestari debemus caussam, quæ tantam illi peperit acerbitatem, & odisse, quod fuit objectum odii, & execrationis illius. Hoc dolore, & hac pœnitentia læsi numinis, solatium aliquod afferemus tristitiæ, quam caussa nostra sustinuit, & sperare possumus futurum, ut participes simus ejus gaudii, & felicitatis, quam nobis promeruit. *Idem*.

PASSIONIS FILII DEI CONTINUATIO.

Proditio Judæ, & Salvatoris captura in Horto Olivarum.

MONITUM.

Postquam Mundi Salvator perfecta cum submissione de Patris sui manu Passionis calicem acceptavit, illum mox accepit de manu inimicorum suorum. Judas unus de duodecim Apostolis constituit se ducem satellitum, qui missi erant a Pontificibus, & Sacerdotibus Legis, ut hunc Deum Hominem caperent. Discipulus Apostata ubi sacrilegum iniit consilium perdendi Magistrum suum, illos adiit, qui in ejus excidium conjuraverant, & pactus est se illum in manibus traditurum, si constitutam argenti vim sibi persolverent. Oblatione hac alacriter accepta a JESU CHRISTI inimicis, Judas sceleris caput præpositus fuit turbæ servorum, & collectitia genti, quæ armata erat gladiis, & fustibus, si forte cum suis JESUS resisteret, nec non facibus, & lampadibus munita, si forte latibula quæreret, ac tenebrarum beneficio fugam vellet arripere. Judas ergo cum hoc comitatu egressus urbe, sciens Salvatorem vespere solere in Hortum Gethsemani sese conferre ad noctem ibi in precibus traducendam, censuit non aliud aptius esse posse tempus, aut locum, ut scelus sibi cederet e sententia. Sed timendum erat, ne plures ex suis JESUM CHRISTUM non cognoscerent, & ne illi ipsi, quibus cognitus erat tenebris deciperentur. Hac de caussa proditor aliis praivit, cum socios præmonuisset illum ipsum, quem osculatus fuisset, capiendum esse, neque illi fugiendi locum esse permittendum.

En factum, quod constituit non negligendam Passionis circumstantiam, de quo qui unico Sermone universam Passionis historiam complectuntur, aliquas proponere considerationes consueverunt: qui vero illam in plures sermones, vel meditationes partiuntur, quod in pluribus accidit Ecclesiis, uberem invenient suppellectilis copiam, ut sese latius proferant. Non censui, mihi seorsim afferendos esse Scripturarum, Patrumque locos, ac Theologorum sententias; quia hæc omnia invenientur in solo Paragrapho de Locis delectis Asceticorum, & recentiorum Concionatorum, *ad brevius tractandum ingens hoc argumentum de Passione, quod unum spissum volumen impleret, si fusius, ut alia argumenta, pertractaretur.*

PRODITIO JUDÆ.

UM Judas ea præcavisset, de quibus locuti sumus, ad Salvatorem accessit, cumque dixisset illi: *Ave Rabbi, osculatus est eum.* Discipule infelix, Sanctus Chrysostomus exclamat; quæ sunt consilia tua, quod signum constituis, ut tradas Magistrum tuum? Videtur quidem Dei Filius osculum hoc perhorruisse; sed non sine suæ providentiæ consilio passus est, ut primum, quod ab inimicis reciperet vulnus, sibi inferretur a proditore; ut sicut naturaliter proditionem horrescimus; & gravior nobis videtur contumelia, quæ ab amicissimo infertur, nos docet, se nulla re magis dolere, quam peccatis nostris, quæ vere sunt proditiones, postquam illius gratia evecti fuimus usque ad dignitatem amicorum, & filiorum suorum. Quamobrem queritur per Prophetam. *Si inimicus meus maledixisset mihi, sustinuissem utique; tu vero unanimis, & notus meus, qui mecum dulces capiebas cibos.* Si tantam mihi contumeliam intulisset inimicus, illum excusarem; sed tu qui eras unus ex carissimis meis, cum quibus eram cor unum, & anima una; hic meus dolor est, & æquissimum questus mei argumentum. *Abbas de Monmorel, & Auctor Sermonum in omnia Ethica Christiana argumenta.*

Chrysostomus homil. 48. in Matth.

Psalm. 54.

Judæ proditio gravissimum intulit dolorem Filio Dei, sive spectemus proditoris personam, qui elevatus fuerat ad Apostolatum, atque inter Discipulos recensitus, sive pretium proditionis, pro quo infelix hic illum sævissimis venundedit inimicis; sive demum modum, quo proditor abominabile executus est consilium suum; quæ circumstantiæ augent injuriam ita, ut habenda non sit inter minores, quibus in passione sua affectus fuit JESUS CHRISTUS. Quod pertinet ad Judam heu! quinam adeo sublimis status est, & adeo solida virtus, quæ vereri non debeat inconstantiam, & nostræ voluntatis nequitiam? Proditor unus est Apostolorum Filii Dei, Discipulus Magistri, ac Domini universorum, testis miraculorum ejus, homo destinatus ad populos convertendos, futurus unus ex fundamentis Ecclesiæ; unus denique eorum, cum quibus dignatus erat JESUS partiri gloriam, atque labores missionis suæ. Utique Discipulus hic, atque Apostolus, se constituit caput persecutorum Filii Dei. Ejus impudentia, & perfidia illum satellitio præficiunt, eique primas tribuunt in perficiendo opere, quo non aliud unquam extitit detestabilius; ut loquitur Sanctus Leo; *Privilegio perfidiæ obtinet in facinore principatum.* Quod si verum est, quemadmodum ambigendum non est peccata hominum gravissimum intulisse dolorem Filio Dei, qui non passus, neque mortuus est, nisi ut illa expiaret; semper verum erit asserere, Judæ scelus illi fuisse contumeliosissimum; etenim quamvis alia fuerint teterrima, nonnisi moraliter contulerant aliquid ad mortem Salvatoris, qui non cessasset vitam pro nobis impendere, quamvis non alia extitissent hominum peccata præter primum illud protoparentis. Sed Judæ crimen, re ipsa, & immediate peperit mortem hanc tragicam, atque crudelem tradens auctorem vitæ in manus inimicorum ejus, qui in Agnum hunc innocentem inauditas crudelitates exercuerunt. *Auctor Sermonum in omnia Ethica Christiana argumenta, in alloquiis de Passione.*

Quantum dolorem attulerit Leo hæc Judæ proditio.

Serm. de Passione Christi.

Si factum ad trutinam revoces miseri hujus proditoris scelus, tria continet illa, quæ consueverunt augere injuriæ alicujus improbitatem; videlicet, ingrati animi vitium, perfidiam, & animum sedatum. Ingratitudo summa est: etenim, ut supra notatum fuit, proditor hic tot, tantaque in se collata beneficia, maxima rependit injuria; & si ab eo quæras, quæ caussa illum ad indignissimam impulerit proditionem, vel quanam in re Salvator, qui de ceteris mortalibus semper meritus est per quam optime, ipsum privatim offenderit, obmutescat oportet, quamquam sibi fingere vellet speciosam aliquam caussam, propter quam crimini suo nomen, & ultionis fucum vellet allinere, quoniam ab hoc Homine Deo nonnisi beneficiis fuerat cumulatus. Accedit scelus perfidiæ, quod suum prodiderit Magistrum post diutinum necessitudinis commercium, & post plurima confidentiæ, familiaritatis, & singularia ultro citroque accepta, & reddita testimonia. Oblivisci dignitatis, officii, beneficiorum, ut prodat Magistrum, Salvatorem, & amicum in manibus inimicorum ejus, nonne hæc teterrima est perfidia? Adde his illum animo sedato, adsectata, & præmeditata nequitia hanc proditionem committere: nam oblitus se illius esse discipulum, quem proditurus erat, & recessisse a mensa, cui cum illo accubuerat, migrat in partes eorum, qui conjuraverant in perniciem Magistri sui, illos convenit, cum illis agit de pretio vitæ, & Sanguinis ejus; oculos claudit omnibus considerationibus, quæ efficiunt, ut alii in officio perseverent, sedatoque animo, deliberatoque consilio abrenunciat servitio illius, quem jure optimo credere debebat Dei Filium, postquam illum viderat tot operantem miracula. Hæc igitur præmeditata fuit proditio, quin ullam prætexere potuerit injuriam, qua a mitissimo, & suavissimo Domino fuerit unquam affectus. Consilium hoc adeo execrabile nequaquam habitum fuit tamquam impetus iræ, vel ultionis: sed secretus dolor, quod se frustratum vidit pecunia, quam se percepturum putabat ex pretioso unguento, quod Magdalena super Salvatoris pedes effudit, & violentum desiderium jacturam hanc reparandi. *Idem.*

Crimen hoc complectitur quidquid injuriam amplificat, perfidiam, nequitiamque.

Mirum

Per occasionem sceleris Judæ consideramus eum, qui reliquit Deum in gravissima quælibet crimina labi posse.

Mirum non est, Apostolum, qui reliquit Deum, brevi in gravissima scelera lapsum fuisse; docet enim experientia, eos, qui, postquam illuminati sunt, fidei veritatem, & Evangelicæ vitæ perfectionem deseruerunt, ceteris esse nequiores. Ubi semel Domini jugum excusserunt, nullum servant modum, ac pertæsi fontis aquarum viventium, inexplebili aviditate sitiunt aquas lutulentas carnis, & mundi. Ita Judas postquam oculos clausit divino lumini, & aures verbis æternæ vitæ; postquam extinxit in corde suo amorem Dei, sese tradidit dæmoni, & intra horas paucas ex Apostolo JESU CHRISTI factus est dux illum ad necem quærentium. *Liber cui titulus: Passiones JESU CHRISTI, tempore passionis illius.*

Ejusdem argumenti.

Judas sublatus ad supremum Apostolatus dignitatem, gratiis, & miraculorum dono cumulatus, tandem fit dux inimicorum Dei, & ex hoc apice in profundum præceps ruit abyssum. Ad tanti hujus casus adspectum trepidate, ac de vobismetipsis diffidite, & cavete potissimum ne verbis vestris alios in peccatum pertrahatis. Sed nosmetipsos diligentius excutiamus, & videamus utrum sontes simus ejusdem criminis, ac Apostata Apostolus. Nam ut quidam Sanctus Pater ait: *Multi Judæ scelus exhorrent, nec tamen cavent.* Si hac de re dubitatis, mementote, Dei Filium a nobis possideri prorsus peculiari modo; per gratiam, & gratiam hanc, per quam vivit in nobis, pretium esse Sanguinis sui, ita ut, cum per lethale peccatum illi mortem inferimus, infelici aliqua compulsi cupiditate; injuria hæc non minorem illi dolorem infert, quam cum per contemptum rabie, & furore mixtum traditus fuit Judæis a Juda pro illa mercede, quam illi primam obtulere. *Auctor recens.*

Modicum pretium, quo Judas Salvatorem vendidit æque significat contemptum, in quo illum habebat, & extremam Judæ avaritiam.

Ut vobis adstruerem ideam aliquam enormitatis criminis hujus, hoc satis esset, nisi circumstantia, quæ illud efficit contumeliosius, & gravius Filio Dei, me vobis dicere cogeret; hunc a proditore inimicis venditum triginta denariorum pretio, tanti videlicet, quanti servus consueverat; quod argumentum est, quanti illum faceret Judas, tanti illum tradens, quanti illum se empturos esse inimici ejus proponunt. Hoc illi Sanctus Hieronymus exprobrat: *Siccine quasi vile tradens mancipium, in potestate ementium ponis, quantum sibi vellent dare?* (*In c. 26. Matth.*) Non quærit illius meritum ostentare; non recenset prodigia, quæ fuerat operatus, & quorum ipse oculatus erat testis: non exponit omnes perfectiones, quas in longa, quam cum ipso habuerat, necessitudine ipse deprehenderat: nam palam fecisset scelus suum, & detestabilis suæ cupiditatis cæcitatem. Extimuit potius, ne si majori pretio illum vendere voluisset, defervesceret ardor eorum, qui illum in potestate sua habere cupiebant, & ipsi aliam eodem potiundi viam quærerent. Contentus igitur fuit eo, quod sibi oblatum fuit, veritus, ne nihil omnino reciperet. Hoc est ingenium avaritiæ, hinc inexplebilis est, & nunquam dicit satis, cum multa sperat, inde vero cum timet, ne sibi vel minimi lucelli spes elabatur, de suo jure decedit, parvo contenta, ne hoc sibi parvum eripiatur; sed in hac varietate, semper æqualem præsefert aviditatem. *Auctor sermonum in omnia argumenta, in alloquiis de Passione.*

Modus quo perfidus executus est crimen osculo.

Cumulus perfidiæ in Juda fuit modus, quo nefarium consilium suum executus est: qui fecit, ut quicumque illum audierunt, infremuerint, & Sanctus Chrysostomus cogitare de illo non potuerit, quin exclamaret: *O sceleratissimam mentem! quid cogitavit! quid causa est! quod signum proditionis dedit!* Infelix discipule, quid agis, quod signum adhibes ad damnabilis hujusce proditionis executionem? Jam nostis, Christiani, osculum fuit signum pacis, sinceræ amicitiæ pignus. Osculatur, quem prodit; salutat, quem destinat victimam suæ avaritiæ: illum osculatur, quem tradit morti crudelissimæ. *O sævius telis omnibus osculum!* S. Leo addit. (*Serm. de Passione CHRISTI.*) Ne igitur in exemplum infidelis amicitiæ ex lege veteri proponatur factum Joab, qui simulans osculo Amasam complecti, perdidit illum. Proditoris, & perfidi nomen æternum hærebit Judæ, ad innuendum horrorem, & execrationem, quam omnia concipient sæcula de illius perfidia, & proditione. *Idem.*

Lenitas, & bonitas, qua J. C. recepit proditorem & illius osculum patitur.

JESUS extremum exerit conatum suum in Judæ cor, ut salvet animam ejus, donec proditor nullum non movet lapidem ut perdat eum. Videtur suprema bonitas cum extrema pugnare nequitia. Venit Judas contra JESUM armatus perfidia, & violentia, JESUS vero occurrit Judæ cum armis sincerissimæ amicitiæ. Judas dat illi osculum crudelius quolibet venenato jaculo, & JESUS demittit se ad excipiendum osculum prorsus divina bonitate. Judas Magistrum salvere jubet signo simulatæ amicitiæ; & JESUS offert illi sincero affectu æternæ salutis illius occasionem: *Amice, ad quid venisti? Juda osculo Filium hominis tradis?* (*Matth. 26. Luce 22.*) Si non amplius me diligis; te adhuc diligo, & præsto sum æque, ut tibi veniam tribuam, & recipiam eam, quam mihi infers contumeliam .... Nihil cohibere valet perniciosum Judæ consilium; nihilque mutare valuit infinitam JESU CHRISTI caritatem: ad finem hunc perfidum expectare voluit per Deo dignam patientiam, illumque ea excepit benevolentia, quæ aliud quodlibet cor flectere potuisset; *Amice, ad quid venisti?* Hoc ab eo quærens, ab illo non extorquebat veritatem, perinde ac illam ignoraret, sed tantum ut ille hanc sibimet diceret, & locum haberet scelus suum cogitandi. Ita Judas Salvatorem osculatur, & Salvator illum amice recipit, ut hac amoris plenissima objurgatione in se reversum facti pœniteat. *Ex Meditationibus Patris Nouet de Passione, & Homiliis Abbatis de Monmorel item de Passione.*

Proditoris crudelitas, & pertinacia, quam flectere non potuerunt amoris erga se Divini hominis testimonia.

Crudelem in hoc homine fuisse animam credendum est, ut ad hunc sævitiæ excessum pertingeret; cum enim ignorare non posset, quanto odio Scribæ, & Principes Sacerdotum illum persequebantur, satis prænoscebat quo mortis genere ab illis esset afficiendus, neque ignorabat quem in finem se illis præberet furoris eorum ministrum. Testis etiam fuit, quibus exceptus fuerit contumeliis, postquam & dedit illis signum capiendi illum; vidit illum tamquam furem, & scelestum vinciri; vidit percuti, & trahi violenter ad Judices ab iis, qui triumphum se retulisse gaudebant, & gratulabantur. Denique nisi omni sensu caruisset, & rupe durior non extitisset, quomodo nam resistere potuisset tot amicitiæ argumentis, quæ Dei Filius tribuit illi eum amplectens, amicum vocans, ac petens, qua mente ad ipsum accederet, illum ex nomine compellans, ut hac saltem amoris significatione ad aliquam sceleris pœnitentiam compelleret? Ah! Dicendus est Judas sese penitus dæmoni devovisse, quandoquidem pertinaciter tot dilectionis argumenta neglexit. *Auctor Sermonum in omnia argumenta &c.*

Quantum dolorem attulerit J. C. proditio Judæ; & durities hujus Apostatæ quam illius beneficia flectere non potuerunt.

Quantum dolorem attulit Filio Dei Judæ proditio! Ille hunc vocarat, sibique Apostolum elegerat, ac sexcentis cumulaverat beneficiis; illum etiam officio distinxerat, & summa cura erudierat; illum exceperat convivio tunc etiam, cum proditor impius cor gerebat felle tumidum, & conceperat consilium tradendi illum suis inimicis, cum quibus de pretio pactus fuerat, & quem perdere decreverat. Sed nec suavitas, qua ad illum loquitur Salvator amabilis, neque objurgationes, quibus illum peramanter corripit, neque novæ amoris significationes flectere, aut mulcere possunt cor hujus Apostatæ. Adeo arduum est peccatorem convertere, qui singularibus gratiis cælitus cumulatus fuit, & qui diutius abutitur gratia. Heu! nonne periculum est, me quoque in hoc casu versari, si ego quoque diutius restitero? Deus mi, quam terribile est hoc exemplum, & quantam jure in me ciet formidinem? Heu! quis status sanctior, atque perfectior Apostolatu! Quæ vocatio certior, & admirabilior, quam Judæ? poterat ne aliquis tutior esse a procellis cupiditatum, & ab inimici versutiis, quam sub oculis ipsius CHRISTI JESU, & in Apostolorum societate? Tamen Judas adeo bene vocatus, in statu adeo sancto positus, ab ipso JESU CHRISTO in schola Sanctorum eruditus, beneficiis ejusdem auctus, testis miraculorum ejus, Judas pervertitur? Judas nequissimum, quod fingi valeat scelus committit; Judas damnatur. Dici nequit illi defuisse subsidium; JESUS CHRISTUS ipse illi manum tendit; ad illum convertendum eadem utitur voce, qua Lazarum de sepulcro evocaverat; eadem sua utitur suavitate, iisdem illecebris, minis iisdem; & Judas omnibus his sollicitationibus non movetur: Judas in suo peccato persistit. Heu! Domine, ubi locorum, ubi gentium perfecta fruemur securitate? & quam prætexere licebit caussam non formidandi? O quam difficilis est Discipuli perversi conversio? Quam vero accidit, ut qui Deo famulatus est, qui gustavit Deum, & qui deerrat, quam raro inquam accidit, ut ab erroribus resipiscat! *P. Croiset in Spirituali recessu pro una cujuslibet mensis die.*

Qua suavitate, atque dexteritate divinus iste Salvator adnisus est, ut Judam converteret? Nefaria illius aperit consilia, quin proditorem aperiat: *Unus ex vobis me traditurus est.* Ratio hæc in irritum cedit? Illi ipsi crimen ipsius aperit: *Nunquid ego sum? tu dicis.* (*Matth. 26.*) Perfidus hic videtur ne hoc monito perterrefactus? Ostendit illi nocentis excidium, & noxæ enormitatem: *Væ illi, per quem Filius hominis traditur.* (*Ibidem.*) Ejus pertinax obduratio non prohibet, quominus Salvator pedes illius abluat, illum lucraturus. Jesus ad Judæ pedes, quod spectaculum! Nihil induratum cor flectere potest. JESUS dignatus est illum vocare amicum, tunc etiam cum ab illo proditur: *Amice ad quid venisti?* (*Ibidem.*) O Deus, o quam ægre nos perdis; & quam te piget nos interire videntem? quid non moliris, ut vetes? Quot secretos aculeos, quot suaves, & amantissimas reprehensiones adhibes! quot sollicitudines! quot curas antequam nos deseras? Sed quæ durities, & obstinatio nostra, qui tanto zelo resistimus? *Idem.*

Dei Filius exprobrare nobis potest, quod Judæ. Psalm. 54.

Quoties Salvator nostrum singulis dicere potuit, quod Propheta inquit: *Si inimicus meus maledixisset mihi, sustinuissem utique;* Si barbarus, si hæreticus, si apertus inimicus me contumelia omni coinquinasset, & me contempsisset, sustinuissem non ægre: *Tu vero unanimis;* tu, quem in Ecclesiæ meæ sinu nasci volui, tu, quem tanta cura educavi, tu, quem mensæ meæ convivam adhibui, quem meis carnibus alui, quem ex tot periculis eripui, tu meorum in te meritorum oblivisceris, tu mea benefacta contemnis, tu cum internecinis hostibus meis misces consilia, & cum te amicum appello, te meum proditorem profiteris? Hoc nullo modo ferre possum. *Amice ad quid venisti? Idem.*

Media, quæ ad salutem Judæ supererant, & quantum salvatori debebat.

Negare nemo potest Judam, non secus ac alios Apostolos uberrimas habuisse gratias salutis, quoniam Deus illum a mundo avocaverat, ut in electorum Discipulorum suorum numerum inferret, quibus committebat secretissima consilia, quos peculiari cura erudiebat, qui erant individui comites laborum ejus, & quietis. Quot perfidus iste Apostolus vidit in divini hujus Præceptoris sui vita admirabilia hæroicarum virtutum exempla? Quot ex illius ore sacro verba vitæ excepit? Quoties in illius sanctissima necessitudine gustavit delicias dæmonibus convertendis pares? & omnes hæ singulares gratiæ, hæc adeo aperta potentiæ Salvatoris monumenta, in calamitoso hoc homine extinguere non valuerunt spiritum avaritiæ, qui illum suadebat, ut venderet Dominum suum? *Liber Passionum Domini nostri.*

Quam terribilis fit hic Judæ lapsus, postquam ad Apostolatum evectus fuit, & tot auctus beneficiis.

Vix ex horti agone Salvator evaserat, cum prospexit Judam satellitum manu stipatum venientem, ut se caperet. Judas a Deo ad sublimem dignitatem evectus, qui miracula fuerat operatus, qui triennium in JESU CHRISTI societate vixerat, qui testis fuerat omnium miraculorum ab illo patratorum, qui carus Magistro suo fuerat, & ab eodem insignibus auctus beneficiis; Judas, quem nuperrime JESUS CHRISTUS manibus suis communicaverat, nihilominus illum venundare cogitat, ac tradere in manus crudelissimorum inimicorum illius? Heu! Fideles, illi qui semel vere perversus est, metuendi sunt lapsus omnes; perfectio enim ad quam evaserat, fit mensura abyssi, quem quisque cadens effodit sibi. Ne putetis, execrabilem hunc apostatam aperta vi illum capturum esse. Nequitiæ suæ cumulum adjicere vult eo signo, quod sincerissimæ amicitiæ nota est. Perfide! qua fronte audes admovere sacrilega labia tua ori sacro Dei tui? Nonne tibi metuendum est, ne Deus adeo potens, atque terribilis ipsis etiam dæmoniis te confundat, & ad nihilum redigat? Haud ita, Fideles; JESUS illum complectitur, amicum suum vocat, ut illi ostendat, S. Ambrosius ait, si vellet, adhuc tempus esse obtinendi veniam peccati quantumcumque illud videatur. *Ex sermone de Passione, qui Patri Massilon acceptus refertur.*

Deus peccatori sæpe id exprobrat, quod Judæ.

Quoties Auditor mi, eodem tempore quo Salvatorem lacessis, interius id dixit tibi, quod Judæ: Amice, quid agis? & quoties æque durus ac Judas, atque tuis excæcatus cupiditatibus aures huic amanti reprehensioni obstruxisti? Judas illum osculatus est, & hoc osculum, S. Leo inquit, sævius telis omnibus, acrius transfigit cor JESU, quam lancea, quæ eidem in Calvario pectus aperuit. Et S. Ambrosius verba faciens de proditoris hujus perfidia, & impudentia ait illi: *Amoris pignore vulnus infligis? Caritatis officio sanguinem fundis? instrumento pacis mortem irrogas? Discipulus Magistrum, servus Dominum, electus auctorem tradis? Idem.*

Ambr. lib. 9. in Luc.

Causa, & occasio lapsus hujus Apostoli.

Ut salutaria hauriamus documenta, ex lapsu infelicis hujus discipuli, satis est intueri initium, progressum, funestumque exitum criminis hujus, quod caussa fuit ejus interitus, & damnationis. Quænam igitur fuit occasio lapsus hujus discipuli, educati in schola, & sub tanti Præceptoris disciplina? Neque enim existimandum est Apostolum Filii Dei repente in tantam proruisse cæcitatem, & initium duxisse ab adeo horribili, execrabilique perfidia. Quod vero lapsum adeo mirum in Juda parere potuerit, hoc unum scimus, illum re adhuc integra locum præbuisse avaritiæ, quemadmodum palam Scriptura testatur: *Fur erat, & loculos habens.* In suos usus impendebat pecuniam, quæ illi credebatur in pauperum usum reservanda. Cupiditas ista adolevit, & paullatim radices jecit in cor illius, ac tandem excæcavit illum, ut in id unum incumberet, ut conscientiæ sumptibus opes congereret. Itaque cum primum consuevisset aliquid furtim abradere, sese illi obtulit occasio lucri uberioris. Ad objecti adspectum crevit tentatio, & ægre ferens se privari pretio unguentorum, quæ Magdalena effuderat super pedes JESU CHRISTI, cupiditatis vi correptus illuc evasit, ut consilium inierit damnum sarciendi pretio sanguinis, & vitæ Magistri, & Salvatoris sui. *Auctor sermonum in omnia argumenta &c. in alloquiis de Passione.*

Joann. 12.

Quam periculosum fit vitii

Ex funesto hoc exemplo discamus fideles, quam perniciosum sit permittere, ut dominetur in nobis nefarius aliquis id genus adfectus; quoniam ex parvis initiis, & progressibus, qui vix percipi valent, nos trahit in altissimum sceleris abyssum, & nobis id eveniet quod Judæ, qui inexplebili actus avaritia vendidit sanguinem, & vitam Magistri, Deique sui argenteis triginta. Illud vero admirabilius est, justo, atque terribili judicio Dei eos, qui hujusmodi habitus contrahunt in scelere, plerumque ab uno ad alterum extremum migrare de statu Sanctitatis ad effusioris licentiæ professionem, & extremam impietatem. Itaque quotidiana fere ostendit experientia, eos, qui devotionem excoluere, qui sæpe ad Sacra Mysteria accedere consueverunt, vel qui a puero sese devoverunt altarium cultui, si illos suæ poenituerit professionis, vel in vitium aliquod inciderint, eos plerumque summa cum difficultate ad frugem reverti: Et constat ratio: cum enim Dei cultum deseruerint, vicissim deserit illos Deus, & mox fiunt magis indociles, magisque rebelles luminibus cæli, & minus pares, qui de suo errore resipiscant, & sinceram conversionem aggrediantur, ita ut doceat S. Paulus non deesse quamdam impossibilitatis speciem, quod illos unquam vere poeniteat. *Idem.*

alicujus habitum contrahere.

Ad Hebr. 6.

Quam infamis, & cæca fuerit Judæ avaritia.

Non aliunde melius quam per Judæ exemplum intelligere possumus, quousque habendi desiderium impellere valeat animam cupidam. Proditor hic ducitur avaritia, quæ infamis, ac sordidissima vocari potest. Est enim discipulus, & discipulus beneficiis cumulatus, proditor Magistri sui. Hæc eadem infidelitas in servo horrorem cieret; quid igitur in amico, in familiari, in Apostolo? Mirum! S. Chrysostomus inquit: Judas nuperrime in Sacerdotem fuerat consecratus, spiritualem paullo ante & prorsus divinam receperat potestatem in corpus, & animam JESU CHRISTI, sed pro hac supernaturali potestate aliam exercebat peorsus sacrilegam; & plenam impietate. Sacerdotio jam initiatus erat, habebat potestatem sacrificandi in ara Agnum Dei, & per proditionem, quam moliebatur, in hac adorabili victima, diabolica potestate utebatur immolans illam furori Judæorum. Quid monstruosius, quid enormius fingi potest? Verum si Apostoli hujus nequitia infamis fuit in ausu, non minus cæca est in commercio. Quæ enim cæcitas! triginta denariis vendit illum, qui futurus est totius mundi Redemptio? Si fuisset Judæ aliquis prudentiæ radius, illius etiam prudentiæ tantum, quæ reprobata est, filiorum sæculi, æstimasset Dominum, si minus tanti, quanti erat, saltem tanti, quanti poterat. Videns Judæos, qui sumptibus parcere nolebant, ut perderent illum, de eorum odio profecisset; & vendens illis caro pretio voluptatem ulciscendi, invenisset ipse, unde infamem suam expleret cupiditatem. Sed illum sua cupiditas perturbabat, & omnia mentis illius lumina extinxerat. Audite illum cum Judæis loquentem: *Quid vultis mihi dare?* se subjicit eorum arbitrio, ut S. Hieronymus animadvertit: & illos constituit judices meriti JESU CHRISTI: *Christum, quasi vile mancipium in ementium ponens æstimatione.* Vulgare servorum pretium erant triginta denarii; Hoc, sibi dari postulat. Ah! perfide! S. Augustinus exclamat, quid agis? JESUS CHRISTUS salvare te vult sumptibus vitæ suæ; tu vero illum quamvis Deum pro vili vendis pecunia? Ille vitam suam daturus est pro te, & tu illum pro nihilo tradis? *P. Bourdaloue in Mysteriis sermone tertio de Passione.*

Matth. 26.

Judæ avaritia trahit illum in cæcitatem, in obdurationem, & obstinationem.

Frustra Mundi Salvator utitur omnibus gratiæ suæ illecebris, ut illum a proposito dimoveat; frustra illi familiariter aperit, se ab illo proditum iri; frustra portendit illi poenam reprobationis. Nihil eum movet. A coena recedit; convenit Principes Sacerdotum; cum illis paciscitur; fit satellitum ductor, Hortum ingreditur, accedit ad JESUM, illum salvere jubet, complectitur, illum osculo designat, & prodit. *Amice, ad quid venisti? Osculo Filium hominis tradis?* Quid me salvere jubes, ut prodas; amplecteris, ut perdas? Hæc fuit amabilis objurgatio, qua illum arguit Salvator, sed in irritum cedunt omnes objurgationes, & suavitas, cum qua illas comitatur, nullam in avaro, & venali corde impressionem efficiunt. Cur? quia ad animum obdurandum, nihil aptius est avaritia. Ubi hæc dominetur semel, nulla est amplius amicitia, nulla fidelitas, nulla humanitas. Statim omnium oblivisceris officiorum; turpissimis sordibus assuescis; æneam animam objicis acerrimis conscientiæ stimulis, & honestatis. *Idem.*

Judæ exemplum nobis ostendit effectus avaritiæ, qui in mundo vulgares sunt. Matth. 16.

Ne tanta succenseamus ira, fideles, in Proditorem discipulum, ut nulli locum adversus nosmetipsos permittamus: ecce enim quid parit in nobis quotidie inexplebilis cupiditas. Duros nos facit, & omni sensu carentes, non in miseria solum, verum etiam in proximi excidio, conjicit nos in cæcitatem eo criminosiorem, quo magis voluntariam; nos adducit ad indigna patranda, quæ nos perpetuo rubore suffunderent, nisi illa nobis suadens omnem erubescentiæ locum auferret. *Quid vultis mihi dare*, dicitur in Mundo, in Mundo inquam, in quo maxima honestatis ratio haberi videtur. Quid vultis mihi dare,

& illum

& illum de medio tollam, & hunc honori vestro immolabo? sub hac spe, & specie utilitatis nullum est negotium, quod non transigatur; nulla, quæ non opprimatur innocentia; nulla, quæ non probetur, & sustineatur violentia, & injustitia. Ex quo suppetit homini, unde largiatur, scelerum omnium possessionem acquiri; nunquam enim desunt ministri, qui illi subserviant, & qui incessanter dicant illi: *Quid vultis mihi dare?* Quot violatæ amicitiæ per turpissimas conventiones? quot domestici venundati per avaritiam famuli, se corrumpi sinentis? Quot proditiones adimpletæ opera hominis, qui tacens, tamen clamabat: *Quid vultis mihi dare?* Hoc iniquitatis commercium longe detestabilius est, ubi exercetur in rebus sanctis, vel in personis, quæ non secus ac Judas, altari deserviunt. Ecce, ajebat Bernardus, quid hodierna die pariat abominationem desolationis in Templo Dei, hoc simoniæ vitium, cujus auctor est Judas; quoniam primus fuit, qui in Christiana religione didicerit, & docuerit vendere spirituale, immo etiam divinum. *Idem.*

Consideratio de pretio, pro quo Judas prodidit J. C.

En quodnam fuerit Judæ infelicis ingenium, quod turpissima æstuabat avaritia; quandoquidem vendidit Magistrum, & Salvatorem suum quocumque pretio, quod sibi fuisset oblatum. Sive hanc cæcam appelletis cupiditatem, quæ verum pretium ignorat; sive sordidam vocetis avaritiam, quæ metitur omnia secundum imperiosam hanc habendi libidinem: par utrobique infertur contumelia Filio Dei, illum tam vili pretio æstimare, eumque dare, vel potius perdere pro rebus abjectissimis, & quæ flocci fiunt. Quod turpius commercium, quam videre Discipulum, qui Magistrum, & Salvatorem suum triginta denariis vendit; & Judæos Dei vitam pretio adeo vili ementes. Heu! quam vilescit in hominum æstimatione Deus, cum in oculis Dei homo sit adeo pretiosus; quandoquidem vult vitam, totumque sanguinem suum pretium esse redemptionis illius. Heu! hic homo Deus, qui eo usque contemnitur, ut veneat pretio mancipii, multo pluris animam nostram faciendam esse duxit, quandoquidem ad illam salvam faciendam tradidit semetipsum. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Sæpe imitamur scelus Judæ, quod tantopere perhorrescimus.

Mihi persuadeo, Auditores, fore, ut justam concipiatis indignationem contra perfidum hunc, & ingratum, vobis ob oculos statuens Apostolum, qui ductorem se præbet inimicis Magistri sui; & proditorem, qui amici nomen, habitumque simulat, qui cum osculatur perditurus illum, tunc etiam cum ille, quem ipsius non fallit perfidia, amicum vocat recipiens sacrilegum osculum, quod perfidus hic audet præbere. Sed detestabilis hujus proditoris memoriæ parcamus; quandoquidem Salvator dignatur adhuc illum amicum suum compellare; & postquam Magistri sui vitam venundedit, ita infelix est, ut tradat suam desperationi, quasi non posset animam efflare manu, quæ sua turpior esset. Sed nomini ejus parcentes, crimen horreamus, & execremur exemplum, quod nobis reliquit; ille enim docuit homines hoc abominabile commercium, quo singulis fere diebus Deus venditur nauci. Heu! Judæ nomen execramur, & nosmet imitari scelus ejusdem non animadvertimus! etenim nonne quotidie pro turpi lucello, & fluxa voluptate vita, & Sanguis Salvatoris venit? Et cum grave peccatum admittitur, nonne id est dicere dæmoniis cum Juda; *quid vultis mihi dare, & ego vobis eum tradam?* Dicam ne a nobis Salvatoris Sanguinem minoris fieri, quam a Judæis factus fuerit? cum enim Judas retulit illis pecuniam, quam in proditionis pretium receperat, religioni sibi verterunt, illam in profanum usum aliquem adhibere: *Non licet nobis mittere in Corbonam, quia pretium Sanguinis est.* Sed qua in re utuntur homines pretio Sanguinis JESU CHRISTI, videlicet gratia? Nonne illam sacrificant ultioni, voluptati, avaritiæ, quin cogitent esse pretium Sanguinis Dei, cujus rei sunt non secus ac Judas? *Idem.*

Matth. 26.

Matth. 27.

Habendi cupiditas passim reos homines facit hujus criminis in Deum.

Quamvis hæc injuria, quæ infertur Salvatori Mundi in omni scelerum genere inveniatur, dici tamen potest, hanc esse propriam inexplebilis hujus cupiditatis bonorum terræ, quæ ubi possidet cor, nullus est status adeo sublimis, unde illud non deturbet in gravissima quæque flagitia; nullus est character adeo sanctus, quem non polluat Simoniis, & sacrilegiis: nullum adeo augustum ministerium, quod non coinquinet, nullum divinum, humanumque jus, quod non violet, & tandem eo perveniat, ut venundet Sanguinem JESU CHRISTI per omnium Sacramentorum profanationem. *Quid vultis mihi dare, & ego vobis eum tradam? Idem.*

Judas hic pœnas peccati sui, flagitioseque, ac illud patravit.

Vix ærumnosus iste discipulus abominabilem hanc proditionem admisit, cum illius pœnas luit. Quia ejus conscientia facta est illius carnifex, ita ut illius furiis agitatus retulerit pecuniam pretium sceleris, eamque abjecerit ad pedes eorum, a quibus acceperat illam. En quid plerisque peccatoribus accidit: cum fervet cupiditas, & crimen urget, dæmon illis aufert omnem metum, & verecundiam; abscondit sceleris enormitatem, vetat, ne videantur quæ sunt consecutura. Voluptas, & boni species avertunt oculos eorum, ne cogitent malum, quod secum trahunt; sed ubi peccatum commissum est, & æstus cupiditatis deferbuit, & mala, quibus obruuntur illorum oculos aperit, tunc criminis sentiunt amaritudinem. *Vide quia malum, & amarum est dereliquisse te Dominum tuum,* facet Textus inquit. Quisque sumptibus suis intelligit quid sit peccatum, & quæ illum subsequatur calamitas, & quomodo per idem scelus peccator vendat Salvatorem suum, simulque animam suam dæmoni, ut loquitur S. Augustinus: *Quisque peccando animam suam diabolo vendit tamquam pretium dulcedinis temporalis;* Reor aliquando peccatori reposcenti animam suam, id eventurum, quod misero Judæ, qui vendidit Judæis pretium Sanguinis, & vitæ Dei sui: *Peccavi tradens Sanguinem justum.* Sed quid Judæ responsum fuit? *Quid ad nos? tu videris.* Ille modo in manibus nostris est; tuum videre est, quid tibi faciendum sit. Ita peccator, qui, ut ita dicam, vendiderit animam suam dæmoniis, frustra confitebitur: *Peccavi tradens Sanguinem nostrum.* Recipite pecuniam, voluptates, honores, decora, indignam mearum iniquitatum mercedem; reddite mihi animam, quam tradidi vobis, & supremum bonum, quod vobis reliqui. *Quid ad nos!* respondebunt illi; *tu videris.* Tu nobis hanc animam vendidisti, tu illius pretium in vita tua recepisti, lucrum illud, ultionem, voluptatem, momentaneam oblectationem; hæc fuit merces tua; ad nos vero quid attinet quid tibi sit eventurum. Hoc tuum est; tibi ad libidinem tuam consule: *Tu videris.* Sed non arbitrabar, ideo in nullam reditus spem interiturum; Quid non arbitrabaris? Nonne tuum erat videre quem contractum inires? Quid ergo nobis faciendum est fideles! Ad inutilem hanc pœnitentiam evitandam respiciendi sunt peccati exitus, & cogitandum id quod modo dedita opera patramus, id fortasse futurum, quod nos fecisse irrita pœnitentia dolebimus. *Idem.*

Jerem. 2.

Funestus exitus proditoris Judæ, ejusque desperatio.

Recogitate, quæso, mentibus vestris funestissimum exitum Judæ infelicis, qui desperatione vitam conclusit; non quod velim vos oculos conjicere in infame genus mortis, quo periit; cujus viscera scissa sunt, & qui infelicem evomuit animam cum sanguine & fæcibus, quibus moriens terram infecit; sed ut paullisper consideretis miseri illius sortem, & ex hoc exemplo discatis, ubi peccatum committimus nos ignorare, utrum nobis locus superesit sinceræ pœnitentiæ; & utrum peccati veniam simus impetraturi: hoc enim diligentissime præcavendum est. Judas, si ex externa specie judicium ferre velimus, perfecit omnia ea, quæ passim homines vix compelli sinunt, ut faciant, ad peccatorum veniam assequendam. Palam coram Sacerdotibus, & Pontificibus scelus suum confessus est; verbum illud protulit, in quo peccatores passim confidunt: *Peccavi, tradens Sanguinem justum.* Plane explicuit turpissimam peccati sui circumstantiam; professus quippe est, se prodidisse, ac tradidisse justum. Deinde retulit pecuniam receptam in patrati sceleris pretium; testatus est, se crimen suum perhorruisse, quandoquidem præmium retinere noluit; omnino aberat a voluntate sceleris ejusdem iterum committendi, quoniam id ne facere quidem potuisset; & voluntatem habere eidem fuisset inutile. Hic unus restabat actus, ut sese ad Salvatoris pedes conjiceret, iisdemque provolutus misericordiam imploraret, quam sane impetrasset: criminis enormitas ex eo, ut olim ex Cain hoc de semetipso judicium extorsit: *Major est iniquitas mea, quam ut veniam merear;* & desperatione vitam absolvit. *Idem.*

Quid peccator inferre debeat, ac metuere Judæ exemplo.

Peccator audax, atque superbe, qui gloriaris in nequitia tua: putas sæpe, te, ubicumque tibi placuerit, acturum esse salutarem pœnitentiam, & Deum misericordem semper præsto futurum, ut te redeuntem excipiat. O spem inanem! Hæc quot miseros fefellit, & fallit! Temerariam præsumptionem! Quot animas in malorum omnium abyssum præcipites dedit! Heu? Quisnam te certum faciet, pœnitentiam, quam facturus es, non fore similem pœnitentiæ Judæ, & postquam illius duritiem imitatus fueris contra omnia divinæ bonitatis consilia, postquam, ut ille, contempseris Dei minas, atque illecebras, Deum hunc iniquitatum ultorem nequaquam traditurum te desperationi; vel te tibi fallacis pœnitentiæ specie illudentem in justitiæ ipsius manum esse prolapsurum? *Idem.*

CAPTURA SALVATORIS IN HORTO.

Tempus, & locus quæ Sacerdotum Principes deligunt capiendi Dei Filium duce Juda.

PRimus effectus proditionis Judæ fuit captura Salvatoris in horto Olivarum. Cum sciret Salvatorem vespere in hortum Gethsemani secedere consuevisse, ibique noctem in Oratione traducere, censuit locum, ac tempus apta esse, ut ibi facinus, quod machinabatur adimpleret. Igitur clam cum Pharisæis quibusdam, & ingenti armatorum manu urbe egressus est, & quo-

& quoniam prævidebat omnes præcautiones, vimque ipsam inutiles futuras, nisi JESUS CHRISTUS permisisset se capi, illos admonuit, se tunc promissi fidem illis præstiturum fuisse, ubi illum in manibus eorum tradidisset. *Liber cui titulus: Passiones Domini Nostri.*

Mira fuit cæcitas Scribarum, & Phariseorum.

Sacerdotum Principes certiores facti erant amabilem Salvatorem solum esse cum Discipulis suis in loco seposito, ubi nullum sperare poterat subsidium. Tamen quamvis de re hac non ambigerent, quidquid domesticorum erat apud Pharisæos, & legis Doctores arma capiunt, atque socias vires conjungunt cum integra Militum cohorte, & in condictum locum proficiscuntur. Arbitramini fortasse hoc esse humanæ prudentiæ consilium: & in summo, quo ardebant desiderio potiundi JESU CHRISTI persona, non omnino inutilem fuisse illam præcautionem: tandem enim homo callide elabi potest, & sese permiscere quærentibus illum, potissimum vero tenebrarum ope. Errorem aliquem vereri debebant; immo poterant pro illo capere aliquem ex discipulis ejus. Verum non ita. Hic effectus est cæcitatis eorum; sæpe inierant illius capiendi consilia, & semper ex eorum oculis evanuerat. Ad eum ergo se conferunt tamquam ad hominem omnipotentem, qui se Dei Filium dicebat, & qui saltem habebatur tamquam insignis Propheta, quem Deus palam in suam clientelam receperat. Sed illum perdere cupientes propter odium, adhærent consilio Judæ, cui melius cognitus erat, quam sibi, & qui eum promisisset se illum in manibus eorum traditurum, artem illius capiendi sciret expeditiorem. O vos cæcos! Si Filius Dei est, & si arbitramini in eo esse aliquid humano majus, non legit ille corda vestra, non videt vestras cogitationes? Quis prohibebit illum, ne vos prævertat? Sed venit hora præstituta, qua semetipsum tradere debet in manibus vestris & sese furori vestro subjicere: *Nunc est hora vestra, & potestas tenebrarum harum. Sermo MS. de Passione Patre Stephani Chamillard.*

Si Salvator prætulit metum, quatenus homo, nunc præbet exemplum fortitudinis.

Si Dei Filium consideravimus inter infirmitatis nostras, quibus propter amorem nostrum se subjicere dignatus est; modo illum nobis proponere debemus velut exemplum fortitudinis, quod paullo post nobis ostendit: nam repente mutata agendi ratione, oblitus infirmitatum humanarum, assumit Dei fortitudinem; discipulos suos confirmat, & obviam inimicis occurrit: *Surgite eamus: ecce appropinquavit qui me tradet.*

Matth. 26.

Videte quomodo cor illud tristitia confectum, timore perculsum, suscepti muneris difficultate perterritum novum induit robur, animumque ut modo audacter provocet, quidquid paullo ante efficere potuerat, ut contremisceret. Ita palam ostendit eos timoris, fugæ, horroris, tædiique sensus, quibus cor ejus æstuabat, nonnisi appetitus motus fuisset, in quorum partem non ratio, non voluntas accesserat; cum desiderium, quo modo fertur ad mortem pro hominum salute obeundam, voluntas est firma, constans, & absoluta, certumque consilium, quod omnes horrores mortis avertere non valuerunt. Heu! Christiani hic hominum ingenium, & imbecillitatem agnosco. Ubi aliquid aggrediendum est propter Deum, propter illius cultum, & gloriam, tædio afficimur, animum despondemus; & si cupimus bonum, imperfecta sunt desideria nostra, & voluntas dimidiata, propter quam eodem fere tempore incipimus, & cœpta relinquimus; cum econtra ubi de re agitur nostra, tunc toto ardore ferimur, omnes rumpimus moras, omnes infringimus obices, omnesque officii nostri considerationes negligimus; manifestum argumentum modici amoris, quo Deum prosequimur, infirmique desiderii, quo verum bonum nostrum consectamur. *Auctor sermonum in omnia argumenta. In alloquiis de Passione.*

Salvator suis occurrit inimicis, eosque verbo in terram prosternit.

Salvator videns horam suam advenisse, & se incidere in manus inimicorum suorum, præbere voluit discipulis suis, qui non procul aberant, insigne exemplum constantiæ, qua illis aliquando magni sustinendi erant labores pro amore illius, & obedientiæ ab illis præstandæ jussibus Dei, quantumvis difficiles viderentur. Itaque inexpectato Juda, ac satellitibus, quos secum ducebat, illis occurrit, & quemadmodum ostenderat se vere hominem esse cum tristaretur, ac doleret, nunc ostendit se Deum esse duobus insignibus miraculis, altero quidem justitiæ suæ, altero misericordiæ. In priore potentia, & fortitudo ejus æque nitent. Interritus fit obviam inimicis, eosque unico verbo prosternit, nunquam surrecturos, nisi illis manum præbuisset. Hoc agit, ut doceat sequentes se, nihil posse vim, aut dolum contra se: illos frustra fuisse omnibus viribus, fraudibusque usuros, nisi seipsum traderet illis; & nisi vellet ipse vitam profundere, nemini tantum futurum fuisse robur, ut eamdem auferret. *Ex Meditatione P. a Ponte in Passione.*

Dei Filius ostendere voluit inimicis potestatem suam, antequam se illorum traderet potestati.

Quamquam Salvator permittere decrevisset, ut caperetur, censuit tamen operæ pretium se facturum, si antea divinam potestatem suam probaret Apostolis, qui adhuc infirmi erant in Fide, & per illos omnibus ostenderet, humanam nequitiam per se nihil posse adversum illum; se magis adstrictum esse vinculis caritatis, quam inimicorum suorum; & passionem suam effectum esse potius amoris sui, potiusquam humanæ impotentiæ; sed ut inexcusabiles efficeret omnes, quicumque ad illum capiendum accesserant; ut ab illis extorqueret confessionem inutilitatis virium suarum, ut illos compelleret ad agnoscendum scelus, quod patrabant, & ad illius pœnitentiam; statim ac dixerant, se quærere JESUM a Nazareth, respondit: *Ego sum.* Quod verbum adeo fuit potens, ut Judas, Pharisæi, milites, lictores simul prostrati fuerint in terram, quasi ictu fulmineo percussi. Poterat quidem, si voluisset, tunc JESUS CHRISTUS recedere, vel aliud quodvis operari miraculum; sed satis esse arbitratus ita illis suam ostendisse potentiam, permisit, ut consurgerent; cumque iterum percontatus esset, quem quærerent, eisque se esse respondisset, vetuit, ne quem ex Apostolis suis lacessere auderet. Divinus Pastor in tanto periculo suo non deseruit curam gregis sui. Profecto Apostoli nulla affecti fuerunt injuria; neque illis minæ intentatæ, quod in tali occasione mirum videtur. *Liber cui titulus: Passiones Domini Nostri.*

Consideratione, in verba illa, Ego sum.

Salvator antequam ostendat infirmitatem, quam habet quatenus homo; detegit primum fortitudinem, quam habet quatenus Deus. Profecto illius effectus innotuerunt satellitibus, qui ad eum capiendum accesserant, idque unico verbo: *Ego sum;* neque enim aliquid ulterius quæsitum est ad evertendos eos, qui illum se victuros armis, & armatorum numero putabant. Quænam hominis imbecillitas! quæ Dei potentia! Quis ductor exercituum, quis imperator suos hostes verbo stravit? Salvator loquens potentior videtur, quam omnes terrarum fortissimi duces bellum inferentes. Ita est. Verbum æterni Patris, per quem facta sunt omnia, & qui omnia delere potest, qui omnia ex nihilo eduxit, & qui omnia in nihilum potest redigere. Principes, & invictissimi copiarum duces nihil proficiunt minas jactantes adversus hostes sibi resistentes; vis una auctoritatem illis conciliat. Sed virtus Dei est in voluntate ipsius, & voluntas in verbo, quod fulmine, ac tonitru potentius est. Videte enim quomodo solo vocis illius tono, Milites, Pharisæi, Principes Sacerdotum evertantur; quod locum præbuit S. Augustino exclamandi: *Quid faciet judicaturus, qui hoc fecerit judicandus?* Qui se adeo potentem probavit, cum ad judicium raperetur, quid facturus est, cum accesserit velut Judex, & supremus Judex rationem petiturus effusionis Sanguinis sui, & prolaturus damnationis sententiam contra nocentes? *Ego sum.* Contremisce peccator, JESUS hic, quem lædis, quem persequeris, cui sceleribus tuis mortem infers, hic JESUS perdere te potest, fortunam tuam evertere, ac te in omnem æternitatem miserrimum efficere. *Ego sum.* Sperate fideles famuli, & consolamini in adversis, & ærumnis vestris, Deum quippe protectorem habetis; & inimici vestri non sunt nisi homines, qui vobis nocere non possunt, nisi quantum Deus illis permiserit. *Ex pluribus Auctoribus.*

Aug. tract. 112. in Joann.

Cum J. C. exprobrasset eos, qui ad eum capiendum venerant, hi indurantur, licet viderint miraculum, quod suis oculis usurpaverant.

JESUS CHRISTUS antequam caperetur voluit de more suaviter loqui ad Pharisæos, & Sacerdotes, quos militibus permixtos intuebatur in facto, quod minime decebat characterem illorum. Quæsivit ab eis cur noctu venissent ad capiendum illum tamquam latronem cum armis, & facibus, quandoquidem quotidie versabatur in Templo, ubi palam docebat. Non audebant autem in eum manus injicere; & famulus quidam summi Pontificis Malchus nomine, aliorum audacissimus jam aliis præcesserat, cum Petrus solito fervore actus petens a Domino facultatem utendi gladio, inexpectato responso Malchum percussit, eique dexteram amputavit auriculam, quam Salvator curavit statim, & vetuit Petro, ne quid violentius ageret. Quis hoc loco non mirabitur cæcitatem Scribarum, & Pharisæorum, & ceterorum, qui oculis suis adspexerant? Cur non procidunt ad Salvatoris pedes, cur non confitentur esse Deum, sed in pertinacia sua perseverant! Verum admiremur etiam bonitatem, quam JESUS amabilis testatur erga suos, & curam, quam gerit incolumitatis eorum: Verbum illud, quod militibus dixit: *sinite hos abire*, fuit absolutum imperium, quod reveriti sunt, non ausi, licet feroces essent, tangere Apostolos. Salvator amabilis! non cessas omnibus in occasionibus præbere nobis amoris tui argumenta: permittis inimicis tuis, ut sæviant in te, simulque præcipis ne quid moliantur in Discipulos tuos. *Ex eisdem.*

Joan. 18. 8.

Quomodo Dei Filius redarguit, & cohibuit immoderatum S. Petri fervorem. Matth. 26.

Petrus zeli sui impetu correptus, Pontificis servum percusserat; sed statim illum coarguit Salvator paucis verbis, sed gravibus, quibus cum lenitate mixta erat severitas, dixit: *Converte gladium tuum in locum suum: omnes enim qui acceperint gladium, gladio peribunt:* hoc est, omne homicidium meretur mortem. Ex quo videmus quantum Salvator abhorreat a spiritu ultionis, in iis, quæ ad rem nostram pertinent, quandoquidem damnat unum ex discipulis suis, qui ipsum

tueri

tueri quærebat, & damnat illum eam unam ob caussam, eo quod nimis indulgebat huic ultionis spiritui, qui caritati adversatur. Videmus etiam in hoc facto admirabilem JESU CHRISTI bonitatem, non cessantis hortari suos ad patientiam per ea verba, quæ dixit eidem Petro. *Calicem, quem dedit mihi Pater, non vis, ut bibam illum?* Respiciebat hunc calicem non tamquam ab inimicis suis veneno mixtum, sed tamquam a Patre suo præparatum, cujus voluntatem ita adimplere cupiebat, ut succenseret in eos, qui ipsum inde avocare studebant. Ita nobis respiciendæ sunt calamitates, quæ incidunt nobis, & si quando natura corrupta, quæ nobis intus loquitur in corde, nos a passionibus perferendis deterret, occulto huic inimico dicamus: *Calicem, quem dedit mihi Pater, non vis, ut bibam illum. An putas*, addit, *quia non possum rogare Patrem meum, & exhibebit mihi modo plusquam duodecim legiones Angelorum? Quomodo ergo implebuntur Scripturæ* docentes, *quia sic oportet fieri*. Innuebat sibi facillimum futurum fuisse, semet tueri sine ope aliorum armorum præter quam orationis, qua longe plures Angelos potuisset arcessere, quam convenerant milites ad illum capiendum: sed se ne hiscere quidem velle, ne adimpleretur mortis sententia, quam jam protulerat Deus. *P. a Ponte in meditationibus de Passione.*

Joann. 18.

Captura Salvatoris post osculum Judæ, quod illius signũ fuit, & quomodo sup. ju exceptus.

Judas, quin flecteretur suavissimis verbis, quibus mundi Salvator recepit illum, vix dedit illi sacrilegum osculum, de quo locuti sumus, ut hæc militum manus a Sacerdotibus, & Pontificibus missa ad personam illius capiendam, furens sese conjicit in agnum hunc culpa vacuum, veluti latronem vinculis adstringit, ne sibi e manibus elabatur, & quamvis ipse in terram straverit hos omnes iniquitatis ministros, quin rationem haberent tanti miraculi, neque curationis illius, quem S. Petrus percusserat, non aliud inde argumentantur, nisi sibi rem esse cum homine formidabili, ideoque eum in statum redigendum, ubi illi possent dominari. Hac de caussa quidam collo funes injiciunt, alii pedibus calcant, alii fustibus dolant, sexcentas eidem ingerentes contumelias, eum calumniatorem, populi seductorem vocantes, & pro libidine omni ignominia coinquinantes; ejusque captura exultantes in tutum deferre festinant. Sed quoniam non satis propere gradiebatur ad eorum voluntatem, vi trahunt per tribulos, ac spinas, quæ ad horti januam, & collis declivi succreverant. Traducit torrentem Cedron, in quo modicum erat aquarum, & hoc stipatus satellitio per Jerosolymæ vias raptatur inter plebis clamores, quæ ad tanti facinoris rumorem convenerat. *Auctor sermonum in omnia argumenta in alloquiis de Passione.*

De eodem argumento, & inhumanitate, cũ qua fuit exceptus.

Mirum sane est, hanc adeo honestam, & generosam agendi rationem, qua usus erat Salvator, ultro se offerens, immo & miracula patrans ad ostendendam inutilitatem curarum, quibus usi fuerant inimici, ut illum caperent; mirum est inquam, hanc agendi rationem nequaquam militum animos flexisse; qui, quin mitescant, inaudita crudelitate sæviunt in illum. Satis erat eum capi, & duci; ille non resistebat, & ultro subsequebatur; tamen in illum semet jaculantur, tamquam rabidi canes; eumque funibus adstrictum, modo in illum sine ullo humanitatis sensu sæviunt, modo calcibus attollent, & fustibus cædunt. Non ita cum nocentibus agi consuevit, nisi rebellaverint, & hoc injustitiæ genus populi etiam barbari perhorrescunt; sed semel admonendum pro semper est, in Salvatoris passione nullam formulam, nullam justitiæ speciem esse expectandam; videntur omnes maxime naturalis æquitatis leges oblivioni traditæ fuisse, & omnes omnem humanitatis sensum exuisse: hæc est inaudita agendi ratio, & horribilis rerum omnium inversio. *P. De la Colombiere sermone s. de Passione.*

De fuga Apostolorum, ubi capiũ viderunt Magistrũ suum. Marci 14.

Prædixerat Apostolis suis JESUS scriptum esse: *Percutiam Pastorem, & dispergentur oves.* Cum milites capiunt J. Christum, eumque vinciunt, S. Chrysostomus, inquit, nondum Discipuli fugam arripiunt, sed ubi viderunt illum non solum non reluctantem, sed se ultro offerentem, ut caperetur, reliquerunt illum, & sese fugæ dederunt: *Et relicto eo fugerunt.* Cum nullius difficultatis opus esset illos comprehendere, quandoquidem in horto erant conclusi, nemo illorum detentus fuit; quoniam Dei Filius prohibens, ne milites illis manum inferrent, ipse illorum vinxerat manus antequam suæ ab illis vincirentur. Sed ubi conspexerunt JESUM CHRISTUM semetipsum tradidisse in manus inimicorum, arripuere fugam, ne ille permitteret, ut ipsi quoque comprehenderentur. Mirus humanæ imbecillitatis effectus! qui secundum Tertulliani locutionem in pace visi fuerant strenui tamquam leones, in prælio cervis similes expavescunt; discipuli, qui videbantur adhærere Magistro suo, qui promiserant se potius morituros, quam eum abrenuntiarent; ubi illum captum vident, turpiter fugam capessunt, & eum derelinquunt. *Et relicto eo fugerunt omnes.*

Zachar. 13. Matth. 26.

Matth. 26.

Consideratio de Apostolorũ fuga.

Mira fragilitas! Omnes Apostoli videntes Magistrum suum in militum manus incidisse, despondent animum; propositi sui obliviscuntur, rati proculdubio, ipsum eo in statu non posse ultra ipsis opem ferre. Memoria tot Miraculorum, quorum testes extiterant, tot luminum, quæ acceperant, tot prædicationum, quas audiverant, tot gratiarum, quibus cumulati fuerant, eo usque ut postquam JESUS eorum pedes eluerat, illos suo etiam corpore saginaret, momento obliteratur, & eorum fugam efficit turpiorem. Hæccine sunt promissa toties ingeminata vitam suam pro illo objiciendi? Thoma, ubinam est tuarum promissionum effectus? *Eamus & nos, & moriamur cum illo.* Petre, ubinam illa fortitudo, de qua gloriabaris, cum nulli eras periculo obnoxius; *Paratus sum tecum, & in carcerem, & in mortem ire.* Heu! Quisnam audebit suis fidere consiliis, luminibus spiritus sui, vel virtuti brachii sui? Primæ Ecclesiæ columnæ ad minimam tentationis auram labefactantur: omnia Deo promittimus, cum nihil nobis timendum est; sed cum in eo sita res est, ut nostram præ nobis ferre debeamus fidelitatem, non amplius promissionum nostrarum reminiscimur. Insignis est vanitas in hominum amicitia confidere; insignis est cæcitas displicere Deo, ut placeas amico; insignis imbecillitas est de hominum conqueri infidelitate, cum videamus Dei Filium ab iis derelictum, de quibus per quam optime erat benemeritus. Vobis autem, qui per scelera vestra meremini, ut a creatis rebus omnibus, Deoque ipso derelinquamini, ab amicis vestris relinqui dolebitis? *P. Nouet in Meditationibus de Passione.*

Luc. 11.

Luc. 22.

QUID

QUID ACCIDERIT SALVATORI APUD ANNAM, ET CAIPHAM.

MONITUM.

DEI Filius ita captus, & contumeliis affectus ab hac militum manu ducitur, & sistitur coram judicibus, qui impatienter conjurationis inita præstolabantur effectum, & qui nocte eadem quæstionem habere inceperunt. Ducitur primum, vel potius rapitur magno cum tumultu Annæ domum, ubi omnes convenerant, idque honoris ergo; quem Caiphas Pontifex anni illius deferre voluit socero suo, qui illum ea in dignitate præcesserat. Incertum est, utrum quæstiones, irrisiones, ignominiæ, quæ Salvator totâ nocte illa passus est, illi subeunda fuerint partim apud utrumque; cæterumque Evangelista, qui fusius loquuntur de iis, quæ domi Caiphæ acciderunt, innuere videntur, illum obiter tantum apud Annam fuisse; quam sententiam amplectemur, & prolixius videbimus, quid pertulerit JESUS tam a judicibus, quam a satellitibus, & servis, quorum funesta nocte illa ludibrium fuit.

Magnum humiliationis argumentum Filio Dei qui supremus est universorum Judex, sistit reum apud criminosos judices ab illis judicandum.

SAtra magna indignitas erat, supremum viventium, & mortuorum Judicem coram nocentibus judicibus prodiisse, & Dominum Universorum subditum fuisse judicio creaturarum suarum, quin de tribunali in tribunal trahendus esset, traditus odio, & iniquitati apertissimorum inimicorum illius. Sine stupore cogitari ne potest unicum Dei Filium, Solem justitiæ, & Sanctitatem ipsam, coram quo natura omnis contremiscit, ad cujus vocem sepulcra restituunt mortuos suos, mare mulcet fluctus, Cælum, terra, & infernus sine resistentia obediunt; cogitari ne potest, inquam, hunc hominem Deum, postquam tot edidit suæ divinitatis monumenta, manibus revinctis, & habitu rei, rapi ad judices, de tribunali trahi ad tribunal, quin divinorum consiliorum profunditatem admiremur! Salvator hic patienter, & summa cum mentis tranquillitate sistit se; non quærit elabi ex justitiæ manibus, vel, ut melius dicam, ex prava accusatorum, & judicum suorum voluntate, a quibus ita contemnitur, ut ne dignus quidem habeatur, in quem aliqua judicii forma servetur. De jure illi dicendo ne agitur quidem; hi judices iniquitatis in id unum intenti sunt, ut suo satisfaciant odio, quo contra illum flagrant; qui ubique afficitur contumelia! *Ex libro, cui titulus: Passiones Domini nostri.*

Prima noctis judicium apud Caipham congregatorum.

Statim ac Salvator apud Caipham ductus fuit, convenerant Synagogæ Sacerdotes, Scribæ, Legisque Doctores, ut simul omnes unanimi, conflatoque consensu illum morte puniendum decernerent. Hoc est nocturnum concilium a Tenebrarum Principe coactum, & collectum a calumniatoribus, cui præest mendacii pater ad ipsam veritatem opprimendam atque damnandam. Quis unquam audit verba fieri de judicio adeo iniquo, ubi judices occupati, & attenti sunt, non quidem perpendendis criminibus, & argumentis actorum, sed inveniendis fictis testibus

Matth. 26.

contra illum qui accusabatur? *Omne Concilium quærebat falsum testimonium contra JESUM, ut eum morti traderent.* Judicum officium est audire, & ad examen revocare facta, quæ proferuntur; hic autem actorum personam induunt, & hoc pacto necessarium consilium suum, & innocentiam illius, quem persequuntur, aperiunt. Judices isti se actores constituunt, ex actoribus testes, ex testibus calumniatores, falsa quærunt testimonia, & invenire non possunt, *Et non invenerunt*, inquit Evangelista. Non defuere quidem

Ibidem.

Marci 14.

falsi testes, sed inter illos non constitit *& convenientia testimonia non erant.* Et quamvis taceat accusatus, tamen satis ad illius justificationem sua clamat innocentia: *Molinier in libro, cui titulus: Fasciculus Myrrha.*

Ejusdem argumenti.

JESUS igitur sistit se coram Caipha, qui Pontifex erat anni illius, ut primum de illo ferret judicium, & damnaret illum tamquam seductorem, & pseudoprophetam, cum vero dico, ut judicium ferret, & damnaret, ne putetis ibi solitas justitiæ formas servari. In hoc reo omnes contemnuntur leges, illæ etiam quas naturalis æquitas docet: quæ vetant ne rei ulla poena afficiantur, ante quam condemnentur; & cum lis jam judicata est, nequaquam tradantur furori adversariorum, ut illos conviciis, & contumeliis persequantur. Sed huic judicio præsunt odium, & injustitia; ex quo arguere potestis, quidquid contumeliosius, indignius, crudelius est, prætermissum nequaquam fuisse, ut Salvatori gustanda præberent suæ persecutionis effecta. Quænam humiliatio, Christiani, huic Regi Gloriæ, sistere coram his inimicis judicibus, interrogari de actionibus suis, compelli ad rationem reddendam de illis, quas in eum sensum detorquent, quem illis sua suggerit improbitas; & apud eos, penes quos est facultas de vita illius decernendi! *Auctor sermonum in omnia argumenta, &c.*

Odium Caiphæ in J. C.

Caiphas præsertim crudele conceperat odium contra JESUM, contra quem non occulte suam protulerat sententiam in Consilio, quod habuerunt Principes Sacerdotum, ut viderent, quid de ipso faciendum esset, ut prohiberent populi affluentiam, novum hunc Prophetam sequentis: *Expedit unum hominem* Joann 18.
mori pro populo; & omnibus in occasionibus præ se ferebat odium internecinum in illum, cujus auctoritatem, & æstimationem pati non poterat, & quem pseudoprophetam vocabat; quam ob rem nullum non movit lapidem, ut eum perderet, omnes illius actiones in deteriorem sensum detorquens. Nullum vehementius, Auditores, est odium illo, quod diuturna peperit zelotypia; tunc enim omnia, quæ bene vertunt inimico, nos exasperant; dignitas, locus, in quo est, efficit, ut rumpamur invidia, & laudes, quæ illi deferuntur, tela sunt, quæ invidentis cor laniant. Sed audeo dicere hoc virus nullibi magis metuendum esse, quam ubi agitur de doctrina, & Religione; tunc enim invidenti jus esse videtur sacrificandi invidiæ suæ adversarii sui honorem, & existimationem; & cum maximis quibusque sceleribus zeli fucus allinitur, nulla est calumnia, nullus dolus, qui intentatus relinquatur, ut huic satisfiat cupiditati. Hoc invidiæ dæmone Caiphas agebatur contra Dei Filium; is, qui videbat oculis auctoritatem, quam ejus doctrina cum vitæ sanctimonia, ac miraculis conjuncta illi pepererat, cogitabat secum, hanc illius celebritatem officere gloriæ Synagogæ, cujus erat Caput; ita ut nactus sit artem privata commoda ita cum conjunctione consociandi, ut excidium novi Prophetæ jampridem moliretur. Sese illi offert occasio, illam arripit, & se actorem, & judicem simul constituit. Id unum agitur, ut scelera adinveniantur ad dissimulandam injustitiam, & quædam forma judicii servetur, ad speciem tuendam. *Idem.*

Caiphas Salvatorem interrogat.

Quemadmodum Caiphas in habenda quæstione non quærebat veritatem, sed colorem, quo illum veluti seditiosum traderet Romano Præsidi morte puniendum ejus interrogatio ad duo capita referebatur: 1. Quænam ejus esset doctrina, & utrum esse posset perniciosa; quandoquidem erat nova. Nihil de miraculis attigit; hæc enim facta erant, quæ inimici silentio obvolvi cupiebant; quoniam palam caussam illius perorabant, & certa erant argumenta sanctitatis illius, non secus ac divinitatis. 2. Alterum caput erat de discipulis, qui sequebantur illum, & quem in finem illos secum deduceret; JESUS CHRISTUS singulari cum modestia respondit; quod primum, se de doctrina sua non esse interrogandum, nam semper palam fuerat locutus in Templo, vel in Synagoga; proinde cum magna fuerit confluentium turba, quæ illum docentem audierat, ab illis quærendum esse, utrum aliquid ex ore ejus audierint, quod legi, & Prophetis adversaretur. Responsio hæc judici perdito os obstruxit; & ostendit illi facti nequitiam; nam plura, eaque satis valida habere debebat argumenta, vel suspiciones gravis alicujus hac in re criminis, antequam illum capi juberet; cum e contra sana esset ejus doctrina, & vita irreprehensibilis. *Abbas de Monmorel ex parte.*

Quamvis Salvator omni cum reverentia respondisset, unus ex satellitibus impegit alapam illi.

Vix Salvator sapiens hanc edidit responsionem, cum unus ex militibus, qui prope illum erant, seu ut opem ferret judici, cui responsio illa negotium facessebat, seu ut zelum suum profiteretur, impegit gravem alapam, quin aliquis ex eo cœtu illius impotentiam corriperet. Angeli quidem hujus testes contumeliæ fremunt præ horrore, neque deest illis zelus ad ulciscendam injuriam; sed cum Dominus semel tradiderit inimicorum suorum potestati, videtur vinxisse manus Beatorum Spirituum. Alapa hac

aula

aula tota personuit, & insolens impii satellitis audacia plausibus excipitur in eo furentium potius, quam judicum cœtu. Humanitas in judiciis habendis non patitur, ut nocentibus ipsis injuria fiat, & illis aliqua inferatur pœna ultra eam, quæ in condemnationis sententia præscripta fuit: sed in Dei Filio omnia licere videntur, quin ille queratur, & nisi audacissimus ille genæ colaphum impingens, exprobrasset illi irreverentiam, fortasse ne os quidem aperuisset, ut quereretur. Sed qui ipsis etiam carnificibus se submittere dignatus est, noluit in mentibus eorum, qui aderant, servari opinionem, quasi ille non adhibuisset reverentiam legitime debitam auctoritati; & quin ullam testaretur iracundiam contra facinus cælesti ultione dignissimum, quærit solum, quænam esset noxa propter quam adeo severe in se fuisset animadversum. *Auctor sermonum in omnia argumenta &c. in alloquiis de Passione.*

Patientia Salvatoris tanta affecti ignominia.

Jure Tertullianus asserit, Dei Filium naturam humanam assumentem nihil de hominis assumpsisse impatientia: *Nihil de impatientia hominis imitatus est.* Homines enim suopte ingenio ægre sustinent illatas sibi injurias, idque satis questubus, & murmure significant, nec minori cura suam existimationem tuentur, ubi injuste impetatur. Tu vero Salvator omnino immunis es ab hoc hominum affectu; sine murmure teterrimam hauris contumeliam; hoc testimonium est, quod perhibes doctrinæ, quam tradidisti; illam exercens coram judicibus tuis. Nihil ultra profecto requirebatur, ut divina esse cognosceretur; neque enim ullus hominum unquam tantam præ se tulisset patientiam, animique tranquillitatem in contumelia, qua honesto viro nulla gravior accidere potest. Sane alapa injuriarum omnium teterrima est, & si secundum mundi placita judicium ferendum est, nullus est cordatus vir, qui non illico stringat ensem sanguine abluturus labem, suo nomini inustam; nulla est adeo imbellis anima, cui desit virtus ad pœnas reposcendas: nullus nominis alicujus homo, qui honoris reparationem non persequatur. Tibi autem Salvator satis est quærere, quid peccaveris, ut adeo indigne vapulares. *Idem.*

Quid nobis inferendum sit ab exemplo patientiæ quod nobis hac in occasione præbuit Salvator.

Ad hoc exemplum patientiæ ubinam est, Fideles, ea honoris ratio, quam tantopere extollitis? Quænam injuria alapa gravior? Qui hac afficitur, nonne ille est, coram quo Angeli, omnesque Cælorum potestates præ reverentia contremiscunt? Nonne in magna populi frequentia hæc illi impacta fuit alapa? Vos autem molesti vitilitigatores in singula verba temere, & casu prolata, exardesciti? Gradus aliquis, honoris locus, quem vobis deberi arbitramini, & qui vobis negatus fuerit, exiguus contemptus vos ad ultionem impellet, ac inexorabiles faciet? Assequimini paullisper sensus Dei hujus humilis, & patientis: discite ab hoc Universorum Magistro, quid suo doceat exemplo: quandoquidem rationem reddere potest ipsum de doctrina sua interrogantibus, quod jam Mundum universum docuerat. *Discite a me quia mitis sum, & humilis corde.* Discite a me lenitatem, & humilitatem; quoniam hæc nota est, ac signum nos esse divini hujus Magistri discipulos, & nos in illa schola patientiam duntaxat, & humilitatem doceri. Adjicite his, alapam, qua tunc a milite vapulavit, non minorem illi dolorem, quam injuriam attulisse; cum robustus miles, manu ferro præcincta, juxta militum tunc temporis consuetudinem, illam inflixerat; quapropter tota illius facies livorem contraxit; & fuit veluti signum, quod aliis locum præbuit, ut singuli ad arbitrium certatim sævirent. *Idem.*

Matth. 11.

Quam crudelis, & indigna fuerit hæc injuria. Chrysost. hom. 82. in Joann.

O spectaculum dignum stupore hominum, & Angelorum: *Exhorrescat Cælum, & contremiscat terra de Christi patientia, & de servi impudentia.* S. Joannes Chrysostomus exclamat. Dei facies quis credat? servili manu percutitur! Rumore tota aula personuit ingenti cum scandalo, quin aliquis illum audeat tueri, & coercere impotentiam. Duo adsunt discipuli, sed ne biscere quidem audent. Petrus, qui nuper gladium eduxerat, ut Magistrum suum tueretur; modo non audet huic resistere contumeliæ, & ex tot mortalibus, qui testes fuerant doctrinæ hujus hominis Dei, & qui fortasse beneficiis ejusdem fuerant cumulati, ne unus quidem est qui caussam ejus suscipiat; & hæc atrox injuria nonnisi cachinnis adstantium excipitur. Quam crudelis illa fuit, quam contumeliosa! Innocentia, & veritas per Dei os loquuntur, & invenitur manus audax adeo, & tam barbara, & impia, ut genam illius percutiat & non minorem dolorem, quam confusionem illi inferat. *P. Nouet in Meditationibus de Passione.*

In nosmet convertere debemus partem indignationis, quam concepimus in hunc militem Salvatorem percussorem.

Jugulare vos non posse mihi videmini, Auditores, justissimum doloris sensum, quem in vobis ciet injuria Salvatori nostro in hujusmodi occasione inflicta. Illum fovete quidem; sed contra vosmet ipsos etiam convertite: nolite respicere hominis nequissimi brachium, a quo vapulat JESUS; sed vestra etiam recognoscite scelera, quæ illum coegerunt, ut tantæ sese indignitati subjiceret. Vos male estis locuti, & Filius Dei pœnas luit; vos illum furentis hujus militis manu cecidistis; quoniam quot obscena, & impura verba, quot juramenta, quot blasphemias protulistis, tot sunt colaphi, quibus adorabilem Filii Dei faciem percussistis, ex S. Bernardi sententia. Hoc vere supplicium erat, quo olim puniri consueverat, cum aliquis non præstaret obsequium summis viris debitum, ut conjicere est ex Salvatoris responsione ed eum, e quo fuerat percussus. *Si male locutus sum, testimonium perhibe de malo;* & si alioquin verum est, quod Sanctus Chrysostomus inquit, Salvatorem pati voluisse non solum generatim propter scelera nostra: sed etiam illa singillatim expiare propriis, & peculiaribus pœnis: exempli gratia, impudicitias nostras flagellis, & spinis; intemperantiam amaritudine, & felle, & sic de reliquis: supplicium, quod pertulit pro verbis lascivis, pro juramentis, atque blasphemiis contra debitam divinæ Majestati reverentiam, fuit contumeliosa alapa hæc, & aliæ, quas funesta illa nocte recepit. *Auctor Sermonum in omnia argumenta &c. in alloquiis de Passione.*

Joann. 18.

Malum, quod peperit exemplum militis Salvatori alapam impingentis.

Nequissimus ille miles, qui primus Dei Filium percutere est ausus, ex complurium Sanctorum Patrum Sententia, caussa fuit omnium injuriarum, quibus saturatus fuit JESUS CHRISTUS, donec in ædibus hujus Pontificis mansit. Adeo verum est, sæpe unum sufficere protervum hominem aliis impudentiorem, ut persona auferatur, & fiat, ut si cui supersit adhuc aliquid verecundiæ, aut timoris, ita ut se palam impium non audeat profiteri, illud abjiciat, & impudentissime in scelus omne ruat, *tota frontis libertate*, ut Sanctus Hieronymus inquit, Itaque hic ille est, qui, ut ita dicam, vitii vexillum attollit in societate, & qui nefario exemplo suo se fontem constituit omnium criminium, quæ e sectatoribus suis committuntur. Ah! cogitemus, præbere hoc pacto criminis exemplum, non esse unum patrare scelus, sed se auctorem constituere peccatorum omnium, quæ ab aliis committentur, hoc esse, inferre contumeliam Dei Filio per manus, & ministerium aliorum; hoc esse sternere viam sceleris; ideoque participem fieri eorum omnium, qui nostrum exemplum secuti peccabunt; atque ut verbo me expediam, aliis aditum aperire primum quidem ad scelus, mox autem ad damnationem. *Idem.*

Furentis hujus impotentia omnia cæli fulmina, omnia inferni merebatur supplicia. Num. 16.

Si illum cogitaremus, S. Augustinus ait, qui hac cæsus fuit alapa, nonne cuperemus, ut qui percussit, vel igne cælitus demisso absumeretur, vel terræ abyssis deglutiretur, vel traderetur dæmoni torquendus, ac teterrimis afficiendus suppliciis? Quid? Oza subita morte percussus fuit, eo quod manum admovens Arcam voluit sustinere; cum vile mancipium impegerit alapam Sancto Sanctorum, cujus Arca nonnisi figura erat, abit impunis? Nonne hac hora, quæ hora est potestatis tenebrarum, ut ita inimicis tuis tuam cessisti potestatem, ut nullam prorsus haberes? Nonne potestatis, & auctoritatis defectus est, Filium hominis adeo crudeliter lædi: Poterat, ut olim Moyses, præcipere, ut terra dehisceret ad impium hunc deglutiendum; vel ut Elias, ignem de Cælo ad illum vorandum elicere; vel ut Eliseus, excire ex lustris nemorum feras, ut illum discerperent: nam qui motum reddidit dexteræ arescenti, poterat quidem sacrilegam hanc manum tollere; & idem ille, ad cujus imperium viridis, foliisque opaca ficus exaruerat, potuisset reddere brachium illud immobile, eique sensum omnem auferre. Proculdubio, Sanctus Augustinus ait; penes illum erat potestas hæc faciendi omnia, nisi maluisset nos docere patientiam, qua vicit mundum, quam ostentare potentiam, qua mundum creavit: patientia enim illius æque illius probat divinitatem, ac potentiam. Hinc Scribæ, & Pharisæi illum Deum agnoscere debebatis; quandoquidem hominum nullus tantam habere poterat patientiam. *Abbas de Monmorel in Homiliis de Passione.*

4. Reg. 1. 3. Reg. 3. Matth. 21. Marc. 11.

Aug. tract. 113. in Joannem.

Hoc exemplum patientiæ Dei paucos habet imitatores.

Asserere possumus ex omnibus exemplis, quæ nobis Dei Filius reliquit, hoc pauciores habere imitatores. Injuriam pati, & ultionem non persequi, nonne juxta Mundi placita est seipsum dedecore afficere? cum autem alapæ peculiaris infamiæ gradus inhærere videatur, & tenebrarum filii dicere consueverint, labem insidere, donec eluatur sanguine percussoris: Christiani, quorum vitæ ratio prorsus Ethnicorum moribus similis est, nunquam ne intelligetis, si JESUS CHRISTUS omnibus modis passus est, hoc non necessitatis caussa passum fuisse, sed ut disceremus, uti opus est, omnia injuriarum genera sustinere? Spiritus hujus mundi, cui ille maledixit, semperne vester erit? Usquequo timor amittendi inanem hominum æstimationem, nisi pœnas poposceritis ab eo, a quo affecti contumelia fuistis, in vobis præpollebit timori æternorum suppliciorum, quæ vobis evitare non licet, nisi peperceritis? *Idem.*

Exemplum patientiæ quod Dei Filius hac in re nobis reliquit.

Quamquam vobis cor esset adamantinum, quamquam acerrima in vobis esset ultionis cupiditas, quamquam ad illam inferendam essetis parati, oculos in

JESU

JESU CHRISTI faciem conjicite: *Respice in faciem Christi tui.* In augustam hanc faciem, quam Angeli videre concupiscunt, & ubi consideraveritis divinum Salvatorem flagellis cæsum, simulque tranquillum, nihil ultra requiretur, ut de manibus vestris excidant arma. Denique patientia in Deo nos docet, nil majus esse, quam in gravissimis malis esse patientem, & nulla esse bona, quæ illam non subsequantur, vel concomitentur. Virtus hæc nimis heroica est, quam ut propriis viribus illam acquiramus; & ut simus patientes eo modo quo Dei Filius fuit, ab illo nobis discenda est mansuetudo, & cordis humilitas. Duplicis hujus virtutis nexu, quas nunquam separare debemus, dominabimur nostris animabus, in quocumque injuriæ genere erimus tranquilli; cum ideo feroces simus, quia nihil pati potest superbia, & cum repente nos inflammet iracundia, præsto sumus, ut quodammodo inviti momento propulsemus contumeliam, quæ nobis infertur; tantum abest, ut imitemur divinum autographum, *qui cum malediceretur, non maledicebat; cum pateretur, non comminabatur, tradebat autem judicanti se injuste. Idem.*

Quid nobis dicendum sit ex hoc admirabili exēplo patientiæ.

Admiramini patientiam, & mansuetudinem, qua JESUS tantam sustinet contumeliam. Hoc ex facie cognoscitur, inquit Scriptura; & lineamenta, quæ in fronte ejus apparent, innuunt, quid lateat in corde. Intuemini ergo faciem hanc, quam Angeli quidem conspicere desiderant, homines vero crudeliter colaphis cædunt. Emanabunt inde lumina, & fulgura, ex quibus intelligetis cur tantam sustineat ignominiam, quin pœnas reposcat. Videte quomodo loquatur cum servo hoc nequam, a quo vapulavit. Quin succenseat, quin ignescat, quin puniat, quin injuriam pro injuria rependat, illum reprehendit. Hinc discamus fideles, cupiditatem nostram alienæ opponendam non esse, sed potius rationem, qua monitus in se revertatur, ut suum crimen agnoscat, jugulantes hoc pacto centum querimonias, & centum ultiones, quæ utrorumque excidium involverent. *Pater Nouet in Meditationibus de Passione.*

J. C. interrogatus de discipulis, qui sequebantur illum, sibi non esse respondendū censuit, & quare.

Diximus jam primum accusationis caput, a quo duxit initium quæstio habita de Filio Dei, fuisse de doctrina, quam prædicaverat; alterum vero, quod a priori proficiscebatur, fuit de discipulis, quos sibi ad eamdem prædicandam delegerat; quippe insimulabatur quasi conjurationis auctor esset, & sereret doctrinam fallacem, & quoad religionem spectat, perniciosam. Vidimus nihil Salvatori fuisse facilius, quam probare Doctrinam suam, quæ sancta erat, & quæ in illius honorem erat cessura. Quod vero ad Discipulos pertinet, longe aliter accidit. Hoc argumentum cum in decus suum non cederet, consilium cœpit tacendi; quandoquidem non tanta aderat caussa laudandi. Ad illos spectabat de se dicere testimonium, & illud etiam de Magistri doctrina perhibere, necnon in praxim redigere id, quod ipsos docuerat, ostendendo non deesse sibi animum ad tuendam veritatem. Illi divina hujus audiverant verba, viderant miracula, quibus doctrinam suam confirmaverat; testes fuerant sanctitatis, ac vitæ irreprehensibilis; cur non prodibant, ut eam propugnarent? Heu! Imbecillitas caussa fuit, ut alii quidem illum desererent, & metus prohibuit, ne duo illi, qui eum eminus fuerant subsecuti, ad illum tuendum accederent. *Auctor sermonum in omnia argumenta &c. in alloquiis de Passione.*

Mala opinio quam concipere poterant Judices de Magistro, si judicium ferrent ex discipulis, qui illum deseruerant.

Quid sentire poterant Judices de Salvatoris persona, & doctrina, judicium ferentes de Magistro ex discipulis? Unus quidem vendiderat illum, atque in eorum manus tradiderat: reliqui vero illum deseruerant: quid igitur cogitare poterant videntes ex illius schola proditorem emergere, alios vero non audere in lucem prodire, ea quæ ab illo dicta fuerant confirmaturos? Et sane, Discipuli, & Apostoli, quos Homo Deus dignatus est delectu, consuetudine, familiaritate, amore, ubi estis? Quid dictum non fuit in dedecus, & probrum illius, quem secuti estis? Ejus damnationem nonne & vestra est subsecutura? Fieri ne potest, ut vos quoque vicissim non conquæramini, eo quod illum secuti estis, & habeamini criminum ejus consortes, si ille nocens judicetur? Accedite ergo, rationem de illius innocentia reddituri. Unica, quam petiit, gratia a militibus, a quibus captus fuit, illa extitit, ut vobis parceretur: *Si ergo me quæritis, sinite hos abire.* (Joann. 18.) Numquid illum modo in tanto discrimine positum deserere opus est? Quæ contumelia, Fideles, videre ex tot mortalibus, quorum erudiendorum curam ille suscepit, ne unum quidem ad caussam illius perorandam accedere! Ex tot, qui testes fuerunt miraculorum ejus, & illecti prorsus cælesti ejus doctrina, ne unum quidem inveniri, qui sequatur illum, ubi est in manibus inimicorum suorum? Videre se generatim derelictum ab omnibus, quos summa complexus est caritate, & qui illi integerrimam fidem fuerant professi! Quid existimari potest de homine ab omnibus derelicto, cui ne unus quidem superest amicus in sua calamitate; cum ille criminis ejusdem particeps censeatur, qui illum fuerit secutus? *Idem.*

Salvatori eamdem, quam Apostoli injuriam inferimus passi, ac publice non audentes stare pro illo.

Nosmet quæso Christiani paullisper expendamus; numquid ipsi eamdem inferimus Salvatori injuriam? Nos illius discipuli sumus, sumus enim Christiani; unquam ne puduit nos præclari nominis hujus, quod aliquando futurum est gloria, & felicitas nostra? Heu? quotusquisque est, qui non erubescat, aliquando strenue profiteri, se JESU CHRISTI caussam suscipere? Paullisper cogitemus, sumus ne Discipuli JESU CHRISTI? Sequimur ne doctrinam illius? Ejus placitis obtemperamus? Quare igitur, pudet, illi verbis, & actionibus nostris testimonium perhibere? Numquid metuimus ignominiam, quæ publicæ huic professioni inhærere videtur? sed timeamus potius, si modo nos pudet coram hominibus profiteri Divini hujus Magistri Discipulos esse, futurum ut ille erubescat aliquando nos coram omnibus tamquam discipulos recognoscere. *Qui me erubuerit, & sermones meos, hunc filius hominis erubescet cum venerit in Majestate sua. Idem.*

Ejusdem argumenti.

En quid accidit hodie quoque plerisque fidelibus, qui esse deberent totidem Divini hujus Magistri discipuli, sed quos pudet profiteri doctrinam illius, & palam se illius discipulos profiteri. Non ignorant quidem ejus Doctrinam, hanc ab ipsa callent pueritia; millies iterumque millies eam prædicari audiverunt, eamque aliis prædicarunt; sed praxim ignorant, & vivunt quasi nunquam de Christiana Religione verba fieri audivissent. Etenim ubinam videntur in actionibus eorum christianæ humilitatis indicia? ubi mortificatio, & fuga voluptatum? quandonam spiritus paupertatem ostendunt, & suimet abrenuntiationem, quam JESUS CHRISTUS edocuit? Ah! si de Magistri doctrina ex Discipulorum actionibus judicium ferendum est, quid de illo cogitandum est, quid de aliis credendum? Discamus hodierna die, nobis quatenus Christianis, & hujus Hominis Dei discipulis vitam esse ducendam æque ædificantem, perinde ac tota Christianismi gloria a nobis penderet, & nos dedecori essemus cælesti huic Domino, si per vitæ nostræ nequitiam doctrinam illius mentiti fuerimus. Aliquando ne Salvator iste fatebitur nos discipulos suos esse, nisi ausi fuerimus nos tales profiteri iis in occasionibus, ubi testimonium illi perhibendum est? vel si metus hominum prohibeat, ne in praxim redigamus doctrinam, quam tradidit nobis? Heu! Humana ratio! inanis metus! quot bona opera prohibes! quot sancta jugulas consilia! Cogitemus, se palam Salvatoris inimicum profiteri, qui pro illo se stare non profitetur. *Qui non est mecum contra me est. Idem.* (Matth. 12.)

De silentio, quod Salvator servavit in variis criminibus quæ illi ingesta fuerunt.

Principes Sacerdotum, & concilium universum in ædibus Caiphæ coactum, cum jam statuisset JESUM de medio auferendum, huic injustitiæ aliquem tamen juris fucum allinere voluerunt. Quærunt illum captiosis interrogationibus fallere; ejus responsiones in ludibrium traducuntur. Testes auro corrupti illum variis nominibus arguunt, & Salvator silentio respondet: illi iterum urgent, ille vero non addit verbum; rationes adferre conantur, ut ea, quæ dicta fuerunt, confirmentur, & pro illo patientia heroica perorat. *Jesus autem tacebat*, Sacer textus ait. (Matth. 26.) Quid ergo, Salvator! traduci tamquam divinæ, humanæque læsæ Majestatis reum, quin unico verbo tot calumnias refellas? quasi silentium fuisset veritatis confessio, instaurant, ingeminantque criminationes suas; ille magis tacet, quo magis illi victoriam se retulisse gaudent, eique infamiæ labem adspergere conantur, Dei Filius conticescit? *Jesus autem tacebat*, & uti Sanctus Ambrosius inquit: *Christus calumniis appetitus detulit silentium triumphale.* De calumnia triumphat quin aliter suam probet innocentiam, quam invicta patientia. O silentium de nequitia triumphans! o victrix patientia! quæ omnes querimonias nostras, & murmur omne confundit; quandoquidem nobis ne exiguum quidem objici potest verbum, quominus illico succenseamus? Quid? hoc silentium Dei patientis, ac sustinentis quidquid suggerit odium, & invidia ad calumniam inferendam efficere non poterit, ut assequamur sensum Dei tot contumeliis adpetiti, & efficientis ut sua triumphum referat patientia, ubi sua opprimitur innocentia. *Idem.*

Quid responderit Pontifici in Dei nomine quærēti, utrū ipse CHRISTUS esset, & Messias.

Caiphas cujus tota agendi ratio cum injustitia erat conjuncta, cum extremis excessibus violentiæ turpissimas politicæ versutias admiscuit; Videns enim se nihil per testes proficere, & nullum se posse responsum elicere a Salvatore, neque ex illius silentio ansam excipere, ut eum condemnaret, hunc in Dei viventis nomine adjuravit, ut confiteretur, utrum ipse Christus esset, & Messias in lege promissus. Tunc propter reverentiam divini Nominis JESUS aperuit os suum; & veritati perhibuit testimonium.

Inter-

Interrogatio hæc talis erat, ut ſpei locus eſſe poterit, ut reſponſum illius tot confirmatum miraculis, quæ fuerat operatus, & quæ ne ipſi quidem Judices ignorabant, in adorationem converterent odium ſummi Sacerdotis, qui non JESUM CHRISTUM, ſed ſemetipſum adjudicaret, plorando totum vitæ ſuæ ſpatium id, quod contra ipſum peccaverat. Sed ubi cor humanum ſemel in malum determinatum eſt, in virus convertit, quidquid illi prodeſſe poteſt. Tamen Filius Dei omnem illi excuſationem adimere voluit, omnemque cæcitati ejus colorem, eique reſpondit: *Tu dicis. Verumtamen dico vobis; amodo videbitis Filium hominis ſedentem a dextris virtutis Dei, & venientem in nubibus cæli:* Sed Pontifex iſte furens, crudeli odio correptus, quin ad hæc verba reſipiſceret, illis auditis impetu quodam, quem zelum haberi voluit in horroris, & execrationis ſignum ſua ſcindens veſtimenta, clamavit; *Blaſphemavit, quid adhuc egemus teſtibus?* quid aliud expectandum eſt, nonne audiſtis blaſphemiam? Itaque ſive hic Mundi Salvator loquatur, ſive taceat; ſive ſeipſum defendat, ſive opprimi patiatur, omnia illi crimini vertuntur, & undequaque arripitur occaſio illum morte dignum judicandi. *Idem.*

Matth. 26.

Quid excogitaverint Principes Sacerdotum, ut damnarent Salvatorem cum aliqua ſpecie juſtitiæ.

Ecce autem conſilium quod Caiphas, & Principes Sacerdotum diabolica prudentia cœperunt, ut anſam haberent damnandi, perdendique Salvatorem. Sciebant ipſum pluribus in occaſionibus vocaſſe Deum Patrem ſuum, aſſerentem *utrumque unum, & idem eſſe.* Videbant ipſum vulgo ſemet appellare Chriſtum Filium David, & ſuſpicabantur, non deeſſe in illo ambitionem, & illum pro Meſſia haberi velle: Igitur crediderunt, ſe illi paraturos laqueum, unde ſeſe extricare non poſſet, ſi quærerent ab illo, utrum eſſet Chriſtus; dicebant enim, ſi fatebitur ſe Filium eſſe Dei, traducemus illum pro blaſphemo, qui ſecundum legem meretur mortem, ſi ſe Meſſiam dixerit, eum qualitas hæc Regiam amplectatur, illum læſæ Majeſtatis reum adverſus Cæſarem declarabimus; & ſi negaverit utrumque, hoc illi teſtibus irreprehenſibilibus demonſtrabimus; ideoque quocumque ſe vertat, & quidquid reſpondeat, evitare non poterit mortem, quam illi inferre intereſt noſtra. Hac igitur mente mitiori vocis ſono quærunt ex illo: *Si tu es Chriſtus, dicito nobis.* Sed Salvator, cui exploratum erat cor eorum, & qui noverat, quandoquidem miraculis ſuis non crediderant, ne verbis quidem credituros eſſe: ſtatim reſpondit: *Si hoc dixero vobis non credetis*, & ſi hoc vobis probavero per quæſtiones, quas ipſe quoque viciſſim proponam, neque reſpondebitis mihi, neque dimittetis me: non ergo prodeſt, me reſpondere vobis. Quamobrem ſummus Sacerdos intelligens quanti momenti futurum eſſet ex ipſo JESU CHRISTI ore perſpicuum reſponſum elicere, per Deum viventem adjuravit eum, ut diceret utrum eſſet Dei Filius. *Abbas de Monmorel de Paſſione.*

Animadverſio in Caiphæ verſutiam, & J. C. reſponſum.

Si Caiphæ interrogatio dolo plena fuit, nequitia ejus horribilis extitit. Volebat enim omnino perdere innocentem quidquid reddidiſſet. Callida verſutia! Nam quidquid Dei Filius reſponderet, viam excogitavit, qua reſponſionem in capitalem noxam verteret. Si dixerit ſe Deum eſſe, damnabunt blaſphemiæ nomine; ſi negaverit, illum calumniæ coarguent; ſi reſpondere noluerit, ſilentium ejus tamquam convictionem impietatis traducent, contra quam ſeipſum tueri non poterit. Impius iſte judex Dei nomine abutitur, & gloriam ejus prætexit, ut damnabilem ſuam mentem operiat. Sed Dei Filius, qui renes ſcrutatur, & corda, ita ſe prodit, ut niſi ille ſua excæcatus fuiſſet cupiditate, ſeſe collegiſſet; nam ſinceræ confeſſioni qualitatis ſuæ addidit, futurum eſſe, ut viderent Filium Hominis a dextris Omnipotentis Dei judicaturum illos, a quibus fuiſſet judicatus; *Amodo videbitis filium hominis ſedentem a dextris virtutis Dei.* Perfide judex, in hæc verba Sanctus Auguſtinus exclamat, omnia faciem eſſe mutatura; *Veniet judicaturus, qui venit judicandus; ſedebit judex, qui ſtetit ſub judice, & qui tacuit in paſſione, non ſilebit in judicio.* Sed tantum abfuit, ut hæc Filii Dei reſponſio ullam efficeret impreſſionem in animo cæci judicis, ut hac non minus irritatus, quam ſilentio, furens e tribunali ſurrexerit, oſtendens per hunc actum judice indignum ſui furoris exceſſum, ut Sanctus Hieronymus loquitur: *Ut veſaniam mentis motu corporis monſtraret;* & clamat, non ultra opus eſſe teſtibus, quandoquidem ex ipſo rei ore audierat blaſphemiam, quæ illum extremo dignum reddebat ſupplicio. Quæ verba protulit tanta furoris ſignificatione, ut etiamſi alii nequaquam correpti fuiſſent eodem æſtu, illius cupiditatem ſequi debuiſſent; itaque illum reum mortis eſſe opinati ſunt, & quin irent in ſuffragia, clamarunt omnes *Reus eſt mortis.* Hoc modo prolata ſententia, ſolutum fuit conſilium; & quin aſſertum reum in publicis carceribus aſſervandum traderent, tradiderunt illum ſatellitum, ſervorumque libidini, eorum tota nocte ludibrium futurum. *Ex variis auctoribus collectum.*

S. Hieronymus in cap. 26. Matthæi.

Indignamur ipſi, reor, contra iniquorum, ac violentorum horum judicum injuſtitiam; ne tantum de illis ſolliciti ſimus, ut de nobis nihil cogitemus; & fortaſſe noſmet æque ac illos nocentes inveniemus; ſed quid dico? Noſmet toto Cælo nocentiores videbimus. Teſtatur enim Apoſtolus, ſi Judæi JESUM CHRISTUM, Regem gloriæ cognoviſſent, nequaquam fuiſſe futurum, ut crucifigerent, & morte damnarent; nos vero Chriſtiani, cognoſcimus illum judicem viventium, & mortuorum, & nihilominus calcamus ſanguinem fœderis, eumque iterum crucifigimus. Ne dubitemus ergo, utrum ſeverius in nos erit animadvertendum, & juxta Salvatoris minas, utrum majoribus ſuppliciis erimus puniendi, quam olim incolæ infamium oppidorum, qui igne cæleſti fuerunt abſumpti. Ecce quid nos compellere debet non quidem ad veſtes, quod fecit Caiphas, ſed ad corda ſcindenda, ut imperat Joel: ecce inquam, quid nos excitare debeat ad peccatorum noſtrorum pœnitentiam, eaque ſincere, bona fide, & ex corde execranda, cogitantes quoties illa a nobis patrata fuerunt, toties nos judicaſſe Filium Dei reum eſſe mortis; & toties illum a nobis damnatum fuiſſe, quoties fecimus, ut ille in nobis crucis ſupplicium ſuſtineret. *Abbas de Monmorel in Homiliis de Paſſione.*

Quo pacto nos quamvis Chriſtiani imitamur horum judicum improbitatem. 1. ad Cor. 2. Actor. 10. 26 Hebr. 10. & 6. Luc. 10. Joel. 2.

Nox, Chriſtiani Auditores, quæ hominibus quietis tempus eſt, Salvatori in Caiphæ domo tempus eſt paſſionum, injuriarum, opprobriorum, & tormentorum. Hæc ipſa nox non ſolum illi funeſta fuit, verum etiam tenebrarum ſuarum caligine majorem texit partem eorum malorum, quæ ipſe propter noſtrum amorem ſuſtinuit. Tamen modicum illud, quod nobis teſtatur Evangelium, ſatis eſt, ut illum indigniſſime exceptum fuiſſe intelligamus. Collectitii enim ſatellites, qui erant vel ſervi, vel devoti Pontificis cupiditati, cum vidiſſent, quo loco ille a judicibus haberetur, & non ignorarent odium, quo herus ſuus in illum flagrabat, crediderunt ſibi fas eſſe illum ad libitum omni afficere contumelia. Fingite ergo vobis Salvatorem medium in hac brutali turba, quæ ad arbitrium per totam noctem illum obruit omnibus probris, quæ ſæviſſima excogitare valeat protervorum carnificum impotentia. Facies ejus conſpuitur, quod cum blaſphemis fieri conſueverat, impinguntur colaphi, calcibus, & colaphis cæditur; impellitur, repelliturque modo huc, modo illuc. Qui gravius illum percutiunt, & majori cum ignominia irrident, hi ſociorum plauſibus excipiuntur; qui violentius illum proſternunt, magis ſtrenui, atque dominis ſuis fideliores audiunt. Cumque nemo eſt, qui hac in re aliis primum cedere velit, alii crines, alii barbam convellere ſtudent ea cum impudentia, quæ in hominum mentem venire non poſſet, niſi hominibus admixti dæmones eſſent, quemadmodum Sanctus credidit Chryſoſtomus; alii vero animoſiores iterant colaphos, & fuſtibus cædunt, atque in ſingulos ictus irriſiones inſtaurant. *Prophetiza nobis, quis eſt, qui te percuſſit;* eodem ferme pacto, quo Propheta nobis exhibet Salvatorem hunc traditum barbarorum improperiis, facie alaparum ictibus liveſcente, impuris conſpuantium fæcibus coinquinata, totoque corpore virgis contuſo. *Corpus meum dedi percutientibus, & genas meas vellentibus, faciem meam non averti a increpantibus. Ex variis Auctoribus.*

Quid paſſus fuerit nocte illa J. C. apud Caipham traditus militi inſolenti.

Matth. 26.

Iſaiæ 50.

Ubi miſeri illi ſatellites agnoverunt ex Salvatoris facie, & toto corporis habitu, quamdam eluceſcere magnitudinis, & Majeſtatis lucem, quæ reverentiam conciliabat, & quæ impudentiſſimum quempiam coercebat, illi velamen aliquod objicere ſtatuerunt, ut eum liberius percuterent, auferentes illi aſpectum & criminum cognitionem. En, Fideles, quid hodierna die patiat plurimorum peccatorum impotentia, qui ſe a Deo non videri putant: idque propter duplicem cæcitatem; alteram quidem quod velo obnubere ſtudent faciem Dei ipſius, perſuadentes ſibi ſe ab eo non videri, vel ſe fugere poſſe aciem vindicis oculi, qui denſiſſimas quaslibet cordium ipſorum tenebras penetrat. Alteram vero, velum propriis obtendunt oculis ne cogitent unquam de vita ſua, quapropter præcipites in omnia ruunt genera flagitiorum. Heu! ne ſtatuas, auditor mi, hoc pacto velum ante faciem Domini fingens tibi Deum cæcum, qui non videat, Deum infirmum, qui de ſceleribus tuis pœnas ſumere non valeat; neque illud quoque prodeſt, quod oculis veſtris vittam objiciatis; ne conſideretis unquam, omnea noctis tenebras non eſſe ita denſas, ut voſmet ipſos abſcondant oculis illius, qui ipſum lumen eſt; quapropter imitemini hos calamitoſos homines, qui Dei Filium omni afficiunt contumelia. *Auctor Sermonum in omnia argumenta &c. de Paſſione in primo tomo Myſteriorum.*

Conſideratio de velo, quod poſitum fuit ſuper faciem Domini.

Poſſumus ne, ego quidem ſine horrore referre; vos autem citra indignationem audite contumelias; quæ inferuntur huic Regi gloriæ, ſtatim ac judices improbi illum morte dignum pronuntiant? Fingite vobis igitur; quæ pœna manet illum, in quem inimici; & ipſi etiam Judices publicum odium concitarunt,

Alia hyroteſis injuriarum, quibus funeſta illa nocte J. C. affectus fuit.

runt, arctis adstrictum vinculis, servorum impotentiæ traditum, qui facile heriles induunt sensus, ubi agitur de injuria alicui inferenda, quantumvis modicum ad id extimulentur. Parum est in faciem ejus conspuere, capillos convellere, humi affigere, in ludibrium traducere Prophetæ, & Messiæ dignitatem: nisi illum pedibus calcant, pugnis cædunt, & omni coinquinant ignominia, quam effrænis licentia suadere potest imæ plebi, cui licent omnia: Ah! Cælum, intueri ne vales spectaculum adeo nefarium! Dicamne etiam; ne ulla permittatur Salvatori quies, satellites, servosque alternis sibimet succedere vicibus, ubi defatigati fuerint; ita ut qui refecti in priorum locum subeunt, eorum, qui præcesserunt, impotentiam superare contendant? Beati Spiritus, nihil antiquius est honore vestri Regis; quomodonam tranquille spectare potestis, quæ illi inferuntur opprobria? Sed hoc tempus est patientiæ hujus hominis Dei, qui sese hujusmodi malis objicere dignatus est. *Idem*.

Multo magis admirari debemus Dei Filium in patientia, quam in ultione injuriarum.

Cum videmus in Scripturis miserum statum, ad quem Philisthiim redegerant Samsonem, & præsertim quomodo postquam illi oculos eruerant, deduci jubebant in cœtus suos diebus solemnioribus, ut illuderent illi; mox summa cum animi voluptate discimus, quomodo ultus fuerit tantam contumeliam detrahens in terram domum, in quam illi coibant; illos obruens domus ejusdem ruina. Admiramur Eliæ magni potentiam; & gratulamur eo quod ignem de Cælo elicuerit in centum armatos, qui ad illum capiendum, atque Ochoziæ Regi tradendum accesserant. Admiramur etiam Elisæi Prophetæ auctoritatem; qui cum videret procacem puerorum manum missam a civibus Betel ad illudendum sibi, atque inconditis clamoribus, & sibilis excipiendum, ex proximo saltu duos furentes accivit ursos, qui duos & quadraginta ex illo nequam puerorum numero voraverunt. Sed quam admirabilis es, Salvator mi! tu qui es Rex cæli, & terræ; a quo omnes Angeli signum præstolantur, ut ruant in impotentes hos homines, qui te omni vexant contumelia; tu, qui unico verbo efficere vales, ut sub pedibus eorum terra dehiscat, ad eos degluttiendos, mavis pati, tamquam mortalium omnium novissimus, horum miserorum opprobria, eisque esse ludibrio usque ad satietatem. *Pater de la Colombiere sermone 2. de Passione.*

Status ad quem redactus fuit [illegible] J. C.

Arduum esset, Fideles, exhibere vobis miserum statum, in quo satellites, servique protervi reliquerunt Dei Filium post omnes contumelias, quibus ad libidinem usque illum affecere. Hypotyposis, quam plures sanctitate, & doctrina præstantes viri nobis reliquerunt, horrorem nobis ciet simul, & miserationem. Constat autem faciem illius livorem contraxisse propter colaphos, quibus cæsa fuit; labia ejus mirum in modum intumuisse, tumoremque atrum, atque cruentum, qui sine fremitu videri non poterat, illum ita deformasse, ut illi neque *species esset, neque decor*, ut Propheta testatur, & ut leproso similis videretur. Frons ejus, quæ sedes erat verecundiæ, & majestatis livida facta est; oculi ejus ferme excæcati fœtentibus sputis; & turpi vitta, quæ tegebat illos, & quam illi circumligatam reliquerant, prohibebat solum, ne obtutus aliquis flectere posset cor illorum, qui illum ita affectum viderent: Sed audeo dicere, hoc simul fuisse præsagium, illos nunquam visuros esse divinam hanc faciem, quæ in Cælo pars futura est nostræ felicitatis. *Auctor recens, & Anonymus.* Isaiæ 53.

Alia hypotyposis injuriarum, quas Salvator ille Passus est nocte illa.

Vix prolata fuit mortis sententia in Dei Filium, cum deductus fuit in aliam aulam, vel atrium, ut ibi noctem traduceret vinctus, & traditus impotentiæ satellitum, omniumque domesticorum, qui domini sui exemplo acti, omni indignitate in illum sæviunt. Noctis tenebræ celare non possunt confusionem, qua Salvator suffunditur; facies enim illius tamquam blasphemi conspuitur, Messiæ qualitas vertitur in ludibrium: oculi ejus vitta circumligantur; divinare cogitur, quis illum percusserit; & quinam graviores ictus intulerint. Sexcentas audit blasphemias in se prolatas; sexcentas aculeatas irrisiones, totidemque improperia. Quid illi non dicitur? Quid non fit illi? Ego quidem puto tunc adimpletum fuisse, quod Propheta prædixit: *Saturabitur opprobriis*; nemo enim Thren. 3. aliquando plura sustulit opprobria, plures contemptus; nullum unquam mancipium indignius habitum fuit, neque pluribus affectum contumeliis. Sed quanam patientia Deus hæc sustines omnia! Ullum ne tibi excidit verbum? Numquid temet tueri conaris, & evitare vulnera, quæ tibi inferuntur? Respondes ne illorum injuriis aliquo indignationis indicio? cælestem illis iram minitaris? Nil horum. Prorsus eorum libidini traditus, omnibusque eorum crudelitatibus, percutientibus se genas exhibet; faciem non avertit a conspuentibus; totum corpus percutientibus patet. O Dei patientia tot indignitatibus fatigata! O humilitas Regis gloriæ tot variis modis irrisa! O æterna sapientia! quæ pateris contemptus, illusiones, opprobria plebejæ fæcis! *Auctor sermonum in omnia argumenta &c. in alloquiis de Passione.*

CONTINUATIO PASSIONIS.

LAPSUS SANCTI PETRI.

MONITUM.

Uamvis lapsus Sancti Petri incidens sit in Passionis Dominicæ Historia, & circumstantia, quam plurimi Prædicatores omittunt, vel quam leviter, obiterque perstringunt, censui eam mihi non esse prætermittendam. 1. Quia præterquamquod infidelitas Principis Apostolorum, & illius, qui majori zelo erga Filium Dei succensus erat, maximum attulit J. C. dolorem, locum præbet pluribus moralibus considerationibus, & utilibus documentis, quibus alibi locus vix inveniri potest. 2. Quia qui Passionem in plures sermones partiuntur pro singulis diebus majoris hebdomadæ, solent pro argumento alicujus sermonis Judæ proditionem, & Sancti Petri negationem assumere: quapropter in Passionis tractatum utramque inserendam esse arbitrati sumus. Quod non prohibebit quominus qui e re censuerint non præterire hanc circumstantiam, etiam si totam Salvatoris Passionem unico sermone concludant, non mutuentur, quod illi sit profuturum.

Tamen ut brevitati studeamus in hoc argumento, quod pertractamus tamquam peculiare, & ab historia corpore avulsum, complectemur tribus Paragraphis Magni hujus Apostoli lapsum, & pœnitentiam. Primus continebit locos Scripturæ, & Sanctorum Patrum; Alter considerationes theologicas, & Morales; & tertius delectos Asceticorum, ac recentium Concionatorum locos hujus argumenti.

DE LA-

DE LAPSU SANCTI PETRI.

Loci Scripturarum, & Patrum Sanctorum hujus argumenti.

Os omnes scandalum patiemini in me in ista nocte: respondens autem Petrus, ait illi: & si omnes scandalizati fuerint in te, ego nunquam scandalizabor. Matth. 26.

Ait illi JESUS: Amen dico tibi: quia in hac nocte antequam gallus cantet, ter me negabis. Ibidem.

Ait illi Petrus: etiamsi oportuerit me mori tecum, non te negabo. Ibidem.

Petrus sedebat foris in atrio, & accessit ad eum una ancilla dicens: & tu cum JESU Galilæo eras, at ille negavit coram omnibus dicens, nescio quid dicis: Ibidem.

Vidit eum alia ancilla, & ait his, qui erant ibi; & hic erat cum JESU Nazareno, & iterum negavit cum juramento: quia non novi hominem. Ibidem.

Post pusillum accesserunt, qui stabant, & dixerunt Petro: vere tu ex illis es: nam & loquela tua manifestum te facit: tunc cœpit detestari, & jurare, quia non novisset hominem, & continuo gallus cantavit. Ibidem.

Recordatus est Petrus verbi JESU, & egressus foras flevit amare. Ibidem.

Et si omnes scandalizati fuerint, sed non ego. Marci 14.

Ait illi JESUS: Amen dico tibi, quia tu hodie in nocte ista priusquam gallus vocem bis dederit, ter me es negaturus. Ibidem.

At ille (Petrus) amplius loquebatur: etsi oportuerit me simul commori tibi, non te negabo. Ibidem.

Venit una ex ancillis summi Sacerdotis, & cum vidisset Petrum calefacientem, aspiciens illum ait, & tu cum JESU Nazareno eras. At ille negavit dicens: & neque scio, neque novi quid dicas. Ibidem.

Rursus cum vidisset illum ancilla, cœpit dicere circumstantibus: quia ex illis est, at ille iterum negavit. Ibidem.

Et post pusillum, rursus qui adstabant dicebant Petro, vere ex illis es, nam & Galilæus es: ille autem cœpit anathematizare, & jurare, quia nescio hominem istum, quem dicitis. Ibidem.

Petrus sequebatur eum a longe. Luc. 22.

Dicit Petro ancilla ostiaria: numquid tu ex discipulis es hominis istius? dicit illi, non sum. Joann. 18.

Erat autem cum eis (Ministris) Petrus stans, & calefaciens se. Ibidem.

Quem cum vidisset ancilla quadam sedentem ad lumen, & eum fuisset intuita, dixit, & hic cum illo erat; at ille negavit eum dicens, mulier non novi illum. Luc. 22.

Post pusillum, alius videns eum dixit, & tu de illis es: Petrus vero ait, o homo non sum. Ibidem.

Intervallo facto quasi horæ unius, alius quidam affirmabat dicens: vere hic cum illo erat: nam & Galilæus est; & ait Petrus: homo nescio quid dicis; & continuo, adhuc illo loquente, cantavit gallus. Ibidem.

Conversus Dominus respexit Petrum, & recordatus est verbi Domini, sicut dixerat: priusquam gallus cantet, ter me negabis. Ibidem.

Loci, & Sententiæ Sanctorum Patrum.

PEtrus si non peccasset, peccatoribus non ignosceret: ideo Petro magistro Ecclesiæ permittitur peccare, ut ejus culpa ad indulgentiam multorum proficiat. S. Augustinus serm. 3. de Sancto Petro.

Cum dicimus Petrum ter negasse Christum, non ipsum primum accusare delectat, sed hunc intuendo admoneri nos oportet, ut quisquam de humanis viribus confidat. Idem tract. 66. in Joannem.

Ante mortem, & resurrectionem Domini, Petrus & mortuus est negando, & revixit plorando. Idem ibidem.

Redditur negationi trinæ trina confessio, ne minus amori lingua serviat, quam timori. Idem tract. 123. in Joannem.

Medici completa est prædictio, ægroti convicta præsumptio. Idem tract. 113. in Joannem.

Dominus post Passionem suam ter interrogavit Petrum: Petre amas me: ut trina confessione amoris deleret trinam confessionem timoris. Idem 49. de verbis Domini.

Timore Petrus, & voce ancillæ ter negavit; accepto postea Spiritu Sancto, cum fiducia prædicare cœpit, & inter flagella principum confessus est, quem negaverat. Idem in Psalmum 90.

Ecce columna fortissima ad unius auræ impulsum contremuit; ubi est illa promittentis audacia, & de se præsumentis? Idem tract. 113. in Joann.

Ubi sunt verba illa, quando ait: quare non possum te sequi modo? Animam meam pro te ponam. Hoccine est sequi magistrum, se negare discipulum? Siccine pro Domino anima ponitur, ut hoc ne fiat, vox ancillæ formidetur? Idem ibidem.

Magnum actum esse pietatis dispensatione cognoscimus, ut is, qui futurus erat pastor Ecclesiæ in sua culpa disceret, qualiter aliis moderi deberet. Gregorius hom. 21. in Evang.

Petrus una mulieris voce perculsus, dum non timuit, vitam negavit. Idem hom. 30. in Evang.

CHRISTUM comprehensum Petrus negavit in terra, quem suspensum latro confessus est in Cruce. Idem ibidem.

Petrus infirmitate peccavit; Deum quem mente tenuit, voce denegavit. Idem 25. in Job.

Fortassis in fide lapsus est aliquis, respiciat Petrum, qui amare flevit, quod timide negaverat. Idem hom. 25. in Evang.

Post negationem pœnitentia secuta est, & post pœnitentiam misericordia data est. Idem libr. 7. Epist. 54.

Petrus ad pœnitentiam non multorum spatia postulavit annorum, sed ipsa nocte qua cecidit, ipsa quoque surrexit; ipsa nocte, qua meruit plagam, meruit & medelam; ipsa nocte, qua vulnus sensit, sensit & remedium sanitatis. Sanctus Joannes Chrysostomus hom. de Jona.

Peccavit Petrus, ut in Ecclesiæ Principe remedium pœnitentiæ conderetur. Leo Sermone 9. de Passione.

Cito in soliditatem suam rediit petra, & firmitatem standi in ipso articulo casus recepit: non tardatum est remedium abolitionis, ubi non fuit judicium voluntatis. Ibidem.

Felices lacrymæ, quæ ad abluendam culpam negationis virtutem sacri habuere baptismatis. Ibidem.

Peccavit peccatum grande Petrus Apostolus, & fortassis quo gravius nullum est; & tam velocissime, quam facillime veniam consecutus est, & sic, ut de singularitate sui primatus nihil amitteret. Bernardus serm. 1. in Festo Petri, & Pauli Apostolorum.

Respicio Principem Apostolorum negantem timide, amarissime flentem CHRISTUM, illum respicientem. Idem serm. de septem gradibus confess.

Considerationes Theologicæ, & morales de lapsu Principis Apostolorum.

FAtendum est, Sanctus Chrysostomus inquit, amorem hujus discipuli erga Magistrum suum, magnum fuisse; nam ceteris fugientibus ipse non terretur, & sequitur JESUM usque in domum Summi Sacerdotis; sed fatendum quoque est amorem hunc nimis naturalem fuisse, & in iis omnibus, quæ fecit Apostolus iste nonnihil admixtum fuisse præsumptionis, & curiositatis. Ceterum ardenti erat ingenio, & nimis bonam virium suarum opinionem fovebat, quæ res Sanctum Augustinum ad dicendum impulit, illum credidisse se posse, quod sibi velle videbatur, ac tandem ubi vidit Magistrum suum velut nocentem capi, præ curiositate rei hujus exitum, & quem finem esset habitura, videre voluisse. Ita ille affectus erat; qua in re animadvertere possumus plerumque contingere, id quod apud homines vulgo virtus, & fortitudo existimatur, id sæpe in Christianis esse præsumptionem. Si discipulus iste pro hac temeritate aluisset illam in propriis viribus diffidentiam, ac vigilantiam, quam Salvator, in cujus schola fuerat edoctus, illi etiam, atque etiam commendavit, nunquam existimasset se aliorum fortissimum, neque victus fuisset. Recordabatur, se Magistro suo fuisse pollicitum, se nunquam ab eo recessurum fuisse, & si opus fuisset commori cum illo, se lubentissime mortem subiturum; sed oblitus erat quod illi prædixerat Magister; se ab illo ter negatum iri. Itaque præstare voluit fidem promissionis, cui non deerat præsumptio, viribus humanis, quæ fuit criminis caussa.

In magni hujus Apostoli lapsu possumus admirari divinæ Providentiæ consilia nunquam permittentis mala, nisi ut inde bona proficiscantur; teste Augustino, Et profecto ex Sancti Petri peccato magna huic Apostolo, magna nobis, magna Ecclesiæ cessit utilitas. Primum enim, Petrus propria didicit experientia, quantum posset ope gratiæ; & quantulum per se, solisque viribus liberi arbitrii. Cum JESU CHRISTI divinitatem confessus est, id accidit per peculiarem Dei revelationem; cum vero negavit illam, hoc eve-

nit

nit per motum propriæ voluntatis. Secundo, hæc fuit caussa humilitatis ejusdem in reliquum vitæ suæ spatium, meminisse criminis adeo enormis; cum enim omnibus præcedere deberet dignitate, perutile erat aliquod habere semet humiliandi argumentum, ut S. Augustinus animadvertit; & S. Gregorius addit ipsum didicisse illinc misereri eorum, qui æque, ac ille laberentur, cognita hominis imbecillitate, atque infirmitate; cumque munus suum Pastoris universalis exigere debebat, ut doceret homines poenitentiam, permisit Deus, ut ipse etiam hoc indigeret remedio, ejusque præberet exemplum. Tertio, nos quoque ex lapsu ejus magnas percipere possumus utilitates, nempe diffidendi semper de nobismet ipsis, & de viribus nostris, considerantes quid acciderit tanto Apostolo, qui omnium videbatur fidelissimus æque ac ferventissimus; non confidendi in iis consiliis, quæ videntur optima, quandoquidem illa omnia ferventis hujus Discipuli non prohibuerunt, ne caderet, & negaret illum, cui paullo ante promiserat integerrimam fidelitatem; demum nunquam desperandi de salute nostra quantacunque sint nostra peccata, quandoquidem veniam illorum obtinere possumus vera pœnitentia.

Luc. 22.

Conversus Dominus respexit Petrum, & egressus foras flevit amare.

Ex lapsu hujus Apostoli discimus occasionem peccati esse fugiendam. Eccli. 7.

Ex terribili hoc exemplo lapsus tanti Apostoli discere possumus id quod nobis certissime eveniet in peccati occasione; cui si nosmet ultro objecerimus, vincemur, uti S. Petrus, ea tentatione, quæ nobis minus pertimescenda videbitur, juxta illud Scripturæ axioma: *qui amat periculum, peribit in illo*. Itaque dicere nobis licet cum S. Augustino, hunc Apostolum peccato suo omne genus humanum edocuisse in persona sua, & aperte ostendisse, nos sine Dei gratia nihil posse; si enim lapsus est Petrus, quisnam poterit imposterum sibi confidere? ubi S. Chrysostomus animadvertit, Petrum nequaquam a Judicibus interrogatum fuisse, nec minis perterritum; neque virgas, aut secures illi fuisse intentatas, neque oculis ejus suppositas: Judicem non posse auctoritate sua justum incutere timorem illi, qui se dixerit Discipulum JESU; multoque minus mulierem ostiariam, & vile mancipium. Nihilominus nihil ultra quæsitum fuisse ad flectendum animum adeo firmum, & obliterandas sollemnes promissiones, quibus Apostolus ille se obligaverat Salvatori, ita ut tamquam ignavissimus, & omnium hominum infirmissimus laberetur.

Deus permisit hunc lapsum in Principe Apostolorum in pœnam præsumptionis ejusdem.

Una ex præcipuis rationibus, propter quas Dominus lapsum S. Petri permisit, fuit in pœnam præsumptionis illius, & ut constitueret illum in humilitate, qua indigebat, & cujus necessitatem, & utilitatem non satis cognoverat: nam procuidubio nihil illi magis profuit ad hanc virtutem illi conservandam, & procurandam, quam lapsus sui cognitio. Ita Deus, qui novit ex malo bonum promere, permittit nonnunquam, ut qui virtutis suæ nitore in oculis hominum tamquam sydera fulgebant, patiantur eclypsim, quæ labem offundit eorum existimationi, ut iterum acquirant humilitatem, cujus jacturam fecerunt. Quapropter Sanctus Augustinus ait, prodesse superbis in peccatum aliquod insigne corruere, ut pudor salutaris relevet illos a lapsu, quem in illis inanis aliqua oblectatio pepererat; si mox ingrediantur in semet, & sicuti fecit Sanctus Petrus, providentiæ consilia assequantur, salutem eorum certam faciendi per confusionem.

Deus permisit lapsum Apostoli ut ex ea indulgentia, qua Deus in illum usus est, intelligeret, qua sibi cum aliis utendum esset.

Ratio alia, quam afferre possumus divinæ hujus erga Apostolum Providentiæ, est, ut obiter jam innuimus, cum Apostolus hic constituendus esset caput Ecclesiæ JESU CHRISUI, operæ pretium fuisse, ut ille per propriæ infirmitatis experientiam cognosceret, qua miseratione afficiendus esset humanæ fragilitatis, & ex ea misericordia, qua cum illo Deus usus fuerat, doceretur, quænam sibi erga alios esset habenda: quod nobis locum præbet admonendi illos, qui animabus regendis destinati sunt; rationem illam duriusculam, & austeram, qua peccatores excipiunt, nequaquam decere spiritum lenitatis, & caritatis, qui toties nobis commendatur in Evangelio, neque hoc pacto Dominum sese gessisse cum Sancto Petro, cujus peccatum adeo grave oculis misericordiæ suæ respicere dignatus est. Opus est, ut de Pastore dici queat, quod de JESU CHRISTO dixit Paulus: *Non habemus Pontificem, qui non possit compati infirmitatibus nostris*. Non ita tamen ut nimis se præbeat facilem, ac indulgentem, & foveat peccatoris audaciam permanendi in sceleribus suis, ejusque impotentiam; sed simul fortitudinem, & lenitatem commisceat; & severitatem adhibeat cum illis, qui non afferunt necessarias ad pœnitentiam dispositiones; suavitatem vero cum illis, qui vere contriti sunt. (ad Hebr. 4.)

Petrus ad unicum Salvatoris intuitum ducitur pœnitentia.

Quantumcumque fuerit Sancti Petri peccatum, unius Salvatoris obtutus satis illi fuit, ut lacrymarum torrentem effunderet; nam obtutus ille, de quo loquitur Evangelium, fuit obtutus misericordiæ, quem subsecutus est secretus quidam gratiæ motus, cui Apostolus statim victas dedit manus, ductus acri pœnitentia criminis sui, & proficiens hac interiori gratia, statim ex illa domo egressus est, amare flevit, totumque vitæ suæ spatium impendit, ut unius momenti infirmitatem jugi fidelitate repararet; quod nobis locum præbet nonnulla de illius pœnitentia animadvertendi. Discamus hinc, ubi peccatores sumus, fieri pœnitentes; discamus nosmet præbere attentos, & fideles interioribus gratiæ motibus, quibus urgemur, ut festinemus reverti ad Deum; potissimum vero discamus, diutius in peccato non permanere. Vix Apostolus Magistrum, Dominumque suum negavit, cum ipsum pœnituit, & solus Salvatoris intuitus illum ad officium revocavit. Sæpe integros elabi sinimus annos, antequam cum divina Majestate revertamur in gratiam, scelera in singulos dies multiplicantes. In hoc Apostolo imitari debemus hanc celeritatem respondendi gratiæ nobis oblatæ. Salvator conversus vix respexit Petrum, cum intuitus hic, velut telum fidit cor illius, & inde amaras lacrymas affluenter elicuit. Hæc unica fuit consolatio, quam Dei Filius recepit, inter tot cruciatus, & contumelias, quibus afficiebatur.

Sanctus Petrus ut nobis præberet certum suæ pœnitentiæ argumentum, statim secessit a loco, qui suæ innocentiæ fatalis extiterat: *Egressus foras*; manifestum sinceræ conversionis indicium & verum, firmumque argumentum susceptum fuisse consilium omnino relinquendi peccatum. Itaque volumusne certos esse nostræ conversionis, & testari nos vere ad Deum rediisse? Omnino relinquendus est locus, personæ, societates, quæ nos ad peccandum impulerunt. Velle enim semper in iisdem occasionibus permanere, ubi semper victi fuimus; & credere, nos imposterum fideliores futuros; hæc bipalmaris illusio est, cujus errorem abjicere non esset arduum, si nobiscum meliori cum fide ageremus. Quod autem dicimus de personis, dicendum est etiam de professionibus, atque statibus; & S. Gregorius animadvertit, S. Petrum post conversionem suam, & Salvatoris resurrectionem rediisse ad retia sua; S. Matthæum vero ad telonium suum non rediisse, quia S. hic Doctor ait, non desunt professiones bonæ, & licitæ, quæ omni tempore possunt exerceri, & malæ, atque periculosæ, quarum exercitium nunquam, vel fere nunquam potest culpa vacare. Quæ per semet objiciunt peccato, nulla est dubitatio, quominus illas relinquere teneamur, quoniam sunt proximæ peccati occasiones.

Ad perfectam conversionem probandam statim relinquenda est occasio peccati ad exemplum S. Petri.

S. Gregorius hom. 24. in Evang.

Peccata ploranda sunt ut vera fiat pœnitentia ad exemplum S. Petri.

Ubi Apostolus hic egressus fuit de loco, ubi divinum Magistrum suum negaverat: non solum flevit peccatum suum, sed *egressus foras flevit amare*; unde discamus opus est, ad hoc ut veram faciamus pœnitentiam, atque ut loquitur Scriptura, *dignos pœnitentiæ fructus faciamus*, non satis esse patrata scelera lacrymis eluere, sed illa amaris lacrymis esse ploranda. Hoc fecerunt veri pœnitentes. Statim ac Magdalena sensit in corde suo gratiæ salutaris impressionem, *lacrymis cœpit rigare pedes ejus, & capillis capitis sui tergebat, & osculabatur pedes ejus*. *Laboravi in gemitu meo*, inquit Propheta, *lavabo per singulas noctes lectum meum: lacrymis meis stratum meum rigabo*. Ad veritatem hanc probandam non requiritur aliquid ultra præter amaras, uberesque lacrymas Sancti Petri, quæ magnitudinem, ac diuturnitatem doloris significant. Una profecto sinceræ contritionis lacryma satis est ad iram Dei flectendam, & criminum maximorum veniam impetrandam; sed sine detrimento jurium divinæ justitiæ, quæ petit, ut peccatorum pœnas luamus, easque expiemus rigoribus pœnitentiæ. Huic autem justitiæ satis non est dolor perfunctorius, nec aliquæ lacrymæ, quas sæpe naturalis potius elicit dolor, quam vera scelerum nostrorum pœnitentia; si postmodum non ultra cogitatione eadem recolimus illa. Dolor noster, & lacrymæ, non secus ac illæ Petri nonnisi cum vita nostra sunt desituræ. (Luc. 7. Psalm. 6. Psalm. 101.)

Si hinc quidem cum stupore consideramus hominis infirmitatem in lapsu S. Petri; inde admiramur divinam misericordiam, quæ illum statim extulit: Pastor hic optimus non cessavit, quominus deerrantem ovem insequeretur: oblitus est dolorum, quibus torquebatur, ut opem ferret discipulo, qui in tantam lapsus erat calamitatem. Conjicit in illum misericordes oculos: *Conversus Dominus respexit Petrum*. JESUS CHRISTUS illum ad Apostolatum evexerat unico obtutu, & statim ac lapsus est, altero obtutu revocat ad officium. Debebat vocationem suam oculis Domini sui; reliquum erat, ut iisdem suam deberet conversionem. Admiremur S. Petri felicitatem, qui fuit objectum intuitus adeo propitii: sed multo magis admiremur illius misericordiam, qui obtutu suo infert in hujus Apostoli cor gratiam pœnitentiæ. (Luc. 22.)

Delecti ex Asceticis, recentioribusque Concionatoribus Loci hujus Argumenti.

Præsumptio S. Petri caussa lapsus ejusdem.

PEtrus credebat se Apostolorum omnium fortissimum, & inde factus est infirmissimus. Tota ergo Christiani virtus sita est in sensu imbecillitatis suæ, & in confidentia in Deo ipsum confortante. Propterea quod de se ille tam præclare sentiebat, Jesus respondit illi: *Amen dico tibi, quia tu hodie in nocte ista priusquam gallus vocem bis dederit, ter me es negaturus.* (Marci 14.) Prædictio his circumstantiis connotata efficere debebat, ut Apostolus sese colligeret; sed præsumptio illius tenebat oculos, & opus fuit quodammodo, ut cælum eos lapsu ejusdem aperiret. Et profecto se satis fortem crediderat ad confitendum JESUM CHRISTUM inter tormenta, cum non satis haberet constantiæ, ut illum coram ancilla confiteretur. Quidam in perfunctoriæ devotionis fervore putat gravissimos impetus inimicorum salutis nostræ sustinere se posse, quem levis tentatio intra paucissimas horas prosternit. *Ex recentibus considerationibus in Evangelia, in Evangelium Sancti Marci cap.* 14.

Constantia S. Petri in societate impiorum labefactata fuit a simplici ancilla.

Petrus in Salvatoris, & discipulorum ejus societate fidem suam mirum in modum testatur; sed vix impiis jungitur, cum oblitus omnium promissionum suarum Domino abrenuntiat. Huic Apostolo crimini vertitur solum, quod esset e Salvatoris discipulis; & hoc simplex illi exprobrat ancilla; tamen putat se jamjam ad tribunalia rapiendum esse, & extremo afficiendum supplicio. Timor ita amplificat objecta in oculis nostris, & nos terret phantasmatibus, quæ si quidquam firmitatis nobis inesset, contemneremus. Ecce, Sanctus Augustinus ait, firmissimam columnam primo levis auræ flatu labefactatam. Quid factum est de generosa illa fortitudine, cui nihil arduum videbatur? Sed mirum ne videri debet nobis, Deum prædixisse veritatem, & hominem falli, cum in propriis viribus confidit? *Idem. In Sancti Marci Evangelium.*

Permisit Deus hujus Apostoli lapsum, ut disceat alienis parcere.

Occasio, in quam aliquis se temere conjicit, plerumque alteram trahit, in qua adhuc sumus infirmiores. Peccatum, ex quo non statim resurgimus, quamprimum altero excipitur graviore; & vulnus altius additum priori curationem efficit difficiliorem. Tu permisisti Domine, ut hæc petra, quæ futura erat Ecclesiæ tuæ fundamentum, momento penna levior effecta, fieret tentationis ludibrium. Docere volebas, illius firmitatem, & immobilitatem non aliud esse nisi tuarum promissionum effectum. Cur permisit Deus, S. Gregorius inquit, ut ille, quem Ecclesiæ universæ prefecturus erat, negaret ipsum, per timorem, quem ancillæ verbum eidem incussit? Hoc factum est consilio misericordiæ ipsius, ut qui pastor futurus erat Ecclesiæ ex lapsu suo disceret alienis indulgere infirmitatibus. Opus ergo erat, ut ille semetipsum rite cognosceret antequam aliis præficeretur; ut per suæ infirmitatis experientiam intelligeret qua suavitate, atque indulgentia fratrum suorum infirmitates ferre deberet. *Idem.*

S. Petri conversio exemplum est perfectæ conversionis.

Petri lapsus apertissimum nobis est argumentum infirmitatis humanæ; verum etiam reditus ejusdem ad Deum satis validum est perfectæ conversionis exemplum. Ubi primum recordatus est verborum Magistri sui, *flevit amare.* Videlicet præsto fuit ejus pœnitentia, sincerus dolor, lacrymæ nequaquam perfunctoriæ fuerunt. Flagitiosi homines, qui in lapsu Principis Apostolorum quærerent aliquem suæ fragilitati colorem, in ejusdem pœnitentia invenirent damnationem suæ in peccatis perseverantiæ. Aliquot JESU CHRISTI verba, a Sancto Petro ad memoriam revocata primum conversionis ejusdem semen fuerunt. Petrus statim deserit locum & occasionem peccati sui: hic primus est effectus gratiæ pœnitentiæ in docili corde. Quantum suavitatis est in lacrymis amarissimis, quas elicit pœnitentia! Quantum e contra amaritudinis est in deliciis, quæ in peccato gustantur! *Idem in idem Evangelium, & partim in Evangelium S. Matthæi.*

Peccatum statim alio graviore excipitur, cum peccati occasio non deseritur.

Quousque intra paucas horas in Sancti Petri corde metus processit! Re adhuc integra unus ipse ausus est contra integram militum cohortem stringere gladium, ut tueretur magistrum suum, modo autem unius ancillæ voce territus, illi abrenuntiat. Nunquid ergo tam breve temporis spatium requiritur, Salvator, ut cupiditas aliqua dominetur in corde, ut infidelem efficiat Discipulorum omnium maxime strenuum, & fidelissimum? Heu! ad id unicum satis esse potest momentum, cum vigilare, & orare negligimus. Petrus primum quidem simpliciter negat JESUM CHRISTUM. Intra brevissimum temporis spatium secundo negat illum, & juramento adjicit imprecationes. Non injuria, Salvator, hæc omnia infidelitatis incrementa permittis in Principe Apostolorum tuorum. Ad augendam illius humilitatem, caritatem erga fratres, & amorem erga te ipsum, hoc pateris; verum etiam, ut intelligamus post primum lapsum quam primum longe plures, gravioresque subsequi, nisi statim a peccati occasione recedamus. *Idem.*

S. Petri lapsus nos monet, ne semper in viribus nostris confidamus.

Petrus cum JESU in Olivarum horto integram militum cohortem irruentem non expavit, & paullo post ad ancillæ vocem trepidavit. Incipientium fervor, cui re adhuc integra nihil resistit, & qui nisi oratione, & vigilantia roboretur, momento intercidit, & minima qualibet difficultate superatur. Ne præfidamus nostris consiliis; neque insignibus operibus, quæ fecimus ipsi: securitas nostra tota sita est in humili diffidentia, quæ nos vigilare, & orare cogit. S. Petri sensus tales erant, quales jactitabat; sed in illis præfidens, orationem neglexit, & in tempore tentationis se nimis infirmum expertus est. Nequaquam parem se putabat negando magistrum suum; & hæc ipsa fuit negationis caussa. In via salutis nihil non metuendum est ipsis etiam sanctissimis viris, ubi timere & orare cessaverint. *Idem in S. Lucæ Evangelium.*

Docet nos quoque vitandam malorum societatem.

Narratio, quam omnes Evangelistæ nobis proponunt iteratorum lapsuum S. Petri, docere nos debet, quanti referat oculos non amovere ab hoc exemplo, ut semper nobismet ipsis invigilemus, & potissimum, ne nosmet in peccatorum societate implicemus. Apostolus hic adeo palam admonitus a Domino de imminenti periculo, non sibi cavet contra suam imbecillitatem; ergo de lapsu ejusdem formidandum est. Ancillæ verbum labefactat Petri firmitatem, efficitque, ut momento decidat. In Christiana vita nulla sunt levia temerariis animabus pericula. Petrus sese immiscet satellitibus, servis, domesticis persequentium magistrum suum; quæ societas Apostolo JESU CHRISTI? Prior lapsus efficere debet, ut a periculo recedat; ille vero sese magis objicit. Heu! quam raro accidit, ut quis in primo gradu immoretur! Prior hic gradus difficillimus omnium est, reliqui nullo stant pretio. *Idem.*

Si ut S. Petrus lapsi sumus, ejusdem illius pœnitentiam imitemur.

Post lapsum reminiscitur Sanctus Petrus, Salvatorem hunc sibi portendisse; cur non reminiscebatur; Salvatorem quoque illi præcepisse, ut vigilaret, & oraret, ne laberetur? Ipsi quoque cum S. Petro negligentes monita Salvatoris, fortasse in peccatum lapsi sumus. Proficiamus ergo ad ejus exemplum obtutibus Salvatoris nos ad pœnitentiam vocantis. JESUS CHRISTUS oblitus infidelitatis discipuli sui, illum ad officium revocare contendit; & hæc proculdubio caussa est, ut statim effluant ex Petri oculis lacrymæ. Hoc ipsum millies mecum operatus es Deus, requirens me gratia tua eo temporis articulo, quo te contumeliis afficiebam, neque intellexi. Occasionum fuga, dolor acer, cujus indicium sint juges, & amaræ lacrymæ, hæc signa sunt sinceræ pœnitentiæ. *Idem.*

Lapsus S. Petri non ortus est, quia fidem amiserat, sed quia vim non habebat profitendi eam.

Non defuit Petro fides, sed Petrus fidei; non enim habuit vim profitendi illam. Quot Christiani hoc pacto desunt fidei suæ, non perhibentes illi testimonium, quod debent operibus suis. Nihil magis oppositum videtur characteri Petri, perfidia: tamen ter circa fidem tentatus, ter cedit. Heu! ipsa etiam formidemus vitia, quæ nostris studiis sunt magis opposita; sæpe enim tentatio fit maxime periculosa, eo quod non satis timetur ... Vix aliis ea condonamus scelera, in quæ nos nequaquam labi posse putamus; sed discamus misereri omnium infirmitatum videntes in persona Petri, nos in omnes incidere posse; sed ex hujus Apostoli lapsu percipiamus, hominem qui proprios lapsus expertus est, alienorum facilius misereri; melius eorum caussas cognoscere, & melius callere artem illos prævertendi, ac reparandi. Lapsus nos roborant, cum nostram nobis infirmitatem ostendunt, cum nostrammet diffidentiam suadent, cum ad Deum nos confugere cogunt. Humilitas, oratio arma sunt, quibus satanas nequit resistere. *Idem, sed in pluribus locis, & in varia Evangelia.*

Præsumptio, & secreta superbia Petri fuit initium, & caussa lapsus ejusdem. Prov. 16.

Magna ingenia apta sunt ad maxima quæque efficienda pro gloria Dei, ubi gratia roborantur; sed apta quoque sunt ad plurimas noxas patrandas, ubi de suis viribus præsumant. Elevatio cordis eorum portendit illorum lapsum juxta illud Sapientis: *Ante ruinam exaltatur Spiritus.* Samson, quia viribus præfidit suis, corruit; Sanctus Petrus quia nimis de robore suo præsumpsit, in extremam incidit infirmitatem. Contremiscite, animæ Christianæ, ad intuitum horum exemplorum; & quantumvis JESUM CHRISTUM amatis, amantes illum timete; amor enim, quo vos diligit non vetat, quominus vobis reformidet. *Ama, & time*, ut Sanctus quidam ait, *quia amaris cum timore.* (S. Isidorus Pelusiota.) Scio equidem Salvator mi, fieri non posse, ut qui per se nihil est, per se ipsum fulciatur; ideoque non miror, si adeo infirmus sum, quia nihil habeo, quod mutuatus non fuerim. Sed miror quod cum ita fragilis sim, tamen adeo præsumam, & cum in me tantum sit imbecillitatis, adeo parum diffidam de viribus meis, quæ in mea tantum imaginatione subsistunt. *Pater Nouet in Meditationibus de Passione.*

Negligentia & oblivio verborum Dei una fuit ex caussis lapsus Petri.

Qui obliviscitur verbi Dei, & monitorum, quæ
sibi traduntur, quam primum superabitur, quia jam
inermis est. Hæc negligentia fuit effectus præsumptio-
nis S. Petri, qui se tentatione victum iri non credidit.
Illum JESUS monuerat, ut vigilaret, Cæli opem im-
petraturus; ipse vero quin orationi vacet, in horto
dormitat. Sibi turpem imminere lapsum, certior factus
fuerat; & quin ex his proficiat monitis, & de sua
imbecillitate diffidat, sine ulla præcautione in peri-
culum ruit. Quid inde? periculum negligit, & tur-
piter se in illo involutum nanciscitur. *Idem.*

Alia lapsus caussa fuit, tepor, quo J. C. sequebatur.

Heu! Quid ipsi sumus sine gratia, & ope Dei?
Quid nobis timendum est illum ignave sequentibus?
Hoc ex Petri lapsu intelligite; & diligenter attendi-
te, quid illum ad tantam calamitatem disposuerit,
Negligentia nunquam sine tepore est, & tepor sine
ignavia. Petrus cum jam abjecisset timorem, quo
correptus in horto Olivarum aufugerat, in se rever-
sus statuit sequi Magistrum suum; sed a longe. *Se-*
Luc. 22. *quebatur a longe*; putans satis sibi consuluisse, ut &
Discipuli qualitatem servaret, & se periculo non ob-
jiceret; non secus ac illi, qui vellent quidem servi-
re Deo, quin tamen quidquam de commodis, atque
deliciis suis relaxarent. Sequitur Magistrum, quia ad-
hue illum amat; sed eminus sequitur, quia amor
intepuit; & quemadmodum qui ab igne recedit, fri-
gescit; ita ille procul a Domino caritatis fervorem
amittit, & propior fit, ut ipsam amittat caritatem.
Jam proximus negaturo, ut dicit S. Ambrosius de Pe-
tro loquens: *neque enim negaret, si Christo proximus*
adhæsisset. Itaque non sine Mysterio S. Joannes ani-
madvertit, nocte illa frigus fuisse: Glacies erat io
corde timidi hujus discipuli, & frigus caussa fuit la-
psus ejusdem. *Idem.*

Proxima occasio, in quam se conjecit Apostolus, fuit caussa lapsus ejusdem, & illa a nobis diligentissime cavenda est.

Proxima occasio, in quam se conjecit Apostolus,
& prava societas, cui sese immiscuit; lapsum illius
compleverunt. Pontificis domum ingreditur favore
alicujus Discipuli, qui, quin cogitaret, infortunio illius
locum præbuit; quod vulgo mundi hujus amici face-
re consueverunt, qui rati se prodesse illis, quos di-
ligunt, eos in præceps impellunt. Summorum viro-
rum domus elementum est virtuti contrarium; ibi
multi Sancti pereunt; sed citra miraculum nemo fit
Sanctus. Atrium ingressus ibi manet, non ausus ul-
terius sequi Dominum suum, & hinc profectum est,
ut ex conspectu ejus JESUS fuerit sublatus. Mox se
famulis inferit cum illis collocuturus, & præstolatu-
rus exitum rei, quin ferret opem Magistro, qui in-
terim omni contumelia afficiebatur. O quam funesta
fuit ipsi illa societas! cum enim eorum quidam asse-
rerent, & affirmarent ipsum unum esse ex illis, qui
erant eum JESU Nazareno, eumque satis ex loquen-
di ratione cognosci, tunc cœpit detestari, & pejera-
re, se illum non nosse. Non solum negat secundo
Magistrum suum; sed perjurium adjicit negationi.
Heu! quam imbecillus est homo in ea peccati occa-
August. tract. 113. in Joann. sione in quam ultro se conjicit! *En columnam firmis-*
simam, ad unius auræ pulsum totam contremiscentem.
S. Augustinus exclamat. En quid metuendum sit illi,
qui cum semel lapsus est, iterum se jacit in occasio-
nem, cujus periculum tanto cum innocentiæ suæ de-
trimento expertus est, Apostolus ille cogitasset ne
unquam se huc usque processurum? Vos autem, qui-
bus lapsus illius stuporem injecit, crederetis ne fu-
turum ut in occasione peccati, quam quæsivistis, hu-
mana ratio, secreta vanitas, emota cupiditas, ver-
bum, subitus pavor. posset vobis immittere oblivio-
nem Dei, & efficere, ut illum per mortale pecca-
tum negetis, quod alibi, vel in aliis circumstantiis
patrare vos puduisset. *Idem non sine aliqua mutatione.*

S. Petri lapsus est humanæ infirmitatis exemplum.

Ex S. Petri lapsu cognoscemus usque quo humana
fragilitas evadere possit. Apostolus hic erat petra fun-
damentalis Ecclesiæ; per revelationem cognoverat di-
vinitatem JESU CHRISTI; eamque palam pro-
fessus fuerat, pro illo se mortem subiturum spopon-
derat, & post hæc ad simplicis ancillæ vocem con-
tremiscit; negat Magistrum suum, se illum ignorare
profitetur, neque se illius esse discipulum audet con-
fiteri. O quam plane hoc me docet exemplum, ne
præsumam ego, qui non sum petra, sed pulvis,
quem levis aura dispergit. Mea igitur potissima cura
erit nihilum meum cognoscere, & diffidere de mo-
bilitate mea. Modicum virtutis! quod in me est, si-
mile mihi videtur mystico illi simulacro, cujus pars
superior ex auro, & argento erat conflata; sed pe-
des erant ex luto, in quos cum parvus lapis incidis-
set, molem omnem prostravit. *P. a Ponte in 4. par-*
te Mysteriorum de Fide.

Petrus ter negavit J. C. sicut ter se præsumere ostenderat.

In S. Petri lapsu illud etiam prætereundum non
est, quemadmodum in illa nocte ter se viribus suis
præfidere ostendit, dicens 1. Se paratum esse, ut
JESUM ad mortem usque sequeretur: 2. Quamvis
illum ab omnibus derelictum videret, se tamen ab
eo non recessurum: 3. Se nequaquam negaturum esse
illum, quamvis hoc illi vita ipsa statutum esset: Ita
Deum ad ejus superbiam infringendam permisisse, ut
Luc. 22. Matth. 26. ter eodem fere momento negaret illum, cui adeo ar-
cte adhærere videbatur. Ecce quomodo superbus in
iis etiam rebus, de quibus gloriatur, invenit suam
humiliationem. *Idem.*

Dei misericordia mirum in modum elucet in conversione, & pœnitentia S. Petri.

Egregiam habemus hypotiposim pœnitentiæ Sancti
Petri paucis hisce verbis comprehensam. *Egressus fo-*
ras flevit amare. Qua in pœnitentia potissimum an-
te cetera incomparabilem admirari debemus Salvato-
ris caritatem, qui medius inter inimicos, opprobriis,
ac doloribus confectus, minus de passionibus suis
sollicitus videtur, quam de lapsu infidelis discipuli,
cujus ingratitudo non minima est dolorum suorum
caussa. Quamvis ab illo distet, videt tamen errorea
illius; sed quin in illos animadvertat, misertus illum
excitat ut ad officium revertatur; eidem parcere quæ-
rit, maxima utitur diligentia, ut ovem hanc deer-
rantem reducat; conjicit oculos misericordiæ suæ in
hunc peccatorem; mentem ejus cælesti lumine illu-
strat, ostendit illi peccati sui magnitudinem; flectit
cor ejus, ut ad pœnitentiam perducat. Salvator ama-
bilis! adeone durus essem, ut te non omnibus vi-
ribus diligerem, sciens, in ipso sceleris mei im-
petu, te quærere, ut mihi parcas? Animadverta-
mus paullisper amaras pœnitentis discipuli lacrymas
non ex vili, servilique timore, sed ex purissimo
amore magistri sui profectas. Acceptorum benefi-
ciorum memoria, & dolor, quo illum conficit in-
fidelitas sua, mutant oculos ejus in duos fontes
lacrymarum; habet cor repletum amaritudine, & Jerem. 2.
experitur, quod dicit Jeremias, *quia malum, &*
amarum est reliquisse Dominum Deum. Væ mihi,
exclamat ille, væ mihi, qui adhuc vivo post-
quam negavi Auctorem vitæ. Quomodo terra non
aperuit os suum, ut Creatorem suum ulcisceretur?
Os improbum, quomodo jurare potuisti me non
nosse illum, a quo tot cumulatus sum beneficiis?
lingua sacrilega, numquid tot imprecationibus asse-
rendum erat mendacium? Hu! quam justum esset,
ut cæli maledictio in me descenderet, quandoqui-
dem illam mihi precatus sum! Quis dabit cordi
meo totam maris amaritudinem, & oculis meis af-
fluentes lacrymas, ut noctes, diesque plorem in-
juriam, qua meum Salvatorem affeci. Ita Sanctus
Petrus plorabat peccatum suum, & excitabat se
ad sanctam in divina misericordia confidentiam.
Idem.

Unicus J. C. intuitus S. Petrum tetigit, atque convertit.

Cum S. Petrus tertio negasset Magistrum suum,
JESUS respexit illum, neque aliud quæsitum est. Me-
minit ille prædictionis ejus; ecce cor, quod in la-
crymas funditur, & dolore scinditur; ecce anima,
quæ mergitur amaritudine. Duo lacrymarum fontes
effluunt ex oculis ejus, recedit, sese concludit dolo-
ri suo liberam viam permissurus. O virtus! o vis ob-
tutus Salvatoris. *Domine, quando respicis?* Sed nonne
sæpe jam me respexit? Quoties me intrinsecus teti-
git? Quoties in imis animæ meæ penetralibus locu-
tus est? &c. *P. de la Colombiere Sermone de Passione.*

Virtus lacrymarum S. Petri.

Pœnitentis Petri dolor tantus est, ut ejus jugulet
verba; sed opus non est linguam ejus loqui; lacry-
mæ suæ satis loquuntur pro illo, S. Ambrosius ait.
Hæ confitentur peccatum illius, quin illi fatendi ejus-
dem confusionem relinquant; Deo satisfaciunt, quin
orandi afferant necessitatem; lacrymæ enim mutæ sunt
preces, quæ veniam merentur, quin illam flagitent,
& quæ caussam lugentis perorant, quin loquantur.
Felices lacrymæ, quæ ad abluendam culpam negationis,
virtutem sacri habent baptismatis, S. Leo inquit, &
quibus præ baptismate hæc virtus inest, ut cum ba-
ptisma iterari non possit, beati hujus Apostoli lacry-
mæ ad finem usque vitæ ejusdem effluxerint. *P. Novet.*

Quanta fuit ingratitudo hujus Apostoli Magistrum sui negantis. Luc. 22.

S. Petrus, qui tantam præ se tulerat firmitatem,
& adhæsionem Salvatori suo, eo usque ut se po-
tius moriturum profiteretur, quam ab illo recessu-
rum, nonnisi eminus illum sequebatur, ubi illum
in manibus inimicorum suorum conspexit. *Petrus*
autem sequebatur eum a longe. Qui Deum nonnisi
eminus sequitur, quam primum illum amissurus est,
& relicturus. Petro non defuit audax præsumptio ubi
pollicitus est, Salvatorem suum nunquam derelictum
iri: id unum spectabat, quod se putabat esse, non
autem quod erat. Postquam tandiu cum Filio Dei
vixerat, debebat sane intrepidus esse, & nihil refor-
midare; sed infirmus erat, ac pavidus, & ignorabat;
& re ipsa quamprimum se terribili objecit lapsui.
Pervenit paulio post JESUM in domum summi Sa-
cerdotis; ab eo quæsitum est utrum esset ex societate
hominis illius, qui vinctus adductus fuerat coram
summo Pontifice, asserit, se non solum non esse di-
scipulum ejus, verum etiam se hominem ignorare.
Bis hoc ipsum ex eo quæritur, bis hoc ipsum ref-
pondet: asserit, jurat, dejerat, pejerat, & se illum
prorsus ignorare profitetur. Quid Petre, illum igno-
ras, quem Dei Filium esse confessus es? illum, qui
te a retibus avocavit, ut te Principem Apostolorum
suorum constitueret, & Ecclesiæ caput efficeret? il-
lum, qui nuperrime tuos pedes abluit, qui te corpore
suo saginavit, tu hunc ignoras? Sed JESUS te adhuc
cognoscit, & diligit eum, qui ipsum nunquam se novisse
profi-

profitetur. *Exceptum ex sermone de Passione, qui Patri Massilon fertur acceptus.*

Pœnitentia S. Petri toto vitæ ejus spatio duravit; & lacrimæ ejus non aruerunt.

Pro certo habetur, S. Petrum, postquam negavit Magistrum suum per ignaviam tanto dolore, & facti pœnitentia affectum fuisse, ut crimen suum toto vitæ suæ tempore jugibus lacrymis prosequeretur. Non gravis illius ætas, non tempus, non præclara ejus erga Magistrum suum merita, non curæ regiminis Ecclesiæ lacrymas illius inhibere valuerunt. Nunquam auribus ejus galli cantus incidebat, quin sonitus hic in mente ejus instauraret imaginem pristinæ infidelitatis, & novas subinde ex oculis ejus lacrymas eliceret. Quocumque se conferret Apostolus, illuc sui criminis sensus, & ploratus subsequebatur; objecta omnia, quæ in oculos illius incurrebant, memoriam perfidiæ suæ refricabant. Si illos attollebat in cælum, ibi recentium lacrymarum caussam nanciscebatur; cogitans se negasse illum, a quo cælorum claves receperat; si secus maris oram deambulabat, excitabatur favore insigni, quo Magister suus illum avocaverat ab humili piscationis negotio, ut illum primum Ecclesiæ Navarchum constitueret; si aliquem ex collegis spectabat, reminiscebatur magnificæ illius jactantiæ, qua coram illis professus fuerat, se Magistro suo in mortem usque adhæsurum &c. En peccator qui sæpius, atque indignius negasti, ac læsisti divinum Salvatorem, quam Petrus, ecce præclarum doloris exemplum, quo tot gratiæ tibi divinitus collatæ cor tuum deberent conterere. *De la Fone in Homiliis.*

Quantus fuerit hujus Apostoli dolor, & pœnitentia.

Odium, & horror peccati prima, & potissima est sinceræ pœnitentiæ conditio: odium quod consistit in dolore criminis patrati, & in certo non ultra peccandi consilio. Hoc perfecit absolutissimum hunc vere pœnitentium prototypum, in quem Dei Filius vix conjecit obtutum misericordia plenum, cum in se reversus est, ut suam detestaretur ignaviam, & celerius adhuc egrederetur de loco, & societate, quæ fuerat illi lapsus occasio. *Egressus foras*, inquit Evangelista. Tantus est criminis sui horror, ut pati nequeat adspectum loci, ubi patravit illum, & propositum evitandi periculum in similem noxam labendi, adeo firmum est, ut fugiat, & recedat ab occasione, quæ tantam illi parere posset calamitatem. Ad hæc si doloris vehementia, satisfactio, & lacrymæ signa sunt, & fructus veræ solidæque pœnitentiæ; cor Magni hujus Apostoli infidelitatis suæ sensibili pœnitentia confectum, nequit cohibere lacrymas, quibus illam abluere conatur: *Exitus aquarum deduxerunt oculi mei, quia non custodierunt legem tuam*, ut dicebat Propheta. Oculi mei fuerunt tamquam duo fluvii, ex quibus duo egressi sunt lacrymarum rivuli; & qualis est fons, talis est aqua, quæ fluit: & sicuti perfectæ contritionis dolor alium quemlibet dolorem excedit, ita lacrymæ fluentes ex oculis ejus amaritudine superant alias quascumque lacrymas, ex quocumque sensibili dolore profectas. Quapropter dolore præfocante verba, & lingua non satis apta ad magnitudinem illius significandam cogitur hoc officium oculis permittere ad abluendam maculam, quæ non duorum oculorum ploratum, sed omnes maris aquas exigeret. Expiate, igitur, oculi mei, sibimet dicere poterat, expiate crimen, quod mea lingua nuper patravit; & vos, lacrymæ meæ, confitemini illum, quem mea verba negaverunt; opus est, ut linguæ meæ negatio oculorum confessione reparetur. Quomodo vero reparari poterit scelus irreparabile! quomodo deleri poterat macula, omnibus mundi lacrymis non satis delenda? Sola Dei mei, quem negavi, misericordia tantam abluere potest perfidiam per virtutem Sanguinis, quem pro me est effusurus. *Molinier in Myrrha fasciculo.*

Psalm. 118.

Sensus doloris, quem concepit Apostolus in pœnitentia sua.

Mihi quidem persuadeo, Sanctum hunc pœnitentem conversum ad Salvatorem, quem adeo graviter læserat, secundum cordis sui sensum sæpe hæc vel his similia lacrymis, & singultibus interpolata verba protulisse. Domine, si adhuc licet mihi hoc proferre verbum, & me servum appellare Domini mei, quem negavi; Domine, Deus meus! crimen negationis, quam protuli in te, elui non potest nisi Sanguine, quem pro me es effusurus. Possunt quidem lacrymæ meæ testari dolorem meum, meamque tui læsi numinis pœnitentiam; sed una misericordia tua me potest absolvere. Gravis, & enormis est ignavia criminis patrati, quomodo illius veniam mihi polliceri possum, nisi bonitas, & clementia, a qua illam expecto, infinita non esset? Itaque ad illam confugio, sciens illum ipsum, qui injuria affectus est, novissimum subiturum esse supplicium ad merendam atque obtinendam gratiam illi, qui eadem ipsum affecit. O incomprehensibilis caritas! quæ te cogit vitam pro illo profundere, qui ne confiteri quidem ausus est te! Amor ineffabilis; qui totum effusurus es Sanguinem, qui unum verbum tibi negavit. O caritas Dei pro perfido, & ingrato morientis! O me miserum! oportuit ne, ut post Dei revelationem, qui mihi Magistri mei divinitatem revelaverat, formidarem eo usque sermones hominum, ut illum negarem! & hoc eodem ore quo ipsum confessus fueram Dei Filium, negarem illum Magistrum, Dominumque meum? ut post interius testimonium, quod mihi perhibuerat æternus Pater illius, ausus fuerim mea voce mentiri cæli suffragium, cujus ego ipse testis, atque interpres extiteram. Non meminerim vocis, quæ in monte Thabor personuit? *Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui; ipsum audite.* Tanta mihi temeritas fuit, ut negationem meam objicerem adeo perspicuæ confessioni de cælo profectæ, & non auderem me confiteri discipulum ejus, cujus Deus se Patrem fuerat confessus? Post duplicem hanc divinam revelationem, quarum altera in corde meo, in auribus meis altera personuerat, veritus sum adjicere oris mei testimonium? Quid porro miracula ejus, quæ vidi, amor, quem mihi testatus est, beneficia, quæ recepi, honoris gradus, ad quem me evexit, ac tot aliæ prærogativæ, quas mihi vel contulit, vel pollicitus est in singularis suæ benevolentiæ argumentum, nonne satis erant, ut ad eum confitendum quemlibet omni licet sensu carentem impellerent? Quis ergo mihi lacrymas tribuet, ut meum ingrati animi vitium deplorem? *Idem.*

Magnitudo peccati, & ingratitudinis hujus Apostoli.

Donec Salvator Mundi in domo Caiphæ detinetur factus ludibrium militum, servorumque hujus Pontificis, quis credidisset? unus ex Apostolis in partes inimicorum ejus concessit illaturus illi gravissimam contumeliam quam nocte illa recepit. Etenim si Dei Filius acerbissimum dolorem percepit, eo quod ab uno ex discipulis suis venditus, & proditus fuit; non leviorem expertus est videns se ab altero negari, & ab illo præsertim, qui futurus erat princeps ceterorum. Ita est, Petrus, qui semper visus fuerat ferventissimus, ac fortissimus aliorum, quandoquidem gladium strinxerat contra integram satellitum manum. Heu! hic idem Petrus, eadem die, qua professus fuerat se potius millies moriturum, quam Magistrum negaret, eadem nocte, qua illum viderat pedibus suis provolutum, ut sibi pedes ablueret, nocte eadem, qua illum receperat in adorabili Sacramento Corporis sui, quod nuperrime instituerat; utique hic idem Petrus turpiter negat illum; profitetur, se nescire illum; tandem negat illum bis, ac tertio, addita etiam blasphemia, idque ultro, sine vi, sine minis, ad verbum ancillæ, & aliquot famulorum. O Deus! Quid est homo, immo etiam hominum omnium maximus, ubi propriis viribus deseratur. *Auctor Sermonum in omnia Ethica Christiana argumenta in alloquiis de Passione.*

De ignavia ejusdem Apostoli.

Proh Deus! Quid audistis ex ore Apostoli ancillæ, & nonnullorum servorum voce perterrefacti! Hiccine ille vir fortis; probata illa fidelitas, quam nihil poterat labefactare? Modo ait se ignorare illum, quem olim Filium Dei vivi fuerat professus: *Tu es filius Dei vivi.* Modo vero non cognoscis illum, ut dicis, neque tamquam hominem; *non novi hominem.* Hoccine idem os est, quod olim adeo gloriosam protulit confessionem, & modo profert adeo turpem negationem? Quid! Non es tu discipulus illius, quem ille respicit tamquam caput, & principem ceterorum? Non meministi amplius, quod olim dixisti, te omnia reliquisse, ut illum sequereris; quomodo ergo relinquis illum pro nihilo? Cum alia in occasione quæreret ille abs te, utrum ab ipso recedere velles, uti fecerant Capharnaitæ, tu strenue respondisti, ad quem ibimus? quoniam habes verba vitæ: sed modo tu ipse responde, ad quem ibis, cum reliqueris divinum hunc Magistrum, cujus verba tibi sunt verba vitæ; & cujus amor est principium, & fons tuæ felicitatis? O Deus, quisnam se in tuto esse arbitrari potest, videns hunc Apostolum labi! Quis audebit in propriis viribus confidere, vel in propria virtute spem collocare? Ubinam sunt præclara ferventis hujus discipuli verba: *Etiam si oportuerit me mori tecum, non te negabo.* Quonam abiit magna illa fortitudo, quæ nihil formidabat, non mortem, non carcerem: *Paratus sum in carcerem & in mortem ire.* Ubinam sunt hujus promissionis effectus: *Et si omnes scandalizati fuerint, sed non ego.* Quamvis te omnes desererent, non ego te deseram; neque is sum, qui tantum nefas patrare valeam. Apostolus hic cecidit per infirmitatem, ut disceret, quid esset ipse per se & ut pœnas lueret suæ præsumptionis, quia in propriis viribus confiderat.

Matth. 16.

Matth. 26.

Matth. 2.

Ibidem.

Marci 14.

Apostolus hic gradatim ruit in abyssum criminis.

Videte quæso, quomodo Apostolus hic gradatim in abyssum ruit; re enim adhuc integra simulat, se Dei Filium non cognoscere: *Non novi hominem.* Magna hæc infidelitas est: Mox jurejurando asserit, se nescire, de quo sibi sermo fiat, neque se nosse quid innuere sibi velint nomine JESU de Nazareth, cum quo nullum sibi unquam negotium fuisse profitetur. Quæ ingratitudo post tot beneficia, quibus fuerat cumulatus! Denique esse vult anathema, & in caput suum omnia detorquet maledicta, omnesque cæli ultiones, si illum unquam noverit.

En quo sua illum præsumptio, & mox etiam ignavia præcipitem egerint. Esto, si coram Judicibus accusatus fuisset, si Pontifea illum respondere coegisset; dici posset, carceris, vel mortis metum, quam provocaverat, cum eminus tantum illum prospiciebat, perturbasse mentem illius; quandoquidem ejus præsentia alios plures ipso fortiores perterruerat; sed illum simplex interrogat ancilla, servi duntaxat nullam habentes auctoritatem, & quibus citra periculum poterat respondere. Quod majus exemplum adserri potest infirmitatis, & inconstantiæ virtutis hominum, nisi divina ope fulciatur? *Idem*.

Proxima occasio, cui sese immiscuit, fuit caussa lapsus ejusdem.

Una ex caussis lapsus adeo deplorabilis in tanto Apostolo fuit proxima occasio, cui se objecit temere sese immiscens in societatem eorum, qui Dei Filium adduxerant apud Caipham; etenim quicumque ultro se objicit periculo, & occasioni peccati, licet sanctior esset Apostolis, certissime in eodem peribit. Profecto Petrus in ipsa prima interrogatione, quæ sibi facta fuit, negavit Magistrum suum, ac se illum ignorare professus est. Documentum maximi momenti, fideles, quod nos certiores facit de malo, quod imminet nobis, cum nosmet objicimus occasioni, periculosa adeuntes loca, frequentius cum iis conversantes, qui suspicione minime carent, vel impiorum, & procacium societatem quærentes. Quid ille, cujus fortitudo videbatur rupes fluctibus, atque procellis non labefactanda, minima flatus aura prosternitur: hic Princeps Apostolorum, Salvatori charus, fit infidelis; hæc lampas Ecclesiæ eclypsim patitur, & ad tempus extinguitur; hæc Christianismi columna corruit, eo quod se objecit occasioni; vos autem qui non estis nisi fragiles calami, jam in vitium proni naturæ, ingenii, & studiorum vestrorum vitio, quæritis procacium hominum societatem, nullamque contra periculum cautionem adhibetis? Certissime peribitis; quippe hoc Veritatis ejusdem oraculum est, quicumque amat periculum, in illo esse periturum. *Idem*.

Nobis redeundum est ad Deum statim ac tetigerit cor nostrum.

Primum principium reditus peccatoris ad poenitentiam est gratia Dei, & favorabilis bonitatis ejusdem obtutus. Hoc omnes norunt; sed hoc nos peculiariter docet exemplum S. Petri; hoc est ad Deum reverti statim ac ipse nos oculo misericordiæ respexerit, simul ac nos misericordiæ suæ oculos in nos conjecerit, & cor nostrum tetigerit, *Conversus Dominus respexit Petrum, & recordatus est verbi, quod dixerat ei*. Vix respexit illum Dominus, cum recordatus est, quod sibi ab illo dictum fuerat, & ex illo temporis articulo sincerum concepit dolorem criminis sui. Itaque hæc prima est veræ poenitentiæ conditio, victas dare manus illecebris divinæ bonitatis; cum gratiæ afflatus cor nostrum ciet, opus est, ut cor nostrum illi respondeat vero criminum suorum dolore; hoc enim pretiosum est momentum, quod si nobis etiam permittimus, fortasse non ultra revertetur. Heu! quot sunt, S. Augustinus exclamat, qui Petrum labentem imitantur; sed quotusquisque imitatur illum sese convertentem? *Idem*.

Luc. 22.

JESUS SISTITUR CORAM PILATO.

Quo consilio Pontifices, & Sacerdotes ad Pilatum Salvatorem adduxerint.

DOnec Apostolus S. Petrus amaris eluit lacrymis crimen suum, scribæ, & Pontifices alio se polluunt scelere, videlicet consilio inito quocumque pretio Mundi Salvatorem perdendi. Profecto consilium quod apud Caipham funesta illa nocte captum est; eo tendit, ut inveniatur ratio, qua exequerentur, quod jam pridem decreverant, mortem JESU, cui allinere quærebant aliquem justitiæ fucum, quo eorum odium, & prava cupiditas contegeretur. Hinc ubi primum illuxit dies, Dei Filius, futurus aliquando supremus hominum Judex trahitur judicandus in Pilati prætorium: decreverant enim Sacerdotes, atque Pontifices nullum non movere lapidem, ut perduellionis reus perageretur, ut a se averterent mortis ejusdem suspicionem, efficiendo ut a Romano Judice damnaretur, ejusque prætexerent auctoritatem si quid contra Leges auderent. *Auctor sermonum in omnia Ethica Christiana argumenta, In alloquiis de Passione Domini*.

Judæi sibi religioni vertunt pedem inferre in Prætorium.

In facto hoc illud mirum est, quod Judæi cum ad Pilati prætorium accessissent, illuc pedem inferre noluerunt veriti, ne in Pagani Judicis domum ingressi legalem aliquam contraherent impuritatem, qua Pascha celebrare vetarentur; rati sibi satis esse, si nocentem a se captum illi in manus traderent, & edocerent eum, quibus nominibus accusaretur. O inanem conscientiæ religionem; vel potius cæcitatem! Pollui timent, si in profanum locum ingrediantur; & non reformidant manus suas imbuere sanguine justi; illi sexcentis calumniis tetrum lolliginis succum effundere, fictos subornare testes, ficta excogitare crimina! Legalem cæremoniam violare non possunt; & religioni minime sibi vertunt omnes justitiæ leges infringere! En quid adhuc faciunt Christiani plerique hodierna die, qui conscientiæ suæ se officere putant, si quasdam nullius momenti praxes reliquerint; & qui nullo habent in discrimine teterrimas iniquitates, cujusmodi sunt aliena rapere, sexcentis ambagibus creditoris postulata fallere, injustam intentare litem, & alia hujusmodi scelera, de quibus illos sua non satis acriter conscientia redarguit, cum interim temere levibus scrupulis exagitetur. Hoc est imitari Judæorum superstitionem, & pharisaicas traditiones, pro quarum observantia non verebantur apertissima Domini præcepta perfringere. O cæcitatem impiam, & stultam! Sanctus Augustinus exclamat; in Gentilis domum pedem inferentes pollueruntur, proprio autem scelere minime fœdarentur? Timent, ut legalem contrahant immunditiam, si in profani judicis domum ingrediantur; non timent, ut immundi fiant, si in innocentis persona cædem committant. *Idem, & Abbas de Monmorel*.

Pilatus negat reum damnare parte inaudita altera.

Pilatus ut morem gereret Judæis religionis specie Prætorium ingredi retinentibus, foras egressus est & stetit in podio, quod prominebat in atrio; ex quo audit illorum criminationes, & injustas querimonias. Primum ergo ex eis percontatur; *quam accusationem affertis adversus hominem hunc?* neque enim fas est aliquem sine caussæ cognitione damnare. Sed quid respondent Pharisæi? Per inauditam audaciam inquiunt, sibi injuriam inferri, a se criminum probationes quærendo; se ad illum nequaquam perducturos nocentem fuisse, si minime deliquisset. Volunt fidei suæ standum esse; & se adduxisse ad Prætorem hominem extremo afficiendum supplicio, non autem examinandum. Præsidem hunc eligunt non quidem caussæ judicem, arbitrumque, sed furoris sui ministrum, verbo se lædi, quotiescumque de hominis scelere ambigatur, de quo viri exploratæ probitatis jam quæstionem habuissent; *Hic si non esset malefactor, non tibi tradidissemus eum*. Pilatus quamvis Ethnicus, æquior tamen Sacerdotibus, & Pharisæis non ita injustus fuit, ut crimen supponeret, quin ad examen vocaret, & ut indicta caussa damnaret. Callide ergo respondet illis; quandoquidem vultis, ut quin criminationes vestras audiam, damnem reum: *Accipite eum vos, & secundum legem vestram judicate*. Cui reddunt illi, *nobis non licet occidere quemquam*. Speciosa excusatio dolo, & nequitia repleta! Heu! quæ lex vobis permittit, perfidi, innocentis mortem perquirere? Si Romanæ legi obeditis, qua vetamini capitis caussam cognoscere, cur Dei legem infringitis, quæ cædem vetat etiam quoad desiderium, & voluntatem? *Qua lege, quod vobis non licet facere, licet velle?* Afferte saltem quid ille dignum morte fecerit, quam infamissimam illi procuratis? Hoc illi facere tenentur, videntes Pilatum ad unguem cognoscere velle facta, de quibus homo iste insimulatur, cumque vera invenire nequeant crimina ad calumniam confugiunt. *P. Nouet in Meditationibus de Passione*.

Joann. 18.

Ibidem.

Ibidem.

S. Leo serm. 6. de Passione.

Quærunt Judæi accusare JESUM coram Pilato, & falsos adhibent testes.

Vix Pilato oblatus fuit Mundi Salvator judicandus, cum omnes Legis Doctores, omnis Pharisæorum turba in Prætorium se contulit. Populus curiositate adactus undique confluit inspecturus, quo cessurum sit judicium de homine, qui universam repleverat Judæam fama eloquentiæ, & miraculorum suorum. Tanto in populi conventu JESUS sexcentis obruitur criminibus, quorum singula plurimorum falsorum testium fide roborantur. In singula momenta recentes testes insurgunt; incessanter aliis prioribus succedunt, ac instant, ut sua testimonia excipiantur. Mirum sane est, tot homines inveniri paratos ad calumniam inferendam homini, a quo nemo usquam læsus fuerat: sed longe mirabilius est in tanto mortalium conventu ne unum quidem sese offerre ad hasce calumnias diluendas, & Innocentis caussam pertractandam. Habuerat JESUS CHRISTUS Apostolos duodecim, & discipulos duos supra septuaginta, omnes actionum suarum testes: infinitum ægrotantium numerum curaverat; plures e mortuis suscitaverat; mutis loquelam reddiderat: omnes tamen silent, nemo unus prodit, qui illum tueatur. O ignaviam! o dedecus! o summum ingrati animi vitium! Sed quis pudor! quæ confusio! quis dolor Filio Dei, se videnti tanta in necessitate derelictum! Videnti homines pudore deterreri, quominus caussam ejus sustineant, & se ab ipsis quoque amicis derelinqui! *P. de la Colombiere; sermone 2. de Passione*.

Crimina, quæ coram Pilato ingeruntur Filio Dei.

Judæi contra Dominum odio succensi videntes, Pilatum nequaquam satis eorum criminationibus velificari, & immo primam actionem suam illi non satis probatam fuisse, illam saltem prævertere adnituntur accusantes eum, quem adduxerant ab eo condemnandum, criminibus teterrimis, modo seditionis dicentes illum concitasse populum; modo rebellionis, afferentes illum contra Romanorum dominationem conjurasse, quia seipsum Regem constituere molitus fuerat, & prohibuerat, ne tributum Cæsari persolveretur; mendacium, si quod unquam fuit, nequissimum;

cum

cum enim dubitare non possent, quo minus Pilatus summis viribus Cæsaris caussam tueri vellet, censuerunt nihil aptius esse ad illum in sententiam suam pertrahendum, quam ciere Judicis invidiam, & indignationem in reum, ut facilius eum morti adjudicaret. Et ne deesset cumulus impietati, addunt hominem hunc jactitasse, & Messiam esse, & Christum Domini. Horribiles hæ calumniæ palam falsæ erant; nam tantum aberat, ut populum concitaverit, ut immo semper auctor, & suasor fuerit obedientiæ, & pacis: quin prohiberet, persolvi Cæsari tributum, ipse illud persolverat; quin Regnum appeteret, eum illud sibi offerretur, fugam arripuerat; quod vero attinet ad Messiæ qualitatem, infinitus prodigiorum, atque miraculorum numerus, quibus universam repleverat Judæam satis ostendebat innocentiam suam, ac terribilem inimicorum ejus cæcitatem. Tamen Salvator hæc omnia admirabili sustinet suavitate, & in secreto cordis sui offerens Patri perfectum sacrificium sensuum mundani honoris, mori vult omni mortalium omnium æstimationi, antequam morte crucis moriatur. *P. Nouet loco laudato.*

Admirabilis Salvatoris patientia dum variis nominibus accusatur.

Omnes Judæorum in Dei Filium accusationes calumniis scatebant; & solus ardor, quem præ se ferebant accusantes eum, satis eorum furorem, & odium aperiebat. Sed si nosse vultis quinam essent sensus JESU in hac re; dicam solum, ipsum tantam ostendisse patientiam, ut judex ipse obstupesceret, videns nihil respondere vel actoribus, nec judici caussam illius peroranti. Hæc patientia, inter tot inimicorum odia, accedente monito uxoris Pilati, quæ ad illum nuntium miserat, ne sese in Justi hominis illius caussa commisceret, fidem fecit judici pagano, non deesse aliquid inauditum, ac novum in homine, tantam mentis tranquillitatem præ se ferente in re tali. Voluit ergo per otium caussam cognoscere, cumque satis polleret ingenio, intelligens actores nimis exaggerare, & crimina criminibus agglomerando pugnantia loqui, & sua cupiditate excæcari, in Prætorium se recipit, ubi accersitum JESUM interrogat de rei summa, & in qua diligentius examen erat habendum; videlicet utrum se Regem fecisset, sperans se tale negotium in lucem prolaturum. Verum ubi audit, de quo regno loqueretur, haud ægre illum culpa vacare intellexit, ejusque innocentiam aperuit ea in re, cui potissimum innitebantur Judæi, & quæ ipsum erat caput accusationis, quo sperabant se compulsuros judicem, ut illum damnaret. *Auctor sermonum in omnia argumenta &c. in Mysteriis.*

Pilatus quærit a JESU quid singillatim fecerit, quam ob rem Judæorum odia in se concitaverat.

Pilatus acquiescere visus est responsioni Salvatoris, & cum alioquin nullam in eo deprehenderet caussam, quæ suspicionem ingereret aliquid contra Cæsaris imperium molitum fuisse; cum paupertas ejus, humilitas, & status, in quo illum videbat, nil tale suspicari permitterent, dixit Filio Dei: scis me non esse Judæum, & me scire non posse quid sit Regnum hujus Messiæ, quod tibi crimini vertitur. Populares tui principes vero potissimum dederunt te in manibus meis: hi te hoc nomine accusant, quam ergo illis caussam præbuisti? *Quid fecisti?* dic mihi. Hoc loco, Fideles, recensenda fuissent omnia hujus Dei hominis miracula, ut interroganti responderetur; oportuisset, ut mortui, quos suscitaverat, ad vitam ejus tuendam accederent; & cæci, quibus aciem oculorum reddiderat, testarentur hoc ipsum lumen, quod illis restituerat, ut muti, quibus loquelam reparaverat, pro ipso loquerentur; ut dæmones ipsi, qui illius magnitudinem, atque potentiam prædicaverant, deficientibus præ ingrati animi vitio mortalibus, confluerent testaturi, se ab illo cum imperio ab energumenorum corporibus ejectos fuisse. *Quid fecisti?* Quis dicendo assequi posset, quod fecit? Terra, Cæli, Sydera, Elementa sunt opera digitorum illius, ut loquitur Propheta; nam quatenus Deus, ipse est, qui ex nihilo eduxit universa; sed cum hoc ille dicet, illi non habebitur fides, & quod hoc coram Caipha confessus est, hoc caput extitit illius accusationis. Saltem quid fecit, quatenus homo? *Quid fecisti?* Respondete, Fideles; non quidem ante Pilati, sed ante conscientiæ vestræ tribunal; quid ille fecit pro vobis? De Cælo descendit in terram propter salutem vestram, ubi trium atque triginta annorum spatio commoratus est, hac una de re sollicitus. Propter hoc fatigatus est peragrans per Judææ urbes, oppida & pagos; propter hoc laboribus consumptus est, & adhuc omnia mortis tormenta est subiturus. *Quid fecisti?* Numerate, si fieri potest, omnia illius beneficia. O quantum hac in re dicendum suppeteret! numeranda enim essent singula vitæ vestræ momenta; omnes gratiæ, quas recepistis; omnia, quæ vobis contulit bona, & illa etiam, quæ vobis præparat, omnia. Post hæc vero, Christiani, numquid vos non essetis primi, qui illum morte dignum censeretis, & sententiam proferretis peccatis vestris? Mementote; hoc ipsum aliquando quæsiturum ex vobis, cum non geret quidem personam rei, quam modo gerit, sed cum vere supremus erit hominum omnium Judex: *Quid fecisti?* Tunc ille quæret ex vobis; sed quid respondebimus ego simul, ut vos hoc quærenti? tunc cum omnium conscientiæ patebunt, & cum nos abscondere cuperemus peccata nostra, illa ipsa aperient, ac detegent se, ut loquitur Propheta; tunc cum actiones nostræ clamabunt contra nos, & creata omnia, quæ contra nos testimonium perhibebunt, ipsa nostram augebunt damnationem. *Quid fecisti?* Ad examen vocemus verba nostra, cogitationes, & actus nostros, & feramus deinde sententiam in nosmet; quæ unica ratio est illius evitandæ, quam supremus hic Judex fortasse in nos coram omnibus est prolaturus. *Idem in alloquiis de Passione.*

Consideratio in responsionem JESU dicentis regnum suum non esse de hoc mundo.

Joann. 18.

Cum se Regem profiteri ea in regione, quam Romani suæ ditioni subegerant, idem esset ac supremam sibi potestatem vindicare, & se majestatis læsæ reum constituere; Dei Filius qui noverat cum admirabili sapientia suum silentium æque ac responsiones dispensare, Pilato respondit, ut liquet ex Evangelio: *Regnum meum non est de hoc mundo.* Hoc satis fuit, ut caussam probaret suam apud hunc emunctæ naris Judicem, & qui non agebatur ea animi perturbatione, qua Judæi, & dilueret crimen adfectati imperii, quod nullam veritatis speciem præseferebat. Verum est Christiani, unicum hoc verbum omnem diluit suspicionem, quam Pilato ingerere studebant inimici; sed hoc ipsum verbum nonne accusat plerosque mortales, qui regnum suum in hoc mundo constituunt, in hoc omnes spes suas coarctant, & in eo omnem suam constituunt felicitatem? Namque uti S. Augustinus animadvertit, sicuti in Regni possessione omnia hujus mundi bona continentur, opes, honores, voluptates; cum homines nihil habent antiquius, quam hujusmodi bona, eaque appetunt, hi sane in hoc mundo regnum suum quærunt, vel collocant; & quamvis non semper illud inveniant, tamen nihil inausum, ac intentatum relinquunt, ut inveniant illud, & eo perfruantur, quin illud attendant, postquam professi sunt sequi Salvatorem pauperem, humilem, ac patientem, se abrenuntiare Regno, quod ille nobis comparavit; & quod nobis adeo sollemniter pollicitus est, dum aliud in hac vita perquirunt: *Regnum meum non est de hoc mundo*; sed nostrum est ne de hoc mundo necne? Nonne reprobum hunc mundum deperimus? Cura illi placendi, bonorum, & voluptatum illius desiderium occupant ne cor nostrum? Sed quo jure speramus nos aliquando cum illo regnaturos, cum aliud regnum a regno Ipsius conquiramus? *Idem.*

Pilatus plane fatetur JESUM omni vacare culpa in iis, quæ illi objiciuntur.

Pilatus quin intelligeret quomodo JESUS se Regem diceret, intellexit tamen eo in statu, in quo videbat illum, non esse admodum pertimescendum Cæsari, & non existimans sibi aliquid præterea hac de re quærendum; quæsivit ab illo *quid est veritas*, per occasionem responsionis JESU CHRISTI, qui dixerat se in mundum venisse, ut perhiberet testimonium veritati; sed inexpectata responsione redit ad Principes Sacerdotum, qui extra Prætorium remanserant, ut iterum profiteretur, se nullum in hoc homine crimen invenire: *Ego nullam in eo invenio caussam.* Quod apertius argumentum innocentiæ Salvatoris, quam publica judicis declaratio? Judex nimium felix si huic rectitudini cordis, & huic Romanæ probitati parem addidisset animi firmitatem, ut hanc existimationem sui nominis tueretur? Non attulisset ille quidem huic Regi gloriæ dedecus tantum; neque nomini suo labem adspersisset in æternum memoriæ nominis sui adhæsuram: perspecta enim illius, qui per odium, & invidiam accusabatur, innocentia, nonne omni utendum sibi erat auctoritate, ut reum in libertatem assereret, & littera salutari absolutum dimitteret? Justitiæ gladius nonne Judici creditus est, tum ad tuendos innocentes, tum ad nocentes puniendos? Cur igitur in hac occasione ratio habenda fuit Judæorum, quandoquidem fatebatur JESUM nihil morte dignum patrasse? Illum liberare cupiebat, nec illum latebat ratio, sine præcautione, qua usus est, ne inimicitias cum Judæorum Concilio susciperet; objiciens se iniquissimæ eorum petitioni, quæ turpis politicæ ratio eo in munere, quod fortitudinem, ac firmitatem postulabat, ipsum quoque nocentem constituit. Quapropter Scriptura loquens de infirmis id genus hominibus, ait: *Noli esse Judex, nisi valeas virtute irrumpere iniquitates.* Noli te juri dicundo immiscere, nisi tibi satis insit roboris ad obeundum integerrimi judicis munus, atque ad iis resistendum, qui legum cursum vellent inhibere: cum enim statera in infirmis manibus invenitur, facile est illam in alterutram partem inclinare. Heu Christiani quot, quantaque patrantur scelera per hunc metum, & turpes hujusmodi cautiones, quæ ut plurimum sunt fontes iniquitatum; & efficiunt, ut in rebus gravissimis ab officio recedamus. *Idem.*

Joann. 18.

Eccli. 7.

JESUS CHRISTUS silentium servat in omnibus criminibus, quæ sibi objiciuntur.

Ut ad Mundi Salvatorem revertamur, Pilatus illum acrius urgere coactus rursus illum de recentibus Pontificum criminationibus interrogavit; cui nihil respondit. Instat Præses, ut quæ sibi ingeruntur, crimina diluat; quærit, utrum quid sibi objiciatur, intelligat?

& utrum se nocentem fateatur? ne hiscit quidem, ita
ut Judex obstupescat. *Et non respondit ei Verbum: ita*
ut miraretur præses vehementer. Sane vitæ amor no-
centissimo cuique uberem suppeditat dicendi copiam,
& quemque coram Judicibus efficit disertissimum; sed
mortis desiderium hic obstruit os virorum omnium
sanctissimo. Profecto mirum erat spectaculum videre
hinc quidem in capitibus Religionis tantum ardorem
adversus hominem, cui nullum verum crimen objici-
tur; inde vero tantam lenitatem, ac tranquillitatem
in homine, qui audit populum universum uno clamo-
re mortem suam flagitantem. Judæi non poterant,
S. Joannes Chrysostomus inquit, ullum in JESU CHRI-
STO crimen redarguere, tunc etiam cum ipse nihil
responderet. Vitæ ejus paupertas vox erat, quæ ipso
etiam silente eorum exprobrabat iniquitatem. Facile
poterat Salvator suos confundere accusatores; sed amor
illi silentium indixit, ne retardaret opus redemptio-
nis nostræ, & passionum suarum cursum inhiberet.
Ex variis auctoribus.

Deus, cui sese offert occasio præclara ostendendi eloquentiam suam tacet, ne mortem evitans obicem statuat nostræ saluti.

O Deus! Quam præclaram occasionem arripere tunc
poterat Dei Filius loquendi, efficiendique, ut sua
triumpharet eloquentia! Præclarum dicendi argumen-
tum Incarnato Verbo, morum suorum sanctitas, do-
ctrinæ suæ puritas, miraculorum suorum veritas, om-
nium actionum suarum probatio! Sed desiderium quo
tenetur moriendi pro nobis, & status, in quo relin-
quit Patri suo honorem, vitamque suam, illi silen-
tium indicit, si ita loqui fas est. Si enim prodere vo-
luisset quopiam miraculo suam divinitatem, quis au-
sus esset personæ illius vim inferre? quis conatus fuis-

1. ad Cor. 2.

set *Dominum gloriæ crucifigere?* Verum si tacet, si se
abscondit, ut inimicis liceat audere, quidquid illis
suadere potest odium, paratus ad omnia perferenda,
ne ullum saluti nostræ obicem statuat? Tamen quæ-
nam in hoc humili Salvatore patientia! qui sine ulla
animi turba clamores audit, atque calumnias, quæ
sibi ingeruntur, & crimina, quæ sibi accepta refe-
runtur, quin adversetur, quin aliquid reddat, ut cau-

Psalm 37.

sam suam tueatur? *Qui inquirebant mala mihi locuti*
sunt vanitates, ego autem tamquam surdus non audie-
bam, & sicut mutus non aperiens os suum; ait per
Prophetam. Cum inimici mei furentes in me Reipu-
blicæ, & Religionis interesse affirmabant, ut meam
urgerent damnationem: cum vita, doctrina, institu-
ta mea nigro loliginis succo adspergebantur, & inno-
cuæ actiones meæ in deteriorem sensum detorquebat-
tur, teterrimis criminibus minime afficiebar, & Ju-
dex meus invictam patientiam meam mirabatur: ad-
mirabilem profecto patientiam eo tempore, & lo-
co, quo nihil inausum, intentatumque relinquitur ad
caussam suam perorandam. *Ex iisdem.*

Idem sequitur argumentum

Donec Dei Filius a calumniantibus sibi omni ob-
ruitur ignominia, quid reddit ille? ne verbum qui-
dem vel contra inimicos, vel pro se. Silentium ob-
sequii erga Patrem suum; & caritatis erga inimicos.

Matth. 26.

Silentium patientiæ, & humilitatis. *JESUS autem ta-*
cebat. Quæ mysteria! Hic homo Deus falsis testibus
insimulatur, tacet; non provocat Cælum injustitiæ
eorum ultorem; & quamquam possit, illos tamen con-
fundere ne cogitat quidem Silentium adeo heroicum,
ut Spiritus Sanctus peculiare in Scripturis rexat en-

1. Petri c. 2.

comium: *Qui cum malediceretur non maledicebat.* Sed
cur ita silet? ut constituat, & roboret in Evangelio
suo admirabile illud axioma, & adeo Mundi hujus
spiritui oppositum: *Beati estis cum maledixerint vo-*

Matth. 5.

bis, & dixerint omne malum adversum vos, Natura
universa contra veritatem hanc erat rebellatura; ideo-
que opus erat, ut illum in sua persona probaret: ete-
nim amori proprio nil minus ferendum est, quam
falso accusari, & videre aliorum calumniam de nostra
innocentia triumphantem. Hoc nos ciet, & nonnun-
quam in violentissimos impetus compellit. Sed hos
impetus Dei Filius compescere voluit eo consilio,
quod unica illius Sapientia poterat excogitare, &
quod est gratiæ suæ miraculum; videlicet calumniam
eamdem nobis in beatitudinem convertere. *Pater*
Bourdaloue in Mysteriis, sermone secundo de Passione.

Notandum est, Sanctus Augustinus inquit, JESUM
in Judæa habitum fuisse tamquam Prophetam missum
a Deo; ubique sermo fiebat de vitæ illius sanctitate,
& magnitudine miraculorum illius; & actores illius
asserunt, hominem hunc publica voce damnatum
fuisse, cujus crimina adeo comperta essent, & ex-
plorata, ut de illis dubitare idem sit, ac insignem
ipsis contumeliam inferre. Communis calumniæ ser-
mo, quæ nunquam se impudentius profert, quam
cum falsissima narrat, utque mendacio fidem acqui-
rat, illud tamquam omnibus manifestum enuntiat.
Sed iterum repetit Pilatus: *Quid enim mali fecit?*

Matth. 27.

quid fecit? nationem omnem pervertere voluit. De-
prehendimus illum nequissima in populo ferentem
placita ad morum perniciem tendentia. Qui impro-
bos hos homines audiisset, credidisset JESUM CHRI-
STUM reapse corruptorem, & seductorem fuisse; quæ
calumnia non minus in probandis criminibus debi-
lis, & manca est, quam audax in proferendis,
Cum enim ventum est ad probationem factorum,
nonnisi auditi sunt confusi rumores cupidæ multitu-
dinis. Omnes se testes jactitant, sed eorum simul pu-
gnant testimonia, & obstupescit Pilatus videns hinc
quidem tantum furoris, inde vero adeo parum pro-
bationis. *Idem.*

Pilatus occasionem arripit transferendi hoc judicium ad Herodem.

Cum tempus urgeret, & Pilatus nullam videretur
habere fidem factis, quæ sine ulla probatione affere-
bantur, instant in eo, in quo major veritatis species
esse videbatur; utrum hoc vulgo constaret, & pu-
blice esset notorium; videlicet, utrum universam con-
citasset Galilæam prædicans, & docens per illius ur-
bes, & oppida. Ubi Galilæam audiit Pilatus, qui
nondum satis nefarius erat, ut innocentem damna-
ret, nec satis generosus, ut justitiam fortiter propu-
gnaret, occasionem arripuit, sese ex tali negotio ex-
pediendi, eumque ad Herodem mittendi, quasi ad il-
lius ditionem pertineret. Hoc sibi consilium ineun-
dum esse putavit satis callida prudentia, utpote quod
viam aperiebat illi ineundæ gratiæ apud homines fu-
rentes in JESUM, quin injustitiam committeret. Ita-
que ecce tibi omnium hominum Judicem de tribu-
nali ad tribunal raptum, coram Præsidibus, coram
Regibus, & ubique habitum tamquam virorum om-
nium novissimum. *Auctor Sermonum in omnia argu-*
menta &c. in Passione, inter Mysteria.

Consideratio de prava Pilati politica.

Judæi, qui præcipuum accusationis suæ robur in eo
collocaverant, quod JESUS universam Galilæam se-
ditiosis prædicationibus suis concitaverat, locum præ-
buerunt Præsidi inquirendi, utrum ille ad eam perti-
neret provinciam, ut a se amoveret Judæorum im-
portunitatem, remittens eum ad Principem illum,
cui Romani reliquerant Galilæam, & qui tunc forte
pro Paschatis sollemnitate Jerosolymæ commorabatur;
qua in re politicus ille Judex alium fructum perci-
piebat, ut cum Herode, cum quo nonnihil simultatis
intercesserat, gratiam sarciret, permittens illi judi-
cium hominis, qui ad illius jurisdictionem spectabat;
sed prava hæc fuit Præsidis hujus politica, quippe
qui in alium rejicere cupiebat crimen, quod ipse com-
mittere verebatur: vel hac se liberare cura, quidquid
accideret innocenti, modo effugeret probrum dam-
nationis iniquæ; non advertens, se semper futurum
caussam mortis ejusdem, si ab alio condemnatus fuis-
set eo quod ipse uti noluisset potestate, quam sibi di-
gnitas sua conferebat cum plenitudine auctoritatis ab-
solvens; perinde ac non esset coram Deo æque nocens
scelus aliquod permittens, & illud committens. Non
aliqua veritatis species, Pilato mentem fuisse reipsa
reum hunc a morte liberandi; quod antea fecerat,
& fecit postea, id satis ostendit; sed per fallacem pru-
dentiam veritus, ne sibi Judæorum conflaret invi-
diam, injustas arripuit vias, quæ non alium exitum
habuere, quam novis obruendi contumeliis eum,
quem innocentem crediderat. Tamdem enim si spe-
rabat futurum, ut Herodes quoque illum culpa va-
cuum censeret, vel non permitteret, ut a furenti-
bus occideretur, cur ipse prior non liberavit illum,
quandoquidem Judæi illius auctoritatem non inficia-
bantur? Igitur per inexcusabilem ignaviam importu-
no hoc usus est obsequio; cum nemo illius potesta-
tem in dubium arcesseret, & nullus illi de jurisdi-
ctione immineret conflictus. *Idem.*

Consideratio de Silentio quod reo inter calumnias & falsa testimonia maledicorum servavit.

Quærat fortasse quispiam, cur *JESUS* CHRISTUS
quamvis parcere vellet actoribus suis, saltem coram
Pilato ad crimen diluendum caussam suam non pero-
raverit? Ah! Christiani, hoc prodigium est, quod
Ethnicorum prudentia nunquam cognovit. Pilatus ur-
get illum, ut Judæorum criminationibus respondeat:

Matth. 27. Ibidem.

Non audis quanta isti dicunt adversum te testimonia?
Loquere igitur, & si culpa vacas, id proba. Sed *JE-*
SUS non respondit ei ad ullum verbum. Intererat, ut
videtur, gloriæ Dei calumniam confundi; esto, S. Ber-
nardus ait: sed intererat quoque gloriæ ejusdem, ju-
stam calumniis proscissum silere, ideoque tacet. *JESUS*
autem tacebat. Agebatur honor ministerii sui, ut qui
Salutis veritates prædicaverat, non haberetur tamquam
populi corruptor: fateor equidem; sed ministerii quo-
que sui honor flagitabat, ut ipse opere compleret,
quod docuerat, ideoque ne unum quidem subjicit ver-
bum. *JESUS autem tacebat.* Religionis ratio nonne
quærebat, ut caput, & auctor illius non haberetur ut
nocens? non abnuo; sed ipsa etiam quærebat Religio,
ut qui illius futurus erat prototypus, & exemplar,
doceret homines sacrificium omnium maximum face-
re, illud scilicet existimationis suæ; & propterea ta-
cet. *JESUS autem tacebat.* Discipulorum suorum ra-
tionem habere debebat, ne dicerentur obsequi sedi-
tioso Magistro: id quoque largior; sed malebat illis
præclarum relinquere documentum, ut reminisceren-
tur se Magistrum habuisse patientem eo usque, ut sui-
met ipsius oblivisceretur. Denique censet vitæ suæ ra-
tionem magis probari posse silentio, quam verbo.
Ipse autem tacebat. Quam multa, Christiani, hoc nos
docet silentium, si rite illa novimus penetrare? &c.

JESUS

JESUS MITTITUR AD HERODEM, A QUO CONTEMNETUR INJURIIS QUIBUS APUD IPSUM AFFICITUR.

Herodes primum humane Salvatorem excepit, putans ipsum coram se miraculum aliquod operaturum.

SEcuturi historiam Passionis JESU CHRISTI, modo illum considerabimus apud Herodem, ad quem illum miserat Pilatus, seu ad tempus lucrandum, quo furentes Judæorum animos mulceret, seu ad amovendam a se mortis hujus invidiam permittens huic Regi hujus caussæ cognitionem, quæ alia fortasse in occasione in dubium vocari potuisset. Quomodocumque se habeat res, statim ac coram Herode stetit Salvator, curiositas incessit Regi videndi illum, & cum eo colloquendi. Cum enim audivisset celebrari rumore vulgi miracula ab illo patrata, oborta in illo erat cupiditas cum eo loquendi, eumque aulæ universæ ostendendi. Cum enim illum Prophetam duceret putabat illum coram se insigne aliquod miraculum operaturum, ut ostentaret quantum posset apud Deum, ut olim Moyses apud Pharaonem. Sed econtra humilis JESUS, qui nonnisi contemptum, & confusionem quærebat, & qui nunquam limina Regum terræ hujus attigerat, hac vice illa ingressus est, ut suam ibi patientiam ostenderet indignissima qualibet sustinens. Revera cum Princeps ille testatus esset curiositatem videndi, & loquendi cum illo, mox contempsit illum tamquam spiritu carentem, qui ne verbum quidem responderat illis humanitatis officiis, quibus a Rege fuerat exceptus. *Auctor sermonum in omnia argumenta, &c. in Mysteriis, & alloquiis de Passione.*

Cur Salvator noluerit quidquam respondere Herodi, neque miracula operari coram ipso.

Obstupuit quidem Herodes videns hominem adductum ad se tamquam nocentem, & cui poterat, & fortasse cupiebat etiam gratificari, ne dignari quidem illum respondere verbum, neque ejus opem implorare contra inimicorum persecutiones. Sed Dei Filius incesti hujus hominis curiositatem palpare nolebat, qui suis flagitiis indignum se præbuerat, coram quo Salvator, non dicam miracula operaretur, sed ne loqueretur quidem. Non defuerant Herodi sexcentes occasiones illum videndi, audiendique, & quod illas neglexerat, cum modo ex illo verba conetur elicere, & speret se visurum miracula, spe omni frustrabitur. Quam terribilia sunt Dei judicia! & quam periculosum est illius gratias contemnere, cum nos urgent, atque sollicitant, ut illi pareamus! Si enim eas neglexerimus cum sese nobis offerunt, fortasse cum illas cupiemus, & illis indigebimus, tempus non erit amplius, nobisque id eveniet, quod Herodi. Prædicaverat JESUS, atque prodigiis suis Jerosolymam, totamque Judæam repleverat. Herodes illum videre, audire, & ab illo doceri neglexerat; modo cum tempus præterierit, nulla amplius sunt miracula, que videre possit. Qui, si scires, miser, quodnam miraculum sit videre Omnipotentem vinctum, & arctissimis funibus constrictum; Verbum æternum obmutescens, & Dominum universorum tuæ subditum potestati majus profecto miraculum non peteres. Quod si tibi tanta curiositas est, quinque, vel sex horas expecta: egredere de Jerusalem: ad Calvarium accede: videbis illic Solem offusa caligine deficientem, aperta sepulcreta, totamque naturam trepidantem: videbis signa, & prodigia plura, & majora iis, quæ Pharao vidit, & præ illo magis induraberis. *Idem.*

Quid faciendum erat Herodi si vere erudiri cupiebat.

Non liquet, utrum Pilato comparatum est desiderium, & curiositas videndi JESUM auctorem illum prodigiorum, de quo loqui audiverat, tamquam de summo Propheta, & qui etiam ex nonnullorum sententia habebatur Messias in lege promissus, & tandiu expectatus. Si Princeps hic veritatem cognoscere cupiebat, curare debebat, ut diligens haberetur perquisitio de vita illius, quem in sua habebat potestate; & intelligere potuisset, hunc illum esse, cujus nativitas in cæli novo sydere connotata fuerat tempore Herodis Ascalonitæ; & illum, qui ex barbari illius furore evaserat. Revocare potuisset consilium Doctorum legis, qui edixerant, sub tempus illud Messiam esse nasciturum, & didicisset Magos Reges ab Oriente venisse ad quærendum illum in ipsam Patris sui Aulam; publicam habere potuisset quæstionem juridicam miraculorum ab eo patratorum, de quibus anceps erat fama; & ea cognoscere ab illis ipsis, qui oculati fuerant eorum testes. Poterat denique audivisse judicium, quod S. Joannes Baptista de eodem tulerat, pro quo singularem fovebat venerationem, quamvis paullo ante jussisset obtruncari. Credidit etiam hunc eumdem fortasse Prophetam esse, qui resurrexisset, neque enim arbitrabatur ab alio tot, tantaque patrari posse miracula. Credidit igitur Herodes præclaram sibi offerri occasionem cognoscendi, quæcumque vellet per interrogationes illi proponendas, neque dubitabat, quominus præberet sibi quædam signa illius potestatis, quam tantopere audierat celebrari. Cum igitur magnum, & insignem hunc Evangelii præconem vidit obmutescentem, oculis alte in terram defixis ne verbum quidem officii caussa proferentem, neque præsidium ejus contra accusatorum suorum nequitiam deprecantem; mutavit sensus suos, & desiderium, quod præsetulerat videndi illum in contemptum, & indignationem, veluti adversus hominem stupidum, ac sensu vacuum, ratus, Judæos jure illum calumniæ accusare, quasi suis ipse præstigiis fictisque miraculis deceptum, irrisumque populum pertraxisset. Illum etiam indignum censuit, cujus negotiis ipse immisceretur, quandoquidem ad illius opem confugere fuerat dedignatus. Hac de caussa, cum testatus fuisset ipsum a se contemni, eumque veluti stupidum, ac sensu carentem despexisset, ad Pilatum remisit. *Idem.*

Herodis Tribunal, ad quod Mundi Salvator raptus fuit, ipsum erat impietatis Tribunal, quod cum semper judicium ferre adfectasset de operibus Dei, sibi vindicat de ejusdem Dei persona judicium. Herodes homo irreligiosus, & exlex videt Dei Filium non suæ tantum potestati; verum etiam judicio subditum. Quid agit? quamvis impius primum quidem excipit JESUM cum honore, atque etiam lætitia, sperans se visurum ab eo fieri miracula. Hac fraudatus spe hominem, de quo tot audierat mira dictu, contemnit. *Herodes sprevit illum cum exercitu suo, & illusit indutum veste alba, & remisit.* En characteres impietatis; & quidem illius, quæ vulgo in Regum aula grassatur. Videlicet ignorantia, curiositas, divinarum rerum contemptus, & spiritus irrisionis. Jampridem, inquit Evangelista, cupiebat Herodes videre JESUM, quia multa de eodem audierat prædicari: Ideoque illum in speciem benigne excepit, eumque prævertit ab eo multa ex mera curiositate sciscitatus. Ecce spiritus Mundi, aulæ vero præsertim. Videre volunt homines non vulgares, qui raro videntur, quorum merita præclara sunt, & qui sunt ob vitæ sanctitatem spectabiles. Hos autem videre volunt, non quidem, ut audiant, & illis habeant fidem; sed ut illos ad examen vocent, & censoria virgula notent; sed ut in illis infirmiorem detegant partem, & laudem imminuant; huc enim tendit improba illa curiositas, de qua Mundus gloriatur. Præterea sperat Herodes, coram se JESUM CHRISTUM miraculum aliquod patraturum, quod vehementer cupiebat: *Sperabat signum aliquod ab eo fieri.* Alius character infidelitatis sæculi. Videre volunt miracula, alioquin credere nolunt. Sed tantum abest, quod JESUS CHRISTUS hac in re illis indulgeat, ac eorum libidini, atque impietati velificetur, ut illos in sua obduratione deserat atque confundat, suspensione effectuum divinæ hujus virtutis, cujus tot in occasionibus locupletissima documenta præbuerat, nolens prodigere, ut ita dicam, omnipotentiam suam ad libidinem spiritus mundani. In Judææ quidem, & Galilææ pagis passim miracula operatus est, quæ in aula noluit operari. Nunquid S. Joannes Chrysostomus quærit, quia aula his est indigna miraculis? Non ita. Sed intererat honoris, & sanctitatis JESU CHRISTI videntis omnimodam morum, fideique corruptionem in illa, eamdem dedignari. At enim inquies, cur renuit ille hanc impietati medicinam? cumque impietas nonnisi miraculis redargui valeat, cur illius non indulget infirmitati? quia, S. Gregorius Pontifex ait, non deest illi satis luminis, ut valeat evinci, & justum non est, Deum teneri, ut non communes adhibeat vias, cum alias nobis quæ satis esse possunt, aliunde suppeditet, quibus tamen per nequitiam abutimur. Secundo quia quicumque impius, & nefarius miracula petit, ut convertatur, postquam illa impetrasset non ideo minus esset impius, & nequam, & jugulatis in corde suo omnibus sensibus rationis, & fidei, ne cederet de possessione licentiæ suæ, nosset adhuc eludere probationem ipsorum miraculorum tribuens illa seu illusioni sensuum, seu naturali cuipiam virtuti. Hujusmodi erat status Herodis, & spiritus ejus. Salvator autem per se illud exercens, quod docuerat, noluit, secundum Scripturarum locutionem sancta canibus dare, & operari miracula, ex quibus nullum erat fructum percepturus. *P. Bourdaloue in Mysteriis, in sermone de Passione.*

Lucæ 23.

Ibidem.

Herodes Dei Filium contemnit.

Herodes in JESU CHRISTO non reperiens unde suæ satisfaciat curiositati, contemnit illum, & contemptui contumeliosissimam addit irrisionem. Verbum æternum, æterna Patris Sapientia fit ejus ludibrium; & proponit JESUM tamquam spectaculum Aulæ, & populo jubens illum alba veste amiciri, & tamquam fatuum remitti. Hæc est vulgatissima ars impii, ejusque validissimi propugnaculum sanctissima quoque, & augustissima Religionis mysteria in ludibrium traducere. Frustra solidissimis inniteris argumentis, ut evincas aliquid ex hujusmodi spiritibus scurriliter lepidis & jocosis; inanis festivitas illi responsionis loco erit; & quia qui illos audiunt nihilo doctiores erunt, vel melius adfecti, placebit potius jocus quodam sale conditus, fabula, quam comminiscatur, quam veritas, quam eidem persuadere conaberis. O ingenium divino oppositum spiritui! Sapientissima Evangelii placita, stultitiæ insimulantur, & saluberrimæ Christianæ Religionis praxes nugæ canoræ dicuntur.

Inge-

Ingenium, cura cujus est difficillima; neque enim curari potest nisi considerationibus maxime seriis; cum omnia sibi in jocum, ineptasque nugas convertat. Ingenium aulicum ubi probi hominis, & frugi vita superstitionis, visionis, & simplicitatis nomine arguitur. *Idem.*

Tota Herodis aula ad Regis exemplum composita Salvatorem irridet.

Herodes cum aulicis, militibus, omnibusque sectatoribus suis Dei Filium contempsit: *Sprevit illum Herodes cum exercitu suo.* Notandum est verbum, cum aula, satellitibus, exercitu. Quid enim non potest Principis exemplum, ut omnibus subditis suis imprimat sensum contemptus, vel obsequii, quo ille præoccupatus est erga Deum; & secundum Mundi leges quid aliud expectandum est ab illis, qui generis sui, muneris, vel alterius cujuslibet nexus jure adhærent aulæ, vel famulatui summorum virorum, nisi ut torrente rapti sibi honori vertant, & laudi, sese ad heriles mores componere, & domini sui, si impius fuerit, imitari impietatem? Utinam JESUS CHRISTUS illius placita, & exempla in Herodis aula duntaxat fuissent contempta. Illud dolendum est, id impietatis genus, contemptum hunc JESU CHRISTI, legumque ipsius, & Religionis passim in Christianorum Principum aulis irrepere. Satis generale illud placitum est. Qualis est Princeps, tales esse Aulicos, Præfectos, & qui ad illum propius accedunt. *Idem.*

Dei Filius reprehenditur, quod uti noluerit occasione lucrandi Herodem.

In Herodis aula non una omnium erat de Salvatoris persona sententia. Quidam opera illius, cujus testes fuerant, admirabantur; alii præstigium, & calumniam non deesse affirmabant; nonnulli affirmabant magiam non posse mortuis vitam, cæcis oculorum aciem reparare: multi denique illum respiciebant tamquam hominem a Deo missum singulis secundum proprios adfectus de doctrina, & miraculis JESU CHRISTI opinantibus. Cognoscebat ille varia hæc mortalium judicia, quin loqueretur. Sed quin ejus patientia, & modestia adstantium venerationem illi conciliarent, habitus fuit veluti captus mente, & fatuus, quia uti ignoraverat occasione, quæ illi perutilis esse potuisset. *Ex lib. cui titulus: Passiones JESU CHRISTI.*

Quodnam fuerit Herodis judicium de Salvatore.

Nemo facilius fallitur Regibus in iis, quæ ad illos pertinent. Cum sint stipati assentatoribus, & plerumque de se optime sentiant, sibi persuadent neminem esse, cui petenda non sit eorum protectio, & clientela. Itaque Herodes non dubitavit quominus JESUS CHRISTUS homo simplex esset, quandoquidem negligebat adeo præclaram occasionem ex inimicorum ejus manibus elabendi. Censuit eam nominis celebritatem quam sibi pepererat, effectum esse ignorantiæ populi rudis omnia suspicientis, & ne homo ille amplius quempiam seduceret, deducendum esse per urbem eum aliqua publica dementiæ nota. Alba igitur indui jussit tunica, eaque indutum ad Pilatum remisit, ut inde conjiceret, quid ipsi esset judicandum. Ita Herodes ejusque Aulici JESUM CHRISTUM excipiunt. En quo in loco habetur Dei Sapientia apud illos, qui sæculi Sapientes feruntur. Utinam in Regum Christianorum aula, ubi Salvator colitur, & adoratur tamquam Dei viventis unigenitus, humilitas, lenitas, patientia, quas nos docuit, non habeantur tamquam stupiditatis effectus, sicut in Herodis aula habitæ fuerunt. *Idem.*

Idem sequitur argumentum.

En igitur quod Herodes judicium tulerit de Salvatore; edixit, hominem esse sine ingenio, sine mente, sine institutione, ejusque silentium, æque ac regnandi libidinem nonnisi a quadam stultitiæ specie profectam fuisse. Quamobrem illum nequaquam morte mulctandum esse censuit, sed satis esse putavit, habendum esse similem insipienti, jubens illum alba indui veste, qua ciere posset populi in ipsum irritati illusiones, & probra. Hac igitur indutum tunica remisit ad Præsidem quasi innuere vellet; ecce hominem, qui ita demens fuit, ut se Regem esse crediderit. Simulque omnes Regis satellites, seu desiderio ulciscendi Regem suum, quem injuria affectum fuisse asserebant, seu ut illius gratiam inirent, JESUM irridere, variisque modis subsannare inceperunt, imbecillum hominem, Regem commentitium vocantes, non minoribus contumeliis illum afficientes, quam quibus a Caiphæ servis fuerat oneratus. Itaque ad litteram adimpletum est verbum illud Prophetæ: *saturabitur opprobriis*, ita ut fiat *opprobrium hominum, & abjectio plebis.* O Dei patientiam tot injuriis lacessitam! O humilitatem Regis gloriæ, qui factus est scopus omnium indignitatum! O supremam magnitudinem omnibus subditam potestatibus! O Divinam sapientiam, & cachinnis mortalium omnium exceptam! Sustines hominum Salvator hæc omnia probra, ut nos doceas hominum judicia contemnere, & omnis sapientiæ apicem esse pati opprobria propter amorem tui, sicuti stultitiæ cumulus est extra te hominum æstimationem, & honorem perquirere. *Ex variis auctoribus collectum.*

Gaudium Pontificum & Pharisæorum eo quod ita Salvator ab Herode fuerit exceptus.

Per me vobis cogitare licet fideles quomodo triumpharint Pharisæi, qui Salvatorem adduxerant ad Herodem, ubi audierunt quid illi accidisset. Illum igitur alba indutum veste per omnes Jerosolymæ vias circumduxerunt, ut omnibus ostentarent, quid judicasset de illo Herodes, quo pacto omnem illi fidem, famamque abrogarunt, ostendentes quid innueret vestis illa, qua Regis jussu fuerat amictus, in contemptum adfectati regni, & qualitatis Messiæ, quam sibi vindicabat. Nullus dubito, quominus irrisorio vocis tono addiderint, ipsum facili negotio simplicibus os sublevasse, fictisque præstigiis obtinuisse, ut ab infima plebe haberetur tamquam Propheta, immo etiam velut Messias, sed non æque illi facile fuisse fucum facere aulicis, qui præ ceteris e populo sunt naris emunctæ, neque sinunt sibi dari verba, neque ita affecti sunt, ut novis rebus fidem adjiciant. Pseudoprophetam hunc ausum non fuisse nugas suas venditare apud cordatos viros, neque suis præstigiis confidere, quorum calumnia facile detecta fuisset. Illum sapientiorem, quam putabatur, fuisse semet idiotam simulando, ut habitus tamquam fanaticus, qui se Messiam esse somniaverat, crederetur demens potius quam nequam in crimine suo. Sed artem qua ille usus fuerat coram Herode ad mortem evitandam, palam probare illum calumniatorem esse, qui populum fefellerat, & subdolam illius vivendi rationem, & ficta miracula, nisi illius temerariis conatibus Pontifices obstitissent, eo tandem cessura fuisse, ut legem aboleret, Templum everteret, omnemque prorsus Religionem abrogaret. Hi sermones eam obtinuere vim, quam Principes Sacerdotum optabant, in populo, qui facile, dicto citius ab uno ad alterum circumfertur extremum, a cultu, & veneratione, ad odium, atque contemptum. Quoniam pudet se adhæsisse calumniatori, & indignatur se tamdiu deceptum fuisse, quod sibi obtendebatur, oborta seditione illum, impetu facto, male mulctasset, nisi in spem eductus fuisset, opera illorum quamprimum ipsum daturum esse debitas tot scelerum pœnas morte magis turpi, & contumeliosa. *P. de la Colombiere, & Auctor sermonum in omnia Argumenta.*

Varia hominum judicia de ea ratione, qua in Herodis aula se gessit Dei Filius.

Non una tamen fuit Aulicorum Herodis sententia de modo, quem tenuit Dei Filius coram hoc Principe; qui enim in hoc curiositatem exciverant videndi tantum virum, qui tot aliis in occasionibus dederat præclara Sapientiæ suæ specimina, censuerunt ipsum in hac se fatuum simulasse ad vitam servandam, & altum adfectasse silentium, ne damnaretur, propterea quod se Messiam confessus fuisset, quod ipsi apud Caipham acciderat. Censebat illum satis ingenio pollere, ut videret sibi nil minus ab Herode metuendum esse, cui in animo suboriri poterat timor, ne Messias iste sibi auferre posset reliquam dominationis umbram, quam in Judæam adhuc retinebat, cujus non minori flagrabat zelotypia, quam pater suus, qui ut usurpatum sibi regnum certum faceret, tantum cruoris effuderat. Alii non æquius ferebant judicium jactitantes illum ausum non fuisse in Aula proferre sua asserta miracula, ubi illorum facile patuisset calumnia, qua rudi populo subleverat os, cui facile imponitur fallacis pietatis specie. En ergo ille, qui æterna Sapientia est, eademque Veritas, traducitur tamquam sycophanta, & Pseudopropheta, & summorum æque, ac imorum sententia luit pœnas plausuum, quos sibi in populo conciliaverat, & credulitatis, qua abusus fuisse dictitatur. En igitur objicitur irrisionibus Aulicorum, & eorum etiam qui ante sex dies illum tamquam Regem in triumphum deduxerant per vias hujus ejusdem civitatis! Ah, veritas æterna! Increata Sapientia! Qui ipse ore tuo professus es, te in Mundum venisse, ut annunciares Veritatem, modo exciperis tamquam seductor, Pseudopropheta, Messias commentitius, qui haberi ab omnibus voluit pro Filio Dei vivi. Asserta hæc blasphemia, quæ superiori nocte fecerat, ut Caiphas sua scinderet vestimenta in signum horroris, & execrationis, impulit Herodem, ut indueret Salvatorem veste alba, ut in ludibrium traduceret Messiæ, & Regis Israel dignitatem, & ut illum ea suffunderet confusione, quam tantum hoc facinus merebatur. *Auctor Sermonum in omnia argumenta &c. in alloquiis de Passione.*

Herodes cum excepisset Salvatorem tamquam fatuum objicit illum irrisionibus aulæ suæ.

Itaque, Fideles, æterna Sapientia tamquam insipiens contemnitur, quæ quidem cordato viro contumeliarum omnium est maxima. Non latet hominum vanitas, & inanis jactantia, qua singuli se aliis ingenio præcellere arbitrantur. Cum enim ratio nos a ceteris animantibus secernat; ita quisque per hujus rationis lumina, & mentis acumen supra ceteros homines se studet attollere; in hoc æstimari volunt, & cupiunt credi se plurimum posse, & naturæ munere felicius sibi ingenium obtigisse gloriantur. Hæc igitur novissima est contumelia, qua affici possit ille, cujus vitæ ratio supra censuram est; illum hebetis ingenii habere, & minoris etiam idiotam aliquem, stupidumque facere. Hæc omnium gravissima est injuria; qua nihil cordato viro acerbius contingere valet. Ah verbum diginum, & incarnata Sapientia! hæc deerat tuis humiliationibus contumelia. Traduceris tamquam seditiosus, calumniator, helluo, Publicanorum, & peccatorum familiaris, blasphemus, impius, immo etiam tamquam dæmoniacus. Nulli parcitur injuriæ, nulli

probro,

probro; omnis erga personam adorabilem tuam sublata est reverentia; sed nondum cuipiam in mentem venerat, te tamquam captum mente, ac vecordem habere, cum omnes late sapientiæ, atque scientiæ thesauros possideas. Contumeliosus iste contemptus tibi in exitum vitæ reservabatur, & futurus erat non postremus Passionis tuæ locus. Hoc tempore, ut tu ipse per Prophetam innueras, habendus eras tamquam *virorum novissimus. Idem.*

Isaiæ 53.

Humiliatio Dei qui cum sit ipsa Sapientia pro insipiente traducitur.

Profecto cum dotibus mentis, prudentiæ, acumini, hominum vanitas adnectat apicem gloriæ, quo magis Dei Filius reliquis hominibus eminebat, eo majori afficitur ignominia videns perfectiones suas, infinitam sapientiam, luminum suorum magnitudinem, ac superiorem spiritum, quo præditus erat quatenus homo, videns, inquam, dementiæ, stultitiæque redargui, & se insipientis tunica indui, per omnes ordines militiæ Herodis deduci illis futurum ludibrium, & mox per omnes vias Jerusalem circumagi illudendum, irridendumque a fæce populi, omni insolentia, & probro coinquinandum. *Idem.*

Consideratio de veste alba, qua per irrisionem indutus fuit.

Quamvis Herodes jubens Dei Filium veste alba præcingi non aliam mentem habuerit, nisi illum traducendi tamquam hominem imbecillum, & dementem; hæc tamen tunica, qua eum irrisionis objectum reddere cogitabat, fit nota, & symbolum innocentiæ illius, & in oculis eorum, quibus perspecta erant ejus merita; ac dignitas memoriam ciet, ipsum in sinu Patris sui fulgorem esse, & *candorem lucis æternæ:* illum sanctum fuisse in utero matris suæ, & sanctificasse illam, quæ ipsum in lucem edidit; illum in quali-bet ætate, & in omnibus vitæ suæ partibus fuisse irreprehensibilem; & quamvis censoriam notam minime evaserit, tamen inimicissimos sibi provocasse, ut quandoquidem omnes illius actus ad examen vocaverant, ipsum de peccato redarguerent. *Quis ex vobis arguet me de peccato?* Sed cum modo oppressa sit ejus innocentia, permittit, ut illius characterem deferre cogatur per vestium suarum albedinem. *Idem.*

Sapient. 7.

Joann. 8.

Vestis hujus candor ejus innocentiam significat, & gaudium quo patiebatur pro nobis.

Præterea sicut vestis alba erat olim lætitiæ nota; ejusque usus præcipuus erat in triumphis, & publicis festivitatibus, dicere possumus, Dei Filium per vestis hujus albedinem ostendere voluisse, contumelias esse sibi gaudium, opprobria lætitiam, injurias triumphum, ipsum suis opprobriis ornatum esse, tamquam honoris insignibus, & se nunquam gloriosiorem fuisse, quam cum ab inimicis irrisus fuit, atque contemptus. Sed heu! Quotusquisque hos fovet sensus, sibique gloriæ vertit pro JESU CHRISTO contemni, & opprobriis saturari? Tantus hic honor est, ut non alius optatior esse debeat homini Christiano ad exemplum Apostolorum, qui *ibant gaudentes a conspectu concilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine JESU contumeliam pati.* Eo usque, ut Princeps Apostolorum nil gloriosius homini Christiano accidere posse censeret, quam haurire probra, injurias, & irrisiones pro hac caussa, tunc enim id æquo, & alacri animo sustinens ad maximum honoris cumulum elevatur: *Si exprobramini in nomine CHRISTI, beati eritis, quoniam quod est honoris, gloriæ & virtutis Dei super vos requiescet.*

Actor. 5.

1. Petr. 1. 4.

PILATUS NOVOS EXERIT CONATUS,

UT JESUM CHRISTUM SALVUM FACIAT. IGNAVA HUJUS PRÆSIDIS POLITICA, ET QUIDQUID ACCIDIT USQUE AD SALVATORIS CONDEMNATIONEM.

JESU ab Herode ad Pilatum remisso, per occasionem judicii, quod Herodes fecerat, apud omnes pro calumniatore traducitur.

POstquam aula, & Herodis milites Salvatorem Mundi ludificati sunt, nova hac indutum veste inter exultantis populi clamores reduxerunt illum usque ad Pilati Prætorium, unde fuerat abductus, & ubi Sacerdotes atque Pontifices occasionem nacti sunt ex Herodis judicio perdendi hominis famam, ita ut illum in hac derisoria veste ostentantes, & quidquid de illo judicatum fuisset palam ferentes, pro quibusdam testibus, quos primum auro corruperant, populus universus conjuratione facta Pseudoprophetæ mortem deposceret. Ecce igitur JESUM in humiliationis abyssum conjectum; ecce illius conclamatam existimationem: omnia ejus miracula apud Judæos præstigia, & illusiones habentur; tota illius doctrina nonnisi mendacium est, & sanctitas ejus hypocrisis. Ecce illum objectum publici odii, & execrationis; vulgo creditur sacrificium offerri Deo, qualibet arte illius maturare supplicium, & ad contemptuum, atque ludibriorum cumulum accedent amarissimæ exprobrationes, & irrisiones. Facile quisque sibi fingere potest quinam de illo sermones haberentur. Potestas, nonnulli dicebant, quam cum populi plausu exercebat in elementa, in morbos, in mortem, ac ipsos dæmones non aliud fuit nisi quædam fascinatio, & illusio; quandoquidem non est illi amplius potestas seipsum tuendi. Si tantum poterat apud Deum, quantum ab hominibus existimari cupiebat, dicebant alii, cur hoc non probavit coram Rege, qui illum urgebat, ut miraculum aliquod operaretur? cur saltem non operatus est miracula, ut contemptum, illatasque sibi contumelias ulcisceretur? Sed liquet Deum tueri noluisse partes calumniatoris, qui se principem, & maximum omnium Prophetarum ferebat, & pudore summo eum suffudisse, qui eidem gloriam eripere, sibi vindicans divinitatem, studuerat. Samson hic, adjiciebant, una cum capillis vires amisit, qui illum tradendo fuere divulsi, & modo huc, modo illuc impellendo. Sed Pilato nequaquam satis esse debere injurias huic illatas calumniatori; sed interesse justitiæ illius, exemplum præbere in hoc seductore, & rebelli, magnis clamoribus ingeminantes crimina, quibus jam illum obruerant. *P. de la Colombiere, & Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Pilatus videns JESUM reverti, illum ad se remitti non ægre tulit; hoc enim mutuum Herodis obsequium aditum aperiebat, ut invicem sarciretur. Aliunde tamen doluit videns se iterum eo implicitum negotio, in quo nisi contra conscientiam agere voluisset, repugnandum sibi erat Judæorum cupiditati. Tunica, qua indutus erat Salvator, ostendit illi, ab Herode habitum fuisse tamquam vecordem, & fatuum potius, quam nocentem, qualem inimicorum invidis repræsentabat; sed violentia, qua innocentem persequebantur, in illo aliquam ciebat misericordiam, & immittebat illi desiderium ipsum absolvendi. Hac de caussa congregat Principes Sacerdotum, Magistratus & populum, eisque satis constanter edicit, se nullam deprebendere in JESU culpam ex illis, quarum nomine ipsum accusaverant; talem quoque visum fuisse Herodi, quandoquidem illum dimiserat, quin ullum præberet indicium, hunc ab illo morte dignum existimatum fuisse. Nihil cuique magis persuasum esse potest de innocentia JESU, & Judæorum iniquitate, quam tunc Pilato, neque ulla major fingi potest ad illum damnandum repugnantia: tamen defuit illi robur, ad eum littera salutari absolvendum, quod suum poscebat officium. Immo econtra infelix ejus politica perfecit sacrificium vitæ, & innocentiæ Filii Dei, eum quem innoxium professus erat, suppliciis tradens. Quæsivit ille quidem rationes, quibus vitæ illius consuleret, sed rationes turpes, atque crudeles, & tandem tradidit illum voluntati persequentium, ita consentiens morti ejus per insignem ignaviam, & ferens etiam condemnationis sententiam contra illum, quem noverat omni culpa vacare. Politica ista callida simul fuit, & crudelis, ut simul Dei negotia, cum negotiis mundi conciliaret. Quamobrem condemnavit illum verberibus cædendum, sperans fore ut hinc quidem vitæ illius parcere posset, inde vero Judæis satisfacere, non considerans, se Judæis satisfacere cupientem gravissimam JESU CHRSTO contumeliam inferre, & JESUM CHRISTUM hac arte salvum facere volentem, Judæis nequaquam se esse satisfacturum. Sed tandem tota hujus politicæ ratio propriam ipsius utilitatem spectabat. Judæi enim illum semper urgentes, & dicentes, si ille hæsisset adhuc mortis sententiam proferre, se repulsam hanc habituros tamquam enorme scelus in ipsum Cæsarem patratum, tandem petitioni eorum assensus est malens fortunam suam tueri, quam consulere conscientiæ suæ simul & honori. *Pater Bourdaloue in Mysteriis sermone secundo de Passione.*

Pilatus postquam aliquos exeruit conatus, ut Dei Filium salvum faceret quem debuerat illum propria auctoritate liberare, mulcere voluit concitatos Judæorum animos.

Videns Pilatus se a Pontificibus semper urgeri, ut JESUM morte damnaret, & mortis ejusdem sententiam proferret, ut ab illorum importunitate se liberaret, & alioquin nollet illis prorsus displicere, dixit illis, cur ipsi vos non judicatis illum, quandoquidem nocentem existimatis? Ego quidem in omni hominis hujus vita, & in omnibus criminibus, quæ in illum adfertis, nihil morte dignum invenio. Tunc illi furentes unanimi voce exclamarunt, nobis non licet occidere quemquam, sed *habemus legem, & secundum legem nostram debet mori.* Hæc verba ex Judæorum ipsorum extorquet cupiditas, & furens odium in Salvatorem; sed hoc ipsum ad hanc quoque diem dicunt, sin minus ore, saltem corde, plurimi Fideles: se legem habere, & consuetudinem secundum quam Salvator mori debet. Aliquis vitæ suæ ratione omnes leges infringit, omnia violat Christianæ Religionis instituta; ideoque secundum suæ religionis principia mortem infert Filio Dei, quotiescumque eum novis criminibus lædit; si illum hortatus fueris, ut vitæ rationem mutet; hæc mea est consuetudo inquiet; ita mundus consuevit; mihique lex est memet ad aliorum exempla componendi. *Nos habemus legem, & secundum legem nostram debet mori.* Aliquis agitur honoris stimulo, & ad minimam quamlibet injuriam exardescit, ita ut illam eluere contendat cruore illius, a quo læsum sa putat, vel suo. Alius non aliam legem novit, nisi potestatem faciendi quidquid sibi placuerit, & secundum legem hanc opus est, ut Dei Filius moriatur. Perversus hic Mundus plurimas habet leges, consuetudines, placita; ita ut illum sequi non liceat, nisi gratia juguletur, & Filio Dei in corde illius mors inferatur. *Nos legem habemus, & secundum legem nostram debet mori.* Heu! Auditor mi? nunquid aliquam hujusmodi legem tu tibimet irrogasti? Nunquam ne mortem Dei Filio intulisti, ut

Judæi asserunt, legem se habere qua cautum est ne quemquam occiderent.

Joann. 19.

obse-

obsequeretis legi cupiditatis tuæ, ingenii tui, ambitionis tuæ? Hoc toties fecisti, quoties Deum læsisti per consuetudinem, metum, humanas rationes; & huic legi assentiris quotiescumque negas cohibere tuas cupiditates, curam impendere, ut corrigas indocile hoc ingenium, & infringere habitum hunc, qui te in peccatum impellit: *Nos habemus legem, & secundum legem nostram debet mori: Auctor sermonum in omnia argumenta. In alloquio quinto de Passione Domini.*

JESUS CHRISTUS

CUM BARABBA COMPARATUS.

Pilatus optionem facit populo alterutrius liberandi.

CUm tempus urgeret, & Pilatus nullo haberet in discrimine affectam hanc Judæorum legem, ignavus hic Judex non ausus de plenitudine auctoritatis absolvere illum, quem innocuum esse censebat, & videns Judæos ingeminare clamores suos, id cepit consilii, quod satis tempori accommodatum videbatur, & quod in infinitam cessit Salvatoris contumeliam. Recordatus enim hanc esse populi consuetudinem vinctum unum in Paschatis sollemnitate dimittere, optionem illis fecit, utrum mallent dimitti JESUM ne, an Barabbam, qui insignis erat latro, & paullo ante cædem in civitate patraverat, propter quam fuerat detrusus in carcerem. Non dubitabat Pilatus, quominus ab incepto desisterent, potiusquam a cruce revellerent omnium mortalium nequissimum. Fingite vobis, Fideles, hominum Salvatorem cum Barabba comparatum; videlicet hinc Regem cæli, & terræ, atque Patris æterni Unigenitum, inde vero hominem teterrimum, & talem, ut Pilatus illum aptissimum duxerit ad Judæorum odium, furoremque leniendum. Quicumque alius, JESU excepto, fuisset illis propositus, sicario illi prælatus fuisset; sed quod agitur de liberando vel Salvatore, vel Barabba, placet scelestissimum vivere, auctorem autem vitæ morti adjudicari, quemadmodum illis S. Petrus Apostolus exprobravit: *Petiistis virum homicidam donari vobis, auctorem vitæ interfecistis. Idem.*

Act. 4.

Quam contumeliosa fuerit J. C. hujusmodi comparatio, utroque magis prælatio,

Si hæc una comparatio, Christiani Auditores, fuit adeo turpis Salvatori, & si illa vix, & ne via quidem citra indignationem audiri potest, quid tandem censendum de prælatione; & audire vocum confusionem undequaque clamantium; *non hunc, sed Barabbam, non hunc, sed Barabbam*. Barabbam volumus, Barabbam flagitamus. Quæ electio proh superi! quæ petitio, quod judicium! O Christiane, humilia te quousque volueris, descende usque in imum confusionis abyssum, semper invenies infra te Deum tuum; & nos qui adeo delicati sumus, ubi de honoris agitur summa, nos qui æquo sustinere nequimus animo, parem nobis præferri, vel comparari cum aliquo, quem nobis inferiorem esse censemus, si hæc Regis gloriæ humiliatio par non est medendæ ambitioni nostræ, posthac serviamus tamquam mancipia hominum existimationi. Ecce judicium, quod tulerunt homines de virorum omnium sapientissimo, sanctissimo, & maximo! *Obstupescite cæli super hoc*. Nonne jure cælum obstupescere debet videns insanissimam hanc hominum prælationem? *Idem.*

Consideratio de indigna hac prælatione.

Diximus Pilatum credidisse se nactum fuisse certissimam rationem consulendi vitæ JESU CHRISTI, comparando illum cum Barabba mortalium nequissimo, & optionem faciendo Judæis utrum mallent liberandi: *Quem vultis vobis dimitti, Barabbam, an JESUM?* qua in re huc nobis considerandum occurrit, a nobis quoque Dei Filium pari affici contumelia, cum assensum præstamus alicui peccato, quod scimus mortem eidem in corde nostro allaturum. Tunc nostra excæcati cupiditate non advertimus animum indignæ optioni, quam tacite facimus, cum hinc quidem nos criminosum objectum aliquod nos sollicitat, inde vero conscientia nostra adversatur, nobisque nostram exprobrat infidelitatem. Nonne hoc est JESUM CHRISTUM cum Barabba conferre? Nonne hoc est deliberare uter sit præferendus; & uter cordis nostri palmam præripiet? Negare vobis non licet, Fideles, sæpe nobis optionem hanc esse faciendam, & fortasse occasionem ingruere tunc cum minime creditur. Peculiaris erit Dei gratia, si nobis hanc mentem tunc injiciat, & salutarem immittat horrorem pravæ electionis, quam tot faciunt peccatores. Agitur de alterutro præferendo, JESU ne, an Barabba, agitur de morte alterutri inferenda, JESU ne, an Barabbæ; utri cor vestrum favebit, uter palmam præripiet? Video equidem eo, in quo statu versaris, te præsto esse, ut Salvatorem anteferas; sed fortasse, ubi se offerat occasio, cum Judæis clamabis, *non hunc, sed Barabbam;* te velle tuæ satisfacere cupiditati, etiam pretio sanguinis, & mortis Salvatoris tui; fortasse Pilatum imitaberis, innoxium quidem absolvere velles, sed peccata tua illum condemnabunt, eique inferent mortem. *Idem.*

Indigna Pilati petitio Judæis

Considerate, S. Chrysostomus inquit, de hac iniqua optione verba faciens, considerate rerum omnium inversionem. Mos erat, ut populus a Principe gratiam peteret vincti alicujus; hic vero Princeps ipse petit JESU CHRISTI dimissionem. Non ait ille populo: JESUS morte dignus est, sed illius gratiam petite, eamque vobis largiar. Edicit econtra se nullam in eo mortis caussam reperire; & mox obtestatur, ut nisi velint, eum quatenus innocentem asseri in libertatem, saltem per diei festi occasionem, tamquam nocentem dimitti. Nihilo secius non moventur Judæi; eorum crudelitas non mulcetur, eorum ingeminatur invidia. Populus a Principibus Sacerdotum concitatus Barabbæ libertatem, & JESU mortem sollicitat: *non hunc, sed Barabbam*, addit S. Augustinus. Vita Salvatori auferatur, qui mortuos suscitavit, obsequatur Barabbæ, qui viventibus vitam eripuit, ut recentes valeat cædes patrare. Non damnamus vos, o Judæi, quod ad honorandum sacrum Paschatis diem nocentem liberetis, S. Augustinus sequitur; sed quod innoxium morte plecti jubeatis, & facta vobis optione alterutrius, cum utriusque discrimen videre vobis liceret, facta comparatione, Barabbam vobis dimitti petieritis. *Abbas de Monmorel in Homiliis de Passione.*

facta in hac occasione.

August. lib. 3. de symbolo.

Tract. 115. in Joann.

Christiani indignam hanc prælationem instaurant.

Quis crederet Christianos singulis diebus invisam hanc prælationem instaurare? Hoc tamen accidit quotiescumque facta indigna collatione voluptatis cupiditati suæ obsequendi imposita nobis necessitate illam superandi; oblectationis sensuum cum divinæ legis prævaricatione felicitatis vitæ hujus cum alterius felicitate, palam innocentiæ vitium, virtuti crimen, JESU CHRISTO dæmonem præferimus. Cum præsenti voluptate acrius afficiamur, quam gloria semota, vincimur, & superamur, ex quo per insignem temeritatem audemus instituere comparationem objectorum, inter quæ infinita nobis esse videtur disparitas, ubi illa oculis fidei perspiciamus; cupiditas illico superat, efficitque, ut cum Judæis clamemus: *Non hunc, sed Barabbam;* prælatio statim subsequitur comparationem, & hoc accidit quotiescumque Creatorem deserimus, ut creaturæ adhæreamus. Num aliquid enormius excogitari potest? Sed aliquid ne hoc est frequentius? *Idem.*

Decepti fuissent spe sua, ut Judæi JESUM liberare mallent quam Barabbam.

Quantumvis indecora, & turpis Filio Dei fuerit comparatio inter ipsum, & Barabbam instituta, saltem quis non eam nactus spem fuisset cum Pilato, fore ut illa in tuto collocaret vitam JESU, & consilium initum ab hoc Judice e sententia cederet, & Judæi quamvis odio in illum furentes, tamen illi publicum latronem præferre non auderent? Tamen jam auribus nostris confusi accidunt clamores, & ululatus petentium JESU quidem mortem, Barrabæ vero libertatem: *Non hunc, sed Barabbam*. Dimitte Barabbam, JESUM autem crucifige. Heu! Mortalium omnium nequissimus patronos invenit, & suffragatores, ille vero, qui ipsa sanctitas est, neminem habet! Omnes pro homicida deprecantur; pro auctore vitæ qui deprecetur, est nemo? Proh Deus! Nonne satis magna erat confusio se videndi cum infami hoc collatum, nisi etiam pudore suffunderetur intuitus illum sibi præferri. Electio hæc mihi horrorem ciet, auditores; nos vero non cogitamus, hac eadem contumelia a nobis quotidie Salvatorem affici, quoniam hæc indigna prælatio quodammodo in quolibet peccatorum genere continetur; etenim non modicum lucellum, chimericus honor, momenti unius oblectatio Deo præfertur? Deus, & Mundus, Creator, & Creatura, summa felicitas, & leve bonum, sunt cordis, mentisque nostræ competitores; & si ita miseri sumus, ut cedamus sollicitationibus dæmonis, criminosum nobis objectum proponentis, nonne instauramus contumeliosam injuriam illatam Filio Dei, ubi cum Barabba comparatus fuit; & illi posthabitus. *Auctor sermonum in omnia argumenta in Passione Quadragesima.*

Barabbæ prælatio erat in decretis Dei, ut J. C. moreretur pro omnibus hominibus.

Quamvis nihil fingi possit iniquius electione ingrati hujus populi judicantis per quam optime de se meritum benefactorem vita indignum, eique latronem convictum præferentis, fidei tamen consonum est, JESUM CHRISTUM multo majorem pœnam fuisse perpessurum, si ad vitam ejus tuendam ultimo affectus fuisset supplicio homicida, quantumvis nefarius. Nam etiamsi comparatio adeo indigna in Judæis esset effectus cæcitatis, atque peccati, in JESU CHRISTO erat æterni Consilii decretum, ne prohiberetur mors, quam subire voluit pro omnium hominum salute, & quam subire non poterat, nisi eidem Barabbas fuisset prælatus. Quomodo, Mundi Salvator, possent homines hujus amoris excessum cognoscere? Non satis fuisse putas peccatorum carnem induisse, neque eum illis permansisse: sed cum re ipsa peccator fieri non posses, deputari voluisti inter sceleratorum numerum, quales sunt homicidæ, & latrones, & haberi eorum nequissimus, atque indignus, qui viveres, ut mox medius inter illos, tamquam illis nequior cruci suffigereris. *Ex libro cui titulus: Passiones Domini nostri JESU CHRISTI.*

Insignis fuit J. C. humiliatio

Immoremur, Fideles, hoc loco inspecturi humiliationem Filii Dei, qui cum tantus esset, sanctus, & uni-

visere se comparatum, & posthabitum scelerato.

universalis Mundi totius Benefactor, se comparatum vidit cum latrone, seditioso, sicario, ea in occasione, ubi agitur de sua libertate, honore, & vita. Magna quidem honesti viri injuria est cum homine nullius pretii, vel nominis comparari; summa ergo fuit JESU CHRISTI ignominia cum mortalium omnium truculentissimo committi; sed ille nihil non æquo pertulit animo, ut nobis rebus in omnibus humilitatis præberet exempla. Modo Salvator mi, dicere poteris, quod olim dicebas cum Propheta: *Cui assimilastis me?* Cui me comparastis? Barabbæ, homini scelerato. Hic extremus est humiliationis abyssus, quo Deus descendere voluit reparaturus gloriam, quam peccatum eripuerat Deo. *P. a Ponte in Meditationibus de Passione.*

Isaia 40.

Hæc prælatio nos docet quo loco habenda sit nobis hominum opinio, & existimatio.

Ad hæc non sine indignatione consideremus, non deesse Barabbæ patronos & suffragatores, qui pro illo sollicitant, ejusque caussæ patrocinantur apud populum, quamvis deterrima sit. Quin loquamur de illius amicis, & affinibus, qui non minori studio illi opitulantur, quam Principes Sacerdotum; cum interim JESUS solus permaneat, & neminem inveniat, qui ejus caussam suscipiat, qui calumniam refellat, qui populum de veritate certiorem facere satagat; omnes illum deserunt, nemo caussæ ipsius justitiam considerat, & quamvis Judex testetur desiderium eum periculo liberandi, nullus amicus, nullus discipulus, nullus consanguineus, nullus eorum, quos plurimos affecerat beneficiis, est qui illum audeat tueri. Sed illud potissimum intueamur, quam falsa, & injusta sint hominum judicia, quandoquidem in caussa adeo perspicua contra Leges, & jura, nec non contra lumina veritatis exploratam innocentiam condemnant. Consideremus tandem quomodo odium, & invidia excæcare consueverit eos, qui aliqua animi perturbatione laborent; quomodo mortales leves, & mobiles sunt, & quam facile decipiantur: illi enim qui nudius tertius, vel quintus credebant JESUM esse Messiam, & Regem Israel, illum hodie Barabba ipso nequiorem putant. Quis nostrum posthac inniti voluerit Mundi judiciis modo nobis propitiis, modo adversis, semper mobilibus? *Idem.*

Hæc Judiciorum corruptio oritur ex affectuum nostrorum violentia. Psalm. 61.

Cum improbos honore affectos, probos autem contemptos videmus, illos dignitatibus renidentes, hos in servitute positos; illos ad magistratus evectos, nos in humiliationem depressos; quid istud est nisi Mundus Barabbam JESU, vitium virtuti præponens? *Mendaces filii hominum in stateris suis.* Deus in manu vestra libram constituit; vobis judicium, & rationem largitur, ut bonum a malo secernatis. Sed vos pondera adulterastis. Sæpe apud vos creatura præponderat Deo, Barabbas JESU, cælo terra, atque tempus æternitati. *P. Novet in Meditationibus de Passione.*

JESU CHRISTI

AD COLUMNAM ALLIGATI FLAGELLATIO.

Injustum Pilati consilium cædendi JESUM, antequam illum dimitteret, ut satisfaceret Judæis.

Pilatus attonitus propter electionem Barabbæ a Judæis factam, simulque graviter ferens in irritum cessisse consilium suum, quod commentus fuerat, ut Salvatoris vitæ consuleret; videns aliunde Judæorum odium magis inflammari, quo magis eorum petitionibus adversabatur; qui sua uti debebat auctoritate, ac justitia animo obfirmato resistens populo, elata voce Filii Dei mortem deposcenti, mulcere voluit animos eorum sumptibus Sanguinis innocui; quoniam non alia ratione furentium Judæorum cupiditati satis fieri posse videbatur. Credidit ergo sibi primum, quod rejecerat, consilium sibi repetendum esse, ut videlicet eum flagris cædendum adjudicaret; quoniam cum minime posset animum adjicere ad mortis sententiam ferendam in illum, neque vellet Judæis displicere, media institit via, qua his quidem satisfaceret, JESUM autem a mortis periculo eriperet: *Emendatum ergo illum dimittam* furentibus ait, postquam iterum illum liberare irrito labore adnisus est: Flagellis cæsum dimittam. O inaudita argumentatio! Pilatus JESUM culpa vacare fatetur; judicium suum Herodis judicio confirmat. Exploratam habet Judæorum invidiam. *Sciebat enim quod per invidiam tradidissent eum.* Quid inde arguit. Quod ex his cognitionibus capit consilium? jubendi videlicet, JESUM CHRISTUM vapulare, antequam dimittatur; illum quidem plectere, ut Judæorum expleat voluntatem; & ut propriæ satisfaciat conscientiæ, illum liberare. Ad quid hæc iniqua commixtio? humana ratio, & obsequendi studium vult simul conciliare Deum, & Mundum; zelum justitiæ, quod publicum bonum est; & utilitatem privatam, quam amor proprius non vult derelinqui. *Ex pluribus Auctoribus.*

Matth. 27.

Quodnam esset flagellationis supplicium, quinam hoc afficerentur; & quænam mens erat Pilati Salvatorem hac pœna damnantis.

Flagellatio servorum erat pœna; & Romani hac pœna duplex hominum genus mulctabant; videlicet eos, qui non satis nocentes habebantur, ut non essent capite damnandi, & in crucem suspendendi; & qui capite damnati erant propter crimina, de quibus fuerant convicti, qui post prolatam mortis sententiam virgis, ac fustibus cædebantur, ut eorum morti major accederet ignominia. Pilatus autem hoc supplicio Salvatorem damnavit, illum non satis nocentem existimans, ut crucifigendus esset, immo etiam cogitans illum eum in statum redactum iri, ut in Judæis cieret miserationem, & illi tandem tanto æstu mortem ejus urgere desinerent. Sed Deus alio spectabat; cumque ipsius justitia Filium damnasset ad mortem propter hominum peccata, utitur falsa Judicis hujus pietate, ut eidem sævissimam simul, turpissimamque inferat mortem. Itaque execrabilis fuit Pilati politica, qui sperabat se leniturum furorem Judæorum, sanguine, quem ex omnibus Salvatoris artubus fluentem conspicerent. Sed aliunde fuit hoc severæ divinæ justitiæ decretum, noxæ parem infligere pœnam quærentis, puniendo multitudine plagarum, quibus corpus innocens cæsum fuit, multitudinem peccatorum, quæ homines perpetraverant. *Auctor sermonum in omnia argumenta ex Passione Quadragesima.*

Unde colligi possit quam crudele fuerit hoc flagellationis supplicium.

Ut autem innotescat quanta cum crudelitate flagellatio hæc fuerit adimpleta, & quantum pepererit dolorem Filio Dei, ea satis est cogitare, quæ contulerunt ad hoc, ut crudelissima esset æque ac turpissima. Primum quidem Pilati consilium, quod erat parcendi vitæ Salvatoris; molliendo Judæorum animos misero illo spectaculo. Secundo sævitia carnificum, quibus persuasum erat se nihil optatius Scribis, atque Pontificibus facturos, quam si validius patientis humeros fuste dolarent; fortasse etiam conducti erant pretio, si forte sub verberum grandine efflaret animam, præ metu, ne Pilatus tandem, ut professus fuerat, eum liberaret. *Emendatum ergo illum dimittam;* ac tandem instrumenta, qubus usi sunt, quæ triplicis fuerunt generis, ex Interpretum sententia; videlicet ex rubis, & spinis, quæ cutem cedunt; & lancinant; ex nodosis funibus, quæ illam contundunt; & ferreis catenulis in inferiori parte recurvis, quæ illam convellunt, & abstrahunt: quibus addenda est virginalis corporis ejus mollis gracilitas, quæ longe majorem habet doloris sensum; quam ceterorum mortalium, & quæ de industria facta videbatur, ut pateretur, quemadmodum superius connotatum est. Quis ergo assequi poterit, quem dolorem JESU CHRISTO dira hæc attulerit flagellatio. *Idem ex parte.*

Cur Evangelistæ obiter tantum hoc supplicium attigerint.

Evangelistæ paucis crudelem hanc flagellationem enarrant; neque enim sine horrore diutius in terribili hoc supplicio versari potuerunt, & nullus scio, utrum satius esset eorum silentium imitari, & nonnisi lacrymis loqui. Sed quis negare posset pietati vestræ levem aliquam hypotiposim dolorum, quos illi attulit adeo crudele supplicium? S. Paulus flagellis damnatus, ubi quæsivit, utrum liceret civem Romanum cædi, Judex illius hac voce deterritus, procedere ausus non est, & illum statim in arena liberavit; quasi parricidium fuisset indigne adeo plectere Romanum civem, cujus, quamvis nocentissimi, ratio habenda erat quam diligentissime. Sed nulla habetur ratio Regis gloriæ, qui tamquam servus excipitur, & cujus honorem Pilatus sacrificat, antequam Judæorum furori vitam ejus sacrificet. *Idem.*

Qua cum sævitia adimpleta fuerit hæc flagellatio.

Carnifices hisce furoris instrumentis armati violenter exuentes corpus illud sacratum per brachia, mediumque corpus alligant columnæ, ut totum corpus in terram curvatum, solisque funibus suspensum omnibus verberibus pateret, & ne unum quidem in irritum cederet. Statim ac ita aptatus fuit, impii illi proprio furore perciti, & ab ipso dæmone, quod nonnulli Sancti Patres crediderunt, concitati, nulli parcentes parti, quam nota suæ crudelitatis immunem relinquant denso verberum grandine tundunt. Virginalis caro ad primos ictus rubet, ac inflatur; secundi illam leviter incidunt, atque contundunt; mox singula verbera singula infligunt vulnera, & ex singulis vulneribus singuli effluunt Sanguinis rivi; & vulnerum multitudo carnem scindit, & lancinat. Carnificibus cædendo fessis recentes, atque integri sufficiuntur, qui cum superioribus crudelitate certantes undequaque cruorem eliciunt: terra madet, carnificum ora, ac vestes sanguine conspersa rubescunt; præ horrore infremunt spectatores, donec deficientibus Salvatori viribus, cessare coguntur, veriti ne in hoc supplicio moriatur. *Idem.*

Sequitur idem argumentum, & quinam ipsum hoc afficerent supplicio.

Quod spectaculum, Fideles, quod tormentum! quæ patientia! o Corpus Salvatoris mei! Opus Spiritus Sancti; mollissimum si quid onquam! Exciperis perinde ac marmoreum esses, vel æneum, sex millibus verberibus vapulas, sex mille vulnera tibi inferentibus, ex quibus sex mille cruoris rivuli emanant, ad explendam rabiem integræ cohortis militum, quæ, uti fertur, in barbara hujus supplicii executione adhibita fuit. Carnifices! Spectatores! tantæ crudelitatis ministri! cuinam succenseam? tibi blaspheme, qui illum undique petis; tibi libidinose, qui temet tot sordibus coinquinans uno totius corporis vulnere Salvatorem cruentas; tibi detractor, qui illum per omnes artus lancinas, proximi tui existimationem discerpens;

gens; tibi tandem peccator, quicumque es, quandoquidem verberum multitudine, quibus percutitur, expiat multitudinem scelerum, quæ commisisti. Sed erravi, Fideles, cum dixi in hoc supplicio æque contumelioso, & crudeli nullam legem, modum nullum servari consuevisse. Erravi, fateor; ecce enim verba legis, secundum quam dicere possumus illum fuisse percussum, & quæ in sacro Textu præscripta inveniuntur: *Pro mensura peccati, erit & plagarum modus.* Heu! Carnifices defatigati sunt percutiendo, & nondum Salvator fatigatus est sustinendo. Inhumani sibimet succedentes vires reficiunt suas, & Agnus innocens sub crepitante verberum grandine immobilis perseverat, quin conqueratur, quin agitetur, quin clamores in cælum attollat, quin eorum impotentiæ semet subtrahere adnitatur. *Idem.*

Deuter. 6.

Alia hypotiposis ejusdem supplicii.

Pilatus ergo, ignavus ille Judex, vix injustum ediderat imperium, de quo verba fecimus, cum tota cohors Prætorianorum Militum convenit, vel ad impetum faciendum, ut crediderunt nonnulli, vel ad efficiendum supplicium illud sollemnius, ideoque etiam contumeliosius. Exuitur virginale corpus coram procaci ea multitudine, quæ verecundia acerbior illi fuit ipso dolore, quem attulit illi inhumana crudelitas. Ligatur, vinctisque manibus, & pedibus uni adnectitur columnæ ex iis, quibus satellitum aula incumbebat; cum sine mora execrabilis hujus injustitiæ ministri furentes exonerant verberum grandinem in sacratissimum corpus, ne minimam quidem particulam ejus integram relinquentes & vacuam cruentis vestigiis furoris sui. Potesne, Auditor mi, sine horrore, & sine miseratione spectaculum adeo inhumanum intueri? hoc hominis Divini corpus cruentatum, ossa nudata, venas scissas, & omnia laniata membra, quæ jam unicum horribile vulnus videntur? Quod si tibi restat adhuc aliquis humanitatis sensus, ne sufficiat tibi Pilati injustitiam, & lictorum sævitiam reprehendere; tuam in ipsum te indignationem converte, quoniam ad expiandam criminum tuorum multitudinem invicta patientia, immanem hanc verberum vim pati dignatus est? *Idem in Mysteriis, Sermone de Passione.*

Hoc spectaculum esse debet in nobis sensus miserationis.

Anima Christiana! ut temet excites ad patientiam, & aliquid pro peccatis tuis sustinendum, contemplare paullisper in terribili hoc cruciatu Salvatorem tuum; audis verbera, quibus Pilati prætorium personat? Vides quomodo sacrum hoc rubescit corpus, livescit, intumescit, & sensim cavatur? respice, si tibi licet quin perhorrescas, ablatam cutem, verberum ictus cruentatam carnem ferientes, ossa extantia ex profundis vulneribus, & plagas, quibus in toto corpore locus relictus non est. Contemplare siccis oculis, hilarique vultu, quo scelera committis, hæc instrumenta usu nimio disrumpi, brachia, humeros, tergum, artusque omnes cædi, cruentari, laniari; sed præ ceteris vide oris habitum in crudeli hac laniena eumdem semper retineri, sine querela, sine ejulatu, sine suspiriis servari, & dum dolor prohibet spiritum reciprocare, ex oculis lacrymas, ex corpore sanguinem fluere: *fluebant lacrymæ, fluebat sanguis,* S. Bernardus ait. Modo oculos in cælum sustollit, unde nullum recipit subsidium; modo in carnifices jacit, ut aliquem illis miserationis sensum immittat. Heu! Si hoc spectaculo non movemur; & si par non est ad inhibendam scelerum nostrorum illuviem, opus est, ut barbaris ipsis simus crudeliores, & marmoribus ipsis duriores. *Idem.*

Alia ejusdem supplicii hypotyposis.

Fingite vobis hunc hominem Deum immitium horum carnificum furori traditum, qui illum suis vestibus exuunt, eumque funibus alligant, aptantque corpus molle, & delicatum verberibus accipiendis; virgis, nodosisque armati fustibus, aliisque id genus instrumentis undequaque sanguinem eliciunt. Per intervalla refectis viribus cutem attollunt, carnem lancinant; percutiendo fatigantur, ac sibimet succedentes omnes exerunt vires lacertorum suorum. Vulnera vulneribus addunt, vel potius ex toto corpore vulnus unum efficiunt. Quod enim cutis est reliquum, abstrahitur, venæ scinduntur, nervi obliduntur; carnis segmina divelluntur una cum grumis cruoris. Hoc patientiæ miraculum ne hiscit quidem tanto in cruciatu; dolore enim vocem præfocante, atque sese colligente intra seipsum, amor ejus fit violentior præ dolorum excessu, efficitque, ut ille pro scelerum nostrorum multitudine offerat terribilem multitudinem ictuum, quibus verberatur. Quemadmodum peccatum in nobis effinxerat corpus, quod a Sancto Paulo peccati corpus vocatur; opus erat ut divina Justitia in Salvatore efformaret corpus doloris, ut totidem plagis expiaret criminum nostrorum multitudinem, & aliqua esset proportio inter crimina, atque supplicia: *Pro mensura peccati erit & plagarum modus. Idem in Passione Quadragesima.*

Deuter. 25.

Quomodo hoc nobis supplicium repræsentare, & meditari debeamus.

Si quis nobis reliquus est sensus humanitatis, possumus ne Fideles sine dolore hanc nobis exhibere immanem lanienam vel quin misereamur tristis, miserique status, ad quem peccata nostra divinum hunc hominem redegerunt, quandoquidem ad eadem expianda sustinet terribilem hanc verberum multitudinem. Satis fuit similis supplicii narratio in Romano cive adimpleti, ut totus Romæ Senatus ad ultionem reposcendam excitaretur; & Eloquentiæ Pater ad vivum immanem hanc sævitiam describens, invenisse videtur argumentum ad permovendos animos, qui sensu quolibet destituti videbantur. Heu! Hoc loco hos miserationis sensus ciere debet eloquentia, neque hoc vobis a me expectandum est: sed si vobis est amor aliquis erga Salvatorem vestrum, & Regem; quibus oculis a vobis hoc in statu respiciendus est? Quin vos misereat, licet ne vobis hoc intueri spectaculum, & vobis repræsentare illum, statim ac funibus solutus fuit, viribus per doloris excessum deficere, labi in cruorem suum, in quo barbari inhumane illum volutant, pedibus obterunt, & ad aspectum sanguinis, quem crudeliter effuderant, suum furorem ingeminant. *Idem in alloquiis de Passione.*

Quinam fuerint sensus B. Virginis, si huic adfuit spectaculo.

Virgo Sancta, cujus cor plenum erat caritate erga Filium hunc, cujus innocentiam, meritum, & dignitatem præ ceteris noveras, si adfuisti teterrimæ huic flagellationi, nonne dolore confecta toties defecisti, quoties vidisti irruere flagella in corpus, quod Spiritus Sanctus in sinu tuo coagmentaverat? Profecto dicere tibi possem in hac occasione, quod fratres Patriarchæ Joseph dixerunt Patri offerentes illi tunicam filii quem vendiderant, ut fidem facerent illum a fera aliqua devoratum fuisse: *Vide, utrum tunica filii tui sit, an non.* Desolata mater, vide utrum cutis hæc cruentata, flagellis lancinata, vel potius unum duntaxat vulnus effecta, sit corpus Filii tui ex purissimo sanguine tuo coagmentati. Jure quidem cum Jacob exclamare posses, majori dolore percita, quam ille olim: *Fera pessima devoravit eum.* Homines tigribus ipsis crudeliores in hunc statum redegerunt illum, ut ciere possit miserationem in brutis ferocissimis, atque humanum sanguinem sitientibus. *Idem.*

Genes. 37.

Ibidem.

Quid sentiendum sit de numero verberum quibus Salvator vapulavit.

Quinam ergo sunt vestri sensus ad adspectum Dei vestri sanguine manantis? Si vos non miseret, fortasse nescivi satis patheticam vobis exornare hypotyposim dolorum illius; sed vobis non arduum est supplere vobismet exhibendo nunc horum odia, nunc aliorum hypocrisim ad augendam crudelitatem adversus hominem, quem diris torquere suppliciis, vel merito sibi verunt, vel voluptati: Evangelistis satis fuit dicere, Pilatum tradidisse Judæis illum flagris percussum: *Tradidit eis JESUM flagellis cæsum.* Nihilque addiderunt de dolore, quod illi peperit adeo horribile supplicium: sed Prophetæ, quibus Spiritus Sanctus illum multis ante hanc diem annis ostenderat, iis loquuntur dicendi modis, ex quibus licet conjicere, quo furore, qua inhumanitate carnifices immanem nunc verberum numerum exonerarunt in Sacratum illud corpus, ut ad eum, quem nobis exhibent, statum illud redigerent. Vidimus eum, Isaias inquit, virum dolorum; sed plagarum numero ita deformatum, ut ne homo quidem videretur. *Vidimus eum, & non erat adspectus, unde nec reputavimus eum;* & addit, Pœnæ, quas nos luere debueramus, ceciderunt in illum. *Attritus est propter scelera nostra.* Huic locutioni Sancti Patres innituntur, ut judicium ferant de numero verberum, quibus Salvator in sua flagellatione percussus fuit, & quamvis nihil certi hac de re valeat affirmari, solum dici potest, cum JESUS a Romanis flagellatus fuerit, a veritatis specie non abhorrere, ipsum Romanorum more cæsum fuisse, qui Philone Hebræo teste is erat, ut postquam Tribunus, qui huic præerat supplicio, primum dedisset ictum, milites omnes, qui erant in acie mox nocentem percuterent, qui sæpe sub verberum numero expirabat; cumque Evangelium memoret cohortem, quæ Pilati parebat imperio, quæ plerumque ex quinque, vel sex hominum millibus erat composita ad Judæos in officio continendos; si milites singuli percusserunt illum, secundum hanc consuetudinem, quæ omnem habet speciem veritatis, non est hyperbolica, sed verisimilis supputatio, & non temere prolata Salvatorem totidem verbera fuisse perpessum. Præter quam quod nefas est mendacii redarguere eas revelationes, quæ ab Ecclesia probantur; unde facilis patet conjectura de magnitudine doloris, quem Dei Filius perpessus est, non secus ac de profunditate; & ingenti numero plagarum, quibus in crudeli hac flagellatione sauciatus fuit. *Idem.*

Matt. 15.

Isaiæ 53.

Probabile est J. C. bis flagellatum fuisse.

Abs re non arbitror hoc in loco animadvertere Romanis legibus cautum esse, ut qui erant crucifigendi virgis antea cæderentur; quæ res ansam nonnullis contemplationi deditis præbuit credendi JESUM bis flagellis cæsum fuisse: Primum quidem juxta Pilati consilium, ut videret, utrum hoc supplicio mulcere posset animos Judæorum, & a morte eripere, quem innocentem judicabat: iterum vero postquam Judex illum Cruce damnavit. Quomodocumque se habuerit res, supplicium hoc fuit æque infame, & crudele: Probabile est enim prima vice Pilatum præcepisse militibus, ut illum ita plecterent, ut ciere posset miserationem in illis, qui eum intuerentur; quod vero ad

alte-

alteram pertinet vicem, supponere possumus Scribas, Pharisæos, & Pontifices excitasse milites pretio, ut strenue munere suo fungerentur, & non parcerent illi, quem immortali odio persequebantur, & quem non satis poterant excruciare. Fieri ne potest, animæ Christianæ, ut Deus adeo crudeliter torqueatur, & tantum cruoris effundat pro nobis, & me non posse exprimere ex oculis vestris lacrymulam, ut dolorum illius misereamini? *Idem.*

Alia hypotyposis flagellationis.

Cum Pharisæi, atque Pontifices sentiant sævitiam suam probari, & Judices auctoritate sua non prohibere, quominus illis audeant, quæ cupiditas infestissimis suadet inimicis, corrumpunt, & excitant milites ad crudelem hanc flagellationem exequendam destinatos, qui alioquin assueti sanguini, ac cædibus, & se immites esse gloriantes arcte vinciunt Salvatoris manus, & pedes, atque certatim in eum sexcentenis plagis desæviunt. Primis verberibus sacratum, & molle corpus finditur, longis sulcis aratur; una jam plaga est, sanguis undique defluit, & manat. Virgæ debile sunt instrumentum communibus fontibus præparatum, neque satis obsequitur genio, ac rabiei eorum, a quibus incitantur: jam funes, jam ferreæ expediuntur catenæ, robustissimus quisque inter milites eligitur, fessis recentes sufficiuntur, ac brevi quin ulla permittatur mora, vel requies, divina caro quinque millibus plagis sauciatur; neque cessatur, nisi quod satellites omnes percutiendo defessi, ulterius sævire non possunt. Quid igitur dicam de statu, ad quem JESUS redactus fuit? Verum est mentem vestram suppleturam verborum meorum defectui: concipietis carnem ablatam, cujus frusta aliquot decidunt in terram, aliquot catenis, funibusque inhærent, & credetis numerare denudata flagellis ossa secundum Davidis prophetiam: *Dinumeraverunt omnia ossa mea.* Illum existimabitis, Isaiæ verbis utar, leprosum, percussum a Deo, & humiliatum, & adeo deformatum, ut dignosci minime valeat. Ego vero in hoc generali conceptu immorabor; corpus illius omnium mollissimum fuisse, illud flagellis cæsum fuisse a robustissimis, atque teterrimis satellitibus, donec rabies eorum saturata fuit; nihil enim fingi potest, quod circumstantiis non comprehendatur. *Ex MS. Sermone Patris Stephani Chamillard.*

Psalm. 21.

Peccata nostra caussa fuere hujus supplicii.

Ne quæramus caussam dolorum, quibus Dei Filius ad columnam alligatus affligitur. Nostra peccata eum lancinant; vult, ut flagella ex omnibus venis suis sanguinem hauriant, & ex toto corpore suo unum universale vulnus efficiant, eo quod nos non sumus nisi corruptio, & iniquitas! *A planta pedis usque ad verticem, non est in eo sanitas.* Respice ergo Christiane, corpus hoc cruentatum, quod non sine miraculo tot inter pœnas, atque violenta supplicia subsistit; Considera hæc brachia, hos humeros, hoc pectus vulneribus saucium; hæc sunt tot veluti specula, ubi fœditatem, numerumque criminum tuorum intueberis; sed illa ne videre poteris, quin perhorrescas? Salvator amabilis! Quousque bonitas progreditur tua? Ego peccavi, tu pœnas luis; si de tortoribus non quereris, querere de me, qui tormentorum tuorum sum caussa. Ego incessanter lancino te noxiis cogitationibus meis, aculeatis verbis, actibus contumeliosis, quorum numerus ferme infinitus constituit pœnarum tuarum magnitudinem. Sed quid? Sanctus Sanctorum derelinquetur furori peccatorum, quin aliquis illius misereatur? Heu! Si ille semetipsum non plorat, si incredibiles sustinet dolores, quin verbum proferat, ejus silentium vos flectere debet; & si vulnera illius cor vestrum non molliunt, profecto durius est rupe. Fieri enim vix potest, ut Deus propter amorem vestri tantum cruoris effundat, & vos nequeatis ex oculis vestris elicere lacrymas, ut tormentis illius compatiamini. *P. Nouet in Meditationibus de Passione.*

Injusta Pilati politica simul J. C. liberare, & Judæis satisfacere volentis.

Animadvertite quæso injustam Pilati politicam, quam nimis frequenter fortasse imitamur. Noverat ille Salvatoris innocentiam, studebat etiam parcere vitæ illius, variasque rationes expertus fuerat, ut id ipsi cederet e sententia. Miserat illum ad Herodem; illum cum Barabba comparaverat; illum in eum statum redegerat: ubi ciere posset facilius misericordiam, quam odium; verbo illum a morte eripere conabatur; sed simul nolebat sibi conflare Judæorum odia, & metuebat, ne sibi negotium aliquod facesseret Sacerdotum, Pontificumque cupiditas contra Dei Filium succensa. Igitur ne illis displiceret, & ne cogeretur innocentem damnare, hoc iniit consilium, Salvatorem eum in statum adducendi, qui ipsis persecutoribus misericordiæ sensus immitteret, eosque ab hujus morte persequenda deterreret. Hoc ipsum hodierna quoque die Fideles quidam facere adnituntur, qui Mundo simul, & Deo placere contendunt. O cæcam carnis prudentiam! quæ conatur duo simul adeo remota conciliare: conscientiam, & cupiditatem; hominum, & Dei amicitiam tueri, & ad id illud inquirere temperamentum, quod nullatenus pati potest Evangelium. Nonne id est Pilati consilium imitari metuentis injustitiam committere, si interficiat innocentem; sed non dubitantis illum flagellis cædere, quasi esset mortalium omnium nequissimus? Hæc illa execrabilis est politica, quæ Filio Dei tantum attulit dolorem, & quæ adhuc efficit, ne displiceamus hominibus, quin vereamur omnes divinas leges infringere. Qui Deum cum Mundo conciliare studet, quam primum nuntium mittit justitiæ, conscientiæ, & ipsi etiam humanitati. *Auctor Sermonum in omnia argumenta &c. in Passione Quadragesima.*

Consideratio nes de infausto hoc Pilati agendi ratione.

Aliud quoque occurrit mihi considerandum de infausto hoc Pilati consilio, qui non ausus Dei Filium liberare, neque morti adjudicare, experiri voluit, utrum sanguinis fluentis intuitus, atque plagarum populi furorem in misericordiam posset convertere: *Emendatum ergo illum dimittam*, dixit Judæis. Illum cædi flagellis jubebo, gratificaturus vobis, & mox dimittam: quæ stulta agendi ratio! Timet illum morte afficere, videt enim, ipsum nil tale fuisse promeritum, nec vult sibi a quopiam injuste factum exprobrari; religioni minime vertit, illum flagellis cædere tamquam nocentem convictum. Innocentem esse profitetur, & sævit in illum tamquam omnium criminum reum. Iniquissime Judex! Cur te ipsum tua damnas sententia? Cur punis, cum jam ipsum culpa vacare judicaveris? Sin autem pœnas luere meretur, cur profiteris innocuum? Agendi ratio in Romano Judice sane inaudita, qui falsæ misericordiæ caussa plectit Salvatorem, ac in eum sævissimam exercet crudelitatem. Ecce, o Fideles, plerorumque hominum consilia. Aliquos invenietis, qui sibi religioni vertent peccata quædam committere, qui sibi licere putabunt, quæ nihil minus gravia sunt; nollent aliquod vel minimum alieni possidere, sed vilem habebunt proximi æstimationem, eique nullo unquam tempore parcent. Ah! si timor injustitiæ patrandæ illos cohibet, nonne utrobique æque gravis est injustitia? Nonne hoc est Pilati iniquitatem imitari, qui Salvatori mortem inferre perhorrescit, & non horret illum terribili supplicio mulctare, quod millies morte ipsa est acerbius. *Idem in alloquiis de Passione.*

Luc. 23.

SPINEÆ CORONÆ IMPOSITIO.

Romani milites novum supplicii genus excogitarunt, ut Salvatori illuderent.

Flagellatione eo, quo narravimus pacto adimpleta, nequaquam finis factus est passionum Domini: & columna, cui alligatus erat, non fuit terminus furoris inimicorum illius; namque quin illi inscriberetur epigraphe illa: *Non plus ultra*, ut illis, quas ille terrarum Domitor, qui ad extrema terrarum littora se attigisse putabat, huic inscribi potest, horum barbarorum sævitiam ulterius procedere: quandoquidem ecce supplicium prorsus crudele, nondum in nocente aliquo expertum. Cum Pilati milites vellent illudere divino huic homini, ut Herodis milites fecerant, recordati sunt, illum sibi Regis dignitatem vindicasse, & dignitatis hujus illi collocata insignia fuisse ea veste, quam illi per irrisionem circumdederant; quamobrem aliorum irrisionibus aliquid superaddere voluerunt. Ad id autem spinas acceperunt, quas invicem innectere, atque contexere studuerunt, ut inde coronam conficerent, quam capiti imposuerunt, easque plectentes altius in cerebrum depresserunt, quod quidem supplicium fuit æque crudele, & contumeliosum Filio Dei. *Auctor sermonum in omnia argumenta &c. in alloquiis de Passione.*

Milites, qui audierant J. C. affectati regni nomine accusatum fuisse, inde occasionem arripuerunt capiti illius spineam coronam imponendi.

JESUM CHRISTUM accusaverant Judæi, quasi regnum adfectasset, sed Pilatus hoc crimen contempserat, tam quia nulli argumento innitebatur, quam quia facile erat, eum virgis cædendo veluti mancipium, tanta afficere ignominia, ut non solum omnia auferret illi ad regnum jura, verum etiam imparem faceret abjectissimis etiam Reipublicæ muneribus. Tamen hujusmodi accusatio quamvis chimerica, locum præbuit militibus novos inferendi Salvatori dolores, & probra recentia, illum tamquam fictum Regem objiciendo irrisionibus populi. Iterum ergo illum suis exuerunt vestibus, eumque attrito purpuræ segmento contexerunt, & coronam ex prælongis spinis invicem intextis coronam concinnarunt, eamque illius capiti imposuerunt, & ne ex capite elaberetur fustium ictibus alte depresserunt, ita ut spinæ undique penetrarent, aliæ quidem per frontem, & per tempora & prope oculos egrederentur, aliæ nervos pungerent, & venas perforarent, unde cruor magna manabat in copia, & tantum illi dolorem afferebant, ut eum perferre citra mortem minime potuisset, nisi divina virtus eum roborasset; quippe reservabatur morti crucis; & dolores illi perdurarunt donec in cruce expiravit. Qui aliquoties experti sunt violentos capitis morbos, paullisper immorentur cogitantes quam gravis, & acerbus Salvatori fuerit hic dolor, tot inter alios quibus conflictabatur. Sola cogitatio horrorem ciet; verum quid tandem est cogitatio, si cum ipso dolore comparetur? *Liber, cui titulus: Passiones Domini nostri JESU CHRISTI.*

Corona hæc mystica fuit, & repræsentabat maledictionem olim latam contra terram.

Dicere possumus cum nonnullis Sanctis Patribus, hanc spineæ coronæ impositionem crudelitatis genus fuisse, quod nonnisi in dæmonum mentem incidere poterat, obsidentium furiosos homines incumbentes, ut Salvatorem omni dolorum, & contumeliarum genere afficerent. Sed addamus etiam cum Tertulliano divinam permisisse justitiam, ut in Dei Filium exerceretur hæc inhumanitas non sine quodam mysterio; ut repræsentaret illum in semet suscepisse maledictum omne, quod in terram Deus ejaculatus est post primi parentis nostri peccatum, ut nonnisi spinas, & tribulos germinaret: *CHRISTUS sertum subiit ex tribulis, & spinis, in figuram delictorum, quæ nobis protulit terra carnis.* Olim floribus victimæ coronabantur, cum adducebantur ad aras immolandæ; & cum publicis irrisionibus objiciebantur Regnorum usurpatores, papyraceæ illis coronæ imponebantur; sed Regi vero Cæli, ac terræ, qui pro commentitio Rege traducitur, longius procedit irrisio. Corona hæc non tantam inferret Salvatori ignominiam, nisi crudelitas accederet irrisioni, & acerbissimus dolor nequissimæ contumeliæ. *Auctor Sermonum in omnia argumenta, &c. in alloquiis de Passione.*

Nescio, Fideles, quomodo Romani milites, qui suopte ingenio ab hujusmodi crudelitatibus abhorrebant, cum Judæis conjuraverint ad inferendam Filio Dei tantam dolorum acerbitatem, nisi sese illis dæmon immiscuit, quæ est Div. Chrysostomi sententia. Re enim vera diabolicum fuit adinventum spinis uti, ut inde coronam texerent in formam cæsarei pilei. *Et plectentes coronam de spinis imposuerunt capiti ejus.* Pilatus profecto non jusserat JESUM tanta affici pœna: sed ubi semel indultum est, & licere incepit, quod cuique placuit, non amplius integrum est licentiæ frænum immittere, & sæpe inde aperitur via ad ea mala, quæ prævisa non sunt. Ita Romani milites Judæorum exemplo contra Salvatorem concitati, cum illis crudelitatibus, probrisque certarunt nectentes Salvatori orbem spinarum cruentarum, juncis marinis usi, quemadmodum nonnulli asseruerunt. Flos eorum decerpi consueverat, in triumphorum ornatum; sed eligitur spina ad Regem gloriæ coronandum. Imponitur ergo dolorosum hoc diadema capiti, & fustibus deprimitur; & sicuti milites se insignem justitiæ actum operari putabant, si nullam illius rationem haberent, crudelium spinarum aculei penetrant adorabile caput, frontem perfodiunt, ac tempora, & non desunt, qui putent usque ad cerebri substantiam permeasse; quem vero illi dolorem excivevint, vos ipsi conjicite ex Hemicraniis, quibus nonnunquam laboratis. Ceterum cum quælibet spina vulnus infligat, sanguis ex tot vulneribus effluens oculos ejus excæcat, crines cum facie conglutinat, illam deformat, & in objectum horroris, & miserationis convertit; cum interim homines inhumanissimi gravissimis ejusdem cruciatibus oblectentur. Heu quam longe aliud diadema mereris Rex gloriæ! Sed nunquam amor tuus permisit tibi, ut aliud gestares, donec inter homines versabaris. Fugam arripuisti, cum Judæi te in Regem suum inaugurare voluerunt, & capiti tuo coronam imponere tamquam vero Filio David; sed modo te obtulisti, & acceptasti coronam factam tibi opprobrii notam, & hac in occasione licet mihi clamare cum Sponsa Canticorum: *Venite, & videte regem Salomonem in diademate, quo coronavit eum mater sua.* Angeli, homines, & omnia Universorum creata venite, & videte Regem vestrum in tristi hoc apparatu. Ecce illum spinarum diademate circumdatum ad innuendum sui amoris imperium. Regnum ejus non est de hoc Mundo; omnia differunt, ipsa etiam corona, quæ non est ex auro, nec ex lapillis pretiosis, neque ex lauro, qua victricia tempora ornabantur, sed ex spinis tamquam viro dolorum, & Rege mœrentium, qui gloriam suam collocat in opprobrio hoc adeo cruento, & contumelioso. *Idem.*

Cantic. 3.

Cum Salvator spinis coronatus fuerit, non delicias nostras debemus perhorrescere. S. Bernardus.

JESUS CHRISTUS antequam corona hac insigniretur, crudeli flagellatione corpus universum gessit dilaniatum; membra enim, quæ mollius tractata fuissent, minime decebant caput tanto obrutum dolore. Pudore igitur suffundi nos decet, si delicata fuerimus membra sub capite spinis coronato; *Non decet sub capite spinoso membrum esse delicatum.* Salvator est caput nostrum, nos membra illius; æquum ne est nos in deliciis vivere, donec ille vivit inter tormenta? Si nos pudet imitari caput nostrum, nonne pudebit ipsum nos sua membra fateri? Pudeat nos, illi adeo parum similes esse, quem tamquam caput nostrum debemus inspicere, & exemplar. Quæ enim intercedit similitudo inter JESUM flagellis cæsum, & spinis coronatum, & molles, & impudicos Fideles? Quod dedecus est, peccatores in mollitie versari, donec sancta, & innocens caro tanta crudelitate mulctatur? Pudeat nos ignaviæ nostræ ad intuitum spectaculi adeo funesti, & ut simul divinæ satisfaciamus justitiæ, atque respondeamus divinæ erga nos caritati, nosmet in nos ipsos armemus severitate, nobismet nihil condonemus, postquam condonavimus omnia: reparemus austeritatibus nostris, quæ in mortem usque proferantur, flagitia vitæ mollis, & impudicæ: & si minus sanguinis nostri effusione peccata nostra delemus, saltem illa pœnitentiæ lacrymis abluamus. *Abbas de Monmorel, aliique nonnulli.*

Christiani molles non sunt similes illi, qui eorum exemplar est.

Hic Dei Filius, Christiani, vulneribus plenus, & spinis coronatus exemplum est, secundum quod omnes homines sese componere debent. Hic prototypus est, eumque omnes exprimere tenentur, si in partem accedere velint coronæ gloriæ, quam illis præparavit, & ut me expediam verbo, ille est, cui nos oporteret similes fieri, si velimus ex numero esse prædestinatorum, quemadmodum testatur Apostolus: *Quos præscivit, & prædestinavit, conformes fieri imaginis filii sui.* Quæ cum ita sint quam rationem, aut similitudinem habere possumus ea in vita, quam ducimus in jugi commodorum, & voluptatum nostrarum perquisitione? Ad erubescendum, non aliud quæreretur, nisi meditari quantum dedeceat nos in deliciis versari, cum simus membra capitis spinis coronati; Serio itaque cogitemus nullam nobis esse spem, perfectionem, aut meritum coram Deo, nisi quatenus similitudinem habemus cum divino hoc exemplari, & quotiescumque videmus spineam hanc coronam in capite Salvatoris, cogitemus, nefas esse, ut membra benignius excipiantur, quam caput. Hac ratione utebatur olim Tertullianus, ut aboleret consuetudinem sertorum ex floribus intextorum, quæ ævo illius percrebuerat, objiciens illis spinas, quibus Salvator fuerat redimitus. Quomodo, ajebat ille, poteritis similes fieri Filio Dei? Qua nota ostendetis vos esse divini hujus Magistri discipulos; & hujus Capitis membra? Utamur deinceps, Christiani, hac eadem ratione ad extinguendum in nobis inconditum amorem voluptatum, & jugiter cogitemus illud: *Non decet sub capite spinoso membrum esse delicatum. Auctor Sermonum in omnia argumenta &c. in alloquiis de Passione.*

Ad Roman. 8.

Dei Filius novum hoc sustinet supplicium expiaturus nova scelerum genera, quæ ab hominibus perpetrantur.

Nemo unquam nocens ita mulctatus fuit; ut hodie Sanctissimus inter hominum filios. Licentia nova in singulos dies invehit criminum genera; & procul dubio ad expiandos hosce excessus, & has vitiorum adinventiones, permittit Salvator, ut insudita inveniantur genera suppliciorum, atque opprobriorum. Adesto, Fidelis, huic spectaculo, ut ibi admireris divini amoris excessum, ut miserearis pœnarum illius; ut temet formes ad patientiam; ut illum agnoscas tamquam Regem tuum, supremumque Dominum eodem tempore quo es *opprobrium hominum, & abjectio plebis*, quemadmodum Rex Propheta illum loquentem inducit. *Ex libro cui titulus: Recentes considerationes in Evangelium S. Matthæi.*

Diximus Filium Dei coram Pilato confessum fuisse, se Regem esse Judæorum; scena, quæ excepit hanc spineæ coronæ impositionem, est species cæremoniæ, vel potius crudelis irrisio, qua illudunt ei inimici, ut in ludibrium vertant regnum ejus, eumque tamquam theatricum regem excipiant. Profecto ne quod opprobrii genus prætermittant post impositam ejus capiti cruentam coronam, illum reliquo regis apparatu exornare festinant. Iterum exuunt illum vestibus, & hoc pacto revellunt, quidquid cutis supererat in corpore, quam non abstulerant flagella, & pro illis induunt illum detritæ, laceræque purpuræ segmento, quæ olim fuerat militia alicujus indumentum. Hoc purpureum pallium fuisse testatur Evangelium; quamvis quæcumque alia vestis illi fuisset circumdata, statim fuisset illius sanguine purpurata; sed purpuræ recens superinducitur purpura, ut dolori accedat confusio. Mox pro sceptro manibus imponitur calamus in commentitii regni sui derisionem; & mox quasi honorem illi regium habituri, per sarcasmum Regem Judæorum appellant: *Ave Rex Judæorum.* Pro tributo alapas impingunt; in obsequium, & fidelitatis argumentum coram illo genua flectunt, & per irrisionem adorant. Sollicitudo militum, & plebis, qua illudere illi certabant, efficiebat, ut qui non satis prope accedere poterant eum percussuri, in turba locum sibi facerent, ut in faciem ejus conspuerent, & postea recederent; cum illi profundam adhibuissent reverentiam, hoc pacto significantes, quanti facerent ejus personam, & dignitatem: *& conspuebant eum, & dabant ei alapas, & percutiebant caput ejus arundine.* Nihilo minus hic Rex gloriæ opprobriis saturatus, & verecundia suffusus, spatium temporis permittit inimicis suis, quo expleant odium suum, & illatas sibi injurias, atque contumelias delibant. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Marc. 15.

Inconstantia humana mera videtur in illis, qui Salvatorem injuriis obruit, cum antea illi honores detulerant.

Bernardus, serm. 3. de somis Palmar.

Matth. 21.

Donec hic homo divinus ita opprobriis saturatur, ut loquitur Propheta; Judæi per otium crudelem gustant voluptatem videndi illum irrisum, expositum libidini, & furori eorum omnium, qui eum afficere vellent ignominia. O cordis humani inconstantia! Sanctus Bernardus exclamat. Quis dixisset eum, qui ante dies quinque triumphans fuerit exceptus, tam brevi, ab eodem populo, eademque in urbe, modo tam diverso excipiendum fuisse? Tunc se suis vestimentis exuerunt, ut eum colerent; nunc illum suis exuunt, ut irrideant. Tunc clamabant, *Hosanna*

Filio

Joann. 19.

Ibidem.

Matth. 21.

Filio David; nunc clamant: *tolle, tolle eum, & crucifige*. Tunc illum Regem suum confitebantur, hodie, non alium Regem patiuntur, nisi *Cæsarem*. Tunc *cædebant ramos de arboribus & prosternebant in via*: nunc spinas cædunt ad caput illius operiendum; & calamum, quem pro sceptro in manibus ejus inferant. Irrisio, & violentia ulteriusne progredi possunt? S. Chrysostomus inquit. Caput ejus spinis perforatur, & arundine percutitur; genæ cæduntur colaphis; facies sputis dehonestatur; corpus ejus flagellis lancinatum, nuditate dedecoratum, multoque magis purpureo pallio, quo tegitur, ut ipsi simulatis adorationibus illudatur. Quisnam turpiora, vel sæviora his suppliciis excogitare potest, quæ omnia verba, omnesque cogitationes excedunt? Hic ergo iterum dicere possumus: *Videte regem Salomonem in diademate, quo coronavit eum mater sua*. Venite, & per otium considerate sapientem hunc Salomonem, vel eum potius, qui increata Sapientia est, cruento coronatum diademate, pro sceptro gestantem calamum, sanguinis sui purpura ornatum; cui carnifices obsequuntur, & cujus thronus quam primum futurus est infame patibulum. *Abbas de Monmorel, & Auctor Sermonum in omnia argumenta*.

Cantic. 3.

Pilatus ostendere volu populo Salvatorem ita mulctatum, ut videret, utrū misericordia duceretur.

Romani milites cum sibi a Judæis plaudi, animosique fieri viderent, diutius irrisiones suas, atque histrionicas scurrilitates produxissent, nisi Pilatus, qui cruentæ flagellationis tempore secesserat, egressus esset, ut videret, quid crudele illud supplicium peperisset in animis populi adeo concitati contra Salvatorem, si forte videns miserrimum statum, ad quem redactus fuerat, miseratione duceretur; verum etiam credidit hanc unicam esse rationem consulendi vitæ illius, eumdemque de furentium manibus eripiendi. Quapropter cum Pilato persuasum esset quacumque rabie tandem Judæi correpti fuissent contra hunc innocentem; hoc tamen unum objectum illis exprobraturum esse ipsorum sævitiam, & in illis aliquem misericordiæ sensum exciturum esse; ut triste hoc spectaculum eos magis magisque frangeret, illud de Prætorii podio ostendit eo in statu, ad quem milites illum redegerant, capite spinis horrente, tumida facie, sputis, & cruore deformata, eum qui aderant, perhorrescerent, & ipse Judex manu altera attolleret partem purpuræ, quæ tegebat dilaniatam corporis partem, altera vero ostenderet illum populo eo vocis tono, qui contemptum, indignationem, ac miserationem innuebat: exclamavit: *Ecce homo*, de quo agitur: *Ecce homo*. Ecce ille, cujus mortem perquiritis, & cujus potentiam, & dolos adeo formidatis. Nunquid timendus est eo in statu, in quo illum videtis? Quid ultra requiritis? Nonne satis illi ostendistis, quo cesserint ejus consilia, conatus, conjurationes in rempublicam, & legem vestram? Nonne satis mulctatus est miser, eo quod in se vestram indignationem, & odium conflaverit? Quid ergo ultra quæritis? Estne amplius par populo concitando, & ciendæ artibus suis rebellioni? Inducetne ultra aliquem in errorem doctrina sua post ignominiam, atque infamiam, quam pertulit? Nonne ille ad eum statum redactus est, ubi nihil aliud ei consilii superest, nisi tenebras quærere ad evitandam confusionem, & hominum oculos fallere? Liceat igitur misero vivere, pro quo mortem deprecari deberetis post ea, quæ hactenus passus est. Hoc innuere volebat Pilatus verbis illis: *Ecce homo*. *Auctor Sermonum in omnia argumenta, &c.*

EXPOSITIO IN VERBA ILLA: ECCE HOMO.

Quid significent hæc verba, Ecce homo, secundum Pilati mentem.

VErba hæc considerare possumus, vel tamquam profecta a Pilato, qui secundum sua loquitur cogitata, vel tamquam ab Æterno Patre, qui peccatoribus ostendit Unigenitum suum in terram missum propter salutem hominum, vel tamquam ex ore ipsius JESU CHRISTI prolata, vel denique tamquam manantia ex ore Concionatoris Auditores suos alloquentis. Secundum Pilati mentem illa proferentis, ut liberet ipsum a morte, non aliud significant, nisi *Ecce homo*, assertus ille Rex, qui seipsum Messiam, & Dei Filium appellat. Nonne satis vobis esse debet, illum intuentibus in hoc statu? Nonne modo miseratione dignior est, quam invidia? Si odium vestrum, & ultionem meritus est crimine aliquo contra legem vestram, quod me latet, vel contra Rempublicam, quod satis probare vobis non licet, nonne satis pœnarum luit? Nunquid imposterum timere potestis, ut Regnum appetat, eum vix tamquam homo haberi possit? Ego in eum animadverti non quod nocentem censuerim, seu quod vos me coegistis: si vobis satisfactum est, equidem profiteor, mihi non tantam inesse animo crudelitatem, ut tale objectum sustinere valeam, neque justum esse, ab eo auferri quod in ipso vitæ reliquum est. *Idem*.

Sensus horum verborum, ubi in ... spiritu considerentur.

Ecce homo: verbum breve, sed magnam sententiam, magnaque complectens mysteria, ubi in se tantum consideretur. *Ecce homo de homine*, S. Bernardus exclamat, *homo pro homine, homo contra hominem, homo supra hominem, homo infra hominem*. Ecce; hic homo natus de Virgine propter omnium hominum salutem, atque in tristi hoc statu positus per hominum eorumdem sævitiam: *Homo contra hominem*, homo, qui hodie contra plerosque homines insurgit, quia eum sit ille vir dolorum, isti viri sunt deliciarum, & voluptatum: *Homo supra hominem, homo infra hominem*. Homo tandem qui in sublimi hac majestate, quæ extollit illum supra omnes spiritus, factus est etiam novissimus hominum. Heu! cogitemus, quanta fuerit divini hujus hominis ignominia fieri ludibrium populo, in quo erant inimici, amici, homines cujuslibet ætatis & conditionis. Tamen Salvator hic hanc sustinet ignominiam ea cum modestia, patientia, animi lenitate, quæ omnibus, qui in ipsum minus præoccupati fuissent, innocentiam ejus probassent. *Idem*.

Houdry Bibl. Conc. Theol. de Myster. Tom. I.

J. C. in tristi hoc statu videtur non posse cognosci a Deo, ab hominibus, & ab omnibus creatis.

Ecce homo, Pilatus ait, & jure hoc dicit crudelis: alioquin nullus scio, utrum reipsa cognosci posset tamquam homo ab eo, qui illum ita affectum intueretur? Ecce homo, Pater æterne, de quo olim dixisti, dilectum esse Filium tuum, objectum, in quo tibimet complacuisti, modo vero objectum est, in quo formidabiles tuas ultiones exerces. Haud ita, Fideles; Videtur illum ignorare Deus, ex quo oneratus fuit iniquitatibus nostris; quapropter sua illum percutit justitia, tamquam nocentem. Deus illum coronaverat gloria, nos vero illum spinis coronamus: ille speciosissimum præ filiis hominum fecerat; modo crudelitas hominum deformavit illum. Vos discipuli, & Apostoli, qui toties vidistis illum, ac tamdiu cum illo consuevistis, illum ne agnoscitis? Heu! Petre, quo potiori jure modo, quam pridie jurare, ac profiteri posses te illum non cognoscere; & si adhuc expectasses illud proferre verbum, quod tibi hesterna die tot lacrymis stetit: *Non novi hominem*, infidelitati tuæ modo aliqua non deesset species excusationis. Tu vero Judæorum gens. Hodie ostenditur tibi. Illum agnoscis? Hic Rex tuus est, Messias tuus, ille, quem Prophetarum tuorum Oracula toties tibi pollicita sunt. Nequaquam; non agnoscent illum nisi cum venerit gloria coronatus rationem expetiturus sanguinis sui & pœnas sumpturus tot opprobriorum, quibus fuit saturatus: *Videbunt in quem transfixerunt*. Jerusalem tu qui illum aliis ostendis; ipsa ne cognoscis illum? *Ecce homo*. Hic ille est, quem ipsa vidisti tot operantem prodigia, tot morbos curantem, tot mortuos in vitam revocantem. Ah! Salvator hominum, hoc hodie prodigiorum omnium maximum est, videre te post hæc ab omnibus ignorari! Divine Salvator, verus Deus, & verus homo! Ego quidem agnosco te, & in hoc humiliationis statu, opprobriis obrutum, & doloribus cumulatum adoro. Nunquid non satis erat te eo usque demisisse, ut nostram naturam assumeres, quo etiam te similem potius vermi, quam homini præberes, & fieres hominum opprobrium? O quam beatum me censerem, si tibi similis essem! *Idem*.

Joann. 19.

Quid hæc verba significent a sensu Spiritus Sancti.

Ecce homo. Hæc verba, eo in sensu, quem illis tribuit Spiritus Sanctus significant, ecce homo, qui profecto homo duntaxat videtur, sed reipsa super omnes homines est; quoniam Filius est Dei vivi, Messias in lege promissus, Caput Angelorum, & Hominum, humani generis Redemptor, spes unica peccatorum, qui eo usque homines diligit, ut ad eorum scelera expianda passus sit, se in hunc redigi statum, ut videretur minus, quam homo, sed qui in hoc ipso statu ad quem redactus est, dignus est, quem omnes homines laudent, colant, adorent. O homo plusquam homo, & humani generis gloria! agnosco te, licet deformatus sis; agnosco inquam te meum Salvatorem, & Deum; recipe me in numerum servorum tuorum, postquam professus fuero te a me non minus amari hac facie pallore, & cruore suffusa, quam in statu gloriæ tuæ, tuæque majestatis. *Pater a Ponte in Meditationibus de Passione*.

Hæc ipsa verba ad Æternum Patrem dirigi possunt.

Ecce homo. Dei Filium hoc in statu considerantes ad Æternum Patrem sermonem dirigere possumus. O magne Deus! O Deus justus, atque misericors! Nunquid hic ille homo est, de quo, in ejus Baptismate, atque Transfiguratione dixisti: *Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui*. Ubinam modo columba illa est, quæ fuit innocentiæ ejus figura? Ubi nubes fulgida, quæ illius divinitatem indigitabat? Ubi Moyses, ubi Elias ad Doctrinam illius comprobandam? hæc omnia non videntur amplius, & ad probandam innocentiam, ostendendam divinitatem, atque commendandam doctrinam non aliud habet testimonium, quam patientiam, lenitatem, atque humilitatem suam. *Ecce homo*. Respice Deus hunc hominem, qui tot plagis propter peccata nostra affectus fuit: *Respice in faciem Christi tui*. Vis nos cogitare illum, ut misereamur dolorum illius; in gratiam dilecti hujus Filii tui respice in nos, ac miserere malorum nostrorum. Nos jubes intueri illum, tamquam prototypum, quem sequi debemus; fige in nos oculos tuos, nobisque miseris peccatoribus largire gratias ad illum imitandum necessarias. O Pater amabilis! quem homines

Psalm. 83.

M 2 omni-

omnigenis læsere criminibus, vide hunc hominem qui tot, tantaque perpessus est, ut illos tecum reconciliaret, mulce iram tuam, eique veniam tot iniquitatum largire. Pater amantissime! Ecce homo, qui omnes sinu suo gerit homines, & qui suam pro illis vitam offert: ne nos solos respicias, sed cum illo, & in illo: & concede nobis per merita sua, quod ipsi impetrare non meremur. *Respice in faciem Christi tui;* simulque respice in nos, quomodo enim derelinquere potes eos, quos abscondit in secreto vultus sui pro salute eorum deformati: *Respice in faciem Christi tui:* Respice Deus divinum hoc pietatis speculum: Intus videbis te ipsum; quoniam ipse est vivens imago tua, & figura substantiæ tuæ; nos quoque videbis illic, quia sumus imagines ejus: te igitur obtestamur per eam caritatem, qua Unigenitum prosequeris tuum, ut animas nostras ad illius imaginem creatas, ejusque sanguine redemptas sanctifices. *Idem.*

Hæc eadem verba ab ipso Dei Filio ad homines directa.

Ecce homo. Audi, peccator, hæc verba, & cogita hæc ad te ab ipso Dei Filio dicta: Ecce ego! intuere temetipsum in hoc speculo, ut agnoscas enormitatem scelerum tuorum, & mala, quæ mihi pepererunt. Ego ille sum homo, quem tot contumeliis coinquinasti, & Deus tuus, quem graviter adeo læsisti. Mihi quidem videtur ille omnibus peccatoribus loqui per totidem ora, quot habet in corpore vulnera, ac illis dicere per se, quod per Ecclesiam tono adeo lugubri dicit: *Popule meus, quid feci tibi? Aut in quo contristavi te?* Quam tibi caussam tribui, ut me tanta exciperes cum indignatione? Propter amorem tui de cælo descendi, omnia vitæ meæ momenta propter tuam salutem impendi: & in grati animi argumentum, tu me cruore, ac vulneribus adspersisti. *Popule meus, quid feci tibi?* O Deus meus, & Rex meus, quis te in eum statum, in quo te intueor, redegit? Hunc ergo objiceris ab omnibus conspiciendus, indutus ignominiæ tunica, spinis coronatus, sanguine madidus, pallenti facie deformatus, & in hoc misero statu tristia hæc meis auribus accidunt verba: *Popule meus, quid feci tibi?* Quid? nnn superest ultra in hominibus aliquis miserationis sensus pro te; humana corda pro te uno sensu carere videntur? Se mutuis acuunt cohortationibus, ut torqueant te, & dolores tuos sibi in ludibrium convertant: sed ubi cogito, peccatis meis te huc redactum fuisse, obruor dolore, & pœnitet me, quod te tanta affecerim contumelia, certum consilii, me imposterum millies potius moriturum, quam ultra lacessam. *Ex variis Auctoribus.*

Pergere possumus æternum Patrem loqui per os Pilati, & hæc eadem verba dicere.

Ecce homo. Audire mihi videor Patris Æterni vocem per os Pilati ita loquentis, & in longe alio sensu dicentis: *Ecce homo.* Ecce homo per antonomasiam, Redemptor, & Salvator omnium hominum: ecce ille, qui per mortem suam vitam vobis restituit: Ecce ille, qui vos creavit & fecit verbo, & qui factus homo adhibet quidquid cruoris est in venis suis, ut vos reficiat, & reparet. Te agnosco Deus meus! in qualitate hac tanta cum reverentia, & majori caritate, quam si a me videreris in splendore gloriæ tuæ. Per hoc pallium video sanguinem, qui me redimit; adoro nihil obstantibus his catenis, & funibus in vinctis hisce manibus omnipotentiam, quæ cælum fecit, ac terram: memet exinanio coram infinitis magnalibus tuis in extremis tuis humiliationibus, & extollo te super ea, quæ fingi maxima possunt, quantum temet humiliasti pro me. *Pater Maimbourg. in sermonem pro feria 6. in Parasceve.*

Apostrophe ad Salvatorem in hoc statu.

Ecce homo. O Fili hominis! O Homo simul, & Deus! Primus, atque perfectissimus, sed simul etiam novissimus omnium hominum, quandoquidem de te optime putant mereri extrema cum ignominia, atque crudelitate sævientes in te! O Deus factus hominum opprobrium! O homo factus objectum justitiæ Dei irritati! Poterat ne Deus nobis per tristius spectaculum ostendere quousque persequi voluerit ultionem peccatorum nostrorum, ut postquam illam nobis ostenderit in tristitiæ abyssum demersum, modo illum nobis exhibeat in [illegible] in sanguine suo, & obrutum pondere justitiæ suæ? *Attritus est propter scelera nostra.* Sed tibi ipsi, divina justitia; Nonne satis esse debet permisisse, ut ad tristem statum hunc redigeretur? Crederetis ne, Fideles, Æternum Patrem ad hanc quoque diem uti arte eadem, qua Pilatus usus est ad inhibendam peccatorum crudelitatem, qui sceleribus suis Salvatoris mortem sollicitant. Millies furorem illorum compescere adnisus est, objiciens illis innocentiam, sanctitatem, & omnes divini hujus hominis perfectiones; ejus repræsentavit beneficia, dignitatem, miracula & rationes omnes, quæ impressionem efficere poterant in animis eorum, & eorum corda lenire; sed postquam hæc omnia in irritum cesserunt, ecce illis exhibet hunc Hominem Deum cruentatum, & vulneratum, tamquam objectum, quod illis immittere possit aliquam miserationem malorum, quibus illum affecerunt. Ah! Fideles, objectum hoc nos meditari oportet ad scelerum nostrorum colluviem cohibendam; hæc quippe illum in statum hunc adduxerunt, quemadmodum per Prophetam conqueritur: *Supra dorsum meum fabricaverunt peccatores,* ansam arripientes a bonitate, atque patientia Dei perseverandi in flagitiis suis, eumque impune omni contumelia coinquinandi: non secus ac tortores ex ipsa Salvatoris patientia excitabantur ad illum acerbius cædendum, ac iteranda verbera, ut idem subdit Propheta: *Prolongaverunt iniquitates suas. Auctor sermonum in omnia argumenta.*

Isaiæ 53.

Psalm. 128.

Ibidem.

Cogitabat [illegible] Regis [illegible]tem, quæ Romanis militibus occasionem tribuit, ita [illegible] Salvatorem accipiendi.

Romani milites in ludibrium sibi vertere cogitabant commentitium Regnum Salvatoris, aculeatisque irrisionibus suis gravius cor illius transfixerunt, quam caput ejus plectentes coronam de spinis. Sed si eorum intentio crudelis, & nefaria fuit, non caruit mysterio Dei consilium, qui permisit ut in Unigenito suo hæc exerceretur sævitia, Sanctus Ambrosius inquit, volens ut nihil obstantibus impiis hujusmodi subsannationibus Rex diceretur. *Et si corde non credunt, Deo tamen suus non defuit honor, salutatur, ut Rex, ut Deus, & Dominus adoratur.* Deus autem a Christianis pietate petit, ut hisce irrisionibus impiis generosam objiciat fidem, palam profitens coram Cælo, ac terra, ut illum Regem nostrum profiteamur, eique cultum adhibeamus tamquam Deo nostro, atque confiteamur nos ad ipsum tamquam legitimum Dominum nostrum pertinere. Relinquamus illi ea jura, per quæ omnes hujusmodi tituli ad illum spectant, illa in dubium revocare non possumus, quia Christiani sumus; sed qui deberemus illi cultum omnem, & obsequium, cavendum nobis est quam diligentissime, ne illum eisdem contumeliis afficiamus, quibus a Judæis, & Pilati militibus affectus fuit. Indignemur, cum animum nostrum subit modus ille, quo Rex gloriæ, ab impiis excipitur, qui illum Regem appellant, & tamquam virorum omnium novissimum excipiunt, quem simul salvere jubent, & cædunt; qui simul coram illo in genua procumbunt, atque percutiunt. Duo actus isti adeo oppositi adoratio, & contemptus, reverentia, & irrisio, cultus, & injuriæ, videntur ne vobis numquam inventæ fuisse simul, & ab iisdem personis erga aliquem, præter quam erga Dei Filium, adhibitæ fuisse? Ah! cogitate decies millia Christianorum quotidie eodem pacto cum eodem se gerere, & fortasse hoc ipso, quo vos alloquor, momento, & hoc ipso, in quo sumus, loco id præstare: etenim quid aliud est hæc irreligio, & impietas, quam quotidie in Templis videmus, & ipsis coram altaribus? Nonne videntur Fideles genua flectere ante adorabile corpus Filii Dei, in Tabernaculis nostris sedentis, ut ibi cultus nostros recipiat, & mox ridere, colloqui, caput circum agere? Alii nonne terribili huic adstant sacrificio, in quo Deus pro nobis immolatur, altero quidem poplite in terram demisso, altero in aerem sublato sexcentis cum contorsionibus corporis, sexcentis cum aberrationibus mentis, immodesto corporis habitu, & oculis in orbem circum errantibus? Hæc autem quid aliud sunt, quam irrisiones, & contumelias imitari, quibus illum exceperunt Judæi? Nonne hoc idem est, ac factis profiteri, Salvatorem non esse, nisi Regem inanem, & fictitium? Hoc sane non est Deum colere ex animo, quoniam cultus hic plenus est irreverentiæ, & impietatis. *Idem.*

QUID PRÆCESSIT JESU CHRISTI CONDEMNATIONEM.

Recentes Pilati conatus ad Salvatoris vitam servandam.

TAntum abfuit, ut spectaculum, quod Pilatus proposuit Judæis ostendens illis Salvatorem vulneribus confossum, & manantem sanguine, populorum furorem lenire posset, ut illum magis, magisque irritaverit & Principes Sacerdotum metuentes, ne commoveretur, primi omnium clamare inceperint: *Tolle, Tolle, crucifige, crucifige illum,* quod caussa fuit, ut ubi in misero statu illo visus fuit, qui miserationis lacrymas eliceret, horribilis repente clamor personuerit similis illi, qui jam antea auditus fuerat: *crucifigatur, crucifigatur.* Præses hoc excitatus tumultu, quem irrito labore mulcere studet, & multo magis indignatus ad aspectum crudelitatis barbarorum, qui quo misericordia ducerentur, magis sæviebant, & innocentis illius sanguinem sitiebant, ferarum instar, quibus ostenditur præda ex earum ictibus expuncta; Præses, inquam, ut testaretur se graviter ferre facta illorum potiusquam illis facultatem permitteret illum interficiendi, indignabundus respondit eis: *Accipite eum vos, & crucifigite; ego enim non invenio in eo caussam.* Quasi dixisset; si nullo habetis in discrimine innocentem crucifigere, vos ad libitum vestrum occidite; verumtamen ne existimetis a me probari adeo enormem iniquitatem. Sed concitata multitudo nullam audit rationem; nocens, vel innocens sit, suns clamores instaurat; oportet, ut cruci affigatur, ibique animam perflet. O promissiones factæ ad Abraham! O ardentia, & tamdiu dilata desideria! o figuræ! o Prophetiæ! Ergone post quatuor annorum millia, & ultra in precibus, votisque nuncupandis, transacta, tandem Messias impetratus est, ut mors illius

Joann. 19.

tanta

tanta cum obstinatione conquiratur, quanta constantia adventus illius concupitus est! *Abbas de Monmorel, & P. de la Colombiere.*

Consideratio de duratione & cupiditate Judæorum.

Animum advertamus paulisper, quæso, ad Judæorum duritiam, qui tantum abest, ut hoc tristi, miseroque objecto, quod Pilatus eorum oculis subjecit moveantur, ut immo animos obfirmaverint suos ad illius mortem extorquendam, ita ut non aliud audiretur, quam permixtus vocum strepitus undique conclamantium: *tolle, tolle, crucifige eum.* Dicendum sane est odium in illum conceptum gravissimum extitisse, quandoquidem spectaculum adeo triste, ac miserum ne minimum quidem in illis miserationis sensum ciere potest. Tandem enim quacumque iracundia exardescas, vel quamcumque ultionem ab inimico reposcas, omnis humanitatis sensum te abjecisse opus est, ubi illud ad incitas redactum vides, & eo in loco positum, ut tibi nocere amplius non possit. Verum nescio, utrum Judæorum sævitiam insimulantes, nostram damnemus. Ita est, fideles, cor induratum, unum est illud, quod flecti nequit videns in hujusmodi statu Salvatorem. Quidquid ad misericordiam crudeliores animas solet excitare, occurrit in illo, in quem tanta cum inhumanitate sævitum est. Si patientis Innocentia sæpe lacrymas ex oculis elicit, undenam sicci manent ad adaspectum, vel saltem cogitationem dolorum, & cruciatuum inauditorum, quibus eadem torquetur innocentia, in eo, in quo ne inimici quidem invenire possunt caussam, propter quam damnetur a Judice, qui illis morem gerere studet? Si dignitas, meritum, genus illius, cui per summum nefas ingeruntur supplicia, ipsam auget miserationem, num dubitas illum, qui tanta afficitur contumelia, non esse Regem tuum, amicum, parentem, & præterea Magistrum, & supremum universorum Dominatorem. Adde his, Ipsum pro te pati, ad inhibendam ultionem Dei, quæ jamjam in caput tuum est irruptura. Nonne hæc una ratio te flectere debet? Sed tandem excessus tormentorum quæ patitur, etiamsi ille tibi infensissimus esset inimicus, nonne debet aliquem ciere sensum misericordiæ; cum vero ille pro te sit effusurus in infami patibulo quidquid cruoris superest illi, tibi lapideum, & æneum cor est, ut tot rationibus non movearis? Profecto cor istud tuum durius est corde Judæorum, qui, ut Apostolus inquit, si hunc Regem gloriæ cognovissent, non utique illum crucifixissent, neque tanta indignatione, ac sollicitudine illum persecuti ad mortem usque fuissent. *Sermo Manuscriptus.*

Quinam fuerint sensus Salvatoris, ubi audiit clamorem populi flagitantis mortem suam.

Quis exprimere potest quinam fuerint sensus cordis JESU, ubi audiit terribiles clamores illos: *tolle, tolle, crucifige*, & vidit quo cum excessu furoris Judæi mortem suam urgerent; hac in re Ethnicis ipsis crudeliores. Hi quippe jam fatigati erant torquendo, illi adhuc, ut ulterius in ipsum sæviretur petebant. Meminerat Salvator, quanta sibi deberent, & cogitans quo pacto gratiam sibi referrent, eorum ingrati animi vitium intelligebat, eorumque futuram perniciem plorabat. Verum cum humiliatio post dignitatem sit gravior; & honor, in quo habitus fuerat, comparatus cum eo contemptu, injuriis, & contumeliis, quæ illi inferebantur, quid cogitare poterat de populi hujus inconstantia, omni ignominia coinquinantis illum ipsum, quem non ita pridem admiratus fuerat, & cumulaverat gloria? Tandem enim cum illum Regem sibi vellent eligere, nunquid spineam coronam illi destinabant? Calamus, quem manu tenebat, erat ne sceptrum Juda, quod erat illi gerendum? Hoc purpuræ segmentum ejusdem humeris impositum innuebat ne dolorem, quo affecti erant eo quod pedibus ejus substravissent vestimenta sua Jerosolymam triumphi more ingredientis. Hæc flagella, quæ totum corpus ejusdem lancinaverant, nonne illi erant turpiora quam rami olivarum, quibus vis instructa fuerat prætereunti, gloriosi fuerant? & omnia quæ illi ingerebantur convicia, nunquid publica erat palinodia laudum, ac benedictionum, quas illi contulerant? hic vero tumultus, & clamores: *Tolle, crucifige*, nonne illi satis acerbi fuerunt post illa epinicia, quæ nudius quintus, vel sextus audiverat? *Hosanna Filio David, benedictus qui venit in nomine Domini. Idem.*

Matth. 21. & 23.

Pilatus adhuc renuit Dei Filium condemnare.

Adhuc tamen Judæorum postulationibus adversabatur Pilatus postquam Jesum objecisset opprobriis, & dolori, ut eorum mentes leniret, furoremque compesceret. Oratoris potius munere fungebatur, quam judicis; cujus intererat illum revellere de manibus eorum, qui urgebant, ut crucifigeretur. Iterum ergo, testatus est sibi nullam esse caussam propter quam hominem culpa vacuum damnaret; se in accusatoribus ejus cupiditatem, odium, invidiamque deprehendere, & nullam in eo caussam, propter quam esset crucifigendus, cum indignatione etiam ab illis requirens, ut edocerent quid ille morte dignum patrasset? *Quid enim mali fecit?* Qua in re cum Judæi spem omnem abjecissent, impetrandi futurum, ut Salvator tamquam seditiosus puniretur, aliud inire consilium; videlicet iterum ad Moysis legem redeundi, secundum quam per Cæsarem licebat illis vivere, atque responderunt Pilato; si juxta Romanorum leges illum morte nequaquam dignum censeret, ipsum tamen nullo pacto mortem evitare posse secundum legem suam, qua morte damnantur blasphemi; & dubitari non posse, quo minus blasphemus habendus esset ille, quem ipse innocentem arbitrabatur, quandoquidem palam se Dei Filium esse professus fuerat, & pro tali haberi volebat. Homines nequaquam hoc nomine a Caypha damnari curaverant; sed cum illum adduxissent ad Pilatum, qui Gentilis erat, maluerant illi ingerere crimina adversus Rempublicam, rati, se apud illum majorem efficere posse impressionem; sed ubi viderunt criminis hujus patere mendacium, ad pristinum reversi sunt, ut quocumque modo damnaretur; cum mors ejus unicum esset curarum, ac desideriorum suorum objectum. *P. Nouet, & Abbas de Monmorel.*

Matth. 27. Cum audivisset Pilatus J. C. se Dei Filium vocare consuevisse metum & religio incussit illi.

Ubi audiit Pilatus, JESUM se Filium Dei vocare consuevisse, expavit, & veritus est, ut verum esset quod dicebatur, S. Chrysostomus inquit, magis timuit. Illum jam perculerat innocentia JESU, nunc terret illum religio, & non solum timet, se injustum esse in hominem, verum etiam impium in Deum. Ejus suspicio innitebatur miraculis, quæ ab ipso facta audiverat, sermonibus plenis prudentiæ & sapientiæ, majestati, & modestiæ oris illius, æquabilitati, patientiæ, magnitudini animi, quam semper tot inter injurias, & dolores præsetulit. Ut rem cognosceret, quædam rursus quæsivit ab illo, cujus esset, quibus majoribus natus, quo ex genere, quibus sibi respondendum Salvator non duxit, quapropter Judex silentio illius irritatus, & se ab illo contemni putans, superbe dixit illi? *Mihi non loqueris? nescis, quia potestatem habeo crucifigere te, & potestatem habeo dimittere te?* Quid sis, Judex ignave? Si potestatem habes, cum jam illum innocentem nactus fueris, cur non liberas illum? Hoc tuum scelus est; cum enim posses innocentem absolvere, eum non salvasti. Hoc illud est, quod efficere debuit, ut formidare responsum illius, quem cogebas, ut responderet. *Non haberes potestatem adversum me ullam, nisi tibi datum esset desuper.* Si enim aliquis te movet religionis sensus, quid tibi metuendum non est ab illo, qui hanc tibi contulit potestatem; & si innocens: quem liberare non audes quod officii tui est, & quod ex te tua exigit conscientia: si, inquam hic innocens est ipse Deus, ut dixit, & id credendi tibi ratio non deest; nonne ille ipse potestatem habet puniendi ignaviam tuam? Sin autem econtra argumentaris ex eo, quod ille seipsum non liberat neque de tuis, neque de manibus Judæorum; suum semper est tueri, & de opprimentium calumnia vindicare illum, quem injuste accusatum esse nosti. *Abbas de Monmorel ex parte.*

Quid discere debeant Judices ex Salvatoris responsione. Actor. 10. Psalm. 2.

Judices terræ, qui de vestra potestate gloriamini, erudimini ab illo, *qui judicaturus est vivos, & mortuos. Erudimini, qui judicatis terram.* Discite, si vobis potestas est noxium quidem plectendi, innoxium vero absolvendi; non licere tamen vobis ad arbitrium hac uti potestate, potestas enim, Sanctus Augustinus ait, sequi debet justitiam, non illa præcedere. Vos legis non estis domini, sed ministri. Scitote omnem potestatem vestram cælitus esse profectam, & si homines vestræ subditi sunt auctoritati, vos quoque subditos esse Deo, qui *judicia vestra judicabit*, & severissime in vos animadvertet, nisi secundum justitiam judicaveritis. *Idem.*

Ad Rom. 13.

Pilatus Dei timorem jugulat timore Cæsaris.

Cum ergo audisset Pilatus hunc sermonem, magis timuit. Magis timet Pilatus, quam timeret ante; sed nondum satis timet. Pavor ejus augetur, sed non augetur constantia: timet Deum, sed magis homines timet. Beatus ille si vere timuisset Deum magis quam homines! Sed timor displicendi Cæsari officium vicit, vicit amorem justitiæ, vicit Dei ipsius timorem. Sed Christiani auditores, documentum, quod haurire debemus ex pavore, vel potius terrore ignavi judicis hujus, hoc est, si desit constantia, & firmitas, nos esse non posse vere fideles, neque eam habere probitatem, quam a nobis exigit Deus, officium nostrum, & nostra Religio. Et audeo dicere, pleraque crimina, quæ in Mundo contra justitiam, & naturalem æquitatem patrantur per timorem, atque ignaviam patrari. Illi deest animus ad propulsanda injusta amici alicujus consilia, eique displicere expavescit; ideoque millies Dei amicitiam infringet. Alteri deerit fortitudo contemnendi hominum judicia, dum officio suo fungitur, & metuens, quid alii de se dicturi sint, cessabit, neque optima exequetur consilia, & ipsa etiam gravissima Christianæ religionis instituta contemnet. Alius denique iniquitati favebit, ne potentem virum aliquem offendat, cujus reformidat auctoritatem. Iterum dicam animo & constantia opus est ad obeunda veri Christiani officia; alioquin sexcentæ occurrent occasiones, in quibus certus erit interitus. Hoc Pilati peccatum fuit, ut visuri sumus, Judæis, quod injuste petebant, concessisse, ne sibi conflaret Cæsaris inimicitiam. *Auctor sermonum in omnia argumenta, &c.*

Judæi renuunt ... J. C. esse Regem suum.

Reminiscamini, opus est, Christiani auditores, inter ceteras caussas, quas attulit Pilatus, ut Judæos averteret ab urgenda Filii Dei morte, hanc quoque fuisse; Regem illorum ab ipso non esse crucifigendum: *Regem vestrum crucifigam?* Sive Judex illum talem esse crediderit, quandoquidem cum hac de re JESUM interrogasset; *Ergo Rex es tu?* audierat illum respondentem, *tu dicis. Ego in hoc natus sum;* Sive hoc dixerit ad exprobrandam illis Barrabæ electionem; quomodocumque se res habuerit, clamarunt Judæi: *Non habemus Regem nisi Cæsarem;* hunc vero nunquam Regem habituri sumus, hominem extremo supplicio afficiendum, quod sibi Regis nomen vindicaverit. Quis non mirabitur hoc in loco indignationis eorum mobilitatem? Judæi ægre, & nonnisi invita sustinebant Romanorum dominationem, & frequentes rebelliones eorum ad jugum hoc excutiendum, satis probant ipsorum impatientiam. Modo vero potiusquam patiantur Salvatorem dici Regem, profitentur se non alium Regem habere nisi Cæsarem, & nolle

Luc. 19.

JESUM super ipsos regnare: *Nolumus hunc regnare super nos;* quod satis ostendit, qua rabie illius mortem flagitarent. Nos vero Christiani nunquid illum Regem nostrum esse negamus, ut olim Judæi? Locus ubi regnare vult, cor nostrum est; illic vult absolvi tamquam in metropoli regni sui; ad illius possessionem sibi comparandam, Patris sui sinum reliquit, & ad illud conquirendum totum effudit sanguinem suum. Ad Regnum suum confirmandum, omne exhausit ærarium suum, omnesque gratiarum suarum thesauros effudit. Sed sæpe cum miseris Judæis dicimus: *Nolumus hunc regnare super nos.* Regnet potius in nobis turpis cupiditas, criminosa voluptas, fœda avaritia. Ergo creata omnia coram illo flectent genua, omnia licet anima, sensuque carentia sollemni confessione regnum illius recipient, humanum vero cor, quod pro uno illo factum est, unice illius detrectet imperium? Nunquid hanc ipsam ob caussam respondit Pilato, Regnum suum non esse de hoc Mundo, quia non regnat in corde nostro, quo in Mundo nihil præstantius est? Heu caveamus ne hanc illi contumeliosam repulsam demus; tandem enim cor illud illius est, & nunquam se hoc jure abdicabit, & si minus in præsentiarum per amorem ibi regnaverit, aliquando illud tamquam rebelle justitiæ suæ imperio subjiciet. Præstat autem Salvator meus, & Rex meus, me nunc totum esse tuum; me hodie palam totum tibi trado, ut in æternum Rex meus sis, legitimusque possessor, & profitemur omnes sollemniter, neminem præter te deinceps esse in nobis regnaturum. *Auctor Sermonum in omnia argumenta &c. in alloquiis de Passione.*

Pilatus propter Cæsaris metum ... Filium Dei.

Revertamur ad Mundi Salvatorem. Furentes Judæi videntes Pilatum adhuc obluctantem a proposita sententia dimoveri non posse, immo etiam ex iis omnibus quæ contra JESUM afferebantur occasionem arripere illum omni culpa vacuum asserendi, quin ullam haberet rationem Legis, aut Religionis suæ; Furentes, inquam, aliud brevius, & magis decretorium consilium inierunt, ut optatum obtinerent effectum. Illi ergo Cæsarem adversum minitati sunt, quod reipsa illud erat numen, quod præ ceteris verebatur,

Joan. 19. ...

Hunc si dimittis, non es amicus Cæsaris. Vide, quid feceris; si enim hunc rebellem dimiseris, certior fiet Imperator, non deesse, qui in Provincia illius sibi vindicet, non sine tuo crimine, auctoritatem, & cum facilem adhibere posses malo medicinam, te neglexisse. Audiet ille periculosæ conjurationis auctorem in Rempublicam, cum jamjam prope erat, ut erumperet, tibi traditum fuisse, sed a te in libertatem fuisse dimissum. Non te latet, quam religiosus sit Tiberius Cæsar, ubi de sua agatur auctoritate, & minimum quod tibi inde possit accidere, hoc tandem fore, ut prætet imperii damnum, benevolentiæ illius jacturam patiaris? Nos, ipsi nos te perdemus, atque in tui perniciem conjurabimus. Nihil ultra quærendum fuit, ut pavidi hujus Judicis spiritus turbaretur, ejusque labefieret constantia. Quid enim quæso servilis metus, & humana ratio non potest? Reclamat conscientia, jugulatur. Dei gloria occurrit, contemnitur; sed ubi agitur de hominis gratia, omnia cedant oportet; & nullum scelus est, cui par non sit, qui potestatem quidem habet in manu, neque audet fortiter se vitio, vel iniquitati objicere. Ita Pilatus ne sibi quidquam negotii facesseret apud Cæsarem, innocentem dereliquit furori eorum, qui illum persequebantur: *JESUM autem tradidit voluntati eorum. Idem.*

... hoc Pilati facto discere debeamus ... cum diligentia ... ne justitiæ ... principi ... placeamus.

Pilatus, cui optima quidem erat intentio erga JESUM CHRISTUM, & qui omnes quærebat vias, ut illum periculo liberaret, repente contra mentis suæ lumina sententiam mutat, & eodem ore, quo ipsum innocentem professus erat, protulit sententiam mortis in ipsum. Hæc agendi ratio nobis prolixe suppeditat documentum. Nam Præses hic, qui perhorrescebat omnem injustitiam, & qui maximam admittit, ex quo sibi de Cæsare verba fiunt, & suæ timet dignitati; docet ubi amor justitiæ confligit cum timore displicendi principibus terræ, vel cum violenta aliqua cupiditate, quantumvis aliunde optimæ sint intentiones, licere quidem ad tempus aliqua uti resistentia, sed tandem serius, ocyus evanescere; & illum qui vel suæ servit avaritiæ, aut ambitioni, non posse diu sæculi potestatibus adversari. *Abbas de Montmorel.*

Non liquet utrum Pilatus sententiam tulerit mortis in JESUM.

Profecto non legimus in Evangelio Pilatum servata judicii forma protulisse injustam mortis sententiam contra Dei Filium, sed tantum ipsum Judæorum voluntati tradidisse. *Jesum autem tradidit eis, ut crucifigeretur;* & ut alius testatur Evangelista, *Adjudicavit fieri petitionem eorum.* Hæc permissio sententiæ locum habuisse videtur, quin Salvator provocaret: alius enim Judex æternus Pater illius, illam justius protulerat, ut suæ satisfaceret justitiæ, & hominum peccata expiaret. Poterat ille Cæsarem appellare, ut S. Paulus in prorsus simili occasione; poterat Pilatum ipsum appellare, & ex eo quærere, quod novum scelus ipse patrasset, postquam palam fuerat testatus, nullam se in illo caussam deprehendisse. Sed non vult ille sententiæ adeo injustæ adversari; illi ex corde subscribit; non minus ignavi Judicis hujus judicium acceptat, quam si ex æterni Patris sui ore manasset. En tandem aliquando Principes Sacerdotum, & Pharisæos voti sui compotes factos, & de relata victoria exultantes. Vix credibile est quantam lætitiam hæc vel damnatio, vel si potius libet, hæc Pilati permissio pepererit illis omnibus, qui in mortem illius conjuraverant: sibimet invicem plaudunt, & votorum summam jam impetrasse gratulantur. *Idem ex parte.*

Pilatus putat omnem a se culpam ... manus ... quidem abluens ... innocentem fuisse.

Triumphantibus præ gaudio Judæis, & exultantibus, eo quod ipsis licet aliquando suum odium explere, Pilatus præ horrore patrati sceleris dolore confectus recedit, quod illorum importunitati cessisset; sed per insignem errorem credit, se manus coram populo abluendo, & innocentem appellando a sanguine justi, semet satis purgare a crimine, quod probat, & quod executioni mandat. O Pilate, S. Chrysostomus exclamat, si JESUM innocuum putas, cur tradis illum furenti populo? Quinam error est te culpa vacuum putare, quia palam manus tuas abluis, cum interea coinquines te ejus injustitiæ labe, qua nulla deterior in terris contigerit! Sed quam multi sunt hodierna die imitatores Pilati, qui extrinsecus quidem coram Mundo facta sua probare adnitantur; sed qui coram Deo, qui interiorem scrutatur partem, omni scelere coinquinantur? Quid profuit Pilato sibi manus populo inspectante, detergere nisi ad hoc ut se magis inexcusabilem probaret coram Deo, eo quod damnasset justum ore eodem, quo illius evulgaverat innocentiam? *Ex pluribus Auctoribus hinc inde collectum.*

Judæorum in semet, & in filios suos imprecatio.

Sanguis ejus super nos; & super filios nostros. Matth. 27. responderunt Judæi. Unde liquet, cum id Judæis arrisisset, & impetrassent, quidquid illis optatissimum erat, non admodum laborasse de Pilato; ideoque non ægre in caput suum excepisse exitum mortis illius, & elata voce clamasse: *Sanguis ejus super nos, & super filios nostros.* Quæ quidem horribilis fuit imprecatio, cujus non multo post effectum experti sunt; quippe Sanguinis injuste effusi ultio reipsa in illos, eorumque filios cecidit. Filii vere miseri qui revera subiere maledictionem, quam patres sui; sed patres miseriores, qui rei extiterunt effusionis Sanguinis hujus. Maledictio enim quam sibi depoposcerunt, in eos primum incidit, & mox usque ad ipsorum posteritatem migravit, eo quod formidabili, terribilique pœna eos dereliquit. Sed nos hanc immutemus imprecationem criminosam; & optemus, ut virtus, & meritum Sanguinis hujus decadat in nos, quia esse debet caussa nostræ felicitatis. Hanc nobis mentem immittere debet adspectus hujus Sanguinis, qui effundendus est de cruce. *Auctor sermonum in omnia argumenta &c.*

De eadem imprecatione. Matth. 27.

Pilato profitenti se innocuum esse in effusione Sanguinis justi, Judæi, qui aliquo modo eum ad Sanguinis effusionem coegerant, statim dixerunt: *Sanguis ejus super nos, & super filios nostros,* quibus verbis subjecerunt animas suas, atque posterorum suorum æternæ ultioni Dei. Hinc ex illo tempore Sanguis iste in omnibus universi partibus persequitur illos; Sanguis enim JESU CHRISTI, qui effusus fuit pro toto Mundo, aliorum quidem salus est, aliorum autem damnatio. Judæi ex quo innocentem Abel occiderunt, sunt velut Cain errantes, & vagi per universam terram, & videtur Deus in illis posuisse signum, ne exterminentur, & ut in omnium oculis videantur tamquam infelix victima semper divinis ultionibus sacrificata. Prædixerat Daniel: *non erit ejus populus, qui eum negaturus est.* Non sunt amplius populus, quoniam eos Mundus universus execratur, &

Daniel. 9. Tertull. A; ... cap. 21.

horret: natio eorum habetur tamquam humani generis ludibrium; & secundum Osee prophetiam palantes erunt, atque dispersi, *sine Rege, sine Principe, sine sacrificio, & sine altari.* Hæc imprecatio, quam fecerunt coram Pilato, ut ab eo mortis sententiam extorquerent, effectu non caruit. Ad hanc quoque diem perseverat. Sanguis, qui super illos effusus est, manebit semper hæ-

Osee 3.

hæreditas funesta, quam Patres filiis suis reliquerunt per hæc verba: *Sanguis ejus super nos, & super filios nostros, Abbas de Monmorel.*

Effectus hujus imprecationis.

En quænam fuerit pars hujus populi reprobati, qui per obdurationem suam gestare videtur caracterem hujus maledictionis, quam tunc petiit, & quam in se, miserosque minoras pertraxit. *Dilexit maledictionem*, ut loquitur Propheta, *& veniet ei; & noluit benedictionem, & elongabitur ab eo.* Sed perhorrescentes horum miserorum cæcorum furorem, voto prorsus opposito Deum precemur, & hic Sanguis longe alio pacto fluat super nos: *Sanguis ejus super nos.* Hic erit fons nostræ felicitatis, si quemadmodum effusus est propter nos, super nos etiam effundatur. Fructus igitur pretiosi Sanguinis hujus fluat super nos, & reipsa nobis applicetur in Sacramentis; quemadmodum Sanguis hic effusus est pro sceleribus nostris; virtus, & vis ejus agat in nos ad illa expianda. Omnes gratiæ, omniaque bona, quorum sanguis hic principium, & fons est, fluant super nos, & hoc pacto si Judæis exstitit cumulus malorum omnium, in nobis pretium tribuat omnibus bonis operibus nostris. *Sanguis ejus super nos, & super filios nostros.* Denique, Christiani, post tot contentiones, responsiones, tergiversationes JESUS damnatur, Vitæ Auctor morti traditur; quod modo visuri sumus.

Psalm. 108.

QUID ACCIDIT POST DAMNATIONEM

Falsa Dei usque dum pervenit in Calvarium.

Quam turpe fuerit mortis supplicium quo damnatus fuit Salvator. Matth. 27.

NON solum, Fideles, Dei Filius traditus fuit Judæis secundum voluntatem eorum, ut diximus, verum etiam alius addit Evangelista illis traditum fuisse crucifigendum: *JESUM tradidit eis ut crucifigeretur.* Hoc turpissimum genus mortis erat in Mundo, a Romanis captivis duntaxat destinatum, & apud Judæos maledictum: *Maledictus omnis, qui pendet in ligno;* denique ab Auctore nescio quo, *servile supplicium, & supremum vocatur*, Extremum, acerbissimum, teterrimum suppliciorum omnium: cruci enim reus ita configebatur, ut biduo, vel etiam triduo ibi vivere posset. Dolor erat universalis: omnes artus velut in equuleo tendebantur, eratque proculdubio cruciatuum omnium crudelissimum; nam ut S. Augustinus animadvertit, qui cruci affigebantur, lenta morte interibant; eratque hoc non simpliciter mori, sed vitam producere, ut diutiorem mortem sustinerent. Quibus adjicienda mihi videtur profani auctoris sententia, cujus judicium hac in re potest admitti, quandoquidem loquitur sine ulla præoccupatione. Ait autem Seneca in quadam Epistola: *Hujus vivere est diu mori: volnus suum premere, inter supplicia tabescere; perire membratim, stillicidio quasi animam amittere potius quam semel exhalare, Auctor sermonum in omnia Ethices Christianæ argumenta in alloquiis de Passione.*

Ad Galat. 3.

Q. Curt...

Seneca Ep. 10.

Ecce Fideles, supplicium, quo Dei Filius damnatus est ad illud avertendum, quod ipsi sceleribus nostris meriti sumus. Nonnulli Sancti Patres crediderunt, mortis sententiam juridice a Pilato fuisse prolatam, eamque Salvatorem audivisse tamquam de cælo delapsam. Quid ergo Salvator hominum! crux illa, quæ Judæis scandalum est, horror & execratio mortalium omnium, pars tua modo est, funestumque lignum, In quo finem facturus es vitæ, adeo sanctæ, atque pretiosæ? Ita est, Fideles, & Dei Filius respicit illam tamquam thronum sui amoris, tamquam trophæum victoriarum suarum, & tamquam votorum suorum objectum. Etiamsi per injustam hominum sententiam duntaxat damnatus fuisset; non admodum obstupescerem: quandoquidem S. Paulus testatur, quod *si* Judæi *cognovissent, nunquam Dominum gloriæ crucifixissent.* Sed sententia, qua hoc damnatur supplicio, confirmata est in cælo ab æterno Patre; moriendum est illi, ut mandatis ejus obtemperet, & justitiæ suæ satisfaciat. Igitur ille respicit crucem hanc tamquam aram, ubi immolandus est, quatenus munda victima, quatenus instrumentum humanæ salutis, scopum omnium consiliorum suorum, & objectum deliciarum suarum. Quinam fuit ergo sensus animæ suæ videntis id adesse, quod toto vitæ suæ tempore tantopere concupierat? *Idem.*

Salvator ... sententiam ... a Patre voluntate ... & ... crucem ... suum ...

1. Ad Cor. 2.

Vix hujus supplicii sententia fuit a Pilato prolata, qui non aliud fuit nisi Supremi Judicia Organum; cum carnifices Salvatorem apprehenderunt, & de Prætorio deduxerunt illum in atrium, ubi invenit funestum hoc instrumentum, quod festinanter præparatum fuerat, ut lata sententia quam primum adimpleretur. Quonam ardore Dei Filius amplexatus fuerit sacrum hoc lignum, quod semper fuerat objectum desideriorum illius, ac terminus, qui semper versatus fuerat ob oculos ejus ab ipso vitæ ipsius exordio, vos ipsi conjicere potestis, & nullus dubito quominus accurrerit in amplexum ejus majori affectu, ac pietate, quam mox Sanctus Andreas discipulus ejus. *O bona crux diu desiderata, & ardenti animo concupita!* O crux votorum meorum objectum: Crux, ad quam ex ipso primo vitæ meæ momento suspiro. Sed sollicitudo, qua inimici ejus quam primum eidem suffixum videre desiderant, non diu sinit ipsum crucis amplexu oblectari: divellunt eam ex manibus ejus, ut ejusdem humeris gestandam imponant, usque ad supplicii locum, videlicet ad Montem Calvarium, ubi cruentum illud sacrificium erat absolvendum. Illum quæso mecum concomitamini, & serio considerate ea, quæ molesto hoc in itinere accidunt. *Idem.*

Quonam ardore amplexatus fuerit crucem ... illum vidit.

Cum omnia essent parata, dispositique milites variis in locis, qua transiturus erat, tum ad turbam semovendam, tum ne quis vim faceret ad illum de carnificum manu liberandum; liquebat enim adhuc superesse quosdam illius fautores, atque discipulos: urgent illum properare gradum, vel potius tumultuose illum trahunt extra civitatem; *& eduxerunt illum* inquit Evangelium. Ad illius discessum exauditur clangor tubarum; milites cum ministris horribilis hujus injustitiæ agmine facto Calvarium versus corripiunt viam, Præcone præeunte, ad buccinæ sonitum evulgante sententiam prolatam in reum. Oblonga crux trahit in terram magno cum fragore bajulum suum, qui pondere victus, in singulos ferme gressus ruit, qui in singulas vices calcibus, vel fustibus exagitatus consurgit, & relinquit in via sui cruoris vestigia. Eum populi turba subsequitur, quæ oculos suos tristi hoc pascit spectaculo, cum interim cælum omne obstupescit videns Hominem Deum non secus ac virorum omnium nequissimum, supplicii sui instrumentum bajulantem. Ceterum ipsi vos considerate quomodo traditur, quomodo impellitur, quomodo trahitur, & crebro anhelitu victus, manans sudore, & sanguine fatigatur immani pondere peccatorum, quibus oneratus est. *Idem.*

Dei Filius crucis patibulo oneratur in Calvarium usque deferendo.

Joann. 19.

Quis fando satis exprimere posset dolorem, quem peperit illi viribus & sanguine exhausto, confectoque innumeris vulneribus, quibus confossus fuerat, immanis hæc sarcina? Hoc tamen non prohibet quominus immites carnifices illum in quamcumque partem trahant, & cum impetu impellant, ut progrediatur. Vires deficiunt, nutat, cespitat, labitur in singulos gradus. Consurgit sudore, & sanguine perfusus cum pulvere admixto, & cum se momento spiritum ducere cogitat, fustibus vapulat. Sequamur, animæ Christianæ, amabilem Salvatorem nostrum in molesto hoc itinere. Arduum non est invenire viam, qua itur ad Calvarium; Sanguine illius connotata est, quacumque graditur, non obscura amoris sui relinquit vestigia. Tamen jam intelligo, parum illi sanguinis superesse; jam jam vincitur pondere crucis suæ, ac sustinere debet militum impotentiam, qui verberibus inutiliter gressum maturare illum compellunt. Verum videntes illum non posse amplius proferre pedem, tenentur eum parte ponderis relevare, & advenam quemdam, qui forte ibi aderat, cogere, ut eidem crucem suam bajulanti ferret opem. *Idem in Passione Quadragesima.*

Alia Hypotyposis JESU crucem bajulantis.

Mihi videor videre, Auditores, & in fronte vestra legere sensus cordis vestri; vos scilicet invidere sorti advenæ hujus, cui contigit opem ferre Salvatori: verum nihil hoc facilius, si velitis; ad id enim sufficit exonerare animam vestram peccatis per sinceram poenitentiam. Hæc est crux, & sarcina, quæ opprimit Dei Filium, & efficit, ut succumbat sub hoc immenso pondere, quod gestare cogitur. Ad adspectum autem Dei bajulantis crucem suam, nemo Fidelis est, qui dicere non debeat cum Sancto Paulo: *Exeamus ad eum extra castra improperium ejus portantes.* Quandoquidem præcedit nos cum cruce sua, nunquid ita erimus duri, ut eum solum tantum pondus gestare sustineamus? Heu! ille crucem adeo gravem, atque onerosam defert propter amorem nostrum; nos vero ut amorem illi testemur nostrum ne minimum quidem incommodum doloremque volumus sustinere? Quomodo posthac gloriari poterimus esse ex sectatoribus ejus? an potius erimus ex numero eorum, de quibus idem Sanctus Paulus nonnisi flens loqui potest, & quos inimicos Crucis CHRISTI vocat; *Nunc autem & flens dico, inimicos Crucis CHRISTI;* & qui tantum abest, ut eam gestent, ut immo fugiant, & de illa ne verbum quidem fieri patiuntur. Ah! sequamur, Christiani, Dei Filium, exemplo æque, ac verbo, nos crucem sequi docentem. *Qui vult venire post me, tollat crucem suam. Idem.*

Cum succumberet JESUS sub crucis pondere; imponunt eamdem humeris advenæ cujusdam, qui ibi forte aderat.

Ad Hebr. 13.

Ad Philipp. 3.

Matth. 16.

Cum itineris longitudo, & imbecillitas virium caussa essent propter quam ille sub immani ea sarcina cederet; advena quidam coactus fuit illi ferre opem, sive crucem ferendo post illum, seu eamdem ferendo una cum illo. Hanc autem opem illi non procurarunt, quia vicem illius miserati fuissent; id enim potius contigit propter crudelitatem, ne deficientibus viribus non pervenire posset ita cito, ut illi cupiebant ad locum supplicii, ut eidem cruci tandem illum confixum viderent. Hac in occasione complures Sancti advenæ huic inviderunt felicitatem auxilium ferendi Salvatori crucem bajulanti, quamvis hoc ille

Advena ille coactus fuit gestare crucem.

sine

fine dubio invitus, & ægre fecerit. Sed quinam ex vobis est, Christiani, qui Salvatorem cognoscens, hoc illi officium præstare abnuisset? Tamen cum nobis aliquam immittit tribulationem, quæ extrema pars est crucis suæ, quam nobis offert, illam ita inofficiose recipimus; quamvis hac in re teneamur vicissim ostendere amorem, quo vicissim illum complecti debemus. Hoc cæleste edictum est, & Oraculum ejusdem ore prolatum; ad hoc ut sequamur illum, opus esse, ut crucem feramus. *Si quis vult venire post me, tollat crucem suam, & sequatur me.* Cum etiam nos ad crucem deferendam invitat, attendite, ipsum non dicere, *tollat crucem meam;* quod nimis grave onus esset, sed dicere, *tollat crucem suam*, videlicet injuriam hanc, illam persecutionem, hoc infortunium, quod nobis accidere permittit; nos vero vix animum adjicimus ad crucem hanc nostram ferendam, eamque tanto cum murmure, & querela bajulamus. *Idem.*

Matth. 16.

Consideratio in hunc adventum, qui opem tulit Salvatori crucem ferenti.

Casus hic Simonis Cyrenæi qui tulit opem Filio Dei crucem ferenti efficere debet, ut consideremus, ad hoc, ut simus ex numero asseclarum Salvatoris, crucem nostram hoc, vel alio modo, quo ipse præceperit esse gestandam, alioquin neminem esse posse ejus discipulum: *Qui non bajulat crucem suam, non potest meus esse discipulus.* Sed notandum est, quod ad hoc pertinet argumentum, tria esse personarum genera aliter suam crucem gestantium: videlicet latrones duos, qui cum Dei Filio damnati fuerunt; hoc enim in more positum erat, ut nocentes ipsi gestarent usque ad supplicii locum crucem, cui erant affigendi. Simon Cyrenæus tulit Crucem Filii Dei ad aliquod intervallum; & tandem Salvator suam bajulavit ad satis magnum viæ spatium, & quoad potuit bajulare. Primi illi sine merito illam tulerunt; latrones erant, neque inde proficere poterant. Simon tulit eam, sed ex necessitate & ægre, atque invitus, & coactus a militibus: ideoque non tantum fuit meritum ejus, quamvis propter auxilium, quod præstitit Salvatori, nonnulli Sancti Patres non dubitent, quominus Salvator ejusdem fuerit misertus. Tandem Dei Filius eam tulit libenter, alacri animo acceptavit illam, eamque salutis nostræ instrumentum constituit. Ne simus, Auditores, ex primorum numero; discamus ex crucibus, & passionibus nostris proficere. Hæ sunt justa nostrorum criminum pœna; sed ne sint nobis inutiles, excipiamus illas tamquam missas a Deo, & tamquam media ad satisfaciendum justitiæ illius. Sed ut crucem feramus eo modo, quo cupit Filius Dei, ut simus ex numero eorum, qui veri sunt ejus discipuli, ut ille eam acceptare, & cum illo eam bajulare debemus. Hæc tunc fiet nobis fons gratiarum, pignus divini amoris erga nos, & principium æternæ beatitudinis nostræ. *Idem in alloquiis de Passione.*

Quid dixerit J. C. mulieribus, quæ ipsum sequebantur, & flebant.

Triste hoc, miserumque Salvatoris Crucem ferentis objectum aliquot piarum mulierum miserationem promeruit, quæ illum prædicantem secutæ fuerant, eumque ad mortem usque subsequi optabant. Mœror, qui in earum faciem prodierat, & lacrymæ, quæ ex earum oculis manabant, innuebant satis magnitudinem doloris earum, ita ut earum clamores, tristesque ejulatus mutuo cor Filii Dei conturbaverint, qui suorum oblitus est malorum, ut alienis afferret solatium per hæc verba, quæ peculiarem merentur attentionem: *Filiæ Jerusalem nolite flere super me, sed super vos ipsas flete.* Filiæ Jerusalem, mala ipsa vestra sint lacrymarum vestrarum argumenta, non miser ille status, in quo me videtis. Vestra, inquam, plorate mala, quæ, nisi eorum caussam morte mea deleturus essem, æterna essent, atque nullam haberent medicinam. Verum mementote, si viridis arbor ita excipitur, quid fiet de arida, quæ nonnisi ad ignem alendum est apta? *Quia si in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet?* Quid innuere volunt hæc verba, Fideles? Ullum ne aptius est argumentum ad dolorem in cordibus nostris ciendum, quam crux, & passiones Dei? Ullus ne miseratione dignior status est illo, in quo sanctæ illæ mulieres ipsum conspexerunt crucis pondere prægravatum? Ita proculdubio, & si rite horum verborum sensum assequimur, hoc illud malum est, quod nobis Divina minitatur justitia, si crucem, & passiones Salvatoris hujus nobismet inutiles effecerimus, & metum incidendi in manus Dei vivi, postquam contempserimus misericordias Dei mortui pro nobis. Hinc nobis cogitandum est, quænam peccatis nostris debeatur pœna, nisi illa modo lacrymis nostris eluerimus conjunctis cum sanguine, quem Ipse effundit ad illa expianda: *Si in viridi hæc faciunt, in arido quid fiet?* Videlicet, si qui innocens erat, & sanctitas ipsa, adeo severe mulctatus fuit, eo quod solam peccati speciem gerebat, quid tandem erit de vero peccatore criminibus undequaque repleto? Si Dei Filius ita affectus fuit pro peccatis alienis, quo tandem supplicio afficiendus est captivus pro propriis. *Si in viridi hæc faciunt, in arido quid fiet?* Quæ spes reliqua erit misero renuenti medium illud unicum, quod Ipsi exhibetur, ad evitandum malorum omnium maximum, æternam videlicet calamitatem? *Idem.*

Lucæ 23.

Ibidem.

Alacriter ferenda crux, quam Deus nobis immittit.

Non desunt animæ piæ, quæ in mysterii hujus meditatione invident Simoni Cyrenæo felicitatem, eo quod Crucem Salvatoris portaverit. Sententiam hanc non improbo; sed reor, illas gratiores Filio Dei futuras, si propriam suam crucem gestarent peramanter, & cum sincera cupiditate illum imitandi, quam optantes ejusdem crucem bajulare. Simon ille imperfectissima tantum erat eorum figura, qui crucem suam deferunt post JESUM CHRISTUM. Non desunt, qui crucem detrectent, qui illam non sine querela trahant, qui multa cum ignavia gerant, qui vix a terra illam attollant, qui alacriter, & gaudentes illam sustineant, ut in hoc fiant conformes Filio Dei. Videte, ex quo numero sitis; ceterum vobismet persuadete, neminem esse, qui non ferat crucem suam; immo ne illi quidem, qui eam gestare detrectant. Boni eam portant, mali adhuc graviorem; dæmones quoque suam, & infernum suam quotiescumque vident Beatos illos qui cum caritate, & amore gestant illam. Crux sine JESU gravis est pondus; sed cum JESU, unctione quadam perfusa est, quæ illam efficit levem, simulque consecrat. Gestate igitur crucem cum illo; gestate illam, ut ab illo fertur; strenue portate illam, & illa vos certissime deferet in cælum. *Ex variis Auctoribus.*

JESU CHRISTI CRUCIFIXIO,

ET QUID ACCIDERIT ILLI IN CRUCE.

Quid esset Calvarius ubi Dei Filius erat crucifigendus.

POstquam Dei Filius eo modo, quo supra narravimus adductus fuit usque in Calvarium, qui locus erat nocentium supplicio destinatus, vel potius locus a divina Justitia ab æterno connotatus; ut ibi cruentum hoc sacrificium consummaretur; ad ciendos eos sensus, quos nobis immittere debet magnum hoc, atque terribile spectaculum Dei in cruce morientis, illud primum animadvertendum occurrit, non sine peculiari divinæ Providentiæ consilio factum fuisse, ut locus idem, quem Deus olim designaverat sacrificio Isaac, eligeretur ad vere immolandum illum, qui ex magni hujus Patriarchæ progenie nasciturus erat, cujus nativitas, & mors gentibus omnibus benedictionem erat allatura. Opus erat, ut inter figuram, & veritatem hæc adesset relatio. Locus iste supplicio destinatus nocentium positus erat extra urbem; namque mundi Salvator ibi pro peccatoribus erat immolandus. Publicus erat locus, quoniam expositus esse voluit oculis mundi totius, ideoque locum elegit editiorem, ut facile conspiceretur, & pateret mortis ignominia; cumque nasci voluerit nocte concubia, plena die voluit crucifigi, ut spectatores omnes testes essent mortis ipsius. Ad tristis hujusce loci adspectum, ubi divinæ ejusdem justitiæ erat satisfaciendum, reor, in terram procidisse, & semet obtulisse tamquam victimam pro totius Mundi salute immolandam, dicendo eadem verba, quæ David illum proferentem inducit primo vitæ ejusdem momento: *Holocaustum, & pro peccato non postulasti, tunc dixi, ecce venio.* Justitia Patris mei! quandoquidem sanguis tot victimarum, quæ in altaribus tuis jugulatæ fuerunt, tibi satisfacere non valuit, tu mihi tribuisti corpus, ut in corpore hoc divinitati conjuncto dignum te sacrificium offerrem: ecce igitur me tibi offero hac mente: ecce me eo in statu, quem cupiisti, præsto, ut paream tibi, & patiar quidquid jusseris ad omnia hominum peccata expianda. *Auctor Sermonum in omnia argumenta &c.*

De more oblatum fuit Salvatori vinum cum myrrha commixtum quod bibere noluit, & quare.

Mos erat, ut illis, qui erant crucifigendi vinum cum myrrha mixtum propinaretur, ad sensus eorum sopiendos, ac prohibendum, ne totum supplicii dolorem perciperent. Hoc etiam Dei Filio oblatum fuit, cumque ille haberi vellet veluti nocens, ex eo accepit, & gustavit; sed cum aliunde vellet subire mortem crucis sine ullo lenimentu, bibere noluit. *Et cum gustasset, noluit bibere.* Sancti nonnulli postquam ad examen vocarunt potus hujus naturam, inhumanitatis nomine redarguunt carnifices, qui obliti consuetudinis propinandi optimum iis merum, qui extremo afficiendi erant supplicio, cum viderent JESUM fessum, viribus prostratum, sitique laborantem, tum propter plurimam Sanguinis effusionem, tum quia tot inter supplicia nulla ei requies permittebatur, tamen dederunt illi vinum cum felle, & myrrha dilutum, ut illum torquerent in ore, atque stomaco, quo flagella, & spinæ penetrare non potuerant, pro liquore alio, qui hauriendus præbebatur nocentibus ad sensum doloris, & mortis timorem auferendum. Aliis potus ad solatium propinabatur, Salvatori ad supplicium. *Ex diversis Auctoribus.*

Matth. 27.

Quomodo Salvator affixus fuerit cruci, ac totius hujus supplicii apparatus.

Interea carnifices video promentes supplicii hujus Instrumenta, & ea, quæ necesse sunt præparantes. Crux terebratur, ubi inferendi sunt clavi; mallei expediuntur; terra ad crucem altius attollendam effoditur;

tur; simulque Salvator suis exuitur indumentis, quæ crucis pondus carni cum sanguine ex vulneribus effluente conglutinaverat; quod eadem illa vulnera, doloresque instauravit. Purissimus hic Agnus nudatus visus est ita perfusus cruore, ut totum illius corpus unum tantummodo vulnus videretur. Jussus est supinus in cruce sterni; haud ægre paruit; extendit se in lectulo doloris sui, non aliud habens, ubi reclinaret caput suum nisi spinas, quibus erat coronatum. Nosti Fili mi, dixit illi tunc Pater æternus; ita enim illum allocutum possumus arbitrari: Nosti quid justitiæ meæ debeatur; en te in ara, ubi sacrificium consummari volo: manus tuæ repræsentant nocentes omnium hominum manus, sicariorum, sacrilegorum, improborum omnium, illas extende, ut pro omnibus illis satisfiat: oportet, ut per vulnera, quæ recipient tuæ, earum vulnera curentur, & sanguis, qui inde manabit, omnia earum crimina deleat. Equidem assentior, innocens respondet victima, simulque alteram offert tortoribus, qui primum infligunt clavum, quo caro cum ligno confoditur, inde sanguinis imbre effluente. Sed ubi alteram obtulit simili pacto transfigendam, cum brachii nervi coarctati fuissent, summa vi protrahenda fuit, ut perveniret ad locum paratum; atque tunc luxata sunt omnia ossa, & pectus intumuit non sine dolore ineffabili, quemadmodum Propheta portenderat: *Dinumeraverunt omnia ossa mea*; mox vero altera etiam manus altero clavo, qui similem peperit dolorem, configitur. Non ignoras, tunc Pater æternus excipit, pedibus tuis pœnas esse luendas pro criminosis passibus, quos fecerunt homines, ut offenderent me: postulat ergo justitia mea, ut pedes tui huic eidem cruci affigantur. Ita Pater, & Deus meus; assentior, amabilis hic Salvator respondet, atque tunc summo cum dolore illos extendenti, duo crudeles hiatus, simulque duo rivi scinduntur, ex quibus effluit pretiosus ille sanguis, qui omnia scelera nostra debet eluere: saltem post hæc, Pater æterne, tibi satisfactum erit intuenti Unigenitum tuum cruci confixum. Nondum satis, volo enim te animam efflare, & per mortem tuam sacrificium prorsus consummari. *Idem in Passione Quadragesima.*

Psalm. 21.

Crux sublata fuit, & omnes Salvatoris dolores instaurati.

Cum adorabile Salvatoris corpus inextensum esset in cruce, & adeo fortiter inhæreret, ut moveri non posset; ut ubique dolori accederet ignominia, oppositi fuerunt pœnæ socii latrones duo, ne qui videret illum inter nocentes crucifixum, credere posset innocentem. Mox crux hæc non sine terribili vocum mixtione attollitur, & machinis in aerem suspenditur, & magno cum impetu labi permittitur in foveam paratam ad eam excipiendam. Ad hanc crucis concussionem omnia Salvatoris vulnera novo cum doloris incremento exacerbantur: crux ipsa cuneis hinc inde appositis firmatur non sine magnis malleorum tunsionibus, ita ut in singulos ictus succutiatur adorabile corpus, quod clavis tantummodo sustinetur, cum totum dilaniati corporis pondus inde suspensum incessanter vulnera ipsa dilatet eo majori cum sensu, quo manus, pedesque præsertim constent nervis, musculis, tendinibus, qui citra acerbissimos dolores lædi minime possunt, præterquamquod crux erat illi tormentum peculiare propter nervorum extensionem, & corporis situm, in quo erat. Itaque JESUS extremas tres vitæ suæ horas traduxit in dura hac cruce positus, clavis suspensus, suisque incumbens vulneribus. Tandem Salvator hominum ecce in eo te statu positum video, quem a primo vitæ tuæ momento concupisti. In crucem sublatus es coram Cælo, ac terra, eidemque adeo inhæres, quasi unam illius partem constitueres. Ibi omnibus corporis tui membris pateris, quasi omnia peccassent: tot plagis confossus es, ut dicere possis, te totum unam esse plagam; a planta pedis, ad verticem capitis nulla est in te sanitas. *Idem in Passione Quadragesima.*

J. C. in cruce magnum Mysterium est.

Ecce igitur innocens hæc victima in Altari posita, ubi mortis vulnus expectat: hic est triumphalis currus illius; hic Doctor cælestis est in Cathedra, ex qua ad omnes homines, omnesque terræ nationes loquitur. JESUS CHRISTUS in Cruce! *Grande spectaculum!* Sanctus Augustinus exclamat. Si illum impius consideret, insigne ludibrium est, *Si spectet impietas, grande ludibrium*; sed si oculis Religionis, insigne Mysterium. *Si spectet pietas, grande Mysterium.* Ex Judæorum parte scelus est enorme, ex parte Patris æterni effectus est amoris, quo homines prosequitur. *Sic Deus dilexit Mundum, ut Filium suum unigenitum daret.* Sed si spectetur Deus homo Cruci confixus, hoc est Mysteriorum omnium maximum, triumphus, vel extremus excessus immensæ caritatis, quod elegerit crucem futuram salutis nostræ instrumentum, quæ nomen sumpsit ab eo, quem infert, cruciatu. En quid dicat Sanctus Augustinus: *Pejus non fuit inter genera mortium: pendentes enim in ligno crucifixi, producta morte necabantur: non enim crucifigi hoc erat occidi; sed diu vivebatur in cruce, non quia longior vita eligebatur, sed quia mors ipsa protendebatur.* Hoc mortis genus, & acerbissimum supplicium pati voluit, ut amoris sui excessum hominibus testaretur. *Idem.*

August. tract. 37. in Joann.

Joann. 3.

Crucis supplicium fuit J. C. congeries interiorum exteriorumque dolorum.

Dixi jam crucis supplicium fuisse unum omnium sævissimum, turpissimumque; sed hoc in loco possum addere in Filio Dei fuisse cumulum, atque congeriem omnium internorum, externorumque cruciatuum, quos uni illi omnes reservasse videtur divina justitia: Quapropter Propheta dicit: *O vos omnes qui transitis per viam, attendite, & videte, si est dolor, sicut dolor meus.* Diceretis profecto omnes species, omnesque differentias dolorum in illum stillasse, & extremum hoc supplicium ex ceteris omnibus fuisse compositum; ut illum constitueret vere virum dolorum, in anima simul, & corpore patientem. Omnes dolorum fontes aperti sunt, omnes vero clausi fontes consolationum. Immersus est in pelago amaritudinis, quin inter omnes passiones ejus, quas Propheta vocat aquas amaras, ulla sit aquæ dulcis gutta ad eum consolandum. Fingite illum vobis simul a cælo, terraque exagitatum per hominum sævitiam, & justitiam Patris, quem illi quidem persequuntur, hic autem derelinquit. Amici sui illum sua affligunt præsentia. Tales sunt sancta illius Mater, quæ per consertam turbam ipsum erat secuta, & dilectus discipulus, a quibus quin aliquid solatii percipiat, eorum dolore suus mœror, & dolor instauratur, ut ipse illos consolari teneatur. Inimici autem sui illum torquent blasphemiis, irrisionibus, imprecationibus; sensus sui singuli proprio, & peculiari dolore cruciantur: ardenti siti oppressus felle, & aceto potatur; sese movere non potest, neque ullum invenire solatium in eo situ, in quo cruci confixus est; caput ipsum, quod moveri posset, nonnisi spinis inniti potest, & vulnera ejus incessanter recentem illi pariunt dolorem. *Idem in alloquiis de Passione.*

Thren. 1.

Extrema desolatio quam passus illi Patris sui derelictio.

Salvator vere vir dolorum constituitur; nam dum patitur in omnibus corporis sui partibus, omnibusque sensibus, dolor, atque tristitia simul replent amaritudine animam illius, ac ea desolatione conficiunt, quam in horto Olivarum expertus est; namque in majori passionum suarum incursu sentit se ab æterno Patre suo derelinqui. De hac re cum ipso peramanter conqueritur: *Deus, Deus meus, ut quid dereliquisti me?* Videlicet queritur se ita traditum esse in prædam doloris, & earum rerum omnium, quæ illum affligere poterant, ut videretur destitutus omnibus sensibilibus consolationibus, quibus deinceps Martyres inter terribiles eorum cruciatus confirmavit. Sed hic mons Calvarii Salvatori nostro id fuit, quod mons Gelboe, de quo in Scripturis est sermo; nulla enim pluvia, nulla roris gutta decidit: quæ illum consoletur. Ita ut in hac derelictione dicere possimus eum similem esse homini qui cecidit in mari, qui sese sustinet quoad potest, & quem aqua circum undique ambit; luctatur cum fluctibus donec aliquam sperat opem; sed statim ac aqua in ipsum penetret, quam primum submergitur. Hoc innuere velle videtur Propheta; ipsum contra passionum suarum vim obniti, donec illi cum hominum violentia pugnandum fuit; sed ubi se vidit derelictum a Patre, a quo subsidium præstolabatur, dolorem penetrasse animam illius, & factum fuisse tamquam vehementissimum torrentem, quo fuit demersus. *Quoniam intraverunt aquæ usque ad animam meam, & tempestas demersit me. Idem.*

Matth. 27. & Marci 15.

Psalm. 68.

Satis intelligi nequit quantum Filio dolorem attulerit hæc Patris æterni derelictio.

Humana mens concipere nequit, quam acerba fuerit Salvatori hæc Patris derelictio; nam quamvis sine blasphemia dici non possit, quod Hæretici quidam effutierunt, ipsum in desperationem incidisse; credi tamen potest, derelictionem, de qua ipse queritur, operationem fuisse in anima sua, quæ omnem replevit patiendi capacitatem: derelictionem, quæ illum nunquam separavit a divinitate, vel gloria, neque privavit illum gratia, & caritate; quod fieri non potuisset sine peccato, cujus capax non erat, sed quæ illum duntaxat privavit robore, & peculiari protectione, quam Pater retraxit tradens illum excessui pœnarum, ut per hanc subtractionem, & derelictionem, quæ illi acerbior fuit, quam omnia simul tormenta, averteret a capite nostro summum illud, ac deplorabile malum æternæ derelictionis Dei, qui separabit in æternum reprobos a summa ipsorum beatitudine. Ita voluisti Salvator mi, tantam uni tibi reservare pœnam, & adeo parum cognitam: Tu passus es derelictionem hanc sine consolatione, & solatio, ut nos in laboribus, & passionibus nostris solatium nancisceremur: neque enim deseris unquam fideles famulos tuos, neque illis unquam propior es, quam cum se derelictos putant. Verum discamus ab hoc exemplo, quod nobis in cruce tradit JESUS CHRISTUS; crucem nostram patienter gestare, & sustinere derelictiones a Deo profectas, qui periculum facturus virtutis nostræ, retrahit aliquando sensibiles consolationes, quæ mulcent nostros labores, & unctionem gratiæ, quæ efficit, ut æquo, hilarique animo illos perferamus: qui si nobis opem ferre morantur, consolemur saltem videntes nos similiores esse Filio ejus in Cruce, qui sine solatio passus est inexplicabilem animi

desola-

desolationem cum acerbissimis suppliciis conjunctam. *Idem.*

J. C. de Cruce pendens vocem attollit petiturus veniam pro illis, qui ipsum persequebantur, & crucifigebant. Luc. 23.

Quis non obstupesceret, Fideles, videns tot inter dolores corporis, & mentis Dei Filium fovere sensus caritatis, & misericordiæ erga illos ipsos, a quibus crucifigitur: quandoquidem inter cruentissimas contumelias, quæ sibi ingeruntur, colligit quidquid habet virium, ut vocem attollat, & veniam petat pro persecutoribus, atque tortoribus suis. *Pater dimitte illis, non enim sciunt quid faciunt.* Videt sub oculis suis, alios quidem dividentes sibi vestimenta sua; alios irridentes passiones suas, hos illum blasphemantes, illos sibi imbecillitatem exprobrantes, & per sarcasmum invitantes, ut de cruce descendat. Sed inter tot hæc probra, quæ omnia iracundiæ Ipsius fulmina merebantur, exclamat: *Pater dimitte illis*, quasi jugulare voluisset vocem Sanguinis sui, de terra in cælum ascendentem ad ultionem petendam majori cum vehementia, atque justitia, quam vox Sanguinis Abel effusi per fratris sui odium, & crudelitatem. Post hoc exempium Christiani, qui tandiu internecinum fovetis odium contra fratrem vestrum, si detrectatis imitari sensus hujus morientis Dei, non utar aliis argumentis, quæ vos adigant ad veniam illi tribuendam: vobis dicam solum eadem verba, quæ Filii Jacob dixerunt fratri suo Joseph, qui ab ipsis venditus fuerat tamquam mancipium, veriti ne post obitum patris sui acceptam injuriam persequeretur: *Pater tuus, antequam moreretur, præcepit nobis, ut hæc tibi nomine illius diceremus; obsecro, ut obliviscaris sceleris fratrum tuorum.* Ita est; Christiane; Pater, atque Salvator tuus, cum proximus esset morti hoc unum petiit a te pro pluribus noxis, quibus divinam illius majestatem læsisti, ut ejus exemplum secutus fratri tuo parcas. *Pater tuus, antequam moreretur, præcepit nobis.* Inimicus ille te graviter offendit, non abnuo contumelia, qua te affecit, gravissima fuit; fateor. Sed Pater tuus in ipso mortis articulo hanc a te gratiam petit, eamque per tot ora petit, quot habet in corpore vulnera. Quod si adhuc in corde tuo servas acrimonias, & odium contra illum, quem inimicum putas, cum non merearis nomen Filii Dei, neque spem ullam fovere potes, te participem fore hæreditatis, quam Deus acquisivit tibi Sanguine suo. *Idem in primo tomo Mysteriorum Sermone de Passione.*

Jesus promittit paradisum alteri ex latronibus supplicii sociis.

Post hunc actum caritatis, & misericordiæ, alium edidit in eadem Cruce Salvator, qui non minus testatur amoris sui magnitudinem, & sensum, qui alte erat ipsi impressus in corde. Quippe nocenti gratiam largitus est, & pollicitus est Paradisum alterutri eorum latronum, qui erant ejusdem supplicii consortes. *Hodie mecum eris in Paradiso.* Quis non admiretur, Christiani, hoc in loco supremam gratiæ suæ potestatem, & virtutem Sanguinis sui, qui latronem in Sanctum, & paulló ante balsphemum convertit in prædestinatum, & principem eorum, qui adituri sunt Cæli possessionem? O misericordia! o immensa caritas Dei! Quis non sperabit, videns latronem in extremo vitæ suæ momento, quam fortasse totam in assiduo latrocinio traduxerat, vocari, illuminari, moveri, converti, prædestinari? Quis ergo etiamsi nequissimus de salute sua desperabit? Sed meminerimus hoc fuisse gratiæ miraculum, ex quo nihil inferri potest; & opus præter ipsum ordinem misericordiæ eo ipso tempore, quo Sanguinem suum effundit pro peccatoribus, & quo pro tortoribus suis deprecatur. Quod miraculum invocantem ipsum eo tempore, quo ab aliis in ipsum blasphemiæ evomuntur, & factum illius Præconem, atque Apostolum, dum ab aliis deseritur, veniam consequi? Sed iterum dico, hoc insolitum est divinæ bonitatis exemplum, quod peccatori non est expectandum: nam in scelera perseverare cum hac spe, præsumptio est, quæ nos hac indignos efficit misericordia, quam exhibet veteribus peccatoribus in Sanguinis sui virtute sperantibus. *Idem.*

Testimonium amoris erga Matrem suam, dilectumque discipulum.

Si Salvator morti proximus tot ardentis caritatis argumenta tribuit nequissimis peccatoribus, credendum non est ipsum justorum, amicorumque suorum oblivisci; quos enim benevolentiæ sensus testatus non est erga Parentem suam, & dilectum discipulum suum, quos ad pedes Crucis intuitus est? Non potuit illis pretiosius amoris sui pignus relinquere, quam tradendo alterum quidem pro Filio Matri suæ, alteram vero pro Matre dilecto discipulo; quandoquidem per hoc munus alteri tradidit locupletissimum thesaurum, qui in mundo esset, alteri vero Filium obsequio plenissimum, qui futurus erat eidem auxilio, atque solatio. Addo solum Sanctam Matrem cum viam sibi fecisset per consertam turbam, ut extrema præberet officia illi, cui vitam tribuerat, inter duo hæc corda factum fuisse admirabile commercium doloris simul, & caritatis. Heu Mater, quid hic agis, Filius illi dicere poterat; numquid innocens Columba expectas, ut sanguinis mei diluvium pertransierit: Te vero, Fili mi, quonam in statu te video! Heu! quem dolorem afferunt mihi tua vulnera! Oportet ne, Mater, me caussam esse doloris, quo conficeris? Oportet ne, Fili, ut te tanta pati conspiciam? Hæc colloquia, Auditores, corde potius, quam ore fiunt, quorum sensus adeo sunt teneri, atque pathetici, ut malim eos vobis meditandos relinquere, quam meis sermonibus iisdem officere. *Idem.*

Sitis ardens, quam in Cruce passus est.

Denique, cum mors proxima, tormenta, quæ sustinuerat, sanguis, quem fuderat, vires ejus omnino exhausisset, laboravit siti ardentissima, ita ut nemo parem unquam sustinuerit; ita os ejus, stomacus, pulmones, totumque corpus essent instar fornacis ardentis. Dubitari nequit, quo minus tormentum illud unum extiterit ex illis, quæ acerbissima pertulit toto Passionis suæ spatio: quod argumentari possumus ex nonnullorum Martyrum exemplo, qui invicta constantia passi sunt ignes, rotas, & exquisitissimos quoslibet cruciatus, quin unquam conquererentur, nisi de siti, unde licet conjicere, quodnam fuerit Salvatoris tormentum illam tandiu, atque tam vehementem sustinuisse inter tot alios cruciatus ad illam in singula momenta irritandam aptissimos. Sed etiamsi naturalis hæc sitis esset, tamen mysterio non vacat. & Sanctus quidam Pater illam *Sacramentalem sitim* appellat, sitim, in qua non deest Sacramentum, atque Mysterium; quandoquidem magis sitiebat salutem nostram, & propter amorem nostrum pati, quam aliud quidpiam; ita ut quod semel tantum elata protulit voce, intus in singula momenta, quibus passus est, dixerit *sitio.* Ita sane: quamvis extremi sint dolores, quos patior; & quamvis inexplebilis sitis inimicorum meorum, qui meum sanguinem sitiunt, propter amorem vestri vellem millies majora pati, quam patior. *Idem.*

Denique cum Judæi suam jam rabiem explevissent, cum Prophetiæ jam essent completæ, & nihil superesset perferendum, ut nobis testaretur suæ caritatis excessum, Salvator vivere desiit. Quapropter cum Patri commendasset Spiritum suum elata voce, ita ut omnes qui aderant, mirarentur, exclamavit: *Consummatum est*, inclinato capite, ut Patri suo ostenderet, se acceptare postrema justitiæ ejus edicta, atque ut omnibus hominibus per hunc benevolentiæ, & amoris gestum indigitaret eorum cum Deo pacem jam sancitam esse. Salvator adorabilis jussit Solem eclypsi laborare, terram violentis concussionibus trepidare, quod silentium vestrum, ac lacrymæ vobis eloquentur melius, quam verba mea, & quod sine dolore vobis dicere nequeo, hunc hominem-Deum expirasse: *& hæc dicens expiravit.* Joan. 19. Luc. 23.

De morte Filii Dei.

Mundi Salvator mortuus est, Christiani; & ad hoc nuntium quænam quæso sunt sensus vestri? Quid! oculi mei sicci estis in Dei morte? Quid! cor meum, omni sensu carebis? Heu! muta, domine, promissionem, quam olim fecisti populo tuo; videlicet te illi ablaturum cor lapideum, quod gerebat, ut eidem cor carneum immitteres: aufer potius mihi carneum istud cor, quod omni caret sensu, & da mihi cor lapideum; quandoquidem lapides quidem scinduntur, atque franguntur dolorem suum testaturi, cor autem meum non movetur. Ita est, Fideles, ad flectendum cor hoc obduratum Salvator hic etiam si mortuus, dirigit ad nos extremam Sanguinis sui vocem, & nostrum singulis dicere videtur, quod olim dixit per Prophetam suum: *Quid est, quod debui ultra facere, & non feci?* Quod ultra mihi faciendum erat pro salute tua, quod minime fecerim? Aperui plagas pedum, manuumque mearum; adhuc mihi latus aperitur, ut te excipiam, & locem in corde meo, & in visceribus misericordiæ meæ; In me exhausta sunt omnia supplicia, quæ hominum crudelitas potuit excogitare; in me suscepi pœnas omnes quas tu meritus fueras; dic mihi, restat ne aliquid, quod doloribus meis addere possim, ut præbeam tibi apertiora mei erga te amoris monumenta! Heu! Auditor mi, ne sis ultra inflexibilis tantæ erga te caritatis argumentis! Ingredere in hoc apertum cor; hoc est assequere sensus hujus cordis, eique amorem pro amore repende, ut S. Bernardus ait: *Patet arcanum cordis per foramina pectoris.* Nobis ostendere voluit, se misertum fuisse malorum, & calamitatum, quas nobismet ipsis conflavimus; ipsum doloribus fuisse confossum, ubi vidit peccatorum nostrorum multitudinem, & ardentem caritatem, qua cor hoc æstuabat, effecisse, ut adeo crudeles pœnas, & adeo horribilia tormenta sustineret. Hos igitur sensus assequamur, anima Christiana, eique amorem nostrum aperiamus per acrem dolorem, quem ciere debet in nobis criminum nostrorum cogitatio, quæ mortis ejusdem caussa extiterunt. Nunquam, Fideles, clavi isti pedes, manusque ambas illius perforassent; nunquam spinæ caput hoc adorabile penetrassent, nisi superbia nostra utrasque exacuisset; nunquam lanceæ ferrum pectus illius percussisset, nisi nostra ingrati animi vitia primum illi vulnus inflixissent: sed super omnia oblivisci nondebemus illius vulnera, passiones, & mortem toties instaurari, quoties nova peccata committimus: Numera, si vales, omnes cruenti hujus corporis plagas; has æquo pertulit animo, cum eas saluti nostræ utiles credidit. Sed oportet ne, ut recentes addamus per

Hic ostenditur cruciatum.

scele-